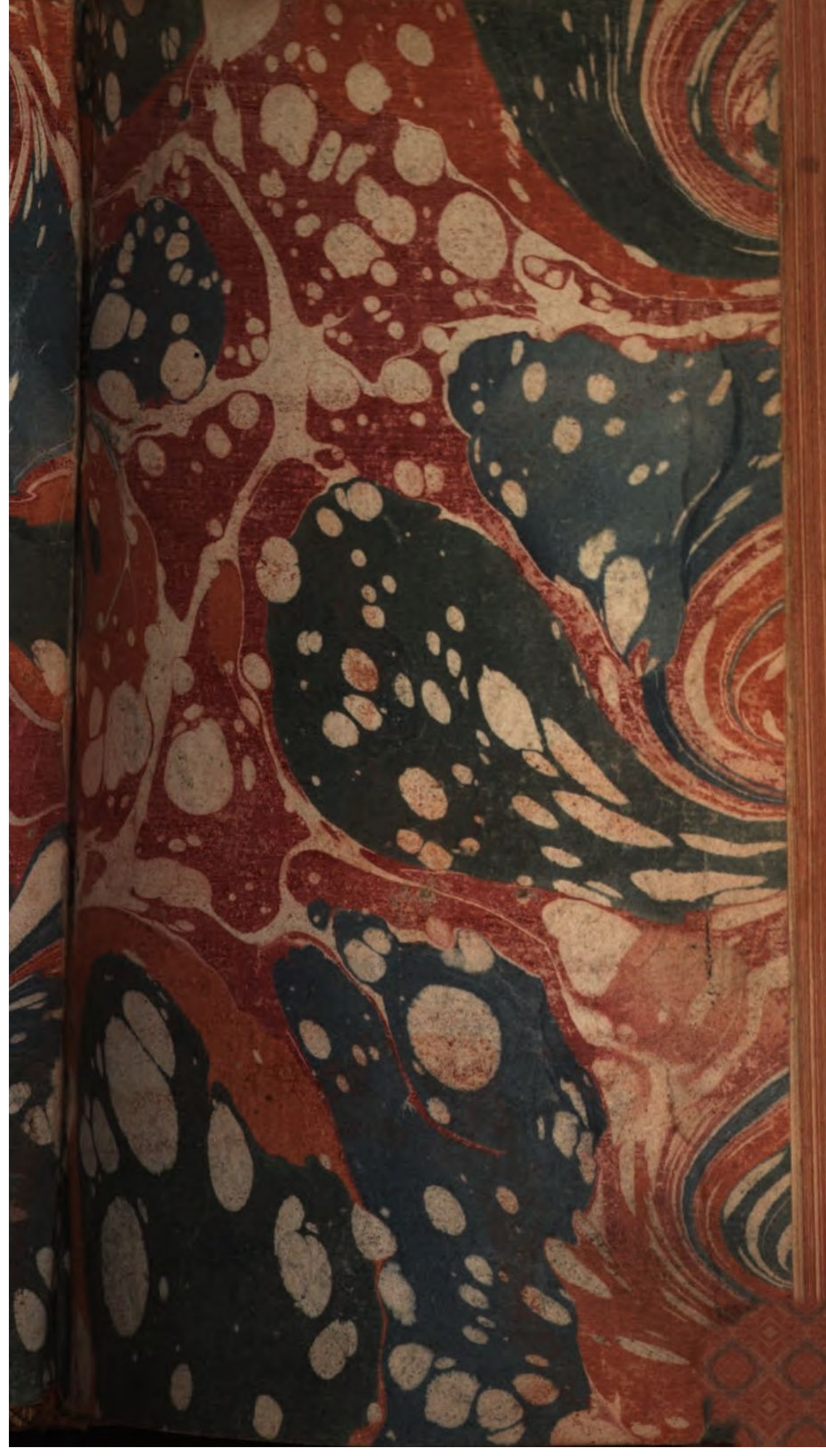

<36622518430015 **S**

<36622518430015

Bayer. Staatsbibliothek

Med. gen. 458.

Fl. 3085

Medicina. Opera Medicorum
conjunctim edita 217.

Thomae Sydenham, M. D.

OPERA UNIVERSA.

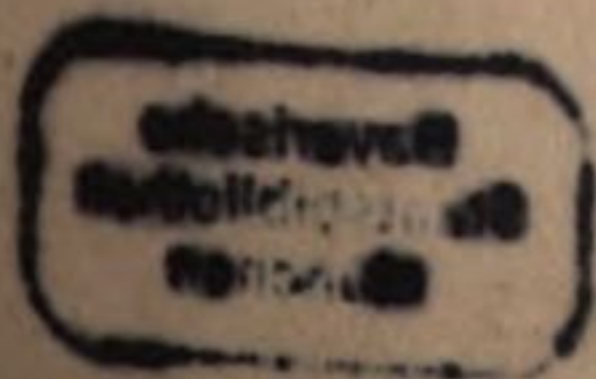
In quibus non solummodo Morborum Acutorum Historiae & Curationes, nova & exquisita methodo, diligentissime traduntur; verum etiam Morborum fere omnium Chronicorum Curatio brevissima, pariter ac fidelissima, in Publici commodum exhibetur.

Editio Novissima.

Indice locupletiori, iterumque adaucto, donata.

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud JOHANNEM à KERCHEM,
M D C C X L I.

Thomas Sydenham, M. D.

OPERA

UNIVERSA

In quibus non solummodo Morborum Acuto-
rum Historiae & Curationes, sed & ex-
acta methodo, diligenter traduntur; vo-
lumus etiam Medicorum veterum & recentiorum
sententias, in hunc modum.

In hoc locutionem, utique adhibere, debet.

LUDOVICUS BATAVORUM,
Abbas JOHANNES MERKELIUS
M. D. C. C. L. I.

LECTORI BIBLIOPOLA.

Nihil est, quod de hac iterata editione Tibi praecipi volui, nisi hujus non aliam fuisse causam praeter Exemplorum penuriam, quae non sine summa Lectorum aviditate fuerunt distracta. Eadem igitur ratione, & cura usus, qua in priori Editione, nunquam satis laudandi Auctoris Opera iterum Tibi offero. Et cum causae, quae antea indicatae, ob quas praestantissimi Sydenhami Opera in usus Tuos, quantum fieri posset diligenter, ut prodiret studui, etiam nunc mihi eadem fuerint, nihil mutandum duxi, eadem quoque ipsa, prioris Editionis nostrae, Praefatione, qua hae comprehenduntur causae, servata. Sed quod monendum Lectorem existimaui, hoc est. Per tempus olim cum non liceret

* 2 prior

priorem Indicem, amplius producere,
nunc plurima utilissimarum rerum ca-
pita addita sunt, ut eundem maxime
adauctum, in quam plurimis locis, ad-
gnoveris: quo Lectorum industriam
haud parum adjuvari arbitratus sum;
sive ut facilius praecipuas res scitu ad-
prime dignas, & in ipso opere fusius
expositas ac deductas reperiant; sive ut
vel Indicem inspiciendo, quae ante le-
cta fuerint in memoriam sibi quis re-
vocare valeat. Quem laborem, ut
jam laudatum laetus intellexi, nunc
quoque non minorem gratiam laturum
spero.

ME.

MEDICINAE FAUTORIBUS.

S.

Vitae jucunditati, *Sanitati*,
quae invigilat ex omni
parte sacrata Scientia, per
omnia, haud secus ac no-
stra aetate, fuit culta, tempora.

*

3

Nec

Nec mirum. Commendavit se adsi-
duo, per salutare suos effectus ho-
minibus adeo, ut huic amplifican-
dae, & ad summum fastigium eve-
hendae, ante omnia, Sapientes qui-
cumque, intensis viribus, incum-
bere adprime necessarium censue-
rint. Quot non, in hoc opus, ab
omni aevo summorum Virorum co-
natus? Quanti, eundem in finem,
praestantissimorum ingeniorum pa-
trati labores? At quam infausto
saepe successu, norunt certe vel il-
li, quibus rei Medicae fata, leviter
quamvis, inspecta sunt. Quoties
enim Medicam Artem, pro variis
Philosophorum argumentandi fa-
cultatibus, pro diversa ipsorum, ad
fingendum, cerebri fertilitate, aliis
temporibus, locis, diversam non
modo, sed & minus aequam ali-
quando, vidimus? Atque adeo sae-
pius, ut non solum adsentientibus
rerum peritis, levibus innixa fulcris,
illa,

illa, ejusdemque Ministri, nasu-
tioribus alias artes profitentibus,
quin & ipsi plebeculae, futiles
plane risum moverint; sed quod
pejus, perversis, & ipsi Natu-
rae plane adversantibus, Dogma-
tibus, funesta adeo reddita, ut
venenandi aliquando potius, quam
medendi, Ars fuerit habita.

Fuere tamen, in tot ac tantis re-
rum vicibus, cordatiores, ac candi-
dioris ingenii, Viri, qui veritati u-
nice litantes, ipsam summa cum
industria inquirere studuerunt, huic
soli se dedere, nec ullis intelle-
ctus sui vanis figmentis fucum
sibi, aliisque, fecere. Hi nihil ad-
dendo, quod observando non cer-
to constaret, nec aliorum placita
curantes, quidquid de salutifera ar-
te à Natura fuerant edocti, omnium
oculis exhibuerunt, eaque candide

exposita. Posterorum memoriae mandarunt.

Ex Veteribus, qui tam praeclaro miseram mortalium gentem The-
sauro beaverit, unus tantum nobis
cognitus Magnus **HIPPOCRA-
TES**; è Recentioribus, illi non in-
ferior, noster **SYDENHAM**; In-
signiores Viri, eisdem praeconiis ce-
lebrandi! Illique bini, eorum qui
fuerunt, si Medicinae partem illam,
quae ipsos Morbos cognoscendi, dis-
cernendi, ac feliciter curandi, ratio-
nem docet, quis respiciat, primi,
soli, optimi, ac veri amantes, cen-
sendi erunt; & nobilis Scientiae ra-
tem longis erroribus, undis procel-
lisque jactatam, sacrae ad instar
anchorae, firmis retinaculis, le-
tales jam trahentem aquas, so-
li, qui sistere potuerunt, existi-
mandi.

Hu-

Hujusce jam , en! quaecumque
exstant, ab integro in usus publicos
excusa opera. Hortabantur quam
plurimorum querelae , copiam il-
lorum consequendi pene defecisse.
Londinensis enim editio magno fa-
tis his in terris constat pretio , &
brevis rarissima fiet. Lipsiensis com-
parari amplius non potest. Gene-
vensis restat , sed quae perpauca
placet, cum mixtum , ac aliorum
Auctorum , quorum singuli aptio-
ri ad usum forma ederentur, in u-
num congestorum acervum , mole
tumens sit opus.

Tantis tamen indigere Medi-
cos non oportebat , iniquum fo-
ret illos re utilissima , quaeque ad-
eo hominum commodo , ac bono,
inserviat fraudare : religio esset
non orbem terrarum vigilatis Il-
lius Viri laboribus ditare, qui Me-
dendi Methodum, Chemicis, aliis-
* 5 que

que inverſam , ac perverſa ratio-
ne inſtitutam , adeoque maxime
aberrantem , Naturae legibus de-
nuo adſtrinxit. Quae vero volup-
tas ! divinas haſce pagellas ſollicite
evolventi cernere , candidum ubi-
que Virum ; acriori ingenio dona-
tum ; ad Naturae opera ſemper * at-
tentum , & ſubtilitatis ejus perſcru-
tatores indefeſſum ; in diſtin-
guendis Morbis acutiſſimum ; ho-
rum Phaenomenon , non tumultua-
rio , ſed juxta veros & notabiles e-
ventus , enarratorem non facile imi-
tandum ; Morborum , quos alii prae-
termiſerant , vel ſi noti forent ,
nuſquam tamen vere deſcriptorum ,
enucleatorem incomparabilem , eo-
rumque Hiftoriarum ſcriptorem , cui
nulli pares putentur ; ſuis inventis
neutiquam , nimia fiducia ſui , vel ad-
haerentem , vel faventem , at contra
flagrantem ſtudio vel ex ipſa Natu-
ra,

ra, five ex aliis ab illa eruditis, discendi; ideo nec ipsum palinodiam aliquando cantare puduit: verbo dicamus, omnibus numeris absolutissimum in Arte medendi Auctorem, ejusdemque Instauratorem, egregium. Quod acriter adeo, interim, in Theoretica principia, ac Philosophantium argumenta, insurgat, facile tanto Viro, in ceteris summas laudes merenti, quisquam condonabit, in primis, si ad Philosophandi quae illis temporibus erat, Methodum, tum & Anatomiam, quibus tamen Theoria Medica innititur, animum advertere non dedignetur.

Ad calcem Libri adjectus fuit Index locupletissimus, in usum eorum, quibus Viri scripta nondum trita satis; ut uno quasi intuitu, supra quaslibet res, Auctoris sensus, una cum locis, quibus illa reperi-

ri

ri queant, intueri possint. Exhibebant ultimae Editiones *Elenchum* rerum, in ipso Voluminis initio: verum hicce juxta ordinem rerum ipso Opere contentarum conflatus, Parum utilitatis adferre videbatur, cum hoc modo ejusdem generis res hinc inde, sparsim, continerentur; & insuper, quam plura notatu dignissima videbantur omissa. Illum itaque adauctum rebus memorabilibus, Indicibus prioribus intermistis, omnibusque simul ad ordinem Alphabeticum coactis, habeatis. **Valete!**

S E R I E S OPUSCULORUM

Hoc Libro comprehensorum.

Observationes Medicae circa Mor-
borum Acutorum Historiam &
Curationem.

Epistola Dedicatoria.

Praefatio Auctoris.

Pag. 3.

10.

Sectio Prima. Caput I.

De Morbis Acutis in genere.

37.

Cap. II.

De Morbis Epidemicis.

40.

Cap. III.

*Constitutio Epidemica Annorum 1661, 62,
63, 64. Londini.*

48.

Cap. IV.

Febris Continua Annorum 1661, 62, 63, 64.

51.

Cap. V.

*Febres Intermittentes Annorum 1661, 62,
63, 64.*

78.

Se-

Sectio Secunda. Cap. I.

*Constitutio Epidemica Annorum 1665, &
1666, Londini.* 105.

Cap. II.

*Febris Pestilentialis & Pestis Annorum 1665,
& 1666.* 106.

Sectio Tertia. Cap. I.

*Constitutio Epidemica Annorum 1667, 1668,
partim etiam Anni 1669, Londini.* 130.

Cap. II.

*Variolae Regulares Annorum 1667, 1668,
& partim 1669.* 132.

Cap. III.

*Febris Continua Variolosa Annorum 1667,
68, & partis 1669.* 162.

Sectio Quarta. Cap. I.

*Constitutio Epidemica partis Anni 1669, at-
que integrorum 1670, 1671, 1672, Lon-
dini.* 171.

Cap. II.

Cholera Morbus Anni 1669. 175

Cap. III.

*Dysenteria partis Anni 1669, atque inte-
grorum 1670, 71, 72.* 178.

Cap.

Cap. IV.

*Febris Continua partis Anni 1669, atque
integrorum 1670, 71, 72.* 190.

Cap. V.

Morbilli Anni 1670. 195.

Cap. VI.

Variolae Anomalae Annor. 1671, 72. 200.

Cap. VII.

Colica Biliosa An. 1670, 1671, 1672. 207.

Sectio Quinta. Cap. I.

*Constitutio Epidemica partis Anni 1673, at-
que integrorum 1674, 1675.* 218.

Cap. II.

*Febris Continua Annorum 1673, 1674,
1675.* 221.

Cap. III.

Morbilli Anni 1674. 231.

Cap. IV.

Variolae Anomalae An. 1674, 1675. 233.

Cap. V.

*Tusses Epidemicae Anni 1675, cum Pleu-
ritide & Peripneumonia supervenienti-
bus.* 241.

Cap. VI.

Anacephalaeosis. 250.
Se-

Sectio Sexta. Caput I.

Febres Intercurrentes.

256.

Cap. II.

Febris Scarlatina.

260.

Cap. III.

Pleuritis.

262.

Cap. IV.

Peripneumonia Notha.

269.

Cap. V.

Rheumatismus.

272.

Cap. VI.

Febris Erysipelatosa.

278

Cap. VII.

Angina.

282.

Epistolae Responsoriae Duae: Prima
De Morbis Epidemicis ab Anno
1675 ad Annum 1680, ad Rober-
tum Brady, M. D. Secunda De Luis
Venereae Historia, & Curatione,
ad Henricum Pamam M. D.

Epistola R. Brady ad Th. Sydenham.

291.

Epistola Responsoriae I.

293

Epistola H. Pamam ad Th. Sydenham.

323

Epistola Responsoriae II.

325.

Dissertatio Epistolaris ad Gulielmum
Cole M. D. De Observationibus
nuperis circa Curationem Vario-
la-

larum Confluentium : *Nec non,*
De Adfectione Hyfterica.

Epiftola G. Cole ad Th. Sydenham. 349.

Differtatio Epiftolaris. 353.

Tractatus de Podagra & Hydrope.

Epiftola Sydenhami ad Th. Short, M. D. C. M.

L. S. 431.

Tractatus de Podagra. 435.

Tractatus de Hydrope. 482.

Postscriptum. 505.

Schedula Monitoria De Novae Fe-
bris ingreffu. Accedunt *De Febre*
Putrida Variolis Confluentibus su-
perveniente; Et *De Mictu Sangui-*
neo, à Calculo Renibus impacto,
Differtationes.

Epiftola Sydenhami ad Carol. Godall, M. D. 511.

Schedula Monitoria De Novae Febris Ingressu.

517.

Differtatio De Febre Putrida Variolis Confluenti-
bus superveniente. 545.

Differtatio De Mictu Sanguineo à Calculo Reni-
bus impacto. 553.

Processus Integri in Morbis fere omni-
bus Curandis; *Nec non, De Phthifi*
Tractatulus.

Medicamentorum quaedam Formulae in Praxi ma-
gis familiares. 567.

Se-

* *

Sequitur

INDEX MORBORUM

Processibus Integris &c. contentorum.

A.

De **A**bortu praecavendo. 609.
Ambustis. 625.
Angina. 587.
Apoplexia. 597.
Asthmate. 628.

C.

Canis rabidi morfu. 627.
Chlorosi. 623.
Cholera Morbo. 604.
Chorea Sancti Viti. 595.
Colica biliosa. 603.
— *Hysterica.* 607.
— *Pictonum.* 605.
Comateo. 580.
Contusionibus. 626.

D.

Diabete. 618.
Diarrhoea. 601.
Dysenteria. 601.

De

E.

De Epilepsia Puerorum. 620.

F.

Febre Constitutionum variarum. 576.

— Depuratoria. 574.

— Erysipelatosa. 585.

— Hæctica Infantum. 622.

— Intermittente. 577.

— Pestilentiali. 581.

— Scarlatina. 579.

— Stationaria. 579.

Febribus à dentitione ortis. 621.

Fluore albo. 617.

Formulis Remediorum. 567.

Furfure sive Porrigine capitis. 626.

G.

Gonorrhoea virulenta. 614.

H.

Hæmoptoe. 624.

Hæmorrhagia narium. 622.

Hæmorrhoidum dolore. 619.

— fluxu immodico. 619.

Hydrope. 611.

Hypochondriaca Adfectione. 570.

Hysterica Passione. 570.

I.

Ictero. 609.

Iliaca passione. 605.

Infantibus Febre Stationaria laborantibus. 581.

L.

De **L**ochiorum fluxu immodico. 610.
 ——— suppressione. 610.
 Lue Venerea. 616.

M.

Mania communi. 625.
 Mensium fluxu immodico. 606.
 ——— suppressione. 623.
 Mictu Sanguineo à Renum Calculo. 606.
 Morbillis. 588.
 Morsu Canis rabidi. 627.

N.

Nephritico Paroxysmo. 599.

O

Ophthalmia. 598.

P.

Paralysi. 628.
 Peripneumonia notha. 583.
 Phthisi. 629 & 637.
 Pbremitide. 580.
 Pleuritide. 582.
 Podagra. 632.
 Porrigine capitis. 626.
 Pruritu ferino. 586.
 Punctura Tendinis. 625.

R.

De **R**acbitide. 620.
Rheumatismo. 584.
 — — — Scorbuto. 632.
 Remediorum Formulæ. 567.

S.

Scorbuto. 631.

T.

Tabe. 637.
 Tene/mo. 601.
 Tussi. 629.
 — Puerorum convulsiva, 622.

V.

Variolis. 589.
 Ulcere Vesicae. 627.
 Vomitu Sanguinis. 624.
 Uteri procidentia. 599.

C A T A L O G U S

ALIQUOT

LIBRORUM MEDICORUM,

Qui praeter plures alios, prodiere ex
Officina

J O A N. à K E R C K H E M.

Bellinus, de Urinis & Pulsibus. Editio quinta
4. 1730.

——— Exercitationes Anatomicae. 4°. 1726.

Bernerus, Exercitatio Physico-Medica. de Efficacia
& Usu Aëris. & 8°. 1738.

Denys, (Jacob.) Observationes Chirurgicae de Cal-
culo. 8°. 1731. cum fig.

——— Heelkundige Aanmerkingen. 8°. 1731.

H. Fabricii ab Aquapendente Opera Omnia Anato-
mica, & Physiologica, cum Praefatione B. S.
Albini, Anatomes & Chirurgiae in Acad. Lugd.
Batav. Profess. Ordin. cum figuris. Editio No-
vissima. 1738. in Folio.

G. Harvei, Opera Omnia, 2 voll. 4°. 1737.

G. Harris de Morbis Acutis Infantum, 8°. 1736.

Morgagni, Epistolae in Celsum. 4°. 1735.

M. A. Severinus, de Recondita Abscessuum Natura
4. 1725.

——— de Trimembri Chirurgia 4°. 1726.

Stalpertii vander Wiel Observationes Rariores Medi-
cae, Anatomicae, Chirurgicae. 8°. 2 voll. 1727.

*In omni Studiorum genere Libri porro reperiuntur in
Ejus officina venales.*

OBSERVATIONES
MEDICAE
CIRCA
MORBORUM
ACUTORUM
HISTORIAM
ET
CURATIONEM.

AUCTORE

THOMA SYDENHAM, M. D.

LUGD. BATAV. 1740.

A

OBSERVATIONES

MEDICAE

CIRCA

MORBORUM

ACUTIORUM

Cicero de Nat. Deorum.

*Opinionum commenta delet dies, Na-
turae judicia confirmat.*

CURATIONEM

AUCTORE

THOMAS SYDENHAM, M.D.

LUC. D. BATAV. 1740.

A

Amicissimo Viro

D^{no} JOHANNI MAPLETOFT, M. D.

In Collegio *Greshamensi*

Apud

L O N D I N E N S E S

P R O F E S S O R I,

Nec-non *Societatis Regiae* ibidem

S O C I O.

Duo omnino sunt (*Humanissime Vir*) de quibus hic mihi Tecum agendum est : Primum, ut causas exponam, quibus impulsus *Tra-*
ctatum hunc meum in publicum edo ; al-
terum quamobrem eundem Tuo potis-
simum nomini dicandum censeo. Pri-
mum quod attinet, *Tricesimus* jam a-
gitur annus ; à quo *Londinum* petens,
ut inde *Oxonium* denuo proficiscerer, (à
quo *primi belli calamitas* me, ad annos
aliquot, *distinuerat*) in *Virum Doctissi-*
mum & maxime ingenuum *Dominum D.*
Thomam Coxe (qui per eos etiam annos,
atque ad hunc usque diem, *Medicinam ma-*
gna cum celebritate factitavit,) *Fratri*

meo tunc aegrotanti consulentem, auspicio inciderem, qui quidem Vir, pro nota sua humanitate, suavitatemque morum, me percontatus est, cui me demum Arti, intercisâ jam repetens studia, sumtaque toga virili, pararem addicere. Ego vero incertus adhuc animi, & de Medica Arte ne vel somnians quidem, tanti Viri hortatu atque auctoritate permotus, nescio quo fato meo, me ad eam serio adcinxi. Et sane, si quando haec nostra Conamina vel minimum in publica commoda cesserint, illi grato animo accepta referenda erunt, quo Promotore atque Auspice ea studia primum sum adgressus. Post annos aliquot, in Palaestra Academica insumptos, Londinum reversus, ad Praxim Medicam accessi, quam cum intento admodum oculo, omni adhibita diligentia, curiose observarem, mox in eam veni sententiam, quae mecum ad hodiernum usque diem crevit; Hanc scilicet Artem haud rectius perdiscendam esse, quam ab ipsius Artis exercitio atque usu; veroque admodum esse simile, quod qui ad naturalia Morborum Phaenomena oculos, animumque, adcuratissime, maximeque diligenter adverterit, in elicendis Curativis Indicationibus veris, ac genuinis, maxime pollere debeat. Huic ita-

DEDICATORIA. 5

itaque me Methodo totum tradidi, satis securus, quod Naturam si sequerer Duce[m], etiam Avia terrarum peragrans loca, nullus ante trita solo, nusquam vel latum unguem à recto tramite discederem. Hoc me filo regens, primo ad pressiore[m] Februm Observationem animum adpuli, & post devoratum baud mediocri taedium, & molestissimas menti agitationes, quibus me ad annos aliquot fatigandum permisi, tandem in Methodum incidi, qua istae possent sanari; quam etiam, amicis flagitantibus, in lucem promendam jamdudum concessi. Cum vero ab illo tempore novas Februm species, mihi hactenus incognitas, sibi invicem jugiter succedentes animadverterim, statui apud me, quae ad eas pertinebant singula, vel ab eisdem pendebant, summa qua possem diligentia in unum congerere; quo tandem aliquando prioris coepti mei tenuitatem, atque angustias, paulo adcuratori ac magis absoluta horum Morborum Historia pensare valerem. Sed dum haec animo versarem, atque indagarem sedulo, & proinde jam in eo totus essem, ut pro multifariis Naturae mutationibus, & versatili ingenio, medendi Methodum, ceu Gladium Delphicum, procuderem omnibus parem, statim didici me ideo tantum aperuisse oculos,

los, ut pulvere, haud quaquam vero Olympico iidem complerentur, atque his quidem, proprii cerebri phantasmata, illis, nullum me prorsus habere Ducem, plane viderer. Quamvis optassem Lucubrations hasce meas, non nisi annorum porro aliquot experientia auctas & confirmatas, typis evulgasse, contumeliis tamen, ac sannis, procacissimi cujusque Ardelionis tandem plus satis delassatus, amicis eo usque morem gessi (inter quos cum honore mihi semper nominandus est sagacissimus Vir Dominus Doctor Gualterus Needham, tam Medicae Artis, quam rei Literariae decus, & laus) ut mihi tandem consulerem, ac justam pararem Defensionem; ea nempe Facta prodens scriptis publicis, quae ingenuos, quod spero, omnes mihi Patronos conciliabunt. Ceteros quod attinet, expectabo scilicet, quemadmodum acute Romanus Philosophus, quidquam Calumniae sit sacrum, cui nec Rutilius facer fuit, nec Cato? Si qui itaque reperiantur, quos prae immanitate quadam, ac asperitate, naturae convitiandi libido adhuc incesserit, rectene an secus scripserim, haud aestimantes aequalance, qui vitio statim vertunt, si quis novi aliquid, ab illis non prius dictum, vel etiam inauditum, in medium proferat; bu-

DEDICATORIA. ▼

hujusmodi ego homines aequo me animo laturum spero; certe Convitiarum serram neutiquam recipiabo. Illud tantum opponam, Viro Christiano sane perdisignum, quod olim Titus Tacitus, obtrectanti Metello regeffit: Facile est in me dicere, cum non sim responsurus: Tu didicisti maledicere; Ego, conscientia teste, didici maledicta contemnere. Si tu linguae tuae Dominus es, ut quidquid lubet effutias; Ego aurium mearum sum Dominus, ut quidquid obvenerit, audiant inoffensae. Atque haec sunt, quorum victus pondere Librum hunc luce donandum esse sentiebam.

Tibi vero (Charissime Vir) eundem dedicatum volui, tum ob mutuam, qua nos invicem complectimur, amicitiam, benevolentiamque; tum etiam, quia nemo Te melius judicare valeat, si quo in loco aut pretio habendae sint, quas hic trado, Observationes; cum per septennium, quod jam ultimo excurrit, plura è praecipuis atque insignioribus, quae sequentes exhibent pagellae, Tute etiam oculis usurpaveris. Uti vero ea Tu es morum integritate, probitateque, notissima, ut religio Tibi sit, fictis insinuationibus alios in errorem pellicere, (maxime ubi de corio humano agitur) ita ea etiam polles sapien-

piencia atque eruditione, quae Tibi à me imponi, si id serio agerem, nullatenus paterentur; multo minus Tu Tibi imposueris istis experimentis, quibus in Tuis etiam aegris nonnullorum, quae vel hic descripsi, vel Tibi alias adfirmavi, veritatem comprobasti. Nosti praeterea, quam huic meae Methodo suffragantem habeam, qui eam intimius per omnia perspexerat, utrique nostrum conjunctissimum Dominum Johannem Lock; quo quidem Viro, siue ingenio, judicioque acri & subactò, siue etiam antiquis, hoc est, optimis moribus, vix superiorem quemquam inter eos, qui nunc sunt homines, repertum iri confido, paucissimos certe pares. Verum non opus est, ut ulterius Tuam fidem sollicitem, de qua jam diu persuasissimus sum. Ceteros quod attinet, jacienda alea est, quae utcumque ceciderit, sortem haud gravate feram. Cum enim jam senex sim, & summi Numinis favore, tantum mihi sit Viatici, quantum restat viae, de reliquo dabo operam, ut nec ipsi mihi, neque aliis, molestus eum adsequar felicitatis modum, quem ita eleganter depinxit Fracastorius,

Felix ille animi, Divisque similimus
 ipsis,

Quem

DEDICATORIA. 9

Quem non mendaci resplendens Gloria
fusco

Sollicitat; non fastosi mala gaudia Lu-
xus.

Sed tacitos finit ire dies, & paupere
cultu

Exigit innocuae tranquilla silentia vi-
tae,

*Quod restat, exorandus mihi es, ut hoc
propensi in Te animi, & quo Te prose-
quor, Honoris pignus, aequi bonique con-
sulas; praesertim cum nullo jure Tibi im-
putari possint, quotquot in hoc Opere nae-
vi ac σφάλματα comparuerint, quorum
omnium in me solum cudenda est faba; nec
Tu plectendus, si quid ego forte delirave-
ra. Quamlibet neque ejus quem exantla-
vi laboris omnis mihi fructus perierit,
cum vel ex erroribus & hallucinationibus
meis ansam nactus fuero, qua omnibus
palam faciam, quanta Te colam amicitia,
& quod ex animo sim*

Tibi semper addictissimus

Thomas Sydenham.

A S

PRAE-

PRAEFATIO.

Quemadmodum a Natura ita comparata est humani corporis Fabrica, ut nec prae jugi particularum fluxu sibi semper constet, nec, prae externarum rerum vi, sui juris ubique permaneat, unde multiplex aegritudinum cohors terris ab omni aevo incubuit; sic procul omni dubio a multis jam seculis ante natum non *Graecum* modo, sed (qui mille annis hunc antecessit,) *Aegyptium Aesculapium*, hominum ingenia investigandae medelae necessitas exerceuit. Et profecto, ut quis primus aedificio-

ficiorum, aut vestimentorum usum ad depellendam coeli inclementiam instituit, nemo facile dixerit, ita & *Artis Medicae* Natales, ut *Nili* fontem, indigitare nequimus; cum ista, perinde ac ceterae artes, in usu numquam non exstiterit, licet nunc diligentius, nunc frigidius, exculta, pro vario temporum ac regionum habitu. Quantum *Veteres*, ac inter primos *Hippocrates*, praestiterunt, abunde notum est; quibus scilicet, ac eorum scripta compilantibus maximam *Therapeuticae* solertiae partem acceptam ferimus. Quin & succedentibus deinde seculis, emicuit nonnullorum industria, qui aut *Anatomiae*, aut *Pharmaciae*, aut *Methodo iatrevxñ* operam navando, Medicinae pomoeria ampliare pro virili fategerunt. ut taceam nec in hac nostra *Britannia*, ipsoque hoc seculo defuisse, qui in omni Scientiarum genere, quo res Medica adaugeri possit, optime meruerunt; quorum quidem laudes impari calamo non attingo. Ceterum quantacumque fuerint aliorum conamina, semper existimavi mihi vitalis aerae usum frustra datum fore, nisi & ipsi in hoc stadio versatus, symbolum aliquod, utcumque exiguum, in commune *Medicinae* aerarium contribuerem. Quocirca post diuturnam meditationem, ac diligentem fidamque an-

non

norum aliquam multorum Observationem, tandem aliquando decrevi; Primo sententiam meam in medium proferre, qua deum ratione Medendi Scientia ulterius promoveri possit: Deinde meorum in hoc negotio conatum specimen aliquale in lucem dare.

Sentio autem nostrae Artis incrementum in his consistere, ut habeatur (1.) *Historia*, five *Morborum* omnium descriptio, quo fieri potest *graphica & naturalis*; (2.) *Praxis* seu Methodus circa eosdem *stabilis ac consummata*. Sane morbos crasse depingere fatis obvium est; atqui Historiam eorum ita conscribere, ut evitetur Censura, quam *Clariss. Verulamius* in nonnullos ejusmodi Promissores vibravit, longe majoris est negotii: *Satis scimus* (inquit Vir Nobiliss.) *haberi Historiam Naturalem, male amplam, varietate gratam, diligentia saepius curiosam: Attamen si quis ex ea fabulas, & Auctorum citationes, & inanes controversias, Philologiam denique & ornamenta eximat* (quae ad convivales sermones, hominumque doctorum noctes potius, quam ad instituendam Philosophiam sint adcommodata) *ad nil magni res recidet. Longe profecto abest ab ea Historia quam animo metimur.* Similiter etiam & Morborum cura.

rationes pro more facillime proponuntur. Atqui hoc ita praestare, ut verba in facta transeant, atque eventus promissis respondeant. magis ardui moliminis illi judicabunt, qui vident haberi apud Scriptores Practicos morbos complures, quos nec illi ipsi Scriptores, nec quispiam haecenus Medicorum sanare valuerunt.

Quod autem spectat ad *Historiam Morborum*, si quis rem attentius perpendat, facile videbit scribentem ad multo plura animum debere advertere, quam vulgo existimatur. Quorum pauca haec in praesentiarum adtingere suffecerit.

Primo expedit ut Morbi omnes ad definitas ac certas *species* revocentur, eadem prorsus diligentia, ac ἀκρίβεια, qua id factum videmus à *Botanicis* scriptoribus in suis *Phytologiis*. Quippe reperiuntur Morbi, qui sub eodem genere ac nomenclatura redacti, ac quoad nonnulla symptomata sibi invicem consimiles, tamen & natura inter se discreti, diversum etiam medicandi modum postulant. *Cardui* quidem nomen ad plures herbarum species extendi nemo nesciat: at vero parum adcurate faciet rei herbariae scriptor, qui generalem hujus Plantae descriptionem, qua scilicet à ceteris stirpibus discrepat, proponere contentus, propria interim & peculiaribus

cujusque speciei signa, & characteres, quibus ab invicem discriminantur, contem-
ferit. Eodem plane modo nec satis est
scriptori communes duntaxat Morbi alicu-
jus πολυειδὲς adparentias adnotasse. Esto
fane non omnibus Morbis eandem contin-
gere varietatem; tamen complures esse,
qui, licet ab Auctoribus sub eodem titu-
lo, citra ullam speciei distinctionem tracten-
tur, dissimillima sint indole, in sequenti-
bus pagellis, uti spero, palam fiet. Immo
etiam ubi distributio in species reperitur,
id fit plerumque, ut *Hypothesi* alicui, quae
veris Phaenomenis substruitur, suus refer-
vetur honos; ac proinde ejusmodi discrimi-
natio non tam ad Morbi, quam ad Au-
ctoris ingenium, philosophandique theo-
riam, adcommodata est. Quantum Medi-
cinae obfuerit ἀκρίβειας hac in parte defe-
ctus, ostendunt multorum Morborum exem-
pla; quorum nempe curationes hodie non
desideraremus, si scriptores, dum Experi-
menta & Observationes Medicas benevolo
saltem animo communicarint, unius scili-
cet speciei Morbus, pro alio speciei diver-
sae substitutus, non fefellisset. Atque hinc
etiam arbitror profectum esse, quod Mate-
ria Medica in sylvam tam immensam, sed
fructu perexiguo, excreverit.

Porro autem in scribenda Morborum
Hi-

Historia, seponatur tantisper oportet quae-
 cumque *Hypothesis Philosophica*, quae scri-
 ptoris iudicium praeoccupaverit; quo facto
 tum demum Morborum *Phaenomena* clara
 ac *naturalia*, quantumvis minuta, per se
 accuratissime adnotentur; exquisitam *Pi-
 storum* industriam imitando, qui vel nae-
 vos & levissimas maculas in imagine expri-
 munt. Enimvero dici vix potest, quot er-
 roribus ansam praebuerint *Hypotheses* istae
Physiologicae, dum scriptores, quorum a-
 nimos falso colore illae imbuerint, istius-
 modi Phaenomena Morbis adfigant, qualia,
 nisi in ipsorum cerebro, locum numquam
 habuerunt, debebant autem in conspectum
 venire, si Hypothesis, quam ipso pro con-
 cessa ac rata habent, constaret veritas. Ad-
 de quod si quando symptoma aliquod, quod
 cum dicta Hypothesi adposite quadret, re-
 vera Morbo competat, cuius typum delinea-
 turi sunt, tum illud supra modum evehunt,
 ac plane reddunt ἐκ μὲν οὖς ἐλέφαντα, quasi in
 hoc scilicet totius negotii cardo verteretur:
 sin Hypothesi minus congruat, aut pror-
 sus silentio, aut levi saltem pede transmit-
 tere consueverunt, nisi forte beneficio sub-
 tilitatis alicujus Philosophicae in ordinem
 cogi, ac quoquo modo adcommodari pos-
 sit.

Expedit autem tertio, ut in describen-
 do

do aliquo Morbo peculiaris & *perpetua Phaenomena* seorsim ab *accidentalibus* & adventitiis (qualia sunt, quae non tantum ob aegrotantium temperiem & aetatem, sed etiam ob rationem Medendi diversam varie se habent) enarrentur. Nam saepe accidit, ut facies Morbi variet, pro vario medicandi processu, ac nonnulla symptomata non tam Morbo quam Medico debentur; adeo ut eodem Morbo, laborantes, sed varia methodo tractatos, varia etiam symptomata exerceant. Unde nisi cautela adhibeatur, necesse est, ut admodum vagum & incertum sit circa morborum symptomata iudicium. Praetereo, quod *Casus oppido rari* ad Morborum Historiam proprie non pertineant; quemadmodum & in descriptione *Salviae*, v.g. Erucarum morsus inter signa discriminantia istius plantae neutiquam recensentur.

Denique *Anni tempestates*, quae scilicet cuivis Morborum generi potissimum faveant, diligenter observandae sunt. Non inficior nonnullos esse omnium horarum; alii tamen, nec pauciores, occulto quodam Naturae instinctu annorum tempora non secus, quam quaedam aves aut plantae, sequuntur. Saepe quidem subiit mirari, hoc Morborum quorundam ingenium satis obvium, a paucis tamen fuisse hactenus obser-

servatum; cum quo fidere Stirpes aut Pecudes sollemniter procreentur, plurimi curiosius adnotarint. Sed quaecumque sit hujus oscitationis causa, pro certo statuo Tempestatum, in quibus Aegritudines ingruere consueverunt, notitiam multum Medico prodesse, tam ad speciem Morbi dignoscendam, quam ad ipsum Morbum extirpandum; atque horum utrumque minus feliciter evenire, ubi istiusmodi Observatio negligitur.

Haec quidem etsi non sola, saltem insigniora sunt, quae in scribenda Morborum Historia observari convenit. Cujus *Historiae* utilitas ad Praxin, omnem aestimationem excedit, ac prae qua subtiles disquisitiones ac argutiolae, quibus Neotericorum libri ad nauseam fere inferciuntur, nullo in numero sunt habendae. Qua enim aut compendiosiore, aut etiam alia via, vel causae morbificae quibus obviam eundum est, deprehendi, vel Indicationes curativae elici possunt, quam certa ac distincta peculiarium Symptomatum perceptione? Neque enim ulla est circumstantia tam levis aut exigua, quae suos usus ad utrumque non habeat. Nam ut demus, aliquid varietatis à temperamento individuorum, & tractandi ratione proficisci, nihilominus adeo aequabilis, ac sibi ubique similis, est Na-

turae ordo in producendis Morbis, ut in diversis corporibus eadem plerumque reperiuntur ejusdem Morbi Symptomata; ac illa ipsa quae in *Socrate* aegrotante observata fuerint, etiam generaliter ad *Hominem* quemcumque eodem morbo laborantem transferri possint; non secus ac universales Plantarum notae ad omnia cujusque Speciei individua rite se diffundunt. Qui verbi gratia *Violam* adcurate descripserit quoad colorem, saporem, odorem, ac figuram, ceteraque id genus, omnibus ubique terrarum *Violis*, quae sub ea specie continentur, Historiam illam, in plerisque fere omnibus, convenire facile animadvertet.

Et quidem existimo, nos, ob eam potissimum causam, adcuratori Morborum Historia ad hunc usque diem destitui, quia scilicet plerique eos pro confusis inconditisque Naturae, male se tuentis & de statu suo dejectae, effectis tantum habuere, ac proinde laterem lavare crederetur is, qui justam eorumdem enarrationem moliretur.

Sed ut ad rem revertamur. Non minus certo etiam à minutissimis Morbi circumstantiis Indicationes Curativas possit Medicus desumere, quam ab iisdem sumit Diagnostica. Atque adeo non semel mihi in mentem subiit, quod si Morbi cujuslibet Historiam diligenter perspectam haberem, par

par malo remedium numquam non scirem adferre, variis ejusdem Phaenomenis viam, qua mihi incedendum foret, haud dubiam praemonstrantibus; Quae quidem Phaenomena, si inter se sedulo conferantur, manu quasi ducerent ad Indicationes illas maxime obvias, quae ex intimo naturae sensu, non vero Phantasiae erroribus depromuntur.

Atque his sane gradibus, ut ita dicam, his adminiculis, ad coelum adscendit, ad Medicinae nempe fastigium, Medicorum ille *Romulus*, numquam satis laudatus *Hippocrates*; qui hanc Arti Medicae insuper struendae solidam ac inconcussam substerrens basin, viz. *ἡσίων Φύσεως ἰντεγὴ*, i. e. *Naturae Morborum medicatrices*, id egit, ut Morbi cujuslibet *Phaenomena* aperte traderet, nulla hypothesei adscita, & in partes per vim adacta, ut in ejus libris *de Morbis*, *de Affectionibus*, &c. videre est. Regulas etiam quasdam tradidit ex observatione Methodi istius, qua utitur Natura, tam in Morbo provehendo, quam in eodem amoliendo, natas; cujusmodi sunt *Coacae Praenotiones*, *Aphorismi*, & reliqua id genus. Atque in his fere stetit magna illa Divini Senis *Γεωεῖα*, non ab irrito lascivientis Phantasiae conamine desumpta, ceu vana aegrorum insomnia, sed legitimam exhibens Historiam earum Na-

turae operationum, quas in hominum Morbis edit. Cum vero dicta *ἰατρικὴ* nihil esset aliud, quam exquisita Naturae descriptio, par erat omnino, ut in praxi eo tantum collimaret, ut eidem laboranti quibus posset modis subvenire contenderet; unde etiam non aliam Arti mandat provinciam, quam *ut deficienti Naturae succurrat, effraenem coërceat, & in ordinem redigat*; utrumque vero hoc, tum passu illo, tum etiam Methodo, quibus Natura Morbum expellere satagit atque amovere. Animadverterat nempe sagacissimus Vir, quod sola Natura τὰς νόσους κείνῃς, καὶ ἐξαγκέει τὰ πάντα πᾶσι. Atque haec omnia peragit Natura paucissimis, simplicissimisque, adjuta Remediorum formulis, alicubi etiam prorsus nullis.

Altera ab hac Methodus, qua Ars medendi, si quid ego judico, possit ulterius provehi, in eo potissimum cardine vertitur, ut *certa aliqua & consummata* undique ac *fixa Methodus Medendi* in publica commoda tradatur, eam intelligo, quae satis magno Experimentorum numero corroborata, subfultaque, huic vel illi Morbo devincendo suppar invenitur. Neque enim satis esse arbitror, ut successus particulares, siue Methodi cujuslibet, siue etiam Remedii, scriptis prodantur, si neque hoc, neque illa universaliter, atque in omnibus, scopum attingere deprehendatur, (positis saltem

tem his vel illis circumstantiis.) Contendo vero ego nos aequè certo scire debere, hunc illumve Morbum expugnatum iri, si huic aut alteri Intentioni fatis fecerimus, ac certo jam scimus, nos hoc aliove Remedii genere, huic aut alteri intentioni fatis facere posse: quod quidem licet non semper & ubique, frequentissime tamen, καὶ ὡς ἅπῃ τὸ πολὺ votis respondet exhibentium; ita *Sennae foliis* v. gr. alvum subducimus, *Papavere* invitamus somnum. Non is sum qui negem debere Medicum animum diligenter advertere ad particularia, tum Methodi, tum Remedii, eventa, quibus est usus in Morborum curatione, & in usus suos reponere, tam ad sublevandam memoriam, quam ut ansas inde adripiat, quibus paulatim peritior evadat Medicus, tandemque post diutina, & repetita saepius Experimenta, Methodum sibi figat, firmetque, à qua in hujus aut illius Morbi curatione nihilum sibi recedendum putet. Observationes autem particulares in lucem dare, non ita magnam, me iudice, adfert utilitatem. Nam si id tantum agit *Observator*, ut nos doceat hunc Morbum semel, vel etiam saepius, huic remedio cessisse, quid mihi, obsecro, profuerit si infinitae fere Medicamentorum decantatissimorum copiae, qua jamdiu obruimur, adhuc aliud mihi haec-

B 3

nus,

nus inauditum adcrefcatur? Quòd fi, repudiat
ceteris omnibus Remediorum formulis,
huic me unice addixero, an non innume-
ris fere experimentis probanda mihi venit
ejus vis, innumerae etiam circumstantiae
trutinandae, tum aegrum, tum ipsam Me-
thodum fpectantes, antequam ex Observa-
tione folitaria fructum aliquem queam de-
cerpere? Si Observatori numquam non re-
fponderit Medicamentum, quare in parti-
cularibus verfatur, nifi aut fibi diffidat ipfe,
aut minutatim potius quam in folido im-
pofuiffe orbi videri praeoptet? Quam vero
in proclivi fit denfiffima hujus generis vo-
lumina confcribere, nemo vel mediocriter
in praxi verfatus ignorat; uti nec è contra
quam fit illud difficile, perfectam & confir-
matam undique Medicorum Methodum in
quovis Morbo condere ac stabilire. Si vel
unus tantum per fingula mundi fecula hoc
modo unicum tractaverit Morbum, Me-
dendi Ars, (quae Medicorum eft provin-
cia) à multis retro annis ad ἀκμὴν perve-
niffet, omnibus absoluta numeris, faltem
in quantum fert mortalium fors. Quae ve-
ro fundi noftri eft calamitas, jamdiu ab
antiquiffimo & peritiffimo Duce *Hippocra-
te*, & prifca Medendi Methodo, cauffa-
rum conjunctarum (utpote quae certo fe
prodant) cognitioni fuperftructa, defcivi-
mus;

mus; unde est, ut quae hodie exercetur, à Logodaedalis conficta, confabulandi magis sit Ars, quam Medendi. Sed ne hanc ego dicam temere impegisse videar, fas mihi sit è via parumper deflectere, quo scilicet evincam Causas illas remotiores, in quibus adsignandis, & in lucem extrahendis, hominum Curiosorum & θεωρητῶν vanae speculationes unice defudant, triumphantque, prorsus esse ἀχρηστίαις ac inscrutabiles; solas vero proximas & conjunctas à nobis posse cognosci, atque ab his solis Indicationes Curativas esse mutuandas.

Observandum est itaque, quod si Humores vel diutius quam par est in corpore fuerint retenti, (quia scilicet Natura eosdem concoquere nequeat, ac deinceps expellere,) vel ab hac aut illa aëris constitutione labem morbificam contraxerint; vel denique contagio aliquo venenato infecti in ejusdem castra transierint; his inquam modis & his similibus, dicti Humores in formam substantialem, seu *speciem* exaltantur, quae his aliisve Adfectibus, cum propria Essentia convenientibus se prodit; quae quidem Symptomata, licet minus cautis videantur oriri, vel à natura partis, quam humor obfedit, vel à natura humoris ipsius antequam hanc induerat speciem, nihilominus revera Adfectus sunt ab essentia dictae speciei

in hunc gradum recens evectae, pendent. Adeo ut quilibet *Morbus specificus*, Adfectio sit ab hac vel illa specifica exaltatione, vel specificatione succi cujusdam in corpore animato, ortum ducens. Sub hoc genere potest comprehendi maxima pars Morborum, qui certum aliquem typum ac formam adgnoscent. Et profecto haud minus se Natura Methodo adstringit in his tum producendis, tum maturandis, quam in *Plantis*, sive etiam *Animalibus*. Quin immo ut cuilibet sive Plantae, sive Animali, proprii quidam ac peculiare adfectus competunt, ita se res habet in qualibet succi cujuscumque exaltatione, ubi semel in *speciem* proruperit. Exemplum hujus rei satis luculentum quotidie nobis ingerunt, & ob oculos ponunt, variae istae Excrescentiarum species, quas Arbores, Fruticesque, emittunt, vel ob succi nutrititii perversionem & depravationem, vel alias ob causas, in forma scilicet *Musci*, *Vhci*, *Fungorum*, aliorumque id genus; quae omnia *Essentiae* sunt sive *Species*, à parente, seu Arbore, seu Frutice, diversae plane atque distinctae. Et sane qui serio atque ad amissim pensitaverit *Φαινόμενα* illa, quae Febrē v. gr. *Quartanam* comitantur; Quod videlicet semper sub Autumno ingreditur, quod certum ordinem ac typum ubique servat,

vat, revolutiones periodicas quarto quoque die non minus certo repetens, quam suas repetit Horologium, sive aliud quoddam ejusmodi *αὐτόματον*, (nisi ab accedente aliquo extrinsecus adveniente hic ordo perturbetur;) quod cum rigore ac notabili frigoris sensu adgreditur, quem excipit caloris perceptio non minus sensibilis, quae tandem in sudore effusissimo terminatur; quod denique morbus hic, quemcumque demum invaserit, vix ante *Vernum Aequinoctium* abigi poterit & fugari. Qui haec, inquam, omnia pensiculatus trutinaverit, haud minus firmis rationibus inducetur, ut credat, Morbum hunc *speciem* esse, quam sunt illae, ob quas credit Plantam esse speciem, quae parem semper ad normam e terrâ nascitur, floret, interitque, atque in reliquis adficitur pro ratione essentiae suae; neque facile comprehendi potest, qui fiat, ut hic *morbus* oriatur à combinatione, sive principiorum, sive qualitatum evidentium, cum *planta* substantia ac species distincta in rerum natura ubique adgnoscat. Illud interim non diffitemur, quod cum species sive Animalium, sive Plantarum singulae (demptis perpauca) per se subsistant, istae Morborum Species ab iis dependent humoribus, à quibus generantur.

Tametsi vero ex jam dictis constare videatur, Morborum plerorumque causas inscrutabiles prorsus esse, ac ἀνεκδιμήτους non tamen insolubilis erit illa quaestio, *Quo pacto sanari possint?* cum de causis remotioribus nos hoc adseramus: Nemo autem est, qui non videat, curiosos istos speculatores in causis primo primis fere, ac remotissimis, indagandis, ac in lucem (utut invita Minervâ ac reclamante Naturae sensu) protrahendis operam perdere; immediatas vero & conjunctas, ceu ante pedes jacentes, contemnere, quae tamen necessario debent cognosci, & possunt etiam, sine ficulneis hujusmodi adminiculis; cum Intellectui se aperte fistant, vel proprii sensus testimonio, vel Anatomicis Observationibus ab aliis jampridem factis, reiectae. Atque ut impossibile plane est, ut Medicus eas Morbi causas ediscat, quae nullum prorsus cum sensibus habent commercium, ita neque est necesse; abunde enim sufficit, ut sciat, unde immediate oritur malum, talesque ejus effectus atque symptomata, ut inter hunc aliumque morbum, hujus non dissimilem, valeat accurate distinguere. In *Pleuritide* v. gr. diu atque incassum se fatigabit aliquis, nec tamen mente adsequetur pravam illam crasin & male cohaerentem sanguinis texturam, quae pri-

prima est hujusce mali origo; qui vero causam à qua immediate producitur recte cognoverit, & ab aliis morbis quibuscumque rite valeat distinguere, non minus certo curandi scopum attinget, etiam neglecta otiosa ista atque inutili remotissimarum causarum indagine. Sed haec *ὡς ἐν παρό-*

δα. Jam vero si quaerat aliquis, an ad praedicta in Arte Medica desiderata duo (*veram* scilicet & *genuinam* Morborum *Historiam*, & *certam*, *confirmatamque*, *medendi Methodum*) non etiam accedat tertium illud, Remediorum nempe *Specificorum Inventio*? Adsistentem me habet & in vota festinantem. Etsi enim *Methodus* sanandis morbis *Acutis* maxime adcommoda mihi videatur, quibus exigendis cum Natura ipsa certum aliquem Evacuationis modum statuerit, quaecumque Methodus eidem fert opem in promovenda dicta evacuatione, ad Morbi sanationem necessario conferet; optandum est tamen, ut beneficio *specificorum*, si quae talia inveniri possint, aeger rectiori semita ad sanitatem proficeret; & (quod majoris etiam momenti est) extra aleam malorum, quae sequuntur aberrationes istas, in quas saepe invita dilabatur Natura in morbi causa expellenda, (utut potenter & docte ei ab ad-

si-

fistente Medico subveniatur) possit collocari.

Verum quod ad morbos *Chronicos* sanandos attinet, licet nihil dubitem ultiores in medendo profectus, vel à sola *Methodo* posse sperari, quam qui in primam statim cogitationem incurrant; attamen plus satis constat, deficere illam in curatione *Chronicorum* aliquot, vel maxime spectabilem inter eos, quibus homines urgentur; quod ob hanc praecipue causam usu venit, quia scilicet Natura, in hujusmodi morbis, non habet Methodum tam efficacem, qua materiam morbificam foras ejiciat (perinde atque in *Acutis*) quo nos, cum eadem manus jungentes, & ad debitum dirigentes scopum, Morbum debellare valeamus. In vincendo itaque morbo Chronico, is demum jure meritoque Medici nomen sibi vendicat, penes quem est ejusmodi medicamentum, quo morbi *Species* possit destrui: non qui id tantum agit, ut è primis secundisque qualitatibus nova aliqua introducatur, & prioris subeat vicem; quod fieri quidem potest non extincta specie: v. gr. calefieri potest, aut refrigerari, qui *Podagra* laborat, vigente adhuc *Podagra*, necdum devicta. Methodo hac, qua diversae tantum qualitates introducuntur, morbi *Specifici* non magis im-

me-

mediate perdomantur ; quam ignis gladio
extinguitur. Quod enim obsecro , calor ,
frigus , humidum , siccumve , aut è secun-
dis qualitatibus , quae ab his pendent , alia
aliqua ad Morbi curationem faciet , cuius
essentia in harum nulla consistit ? Si quis
hic objecerit , satis magnum *Remediorum*
specificorum numerum jamdiu nobis inno-
tescere , hunc ipsum , si examen paulo di-
ligentius instituerit , in oppositas partes
facile transitorium confido ; cum unicus *Cor-*
tex Peruvianus à suis militet. Toto enim
coelo distant , quae huic aliive *Indicationi*
curativae specificè respondent. Medica-
menta , cui si faciamus satis Morbus abigi-
tur , & quae hunc aliumve *Morbum* speci-
fice , atque immediate , perfanant , nullo
habito respectu ad hanc aut illam Inten-
tionem sive Indicationem Curativam : v.
gr. *Mercurius* , & *Sarsae radices* , in *Lue*
Venerea , *specificae* vulgo audiunt ; quae
tamen pro *specificis* propriis atque imme-
diatis non debent haberi , nisi argumentis
satis validis atque irrefragabilibus possit
confici , nulla *Mercurium* , excitata *saliva-*
tione , *Sarsae* vero radices sine motis *su-*
doribus , tam egregiam operam praestitisse.
Ad hanc pariter normam alii etiam
Morbi , aliis *evacuationibus* , curantur ,
cum tamen quae adhibentur Remedia non
ma-

magis proprie competant immediatae curationi istorum Morborum, qui eis sanantur evacuationibus, quibus faciendis ejusmodi remedia maxime proprie designantur, quam *Scalpellum Phlebotomum Pleuritidi*; quod tamen nemo opinor *specificum* hujus morbi facile adpellaverit.

Specificae proinde Medicamenta, si ad hanc mentem nostram restringantur, non cuivis homini contingunt; neque oscitantibus temere se ingerunt: nullus tamen dubito, quin in exundanti illa plenitudine, qua turget Natura, diffluitque, ita jubente *Optimo Maximo* rerum omnium *Conditor*e, in singulorum praeservationem, prospectum pariter sit de curatione malorum magis insignium; quae homines vexant; idque pro foribus & in patrio cujuslibet solo. Et sane dolendum est, *Plantarum* naturam nondum magis explorato nobis innotescere; quae mihi videntur reliquae omni, qua patet, *Materiae Medicae* palmam praeripere, & quae inveniendorum de quibus jam diximus Remediorum uberimam nobis spem faciunt: Cum *Animalium* partes cum humano corpore nimium convenire videantur, nimium dissidere *Mineralia*; unde est quod Mineralia Indicationibus potentius respondere, quam vel Plantas, vel ex Animalibus desumpta, lubens

bens fateor; at non specificè tamen mederi, eo quo diximus sensu ac modo. Me quod spectat, non hic aliud mihi fumo praeter laborem, ac taedium, haec atque huiusmodi diu multumque jam per aliquot annos animo versandi, necdum mihi tam feliciter cessit, ut cum prudenti fiducia, quae de iis cogitaverim, in publicum dare aulam.

Quantumlibet vero mihi prae caeteris adrident *Plantae*, non tamen is sum, qui eximia illa Medicamenta ex alia tribu desumpta, quae vel hoc, vel alio aliquo seculo hominum industria, atque labore, intentionibus apte respondentia reperta fuere, contemnam. Inter quae primum sibi locum vendicant, quae nomine *Guttarum Doctoris Goddard* insigniuntur, & à Viro Doctissimo & solertissimo tam Methodi quam Remediorum indagatore, *Domino Doctore Goodall* praeparantur: quorum vim ac efficaciam in attingendo, ad quem vulgo diriguntur, scopo, ceteris quibusque *Spiritibus Volatilibus* jure praefero.

Coronidis loco, cum in hac introductione fuerim pollicitus, me daturum specimen eorum, quae in hujus Artis augmentum utcunque conatus sum; fidem liberare jam tentabo in tradendis Historia, Curationeque, *Acutorum Morborum*. Qua in
re

re licet fatis advertam, me supinis atque ignorantibus fructum omnem eorum, quos per meliores vitae annos corpore animoque exantlavi laborum, expositurum, malum tamen pessimi huius seculi genium fatis habeo perspectum, ut non aliam ex hac semente, quam convitiolorum atque contumeliarum messem expectem; Meque famae meae longe melius consuluisse, si inanem aliquam atque inutilem speculationem commentatus fueram. Hoc vero mihi perinde est: Mercedem aliunde praestolor. Si quis hic objiciat alios aequae in hac arte versatos, non idem mecum de his rebus sentire; meum non est, quid sentiant alii, disquirere, sed meis Observationibus adstruere fidem; quod ut faciam, Lectoris patientiam desidero tantum, non favorem. Res ipsa etenim brevi loquetur, an fideliter & sincero animo hic egerim, an e contra adinstar sceleratissimi hominis morumque profligatissimorum, homicidam me praestiterim vel in terra defossus. Illam tantum mihi veniam peto, quod minus accurate, quam proposueram, morborum Historiam ac Curationem descripsero; cum non tam metam figam, quam animos iis addam, qui feliciore ingenio praediti ad hoc opus posthac se accingent, quod jam ego imperfecte molior.

Unum

Unum adhuc restat, de quo monendus est Lector, mihi in animo non esse, sequentes paginas infinito particularium Observationum numero distendere, quibus Methodo ibidem traditae fidem adstruam: Frustra enim, & cum taedio Lectoris, repeterentur ista singulatim, quae in summas contraxi. Satis autem habui, ad calcem Observationis cujuslibet Generalis (saltem quae ad annos nuperos spectat,) Particularem hic illic adnectere, qua Methodi praecedentis medulla contineretur. Hoc interim spondeo, nullam à me Methodum Generalem fuisse evulgatam, quae experientia reiterata non est stabilita, atque confirmata.

Sed & spe frustrabitur, qui ingentem Remediorum, seu Formularum sylvam hic exspectaverit, cum Medici judicio permittatur, ut pro re nata iis utatur; mihi sufficit innuisse, quibus Indicationibus satisfaciendum est, quo etiam ordine & tempore; Etenim in eo praecipue stat Medicina Practica, ut genuinas Indicationes expiscari valeamus, non ut remedia excogitemus, quibus illis satisfieri posset; quod qui minus observabant, *Empiricos* armis instruxere, quibus Medicorum opera imitari queant.

Quod si quis objecerit, me, in aliquibus non tantum, Medicamentorum pompae renun-

cialle, sed ea insuper remedia proposuisse, quae ad Materiam Medicam vix possint referri, adeo sunt simplicia atque inartificiofa; vulgaribus tantum, opinor, ac plebeis animis, hac in re displicebo. Norunt enim Sapientes, bona ea esse omnia, quae sunt utilia; atque *Hippocratem*, dum Follium usum in *Ileo* sanando proponit, & in *Cancro* nihil prorsus agendum praecipit, (atque ejusmodi alia, quae in singulis fere pagellis scripta leguntur,) non minus bene de re medica meruisse, quam si pomposis remediorum formulis omnia implevisset.

In animo erat & *Chronicorum* morborum *Historiam* tradere, eorum saltem, quos frequentissime tractaveram; sed cum operosius id sit, cumque harum, quas jam edo, Lucubrationum fortunam experiri primum libuerit, in praesentiarum supersedendum mihi esse duxi.

A U C T O R I,

I N

Tractatum ejus de FEBRIBUS.

Febriles aestus, victumque ardoribus orbem
 Flevit, non tantis par Medicina malis.
 Nam post mille artes, Medicae tentamina curae,
 Ardet adhuc Febris, nec velit arte regi.
 Praeda sumus flammis; solum hoc speramus ab igne,
 Ut restet paucus, quem capit urna, cinis.
 Dum quaerit Medicus Febris causamque, modumque,
 Flammarum & tenebras; & sine luce faces;
 Quas tractat patitur flammis, & Febre calescens,
 Corruit ipse suis victima raptâ focis.
 Qui tardos potuit morbos, artusque trementes,
 Sistere, Febri se videt igne rapi.
 Sic faber exesos fulsit tibicine muros,
 Dum trahit antiquas lenta ruina domos.
 Sed si flamma vorax miseras incenderit aedes,
 Unica flagrantibus tunc sepelire salus.
 Fit fuga, tectonicas nemo tunc invocat artes,
 Cum perit artificis non minus usta domus.
 Se tandem Sydenham Febrisque, Scholaeque, furor
 Opponens, Morbi quaerit, & Artis opem.
 Non temere incusat tectae putredinis ignes;
 Nec fictus, Febres qui fovet, humor erit.
 Non bilem ille movet, nulla hic pituita: Salutis
 Quae spes, si fallax ardeat intus aqua?
 Nec doctas magno rixas ostentat hiatu,
 Quis ipsis major Febris ardor inest.

*Innocuas placide corpus jubet urere flammæ,
 Et justo rapidos temperat igne focos.
 Quid Febrim exstinguat, varius quid postulat usus,
 Solari aegrotos, qua potes arte, docet.
 Hactenus ipsa suum timuit Natura calorem,
 Dum saepe incerto, quo calet, igne perit:
 Dum reparat tacitos male provida sanguinis ignes,
 Praeludit busto, fit calor iste rogos.
 Jam secura suas foveant praecordia flammæ,
 Quem Natura negat, de Medicina modum.
 Nec solum faciles compescit sanguinis aestus,
 Dum dubia est inter spemque metumque salus;
 Sed fatale malum domuit, quodque astra malignum
 Credimus, iratam vel genuisse Stygem.
 Extorsit Lachesi cultros, Pestique venenum
 Abstulit, & tantos non sinit esse metus.
 Quis tandem arte nova domitam mitescere Pestem
 Credat, & antiquas ponere posse minas?
 Post tot mille neces, cumulataque funera busto,
 Victa jacet, parvo vulnere, dira Lues.
 Aetheriae quamquam spargunt contagia flammæ,
 Quicquid inest istis ignibus, ignis erit.
 Delapsae caelo flammæ licet acrius urant,
 Has gelida exstingui non nisi morte putas?
 Tu meliora paras victrix Medicina; tuusque,
 Pestis quae superat cuncta, triumphus erit.
 Vive liber, victis Febrilibus ignibus; unus
 Te simul & mundum qui manet, ignis erit.*

J. LOCK. A. M. Ex Aede
 Christi Oxon.

SECTIO PRIM A.

CAPUT I.

De Morbis Acutis in genere.

Dicatur ratio, si quid ego hic judico, *Morbum*, quantumlibet ejus causae humano corpori adversentur, *nihil esse aliud quam Naturae conamen, materiae morbificae exterminationem, in aegri salutem, omni ope molientis.* Cum enim hominum genus, ita volente supremo rerum omnium arbitro ac moderatore, *Deo*, variis impressionibus, forinsecus advenientibus, excipiendis aptum natum sit, fieri non potest, quin idem variis etiam malis fuerit obnoxium: quae quidem partim ab istis aëris particulis nascuntur, quae cum corporis humoribus male convenientes in idem se insinuaverint, nudo sanguini permistae corpus omne morbifico adflant contagio; partim à variis fermentationum generibus vel etiam putrefactionibus humorum, qui in corpore, ultra justum tempus, ideo sunt commorati, quia scilicet iisdem digerendis primum, dein excernendis, vel ob nimiam eorundem molem, vel qualitatem, incongruam, suppar idem non fuit. Hisce rerum circumstantiis, ita intime essentiae humanae intertextis complicatisque, ut nemo quisquam se ab illis in solidum queat liberare, Natura de ejusmodi methodo, ac symptomatum concatenatione, sibi prospexit, quibus materiam peccantem, atque alienam, quae totius fabricae compagem aliter solveret, è suis finibus possit excludere. Quamlibet autem frequentius longe quam fieri cernimus, illum, ad quem remediis hisce ingratis collimat, sanitatis scopum attingeret, nisi ab ignaris, à recto, quem tenet, cursu detorqueretur; verumtamen, cum sibi relicta, vel nimio opere satagendo, vel etiam sibi deficiendo, homi-

nem leto dat, ferreae illi, atque insolubili, mortalitatis legi obsequitur, cui debemus nos nostraque. Recte enim *Boëthius*, atque ex rerum sensu,

*Constat aeterna positumque lege est,
Constet ut genitum nihil.*

Sed ut instantia una, alterave, jam dictorum veritatem asseramus; Ipsa *Pestis* quid, obsecro, aliud est, quam Symptomatum complicatio, quibus utitur Natura, ad inspiratas una cum aëre particulas ^{microscopis} *scilicet*, per emunctoria, Apostematum specie, vel aliarum eruptionum opera, excutiendas? Quid *Arthritidis*, nisi Naturae providentia ad depurandum senum sanguinem, atque expurgandum corporis profundum, ut cum *Hippocrate* loquamur? Potest & idem adfirmari de plerisque aliis morbis perfecte formatis.

Jam vero nunc hoc munere celerius fungitur Natura nunc vero tardius, pro varia methodo, qua causam morbificam deturbare nititur. Nam cum *Febris* opem deposcit, qua adjutrice particulas inquinatas à sanguine divellat, divulsasque progressu adhuc ulteriori per sudores, diarrhoeam, eruptiones, aut aliam istiusmodi evacuationem, expellat; cumque in sanguinis massa, corpore pertenui ac fluido, res omnis peragatur, idque motu partium violentiore; necesse omnino est, non solum, ut subito vel in salutem aegri, vel in mortem determinetur (prout scilicet Natura vel materiam morbificam critice norit solvere, vel ab eadem oppressa fatiscat) sed etiam ut pejora, vehementioraque, symptomata se ubique comites adjungant. Atque hujusmodi plane sunt morbi isti, quos *Acutos* apellamus, qui *velociter* scilicet atque cum impetu & periculo ad statum moventur. Quamvis, si minus accurate, haud tamen minus vere loquamur, isti etiam morbi pro Acutis sint habendi, qui, licet respectu Paroxysmorum, si omnes simul sumantur, tardius moveant, respectu tamen paroxysmi cujuslibet particularis, cito, atque etiam critice, ad finem perveniunt, quales sunt Febres Intermittentes omnes.

Ubi vero continens Morbi Materia ejus est indolis,

lis, ut febrem in partes suas pertrahere non valeat, ad dictae materiae separationem universalem; aut cum hujusmodi materia parti alicui adfigitur, quae eidem explodendae prorsus est impar, sive ob propriam conformationem (uti se res habet in materia morbifica *Paralyticorum* nervis impacta, in materia item suppurata in cavitate Thoracis *Empyicorum*) vel ob defectum caloris naturalis & spirituum, (ut cum pituita in pulmones decidit, vel senio vel tussi diuturniore labe- factatis) vel denique ob continuum materiae novae af- fluxum, qua sanguis vitiatum, & ad ejusdem elimi- nationem unice dispositus, partem obruit gravatque: In his, inquam, casibus, vel tarde admodum ad co- ctionem pervenit materia, vel non omnino; adeo- que Morbi, ab hujusmodi materia inconcoctili pro- venientes, *Chronici* & nuncupantur & sunt. A duo- bus his itaque principiis sibi invicem contrariis, de quibus modo egimus, morbi alii *Acuti*, alii vero *Chro- nici*, exsurgunt.

Acutos quod spectat, quos in praesentiarum tractare mihi est animus, eorum alii à secreta atque inex- plicabili aëris alteratione, hominum corpora infi- cientis, gignuntur, neque à peculiari sanguinis & hu- morum crasi omnino dependent, nisi quatenus oc- culta aëris influentia dictis corporibus eandem im- presserit: Hi, durante arcana illa aëris constitutio- ne, ultra pergunt laceffere, neque alio ullo tempo- re invadunt. *Epidemici* hi dicti sunt.

Acutorum alii ab hac vel illa particulari corpo- rum particularium *ἐννομελίας* oriuntur, qui cum à caus- sa magis generali non producantur, ideo neque plu- res simul corripunt. Hi insuper *Acuti* quibuslibet annis, & quolibet anni tempore, indifferenter in- vadunt; exceptis tamen iis quae dicemus, ubi de ge- nere hoc peculiariter agetur. Hos ego *Acutos In- tercurrentes* sive *Sporadicos* appello, quia nullo non tem- pore contingunt, quo *Epidemici* grassantur. Ab *Epidemicis* primum exordium mihi sumam, genera- lem eorumdem Historiam ante omnia proponens.

CAP. II.

De Morbis Epidemicis.

Nihil quicquam, opinor, animum, universae quae patet Medicinae pomœria perlustrantem, tanta admiratione percelleret, quam discolor illa & sui plane dissimilis Morborum *Epidemicorum* facies; non tam quae varias ejusdem anni tempestates, quam quae discrepantes diversorum ab invicem annorum *Constitutiones*, referunt, ab iisque dependent. Quae tam aperta praedictorum Morborum diversitas, tum propriis ac sibi peculiaribus symptomatis, tum etiam medendi ratione, quam hi ab illis disparem prorsus sibi vendicant, satis illucescit. Ex quibus constat, Morbos hosce, ut ut externa quadamtenus specie, & symptomatis aliquot utrisque pariter supervenientibus, convenire paulo incautioribus videantur, re tamen ipsa, si bene adverteris animum, alienae admodum esse indolis, & distare ut *Aera Lupinis*. Haud equidem satis scio, an diligentius examen (quali rite instituendo vix unius hominis brevis aetas par esse videatur) nos edoceret, *Epidemicorum* alios continua quadam ferie, ceu facto circulo, alios semper excipere; an vero omnes indiscriminatim, nulloque ordine, pro occulta aëris diathesi, & inexplicabili temporum ratione, mortales incessere. Hoc saltem pro comperto habeo, ex multiplici accuratissimarum observationum fide praedictas morborum species, praesertim Febres continuas, ita toto, quod ajunt, caelo differre, ut, qua Methodo, currente anno, aegrotos liberaveris, eadem ipsa, anno jam vertente, forsitan è medio tolles: quodque, ubi semel in geminam Medendi rationem, quam haec vel illa Febris species sibi vendicat, auspicato inciderim, ad eundem scopum collimans (favente, ut fit, optimo Numine) metam quasi semper attingam, respectu ad temperamentum, aetatem, & reliqua ejusmodi, usquequaque habito; donec extincta illa spe-

specie, novoque glifcente malo, anceps rurfum hae-
reo, qua mihi via infiftendum, ut aegris fubveniam;
ac proinde, nifi ingenti adhibita cautela, intentifque
omnibus animi nervis, vix ac ne vix quidem pos-
fum efficere, ne unus aut alter eorum, qui fe primi
meae curae commiferint, vita periclitetur; donec
investigato jugiter, tandemque perfpecto morbi ge-
nio, ad eundem perdomandum recto pede, & intre-
pidus denuo procedam.

Quamvis autem diverfas diverforum annorum ha-
bitudines, quoad manifestas aëris qualitates, maxi-
ma, qua potui diligentia, notaverim, ut vel exinde
cauffas tantae *Epidemicorum* viciffitudinis expifcarer,
me tamen ne hilum quidem haftenus promoveri
fentio; quippe, qui animadverto annos, quoad ma-
nifestam aëris temperiem, sibi planè consentien-
tes, difpari admodum morborum agmine infestari,
& vice verfa. Ita enim fe res habet. Varias funt
nempe annorum *Constitutiones*, quae neque calori, ne-
que frigori, non ficco humidove, ortum fuum de-
bent, fed ab occulta potius, & inexplicabili qua-
dam, alteratione in ipsis terrae visceribus pendent,
unde aër ejusmodi effluviis contaminatur, quae hu-
mana corpora huic aut illi morbo addicunt, deter-
minantque; ftante fcilicet praefatae Constitutionis
praedominio, quae, exacto demum aliquot anno-
rum curriculo, faceffit atque alteri locum cedit.
Unaquaque harum Constitutionum generalium pro-
pria, ac peculiari sibi, Febris specie funestatur, quae
extra illam nusquam comparet, cujusmodi Febres
idecirco *Stationariae* nobis audiunt. Ad haec funt &
particulares quaedam ejusdem anni, ut ita dicam,
Crases, in quibus licet fecundum manifestas aëris
qualitates, ejusmodi Febres, quae generalioreman-
ni constitutionem fequuntur, magis minusque epi-
demice grassentur, vel ferius ocysive ingruant; prae-
caeteris tamen ejusmodi Febres, quae omnibus in
universum annis competunt (quas ideo *Intercurrentes*
voco) ab hoc illove manifesto aëris temperamento
ortum ducunt; verbi gratia, *Pleuritis*, *Angina*, &
reliquae ejusdem farinae, quae à subito calore. in-
tensius ac diuturnum frigus statim excipiente, ple-
rum-

rumque invadunt. Potest itaque fieri, ut sensibiles aëris qualitates ad illas quidem Febres producendas faciant, quae in qualibet Constitutione se exerunt, non vero ad istas alias, quae certae alicui Constitutioni quasi propriae, ac peculiares, existunt. Facendum tamen est, praedictas aëris qualitates corpora nostra, ad hujus illiusve morbi Epidemici generationem, magis minusve disponere; quod & de quocumque errore circa *sex res naturales* dictum volo.

Animadvertendum autem est, Epidemicorum alios, in hoc aut illo anno, regulariter. & eodem semper modo, se habere, iisdem plane Phaenomenis & conformi symptomatum agmine, in plerisque fere omnibus quos adoriuntur, stipatos; atque eadem prorsus via sibi fugam & exitum parantes. Ex his itaque tamquam in suo genere perfectissimis, vera & certa *Morborum Epidemicorum Historia* ediscenda est, atque tradenda.

Sunt vero alii aliorum annorum Morbi, qui licet Epidemicorum insigniantur nomine, enormes tamen sunt, & perquam *anomali*, utpote qui nulli se Typo patiuntur adstringi, & revera mali sunt moris, tum quoad incertam symptomatum varietatem certissimamque dissimilitudinem, tum quoad methodum, qua se ipsi expediunt & amoliuntur. Haec tanta illorum disparitas exinde oritur, quod scilicet quaelibet Constitutio morbos parit, à morbis ejusdem generis, qui alio tempore grassabantur, multum abducentes; quod non tantum in Febribus locum habet, sed in plerisque aliis Epidemicis.

Neque hic finitur *Orestes*: restat enim & aliud, paulo subtilioris *searçias*, luxuriantis, si fas est dicere, Naturae lusus; quod nempe idem morbus in ipsissima anni Constitutione varia saepe, & dissimili, se facie ostentat, quod ad tempora attinet Principii, Status, & Declinationis; quod quidem tanti potest esse momenti, ut pro ejus arbitrio Curativae Indicationes ponendae, sumendaeve, fuerint.

Porro observandum est, Epidemicos quoscumque in duos omnino ordines dispesci; *Vernos* dico, & *Autumnales*: & quamvis fieri potest, ut alia qualibet anni tempestate subnascentur, ad illam tamen sunt relegandi,

di, Ver Autumnusve fuerit, quam proxime contingunt. Accidit enim nonnumquam, aëris temperiem cum Epidemicorum aliquo in tantum conspirare, ut, eo fautore, ante tempus sibi debitum miseros invadat; & è contra est, ubi tam parum illis inter se convenit, ut corpus praedispositum non nisi aliquamdiu post adgrediatur. Cum itaque *Ver* dico vel *Autumnus*, non de ipso statim *Aequinoctio*, sive *Verno* sive *Autumnali*, ad amussim loquor.

Epidemicorum, qui *Verno* tempore grassantur, alii mature admodum se ingerunt, mense scilicet *Januario*, & exinde pedetentim increbrescentes circa *Aequinoctium Vernale* ad statum perveniunt, à quo sensim imminuti circa *Solstitium Aestivum* evanescunt, nisi quod paucissimi postea forsitan hunc illumve petant. In horum numero sunt *Morbilli*; ut & *Febres Tertianae Vernales*; quae, licet serius aliquanto emergant, *Februario* nempe, tamen appetente *Aestivo Solstitio* pariter se subducunt. At vero alii *Vere* orti, & de die in diem invalescentes, non nisi sub *Aequinoctium Autumnale* statum adipiscuntur, quo praeterlapso, paulatim cedentes, tandem adventante brumali frigore vertuntur in fugam; hujusmodi sunt *Pestis* ipsa, & *Variolae*, istis annis, quibus eorum utervis aliorum morborum praedominio fuerit potius.

Cholera Morbus ex Epidemicorum Autumnalium familia, mense *Augusto* exorsus, intra angustos unius mensis cancellos conclusus, percurrit sua tempora. Sunt tamen alii, qui, eadem tempestate prognati, usque ad hyemem excurrunt, v. gr. *Dysenteria*, *Febres Quartanae*, & *Tertianae Autumnales*. Hi omnes, utut eorum aliquos, quos semel invaserint, longiori vel breviori tempore affligant, plerumque tamen intra duorum mensium spatium & nomen, & Epidemicorum naturam, prorsus amittunt.

Febres autem speciatim quod attinet, observandum est, maximam earum partem, quae *Continuae* sunt, nulla hucusque nomina, in quantum à Constitutionis generalis Influentia pendent, obtinuisse; appellationes autem, quibus dignoscuntur, ab insigni aliqua alteratione sanguini impressa, vel evidentiori sympto-

ptomate, mutuari. Hac ratione *Putridae* dicuntur, *Malignae*, *Petechiales* &c. Quandoquidem vero singula ferme Constitutio praeter has, quas parturit Febres, ad alium morbum aliquem magis Epidemicum, eodem tempore propagandum, proclivis est, celebrioris nominis, cujusmodi sunt *Pestis*, *Variolae*, *Dysenteriae*, &c. non satis video, cur istiusmodi Febres non potius sortirentur nomina à Constitutione, quatenus horum morborum alterutri producendo favet, eodem illo tempore quo comparebant, quam à qualibet sanguinis alteratione, vel symptomate particulari, quae diversae speciei Febribus pari jure possunt competere. *Intermittentes* vero nomina sibi desumunt ab intervallo Paroxysmis interjecto; atque hoc quidem caractere satis discriminantur, si variarum etiam anni tempestatum quibus contingunt, Veris scilicet & Autumni, habeatur ratio. Licet nonnumquam earum aliquae de Intermittentium natura revera participant, nullo caractere admodum visibili easdem prodente. Ut cum praemature, Julio mense v. gr., Intermittentes Autumnales ingrediuntur atque increbrescunt, non statim genuinum Typum induunt, (quod Intermittentibus Vernis quidem solemne est) sed continuas Febres ita per omnia imitantur, ut nisi castigatissimo utraque examine trutinaveris, ab invicem discriminari non possint; at retuso paulatim Constitutionis impetu, & fraenata vi, jam in Typum regularem migrant; atque exeunte Autumno, larva abjecta, Intermittentes se esse, quales ab initio reapse fuerunt, palam fatentur; sive Quartanae illae fuerint sive Tertianae; quod si non diligenter animadverterimus, cum magno aegrorum nostrorum malo medicantes hallucinabimur, dum hujusmodi Febres, quae ex Intermittentium numero sunt, pro Continuis veris & genuinis habeantur.

Porro, quod sedulo advertendum, quum plures aliquot horum morborum eundem fatigent annum, unus eorum aliquis reliquorum praedominio potitur, caeteris in ejus quasi ditionem redactis, & parcius id temporis saevientibus, ita ut illo augescente imminuantur hi, eodemque rursus imminuto, mox recu-

erudescant. Atque ita vicissim mortales laceſſunt, prout anni genius & ſenſibilis aëris temperies huic aut illi magis ſuffragantur. Qui vero morbus circa Aequinoctium Autumnale maximopere furit & cumulatiſſimam edit ſtragem, totius anni Conſtitutioni nomen impertit ſuum; quiſquis enim fuerit morborum, qui ea tempeſtate prae caeteris invaluerit, principatum omnium qui iſto anno invadunt obtinuiſſe facile deprehendetur, cujus ingenio Epidemici quotquot ſunt *εὐχρηστοί* ſe accommodant, in quantum eorum fert natura: v. gr. cum *Variolae* eo tempore latiſſime depopulantur, Febris toto anno ſparſim oberrans ejuſdem plane inflammationis eſt particeps, quae Variolas parit. Uterque nempe Morbus ad eandem fere normam adoritur, maximaque inter maxime propria utriuſque ſymptomata intercedit cognatio, (excepta Variolarum eruptione, & reliquis quae ab illa pendent) ut ex ingenti illa tum ad ſalivam excernendam propenſione, in qua utrique convenit, abunde conſtat. Pariter, cum *Dysenteriae* dicto tempore praecipue fuerint graſſatae, Febris quae eo anno infeſtat earundem indolem non leviter aemulatur, (niſi quod illae cauſſam morbificam per ſedes eliminant, & pauca alia exinde naſcantur ſymptomata,) quod tum à conſimili utriuſque morbi iſultu, tum etiam, quod utroque malo correpti, Aphthis ſimilibuſque invicem ſymptomatis admodum ſint obnoxii, ſatis evincitur. Et ſane *Dysenteria* de qua agitur, ipſiſſima illa Febris eſt; hoc tantum discrimine, quod introvertetur, & in inteſtina ſe exonerans per eadem viam ſibi faciat. Notandum autem eſt, Epidemicorum illum Principem, qui ſub Aequinoctio Autumnali, ceu rupto aggere torrens, omnia ſtraverat, ingruente hyemis frigore intra ſuum ſe alveum condere; cum ex adverſo Epidemici inferioris ordinis, qui ſub eo merentur, tunc temporis praefertim ingraveſcant & rerum potiantur, donec dictus anni Princeps eorum vires denuo frangat & deleat nomen.

Postremo obſervandum eſt, quoties Conſtitutio aliqua varias Epidemicorum ſpecies parit, ſingulas haſ ſpecies genere ab illis differre; quae cum idem
plane

plane nomen sortiantur, alia tamen Constitutione generentur. Quotcumque sint autem Species illae peculiares, quae in una eademque Constitutione invadunt, in communi una atque generali causa, singularum productrice, omnes conveniunt, hac scilicet aut alia aëris diathesi peculiari, & ex consequenti, quantocumque ab invicem, quoad Typum & Formam specificam, intervallo distent, Constitutio tamen omnibus communis, subjectam singularum materiam ad ejusmodi conditionem atque statum effingit, formatque, ut praecipua symptomata, quae ad particularem evacuationis modum nihil attingunt, omnibus paria sint; singulis eitam in hoc conspirantibus, ut eodem pariter omnes tempore & intendant saevitiam & remittant. Notandum est insuper, quibus annis variae illarum species grassantur, uno eodemque tempore, eas omnes modo quo primum adgrediuntur, atque invasionis symptomatis, consentire.

Hinc itaque cernere est, variam admodum & accuratam Naturae methodum, quam ad morborum generationem adhibet; quam nemo hominum, arbitror, hactenus pro rei dignitate satis observando est assecutus. Atqui ex pauculis hisce omnino conficitur (cum specificae Popularium morborum differentiae, nominatim Februm arcanae annorum Constitutioni innitantur) incassum desudare illos, quotquot diversarum Februm rationes à causa morbifica, in humano corpore aggesta, deducunt; nam liquido patet, quemlibet, pancratice licet valentem, si certa quaedam hujus nostrae regionis loca adeat, Febre ibidem grassante intra dies aliquot laboraturum: vix autem credibile sit, *manifestam* aliquam mutationem ab aëre praefati viri humoribus tam brevi impressum iri. Neque minus difficile est, generales regulas Febris his debellandis accommodare & certos aliquos limites figere, quos ultra citraque progredi, aut in iisdem consistere, non liceat. In hac itaque tam spissa rerum caligine, nihil mihi prius est, quam quando novae Febres grassari incipiant, cunctari paulisper, & ad magna praesertim remedia non nisi suspensio pede, ac tardius,

dus, procedere; diligenter interim illarum gentium atque morem observare, quibus itidem praesidiis generibus aegri juventur vel laedantur, ut quam primum his repudiatis illis utamur.

Verbo dicam: Epidemicorum Species omnes, juxta Phaenomenon suorum varietatem, in classes redigere, ac characteres cujusque idiopathicos enucleare, necnon propriam medendi rationem unicuique figillatim accommodare, ut res est multi otii ac summe ardua, ita etiam cum nullo certo (aut saltem nondum explorato) annorum ordine emergant, ad justum de iisdem Observationum apparatus congerendum fortasse unius Medici aetas non suffecerit. At verò hic labor, ut ut sit improbus, prius est exantlandus, quam nos aliquid memoratu dignum, in extricanda tam multifaria horum morborum serie, praestitisse jure possimus gloriari.

At vero quibus demum modis rationem reddemus distinctarum specierum *Epidemicorum*, qui non tantum, quatenus saltem nobis liquet, fortuito incurfant, sed etiam, qui uno anno, aut certa aliqua annorum serie, ejusdem sunt generis, anno alio specie ab aliis alii distinguuntur? Nulla hic mihi umquam methodus aequae commoda est visa atque illa, quae per sufficientem annorum numerum protensa, eosdem illos ordine describeret, quo se invicem excipiebant & insequiebantur. Quod ut jam pro meo modulo efficiam, Historiam & Curationes Epidemicorum, qui ab anno 1661 ad Annum usque 1676 (per 15 videlicet annorum spatium,) depopulabantur, ex accuratissimarum, quas mihi facere licuit, Observationum fide orbi erudito tradam. Cum mihi impossibile plane videatur effectum id dare, vel causas eorumdem exortus assignando, à manifestis aëris qualitatibus desumptas, vel multo etiam minus à particulari aliqua dyscrasia in sanguine atque humoribus, nisi in quantum secretae aëris influentia illa deberetur. Quin & magis adhuc, si fas est dicere, impossibile fuerit, Variorum Epidemicorum Species tradere, qui à specificis aëris alterationibus oriuntur, quantumvis in proclivi illud esse videatur, istis videlicet, qui Februm nomina attexere norint notionibus,

in speculatione istarum alterationum, quae in sanguine humano, atque ejus humoribus, per hanc illamve principiorum degenerationem fieri possunt, male fundatis, Quo quidem pacto, cum non Naturam sequamur, optimam semper ducem, sed conjectandi libidini indulgeamus, tot nobis erunt morborum species, quot comminisci placuerit: Eam nobis interim arrogamus licentiam, quam nemo facile Botanico concesserit, à quo, in describenda Plantarum Historia, sensuum requirimus testimonium, ac fidem, non rationis Commentationem, quantumlibet ista polleat, atque aliis longe antecellat.

Haud equidem tantum mihi fumo, ut me, in his quae jam trado, omnem absolvisse numerum existimem, forte ne in recensenda quidem universa Epidemicorum familia; multo minus in me recipio, ut qui morbi elapsis, de quibus nobis sermo est, annis, ordine infra dicendo se mutuo exceperunt, venturis saeculis eundem perpetuo servaverint. Unum hoc molior, ut quo pacto haec se res habuit nuper, ad stipulante paucorum aliquot annorum observatione, enarrem, quod ad has scilicet regiones spectat & hanc in qua degimus Urbem; ut meum, quale quale sit, symbolum conferam ad opus inchoandum, quod, si quid ego judicando valeo, in maximum humani generis emolumentum cedit, ubi tandem à Posteris, quibus integrum Epidemicorum curriculum, venientibus annis sibi invicem succedentium, intueri dabitur, ad umbilicum perducetur.

C A P. III.

Constitutio Epidemica Annorum 1661, 62, 63, 64, Londini.

Anno 1661 Febres Autumnales Intermittentes, quae jam ab aliquot retro annis obtinuerant, de novo vires redintegrabant (*Tertianae* praesertim *malimoris*) sub initio Julii, & quotidie increbrescentes, mense Augusto quam immanissime debacchabantur, inque

que multis locis, correptis fere integris familiis, maximam hominum stragem edebant; dein vero sensim decrecentes, superveniente hyemis frigore, extinctae sunt, perpauca Octobris mense aggressae. Quae dictae Tertianae famulabantur Symptomata, illa, ab Intermittentium Tertianarum aliorum annorum Symptomatis, his praesertim discriminabantur. Aegri Paroxysmus atrocior, lingua magis nigra siccaque, extra paroxysmum ἀπυρεσία obscurior, virium & appetitus prostratio major, major item ad paroxysmum ingeminandum proclivitas; omnia summam Accidentia immaniora, ipseque morbus, quam pro more Februm Intermittentium, funestior. Si quando aetate provectiores aut etiam Cachecticos invasisset, quibus pariter vena secta, aut aliae quaevis evacuationes, minuissent vires, nunc ad duos, nunc ad tres menses, perdurabat. *Quartanae*, rariores licet, Febres jam descriptas comitabantur; utrisque vero primum brumae impetum non sustinentibus (neminem enim, ante intactum, feriebant) subsequuta est *Febris Continua*, ab Intermittentium Autumnalium genio in hoc tantum abhorrens, quod hae statim solum temporibus, illa continenter, urgebat. Etenim, eodem ferme modo aegrotos adoriebantur; qui utrisque pariter vehementer laborabant, vomitabant, cum partium externarum siccitate, siti, linguae nigredine; & sudoribus, sub morbi finem, materia morbifica in utrisque promptissime exterminabatur. Quinimmo vel hinc liquebat, Febrem hanc ad Autumnalium Intermittentium classem attingere, quod raro admodum surgente anno compareret. Dicta itaque *Febris Continua* Intermittentium quasi compendium quoddam, & e contra singuli earum Paroxysmi compendium hujusce, mihi videbantur; atque adeo discrimen in hoc maxime versari, quod *Continuae* conceptam semel effervescentiam *συνίξις* eodemque semper tenore perficerent; *Intermittentes* autem, partitis vicibus, ac diversis temporibus, eadem defungerentur. Quanto autem jam tempore praedicta *Febris continua* invaluerat dicendo non sum, quum mihi haecenus satis fuerat ad

D

gene-

generalia Februm Symptomata attendere, utpote qui nondum vel juxta varias annorum crases, aut ejusdem anni varia tempora, easdem distingui posse animadverteram. Hoc saltem scio, unicam fuisse *Continuae* Febris speciem usque ad annum 1665; ac *Intermittentes Autumnales*, quae ad illum usque annum frequentes incurfabant, jam deinceps rarissimas occurrere.

Sed ut ad rem redeamus: *Febris* illa *Tertiana*, quae dicto anno omnia longe, lateque, fuerat praedata, eodem elapso intra angustiores limites se continuit: insequentibus vero Autumnis *Quartanae* Epidemicis reliquis praedominabantur, stante hac aëris Constitutione. Quartanis semper post Autumnum vela contrahentibus, *Febris Continua* (quae per hoc omne tempus, parcius licet, se immiscuerat) jam inclementius debacchabatur ad usque ver, quo tempore *Febres Intermittentes Vernales* succedebant; quibus, ad Calendas Maji pariter fatiscentibus, *Variolae* hinc & inde sparsim se ostendebant; quae denuo ad conspectum *Epidemicorum Autumnalium* (Febrem Continuum volo & Quartanas) terga dabant victoribus. Hoc ordine Morbi Epidemici integram hanc aëris Constitutionem pervadebant, & se mutuo insequentur. De his mihi sermo erit in specie, & nominatim tum de Febre hac, tum etiam de Intermittentibus, sive Ver sive Autumnum attinerent, quibus haec Constitutio prae caeteris infamabatur.

Telam ordiar ab hac *Febre Continua*, quae aliarum, quotquot sunt, omnium praecipua & Coryphaea mihi videtur; eo quod Natura in hac, prae aliis quibuscumque uniformiter & ad eandem fere normam, tum Materiam Febrificam ad debitam Concoctionem perducatur, tum coctam certo ac praefinito tempore exigat, eliminatque. Ad haec, quandoquidem illae annorum Constitutiones, quae Intermittentes Autumnales promovent, communibus annis multo saepius recurrant, quam illae, quae ad caeteros Epidemicos faciunt, necessario sequitur, ut quae illas comitatur *Febris Continua* frequen-

quentius accursset. At praeter Symptomata, quae caeteras Febres stipabant, dicta Febris sequentibus insuper urgebatur: Aeger plerumque animam tantum non agebat, vomituriēbat, lingua sicca & nigra, ingens ac subitanea virium consternatio, & partium externarum siccitas. Urina ubique vel crassa, vel tenuis, utraque ex aequo cruditatis indicium. In morbi declinatione, Diarrhoea, nisi forte Medicus principio obstitisset, superjungebat; unde Morbus, pervicacior redditus, diutius affligebat. Sed suoapte ingenio, ac propria indole, vix ultra diem 14 vel 21. perdurabat; quo primum tempore, oborto sudore, vel potius leni madore, morbus solvebatur: neque prius Urinae Coctionis signa prodibant, quod jam ut plurimum eveniebat. Quin & alia superveniebant Symptomata, quoties hic morbus minus perite tractabatur. At vero tum haec, tum etiam omnis morbi genius, clarius elucescent ex peculiari Methodo, quam olim huic Febri accommodaveram, quam itaque huc transferam, (saltem quod ad rem nostram apprime faciat) prout jam dudum typis evulgaveram; quo quidem tempore nondum mihi innotuerat, aliam aliquam Febris speciem in rerum natura inveniri.

CAP. I V.

Febris Continua Annorum 1661, 62, 63, 64.

I. PRIMO quidem adverto, inordinatam illam massae sanguineae Commotionem Febris hujus seu causam, seu comitem, à natura concitari, vel ut heterogenea quaedam materia, in eadem conclusa, ac ipsi inimica, secernatur; vel ut sanguis in novam aliquam diathesin immutetur.

Atque in hoc negotio magis arridet latius & generalius *Commotionis* vocabulum, quam vel *Fermentationis*, vel *Ebullitionis*; quippe quod inanis *λογουαχίας* occasionem praescindat, quam fortassis istiusmodi

voces (quae etiam si explicationem non incommo-
dam admittant, tamen minus propriae, ac nonnihil
duriores nonnullis videntur) haud satis caverent.
Quamvis enim Cruoris in Febribus *Commotio*, liquo-
rum vegetabilium alias *fermentationem*, alias etiam
ebullitionem aemuletur non desunt nihilominus, qui
eamdem non uno modo ab utraque plurimum differ-
re arbitrantur. De *Fermentatione* unum alterumve ab
illis sumatur exemplum. Primo, licet fermentes-
centia liquida vinosam quamdam indolem ita nan-
cisci soleant, ut spiritum ardentem ex iisdem de-
stillatio eliciat, atque in acetum facile desciscant,
quod ipsum insigni acore pollet, & spiritum aci-
dum destillando exhibet; neutram tamen ejusmodi
mutationem in sanguine hactenus observatam fuisse
contendunt.

Deinde adverti volunt, quod cum in liquoribus
vinosis *fermentatio* & *depuratio* eodem tempore pera-
gantur, & quasi paribus passibus procedant, *depu-*
ratio tamen sanguinis in Febribus, ejusdem *aestuatio-*
nem non comitetur, sed consequatur, id quod in
paroxysmo febrili per sudores soluto, vel oculo-
rum testimonio, patere existimant.

Quod autem ad *Ebullitionem* attinet, difficilior il-
lis haec videtur analogia, quaeque experientiam
habet summopere refragantem, in multis nimirum
casibus, quoties non adeo effraenis est cruoris orgas-
mus, ut *Ebullitionis* appellationem mereri possit. Ve-
rum utut sit, (neque enim hisce controversiis me-
ullatenus immisceri patiar;) quandoquidem *Fermen-*
tationis & *Ebullitionis* vocabula apud recentiores Me-
dicos plurimum invaluerunt, ego quoque eadem
subinde usurpare non dubitaverim, dummodo ex
jam dictis satis constet, voces istas in hoc Tractatu
clariori solummodo dicendorum explicationi inser-
vire.

Porro Febrilem hanc sanguinis *commotionem*, ob ma-
teriae cujusdam heterogeneae, ipsique Naturae ad-
versantis, secretionem ab eadem concitari, omne
genus Februm malignarum testatum facit; utpote
in quibus istius ebullitionis sanguinis beneficio, fit
ex

excretio ad cutim excrementi in eodem latitantis, & prava qualitate affecti.

Quinimmo nec, mea quidem sententia, minus liquet febrilem sanguinis *commotionem* saepe (ne dicam saepius) non alio collineare, quam ut ipse sese in novum quemdam statum, & diathesin immutet, hominemque etiam, cui sanguis purus, & intaminatus, perstat, febris corripipi posse sicuti in corporibus sanis evenire, frequenti observatione compertum est, in quibus nullus apparatus morbificus, vel quoad plethoram, vel quoad cacochymiam fuerit, nulla insalubris aëris anomalia, quae Febri occasionem subministraret. Nihilominus etiam hujusmodi homines, praecedente insigni aliqua aëris, victus, caeterarumque rerum nonnaturalium (ut vocant) mutatione, identidem Febre corripiuntur propterea quod eorum sanguis novum statum, & conditionem adipisci gestit, qualem ejusmodi aër, aut victus, postulaverint; minime vero quod particularum vitiosarum in sanguine stabulantium irritatio, Febrim procreet. Etsi nequaquam dubitem, materiam in sanguinis despumatione post febrilem commotionem, solemniter excretam, vitiosam esse; quamvis sanguis laudabilem antea diathesin obtinuerat: id quod vix magis mirandum est, quam quod esculentorum portiones allquot corruptae, & foetidae, evadant, postquam insignem in corpore alterationem subierint, ac jam à reliquis segregatae fuerint.

II. Secundo ita mecum reputo, Indicationes veras, ac genuinas, quae in hoc morbo consurgunt, in eo versari, ut sanguinis *Commotio* intra modum Naturae proposito congruentem, sistatur; ea nimirum ratione, ut nec hinc plus aequo, gliscat, unde periculosa symptomata insequi solent; nec illinc nimium torpeat, quo pacto vel materiae morbificae protrusio impediretur, vel sanguinis novum statum adsectantis labefactarentur conatus. Adeo ut siue materiae heterogeneae irritanti, siue cruori res novas molienti, Febris ortus debeatur, Indicatio utrobique eadem existat. Hisce positis fundamentis Therapiae Methodum hoc ritu instituo.

Quoties mihi cum aegris res est, quorum sanguis vel per se imbecillior existit (uti fere in pueris) vel iusta spirituum copia destituitur (ut in decliviori aetate, atque etiam in juvenibus diuturno aliquo morbo confectis) à Venae-sectione manum tempero. Enimvero, si Phlebotomiam his imperarem, sanguis etiamnum, citra ejusmodi imminutionem, plus satis debilis, despumationi suae obeundae prorsus impar redderetur; unde totius massae perversio, ac proinde forsan ipsius aegri interitus sequeretur; quemadmodum si cerevisiae aut alius cujusvis musti fermentatio intempestive sistatur, liquores illi vitium plerumque contrahunt. Quippe particularum, quas semel exterminare coeperit, quaeque, tametsi dum reliquae cruoris massae aequabiliter immiscerentur, purae exstiterant, jam vero putredinem deterrimam acquirere, & caeteros humores gravi inquinamento inficere, habiles evaserint, consortium Natura ferre amplius non potest. Quamquam haud me latet, aegros temeraria sanguinis missione mulctatos, convenientium Cardiacorum usu aliquando fervari, sanguinemque, ad tenorem defaecationi suae peragenda idoneum, restitui posse. Sed praestiterat plagam non infligi, quam sanari.

Attamen ubi in contrariae indolis sanguinem incido, qualis in juvenibus athletico habitu, & temperamento sanguineo, praeditis reperiri consuevit, primum in curatione locum Phlebotomiae attribuo; quae (praeterquam in casibus inferius memorandis) sine salutis periculo hic omitti nequit. Nam alias non solum prae nimia sanguinis ebullitione, Phrenitidum, Pleuritidum, aliarumque id genus inflammationum, periculum immineret, sed prae copia etiam, impeditio omnimoda circulationis, & totius massae quasi strangulatus, consequeretur.

Mensuram quod attinet, mihi solemne est eam duntaxat sanguinis quantitatem detrahere, quantum conjicere liceat, quae aegrum ab incommodis, quibus Immodicam ejusdem commotionem obnoxiam esse diximus, incolumem praestet. Aestuationem vero illam deinceps rego ac moderor, Phlebotomiam.

miam vel repetendo, vel omittendo; Cardiacis calidis vel insistendo, vel parcendo; ac denique alvum vel laxando, vel compescendo, prout motum illum vel efferari, vel languescere animadverto.

Post Venae-sectionem (siquidem ipsa juxta casus praememoratos necessaria fuerit) sollicitus, sedulusque, inquirō, numquid aegrum vel vomitus, vel inanis aliqua vomendi propensio, sub Febris initium interturbaverit. Id si contigerit omnino medicamen Emeticum praescribo, nisi vel aetas tenella, vel insignis aliqua debilitas aegri, ab eo temperandum suaserit. Sane Vomitorium propinare, ubi istiusmodi praegressa est vomendi proclivitas, adeo est necessarium, ut nisi humor ille expellatur, in sentinam complurium malorum difficilium sit abiturus, quae crucem figent Medico, toto durante medicationis tempore, aegrumque in haud leve periculum conjicient. Ex horum praecipuis, & maxime solitis, est *Diarrhoea*; quae ut plurimum in defervescencia Febris consequitur, quotiescumque Emetica, quando ea suadebat indicatio, omissa fuere. In Febris quippe progressu, ubi malignum in ventriculo humorem nonnihil subegerit Natura, & ad intestina amandaverit, illa ab acri humore, ex hoc in stomacho fonte perpetim scaturiente, usque adeo corroduntur, ut non possit non insequi *Diarrhoea*.

Observavi nihilominus in Febribus, quae vere malignae haberi debent, omissionem Vomitorii, tamen talis vomendi propensio praecesserit, *Diarrhoeam*, quemadmodum in aliis quibusvis Febribus, necessario non inferre; sed de ista re plura in sequentibus.

Jam autem in eo versatur istiusmodi *Diarrhoeae* periculum, quod aeger, satis jam morbo debilitatus, enervatur ulterius, & praeterea (id quod majoris est in ipsius noxam momenti) in Febris declinatione, quo tempore contrahere se sanguis, ac vim suam exerere, debebat, ad despumationis officium peragendum, penitus praepeditur hac emissionem.

Jam vero nequid dubites, humorem hunc in ventriculo nidulantem, nisi forte vomitu eliminetur,

hanc Tragoediam (*Diarrhoeam* dico) quasi ex insidiis aliquanto post daturum; inquisitione instituta nunquam fere non comperies, si quando *Febrim Diarrhoea* comitetur, aegrum in morbi principio in vomitum proclivem fuisse, nec tamen Emeticum fuisse propinatum. Porro etiam compertum habebis, etiamsi proclivitas illa ad vomendum jam pridem praeterierit, *Diarrhoeam* tamen, quam primum Vomitorium exhibueris, plerumque cessaturam; dummodo Emetico ferendo pares fuerint aegri vires: Saepius autem observavi, *Diarrhoea* semel oborta, medicamenta adstringentia vel nihil omnino, vel parum admodum, ad eandem sistendam conferre, sive introsumpta, sive exterius applicata.

Emeticum, quale passim à me propinatur, huiusmodi fere est: *Infus. Croc. Metall. ʒvj. Oxymel. Scillit. & Syr. Scabios. comp. aa. ʒss. M. F. Emet.* Quod hauriri jubeo tempore pomeridiano, duabus horis post leve prandium. Verum quo tutius, ac feliciter vomitio subsequatur succedat, illud etiam in mandatis habetur, ut *Zythogalae* ℥vj, vel viij. sint in promptu; quippe quod periculosa sint ista medicamenta, nisi copiose diluantur; Ideoque quoties vomuerit aeger, aut alvum exoneraverit, è vestigio sumendus erit haustus: quo facto, & inania illa tormina praecaventur, & vomendi conatus auspiciato procedunt.

Saepe miratus sum, dum forte materiam vomitu rejectam aliquando curiose contemplabar, eamque inole valde spectabilem, nec pravis qualitatibus insignem, qui factum fuerit, ut aegri tantum levaminis exinde senserint; Nempe vomitu peracto, saeva illa symptomata (nausea, v. g. anxietas, jactationes, suspiria luctuosa, linguae nigredo, &c.) quae & ipsos excruciarant, & adstantes perterrefecerant, mitigari solent ac solvi, quodque morbi reliquum est *involuntarius* tolerari.

Illud hic loci non omittendum erit, si aegri conditio utrumque auxilium postulaverit (*Venae sectionem* intelligo, & Vomitorium) tutum omnino esse,

esse, ut Venae sectio Emetici exhibitionem praecedat; alias enim dum vasa sanguine distenta sunt, periculum imminet, ne, ex violentis illis vomendi conatibus, vel rumpantur vasa pulmonum, vel cerebrum laedatur, affuso cum impetu sanguine atque effuso, adeoque aeger Apoplexia correptus pereat. Cujus rei quamvis historias aliquot commemorare possim, illis tamen hic superfedere visum est, monuisse contentus, maxima hac in re cautela utendum esse.

Si quis autem quaerat, quo tempore Febris Vomitorium exhiberi velim? dico, in ipso planè Febris initio, siquidem optio daretur, Emeticum propinarem: ita enim fiet, ut ab horrendis illis symptomatibus, ex humorum in ventriculo, locisque vicinis, delitescentium illuvie ortum ducentibus, aegrum praemuniamus; immo vero & fortasse in ipsis quasi incunabulis opprimamus morbum, qui alias cum aegroti periculo grandescet, ac longaevus evadet; nutritus nimirum dictis humoribus, qui, vel substantia sua in penitiores corporis partes transmissi, cum sanguinis massa commiscentur, vel ex ipsa mora peiores facti, atque venenata pravitate inquinati, ex foco suo jugiter pertranseunti sanguini malignam auram adflabunt. Hujus rei (ne longius abeamus) Cholera morbus exemplum nobis exhibet; fit enim aliquando, ut, intempestiva opera, vomitum in illo morbo cohibere satagantes, (sive illud Laudano fiat, sive adstringentibus medicamentis) eo cohibito, non minus periculofam malorum catervam invehant. Humores enim acres, corruptique, quorum exclusionem tantisper permittere oportuerat, ut satis evacuarentur, hoc pacto repulsi vires suas, ac saevitiam in sanguine exercent, Febremque accendunt, quae ut mali moris, & gravibus symptomatis stipata, esse solet, ita nisi propinato Emetico, tolli vix poterit, etiam aegro jam ne quidem vomituri.

Quod si nobis (ut saepe fit) sero accersitis non licuerit Emeticum propinando aegrorum saluti sub Febris initium consulere; certe tamen convenire e-

xistimaverim, ut quovis morbi tempore illud fiat, modo vires eo usque morbus non attriverit, ut Emetici vim ferre jam amplius nequeant. Equidem ego, die Febris duodecimo, vomitum imperare non dubitavi, etiam cum aeger vomiturire desisset, neque sine fructu: Eo namque Diarrhoeam sustuli, quae sanguinem in peraganda despumatione impedivit, quin & ^{et} prius idem facere minime dubitarem, nisi virium attritarum ratio prohiberet.

+serius

Vesper, celebrata jam vomitione, semper illud ago, ut tumultum ab Emetico in humoribus excitatum consopiam, & quietem conciliem; ideoque sub noctem, vel hora somni Paregoricum quempiam haustum exhibere jubeo. Ex g. $\mathfrak{y}$. *Aq. Papav. rhoead.* $\mathfrak{z}$ ij. *Aq. Mirab.* $\mathfrak{z}$ ij. *Syr. de Mecon* & *Syr. Papav. errat. aa.* $\mathfrak{z}$ ss. *M. F. Haustus.*

At si vel ob copiosam sanguinis jacturam, quam curationis decursu passus est aeger, vel ex vomendi frequentia, dejectionibusque in Emetici hujus usu factis, vel ex praesenti ejusdem ἀπυρεξία, vel ex debilitate ejus, vel ex Febris jam declinantis vetustate, nullum jam superfit in posterum concitandae nimiae Ebullitionis periculum; tum, metu procul habito, vice haustus praescripti, Diascordii satis largam dosin vel inpermixti, vel aquae alicui Cardiacae sociati, exhibere jubeo; praeclarum sane Medicamentum, modo ea quantitate exhibueris, quae remedii potius quam tituli mensuram impleat.

Hic autem loci, priusquam de Emeticis dicendi finem faciam, praetereundum non est, omnino tutum non esse saltem in hac Febre) Vomitoria ex *infus. Croc. Metall.* parata, puerulis, ullisve infra adolefcentiam constitutis, vel minima quantitate exhibere. Optarem equidem ut ullius loco alia nobis tutiora, sed satis interim efficacia, suppeterent, quae humorem hunc in Febris declinatione fere semper Diarrhoeam minitantem, radicitus extirpare possit; vel saltem ut, medicamento aliquo idoneo, acrem istam materiam, ejusque vim corrosivam, ita mutare liceret, ac retexere, ut commovere Diarrhoeam nequiret. Saepius profecto mihi molestum il-

illud accidit, quod ad infantes, puerosque Febre correptos accersitus, indicationem conspexi, quae quidem medicamento usum suavit, cujus ope extra periculum collocari potuissent; quod tamen exhibere, veritus infelicem exitum, non sum ausus. Verum in adultis nullam inde noxam haecenus observavi, modo cum cautionibus praedictis Emeticum propinetur.

Vomendi exantlato negotio, illud mecum ulterius disquirere soleo, utrum, evacuationibus praegressis non obstantibus, sanguis etiamnum adeo exaestuet, ut illius effervescentiae limites adhuc ponendi sint, ac sufflumen addendum; an vero eo usque elanguerit, ut indigeat incitamento; vel denique, an Fermentatio ad gradum idoneum, ac debitum, reducta permitti sibi absque aegri periculo possit. De horum singulis nonnulla mihi dicenda sunt.

I. Itaque si sanguis eo usque exaestuet, ut merito adhuc suspicari liceat, aegrum vel Phrenitidi, vel alii alicui molesto symptomati, ex nimia sanguinis ebullitione prognato, obnoxium esse, postmodum Emetici exhibiti *Enema* praescribo. Ut *Decocti communis pro Clystere ℥ij. Syr. Violarum & Sacchari culinaris, aa. ℥ij. M. F. Enema.* Idemque repeti pro re nata jubeo, quo saepe fit, ut, sanguine nonnihil ventilato, refrigeratoque, illius effervescentia satis compescatur. Interdum tamen usu venit, ut Venae-sectionem etiam semel adhuc atque iterum repetere necesse sit, nempe in temperamentis admodum sanguineis, & aetate florentibus, aut in iis, qui, nimio vini usu inflammatoriam quamdam diathesin sanguini suo impresserunt. Verum plerumque tanto, tamque insigni remedio, quale quidem est repetita Venae-Sectio, non opus est; ac proinde, si praedictos casus exceperis, effervescentiam illam Enematum adminiculo satis reprimemus. Quare si sanguis nimium aestuet, atque effervescat, singulis, vel alternis diebus, prout res postulaverit, Clysterem injici jubeo, idque ita fieri ad decimum usque morbi diem, vel circiter. Verum tamen si magna vis sanguinis missa fuerit, vel
ac-

aeger sit aetate provecta, tunc temporis Enemata nulla impero, etiamsi sanguis multum efferbuerit. In his etenim casibus, uti metuendum non est, ne omissis Clysteribus, ebullitio concepta eo usque procedat, ut insignis alicujus, & infesti, symptomatis periculum immineat; ita certissimum est, eorundem usu sanguinis robur, ac vim, atque (ut ita dicam, etsi minus proprie) tonum relaxari, eatenus quidem, ut in senibus praecipue (neque enim illis Enemata tam prospere, ac juvenibus cedere solent) Naturae opus interturbetur, atque impediatur. Quod si vena secta quidem fuerit, sed non multum sanguinis emissum, tunc, uti dixi, Clysteres adusque decimum, plus minus, diem impero nonnumquam etiam adusque duodecimum; quod in illis praesertim obtinet, quibus sanguinem demere non audeo. Sunt enim, qui post Intermittentes autumnales (sive Tertianae fuerint illae, sive Quartanae,) Febris continuis, ex purgationis, in praecedentis morbi fine, defectu, corripuntur; His si sanguinem miseris, periculum est, ne sedimentum tum illud, quod praegressa fermentatio deposuerat, in massam sanguineam resorbeatur, novasque turbas excitet. Venae-sectionis itaque loco, rebus ita se habentibus, Clysteribus utor, & quidem ad diem usque duodecimum, modo aeger sit juvenis, atque fermentatio nimis exaltata.

2. Verum è contrario, sive Venae-sectionem adhibueris, sive omiseris, si sanguinis effervescentia nimis elanguescat, adeoque stimulo egat, ne Naturae juvandae impar fuerit; tunc equidem à Clysteribus etiam ante diem decimum, multoque magis eo praeterlapso, prorsus abstinendum arbitror. Quorsum enim jacentem jam, & nimis elanguidam, fermentationem ulterius compescere atque reprimere conaremur? Quod si vero post tempus illud, in morbi nempe declinatione, Clysteribus utaris, profecto non minus absonum id fuerit, atque ab omni ratione alienum, quam si quis effervescenti Cerevisiae nimis amplum spiraculum aperuerit: Etenim aperto illo spiraculo praepeditur Natura, quo

quo minus ad morbificae materiae separationem, unitis viribus, incumbat. Postquam igitur, vel medianribus evacuationibus idoneis, atque opportunis, aeger ἰζω βελῶν positus fuerit, quantum ad illa symptomata attinet, quae ex nimia ebullitione nascuntur, vel morbus jam declinaverit, quanto magis adstrictam illi alvum praestitero, tanto magis eum extra periculi aleam colloco; nempe febrili materia ad sui concoctionem suaviter, ac blande propendente. Quocirca, si praecedentes evacuationes, sanguineae massae quasi laxitatem quamdam induxerint, vel inducere minentur, vel aeger ante debitum tempus Febre levatus fuerit, vel etiam Febris ad ultimam suam periodum pervenerit, non solum Ene-mata procul haberi volo, sed & Cardiacorum opem atque auxilium suggerendum arbitror, atque mox ad alvum adstringendam memet accingo.

Cardiaca vero quod spectat, quoniam usu mihi compertum est, eadem propere nimis exhibita non contemnendam noxam inferre (vena scilicet nondum secta, metuendum est, ne materia cruda adhuc existens in cerebri membranas, &c. aut pleuram decumbat) ideo curae mihi semper est, ne *Cardiaca* exhibeantur, dummodo vel nihil omnino, vel parum sanguinis emissum, nullaue alia insignior evacuatio facta fuerit, aut aeger aetatis vigorem nondum exegerit; neque enim video, quorsum sanguis ejus per se satis locuples, ulterius in ipsius perniciem ditekceret: locuples autem atque opulentus satis est, neque succendiculis eget, quamdiu evacuationes insignes calorem ejus insitum non prostraverint. Hujusmodi aegris domi nascuntur *Cardiaca*, & quae foris adduntur, aut frustranea sunt, aut etiam dam-nosa: quapropter ego vel nulla omnino, vel saltem levissima permiserim. Interim vero si aeger ex profusis evacuationibus lassus & languidus, vel aetate fuerit proventus, solemne mihi est, *Cardiaca*, vel in ipso Febris initio, propinare: morbi autem die duodecimo, negotio tunc temporis ad secretionem vergente, medicamentis calidioribus liberalius indulgendum censeo; imo paulo maturius idem fieri po-

potest, modo non metuendum sit, ne febrilis materia in partes principes praeceps agatur; Namque hoc tempore, quo magis calefecerim, eo magis concoctionem acceleravero. Neque revera cogitando assequi possum, quid sibi velint Medici, cum sua praecepta toties ingeminant, *de remediis ad promovendam febrilis materiae concoctionem administrandis*, id quod in morbi initio accersiti saepe faciunt; nihilominus tamen, eodem ipso tempore, medicamenta ejusmodi imperare non dubitant, quae Febrim scilicet adtemperare possint. Profecto enim, *est Febris ipsa Naturae instrumentum, quo partes impuras à puris secer- nat*; hoc illa, modo plane imperceptibili, praestat ab initio, atque etiam in *ἀκμῇ* morbi: verum in ejusdem declinatione apertius, atque manifestius, idem opus adgreditur, id quod ex urina cernere licet. Materiae febrilis *concoctio* nihil aliud revera significat, quam *peccantis materiae à sana separationem*. Hanc igitur ut acceleres, non satagendum nescio quibus adtemperantibus, sed Febris effervescentia tamdiu permittenda est, quamdiu salus aegrorum passa fuerit; cum autem finem spectat, atque declinationem secretionem jam conspicua, tunc quidem calidioribus medicamentis illam à tergo insequemur, ad rem eo celerius, ac certius, perficiendam. Atque hoc reipsa est, Febrilis materiae concoctionem promovere; cum evacuationes & refrigerantia moras ne- ctant, & curationem impediant, ipsamque sanitatem jam adpropinquantem abigunt, uti saepius à me fuit observatum.

Si fermentatio satis progrediatur, despumatio circa diem decimum quartum peragetur: Verum si refrigerantia quaelibet serius adhibueris, atque ita eorum ope effervescentia sufflaminetur, mirum non est, si Febris ad diem vigesimum primum, quin & in effoetis corporibus, male tractatis, multo longius, excurrat.

Illud porro observatu dignum est, quandoque accidere, ut aeger Clysterum, aliorumve, cathartico- rum usu, circa declinationem morbi intempesti- ve praescriptorum, parum alleviari videatur, imo

non-

nonnumquam apyrexia omnimoda frui; post diem autem unum, alterumve, senties, non tsm pristinam Febrim vires suas redintegrasse, quam novam accendi; rigor nimirum, atque horror, subito invadet, quem mox excipiet calor atque Febris, idem stadium (nisi forsan in Intermittentium classem se reponat) decursura, quod in praecedentibus monstratum fuit. Cum ita se res habeat, non aliter tractandus est aeger, quam si antea Febre non detentus fuisset, verum quoad res agendas calcata jam vestigia repetenda; despumatio enim, quae coeptae jam ebullitioni debetur, non nisi praedicti temporis, scilicet 14 dierum spatio peragetur, utcumque molestum fuerit aegro, à praegresso morbo satis jam debilitato, eousque sanitatem expectare.

Cardiaca, quae adhibeo, passim sunt ejusmodi; quae statim subindicabo, quorum *moderatoribus* utor in morbi principio, aestuatione maxime fervente, gradatim ad usum calidiorum, juxta morbi progressum, vel ebullitionis gradus, pergens; semper memor licere, siquidem multum sanguinis missum, vel aeger senex fuerit, ut *Cardiaca* fortiora administrentur, quam cum vel nulla praecesserit *Venaesectio*, vel aeger aetate floruerit.

Moderata autem illa, quae dixi, *Cardiaca* fiunt ex aquis stillatitiis (*verb. gr.*) *Borrag.* *Citr.* *Scord.* compos. *Fragor.* *Theriacal.* cum admixtis *Syrup.* *Melissophyll.* *Fernel.* *Caryophyll.* & de succo *Citr.* &c. *Fortiora* vero ex pulvere è *Chel. Cancror.* *Comp.* *Bezoar.* *Confect.* de *Hyacinth.* *Theriac.* *Androm.* aliisque ejusdem indolis. Quae sequuntur in frequentu usu sunt.

* *Aq. Borrag., Citrei, Scordii compos. & Cerasor. nigr.*
aa. ʒij. *aq. Cinnamomi bordeati* ʒj. *Margarit. praeparat.* ʒij. *Sacchari crystall.* ʒij. vel q. s. *Misce, Sumat cochl. iiij. saepius in die, praecipue in languoribus.*

* *Aq. totius Citrei, & Fragor. aa. ʒiiij Aq. cord. frig.*
Saxon. ʒj. *aq. Theriac. stillat. Syr. Melissophyll. Fernel.*
Caryophyll. & de succo Citrei aa. ʒfs. Misce F. Fula-
pium, de quo capiat saepius.

℞ Pulv. è chel. Cancrorum compos. Lap. Bezoardici Or.
 & Occ. Contrayervae, aa. ℥j. fol. Auri, n. j. Misce F.
 Pulvis subtilissimus: Capiat ad quant. gr. xij. quo-
 ties opus fuerit; ex Syr. è succo Citrei, & Caryophyll.
 aa. ℥ij. superbibendo cochl. aliquot Julap. prae-
 script.

℞ Aq. Theriac. stillat. ℥iiij. semin Citrei ℥ij. contun-
 dantur simul & F. Emulsio. Colaturae adde Sacchari
 perlati q. s. ad gratum saporem. Sumat cochl. ij. ter
 in die.

Plures vero formulas recensere supervacaneum ar-
 bitror, quoniam & innumerae sunt, aut esse saltem
 possunt, & in morbi decursu, juxta varia ejus tem-
 pora, ac diversa symptomata, variandae sunt.

3. At si Fermentatio neque nimium aestuet, ne-
 que langueat, eam in isto gradu relinquo, nec ul-
 lis remediis utor, nisi aegrorum, vel amicorum qui-
 bus stipantur, importunitas à me aliquid extorque-
 at; quod ipsis citra instituti, & scopi mei fraudem
 placeat.

Atque hoc loco non praetermittam, me saepius
 ad *tenuis conditionis homines*, quorum crumena prolixo
 apparatu Medico ferendo non erat, accersitam,
 nil fecisse aliud post Venae-sectionem, & vomitio-
 nem peractam (siquidem eas postulasset indicatio)
 nisi quod ipsis praescriberem, ut toto morbi tem-
 pore lecto defixi, non nisi juscula avenacea, & hor-
 deacea vel similia haurirent; tenuem cerevisiam
 dempto frigore, moderate biberent ad sitim sedan-
 dam; Enema ex lacte Saccharato singulis, vel alter-
 nis diebus usque ad diem decimum, vel undecimum
 injici curarent; & versus Febris finem, coepta jam
 separatione, siquidem segnior esset, ad eam juvan-
 dam fortiolem subinde potum Cardiacorum loco,
 bibere ipsis permisi: Atque ita sine ulteriore ali-
 quo apparatu, nisi quod leve Catharticum, in fine
 morbi, addere soleam, eos salvos, & incolumes, di-
 misi.

Sed ut ad institutum meum revertar, si praedicta
 methodus sollicite observata fuerit, usitato circa
 15 diem, tum ex laudabilis in Urina separationis
 signis,

signis, tum etiam ex manifesta omnium symptomatum remissione, percipio tempestivum tunc esse potionem purgantem exhibere, quae sedimentum è praegressa fermentatione hic illic depositum subducatur; quod nisi tempestive factum fuerit, periculum est, ne in sanguinis massam remigret, ejusdemque Febris recidivam conciliet; vel etiam sua in partibus naturalibus, ad quas amandatum fuit, mora, in mineram tenacium deinceps in corpore malorum feracem abeat. Nimirum, separatione jam facta, humores crassi ac impuri, ex arteriis sanguini in venis refluxo immixti, regressum ejus facile impediunt, ex quo varia obstructionum, ac tandem fermentorum genera nascuntur.

Ubi tamen animadvertendum, non adeo plane necessarium esse, post Febres Vernales, atque post Autumnales, purgationem celebrare, idque propterea, quod sedimentum à Vernalibus depositum, tum copia, tum qualitate terrea malignaque, ab Autumnali superetur. Quod ipsum etiam in Variolis obtinet, multisque morbis aliis, Verno tempore grassantibus, in quibus purgantium omissio non tam grave periculum (quod ego quidem observaverim) quam in casibus prius memoratis, inferre solet.

Et sane non multum is à veritatis scopo aberraverit, qui affirmaret ab hoc capite (purgandi scilicet post morbos Autumnales omissione) plurimum morborum colluviem, quam ab ullo alio, quo demumcumque caussarum fonte, dependere.

Si valde debilis sit aeger, vel alioquin perfecta adeo depuratio facta non fuerit, ut audacter possim purgans exhibere die decimo quinto, rem differo ad decimum septimum; quo tempore sequentem, vel similem, pro ratione aegri virium, potionem propino. *R. Tamarind. ʒss. fol. Sennae ʒij. Rhabarb. ʒiss. Coq. s. q. aq. Colaturae ʒiij. dissolve Mannae, & Syr. Rosac. aa. ʒj. Misce, F. Potio: capiat mane.*

Purgatione peracta, aegrum, hactenus lecto, ex praescripto meo, defixum, surgere, & paulatim ad pristinam victus rationem reverti jubeo. Ea quippe,
E pe,

pe, quam ad hoc usque tempus praescripti, eadem propemodum est cum illa, quam modo commemorabam; Uti Juscula avenacea, & hordeacea; Panatellae ex pane & vitello ovi, in aqua cum saccharo confectae; Juscula tenuia ex decocto pulli; Cerevisia tenuis lupulata, cui quandoque, aestuante ardore Febrili, immisceri potest succus Aurantiorum recens expressus, & super ignem ad cruditatis tantummodo sublationem coctus, & his similia; quamvis juscula avenacea sint instar omnium. Negare vero Cerevisiam tenuem, quae subinde in mediocri quantitate sumatur, severitas est minime necessaria, imo saepenumero etiam detrimentosa.

Accidit interdum (maxime in senibus) aegrum Febri jam curata, & corpore satis jam superque purgato, nihilominus valde debilem esse; & quandoque tussi, interdum etiam, scretu, magnam glutinosi, viscosique, phlegmatis copiam expectorare: quod symptoma non tantum aegro terrorem iniecit, sed & ipsi Medico, praesertim minus cauto, imposuit, eumque in opinionem induxit, quasi affectus iste Phthisi viam sterneret; licet observaverim ego, rem adeo periculosam non esse. Hoc in casu aegrum jubeo Vinum Malaganum annosum, vel Falernum, sive Muscatum, cum pane tosto ei immisso bibere, quod crasin sanguinis multum, praegressa aestuatione, debilitati [proindeque nuper-ingestorum succis assimilandis imparis] corroborans, symptoma illud paucorum admodum dierum spatio abigit, ut crebra experientia mihi constat.

Hac ipsa, quam proposuimus ratione, aegrum a multis affectibus, symptomatibusque, quae malignitati tribui solent, tutum praestabimus; cum nihil magis solitum sit Medicis, in arte sua minus exercitatis, quam quando medicamentis nimis refrigerantibus, vel usu enematum intempestivo, crasin sanguinis ita relaxarint, Naturamque, in perficienda sanguinis depuratione, adeo debilitarint, ut animi deliquia, aliaque symptomata [quae genuina sunt ejusmodi impedimentorum arte positorum effecta] contingant, *malignitati* culpam transcribere: at si

diu-

diuturnitas, in quam abierit morbus, eum ab hoc vicio vindicet, tum quidquid eos in medela deinceps fatigat, id *Scorbuto* acceptum referunt; quamvis reipsa neque symptomata, quae accidebant, quamdiu vigeat morbus, *malignitatis* erant effecta; neque ea, quae contigerunt in declinatione ejus, *Scorbuti*, sed utrumque rei male gestae debetur; quemadmodum crebro id à me observatum est.

Non quod ego, aut quisquam alius, qui Morborum historiam vel delibaverit, nescius esse possit, Febres esse, quae non imtemperie sola, aut putrido tantum calore, sed etiam maligna qualitate (cujus signa evidentissima in aegris non possunt non apparere) constent: vel etiam quod inficias eam, complicari aliquando cum Febre *Scorbutum* & complures alios morbos posse; hoc tantum dico, has affectiones immerito saepe in litem vocari.

Si fermentatio sanguinis rite processerit, fiet omnino materiae morbificae despumatio, intra tempus modo dictum. At si remedia refrigerantia, vel Enemata serius exhibita fuerint, multo longius excurrat Febris, praecipue in hominibus grandaevis, male à Medico curatis; ad quos quandoque accersitus, postquam Febri per quadraginta dies & amplius laboraverant, nihil non expertus fui, quo despumationem sanguini inducerem: sed nempe usque adeo debilitatus erat sanguis, partim senio, partim Enematibus, & medicamentis refrigerantibus, ut neque Cardiacis, neque ullis aliis corroborantibus remediis scopum meum assequi possem; sed vel illorum Febris virium suarum tenax permanebat, vel alioqui, si adesse videretur *ἀντροπική*, vires aegrorum admodum prostratae erant, & tantum non emortuae.

Aliorum autem remediorum successu frustratus, alio consilium vertere saepe coactus fui, cum successu non vulgari; nempe adolescentulorum vivum vegetumque calorem aegris adplicando. Nec est, quod quis multum miretur, hac methodo, licet inusitata, aegrum tantopere corroborari, Naturamque debilitatam juvari, ut semet à materiae fecer-

nendae, eliminandaeque, reliquiis exoneret; cum proclive sit intelligere, insignem effluviis vegetorum copiam à sano, & athletico, corpore in corpus aegri exhaustum transfundi. Neque umquam comperi iteratam calentium linteorum applicationem ullatenus id praestare valuisse, quod modo praescripta methodus praestitit; ubi calor applicatus tum magis est humano corpori congener, tum simul blandus, humidus, aequalis, perennisque. Atque haec ratio, spiritus, & halitus, forsitan balsamicos, in aegri corpus immittendi, ex eo, quo ipse illam adhibui, tempore, licet aliena primum videretur, ab aliis cum successu felici fuit adhibita: neque profecto me pudet huius remedii meminisse, tametsi petulci quidam homines, atque arrogantes, omniaque vulgaria ingenti supercilio contemnentes, me forsitan hoc ipso nomine adspernabuntur. Ego enim proximi mei commodum, ac salutem, vanis illorum opinionibus longe anteferebam censeo.

Methodus haecenus enarrata, si quis illam prudenter, & cum destinato animi consilio, observaverit, aegros, si non ab omnibus, saltem à plerisque molestis illis symptomatibus immunes praestabit, quae hanc Febrem vel comitari, vel eidem supervenire solent, quaeque Medicum animi ancipitem, atque saepe, in curationis decursu, consilii pene expertem reddunt; immo & illius curae commissos non raro medio auferunt, etiamsi morbi natura mortem non interminari visa sit. Sed quandoquidem vel aegrorum culpa Medicum non satis opportune accersentium, vel ipsius Medici minori, si ve peritia, si ve cautela ejusmodi accidentia saepissime oborta cernuntur, non gravabimur peculiarem eorundem curam summam hic attingere; verum ad ea tantum symptomata me restringam, quae, tametsi saepenumero praeventi potuerint, modo via atque ordine praedicto quis usus fuisset, cum tamen semel acciderint, diversam quamdam, sibi que propriam curam postulant.

Atque (ut hinc ordiar) si aeger, vel *Phrenitis*.
 calidiora medicamenta minus propere, at-
 que intempestive, fumendo, vel calido nimis tempe-
 ramento sua natura fretus, in *Phrenitidem* prolapsus
 fuerit; vel (quod proxime illuc accedit) si non omni-
 no dormiat, saepe exclamet, aut inconditis vocibus
 utatur, si vultu ac loquela ferociat, si medica-
 menta, potumve communem, avide & quasi raptim bi-
 bat, vel denique urinam habeat suppressam; in hoc,
 inquam, casu, liberaliori manu, quam supra, in-
 dultum, ad venae sectionem, clysteres, ac medica-
 menta refrigerantia, me accingo; verno tempore
 praesertim, (quo etiam alias, symptomate hoc non
 apparente, juvenes atque vegeto calore praediti,
 ejusmodi auxilia sine multo discrimine admittunt);
 atque talibus remediis utens, aegrum eousque susti-
 nere conor, donec in diuturnitatem aliquam adfe-
 ctus excurrat, quo tempore non admodum difficile
 erit eum & a morbo & a symptomate, una eadem-
 que opera, liberare: id quod fiet *Narcoticum* ali-
 quod medicamentum, in largiori paulo dosi, exhi-
 bendo. Quamvis enim, Febre vigente, quae ~~vis~~
~~vis~~ vi praedita sunt, non omnino profint, neque
 destinatum a Medico scopum feriant; tamen op-
 portune, & in declinatione morbi adhibita, prae-
 claros effectus edunt: antea vero prodesse non pos-
 sunt, partim quia fermentationem vi atque impe-
 tu procurrentem sistere nequeunt, etiam in maxi-
 ma dosi exhibita; partim vero (quod quidem ma-
 joris adhuc momenti est) materiae peccanti, tunc
 temporis massae sanguineae aequabiliter admistae,
 neque versus separationem adhuc vergenti, ab exhi-
 bito hujusmodi medicamento, manus injicitur,
 adeoque depuratio illa tantopere expetenda impe-
 ditur. Verum si haec ratio sit hujusce phaeno-
 meni, siue alia aliqua magis abstrusa, judicent illi,
 quibus animus atque otium est talia speculari. In-
 terim ex fideli, atque idoneo, Observationum plu-
 rimarum complexu, rem ipsam certissimam esse pro-
 nuncio, *Laudanum*, vel alia quaevis *Narcotica* in
 principio, augmento, vel statu, hujus Febris ad

symptoma hoc levandum, vel non prodesse omnino, vel, quod saepe accidit, etiam obesse; verum in ejusdem morbi declinatione eadem mediocri dosi adhibita non sine successu usurpari. Semel equidem Narcotico die morbi duodecimo usus sum, nec frustra; citius autem numquam prospere exhibitum novi. Quod si autem illius usum ad decimum quartum usque diem distuleris, tanto magis proficuum evadet, separatione nempe perfectiorum facta. Neque vero haec mora, tametsi forte adstantes magnopere perterrefaciet horrendum hoc symptoma, mortem statim subinfert; cum saepe observaverim, hanc rem plerumque inducias ferre posse ac solere, donec ad Narcotica descendere fuerit opportunum; saltem si caveatur, ne *Cardiacis*, calidisque medicamentis, adhibitis, intemperies coepta accendatur uberius, quo casu aegri subito pereunt. Narcotica, quibus ego uti soleo, sunt vel *Laudanum Lond.* ad gr. jss. vel sequens. *Rx flor. Paralys. M. j. Coq. s. q. aq. Cerasor. nigr. Colaturae ℥iij. dissolve Syr. de Meconio ℥℥. succi Limonum Cochl. ss. Misce. vel & aq. Cerasor. nigr. ℥ jss. Aq. Epidemicæ ℥ij. Laudani liquidi. gutt. xvj. Syr. Caryophyll. ℥j. Misce.*

Illud unicum hic addere placet, quod ad hanc rem observasse non inconsultum arbitror; nempe si symptoma hoc eousque inducias ferat, & Febris adeo in diuturnitatem abeat, ut aeger ante adsumptum Narcoticum commode purgari possit, medicamentum illud tanto felicius effectum suum editurum. Quocirca ego imperare soleo *Pil. coch. maj. ℥ij. in aq. Betonicae dissolut.* atque hoc 10 vel 12 horis ante Narcotici exhibitionem. Neque metuendum est à tumultu illo, quem calidior illa massa pil. alias excitare solet; subsequens enim Narcotici vis pensabit illas turbas, & quietem suavissimam, blandissimamque, inducet.

Quod si vigiliae ultra Febrem excurrant, cessantibus aliis symptomatibus, observavi, linteum in aqua Rosarum, immersum, & frigide sincipiti, ac temporibus, adplicatum, plus quam Narcotica quaevis prodesse.

Saepe

Saepe accidit aegrum per totum morbi decursum *Tussi* molesta divexari; nimirum *Tussis.* commota vehementer ac tumultuante sanguinea mole, omnibus jam ad seditionem & partium studia spectantibus, fit, ut humores quidam soluti diffuentesque, è massa sanguinis per vascula pulmonaria, vel etiam per diapedesin, in tracheae membranam interiorem, teneriorem scilicet atque exquisito sensu praeditam, transferantur: hinc *Tussis* oboritur; quae primo sicca est, quoniam tenuis adhuc materia vim expultricem eludit; mox crasse-
scit, atque expectoratu difficilis evadit; eo, quod sensim febrili calore torreatur, atque affetur: hinc fit, ut suffocationis metu percellatur aeger, urpote cui vires desunt ad lentem hanc, viscidamque, materiam tussi eliminandam. Ego in hoc affectu raro alio aliquo medicamento utor, praeter *oleum amygdalarum dulcium* recenter expressum, nisi forsitan acciderit, [accidit autem aliquoties] ut aegrotus oleum prorsus aversetur; tunc enim vulgaribus illis pectoralibus, ut licet, opem ferre conamur. Interim oleum illud amygdalarum, siquidem illo per aegrum uti licuerit, Bechicis aliis anteponendum censeo, ob eam causam praecipue, quod cum necesse sit, haec liberalius, & majori quantitate exhibere, modo prodesse velimus, hoc pacto ventriculum, jam satis superque debilem, & ad nauseam proclivem oneramus; nonnumquam etiam eadem opera praepedimur, ne reliqua, eodem ipso tempore transigenda procuremus. Neque vero satis aut intellectu assequor, aut experientia edoctus sum, cur ab hujus olei, quod jam diximus, usu in febribus abhorreamus, eo quod scilicet inflammabile sit, adeoque metuendum, ne febrim adaugeat. Fac enim, illud sua natura calidum esse, certe tamen calor ille tantus non est, ut aliunde non abunde pensetur: prae caeteris enim manifesta vi pectori conducit, aperitque vias, ac lenit, adeoque expectorationem promovet; qua [praesertim si copiosior acciderit] tum exoneratur sanguis à molesto humore, commode jam excreto, tum eadem ope-

ra nonnihil refrigeratur; adeoque me non admodum male habet, si quando viderim symptoma hoc intercurrere, cujus beneficio non parum etiam aegri beneficio accedit. Illud unicum nunc moneo, una eademque vice tutum non esse, totis cochlearibus hoc oleum exhibere; periculum enim est, ne & ventriculo nauseam, & alvo fluxum, inducamus: parce itaque, sed frequenter, interdiu noctuque, propinandum erit, quo non solum expectoratione facta tussim leniemus, verum etiam, quod alicujus momenti est, attritas aegri vires blando nutrimento nonnihil solabimur.

Fit nonnumquam, ut *Haemorrhagia Narium* superveniat; siue quod medicamenta nimis calida in morbi initio fuerint exhibita, siue quod ebullitio

non satis coercita fuerit, aegro nempe vel in florenti aetate constituto, vel anni tempestate coadjuvante. Hoc si fiat, non admodum juvabunt ea, quae ad sistendum sanguinis motum vulgo fieri consueverunt, qualia sunt venae sectiones, ligaturae, medicamenta adstringentia, atque adglutinantia, vel etiam sanguinis acrimoniam contemperantia &c. quamvis enim pro Medicorum consilio, ac prudentia, his atque hujusmodi aliis uti liceat; in eo tamen cardo rei vertitur, ut idoneo aliquo medicamento sanguinis ebullitioni fraenum imponatur, quod sistat, figatque illius impetum, in praecipitia quaeque ruentem. Verum quidem est, si symptoma seorsim spectetur, ea quae supra enumeravimus [ac venae-sectionem potissimum] accommodata satis esse: nec ego ipse dubitarem iisdem uti; sed nempe symptomatis hujus causam, saltem si phlebotomiam exceperis, non satis attingunt, quam profecto non majori ratione per praedicta tollere, quam si gladio ignem extinguere fatageres. Ego itaque in hoc casu, frustra aliis tentatis, tale quidpiam adhibere soleo, quale nunc subnectam. *R. Aq. Portulacae, & Papaveris erratici aa ʒjss. Syr. de Meconio ʒvj. Syr. Paralyseos ʒss. M. f. Haustus.* Nolim autem haec ita intelligi, quasi haemorrh-

hemorrhagiam quamlibet ita statim curari velim, quin potius illa saepe permittenda est, atque aegro plurimum prodesse potest, partim nimiam ebullitionem reprimendo, partim etiam critice aliquando morbum solvendo. Atque revera parum proderit huic symptomati fraenum praedictum aptare, priusquam illud aliquantisper excurrerit, vel etiam priusquam vena in brachio secta fuerit. Illud diligenter advertendum est, hanc ipsam, atque alias omnes immodicas haemorrhagias peculiare illud obtinere, quod, quamprimum illae quomodocumque sedatae fuerint, nisi leniens aliqua purgatio celebretur, metus est, ne recidivam aeger patiatur; proindeque purgandum erit, quamvis [si Febris tempora spectentur] serius aliquanto id fieri soleat, atque debeat, nisi symptoma hoc accesserit.

Hoc symptoma plerumque senibus accidit post copiosas evacuationes, vel per secessum ex diarrhoea, vel maxime per vomitiones, atque saepenumero mortem praeforibus adesse denunciat. Ingenue fateor, me mihi met ipsi de *Singultus* causa disquirenti satisfacere non posse; nihilominus observavi, saepe, illum ex turbis, ac tumultu, ab asperioribus medicamentis in ventriculo, locisque vicinis, excitato, ortum ducere; quibus sedandis, atque in pristinam pacem reducendis, cum Naturae vires non suffecerint, fit ut ingens periculum immineat: proindeque consentaneum existimavi, curam eo dirigere, ut quod Natura per se nequibat, artis adminiculo suffulta perficeret, *Diascordium* igitur larga dosi exhibitum, nempe ad ʒij, à scopo meo non aberravit; cum *semine anetbi*, aliisque, quae tamquam specifica decantantur, usus nihil profecissem.

Si in morbi hujus decursu *Diarrhoeam* obortam conspexeris, quae [uti jam alicubi supra notavimus] accidere tum solet, cum in morbi initio vomitorii propinandi indicatio se obtulit, neque tamen illud propinatum fuit; dico in hoc casu convenire, ut quovis morbi tempore [nisi vires contra indicaverint]

Emeticum exhibeatur, etiamsi jampridem illa ad vomendum propensio praeterierit. Quoniam autem hac de re satis, opinor, in superioribus pagellis à nobis dictum est, illud hoc in loco duntaxat annectam, quid facto sit opus, si, exhibito licet emetico, nihilominus *Diarrhoea* supervenerit. Quod tamen oppido rarum est, nisi in Febre inflammatoria, ubi vomitorium hoc symptoma non solum non impedit, sed quandoque creat, quod notatu dignum est. Itaque cum sic se res habuerit, praequibusvis adstringentibus hujusmodi Clysterem profuisse comperi. *R. Cert. Granator. ℥ss. Ros. rubr. p. ij. Coq. in lactis vaccini s. q. Colaturae ℥ss. dissolve Diascordii ℥ss. M. F. Enema.* Non suaserim, ut majore quantitate Clysterem injicias; quamvis enim propria vi adstrictionem polliceatur, metuum tamen est, ne sua mole lacescat intestina, adeoque fluxum alvi, quem consopire animus erat, uberius provocet.

Sed forsitan objicit his aliquis, magis è re videri, ut, praesertim declinante morbo, *Diarrhoeam*, si quidem acciderit, permittas potius, quam sistas; quandoquidem fluxus ille alvi nonnumquam criticus est, morbumque solvit. Respondeo, me non inficias iturum, fieri aliquando, ut *Febris* per hanc portam sibi viam faciat, atque effugiat; verum illud rarius accidit, quam ut illius spe quicquam moliamur: quin & ratio illa, qua de medela Febrium universim loquuti, fluxus hujusce sistendi necessitatem ostendere conati sumus, etiam hic omnino locum obtinet. Nunc autem illud addendum est, mea quidem sententia, animadversione non indignum, nempe, ad genuinam sanguinis depurationem, non tantum necessariam esse illam quarundam partium secretionem, quae per *faeces* fit, sed requiritur etiam, ut secernantur aliae, tamquam *flores*; id quod in aliis etiam liquoribus opulentis, atque heterogeneis, quotidie cernimus. Itaque si *Diarrhoeae* nimium induleris, mediam solummodo depurationem, tantopere expetitam, procurabis, atque etiam forsitan, quod postremo in loco rejiciendum

dum erat, primo excernetur. Fateor equidem, separatione illa per flores jam facta (quae, ut obiter id attingam, sensim, & sine sensu peragi solet, atque plerumque paulo pleniori *διάρρυσιν* potius, quam sudore manifesto) Diarrhoeam, si forte acciderit, periculi non multum interminari: Sciendum tamen est, illam tum non aliunde accidere, quam quod purgatio subducendis faecibus dicata, non opportune exhibita fuerit; quae quidem faeces mora sua fermenti alicujus maligni indolem adeptae, intestina jam ad excretionem irritant, stimulantque; ut omittam dicere, liquidissimam illam excrementorum consistentiam (tali enim forma plerumque visuntur) satis indicare, ea pro critica morbi solutione habenda non esse.

Forfan etiam inter symptomata Febribus *Ileus*, supervenientia recenseri potest *Iliaca passio*, eo quod vomitus enormes, qui initio Februm accidere solent, huic occasionem quandoque subministrant.

Horrenda haec adfectio est, & hucusque omnium fere judicio funesta, ex intestinorum motu inverso, ac praepostero originem ducens. Nimirum intestinorum fibrae, quae a superioribus versus inferiora contrahi debent, contrahuntur ad superiora, &, quaecumque in intestinis continentur, non versus alvum, sed ventriculum protruduntur, & impetu facto ad eos regurgitant; adeo ut Enemata, quantumcumque acria, Emetica evadant, uti etiam Cathartica, per os assumpta, per vomitum subito excernuntur. Et, mea quidem sententia, exquisitus ille, ac intolerandus, dolor huic morbo superveniens, non aliunde oritur, quam ex praepostero intestinorum motu modo dicto. Cum enim sinus illi, quos multiplices intestinorum circumvolutiones constituunt, ita à natura formati sint, ut ad descensum faecum quam aptissime conducerent, cum ii, inquam, motui suis fibris contrario cedere cogantur, exoritur inde praedictus dolor; qui quidem uni parti instar terebelli infigitur: cum aut valvula, quae ad initium coli apposita excrementorum ad
ileon

ileon regressum impedit, aut alia quaevis membrana, ad sinum pertinens, vim hujus praeposteri impulsus sola sustinet.

Hujus vero inversionis, unde dolor ille exoritur, *duplicem causam* adsignare licet. Obstructionem nempe, vel irritationem.

Primo igitur, quaecumque intestina vehementer obstruunt, ut nihil per inferiora descendere valeat, hunc contrarium in intestinis motum ut producant, necesse est, & nemini non notum. In horum censum ab Auctoribus referri solent faeces induratae; flatus crassi magna copia collecti, ac intestina velut in modum convolventes; constrictio intestinorum in hernia; inflammatio denique; alique tumores magni, qui cavitatem internam intestini occludunt. Interim vero haud negandum, quod motus contrarius hisce causis originem debens, potius ingestorum, quam intestinorum motus habendus; neque haec totius intestinorum ductus inversio est, sed illorum tantum, quae supra sedem istius obstructionis sita sunt. Quam ob causam *affectio Iliaca* hinc profecta, à me *notha* appellatur.

Secundo vero opinor, quod in adfectu Iliaco causa inversionis peristaltici intestinorum motus ut plurimum ita se habet. Nimirum ex tumultuante sanguine, in Febre nuper concepta, in ventriculum, & proxima intestina, deponuntur humores acres & maligni, ex quibus ventriculus primo motum suum invertere, ac violento impetu materiam molestantam in eo contentam per os rejicere cogitur: Ventriculi tandem motui validiori intestina *tenuia*, ipsi continua, jam debilitata cedunt, & cum his demum *majora* in consensum trahuntur, vomituri ente ventriculo quasi choream ducente. Hunc affectum *verum Ileum* voco, & ille hujus loci est. Methodus eum curandi haecenus fere incognita fuit, quicquid nonnulli jactent de usu *argenti vivi* & *globulorum*, quae, praeterquam quod parum conducunt, noxam saepe haud contemnendam inferunt. Ego cum felici successu hac methodo utor.

Quando liquet ex Clysteribus per os rejectis, &
aliis

aliis signis, verum esse Ileum, tunc in haec tria eni-
 tor: 1. Ut contrarius iste ventriculi motus, qui
 similem motum in intestinis efficit, impediatur. 2.
 Ut intestina acri humore debilitata corroborentur.
 3. Ut ventriculus ac intestina ab istis humoribus libe-
 rentur. Quibus indicationibus ut satisfaciam, cura-
 tionem hoc ritu instituo. Primo, *salis Absinthii* ℞ ex
 cochleari uno *succi Limonium* mane, & fero, samen-
 dum praescribo; intermediis vero temporibus *aquae*
Menthae stillatitiae sine saccharo, aliove quovis addi-
 tamento, cochlearia aliquot bis quaque hora pro-
 pino; cujus vel solius repetito usu & vomitus, &
 dolor ex eo natus, subito evanescent. Dum haec
 fiunt, *catulum viventem* nudo ventri indefinenter ac-
 cumbere jubeo. Postquam vero dolor cum vomitu
 per spatium bidui, tridui, omnino cessaverit,
 tum *Pil. coch. maj.* 3j. in *aqua Menthae* dissolutam ex-
 hibeo; quam etiam aquam, quo certius vomitus re-
 cursum praevertam, toto catharseos tempore saepius
 sumendam injungo. Neque catulus removendus, an-
 tequam usum pilularum aeger adgrediatur.

Observavi frustra, pilulas istas, vel quodvis aliud
 catharticum utcumque forte, propinari, donec ven-
 triculo corroborato, atque adeo ad motum natu-
 ralem reducto, intestina etiam ad proprium motum
 aequae reducta fuerint. Alias enim cathartica om-
 nia intus assumpta emetica evadent, & plus da-
 mni quam commodi inferent. Inde est, quod reme-
 diis purgantibus viam facere non adgredior, donec
 per spatium quoddam medicamentis istis, ventricu-
 lum respicientibus, usus fuerim.

Victum valde tenuem aegro praescribo, ita ut
 nonnisi cochlearia aliquot jusculi, ex pullo Galli-
 naceo parati, sorbenda bis vel ter in die permittam.
 Interim vero, ut per totam aegrotationem in lecto
 decumbat jubeo, donec perfectae sanationis signa
 appareant; ac etiam post sanationem, per longum
 tempus, in praedictae aquae usu persistere, & laneis
 duplicatis ventrem à frigore bene defendere, impe-
 ro, quo minus recidiva fiat, cui hic affectus prae
 omnibus aliis est obnoxius.

Pau.

Pauca haec universam meam, in curando hoc affectu, Methodum exhauriunt; quam à nemine consulto ob simplicitatem suam, & splendidioris sive verborum, sive pharmacorum, apparatus defectum, adspernatam iri confido.

Atque haec sunt illa *Symptomata*, quae in Febre hac occurrere solent. Sunt autem & alia quaedam, quibus memorandis nunc supersedebimus; partim quidem, quoniam ea minoris momenti sunt; partim vero, quod peculiarem nullam curationem postulent, Febre enim rite tractata sponte sua cessant.

De *Febre Continua* hujus Constitutionis ac de Symptomatibus ejus, haecenus.

C A P. V.

Febres Intermittentes Annorum 1661, 62, 63, 64.

QUandoquidem, ut jam sumus praefati, quae praedictos annos omnes Constitutio pervasit, producendis omnium generum *Intermittentibus* tam egregie favit, quas tum de illis feci observationes haud indiligentes, hic impertiam. Addam insuper & quae de paucis illis *Intermittentibus* observavi, quae ab illo deinceps tempore sporadice contigerunt, quo minus orationis filum, insequentium deinceps annorum historiam complectentis, cogar intercidere.

Primo loco, quo naturam illarum atque genium conjectura saltem assequamur, advertendum est, quod in paroxysmis *Febrium Intermittentium* haec tria tempora spectanda sunt. 1. Tempus *Exhorrescentiae*. 2. Tempus *Ebullitionis*. 3. Tempus *Despu-mationis*. Et quidem ad *exhorrescentiam* quod attinet, ut de his rebus summatim loquar, ego illam exinde oriundam arbitror; quod materia *Febrilis*, quae nondum turgescens à massa sanguinea utcumque assimilata fuerat, jam tandem non solum

inu-

inutilis, verum & inimica Naturae, facta, illam exagitat quodammodo, atque laceffit: ex quo fit, ut naturali quodam sensu irritata, & quasi fugam molita, *rigorem* in corpore excitet atque *horrorem*, aversationis suae testem & indicem. Eodem plane modo, quo potiones purgantes à delicatulis assumptae, aut etiam toxica incaute deglutita, horrores statim inferre solent, aliaque id genus symptomata. Natura itaque hoc pacto irritata (ut ad tempus *ebullitionis* jam transeamus) quo facilius hunc hostem à suis cervicibus depellat, *fermentationem* adgreditur, solemnem nempe machinam, qua in Febribus, & quibusdam aliis acutis morbis, uti consuevit, cum sanguinis molem ab intestinis inimicis liberare conetur: hujus enim effervescentiae beneficio disjunctae peccantis illius materiae partes, quae sanguini aequabiliter admixtae fuerant, adgregari quodammodo incipiunt, atque adeo leviori opera subigi possunt, ut ad despumationem opportuna evadant. Et quidem ut hoc fiat, vel ex eo plurimum referre constat, quod qui ex Febribus Intermittentibus moriuntur, siquidem in paroxysmo pereant, in primo illo tempore (*exborrescentiae* scilicet) fato fungantur; nam si ad tempus effervescentiae pertigerint, saltem pro illa vice non moriuntur. Atque per haec duo tempora res aegrorum in angusto versantur; quibus elapsis, tertium tempus, quod *despumationi* dicatum est, insequitur; quo succedente, symptomata omnia primo leviora fiunt, atque tandem plane evanescunt. *Despumationis* autem nomine nihil aliud significatum volo, quam materiae Febrilis jam subactae, & quasi devictae, expulsionem, seu separationem; atque illud quod separatur, partim (ut in aliis liquoribus cernere licet) *florum*, partim *faecum* rationem & sortem obtinet.

His ita positis, videamus quomodo fiat, ut redeat Paroxysmus, quandoquidem aegrorum fors in vado jam constituta videtur. Nimirum Febrilis materia nondum tota emigravit, sed, quemadmodum apud Embrya, stans temporibus sensim suc-

cre-

crescunt, ita latens haec materia pro typorum ratione denuo caput effert, ac novum negotium Naturae faceffit, idem stadium decurrens, quod in praecedentibus modo ostendimus. Nunc autem si quis à me causam quaesiverit, cur fomes ille delitescens effervescencia praecedenti non satis subactus, ac proinde cum reliqua materia peccante non expulsus, proindeque novas tragoedias daturus, non eodem modo, in omni Febre Intermittenti, progrediatur (nam nunc unum, nunc duos, nunc tres dies exigit, priusquam ad maturitatem perveniat, novumque Paroxysmum excitet,) de hac re, inquam, si quis mihi negotium exhibeat, ego plane me nescire fateor. Neque vero quisquam alius, quod sciam, in hac causa tam praeclare se gessit, ut arcanum hoc opus Naturae satis enarrasse videatur. Ego Philosophi nomen non ambio, & qui titulum illum se mereri existimant, atque me fortassis hoc nomine culpandum putabunt, quod in haec penetralia non irrumpere conatus sim, moneo illos, ut in aliis naturae operibus, quae ubique nobis obversantur, vires suas experiri velint, antequam aliis, dicam, scribant. Libenter enim quaesierim, cur *equus* ad ἀκμὴν suam pertingat septem annorum spatio, *homo* 21? cur in *plantarum* regno, haec mense *Majo*, illa *Junio*, ista alio, florere soleat? ut innumera alia nunc sileam.. Quod si doctissimos quosque Viros non pudeat suam ignorantiam in his rebus palam fateri, non video, cur mihi vitio verti debeat, si in re non minus difficili, atque forsitan prorsus inexplicabili, manus ab αἰτιολογία abstineam: quippe cum persuasissimus sim, Naturam non minus hoc loci, quam in aliis quibuscumque, methodo quadam certa atque, ordine, progredi: *quartanosa* enim (ut sic dicam) ac *tertiana* materia non minus Naturae legibus subjacet, iisque regitur, quam alia corpora qualiacumque.

Cum rigore atque horrore in universum *Intermittentes* omnes incipiunt, cui mox calor succedit, atque huic deinceps fudor; Per utrumque paroxysmum, tum illum quo riget aeger, tum quo plus
sa-

satis incalescit, vomiturit ut plurimum, vehementer aegrotat, cum siti & lingua arida, &c. Quae quidem Symptomata iisdem omnino gradibus recedunt, quibus provehitur sudor, quo uberius prorumpente Paroxysmus solvi videtur. Satis recte valet, qui, modo aegrotabat, donec Paroxysmus periodo sibi consueta denuo recrudescat; in *Quotidiana* scilicet quolibet *νυχθήμερον*, in *Tertiana* alternis diebus, in *Quartana* tertio quoque die, calculatione videlicet facta ab unius Paroxysmi initio, ad initium subsequens: Licet haud raro ingeminentur posteriores duo, ita ut *Tertiana* quolibet die invadat; *Quartana* per duos dies continuos, tertio quidem ab infultu libero manente: quandoque etiam ter, tribus diebus continuis infestet, cum *Triplex Quartana* est; morbo ab isto, quem primum assumpsit; Typo nomen sortiente.

Quae sane Paroxysmorum reduplicatio nonnumquam à materiae Febrilis excussu, activitateque nimia, producit, quo in casu Paroxysmus *adventitius* *primarium* antevertit; nonnumquam etiam à virium prostratione, cum in Aegro nempe nimium illae fuerint dejectae, & Paroxysmi vigor retusus, sive refrigeratione intensiore, sive etiam evacuationibus praeter modum effusis: in hoc vero casu, cum Paroxysmus adventitius primarium insequitur, mitius insuper, neque ita prorsus diu, atque alter, aegrum affligit. In priore instantia, materiae turgescencia sive *ἀγχορμία* tardius revertentem, & sibi debitam periodum, nequaquam praestolatur, ac proinde aliquanto praematurius despumatione sua defungitur: in posteriore autem cum sanguis non jam ea vi polleat, quae materiae Febrili uno impetu excutiendae sufficiat, mox alium de novo Paroxysmum substituit, quo ejus reliquias è sinu suo exturbet. Quinimmo è duabus hisce causis sibi invicem adversantibus, forte etiam pendet tam Paroxysmorum anticipatio in Febre Intermittente ordinaria, atque regulari, quam eorundem tardior accessio; quarum utraque in his Febribus frequenter occurrit, quae *νυχθήμερον* omne percurrunt, vel solitum Paroxysmi tempus anticipantes,

tes, vel eo serius accedentes.

Febrium autem Intermittentium quaedam *Veris* sunt, quaedam *Autumni*: quamvis enim in tempestatibus intermediis nonnullae oboriantur; quoniam tamen illae & minus frequentes sunt, & ad praedictas reduci possunt (illas nempe, quibus magis adpropinquant) idcirco omnes sub duobus hisce generibus, *Vernalibus* nempe atque *Autumnalibus*, complectar. Tempora, ad quae particulariter *ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ* referuntur, menses sunt *Februarii*, atque *Augusti*; licet quandoque maturius invadant, tardius etiam nonnumquam; prout scilicet uberius, parciorve, in aëre apparatus, vel ad easdem producendas facit, vel officit, & ex consequenti magis etiam minusve Epidemice depraedantur. Cujus rei exemplum habemus satis obvium in Febribus Intermittentibus Autumnalibus Anni 1661, quo Anno memini foeminam quamdam, aedibus meis vicinam, primo Quartanae suae Paroxysmo, ipso scilicet *Johanni festo*, correptam fuisse. Et complures alii, circa idem tempus praematurum, Febribus illis correpti fuisse, quae postmodum adeo Epidemicae evaserunt; quod argumento est, magnum tum fuisse in ista, quae tunc obtinebat, aëris temperie ad istos morbos apparatus, qui deinceps procedente Anno stipatior graffabatur.

Et quidem usque adeo necessaria est haec Febrium distinctio, ut nisi eandem in praxi sedulo contemplerur, neque de earum duratione, prognostico aliquo rite facto, quidquam pronunciare, neque, commodo regimine, aegrorum corpora curare poterimus, habita tum tempestatum, tum naturae Febrium diversae ratione. Verum quidem est, Febres utriusque tempestatis ingenium non plane dissimile nancisci, siue modum spectes primi insultus, qui cum horrore primum incipit, mox in calorem erumpit, ac tandem per sudorem solvitur; siue typorum discrimina, quorum respectu quaedam *Tertianae* sunt, tum *Vere*, tum etiam *Autumno*. Interim tamen non dubito, quin Febres istae tota sua natura, siue essentialiter, distinguantur.

Atque

Atque ut de *Vernalibus* primo dicam, illae fere omnes vel *Quotidianae* sunt vel *Tertianae*, & vel serius, vel ocys ingruunt, pro vario tempestatis apparatu. Nam per brumale frigus spiritus concentrati vires, in suo recessu, sibi acquirunt, quos adpropinquantis postea Solis calor jam vegetos evocat, qui cum viscidis humoribus (minus tamen viscidi sunt hi, quam quos in Autumno praegressi fervores excoxerunt ac torrefecerunt) commissi, quos durante hyeme Natura in sanguinis massa congesserat, dum avolare nituntur implexi detinentur, & quasi irretiti, adeoque vernam hancce ebullitionem concitant. Eodem plane modo, quo vasa cerevisia repleta, atque in arena, vel cella frigida, diutius reposita, si igni admoveantur, tumultum statim concipiunt, & liquor ad volatum pronus est. Sanguis hoc modo affectus purgationem sui molitur, atque spirituum volatiliū ope negotium hoc sat cito peragit; nisi forte nimia viscidorum succorum vi instructus fuerit, qui fermentationem coeptam remorentur; & licet hoc ipsum accidat, effervescentia tamen verna raro continua, sui que similis manet: verum dissilire, atque in diversos Paroxysmos quasi findi, solet. Sanguine enim opulenti hisce spiritibus jam turgido, Natura negotium suum quasi praeceptis adgreditur; & quarundam partium secretionem, ad modum perfectae solutionis, per Paroxysmos particulares peragit, priusquam universalis separatione defungatur; Atque haec mihi quidem ratio non inidonea videtur, quod verna tempestate, praesertim illa, quae aestatem propius attingit, paucae Febres Continuae occurrant; nisi forte Constitutio fuerit Epidemica. Fermentationes enim tunc temporis obortae, vel subito consopiantur, vel ad intermissionem properant; vel denique, partes humorum ad separationem proniores praemature, & cum vi quadam, alio transferuntur; ex quo mox *Anginae*, *Peripneumoniae*, *Pleuritides*, aliaeque id genus Pestes succrescunt, quae, desinente potissimum Vere; caput suum exerunt.

Intermittentes Vernales.

Animadverti *Febres Intermittentes Vernales* rarissime fuisse diuturnas, semper vero salutares; ita ut vel maxime senex, vel debilis quispiam officiosissima, damnosissimaque, imperitissimi cujuslibet *Æsclæpiaz*, modo probus is fuerit, è medio vix queat tolli. Contigit mihi tamen videre *Tertianas Vernales*, quae ob Phlebotomiam, & Catharsin, indebite celebratas, & regimen insuper cum morbo male quadrans, moras traxere etiam usque ad tempus illud, quo Autumnales solent invadere; quae tempestas, cum hujus morbi genio sit admodum contraria, eundem continenter extinguit; Aegro interim frequenti Paroxysmorum reduplicatione, & duratione longiore, ita pene confecto, ut in extremis versari videatur; quae nihilominus (quatenus mihi hæcenus observare licuit) semper est eluctatus. Neque, in convalescentibus ab hoc morbo, mihi adhuc subiit videre gravissima illa symptomata, quae, ut infra dicetur, Intermittentes Autumnales diuturniores sequuntur; *Letalem* intelligo *tonsillarum inflammationem*, *ventrem induratum*, *tumores Hydropicos*, &c. Plus semel tamen adverti, aegros à morbi diuturnitate, & Paroxysmorum ingeminatione (accedentibus ad malorum cumulum evacuationibus repetitis) ad summam debilitatem reductos, ubi primum coeperint convalescere, in *Maniam* incidisse, quae pari cum illo passu recessit, quo eorundem vires de novo redintegrabantur.

Intermittentes vero Autumnales longe aliter se habent. Primo enim *Tertiana*, licet quibus annis Epidemica non est, & sanos invadit, cito nonnumquam se proripit, neque pluribus stipatur Symptomatis, quam, quae Verno tempore contingere solent, *Tertianae*; ubi tamen Epidemice grassatur, & aetate proVectiores, aut pravo corporis habitu praeditos ferit, haud vacat periculo, quin etiam ad menses duos, vel tres, forte etiam in sequuturum usque Ver tyrannidem exercet. Deinde *Quartanae* & periculosiores sunt, & obstinatioris longe, quam sunt illae, de quibus ultimo diximus: Ubi enim natu grandiores impetunt, eosdem, paucis adhuc Paroxysmis multatos, quandoque jugulant; quo in casu aeger, tempore

zore exhorrescentiae, ineunteque adeo Paroxysmo, ut plurimum moritur, quod jam dictum. Quod si aeger in senectutis tantum fuerit confinio, nec dum ejus limen praetergressus, licet non in eodem versetur discrimine, ne inter Paroxysmos primo laceffentes luce privetur, haud tamen facile à Febre hac elabetur, nisi vertente anno, appetenteque illo tempore, quo primo corripiebatur. Nonnumquam etiam haeret lateri letalis arundo, nec nisi à morte languescenti decutitur. Quartana interim Typum subinde variat, plurima etiam parit Symptomata, *Scorbutum* v. gr. *Ventrem induratum*, *Hydropem* &c. Juniores vero ferendo huic morbo pares sunt, à quo nonnumquam circa *Solstitium Brumale* liberatur, frequentius tamen, non nisi adveniente *Verno Aequinoctio*, vel etiam Autumno insequenti, ubi scilicet Venae-sectionem aut Catharsin admiserint. Saepe non sine stupore sum intuitus infantes tenellos, cum hoc morbo per totos menses sex commissos, nec oppressos tamen, sed de eodem, *Herculis* instar pueri, in cunis triumphantes.

Hic notandum, quod cujuscunque demum aetatis, aut temperamenti, fuerit is, qui Quartana corripitur, si quolibet alio vitae tempore (vel etiam ab hoc remotissimo) eadem semel laboraverit, non diu admodum eum, secunda hac vice, fatigabit morbus, sed post paucos aliquot Paroxysmos sponte sua solvetur, quod scitu dignum erat.

Intermittentium autem Vernalium Curatio- nem quod spectat, licet illas suo semper arbitrio permittendas existimaverim, & nihil prorsus movendum, cum nemo quisquam, quod sciam, earum umquam opera fatis concesserit; atque ex adverso, qui illis abigere sategerunt, remediis praesertim evacuantibus, id tantum egerint, ut morbus inde confirmatior pertinacius obssisteret; si tamen importuna aegri impatientia Medici opem obnixè efflagitet, Intermittentes Vernales variis modis, & quidem cum optato exitu, adgredi licet, uti mihi non infrequenti observatione abunde constitit.

*Intermittentium
Vernalium
Curatio.*

Nonnumquam *Emeticum* tempestive propinatum, ut nempe ante Paroxysmum negotio suo defungi possit, felicissime successit; praesertim si quantitatem mediocrem *Syr. de Meconio*, vel cujusvis Narcotici, post finitam Emetici operationem, exhibueris immediate ante Paroxysmi insultum.

Est ubi sanitatem videas restitutam, per *diaphoretic*, quae sudorem in Paroxysmi solutione obortum promoveant, aegro interim optime stragulis cooperto; id quod tantopere, ac tamdiu faciendum est, quamdiu vires aegri patiantur. Atque hoc in Veris Intermittentibus, praecipue Quotidianis, saepe obtinuit: humoribus enim in hac tempestate non admodum crassis existentibus, solutio alias imperfecta futura, in perfectam adolescit, quod quidem in Autumno numquam accidet.

Quid quod Clysteris, in diebus intermittentibus per triduum vel quatrimum, adhibiti beneficio *Tertianas* aliquando curaverim.

Interim si, ob Phlebotomiam liberiori manu celebratam (quo tempestas ipsa parum cautos facile inclinat,) vel ob aegri debilitatem antecedaneam, spiritus illi, qui subito ad despumationem se accingerent, pauperiores facti minus valeant, accidere potest, ut hujusmodi Febres Vernales auxiliis quibuscumque frustra tentatis, Autumnalium diuturnitatem aemulentur. Sed sane non solent illae eoque durare, quippe quae vel sponte sua desinant, vel, leviori remediorum ope, facile in fugam vertantur.

Intermittentes Autumnales. *Intermittentes* autem *Autumnales* non tam levi opera se amoveri patiuntur. De illis igitur nonnulla mihi dicenda sunt. Si autumnalis Constitutio fuerit Epidemica, circa *Junium* adultum solent invadere. Sin minus, *Augustum* praestolantur, & *Septembris initium*; in subsequenter vero mensibus rarius occurrunt.

Cum earum ingens aliquod agmen simul invaserit, observare licebit earum Paroxysmos plerumque una eademque diei hora contingere, accessionibus

nunc

nunc praevertentibus, nunc postponentibus, simili plane modo, atque eodem tenore; nisi quod accidere queat, ut ordo ille, medicamentis adhibitis, quae retardandi vel praecipitandi vi pollent, in quibusdam corporibus immutetur vel pervertatur.

Observandum est etiam, quod in principio Februm Intermittentium (Epidemicarum praecipue, quae Autumno contingunt) haud ita in proclivi est Typum, sub primis invasionis diebus, rite distinguere, quandoquidem Febre continua adscita primum adoriuntur, neque facile est aliquamdiu, nisi diligenter adverteris animum, quicquam aliud praeter aliqualem morbi remissionem deprehendere, quae tamen paulatim in perfectam desinit Intermissionem, & Typum anni tempestati apte respondentem.

Typorum ratione vel *Tertianae* sunt, vel *Quartanae*. Atque de Quartanis quidem illud merito affirmari potest, eas genuinam esse Autumni sobolem. Utraeque profecto ea affinitate inter se connexae sunt, saepenumero vices permutare, saltem ad tempus, deprehendantur, mox fortassis ad pristinum genium rediturae. Sed *Tertianae Vernales* *Quartanarum* typos numquam induunt, cum toto (ut ita dicam) coelo à se invicem distinguantur. Neque porro observavi umquam, hac tempestate, *Quotidianam* contigisse, nisi quis *Tertianam* duplicem, vel triplicem *Quartanam*, hoc nomine censuerit ἀκυρολόγως appellandam.

Has autem Febres Intermittentes eo fere modo suam originem nancisci arbitror, quem nunc summatim attingemus. Nempe, anno surgente atque progressu, sanguis etiam pro rata proportionem exaltatur (haud secus ac vegetabilia quaevis augmentis, atque declinationibus suis, anni cursum referunt) donec ad ἀκμήν suam, ultimumque vigorem, pervenerit; hinc parallelis motibus cum tempestatibus anni pergens, eo declinante relaxari tandem & ipse incipit; ac tum praecipue cum ab accidentali aliqua causa promotus fuerit, puta sanguinis immo-

dica jactura, frigore admissio, cibis crudis atque excrementitiis, balneorum usu intempestivo, aliisque non paucis. Jam vero sanguis, in hoc decidentiae statu constitutus, impressioni morbificae cuiusque obnoxius est, quam in illum faciet quaelibet aëris constitutio, quae hoc tempore dictis Intermittentibus est Epidemica. Atque huc spectat ebullitio mox inducta, qua liquorem sanguineum quandoque valde degenerem corripiente, Febris inde oriunda mali moris esse solet, & malignis atque horrendis symptomatibus plenissima. Illud utcumque accidit, ut sanguis, spiritibus suis magnam partem exutus, & ab aestate praecedenti plurimum adustus, ebullitione sua non nisi tardissimis motibus defungatur, suaeque despumationi longissimam periodum postulet.

Jam vero ut manifestum evadat, quam difficulter hae Febres (Autumnales puta) curationem admittant, hoc loco perpendendum est, Continuarum hujus tempestatis, atque Intermittentium, discrimen in eo maxime versari; quod *Continuae* conceptam semel effervescentiam *συνεχῶς* unoque tenore perficiant, *Intermittentes* autem partitis vicibus, ac diversis temporibus, eadem defungantur. Interim, in utrisque, fermentatio Naturae ductu peragitur spatio horarum 336. aut circiter, neque enim citius aut tardius massa sanguinea in humano corpore ordinario repurgatur, si negotium Naturae permiseris; haud secus ac pomarium suam, vinum atque cerevisia suam, ac peculiarem, habet periodum, qua depurentur. Quamvis autem in Febribus Intermittentibus sanguis nonnumquam (ut in Quartana contingit) sex mensium spatio despumationem suam molitur, ac tandem perficiat; non tamen (si rite calculum ponas) plus temporis in eadem absolvenda impenditur, quam quod in continuis impendi naturaliter solet; quatuordecim enim *ὑπομετέρας*, sive dies naturales efficiunt horas 336;tribuendo nempe horas quinque cum dimidia cuilibet Paroxysmo Quartanarum, habebis in Quartana valorem 14 dierum, h. e. horas 336. Iam si quis dixerit Quartanam, verbi

hi causa, (eadem enim reliquarum Intermittentium ratio subintelligenda est) ultra sex mensium spatium aliquando excurrere, antequam periodum suam absolvat; respondeo, idem etiam non raro in Continuis Febris huius Constitutionis spectari, quae saepe ultra dies quatuordecim protrahuntur: in utroque nimirum casu, si effervescentiam (praesertim circa Februm finem) rite atque ordine decurrere, ac sustineri, vegetam curaveris, despumatio intra praedicti temporis spatium, hoc est, quatuordecim dierum, vel 336 horarum peragetur: quod si vero effervescentiam illam, seu fermentationem refrigerantium medicamentorum, aut Clysterum, usu tunc temporis (scilicet versus Februm declinationem) importune inhibueris, & quasi fraenum illi injeceris, mirum non est, si in longum evagentur, ordine quippe Naturae perturbato. Namque hoc modo relaxatur quodammodo sanguinis humani tonus, unde se ad despumationem accingere cum effectu nequit. Immo vero in corporibus debilibus & effoetis idem aliquando vel sponte accidit, nisi cardiacorum ope Naturam, in illis languentem, adjuveris, quo sanguini despumando par sit.

Verum illud hic jam porro notandum arbitror, ea quae de fermentationis spatio atque continuatione supra tradidimus, de illis solummodo Febris intelligenda esse, quae statam quamdam naturam, atque habitum, natae sunt. Sciendum enim est, neque me praeterit, Febres quasdam esse, tum Continuas, tum Intermittentes, quae transeuntis & incerti genii sunt, neque in suis effervescentiis ad destinatam periodum pertingunt. Huius generis sunt, quae à levi aliqua offensa ex sex rerum non-naturalium, quas appellant, ut cibi, potus, aëris, & his similium, abusu, nonnumquam ortum ducunt: his enim morbis correpti subito saepe convalescunt. Idem etiam in adolescentulis, sanguine puto, ac multis spiritibus referto, praeditis, aliquando accidit: nimirum Febres illorum, spirituosam quadam ac nimis tenui, volucrique materia, nixae, fermentationes suas citius perficiunt, ac, celeri gradu spatia sua

sua emensae, evanescent. Ad fermentationem animi illud primo requiritur, ut materia fermentescibilis, five illa sanguis sit, five vinum aut alius aliquis liquor quilibet, ea tenacitate & viscositate polleat, ut spiritus implexos, atque irretitos eatenus detinere valeat, ut in liquoris massa moveri atque agitari possint, eodem fere modo, quo aves visco captae, aut muscae atque apiculae melle detentae, motitare quidem & murmura sua peragere possunt, avolare interim non valentes. Neque tamen, ut obiter illud dicam, eam tenacitatem obtinere debent liquores memorati, ut spiritus prorsus obruant opprimantque, adeo ut non omnino moveantur.

His jactis fundamentis, (quae quidem nescio an aliis, mihi certe ratione non contemnenda niti videntur,) mirum non erit, si illis non aliam medendi methodum superstruam, quam quae in Febribus continuis ad despumationis debitum opus rite perficiendum, adhibenda videatur; cum nimirum illae à continuis nullo discrimine sejungantur, si ordinem spectes, quo Natura earundem materiam expellere solet, scilicet per effervescentiam certa periodo comprehensam: Etsi quod ad earum speciem, atque naturae proprietatem, attinet, illas & à continuis, & à se invicem plurimum differre non diffitear. Itaque vel methodum, qua se Natura liberare ab hoc morbo solet, caute soliciteque observando indicium sumere oportet, quo fermentationem abortam acceleremus, atque ita ad sanitatem aegros perducamus; vel in ipsam causam specificam penetrando, danda erit opera, ut remediis efficacibus, ac specificis, morbo obviam eatur. Ab horum alterutro indicationes sumendae sunt. Ego utramque viam ingressus aliquando fui: atque illaesa, uti opinor, verecundia profiteri possum, non sine summa cura, atque attentione animi indefessa; sed nondum eam felicitatem adeptus sum, ut Autumnii Febres Intermittentes certa aliqua praxi, atque medicandi ratione, tollere possim, antequam statas illas Fermentationes, de quibus supra locuti sumus, peregerint, utcumque molestum hoc febricitantibus videatur.

deatur, qui eo usque sanitatem suam exspectare inviti coguntur. Revera autem, si quis inter mortales reperiatur, qui, siue methodo aliqua certa, siue remedio specifico adhibito, Februm harum Intermittentium cursum non solum inhibere, sed etiam omnino abrumpere novit, existimo eum omni jure teneri, ut humano generi rem illam summopere expetendam patefaciat: quod si non fecerit, ego illum nec boni civis, nec prudentis viri nomen, mereri pronunciari ausim; neque enim civis boni est, illud in rem suam vertere, quod toti generi humano tam ingens beneficium apportet: nec viri prudentis, divina benedictione semet ipsum privare, quam à summa bonitate liceret exspectare, si ad publicum bonum promovendum se accingeret. Honoris autem, ac divitiarum, longe minor apud probos, ratio habetur, quam virtutis & sapientiae.

Quantumlibet autem fuerit difficile, Intermittentes has Autumnales certo fugare, tradam tamen, quidquid ad earumdem curationem prae reliquis facere mihi visum est.

Intermittentium Autumnalium Curationem non sine ingenti discrimine per Catharsin tentari, (nisi eo, quem mox dicemus, modo instituatur) praesertim vero per Phlebotomiam, frequenti nimis observatione jam olim didici. Etenim in Tertianis (maxime si ea Constitutio admodum fuerit Epidemica) hac methodo sanandis, nisi Chirurghi gladiolus eodem ictu, quo venam pertundit, ipsam etiam Febrem confodiat, dictae Febres, etiam in vegetioribus, & athletice caetera valentibus, non nisi longo temporis tractu expugnari se patiuntur. In proVectioribus autem diutinum Febris cruciatum tandem etiam mors excipit, quam prae foribus jam esse haud raro denunciat letalis illa tonsillarum inflammatio, cujus fecimus mentionem. Adde, quod Venaesectio alia etiam symptomata illa maturius accersivit, quae Febres Autumnales Intermittentes, in statu declinationis vel comitari diximus, vel à tergo sequi. Quarta-

*Intermit-
tentium Au-
tumnalium
Curatio.*

na-

nañis vero in tantum obest Phlebotomia, ut Juvenes, qui à morbo alias intra sex menses fuissent liberati, per sex adhuc alios ab eodem detineantur: Aetateque provectiores, qui, nisi sanguinem detra-xissent, intra annum poterant sanari, morbum etiam ultra statum illud tempus alere, ac denique ab eo-dem victi succumbere periclitantur. Quae de Venae-sectione jam dixi, levi opera ad Catharsin pos-sunt transferri, nisi quod haec non usque adeo per-niciosa sit, nisi crebro repetita.

Intermittentes Tertianas Autumnales hoc pacto adgre-dior. Aegro in lectulo composito, & stragulis un-diquaque cooperto, sudores provooco sero lactis Cerevisiato, cui Salviae folia incocta fuere, quatuor circiter horis ante Paroxysmi adventum; quibus jam obortis mox praecipio, ut devoret ℞ij *Pilularum Cochiarum majorum* solutarum in ℥j sequentis mistu-rae. ℞. *Aq. vitae* ℔bj. *Tberiac. Andromach.* ℥iij. *Croci Angl.* ℥j. *Mistent* simul pro usu. Haec ubi adsump-serit, in sudoribus continuo eliciendis persistat, do-nec elapsae fuerint aliquot horae ab illo tempore, quo Paroxysmus ingruere debuerat, magna cum cau-tela se muniens contra illas sudationis interruptio-nes, quas illi forte creabunt dejectiones aliquot, à medicamento Cathartico profectae. Saepius mihi, ex animi voto, cessit medicamentum hoc in fugan-dis Tertianarum Paroxysmis, quam usu receptum illud ad eundem scopum tendens, Decoctum sc. *Rad. Gentiam. Summit. Centaur &c.* cum pauca *Sennae* atque *Agarici* quantitate. Cum enim duos illos con-trarios sudandi, ac dejiciendi, motus eodem tem-pore excitet, eundem cum vulgari isto effectum ob-tinet, ordinatum scilicet Paroxysmi processum con-fundendo, atque interturbando; idque efficacius, nec tamen tuto minus. Atque hac sane methodo Intermittentes Autumnales Tertianas bene multas pepuli; necdum praestantiorum aliam experiri his annis mihi licuit.

In *Tertiana duplici*, quae typum variavit, ob Ae-grum vel evacuationibus, vel alio quovis modo, debilitatum, sudor pari etiam modo provocandus,

&

& pari temporis intervallo à futura Paroxýsmi in-
 valuatione, vel medicamento jam laudato (omittantur
 vero *Pilulae Cochiae*, cum nec ^{futura} sit, nec ad rem
 faciat, Cathartico, jam ab eodem fractas aegri vi-
 res amplius dejicere, & Paroxýsmis ejusdem ope
 ingeminatis suppetias ferre) vel diaphoretico alio
 aliquo *διεσπαστικόν* atque efficaci, quod etiam repeti
 potest Paroxýsmo genuino proxime subsequente. In
 summa aegri debilitate, à dicta Paroxýsmi ingemi-
 natione, Electuarium, quod jam sequitur, praescri-
 bo: *R. Conserv. fl. Borrage. Buglos. aa. ʒj. Conserv. An-*
thos. ʒb. cortic. Citrei condit. Nucis Mosch. cond. Theriac.
Andromachi aa. ʒiij. Confect. Alkermes ʒij. M. F. Opiata,
 de qua capiat ad magnitudinem avellanae mane &
 vespere, superbibendo cochl. vj. sequentis lulepi.
R. Aq. Ulmariae & Theriacalis stillat. aa. ʒiij. Syr. Cary-
phyll. ʒj. M. vel hujus loco Aquam aliquam Epide-
 micam simpliciore, saccharo dulcoratam, exhibeo,
 interdicto Enematum usu; aegro Iuscula è pullo-
 rum carnibus, Avenacea, &c. concedo.

Quartanarum quod attinet Curationem, nemo est,
 opinor, in hac arte vel mediocriter versatus, qui
 nesciat, quam parum votis respondeant Methodi istae
 omnes, quae huic Medicorum opprobrio eluendo
 hactenus destinantur, si *Corticem Peruvianum* excipia-
 mus; qui tamen inducias saepius impetrat mor-
 bo, quam eundem debellat; cum postquam ad
 septimanas duas vel tres delituerit, magno cum
 aegri emolumento, qui ab illo male multatus pau-
 lum interim respirat, mox de novo recrud-
 escens, haud segnius quam prius laceffit; atque
 ut plurimum, quotiescumque demum repetatur
 illud medicamentum, non nisi longo temporis
 tractu expugnatur. Referam tamen quicquid de
 methodo ejusdem exhibendi habeo compertum.

Curandum est ante omnia, ne praemature nimis hic
 Cortex ingeratur, ante scilicet quam morbus suo fe-
 marte aliquantisper protriverit (nisi collabescen-
 tes & jam fractae aegri vires eundem temporis su-
 mendum esse dictaverint:) neque enim illud solum
 est metuendum, ne à praepropero ejus usu inefficax
 iste

iste reddatur, & spem aegri fallat, sed etiam ne de aegri vita agatur, sanguini, omni fermentationis nisu se despumanti, eam derepente injiciamus remoram. Proximo loco, neque Catharsi, multo minus Venae-sectione, subducenda est materiae Febrilis pars aliqua, quo liberius cortex suo fungatur munere: cum enim ab utraque labefactetur quantenus oeconomia corporis, eo promptius, certiusque, recrudescunt Paroxyfmi, evanescente semel pulveris vi. Mihi etiam magis è re fore videtur, ut sanguinem dicto medicamine sensim, longioreque à Paroxyfmi intervallo, leviter inficiamus, quam ut uno omnino ictu Paroxyfimum jam instantem tentemus confodere: hoc enim pacto, & plus temporis remedio conceditur, quo suum opus plenius absolvat, & evitatur quicquid id est periculi, quod aegro poterit oriri ex subito isto, atque intempestivo nimis, sufflamine, quo Paroxyfimum jam invalescentem, atque omni se ope exerentem, conamur opprimere. Postremo, brevibus istis temporis intervallis, repetendus est pulvis, ut non protinus evanescat prioris dosis virtus, antequam altera exhibeatur: crebra enim repetitione ista *ἐνέζια* tandem recuperabitur, profligato in solidum morbo. His adductis rationibus hanc ego Methodum caeteris antepono: ℞ *Peruviani corticis* ʒj. *cum Syrup. Rosar. rubr.* ʒij. misceatur; aeger vero quantitatem Nucis moschatae majoris, mane & sero, quotidie devoret, diebus à genuino Paroxyfmo vacuis, donec confectionem omnem absumpserit. Repetatur porro ad tres alias vices interjectis semper diebus quatuordecim.

Neque forte cum minori fructu usurpari poterit Cortex hic in Tertianis, qua Vernis, qua Autumnalibus, quam in Quartanis adhibetur. Sed ut vera loquamur, nec Artem *ἀπρὸς διονύσιως* ostendemus; Si harum Febrium alterutra correptus aeger vel infans sit, vel aetate floreat, convenit omnino (quantum ego haecenus edoctus sum) nihil medicamentorum quorumvis ope, aut aëris, ac diaetae, mutatione moliri; Nihil enim hinc mali natum huc-

hucusque intellexi, si modo totam rem Naturae permiserim. Id quod ego non sine admiratione, praecipue in infantulis, saepe observavi; sanguine namque depuratione sua defuncto, Febres illae sponte sua evanuerunt. Quod si autem è contrario vel strictiori aliquo regimine utaris, vel medicamenta purgantia subinde adhibeas, (adhiberi scilicet solent eo praetextu, ut obstructions expediantur, atque humores in primis viis stabulantes exturbentur) vel si, quod praecipuum est, in Constitutione Epidemica Venae sectio celebretur, fiet ut morbus in longissimum tempus procurrat, atque interim ut aegri mille symptomatis, iisque periculosissimis, exponantur.

Si vero febricitantes provectioris aetatis sint, ex utroque morbo (Tertianas dico Autumnales, ac Quartanas) non solum diuturnitatis, verum etiam ipsius mortis grave periculum imminet. Hic itaque Medicum illud agere oportet, si neque *cortice Peruviano*, nec alia quavis methodo, morbum submovere valuerit, ut Naturae saltem suppetias ferat, eamque illis adminiculis sublevet, quibus ad negotium suum peragendum opus habuerit. Certe enim in effoetis corporibus, nisi fermentatio cardiaco- rum, & corroborantis diaetae, ut vini *Absinthitis*, ac id genus similium, beneficio sustineatur, illud accidet, ut aegri, incertis atque frustraneis Paroxysmis divexati, debilitentur, atque morbus eousque duret, donec languida prius Natura Paroxysmo aliquo graviore correpta, ad ebullitionis tempus per- tingere non possit; adeoque in ipso exhorrescentiae tempore diem suum obeant aegroti. Atque hoc in senibus non raro usu venit, qui longa carthartico- rum serie debilitati fuerunt: immo, ut aliquando vi- sum est, in ipso vel primorum Paroxysmorum rigo- re penitus defecerunt, cum exhibito cardiaco sa- tis forti, saltem ad tempus aliquod, sustineri po- tuissent.

Cum Sanguis tempus illud exegerit, quod ad de- spumationem suam perficiendam requiritur, ne- cessarium est, ut provectioris aetatis aegri, eodem ipso

ipso tempore, vel paulo ante, insignem aliquam aëris mutationem subeant, sive (quod potius optandum esset) in calidiorem aliquam regionem commigrando, sive mutando saltem locum, in quo primum hoc morbo correpti sunt. Mirum sane est, quantum valeat haec aëris mutatio ad morbum hunc prorsus abigendum. Interim ut ante hunc temporis articulum aër mutetur, non tantum non necessarium est ad sanitatem ex hoc morbo restituendam, sed & minus convenit. Etiam si enim quis in regionem quantumcumque Australem & calidam migraverit, sanguis tamen ejus, in morbo hoc motu semel constitutus, depurationem suam ut peragat necesse est; quod quidem beneficii frustra expectabitur ab inusitato novoque aëre, priusquam procedente, atque adulto jam, sanguinis motu, sanitatis recuperandae capax fuerit. Insignis ergo illa aëris mutatio tum demum adeunda est, cum primum aeger à Paroxysmo liberari potest. Exempli causa: in Quartana, quae primum in Autumno invasit, non citius aër mutandus est, quam circa Februarii initium. Interim si aeger mutare locum vel nolit, vel commode nequeat, oportebit ut hoc ipsius temporis articulo, forti aliquo medicamento utatur, cujus eae sint vires, ut uno quasi ictu languescentem illam depurationem potenter promoveat, & si fieri poterit, perficiat. Ad hanc rem consulerem ego, ut *Electuarii de Ovo vel Theriacae Andromachi Jesqui drachma in aquae Coelestis, vel aquae Vitae communis, unciis duabus dissoluta exhibeatur*, duabus scilicet horis ante Paroxysmum. Id quod à me, cum successu non infelici, in morborum hujusmodi declinatione factum est. Licet agnoscam, calidiora haec citius exhibita vel morbum duplicare, vel in Febrim continuam permutare, quod à Galeno jamdudum observatum est. Idem in juvenibus hoc morbo detentis fieri potest, cautela adhibita. Ut autem in puerili aetate idem fiat, non tantum non convenit, verum etiam periculo non vacare dudum observavi.

Priusquam huic argumento clausulam addamus, illud

illud monendum venit. Ea quae de Februm Autumnalium Intermittentium duratione, atque de tempore ad sanguinis despumationem requisito, jam dicta sunt, ita intelligenda esse, ut nos solum illud nunc spectemus, quod Natura, vulgaribus atque usitatis tantum medicamentis suffulta, praestare soleat. Nequaquam enim, eo consilio, de his rebus ita locuti sumus, ac si doctos ac solertes Medicos despondere animum velimus, atque vel de melioribus medendi rationibus excogitandis, vel nobilioribus remediis inveniendis, spem totam abjicere, quorum ope hujusmodi morborum sanationem accelerent: Tantum enim ego profecto ab hoc proposito absum, ut non desperem vel à me ipso tale quidpiam sive methodi, sive remedii, aliquando repertum iri.

Sublato morbo, aeger sedulo purgandus est; incredibile enim dictu, quanta morborum vis ex purgationis defectu, post Febres Autumnales, subnascat. Miror autem hoc à Medicis minus caveri, minus etiam admoneri. Quandocumque enim horum morborum alterutrum paulo provectioris aetatis hominibus accidisse vidi, atque purgationem etiam omissem, certo praedicere potui periculosum aliquem morbum eosdem postea adorturum, de quo tamen illi nondum somniaverant, quasi perfecte jam sanati.

Omnino interim cavendum est, ne purgetur aeger, nisi morbo penitus depulso. Quamvis enim partes Naturales illuvie ista, quam in illas congeffit Febris, hoc pacto quadamtenus sublevari videantur, nova tamen materia derepente succrescet; Febre scilicet à Cathartici impetu, atque humorum agitatione, jam revocata, eandem suppeditante; ac proinde id tantum à Purgatione lucrifecerimus, ut morbus contumacior evadat. Quotidiana id nos docent eorum exempla, qui in morbi ~~in~~ ⁱⁿ ~~regimen~~ ^{regimen}, ut Theoriae isti morem gerant, quae in tollendis obstructionibus, & evacuando humore melancholico, qui mali fons & origo vulgo habetur, Curationis spem omnem ponit, repetitis purgationibus misere plectuntur; quibus sane, quidquid id demum

est humorum, quod à corpore divellitur atque eliminatur, compertissimum est nobis, Febrem altiores exinde radices agere, & pertinacius stationem suam tueri, quam si non fuerit proritata. Quapropter religio mihi est, Catharticum propinare ante tempus illud, quo non tantum Paroxyismi perceptibiles, sed etiam alteratio ista, qualis qualis ea fuerit, quae diebus illis, in quos Paroxyismus incidere debuerat, persentiscitur, omnino evanuerint, atque unus insuper mensis fuerit elapsus: quo quidem effluxo, Potionem aliquam ex Lenitivis vulgaribus praescribo, atque eandem semel in septimana, ad menses duos tresve subsequentes, repetendam impero; addito etiam singulis vicibus hausto aliquo Paregorico, hora somni adsumendo, finita jam medicamenti operatione; ut nempe Paroxyismo se de novo ingerendi ansam praescindamus, quam aliter forte arriperet ex occasione tumultus atque orgasmus, quos vel mitissima excitant Cathartica.

Purgationibus instituendis idcirco spatia ista ampla interpono, ut scilicet aeger à recidivae metu liberetur, quae quidem à nimis crebra & confertim repetita sanguinis atque humorum exagitatione, de facili poterat induci. At cum jam ista res vacet periculo, Apozema sequens frequenter usurpari poterit. *R. Rad. Rhabarb. Monachor. ℥ij. Rad. Asparag. Brusci. Petrosel. & Polypod. querc. aa. ℥j. Cortic. median. Fraxini, & Tamarisci aa. ℥ss. sol. Agrimon. Ceterach, & capil. Ven. aa. M. j. Sennae mund. (irrorat. ℥iij. Vini albi) ℥jss. Epithymi ℥ss. Agarici troch. ℥ij. sem. Foeniculi ℥iij. Coq. in aqua fontana ad ℥jss. sub finem adde succi Aurantiorum ℥iij. In Colatura dissolve Syr. Cicbor. cum Rheo, & Magistral. ad melancholiam aa. ℥jss. F. Apozema, de quo capiat ℥ss. singulis matutinis per triduum, & repetatur, quoties opus fuerit.*

Ut tandem *Symptomata* illa memoremus, quae Febres Intermittentes in declinationis statu comitantur, observandum est, Vernarum paucissima esse, si ad illa comparentur, quae Autumnalibus accidunt;

dunt; tum quia non ita diu haerent istae, tum etiam, quia in humoribus ^{non} usque adeo terrenis, & minus etiam malignis, fundantur.

Primum hic sibi locum vendicat, subinde occurrens *Hydrops*; unde primo *Hydrops*, quidem crura intumescunt, deinde etiam venter; qui exinde nascitur, quod scilicet sanguis crebris illis fermentationibus, quas peperit morbi diurnitas, praecipue in natu grandioribus, plures Spirituum manipulos prodegit; unde summa eorundem inopia jam laborans, succos cum alimentis ingestos non amplius valet assimilare; quorum cruda adhuc, indigestaque moles, in crura tandem deponitur, atque his jam distentis, neque ulterius quidquam admittentibus, in ventrem etiam; unde verus *Hydrops* formatur. Raro autem juvenes obsidet haec malorum Ilias, nisi Catharticis, per Febris decursum saepenumero iteratis, eandem inconsulto nimis accersiverint.

Verum *Hydrops* ex causa memorata superveniens aperientium, & cathartorum, usu facile sanatur, si modo recens fuerit. Neque mihi molestum est, quoties hunc natum morbum audio atque intelligo, nempe de rei exitu omnia bona tunc temporis animo concipiens: Nonnullos enim usu Apozematibus jam praescripti, vel sine admittance *Hydropi* magis appropriatorum, persanavi.

Verumtamen observavi, frustra esse, si quis *Hydropem* ex Febre Intermittenti natum, medicamentis purgantibus tollere conetur, Febre illa adhuc durante: Febres enim hoc pacto radices profundius agere deprehendetur, non autem amovebitur *Hydrops*: expectandum itaque donec Febris exulet, ac tum demum negotium prospere suscipiendum.

Verum enim vero si tam importune, atque acriter, instet Symptoma hoc, ut ejus Curatio non eo usque videatur differenda, donec Febris recessus Cathartorum usum permittat, adgredienda omnino illa est Infusionibus rad. *Raphani rustici*, summitat. *Antibii*, & *Centaurii min*, baccarum *Juniperi*, cinerum

Genistae, &c. in Vino factis; quae non solum huic Symptomati obsistunt, effoetas sanguinis vires de novo instaurando, sed Naturae etiam, de morbo jam triumphaturae, tempori subveniunt.

Infantes autem post Febres Autumnales, tum Continuas, tum Intermittentes, Hectici aliquando fiunt. Ventres eorum inflati, tumentes, ac duri, evadunt; saepe etiam tussis, aliaque tabidorum symptomata subnascuntur, quae *Rachitidem* plane mentiantur. Hos ego sequenti modo tractandos consulo. Paretur potio Cathartica, quam in Febrium Continuarum sine assumendam praescripsi. Hujus capiat infantulus Cochli. j. vel ij. plus minus, pro aetate, mane, per novem dies, uno atque altero die, si opus fuerit, intermisso. Interim vero purgatio ita moderari debet ac regi, dosin vel augendo, vel minuendo, ut ultra 5 vel 6 sedes singulis diebus non procedat. Post finitam catharsin, totus venter inungatur linimento aliquo aperitivo per aliquot dies. Sequenti uti soleo: ℞ Ol. *Lilior.* & *Tamarisci* aa. ℥ij. *Succi rad. Bryoniae* & *Apii* aa. ℥j bulliant ad succorum consumptionem, addendo Unguento de *Althaea* & *Butyri insulsi* aa. ℥j. Gummi *Ammoniacy* in aceto soluti ℥ss. *Cerae flavae* q. s. F. Linimentum. Sane quamplurimi Infantes, etiam vera *Rachitide* laborantes, hac Methodo à me liberati fuerunt.

Verumtamen, ut ante monuimus, cavendum sedulo, ne purgationem adgrediamur, nisi Febre jam perfecte fugata; licet enim, hoc pacto, humoris in partes naturales amandati portio quaedam evacuari, non sine causa, videri possit, nihilominus ab ipsa Febre, nova subinde pravae materiae copia suggeretur, quae non solum purgationem reddet frustraneam, verum & ipsum morbum diuturniorem praestabit, ob rationes antea memoratas.

Observatu non indignum est, quod cum Febres Autumnales teneram aetatem diu cruciarint, nulla spes sit easdem abigendi, donec abdominis regio, circa lienem praecipue, indurari atque tumesceri coeperit; iisdem enim gradibus quibus hoc Sym-

pto-

ptoma supervenerit, Febris etiam fugam meditatur. Neque forte ex meliori aliquo prognostico morbum hunc brevi abiturum dixeris quam si, sedula animadversione, suboriri hoc Symptoma perspexeris. Idem porro in crurum tumoribus obtinet, qui in adultis aliquando spectantur.

Ventris tumor, qui Infantibus accidit post has Febres, quibus annis aëris Constitutio Intermittentibus Autumnalibus progignendis Epidemice determinatur, tangentis digitum haud aliter ferit, ac si materiam aliquam continerent viscera in scirrhum induratum; cum qui aliis annis, simili licet *περίσσει*, contingit, tactum ita afficit, ceu tensio tantum foret Hypochondriorum à subjectis flatibus. Hinc, nisi annis, quibus Intermittentes Autumnales praedominium habent, verae Rachitide rarius occurrunt, quod observatu dignum.

Tonsillarum dolor & inflammatio post Febres, sive Continuas, sive Intermittentes cum deglutiendi primum difficultate & molestia, supervenientibus deinceps raucedine, oculis cavis, & Hippocraticae facie, mortem certo imminentem praemonstrant; intercisae plane omni redintegrandae sanitatis spe. Funesto huic symptomati producendo evacuationes, justo copiosiores, in aegris vi morbi jam fere attritis, ut & longiorem Febris moram sociam operam, ut plurimum, commodasse observavi.

Multa alia sunt accidentia, quae Morbos hosce consequi solent, ob purgationem vel non omnino, vel non rite, celebratam, quibus in praesentiarum enumerandis supersedebimus, cum curationis eadem fere ratio sit utrobique; nempe sedimenti ab effervescentia praecedanea depositi repurgatio, quippe quod sua mora malis huiusmodi materiam praeberit. Quamquam licet hic loci non contemnendum Symptomatis genus referre, quod non tantum purgationibus, & evacuationibus aliis quibuscumque, Venae-sectioni praesertim, cedere dedignatur, verum & ab illis vires sibi acquirit. Illud autem peculiaris quaedam est, ac sui

*Maniae
species
quaedam.*

generis *Mania*, Intermittentes diuturniores (*Quartanas* praecipue) nonnumquam excipiens; quae communem medicandi rationem aspernatur, & post evacuationes fortiores adhibitas, in miseram quamdam stultitiam degenerans, non nisi cum ipsa aegrorum vita terminatur. Miratusque saepenumero sum, nullam hujus rei mentionem ab Auctoribus factam fuisse, quum non raro accidisse viderim. Cum reliquae Amentiae species copiosis evacuationibus, & Venae-sectione, & Catharsi, ut plurimum persanentur; haec neutram potest ferre. Sed cum jam aeger in sanitatis limine est, si vel Enema ex lacte saccharato semel injeceris, statim de novo recrudescet malum. Et si reiteratis Purgationibus, Venae-sectioneque, contraniamur, ejusmodi evacuationes morbi quidem ferociam possunt domare, aegrum vero certissime non tantum Fatuum, sed & incurabilem omnino reddent. Quod quidem nemo mirabitur, qui secum reputaverit, alteram Amentiae speciem à nimis exaltata & vivida sanguinis crasi produci, hanc vero ab ejusdem debilitata, & ut ita dicam, vapiditate, à diutina fermentatitone, quam invexit Febris, qua mediante, Spiritus functionibus animalibus obeundis impares plane sunt.

Huic malo ad hunc modum mederi soleo. Aegro ter in die *Cardiacum* aliquod, è generosioribus, exhibeo, dosi paulo liberaliori, e. g. *Theriacam Andromachi. Elect. de Ovo. pulverem Comitissae. pulv. Gualteri Raugleigh.* vel similem, in *Aq. Epidemica, Theriacali*, vel alia. Possunt etiam in alia quavis forma exhiberi *Cardiaca* medicamenta. Aeger interim victu quidem moderato, analeptico tamen, & Potu generosiore, reficiendus est; foras ne exeat, in lecto se diu, multumque, contineat. Alvus sub hoc regimine justo erit adstrictior, unde ut etiam à calidorum medicamentorum usu à Febre quis sibi metuat, sed vano prorsus timore; cum spiritus, antecedente morbo pene exhausti, novum deinceps non valeant accendere. Post aliquot septimanas paulatim in melius proficiet, quo tempore

pore omitti possunt *Cardiaca*, ad dies pauculos; Diæta vero analeptica jugiter instituenda, & post brevem intermissionem, repetendus est denuo *Cardiacorum* usus, atque in eo persistendum, donec integra sanitate fruatur.

Dicta methodus *Maniam* etiam, quae has Febres minime excepit, quandoque sanavit, frigidiori scilicet, atque infirmiori, temperamento praeditis. Anno nuper elapso *Sarisburiam* accersebar, ut cum Medico erudito & sagaci, mihiq; conjunctissimo, Domino Doctore *Thomas* foeminae nobili consulerem, cui imaginatio haud parum fuit laesa. Verum adhibitis, etiam cum jam praegnans esset, remediis modo dictis, ad sanam omnino mentem rediit.

Attamen *Mania communis*, quae vegetis hominibus, atque etiam nulla Febre praegressa, accidere solet, alius sane profapiae est, ac proinde longe diversa, quoad evacuationes, methodo tractanda; tametsi vel in hac specie, ea quae cerebrum atque spiritus animales corroborant, haud ommitti debent. Curationem autem ejus, etsi non sit hujus loci, obiter tamen praedictae speciei subnectere non gravabor, ne quis forte, praesimilitudine morborum, in errorem illabatur.

In Junioribus ac sanguineo habitu praeditis, mitatur sanguis, ex brachio, ad uncias octo vel novem, bis vel ter, diebus tribus inter singulas Venae-sectiones interpositis: Deinde semel extrahatur sanguis ex venis jugularibus. Ultra hunc modum repetitae Venae-sectiones aegrum potius in *stultitiam* ducunt, quam curationem absolvunt. Postea adgredia-
tur usum *Pil. ex duobus*, quarum drachmam semis vel scrupulos duos, pro ratione operationis, capiat, semel singulis septimanis, statò die: ita ut si, verbi gratia, die lunae primo Pilulas assumpserit, praecise eodem ipso die, nec frequentius; sequentibus septimanis eadem repetantur, per longum tempus, usque dum perfecte convaluerit. Hac Methodo humores, qui in hoc morbo mentis arcem impetere solerent, sensim in inferiores

sedes dilabentur, alia quasi ^{post} eis inducta.

Diebus à purgatione liberis, per totum decursum Electuario sequenti, vel alio medicamento eadem virtute praedito, utatur.

℞ *Cons. Absinth. Rom. Anthes, & Theriac. An-
arom. aa. ʒj. cons. flaved. Aurant. Angelic. condit.
nuc. Mosch. condit. aa. ʒß. cum s. q. syrup. Carya-
phyl. F. Electuarium*, capiat ad magnitudinem nucis
mosch. bis in die, superbibendo haustulum vini
Canarini, cui fuerint frigide infusi flores *Paraly-
seos.*

Febris Continua atque *Intermittentes*, quas supra de-
scripsimus, soli ferme erant Morbi Epidemici, qui,
durante illa Constitutione, quae per annos 61, 62,
63, 64. regnabat, emicuere: quot retro annis eum
obtinuerant principatum, non habeo dicere; id certo
scio, quod ab anno 64. ad Annum usque 77. rarissi-
mae omnino Londini comparuere.

Dicendum mihi etiam erat de *Variolis*, quales-
nam scilicet erant istae, quae tum contingebant, re-
spectu habito ad Constitutionem illam; quando-
quidem, ut jam subindicavi, vario admodum se
habent modo, pro varia Constitutione qua inces-
sunt; sed cum non satis attente per id temporis a-
nimus ad eas adjecerim, missas jam facio: id tan-
tum tradam illis peculiare, quod scilicet iis annis
labentibus, sub initio Maji confertissimae invade-
bant, supervenienti vero Epidemicorum Autumna-
lium cohorti (Febrem volo Continuum, atque Inter-
mittentes) locum dare solebant. In pustularum
summitate foveolae quaedam, ad instar capitum aci-
cularum minorum, plerumque subsidebant; atque,
in discreto genere, aeger octavo maxime die peri-
clitabatur; quo tempore, abrupto derepente qui
hucusque dimanaverat sive sudore, sive madore,
externa exarescebant; nec revocari poterat sudor
Cardiacis quibuscumque; aeger Phrenitide, atque
anxietate insigni, corripiebatur, cum magno dolo-
re & aegritudine; urinam frequenter, at in parva
quantitate, reddebat; ac intra paucas horas de ma-
gna spe decidens, ad plures migrabat.

SECTIO SECUNDA.

CAPUT I.

*Constitutio Epidemica Annorum 1665, &
1666, Londini.*

Praegressa Hyeme frigidissima, & sicco gelu in Veris usque tempora indefinenter perdurante, cum ex improvise solveretur, sine scilicet *Martii*, ineunteque, ex Anglorum Computo, Anno 1665. *Peripneumoniae, Pleuritides, Anginae*, aliique id genus morbi Inflammatorii, magnam derepente stragem edebant: quo ipso tempore caput etiam extulit *Febris* quaedam *Continua Epidemica*, à *Februm Continuarum* genio, quae praecedenti Constitutione vigeant, longe diversa; quarum vix ullae ea anni tempestate solebant invadere. Dolor Capitis quam in priore illa intensior, & vomitiones adhuc magis immanes, ad hanc Febrem accedebant: in plerisque *Diarrhoea*, quam prius diximus assumpto Emetico praecaveri potuisse, jam ab eodem provocabatur, nec tamen cessabat Vomitionio. Externa hic, pariter ac in Febribus Constitutionis praecedentis, sicca reperiebantur; attamen, praemissa maxime Venae-sectione, aeger in sudorem solvi poterat, quo provocato, leviora mox Symptomata; atque hoc nullo non morbi tempore fieri potuit, cum, in Febre praegressa, nec tuto ante diem 13 vel 14 id tentaveris, nec facile voti fueris compos. Sanguis saepe *Pleuriticorum*, & *Rheumatismo* laborantium, sanguinem colore referebat, non vero usque adeo gelatina illa albescente, qua illorum sanguis praetexitur. Haec primo erant *Phenomena* hujus morbi *Διαγνωστικά*. Anno vero surgente, ipsa *Pestis* irrupit magno symptomatum *Pathognomicorum* numero stipata, *Carbunculis*, scilicet,

cet *Bubonibus* &c. Haec indies magis ac magis invalescens, circiter Aequinoctium Autumnale attigit; quo jam instante, unius septimanae decursu octo, plus minus, hominum millia delevit; tametsi duo ad minimum Civium trientes ob metum contagii se in rus subduxerant; à quo tempore recessui canere coepit, & urgente Brumali Frigore tantum non evanuit, nisi quod sparsim unum, atque alterum, hinc inde feriret per omnem hyemem, & insequentis veris exordium; quo appetente & ipsa omnino est deleta; mansit tamen *Febris*, quamvis non ita Epidemica, excurrente integro anno sequente, imo ad Ver usque ortum Anni 1667. De his nonnulla hic subnectam.

C A P. II.

Febris Pestilentialis & Pestis Annorum 1665, & 1666.

IN superioribus obiter admonui, è Febris nonnullas in malignarum classe vulgo reponi, cum indomita Symptomatum saevitia, quae huic opinioni patrocinari videtur, non à venenosa morbi indole, sed à therapeia perperam administrata proficiscatur. Nam cum ad morbi solutionem à Natura destinatam haud satis attenditur, sed alia mendi ratio temere instituitur, hinc perturbata totius corporis oeconomia, ac omnibus fusque deque conversis, non modo tristissima rerum facies, ultra consuetum morbi morem, inducitur, verum morbus jam à se ipso alius, etiam anomalis accidentibus velut alienigenarum satellitio stipatur. Atqui *Febris vere maligna* non est omnium dierum morbus; utpote quae ab aliis Februm speciebus, ob symptomatum anomaliam, ea nomenclatura utcumque insignitis, tota sua idea ac ingenio diffideat. Revera enim cum ipsissima *Peste* specie convenit, nec ab

ab ea, nisi ob gradum remissiore, discriminatur. Quocirca utriusque Affectus Ortum, ac Curationem, in eodem complectar.

Aëris massae occultam ejusmodi five crasin, five texturam, obtingere, quae diversarum diversis temporibus aegritudinum ansa atque pararia existat, nemini obscurum est, qui modo animadverterit, unum eundemque morbum, certa aliqua tempestate, infinitam mortalium vim corripere, ac Epidemicum fieri; alias tamen unum, alterumve, hominum afflixisse contentum, ulterius non grassari. De Variolis, ac in primis de *Peste*, hujusce capitis argumento, res est sat, superque, manifesta.

At vero quae, qualisque, sit illa aëris dispositio, à qua morbificus hic apparatus promanat, nos pariter ac complura alia, circa quae vecors, ac arrogans, Philosophantium turba nugatur, plane ignoramus. Quidquid sit, hoc saltem nomine Dei Opt. Max. clementiam ac bonitatem, meritissimo jure, veneramur, quod aëris Constitutiones *Λοιμώδεις*, id est, Pestem malorum omnium immanissimum, ac humano generi maxime internecinum, inferentes, rarius evenire voluerit, quam quae caeteris affectibus, minus exitialibus, suscitandis inserviant. Unde fit, quod hunc orbem nostrum *Britannicum* Pestis, vix frequentius quam post annorum circiter triginta, vel quadraginta, intervalla, summo scilicet perniciiei vigore, ac tota furiarum acie, adoriatur. Quae per annos aliquot Pestem insigniorem subsequentes, sparsim occurrunt, pestiferorum funera, paulatim imminui ac evanescere solita, Pestilenti aëris diathesi, etiamnum ex parte perseveranti, nec dum in aliam salubriorem penitus immutatae attribuenda sunt; quippe quae antegressae messis duntaxat spicilegia reputari debeant. A quibus etiam nuperae luis reliquiis fit, ut Febres, quae anno post graviores Pestem uno aut altero passim grassantur, Pestilentes esse soleant; & licet aliquibus verae Pestis notis destitutae, tamen ejusdem naturam, ac indolem, quamplurimum referant, nec non consimilem medendi rationem sibi vendicent, quem-

quemadmodum inferius ostendemus.

Verum praeter istam aëris Constitutionem, ceu causam communio-rem, accedat oportet & alia procatarectica, nimirum *μιάσματος* sive seminii, à pestifero aliquo corpore, vel immediate ac proprio- re consortio, vel mediate ac per fomitem aliun- de transmissi, susceptio. Hoc enim si, instante qua- lem diximus aëris diathesi, fieri contingat, ab exi- gua primum scintilla mox horribile erumpit incen- dium, ac densatis undique funeribus, universo aë- ri per istum terrae tractum à Peste, tum laboran- tium halitibus, tum mortuorum cadaveribus, labes & contagium inducitur; adeo ut, tristissimae ae- gritudinis propagationem, jam non amplius vel fo- mite, vel personali consortio opus sit; verum quem- cumque hominem, vel summa cura à Peste correptis semotum, ipse aër cum spiritu intro subiens, per se ac suo Marte inficere valeat, modo ille corpus ha- beat humoribus, ad afflatum excipiendum paratis, refertum.

Quamquam autem hic Morbus, cum dumtaxat Sporadicus existit, nullo tempestatis discrimine pau- cos aliquot, tradito quasi per manus contagio, af- fligat, tamen ubi adest etiam Epidemica aëris Con- stitutio, exoritur, circa eam anni partem, quae inter Ver ac Aestatem ambigit, utpote quae ad produ- cendam aegritudinem, cujus essentia in humorum *φλογώσε* sive inflammatione, ut postea ostendemus, in primis consistit, maxime idonea atque accommo- data sit. Porro & sua habet Incrementi, ac Decli- nationis, tempora, non secus ac ceterae rerum na- turalium species. Nascitur eo quo diximus tempo- re, crescente anno adolescit, eodemque vergente collabascit, donec tandem aërem in diathesin, huic morbo adversantem, glacialis bruma transmutet.

Quod si tempestatum anni vicissitudines in hunc adfectum nihil imperii exercerent; verum semi- nium Pestilentialis, nulla aëris mutatione doma- bile, de alio in alium, perpetua propagationis serie, transmitteretur, fieri non posset, quin ubi in fre- quentioris aliquam urbem semel pedem intulis- set,

set, continuata strage funera usque & usque densaret, donec tandem nemo superesset, in quem Pestilentis miasmatis labes impingat. Atqui contrarium saepe evenisse animadversum est numero extinctorum, quos unica mensis *Sextilis* septimana ad aliquot millia extulerat, sub *Novembris* exitum valde imminuto ac propemodum nullo. Nec tamen dif-
fiteor, fieri posse, quod & nonnulli auctores factum prodiderunt, ut Pestis aliis etiam anni tempe-
statibus caput primum exserat; hoc autem rarius accidit, nec ejusmodi lues in populum admodum debacchatur. Interea, aëris dispositionem quan-
tumvis λοιμώδη, Pesti fuscitandae per se imparem esse vehementer suspicor; quin Pestilentiae morbum alicubi semper superstitem aut per fomitem, aut per pestiferi alicujus appulsum, è locis infectis in alios deferri; ibidemque, non nisi accidente simul idonea aëris diathesi, popularem fieri. Alias enim non adsequor, qui fiat, ut in eodem coeli tractu, dum unum aliquod oppidum Peste gravissimo affligitur, aliud non longe distitum, omnem commercii necessitudinem cum loco contagioso caute inhibendo, prorsus immune se praestiterit; quemadmodum non ante multos annos Pesti, per universam fere *Italiam* immaniter grassanti, *Magni Ducis* cura, atque prudentia, aditum in *Hetruriae* fines penitus interclusit.

Primus insultus rigorem ac horrorem, quemadmodum & Februm Intermittentium accessiones, fere perpetuum habet comitem. Mox vomitus enormes, dolor circa cordis regionem, ac si torculari premerentur, Febris ardens usitata Symptomatum συνδρομή stipata, indefinenter aegros divexant, donec aut mors ipsa, aut benigna *Bubonis* vel *Parotidis* eruptio, quae materiam morbificam foras ablegat, eos ab luctuosissimo discrimine liberet. Rarius quidem accidit, ut citra ullam Febris praesentationem ingruat, ac homines de improvviso è medio tollat, maculis purpureis, praesentanei interitus nuntiis, etiam dum in foro versantur, erumpentibus. Quae repentina exanimatio (quod animadversione dignum)

dignum) nisi in Pestis admodum funestae exordio vix contingit; remittente ac refracta jam lue, aut in annis, in quibus non existit popularis, numquam observata est. Fit etiam nonnumquam, ut tumores prorumpant, nec Febre, nec graviore aliquo symptomate praegresso; quamquam suspicor rigorem, & horrorem leviusculum, ac minus perceptibilem semper praecessisse. Quibus autem hoc obtingit, iis integrum est per publicas plateas pro lubito obambulare, ac communia vitae munia, sanorum more, spreta omni regiminis cura, obire.

Caeterum quod ad Morbi essentiam spectat, eam enucleate definire in me non suscipio. Nec fortasse hominibus cordatioribus rem minus importunam ille facere videbitur, qui à me postularit, quid hanc aut illam aegritudinis speciem constituat; quam ego etiam facerem, si ab illo idem de *Equo* v. c. inter animalia, vel de *Botanica* inter stirpes, vicissim sciscitarer. Nimirum certissimis ubique legibus, ac artificio sibi soli intellecto, rerum omnium generationes Natura parens exsequitur; quaeque uspiam è caussarum gremio in actum, ac quasi in lucem, educit, eorum essentias, quidditates, ac differentias constitutivas, altissimis tenebris obvelat. Hinc unaquaeque morborum, non minus quam animalium, aut vegetabilium, species, affectiones sibi proprias, perpetuas, ac pariter univocas, ab essentia sua promanantes, sortita est. Neque interim magnopere urgebit ista Quaestio; Qui demum Morborum medela administrabitur, dum caussae ipsorum nos latent? Quandoquidem non caussarum, sed Methodi convenientis, atque experientiae comprobatae, cognitione, affectuum plurimorum Curatio absolvitur. Sed ut ad rem redeamus. Quoniam similiarium omnium Morborum ortus, à qualitatibus vel primarum, vel secundarum, vitio (quod solum in hac rerum caligine nobis licet) deducere solemus, prope est ut credam, Pestem peculiarem ac sui generis Febrim esse, quae à particularum sanguinis spirituosiorum *inflammatione*, originem ducit;

ut-

utpote cujus naturae subtilissimae, ~~prae~~ tenuitate sua, maxime proportionatae, ac adaequatae, videntur. Quod si subtilitate qua potest maxima pollet (ut in principio & statu Constitutionis Epidemicae videre est) subito, ac quasi ex improvviso, calorem nativum dissipat, & aegrum è medio tollit: Cadaveribus interim hujus Morbi ferocia tam subito extinctorum maculis purpureis undequaque conspersis, atque foedatis; nempe fibris cruoris, prae intestini conflictus violentia, dissilientibus, & compage ipsius prorsus dissoluta. Atque haec tragoedia, prae hujus quasi flammae subtilitate eximia, etiam sine aliqua sanguinis febrili ebullitione, vel alterius aegritudinis praesentione, cietur. Secus quam utplurimum accidit, ubi causa morbifica minus subtilis existit, & quasi obtusiori telo vitam impetit. Discriminis modus pinguiori exemplo sic adumbretur. Si acus, vel quid aliud, cuspidè graciliori praeditum pulvinari supponatur, ac vi adigatur, illud, aequè ac ab obtusiore instrumento similiter adacto, in sublime non attollitur, sed perforatur. Verum ejusmodi subitanea extinctio rarius occurrit, nec nisi (ut supra innuimus) circa initium Pestis, vel incrementum. Etenim, ut in aliis Febribus, plerumque rigor atque horror primum invadit, quem calor mox excipit, & tantisper excurrit, donec particulae cruoris inflammatae, provido Naturae ductu, ad emunctoria amendantur, ac ibidem adinstar phlegmonum communium in pus vertantur. Jam si inflammatio adhuc remissior existat, Febres, quas pestilentes vulgo appellant, producere solet; ut in fine pestilentis Constitutionis saepe numero accidit, ac forsitan etiam uno alterove post anno, donec ista Febrium species prorsus dispereat.

Certe, me judice, in inflammatione ista, quam Latini *Ignem Sacrum* appellant, quamdam Pestis imaginem non obscuram intueri licet. Est enim morbus hic, apud saniores Medicos, Febris Continua à sanguinis parte tenuiori corrupta, ac inflammata, originem ducens; qua ut natura se liberet, eam in corporis aliquam partem externam expellit, in qua
Tumor,

Tumor, aut potius (cum tumor adeo notabilis facie non appareat) macula rubra, lata, dispersa, quam *Rosam* appellant, oritur. Solvitur autem ista Febris, postquam uno atque altero die aegrum afflixit, critice per hunc tumorem; & proinde aliquando in glandulis sub alis, vel in inguinibus, dolor, ut etiam in Peste fieri consuevit. * Et fere invadit hoc malum ut Pestilentia, cum horrore & insequenti calore febrili, ita ut qui ipsum ante non sunt passi, existiment lue pestifera se corripere, donec tandem in crure aut alio loco sese affectus prodatur. Quibus accedit, quod & maligni aliquid huic morbo inesse nonnulli auctores suspicantur, ac proinde curationem in sudoriferorum, atque alexipharmacorum, usu constituunt. Haec quidem flamma, ubi ebullitionem commoverit, cujus ope particulae sanguinis leviuscule ustulatae, ac quasi fideratae, brevi spatio foras ablegantur, sponte sua, nec ulteriorem noxam molita, exstinguitur.

Verum tamen Ignis noster isto *Sacro* longe *divinior* est, ut qui, summa qua pollet substantiae tenuitate, intimiores corporis recessus adinstar fulgetri permeare aptus natus sit, spiritibus cruoris derepente profligatis, ipsiusque compage nonnumquam citius dissoluta, quam Natura praecipiti malo oppressa, ebullitionem febrilem (solemnem nempe machinam, qua quicquid sanguini infestum est, suis e finibus amovere satagit) concitare valeat.

Quod si quis mihi hic litem paret de eo, quod hunc Morbum ab Inflammatione oriri existimem, is attendat non modo Febris praesentiam, sed & complura alia, huic sententiae suffragari; nempe sanguinis detracti calorem, qui Pleuriticorum, ac Rheumatismo laborantium, sanguinem plane aemulatur; adustam *Anthracum* faciem, Pyrotici actualis impressioni non ab similem; nec non *Bubones* ipsos, qui inflammationem aequae solemniter excipiunt, ac eandem alii cujuscumque generis tumores consequi solent; uti & inflammationes pleraeque om-

* Vide Sennertum, lib. 2. cap. 16. de Febre Symptom. contin.

omnes in abscessum terminantur. Quin & anni tempestas, qua Epidemica Pests ut plurimum exoritur, ad hanc rem symbolum suum conferre videtur: Eodem enim tempore, nimirum quod inter vernum aestivumque medium est, *Pleuritides, Anginae*, aliaeque inflammati sanguinis adfectiones populariter ingruere consueverunt: quemadmodum etiam numquam frequentiores mihi visae sunt, quam per aliquot septimanas, quae nuperae *Pestis Londinensis* exortum antecesserunt. Nec vero nullius est momenti, illum ipsum annum tot millium strage funestum, alioquin mitissimum ac saluberrimum extitisse; omnesque, qui à Peste immunes perstiterunt, numquam meliori valetudine usos fuisse; quin & eos, qui ab eadem convaluissent, Chachexiae aliisque affectibus, à residua priorum morborum labe provenire solitis, non magis obnoxios deinceps vixisse. Quibus accedit, quod & quantaecumque latitudinis *Apostemata*, & *Carbunculi*, postquam inflammatae particulae una cum sanie decessissent, Chirurgicis auxiliis, iisque non admodum exquisitis, facile sanata fuerint.

Verum perquirat hic fortasse aliquis; si Pests in inflammatione quadam consistat, qui fiat, ut medicamenta calidioris census, qualia sunt *Alexipharma* prope omnia, tam ad huiusce affectus Therapeiam, quam Prophylaxin, tanto cum fructu usurpentur? Cui respondeo, illa dumtaxat per accidens auxilium praestare, nempe diaphoreseos, quam suscitant, beneficio; quæ particulae sanguinis inflammatae diffiantur, atque exterminantur. Quod si forte exhibita sudores commovere non valeant (ut per saepe accidit) mox sanguinis incendium, ab additio calore, magis efferatum, eorum noxam palam proclamat. Prophylaxin, ut verbo attingam, non sum nescius etiam ad illam *Antidotarium* calidorum usum passim depraedicari, at quo emolumento, adhuc probandum restat. Immo Vinum liberius ingurgitatum, aliaeque fortiora praeservativa, statis horis, dietim assumpta, complures, qui alias salvi, intactique, verisimiliter permansissent, in hunc adfectum conjecerunt.

H

Quod

Quod ad harum Februm *Therapeiam* attinet, erunt fortasse, qui me temeritatis, atque arrogantiae, eo nomine infimulabunt, quod ab Urbe dum nupera pestis grassaretur, maximam partem complurium milliarium intervallo semotus, adeoque Observationum copia minus instructus, de hac re tamen differere sustineam. Verum cum Medicis illis longe peritioribus, quibus per totum calamitosae Luis decursum, inter media pericula & mille mortis imagines, commorandi animus ac fiducia non defuisset; tamen ea, quae crebriori usu de hujusce morbi ingenio annotassent, in lucem edendi voluntas haecenus defuit; mitiorem, uti spero, de consilio meo sententiam laturi sunt omnes boni, quod meam detruculentissimo adfectu sententiam, paucis quidem sed propriis Observationibus superstructam, in medium expromam.

Ac primus quidem locus *Indicationibus curativis* debetur; quae eo in universum dirigendae sunt, aut ut Naturae ductum, in exterminando morbo, accurate sequentes eidem subsidiariam porrigamus manum; aut ut methodo, qua Natura in intestino hoc hoste debellando uti solet, minime fidentes, diversam ac tutiorem, ex nostro penu atque artificio, vice illius substituamus. Nisi forte hic aliquis regerat, rem etiam satis feliciter, per pestifuga alexiteria, geri posse; quorum ingentem apud Practicos copiam reperire est. Verum enim vero, an non auxilium, quod prestant hujusmodi Medicamenta, potius manifestae ipsorum facultati, qua sudores affatim proliciendo simul materiae morbificae exitum aperiant, quam occulte cuidam indoli, qua à Natura ad Pestilentis malignitatis labem defendam donata fuerint, referri debeat, magnam atque ancipitem habet disceptationem. Nec de hisce tantummodo, sed & de aliorum morborum Alexiteriis dubitare fas est, utrum evacuationem aliquam sollicitando potius, quam virtute quadam specifica aegrotantibus non succurrant. Qui enim, v. gr. in *lue Venerea*, vel *Mercurium* vel *Saljaparillam*, veneni in isto morbo reperti alexipharmaca objiciat, adducenda sunt ei

curationum exempla, in quibus ille sine sputo aut secessu, haec vero sine sudoris suscitatione, sanitatem aliquando restituerit; quod ego quidem credo ei admodum difficile futurum. Mihi autem verisimile est, peculiare Pestis remedium, propriumque ipsius pernicipi alexiterium, adhuc in naturae sinu abditum delitescere, nec eandem nisi ratione quadam mechanica tolli posse.

Quocirca, ut intentionem illam priorem paulo plenius expendamus, quae eo spectat, ut Naturae in materiae morbificae exterminatione suo more, & modo, auxilium suppeditetur; advertendum venit, quod in vera Peste, Natura, dum neque sponte sua aberrat, neque vi aliqua transversim agitur, per *abscessum* aliquem in emunctoriis erumpentem, unde materiae exitus patescit, negotium suum exsequitur. Atqui in Febre, quam Pestilentem nuncupamus, mediante diaphoresi per universam corporis superficiem idem efficitur. Unde colligere est, pro diversa, quam Natura in utroque morbo praemonstrat, via ac ordine, etiam diversam medendi rationem institui debere. Nimirum si quis materiam verae Pestis ope sudoris amoliri satagat, is diversa à Natura via insistit, utpote quae id per apostemata molitur: Contra vero, qui alias, quam per sudores, Febris Pestilentis materiam eliminare tentat, is cursum instituit cum Naturae ductu, ac *ῥοπή*, nequaquam convenientem. Caeterum in Peste vera, quoniam, idoneo, ac certo, remediorum genere, naturalis morbificae materiae ejectione, id est, apostematum eruptio promoveri possit, nondum constat; nisi quis forte victum corroborantem atque Cardiaca ad illud conferre posse existimet; quae tamen multum dubitarem, ne aegrum, jam jam plus aequo calefcentem, in majorem aestum conjiciant. Certo sudores, in hoc casu, frustra esse compertissimum habeo; quamquam haud inficior, post magnos sudores, ad trium quatuorve horarum spatium productos, ac deinde abruptos, tumorem se in conspectum dare; quem ego à sudore proficisci minime arbitror; utpote quo vigente, nullum appareat eruptionis in-

H 2

dici-

dicium, finito quidem, veluti per accidens consequatur; nimirum cum jam aliquam farcinae partem, quae Naturam plus satis gravabat, sudores abstulerint; ac corpus à Cardiacis, ad diaphoresin suscitandam, propinatis vehementius incalescat. Verum quam fallax, & infida, sit haec peccantis materiae, per apostemata à sudoribus foras evocatae, exterminatio, testor funestos eorum exitus, qui hoc modo tractati fuerunt, è quibus vix tertius quisque (ut modestissime dicam) medicationis ac morbi periculum evasit. E contra vero multi, quibus laudabili ritu tumores eruperunt, etiam dum negotiis suis intenti versarentur, nec ullius, siue naturalis, siue vitalis, siue denique animalis, facultatis laesione percepta, sanitatem brevi recuperarunt; nisi qui, malo suo fato, in medicastrum aliquem incidentes, ejusque monitu, quantumvis corpore pariter ac animo optime valentes, ad sudandum in cubilibus compositi, ab eo ipso tempore deterius se habere inceperint; ac demum, ingravescente aegritudine, inauspicati consilii noxam suo interitu comprobarunt. Verum lubricam, atque aleae plenam in se esse hujusce morbi per tumores judicationem, ex eo manifestum est, quod interdum *Bubo* qui primum laudabiliter, ac cum symptomatum remissione, protuberavit, postea ex improvviso dispareat; ejusque loco *Maculae purpureae*, certissimi mortis indices, succedant: cujus retrocessionis causa magnis illis sudoribus, ad eruptionem promovendam destinatis, jure tribuenda videtur; ut qui bonam materiae partem, quae tumoris molem infarcire ac sustentare debuerat, aliquorsum per ambitum corporis distrahendo, ac dissipando, leves in auras diffuserint. Ut ut sit, hoc saltem planissime constat, ceteris affectibus, à Dei Opt. max. benignitate, certam amoliendae causae morbificae rationem, huic autem, enormium delictorum flagello, non nisi lubricam admodum & versatilem adjunctam esse. Atque hinc fortasse non minus commode, quam a *malignitate*, ut loqui amant, eximiae perniciiei causa atque origo peti possit. Nam & in *Arthritide*, aliisque mor-

bis,

bus, qui exiguam habent malignitatis suspicionem, materiae morbificae recursus, non minori certitudine, fatum accersit. Ex quibus omnibus manifesto consequitur, Medicum, qui in aliorum morborum medicatione, Naturae ductum ac propensionem praefert, ac passibus aequis, sequi tenetur, hic ejusdem auspiciis renunciare debere. Cujus effati veritatem, quia paucissimi haecenus perspexerunt, hinc numerus eorum, quos tumultu Pestis intulit, haud paulo auctior evasit.

Quare cum minime securum sit, in exterminando hoc morbo Naturae vestigiis insistere, proximo loco dispiciendum venit, qua demum arte secundae quam diximus Intentioni satisfiat; nempe aliam, atque à Naturali diversam, hujusce morbi solutionem adgrediendi. Hoc autem dupliciter omnino fieri posse existimo; scilicet vel per sanguinis missionem, vel per sudores. Priorem quod attinet, non sum nescius, sacram apud plerosque audire in hoc morbo Venae-sectionem. Verum vulgi praejudicia parum moratus, rationum in hac quaestione momenta, qua par est aequitate, atque candore, paulisper expendam. Ac primum quidem Medicorum, qui grassante nupera lue in Urbe perstiterunt, fidem appello; numquis eorum, Phlebotomiam larga manu, ac repetitis vicibus, nec non tumore nullo adhuc protuberante, celebratam, Peste laborantibus funestam esse animadverterit? Parcam quidem, vel tumore jam conspicuo, sanguinis detractionem semper damnosam esse, neutiquam mirandum est; Si quidem cum mediocri tantum quantitas cruoris adimitur, hinc Naturae, quae tumori protrudendo totas intendit vires, rei administratio è manibus eripitur; nec interea alia satis efficax materiam morbificam evacuandi, ratio substituitur. Apparente autem jam tumore, celebrata Venae-sectione, cum à peripheria ad centrum trahat, motui Naturae, qui fit à centro ad circumferentiam, inducit motum plane adversantem. Nihilominus, vix quidquam frequentius factitatum videas, quam Phlebotomiae, perverso hoc ritu administratae, noxam, à

contrariae sententiae patronis universim, ac in genere adversus sanguinis in hoc morbo detractionem, validissimi argumenti loco torqueri; uti in *Diemerbroeckio*, aliisque observationum scriptoribus, passim videre est. Quod ad me attinet, equidem eorum ratiocinationi assentiri non possum, donec intellexero, quid *Questioni* superius propositae respondeant. Sane Vene-sectionem in *Peste* convenire, complures, iique gravissimi scriptores jam pridem senserunt; quorum praecipui sunt *Ludovicus Mercatus*, *Joannes Costaeus*, *Nicolaus Massa*, *Ludovicus Septalius*, *Trincavellius*, *Forestus*, *Mercurialis*, *Altomarus*, *Pascualius*, *Andernachus*, *Pereda*, *Zacutus Lusitanus*, *Fonseca*, aliique. Verum qui totum curationis negotium in copiosa, qualem nos postulamus, sanguinis detractione collocaverit, unus, quod sciam, repertus est *Leonardus Botallus*, Medicus superioris saeculi celeberrimus; quem, ne solus in hac palaestra versari videar, Lector accipiet suis ipsius verbis de hac re differentem.

* Ego (inquit) ut uno verbo dicam, nullam Pestem esse puto, cui haec non possit esse salutaris supra omnia remedia; modo opportune, & quantitate convenienti, usurpata sit, ratus eam aliquando inutilem inventam fuisse, propterea quod aut tardius, aut parcius, quam opus esset, aut quod utroque modo, circa eam usurpandam, peccatum sit. Et paulo post haec subjungit; At in tanta timiditate, & parca detractione, qui fieri potest, ut quis recte possit judicare, quantum ea in Pestilenti morbo prodesse valeat, aut obesse? Non enim morbus, pro cuius curatione requirebatur detractio librarum quatuor sanguinis, in quo una tantum detrahatur, si hominem interficiat, ideo non interficit, quia sanguis est missus, sed quia non justo modo missus est, nec forte etiam opportune. Verum nebulones nequissimi, & ignavissimi, in id semper culpam convertere satagunt, non quod nocuit, sed quod per nefas à cunctis vituperari exoptant. Aut si id nequitia non faciant, ignorantia tamen pravae dispositionis efficiunt: utraque certe perniciofa, sed illa

* Cap. 7. de Curatione per Venae-sectionem.

illa magis. Quae omnia experientia confirmaturus, paulo inferius sic pergit: *His observatis, nemo rationis capax, jure, in his morbis, vituperare missionem sanguinis potest, sed mirifice & tanquam divinum auxilium commendare, extollere, & confidenter usurpare; quod ipse profecto ab annis quindecim facio. Ideo in morbis Pestilentibus, in obsidione Rupellarum, & Montibus Hannoniae abhinc quadriennium, & Parisiis toto hoc biennio, & Cameraci anno proxime acto, in omnibus meis aegrotis, qui innumeri fuerunt, nullum praesentius, ac salutarius, reperi ipsa larga & tempestiva sanguinis missione.*

Deinde ad Curationum exempla descendit, quae brevitati studens, huc transferre supersedeo. Libet tamen rei, in hac uostra *Britannia* ante aliquot annos gestae, Historiam oppido raram, ac à proposito nostro non alienam, hic loci adponere

Cum inter caeteras belli civilis calamitates, quae hanc patriam nostram miserrime adflixerunt, Pestis etiam multis in locis grassaretur; at forte in Castrum *Dunstar*, quod in provincia *Sommertonensi* situm est, aliunde inuenta, aliquot praesidiariis cum macularum exflorescentia derepente exanimatis, complures etiam alios corripuisset; Chirurgus quidam, qui, à longa in regionibus exteris peregrinatione redux, tunc temporis stipendia inter alios faciebat, à praesidii Praefecto enixe rogat, ut sibi liceret commilitonibus suis, truculento morbo correptis, pro virili succurrere; quo annuente, singulis aegris statim à primo morbi insultu, atque nullo adhuc tumore conspicuo, sanguinem ingenti copia detraxit, donec pedibus deficere inciperent, nam stantibus ac subditi vena pertusa est, nec aderant vascula, quae cruoris in terram effluentis mensuram definirent. Hoc facto, eos in tuguriola sua ad decumbendum dimisit. Et quamquam à Phlebotomia nullum omnino remedium adhibuit, tamen ex complurimis iis, quos hoc modo tractasset, mirum dictu, ne unus quidem desideratus est. Vir Nobilissimus juxta ac morum probitate, atque fide spectabilis, *D. Franciscus Windham*, Militum Tribunus, ac praedicti Castri tunc temporis Praefectus, mihi haec

retulit, & etiamnum in vivis est; pro ea qua est humanitate, rei gestae veritatem cuilibet dubitanti confirmaturus.

Quid mihi met ipsi circa hanc rem singulare, ac memoratu dignum, aliquando observare contigit, Lector inferius accipiet ubi pauca ea, quae defaeviente nupera Peste *Londinensi*, à me usu atque experientia annotata fuerunt, inferius ostendam.

Hujusce autem praxeos utilitatem etsi non mente tantum ac judicio adsequor, verum etiam re ipsa, atque editis experimentis, dudum exploravi; tamen Pestilentis fermenti per Diaphoresin dissipatio, prae ejusdem per Venae-sectionem evacuatione, mihi multis nominibus arridet; utpote quae nec aegrorum vires aequè prosterнат, nec medium infamiae periculo objiciat. Atqui & haec difficultatibus suis non vacat; primo enim, multis, ac praesertim calidioris temperamenti juvenibus, sudores aegrius proliciuntur; cujusmodi aegrotos, quo hydroticis fortioribus, ac cumulationi tegumentorum pondere diaphoresin conciere satagas, eo in manifestius Phrenitidis periculum adduces; aut quod tristioris adhuc ominis est, vana spe aliquantisper luctatus tandem, pro sudoribus, *Exanthemata Pestilentialia* elicies. Cum enim praecipua hujusce mali labes in spirituosiori massae sanguineae parte resideat, unde crassiorum particularum exagitatio nonnihil languidior, quam in aliis inflammationibus plerumque existat, tenuior illa portio novi caloris accessione in majorem rabiem acta, impetu demum facto omnes cruoris fibras, ultra texturae modum distensas, prorsus frangit ac comminuit. A qua fibrarum sanguinearum dissolutione macularum Pestilentialium causam petendam esse censeo; quippe non secus ac *vibices*, à plaga fortiore in partem aliquam corporis musculosam inflicta, primo intensius rubicundae in cute efflorescunt, ac brevi post tempore livorem quemdam, aut nigredinem, induunt.

Deinde vero in corporibus, quae satis prompte in sudorem solvuntur, si diaphoresis justo praematurius (nempe tota materia morbosa nondum penitus

tus dissipata) abrumpatur, Bubonum, qui laudabiliter quidem sub finem sudoris prodire inceperant, postea deterior evadet conditio. Nam subducta, quae eos in molem attollere deberet, materiae parte, aut de facili intro remeant, aut saltem ad legitimos abscessus numquam perducuntur; (quemadmodum etiam in *Variolis* accidere solet, quoties aeger per primos dies impensius sudavit) recepto autem denuo intra muros hoste ferali, in sanguine commotio excitatur; cujus opera eo, quo superius innuimus, modo saepe ecchymata, imminentis leti, indicia, foras propelluntur.

Verum quibusnam modis, his aliisque difficultatibus, obviam iri possit, ut luculentius patefcat, quid in hoc morbo à me pro modulo meo factum, observatumque, fuerit, initio à nuperae Luis primordiis ducto, summa fide edisserere lubet.

Nobilem foeminam ineunte *Majo* anno 1665, aetatis circiter 21 annorum, ac temperamento sanguineo praeditam, invisi. Praeter Febrem ardentem, quae paulo ante invaserat, vomitiones importunae, aliaeque symptomata febrilia, aegram excruciabant. Curationem à Venae-sectione auspicatus, postero die ad praecavendam Diarrhoeam, (quae, ut in hujusce Tractatus initio monuimus, ob omissam, quam postulabat in principio morbi vomendi propensio, Emetici exhibitionem, defervescente Febre supervenire consuevit) Vomitorium imperavi, quod satis commode ventriculi saburram elicuit. Postero mane, cum aegram iterum adirem, ei alvum profluere intelligo, quae res ab aliquot annorum usu insolentior visa. mihi non levem sollicitudinem iniecit. Exinde autem Febrem non vulgaris generis esse judicavi (quemadmodum etiam eventus docuit) proindeque aliam ab ea, quae superius tradita est, quaeque constanti successus serie hactenus à me usurpata fuisset, Medendi rationem sibi vindicare. Quocirca, adscito in negotii societatem Medico alio seniore, Venae-sectio, quam aegrotantis aetas, temperamentum, ac inordinata sanguinis ebullitio, flagitare videbantur, ex communi nostro consilio iterum

rum celebrata est; etiam Cardiacae moderate refrigerantia propinata, ac denique Clysmata alternis diebus injecta, sunt. Sub finem aegritudinis, quoniam symptomata valde anomala ac inconsueta (malignitatis egregiae indicia vulgo habita) ingruiebant, ex Alexipharmacorum classe fortiora aliquot praescripsimus. Quibus tamen omnibus nequidquam proficientibus, aegra circa diem decimum quartum è vivis excessit. Insolitum hujusce Febris ingenium, per aliquot post dies, animum meum varie exagibat; ac tandem in memoriam revocans summum ardorem, etiam post reiteratam Venae-sectionem in praedicta aegra perseverasse; ruborem genarum adfuisse; cruoris aliquot guttulas paulo ante mortem è naribus fluxisse; nec non sanguinem ipsius in acetabulis refrigeratum, ei qui à Pleuriticis detrahitur, non absimilem fuisse; quin & tussim aliquam, & obscuros quosdam in partibus vitalibus dolores, emicuisse; porro & eam anni tempestatem incubuisse, quae finem veris ac initium aestatis complectitur, quaeque Febribus Continuis producendis minus esset idonea, (illae enim hoc tempore sua sponte quasi dissiliunt, & in Intermittentium classem se reponunt, vel in Pleuritides, atque in genus alias inflammationes praecipites ruunt) denique Pleuritides eo ipso tempore admodum populares fuisse: His inquam omnibus rite perpensis, in eam deveni sententiam, ut Febrim hanc, etsi pathognomicis Pleuritidis, aut etiam Peripneumoniae signis destitutam, tamen symptomatis rationem habuisse judicarem, inflammationis cujusdam respectu circa partes spiritales delitescens; etiamsi nullus aderat lateris dolor, nulla insignis spirandi difficultas. Ut rem contraham, eo tandem deveni, ut eadem omnino mihi methodo procedendum fuisse in praedicto casu arbitrarer, qua in Pleuritide saepius cum successu singulari usus fueram: Quae sententia deinceps feliciter atque ex voto cessit. Vocatus enim non multo post ad hominem consimili prorsus modo aegrotantem, reiteratis Venae-sectionibus, quales ad Pleuritidem supra laudantur, curationem commisi &

absolvi. Circa mensis, modo memorati, exitum
arque initium Junii, complures operam meam im-
plorantes ab eadem Febre (quae jam valde popula-
riter grassabatur) praedictae praxeos beneficio con-
valuerunt. Ab hoc tempore immaniter debacchari
coepit calamitosa illa Pests, quae eo tandem tru-
culentiae devenit, ut septem dierum spatio toti-
dem animarum millia, in hac una Urbe, exstinxerit.

Febri autem illi, de qua modo loquebar, an Pe-
stis appellatio attribui mereatur, non ausim defini-
to pronunciare. Hoc tamen explorare cognitum
habeo, omnibus, quos illo, & aliquanto post, tem-
pore ipsissima Pests, cum universo symptomatum
sibi peculiarium adparatu, in mea vicinia adflixit,
eamdem tam in primo morbi insultu, quam in de-
cursu, accidentium συνδρομὴν adfuisse. Caeterum
cum, proximo pariete ardente, propius aedibus meis
immineret periculum, ego tandem amicorum sua-
su numerosissimis fugientium turbis me adjunxi;
familia etiam mea ad aliquot ab Urbe lapides sub-
ducta. Eo tamen vicinis meis maturius redii, ac-
cum calamitosae illius Luis in tantum perseveraret
saevitia, ut fieri non potuerit, quin, meliorum Medi-
corum penuria, ad Pestiferorum auxilium advo-
carer. Nec multo post complures Febricitantes in-
visi, quorum Febrem illius, quae ante decessum meum
tam prosperis aegrorum rebus à me tractata fuisset,
morem atque genium aemulari, non sine magna ad-
miratione, deprehendi. Ideoque propria experi-
entia fretus ceu duce, quibuscumque praeceptis um-
bratilibus adponendo, Phlebotomiam similiter ad-
ministrare non dubitavi.

Hunc autem ritum imminuendi liberalius san-
guinem (cui etiam Ptisanæ, ac diaetae id genus refri-
gerantis, usus accessit) in multis aegris miro profe-
ctu continuavi; donec tandem in nonnullorum
tractatione, solito successu, destitutus prae adstanti-
um protervia, qui praejudiciis inanibus oceupati de-
bitam sanguinis quantitatem auferri non patieban-
tur, (magno aegrotantium malo, quibus, saltem
dum in hoc cardine curandi scopus versaretur, san-
guis

guis aut sufficienti quantitate, aut non omnino detrahendus fuerat,) insignem obicem conatibus meis oppositum sensi; ac proinde alium à Venae-sectione huic morbo occurrendi modum reperiri, magnopere ex usu futurum judicavi. Nocummenti quod aliquando insons dedi, non ex eo, quod sanguinem ademerim; sed quod ex voto eundem adimere impeditus fuerim, Exemplum hic adducam. Vocatus ad Juvenem quemdam, temperamento sanguineo, ac habitu athletico, praeditum, quem Febris vehementior cum doloribus capitis vertiginosis, vomitu enormi, aliisque id genus symptomatibus à biduo corripuerat, cum nullum adesse tumoris signum interrogatus responderet; statim liberali manu sanguinem emitti imperavi, cujus refrigerati superficies puriformem Pleuriticorum sanguinem referebat; praescripta etiam Ptisana cum Jusculis, ac Julapiis, refrigerantibus. A meridie pro secunda vice parem sanguinis jacturam subiit; qua etiam sequente aurora similiter mulctatus est. Sub hujus autem diei exitu aegrum meum invisens, eum quidem multo melius se habere, & nihilominus amicos ejus adversus ulteriorem Venae-sectionem animis vehementer obstinasse, deprehendo, quam tamen ego denuo celebrandam esse enixe contendi, superesse alteram dumtaxat Venae-sectionem dictitans, quae aegrum in sicco collocaret; sin contra niti pergerent, fatius fuisse, ut, nullo omnino sanguine detracto, Curatio per sudores instituta fuisset; uno verbo, aegrum certo certius interiturum. Praesagium eventus confirmavit; nam dum haec altercatio rei agendae occasionem corrupisset, maculae purpureae postridie eruperunt; nimirum materiae peccantis reliquiis, quas radicitus evacuari oportuit, cum jam omnem abscessus spem Phlebotomia toties repetita abstulisset, mora sua universam cruoris massam pervertentibus, ejusdemque compagem subtilitate eximia disrumpentibus, Aeger autem post aliquot horas fatis concessit. Cum ergo frequentior hujusmodi obstaculorum occursum mihi molestiam facesserat; magna cogitandi sollicitudine mecum agitavi,

ec.

ecquis demum reperiri possit Medendi modus, qui morbum non minus efficaciter abigeret, nec hominum offensionem aequè incurreret. Re diu, multumque, apud animum meum deliberata, tandem in hanc methodum incidi, quam numquam non proficuum, ac omnibus numeris absolutam, deinceps expertus sum.

Primo, si quidem tumor nondum protuberaret, sanguinem pro aegrotantis viribus ac temperamento, moderate detraxi: quo facto, Diaphoresis, cujus alias sollicitatio, in nonnullis corporibus, non modo summam habebat difficultatem, verum etiam majoris incendii, proindeque ecchymatum purpureorum periculum minitabatur, facilis erat atque expedita. Atque hanc sanguinis jacturam, quae ut ut exigua alias gravissimum incommodum adtulisset, diaphoreseos immediate insequentis beneficium abunde compensavit. Post Venae-sectionem (quam in lecto celebrandam curavi, cum jam omnia ad sudores propiciandos in promptu essent) ne vel minima interposita mora, stragulis, aegrum obrui, ac laciniam laneam sincipiti alligari, jussi; quae quidem capitis obtectio ad sudorem ciendum plus proficit, quam quis facile crediderit. Deinde, si Vomitus non adessent, haec, & similia. Hydrotica exhibui; *R. Theriac. Anarom. ʒ℥. Elect. de Ovo ʒj pulv. è chel. Cancror. comp. gr. xij. Cocbinell. gr. viij. Croci gr. iiij. cum. 5. q succi Kermes F Bolus*, quem sumat sexta quaque hora, superbibendo Cochl. vj. seqv. *Fulapii.*

R. Aq. Card. benedicti & Scord. comp. aa. ʒiij. aq. Theriac. still. ʒij. syr. Caryophill. ʒj. misc. F. Fulap.

Quod si vomitio interpellaret, ut in Peste ac Febribus Pestilentialibus saepissime accidit, medicamentum sudoriferum tantisper propinare distuli donec solo tegumentorum pondere (nisi quod lintheaminis pars subinde ad colligendos halitus vultui superinduceretur) sudor promanare inciperet. Nam, quod quidem observatu summe dignum est, cum materiae morbificae radii versus ambitum corporis sese exporrigant, illico alvi profluvium & vomitiones,

tiones-, ab eisdem introrsum reflexis, ac in ventriculo & intestina decumbentibus, provenientes, ultro sedantur: Adeo ut quantacumque stomachi subversio praecesserit, assumpta deinceps medicamenta probe retineantur, ac ad sudores ex voto prolicandos conducant.

Memini, cum me aliquando Pharmacopola quidam ad fratrem suum, ex Febre Pestilentiali graviter aegrotantem, vocasset, atque ego de medicamento ad sudorem suscitandum exhibendo, sermonem injicerem, retulit se jam jam varia, eaque fortiora, sudorifera incassum propinasse, siquidem aeger omnia vomitu rejecerat. Cui ego, adduceret, inquam, ex omnibus iis, quae antea exhibuisset vel ingratissimum ac summe fastidiosum, me facile effecturum, ne illud deinceps evomeretur. Promissi fidem eventus liberavit; quippe aeger, ubi à sola stragulorum mole paululum maduisset, largiorem *The-riacae Venetae* bolum deglutivit ac retinuit; cujus beneficio in copiosiore sudore coniectus incolumitatem recuperavit.

Sed ut ad institutum redeam, inceptam jam diaphoresin haustibus *Zytbogalae Salvia alteratae*, vel *Cerevisiae*, cui *Macis* aliquantulum incoxerit, subinde repetitis, ad naturalis diei spatium continuari praecepi, abstersione interim omni religiose interdicta; immo nec infra quatuor ac viginti horas à sudoribus finitis indusium, utcumque madidum ac immundum, mutari permitto; id quod summa cautela observari velim. Quod si sudatio angustiori temporis limite circumscribatur, recrudescit illico symptomatum saevitia; atque aegroti salus, quam proluxior diaphoresis extra aleam constituisset, in acie novaculae relinquitur.

Et profecto *Diemerbroekium*, aliosque, nequeo satis mirari, quoties adverto eos, tam levi praetextu, ad diaphoresin interpolandam adduci, ut scilicet aegrotantium viribus consulatur. Primo enim aegrum sudore diffluentem viribus melius quam antea constare, nemini, in hujus morbi medicatione vel tantillum versato, non potest esse animadversum.

Quid

Quid me in hac re usus atque experientia docuit, palam eloqui, ac etiam propugnare, non verebor. Multi, me auctore, in viginti quatuor horarum diaphoresin coniecti, tantum abest, ut se exinde debiliores factos quererentur, quin potius, quantum supervacanei humoris sudando decessisset, tantumdem novi roboris sibi accrevisse profiterentur. Circa horas autem aliquot posteriores, saepe non sine stupore observavi erumpere sudorem quemdam, priore illo, quem vis medicaminum expresserat, magis naturalem, genuinum, copiosum, quique multo plus levaminis adferret, plane ac si vere criticus foret, ac totius Morbi eradicativus. Porro in summo sudoris vigore jusculis, ac sorbilibus confortativis, aegrum reficere, quid secum trahat incommodi non video; ideoque ad nihilum recidit illa obiectio, de virium ad longos sudores perferendos impotentia. Si qua igitur defectio sub finem imminere videatur, jusculi ex pullo tantillum, vitellum ovi, vel his similia, forberi permitto; quae cum cardiacis, & haustibus ad sudorem continuandum ex more destinatis, virium labefactioni abunde succurrunt. Caeterum, in re adeo manifesta, non opus est, ut plura argumenta adducam: Etenim, quod huius *graxeae* utilitatem palam proclamat, videre est, quod quamdiu aeger sudore diffluit, bene se habere existimet, neque minus ex adstantium iudicio res tota in vado constituta videatur; Atqui quamprimum corpus arescere incipit ac sudor abrumpitur, omnia in pejus ruant, morbo quasi postliminio redeunte.

Per horas, à finito sudore, viginti quatuor morneo, ut frigus caute vitetur, indusium sponte sua in corpore arescere permittatur; potulenta omnia calidiusculè hauriantur, & *Zythogalae Salvia alteratae* usus etiamnum continuetur. In sequenti luce commune Catharticum exhibeo, ex infusione scil. *Tamarind. fol. Sennae, Rhabarb. cum Manna, & syr. Rosar. fol.* Atque hac Medendi ratione, anno à Peste proximo, complurimis Febre Pestilentiali correptis sanitatem restitui, adeo ut ne unus quidem ex eo mor-

morbo mihi desideratus sit, postquam eandem exercere inceperam.

Verum ubi tumor jam enatus fuerit, venam aperire, etiam in corpore ad sudandum quantumvis inhabili, haecenus nō sustinui; veritus ne, materia morbifica in depleta vasa confestim remeante, subitaneus aegri interitus destinatam diaphoresin anteverteret. Nihilominus fortasse satis tuto administrari poterit Phlebotomia, modo confestim ab ea peracta, ac nulla mora interjecta, eliciantur Sudores; qui ad spatium superius requisitum producti, omnem tumoris molem paulatim absumere, ac dissipare, valeant, idque longe minore salutis periculo, quam si legitima Apostematis maturatio, quae in praecipiti affectu admodum incerta ac fallax existit, serius expectaretur.

Denique, ut ad calcem tandem perveniam, sicubi circa Theoriam me hallucinatum fuisse Lector deprehendat, errori veniam peto; verum quod ad Praxim attinet, profiteor me omnia ex vero tradidisse, nihilque uspiam proposuisse, nisi quod probe exploratum habeam. Sane, cum supremus vitae meae instabit dies, confido mihi adfuturum alacrem in praecordiis testem, me non solum aegrorum omnium, cujuscumque demum sortis, qui sese curae meae concrediderant, summa fide ac diligentia salutem procurasse (quorum interim nemo à me alias tractatus est, quam ego memet tractari cuperem, si mihi ex iisdem morbis aegrotare contingeret) verum etiam, pro ingenii modulo, omnes animi nervos in hoc intendisse, ut si quo modo fieri possit, morborum medela post cineres meos majori cum certitudine administraretur; ratus quantulamcumque in hoc scientiae genere accessionem, etsi nihil magnificentius, quam *odontalgiae*, aut *clavorum pedibus* innascentium, curationem edoceat, longe maximi faciendam esse, prae inani subtilium speculationum pompa, ac levicularum rerum notitia, quae fortasse Medico ad abigendos morbos non magis ex usu futura est, quam *Architecto* ad construendas aedes *Musicae* artis peritia.

Unicam hanc annotatiunculam, ne quis forte sinistra interpretatione mentem meam detorqueat, aut eam saltem non satis adsequatur, postremo loco subjungam. In praecedenti nempe Diatriba, *Naturae* nomine saepius utor, illique varios effectus adtribuo, perinde quasi rem aliquam singularem & seorsim subsistentem, sed per totam hanc mundi machinam ubique diffusam, sub hoc titulo, mihi repraesentarem, quae ratione aliqua, & consilio freta, corpora quaevis regeret ac moderaretur; quale quidpiam de *Mundi Anima* nonnulli Philosophorum cogitasse videntur. Verum ad me quod attinet, uti nec rerum, ita nec verborum novitatem, adfecto; adeoque antiquam quidem vocem, sed sensu (ni fallor) & sobrio, & à sanis omnibus non intellecto solum, verum etiam usitato, in hisce pagellis usurpavi. Ego enim, quoties *Naturam* nomino, toties *causarum naturalium complexum* quemdam significari volo; quae quidem causae brutae licet. atque omni consilio destitutae, non tamen sine summo consilio reguntur, dum suas quaeque operationes edunt, suosque effectus exsequuntur. Nimirum supremum illud Numen, cujus vi producta sunt omnia, & à cujus nutu dependent, infinita sua sapientia sic disponit omnia, ut ad opera destinata se certo quodam ordine atque methodo accingant; neque frustra quidquam molita, neque nisi, quod optimum est, ac toti Rerum Fabricae, suisque privatis naturis maxime accommodum, exsequentia: perinde atque *automata*, non pro suo, sed artificis consilio, moventur.

SECTIO TERTIA.

CAPUT I.

*Constitutio Epidemica Annorum 1667,
1668, partim etiam Anni 1669,
Londini.*

Anno 1667, adpetente Æquinoctio Verno, *Variolae*, quae durante illa, quae proxime est praegressa, Constitutione Pestilentiali, vel prorsus delituerant, vel rarissime comparuerant, caput coeperunt adtollere, jamque indies latius grassantes, sub Autumno *Επιδημικώτατος* factae sunt; à quo tempore paulatim imminuta vi, superveniente brumali frigore, parcius lacescebant; at proximo Vere adolescente, postliminio invaluit hic Morbus, viguitque, donec ab insequentis hiemis gelu, uti prius retuso impetu coerceretur. Posthaec, tertio demum, cum Vere surgente increbuit, at jam languidior, & succiso quasi poplite, minus late dominabatur, quam duabus, quae praecesserant, aestatibus; Mense vero Augusto 1669 penitus intercidit, *Dysenteriae Epidemicae* locum cedens. Labente primo illo biennio, quo haec Constitutio regnabat, *Variolae* plures in urbe adgrediebantur, quam umquam alias, quantum ego memini, seu prorsum spectes, seu retro: Quo non obstante, cum genuinae per id temporis fuerint, neque mali moris, paucos jugulabant, si ingentem laborantium numerum reputemus.

Quo primum tempore *Variolae* incessabant, & novum quoddam Febris genus exortum est, à *Variolis*, quales se tum gerebant, non multum abhorrens, si pustularum eruptionem demas, & quae ab illa pendent, de qua in sequentibus speciatim agemus.

gemus. *Febris* haec, licet multo pauciores invade-
ret quam *Variolae*, easdem tamen duratione aequa-
bat: Hieme vero, cum jam illae minuerentur, inva-
luit, atque, illis Vere novo invalescentibus, reces-
sit, praedominium Epidemicorum hujus Constitu-
tionis hoc pacto illis relinquens; Nihilominus per
haec tempora non plane desit umquam, donec tan-
dem cum *Variolis*, mense Augusto 1669, omnino
disparuit.

Binos hosce Morbos Epidemicos, & tertius co-
mitabatur, ultima praesertim Aestate, quam dicta
Constitutio defamabat, *Diarrhoea* scilicet, aëris Con-
stitutione jam tum ad subsequentem *Dysenteriam* ver-
gente: Utut vero haec se res habuerit, id saltem
constabat, Morbum hunc Febrem, quae tunc regna-
bat, ita proxime adtingere, ut nihil aliud esse vide-
retur, quam ipsa *Febris* introversa, & visceribus
incumbens.

De tribus hisce Morbis, qui soli in hac Constitu-
tione Epidemicorum nomen sibi jure vendicabant, si-
gillatim jam agam, à *Variolis* initium faciens; quas
idcirco paulo fusius tractabo, quoniam quae per hos
annos regnabant, mihi Genuinae prae caeteris & re-
gulares maxime videbantur; utpote eadem prorsus
exhibentes *φαινόμενα*, & parili symptomatum agmi-
ne omnes, quotquot adoriebantur, ubique impeten-
tes, & à quibus proinde, tamquam in suo genere
perfectissimis, tum vera morbi Historia, tum etiam
Medendi Methodus, est desumenda. Notandum e-
nim est, non tantum Febrim quamdam propriam, &
peculiarem, cuilibet peculiari Constitutioni compe-
tere, sed peculiare etiam *Variolarum* genus, quae hanc
quidem speciem referunt, durante hac annorum se-
rie; aliam vero annis sequentibus; quantumlibet in-
ter se convenire videantur quoad certa *φαινόμενα* omni-
bus communia. Ita ludit Natura in Morborum Epide-
micorum generatione! Sed ut ad rem redeam; *Vario-*
larum hujus generis Historiam ante omnia perscribam;
quas ideo *Regulares* mihi licebit indigitare, ut ab *Ano-*
malis subsequentium Annorum valeam dispescere:
Tum etiam Methodum adjiciam, quae mihi in earum-

132 *Variolae Regulares An. 1667,*
Item Disparata ex animo votoque maxime cessit.

C A P. I I.

Variolae Regulares Annorum 1667,
1668, & partim 1669.

Variolae, quibus annis Epidemice grassantur, si *Regulares* etiam sint atque mitiores, circa *Aequinoctium Vernum* (uti hae de quibus sermo nobis est) ingrediuntur: quibus vero annis non tantum grassantur Epidemice, sed & *Irregulares* atque periculosioris sunt generis, maturius nonnumquam, mense puta *Januario*, invadunt. Integras familias contagio suo adflantes nemini parcunt, cujuscumque demum aetatis is fuerit, nisi prius hoc morbo laboraverit; neque tamen eximuntur illi, quos adulterinum Variolarum genus aliquod, ad hunc morbum nihil adtinentium, prius obsederit. Duplex est harum species, ut & Variolarum, quae quibuslibet annis infestant: vel sunt enim *Distinctae*, vel *Confluentes*; quae licet essentialiter, ut ajunt, non differant, per illustriora tamen quaedam Symptomata, quae *hanc* comitantur speciem, *illam* vero non item, haud difficulter ab invicem discriminantur.

1. *Interdistinctae* vel *Discretae* cum rigore atque horrore invadunt, quos mox excipiunt calor intensus admodum; capitis & dorsi vehemens dolor; vomitus; ingens in sudores propensio (quod de adultis dictum volo, neque enim in infantibus hujusmodi *Algoris* mihi umquam observare contigit, vel ante pustularum eruptionem, vel etiam post;) doloris sensus in partibus, quae scrobiculo cordis subjacent, si manu premantur; stupor etiam & somnolentia, in infantibus praesertim, nonnumquam & Paroxyismi Epileptici: Qui si infantes dentitione jam perfunctos corripuerint, suspicor ego ubique, Variolas in procinctu stare, quae intra pauculas horas se exerentes, Prognostico utplurimum

num fidem conciliant, & auctoritatem; ita ut si forte infans insultum Epilepticum sub vesperam, quod fieri solet, patiat, Variolae sequente auro-
ra in conspectum se dederint: &, quod saepe sae-
pius observavi, quae Variolae infantes statim ab hu-
jusmodi paroxysmis adgrediuntur, pustulas emit-
tunt magnitudinis conspicuae, mites etiam sunt,
atque boni moris, & rarissime confluunt. Atque
haec fere sunt illa Symptomata, quibus hic Mor-
bus sub initio stipatur, quaeque eruptionem pustu-
larum ut plurimum antecedunt. Quamvis interim
hic loci consentaneum fuerit subindicasse, in san-
guine laxiori, atque *ευμελαβλήτω*, nonnunquam ac-
cidere, ut separationis periodus sensim atque gra-
datim, sine insigni aliqua aegritudine, transigatur,
priusquam expulsio materiae pustularum eruptione
se prodatur.

Variolae Discretae quarto ut plurimum die, (si pri-
mum etiam incluseris) ab invasione erumpunt;
nonnunquam serius aliquanto, ante illum vero ra-
rissime: quo quidem tempore vel minuuntur ad-
modum symptomata, quod plerumque fit, vel etiam
penitus evanescent; ac proinde iis adfectus satis pul-
chre sibi videtur valere, nisi quod adulti, in sudores
propensi, vix ab illis possint cohiberi, ut ut leviter
regantur; quae quidem *Αλγίστις* non nisi pustulis jam
murationem adtingentibus aegrum deserit, idque
sua demum sponte. Eruptionem quod spectat,
hoc se fere habet modo. Primo pustulae subrubrae,
tenuissimarum acicularum puncta aequantes magni-
tudine, sparsim se produnt, faciem inprimis oc-
cupantes, vel etiam collum & pectus, dein cor-
pus universum. Per id temporis & fauces dolor
infestat, qui una cum pustulis surgentibus augetur,
quae indies grandescunt, & in majus fastigium e-
levatae, cutem, carnesque vicinas, rubore afficiunt
atque inflammatione.

Circiter enim *Octavum* à primo insultu diem
(quam in hoc morbo epocham ubique servo) in-
tervalla, quae prius subalbebant, pro pustularum,
quibus obsidentur, numero, rubere jam incipiunt,

atque in molem adtolli, non sine partium dictarum dolore tensivo & lancinante, qui in horas auctus inflammationi & tumori praedictis viam sternit; ita ut, progrediente morbo, palpebrae usque adeo impleantur, extendanturque, ut aeger luce quandoque privetur; qui quidem palpebrarum tumor vesicam inflatam, ac resplendescentem, per easdem extensam non male refert. Est etiam ubi temporarius oculis capiuntur aegri, si nempe major pustularum vis à prima eruptione se in illos effuderit: proxime à facie intumescunt manus, digitique pro pustularum numero distenduntur. Usque ad hunc diem pustulae, quae faciem obsederant, laeves ad tactum fuere atque rubrae, jam vero asperiores evadunt (quod quidem primum est incipientis maturationis indicium) & subalbidae; paulatim insuper succum quemdam luteum, colore à favo non abludentem, evomunt. Faciei interim & manuum inflammatio ad summum evecta apicem, colorem exhibet in pustularum interstitiis satis floridum, & Rosarum Damascenarum aemulum. Et sane quomitiores sunt Variolae, & genuinae magis, eo etiam magis tum ipsae pustulae, tum & cutis in earumdem interstitiis, dictum colorem ad vivum expriment, qualem jam descripsi. Uti vero quae faciem occuparunt pustulae, asperiores quotidie, ac magis flavae, pro maturationis ratione; ita contra, quae manus & reliquum corpus, minus asperae, albaeque magis, conspiciuntur indies.

Die *undecimo* faciei tumor atque inflammatio satis aperte recedunt, & pustulae tam faciei, quam reliqui corporis, jam maturitatem, & justam magnitudinem adeptae, (quae his annis ad pisum grandiusculum adscendebat) exarescunt, deciduntque; atque, in hac Variolarum specie, die *decimo quarto* vel *decimo quinto* ut plurimum funditus pereunt. Verumtamen manuum pustulae, caeterarum partium pustulis pertinaciores plerumque, recentes adhuc albaeque, diei unius aut alterius mora illas vincunt. Faciei & reliqui corporis pustulae desquamatione, at vero manuum quae sunt disruptione, abitum sibi pa-

parant. Pustulis faciei succedunt squamulae furfuraceae, quas aliquando excipiunt foveae cutis. Etenim ubi primum decidunt pustulae, nulla adhuc in cute cernitur inaequalitas; at vero hujusmodi squamulis exsurgentibus, recedentibusque vicissim, tandem excavantur foveae istae, quae saepenumero in convalescentibus ab hoc morbo diu visuntur; quamvis raro admodum *Variolae interstinctae* ulla sui linguant vestigia; atque illae ferme solae, quae sex postremis anni mensibus invasere; cum quae hos praeverterint, nullas cuti notas imprimant, nisi forte confluxerint, ut postea dicetur. Decurrente morbo omni, aeger vel constipatam prorsus habet alvum, vel saltem rarissime dejicit. Atque haec de *Variolis Discretis* dicta sunt.

2. Symptomata cum *Discretis* communia habet & illa *Variolarum* species, quas *Confluentes* adpellavimus, nisi quod hic atrociora sint omnia: Febris scilicet, anxietas, atque aegritudo, vomituriatio, &c. inmanius adfligunt; quibus signis Medico sagaci, etiam ante eruptionem, *Confluentes* se produnt. Nihilominus non ita prompte hic in sudores dissolvitur aeger, ac in alio genere jam supra descritto, ubi magna, ut fit, in eisdem propensio ut plurimum praenunciat *Variolas*, quae mox erumpent, minime confluxuras: *Diarrhoea* insuper nunquam eruptionem praecedat; & ad diem unum alterumve post illam protrahitur; quod quidem in *Discreto* *Variolarum* genere nondum mihi contigit observare.

Tertio ut plurimum die erumpit species haec, ante illum aliquando, vix unquam post illum; cum *Discretis* vel ipso die *quarto*, inclusive à primo insultu morbi, vel postea, ante illum raro admodum se monstrent. Quantoque magis quartum illum diem praeverterint *Variolae*, tanto etiam confluent magis. Quamvis autem, ut generaliter loquamur, *Confluentes* diem quartum vix praestolentur unquam: fit tamen, licet oppido raro, ut ob atrocius aliquod symptoma, ad quartum vel quintum usque diem differatur eruptio; Verbi gratia, acutissimus dolor

nunc in regione lumborum, Paroxyfmi Nephritici aemulus; nunc in latere, qualis Pleuriticus vexat; nunc in artubus, ut in Rheumatismo; nunc denique in ventriculo cum ingenti aegritudine & vomitu enormi ante eruptionem aegrum fatigat, angitque. Hisce in casibus, licet infrequentes sint, Variolas solito ferius erumpere animadverti, utpote ab inmani symptomatum dictorum violentia constrictas atque impeditas. Quae quidem symptomata solitis vehementiora, cum agmen ducant, mihi satis aperte indicant secuturas Variolas, & è *Confluentium* genere esse, & periculo minime vacare.

At vero (quod jam proxime dicendum) licet in *Discretis*, mox ab eruptione, uti dictum est, quae morbi insultum comitabantur symptomata, nullum jam amplius faceffant negotium, in *Confluentibus* longe aliter se res habet; cum tam Febris, quam alia symptomata, etiam ad multos dies à pustularum eruptione, aegrum discrucient.

Variolae dictae nunc Erysipelatis ritu, nunc Morbillorum, erumpunt; à quibus non nisi à Medico, in his morbis versatissimo, distinguuntur, saltem quoad faciem externam: Nam qui ad dispar in utroque morbo eruptionis tempus, aliaque circumstantias, quas utriusque historia longe ab invicem discrepantes exhibet, sedulo animum adverterit, haud difficulter hunc ab illo discriminaverit. Crescente morbo, non in molem aliquam spectabilem, uti *Discretae*, adtolluntur, quae faciem praefertim occupavere; at sibi invicem implicitae, primo se habent instar vesiculae rubrae vultum omnem contegentis, quem maturius etiam in tumorem elevant, quam solent *Discretae*; dein ad instar pelliculae albae, veluti adglutinatae, solitam cutis superficiem non multum superantes. Praeterlapso die octavo, pellicula alba, quotidie paulatim magis, exasperatur, judice digito, & ad colorem fuscum, non vero flavum, ut in *Discretis* accidit: intenduntur indies tum asperitas, tum etiam cutis color; donec tandem pellicula dicta latioribus laminis desquamatur; quod in quibusdam faciei partibus, si morbus truculentior fuerit.

vultui

fuert, non nisi post vicesimum diem solet contin-
gere. Quanto atrociores fuerint Variolae, tanto
magis pustulae maturescentes ad colorem subfuscum
vergunt, tanto etiam lentius, si suo utantur genio,
abscedunt; ut è contra quanto minus confluxerint,
tanto magis & flavescent, & se ocyus proripiunt.
Pellicula haec seu scabies omnia pervadens, ubi pri-
mum deciderit, nulla quidem scabritie vultum adfi-
cit; at vero mox illam excipiunt squamulae fur-
furaceae, indolis perquam corrosivae, quae non
modo patentiores excavant foveas, quam solent
Variolae Distinctae, sed etiam faciem cicatricibus
foede deturpant. In *Confluentium* genere, si admo-
dum saevierit morbus, humerorum etiam & dorsi
cuticula nonnunquam deperditur, nudatis partibus
subjectis, expositisque.

Animadvertendum est autem, Morbum hunc ma-
gnum aestimari, non pro Variolarum frequentia,
quae reliquum corpus, sed pro earum numero tan-
tum, quae faciem obsedere; quae si his tanquam in-
jecta arena ubique contegatur, utut paucae, atque
Discretae sint eae; quae in reliquo corpore cernuntur,
haud minus periclitatur aeger, quam si membra o-
mnia densò agmine pervaserint: Atque ex adver-
so, quantumlibet spisse truncum & artus occupave-
rint, si in facie rariores comparuerint, magis in va-
do res est. Quod de numero diximus, & de Vario-
larum more, potest affirmari; malusne scilicet is
fuerit, an secus, vultus aperte indicat.

In *Confluentium* genere ubique observavi Pustulas
manuum, atque pedum, majores fuisse, quam reli-
qui corporis; & quo altius ab artuum extremitate
truncum versus adscenditur, eo sensim minores &
contractiores semper existisse. Atque haec de *Pustu-
lis* censui dicenda.

Sunt vero & alia Symptomata duo, quae Vario-
lis *Confluentibus* accidunt, haud minoris momenti,
quam vel Pustulae ipsae, vel tumor, vel aliud quod-
libet è praedictis; *Salivatio* nempe in Adultis, atque
in Infantibus *Diarrhoea*. Horum prius ita perpetuum
se comitem adjungit, ut unicum tantum viderim

Variolis *Confluentibus* laborantem, nulla superveniente Salivatione; posterius autem, nempe Diarrhoea, Infantes hac specie laborantes, non ita certo discruciat. Utrum providens Natura has evacuationes idcirco substituerit, quod in pusillo hoc, ac humili, genere materia morbifica ita penitus nequeat exterminari, ac in pustulis istis majoribus ac magis fastigiatis generis *discreti*, nullus definitio, cum Historiam tantum scribam, non solvam Problemata. Hoc certo scio, quod non solum Variolas *Confluentes* plerumque comitantur, sed etiam quod quae per illas fit evacuatio, tam est necessaria, quam sunt vel Pustulae, vel faciei & manuum intumescencia.

Dicta *Salivatio* nonnumquam sub primum eruptionis tempus se prodit, nonnumquam non nisi postridie, biduove praeterlapso. Materia primo tenuis excernitur, ac facile ad tempus aliquod rejicitur, aegro interim multa linthea eadem nocte conspurcante. Neque sane multum cedit Ptyalismus hic alteri illi, qui ope *Mercurii* excitatur, nisi quod non ita male oleat. Die autem fere *undecimo* saliva viscidior jam facta, aegerrime excreatur; siticulosus est aeger, tussit subinde inter bibendum, & potus per nares revertitur, atque ab hoc die cessat ut plurimum Salivatio; licet aliquando, (rarius tamen id accidit,) ubi per diem unum alterumve omnino cessaverit, tandem postliminio recrudescat. Dicto autem die, undecimo scilicet, tumor faciei una cum Salivatione imminui incipit, ac tunc primum, ejus loco, manus intumescere solent, aut debent.

Diarrhoea non ita mature Infantes solet invadere, atque Adultos *Ptyalismus*; quocumque vero tempore ingruerit, nisi arte sistatur, singula morbi stadia decurrit.

In utraque Variolarum specie, Febris a primo statim insultu, ad eruptionem usque, praecipue dominatur; qua peracta, inducias fere dat usque ad pustularum maturationem, & tempus, in quo pus conficitur; quo demum elapso prorsus definit.

Ob.

Observavi semper in morbo vehementiori aegrum, sub vesperam, quasi Paroxysmo laborasse, & funestiora symptomata vespertinis praesertim horis se ostendere, atque exacerbari.

En justam Variolarum hujus generis Historiam, vera ac genuina hujusce Morbi Phaenomena, prout scilicet naturaliter se habet, complectentem! Me *Accidentibus Anomalis*, quae eidem, ubi minus recte tractetur, superveniunt, jam proxime differemus.

Animadvertendum est itaque, ista quae die octavo, in genere *Distincto*, occurrunt Symptomata Anomala, & quae undecimo die in *Confluente*, (facto semper à primo morbi insultu computandi initio) maximum ad aegri, sive vitam, sive interitum, pondus habere, magisque ad amissum expendi debere; cum liquido constet, maximam eorum partem, qui utrolibet morbi (scilicet jam *descripti*) genere intereunt, praefatis singulatim diebus defungi. Primo enim qui *Discretis* Variolis laborat aeger, cum satis prompte sudoribus diffluat, (quod hic in Adultis fieri solere jam diximus,) ac sibi omnia bona promittat, si morbi, ut sperat, virus per cutis poros hoc pacto amandaverit; diligenter ideo huic Methodo insistit, tum remediis Cardiacis intro adsumtis, tum regimine calidiore, ut par est, adhibito; (atque haec eo facit lubentius, quod tum ab hac Methodo in principio sibi melius videatur habere, tum etiam ad male fundatam adstantium opinionem propius accedat). Tandem vero eliminatis per *Διφύρνωσις* particulis istis, quae ad pustularum elevationem, atque intumescentiam faciei, debuerant facere, die Octavo quae turgescere, & per interstitia pustulis interjecta inflammari debuerat facies, flaccida è contra reperitur, & albescunt interstitia, licet interim rubescant pustulae atque eleventur, etiam post aegri mortem. Qui ad hunc usque diem nullo negotio manaverat sudor, jam subito, suaque sponte, evanescit, neque remediis ullis Cardiacis, vel etiam calidissimis, revocari potest. Aeger interim Phrenitide corripitur, anxietate, jactatione,
ae-

aegritudine, vehementibus; urinam parce reddit, ac frequenter; ac tandem, paucissimarum horarum spatio, amicorum spem fallit, & ad plures migrat, Verumtamen hic est notandum, quod, si paucae compareant Variolae, hiems si fuerit, aeger aetate provectior, aut Venae-sectio fuerit celebrata, regimen illud calidius, id quod jam animadvertimus, non ita certo faciei turgescentiam impedit, & proinde mortem accersit, atque ubi confertae Variolae, ver, aestasve fuerit, aeger aetate florens, neque sanguis detractus.

At vero in *Confluentibus* maxime periclitantur aegri, & plerique etiam moriuntur die *undeeimo*: nam cum hoc fere tempore *Salivatio*, quae aegrum hactenus in tuto posuit, soleat desinere sponte sua, nisi faciei intumescencia adhuc aliquantulum persistens, ac manuum insigniter iam incipiens, ejus vicem subeat, necesse est ut pereat aeger: Id enim est perpendendum, quod in hoc Variolarum genere, ubi pustulae tam sunt exiguae, non *Salivatio* tantum, sed faciei insuper & manuum intumescencia ad materiam morbificam rite eliminandam omnino requiruntur; quarum utralibet, si vel non adsit, vel ante justum tempus recedat, aegro protinus moriendum est. Jam vero nimio saepius evenit in hoc morbo calidiori, ut sanguinis crasi a regimine praefervide disjecta, fractaque, atque eo usque accensa, ut particularum inflammatarum exterminationi sensim faciendae non amplius competat, (ut, quae sudoribus importune extortis debentur mala, jam taceamus,) hinc vel non omnino intumuerint facies manusque, vel tumor ille una cum salivatione evanuerit; quamvis enim faciei tumor ipso hoc die aliquantisper debeat remitti, non debet tamen, nisi post diem unum alterumve, omnino recedere, manuum interim tumore persistente, vigenteque; quod quidem vix aliud est minus fallax Convalescentiae *απογινωσκόν*, uti neque contrario certum magis imminuentis periculi indicium.

Sed ut ut id sit; materia Ptyalismi, quae ad hunc usque diem cruda fuit, tenuis, & facile excreabilis,

viscida jam facta & tenax, aegro suffocationem intentat; potus, quem adsumit, in pulmones fere dilabitur, unde cum Tussi violenta per nares rejicitur; voce est rauca; somnolentia & stupore corripitur ingentibus; oppressus undique vi morbi; atque in hujusmodi agone ut plurimum exstinguitur, eo, quem jam diximus, die.

Sunt & alia adhuc Symptomata, quae in quolibet morbi statu occurrunt, tam *Discreto* Variolarum generi, quam *Confluenti* pariter communia.

Phrenitis, v. g. à nimia sanguinis ebullitione nonnumquam aegrum corripit, & caloris tam parum est patiens, ut magnis viribus, ac furibundo nisu, injectas prehendentium, & lecto incarcerantium, manus eludere conetur.

Aliquando eadem causa effectum longe diversum, seu contrarium, ut videtur, producit, Adfectum scilicet *Comatosum*; ita ut aeger numquam ferme evigilet, nisi continuo pulsu excitatus.

Est etiam ubi in hoc morbo, perinde atque in Peste, laxata, inflammationis vi, sanguinis compage, *maculae purpureae* se ostendant Pustulis interspersae, mortis fere semper praenunciae. Frequentius hoc evenit, ubi aëris Constitutio morbo isti Epidemice grassanti prae caeteris favet. Aliquando in pustularum summitate maculae nigrae exiguae, acicularum capita vix aequantes, in medio vero subsidentes, se produnt variis in locis; quae cum nimio fervori ortum debeant suum, tandem, beneficio regiminis magis temperati, fuscum colorem adquirunt, posteaque pedetentim subflavum illum, qui Variolis Genuinis, ac suum morem obtinentibus, naturaliter competit; quod satis liquido cernitur in illa, quae circa morbum hunc versatur, praxi, in quo omnia Symptomata eo sunt mitiora, quo magis pustulae maturitatem adeptae ad dictum colorem accedunt, atque è contra.

Adolescentum porro, & aetatis flore vigentium, (praecipue si vino, aut alio quovis liquore spirituo-

so se nimium impleverint,) usque adeo in hoc morbo nonnumquam sanguis accenditur, furitque, ut per

Ar-

Arterias, & vesicam, viam sibi faciat, & qua data porta ruat; quo quidem *mictu sanguineo* vix aliud symptomata peioris notae, atque ominis, invenire licet, per omnem hujus morbi tragoediam.

Ab eadem insuper causa nonnumquam, licet rarius, sanguis è pulmonibus ejicitur. Utraque vero Haemorrhagia haec sub morbi initio plerumque contingit, pustulis nondum erumpentibus; vel si in quibusdam locis se ostendant, in plerisque tamen aliis adhuc sub cute densae latent; atque ejus sunt generis, quae in maxime *Confluentes* adolescerent, nisi jam dictum symptomata aegri morte morbum finierit.

Aliquando etiam *Urinae suppressio* totalis ad malorum cumulum accedit, in Juvenibus praesertim, idque in statu, vel etiam declinatione *Discreti* generis.

Sunt & alia Symptomata, quae, à *αεφάσει* aliqua jam dictis contraria interdum oriuntur; si nempe aeger à frigore nimis intenso fuerit laesus; vel si praeter jus, fasque, vena fuerit pertusa ad ingentem sanguinis amissionem; aut alvus nimia Catharsis subducta: unde pustulae nonnumquam fastigiis cedunt & derepente confidunt, superveniente insuper *Diarrhoea*, à qua aegro, (adultus si fuerit, ut supra innuimus,) ingens est discrimen, & anceps morbi exitus; materia scilicet Variolosa intro versa, ita ut Natura eidem per cutis poros debite exterminando impar prorsus inveniatur. Huc accedit, quod faciei, manuumque, tumor ab his retunditur, qui non minus in bonis aegri rebus est censendus, quam ipsa Pustularum eruptio, nisi eae fuerint *perpaucae*.

Quae vero à suscepto frigore pendent Symptomata, raro admodum occurrunt, si cum illis conferantur, quae à contrario, calidiori nempe regimine, nascuntur; cum enim Morbus hicce inter calidissimos jure optimo habeatur, longe minus ab hac parte peccatur quam ab altera.

Qualis vero sit hujus morbi essentia, ob naturalem & communem mihi cum reliquis hominibus

intellectus defectum, nescire plane me fateor; verumtamen, praedicta Symptomata pensiculatim trutinata mihi videntur subindicare, *Inflammationem* eam esse (à caeteris tamen inflammationibus specie diversam) tum sanguinis, tum reliquorum humorum, in qua amolienda, per dies priores duos trefve id agit Natura, ut particulas inflammatas digerat, coquatque, quas postea in corporis habitum ablegatas maturat adhuc, & sub Abscessulorum forma suis demum finibus expellit. Quapropter, ut fundamento alicui medendi Methodus superstruatur, notandum est, *duo* esse *hujus Morbi tempora*; quorum primum *separationis* est, secundum *expulsionis*. Atque primum quidem illud tempus plerumque cum Febrili ebullitione transigitur, quod tribus vel quatuor prius diebus peragi solet; quorum decursu Natura id fatagit, ut partes ejusmodi inflammatas seligat, congregetque, quae sanguinem lacesunt, atque etiam ut illas in carnosas corporis partes relegatas ibidem deponat; quo facto pristina quiete fruitur, sedato jam tumultu, qui, dum hoc ageretur, in sanguine ciebatur. *Separatione* sic ope ebullitionis, in sanguine peracta, *Expulsio* jam locum obtinet, quae per reliquum morbi tempus, mediantibus parvis illis *abscessibus*, in carne perficitur. Sicut enim à natura abscessuum, sua specie, non abludunt, ita parem cum aliis, cruditatis, maturationis, atque exarescentiae, statum percurrere solent; quae omnia si rite atque laudabili modo absolvant & exsequantur, in tuto res est, cum exinde curationis summa dependeat; sin minus, omnia pessum ruitura sunt. Et quidem postremum hoc negotium priori illo *separationis* opere, tanto plus temporis sibi vendicat, quod prius illud in tenui, fluidoque, corpore transigatur, atque in ipso, ut sic dicam, naturae foco; posterius autem denso spissoque theatro, atque à vitae fonte paulo remotiori, partes suas exsequi cogatur.

His ita praemissis, *Indicationes* exsurgunt. 1. Ut aequabilis ille tenor ebullitionis in sanguine conservetur, qui neque nimis propere separationem,

ni-

nimia sua vi, perficiat, neque tamen torpido nimis motu eandem remoretur, vel non satis idoneam praestet. 2. Ut abscessuli, pustulaeve, summa cura sustineantur, quo debita tempora percurrentes, tandem contentam in se materiam omnino evehant, ipsaeque etiam evanescant.

Ut itaque paucis de *primo* agamus; sollicite in primis cavendum est, hoc tempore praesertim, ne nimium adsurgat ebullitio, sive id fiat ex congestis stragulis, sive ex aëre loci, in quo decumbit aeger, igne nimium excalesfacto; sive ex calidorum medicamentorum, & cardiacorum, usu: praecipue vero ab his cavere oportet, si aeger in aetatis flore constitutus fuerit, vel sanguinem habeat generosiori potu nimis exaltatum, vel anni tempestas aut verna sit, aut saltem ultra aestatis initium non processerit. Hinc enim fiet, ut separatio, quae sensim lentisque gradibus peragi debebat, ut ad universalem quamdam despumationem opportunius pergat, praecipiti cursu feratur; atque ita vel non satis idoneus partium numerus congregetur, vel (quod forte contingat) nonnullae partes ad secretionem damnentur, quas alias Natura illam subire noluisse, nisi quod ultra debitos limites excurrere coacta, noxam hanc sibi creet: secretis enim illis, quae ad separationem minus opportuna sunt, aliorum illuc propendentium motus, eorum commixtione impeditur, adeoque redduntur expulsiōni minus accommodae. Mihi quidem rationi consentaneum videtur, ut quo diutius Natura *separationem* molitur, ac perficit, dummodo ebullitio non omnino torpeat, eo certius atque universalius eadem *separatio* absolvatur. Atque, ex illa sic absoluta, Curationis insequentis successus potissimum ut dependeat necesse est, uti ex Methodo contraria, contrariis plane rei exitus: ex calido enim isto regimine nihil boni nascitur, sicut ex praecoci fructu nihil frugi; cum frequenter usu veniat, ut vel in Phrenitidem aeger prono lapsu ruat; vel (quod peioris notae est) sudores ingentes oboriantur, ex quibus partes non secerni aptae, neque *puris* naturae respondentes (quod ipsum tamen

pus.

pus genuina soboles est hujusce excretionis) eliminantur; vel ex Cardiacis illis administratis, calidaque custodia, Variolae nimis protusae in unum confluant, foedo certe spectaculo, tristemque eventum interminanti.

Atque haec & hujusmodi Symptomata ex his erroribus progigni solent, cum ex altera illa Methodo nihil umquam mali observaverim. Natura enim sibi permissa negotium suum, suo tempore, exsequitur, materiamque debito ordine, ac via, tum secer nit, tum etiam expellit, ut (in Junioribus praesertim vegetisque temperamentis) nostra ope, nostris artificiis, atque auxiliis non indigeat; suis viribus optime instructa, suis opibus locuples, suo denique ingenio satis edocta. Neque sane vel ipse vidi, vel fando accepi, quemquam ex eo perisse, quod Variolae primo non eruperint, etsi nimis multi perierint, quorum Variolae primum laudabiliter, & cum summa spe, erumpentes, postea recedentibus pustulis praemature detumuerunt.

Quemadmodum inconsultum est, atque periculosum, calidioris regiminis vel Cardiacorum ope coeptam ebullitionem nimis evehere; ita è contrario non minus vacat periculo mediantibus Venae-sectione, clysteribus, emeticis, catharticis, aut id genus aliis, eandem minuere, cum, hoc pacto, partium separabilium commoda secretio plurimum impediatur. Licet enim vulgare illud atque tralatitium Argumentum, quo adversus Phlebotomiam, aliasque evacuationes, utuntur (nempe quod *non liceat à circumferentia ad centrum movere humores, cum Natura in hoc morbo contrarium adfectare videatur,*) nullarum plane virium sit; eo quod ex earundem usu contrarius omnino effectus, subitanea scilicet Variolarum eruptio saepissime consequi deprehendatur; aliae nihilominus rationes in promptu sunt, quae vehementer suadent, ut, siquidem ullo modo vitari possit, ab hac praxi manus abstineamus. Namque (ut earum praecipuas paucis adtingamus) per hasce evacuationes, non tantum ebullitio nimis imminuitur,

K

cujus

cujus interim ope partes despumandae adcurate, fecerni debuerant, verum etiam illud ipsum subducitur, quod coeptae secretioni quasi pabulum continenter suppeditaret; unde saepenumero contingit, ut Variolae primum laudabili impetu erumpentes (eoque fortasse melius, quod evacuationes jam dictae praecesserant) paulo post ex improviso quasi reperiussae detumescunt: idque ob eam potissimum causam, quod materia desit, quae quasi à tergo praeeuntem insequeretur, atque agmen clauderet. His vero non obstantibus, si vel minimum suspicari liceat, Variolas mox erumpentes è Confluentium genere futuras esse, utile prorsus erit, ut non solum sanguis quamprimum mittatur, sed & Emeticum propinetur, ob rationes alio in loco fusè dicendas.

Tandem ut ad secundam illam Indicationem pedem promoveamus, ad tempus *expulsionis* accommodatum; quo tempore materia separata, parvorum abscessuum sive pustularum ope, amandatur atque expellitur; nempe illud hic agendum est, ut pustulae debito modo sustineantur, quo rite atque ordine destinatam periodum adsequantur.

Sicut itaque supra satis, ut opinor, ostensum est, in primis periculosum esse, si aeger praesenti Febre, at pustulis vix dum apparentibus, in ipso *secretionis* tempore nimium calefiat; ita etiam non minori periculo plena res est, si idem quovis morbi tempore fiat, atque illo praesertim, quod ad *expulsionis* initium vergit, crudis adhuc existentibus pustulis; Quamvis enim sanguis, peracta jam *separatione*, atque relegata ad carnosas partes materia, ab intestino tumultu magnam partem immunis sit, interim tamen tener adhuc, recensque, ac vix novo statu & quasi textura indutus, ^{evacuatus} est, facileque vi caloris inmodici, undecumque appellentis, adficitur; atque adeo levissimo momento irritatus, flammam concipit, & in novam ebullitionem proclivis est; quae quidem nova ebullitio, non, uti prior illa, *separationem* jam molitur (illam quippe peractam supponimus) verum, illius loco, non

tantum symptomata superius memorata excitat, sed & coeptam per pustulas *expulsionem* interturbat, & contentam materiam exagitando noxam parit; Vel itaque partes jam secretae, atque in corporis ~~in~~ depositae, vehementi illo, rapidoque, sanguinis ebullientis cursu abreptae, in ejusdem massam resorbentur; vel partes carnosae ultra gradum supurationi debitum excalescunt, minus commode illam exsequuntur: vel denique fortassis, oborta hac nova aegritudine, sanguinis oeconomia, ipsarumque carnum tonus pervertitur, usque adeo, ut materiam illam expulsam vincere, eamque, sollemni more abscessuum, coquere nequeat.

Interim, non usque adeo nos illuc intentos esse oportet, quo ebullitionem nimiam in sanguine praeventamus, ut aegrum frigoris injuriis exponendo, pustularum eruptio impediatur. Gradus ille caloris ad harum expulsionem promovendam accommodatissimus, naturalis sit oportet, atque ejusmodi, quae carnosarum partium temperiei conveniat; quique hanc excedit, aut ab eodem deficit, utrumque periculosus est.

Ex dictis itaque satis manifestum videtur, in quam incerto, lubricoque sit, loco, tum morbus ille, de quo loquimur, tum praxis medica, quae eidem accommodanda est. Atque etiam exinde pronunciare ausim, illius famam, qui in medicando hoc morbo frequenter sese exercet, in angusto versari; quandoquidem non vulgus solummodo mortis causam fatagenti nimis Medico transcribere paratum sit, verum etiam ejusdem artis Professores calumniandi ansam inde cupide adripiant, atque coram iniquis iudicibus causam dicentes, severissimam sententiam facile eliciant; eo scilicet consilio, ut ipsi pluris aestimentur, & super aliorum ruinis viam sibi sternant ad famam: id quod viris literatis indignum prorsus est, immo & vilioribus Artificibus, modo probitatem colant. Hinc porro cernere est, quod minus mirum sit, si Nutricibus, per se nimium plerumque officiosis & fatagentibus, res male saepenumero succedat: Nempe res ardua est,

& quae muliercularum ingenium atque iudicium superat, gradum caloris huc requisiti definire, praefertim cum anni tempestas, aegrorum aetas, & vitae ratio, aliaque huc spectantia simul pensanda veniant, id quod prudentem profecto, atque sagacem, Medicum omnino postulat.

Si contigerit, ut vel Phlebotomia minus opportune celebrata, vel admissio frigore, pustulae reciderint, vel facies ac manus detumuerint, Cardiacis utendum est. Sed cavendum tamen, ne in his exhibendis nimii simus: Quamvis enim sanguinem ademeris, fieri tamen potest ut virium inde iacturam metuens, adeoque Cardiacis aut fortioribus, aut saepe repetitis, utens, novam ebullitionem ex improvviso suscites. Nimirum sanguis adhuc tenerior est, & vim calidioris stimuli facile sentit; unde fit, ut saepe repetitae ebullitiones in eodem excitentur, quibus aegrorum mors majori jure tribuenda est, quam praegressae Venaesectioni. Atque haec generatim de iis, quae primariis Intentionibus satisfacere possunt, dicta sunt.

Jam ut calcata vestigia repetam, ac
Curatio ad Praxin propius accedam: Quamprimum manifesta hujus morbi indicia se produnt, aegro aura liberiore, vino, ac carnum esu, interdico, cerevisiam vero tenuiorem pane tosto leviter tepefactam pro potu ordinario, ac subinde pro arbitrio, hauriendam concedo; pro victu etiam juscula avenacea, hordeacea, poma cocta, aliaque, quae neque frigoris, neque caloris, vim aliquam egregiam obtinent, aut ventriculo concoctura molestiam exhibent, injungo. Nec vulgarem illam rusticamque dietam admodum improbo, nempe ut lacte cum pomo cocto & contuso vescatur, modo cautum sit, ut eo per vices utatur, & modice, dempto etiam lactis frigore. A regimine calidiori protinus inhibeo, ut & ab usu medicamentorum Cardiacorum quorumcumque, quibus Variolas incutem, ante diem *quartum*, qui eruptioni proprius est ac naturalis, temere propellere nonnulli fatagunt: Cum pro certo habeam, eo magis universalem fore
 ma-

materiae Variolosae separationem, quo tardius istae prorumpunt, proinde & securiores possumus esse, ne se denuo intro condant, & rectius maturerent: cum, si ante tempus extrudantur, praecipitur materia cruda adhuc atque inconcocta, quae adinstar fructuum praecocium inani spe lactat. Adde, quod ab hac nimium festinata diligentia periculum est (in calidioribus praesertim temperamenti ac vegetioribus, quorum principia activa plus satis Cardiacorum suppleant vicem) ne natura nimis incitata, coactaque, universam pene corporis substantiam in Variolas effundat; ita ut jam confluant illae, quae, nisi plus aequo properasses, in distinctarum ordine laetiori omine substitissent. Porro non ideo statim foras propellendae sunt Variolae, ubi primum aliqua morbi hujus suspicio oritur, quia scilicet aeger ante eruptionem vehementer ut plurimum laborat, angiturque; cum ne vel una quidem instantia possit ostendi, quempiam ideo interuisse, ut ut graviter aegrotaverit, quod non mox prodirent Variolae, vel naturam iisdem serius ocyus extrudendis defuisse, nisi sicubi regimine calidioris & remediis Cardiacis, praemature ingestis, fuerit impedita. Etenim non semel observavi in junioribus & temperamento sanguineo praeditis, regimen calidius, & Cardiacae eo animo exhibita, ut Variolas ante justum tempus exturbent, ita parum eruptionem accelerasse, ut eidem è contra obicem ponerent: Sanguine enim his modis excalefacto, & in motum violentiorem, quam qui materiae Variolosae separationi rite peragendae par esset, concitato, certa tantum quaedam morbi indicia se prodire, latentibus intra cutim pustulis, neque se ultra efferentibus, quibuscumque demum Cardiacis sollicitarentur; donec tandem sanguine ad moderatam, debitamque, temperiem redacto, concessa scilicet Cerevisia tenuiori, demptoque partim stragulorum, quibus torrebatur onere, pustulis exiturientibus commodam viam stravi, atque aegrum in tuto, favente Numine, collocavi. Neque magis, si quid ego judicando valeo, ab illis stat

Ratio, qui aegrum ita pertinaciter ante diem *quartum* lecto addicunt, modo cubiculi ambitu se contineat, quam ab his, qui adeo praemature atque intempestive Cardiaci ingerunt; Etenim *Sanguinis mictus, maculae purpureae*, & reliqua symptomata letalia, (de quibus supra) eo tantum nomine, praefertim aetate florentibus, superveniunt, quod nempe lectulo praepropere nimis adfigantur. Quarto vero die lectulo aegrum adjudico; ac tum temporis, si eruptio parum pro votis succedat, recte exhiberi potest Cardiacum aliquod blandius, unica saltem vice, quo exigantur pustulae. Inter ista, quae huc faciunt medicamenta, *Paregorica* dicta, qualia sunt *Laudanum Liquidum, Diascordium, &c.* si in pauca quantitate Aquis Cardiacis adpropriatis admisceantur, ceteris praelucent. Haec enim cum sanguini aestuanti fraenum injiciant, Natura materiam morificam opportunius atque liberius ejicit, atque amolitur. Neque etiam consulerem, Cardiacum ante hunc diem propinare, vel urgente *Diarrhoea*, atque illud, ut videtur, indicante. Licet enim quod antea innuimus, nonnunquam *Variolarum Confluentium* eruptionem praecedat *Diarrhoea*, (quae oritur ab halitibus inflammatoriis, vel humoribus è massa sanguinis per primos dies exagitati, atque aestuantis, intestina exonerantibus) non tamen hic magis deerit Natura, dictis materiae variolosae halitibus in corporis habitum propellendis, (quo facto, sua jam sponte sistetur *Diarrhoea*) quem solet in halitibus istis extrovertendis, eliminandisque, qui in ventriculum inversi sub initio morbi vomitum provocant.

Animadvertendum vero est, quod si ad adolescentem vegetiorem accersor, & qui insuper liberaliore sive vini, sive liquoris cujuscumque spirituosius, computatione morbo ansam dedit, non satis habeo ad fraenandam sanguinis ebullitionem, ut tam lectulo, quam cardiacis abstineat, nisi ad haec sanguis è brachio mittatur: Quod si non concedatur, obtinente vulgi praejudicio, missionem mihi saltem esse petendam existimo. Superinducta enim inflam-

inflammatione ista, quam sanguini impressit liquorum spirituosorum fervor, intenso illi calori, quem hic Morbus naturaliter comitem habet, ita furit sanguis, ut non raro in vesicam vasorum ductu irruat, vel maculas pariat purpureas, aliaque ejusmodi symptomata, quae per omnem morbi decursum crucem figunt Medico, atque aegrum è medio tollunt. Atque haec de illis, quae ante pustularum eruptionem sunt peragenda.

Ubi primum eruperint Pustulae, jam proximo diligenter mecum perpendo, an *Discreti* fuerint generis, an vero *Confluentium*; cum longo haec intervallo ab invicem distent, quantumlibet convenient quoad symptomata quaedam utrisque communia. Si itaque ex pustularum magnitudine, & paucitate tardioreque eruptione, tum etiam aegritudinis, aliorumque symptomatum gravissimorum, quae in *Confluentibus* etiam post eruptionem fatigant, evanescentia, de genere *Discreto* mihi constet; aegrum *cerevisia tenuiori, jusculis avenaceis, bordeaceis, &c.* reficiendum curo, modo quem supra descripsimus. Atque si tempore aestivo, eoque calidissimo, Variolae non ita multae obtingant, quorsum adtineat aegrum in lecto jugiter stratum obrutumque detinere, ego quidem non video. Quin potius singulis diebus, per aliquot horas de toro surgat, ea lege, ut tam loco, quam vestitu, frigoris, pariter ac caloris, nimii incommoda praecaveantur. Quid, quod aegrotò à cubili quandoque abstinente, morbus minori cum molestia, ac etiam breviori spatio, tempora sua peragat, quam si eidem continenter adfigatur; quod non modo aegritudinis taedium adauget, verum etiam febrilem aestuationem fovet, & prodeuntibus vesiculis dolorificam inflammationem conciliat. Quod si aut frigidior anni tempestas, aut copiosior exanthematum eruptio, perpetuo decumbendi necessitatem aegrotanti imponat, prospicio, ut non intensiore caloris gradu, vel adjectis pluribus stragulis, in lecto decumbat, quam quibus in prospera valetudine uti solebat, accenso interim, non nisi hieme in-

cumbente, mane & fero, foco mediocri. Neque etiam exigo, ut in eodem loco semper jaceat, nempe ne Sudores erumpant, quos ego tum rationibus supra adlatis, tum ipsa experientia fretus, fidenter adfirmo, non absque ingenti periculo promoveri posse.

Determinante morbo, cum halituum à materia jam in pus conversa prodeuntium eruptio liberior, à pustulis tandem crustosis, ac duriusculis, impediatur, abs re non erit *Vini Canarini semi-Cocti coch. v. vel vj.* vel aliud medicamentum Cardiacum temperatum exhibere; ne scilicet halitus illi putridi in sanguinis massam postliminio revertantur. Et sane jam nunc, neque prius, Cardiacis locus est. Eodem pariter tempore Diaeta paulo calidior, & cardiaca magis, potest concedi; *juscula v. gr. ex pane & cerevisia saccharata, è farina avenacea cum cerevisia & saccharo, &c.* Neque aliis omnino erit opus, in genere scilicet *Discreto* ac leniori, si aeger hac Methodo ac Diaeta, utrisque moderatis, se tractari patiatur; nisi fortean inquietudo, vigiliae, aut alia symptomata, Phrenitidem minitantiâ, Paregorici usum subinde suadeant.

Haec sane, (reclamante licet inmani isto ac male fundato, hominum praejudicio, quod ex adverso militat,) vera est ac genuina Methodus huic Variolarum generi medendi, & obtinebit demum, me vita functo. Et licet non negem, multos, regimine admodum opposito tractatos, nihilominus convalescere, fatendum est tamen, (& sane dolendum etiam, si nobiscum reputemus, quam omni prorsus periculo vacat ex sua natura hoc *Discretum* genus) plurimos etiam interire; quin & alii complures fati pariter concederent, nisi vel à frigidioris tempestate, in quam incidit morbus, vel à Phlebotomia, aliter supervacanea, atque inutili, nuper celebrata servarentur. Quo nomine, si vel obstinatio amicorum, vel aegri diffidentia, praedicto regimini intercesserit, tutius mihi videbatur sanguinem detrahare; quod quidem, licet in hac specie per se officiat (quatenus scilicet & separationem pertur-

perturbat, confunditque, & pabulum insuper tum pustulis, tum tumori, elevandis destinatum subducit) aliquantisper tamen secuturum regimen calidius pensat; ac proinde hanc, quam non nisi coacti usurpamus, Methodum, non usque adeo periculosam atque ancipitem reddit.

Ex dictis ut obiter adtingam facile erit, vulgare illud Problema solvere; qui fiat, scilicet, ut perpauci adeo è plebe hoc morbo pereant, si ad eos comparentur, qui inter divites eodem trucidantur, quod quidem vix ad aliam causam potest referri; quam quod ob rem domi angustiores, & agreste vivendi genus, vix illis fiat copia sibi nocendi regimine magis accurato, ac delicatiori. Quinimmo & plures inter vulgus jugulavit hic Morbus, ex quo *Mitbridatii*, *Diascordii*, *Decocti C. C. &c.* usum didicere, quam in seculis *indoctioribus* quidem, at magis *sapientibus*; cum in singulis ferme aedibus repiatur stolidi aliqua, ac sciola, muliercula, quae in hominum perniciem, quam non didicit Artem exerceat. Atque haec de Variolarum, quas *Interstitias* appellavimus, Curatione.

At si confluant Variolae, periculosae plena res aleae est; arbitror enim ego, Genus hoc non minus ab altero illo discrepare, quam ab hoc ipsa Pestis, licet apud hominum vulgus, quibus nomina & verba pro rebus sunt, utriuslibet Curatio ex aequo praedicetur. In hac morbi specie, cum intensioris sanguinis inflammationis proles sit, major pariter adhibenda est cura, ne calefiat aeger, ut in prioris Curatione jam dictum est. Quamvis autem species haec, ex sua natura, majorem sibi vendicet refrigerationem, quam altera ista, ad promovendam tamen faciei ac manuum intumescuntiam, (sine qua de aegro actum est) & pustularum elevationem atque augmentum; tum etiam, quia aeger, ob exulcerationes dolorificas, lecto abstinere nequeat; expedit, ut in eodem contineat & se, & manus etiam suas, modo stragulis modice contactus sit, & concessa fuerit venia, ab hac in illam lecti partem, corpus pro arbitrio suo transferendi: ut in genere *Discreto* innui-

154 *Variolae Regulares An. 1667,*

mus. Praesertim vero morbo exeunte, cum jam adpetat *Febris Maturationis*, non tandem hac libertate privandus est aeger sed monendus etiam, ut ea utatur; quin & versandus per saepe nocte atque interdiu, ut ingens calor, contemperetur, & evitentur Sudores, quibus amandatur lenis iste humor, quo diluendae sunt Variolae, ut mitescant.

Quandoquidem vero, ut diximus, *Ptyalismus* hanc speciem jugiter comitatur, qui cum è praecipuis sit Naturae evacuationibus, atque hic, in ejus locum, quae per pustulas fieri debuit, substituatur, (quae quidem per pustulas evacuatio, in hac specie humili, ac depresso, non aequae atque in altera procedit) summopere annitendum est, ut dicta Salivatio in vigore perstet, & conservetur, nec ante diem suum sistatur, vel remediorum calidorum usu, vel à cerevisia tenui, aut simili alio liquore, liberaliter hauriendo, aegrum arcendo. Jam cum *Ptyalismus* mos sit, naturaliter se habentis, ut cum prima eruptione incipiat, & die *undecimo* minuatur, neque tamen nisi post diem adhuc unum aut alterum omnino desinat, si ante diem illum penitus cesset, in lubrico sunt aegri res. Nam cum faciei tumor (per quem nonnihil materiae morbificae evacuatur) numquam non eo ipso die dispareat, si Salivatio eodem pariter tempore se subducatur, aeger materia Variolosa jam putrescente, ceu veneno, inficitur; cumque nulla amplius detur porta, per quam evacuari possit, in busti limine constituitur; nisi forte (quod fit nonnumquam) manuum intumescencia, quae ut serius quam illa faciei se ostendit, ita tardius recedit, ejus sit molis ac momenti, ut ab Oris faucibus illum eripiat. *Salivatio*, quae tanti hic est, tamque necessaria, admodum promovetur, si aegro affatim propinetur Cerevisia tenuis, vel liquor alius quilibet, qui nec illum calefaciat, nec ad sudores provocet.

Praeter haec vero, ut consopiatur vehemens illa sanguinis ebullitio, qua haec Variolarum species alteram illam longe superat, & sustentetur *Ptyalismus*, (necessaria nempe hujusce morbi evacuatio)

conveniunt medicamenta *Narcotica*, prae aliis quibuscumque, quae, licet ob vim, qua donantur, incrassantem, educendae Salivae videantur officere, jamdiu tamen ego me isto liberavi praejudicio, atque eadem in hoc morbo adhibui, adstipulante ubique rerum eventu, modo aeger pubertatem excesserit. Sanguis enim Infantum, Puerorumque (qui per integrum Morbi stadium plerumque satis bene dormiunt) cum mitius ferveat, minus hujusmodi eget sufflamine; atque insuper horum usu *Diarbroea*, quam, in hoc morbi genere, Infantibus evacuationem Natura instituit, cum aegri damno sistitur. Adultis vero *Paregorica* Medicamenta, si frequenter usurpentur, haec adferunt commoda: Primo, somnum moderate conciliando, efferam nimis sanguinis ebullitionem, ac proinde Phrenesin, cohibent, praecaventque. Dein, ab eorum usu Faciei & Manuum intumescencia, quam insignem, in hoc morbo, Natura habet evacuationem, rectius procedit, Quin etiam, quod non parum facit ad aegri securitatem, cum non raro justo citius detumescat faciei cum malis aegri rebus, tumor, Narcoticorum ope, ad debitum usque Naturae terminum, subfulcitur & protrahitur; mitigato enim sanguinis fervore, radii inflammati opportune ad manus, faciem, atque omnem corporis superficiem, pro morbi ingenio feruntur. *Ptyalismus* denique hisce propagatur qui, licet vi medicamenti ita fortiter incrassantis ad horas aliquot sistitur, in quibusdam; mox tamen, aucto novis hisce suppetiis robore, insurgit denuo Natura, & coeptum opus feliciter peragit. Quin etiam animadverti, *Salivationem*, quae circa diem undecimum, aliquando etiam citius, cum ingenti aegri periculo minui solet, exhibitis, plus semel, *Paregoricis* de novo fuisse redintegratam, nec ante diem decimum quartum, alicubi etiam & post illum, desisse. Propino ego ut plurimum vel *Laudani* liquidi guttas xiv. aut circiter; vel *Syr. de Meconio* ℥j. in *Aq. flor. Paralys.* vel simili stillatitia solutam: Quae si Adultis, post plenam eruptionem ad morbi usque finem, singulis noctibus, propinentur, non modo

ia-

incommodi nihil, sed & magnum inde emolumentum capient, quod frequenti experientia didici. Expedit vero, ut censeo, paulo temporius quam aliter fieri solet *Paregoricum* exhibere; facile enim observatu est in Variolis pessimi moris, *caloris*, ut ita dicam, *Paroxysmum* vesperi plerumque aegrum inquietudine, anxietate, aliisque symptomatis lacerare; quae, si *Paregoricum*, hora sexta septimave vespertina, sumatur, aliquatenus praecaveri possint.

Proximo loco, cum, in Variolis *Confluentibus*, haud minus certo *Infantes Diarrhoea* comitetur, quam *Adultos Ptyalismus*, Natura, ut supra ostendimus, alterutram harum evacuationum materiae morbificae eliminandae, ubique constituyente; ut nec hic *Ptyalismo*, ita neque istic *Diarrhoeae*, fraenum injicio; cum utrumque ex aequo sit absurdum. Male locata interim imprudentium aliquot muliercularum opera, in sistenda hujusmodi *Diarrhoea*, multa Infantium millia leto dedit; dum falso secum reputant, *Diarrhoeam* par in hac *Variolarum* specie, atque in *Distincta* discrimen adportare; nesciae scilicet, illic tantum, officere *Diarrhoeam*, ubi per pustulas fit evacuatio, hic vero Naturae opus illam esse, morbo effugium quaerentis. Missa itaque *Diarrhoea*, καὶ τῇ φύσει, ex praecepto Divini Senis συμμαχῆσαι, quo coepi pede pergo; in cunis ut nunc jaceant Infantes, ut nunc istinc auferantur, consulo; & si fuerint ab lactati, eandem, quam superius Adultis, Dietam istis concedo.

Ultimis Morbi diebus, cum facies, ob pustulas crustosas, duras, aridasque, ferme rigit, eandem oleo *Amygdal. dulc.* inungo persaepe, tum ad mitigandum dolorem à rigiditate ortum, tum ut effluvia calidiora liberius exhalent.

Facies ne cicatricibus deturpetur, nihil quidquam molior; cum *Olea*, *Linimenta*, &c. id tantum agunt, quo tardius evanescant albi isti furfures, quibus se invicem pellentibus, excipientibusque, postquam aeger jam lecto surrexit, ac mediocriter valet, paulatim succedunt, foedae illae cicatrices. Sed ab
his

his non valde metuendum est aegro, ubi, ob regimen moderatius, pustulae minus exacerbatae nullam qualitatem Causticam contraxere.

Jam vero, licet Methodus haec (si caute scilicet ac prudenter, circumstantiis particularibus, adcommo-
praedicta illa à Natura abhorrentia, atque periculosa, symptomata praec-
occupet, & securum, atque perbenignum, Morbum reddat; à quacumque tamen causa exorta sint haec, me nondum accersito, necesse habeo in aliquibus, quae hic subnectam, alia via insistere, eadem ut submoveam atque debellem.

*Curatio
Sympto-
matum.*

In primis igitur, si, in *Discreto* genere, ob regimen justo calidius, & continuos sudores aegri facies die octavo non intumescat, (pustulis interim satis dense se exferentibus) sed flaccida sit, & palleant pustularum interstitia; in casu posito, ultra quod ad temperatum magis regimen, & compescendum sanguinis ὀργασμὸν, velis remisque contendendo, *Paregoricum* aliquod medicamentum è vestigio hauriendum praecipio; quod quidem somnum blande conciliando (nisi plus nimio cerebrum incaluerit) & mitigando proinde effraenem sanguinis ferociam, sanguinem una cum calore ad faciem, prout morbi ratio postulat, tempestive determinat.

Quod si eo usque processit malum, hac προφάσις ortum, ut sudor, qui huc usque copiose manavit, sponte sua defecerit, aeger Phrenitide corripiatur, de vehementi queratur aegritudine, urinam paucam at frequenter reddat; jam non aliis auxiliis (cum in propinquo mors sit) aegro subveniri posse autumo, quam vel Narcotica affatim exhibendo, vel sanguinem liberaliter extrahendo, corpusque aerae exponendo. Et profecto, haud ita temerarium atque ἀτόπον videbitur, quod jam proposui, si ad illos animum advertamus, qui ob copiosas narium Haemorrhagias subito ingruentes, ferreas imminentis leti manus salvi evasere. Illud insuper est perpendendum, quod in extremo hoc agone non idcirco in-

instat mors, quod pustulae intro recedant, (exstant enim hae, eminentque, cum insigni rubore, etiam animam agente aegro) sed quod facies non turgescat. Ad promovendam vero hanc faciei intumescentiam, quidquid id demum est, quod ad sanguinem contemperandum facit (Venaesectionem autem, & modicam refrigerationem, eam vim obtinere nemo, opinor, negaverit) necessario, aeque ac Paregoricorum usus, atque ob easdem plane rationes, debet conferre.

Non haec ita velim intelligi, ac si in qualibet *Phrenitide*, Variolis superveniente, (cum nullum hic symptoma frequentius occurrat) Venae-sectionem statim suaderem: sed in illa tantum, quae ideo accidit, quia facies non turgescit, in *distincto* scilicet genere, & pustulis copia satis magna comparentibus; vel ubi ob regimen admodum calidum, & Cardiacorum usum, sanguis adeo efferus est, atque ultra omnem modum evectus, ut inducias ferre nequeat, donec medicamentis *Paregoricis*, & reliquis eodem facientibus, ad debitam temperiem reduci possit. Cum enim ita se res habent, Medicus ad conscientiam suam potius, quam ad incertam famam se componens, vel sanguinem, ut ante dictum, detrahare debet, vel ut aeger aëre liberiori refocilletur, praecipere. Quod ut satis efficeretur, saepe mihi visum est in tali agone phrenetico, ut aeger lecto aliquantisper exurgeret; quo facto plures à morte liberavi. Praeter ista vero, quae oculis ipsis usurpavi, innumera sunt illorum exempla, qui his modis quasi Orci faucibus erepti sunt. *Phreneticorum* enim nonnulli Nutricum curam fallentes (miris scilicet artibus utuntur homines ita adfecti) atque è lecto dilapsi aëris frigori semet ipsos etiam noctu exposuerunt: Alii frigidam vel furtim, vel raptim, nacti, vel etiam precibus à Nutrice emendicatam hauserunt, adeoque felici errore salutem jam plane desperatam consequuti sunt.

Unicam hic loci Historiam adscribere non gravabor, quam ab eo ipso accepi, cujus res agebatur. Is nempe *Eristolium* profectus, juvenis adhuc, inque ipso

ipso aetatis flore, circa mediam aetatem Variolis correptus est, iisque paulo post Phrenitis accessit: Nutrix in urbem ingressa, interim aegrum suum aliorum curae commisit, mox nempe reditura. Verum dum paulo diutius moratur, aegrotus (ut adstantibus visum est) interea moritur. Adstantes & anni tempestatis, & habitus aegri, crassi scilicet atque corpulenti, rationem habentes, ne oleret cadaver, è lecto sublatura ac nudum mensae imponunt, linteo superstrato; Nutrix tandem rediens, accepto nuncio, cameram intrat, tristissimo spectaculo interfutura, mox amoto linteo, vultuque conspecto, subobscura quaedam vitae indicia conspici sibi visa est, ac proinde statim projectum corpus in lectum reposuit; adeoque sub manu consilium capiens, ac nescio quid satagens, aegrum suum in vitam revocavit, atque diebus aliquot interpositis sanum conspexit.

Sed ut ad propositum revertar; Proximo loco, si, in Variolis *Confluentibus*, saliva eo usque excocta sit, & viscida, ob calorem praecedentem, ut tantum non suffocetur aeger, (quod *undecimo*, ut supra diximus, die non insolens est,) *Gargarisma* necessario in usum trahatur, & ut saepe die, nocteque, syringa in fauces sedulo injiciatur, serio imperandum. Componatur vero illud è Cerevisia tenui, vel aqua Hordei, cum Melle Rosarum. Vel sequens usurpari poterit; *R Cort. Ulmi ʒvj. Rad. Glycirrhiz. ʒʒ. Passular. enucleat. n. xx. Ros. rubr. p. ij. coq. s. q. aq. ad t̄ss; colatura dissolv. Oxymel. simp. & Mel. rosar. aa. ʒij. M. F. Gargarisma.* Quod si aeger rite fuerit tractatus, *Ptyalismus*, etiam cum jam coeperit imminui, ita pulchre suo fungetur munere, ut hoc remedio opus non fuerit. Et profecto ubi eo res rediit, ut aeger singulis momentis à suffocatione periclitetur, stupore obrutus, & spiritu fere undiquaque praeccluso, non satis tuto huic remedio fiditur: Aegro ita ad incitas redacto *Emeticum* peropportune, ac feliciter, nonnumquam exhibui, ex *Infusione Croci Metallorum*, sed dosi paulo majori, scilicet ad ʒiʒs; quando, ob *oximiam*, qua laborat aeger, stupiditatem, minor dosi;

dosis haudquaquam operabitur, atque interim eos exagitando humores, quos nequeat educere, aegrum in magnum vitae discrimen conjiciet. Sed neque huic remedio satis fidere possumus, atqui, quod vere dolendum, aliud adhuc certius desideratur, ad truculentissimum hoc symptoma debellandum, quod solum, ac suo marte, eos fere omnes jugulat, quotquot in hac Variolarum specie *die undecimo* intereunt.

Cetera quae in hoc morbo accidunt symptomata, ut *praecaventur* ope regiminis moderati, ita ab eodem pleraque etiam *tolluntur*; e gr. ut *Phrenesis* ante dicta, à nimia cerebri excalescione prognata, sanguine quovis modo paululum ventilando curatur; eadem Methodo & *Comati*, (quod alteri contrarium prorsus videtur symptoma, & ab obstructione corticis cerebri fit, dum halitus calidiores à sanguine, regiminis ac medicamentorum calidorum usu attenuato, magna copia, ac vi, illic impelluntur) facile occurritur.

Eadem hac sanguinis contemperatione & *Maculas Purpureas* vidi sublatas: Sed neque hac, neque alia Methodo quacumque, vel *miſtum sanguinis*, vel violentam ejusdem è pulmonibus eruptionem, adhuc sufflaminare potui: utraque vero Haemorrhagia haec, quatenus mihi haecenus observare licuit, indubie mortem praenunciat.

In *Urinae suppressione*, quae juniores ac vegetos nonnunquam incesſit (à confusione scilicet magna & spirituum *ἀναξία*, ejusdem excretioni subservientium, ob sanguinem & humores nimio fervore agitados) omnes *Diureticorum* tribus in auxilium accersivi; sed nihil aeque feliciter hic mihi cessit atque è lecto eximere aegrum; qui postquam, adstantium manibus suffultus, cubiculum bis terve circumambulaverit, mox urinam satis copiose reddet, haud parvo cum levamine. Testes hic possum compellare Medicos quosdam è familiaribus meis, qui in hoc casu ex meo consilio idem fieri praeceperunt, neque eos fefellit eventus.

At vero quae à materiae Variolosae repercussione
ob

ob frigus extremum, vel evacuationes indebite factas, proveniunt symptomata, usu Cardiacorum & conformi regimine sunt tollenda; qui tamen non ultra spatium, quo ista perstant, continuandus. Horum praecipua sunt Pustularum depressio seu procidentia, & *Diarrhoea* in Variolis *Discretis*. Neque enim in *Confluentibus*, vel Pustularum depressio mali quidquam ominatur, cum ea sit morbi natura; neque *Diarrhoea* Infantium iisdem laborantium, cum salutem ista adferat, non periculum. In utroque hoc casu potio Cardiacae ex *Aquis stillatitiis* adpropriatis, cum *Diascordio*, *Laudano liquido*, &c. jure optimo concedetur; idque non tantum ad dicta symptomata submovenda, sed quolibet morbi tempore, si aeger de cordis dolore atque aegritudine conqueratur. Sed ut verum loquamur, symptomata hujus generis oppido rara sunt, si cum illis conferantur, quae extremorum alteri, exitiabili magis, licet minus culpato, debentur. Et quidem opinor, rumorem illum, qui de crebra pustularum retrocessione invaluit, ex eo natum esse, quod qui earumdem depressionem in genere *Confluentium* observaverint, illam pro materiae Variolosae, ob susceptum frigus, recessu habuerint, cum nihil sit hic praeter morbi morem: Atque in genere *Distincto* idem suspicantur, quia scilicet pustularum eruptionem, atque augmentum, ante diem expectant, cum non satis attenderint ad tempus illud, quo Natura fructum hunc ad maturitatem solet perducere.

Aegro jam convalescente, pustulisque deciduis, ubi per dies aliquot carnes idem degustaverit, circa diem nempe *primum* & *vicesimum*, sanguinem è brachio extrahendum censeo, si morbus fuerit vehementior; cum inflammatio, quam sanguini impresserunt Variolae, siue adultus fuerit aeger, siue infans, non minus Venaesectionem indicet, quam colluvies, quae eidem accrevit, Catharsin: quod satis liquet, tum à sanguinis colore, qui post atrociorum morbum educitur, Pleuritico- rum sanguini omnino similis; tum etiam à magnis istis in-

flammationibus, quae post morbum hunc in oculos decumbunt, aliisque diris sanguinis excalecti, & à morbo depravati, effectibus; unde etiam, qui antea pancratice valebant, postea cum humoribus calidis acribusque in pulmōnes, aut aliam aliquam partem depluentibus, per reliquam vitam omnem confligunt. At si pauciores exstiterint pustulae, Phlebotomia non opus erit. Post Venae-sectionem Catharticum exhibeo ad tres vel quatuor vices.

Adhaec, aegro à *Confluentibus Variolis* jam diu liberato, & è lecto quotidie surgenti, nonnumquam accidit *Crurum tumor* ferus ac molestus, qui tamen vel sponte facessit post Venae-sectionem & Catharsin, vel usu Herbarum emollientium ac discutientium, (quales sunt *Malvae*; fol. *Verbasci*, *Sambuci*. *Lauri*, cum flor *Chamomillae* & *Meliloti*,) in lacte coctarum, facile fugatur. Atque haec de Historia & Curatione Variolarum, quae per duos hofce annos grassatae sunt, quas, ut ab aliis speciebus, quae infecutae sunt, dirimam, *Legitimas* appellare libuit.

CAPUT III.

*Febris Continua Annorum 1667, 68,
& partis 1669.*

JAM ut de *Febre* illa dicam, quae durante *Variolosa* hac *Constitutione* dominabatur, &, cum *Variolis* ingressa, stetit cum iisdem, ceciditque; Ita se hic res habuit. Doluit aeger in regione quae cordis scrobiculo subjicitur, nec sustinuit, ut manu illa praemeretur; Quod quidem symptoma non memini me observasse in alio morbo praeter hanc *Febrim*, & hanc *speciem Variolarum*. Capitis dolor, & calor totius corporis, ut etiam *Petechiae*, satis manifesto indicio se prodebant. Sitis interim non urgebat. Lingua sanorum similis non raro com-

paruit, nisi quod quandoque albida, sicca rarissime, numquam vero nigra. Aeger in spontaneos eosque effulissimos sudores ab initio morbi solvebatur, sed cum nullo levamine; quinimmo ubi calidioribus medicamentis, & regimine, provocabantur, isti, periculum erat, ne mox Phrenitide corripetur. Petechiarum insuper numerus augebatur, atque alia symptomata adhuc efferebantur omnia. Urinae separatio, quae satis videbatur laudabilis, vel ab initio, spem faciebat salutis; neque tamen aeger magis exinde in melius proficiebat, quam post *Alapismum*, de qua prius diximus. Si minus recte tractaretur hic morbus, diutissime protrahebatur plerumque; neque Crisi aliqua facta; nec sponte, more aliarum Februm desinens; sed vehementibus symptomatis miserum excrucians ad septimanas sex vel octo, nisi mors intercederet. *Ptyalismus* quandoque satis copiosus sub finem accedebat, si nempe nulla insignior praecesserat evacuatio, atque aegro Julapia refrigerantia imperata fuerant; quo quidem, si neque evacuationibus, neque usu Medicamentorum calidorum fuerit interceptus, Morbus ultra spem omnem fugam sibi quaerebat.

Ut vero Febris haec ab ista aëris Constitutione Epidemica pendeat, quae eodem tempore *Variolas* producebat, ita profecto dicta *Febris*, si non eadem plane esset, ejusdem fere cum illis natura, atque indolis, per omnia videbatur, demtis solummodo symptomatis istis, quae eruptionis vel consequentia vel effecta erant necessaria: Nam eodem modo uterque Morbus adgrediebatur, dolor idem in partibus quae cordis scrobiculo subjacent; si manus admoveretur, linguae item color, urinae consistentia, &c. Sudores spontanei copiosi ab initio oborti ubique respondebant. Propensio itidem, quam habebat hic Morbus, quoties in flammam vehementiorem adsurgeret, se per *Ptyalismum* exonerandi, eadem prorsus erat atque in Variolis hisce, quoties scilicet *confluebant*. Cum insuper haec Febris eo praecipue tempore saeviret, quo latius quam um-

quam alias, quantum ego observavi, hic locorum grassabantur Variolae, nemini dubium esse potest, quin ejusdem omnino sint profapiae. Id certo scio, Phaenomena practica omnia, quae Curationem respiciebant, eadem plane fuisse in utroque Morbo, exceptis istis, quae Variolarum eruptio, ejusque effecta, in isto morbo indicabant; quae, cum nulla esset in hac Febre, indicari proinde non potuerunt; quod quidem mihi abunde constabat ex accuratissimis illis observationibus, quas feci, dum utroque Morbo laborantes tractarem. Quapropter danda mihi est venia (non quod nova rerum nomina adfectem, quae perinde mihi sunt invisa atque illi cui maxime, sed ut hanc Febrim à ceteris distinguam) ut istam à similitudine, quam cum hac Variolarum specie habet, *Febrem Variolosam* insigniam.

Ut ut vero Febris dicta Variolas referebat, nemo tamen sanus eadem illam methodo debere curari facile sibi persuaserit; cum in his, mediantibus Abscessulis, particulae inflammatae in habitum corporis amendantur, eliminanturque; in hac Febre autem non nisi per Salivationem ejiciantur. Qui enim in Morbi principio manabant sudores profusi, *Symptomatici* erant, non *Critici*; cum Natura non aliam hic evacuationem videretur designavisse, quam *Salivationem*; quam tamen ipsa eadem Natura pervertit ut plurimum, vel *Diarrhoea*, quae saepissime à radiis inflammatoriis, per arterias mesentericas in intestina delatis, atque eadem ad excretionem sollicitantibus, exoritur, (quod etiam in *Pleuritide* usu venit, aliisque Febribus Inflammatoriis, ob sanguinis particularumque fervidarum orgasmum, ut eventilentur fatagentium, atque in auras faceffant,) vel immensis etiam *Sudoribus*, qui morbum hunc pariter cum Variolis ex Naturae praescripto ubique comitabantur: quibus, cum symptomatici essent ipsi, *Salvatio* quae critica alias erat futura, alio derivabatur; ita ut nisi evacuationem aliam suggereret Ars, ad septimanas aliquot perseveraret Morbus, nec aliarum Februm more Concoctionem subiret.

Sed

Sed ut paulo ulterius progrediamur, quo & Febris hujus naturam rectius capiamus, & ea pariter substernamus, quibus *Indicationes Curativae*, tamquam immobili fundamento, superstrui possint, omnino animadvertendum est; quod in *Febre* illa, quae in *Constitutione Intermittentibus Epidemica*, vigeat, materia, quae à sanguine erat sejungenda, tantae erat crassitudinis, ut separari nequiret sine praevia Digestione, qua ad debitam evacuationem disponeretur, (determinato scilicet ad hoc tempore,) idque vel *Algori* paulo pleniori, vel Dejectionibus Criticis, ita ut id tantum negotii Medico daretur, sic se ad morbi genium adcommodare; ne ex una parte in symptomata periculosa adsurgeret atque ebulliret; neque ex altera ita parum efferveresceret, ut materiae inimicae exterminandae impar prorsus esset; cum Febris Naturae instrumentum fuerit ad hujus secretionis opus dedita opera fabricatum. Quin & in *Peste* materia aliqua reperiebatur, à sanguine segreganda; sed cum subtilissimarum fuerit partium & maxime inflammabilium, (ita ut quandoque, ubi summe exacerentur, sanguinem, fulguris instar, pervaderent, nec ebullitionem quidem in eodem ciere valerent) ictu oculi per eum trajiciebat, nec nisi in glandula aut parte aliqua externa sistebatur; ubi irretita carnes circumjacentes primo in inflammationem, postea in *Apostema*, pertraxit. Est autem *Apostema* Naturae machina, qua ista, quae carnibus infesta sunt, amolitur, sicut *Febris* ejusdem est machina, ad difflanda ea, quae sanguinem male habent. Quo in casu Medicorum est, evacuationem materiae Pestilentialis, quam per hos abscessus Natura molitur, prout decet, regere; nisi forte quis magis consultum esse putaverit, aliam aliquam evacuationem substituturæ, quae magis penes illum fuerit, ejusque arbitrio certius obtemperaverit, quam illa Naturae. Eodem etiam modo procedit Natura in expellenda *Variolarum* materia, licet ea species sit inflammationis pinguioris, ac magis crassae, quae per pustulas ubique sparsas ejicitur, *Carbunculorum* loco ac *Bubonum* &c. Atque in hoc etiam casu *Indicationes Cu-*

166 *Febris Continua, Variosa dicta,*

rativae sunt dirigendae, ut naturalis per pustulas evacuatio rite administretur. Jam vero cum in hoc *Febris Inflammatoriae* genere, de quo nunc agimus, non inveniatur crassior illa materia, non nisi praevia digestionem egerenda, sicut in Febre superius descripta incassum ebullitioni obsecundamus, ad obtinendam hujusmodi digestionem; quinimmo è contra, haud leve est periculum, ne huic viae resistentes, stimulos addamus morbo, cujus *esse* in inflammatione plus satis violenta consistit: atque porro, cum Natura nullam huic Febrì evacuationem per modum eruptionis constituerit, quod in Febre Pestilentiali & Variolis fieri cernimus, (utut rebus aliis posteriori huic Morbo respondeat,) necessario in hoc stabit rei summa, ut sedetur *inflammatio* evacuationibus & medicamentis contemperantibus. Hunc mihi proponens scopum, hujusce Febris Curationem adgressus sum, quae Methodo hac haud difficulter expugnata fuit.

Ad aegrum accersitus, mox sanguinem è brachio educendum curavi, modo nimia debilitas, praesertim vero provecior aetas, non contraindicaret: & Venae-sectionem insuper, alternis diebus ad duas adhuc vices, repetendam jussi, nisi redeuntis sanitatis signa aliter suaderent. Diebus interjectis *Enema* è lacte & saccharo, vel simile injiciendum praecepi; praescripti & Julapium sequens vel aliud ejusmodi, frequenter per omnem Morbi decursum adsumendum; *R. Aq. Portul. Lactuc. fl. Paralyf. aa. ℥iv. Syr. de Limon. ℥jss. Syr. Violacei ℥j. Capiat ℥ij quater vel quinquies in die, & ad libitum; serum Lactis, aquam Hordei, & similia ejus farinae, pro Potu ordinario concessi; pro Victu Juscula etiam Hordeacea, Avenacea, Panatellam, Poma cocta &c. jusculis vero è carne pullorum, vel alia quacumque, interdixi.*

Prae reliquis omnibus edixi, ne se in lecto assidue contineret, sed illo abstineret bonam diei partem, idque quotidie; quando observaverim in hac Febre (uti etiam in *Pleuritide, Rheumatismo*, aliis-
que

que omnibus morbis Inflammatoriis, in quibus ab-
igendis Venae-sectio, & Refrigeratio, primas ob-
tinent,) medicamenta summe Refrigerantia, & re-
petitam saepissime Phlebotomiam, ne hilum prodesse,
dum interim aeger lecto indefinenter adfixus, ejus
calore torreatur, aestate praesertim. Quocirca
nec sudores, quibus subinde difflebat aeger, ab hac
Methodo refrigerandi, tum Medicamentis exhibi-
tis, tum jugem lecti usum vetando, me deterre-
bant: Etsi enim, sumta à plerumque juvantibus
Indicatione, magnum sibi quis inde emolumentum
haud injuria pollicitaretur, refragabatur tamen u-
bique experientia, qua magistra didici, aegrum non
modo nihil exinde commodi capere, sed è contra
vehementius incallescere; ita ut non raro *Pbrenefis*,
Petechiae, ceteraque pessimi ominis symptomata mox
hujusmodi sudores exciperent, quae non tam a Mor-
bi malignitate, quam *sinistro regimine*, oriri videban-
tur

Si è contra dicatur, jam laudatam Februm cu-
randarum Methodum Auctorum Theoriae omni-
mode adversari, qui omnes uno ore pronunciant,
Febrem per *Ἀγφρόντισιν* rectissime, ac maxime natu-
raliter, expediri; haec habeo, quae pro me mili-
tant, praeter certissimae, ac constantis, Experien-
tiae testimonium, mihi in hujus particularis Febris
Curatione numquam non suffragantis. Suppono an-
te omnia, Viros doctos, qui *sudorum* provocationem
ad tollendam Febrem efflagitant, eos velle sudores,
qui à praevia digestionem humoris alicujus, in fan-
guine stabulantis, excernuntur; in quo humore ela-
borando, praeparandoque, ut per *Ἀγφρόντισιν* elimine-
tur, Natura certo aliquo, ac determinato, tempo-
re fuerit occupata. Verum enimvero longe aliter
hic se res habet; aeger enim à primo statim Morbi
impetu in sudores uberrimos solvitur, qui soli
Morbi hujus pars magna sunt: & si Phaenomenis
omnino omnibus sit habenda fides, Morbus hicce
à nudo potius calore & sanguinis aestu, quam ab
humore aliquo delitescente, & post debitam con-
coctionem, à sanguine per sudores expellendo,

pendere videtur. Quod si demus, hujusmodi humorem digestionem maturandum in hac Febre, pariter atque in multis aliis, reperiri, quorsum attinet, Naturae (cujus enormiora molimina in ordinem redigere opis est nostrae) plus nimio fatagenti morem gerere, hujusmodi *sudores* vel Cardiacis provehendo, vel regimine calidiore; cum non minus Sudores respiciat, quam Dejectiones, tritum illud Axioma, *Cocta, non cruda, sunt medicanda.*

Stante hac Constitutione, accersabar ad Virum doctissimum D. D. *Morrice* (qui tum temporis *Londini*, jam *Petworthiae* Medicinam cum laude facit,) hac Febre, cum effusissimis sudoribus & frequentibus Petechiis laborantem; Consistentibus aliis aliquot Medicis, utrique nostrum familiaribus, Vena secta fuit, surrexit e lecto; absterfo primum sudore, Medicamentis, & Diaeta refrigerantibus, usus est, praesentissimo cum levamine, multis malis atque periculosis symptomatis, mox diffatis; &, cum eidem Methodo insisteret, intra paucos dies sanitati restitutus est.

Sed ad rem: Neque etiam *Diarrhoea*, quae Febrim hanc saepissime comitabatur, me à dicta Methodo vel latum unguem dimovit: quinimmo expertus sum (cum scilicet ab halitibus inflammatoriis è sanguinis massa per Arterias Mesentericas in intestina excretis, atque eadem vellicantibus, illa nasceretur) nihil huic profluvio sistendo aequè conducere atque Venaesectionem, & sanguinis contemperationem, *aqua Hordei*, *sero Lactis*, atque aliis supra nominatis, procurandam.

Haec sane Methodus optime mihi cessit in hujus Morbi Curatione, ad quam quidem apta nata, praeter ceteris, mihi videtur. Non quod ego numquam via longe contraria incedentibus spectator interfuerim, adhibitis scilicet Cardiacis, & calido regimine, aegro nihilominus à morbo saepe liberato; ita tamen, ut mihi semper videretur is non mediocri discrimen adidisse, nulla id suadente necessitate: Etenim *Petechiae*, quae aliter perpaucae erant, his modis numero-

merosissimae scatebant; fitis, quae ut plurimum vix molestabat, jam intensius urgebat; Lingua, quae alias humida solebat esse, neque à sanorum lingua, nisi quod, ut diximus, subalberet aliquantisper, multum abhorrens, sicca in hoc regimine arefactaque, quin & nigra saepe, comparebat. Postremo illi ipsi sudores, quos Cardiacorum usu extorquere satagebant, tandem eorundem ope penitus intercidere: Exacta enim per corporis habitum nimis larga feri copia, sanguis humori istiusmodi ulterius suppeditando par non erat; cumque ista qua dilui debuerat humiditate in solidum jam spoliaretur, exarescebat protinus aeger, atque in externis partibus constringebatur, omnino praeter Naturae morem, quem in hac Febre observare solet; donec tandem sanguis, humiditate ab absumentis mutuata, denuo repletus, partim Medicamentorum, partim etiam Febris vi, serum hoc recens ingestum, ac cum illo Febrem, à finibus suis pelleret. Quae quidem Crisis erat coacta nimis, & nimis periculosa; &, quod adhuc pejus, rarius etiam contingebat.

Jam vero ut supra monuimus, Febris hujus solutio, ut etiam Variolarum, (quae soror ejus germana merito audiunt,) per *Salivationem* non raro fiebat; quae quidem numquam non salutaris fuit, ita ut, eadem liberalius procedente, tam maculas revera purpureas, quam Febrim ipsam evanescere oculis vidi meis. Oborta itaque *Salivatione*, nulla omnino Evacuatio convenit, nec quae vena pertusa, nec injecto quae fit Enemate; cum ab utraque periculum sit, ne humor alio divertatur. At *serum lactis*, atque alia refrigerandi vi pollentia, necessariam in *Salivatione* elicienda operam navabant, ut è contra Cardiacae, & quaecumque alia calefaciebant, materiam inspissando ejusdem educationi obficiebant.

Superstite adhuc Febre hac, nec dum extincta penitus, anno maxime 1668. *Diarrhoea*. *Diarrhoea*, sine manifesto aliquo Febris indicio, Epidemice grassabatur: Jam enim *Constitutio* ad *Dysentericam* illam accedebat, quae insequenti Anno invaluit, ut jam proxime dicemus. Hanc ni-

hilominus eandem ego censui Febrem esse, cum *Variolosa* adhuc regnante, forma tantum diversa, atque alio se symptomate efferentem. Cum enim mihi constaret, rigorem atque horrorem hanc etiam *Diarrhoeam* praecedere solere, atque illam insuper, ut plurimum, ex eadem ~~causa~~ *causa* invadere, ex qua solebat ista, quae tum depopulabatur Febris; verisimile mihi est visum, Febrem hanc ortum suum debere radiis inflammatoriis in intestina inversis, atque eadem ad expulsionem hanc sollicitantibus; cum interim sanguinis massa, ope hujus diverticuli à malis, quos aliter radii isti adtulissent, effectibus integra maneat atque illaesa, nullo Febris visibili signo exterius se prodente. Adhaec, aeger partes cordis scrobiculo adcumbentes manu premi non tulit (quod quidem symptoma & *Variolis*, & *Febri* hujus *Constitutionis*, accidisse jam pridem ostendimus.) Idem etiam dolor, atque eadem carniū teneritudo saepenumero externe in Epigastrium protendebatur; nonnumquam etiam inflammatio, quae in Apostemate, atque aegri morte demum terminabatur. Quae omnia luce clarius indicabant, *Diarrhoeam* hanc ejusdem omnino naturae fuisse, atque essentiae, cum illa, quae tum dominabatur, *Febri*. Sententiam hanc meam magis adhuc ratam faciebat felix eventus, quem Venaesectio, & Medicamentorum, Dietae, atque Regiminis, refrigerantium usus, quae in *Febris Variolosa* curatione usurpasse nos saepe diximus, in sananda etiam hac *Diarrhoea* perpetim habuere, utpote quae huic Methodo prompte cessit. Cum vero alia longe diversa tractaretur, sive exhibitis *Rhabarbaro* aliisque *Catharticiis lenitivis* (ad deturbandos scilicet mordaces istos succos, qui intestina ad hujusmodi Excretiones putabantur irritasse) sive etiam Adstringentibus, ex levi, sua natura, morbo in exitialem saepissime evasit; ut, qui eo Anno concinnabantur *diem obeuntium Indices*, plus satis testantur. Atque haec dicta sunt de *Morbis Epidemicis*, qui ab hac *Constitutione* pendebant.

SECTIO QUARTA.

CAPUT I.

*Constitutio Epidemica partis Anni 1669,
atque integrorum 1670, 1671, 1672,
Londini.*

Neunte Augusto Anni 1669.
Cholera Morbus, immania 1669.
Ventris tormina sine dejectionibus, uti etiam Dysenteria, quae per decennium jam parcius comparuerat, grassari coeperunt. Cholera morbus, quem numquam antehac ita fuisse Epidemicum animadverteram, hoc non obstante, eo etiam Anno, uti semper intra Augusti cancellos stetit, vix in priores Septembris Hebdomadas evagatus. Ventris autem Tormina absque dejectionibus ad Autumni exitum usque perseverabant, & Dysenterias comitabantur, quibus etiam latius spargebantur illa. Superveniente vero hieme, tormina ista sine dejectionibus penitus disparebant, nec deinceps infestabant per sequentes Annos, quibus vigeat haec Constitutio, qua nihilominus Dysenteriae επιδημικαίως saeviebant. Cujus rei hanc ego causam fuisse arbitror, quod scilicet Constitutio ista nondum ita perfecte in Dysentericam transferat, ut symptomata illa omnia quae Dysentericos affligunt, in singulis valeret producere. Etenim, insequente Autumno, cum jam redirent tormina, nullo non symptomate pathognomonico stipatus incessit Morbus. Inter Tormina haec dejectionibus easta, & Dysenterias jam memoratas, quae ubique populabantur, exoriebatur & novum Febris genus, utrique morbo comes, quae non eos tantum invadebat, qui priorum alterutro laborabant, sed etiam illos, qui ab utroque adhuc immunes perstant;

bant; nisi quod nonnumquam (at rarius id quidem) ventris tormina admodum levia accederent, nunc soluta alvo, nunc vero adstricta; quae cum illam Febrem quadamtenus referret, quae morbis praefatis non infrequenter adhaerebat, *Febris Dysentericae* nomine ab aliis distinguenda est; maxime cum, ut mox docebimus, à *Dysenteriae* genio, atque indole, in eo tantum recederet, quod *dejectionibus* istis caruerit, quae in *Dysenteria* indefinenter molestabant, ceterisque iis effectibus, quae huic evacuationi necessario debebantur. Adpetente jam Brumali frigore, *Dysenteria* ad tempus se subduxit; *Febris* autem *Dysenterica* magis grassabatur; *Variolae* etiam, at mitiores, & fractis admodum viribus quibusdam in locis impetebant.

Anno vero subsequente vix dum ingreſſo, ipſo nempe *Januario*, ſucceſſere

Morbilli; qui indies auctiores facti, nullam fere familiam, nullos ſaltem infantes intactos ſinebant; atque ad *Vernum* uſque *Aequinoctium* ſenſim invaleſcentes, ab illo tempore iisdem ferme, quibus inſurrexerant, gradibus paulatim referebant pedem, & *Julio* mēſe evanueſcere, non amplius viſi per eos *Annos* omnes, quibus dominabatur *Conſtitutio* haec; niſi quod proximo anno, ea ipſa tempeſtate, qua in praecedente eruperant, rari hac illac diſſiparentur.

Morbilli iſti *Variolarum* generi, mihi haecenus non cognito, viam ſternebant, quas ut à ceteris diſtinguam, ob Phœnomena irregularia, inuſitataque, à me obſervata (quae poſtea in earumdem *Historia* tradentur) à praecedentis *Conſtitutionis Variolis* longe diſtantia, *Variolas Anomalas Conſtitutionis Dysentericae* compellare lubet. *Variolae* haec, licet *Morbilis* longe infrequentiores, non paucos tamen adgrediebantur, donec inchoante mēſe *Julio*, *Febres Dysentericae* praevalerent, Epidemice incurſantes; adproximante vero *Autumno*, *Auguſto* ſcilicet, *Dysenteriae* poſtliminio revertebantur, atque omnia pervaſtabant, etiam inclementius quam praegreſſo anno deſaevientes. Hyberno tamen frigori terga dederunt, ut

atque integror. 1670, 71, 72, Londini. 173

ut prius. Verum enim vero his fugatis, *Dysenterica Febris* & *Variolae* hiemem omnem funestabant.

At circa initium *Februarii* Anni insequentis, substitutis *Tertianis Intermittentibus*, 1671
uterque Morbus rarior prodibat.

Dictae *Intermittentes*, licet non admodum *Epidemicae*, frequentiores tamen erant, quam quovis alio tempore observasse me memini, à quo scilicet exspiravit *Constitutio* ista, quam sibi adeo faventem illas habuisse supra notavimus. Atque hae, pro more *Intermittentium Vernalium*, Solstitio aestivo vix praeterlapso, omnino evanuerunt. Incipiente mense *Julio*, *Dysentericae Febres*, quam praecedentibus annis obtinuerant, stationem de novo repetebant; Autumno vero aliquantum proVectiore, *Dysenteria* jam tertio regressa est, sed contractior quam anno ultimo elapso, quo ad *ἀκμὴν* pervenisse videbatur; supervenienti autem Hiemi tertium etiam cessit, *Febre Dysenterica*, & *Variolis* reliquam eam tempestatem iterum contristantibus.

Cum vero, ut jam monuimus, sub ingressu utriusque Anni praecedentis, 1672.
Morbus aliquis valde *Epidemicus* invalesceret, *Morbilli* scilicet, exoriente Anno 1670, *Intermittentes autem Tertianae* Anno 1671 inchoato, quorum praedominio ita iutercidebantur *Variolarum* copiae, ut fines suos, praedictis annis ineuntibus, longe lateque propagare nequirent: Hacinquam de causa remoto jam obice, (nempe initio Anni 1672) cum solae dominarentur *Variolae*, *Epidemice* admodum ex consequenti grassabantur; donec subintrante rursus *Julio*, *Febres Dysentericae* denuo invaderent, quae, redeuntibus jam quarto *Augusto Dysenteriis*, mox facessiebant; *Dysenteriae* vero non pauciores tantum, quam prioribus annis, fuerant, sed mitiora insuper adportabant symptomata. Porro *Variolis* hinc indeque simul sparsis, haud facile erat dictu, quis morbus praepolleret. Existimo quidem ego, *Constitutionem* aëris ad *Dysenterias* progignendas minus facientem, *Variolis* eam subministrasse facultatem, qua pari passu procedere valerent, secus atque iis annis, qui-

quibus *Dysenteriae Augusto* mense confertim magis trucidabant. *Hyems*, ut solebat, *Dysenterias* ablegavit, sed neque *Febrem*, nec *Variolas*: *Variolae* hic etiam pro more suo, exulantibus *Dysenteriis*, rerum denuo potiebantur, & per omnem reliquam brumam regnabant. Quinimmo subsequente *Vere*, ut etiam aestatis initio, huc atque illuc deferebantur, longe tamen mitiores quam pro hoc genere.

Verum enimvero quando adsero, *Epidemicorum* alterum ab altero, ut clavum à clavo, pelli, non statim dico, eum, qui pellitur ac cedit, morbum in solidum evanescere, at vero rarius invadere. Durante enim hac *Constitutione* uterque Morbus reperiebatur, etiam illa tempestate, quacum minus ei conveniebat: e. gr. *Dysenteria*, etsi morbus *Autumno* maxime proprius, unum fortasse aut alium, licet raro admodum, *Vere* incessabat.

Satis itaque evicimus, quod per integram hanc *Constitutionum*, subintrante *Julio* (qui mensis certissima est *Februm Autumnalium Epocha*, uti *Vernalium Februarii*) *Febres Dysentericae* grassabantur; *Autumno* vero jam se propius admovente, *Dysenteriae* (morbus, si accuratius loqui velimus, vere *Autumnalis*) iisdem succedebant; quas ab hieme difflatas excipiebant *Febris Dysenterica & Variolae*; quae quidem *Variolae* non eam tantum hiemem, sed & subsequens etiam ver, nec non aestatem illi conjunctam, peragrabant, donec reverso *Julio à Febris Dysentericis* Epidemice praedantibus ejicerentur: Atque hac rerum erant vices, dum vigeret praedicta *Constitutio*.

Observare insuper est, quod sicuti *Epidemicorum* quilibet in subiecto particulari suas habet periodos, *Augmenti scilicet, Status, & Declinationis*; ita etiam *Constitutio Generalis* quaecumque, quae huic alterive morbo Epidemice producendo favet, pro ratione temporis, quo dominatur, suas etiam periodos habet, quatenus scilicet indies magis ac magis Epidemice grassatur, donec *ἀκμῇ* attigerit suam, atque exinde iisdem fere gradibus decrescat, donec tandem penitus exoluerit, alteri *Constitutioni* locum

cedens. Symptomatum enim quod attinet vehementiam, atrociora sunt omnia, ubi primum se ostendit; quae quidem paulatim mitescunt, & in Constitutionis catastrophe tam sunt benigna atque *εὐφρονα*, quam patitur morbi natura, in quo fundantur; quod satis demonstrant *Dysenteriae*, & *Variolae* hujus Constitutionis, ut mox fusius declarabimus. Hujus Constitutionis Morbos particulariter tractandos adgredior, eo quem ipsi servarunt ordine.

C A P. I I.

Cholera Morbus Anni 1669.

Morbus hic, qui, ut antea diximus, Anno 1669. se latius diffuderat, quam alio quovis anno, quantum ego observaveram, eam anni partem, quae Aestatem fugientem, atque Autumnum imminentem complectitur, unice ac eadem prorsus fide, qua veris primordia Hirundines, aut insequentis tempestatis fervorem Cuculus, amare consuevit: Qui ab ingluvie ac crapula nullo temporis discrimine passim excitatur adfectus, ratione symptomatum non absimilis, nec eandem curationis methodum respiciens, tamen alterius est subsellii. Malum ipsum facile cognoscitur; adsunt enim vomitus enormes, ac pravorum humorum cum maxima difficultate, & angustia, per alvum dejectio; Ventrís ac intestinorum dolor vehemens; inflatio & distentio; cardialgia, sitis, pulsus celer ac frequens, cum aestu & anxietate, non raro etiam parvus & inaequalis; insuper & nausea molestissima; sudor interdum diaphoreticus, crurum & brachiorum contractura, animi deliquium, partium extremarum frigiditas, cum aliis consimilis notae symptomatis, quae adstantes magnopere perterrefaciunt, atque etiam angusto viginti quatuor horarum spatio aegrum interimant. Est etiam & *Cholera sicca* à spiritu flatuoso
supra

supra & infra erumpente, idque sine vomitu vel secessu; cujus unicum dumtaxat exemplum me vidisse memini, ineunte hujus anni Autumno, quo tempore prior illa species mihi creberrime, & facto quasi agmine, sese obtulit.

Duratio Sedula mentis adplicatione, & multiplici etiam experientia edoctus, quod si hinc acres istos humores, fomitem morbi, Catharticis expellere conarer, idem agerem, atque is, qui ignem oleo extinguere satagit; cum Cathartici vel lenissimi operatio omnia magis perturbaret, & novos insuper excitaret tumultus: Et si ex adverso medicamentis Narcoticis, aliisque adstringentibus, in ipso statim limine primum humoris impetum compescerem, dum naturali evacuationi oblisterem, & invitum humorem detinerem, aeger, inimico visceribus incluso, bello intestino indubie conficeretur. Has, inquam, ob causas, media mihi via insistendum esse duxi, ut partim scilicet humorem evacuaem, partim etiam diluerem: morbum itaque hac arte, mihi à multis retro annis comperta, ac comprobata, toties quoties in ordinem coegi.

Pullus tenerior in tribus circiter aquae fontanae congiis elixatur, adeo ut carnis saporem vix perceptibilem liquor referat; hujus decocti (vel defectu ejus liquoris possetrici) capaciores aliquot cyathos aeger tepide exhaurire jubetur; eodemque tempore bona ejusdem quantitas pluribus *Enematis* successive injiciendis inservit, donec qua per superiora, qua per inferiora, tandem omne jusculum absumtum, ac denuo rejectum fuerit. Hisce Haustibus, pariter ac Clysteribus. Syruporum *Lactucae*, *Violarum*, *Portulacae*, *Nymphaeae*, eorumve alicujus, Uncia subinde admisceri poterit; quamquam & citra ejusmodi additamenta jusculum ipsum per se rem satis commode exsequatur. Ita ventriculo insigni liquoris quantitate saepius onerato, atque, ut sic dicam, subverso, ac reiterata Enematum injectione, humores acres vel foras eliminantur, vel retusa acrimonia ad debitam temperiem revocantur. Exantlato
hoc

hoc eluvionis penso, quod tres vel quatuor horas sibi vendicat, medicamentum aliquod *Paregoricum* durationi coronidem imponit: Mihi hoc crebro in usu est, ℞. *Aq. Paralyf.* ℥j. *Mirab.* ℥ij. *Laudani liquidi* gutt. xvj. cujus loco Narcoticum quodvis officinale succenturiari poterit. Atque haec quam proposui diluendi humores via multo tutius, ac expeditius, quam quae vel per evacuantia, vel per adstringentia, vulgo instituitur, periculosissimo adfectui occurrit; quippe cum ab *illis* tumultus concitator & ferocior evadat, ac omnia fusque deque vertantur; haec e contra hostem in mediis visceribus detineant, ac ex advena reddant plane inquilinum; ut taceam, protracto in longitudinem morbo, praeter periculum ex ejusmodi mora, qua in massam sanguinis tandem humores vitiosi irrepunt, atque mali moris febrim facile accendunt, etiam aegris gravissimi mali taedium procreari.

At vero diligenter est animadvertendum, quod si non accesserit Medicus nisi postquam aeger vomitu, ac dejectionibus, ad horas aliquam multas continuatis, puta decem, vel duodecim, fuerit exhaustus, & jam frigescant extrema membrorum; hoc, inquam, casu, omissis aliis quibuscumque auxiliis recto cursu ad sacram hujus morbi anchoram, *Laudanum* intelligo, confugiendum est; quod non tantum exhibendum est urgentibus symptomatis, sed etiam cessantibus Vomitu ac Diarrhoea, mane & sero quotidie repetendum, donec pristinas vires aeger, ac sanitatem, tandem receperit.

Hic Morbus, quantumlibet Epidemicus, rarissime tamen (quod supra dictum est) *Augusti*, quo primum coepit mense, terminos excessit; ex quo mihi subest contemplari elegantissimum illud subtilissimumque artificium, quo utitur Natura in Epidemicorum natalibus, atque ortu; Licet enim eadem prorsus maneant causae, unde plures sub finem *Septembris* aequae ac mense praecedente, hoc morbo possunt corripri, nimia scilicet Fructuum Horariorum ingestio, eundem tamen non sequi videmus effectum: Quisquis autem *Cholerae morbi legitimi*, quo cum solo nobis in

M

prae-

praesentiarum res est, Phaenomena studiose collegerit, fatebitur Morbum istum, qui quovis alio anni tempore invadit, quamvis ex eadem occasione prognatum, atque eorundem symptomatum nonnullis stipatum, ab hoc nostro toto coelo distare; haud aliter ac si in aëre peculiaris mensis hujus lateat reconditum ac peculiare quiddam, quod specificam hujusmodi alterationem soli huic morbo adaptatam, vel Ventriculi fermento valeat imprimere.

C A P. III.

Dysenteria partis Anni 1669, atque integrorum 1670, 71, 72.

VEntris tormina sine dejectionibus initio Augusti 1669, ut supra innuimus, invadere coeperunt; & excurrente eo Autumno, *Dysenterias*, quae cum iisdem ingrediebantur, aequabant numero, ne dicam exsuperabant. Febris nunc iis accessit, nunc aberat. *Dysenteriarum* per id tempus grassantium torminibus dicta Ventris tormina omnino respondebant; atrocissima nempe haec erant, & per intervalla cruciabant; nullae vero sequebantur Dejectiones, vel *stercorosae*, vel *mucosae*. Pari passu cum *Dysenteriis* per *Autumnum* hunc omnem procedebant, sed ut jam docuimus, non cum iisdem per Annos sequentes hujus *Constitutionis* Epidemice amplius invadebant. Cum vero tormina haec sine dejectionibus neque natura sua, neque illa, qua promptissime sopiebantur methodo, à *Dysenteriis* multum dissideant, ad has me confero.

Animadverti, Morbum hunc uti nunc, ita fere semper, *Autumni* initio invadere solere, & adpropinquanti Hiemi pro tempore cedere; cum vero annorum feriis eidem Epidemice producendo nimium faveat, unum alterumve, etiam quovis alio tempore potest ferire; quin & circa *Veris* ingressum, forte etiam maturius, (si nempe aura calidior intemperantiori gelu, derepente soluto, mox supervenerit) plures aliquot incescere. Unde, perpauci licet fuerint, qui

qui hoc corripiantur morbo, cum tamen id tempore ita alieno contingat, satis scio illam *Constitutionem* haud mediocriter huic morbo suffragari. Atque ita se res habuit per eos annos, quibus *Dysenteriae* ita late depopulabantur; quandoque enim circa Hiemis aut Veris initium, uti dictum, hic morbus hunc illumve vexabat.

Nunc cum rigore, horroreque, adgreditur hic morbus, quos sequitur totius corporis calor, (ut in Febris solemne est,) atque hunc brevi post ventris tormina, ista vero dejectiones: Saepe vero nulla antecedit Febris praesensio, agmen autem ducunt tormina: dejectiones subsequuntur: Semper tamen adest ingens cruciatus, & intestinorum depressio cum dolore, quoties exoneratur alvus, cum crebris omnium quasi descensu. Dejectiones *mucosae* sunt omnes, non *stercorosae*, nisi quod nonnumquam stercorosa interponitur, idque sine dolore insigni. Mucosis hisce dejectionibus intertexuntur sanguinis quaedam lineamenta; quandoque tamen ne minimum quidem sanguinis per omnem morbi decursum iisdem admiscetur; quo non obstante, (modo frequentes sint Dejectiones, cum ventris torminibus & colluvie mucosa,) morbus haud minus recte *Dysenteria* vocabitur, quam si una manaret sanguis. Interea temporis aeger, si vel aetate floreat, vel Cardiacorum ope incalescat, febricitat, lingua subalbida quadam mucilagine dense obsita, &, si vehementius fuerit excalefactus, nigra etiam atque ficca: Prosternuntur admodum vires, dissipantur spiritus, nullum non adest Febris male moratae indicium. Non dolores tantum summos atque aegritudinem adfert hoc malum, sed, nisi perite tractetur, ingens etiam jam vitae discrimen aegrum perducit; cum enim jam imminutae caloris vitalis, ac spirituum, copiae è crebris hisce dejectionibus ante exhauriantur, quam peccans materia possit è sanguine exturbari, manuum ac pedum frigore superveniente, à morte periclitabitur, etiam intra morborum acutorum periodos oppetenda; quod si intentatas *Parcarum* manus hac vice elu-

ferit, plura tamen diversi generis symptomata miserum expectant: v. gr. nonnunquam progressio morbo, loco filamentorum sanguineorum, quae eodem incipiente dejectionibus permista conspici solebant, *sanguis sincerus*, ne mucos quidem intermixto, largiori quantitate singulis conatibus egeritur; quod, cum corrosione majorum aliquot vasorum, quae intestina perreptant, argumentum sit, aegro interitum minatur. Nonnunquam etiam intestina à magno illo incendio, quod excitavit materiae calidae, atque acris, ad partes laesas adfluxus copiosior, *Gangraena* insanabili adficiuntur. *Aphthae* insuper, exeunte morbo, oris interna, faucesque, saepe numero obsident; in primis ubi corpus diu fuerit excalefactum, & materiae peccantis evacuatio medicamentis adstringentibus impedito, non exacto prius per Cathartica morbi fomite. Atque hae quidem mortem imminentem ut plurimum denunciant. Quod si praedicta symptomata superaverit aeger, & morbus in longum trahatur, tandem intestina ordine quaeque suo, deorsum versus, adfici videntur, donec in *rectum intestinum* malum omne detrudatur, & in *Tenesmum* desinat: quo facto, longe secus atque in Dysentericiis, Dejectiones *stercorosae* vehementissimum intestinis dolorem inferunt, alvi scilicet fecibus teneriora adhuc intestina inter descendendum radentibus; cum dejectiones *mucosae* eo tantum tempore inferiori intestino, *recto* nempe, molestias creant, quo materia in eo solo conficitur atque inde excernitur. Hic autem morbus licet *adultis*, maxime *grandaevis*, haud raro exitialis, *Infantibus* nihilominus perbenignus reperitur, qui ad menses aliquot ab eodem quandoque adficiuntur, sine quovis incommodo, modo res Naturae permittatur.

Quantam cum hac, quam descripsimus, adfinitatem habeat *Endemia* ista *Hibernorum Dysenteria*, non satis scio, cum nondum ea mihi innotuerit; quin & in his, quas incolimus, regionibus quomodo se habeat *Dysenteria*, quam jam depinximus, si ad illas referatur, quae aliis annis infestabant, mihi pariter incompertum est; cum fieri quidem possit, ut variae enas-

enascantur *Dysenteriarum* species, ut sunt *Variolarum* & *Epidemicorum* aliorum, diversis *Constitutionibus* propriae, & quae proinde Medendi Methodum in aliquibus diversam sibi suo jure vendicent. Neque est, cur hos Naturae lusus hac in re tantopere demiremur; cum in confesso apud omnes sit, quod quo profundius in quaecumque Naturae opera penetremus eo luculentius nobis adfulgeat ingens illa varietas, & divinum pene artificium, operationum ejus, quae captum nostrum longissime superant. Adeo ut quisquis ille fuerit, qui in se receperit haec omnia mente adsequi, & multifarias Naturae operationes κατὰ μέρος indagare, partim magnis ausis excidet, neque voti per omnia compos reddetur: Convitia interim, (si quid judicando valet,) pro repertorum, vel utilissimorum, quam fecit, semente, certo certius sibi metenda proponet, idque eam tantam ob causam, quod primus invenit.

Porro observandum est, quod *Epidemici* omnes, ubi primum è Naturae sinu emergunt, exiliuntque, quantum ex eorum Phaenomenis licet conjicere, principio magis spirituofo, ac subtili, videntur inhaerescere, quam ubi jam magis adoleverint, quoque magis ad occasum vergunt, eo magis indies crassi atque humorales fiunt: Etenim quales quales demum fuerint inimicae istae particulae, quas aëri intime permixtas *Constitutionem Epidemicam* formare opinabimur, omnino par est, ut easdem majori agendi potentia, per ea tempora, pollere existimemus, quibus primum eruperint, quam postquam earum vires fuerint refractae. Ita primis mensibus, quibus grassabatur *Pestis*, nullo fere non die ejus contagio adflati, dum in triviis versarentur, inopinantes extincti sunt, nihil prorsus mali praesentientes; cum, ubi morbus magis adoleverat, neminem, nisi Febre atque aliis symptomatis praecedentibus, umquam prostravit: Ex quo abunde conficitur, morbum hunc in ipsis incunabulis magis efferatum atque acutum fuisse, quam post principia: licet pauciores prima acie jugulaverit, aucto jam scilicet, quem habebat, in humana corpora influxu. In *Dysenteriis* pariter, de quibus jam agimus,

omnia universim symptomata atrociora, sub primo morbi ingressu, comparebant; & licet, si ad aegrorum numerum respexeris, latius indies malum serperet, donec tandem ad statum pervenisset, in quo ex consequenti plures interibant quam ineunte morbo; symptomata tamen sub initio saeviebant magis quam in *statu*, ac multo adhuc magis quam in *Declinatione*, & ceteris paribus plures pro aegrorum numero Ἐλαβε πορφύρεον θάνατον καὶ μάλιστα πρῶται. Adde quod quo diutius perseverabat morbus, eo magis Humoralis etiam videbatur: v. gr. primo quo invasit Autumno, quamplurimi nullis omnino dejectionibus molestabantur; Torminum vero quod spectat atrocitatem, Febris intensionem, subitam virium prostrationem, aliaque symptomata, insequentium annorum Dysenterias longo intervallo post se reliquit. Quinimmo Dysenteriae cum Dejectionibus, quae primae incessabant, principio magis spirituofo ac subtili videbantur inhaerere, quam quae illas sequebantur. Etenim in primis Dysenteriis & conatus, & ad desiderandum irritatio, majores erant, tum etiam frequentiores; ipsae vero Dejectiones, stercorosae praesertim, & minores, & magis insolentes: Quibus autem gradibus morbus in genere se promovit, iisdem etiam imminuebantur Tormina; dejectiones vero magis stercorosae erant, donec tandem, fatiscente *Epidemica* hac *Constitutione*, Tormina vix perciperentur, Dejectiones *stercorosae* magis essent quam *mucosae*.

Curatio. Ut ad Curativas Indicationes tandem procedamus; cum varia quae huic Morbo accidunt symptomata, diligenter ac mature mecum pensitassem, *Febrem* eum esse (sui scilicet generis) in intestina introversam deprehendi, cujus ope humores calidi atque acres in massa sanguinea contenti, atque eandem exagitantes, per Arterias Meseraicas in dictas partes deponuntur; unde à vehementiori sanguinis atque humorum, eo contententium, impetu patefactis vasorum orificiis, sanguis per sedem effunditur. Interea temporis importuno intestinorum nisu, quae omnem adhibent operam, ut humores acres continuo infestantes expellant,
mucus

mucus iste; quo naturaliter obducuntur, singulis sedibus, nunc parcius, nunc copiosius, una egeritur. Proinde ultro se *Indicationes* offerre videbantur, neque mihi aliud quidpiam incumbere existimavi, quam ut primum acres istos humores, secta vena, immediate revellerem; quo facto insuper reliquam massam contemperarem, tum etiam dictos humores per Cathartica subducerem.

Hac ita Methodo sum usus: Quo primum accersebar die, venam cubiti tundendam suasi; eadem nocte & *Paregoricum* propinavi; & sequenti aurora Potionem hanc Cathartica Lenitivam, mihi familiarem, R. *Tamarind.* ℥℥. *fol. Sennae* ℥ij. *Rhei* ℥jss. *Coq. s. q.* *Aquae, Colaturae* ℥iij. *dissolve Mann. & Syr. Ros. solut.* aa ℥j. *M. F. Potio*, sumenda summo mane. Hanc ego Potionem Electuario cuilibet cum *Rhei* pauca quantitate parato, soleo praeponere; licet enim *Rhabbarum Cholerae*, atque acrioribus quibusque humoribus evacuandis, sit dicatum; attamen nisi *Mannae* aliquid, aut *Syrupi Rosacei*, vel aliud ejusmodi, ea quantitate admisceatur, ut ad pleniorum Catharsin adsurgat, in *Dysenteris curandis* non admodum conducit. Quandoquidem vero satis est obvium, Medicamenta Cathartica etiam lenissima, & tantum *ἔκκαστικὰ*, ventris tormina intendere, spirituum etiam dejectionem, atque *ἄταξίαν* universalem aegro inferre, adventitio nempe illo tumultu, quo sanguinem ac humores commovent inter operandum: ea propter solemne mihi est *Paregoricum* temporius aliquanto subjicere, quam post Cathartica consuevimus, hora scilicet pomeridiana quacumque, modo Catharticum suo defunctum munere videatur; quo scilicet quem concitavi motum denuo sufflaminare valeam. Deinceps ad duas adhuc vices dictum Catharticum praescribo, alternis scilicet diebus hauriendum; *Paregoricum* etiam post singulas Purgationes, quo supra monuimus tempore. Hoc insuper diebus à Purgatione vacuis, tam mane quam sero, exhibendum curo, quo scilicet symptomatum ferociam debellem, atque inducias impetrem, dum cum humore peccante exterminando mihi res est. *Anodyno* autem utebar

maxime *Laudano liquido*, guttis nempe xvj. vel xvij in Aqua qualibet Cardiacā, pro dosi una.

Post Venaesectionem & Catharsin semel celebratam per totum morbi decursum Cardiacum quodvis ē temperatioribus, ut *aq. Epidem. aq. Scord. comp.* & his similibus, subinde degustandum concessi: Ex gr. *℞. aq. Cerasor. nigr. & Fragor. aa. ℥ij. aq. Epidem. Scordii comp. & Cinnamomi bordeat. aa. ℥j. Margarit. praeparat. ziss. Sacchari Crystallini q. s. adde aq. Rosarum Damasc. ℥ss.* (ad gustum scilicet gratiorem) *M. F. Julap.* de quo cap. coch. iv. vel v. in languoribus, vel ad libitum. Haec autem in primis in Senioribus, ac Phlegmaticis usurpavi, quo nempe spiritus magna Dejectionum vi, quod in hoc morbo usu venit, prostratos erigerem quadamtenus, & resarcirem: Potus erat Lac coctum cum Aquae triplo: aut *Decoctum album* (quod adpellant) ex *C. C. & mīcae panis albiss. aa. ℥ij-* coctis in *aq. font. ℔ij. ad ℔ij. & postea s. q. Sacchari albiss. edulcoratum*, aliquando etiam lac Cerevisiatum; vel, ubi dejectio virium id postulaverit, *Aq. font. ℔ij. cum Vini Canarini ℔ss. simul coctae* pro potu ordinario frigide adsumebantur. Panatella item nonnumquam vescebatur; nonnumquam jusculo ē carnibus ovinis macilentioribus. Grandaeviores lectulo magis addixi; Aquam item Cardiacā illis familiarem liberalius indulsi, quam infantibus aut junioribus par erat. Laudata Methodus omnibus, qui mihi hactenus innotuere, in hoc morbo vincendo facile palmam praeripuit, qui perraro ultra tertiam Purgationem duravit.

Quod si morbus praefractior his non cederet, dictum *Paregoricum* aegro exhibui singulis diebus mane, & hora somni, donec omnino convalesceret; immo quo certius adhuc hic adfectus debellari potuerat, Laudanum praedictum octava quaque hora, i. e. ter spatio diei naturalis, propinare non dubitavi; idque in maiore dosi quam supra recensui, nempe ad gutt. xxv. si prior dosi fluxui cohibendo haud par fuerat. Insuper *Enema ex lactis vacc. libra dimidia, & Theriac. Androm. Unc. j. ss.* singulis diebus injiciendum curavi, quod quidem in quibuscumque alvi dejectionibus m-

re confert. Nec vel minimum quidem incommodi à tam frequenti Medicamenti Narcotici repetitione mihi adhuc videre contigit (quantamlibet noxam inde sequuturam comminiscantur inexperti,) licet plures noverim, qui in morbo contumaciori idem ad septimanas aliquot continuas quotidie usurpaverint. Hic autem admonendum, quod cum alvi fluxus ad *Diarrhoeam* tantum adsurgat, satis erit ut (Phlebotomia ac Catharsi fortiori omissa) *Rhabarbarum* solum singulis matutinis exhibeatur: nempe ejusdem *pulv.* ʒss. (plus minus pro aegri virium ratione) in *Bolum s. q.* *Diascordii concinnata*, addendo *ol. Chem. Cinnamomi gutt.* ij; noctibus autem insequentibus *Paregoricum ex aq. Cinnamomi bordeatae* ʒj. & *Laudan. liquid. gutt.* xiv. Dietam interim observando, qualem in curatione. *Dysenteriae* supra descripsi, atque etiam singulis diebus, si opus fuerit, clysterem injiciendo ibidem laudatum. Sed hoc obiter.

Ut unica instantia (neque enim pluribus Convalescentium exemplis, nulla cogente necessitate, Lectori taedium creabo) Methodum jam à me propositam commendatam faciam; Vir pietate, atque eruditione, insignis *Tbo. Belke S. T. P. & Comiti Sancti Albani* à Sacris domesticis, durante hac Constitutione, *Dysenteria* acutissima laborans, me in subsidium accito, ipsissima hac methodo restitutus est.

Infantes hoc morbo correpti, eodem plane modo erant tractandi; sanguinis tamen extrahendi quantitate, tum etiam Medicamentorum, tam Cathartici, quam Anodynini viribus, pro annorum ratione imminutis; ita ut v. g. Narcotici guttae duae infanti unius anni suffecerint.

Laudanum Liquidum, quod in quotidiano, ut dictum, usu mihi erat, hanc ad normam simpliciore praeparavi. *ʒ. Vini Hispanici lb j. Opii ʒ ij. Croci ʒj. pulv. Cinnamomi, & Garyophyllorum aa. ʒj. infundantur simul in B. M. per duos vel tres dies, donec liquor debitam consistentiam adquirat: Colatum servetur pro usu.* Hanc nostram praeparationem *Laudano Officinarum* solido anteferendam virtutibus quidem non censeo, sed ob formam saltem commodiorem, & majorem dosis

certitudinem, eidem antepono; cum scilicet Vino, Aquae destillatae, aut liquori alii cuicumque instillari possit. Et profecto non hic mihi tempero, quin gratulabundus animadvertam, DEUM Omnipotentem πάντων δατῆρα ἰάων non aliud remedium, quod vel pluribus malis debellandis par sit, vel eadem efficacius extirpet, humano generi, in miseriarum solamen, concessisse, quam sunt *Opiata* Medicamenta scilicet, ab aliqua *Papaverum* specie desumta. Et quamlibet sint nonnulli, qui credulis persuadere velint, omnem fere Narcoticorum, *Opii* praesertim ipsius, virtutem ab artificiosa ac debita, quam soli adhibent, praeparatione pendere: qui tamen, experientia iudice, certaverit, & tam simplicem succum à natura oblatum, quam ejus praeparata cum diligenti observatione in usum frequenter revocaverit, nullum fere discrimen intercedere comperiet, & mirandos illos effectus, quos edit, nativae ipsius plantae bonitati atque excellentiae, non vero artificis polidaedali sollertiae, deberi certo sciet. Quinimmo ita necessarium est in hominis periti manu organum, jam laudatum Medicamentum, ut sine illo manca sit ac claudicet Medicina; qui vero eodem instructus fuerit, majora praestabit, quam quis ab uno Remedio facile speraverit: Rudis enim sit oportet, & parum compertam habeat hujus medicamenti vim, qui idem sopori conciliando, demulcendis doloribus, & Diarrhoeae sistendae adplicare tantum novit, cum ad alia plurima, gladii instar *Delphici*, adcommo-
 ri possit, & praestantissimum sit Remedium *Cardiacum*, unicum pene dixerim, quod in rerum natura haecenus est repertum.

Hac Methodo erant tractandae *Dysenteriae* in genere. Observandum est autem, quod cum primo quae ingrediebantur Anno, indolis magis subtilis, uti dictum, ac spirituosae essent, quam quae sequentibus Annis infestabant, idcirco non ita prompte Catharticis parebant Medicamentis, atque illis, quae tam sanguinem diluebant contemperabantque, quam acres istos humores, qui ex eodem in fistulam intestinalem excernebantur. Quamobrem primo autumno,
 quo

quo *Tormina sicca & Dysenteriae* invadebant, Methodum sequentem constanter ad utrumque morbum abigendum adhibui, eventu ubique adstipulante; donec adpetente frigore eandem etiam, anno eodem, minus efficacem esse sentirem, atque annis sequentibus, cum jam magis à subtilitate recederet morbus, prorsus inutilem.

Ita vero processit: si aeger aetate florens febricitaret, cubiti venam tundendam praecepi, atque elapsa hora una aut altera, eundem ingesto affatim liquore diluendum, ut in *Cholera morbo*, factitaram; non vero, ut illic, juscule carnibus pullorum, aut Lacte Cerevisiato, at Lactis ipsius fero, quod eadem qua illic copia frigide propinandum, tepide vero inferius injiciendum curavi, nec Saccharo adjecto, nec alia re quacumque. *Tormina*, & *Dejectiones sanguine* permistas, rejecto jam quarto Enemate, evanescere animadvertēbam: Hoc labore exantlato, & transmissio fero lactis omni (quod duarum triumve horarum spatio fiet, si diligenter operam navaverit aeger) lectulo protinus eum commisi, ubi brevi sponte sua in madorem solvebatur (à fero lactis sanguini immixto,) quem ad horas 24. continuari, minime provocari jubebam; nihil interim concedens praeter Lac crudum paulo tepefactum, quo etiam utebatur solo ad dies tres vel quatuor, postquam è lecto surrexerat. Si vel ob lectuli, vel lactis usum nimis praemature intermissum, recidivam pateretur aeger, eadem vestigia denuo repetenda erant. Haec methodus, si certa atque expedita fuerit, non ideo à viro quolibet prudente repudiabitur, quod fastoso Remediorum adparatu non se venditet.

Huiusmodi *Febrem* symptomatis, qualia supra descripsimus, stipatam in iis locis & temporibus reperi, quibus *Dysenteria Epidemica* regnat, & Methodum hanc, quam delineavimus, eidem omnino deberi, testimonio viri probi, atque eruditi, Doctoris *Butler* amplius confirmabitur, qui Nobilissimum D. D. *Henricum Howard* à S. Maj. Regia Britannica ad *Marroccensem* in *Africa* Legatum comitabatur; quibus in regionibus, ut mihi ipse retulit, observavit *Dysenteriam*
per

per ea tempora, uti semper, Epidemice grassari, & *Febrem*, quae cum illa jungebatur, omnino illi similem quam depinximus; quibus ille medebatur tam in urbe *Tingitana*, quam aliis locis, sive *Nostrates* essent aegri, sive *Mauri*, dicta Methodo, felici semper exitu. Quam quidem neuter alteri debemus, sed pari fortuna in eandem diffitissimi incidimus. Profectebatur autem, optime istic sibi cessisse in illius morbi Curatione Methodum illam, qua liquoris diluvio submerguntur *Dysenteriae*. Atque existimo ego, omnino par esse, ut in calidiori isto Climate longe rarius successu careat haec Methodus, quam in nostra *Britannia*.

Primo illo Autumno, quo vigebat haec *Constitutio*, *Daniel Coxe* M. D. vir ingenio & eruditione ornatissimus, *Dysenteria* acutissima laborans, me quem consuluit suadente, ope Methodi jam laudatae, cito, tuto, & jucunde sanatus est; post tertium scilicet quartumve Enema, dum lecto adsiderem, & Tormina & Dejectiones sanguineae evanuerunt; nec qualibet re alia, praeter lecti ad dictum spatium patientiam, & Lacteam Dietam, ad sanitatem redintegrandam opus habuit. Eodem plane modo & idem postea alios quamplurimos hoc malo adfectos restituit, exeunte eo Autumno. Anno autem proximo, illum etiam idem molientem spes fefellit.

Jam olim diximus, quod saepenumero hic morbus, si diutius excurrat, intestina seriatim omnia deorsum versus adficiat, donec omnis ejus vis in *Rectum* decumbat cum assidua desidendi cupiditate, qua nihil praeter mucosum quiddam & subcruentum excernitur. Hoc si fiat, frustra erit, me iudice, qui medicari sataget vel quavis Methodo praedicta, vel Clysteribus abstergentibus, glutinantibus, atque adstringentibus, quae pro variis ulceris, quod supponitur, temporibus injici solent; vel etiam Fotu, Inseffu, Suffumigiis, ac Suppositoriis, dictos scopos respicientibus. Liquet enim, hoc ab ulcere *Recti* non procedere, sed ex illo potius, quod *Intestina* quibus gradibus vires resumferint, iisdem etiam materiae morbificae reliquias in *Rectum* deturbaverint; quod quidem

dem indefinenter proripitum singulis sedibus mucosam illam materiam, qua ex naturae providentia intestina duplicantur, elidit. Corroboranda est itaque pars adfecta, quo possit, aliorum intestinorum exemplo, jam fatiscentes mali reliquias funditus eliminare. Hoc autem ea sola praestabunt, quae corpori in genere vires adjicere apta nata sunt. *Topicum* enim, qualecumque id demum fuerit, parti dolenti applicatum, cum Alienum quid sit, contractu molesto debilitatem magis adferet, quam robur subministrabit. Tolerandum itaque est aegro, donec Diæta Analeptica & liquore aliquo Cardiaco, qui valato adridet maxime, pro libitu ingesto, revocari possint vires; quibus redeuntibus, pari passu suaque sponte proripiet se hoc *Tenesmi* symptoma.

Accidit etiam nonnunquam, licet raro admodum, ut *Dysenteria* sub initio non rite curata, particulare subjectum ad annos aliquot discruciet, integra sanguinis massa Crasin quasi *Dysentericam* jam adeptam; unde acres calidique humores intestinis continuo suppeditantur, aegro interim singula vitae munia mediocriter bene obeunte. Hujus specimen se mihi obtulit non ita pridem in muliere quadam meis aedibus vicina, quae per tres annos, hujus *Constitutionis* postremos, hoc malo continenter exercebatur. Cum remedia quamplurima esset experta, antequam ad me accederet, Venae-sectionem tantum, missis praefidiis quibusque, celebrandam censui; quam ut saepius repeterem, longioribus tamen intervallis, tum sanguinis color, Pleuriticorum sanguinis aemulus, tum insigne illud, quod, post singula vice magis ac magis, auctum sentiebat levamen, mihi addebant animos; cujus ope tandem pristinam sanitatem consequuta est.

Antequam finiam, hoc est notandum, quod tametsi in his annis, quibus *Dysenteriae* adeo *Epidemice* grassarentur, evacuationes prius memoratae prorsus necessariae erant, antequam ad usum Laudani deventum fuisset; attamen in *Constitutione* quavis huic morbo minus faventi, istae tuto omitti possint, ac curatio compendiosiori via, solo nempe usu Laudani, absolvi, eo quem descripsimus modo. Atque haec de *Dysenteria* dicta sunt. CAP.

C A P. I V.

*Febris Continua partis Anni 1669, atque
integrorum 1670, 71, 72.*

EO ipso tempore, quo saeviebat *Dysenteria*, & *Febris* quaedam illi simillima, quae *Dysentericis* accidere saepe solebat: una exorta est, quae quidem non eos tantum, quos jam sauciaverit *Dysenteria*, sed ab illa prorsus immunes, (nisi quod subinde, at raro, tormina haud quidem atrocia, nunc cum *Dejectionibus*, nunc *sine* illis, paterentur aegri) pariter incessit: Easdem enim ubique *αἰτίαι* seu causas manifestas & adparentes habuit, quas *Dysenteria*; eadem etiam per omnia symptomata, quae *Dysentericorum* Febrem comitabantur. Ita ut, si evacuationes per alvum, *Dysenteria* laborantium, excipias, & quae ab istis necessario pendebant symptomata, dicta *Febris* ejusdem prorsus naturae cum ipsis *Dysenteriis* videretur: & deinceps per hujus *Constitutionis* decursum omnem, parem cum illis subiit symptomatum quorumlibet alterationem, eisdem scilicet differentiis, quoad Augmentum, Statum & declinationem, affecta, quibus adficiebantur in genere *Dysenteriae*. Haec itaque *Febris Dysenterica* mihi audiebat.

Memorata *Febris* nonnunquam, uti dictum, cum alvi Torminibus, sed mitioribus, ingrediebatur (prioribus annis maxime, quibus invasit,) vel ista ad eam post accedebant, saepius vero nulla erant. Sudores, qui in Febre *Constitutionis* praegraessae copiosissimi erant, ut supra notavimus, in hac rari ac pauci, sed Capitis dolor in hac quam in illa specie immajor: Linguae aegrorum, licet humidae atque albae, ut in altera specie, crassa insuper pellicula oblinebantur. Rarius haec per *Ptyalismum* sibi fugam quae-rebat, quod in alia non erat infrequens. Ad *Aphtas*, cum jam discessum meditaretur, erat propensior, quam vel prior ista, vel alia quaevis *Febris* species, quam mihi haftenus contigit videre; huic etenim perquam familiare fuit (uti & Febri etiam illi, quae

Dy.

Dysenteriiis supervenit) cum jam fere desineret, materiam foedam atque acrem è sanguine in os, atque gulam, deponere, unde nascebatur dictum symptoma; in iis praesertim, quos contumacior morbus diutius maceraverat, & regimen justo calidius amplius infirmarat.

Eodem etiam morbo generabantur *Aptbae* istae, quae *Dysenteriiis* pervicacioribus, cum Febre conjunctis, nullo non die accidebant; praesertim si, praeter regimen calidius, evacuationes etiam per alvum medicamentis adstringentibus prius fuerint coërcitae, quam morbi fomes è venis Phlebotomia & Catharsi exigeretur.

Haec erant certissima hujusce Febris *stationaria*: reliqua symptomata variabant quotannis, &, pro manifestis aëris qualitatibus, certis quibusdam temporibus, & pro Dysenteriae in genere progressu, tum etiam vario ejusdem statu. Sed ut haec clarius intelligantur, cum hoc praesertim artificio in *Epidemicorum* productione triumphet natura, rem paulo altius repetam. Notandum est itaque, quod, licet aëris *qualitates manifestae* non eam vim cuilibet *Constitutioni* imprimant, ut causae sint Epidemicorum, qui ad illam proprie referuntur, Productivae, (cum a recondita atque inexplicabili ejusdem conditione fluant isti,) pro tempore tamen in eos habent potestatem, & proinde intromittuntur *Epidemici*, aut etiam excluduntur, prout illis favent qualitates manifestae, vel adversantur; *Universalis* autem *Constitutio* eadem prorsus manet, five eam promoverint istae, five quadamtenus retardarint. Unde etiam est, quod, cum varii *Epidemici* in eandem incidant *Constitutionem*, hic aut ille morbus particularis ea potissimum tempestate se exferat, ad quam sensibiles aëris qualitates eundem destinaverint, atque alteri demum *Epidemico* locum cedat, quem scilicet diversae subsequentis temporis qualitates advocaverint. Ex quo fit, ut Febris *Stationaria*, quaecumque demum illa sit, quae ad *Epidemicum* eo anno regnantem attinet, *Julio* mense potissimum saeviat, cujus initio plures hominum cervices simul adgreditur; *Autumno* vero adpropinquante,

te, magno illi Epidemico, à quo annus insignitur, rursus invalescenti, decedit, & parcius infestat, ut quilibet semper annus satis docet. Excalefacta enim à praegressa aestate hominum corpora Febres, *Constitutioni Generali* propriae quae sunt, promptissime eo tempore invadunt; adpetente vero *Autumno*, quo qui praedominatur *Epidemicus*, fasces resumit, istis omnino recedendum est.

Sicuti vero nominatae *Febres* sensibili aëris Qualitati acceptum referre debent, quod jam hoc mense exoriantur; ita etiam symptomata varia, à sua natura, quatenus ab ejusmodi *Constitutione Generali* pendunt, prorsus aliena, à manifestarum qualitatum, quae in illum incidunt *mensē*, peculio sumunt mutuo. Hinc est, quod quibus annis dictae Febres hoc mense turmatim ingrediuntur, variis symptomatis novis stipantur, praeter illa, quae eis sunt propria, quatenus ab ejusmodi *Constitutione* generali procreantur; eadem tamen ipsae maneant, licet apud vulgus ob *φαινομένων* diversitatem *Novae* quotannis Febres audiant. Ad paucas vero tantum septimanas perseverant symptomata haec magis peculiariora, quibus elapsis propria solummodo symptomata, quae eis accidunt, quatenus Febres sunt *Stationariae* talis *Constitutionis*, reperiuntur per reliquum annum.

Hoc tum in aliis liquebat Febribus, tum magis peculiariter in *Dysentericis* mensis *Julii* 71, & 72, in quarum *priore* vehemens aegritudo, & Bilis aeruginosa, cum magna in Diarrhoeam propensitate sub morbi finem, continuo observabantur: In *posteriore*, doloris sensus in partibus corporis musculosis, Artubus maxime, ad Rheumaticorum fere dolores accedens. Faucium insuper inflammatio, mitior tamen quam in Angina laborantibus. Utraque tamen haec in eadem *Febre specifica* coibant, & eadem plane medendi ratione utraque profligabant; differebant autem respectu tantum qualitatum sensibilium, quibus donabantur tempora illa, in quae incidebant. Improvisa vero subitaneaque harum Febrium circa dicti mensis initium eruptio, & nova ad tempus aliquod peculiarium symptomatum facies (licet neque specie distarent, neque me-

methodo medendi, quam postulabant, à Febre illa quae integrum percurrerat annum:) Haec, inquam, plus satis evincunt, quam sit difficile certam Febris speciem omni tempore è Phaenomenis elicere; licet eam satis recte possit dignoscere, qui ad alios morbos eodem anno ingruentes diligenter attenderit, & propria insuper Febris symptomata, quae ad hunc vel illum *Evacuationis* modum spectant, rite observaverit. Nec parum facit ad investigandam Febris speciem consideratio, sive Methodi, sive Medicamenti, à quibus eadem minimo cum negotio expugnatur.

Quod ad reliquas symptomatum, Febres *Stationarias* comitantium, differentias spectat, *varia* Constitutionis tempora eae tantum respiciunt, atque eo nomine vel sunt intensiora, vel remissiora illa, prout intenduntur, vel etiam remittuntur symptomata aliorum Epidemicorum, ad quos ipsa pertinent.

Sed ut ad rem revertamur. *Febris* haec, quae cum *Dysenteriis*, ut supra dictum, est ingressa, parem cum illis passum tenuit; nisi quod se paululum subduceret, dum alii horum annorum Epidemici praevalerent; persistebat tamen illa, nunc plures, nunc pauciores, petens, durante hac *Constitutione*.

Pro hujusce *Febris Curatione*; cum observassem, uti prius dictum, Phaenomena *Febris Dysentericorum* quamplurimum eadem plane esse cum illis, quae hujus anni *Febres solitarias* comitabantur, consentaneum mihi videbatur sanatos in aegros meos, si evacuationem illam quadamtenus imitarer, qua natura materiam illam corrosivam atque acrem, quae & ipsius *Dysenteriae*, & supervenientis Febris causa *Continens* est, solet ablegare. Ac proinde eadem ipsa Methodo, tum quoad Venae-sectionem, tum repetitas Purgationes, Febrem hanc adgressus sum, quam in *Dysenteriae* curatione supra fufius deduximus; Nisi quod *Paregorica*, Purgationibus interjecta non tantum non hic juvare, sed & obesse deprehenderim, (secus atque in *Dysenteria*) cum ab his detineretur materia illa, quae Catharsi eliminari debuerat. Pulticula Avenacea, Hordeacea,
N Pana-

Panatella, & similibus sub primis morbi diebus vitabat aeger; potus erat Cerevisia tenuis parum tepefacta. Post celebratam vero semel iterumve Catharsin, nulla suadebat necessitas pullorum carnibus, aut similibus eupeptis aegro interdicare; cum haec per Purgationem Medicatio ea indulgeat, quae non poterant concedi, si alii viae insisteretur. Tertia ut plurimum Purgatio, interposito semper die, morbum absolvit; neque tamen perpetuum id fuit, sed aliae insuper nonnunquam instituendae erant. Si Febre jam pulsa, fractiones adhuc essent, ac magis effoetae, aegri vires, atque is tardius convalesceret (quod *Hystericis* frequentissime accidebat, *Laudano* in parva dosi exhibito easdem restaurare, & spiritus transfugos ac dissipatos in desertas stationes revocare, conabar; raro autem remedium illud repetebam, neque umquam praescripsi, nisi biduo triduove à postrema Catharsi. Nihil vero aequè ad renovandas vires, refocillandosque spiritus, faciebat, atque auræ liberior usus mox ut Febris recesserit.

Ansam autem ad praxin hanc instituendam hinc primum adipui; quod nempe, nascente ferme *Constitutione* hac, (dum irrequieto sollicitoque animo novae hujus Febris naturam volutarem,) ad Juvenulam, mihi vicinam, advocabar, febricitantem quidem illam, atque acerbissimo sincipitis dolore fere enectam, aliisque symptomatis, quibus *Febrem Dysentericam* onerari jam diximus: Haec, cum à me interrogaretur, & de modo, quo Febris primum invadebat, & de ejusdem duratione, passa est se à *Dysenteria*, quae tum ubique fere grassabatur, à quatuordecim retro diebus fuisse liberatam; cui sive sua sponte discedenti, sive medicamenti ope depulsae, protinus successit dicta Febris cum dolore capitis. Quibus ego me rectissime occurrere posse conjectabam, si *Dysenteriae* loco aliam evacuationem substituerem, ejus simillimam, qua praeclusa Febris oborta est; ac proinde methodo supra laudata eandem restitui; Atque huic quidem se promptissime dedebant hujus *Constitutionis* Febres. Semper enim rebar, non sufficere ad comprobendam in *Acutis* Medendi rationem, ut feliciter

citer ea cederet, (cum ab imperitissimarum muliercularum temeritate fanentur nonnulli,) sed requiri adhuc, ut morbus, nullo negotio victus, quasi suo pte genio cedat, atque abitum adfectet, quantum ejus fert natura. Sed haec obiter.

Ineunte Junio 1672 Vir Nobilissimus, ac Prudentissimus Dominus Comes *Salisburiensis* hac Febre laborans cum torminibus, alvo tamen non soluta, accersiri me jussit, & Methodo proposita sanitati redditus est. Neque alia mihi ulla fuit opus, dum haec staret Febris.

In Adolescentibus, aliquando & in paulo proVectioribus, Febris haec caput nonnunquam petebat, unde delirabant, non quidem ut in aliis Febribus Phreneticorum more, sed quasi stupore, ad *Carum* proxime accedente, perculsi. Hoc illis praeter ceteris accidebat, qui sub morbi principio, in sudoribus quoquo modo extorquendis, operam inauspicato collocarant. Non id mihi contingebat felicitatis, ut his sublevandis par tunc temporis essem, licet nullum non moverem lapidem, nullumque non è remediis haecenus notis in suppetias advocarem. Atque haec de Febre hujus *Constitutionis* possunt sufficere.

C A P. V.

Morbilli Anni 1670.

SUB initio *Januarii* 1670. (ita ut solent praemature) *Morbilli* sunt ingressi, atque indies magis invalescebant, donec instante *Verno Aequinoctio* *ἀρχῇ* adepti, exinde iisdem gradibus imminuti, tandem *Julio* sequenti penitus exstinguerentur. Horum jam ego Historiam (cum omnium, quos haecenus vidi, in suo genere perfectissimi illi mihi videantur,) certam atque exquisitam, quatenus mihi tum observare licuit, literis consignabo.

Ortum habet hic Morbus, atque occasum, temporibus supra notatis. *Infantes* plerumque adgreditur, omnesque adeo ex illis, iisdem moeniis conclusos. A rigore atque horrore, calorisque & frigoris, quae

se mutuo *primo* die expellunt, inaequalitate tragoe-
diam ordiar; tandem effulgente *secundo* die in Fe-
brem consummatam definit, vehementi aegritudine,
siti, inadpetentia, lingua alba (non vero sicca), tus-
sicula, capitis atque oculorum gravedine, & somno-
lencia perpetua stipatam. Plerumque etiam è nari-
bus atque oculis stillat humor; atque hujusmodi la-
crymarum in oculos effusio, certissimum est signum
Morbillorum ingruentium. Cui & hoc addendum
haud minus certum, quod etsi in facie, exanthematum
specie, hic adfectus ut plurimum se prodit, in pecto-
re tamen non tam exanthemata, quam maculae latae
& rubrae superficiem cutis non superantes, conspi-
ciuntur; sternutat aeger tamquam à suscepto frigo-
re; intumescunt palpebrae (paulo scilicet ante eru-
ptionem) vomit, saepius tamen laborat *Diarrhoea*
cum dejectionibus coloris subviridis; dentientibus
autem maxime id convenit. Infantes etiam per hunc
morbum solito sunt morosiores. Ingravescunt ut
plurimum symptomata ad *quartum* usque diem, quo
tempore plerumque (licet ad diem *quintum*, aliquan-
do differantur) circa frontem & reliquam faciem
maculae parvae rubrae, publicum moribus persimi-
les, prodire incipiunt: quae tam numero quam ma-
gnitudine auctae, racematim coalescunt, & faciem
maculis rubris majusculis variae figurae, interstin-
guunt. Quae quidem maculae rubrae, è parvulis
quibusdam papulis rubris haud longe ab invicem dis-
sitae, supra cutis superficiem paulum elevatis, con-
flantur, quarum protuberantia, digito leviter admo-
to, tactu potest deprehendi, licet oculorum longius
remotorum aciem fere effugiat. A facie, quam pri-
mo solam occupant, sensim ad pectus ventremque,
crura deinde ac tibias, se diffundunt hae maculae: licet
truncum atque artus rubore inficiant tantum, nulla
eminentia sensibili cutis aequabilitatem transgressae.

Eruptione *Morbillorum* non perinde deliniuntur
symptomata, atque *Variolarum*; Vomitus tamen
post eruptionem numquam observavi. Tussicula nihil-
ominus Febrisque intenduntur; cum spirandi diffi-
cultate, oculorum debilitate, defluxioneque in eos-
dem

dem decumbente, somnolentia perpetua, atque in adpetentia, uti prius adhuc perseverantibus. Die *Sexto*, aut circiter, frons & facies asperescunt, emorientibus pustulis, ruptaque cuticula, & per id temporis maculae, per reliquum corpus & latissimae sunt, & maxime rubescunt. *Octavo* circiter die maculae in facie evanescent, & vix in reliquo corpore cernuntur. *Nono* vero nullae sunt prorsus, facie atque artubus, quandoque & toto corpore, quasi farina conspersis, particulis scilicet disruptae cuticulae paulum elevatis & vix cohaerentibus, quae, morbo jam abituriente, in frustra distrahitur, & postea à toto corpore squammularum forma decidit. Evanescent itaque *Morbilli* die fere *Octavo*, quo tempore vulgus (à spatio, quo perdurare solent *Variolae*, deceptum) eosdem introverti adfirmat, licet revera illi cursum à natura destinatum absolverint; & symptomata, quae iisdem recedentibus superveniunt, ex eo nata autumat, quod justo citius se intro *Morbilli* receperint. Observare enim est, Febrem atque spirandi difficultatem tunc temporis augeri, importunius urgere Tussiculam, ita ut nec interdiu, nec etiam noctu fere, somnus possit obrepere. Infantes praesertim sub regimine calidiori, aut qui calidioribus usi sunt medicamentis, ad promovendam Morbillorum eruptionem, huic malo sunt obnoxii, quod Morbillis jam facessentibus se ostendit; unde in *Peripneumonia* conjiciuntur, quae plures jugulat, quam aut *Variolae* ipsae, aut symptoma quodcumque ad eum spectans morbum, licet omni prorsus periculo vacent *Morbilli*, si modo periti tractentur. His etiam non raro accidit *Diarrhoea*, quae vel morbum statim excipit, vel etiam ad plures septimanas excurrit post morbi, omniumque ejus symptomatum, fugam: haud sine magno aegri discrimine, in quo abhinc orta spirituum profusione continua, versatur. Aliquando etiam post regimen intense calidum Exanthemata livescunt primo, mox nigrescunt: id vero *Adultis* tantum contingit, de quibus conclamatum est, ubi primum nigredo ista conspicitur, nisi Phlebotomia & temperatioris regiminis refrigerio iis actutum subveniat.

Morbillis ut natura, ita & medendi, quam *Curatio*. sibi polcit hic morbus, ratione, cum *Variolis* satis convenit: Medicamenta & regimen calidiora periculi plenissima sunt, utut frequenter in usum revocentur ab ignaris aegrorum Curatricibus, eo animo, ut morbus à corde procul submoveatur. Feliciter prae aliis mihi cessit methodus illa, qua aeger ad dies binos solum, ternosve, ab eruptione lecto adstringebatur, quo sanguis leniter, pro morbi genio, particulas inflammatas facile separabiles, à quibus offendebatur, per cutis spiracula diffilaret, nec lodicibus, nec igne praeter modum, quem fanustenebat, adjectis. A carnibus quibuscumque arcebam, juscula avenacea, hordeacea, & similia: nonnumquam & pomum coctum concedebam. Potus vel erat Cerevisia tenuis, vel Lac cum Aquae triplo coctum. Tussim, quae huic morbo fere adsidua est, decocto aliquo Pectorali subinde hausto delinitam volui; uti etiam eclegmate aliquo eundem scopum attingente. At prae reliquis *Diacodium* omni nocte ab ipso morbi insultu per totum ejus decursum exhibendum curavi: Ex. gr. $\mathfrak{R}$. Decoct. pectoral. $\mathfrak{W}$ iss. syr. Violac. & Capill. Veneris aa $\mathfrak{z}$ iss. M. F. *Apozema*: Capiat $\mathfrak{z}$ ijj. vel iv, ter vel quater in die. $\mathfrak{R}$. ol. Amygdal. dulc. $\mathfrak{z}$ ij. syr. Violac. & Capill. Ven. aa. $\mathfrak{z}$ j. Sacchari cand. albi q. s. M. F. *Eclegma*, de quo saepius lambat, praecipue quando tussis urget. $\mathfrak{R}$. aq. Cerasor. nigr. $\mathfrak{z}$ ijj. syr. de Meconio $\mathfrak{z}$ j. M. F. *Hauustus*, sumendus sing. noctibus. Si vero infans fuerat aeger, minuenda erat tam Pectoralium quam Narcotici dosis pro ratione scilicet aetatis.

Rarissime perit, qui hoc utitur regimine; nec praeter necessaria atque inevitabilia morbi symptomata novis insuper malis atteritur: Tussis prae reliquis fatigat; à qua tamen nihil est periculi, nisi morbo jam praetergresso, cumque adhuc per septimanam unam aut alteram persistat, aerae liberioris usu, ac remediis Pectori dicatis, haud difficulter fugatur; quinimmo sponte sua & paulatim decrescit, & tandem fatiscit.

Si autem aeger à Cardiacorum, vel Regiminis justo Calidiorum, usu, post eorum discessum (quod valde est familiare) Febre vehementi atque *Dyspnoea* aliisque
Ac-

Accidentibus, qualia *Peripneumonicos* solent adfligere, in vitae discrimen adducatur, felicissimo semper eventu, ~~vel~~ tenerrimorum infantum venas in brachio fecui, educta ea sanguinis quantitate, quam aetas viresque indicarent. Quandoque etiam, urgente morbo, Phlebotomiam iterare haud sum veritus. Profecto haud paucos Infantes hoc statim symptomate enecandos, benedicente summo Numine, misso sanguine eripui. Infantibus autem accidit illud post *Morbilorum* recessum, quibus ita est exitiale, ut inter praecipuos *Parcarum* ministros jure habeatur, plures jugulans, quam vel ipsae Variolae; nec dum mihi visus est, qui certa alia methodo eidem potuit occurrere. Quin & *Diarrhoea*, quam *Morbillos* excipere diximus, Venaesectione pariter sanatur; cum enim halitibus inflammati sanguinis in intestina ruentibus ortum suum debeat (quod etiam in *Pleuritide*, *Peripneumonia*, aliisque, qui ab *inflammatione* creantur, morbis usu venit) à quibus illa ad excretionem stimulantur; sola Venaesectio levamen adferet, à qua tum revelluntur acres isti humores, tum etiam sanguis ad debitam redigitur temperiem.

Neque est, cur quis miretur me in teneris infantibus Venaesectionem instituendam suaderem, cum sanguis, quantum ego haecenus potuerim observare, haud minus tuto ex eorum venis, quam ex adultorum, extrahatur. Et profecto ita est illa necessaria, ut nec symptomati memorato, nec aliis quibusdam, quae infantibus accidere solent, omissa Phlebotomia certo mederi valeamus. Exempli gratia, quo pacto Puerorum *dentientium Convulsionibus*, quae nono, decimoque mense superveniunt, (cum Gingivarum intumescencia doloreque, à quibus comprimuntur nervi atque irritantur, unde etiam Paroxysmi isti nascuntur) sine Venaesectione opem feremus? Quae sola in dicto adfectu *specificis* quibuscumque ~~vel~~ decantatissimis, quae haecenus innotuere, longe est anteferenda; quorum nonnulla adventitio calore nocent etiam, & dum occulta aliqua proprietate morbo adversari creduntur, manifesto calore eidem militant, atque aegrum ad plures deducunt. Praetereo in praesentiarum in-

gens illud solatium, quod adfert Venaesectio Infantum *Pertussi*, (quam Nostrates vocant *Hooping Cough*) in qua Remedia quaelibet Pectori dicata longo post se linquit intervallo.

Quod de horum symptomatum *Morbillis* decedentibus supervenientium curatione jam diximus, nonnumquam etiam eisdem florentibus potest competere; si nimirum artificiali, si fas est dicere, atque adscititio calori ea debeantur. Hoc anno 1670 famulam Dominae *Annae Barington* hoc morbo laborantem, una cum *Febre*, *Dyspnoea*, *Maculisque purpureis* corpus omne deturpantibus, aliisque symptomatis quamplurimis periculosissimis, Medicus invisebam; cum regimini & Medicamentis, quae satis multa usurpaverat, calidioribus ista omnia tribuerem, sanguinem è brachio extrahendum curavi, & Ptisanam Pectoralem atque Refrigerantem saepe adsumendam praescripsi, quorum ope & regiminis simul temperationis, & maculae, atque alia omnia symptomata pedetentim evanescebant.

Hicce Morbus, mense *Januario*, ut dictum est, natus, ad *Aequinoctium* usque *Vernum* crescebat indies; à quo tempore, imminuta paulatim vi, sequenti *Julio* plane desiit; nec est reversus per omnes annos, quibus haec *Constitutio* dominabatur, nisi quod insequenti Vere nonnullibi, licet rarius, se ostenderet. De *Morbillis* haec dicta sunt.

C A P U T VI.

Variolae Anomaliae Annorum 1670,

71, 72.

Morbilli praedicti, (quod jam supra innuimus,) *Variolarum* speciem ab illa, quam propagaverat *Constitutio* praecedens, diversam introducebant, eodem fere cum illis tempore ingredientem, initio scilicet *Januarii* 1672; quae licet non usque adeo Epidemica atque ipsi *Morbilli*, eosdem tamen comitabatur, per omne illud tempus, quo dominabantur; atque iis etiam fatiscentibus, per residuos hujus *Con-*
stiti-

stitutionis annos perseverabat. *Dysenteriiis* nihilominus primas concedebat; sub auspiciis *Autumni*, iisdem faventis atque amicissimi, grassantibus; *Hieme* vero, *Dysenteriiis* aliena tempestate pressis, denuo recrudebat haec de qua agimus species. Atque hanc servabant ordinem per singulos hujus *Constitutionis* annos, nisi quod postremo, quo illa vigeat, *Autumno*, Anno scilicet 72, (languescente jam ista *Constitutione*, & *Dysenterias* jam exollescentes segnius promovente) *Variolae* praeter solitum hoc quoque tempore grassabantur, atque in pares *Dysenteriiis* concurrebant, ut haud facile esset dictu, quis morbus plures occuparet; licet quantum ego conjectando valui, praevallere *Dysenteria* adhuc videretur. Quin & hae etiam *Variolae*, ad exemplum Epidemicorum aliorum quorumlibet primo statim insultu atrociores erant, atque indies increbrescebant, donec ad statum pervenissent, quem semel transgressae, tum quo ad symptomatum vehementiam, tum aegrorum numerum, sensim imminuebantur.

Sed ut particularia earum Phoenomena referamus: haud parum praeter opinionem mihi primum comparebat hoc *Variolarum* genus, cum animadverterem istud quam plurimis Phaenomenis insignioribus ab eo differre, quod produxerat *Constitutio* praecedens, & in quibus observandis me operam, satis sedulam olim collocasse, rebar. Haec tantum earum Phoenomena ab alterius generis Phaenomenis dissidentia, in praesentiarum tractabo, praetermissis iis, quae cum Variolis ita prolixè supra descriptis habebant communia.

Discretum Variolarum genus bis tantum, à genere *Discreto communi* alterius *Constitutionis*, determinabatur: Primo, quod cum in iis, quoties erant *interstinctae*, Eruptio diem *quartum* praevertere non solebat, hic in *tertium* plerumque incidebat; quod *Confluentibus* solemne quidem est. Deinde non ad eam magnitudinem, procedente morbo, hic adfurgebant pustulae atque in alio genere; magis autem exasperabantur in minori mole, & sub diebus ultimis, ubi jam maturuerant, *nigrae* frequentius viscebantur. Illud etiam addam, quod nonnumquam, licet rarius,

aegrum etiam paucissimis notatum pustulis, *Ptyalismus*, haud secus atque in *Confluentibus*, exerceret. Ex quibus conficitur, *Distinctas* hujus *Constitutionis* Variolas ad *Confluentium* naturam propius accedere, atque *Inflammationis* magis intensae esse participes, quam quae in *Distincto* genere usu venire solet.

Confluentes vero ab aliis, quas per alios annos ego observaveram, *Confluentibus*, in multis, quae jam recensebo, discrepabant. Nunc *secundo*, nunc *tertio* die se primum monstrabant, specie tumoris subrubri, atque uniformis, vultum omnem contegentis, *Erysipelate* quidem densioris, nullo fere visibili pustularum discrimine; reliquum corpus congeries quaedam (ceu panni latiores) ex infinitis propemodum pustulis rubris efferatis in unam conflatae variegabant, inter quas sparsae, in femoribus praecipue, vesiculae quaedam satis conspicuae, ambustorum adinstar, sero limpidiore distentae eminebant; quod quidem, disrupta subinde pellicula, copiose effluebat, subiecta carne nigredine & Sphacelo quasi adfecta. Rarius autem occurrebat hoc tam dirum symptoma, idque primo tantum mense, quo haec species regnabat: Quo tempore inter alios ita male multatos, ineunte *Januario* $\frac{62}{76}$ accersiri me curavit Vir probus, nomine *Collins*, *Zythepfa* in Parochia *S. Aegidii*, cuius filius adhuc infans vesiculas habuit in femoribus Juglandem nucem exaequantem, sero limpidiore repletas; quibus disruptis, substrata caro quasi mortificata omnino comparebat, atque non ita diu post aeger fatis concessit; quae & eorum omnium fors fuit, quos hoc tam funesto symptomate correptos vidi umquam. Die *undecimo* circiter, pellicula alba resplendens, tumori subrubro, variis faciei partibus, & paulatim vultui omni, obducta est. Pellicula haec alba brevi post materiam quamdam crustosam splendentem eructabat, colore quidem neque flavo, neque fusco, (qui duo in aliis Variolarum speciebus reperiuntur,) sed rubro saturato, concretum sanguinem imitante; qui, maturescente pustula, ad nigrorem indies magis accedebat, donec tandem facies integra nigredine, fuliginis omnino aemula, tingeretur: Cum.

Cumque in alia Variolarum *Confluentium* specie, dies *undecimus* in maximum vitae discrimen aegros adduceret, & plerisque emorientium supremus esset; in hac specie aeger, nisi regimine immoderate calido oppressus mortis refrigerium maturius praeoccupasset, *decimum quartum* ut plurimum diem, aliquando etiam *decimum septimum* expectabat; quo demum elapso salva res erat. Notandum est tamen, quod qui letalibus istis vesiculis ac mortificatione, quae nonnullis primo mense, quo haec species invadebat, accidisse memoravimus, Libitinae destinabantur, intra paucos dies ab eruptione interibant.

Et Febris, symptomata alia omnia, quae vel praecedebant, vel comitabantur hoc Variolarum genus, graviora erant, quam in praecedente, & Inflammationis adhuc majoris manifesta dabant indicia. Aegri ad Salivationem erant procliviores: Pustulae & efferatiores, & longe mole minores; ita ut non facile, ubi primum adparebant, ab *Erysipelate* quis eas discreverit, vel etiam à *Morbillis*; nisi quod hi ex die Eruptionis, & aliis signis in historia Morbillorum supra recensitis, certo innotescant. Pustulis decidentibus furfures diutius haerebant, foedioraque stigmata inurebant cuti.

Operae pretium est & illud adjungere, quod durante hac omni *Constitutione*, qua tam Epidemice saeviebant Dysenteriae, *Variolae*, regimine justo calidior provocatae, per Dysenteriam nonnumquam viam sibi facerent, quod ne semel accidisse haecenus quidem animadverteram.

Observare autem convenit, *Variolas* hasce non ita diris symptomatis per omnia sua tempora fuisse stipatas; postquam enim binos exegerant annos, tertio, scilicet 1672, mitescere coeperunt, & exuto nigro colore, paulatim ad flavum illum, & *favorum* similem, accedebant, qui *Variolis Legitimis* maturescentibus est proprius; ita ut postremo hujus *Constitutionis* anno, benignae plane essent & boni moris, habita generis ratione. Quo non obstante satis liquebat, illas ad aliam prorsus Classem relegandas esse, ex
pu-

pustularum nimirum exiguitate tam eximia, ad salivationem dispositione, atque aliis.

Quamlibet ob causarum Differentiae curatio. iuslibet Ipecificae, qua immergimur, ignorantiam, impossibile fuerit *rationem* harum Variolarum *formalem* comprehendere, quatenus ab illis, quas alia promit *Constitutio*, contradistinguuntur: mihi tamen liquido constabat, ex singulis Phaenomenis, *inflammationem* in his, quam in illis, longe immaniorrem fuisse, ac proinde omnem medendi rationem in eo stare, ut pluribus adhuc repagulis sisteretur effrenata sanguinis Ebullitio. Id autem maxime efficiebatur (post *Hypnotica* dicto modo exhibita) regimine temperato, indulgendo scilicet aegro usum liberaliorem liquoris alicujus, qui non eum excalefaceret, sed potius fervidissimum illum aestum (quo hic morbus, pustulis maxime ad maturitatem jam pervenientibus, miseros prae ceteris quibusque morbis fatigat atque exurit) illico commitigaret. *Decoctum Album* dictum, ex pane sc. & C. C. exigua quantitate in multa aqua factum, & Saccharo dulcoratum hic juvabat; at Hydrogala è tribus Aquae partibus & Lactis una simul coctis, & aegri palato & votis magis ut plurimum, refrigerando respondit; nec co tantum profecit ingesti liquoris copia, quo insignem calorem, cum *Maturationis* Febre praecipue vigentem, restingueret, sed quatenus Ptyalismum etiam promoveret, atque eundem diutius protraheret, quam poterat fieri, si aeger nimio aestuaret calore. Praeter haec omnia, saepenumero ita bene cessisse liquores hosce affatim haustos observavi, ut eorum usu *Variolae*, quae cum pessimis *Confluentiae* signis exhibant, progrediente morbo *Distinctae* sint factae; pustulae quae maturescentes rubram primo, mox nigram materiam aliter evomuisent, flavissimae comparerent; pro efferatis insuper atque minutulis, *benignae* atque optimi moris haberentur.

Neque etiam *Fluxus Mensium*, qui foeminis hoc morbo laborantibus haud infrequens accidit, liberalem horum liquorum usum quidquam prohibet; immo ve-

ro & suadet, si nempe tempore non solito isti fluant. Etenim non jam alia de causa periclitantur foeminae, nisi quod sanguis ab immodico morbi calore plus justo attenuatus, qua data porta ruat, naturae ductus sequens; praesertim ubi noxia Curatricum temeritas, regimine calidiori, & *Decocto C. C. cum floribus Calendulae, &c.* adhibitis, oleum igni adfuderit. Quidquid autem sanguinem potenter diluit contemperatque, licet non immediate, in quantum tamen ejusdem fluxum cohibet, tum pustulis, tum faciei manuumque tumori in statu conservandis necessario conferet; cum ex adverso Remedia calidiora, licet ad hunc scopum rectius videantur collimare, cum tamen jugem hunc sanguinis fluxum promoveant, longissime aberrent. Quinimmo nec dubium mihi est, quamplurimas mulieres hoc errore periisse, dum sc. Adstantes, ne pustulae ob sanguinis fluxum conciderent, veriti, malo huic Cardiacis medicamentis, & regimine adhuc calidiori adhibitis, occurrere niterentur, quo facto misellas certius pessum dederunt; quantumlibet *adstringentia* varia Cardiacis admiscentes, Haemorrhagiam sistere, atque pustularum una, tumorisque, debitam elevationem tueri satagerint.

Haud ita pridem *Dominam* tam virtutibus quam stirpe praenobilem, *Variolis nigris* & mali moris laborantem, tractavi. Quamvis autem ab initio iis omnibus illi interdixeram, à quibus sanguis exagitari poterat; cum tamen temperamento esset admodum sanguineo, viridi juventa vegetaque, fervida etiam anni tempestas accederet, derepente, tertio scilicet die ab eruptione, ita largo *Mensium profluvio*, tempore illis non debito, correpta est, ut adstantes mulieres eam jam abortivisse suspicarentur. Licet hoc symptoma ad dies multos importune urgeret, non tamen idcirco existimavi Lactis & Aquae usum à me praescriptorum, intermitteri deberi: quid, quod magis jam necessarium illum esse, & liberalius adhuc indulgendum censuerim? quod etiam per omnem morbi decursum factitavimus, praesertim cum adpeteret *Febris Maturationis*. Quo quidem tempore Medicus Doctissimus, Candidissimusque, Dominus D. Mil-

Millington, ejusdem mecum olim *Collegii Socius*, jam amicissimus, ad sociam operam invitabatur; qui cum omnia satis bene respondere pro hujus morbi genio animadverteret, mihi lubens adsensit, ut pergeret aegra dictos liquores affatim haurire, quos ipsa sibi gratissimos, & tam ad salivam facere, quam ad refrigerium & refectionem, saepe adfirmabat. Cum vero jam indurari facies coeperit, & crusta obduci, ab halitibus putridis à materia purulenta, quae in hoc pessimo *Variolarum* genere male olebat, intromittendis aegrae nostrae metuentes, Vini Canarini semicocti cochleatia paucula, semel in die adsumenda, vel quoties in ventriculo aegritudinem aliquam persentisceret, concessimus. Pauculis hisce, nisi quod haustulum etiam *Paregoricum* hora somni quotidie imperavimus, convaluit; neque delirio, neque alio quovis symptomate, praeter dictam Haemorrhagiam, grave aliquod periculum minitante. Facies manusque satis intumescabant; pustulae, quantum tulit morbi species, satis magnae erant; Salivatio copiosa & facilis ad metas usque; postremo, quantumlibet pustulae, quae faciem obsidebant, cum maturefcerent, nigredinem adfectare viderentur, in plerisque tamen ejus partibus flavescebant.

Quibuscumque vero caloris atque inflammationis gradibus *Variolarum* species, huic *Constitutioni* peculiaris, alias aliarum *Constitutionum* species superaverit, cum tamen *Discretae* essent Pustulae, vel saltem *paucae*, docuit experientia, non opus esse tanta praedictorum liquorum quantitate ingerenda; satis autem fuit, ut aeger pro fitis modo, atque imperio, cerevisiam tenuem potaret, jusculis Avenaceis, Panatella, & pomo cocto subinde vesceretur; & si ex ephebis excesserat, *Paregoricum* ex *Syrupo de Meconio*, cum vel aegrotaret, vel ob nimias vigilias delirare inciperet, adsumeret. Neque aliud quidquam tentabam (nisi quod aegros lecto addicerem) ubi pustulae *rarae* comparebant. Atque hac sola Methodo Charissimus mihi filius, *William Sydenham*, distincto hujuscemodi *Variolarum* genere laborans, mense *Decembri* 1670. favente Numine, restitutus est.

De

De Variolis hujus *Constitutionis* nihil superaddam, cum jam aliam speciem fufius tractaverim, à quibus hae in eo tantum discrepant, quod naturae fcilicet calidioris fuerint, & magis *inflammatoriae*; unde fequitur, diligentiozem adhuc operam fuiffe navandam, ut reftingueretur intensior ille calor, qui tam iis naturalis erat, & aegro ita certum minitabatur incendium.

CAPUT VII.

Colica Biliofa An. 1670, 71, 72.

PER omnes hujus *Constitutionis* annos, cum fanguis ad humores cholericos, fervidosque, in viscera deponendos propenfior efferet, *Colica Biliofa* praeter folitum plures invafit; qui morbus licet *Chronicis* adnumerari debeat, ac proinde extra oleas mihi fit, cum tamen ab eadem fanguinis indispositione penderet hoc tempore, à qua & *Epidemici* plerique, qui tum grassabantur, vel eo nomine hic mihi veniet tractandus; praecipue vero, quia animadverti, morbum huncce eadem plane praecessiffe Symptomata febrilia, quae *Dysenteriam* per illa tempora regnantem praecedere solebant; atque eundem etiam aliquando (quod fupra notavi) *Dysenteriam*, quae post diuturnos cruciatos aegro tandem valedixiffe videtur, fuiffe infeutum. Ubi vero *Dysenteriam* diuturnam non excipiebat, plerumque à Febre ordiebat, quae per horas aliquot tantum adfligens, in hunc morbum solebat definere. Juvenes ut plurimum temperamento calido ac biliofo praeditos, aestate praefertim adoritur. Intestinatorum dolor atrociffimus est, & prae ceteris omnibus, quibuscum mortalium calamitosiffimi committuntur, maxime intolerabilis. Intestina nonnumquam quasi injecta fascia constringit, nunc in punctum contractus quasi terebello perforat: subinde remittitur dolor, mox recrudescit Paroxysmus, quem aeger praefentens, vultu miserabili atque ejulatu ceu praefentem exhorret, & averfatur. Sed initio hujus morbi non ita certo ad

unum

unum aliquod punctum determinatur dolor atque in ejusdem progressu; neque tam crebra est vomituritio, neque alvus ita pertinaciter *Catharticorum* vim eludit; quo autem magis augetur dolor, eo obstinatius in puncto figitur, vomituritio succedit frequentior, & major alvi adstrictio, donec tandem, ab ineluctabili horum symptomatum vi, *totalis Peristaltici intestinorum motus inversio* (nisi maturius quis tulerit suppetias) atque *Iliaca Passio* procurantur; in quo morbo *Cathartica* Medicamenta omnia in *Emetica* statim transeunt: Enemata etiam injecta, una cum alvi fecibus, per omnem intestinorum ductum sursum lata, vomitu ejiciuntur. Quae hoc modo excernitur materia, sincera si fuerit atque *αίμα*, viridis aliquando, aliquando etiam flava, aut insoliti cujusdam coloris spectatur.

Cum singula hujus Adfectus Phaenomena, eum ab acri aliquo sive humore, sive halitu, è massa sanguinea in intestina excusso, nasci aperte doceant; Indicatio Curativa primaria mihi haec est, ut scilicet evacuetur dictus humor, tam *antecedens* in venis, quam *continens* in visceribus conclusus: altera vero ab hac, ut Anodynorum usu & compescatur humorum eo tendentium impetus, & mitigetur immitissimus dolor. Sanguinem itaque è brachii venis paulo liberalius educi (si nempe id fuerit hactenus intentatum) & post horas 3 vel 4 Anodynum exhiberi, curo. Postero die *Catharticum* aliquod *lenitivum* praescribo, interposito die uno repetendum, ad tertiam etiam nonnumquam vicem, prout humoris reliquiae plures mihi videntur, aut pauciores. Observandum est autem, quod si malum hoc sive Fructibus horariis nimis a vide ingestis, sive alii cibo cuicumque *δυσπείπια*, originem suam debeat, unde scilicet succi parvi, corruptique, primum in sanguinem transmittantur, atque ex eodem postliminio in viscera; rebus, inquam, sic stantibus, ventriculus ante omnia eluendus est Lacte Cerevisiato affatim hausto, & per vomitum rejecto; quo exantlato, Anodynum propinandum est: sequenti autem die primum vena secanda, & in ceteris eo, quem jam

jam docuimus, ordine procedendum.

At vero cum & doloris vehementia, & vomituritio, ob quam intestina ad inversionem quasi feruntur, Cathartorum operationi obsistant, intendendae sunt eorumdem vires, neque Leo subere excipiendus; frustra enim mitius Catharticum exhibueris, nisi forte aeger alvo sit facile solubili; quod diligenter inquirendum est. Cum enim hujusmodi medicamen viam sibi facere per intestinorum canales non valeat, aeger ab eo laeditur magis, dum scilicet ab ejusdem inefficaci agitatione & vomitus, & dolor, augentur. Potio *Cathartica lenitiva* ex infusione *Tamarind. fol. Senn. & Rbei*, in qua dissolvi possunt *Manna, & Syr. Rosaceus*, Cathartici aliis anteferenda, cum humores minus exagitet & commoveat. Cum tamen sive ob aegri aversionem medicamenti formae liquidioris, sive vomituritionem, in ventriculo retineri vix queat, Pilulae necessario in subsidium vocandae: inter quas *Cochiae* mihi prae ceteris semper placuere, utpote certissimo pede quam coeperunt viam insistentes, tum in hoc casu, tum in aliis plerisque. Ubi vero tanta est, sive Ventriculi debilitas, sive etiam Vomituritio, ut nec Pilulae possint detineri, ibi remedium primo *anodynum* impero, & paucis horis elapsis *Catharticum*; eo temporis spatio interjecto, ut *Catharticum à Narcotico* tanto distet intervallo, ut ab eo non vincatur & pereat, eas autem in ventriculo moras trahat, quae ad virtutem purgativam eidem communicandam sufficiant, ut suam demum exferat operationem, cessante altero. Licet *Catharticum*, modo id possit fieri, diu post *Anodynum* rectissime propinatur, cum etiam ad horas duodecim ab hoc adsumto, alvus isti aegrius respondeat, atque non nisi operosius solvatur.

Cum autem hic, uti in aliis plerisque morbis, in quibus indicantur *Narcotica*, *Catharticum* semper dolorem intendat (saltem finita jam operatione, qua quidem vigente mitius nonnumquam cum aegro agitur,) idcirco solemne mihi est *Anodynum* ingerere, ubi primum exspiravit *Cathartici vis*. Quale quidem mane etiam & sero quotidie hauriendum impero, spatium scilicet omni inter Purgationes medio, quo certius dolo-

rem

rem confopiam, donec Catharsis debite fuerit celebrata.

Peracta *Catharsi*, humorum *ἀεγασμὸν* compescere (quod jam solum restat agendum) *anodyno* mane & vespere jugiter exhibito, contendo; quod etiam saepius aliquando est repetendum; nec umquam mihi contigit, dolores vehementiores sedare posse, nisi dosi largiori & reiterata; quae enim alteri malo debellando par esset, ab hoc vincitur, violentia doloris remedii vires frangente. Tutissime autem repetuntur *narcotica* urgente hujusmodi dolore, non item ubi ille desierit. Quam ob rem doloris indicium secutus, *narcoticum* repeto, donec vel cessaverit ille, vel admodum fuerit mitigatus; eo nihilominus interjecto temporis spatio, ut comper- tum mihi sit, quid à dosi praecedente sperari debeat, antequam alteram superaddam. Plerumque vero, nisi ubi summe viget dolor, *Paregoricum* mane & sero exhibitum sufficiet. *Anodynum* mihi familiare *Laudanum* istud *liquidum*, supra descriptum, est, cujus *guttae* xvj in *Aqua Cardiaca stillatitia* solvuntur; vel augetur dosis pro doloris magnitudine.

Simplicissima haec Methodus, qua primum humor peccans Venae sectione & Purgatione evacuatur, deinde *narcoticorum* ope conciliatur quies, semper mihi felicissime cessit prae aliis, quae mihi hactenus innotuere omnibus: Cum *Enemata* Carminantia, eo fine injecta, ut humores acres exterminent, crabrones irritent tantum, & concitato humorum tumultu diuturniorem reddant morbum. Hic autem in primis animadverti volo, quod licet tam Phlebotomiam quam Catharsin huic sedandi Methodo necessario esse praemittendam adfirmavero, nonnumquam tamen, re ita postulante, ea utraque omissa à *Paregoricis* ordienda tela est. Exempli gratia, ubi, ob praegressam aegritudinem aliquam, evacuationes copiosiores non ita diu ante *Colicae* adventum institutae fuerint; (non raro enim ob viscerum debilitatem, maxime si accedat major caloris gradus à vino, vel spirituofo liquore alio, immodice hausto, qui nuper ab alio convalere morbo in hunc praecipitantur) hoc, inquam, in casu non modo non necessarium, sed & noxium esse censeo, alia insuper ad-
jiciendo

jiciendo Cathartica novos excitare tumultus, atque omnia denuo perturbare. Illud jam taceo, quod in hoc Adfectu aeger ut plurimum, prius quam consulatur Medicus, repetito *Enematum* usu intestina fatis proluit; ita ut partim hac de causa, partim ob diuturniorem morbi moram, *Narcotica* fere sola in usum videantur revocanda.

Mense *Augusto* 1671, Nobilissimus Dominus Baro *Annesly*, *Colica Biliosa* laborans cum cruciatu intolerabili, & frequenti vomituritione, jam ab aliquot diebus ad Castellum de *Belvoir* accersiri me jussit; nulum non *Enematum* genus, atque alia insuper remedia, à Medicis Doctissimis, Experientissimisque, eo locorum degentibus praescripta jam tentaverat. Ego nullis usus ambagibus, repetitum *Narcoticorum* usum ad normam jam traditam suasi, quorum ope propediem convaluit, & mecum ad urbem sanus rediit.

Quandoquidem autem dolor hic prae ceteris quibusque ex sua natura recidivus sit, omnis ei revertendi ansa, *Anodyno* bis quotidie ad aliquot dies exhibito, praescindenda est. Quod si, quoties intermittitur *Narcoticum*, dolor subinde recrudescat, (ut nonnumquam fit) nihil à me haecenus excogitari potuit, quod ad persanandum aegrum ita certo faceret atque *equitatio*, vel in curru vectio, quo longiora itinera confici debuerent; *anodyno* interim mane, & sero, indefinenter propinato. Hujusmodi enim exercitiis materia morbum committens in corporis habitum deducitur, & sanguis perpetua agitatione comminutus, de novo quasi depuratur; ipsaque demum intestina, caloris nativi excitatione, haud parum corroborantur ac refocillantur. Nec pudet fateri, me dicto exercitio in partes adscito morbum hunc, cui alio quovis modo devincendo par non fui, plus semel penitus expulisse. Neque vero illud tentandum est, nisi post evacuationes debitas sufficienter celebratas, neque ab eo nisi post dies aliquam multos desistendum.

Pauper quidam mihi vicinus, qui & adhuc est superflus, *Colica biliosa* vehementissima per hos annos laboravit, quam *Catharticis*, *Clysteribus*, *Globulisque plumbeis* devoratis, expugnare diu, sed frustra, erat conatus: Hic ego ad frequentem *Narcoticorum* usum con-

fugì, neque poenitenda opera; quamdiu enim ista repperentur, satis recte habuit; sed cum his palliaretur tantum malum, non extirparetur, (revertebatur enim, ut primum erat exhausta Narcoticorum vis,) ego hominis misertus, & gravi morbo, & re angusta afflictissimi, Equum ex meis commodabam, quo iter dicto jam modo peragendum adgrederetur; eoque ad dies pauculos continuato, viscera eas vires recepere, ut morbi reliquiis excutiendis paria jam essent, & sine Anodynorum praesidio omnino convalesceret.

Et ut, quod res est, loquar, non in hoc tantum casu, sed in morbis aliis *Chronicis* quam pluribus, hoc exercitii genus numquam non cum uberrimo fructu usurpatum memini, modo quis in illo improbius perseveraret. Si enim nobiscum reputemus ventrem inferiorem, in quo disponuntur organa secretoria, hoc maxime exercitio vibrari, eaque succussionibus aliquot mille uno, in die, exagitari solere, facile credemus, eadem succum quemlibet recrementitium ibi impactum, ope dicti exercitii, posse excutere, & (quod majoris adhuc est momenti) validiori ista caloris nativi excitatione ita corroborari, ut munere, quod iis mandavit natura, in sanguine depurando recte defungantur.

Diaetam, si junior fuerit aeger & calidioris temperamenti, refrigerantem atque incrassantem impero, puta Hordei cremorem, Panatellam, &c. & tertio quoque die, si latret adhuc stomachus, pullum teneriorem, merulamve piscem coctum. Potum non alium concedo, quam cerevisiam tenuem mitemque, vel lac cum aqua coctum; neque ulterius quidquam indulgeo, nisi Equitatio ad redintegrandam sanitatem necessaria, pleniorum victum & generosiorum postulet liquorem, quibus rependantur spirituum exercitio exhaustiendorum damna.

Quinimmo observatione constat, quod ubi hic morbus minus perite tractatus diutissime fatigaverit, ita ut viscera elanguescerent, atque aeger extrema jam macie, atque debilitate, tantum non esset confectus, in hoc, inquam, casu liberalior sive *Aquae Epidemicae*, sive *Mirabilis*, sive alius demum cujuscumque, qua sanus maxime delectabatur, usus, hoc tempore eundem ultra
spem

spem omnem juverit; hujus enim ope paucissimae istae caloris nativi spirituumque reliquiae excitabantur, & fermentum praeternaturale visceribus adhaerens, & novis paroxysmis fomitem subinde ministrans, à liquoribus magis spirituosius exstinguebatur.

Porro ut in morbi curatione, ita etiam & eodem jam depulso, Diaeta illa tenuis, de qua diximus, adhuc aliquamdiu est observanda. Cum enim Morbus hic recidivam prae aliis omnibus adfectet, atque insuper sedem sibi delegerit, praecipua Coctionis instrumenta (*viscera* intelligo jam ab eodem infirmata), vel levissimus hujus generis error malum haud leve confestim adportabit. Quocirca tam in hoc, quam in ceteris omnibus viscerum Adfectibus, cibi *δύσπεπτοι*, cane pejus & angue sunt vitandi; & qui conceduntur *εὐπεπτοι*, ea tantum quantitate sumendi, quae ad vitam sustinendam possit sufficere.

Foeminarum nonnullas vexat *Adfectus*

Hysterici species quaedam, *Colicam Bilio-* *Colica Hy-*
sterica ita ad unguem referens, tam doloris *sterica*.

acerbitate, quam situ: tum etiam humoribus coloris flavi, viridisque, vomitu rejectis, ut mihi obiter tractanda veniat, ne à quopiam pro jam dicto Morbo haec habeatur.

Quae habitu corporis laxo, crudoque, sunt mulieres, cum hoc malo prae ceteris conflictantur, quaeque alio aliquo Adfectu Hysterico jam pridem laboravere, aut (quod saepenumero fieri solet) quae à partu difficili ac laborioso ob natum infantem grandiusculum, qui vires & naturam maternas nimis exhausit, vix evasere. Regionem ventriculi, nonnumquam & paulo inferiorem, dolor haud mitior quam in Passione Colica, Iliacave, primum obsidet; quem vomitiones sequuntur enormes, nunc viridis materiae, nunc vero flavae. His accedit (quod saepe observavi) major animi dejectio, desperatioque, quam in morbo alio quocumque. Post diem unum alterumve faceffit dolor, qui post paucas septimanas revertitur, nihilo lenius saeviens, quam antequam solveretur Paroxysmus. *Interus* quandoque, satis spectabilem, comitem sibi adsciscit, intra dies pauculos sponte evanescentem. Cessantibus

tibus jam symptomatibus omnibus, ubi aegra sibi satis valere videatur, levissima animi commotio, sive ab ira, sive à dolore ea fuerit excitata (quibus hoc in casu promptissime adficiuntur foeminae) dolorem fere revocat; quod etiam & de ambulatione, & de alio exercitio quolibet, praemature nimis suscepto, dicendum est; cum ab hujusmodi causis eleventur vapores in habitu corporis laxo atque imbecilliori. *Vapores* cum vulgo dico, cum sive istiusmodi sint, sive *Convulsiones* particularum partium, utrovis pariter modo solventur *φαινόμενα*. Hi vapores sive *Convulsiones* hae, ubi hanc illamve corporis regionem invaserint, pariunt symptomata, ei, quam invasere, parti adcommoda; ac proinde licet unum atque eundem ubique morbum faciant, plerosque tamen, quibus miseri cruciantur, affabre, simulant; quod vel ex hoc liquet *Adfectu*, qui cum partes *Colo* adjacentes infederit, *Colicam Biliosam* ad amissim imitatur. Neque minus id patet in multis aliis corporis partibus, eodem morbo tactis; e. gr. nonnumquam *Renum* alterum vehementissimo dolore adficit, unde vomitus immanis; atque etiam per ureteris ductum persaepe delatus, *calculum* simulat, & cum ab *Enematis*, aliisque medicamentis *Lithontripticis* & calculo exturbando dicatis, exasperatur, uno eodemque tenore diutissime adfligit, subinde etiam (praeter morem suum, cum per se omni vacet periculo) aegrum ad plures deducit. Vidi insuper & symptomata ab eodem prognata, quae *vesicae calculum* omnino referebant. Non ita diu est, à quo noctu excitabar, ut Comitissae mihi vicinae dolore in vesicae regione admodum violento & urinae suppressione derepente correptae consulerem: Cum ego illam *Adfectibus Hystericis* variis obnoxiam certo scirem, atque ex eo augurarer non isto eam, quem putabat, laborare morbo, *Enemata*, quae parabat ancilla, injici non patiebar, ne ab iis cresceret morbus; at horum loco, atque *Emollientium*, v. gr. *Syr. de Althaea*, &c. quae adferebat *Pharmacopola*, *Narcoticum* exhibui, quod symptoma illud subito compescuit. Neque sane vel una aliqua pars corporis ab hujus mali insultibus penitus eximitur, sive interna ea fuerit, sive externa, ut sunt, *Fauces*, *Coxae*, *Crura*, in
qui-

quibus omnibus dolorem excitat intolerabilem, atque ubi discesserit, teneritudinem quamdam, quae tangi recuset, relinquit: perinde ac si carnes multo verbere fuerint emollitae.

Quemadmodum autem quaedam ad *Colicae Hystericae* historiam pertinentia obiter tradidi, ne scilicet illa pro *Biliofa* falso haberetur; ita & quaedam etiam alia in *παρὰ* attingam, ad *symptomatis* doloris, qui eam comitatur, curationem facientia: *Curatio* enim *radicalis*, quae *morbum* sublata causa tollit, alterius omnino est & speculationis, & loci.

Venaesectio & repetitae Purgationes, quae in *Colica Biliofa* incipiente apertissime indicantur, hic locum non habent, nisi in casu infra dicendo. Docet enim experientia, & exasperari dolorem, & invalescere symptomata alia omnia, à tumultu, quem ista cient, adjuta; atque adeo plus semel animadverti, *Enematum*, vel lenissimorum, repetitionem continuam symptomatum seriem invexisse. Experientiae ratio etiam adstipulabitur, quae morbum hunc à spirituum potius *ἀταξία* atque inordinato motu, quam humorum vitio aliquo, produci dicabit; si expendamus nempe circumstantias illas, quibus ut plurimum originem suam debet: Hujusmodi sunt, magnae atque indebitae sanguinis profusiones, motus animi uti etiam & corporis violentiores, & alia id genus. Quae omnia, remedia illa suadent proscribenda, à quibus major spirituum perturbatio possit excitari, atque eorum loco *Anodyna* esse usurpanda, licet *viridis* ac pravus materiae vomitu rejectae color contrarium indicare videatur: Subtilior enim est atque minutior colorum speculatio, quam ut evacuationibus, quas ipso facto nocentesprehendimus, auctoritatem conciliare valeat. Nullusque dubito, morbum hunc (qui licet acerbissimum dolorem, nullum tamen vitae discrimen adportat) ob errores hoc nomine commissos, letalem saepenumero evadere. Adde quod, si quis *Emeticum* vel fortissimum hodie propinaverit, ut scilicet eam, quam putat, morbi mineram exhauriat, aegra postero die materiam aeque viridem aut pravi alterius coloris, atque erat prior illa, evomet.

Observandum est tamen, eam quandoque sanguinis
O 4 atque

atque humorum copiam reperiri, quae *Narcotici* operationi eo usque obsistat, ut, quamlibet saepissime repetatur, orgasmum tamen cohibere nequeat, nisi secta prius aegrae vena, aut alvo subducta; quod in foeminis temperamenti magis sanguinei atque viraginibus mihi subiit notare. Si ita se res habeat, vel Phlebotomia, vel Catharsi, forte etiam utraque, *Anodyno* via aperienda est. Celebrata enim harum utraque, *Narcoticum*, quod prius summa licet dosi exhibitum, nihil quidquam profecit, jam etiam in mediocri dosi, effectum obtinebit, cui destinabatur. Raro autem hoc contingit, neque tum reiteranda sunt haec remedia. Quibus praemissis, ubi opus iis fuerit, in *Anodynis* ea methodo, quam in *Colica Biliosa* proposuimus, exhibendis progrediendum est, quae crebrius parciusve sunt ingerenda, pro doloris recedentis ratione. Quae quidem Methodus praesens atque instans vehementissimi doloris *symptoma* tantum respicit; cum non hic loci illam, qua morbi *causae* occurritur, tractandam in me receperim.

Cum vero hic morbus tam in Hypochondriacis, quam Hystericis (nam utrobique, ut alio loco dicitur, par est ratio) saepissime in *Ictero* desinere soleat, atque iisdem passibus quibus hic ingreditur, iste proripiat; observandum occurrit, quod in hac *Icteri* specie curanda Cathartica omnia, vel omnino omittenda, vel si adhibenda fuerint, *Rhabarbaro* solum, vel leni quovis Medicamento utendum. Etenim metuendum, ne à Catharsi novi tumultus cieantur, ac proinde Symptomata omnia postliminio recurrant. In hoc itaque casu nihil omnino agendum, cum *Icterus* huic occasionem originem debens, sensim sponte sua faceat, ac tandem brevi temporis spatio penitus evanescat. Sin autem *Icterus* longas moras neget, atque non nisi aegre discedere videatur, ad Remedia confugiendum: Hoc uti soleo, ℞. *Rad. Rub. Tinctor. & Curcumae* aa ʒj. *Chelidon. maj. cum toto*, & *summitat. Centaur. min.* aa M. j. coq. in aequalibus partibus *Vini Rbenani & aquae font.* ad ℥ij. Colatura dissolve Syrup. de quinque Radicibus ʒij. M. F. *Apozema*; capiat ℥ss. calide, mane & fero usque dum convaluerit. At ubi *Icterus* per se invadit, Colica neutiquam praegressa, omnino oportet, ut praeter alterantia jam dicta, etiam

Cho-

Cholagoga, i.e. quae per alvum bilem subducunt, aegro exhibeantur, nempe semel vel bis antequam adgredia-
tur usum praescripti Apozematis, & postea semel singu-
lis septimanis durante ejusdem usu: Ut *℞. Electuar. è*
succo Rosar. ʒij. Rhabarb. subtiliss. pulv. ʒß. Cremor. Tar-
tari ʒj. cum s. q. Syr. Cicbor. cum Rbeo F Bolus. Sumat
summo mane, superbibendo Vini Rhenani haustulum.
At si, vel his diu continuatis, morbus adhuc obstiterit,
ad *Aquas ferreas*, quales sunt istae *Tunbrigen/es*, adeun-
dum, quae ex ipso fonte bibendae sunt, singulis ma-
tutinis, dum convaluerit.

Atque haec de Morbis hujus *Constitutionis.*

SECTIO QUINTA.

C A P. I.

Constitutio Epidemica partis Anni 1673. atque integrorum 1674, 1675.

1673. **C**irca initium mensis *Julii* 1673, alia quaedam *Febris* species est ingressa, *Constitutione* vero necdum ita ad eam unice disposita, ut penitus excluderentur *Constitutionis praecedentis* morbi; non admodum fuit Epidemica. Nondum enim desierat ista *Variolarum* species, quae Anno 1670. primum coepit invadere, licet jam & rarius occurreret, & mitiora essent symptomata: ita ut bini hi morbi pari fere passu procederent, neuter vero multum grassaretur: *Priori* *Constitutione* nondum ita prorsus evanescente, ut nullos proferret morbos veteris profapiae, (*Dysenteriae* enim perpaucae adhuc reperiiebantur,) neque *Nova* ita adhuc confirmata, ut eos produceret, qui alios exterminarent omnes.

Et per Autumnum hunc, & Hiemem omnem, *Variolae* pari cum hac *Febre* incedebant passu, neutro tamen morbo admodum grassante, atque interim tantum non exstinguebantur *Dysenteriae*. *Novembri* autem tum currente, post acerrimum gelu ad dies aliquot perdurans, succedente insperato tempestate calidiori, quam ego me per istud anni tempus umquam observasse memini, pauculae *Dysenteriae* & paulo ante, & circiter Festum *Nativitatis Domini*, hic illic spargebantur: Hae autem extremum morientis *Lucernae* conatum referebant, mox enim morbus hicce (ista saltem ejus species) omnino intercidit.

Praemature admodum sequente Anno, mense 1674. scilicet *Januario*, invadebant *Morbilli*, haud minus Epidemici atque erant isti, qui eodem ferme tempore Anni 1670. fuerant ingressi. Etenim in nullam non fere familiam se insinuabant Infantes prae ceteris omnes adorti. Non autem perinde Regulares erant, neque

que Typum ita ad amussim servabant, atque isti, qui praedicto anno infestabant. De hac autem illorum ab invicem discrepantia plura dicam, ubi de illis agam particularius. Hi magis indies magisque grassabantur ad *Aequinoctium* usque *Vernale*, à quo tempore iisdem gradibus decrescebant, donec paulo post elapsum *Solstitium Aestivum* tandem evanescerent.

Sicut autem *Morbilli Epidemici*, qui invadebant initio anni 1670, *Variolas nigras* ibidem descriptas introducebant, hi pariter haud minus *Epidemici*, qui initio hujus anni comparebant, *Variolarum* speciem introducere isti persimilem. Cum enim (quod prius est notatum,) *Variolae* praecedentis *Constitutionis* post priores annos duos pustulas emitterent, minus ac minus nigricantes, majores insuper sensim & majores, donec sub finem anni 1673, pro speciei ratione, mites essent & benignae, jam recepta pristina feritate, & pessimis symptomatis stipatae revertiebantur. Invaluit haec *Variolarum* species Autumno proximo, longius etiam in Hiemem excurrens, quae, cum solitis calidior multo esset, morbo favebat; adpetente vero tempestate frigidior imminuta est, Febri jam grassanti mox locum cedens.

Febris haec, quae per annum perseverarat omnem, initio *Julii* 75, longe lateque depopu- 1675. lata est; sed *Autumno* jam adpropinquante in viscera coepit converti; nunc *Dysenteriae* symptomatis, nunc *Diarrhoeae*, se prodens, licet quandoque neque hanc haberet comitem, neque illam, sed caput magis tentabat, stupidiores reddens aegros. *Variolae* interea, quae jam pauculos hinc inde adfecerant, sub *Aequinoctium Autumnale* penitus disperebant, vix unum alterumve jugulantes. Jam enim *Febris* alios vincens *Epidemicos* anni praedominio potiebatur. Observandum est nihilominus, quod cum proclivior esset *Febris* haec materiam morbificam in viscera deponere, quae *Dysenteriam* quandoque, saepius autem *Diarrhoeam* excitabat, ex hac occasione ventris Tormina eam edidisse stragem vulgo putabantur, quae Febri huic revera fuerat imputanda; licet nemo, qui aegrotos hoc Autumno tractaverit, nescius sit, quantum invaluerit haec *Febris*; ut nec etiam, *Dysenteriam* dictam & *Diarrhoeam* pro
sym.

symptomatis, magis quam *morbis essentialibus* ac *primariis*, haberi debuisse.

Hunc Febris ista cursum tenuit per omnem Autumnum, nunc caput petens, nunc viscera; ubique faeviens sub persona symptomatum iis partibus accidentium, ad finem usque *Octobris*: Quo tempore quae eousque tepida, atque adinstar aestatis placida, fuerat tempestas, derepente in frigidam humidamque est mutata; unde etiam *Catarrhi* & *Tusses* increbuerunt magis, quam alio ullo, quod memini, tempore. Quod autem maximum erat momenti, Tussibus hisce supervenire solebat Febris hujus *Constitutionis Stationaria*, quae, ansa hinc adrepta, & magis grassabatur, & quaedam etiam symptomata variabat. Cum enim paulo ante, insultus, ut jam dictum, in praefatas partes plerumque fieret, nunc in Pulmones & Pleuram prae ceteris detorquebatur, unde symptomata nascebantur *Peripneumonica* & *Pleuritica*: licet eadem omnino Febris esset, quae *Julio* 1673 ingressa, sine quavis symptomatum alteratione progrediebatur, donec *Catarrhi* isti accederent.

Hi *Catarrhi* & *Tusses* usque ad exitum *Novembris* perseverabant, quo elapso derepente minuebantur. Febris autem eadem plane mansit, atque erat, antequam *Catarrhi* se ostenderent; licet nec ita prorsus Epidemica, neque iisdem symptomatis stipata, cum horum utrumque per accidens à *Catarrhis* penderet. Quin etiam, recedentibus *Catarrhis*, *Variolae* hinc inde spargi coeperunt, ejusdem plane generis cum *Variolis* *Anni* praecedentis; sed cum jam secundum ferme annum explevissent, non ita atrocia erant symptomata, ac ubi primum invaderent. Quamdiu adhuc stabit haec *Constitutio*, dicere non habeo; id certo scio, illam perquam *Anomalam* atque irregularem hactenus fuisse, atque morbos omnes, per eam natos, ejusdem omnino indolis.

De hujus *Constitutionis* Epidemicis, eo quo se invicem ordine excipiebant, jam agam.

C A P. II.

Febris Continua Annorum 1673, 74, 75.

HAec, perinde atque alii Epidemici, mox ab ingressu focia habebat symptomata; quae indicia haud obscura dabant, majorem & spirituosam magis tunc esse inflammationem, quam ubi morbus magis adoleverat. Etenim primo quo invadebat anno, uti & *Vere* insequente, symptomata Pleuritica Febri superveniebant, & sanguis è venis extractus (saltem prima & secunda vice) *Pleuriticorum* referebat sanguinem; at, morbo jam proVectiori, cessabant ea signa Inflammationis intensioris.

Praeter symptomata Febribus *universis* communia, *banc* Febrem ista sequebantur. Ut plurimum adfiebatur aeger dolore capitis & dorsi satis atroci; stupore item, & dolore, articulorum, artuumque tensivo, imo & totius corporis, at mitiori aliquanto, quam Rheumatismo laborantes. Primis diebus calor & frigus sibi invicem succedebant; quandoque etiam ineunte morbo aeger in sudatiunculas erat propensior. Lingua, ubi Febris sub genio erat permixta, nec sicca, nec à colore naturali multum recedens, nisi quod magis alberet, neque sitis multum urgebat: Quod si excalesceret aeger ultra ordinariam Febbris sortem, lingua aridissima erat cum flavedine subfusca; sitis etiam intendebatur; urinaque, quae aliter colorem fere naturalem servare solebat, intense rubebat.

Febris huiusmodi gravata symptomatis, si perite tractaretur, die *decimo quarto* aegro valedicebat; pertinacissima, *primo post vicesimum*.

Inter huiusce Febris symptomata eminebat adfectus quidam *Comati* haud dissimilis; quo correptus aeger obstupebat, delirabatque, immo ad septimanas aliquot dormitabat nonnumquam, nec nisi valido clamore expergiscebatur; à quo aegre excitatus oculos aperiebat tantum, & post ingestum sive medicamentum, sive potum, cui adsueverat, mox in stuporem dilabebatur.

batur, ita quandoque profundum, ut in Aphonia desineret absolutissima.

Qui sic fuerat adfectus aeger, ubi ad se rediit, die *viceſimo octavo* vel *trigeſimo* coepit convaleſcere; cujus primum ſignum erat, quod cibi aut potus genus aliquod inſuetum, aut abſurdum, deperiret. Convaleſcentis caput ad dies aliquot debile, atque infirmum, nunc verſus hanc partem, nunc illam nutabat; aliaque aderant ſigna, quae caput plurima fuiſſe paſſum oſtenderent. At quo paſſu vires reſtituebantur, eo ipſo diſceſſit dictum ſymptoma.

Quandoque non tam dormitabat aeger, quam tranquille delirabat, incongrua tamen ſubinde effutiens, ceu iratus, ac mente motus; at non eo excandescen-
tiae & furoris adſcendebat, quo ſolent ii, qui à *Variolis* atque aliis *Febribus*, *Phrenitici* fiunt; à quibus hic in eo etiam diſcriminabatur, quod per intervalla abrupte dormiebat, ſtertebat etiam profundius. Ad haec non ita erat acutum hoc ſymptoma atque illud, ſed erat diuturnius. *Pueris* etiam hoc plerumque accidebat, aut iis, qui nondum adoleverunt, illud *Adultis* maxime. In utriſque vero ſi ingererentur *calidiora* remedia & ſollicitarentur ſudores, malum in caput facile transferebatur, & dictis ſymptomatis an-
ſam praebebat.

Ubi vero ſymptoma hoc nec ſponte ſua deceſſit, nec medicamentorum vi coactum, morbus intra diem *decimum quartum* terminabatur ut plurimum, nonnumquam etiam intra tertium quartumve, quod factum vidi.

Autumno 1675, ut ſupra innuimus, Febris haec per *Dyſenteriam* ſibi fugam quaerere, nonnumquam & per *Diarrhoeam* adfectabat: harum poſterior praecipue ſaepe excurrebat, ſtupore adhuc manente. Utraque vero, quantum diligenti obſervatione adſequi poteram, nihil erat aliud, quam Febris ſymptoma.

Curacionem huius Febris quod attinet; *Curatio.* ſub primum introitum, nempe *Julio 1673*, tum ex variis *Phoenomenis* ab iſtis longe di-
verſis, quae praecedentem comitabantur, tum ex eo quod *Catharticiſ* minus pareret, quibus feliciffime Fe-
bres

bres omnes Constitutionis praegressae deviceram, statim didici, Febrem hanc esse alterius plane familiae; & diutius, quam solebam alias, in ejus specie investiganda haerebam, & ex consequenti anxius dubitabam, quem mihi Curationis scopum proponerem. Quo enim tempore primum erupit haec Febris, nullum habuit alium Epidemicum sibi *συγγενον*, cujus perspecto genio de hujus natura verisimile aliquid conjectare possem; cum Variolae, uti dixi, quae illam comitabantur, nigrarum istarum, quae anno 1670 invaserant, reliquias omnino referrent, jamque & mitissimae essent & tantum non exolerunt. Nihil mihi itaque aliud iam restabat, nisi ut in hunc morbum nudum, & ab aliis sepositum, adcuratissimo examine inquirerem, atque oculo ad *Juvantia* & *Laedentia* quam diligenter maxime potui semper intento, viam pro virili, Exploratoris instar, praetentarem. Atrox capitis dolor, propensioque quam habebat hic morbus ad dolores lateribus infigendos, tum etiam sanguis Pleuriticorum similis, me statim edocebant, Inflammationem haud mediocrem huic Febri subesse, nec tamen eam posse ferre largiorem istam evacuationem, quae Pleuritidi convenit: Sanguis enim post primam, aut secundam saltem, vicem detractus, glutinis colorem, quo tegebatur superficies, protinus amisit; nec repetita adhuc Venae-sectione levabatur aeger, nisi forte morbus in Pleuritidem veram transiret; quod nonnumquam accidebat post regimen justo calidius, praesertim primo *Vere*, quo invadebat, scilicet Anno 1664; quo tempore à Solis accessu occasionem nactus (cum etiam nondum adoleret morbus & principio magis spirituosio inniteretur quam postea) ad genus Peripneumonicum videbatur accedere. Cum vero & experientia, & exemplo, à repetita Phlebotomia deterrerer, licet luce clarius esset Febrem hanc, praecipue sub primum ingressum, haud parum inflammatoriam fuisse, nihil jam restabat, quo ejus calor restingui posset praeter *Enemata* saepius repetenda, & medicamenta Refrigerentia. At praeter hos Adfectus Inflammationem aperte prodentes, illud *stuporis* Phoenomenon, Febri huic quam salii cuilibet familiaris, omnino indicabat, continuo repetenda esse

Ene-

Enemata, quibus materia Febrilis, quae ita promptè caput petebat, ab eo diverteretur; quin & Venaesectioni repetitae, quam aegre tulit propria hujus morbi natura, substituebantur illa, atque ejus pensabant defectum, sanguinis fervorem placide ac sensim contemperantia, & causam eliminantia morbificam. Porro judicabam Emplastra *Epispastica* satis ampla, cervici posteriori adplicita, in hac Febre potius ex usu fore quam in aliis, quibus materia Febrilis haud ex aequo caput tentabat; Etenim à cruciatu & fervore vehementibus, quos dicta *Epispastica* parti, cui imponuntur, solent imprimere, materia, quae secus in caput adscenderet, in locum adfectum corrivatur. His, & regimini ad eundem refrigerandi sanguinis scopum facienti, tandem morbus quasi naturaliter sponteque sua cedebat; quantumlibet saeviret, si methodo ab hac diversa eum quis adgrederetur; quod mihi ab experimentis plus satis frequentibus abunde liquebat.

Hunc itaque cursum institui: Sanguinem è brachii venis mittendum, ea quantitate, quae aegri viribus, aetati, aliisque circumstantiis convenire mihi visa est, ante omnia curabam; atque eodem fere tempore Emplastrum *Epispasticum* bene largum Nuchae adplicandum. Die proximo Clysterem Lenitivum in tempore injiciendum praecepi, ut ante noctem sedari posset tumultus, qui ab eo inter operandum excitaretur, hora scilicet secunda tertiave post meridiem. Repetebatur Enema illud singulis diebus, donec imminueretur morbi vis. Quo quidem tempore ab eo cessandum esse duxi, imo & maturius, si nempe Febris diem quartum & decimum excessisset, jamque inveterasceret; quo in casu licet ab Enematis praecedentibus debellata non fuerit, eadem tamen post elapsos hos dies supervacanea esse comperi: Morbi enim acie per Ebullitionem praegressam jam retusa, atque aegro *ἐξω βέλους* constituto, & à symptomatis violentioribus, quae ab eo pendebant, securo, nihil prius erat, quam ut morbum suo uti Genio, & quasi sensim deflagrare, ac suis viribus ruere sineremus. Quod mihi semper cessit melius, quam evacuationem qualemcumque violentiorem hoc
tem-

tempore moliri. Aegro interim carnibus interdixi, cereviliam vero tenuem ad arbitrium concessi.

Restat & aliud, quod, quia multiplici experientia adstipulante aegris optime solebat vertere, in describendo hujusce morbi regimine mihi minime praetereundum fuit; nempe, ut aeger quotidie lecto abstineret, saltem ad horas aliquot; vel si id vetaret major ejus debilitas, vestes saltem indueret, & supra lectum cubaret, capite paulo elatiori: Etenim cum magnum illum impetum, quo Febris in caput ferebatur, & inflammatoriam simul sanguinis Diathesin contemplerer, subiit mihi in mentem, aegrum à corporis positura nonnihil emolumentum capere posse, si nempe ea talis fuerit, ut à circumambiente nullatenus aufereretur calor (quod omnino fieri necesse est, si in lecto se jugiter contineat) neque sanguinis in capitis arcem tendentis impetus promoveretur; cum illinc cerebri fervor intendatur, proindeque spiritus animales calefiant, atque exagitentur; à quibus & vehementior cordis vibratio, & Febris augmentum.

Quantumlibet autem aegris conducatur in Febribus omnibus, quae inflammationis intensioris sunt participes, ut non semper lecto incarcerationentur, animadvertendum est tamen, eosdem, si diutius, quam par erat, pro una vice à lecto abfuerint, declinante praesertim morbo, in dolores vagos, qui in *Rheumatismo* desinere possint, nonnumquam de facili incidere; nonnumquam etiam superficiem corporis *Ictero* deturpari; quae si cui contingant, lecto addicendus est, quo, apertis cutis spiraculis, commodè diffilari possint istiusmodi particulae, quae malorum alterutri fomitem praebent; hoc vero ad diem unum aut alterum tantum, sudore non provocato: Hujusmodi autem Accidentia oppido rara sunt, nec nisi in Febris declinatione comparentur unquam; quo tempore cum jam morbus mitior est, longe tutius aegro permittes, ut in lecto assidue decumbat, quam vel initio, vel in statu; quinimmo per hoc tempus id magis confert ad materiam Febrilem digerendam, quae, si aeger maturius lecto adfigatur, effertur magis atque incenditur.

Hic si quis objecerit, dictam Methodum, licet ad sanguinis impetum à capite amolendum, reficiendum n-

que aegrum, satis commodam, minus tamen expedire, eo quod evacuationi per sudores, qua materia Febrilis jam concocta eliminanda omnino erat, officiat: Respondeo, nihil agere contra sentientem, nisi prius argumentis confecerit, hujusmodi evacuationem omni Febri deberi, quod haud ita in proclivi atque facile est. Docet enim Experientia, non autem Ratio, quatenam Februm species per Diaphoresin, & quae per Catharsin sit exterminanda, &c. Quinimmo est, cur arbitremur, dari quasdam Februm species, quas natura methodo sibi peculiari, sine visibili aliqua evacuatione, ablegat, reducendo scilicet in sanguinis massam eique adsimilando materiam illam morbificam, quae cum eodem minus quadrabat. Qua ego nixus ratione, saepenumero tam in hac Februm specie, quam aliis, modo Intermittentes non essent, mox à primo insultu, totoque sanguine nondum inquinato, easdem in ordinem redegei, imperato tantum Cerevisiae tenuissimae, quoties ac quantum desiderarent; potu, esuque tam jusculorum, quam aliorum, cujuscumque generis sint, aegris interdicto; permissis interim & exercitii consueti usu, & aura liberiore, nullaque prorsus evacuatione vel semel instituta. Sane omnimoda solum hujusmodi, per biduum triduumve, abstinentia liberos meos, ac amicitia mihi conjunctissimos, curavi: Verum hoc remedio non nisi in junioribus, ac temperamento sanguineo praeditis, est utendum.

Quod si demus, Naturam non alia methodo, quam per Diaphoresin morbum vincere posse, an non eos volumus sudores, qui morbo jam fatisciente prorumpunt & a praevia digestionem fluunt; non vero istos, qui primis morbi diebus protrusi, ab interrupta furentis naturae oeconomia nascuntur? Hujusmodi, opinor, sudores non erunt promovendi, at compescendus potius tumultus ille, cui ortum suum debent. Istiusmodi autem sudores multas Februm species, licet non omnes, solent comitari. Neque enim sum nescius, quasdam Februm species ejus esse indolis, ut in *ἡδονή*, sudorem hunc Criticum sibi postulent: Tales sunt particulares Intermittentium Paroxysmi; magna item & frequentissima Naturae Febris ab illa pendens Constitutio, quae ad Intermittentes Epidemice producendas unice facit. In
his

his enim, si cui methodo insistatur, quae non eo tendit, ut materia morbifica digeratur primum, dein per sudores eliminetur, augebitur morbus: Quocirca nullae hic evacuationes locum habere debent, nisi quatenus morbi impetum primis diebus, quibus adgreditur, sufflaminare valent, ne inter medentium operas aeger fato succumbat. Quin & Febris Pestilentialis causa, cum tenuissima sit & perquam subtilis, vel primis morbi diebus, sudoribus diffiliari potest, suffragante ubique experientia.

Istis autem in Febribus, in quibus ordinario symptomatum ductu, & si suo genio uti permittantur, nusquam videmus Naturam materiam morbificam, jam praeparatam, tempore praefinito evacuare; nescio an non plus satis temerarius is fuerit, qui sudore provocando vim morbo inferre cogitet, atque aegrum ea sola methodo restituere, (cum, ut docet Divinus Senex, & *φύσις ἀντιπαύσας καὶ πάλαι :*) Atque illud quidem usu venire autumo in Febre hac particulari, de qua hic agimus, quam, multiplici experientia edoctus, satis scio sine sudoribus fugari posse; aegrum etiam, dum eosdem importunius sollicitamus, saepenumero nulla cogente necessitate in manifestum vitae discrimen conjici, à materia morbifica in caput sursum lata: Attamen neque in hac Febre, neque in alia qualibet, vel ex eis, quae sudore Critico solvi non solent, si forte hujusmodi sudor morbo jam imminuto sponte supervenerit, quem ex symptomatum omnium remissione debitae concoctionis sobolem esse arbitremur, Medicorum prudentissimus quisque eum contemnet; ubi vero non ita sponte exit, qui certo scire possumus, an non hominem è medio tollamus, dum humores regimine & cardiacis calidioribus ad ejusmodi sudores disponere nitimur? Si quis forte in Thesaurum inciderit, nisi desipiat, humo tollet; stultus autem si oportet, qui hac fretus fortuna omnem adhibet operam, ut alium ejusmodi cum vitae periculo adipiscatur. Quo vero cumque modo haec se res habeat, mihi abunde constat, solam Febrem calorem eum secum adferre, qui materiae Febrili ad Coctionem praeparandae possit sufficere, neque eo intensiorem à regimine fervido forissecus accersendum.

Praefatam Methodum per Venaesectionem atque Enemata in hujusce Febris curatione quam felicissime succedere comperiebam; eam vero, quoties à Diaphoreticis lacefferetur, non solum Anomala malique moris symptomata, sed etiam dubium semper exitum habuisse; Inter symptomata eminebat tacitum illud delirium, quod non tam insana loquacitate se prodebat, quam *stupore* Coma aemulante, quod, uti diximus, huic Feбри frequens solebat accidere. Hoc symptoma, (licet nonnumquam sponte sua ortum illud viderim,) à nimia tamen Curatricum diligentia, in provocandis sudoribus male posita, ut plurimum invitabatur: Hoc enim pacto materia morbifica, quae in hac Febris specie sudoribus morem gerere recusabat, vehementer exagitata in caput tandem elevabatur cum ingenti aegrorum discrimine.

Jampridem animadverti in Curatione Febris Constitutionis alterius, quod per ultimos annos hujusmodi *Stupor* Pueros maxime, atque eos, qui ex ephebis vix excefferant, subinde invadebat, sed nec ita profundus, nec perinde Epidemicus, atque erat is, qui hanc Febrem comitabatur. Neque tamen illum, licet huic inferiorem, multo minus hunc, ubi primum ingrederetur morbus, edomare potui; licet nullum non lapidem moverem, repetitis Venaesectionibus, non in brachiis tantum, sed cervice etiam & pedibus, Emplastris, Vesicatoriis, Cucurbitulis, Enematis, Diaphoreticis omnis generis, &c. in partes adscitis. Tandem statui, post sanguinem è brachio eductum, Epispasticum Cervici adplicatum, atque Enemata duo vel tria è Lacte & Saccharo injecta primis morbi diebus, nihil quidquam amplius moliri, nisi quod aegrum & à carnibus, & à liquoribus spirituosus quibuscumque arcerem: Ad Naturae methodum interim attendebam, cujus ego vestigiis inhaerens symptoma hoc superare tandem discerem. Morbus interim cui invigilabam, tuto, licet tarde recedens, tandem evanuit. Huic itaque methodo insistendum mihi esse duxi in Febribus, quas deinceps tractavi universis; quod quidem, si & symptomatis magnitudinem & eventum ubique votis respondentem spectamus, haud parvi momenti mihi videtur.

Et sane mihi nonnumquam subiit cogitare, *nos in*
Mor-

Morbis depellendis baud satis lente festinare, tardius vera nobis esse procedendum, & plus Naturae saepenumero committendum, quam mos hodie obtinuit. Errat enim, sed neque errore erudito, qui Naturam Artis adminiculo ubique indigere existimat. Namque id si fieret, parcius humano Generi ea prospexisset, quam postulat speciei Conservatio; cum ne minima sit proportio inter Morborum ingruentium frequentiam, & facultates quibus pollent homines ad eosdem fugandos, vel iis seculis, quibus Medendi Ars maxime caput extulit, & à quampluribus exculta est. Aliis in morbis quid hoc profecerit nescio. Illud satis scio ex diligenti observatione mihi adstipulante, quod in Febre, de qua jam agimus, dictum symptoma post usurpatas evacuationes generales, Venae sectionem dico, & Enemata, solo tempore feliciter solebat vinci.

Ante diximus, Convalescentiae praenuncia Signa ut plurimum ad diem usque *Tricesimum* differri solere, (in *stupore* scilicet paulo confirmatori) aegro nonnumquam etiam *Aphonia* correpto: quibus elapsis, incongruum aliquod atque absurdum sive cibi, sive potus genus importune flagitabat, Ventriculi fermento à morbo diuturniore impense vitiato. Hoc in casu, quandoquidem jam exhaustae corporis vires refectione omnino indigerent, lubens ea etiam concessi, quae minus aegro convenire viderentur, modo palato magis arriderent.

Mense Septembri 1674. filium novennem Librarii cujusdam aedibus meis vicini, nomine *Not*, hac Febre una cum symptomate jam saepe memorato laborantem, tractabam: Extracto è brachio sanguine, & Clysteribus, per primos aliquot morbi dies continuos injectis, importunissimae Matri obstabam, quae rem ocys expedire acriter urgebat, quam ego cum salute filii stare posse arbitrabar. Datis itaque induciis, nulloque medicamento alio propinato praeter Julapium aliquod è vulgaribus, quod pacandae quidem matri potius destinabatur, quam filio restituendo, trigesimum circiter diem melius habere coepit; edulia varia etiam absurda misere discupiens, quorum pars aliqua concedebatur; licet nullo alio nomine concedi debuisset; atque ita tandem prorsus convaluit.

Quamvis autem *Stupor* hic ad *Comatis* accedens naturam, huic Febri aliis symptomatis frequentius superveniebat, quandoque tamen, at rarius *Phrenesis* absque stupore nonnullos invadebat, in qua aeger infomnes dies noctesque agebat, nulla ratione poterat regi, aliaque patiebatur symptomata iis similia, quae vel ab aliis Febribus, vel à Variolis in Phrenesin actos infestabant. Inducias non tulit symptoma hoc, ut solebat adfectus Comatosus jam memoratus, donec fieret digestio; aegrum vero intra paucos dies tollebat, nisi inflammatio cohiberetur. Atque hic mihi suppetias prae ceteris tulit *Vitrioli spiritus*, quem, post Venaelectionem atque Enematis unius alteriusve injectionem, cerevisiae tenui instillatum pro potu ordinario concessi: Qui intra dies paucos & somnum conciliabat, & sanitatem, superatis symptomatis, aegro reddebat: quod quidem nulla alia methodo efficere valebam. Atque hoc reiterata saepe Experientia mihi abunde constabat.

Febri huic, Autumno 1675, & *Dejectiones Dysentericae* superveniebant, quandoque & *Diarrhoea*. Istas ego statim perspexi *Symptomaticas* fuisse huic Febri, non vero, ut in Constitutione praecedenti, *originales* & primo ortas. Quo non obstante, cum morbi causa in sanguinis massa clauderetur, Venaelectionem ea indicabat; quae quidem, propinato etiam post Narcotico ad duas vices, symptomati huic debellando par erat.

Septembri 1675 Domina Conysby juxta Equilia Regia habitans me accersivit; laboraverat ea hac Febre, ventris torminibus derepente jam correpta, quae deinceps excipiebant *Dejectiones* sanguineae ac mucosae: licet protritae jam ab aliquot diebus, ob morbum diutinum, vires essent, maxime vero à *Dejectionum* frequentia, quae nocte praegressa multum fatigaverant, sanguinem tamen è brachio statim educendum curavi, & paulo post Narcoticum exhibendum; quibus peractis, ea ipsa nocte *Dejectiones* stercorosae conspiciebantur. Mane & vespere sequentibus Narcoticum repetebam praedictum, imperato etiam medicamento Cardiaco moderatori, quo spiritus refocillarentur: atque ab his statim convaluit. *Diarr-*

Diarrhoeam quod attinet, quae eodem fere anni tempore huic Febri haud raro accidebat, minus adhuc ista facessabat negotii; cumque ea neque aegro prodesset, neque etiam officeret, quantum mihi observare licuit (sive adesset stupor, sive etiam abesset) nullam ab illa Indicationem Curativam elicere valebam, modo intra eos staret limites, ut aeger, ab ea, de vita non periclitaretur: quo in casu Narcoticum sine dubio indicabatur, atque in eo solo probandus Anodynorum usus per omnem morbi huius decursum: ingens enim illa propensio, qua hac Febre laborantes in stuporem ferebantur, ab his intendebatur, ac proinde nisi urgente necessitate in usum numquam erant revocanda.

Notandum est, haud raro accidere tam ab hac Febre quam Febribus aliis convalescentibus, iis maxime, quos illae diutius maceraverant, nec nisi post longas magnasque evacuationes tandem demiserant, (praesertim si invalidiori essent corporis habitu,) ut noctu in lecto cubantes incalescerent primum, mox sudore diffluerent, à quibus vehementer infirmabantur, & vires tardius recipiebant, nonnulli etiam praecipitabantur in tabem. Cum symptoma hoc non aliunde nasci existimarem, quam à sanguine ob morbum contumaciorum eo usque depauperato debilitatoque, ut succos, quos recenter advectos nequiret adsimilare, per sudores ejicere moliretur; ita adfectis auctor semper fui, ut singulis auroris, noctibusque, cochlearia quinque vel sex Vini Malacensis annosioris haurirent, cujus usu aegris vires crescebant jugiter, & evanescebant sudores. Atque haec de Febre huius Constitutionis Continua, quam, ob insignem stuporem eam fere semper comitantem, lubet *Comatosam* adpellare.

C A P. III.

Morbilli Anni 1674.

Oriente anno, mense scilicet *Januario* 1674 ingressa est *Morbillorum* species quaedam ab ea diversa,
P 4 quae

quae eodem mense, Anno 1672 invaserat; neque tamen minus Epidemice saeviebant hi atque isti, sed non perinde erant regulares, neque ita constanter Typum observabant: Nunc enim citius, nunc serius, erumpabant: cum in alia specie, eruptio in diem ab invasione *quartum* semper incideret. Adhaec humeros, & ceteras trunci partes primum occupabant: cum isti alteri faciem primum peterent, & in reliquum corpus paulatim spargerentur. Nec hac in specie observare licuit, nisi rarissime, eas cuticulae desquamations adinstar farinae insperfae, quoties recederent Morbilli; quae in alia specie haud minus certo conspiciebantur, quam post Febris Scarlatinae decessum conspici solent. Plures insuper e medio tollebant, quoties imperite tractarentur; quam priores illi. *Febris* enim & *Dyspnoea*, quae Morbillis abiturientibus solebant accidere, vehementiores erant, & *Peripneumoniam* hic propius referebant, quam in altero genere. Quantumlibet autem fuerint *Anomali* atque irregulares hi *Morbilli*, quoad jam memorata symptomata, in praecipuis tamen satis iis competeat Historia, quam de morbillis tradidi, cum morbos An. 1670. Epidemicos describerem, quae idcirco in praesentiarum repetenda non erit. Hi, uti etiam Priores isti, ad Vernum usque Aequinoctium invalescebant, à quo tempore decrescentes, adpetente Solstitio aestivo, aut non diu post, evanuerunt.

Curatio. Curatio, cum nulla ferme re ab illa differat, quam in Morbillorum Historia jam fuse tradidi, exinde petenda est. Unicam tantum hic, pro meo more, instantiam adferam Methodi qua illas adgredebam.

Februario 1674, Domina virtutibus ornatissima, atque in exemplum nata, Comitissa *Sarisburiensis* me accersivit: Infantum unus tantum tum temporis aegrotabat, mox reliqui (5 autem vel 6 erant), quos omnes eadem methodo tractavi. Lectulo eos addixi, ad dies binos ternosve, ante eruptionem, ut sanguis, pro suo genio, particulas facile separabiles morbum committente, per cutis poros eliminaret. Neque autem vel stragulis, vel igni, quibus sani adsueverant, quid-

quidquid adjici patiebar; ab esu carniū arcebam, juscula Avenacea, Hordeacea, ac subinde pomum coctum concedens, cerevisiam tenuem insuper, vel lac cum aquae triplo coctum pro potu. Urgenteque pro more Tussi, Ptisanam Pectoralem saepe adsumendam praescripsi. His peractis omnino convaluere, brevi illo spatio, quod hic morbus solet percurrere; neque vel per ejus decursum, vel eodem fatigante, symptomate quovis morbo huic non familiari, tentabantur.

Duobus primis mensibus, quibus haec Morbillorum species se prodebat, intercurrerebat & *Febris* quaedam *Morbillosa* hic illic sparsa, in qua *indurata* nonnulla per truncum corporis, colli praesertim posteriora, atque humeros, erumpebant, Ecthymata Morbillorum imitantia; à quibus in illo saltem determinabantur, quod non universum corpus pariter occuparent, quas diximus partibus contenta: Febris etiam (licet ejusdem plane generis) immanior erat, & ad dies 14, nonnunquam etiam plures, protrahebatur. Nec Venae-sectionem tulit haec Febris, nec Enemata, ab utrisque irrita; at Methodo, quae Morbillis superius dicata est, lubens concessit. Atque haec de Morbillis fuerunt dicenda.

C A P U T IV.

Variolae Anomaliae An. 1674, 75.

Q Uemadmodum Morbilli Epidemici initio anni 1670 incurfantes, *Variolas nigras* ibidem delineatas introduxere, ita etiam hi, qui haud minus Epidemice grassabantur initio Anni 1674, Variolarum speciem introducebant tam earum similem, ut eadem istae revixisse omnino viderentur, non aliae subnasci: cum enim (ut jam diximus) in priore illa Variolarum specie post elapsos priores annos duos, pustulae minus indies nigrae comparerent, & grandiores etiam pedetentim conspicerentur, donec exeunte

anno 1672, morbus jam mitis, habita generis ratione, ac benignus esset; jam pristina ferocia, & infausto malorum symptomatum agmine stipatus, denuo revertebatur. Etenim pustulae fuliginem nigredine aequabant, ubi nempe confluxerint, & aeger non prius exstingueretur, quam ad maturitatem istae pervenerint; immaturae enim fuscae tantum erant colore. Pustulae quin etiam perpustillae erant, si numerosae, (pustulae enim ubi fuerant tantum, haud erant minores, quam in aliis Variolarum generibus, nigrae vero rarissime.) Verbo dicam, istas, quas anno 1670, descripsimus, satis referebant; licet non in omnibus cum iis quadrarent, distarent autem pauculis quibusdam, quae quidem majorem sub his quam illis aliis putredinem latere, naturaeque eas esse magis crassae & inconcoctilis, ostendebant. Maturae enim pejus olebant, ita ut eisdem graviter laborantes, prae foetore, vix quirem accedere. Tardius etiam periodum absoluebant, haerebantque diutius, quam ulla species alia, quam mihi adhuc videre contigit.

Notatu interim est perdignum, quod quanto mitior est morbi species, tanto citius pustulae ad maturitatem, atque morbus ad finem, perducitur. Ita in specie illa regulari Variolarum Confluentium, quae anno 1667 ingressa est, Dies *Undecimus* maximum adferebat vitae discrimen, quo semel elapso, non amplius ut plurimum aegro metuendum erat. In proxime sequenti specie anomala Confluentium, quae initio anni 1670 coeperunt invadere, aeger die *Decimo quarto* vel ad extremum *Decimo septimo* maxime periclitabatur, quos si aeger superaverit, salvus omnino erat, nec quemquam post hunc diem ab hoc morbo interemptum haecenus observavi. At vero in hac specie Confluentium, aeger etiam post diem *Vicesimum* contrucidabatur; nonnumquam & si convalesceret, quae paucorum fors erat, non tantum tibiae intumescebant, (quod quidem in Variolis Confluentibus quibusque familiare est,) sed brachia insuper, humeri, crura, partesque aliae; qui quidem tumores ab intolerabili dolore *Rheumaticorum* per omnia aemulo, tragoediam ordiebantur; postea haud raro suppurabantur, & in sinus in-

ingentes & partium musculosarum apostemata desinebant, aegro in vitae periculo etiam ad multos dies à discessu Variolarum adhuc versante. Adeo ut mihi luculenter constaret de gradibus, quibus hic se Epidemicus promoveret per tres hasce Constitutiones, quarum posterior priorem semper exsuperavit, tum quoad maiorem putredinem, tum quoad morbi materiam minus coctilem.

Videntur autem mihi hae, quas jam tracto *Variolae*, nova quaedam Variolarum specie è priore jam inveterascente suborta. Quamvis pro aëris diathesi eum producente Epidemicum, Variolae nigrae, quae initio anni 1670 primum se ostendebant, ad *exemplum* suam usque progredierentur, tamen ad instar recidivae alicujus morbi, à materia pristina denuo fermentescente, aër rursus ad Variolarum productionem faciens, ex veteri penu easdem deprompsit; qui quidem morbus redintegratus, sumtisque de novo viribus, reviviscere plane & quasi rejuvenescere videbatur. Tanto autem magis anomaliae hae erant, tantoque magis intensam redolebant putrefactionem, quanto materia, è qua generabantur, ista crassior erat atque feculentior, ad quam praecedentes primum ortum referebant. Quod ut magis elucescat, existimandum omnino est, nullam ejusmodi diathesin in ipso aëre supponi debere, quae hunc hoc in loco Epidemicum propaget, alium vero longe diversum in alio non ita multum distante; hoc enim si fieret (fit autem subinde) quilibet ventorum motus Constitutionem diffilare valeret; vero autem similis mihi videtur hunc vel illum particularem aëris tractum, effluviis repleti à minerali aliqua fermentatione, quae aërem, per quem feruntur, particulis nunc huic animalium generi, nunc alteri exitialibus, contaminantia, morbos variis terrae Adfectibus adpropriatos eo usque propagant, donec exspiraverit subterranea illa halituum minera, quae pariter in novam denuo fermentationem agi possit, ex reliquiis nempe materiae exolescentis, uti in casu jam memorato. Mihi vero, qui non ultra quam res ipsa loquitur sapere audeo, perinde est, an haec, an alia aliqua Hypothesis Phaenomena rectius solvat. Id saltem pro comperto habeo,

beo, quas jam tractavi Variolas, praecedentis Constitutionis Variolis fuisse simillimas, nisi quod & crassior naturam, & putredinem longe intensiorem redolere viderentur. Quibus etiam de causis duabus, ubi admodum *confluerent*, plures orco dabant, quam species alia quaelibet, quam mihi hactenus videre contigit; &, si quid meo iudicio tribuendum sit, Pestem ipsam, pro numero scilicet aegrorum pernicioe aequabant; licet, ubi *Discretae* invaderent, haud certius intentarent periculum, quam alia quaevis species, & tam pustularum magnitudine, quam colore, aliisque circumstantiis boni se moris esse faterentur.

Curationem quod attinet; Jam à multis *Curatio.* annis miratus sum Indicationes plane contrarias, quas hic mihi morbus subinnuere videbatur. *Hinc* enim luce clarius fuit, à calidiori regimine symptomata, quae à nimia inflammatione pendent, statim produci, Febrim scilicet, Phrenesin, maculas purpureas, & similia, quibus hic morbus praeter ceteris quibusque est obnoxius; *inde* vero regimen iusto frigidius faciei manuumque intumescantiae, quae hic adprime est necessaria, officere, & pustulas flaccidiores reddere. Postquam haec diu, multumque, apud me satis anxie revolveram, intellexi tandem, utrique huic incommodo eodem simul tempore posse occurri. Usus enim Aquae cum Lacte coctae, Cerevisiae tenuis, aut liquoris alterius similis liberaliorem concedendo, penes me erat internum sanguinis *δερματι* fraenare; atque ex adverso aegrum in lectulo jugiter detinendo, ne brachio quidem exserto, blando ejus calore pustularum elevationem, & faciei manuumque intumescantiam, valebam promovere. Neque haec secum methodus pugnare videtur; sanguis enim, eruptione jam finita, particulas inflammatas in corporis habitum eructasse putandus est, neque jam stimulis ad ulteriorem materiae secretionem indigere: Ita ut, cum jam in habitu corporis, maturandisque Abscessibus rei cardo versetur, id tantum sit agendum *sanguinis* nomine, ut scilicet sanguis ab halitibus calidis, à carne pustulis obsessa retro agendis, fartus tectus conserveatur; *Pustularum* vero, ut blando partium externarum

calore ad maturitatem illae perducantur. Jam vero, ut ut feliciter mihi cesserit haec Methodus, uti prius docui, in Variolis aliis *Confluentibus*, in istis tamen hujusce Constitutionis illa me fefellit; ita ut eorum plerique, qui vehementius laborabant, interirent, siue methodo jam à me laudata, siue regimine & Cardiacis calidioribus uterentur. Omnino itaque intellexi, desiderari adhuc aliquid praeter ista, quae vel ad compescendam sanguinis ebullitionem, vel ad pustularum elevationem, manuumque atque faciei intumescientiam, facerent; desiderari scilicet aliquid, quod Putrefactioni magis intensae, quam in his Variolis praeter ceteris quibusque observaram, vincendae par esset. In mentem mihi tandem venit *Vitrioli Spiritus*, quem existimabam utrique intentioni, tum Putredinis oppugnandae, tum perdomandae caloris ferociae, satisfacere posse. Quamobrem Aegro sibi relicto, donec & dolor & vomituritio, quae eruptionem praecedere solent, jam desinerent, & Variolae conferto agmine prodirent omnes, tandem die *quinto sextove* dictum spiritum cerevisiae tenui ad levem aciditatem instillatum, pro potu ordinario concessi ad libitum fumentum, liberalius vero, cum adpeteret Febris *murationis*; quem Potum, donec perfecte convalesceret, imperavi usurpandum quotidie.

Hic Spiritus, ceu morbo revera specificus, symptomata omnia ad miraculum fere, compescebat: Facies & maturius, & longe altius intumescibat: Variolarum interstitia, ad colorem magis rubrum, & Rosae Damascenae aemulum magis accedebant: Pustulae quoque minutissime grandescabant, saltem quantum ea species pateretur: Pustulae etiam, quae aliter nigrae comparuissent, hic materiam quamdam flavam & colore Favum referentem eructabant. Facies deinceps, pro nigra, colore flavo saturato ubique tincta conspiebatur; Celerius maturescabant, atque tempora alia omnia diei unius aut alterius spatio, citius percurrebant. Haec autem accidebant omnia, si liquorem nempe laudatum liberalius haurirent: Quapropter, quoties aegrum copiam subjugandis symptomatis debitam respuere animadverterem, spiritum istum, vel Sy-

Syrupo aliquo in cochleari permistum, vel Aquae destillatae cum Syropo junctae additum, subinde ingessi, quo pensaretur scilicet liquoris parcius usus.

Varia hujus Medicamenti commoda recensui, incommodi ne minimum quidem ex eo natum haecenus potui deprehendere: Licet enim Salivatio die undecimo, decimove fere, ab eo sistatur, cujus vicem per id temporis dejectiones aliquot subire solent; tamen ab his minus aegro erit periculi, quam ab ista fuit; Quandoquidem, quod plus semel diximus, qui Variolis *Confluentibus* laborant, eo praecipue urgentur discrimine, quod saliva his diebus viscidior reddita fauces praeccludat, cui quidem symptomati hoc in casu Diarrhoea succurrit, quae vel sponte sua desinet, vel saltem, ubi nullum amplius à Variolis periculum est, Lacte & Aqua mistis, & Narcotico adsumtis facile compescetur.

Aegro interim in lecto jacenti, inclusis quoque brachiis, stragula praeter solita adjici non patiebar; concessi etiam, ut ab hac in illam lecti partem se pro arbitrio transferret, ad sudores arcendos, in quos proclivissimus erat, hoc non obstante remedio. Jusculis interim avenaceis atque hordeaceis victitabat, nonnumquam & pomo cocto. Ultimis diebus, si vel langueret aeger, vel aegrotaret stomacho, Vini Canarini cochlearia tria quatuorve indulsi. Haustum vero Peregoricum, jam a quinto sextove die, singulis vespers temporius propinandum adulto (infantibus enim eo non erat opus,) praescripsi; *Laudani Liquidi* scilicet guttas 14 in Aq. fl. *Paralyseos*.

Die decimo quarto aegrum è lecto surgere permisi; vicesimo primo sanguinem è brachio educendum curavi; Catharticum deinde ad duas vel tres vices exhibui; quibus peractis aegri facies coloratior ac magis vivida conspiciebatur, quam solebat eorum, quos hic morbus ita male mulctaverat. Adde, quod Methodus laudata vix patitur faciem cicatricibus deturpari, quae ab humoribus calidis efferatisque proveniunt, cuticulam rodentibus.

Die Julii 26. An. 1675. Vir Nobilis mihiq. Amicus Dominus *Elliot*, Regi à cubiculo, Domesticum è suis
meae

meae curae commisit, fera hac Variolarum *Confluentium nigrarum* specie propediem laboraturum: Habebat is annos octodecim circiter, temperamento erat admodum sanguineo, & in hunc morbum à nimia computatione recens inciderat: Confluebant pustulae densiore agmine, quam alias vidi umquam, ita ut nulla fere inter eas intercapedo linqueretur, qua distingui possent. Remedii hujus *δραστικότητα* confusus viribus venam nullam secui, licet tempus quo accersebar, id mihi liberum faceret, atque etiam secare debuissem, cum à nimia Vini ingurgitatione invitaretur morbus. Post eruptionem finitam, die viz. quinto vel sexto, *Spiritum Vitrioli* in lagenas aliquot, cerevisia tenui repletas, jussi instillari, atque hunc Potum ordinarium concessi pro arbitrio sumendum. Die octavo ea sanguinis quantitas è naribus fluxit, ut Nosocoma hoc symptomate territa, me ocysus accersendum putaret: Adveniens ego, cum ab immodico sanguinis calore & impetu inusitato illud oriri animadverterem, Cerevisiam tenuem dicto spiritu impraegnata uberior adhuc hauriendam imperavi; quo facto Haemorrhagia dicto citius est coërcita. Salivatione satis copiosa, faciei & manuum intumescencia, pustularumque augmento rite procedentibus, morbus se satis feliciter expedivit; nisi quod ultimis diebus Dejectiones aliquot mucosae sanguineaeque interpellarent, quae forte nullum faceffissent negotium, si venam eo, quo diximus nomine, mox accersitus aperuissem. Nihilominus nullo alio praesidio Dysenteriam adoriebar, quam Narcotico illo, quod alias etiam, si hoc symptoma non urssset, singulis noctibus fuisset adsumendum, quo vis ejus retusa erat, donec evanescerent pustulae; posteaque extracta è brachio sanguinis quantitate satis larga, Lacteque atque Aqua adfatim haustis, subito convalevit.

Eodem fere tempore quidam è meis vicinis Dominus *Clench* duos mihi liberos sanandos tradidit; quatuor annos habebat alter, alter adhuc lactebat, nec dum sextum mensem attigerat. Pustulae utrisque perpusillae erant, *Confluxiles* admodum, & ad Erysipelatis modum prodibant, generisque nigri dicti. *Vitrioli Spi-*

Spiritus utrisque in potu omni instillandum curavi, quem, non obstante aetate, Junioris praesertim, tenellula, ne hilum averfabantur; quin & nullo symptomate graviore adfecti convaluere illico. Amicissimus mihi Vir Dominus Doctor *Mapletoft* utrosque mecum invisens, aetate majorem jam convalescentem repetit, minorem vero in cunis adhuc laborantem.

Animadvertendum est autem, quod, sicuti Variolae hujus Constitutionis, quae non confluebant, satis erant benignae, ita neque remedio jam praescripto opus habebant: satis vero erat ista eas Methodo tractare, quam generi *Distincto* jam supra deberi docuimus.

Habes jam, Lector, quae de *Variolis* mihi erant dicenda omnia; quae licet non nemo fortasse parvi penderit pro seculi genio, scio tamen ego, haud parvo mihi labore, cura atque industria per multos annos continuos ea stetisse; neque jam à me fuisse evulganda, nisi vicisset charitas in proximum, & studium aliis benefaciendi, vel pretio existimationis propriae, quam satis intelligo à subjecti novitate gravandam fore. Neque tamen video, cur aliquem male habeat nova Methodus ei morbo medendi, cujus nec apud *Hippocratem* vestigium ullum, nec apud *Galenum* invenitur, (nisi quis forte locus difficillima ratiocinatione torqueatur,) cum quae à Modernis adaptantur Curationes, à magnis illis rei Medicae luminibus non institutae, aequo jure ab his negliguntur, atque ab illis magni fiunt.

Quin è pari ratione nemini mirum debet videri, si quid immutavero in ea Methodo, qua expugnandae sunt istae Febres, quae ab iis pendent Constitutionibus, quae Variolis Epidemicae sunt. Etenim, si in prioribus illis mundi seculis, Variolae nusquam gentium comparuerint, sequitur, neque istiusmodi Febres uspiam locorum exstitisse umquam. Vero autem simillimum est, ne quid dicam audacius, Variolas nondum tunc temporis in rerum natura fuisse repertas: Si enim per antiquiora tempora, perinde atque nunc dierum, hic morbus invaluisset, sagacissimum *Hippocratem*, opinor, is numquam latuisset; qui cum morborum Historias & clarius intellexerit, & descripserit accuratius, quam

quam post natorum quispiam, & hujus etiam descriptionem genuinam, atque simplicem, pro suo more nobis reliquisset. Quocirca opinari mihi fas sit, morbos certas habere periodos, pro occultis illis atque adhuc incompertis alterationibus, quae ipsius terrae accidunt visceribus, pro varia scilicet ejusdem aetate ac duratione; quodque, sicut alii Morbi jam olim exstiterent, qui vel jam occiderunt penitus, vel aetate saltem pene confecti exolevere, & rarissime comparent (cujusmodi sunt *Lepra* atque alii fortasse nonnulli;) ita, qui nunc regnant, Morbi aliquando demum intercident, novis cedentes speciebus, de quibus nos ne minimum quidem hariolari valemus. Haec se ita res habere potest, quidquid de ea videatur nobis *Regius*, qui heri tantum nati sumus, cras forte interituri; neque quas de Morbis Auctores, vel antiquissimi, congesserunt rationes, aevi multo productionis, si cum antiquissima mundi Epochâ eae conferantur.

C A P. V.

*Tusses Epidemicæ Anni 1675, cum
Pleuritide & Peripneumonia
supervenientibus.*

CUM tempestas placida ac tepens, immo vero aestatis simillima, praeter soñitum ad postremos usque *Octobris* dies perseveraret, Anno 1675, eam vero mox exciperet alia multum diversa, frigida scilicet atque humida subito ingruens, *Tusses* ubique numerosiores grassabantur, quam alio quovis, quod meminimus, tempore, nemini fere parcentes, cujuscumque is fuerit sive aetatis, sive temperamenti, integras vero simul familias pervadentes. Neque numero tantum erant spectabiles (cum quaelibet hiems haud paucas nobis generet) sed etiam ob anceps illud periculum, in quod eos, quos adfecerant, per accidens conjiciebant.

bant. Cum enim *Constitutio*, & jam, & per Autumnum omnem modo elapsam, in producenda Febre Epidemica supra descripta omnes nervos intenderet, cumque jam nullus existeret morbus alius Epidemicus, cujus contranisu hujus vires aliquantisper possint refringi, Tusses istae Febri sternebant viam, atque in eam quam libentissime commigrabant. Interea, quemadmodum Tussis *Constitutioni* opitulabatur in Febre producenda, ita etiam Febris occasionem ex Tussi natam arripiens, jam Pleuram ac Pulmones haud aliter invadebat, ac caput invaserat vel septimana illa, quae harum Tussium exortum fuerat praegressa. Quae tam improvisa symptomatum mutatio nonnullis, qui minus diligenter adverterant animum, ansam praebuit, Febrem hanc pro *Pleuritide Essentiali*, aut *Essentiali Peripneumonia* habendi, licet eadem omnino illa maneret atque fuerat per integram hanc *Constitutionem*. Nunc enim, uti prius semper, cum dolore capitis, dorfi, atque artuum quoslibet adgrediebatur; quae symptomata omni ubique hujusce *Constitutionis* Febri conveniebant. Materia tantum Febrilis, cum stimulante Tussi in Pleuram ac Pulmones uberius deponeretur, symptomata dictas partes attinentia excitabat; attamen Febris, quantum mihi licuit observare, eadem prorsus cum illa fuit, quae ad eum usque diem fuerat depopulata, quo hae Tusses primum comparebant; quin & remedia, quibus promptissime parebat, idem plane demonstrabant. Et quantumlibet lateris dolor punctorius, spirandi difficultas, color detracti sanguinis, & reliqua signa Pleuritidi familiaria, *Essentialem Pleuresin* subesse innuerent, non aliam tamen medendi methodum postulavit hic morbus, quam quae Febri hujus *Constitutionis* quadrabat, ab illa vero, quae *Verae* Pleuritidi conveniebat, abhorrebat admodum, ut ex infra dicendis liquebit. Addo, quod cum Pleuritis, quoties est morbus primarius, eo plerumque anni tempore soleat invadere, quod inter Veratque Aestatem ambigens, utriusque quasi fibula est; hic morbus alieno prorsus fidere natus, pro symptomate tantum febris, quae isti anno propria fuit, dicendus est atque accidentalis Tussis loboles.

Ut

Ut ad eam methodum rite procedam, quam hujus Anni Tussibus, (tum etiam *Curatio.* istis, quae aliis annis contingunt, modo ab iisdem causis nascantur) deberi monuit experientia; animadvertendum est, effluvia ista, quae à sanguinis massa per insensilem transpirationem ablegari solent, à frigore cutis spiracula subito contrahente intro verti, & in Pulmones deponi, quos irritando, Tussim mox excitant. Cumque hoc pacto detineantur calidae istae & recrementitiae sanguinis exhalationes, quo minus per cutis poros exeant, Febris in sanguinis massa facile accenditur; ubi scilicet vel tanta est halituum copia, ut pulmones iis eliminandis haud sufficiant, vel calore adventitio sive Remediorum, sive Regiminis justo calidiorum quasi adjecto oleo ignis augetur, & qui in Febrim jam plus satis erat proclivis, in eamdem praeceps agitur. Verum enim vero, qualiscumque fuerit Febris *Stationaria*, quae illum annum funestat, atque per id temporis dominatur, Nova haec Febris statim in ejus nomen ac familiam adoptatur, ejusdem ubique genio obsequens, licet symptomata quaedam adhuc retineat, à Tussi, quam habuit parentem, pendentia; Ac proinde satis constat, in Tussi qualibet ex hac *αεφάρη* nata, non tantum ipsi morbo, sed & Febrim, quae Tussi huic paratissima accedit, occurrendum esse.

Hac innixus basi iis, qui meam implorabant opem, hoc modo succurrere conabar. Si Tussis nondum Febrim, atque alia symptomata, quae ut plurimum se adjungere solere diximus, accersiverat, satis esse arbitrabar, aegrum à carnibus & liquoribus spirituosus quibuscumque arcere; hortabar item, ut exercitiis uteretur moderatis, & frueretur aura liberiore, Ptisanam Pectoralem refrigerantem subinde hauriens. Sufficiebant nimirum paucula haec & ad Tussim perdomandam, & Febrim, aliaque symptomata, quae illam comitari solebant, praevenienda. Sicut enim abstinentia à carnibus, & liquoribus spirituosus, tum etiam refrigerantium usu ita contemperabatur sanguis, ut impressioni Febrili ineptior esset; ita etiam exercitii ope fervida illa sanguinis effluvia, quae, quoties cor-

poris Pori à repentino frigore occluderentur, intro-acta Tussim excitabant, via sibi naturali ac genuina exhalabant opportunius, & cum bonis aegri rebus difflabantur.

Tussi quod spectabat sedandam, haud vacabat periculo Narcoticis atque Anodynis illum adgredi; nec minus periclitabatur, si quis liquoribus spirituosis calidisque medicamentis idem moliretur, cum utroque modo inviscata, atque indurata Tussis materia, halitus isti, qui à sanguine placide ac sensim discedentes, tussiendo in auras evanescerent, jam exitu negato, in cruoris massa praecclusi Febrim ibidem ciebant. Atque hoc saepenumero non paucis è vulgo inconsultioribus pessime cessit, qui cum spiritu vini ustulato, aliisque calidis liquoribus, Tussi obicem ponere niterentur, Affectus Pleuriticos & Peripneumonicos invitabant, atque insana hac sapientia morbum sua natura levissimum & facile sanabilem, in periculosum ac saepe letalem transformabant. Nec minus hallucinabantur, (licet magis cum ratione insanire viderentur) qui provocatis sudoribus morbi causam exterminare volebant: Quamvis enim non diffiteamur, sudores sponte prorumpentes haud raro, prae ceteris quibuscumque praesidiis, causam morbificam expellere, liquet tamen, nos, dum in iis extorquendis sumus, sanguinem incendere, & quem servare volumus aegrum, leto dare posse.

Quandoque vero non tantum, ubi minus rite tractaretur morbus, quo scilicet supra descripsimus modo, sed etiam nonnumquam sua sponte (maxime in delicatioribus ac tenellulis) nunc statim ab initio, nunc post diem unum aut alterum, Tussi superveniebat calor ac frigoris vicissitudo quaedam, capitis, dorfi, atque artuum dolor, ad sudores nonnumquam propensio, noctu maxime (quae omnia pariter Symptomata Febrim hujus *Constitutionis* plerumque sequebantur;) quibus saepe adjungebatur lateris dolor, nonnumquam etiam Pulmonum quasi constrictio, coarctatioque, unde difficulter spirabat aeger, inhibebatur Tussis, excitabatur Febris vehementior.

Febri, & pessimis ejus symptomatis rectissime, (quantum

tum accurate facta observatione mihi consistit) occurrebatur Venaesectione in brachio, & Epispastico puchae adplicato; Clystere item quotidie injiciendo. Aegrum interim monebam, ut singulis diebus ad horas aliquot lecto absisteret, abstinere à carnibus, nunc Cerevisiam tenuem, nunc Lac Aquae permistum, nunc Ptisanam aliquam refrigerantem, ac lenientem, forberet. Elapso jam biduo triduoque, si nondum minueretur dolor lateris, sed adhuc vehementer urgeret, sanguinem secundo detraxi, & ut in usu Enematum perlisteret adhuc, suasi. Enemata autem quod attinet, diligenter advertendum est (tam in hac, quam in aliis febribus) ea, jam fractis morbi viribus, & retusa acie, non diu & continuo repetenda esse, maxime in Foeminis Passioni Hystericae obnoxiiis, aut Viris Hypochondriacis, cum talium sanguis atque humores *ινυεταλαιοι* sint, ac nullo fere negotio exagitantur atque aestuent, unde perturbatur corporis oeconomia, & symptomata Febrilia etiam ultra solidam periodum aegros discruciant.

Sed ut ad rem revertamur, dum hoc pacto spatium morbo concederemus, quo sanguis calidas illas particulas, quae in Pleuram ac Pulmones impegerant, sensim excuteret, symptomata universa placide solebant evanescere; cum qui morbum ferocius atque hostili manu adgrediebantur, ingenti remediorum molimine bellum inferentes, vel suos aegros amitterent, vel saltem, Phlebotomia saepius repetita, quam vel postulabat morbi genius, vel etiam tuto ferebat, eorumdem vitam redimere cogerentur. Cum enim in vera Pleuritide Venaesectione repetita omnem numerum absolvat, solaque ad Curationem sufficiat, (modo non obstiterint medicamenta & regimen calidiora, quae contra militent) ex adverso, in hoc symptomate, satis erat semel vel ut plurimum bis venam secasse, modo aegro concederetur, ut è lecto exurgeret, & potu refrigeranti uteretur. Nulla autem cogebat necessitas, si bene observaverim, sanguinem saepius educere, nisi ubi à calore foris accedente admodum intenderetur dictum symptoma; neque etiam in hoc casu periculo id omnino vacabat.

246 *Tusses Epid. An. 1675, cum Pleur.*

Hanc jam nactus ansam, paucula de eo dicam, quod omnium ore tritissimum est, *Pleuresin* scilicet quandoque ita *malignam* reperiri, ut per eos annos *Phlebotomiam* ferre nesciat, saltem toties repetitam, quoties hic morbus communiter deposcit. Censeo quidem *Pleuresin Veram* atque *essentialem*, quae, ut posthac dicetur, omnibus annorum omnium Constitutionibus indifferenter infestat, omnibus indifferenter annis *Venaesectionem* pariter repetitam indicare; aliquando tamen accidere, ut *Febris* ejus anni proprie *Epidemica*, à repentina aliqua manifestarum aëris qualitatum alteratione, materiam morbificam in *Pleuram* aut *Pulmones* libenter deponat, ipsaque *Febris* nihilominus eadem prorsus maneat. In hoc casu, etsi *Venaesectione* possit concedi, ut huic symptomati, si multum saeviat, occurratur; generaliter tamen si loquamur, non multo plus sanguinis symptomatis ratione educendus est, quam *Febris* nomine debuerat educi, à qua pendet istud symptoma: Namque si haec ejus sit indolis, ut à repetita *Venaesectione* non abhorreat, potest ea repeti in *Pleuritide*, quae ejusdem symptoma est; at vero si *Febris* repetitam *Venaesectionem* respuat, neque juvabit ista, immo & nocebit in *Pleuritide*, quae cum *Febre* stabit cadetve. Hoc autem modo se res habuit, me saltem judice, in *Pleuritide symptomatica*, quae *Febrem* comitabatur hoc in loco grassantem, quo tempore subingrediebantur *Tusses*, hac nimirum hieme 1675. Atque hoc quidem mihi ideo reticendum non erat, quod existimem, dubio illum tramite errare, atque incerto duci filo, qui in *Febrium Curatione* non continenter ob oculos habet anni *Constitutionem*, quatenus huic aut alteri morbo *Epidemice* producendo favet, ceterisque morbis omnibus una concurrentibus in ejus similitudinem ac formam detorquendis.

Novembri anni praefati, Dominum *Thomam Windbam*, Domini *Francisci Windbam* Equitis filium natu maximum, hac *Febre* laborantem tractabam. Quae rebatur is de lateris dolore, aliisque symptomatis, de quibus ceteri hoc morbo adfecti. Venam haud plus semel tundendam curavi, *Epispasticum* nuchae adponi,

ni, Enemata quotidie injici; nunc Ptisanas atque Emulfiones refrigerantes, nunc Lac Aquae inmixtum, nunc Cerevisiam tenuem propinavi; suasi, ut lecto absteret quotidie ad horas pauculas; qua methodo intra paucos dies restitutus est, & celebrata Catharsi omnino convaluit.

Notandum autem est, quod tametsi symptomata haec, quae tussi supervenire solerent, ea prope essent, quae hanc hiemem funestabant; attamen Tussis ipsa sine illis sola invadens, ea tempestate magis dominabatur. Hujus autem medela neque Venae sectionem, neque Clysteres, sibi vendicabat, modo febris à regimine vel medicamentis calidioribus non excitaretur. Cum satis erat ad eam compescendam aegro liberioris aëris foras usum concedere, & carnis esum, ut & vinum ac id genus liquores spirituosos, qui Febri ansam praebeant, omnino interdicere. Porro *Tabellas* sequentes saepiuscule devorandas imperavi; quae quidem ad Tusses à frigore susceptas coercendas omnibus aliis, quae mihi adhuc innotescunt, longe praecelant. *R. Sacchar. Cand. ℥iij. Coq. s. q. aq. communis, usquedum adhaerescat extremis digitorum; tum adde pulv. Liquirit. Enul. Campan. sem. Anisi & sem. Angelic. aa. ʒss. pulv. Irid. & flor. Sulphur aa. ʒij. ol. cbem. sem. Anisi ʒij. F. s. a. Tabellae*, quas secum continuo portet, ac earum unam frequenter adsumat.

At priusquam his, quae de morbis Epidemicis disserui, ultimam imponam manum, Objectioni, quam contra eorum nonnulla adferendam praevideo, occurrendum mihi est; quod nempe non satis cum *malignitate* ista pugnare videantur, quae pluribus horum morborum adhaeret. Non is sum, qui receptam à Viris doctissimis, sive hujus seculi, sive antiquioribus, de malignitate opinionem convellere aut possim, aut etiam velim, cum ista indiciis plus satis se prodant manifestis, in Epidemicis plerisque. Liceat mihi tantum quae de ejus natura sentio in medium proferre, quo haec nostra Praxis minus à ratione abhorreere, videatur. Ipse enim cum eruditissimo, *Sca-*
ligero,

Non mihi, sed Rationi, aut quae Ratio esse vide-
tur,

Milito, securus quid mordicus hic tenet, aut hic.

Censeo itaque ego *malignitatem* eam omnem, quae Epidemicis competit, (qualiscumque tandem fuerit specifica ejus natura,) particulis calidissimis, ac spirituosissimis, humorum, in humano corpore contentorum, naturae plus minusve adversantibus, consistere ac terminari; quia solae istiusmodi particulae humores ita subito alterare valent, atque in Morbis malignis fieri videmus. Censeo item, calidas illas & spirituosas particulas adsimilando maxime agere; cum ex Naturae lege quodlibet Principium Activum sui simile procreare satagat, & quae ei cumque obfistunt ad propriam indolem inflectere atque adcommodare; Ita ignis ignem generat, & maligno infectus morbo socium inficit, spirituum scilicet emissionem, qui humores mox inficiendos sibi adsimilant, & in naturam suam perducunt trahuntve.

His praemissis, omnino sequitur, nihil esse prius, quam ut dictae particulae sudore eliminentur; hoc enim modo morbus confestim funditus extirparetur: At hic reclamant experientia, docetque hoc in omni *malignitatis* specie fieri non posse. Quamvis enim in ipsa *Peste* particulae pestilenciales, tum quod admodum fuerint subtiles, tum etiam quod sanguinis partibus maxime spirituosissimis insideant, dissipabiles sint, atque excitato sudore non interrumpendo ejici queant; in aliis tamen Febribus, ubi particulae adsimilantes non in eam subtilitatem sunt evectae, atque etiam humoribus magis crassis incorporantur, minera illa maligna non tantum sudoribus diffari non potest, sed saepenumero etiam augetur, quibus isti sollicitantur, Diaphoreticis. Quanto enim magis usu calefacientium actuantur particulae hae calidae ac spirituosae, tanto magis intenditur ea, quam habent, adsimilandi facultas; quantoque etiam magis excalescunt humores isti, in quos agunt, tanto libentius in adsimilantium castra migrant, earumdem impressionibus cedentes. Cum ex adverso ratio dictare videatur, medicamenta illa,
quae

quae contrariae sunt naturae, non tantum particularem calidarum, atque acrium, vim inhibere, sed etiam humores condensare confirmareque, quo spirituum morbificorum fortius sustineant impetum, vel etiam frangant. Atque adpellanda hic mihi venit Experientia, qua magistra edoctus sum & Purpureas Februm maculas, & Variolarum pustulas nigras, eo promptius fuisse incrementum, quo magis calefieret aeger, easdem vero pro ratione moderatioris regiminis, quod iis omnino debetur, decrescere solere ac minui.

Jam si quis me roget, qui fiat, ut, cum *malignitas* in ejusmodi particulis calidis, ac spirituosis, consistat, haud raro ita parca Febris signa conspiciantur, etiam in morbis summe malignis; responderem percontanti, primo in praecipua illa, & maxime insigni malignitatis instantia, ipsa *Peste*, abunde constat, particulas *venae* ita supra modum subtiles esse atque aculeatas, (praesertim ubi primum incipit grassari) ut aerae adinstar sanguinem pervadant, ac fideratis quasi ejus spiritibus, ne in Ebullitionem quidem illum attollant, unde aeger sine Febre perit.

At vero in minori isto malignitatis gradu, qui in aliis Epidemicis reperitur, symptomata Febrilia ita parum conspicua redduntur, nonnumquam a confusione in sanguine atque humoribus excitata a particulis inimicis eorum in gremio conclusis; unde Natura quasi oppressa non potis est symptomata illa magis regularia exferere, quae morbo competunt, at anomala sunt *φασμάδια* fere omnia ob *εξορμήσεων* penitus everfam dirutamque; quo in casu deprimitur saepe Febris, quae, obtinente genuino naturae ductu, omnino vigeret. Quandoque etiam peuciora se ostendunt Febris indicia, quam pro morbi genio, ob metastasin minerae malignae vel in Genus Nervosum factam, vel in alias partes corporis, vel etiam humores extra sanguinis pomoria, dum turgeret adhuc materia morbum committens.

Quidquid vero id fuerit, ne hariolari quidem possum, quatenam alia Medendi Methodus *malignitati* qualicumque adhibenda sit, praeter eam, quae Epidemico, cui inhaeret, debetur. Ita ut sive Epidemi-

cus de eorum numero sit, qui primo concoctionem materiae Febrilis, mox ejusdem rite dispositae eliminationem per sudores sibi vendicant; vel eorum, qui per eruptionem aliquam fugam sibi quaerunt; vel etiam eorum, qui ab artis praesidio viam sibi aperiendam praestolantur; in singulis his, inquam, generibus, *Malignitas* morbi comes, cum ipso morbo stabit cadetque, pari usa fortuna, & pari etiam passu recedens; atque ex consequenti, quaecumque evacuatio Febri in genere competit, eadem & malignitati debetur: quantumlibet evacuationes istae sibi invicem fuerint contrariae. *Malignitati* itaque isti, quae *Febres Autumnales Intermittentes* comitatur, uti & *Febrem Continuum*, quae ejusdem est indolis, medebitur *Diaphoresis*, quae concoctionem subsequitur ceu ejus effectum. *Variolarum malignitati* subveniet tempestiva *Abscessulorum* maturatio, atque ita de reliquis; in quibus omnibus, peculiaris *malignitatis* species istis praesertim modis, ac methodo illa, optime superatur, quibus libentissime cedunt peculiares isti morbi, ad quos illa spectat, sive hac methodo procedendum fuerit, sive altera. Hoc mihi dictat ratio, nisi pro Junone nubes, atque huic etiam *Experientia* jugiter suffragatur.

C A P. VI.

Anacephalaeosis.

ATque ita demum animadvertimus, spatium illud Annorum, quo finiuntur praegressae observationes, genera *Constitutionum* omnino *Quinque* peperisse; *Quinque* nimirum peculiares aëris *Diatheses*, totidem *Epidemicorum* species peculiares, *Februm* nominatim, producentes. *Februm* autem harum prima, quae iis annis infestabat, quibus *Intermittentes Autumnales* maxime grassabantur, unica mihi videtur, (quantum observatione diligenti fidaque haëtenus adsequi potuerro) in qua *Natura* ita omnia symptomata moderabatur,

tur, ut materiam Febrilem debita Coctione praeparatam certo suo tempore ad exitum disponeret, vel per justam *Ἀφύσιν*, vel *Ἀγ. πρὸς* paulo liberaliorem, (quae idcirco *Febris Depuratoria* mihi audit.) Et profecto facile adducor, ut credam, praecipuam hanc esse atque *Primariam Naturae Febrem*, tum ob regularem illam methodum, qua utitur in promovenda materia morbifica, eademque praefinito tempore digerenda; tum etiam quia haec Febribus aliis quibuslibet frequentior occurrit; cum credibile sit *Febres Intermittentes* Epidemice saepius grassari, quam alios morbos quoscumque, si illis nempe habenda sit fides, qui de earum frequentia in seculis jam elapsis tot & tanta scripserunt; quidquid demum in causa fuerit, quod ita rarae comparuerint, à quo *Pestis* hanc urbem est depopulata. Enimvero *Febris* haec *Pestilentialis Inflammatoriis* iis omnibus, quae post invasere, se ducem praebebat ac *ἑσθρομὸν*. *Febri* autem isti *Primariae*, de qua supra, adaptantur, ni fallor, illustra illa, atque necessaria Axiomata, quae tradiderunt *Hippocrates*, aliique Medici antiqui; quorum ope ita illa est regenda, ut praepararetur materia Febrilis ad Crisin per sudores rite faciendam. Neque enim satis video, qui possint adcommodari dicti Aphorismi subsequenter istis Febrium speciebus, quae diversam longe habent indolem, & raro ejusmodi Methodo aliqua solvi solent, qua nos adjuti, si ad eam accedamus scilicet, eamque perficiamus, Morbos hosce subjugare possimus. Utut vero haec se res habeat, notatu dignum esse autumo, quod cum *Febris* haec, quae ab illa *Constitutione* pendeat, qua *Intermittentes* ceteris praedominabantur, (si vel diutius persisteret, vel aeger nimis evacuationibus fuerit exhaustus) subinde in *Intermittentium* castra de facili transiret; Ista *Febres*, quae sequentes funestabant annos, etiamsi diutissime cruciarent, rarissime tamen *Intermittentes* fierent; indicio satis manifesto, eam *Febrem Continuum* atque *Intermittentes* istas, vel natura quadamtenus convenire, vel non multum ab invicem abhorrere.

Jam si quis à me percontetur, quo demum pacto *Febris Continuae* speciem ex notis in Febrium descriptione.

ptionibus à me traditis queat expiscari, cum plerumque singulae iis implicentur symptomatis, quae omnibus in genere competunt Febribus, (eiusmodi sunt calor, sitis, inquietudo, &c.) Huic ego responderem, difficile id quidem esse, at non plane impossibile, modo quis serio atque ad amussim exegerit circumstantias eas omnes, quas in Historia praecedenti indigitavimus; maxime si in urbe aliqua, aut loco alio hominibus referto, examen instituat. Ponamus enim Medicum ad Febre Continua laborantem accersiri; id primo habet adminiculi, ad iudicium rite formandum, quod vel ex observatione propria, vel aliis indicantibus facile resciscat, quinam alii morbi praeter hanc Febrem, & cuius demum generis, eo locorum Epidemice grassantur; quo cognito non amplius dubitabit cuius generis esse debeat Febris ista, quae huic alteri Epidemico regnanti famulatur. Quamvis enim fieri possit, ut Febris iis tantum se prodatur symptomatis, quae omnibus omnino Febribus sunt communia, (praesertim si in *derelicta* & confusionem agatur à Methodo, quae ab ejus curatione prorsus aliena est) alii tamen Epidemici characteres naturae atque indoli suae proprios ac peculiare apertissime adgnoscent. Verbi gratia, qui *Variolas* inspexerit, facile conjectabit, (modo ejus morbi Historiam probe calleat) vel à die, quo primum erumpunt Pustulae, vel ab earum magnitudine, atque colore, &c. ad quodnam Variolarum genus species illa particularis fuerit referenda: atque ubi semel cogroverit, quaenam sit illa Variolarum species, quae eo anno atque per loca ista increbrescit, satis illi constabit de specie Febris cujusvis per id temporis, atque eo locorum grassantis. Et sane si morborum Historias ad unguem perdidissem (quam ego mihi laudem minime sumo) sicuti Epidemico quovis conspecto non dubitarem de Febris tum regnantis genere pronunciare, licet ne unam viderem quidem; ita Febris quaelibet conspecta, quisnam ei jungeretur Morbus Epidemicus, me satis doceret, an *Variolae* scilicet, vel *Morbilli*, vel *Dysenteria*, &c. Cum tam peculiare aliquod horum genus, quam Febris peculiaris, particularem quamlibet Constitutionem jugiter comitetur.

Se-

Secundo autem praeter indicia illa, quae Epidemicorum una invadentium consideratio nobis suggeret, & ipsa cujuslibet Febris symptomata ad ejusdem speciem dignoscendam haud obscuram lucem foenerantur. Quamlibet enim, ut supra innuimus, Febres in universam omnes quaedam habent symptomata omnibus communia, sunt tamen & certae aliquae Distinctionis notae, quas singulis speciebus figillatim impressit Natura; quae cum subtiliores sint ac magis reconditae, non nisi à cautissimis, & minutissima quaeque pensiculatim trutinantibus erui solent, aut investigari. Inter haec signa distinguenda semper existimavi ego, aegri sive sudationem, sive siccitatem, in hoc vel illo morbi tempore, Febris speciem praecipue & praeceteris demonstrare, modo illa à statu naturalis ac suo, Methodo minus congrua, non fuerit dejecta. Atque hoc ipsum liquido mihi constabat in Febribus omnibus Epidemicis, quotquot observationes hae nostrae hactenus complectuntur. Exempli gratia, iis in Febribus, quae vigeant exolecente *Intermittentium Autumnalium* praedominio, aegri externa arescebant, nec vel minima sudoris praesignatio ante materiae Febrilis concoctionem, quae die decimo quarto plerumque perficiebatur, in conspectum se dabat. Neque etiam cieri hic poterat sudor sine ingenti aegrorum discrimine, qui in Phrenesin, aliaque symptomata periculosissima, mox à coacto sudore praecipitabantur. In *Feбри Pestilentiali*, quae hanc quidem subsecuta est, (*Inflammatarum* autem omnium, quae ab illo tempore invasere, chorum duxit) nulli sudores sponte sua prorumpebant, at à sudorificis excitari poterant vel primis morbi diebus, atque iis semel abortis aeger nullo non symptomate levabatur. Febre proxime succedente, quae *Variolas* iis annis comitabatur, quibus illae *Regulares* erant, aeger sua sponte effusissimis sudoribus totus dimanavit, vel à morbi initio; at qui istis indulgebat aeger, intendebat illico symptomata omnia, haud mitigabat. In binis illis Febribus, quae duabus *Variolarum Anomalarum* speciebus, atque *Dysentericis* se comites adjungebat, & sudores Anomali etiam fuere; ut plerumque solis primis diebus exeun-

tes.

tes. Licet qui primam Febrem comitabatur sudor, quam qui posteriorem, aliquantisper esset copiosior; sed in neutra emolumento fuit aegro, cum non à praevia Concoctione, sed à confuso particularum noxiarum motu, is eliceretur.

Arduum vero id mihi in primis videtur, Novae Febris speciem, vertente primum anni *Constitutione*, indagare, cum necdum specimen ejus aliquod quis oculis usurpaverit, necdum resciverit, qualesnam demum sint futuri morbi Epidemici, quos ut plurimum Febris praevertit. Molestum esset singula enumerare, quae iis annis, de quibus egi, occurrebant, quo liqueret ansas haud obscuras à natura nobis suggeri, quibus adjuti hoc praestare valemus; ac proinde Cognitio haec à perdiligenti atque accuratissima Circumstantiarum omnium observatione necessario pendeat. Quantumlibet autem difficile id fuerit, immo si & impossibile plane supponamus, Novae Febris, ubi primum ingreditur, speciem certo distinguere; tamen ad Curationem quod attinet, Indicatio à *Juvantibus* & *Laedentibus* sumenda, nobis saltem relinquitur; cujus ope viam paulatim praetentantes, aegrum in tuto possimus collocare, modo ne plus satis properemus; qua quidem *festinatione* nihil ego quidquam exitiusius esse autumo, nec re ulla alia Febricitantium plures vita spoliari. Neque pudet fateri, me non semel in curandis Febribus, ubi nondum constaret, quid mihi agendum esset, nihil prorsus agendo & mihi & aegro consuluisse optime; dum enim morbo invigilarem, quo eum opportunius confodere valerem, Febris vel sponte sua sensim evanuit, vel in eum se Typum redegit, ut jam mihi innotesceret, quibus armis esset debellanda. Sed, quod dolendum omnino est, aegrorum quamplurimi, haud satis gnari, quod perinde sit Medici periti, quandoque nihil agere, atque alio tempore efficacissima adhibere remedia probitate atque fidei fructum hunc capere nolunt, sed vel negligentiae vel ignorantiae id imputant; cum Empiricorum insulsissimus quilibet medicamenta medicamentis adjicere aequè novit, ac solet magis, quam Medicorum prudentissimus.

Haec

Haec sunt fere, quae haftenus observavi, saltem quae ad normam aliquam reduci potuerint, de *Morborum Epidemicorum* speciebus, atque ordine illo, quo invasere ab anno 1661 ad finem usque anni 1675. Quo quidem tempore *Variolae*, & *Febres Continuae* earum Comites, quae ferme à bienio dominatae sunt, mitiores jam factae, videntur exolescere. Qui post sequentur Morbi, solus novit, qui novit omnia.

SECTIO SEXTA.

CAP. I.

Febres Intercurrentes.

Observationes Annorum, quos jam descripsi, satis arguunt Febrium alias *Stationarias* merito audire; ejusmodi Febres intelligo, quae, cum à particulari quadam, at nondum satis cognita hujus aut alterius anni *Constitutione* pendeant, singulae suo ordine invalescunt, grassantur admodum, & quasi ceteris dominantur per continuam illam annorum seriem. An dentur etiam aliae species praeter jam dictas, an etiam exacto quodam annorum curriculo, aliae alias certo ac constanti ordine excipiant, an secus se res habeat, nondum mihi licuit deprehendere. Sunt vero & aliae *Febres Continuae*, quae licet jam parcius, jam inclementius saeviant & depopulentur, tamen cum *Stationarium* quibuslibet, ut etiam & secum invicem eodem anno indifferenter commiscentur, quas idcirco *Intercurrentes* adpellandas censeo. Quid tam de illarum ingenio, quam de Methodo Medendi eisdem adhibenda, haecenus observando didici, in sequentibus tradam. Sunt vero, *Febris Scarlatina*, *Pleuritis*, *Peripneumonia Notha*, *Rheumatismus*, *Febris Erysipelatosa*, *Angina*: Et forte aliae quaedam.

Jam vero cum universos hosce morbos vel adhuc comitetur Febris, vel saltem fuerit comitata, donec exonerata in partes sive has sive illas, pro morbi ratione, materia Febrili, sibi exitum invenerit; nullus dubito, Febrem ipsam pro morbo primario habendam, reliquosque adfectus, à quibus ut plurimum morbi isti nomen mutuuntur, symptomata esse, quae vel peculiarem ~~negotium~~ modum, vel partem, in quam ruit morbi vis, praecipue spectant. Verum modo de re conveniat, nullam de nominibus movebo litem; mihi integrum fuerit morbum hoc vel illo nomine designare pro arbitrio meo.

Anim.

Animadvertendum est, quod sicuti *Febres Stationariae*, de quibus supra egimus, magis minusve Epidemice infestant, quod jam diximus, prout annorum Constitutio in secreta atque inexplicabili aëris tempe-
rie fundata eisdem favet, ita etiam *Intercurrentes* hae nonnumquam, licet non ita frequenter atque istae, Epidemice grassantur. Quamvis enim plerumque ori-
antur ab hac vel illa particulari corporum particula-
rium *ἀναμάλια*, qua sanguis atque humores quoquo-
modo vitiantur, aliquando tamen originem debent
suam mediate quidem causae alicui Generali in aëre,
manifestis qualitatibus hominum corpora ita disponen-
te, ut exinde tales talesve sanguinis atque humorum
dyscrasiae generentur, quae *Intercurrentium* ejusmodi
Epidemicarum causae fuerint immediatae. Uti cum
Gelu acrius diu perseveraverit, se in Veris usque po-
moeria longius extendens, derepente autem calidior
tempesta succedat, *Pleuritides*, *Anginae* similesque
morbi alii solent invadere, qualiscumque demum fue-
rit *Constitutio* annorum *Generalis*. Et quoniam hi non-
numquam Epidemice grassantur perinde atque alii isti,
idcirco ut hos ab illis Febribus dispeſcam, quae ad
certam annorum seriem determinantur, omnibus in-
differenter annis communes *Intercurrentes* adpellare li-
bet.

Quanto autem à se invicem intervallo diffideant duo
haec Febrium Genera, quantum ad causas ab aëre
subministratas, quoad alias tamen causas externas ac
Procatareëticas spectat, saepenumero conveniunt. Ut
enim jam mittamus Contagium, quod quidem non-
numquam Febrium Stationariarum aliquibus ansam
exporrigit, & crapulam taceamus, qua matre profemi-
nantur tum istae Febres, tum hae etiam, de quibus
jam ago; causa evidens externa Febrium quampluri-
marum inde petenda est, quod quis scilicet vel prae-
maturius vestes abjecerit, vel ab exercitio incalescens
se frigori incautius exposuerit; unde poris subito oc-
clusis, retentisque iis halitibus, quibus alias per cutis
spiracula patebat exitus, haec vel illa Febris species in
sanguine succenditur, prout vel Generalis Constitu-
tio, quae tum temporis obtinet, vel particulares hu-
mo-

morum dyscrasiae in hanc vel illam Febris speciem potentius determinaverint. Et fane existimo plures, modo jam designato, quam *Peste*, *Gladio*, atque *Fame*, simul omnibus, perire: Etenim si quis aegrum Medicus de prima morbi occasione paulo minutius interrogaverit, (modo ex Acutorum istorum numero sit, quos supra tractavimus) audiet quasi semper, vel eum vestem aliquam temere deposuisse, cui pridem adfueverat, vel corpus motu excalesfactum subito frigori permisisse, atque ex alterutra harum *causarum* incidisse in morbum. Quam ob causam familiares meos semper moneo, ut nullo alio anni tempore quidquam vestitum, quibus adfuevere, sibi detrahant, nisi mense uno ante *Solstitium Aestivum*: Nec minori cum studio eosdem hortor, ut ab exercitio calescentes frigus sedulo evitent.

At vero diligenter hic loci notandum est, quod licet morbi isti, qui sub Intercurrentium titulo jam mihi tractandi veniunt, plerique, si non omnes, *Essentiales* fuerint morbi, saepenumero tamen Adfectus quidam, tum eos quoad Phaenomena referentes, tum eodem etiam insigniti nomine, istis Febribus superveniunt, quas *Stationarias* adpello, & sunt nuda earum *symptomata*: Quo in casu non jam illa Methodus adhibenda est, quae iis debetur, quoties morbi sunt *Essentiales*, at ista potius quam sibi postulat Febris, cujus nunc sunt symptomata, ad quorum quidem curationem ea leviter tantum inflectenda est: In genere autem ad Anni Febrim serio attendendum est, investigandumque, quo illa pacto facillime expugnari possit, Venae-sectione, an sudoribus, vel alia methodo qualibet. Hoc si susque deque habeatur, cum ingenti aegrorum discrimine per saepe errabimus. Si quis objecerit hos ipsos Adfectus, quos ego *Essentiales* voco, & de quibus jam ago, revera symptomata tantum esse; respondeo, symptomata ea forte esse respectu Febris, ad quam proprie spectant, at symptomata sunt saltem *Februm*, quae illa semper ac necessario producant. V. gr. in *Pleuritide* essentiali, Febris ejus est indolis, ut semper materiam morbificam in Pleuram deponat; in *Angina* essentiali ejus indolis est, ut eandem ad fauces
sem-

semper amandet, atque ita se res habet in ceteris: Cum ubi Adfectuum memoratorum utervis Febri superveniat; quae ad hanc illamve annorum Constitutionem spectat, atque ab ea pendet, idem per accidens tantum, neutiquam vero necessario producitur. Quo nomine haud parum à se invicem determinantur.

Jam autem, ut Adfectus *Essentiales* mihi dictos ab his, qui *Symptomatici* tantum sunt, rite distinguamus, multum conferet nobiscum perpendisse, quod qualia sint symptomata, quae invasionem Febris hujus alteriusve *Stationariae* comitantur, talia omnino erunt symptomata, quae insultum sive *Pleuritidis*, sive *Anginae* sequuntur, quoties ejusmodi Febris *Accidentia* sunt tantum. Quod quidem cernere erat in *Pleuritide symptomatica* praedicta, quae Febri per hiemem grassanti, anno 1675. superveniebat. Quotquot enim hac laborabant Pleuritide, ubi primum corripiebantur, capitis, dorsi, & artuum patiebantur dolorem; quae certissima erant & maxime vulgaria Febrium earum omnium symptomata, quae & antequam ingrederentur Pleuritides, invadebant, atque illis exspirantibus adhuc durabant. Cum quoties uterlibet horum Intercurrentium morbus *Essentialis* est, omnibus indifferenter annis pari modo adgreditur, nihil prorsus habens commune cum Febre *Stationaria* per id tempus regnante. Adhaec, symptomata omnia quae post emergunt magis perspicua sunt, cum non obscurantur ac confundantur ab aliorum *Φαινόμενα*, quae naturae sunt diversae, & ad aliam spectant Febrem, admixtione. Praeter haec Anni tempus, quo *essentiales* Intercurrentes plerique, non tamen omnes, solent infestare, haud raro subinnuit ad quam classem hujusmodi Adfectus referendi sint. At vero ad Morborum tum horum, tum aliorum etiam omnium *Diagnosin*, is demum instructissimus accedet, qui observatione assidua ac diligenti ita intime eorum *Phaenomena* rimando perscrutatus fuerit, ut ubi eos inspexerit, Genus statim norit distinguere; licet *Differentiarum* characteristicarum aliae ita sint fortasse subtiles ac delicatae, ut easdem alteri verbis nequeat exprimere.

Quandoquidem autem variae hae Febrium species;

(quantum quidem adsequi possum ex Phaenomenis, quae tum morbos ipsos, tum medendi rationes attinent, sedulo pensitatis) peculiari, ac cuilibet morbo propriae sanguinis inflammationi ortum debent suum; in eodem refrigerando contemperandoque omnis mihi fere Curationis vertitur cardo: Methodo interim pro morbi genio variata, & cui, experientia jugiter suffragante, ea species libentissime concedit, materiae morbificae eliminandae ubique satago. Et profecto in Febrium quarumlibet curatione omne punctum tulerit, qua porta excludenda veniat materia Febrilis, qui certo norit; Venaesectione v. gr. Sudoribus, Catharsi, aut si qua est alia magis adposita.

C A P. II.

Febris Scarlatina.

Scarlatina Febris, licet nullo non tempore possit incidere, ut plurimum tamen exeunte aestivo se prodit, quo quidem integras Familias, Infantes vero praeter ceteris infestat. Rigent, horrentque sub initio, ut in aliis Febribus, qui hac adficiuntur, neque vehementer admodum aegrotant: postea cutis universa maculis parvis rubris interstinguitur, crebrioribus certe & multo latioribus, magisque rubentibus, at non perinde uniformibus, ac sunt illae, quae Morbillos constituunt. Ad duos tresve dies persistunt hae maculae, quibus demum evanescentibus, decedenteque subjecta cuticula, restant furfuraceae quaedam squammulae adinstar farinae corpori inspersae, quae ad secundam aut tertiam vicem se promunt, conduntque vicissim.

Cum hic morbus nihil aliud mihi videatur, quam mediocris sanguinis effervescencia à praegressae Aestatis calore, aut alio aliquo modo excitata, nihil quidquam molior, quo minus sanguis sibi despumando vacet, & materiae peccanti, quae satis prompte adjungitur, per cutis poros ablegandae. Quamobrem tum hinc & à Venaesectione,

ne, & ab Enematum usu mihi temperans (quibus remedium formis, facta revulsione, particulas sanguini infestas cum eodem intimius permisceri, & motum Naturae magis congruum sufflaminari autumo; tum ex altera parte ab exhibendis Cardiacis, quorum aestu impetuosius forte exagitabitur sanguis, quam pro pacata & leni illa separatione, in qua jam totus est; (Quid quod & vehementior Febris hoc fomite possit accendi?) satis habeo, ut aeger à carnibus in solidum abstineat, & à liquoribus spirituosus quibuscumque, tum ut neque usquam foras prodeat, neque se perpetim lecto adfigat. Cute jam penitus desquamata, & cessantibus symptomatis, è re fore existimo, ut purgetur aeger leni aliquo medicamento, aetati atque viribus accommo. Simplici hac & naturali plane methodo hoc morbi *nomen* (vix enim altius adsurgit,) sine molestia aut periculo quovis facillime abigitur. Cum è contra si plus negotii aegris faceffamus, vel lectulis continenter incarcerando, vel Cardiacis aliisque remediis supervacaneis nimis docte, & (ut vulgo videtur) secundum artem supra modum ingestis, morbus statim intenditur, & aeger non raro nulla alia de causa, quam nimia Medici diligentia, ad plures migrat.

Verumtamen hoc animadvertendum volo. Si *Convulsiones Epilepticae*, vel etiam *Coma* huic morbo sub initium eruptionis supervenerint (quod quandoque accidit in pueris ac junioribus hoc morbo laborantibus) omnino oportet, ut *Epipasticum* amplum, ac forte, posteriori cervici adplicetur, atque porro ut *Paregoricum* è Syrupo de Meconio statim exhibeatur, repetendum singulis noctibus usque dum convaluerit; imperando interim ut aeger bibat pro potu ordinario lac cum triplo aquae coctum, & à carnis esu abstineat.

CAPUT III.

Pleuritis.

Hic morbus, quo nec alius frequentior, nullo non tempore infestat, potissimum vero anno inter Ver & Aestatem ambigente. Nam per id temporis sanguis à nova Solis vicinia excalesfactus in effervescentias & inordinatos motus effraenatus ruit. Temperamento sanguineo praeditos prae reliquis adgreditur, saepe etiam rusticos, & *duro jam fractos membra labore*. A rigore plerumque atque horrore orditur, quos excipiunt calor, sitis, inquietudo, & cetera Februm symptomata plus satis nota. Elapsis pauculis horis, (licet aliquando multo serius ingruat symptoma hoc) aeger vehementi dolore, eoque punctorio, in laterum alterutro, circa costas, corripitur, qui nunc versus Omoplatas, nunc Spinam, nunc ex adverso versus anteriora pectoris se propagat. Tussi etiam crebra affigitur, quae magnum adfert cruciatum, à partium inflammatarum contentione ortum, unde spiritum subinde reprimat, ut prima tussendi molimina coercet. Quae singulis vicibus *Anacatharsi* rejicitur materia, sub initio morbi pauca & tenuis, conspicitur, & saepe sanguinis particulis intermissa; sed procedente morbo copiosior est & magis concocta, sanguine etiamnum permixto. Febris interea pari passu incedit, quin & vires sumit à symptomatis illis, quae ab ipsa nascuntur. Atque dicta Febris cum funesto comitatu omni, (*Tussi* scilicet, *sputo sanguinis*, *dolore*, &c.) pro ratione liberioris materiae morbificae expectorationis, sensim minuitur. At vero materia hunc morbum committens, non semper, eodem procedente, concoctionem expectorationi debitam attingit: fit enim non raro, ut materia paucula adhuc & tenuis, sicut in principio morbi, tussiendo educatur, & consequenter Febris cum reliquis symptomatis ne hilum remittat, donec aegrum jugulaverit. Aeger interea nunc alvo est nimis adstricta, nunc soluta nimis, dejectionibus crebris & liquidissimis. Est, ubi morbo

ad.

admodum invalescente, & Venae sectione non celebrata, aeger ne tussire quidem valeat, sed immani dyspnoea laborans, tantum non suffocetur inflammationis vi; quae tanta aliquando reperitur, ut pectus ne ad spatium quidem respirationi debitum sine exquisitissimo dolore queat expandi. Est etiam, ubi post ingentem inflammationem, & omissam Phlebotomiam, quae nascente morbo fuerat imperanda, mox ad Apostema res redit, *pure* in thoracis cavitatem subinde depleto; quo in casu, quamvis Primaria Febris vel omnino cessat, vel mitius saltem urget, attamen in vado non est aeger, sed *Empyemate*, atque *Febre Hectica* succedentibus, miser *Tabes* exstinguitur.

Jam vero licet *Pleuritis* propriae illi atque specificae sanguinis inflammationi, quae eam, quando effectus primarius existit, producere solet, originem suam debeat; per accidens tamen aliis Febribus quandoque supervenit, cujuscumque demum generis eae sint, ex praecipitatione scilicet materiae Febrilis in pleuram, vel musculos intercostales. Atque illud quidem in ipso fere Febris initio accidit, cruda adhuc existente materia Febrili, nondumque per idoneam ebullitionem subacta, adeoque nec ad separationem debitam per loca magis conferentia praeparata. Hoc autem incommodi saepissime ex intempestivo ac praeposito calidorum medicamentorum usu infertur, qualia à nobilibus quibusdam foeminis exhiberi solent; quarum interim benevolentia charitasque multo melius in pascendis pauperibus, quam in iisdem medicandis, collocaretur. Atque illae quidem eo consilio (si tamen ullo utantur) id faciunt, ut in primo statim Febris insultu provocetur sudor; parum cogitantes, quam inconsulto atque infeliciter idem tentent. Natura enim hoc pacto turbata, humores adhuc crudos existentes expellere, qua data porta, cogitur; atque adeo nunc in cerebri Meninges impetu fertur materia Febrilis, indeque *Pneumonitis* nascitur; nunc ad membranam costas succingentem idem malum adpellit, ex quo *Pleuritis* oboriri solet; praesertim ubi aegrorum aetas ac temperamentum, annique tempestas inter Ver- atque Aestatem ambigens, sua etiam symbola ad hanc

rem contulerint : Certe enim tempestate illa Febres in Pleuritidem transire proclives sunt.

Pleuritidem autem, ejusmodi quam diximus praecipitationi ortum suum debere, evacuati per Venae-sectionem cruoris color subindicare videtur. Nimirum sanguis (saltem ille, qui post primam vicem extrahitur) ubi refrikerit, se vi liquati prae se fert speciem ad crassitiem satis conspicuam, ac superficiem habet veri puri aemulam, & tamen ab eo longe diversam, utpote quae fibris, instar reliqui sanguinis, arcte contextitur, nec ad modum puris diffluit, quin à reliquo divulsa discolor illa pars, formam cuticulae tenacis & fibris refertae exhibet; & fortasse nihil aliud est, quam Fibrae sanguineae, quae rubicundo ac naturali suo integumento per praecipitationem exutae, ambientis aëris frigore in membranam hujusmodi subalbidam concrevere. At vero (ut id obiter attingam) animadvertendum est, quod si sanguis è secta vena non recto flumine versus Horizontem profiliat, sed per cutim repens perpendiculariter dimanet, utut celeri se proripiat gradu, saepe tamen ad dictum colorem non accedit, cujus ego me causam nescire fateor: Neque aeger ab istiusmodi sanguinis missione perinde levatur, ac si modo primum descripto fluat. Quinimmo cum hoc ipso modo extrahitur, si orificium angustius, sive quid aliud obstiterit, quo minus pleniori exeat gurgite, neque hic sanguis Pleuriticorum sanguinem colore aemulatur, neque aeger par exinde commodum capit. Observavi etiam, quod si sanguis recens extractus, quocumque demum modo fluxerit, inmisso digito agitur, superficie rubenti ac florida, ut in aliis morbis quibuslibet, spectabitur.

Utut vero sanguis se habet; Morbus hic tametsi infamis, & plerisque aliis suapte natura periculosior, tamen si perite tractetur, facile vincitur; & quidem non minus certo & constanter, quam alii Medicorum conatus, ad homines ab orci faucibus liberandos, morbosque averruncandos, perducere ad exitum felicem solent.

Variis hujusce morbi Phoenomenis diligenter perpensis, nihil aliud illum esse arbitror, quam Febrem

à propria & peculiari sanguinis inflammatione ortam, qua natura materiam peccantem in Pleuram deponit, nonnumquam & in Pulmones, unde *Peripneumonia* laboritur; quam à priore, gradu tantum, & pro maiore ejusdem causae intentione, extentuque latiori, differre autumo.

Hunc itaque in dicto morbo pellendo mihi scopum propono, ut scilicet sanguinis inflammationem reprimam, & particulas ejusdem accensas, quae in membranam costas succingentem vim fecerunt, & incendio, collabefactarunt, omnia, per evacuationes debitas revellam.

Curatio.

Quamobrem in Venaesectione spem ponens maximam, ut primum accersor, sanguinem è brachio lateris adfecti ad *uncias decem* aut circiter mittendum curo. Potionem deinde sequentem statim à Venaesectione primum celebrata sumendam praescribo.

℞. *Aq. Papav. Rhoead.* ℥iiij. *Sal. Prunell.* ʒj. *Syr. Violar.* ʒj. *M. F. Haustus.* Eodem tempore sequentem Emulsionem praescribo.

℞. *Amygd. dulc. N.* viij. *Sem. Melon. & Pepon.* aa. ʒss. *Sem. Papav. alb.* ʒij. *contundantur simul in mortario marmoreo, sensim adfundendo Aq. Hord. thib.* *Aq. Rosar.* ʒij. *Sacchar. Cand.* ʒss. *M. F. Emulsio;* *Cap.* ℥iiij. *quarta quaque hora.* Pectoralia etiam impero frequenter usurpanda, e. gr.

℞. *Decoct. Pectoral.* ℥ij. *Syr. Violar. & Capill. Ven.* aa. ʒiss. *M. F. Apozema;* *Cap.* ℥ss. *ter in die.*

℞. *Olei Amygdal. dulc.* ʒij. *Syr. Violar. & Capill. Ven.* aa. ʒj. *Sacchar. Cand.* ʒss. *M. F. s. a. Eclegma,* *de quo lambat saepius in die.* *Oleum etiam Amygd. dulc.* per se, vel *Oleum Sem. Lini* recenter extractum, magno saepe cum fructu adsumuntur.

Diaetam quod spectat, carnibus omnino interdico, atque insuper earundem decocto quamlibet limpidissimo. Consulo ut jusculis vescatur Hordeaceis, Avenaceis, & Panatella, & pro Potu utatur Ptisana ex decocto Hordei cum Rad. Acetosae, Liquirit. &c. ac nonnumquam Cerevisia lupulata tenui.

Porro, sequens Unguentum praescribo. ℞. *Ol. Amygd. dulc.* ʒij. *Ung. Pomati, & Dialthaeae* aa. ʒj. *M. F.*

R 5

Li.

Linimentum, quo inungatur latus adfectum mane & sero, superinponendo folium brassicae. Jubeo item, ut in dictorum remediorum usu persistat per omnem morbi decursum.

Eodem ipso die, quo primum accerfor, si dolor vehementer urgeat, sanguinis eandem quantitatem rursus detrahi praecipio, vel nihilominus die sequenti, ut etiam tertio die; atque hoc modo ad quartam usque vicem, continuis quatuor diebus, (nisi prius aeger convaluerit) Venaesectionem repeto, ubi scilicet dolor, atque alia symptomata admodum saeviunt: At vero, si vel morbus remissior & minoris periculi patiatur, ut lentiori pede progrediar, vel etiam dejectae aegri vires non facile ferant Venaesectionem post tam brevia intervalla repetitam; Phlebotomiam jam bis celebratam non deinceps repeto, nisi interjecto die uno aut altero inter singulas vices. Qua quidem in re normam mihi statuo Contraindicantia; hinc nempe morbi violentiam, inde vero imminutas fractasque aegri vires ad invicem trutinatas. Et quamquam in curandis morbis integrum mihi esse volo, ut plus minusve sanguinis pro rei ratione demendum praecipiam, raro tamen observavi *Pleuresin* confirmatam in Adultis minori quam 40 circiter *unciarum* sanguinis impensa sanatam: licet in Pueris semel tantum aut bis secuisse venam ut plurimum suffecerit. Neque, quae nonnumquam supervenit, *Diarrhoea*, repetendis jam dictis Venaesectionibus obicem ponit; quae quidem ipsa hac Methodo brevi sistetur, etiam non adhibitis medicamentis restringentibus.

Enemata vel in solidum omitto, vel maxima, qua fieri potest, inter repetitas Venaesectiones intercapidine curo injicienda, eaque non nisi simplicissima illa è Saccharo in lacte soluto.

Durante morbo id ago, ne aeger nimis exaestuaret, ac proinde liberum illi facio, ut lecto quotidie eximatur, idque ad horas aliquot, prout vires suaferint; quod quidem tanti est in hoc morbi genere, ut si aeger lecto jugiter adfigatur, neque haec tam larga sanguinis evacuatio, neque remedia alia utcumque refrigerantia, ad dicta symptomata perdomanda vel minimum aliquando proficiant.

Mox

Mox ab ultima Venaeſeſtione, niſi forte prius id contingat, ſymptomata omnia miteſcent, & aeger (qui per aliquot adhuc dies & à liquoribus ſpirituoſis quibuſcumque, & à craſſioribus cibis arcendus eſt) priſtinas vires non ita diu poſt reſumet: quo quidem tempore non abs re erit, ut alvus tenuiori aliquo Cathartico ſollicitetur.

Jam vero ſi quem moveat, quod huic viae inſiſtentes *Expectorationem* vix quidem attingamus, nedum quibus illa rationibus per varia morbi tempora ſit promovenda, operoſius diſſeramus; ſciat ille, haec non per incuriam nobis excidiſſe, ſed dedita opera diuque ſatis cogitata, neglecta tandem fuiſſe & praeterita. Cum ſemper exiſtimaverim, in ſummo diſcrimine verſari illos, qui morbum hunc expectorationi eliminandum committerent. Nam ut taedium hujus methodi, qua Natura materiae morbificae ejiciendae ſatagit, omittamus, nimium periculoſae inſuper res eſt aleae; cum non raro eveniat, parte aliqua materiae jam concocta, forte etiam per *ανακαθαρσις* rejecta, reliquam adhuc crudam manere, idque ſucceſſive, praetantiſſimis quibuſque remediis maturantibus expectorantibuſque incaſſum uſurpatis, cum expectoratio nunc quidem ſatis auſpicato procedat, nunc penitus ſupprimatur; aegro interim uſquequaque periclitante, atque pro meo, in expectorationem imperio (quod ſane nullum prorſus eſt) ſive vivis, ſive etiam mortuis adjudicando. Cum è diverſo, mediante Veneſeſtione, morbifica materia penes meum ſit arbitrium, & orificium à Phlebotomo inciſum tracheae vices ſubire cogatur. Quin immo conſtanter adſero, huncce morbum, qui, ſi juxta praecepta à nobis damnata tractetur, inter patentiſſimas orci januas merito recenſetur, aequè certo ac tuto, Methodo jam à me praefcripta (ut de brevifſimo, quo proſtigatur, tempore nihil jam dicam) ac alium quemlibet morbum debellari. Necdum mihi innotuit vel minimum damni à tam larga ſanguinis (ut imperitis videri poteſt) detractiōe cuiquam fuiſſe inlatum.

Saepe quidem adgreſſus ſum in tractando hoc adfectu, *Σιγανειας* rationem aliquam ſtabilire, quae citra
in.

ingentem hanc sanguinis jacturam subsisteret: nempe vel humorem resolvendo, vel expectorationis promotione illum evacuando: Sed nondum ea fors mihi contigit, ut huic ipsi, supra memoratae praxi, parem aliquam reperire potuerim; cujus beneficio (non obstante tristi illa apud Hippocratem de *Pleuritide sicca* prognosi) aegrum etiam non moratus expectorationem ab insultu morbi vindico; per ipsum sectae venae orificium & Pleuritidi fugam parans, & sanitati reditum.

Quandoquidem vero hujus morbi curatio in repetita Venaesectione fere tota stat, quae tamen ab imperitis Chirurgis, & nescio quibus Medicastris in locis ab oppidis populosioribus longe diffitis celebrata, miseros à *punctura Tendinum* in artus amittendi, atque adeo in vitae magnum discrimen saepissime conjicit; non è re fore duxi, rationem huic malo succurrendi, si forte fortuna impingatur, hic subnectere. Qui vero punctura hujusmodi plectuntur, dolorem non statim sentiunt, sed duodecim horis post Phlebotomiam se eodem adfici conqueruntur, non tam in orificio nuper facto, quam in partibus ad axillam tendentibus, ubi tandem dolor se figit, & tunc maxime percipitur, cum brachium extendatur attamen laesa pars tumore admodum insigni non adficitur, eodem avellanae magnitudinem vix superanti, sed ex orificio humor aqueus vel ichor quidam jugiter destillat, quod quidem praecipuum puncturae tendinis diagnosticum est habendum. Ita curatur, ut & propriis oculis ipse observavi.

℞. Rad. Lilior. albor. ℥iiij. Coq. ad teneritudinem in Lactis Vaccini lbij. Dein ℞. Farin. Lini & Avenac. aa. ℥iiij. Coquantur Farinae ad Cataplasomatis consistentiam in s. q. Lactis à radicibus praedictis colati, & radicibus contusis misceantur. F. Cataplasma, parti adfectae calide adplicandum mane & vespere.

CAP. IV.

Peripneumonia Notha.

Hic me ingruente, at saepius sub ejusdem exitum, Vereque adhuc nascente, quotannis emergit Febris *Symptomatis Peripneumonicis* haud paucis conspicua. Paulo habitiores ac crassos ea prae ceteris adgreditur; virilem aetatem vel adsequutos, vel etiam (quod saepius accidit) praetergressos; liquoribus spirituosos (vini maxime spiritui) plus aequo addictos. Cum enim in hujusmodi hominibus sanguis humoribus pituitosis, brumae tempore congestis, fuerit oneratus, atque idem ab ineunte Vere in novum motum cieatur. Tussis hanc nacta occasionem, mox subingreditur, qua ministra dicti humores pituitosi in pulmones irruunt: quo tempore si forte aeger nullo vivens consilio, liquores ejusmodi spirituosos adhuc liberalius hauriat, crassescente jam fere quae tussim excitabat, materia, & ab ea praeccluduntur Pulmonum aditus, & Febris omnem sanguinis massam depascitur. Primo Febris insultu nunc incalescit aeger, nunc friget: Vertiginosus est, de capitis dolore queritur lancinante, quoties Tussis importunius fatigat. Potulenta omnia vomitu rejicit, nunc sine Tussi, nunc illa vexatus. Urina turbida cernitur, & rubens intense. Sanguis detractus Pleuriticorum sanguinem refert; Anhelus saepenumero spiritum crebro ac celeriter ducit. Si moneatur, ut Tussim provocet, haud aliter dolet caput, ac si in partes mox diffiliret (qua loquendi formula aegri ut plurimum utuntur,) Dolet & Thorax omnis, vel saltem pulmonum coarctatio adstantium auribus percipitur, quoties tussit aeger, pulmone non se satis dilatante, praecclusis adeo ab intumescencia, ut videtur, meatibus Vitalibus; unde intercepta circulatione, sanguineque quasi praefocato, nulla fere, praesertim in habitioribus Febris indicia sunt; licet hoc accidere etiam possit ob materiae Pituitosae copiam, qua horum sanguis gravatus in plenam ebullitionem nequit adfurgere.

In curanda hac Febre id mihi negotii
Curatio. dari sentio, ut sanguinem istum qui ad
 Pulmonum & suffocationem & incendium
 facit, Phlebotomia revellam; ipsos pulmones reme-
 diis Pectoralibus deobstruam atque eventilem; & diae-
 tae refrigerantis ope, totius corporis calorem compes-
 cam. Cum vero *hinc* materiae Pituitosae saburra in
 venis contenta, Pulmonum inflammationi fomitem
 quotidie subministrans, Venaesectionem saepe repeti-
 tam videretur indicare; *illinc* vero observatio, quam
 facere potui diligentissima, me doceret, Phlebotomiam
 saepe repetitam Febricitantium iis, qui crassiore essent
 corporis habitu, (praesertim aetatis florem praeter-
 gressis,) pessime cessisse, atque adeo ab ejusmo-
 di repetitione haud minus absterreret; *Catbarsin* ego
 crebriorem Venaesectioni succenturiabam, quae ei sa-
 tis recte substituitur, in illis, qui à largiori & iterata
 saepius Phlebotomia abhorrent.

Ad hunc itaque modum processu; sanguinem è bra-
 chio in lecto jacentis extrahendum praecepi, nec pas-
 sus sum, ut ex eo surgeret ad duas tresve horas; cum
 omnis sanguinis eductio, quae universam corporis
 compagem labefactat quadamtenus, concutitque, hoc
 pacto facilius toleretur; ita ut mitius cum aegro aga-
 tur, cum in lecto cubanti unciae decem fuerint detra-
 ctæ, quam si sex septemve tantum amiserit, postquam
 è cubili surrexerit. Die sequenti Potionem sequen-
 tem mane sumendam propino.

℞. *Cassiae extract.* ℥j. *Glycyrrhizae* ℥ij. *Ficus pingues*
N. iij. *fol. Senn.* ℥iiss. *Agarici trochiscat.* ℥j. *Coq. f. q.*
aq. Colat. ℥iiij. *dissolve Mannae* ℥j. *Syr. Ros. solut.* ℥ss.
M. F. Potio.

Postridie sanguinem secunda vice mittere soleo, at-
 que interjecto die uno Potionem Catharticam, modo
 praescriptam iterum exhibeo, diebus alternis jugiter
 repetendam, donec omnino convalescerit aeger. Die-
 bus à purgatione vacuis, *Decocto Pectorali*, *Oleo A-*
mygdal. dulc. ac id genus aliis, ut utatur consulo.

A Carnibus & earum jusculo, maxime vero à
 quoribus spirituosus quibuscumque, aegrum interim
 inhabeo; quorum loco Ptisanam ex *Hordeo* & *Liquiri-*
tia,

ia, (Cerevisiam item tenuem, si eam efflagitet) pro potu ordinario concedo.

Atque ista quidem methodo vincenda est *Peripneumonia* haec *Notha*, orta ab exundanti colluvie Pituitosa in sanguine adgesta ob Hiemis analogiam, & in pulmones explosa; in qua non tantum iterata Venaesectionio, sed & Catharsis etiam indicabatur, secus atque in *Vera Peripneumonia*; quam ego ejusdem plane indolis cum *Pleuritide* esse arbitror, atque ab illa in eo tantum differre, quod *Peripneumonia* Pulmones universalius adficiat. Quin & utrique morbo pari omnino methodo medemur, Venaesectione scilicet prae ceteris, & medicamentis Refrigerantibus.

Notha haec *Peripneumonia*, licet ad *Asthma siccum* aliquantulum accedat, tum quoad spirandi difficultatem, tum etiam alia quaedam symptomata, ab illo tamen satis dignoscitur, cum in ista manifesta Febris atque inflammationis signa se prodant, quae in hoc nusquam comparent; quamlibet in hac specie minora sint longe ac obscuriora illis, quibus insignitur *Vera Peripneumonia*.

Diligenter autem animadvertendum, quod ubi Vini spiritui aut aliis id genus liquoribus, cum hoc morbo conflantes se olim addixerint, minime tutum erit, eos statim ac derepente ab iis depellere; sed sensim id agendum, quo minus *Hydropi* tam repentina mutatio ac abrupta viam sternat. Quod etiam in morbis quibuscumque ab hac ~~causa~~ oriundis, observari debet. Cum vero de *Spiritu Vini* mentio fuerit facta, hic obiter dicam. Optandum sane esset, quot aut idem omnino exulet, aut saltem spiritibus reiciendis, non vero iisdem extinguendis usurpetur: nisi quis interim ejus usum prorsus abdicandum maluerit, proindeque à Chirurgis solum ad *Ulcerà digerenda* fotibus immiscendum, aut *Ambustis* extus admovendum: quo postremo casu omnibus remediis, quotquot adhuc inventa fuere, hic liquor facile palmam praeripit, cum cutim subjacentem ab omni putrefactione tueatur ac vendicet, atque eo nomine curationem quam cito absolvat, *digestionem*, quae non nisi admodum tarde sua tempora percurrit, etiam non moratus: nempe si lin-
tea

tea *Spiritu vini* imbuta partibus ab aqua ferventi, pulvere pyrio, vel simili laesis, quam primum hoc infligitur malum, adplicentur, eademque spiritu dicto madefacta subinde repetantur, donec dolor ab igne penitus evanuerit, & postea solum bis in die.

C A P. V.

Rheumatismus.

Nullo non tempore incessit hic morbus, maxime *Autumno*, & prae ceteris annis florentes & *ὁπὲρ γόνυ χλωρόν*. Hac ut plurimum occasione nascitur; aeger scilicet sive exercitio aliquo vehementiore, sive alio modo excalesfactus mox repentinum frigus admittit. A rigore atque horrore orditur tragoedia, quos statim excipiunt calor, inquietudo, sitis, & reliqua illa infelix symptomatum caterva, quibus stipantur Febres. Elapso die uno alterove, (est & ubi citius) aeger atroci dolore, nunc in hoc, nunc in illo artu infestatur, in carpis, humeris, genubus praesertim; qui locum subinde mutans, vicissim illos occupat, rubore quodam & tumore in parte, quam postremum adfecit, adhuc residuis. Primis aliquot diebus, Febris & symptomata jam memorata quandoque coincidunt; Febris autem sensim evanescit, manente dolore, quin & nonnumquam inmanius saeviente, materia scilicet febrili in artus translata; quod satis arguit Febris ipsa saepius recrudescens ob materiam morbificam ab intempestivo Externorum usu percussam. Morbus hic quoties à Febre sejungitur, *Arthritis* saepe audit; quamvis essentialiter ab illa distinguatur, prout cuivis facile constabit, cui uterque morbus intimius fuerit perspectus: unde forsan petenda est ratio, cur tam sicco illum pede transiverint scriptores Medici: Nisi forte arbitremur, hanc morbi speciem ad reliquam malorum Iliada de novo accessisse. Utut se res habeat, jam plus satis grassatur hic morbus; & licet rarissime hominem è medio tollat, Febre semel depulsa, tamen &

& vehementia doloris & diuturnitas eum prorsus contemni non sinunt. Etenim si minus perite tractetur, non ad menses tantum, sed ad annos etiam aliquot, immo per omnem adeo vitam miserum haud infrequenter discruciat; quamvis in hoc casu, non eodem semper vigore, sed Paroxysmis quibusdam periodice repetitis, adinstar Arthritidis, subinde lacescit: immo vero potest fieri, ut ubi diu multumque vexaverint dicti dolores, tandem sponte desistant; atque interim aeger omni membrorum motu ad mortem usque privetur, digitorum articulis quasi inversis, & protuberantiis, ut in Arthritide, nodosis in interna magis, quam externa digitorum parte, se prodeuntibus; stomacho nihilominus valeat, & cetera sanus vitam toleret.

Est & alia hujus morbi species, licet non hujus esse profapiae vulgo credatur, quae *Lumbago Rheumatica* aptissime dicetur: Immanis dolor scilicet, idemque fixus, circa lumborum regionem, ipsumque, aliquando ad os sacrum se demittens, *Paroxysmum Nephriticum* mentitur; nisi quod aeger non vomituriat; nam praeter dolorem atrocissimum & vix ferendum circa ipsos renes, aliquando & ureteres per omnem eorum ductum ad vesicam usque, eodem licet mitiori, tentantur. Qui & mihi olim imposuit, tamquam à materia aliqua sabulosa, in iis partibus haerente, penderet; cum revera materiae *Rheumatismi* peccanti, & inflammatae, ortum suum debeat, quae quidem partes illas jam lolasurit, intacto reliquo corpore. Immanis hic dolor, nisi abigatur eodem modo, quo prior species, pariter etiam perdurat, pari saevitia excrucians; adeo ut miser nequeat procumbere; sed vel è lecto exiliat, vel super eodem erectus sedeat, corpore interim perpetua agitatione nunc versus anteriora, nunc posteriora, inclinato, reductoque.

Cum utraque haec Morbi species ab inflammatione videatur oriri; quod tum jam dicta arguunt Phaenomena, tum praesertim sanguinis Venaesectione educti color, utpote qui Pleuriticorum sanguini tam est similis, quam ovum ovo; neque quisquam reperiatur, qui hos inflammatio-

ne laborare vel quidem dubitaverit: his, inquam, ita se habentibus, cenfeo ego, Curationem non aliunde quam à *Pblebotomia* debere sumi; sanguine interim contemperato, ejusque nimio fervore represso, tum *Medicamentis refrigerantibus* atque *incrassantibus*, tum etiam *conveniente Regimine*.

Ac proinde ut primum accersor, statim Sanguinis $\mathfrak{z}x$, è brachio lateris adfecti mitti jubeo, & *Fulapium* refrigerans, incrassansque, ad hanc fere normam praescribo. $\mathfrak{R}$. *Aq. Nymph. Portulac. & Lactuc. aa. $\mathfrak{z}iv$. Syr è Limonibus $\mathfrak{z}iis$. Syr. Viol. $\mathfrak{z}j$. M. F. Fulap. de quo bibat ad libitum*; vel etiam *Emulsionem* in curatione morbi lateralis jam descriptam. Ad dolorem sedandum, *Cataplasma* è mica *Panis siliginei*, & lacte *Croca tincto*, vel *fol. Brassicae* parti adfectae adplicandum, & saepe renovandum curo. *Liaetam* quod spectat, carnibus prorsus interdico, quin & eorum jusculo, quantumlibet tenui, limpidoque; quibus substituo Juscula *Hordeacea*, *Avenacea*, *Panacellam*, & ejusmodi. *Cerevisiam* tenuem, mitemque, pro Potu tantum concedo, vel etiam (quae magis ad rem facit) *Ptisnam* ex *Hordeo*, *rad. Liquirit. Acetosae*, &c. in aqua *Fontana* incoctis. Volo interim, ut per aliquot horas singulis diebus lecto se abstineat, cum calor, qui à jugi decubitu nascitur, morbum promoveat intendatque.

Die sequenti sanguinis tantumdem detrahi praecipio, atque intercalato die uno alterove, pro aegri viribus, tertio; dein interjecto trium quatuorve dierum intervallo (prout aegri vires, aetas, constitutio, aliaeque circumstantiae suadent monentque) quarto, atque ultimo ut plurimum, *Venaesectionem* repeto; raro enim usu venit, ut ultra quartam vicem venam incidamus, nisi vel regimen justo calidius praecollerit, vel medicamina calidiora aegro praeter necessitatem fuerint ingesta. Quin & *Anodyna* sive *Paregorica* dicta Remedia effusorem sanguinis missionem postulant: Quamobrem utut saeviat dolor, per omnem hujus morbi decursum, religiose mihi ab hic temperandum existimo, modo mihi animo sit curationem à sanguinis missione solum petere, cum illorum usu figatur morbus, neque

que tam facile Venae sectioni cedat; quae ideo ob haec ipsa medicamenta officiose nimis exhibita, saepius quam erat opus, celebranda est. Quid quod & in morbi statu, neque eam, quam titulo pollicentur, *ἀναλγησίν* valeant praestare.

Interim dum praedicta remedia, diaetaque, sedulo usurpantur, *Enema* è Lacte saccharato subinde injici curo, diebus scilicet à Phlebotomia vacuis. Porro ut haec omnia ad dies minimum octo ab ultima Venae sectione diligenter observentur, serio hortor moneoque; quibus elapsis, *Potionem Catharticam* è Lenitivis praescribo mane hauriendam, & insequenti vesperi dosin paulo liberaliorem *Syr. de Meconio in Aqua fl. Paralyf.* quo scilicet sanguinis orgasmus, unde & recidivae periculum aliter intentari poterit, penitus reprimatur. Quibus rite peractis, ut in pristinum vitae genus (quoad victum, exercitia, atque aërem) pedetentim se recipiat, lubens patior; ita tamen, ut neque vinum, neque liquorem spirituosum quemlibet, neque etiam cibos, sive sale, sive aromatis conditos, sive etiam *δύσπηκτα* quaecumque, nisi diu postea, degustare liceat.

Post Venam, quoties supra innuimus, pertusam, aegri dolores admodum imminuentur, neque tamen adhuc prorsus evanescent; at vero refarcita, quam fecerat sanguinis detractio, virium jactura (superveniente maxime proximo illo anni tempore, quod magis faciet ad redintegrandum corporis robur, quam id, quo primum decubuit aeger) symptomata ad unum omnia cessabunt, atque aeger pancreaticè in posterum valebit.

Jam vero, tametsi praedicta Methodo, aut alia huic simili, tempestive atque sub ipso morbi ingressu, adhibita, eum, quem jam dixi, finem ut plurimum sortitur; non raro tamen accidit, ut ubi aeger per errorem contrario plane modo fuerit tractatus, doloribus vagis, nunc quidem mitioribus, nunc vero atrocioribus, per omnem vitam misere discrucietur: Qui quidem minus cautis nullo negotio imponunt, & pro *Scorbuti* symptomatis vulgo habentur. Hic enim obiter, sed & libere tamen dicam, quod, licet nullus du-

bitem, quin *Scorbutus* in his Plagis Borealibus revera inveniatur, tamen eum morbum non tam frequentem, quam fert vulgi opinio, occurrere persuasum mihi habeo; multos autem ex iis Adfectibus, (ne plurimos dicam) quorum nomine *Scorbutum* inculamus, vel morborum *Fientium*, nondum vero *Factorum*, quique nullum adhuc certum induerunt Typum, effecta esse; vel etiam infelices *reliquias* morbi alicujus nondum penitus devicti, à quibus sanguis ceterique humores contaminantur: Verbi gratia, quibus in corporibus materia aliqua, *Arthritidi* producendae apta, recens generatur, nondum tamen in artus depluit, varia se ostendunt symptomata, quae *Scorbuti* suspicionem facient, donec *Arthritis* jam formata, atque actu se exferens, nullum amplius dubitandi locum relinquat. Neque ignoramus, non pauciora symptomata, *Scorbutum* mentientia, *Podagricos* jam à Paroxysmo liberatos infestare; dum scilicet vel intempestivus evacuantium usus, vel aegri effoeta aetas, vel alia aliqua causa naturam interpellaverit, quo minus materiam omnem Arthriticam in artus exonerare valuerit; quae adhuc retenta cum τὴ ἀνεπιτήδειον existat, totam sanguinis massam inquinat, & confertissimo pessimorum symptomatum agmine hominem laceffit. Quod quidem non de *Arthritide* tantum, sed & de *Hydrope* adhuc incipiente dictum volo; de quo morbo licet vulgo jactetur, *Ubi desinit Scorbutus, ibi incipit Hydrops*, haec tamen regula saepe saepius non aliter est accipienda, quam quod, ubi primum se *Hydrops* manifestis prodit indiciis, praeconcepta de *Scorbuto* opinio statim collabascit. Potest & idem hoc adfirmari de quamplurimis aliis morbis Chronicis, vel adhuc in corpore humano nascentibus, quique proinde nondum certum aliquem sibi cuderunt Typum; vel etiam de illis, qui, licet partim fugati sint, nondum tamen penitus debellati exterminatique videntur. Et sane nisi hoc concedamus, *Scorbuti* nomen, uti hodie fit, in immensum crescet, & omnem fere morborum numerum absolvet. Cum, si id sedulo agamus, ut abdita cujusque morbi penetralia perscrutemur, eumque post irregularium sym-

pto-

ptomatum vela latentem eruamus, sua se mox specie sit proditurus, & ad illam, ad quam attinet, familiam haud difficulter relegendus. Quin & Methodus, qua hujuscemodi morbi sunt abigendi, non adulterinis illis symptomatis, sed ipsi morbo, qualisnam is demum fuerit, ceu perfecte formato, jamque actu existenti, adcommo-
danda.

Sed hic notandum, non adeo consultum esse, quando *Rheumatismus* aliquot annorum diuturnitate altas radices egit, sanguinem tam brevibus, ac sub ejusdem primordiis fiebat, intervallis mittere; quin praestare, septimanarum aliquot intercapedine repetitas illas Venesectiones determinare; quae tandem vel penitus materiam morbificam, averruncabunt, vel saltem eo conducent, ut Fontanella in crurum alterutro excitata, & Spiritu quovis Volatili in Vino Canarino, mane & sero exhibito, reliquiae ejus extirpentur.

Jam vero quantumcumque discriminis inter verum Rheumatismum, ut supra innui, & Scorbutum intercedat, aliam tamen speciem esse Rheumatismi, quae ad Scorbutum quam proxime accedit, omnino confitendum est, utpote quae insigniora hujus morbi symptoma aemulatur, & pariter eadem ferme remedia sibi vendicat, ideoque mihi *Rheumatismus Scorbuticus* audit. Dolor nunc hanc, nunc illam partem obsidet, sed eadem in tumorem ac in alia specie raro attollit, neque febrim sibi comitem adjungit. Insuper non adeo fixus manet, sed indolem magis vagam ac incertam refert, cum anomalis inconditisque symptomatis stipatus. Nunc hunc vel illum artum discruciat, mox internas solum partes adficit, proindeque aegritudinem parit, quae redeunte externarum partium dolore iterum se proripit; ita aegrum alternatim divexans, ac in diuturnitatem longam se protrahens, ad instar, morborum, qui vel maxime Chronici habentur. Foeminas prae reliquis adoritur, ut & Viros, qui imbecilliori natura sunt; adeoque ad Adfectuum Hystericorum classem referri debere plane suspicarer, nisi quod iterata experientia comprobassem, eum remediis hystericis minime cessisse. Illi etiam, qui longum & repeti-

tum *Corticis Peruviani* usum experti sunt, huic malo sunt obnoxii; quod quidem (ut obiter attingam) unicum est incommodum, quod ex hoc remedio illatum novi umquam. Sed utut id sit, hic adfectus sive ex hac occasione, sive ex alia quacumque causa, originem ducit, quam facillime debellatur, vinciturque, usu sequentium, quae nisi privato commodo publicum prae-tulissem, prorsus mihi reticenda essent. Etenim his solis quam multos, eo quo descripsimus modo laborantes, sanavi, quibus Venaesectiones, quantumlibet repetitae, Cathartica, Diaeta lactea, Pulverestacei, &c. ne hilum profecerunt. Atque haec sunt:

℞. *Conserv. Cochlear. bortenf. rec.* ℥ij. *Lujul.* ℥j. *pulv. Ari Comp.* ℥vj. *cum s. q. Syr. Aurant. F. Electuar.* Capiat ℥ij. ter in die per mensem integrum, superbibendo *Aquae sequentis* ℥iij.

℞. *Cochlear. bortenf. M.* viij. *Becabung. Nasturt. aquat. Salviae, Menthae, aa M.* iv. *Cort. Aurant. n°.* vi. *Nuc. Moschat. contus.* ℥ß. *Infundantur in Cerevisiae Brunsvicensis* ℔xij. *ac destillentur organis communibus, & eliciantur tantummodo Aquae* ℔vj. *pro usu.* Atqui praecisa dosi *pulv. Ari comp.* observetur, aut saltem eadem non minuat.

C A P. VI.

Febris Erysipelatosa.

Nullam non corporis partem, idque nullo non tempore incescit hic Morbus, at praeter reliquis faciem, exeunte praesertim aestate; quo tempore saepe, dum sub dio versatur, corripitur aeger. Facies siquidem ex improvise in tumorem attollitur, qui subito exorsus cum dolore ruboreque summis, denso minimarum pustularum ordine distinguitur; quae, aucta magis inflammatione, in vesiculas subinde facessunt: hinc per frontem ipsumque caput latius serpit, oculis interim tumoris magnitudine plane obrutis. *Syde-
ratio*

ratio audit;) neque multum profecto abludit, nisi quod adsunt pustulae, ab iis symptomatis, quae inflicta ab apum vesparumque aculeis comitantur vulnera. Hoc se habet modo *Erysipelatis* notissima species ac vulgaris.

At vero quamcumque corporis partem hoc vitium obferit, ut etiam quocumque anni tempore rigor atque horror, nisi praecesserit (quod nonnumquam pridie, aut nudius tertius solet contingere,) huic se inflammationi ut plurimum adiungunt, sitis insuper, inquietudo, ac reliqua Februm indicia. Procedente morbo, uti primum Febris dolorem, tumorem, atque alia peperit symptomata, (quae indies ingravescentia nonnumquam in *Gangraena* terminantur,) ita haec invicem haud mediocrem ad Febris augmentum conferunt operam, donec remediis idoneis utraque restinguantur.

Est & alia huiusce morbi *species*, licet rarius occurrens: Haec quolibet anni tempore invadit, idque haec ut plurimum *αεφαισις*, quod scilicet aeger vinorum subtilium, magis magisque attenuantium, potationi paulo liberalius indulserit, aut liquoris similis spirituosi. Febriculam, quae agmen ducit, mox excipit pustularum per universum fere corpus eruptio, quae urticarum puncturas referunt, & nonnumquam in vesiculas attolluntur; mox recedentes tuberculorum more sub cute se condunt, cum pruritu mordacissimo & vix tolerando, at quoties levissimam scalpturam subeunt, rursus apparent.

Hic ego materiam peccantem sanguini permixtam rite evacuandam, ejusdemque *Curatio.* sanguinis ebullitionem remediis illum contemperantibus sufflammandam censeo; eam denique, quae jam partibus impacta est, materiam evocandam, discutiendamque.

Haec ut fiant, ubi primum accedo, satis largam sanguinis quantitatem è brachio extrahipraecipio, qui quidem Pleuriticorum sanguinem fere semper aemulatur. Die sequente blandam illam Potionem Catharticam mihi in *taxi* familiarem exhibeo, & hora somni

(si paulo frequentius deiecerit aeger) haustum aliquem Paregoricum, e. g. *Syr. de Meconio in Aq. fl. Paralyf.* vel alium ejusmodi. Peracta Catharsi, partem adfectam sequenti Decocto foveri jubeo. *℞. Rad. Alth. & Lil. aa. ℥ij. fol. Malv. Sambuc. Verba/c. aa M. ij. flor. Melilot. summit. Hyper. & Centaur. min. aa M. j. Sem. Lini & Foenigr. aa. ℥ss. Coq. in f. q. aq. ad iij℔b.* Coletur liquor & tempore usus adde singulis libris Decocti, *Spirit. Vini ℥ij.* Stuphae è panno laneo, levis texturae, hoc Decocto immersae ac expressae, calide admoveantur parti bis in die, quae post fotum quotidie illinatur seq. Mixtura. *℞. Spir. Vin. ℔ss. Theriac. Androm. ℥ij. pulv. Piperis longi, Caryophyl. aa. ℥ij. M. Charta emporetica,* hac Mixtura madefacta, parti circumvolvatur.

Aeger insuper ut jusculis tantum hordeaceis atque avenaceis, cum pomis assatis vescatur, volo; tum etiam Cerevisia utatur tenuissima, & per horas aliquot singulis diebus à lecto sibi temperet. Hac methodo tum Febris, tum alia symptomata citissime ut plurimum fugantur. Sin aliter, rursus Venam seco; quod & tertium nonnumquam fieri debet, interposito semper die uno, si prava nempe adsit sanguinis diathesis, & Febris intensior. Diebus à Venaesectione liberis *Enema* è Lacte cum *Syr. Violaceo*; & *Fulap.* refrigerantia ex *Aq. Nymph. &c.* in *Rheumatismi* curatione jam dicta, qualibet hora diei usurpanda praescribo. Ut plurimum vero unica Venaesectio & subsequens Catharsis, si tempori adhibeantur, rem expediunt.

Quae urticarum puncturas cum pruritu refert *species* pari modo est amolienda, nisi quod haec remediis ab extra adplicandis minus egeat.

Hic obiter dicam, quod licet non solum hic Adfectus, de quo jam loquimur, sed & plerique eorum, qui Cutim impetunt, & eruptionem aliqualem comitem sibi adjungunt (modo Chronici si sint) facile huic methodo cedant, ac proinde sanguinis missione & Catharsi iteratis brevi se proripiant; eorum tamen aliqui via plane diversa tractandi sunt, nec evacuationes modo dictae quantumlibet repetitae, nec *pulveres testacei*; sanguini edulcorando destinati, quidquam proficiunt,
cum

eum recrementa quaedam, pravam diathesin adepta, intemius cuti impingantur, non nisi remediis, quae sanguini robur ac vim conciliant, proindeque cutis spiraculis deobstruendis apta nata sunt, ullatenus amovenda debellandaque: Cum successu itaque non vulgari sequentem Methodum adgressus sum in *Pruritu ferino*, atque inveteratis id genus *Cutis eruptionibus*. Ut

℞. *Tberiac. Andromach.* ʒʒ. *Electuar. de Ovo* ʒj. *rad. Serpentar. Virgin. subtiliss. pulverisat.* gr. xv. *Lapid. Bezoard. Oriental.* gr. v. *cum s. q. Syr. e Conditura Citrei F. Bolus*, sumendus mane & hora somni per dies 21, superbibendo cochl. vj. seq. *Fulapii*.

℞. *Aq. Card. Benedict.* ʒvj. *aq. Epidem. & Tberiacal. stillat.* aa. ʒij. *Syr. Caryophyll.* ʒj. *M. F. Fulapium*.

Singulis matutinis, post adsumtum Medicamentum, sudet horae unius vel alterius spatio, vel potius pluribus stragulis, quam soleret coopertus, in lectulo, levi madori indulgeat per dictum tempus. His finitis si Pustulae adhuc non evanuerint, sequenti *Linimento* partes affectae inungantur. ℞. *Unguent. ex Oxylapatbo* ʒij. *Unguent. pomati* ʒj. *flor. Sulphuris* ʒiij. *Ol. Rhodii* ʒʒ. *F. Liniment.* Verumtamen Medicamenta praescripta haud usurpentur, nisi Venaesectione atque catharisi rite praemissis; quae tametsi solum adhibitae Curationem non absolvunt, aegrum tamen contra Febrim praemuniant, ob usum medicaminum calidorum alias occursuram.

Est & alia *Eruptionis* species, etsi minus frequens, ad cujus medelam nullae prorsus evacuationes conferunt. Haec tametsi in aliis quandoque partibus, ut plurimum tamen in pectore apparet, ac loco aliquo determinato se figit, vix cutim supereminens, atque latiore maculam prae se ferens, nisi quod aliquantulum porriginosa, ac quasi furfuracea, cum squamulis colore ad flavum vergente tinctis, cernitur. Hac sive *macula*, sive *impetigine* vigente, aeger bene se habet, eadem vero evanescente, ut saepe fit, leviculam aegritudinem patitur, atque urina ejus turbidior, & rubicundior, sed ad flavedinem accedens, redditur. In

huius etiam adfectus Curatione eadem via, atque iisdem, post evacuationes universales, plane remediis insistendum, ac in Pruritu ferino modo dicto; ac proinde, quod non omittendum, Vini, ut & Carnium *Ἀπίπτων* usus omnino concedendus, cum refrigerantia omnia magis officiant quam profint. Atque ita haec postrema Eruptionis species curatur, quae tamen aliquando non nisi *Aquis Ferreis* diu epotis cedit.

C A P. VII.

Angina.

Quolibet anni tempore adgreditur, maxime tamen illo, quod Ver atque Aestatem interjacet, juvenes prae caeteris, & temperamento sanguineo praeditos; Rufos etiam, quod non semel observavi, prae reliquis omnibus. Rigent horrentque mox à primo morbi insultu, sequitur Febris, & paulo post dolor, & Faucium inflammatio; cui nisi mature succurratur, aeger statim nec deglutire valet amplius, nec spiritum per nares ducere, sed cum sensu quodam strangulationis praeccluduntur Fauces ab inflammatione & tumore uvulae, tonsillarum, laryngis, ita ut tantum non suffocetur. Ingens ab hoc morbo periculum, utpote qui paucis nonnumquam horis hominem jugulat; quoties scilicet magna vis materiae Febrilis in praedictas partes conjicitur, neque satis tempestive convenientium remediorum usu, ingruenti occurritur procellae.

Opem laturus, sanguinem cum primis *Curatio.* è brachio copiose detraho, mox ex ranula utraque; dein, ut partes inflammatae *melle Rosaceo, Spiritu Sulphuris* ad summum acorem permixto, tangantur, auctor sum: mox *Gargarisma* sequens praescribo, non vulgari modo usurpandum, sed ita ut in ore sine ulla agitatione contineatur, donec incalescat, dein exspuatur, & repetatur subinde. *Rz. Aq. Plant.*

Plantag. Ros. rubr. & Sperm. Ranar. aa. ℥iv. Album. Ovorum in aquam agitando redact. N. iij. Sacch. cand. alb. ℥iij. F. Gargarisma. Jubeo etiam, ut de Emulsione in cura Morbi lateralis praescripta, vel simili, indies sumat.

Sequenti mane, nisi Febris & dolor, inter deglutendum perceptus, aliquantulum remiserint, Venam in brachio rursum ferio, Catharsi in diem posterum rejecta. At si utraque haec minuatur, *Catharticum Lenitivum* statim exhibeo; quod quidem post sanguinis missionem prae omnibus aliis perutile, ac adprime necessarium esse multiplici experientia comperii. Si fortean, quod quidem oppido rarum est, Febris, aliaque symptomata, etiam post Catharsin, bellum minentur, iterata, ut prius, Venaesectione perdomanda sunt, ut & *Epiplastico* amplo ac forti, posteriori cervici adplicando. Per integrum hujusce Morbi decursum, *Enema* refrigerans, emolliensque, omni mane, demto illo, quo Catharsi vacat, injiciendum, atque aegrum hoc pacto reficiendum quotidie praecipio. Carnes, cujuscumque demum generis, ut & juscula ex iis parata, sacra sunt; jusculis vero hordeaceis, avenaceis, pomis coctis, ac id genus aliis, vescitor; ptisana ex hordeo, vel cerevisia tenuissima utitor. Lectulo interim per horas aliquot quotidie adsistat; cum hujus teporibus Febri, tum reliquis symptomatis, quae hac methodo expugnare satago, vires addat. Animadvertendum est autem, quod istiusmodi *Angina*, quae Febris, mihi *Stationariae* dictae, symptoma tantum est, illa ipsa methodo curari amat, quam Febris ea sibi vendicat, ac proinde vel per *διαφύεσις* & cutis spiracula exterminanda est, vel per aliam qualemcumque medendi methodum, quae Febri Primariae, cui inhaeret, debetur; quod sedula observatione dignum.

Sunt & aliae Febres *Intercurrentibus* jure merito adnumerandae, quae, quoniam alio alioquo modo immediate abitum sibi parant, & in hoc vel illo symptomate desinunt, vulgo Febres non habentur; licet tales ab origine vere fuerint, atque Adfectus ille, à quo Morbus nomen mutuatur, Febris tantum sit Symptoma,

ma, quae in illo demum terminatur. In praesentiarum duas tantum *Haemorrhagiam* scilicet *Narium*, ac *Haemoptöen*, leviter perstringam.

*Haemor-
rhagia
Narium.* *Haemorrhagia Narium* quavis anni tempestate infestat, praecipue sanguine praefervido, temperamento vero debiliore, praeditos; idque magis aetate ingravescente, quam adolescente.

Primo ut plurimum adpulsu Febris prae se fert indicia, qua derepente sibi per nares, qua data porta, faciente viam, dolor & calor sinciput adhuc torquent. Sanguis ad horas aliquot profluit, dein aliquamdiu sistitur, mox denuo erumpit, atque haec vicissim: Donec tandem vel remediorum usu, vel sponte sua ob imminutam copiam, deperditamque, cohibitus, omnino cessat; ita tamen, ut aegro singulis annis à recidiva metuendum sit, si vel à liquoribus spirituosus, vel alia occasione qualibet aestuare contingat.

Eum hic mihi scopum propono, ut sanguinis fervor nimius, atque Ebullitio, unde oritur dicta praeter naturae modum extravasatio, fraenis omnibus compescatur, ejusque impetus alio vertatur. Ea propter frequenter brachii venas tundo, & sanguinem liberaliter extraho, *Pleuriticorum* sanguini colore semper respondentem. Victus rationem refrigerantem atque incrassantem injungo. Ut Aquae Fontanae partes tres, Lactis unam, simul coctas, & frigide hauriendas; poma cocta, juscula hordeacea, & similia à carnibus abhorrentia. Julapia insuper refrigerantia atque incrassantia, una cum Emulsionibus in morbis Inflammatoriis supra descriptis. Lectulo item ut absistat per aliquod spatium quotidie moneo; tum ut nullo non die injiciatur Enema leniens refrigeransque, nec vel semel quidem omittatur: Haustu quin etiam hora somni Paregorico è Diacodio, ceu catena, constrictus sanguinis furor coërceatur. At vero quando hujusmodi Haemorrhagias non raro comitetur lymphacrior, quae sanguini permista ejus motum adjuvat, venarum orificia referando, praeter revulsio-

nem

nem & refrigerationem sollemne mihi est Catharticum biandius, vel in ipsius morbi ἀρχῇ propinare, cujus operatione finita, Anodynum exhibeo praeter solitum viribus auctum; & ubi symptoma penitus evanuerit, aliud demum Catharticum.

Quoad externas adplicationes. Linthea quadruplicata immersa aquae frigidae, in qua *Sal prunellae* dissolvatur, & postea leviter expressa admoveantur Nuchae ac utrimque Cervici, saepius in die. Item post universas evacuationes peractas liquor sequens adplicetur. ℞. *Vitriol. Hungar.* & *Alumin.* aa ʒj. *Pblegmatis Vitriol.* ℥ss. Coq. tamdiu, donec omnia fuerint dissoluta. Liquorem frigefactum filtra, & à Crystallis subinde natis separa. Liquori residuo adde *Ol. Vitriol.* duodecimam partem. Turunda ex lintheo raso liquore hoc probe humectata, nari ex qua sanguis stillat indatur, per dies duos isthic relinquenda. Quo etiam liquore lintheamina imbuta & adplicata sanguinem fistunt ex quacumque demum parte externa idem defluat.

Haemoptoe etiam, quae in aestatis ac veris confinio homines calidioris temperamenti, at minus robusti, adoritur, & quorum pulmones minus recte valent, prae senibus item juniores, ejusdem fere indolis cum *Haemorrhagia* jam tractata mihi est; cum & haec quoque Febris sit, quae tam nomen, quam essentiam exuit suam, illa qua soluta est Crisi; hoc fere tantum discrimine, quod in morbo priori sanguis nimium agitatus in narium venulas, in hoc vero in pulmones impetum facit; utque in illo, durante fluxu dolor & calor sinciput jugiter lancinant, ita in hoc pectus uterque obsidet cum debilitate quadam. Quin & hoc vitium eandem fere quam *Haemorrhagia* methodum medendi sibi vendicat, nisi quod Catharsin minus ferat, à qua, praesertim repetita, aeger facile in Tabem conjicitur. At Phlebotomia crebro celebrata, Enema quotidie injectum, Diacodium hora somni propinatum, Diaeta insuper, & Medicamenta, tam incrassantia, quam refrigerantia, opus pro voto absolvent.

At-

Atque haec sunt, quae haecenus observavi de numerosa ista Morborum Tribu in varias familias dispartita, qui *Febrium* sub nomine censentur; atque de iis Symptomatis, quae ab illa pendent: in quibus id serio egi, ut nullas Putationes meas, nulla imaginaria Cerebri commenta orbi venderem; animo vero sincero candidoque, nullique adeo Hypothesi adstricto, eorum Historiam & naturalia Phoenomena aliis traderem; Curationes etiam pari fide, & cautela pari, subnecterem. Quod si vehemens desiderium Methodum certiore, minusque lubricam, in utilissimo tuendae mortalium vitae negotio expiscandi, constabiliendique, me in semitas nullo antea pede calcatas pertraxerit, nemo eruditorum, uti spero, mihi imputabit, quod vel spretis aliorum judiciis meo nimium fidam, vel rebus studeam novis; cum & non sperendus rerum eventus mihi, haec investiganti, ingentes hucusque animos addiderit, & posterorum experimenta sine dubio meam fidem sint liberatura. Et profecto haud oscitanter impugnandum est hoc morborum tam pefciferum agmen, quod nullo non die cum genere humano bellum gerit internecinum atque ἀπὸ τοῦ
 δού; & cujus telis duo ad minimum hominum trientes, si eas demas, qui violenta morte perimuntur, confossi quotannis occumbunt. Indefinentes horum morborum impetus, & quotidiana, quas etiam de viris robustissimis & aetate maxime florentibus reportabant, Victoriae, (non obstantibus suppetiis iis omnibus, quas nobis haecenus attulere speciosae istae Methodi, in speculativorum libris satis fidenter descriptae) animo meo haec primum agitati minus satisfaciebant; cum reapse cernerem, ludicra ista Cerebrorum commenta ita parum ad redintegrandam aegrorum sanitatem conferre, ut qui ad Asyla haec confugerant, quidquid pollicitarentur Thrasones Dogmatici, haud meliori in loco essent, quam qui neglecta Arte se totos Naturae permiserant. Si quid ego hic egero, quo vel periculi, vel etiam difficultatis, quae in his morbis persanandis plerumque occurrunt, pars aliqua levetur, (quod salva verecundia, me

me mihi polliceri posse saltem spero) scopum quadamtenus adsequutus sum , & dulcissimum improbi laboris, in bono Proximi quaerendo , recte collocati, fructum fero. Haec praecipua fere sunt, quae jam habeo comperta (vel saltem ad Methodum aliquam novi reducere,) circa *Febres & Symptomata*, quae ab eisdem pendent, ad hunc usque 30 Decembris diem, An. 1675, quo haec conscribo.

F I N I S.

the whole collection of the
manuscript is now in the
possession of the British
Museum. It is a very
valuable collection of
manuscripts, and is
now in the possession
of the British Museum.

2 1 1 1

EPISTOLAE

RESPONSORIAE DUAE

A

THOMA SYDENHAM,
M. D.

PRIMA

DE MORBIS EPIDEMICIS

Ab Anno 1675. ad Annum 1680.

AD

Amplissimum, Doctissimumque, Virum
ROBERTUM BRADY, M. D.

Collegii Cajo-Gonevillensis Custodem, nec non
Regium in Medicina apud Cantabrigienses
Professorem longe celeberrimum.

SECUNDA

DE LUIS VENEREAE

Historia & Curatione,

AD

Ornatissimum, Eruditissimumque, Virum
HENRICUM PAMAN, M. D.

Collegii Divi Johannis Cantabrigiensis Socium,
Academiae Oratorem Publicum, & in Collegio
Greshamensi, apud Londinenses, in Medicina
Professorem.

LUGD. BATAV. 1726.

T

EPISTOLAE

RESPONSORIAE DUAE

THOMAS SYDENHAM,

M.D.

PRIMA

DE MORBIS EPIDEMICIS

Ab Anno 1679. ad Annum 1685.

A.D.

Amstelredamum, Typis

ROBERTUM FRADY, M.D.

Collecti Casu Conterellens Gualtheri, nec non

Regum et Medicis apud Cantabrigiam

Profectionem hujus collectionis.

SECUNDA

DE LUIS KEMERAE

Historia & Curatione,

A.D.

Ornatissimum, Illustrissimumque, Virum

HENRICUM PAMAN, M.D.

Collecti Divi Joannis Cantabrigiae Socium,

Academicum Ordinem Praesidentem, & in Collegio

Geometrico, apud Cantabrigiam, in Medicina

Profectionem.

LUCAS A. A. A. 1726

T

Clarissimo Viro,

THOMAE SYDENHAM,

M. D.

ROBERTUS BRADY.

*N*emo uspiam Medicorum, Vir eruditissime, ad huc vim aëris, & influentiam, in humana corpora, attente perpendit; nec in vita nostra perennanda, quas agit partes, eorum quispiam consideravit satis; viresque quas exserit in fermentando, alterando, & circumducendo sanguine, aut in motibus animalibus quibuscumque peragendis, cujus sit energiae, & efficaciae, horum non aliquis notavit; neque ejusdem temperiem naturalem, alterationes multiplices & mutationes, quas Constitutiones baud perperam indigitas, ne leviter quidem, vel Medici, vel Historiae Naturalis Scriptores attigerunt, multo minus perscrutari sategerunt. Fieri sane nequit, cum in omnes corporis partes, etiam reconditissimas, aër sese insinuet, quin quas subit alterationes & mutationes à rebus, quibus inpraegnatur, easdem sanguini & succis communicet, & inprimat; unde, ut plurimum ab hac, vel illa, prava aëris Constitutione, oritur hujus, vel illius indolis, prava sanguinis diathesis. Optimo itaque consilio Observationes Medicas, circa Morborum Acutorum Historiam & Curationem, juxta varias Annorum & eorundem partium Constitutiones instituisti, cum in iisdem, aëris actiones in sanguinem, succos, & spiritus praesertim (si ipse non sit spirituum materia) conspiciantur. Et nullus dubito, quin Februm indoles ab Annorum temperie, in quibus grassabantur, observata utilissimam, si non unicam, Methodum constituit ad praxin stabiliendam. Perge itaque, & si quae adhuc restant Observationes Februm, Annorum nuperrime elapsorum, fac ut palam fiant, qua in re quam maxime humani generis saluti prospicies.

In Sectione prima, Capite quinto libri tui, paucis egisti de usu Corticis Indici, & ejusdem exhibendi Methodo. Equidem scio, quosdam baud infimi subsellii Medicos, qui in magna quantitate, & dosi saepius repetita, eum exhibent; alios item, qui ex eodem extracta, infusiones, & ex infusionibus julapia, & emulsiones, conficiunt; quibus modis se non tantum Intermittentes, sed & Continuas quasdam certo curare adfirmant: Magnum, procul omni dubio, in curandis Intermittentibus est remedium. Ego quidem per viginti plus minus annos, dictum Corticem varia forma, & multiplici praeparatione, maximo cum successu exhibendum curavi. Si vero peculiare quidpiam de usu hujus Corticis nosti, vel quid melius progrediente experientia fueris edoctus, id ne graveris precor in lucem proferre.

In Curatione Rheumatismi frequentem Phlebotomiam, & larga manu celebratam, tamquam necessariam proposuisti. Quaererem ego, an non rejecta tam severa & crudeli Methodo, alia non humani sanguinis adeo prodiga, nec minus certa inveniri possit. Dum haec agis, Dignissime Vir, malevolorum jurgia, & invidorum stigmata atque calumnias, sat superque per senties; neque nunc minus, quam olim, nomini Tuo aut famae parcent, licet ingenuis fere omnibus displiceant, & candidioribus, apud quos solemne est istiusmodi detractores despicere. Isti vero si Februm Historiam longo usu comprobata, vel earumdem essentias, causas, & differentias, vel veram tandem Medendi Methodum expiscari volunt, Te Ducem, & viam praemonstrantem, sequi necesse habent; cum vix, aut ne vix quidem, alia, vel earum naturam investigandi, vel curandi, ratio possit adsignari. Maeste itaque esto, & sperne sciorum dicteria; sincerorum hominum ingenia excita; Tu Methodum monstrasti; & si tua non placet, qui carpunt dent politiorem & magis firmam. Vale, Vir Integerrime, qui bisce peragendis totam Medicorum turbam merito devincies, inter reliquos vero,

Tibi jure meritoque amicissimum,

R. BRADY.

Cantabrigiae,
Decemb. 30. 1679.

EPI.

EPISTOLA I.

RESPONSORIA.

Amplissimo Doctissimoque Viro,

ROBERTO BRADY, M. D.

*Collegii Cajo - Gomevillensis Custode, nec non Regio
in Medicina, apud Cantabrigienses, Professori
longe celeberrimo.*

E certe, Vir Humanissime, si quid in Morborum Curatione profecero, ad omne id cuivis efflagitanti inertiendum prae caeteris, qui nunc sunt homines, facillimum esse omnino par est: si enim ea tantum mihi innotescant, quae & reliquis mortalibus, (quod mihi plus satis constat) nullo pacto mihi obfuerit levidensia ista, & è triviis desumta, evulgare; sin autem assecutus sim aliquid, quod è re Medica sit, & ad certiore Morborum Therapejan faciat, non tam mihi laudi dabitur, quam aliis daretur quibuslibet, ea in lucem expromere; Qui & à Podagra jam ab annis plus minus triginta, & Calculo diu male multatus, facile mecum reputo, quam serio gauderem, si quod meis malis levamen aliorum indicio possit adferri. Cum autem paucissimis ingens illud privilegium à Deo Opt. Max. concedatur, ut publico commodo hac in re in-
servire queant, iisque tantum, quibus è *meliore luto*, quam mihi, *finxit praecordia Titan*, votis agendum est, quod reapse effectum dare non satis est virium: Semper enim existimavi, neque id sine ratione, maioris esse felicitatis, certam vel levissimi alicujus morbi debellandi Methodum aegris mortalibus prodidisse, quam vel *Tantali*, quod ajunt, vel *Cresi* thesauros accumulasse. Feliciorem hoc illum dixi, dicam & meliorem, sapientio remque: Quod enim uberius & sapien-

sapientiae, & bonitatis, suae specimen quis potest edere, quam, cum se è communi generis humani natura decisum animadvertat, ea, quae molitur, omnia ad publicam magis omnium utilitatem, quam ad suam ipsius, qui tam exilis totius particula & contempta res est, jugiter referre? *Ut enim* (loquor cum maximo illo dicendi, sentiendique, magistro *Cicerone* meo, sui seculi, ne dicam universae hominum naturae Genio) *leges omnium salutem singulorum saluti anteponunt; sic Vir bonus & sapiens, & legibus parens, & civilis officii non ignarus, utilitati hominum, plusquam unius aliqujus, aut suae, consulit. Cicero de fin. bon. & mal.* Quinimmo satis liquet, quod cum facinorosi sit, hominem jugulare, boni viri erit eundem vel conservare, vel alios iis instruere praesidiis, quibus adjuti eum ab interitu vindicent, etiam auctore vita jam functo. Et vox illa plane inhumana & scelerata audit eorum, qui negant se recusare, quo minus, ipsis mortuis, terrarum omnium deflagratio consequatur.

His autem in praesentiarum missis factis, fatendum est, debere me ea, quae de his Morbis, de quibus percontari libuit, animo volutavi, utut exilia, tibi plane aperiri, Tibi, inquam, Eximio Viro, & *Sparta* quam ornas dignissimo; cujus ego & eruditioni, & probitati, animique candori, ea tribuo encomia, quae reliqua *Togatorum* Gens, inter quos nites. Praetereo etiam, quantum Tibi debeo gratiarum, quod Te tam male habeant inmerita illa, quibus à nonnullis proscindor convitia; de quibus hoc habeo dicendum, quod si vita innocua hominis, qui neminem neque facto, neque dicto, laeserat, me ab illis factum tectum reddere valuisset, numquam in me detonucrant. Cum autem nullo id meo crimine evenerit, neque, ut spero, eveniet umquam, stat sententia non me ideo plectere, quod alii deliquerint; id tantum ratus ad me attinere, ut viri probi scilicet officio defungar, & boni Medici, quantum patitur tenuitas nostra.

Morem itaque geram in tradendis observationibus, quae mihi in morbis, de quibus sciscitabaris, occurrebant. Primum autem agam de *Febribus Intermittentibus*, nunc apud nostros *Epidemicis*. Quo nomine non
abs

abs re fore arbitror, annos istos ordine, sed breviter, percurrere, qui illum excipiebant, quo claudebatur *Histeria Acutorum Morborum* (qualis qualis illa demum fuerit) qui per praeterlapsos Annos quindecim grassabantur, & quaedam obiter perstringere in eorumdem Curatione à me pridem notata. Quo facto melius innotescet, quo tempore, & quibus gradibus, quae jam obtinet *Febrium Constitutio*, nobis obrepserit.

Annus 1676. eosdem peperit Morbos, quos genuerat *Constitutio* postremo loco *Annus* commemorata, in dictis *Observationibus*, 1676.

viz. Annor. 1673, (in cuius Autumno ea se primum exseruit) 1674, & 1675. At vero exolefcente ferme hac crasi, mitiores erant, quam pro suo genio, qui subpullulabant Morbi, & minus insuper Epidemici; non obstante peculiari ejus anni indole, quantum ad manifestas aëris qualitates, quibus ab annis praecedentibus perquam abludebat; cum & aestatis fervor, & frigus hiemis omnes ferme annos, quorum memoriam habemus, longo intervallo superaverint. Et cum tam ingens tempestatum discrepantia similes tamen Morbos produceret, satis hinc liquet, non tam manifestam, quam occultam, aëris temperiem Epidemicis morbis favere. At vero fatendum est, Morbos eosdem quo ad Symptomata quaedam aliquando à manifesta aëris diathesi pendere, quod & *Morbilli* & *Cholera Morbus*, hoc anno invadentes, testatum faciunt; de quibus breviter agam.

Morbilli enim nascenti anno coorti, licet non admodum Epidemici, id tamen eximii habebant, quod solito longius procurrerent: nam cum pro more suo mense primum Januario comparentes, ad Aequinoctium usque vernum ingravescerent, dein paulatim imminuti cum Solstitio aestivo fere exspirarent, hoc anno ad Aequinoctium ferme Autumnale pertingebant; ab aestatis calore, nisi fallor, aucti viribus, quo diutius obsisterent. Neque tamen Methodum Medendi ab usitata illa diversam postulabant.

Exeunte aestate *Cholera Morbus* epidemice jam faeviebat, & insueto tempestatis calore evectus atrociora Convulsionum symptomata, eaque diuturniora, secum

trahebat, quam mihi prius umquam videre contigerat. Neque enim solum abdomen, uti alias in hoc malo, sed universi jam corporis muscoli, brachiorum crurumque prae reliquis, spasmis tentabantur dirissimis; ita ut aeger è lecto subinde exsiliret, si forte extenso quaquaversum corpore, eorum vim posset eludere.

Quamlibet autem hic morbus non aliam, à jam recepta, medendi rationem sibi vendicabat; *Anodyna* tamen fortiora, eaque saepius ingerenda quam alias solebam, omnino indicabantur. Ex gr. Ad quemdam vocatus, per id temporis, truculentissimo illo, quod modo descripsi, symptomate tantum non enectum, (me autem comitabatur *Carolus Goodall* M. D. cujus animi candor, probitas illibata, summus in me amor, labor inprobus in morbis dignoscendis, curandisque, una cum nomine mihi semper occurrunt) & enormi vomitione, spasmodumque violentia, animum agentem, cum sudore frigido, & pulsu vix micante, *guttas* xxv. *Laudani liquidi*, à me jam olim publicati, in cochleari 1. *Aq. Cinnamoni fortis*, exhibendas curavi; veritus scilicet ne vehiculum paulo copiosius medicamento rejiciendo (quod in vomendi tam impenso conamine persaepe fit) ansam daret: dein lecto adsidens quasi ad semihoram, & expertus Remedii vires nec Vomitioni compescendae, nec sedandis Convulsionibus adhuc pares esse, toties illud ipsum repetere, & dosin in tantum augere, cogebar (interposito tamen spatio, ut quid à jam ingesto mihi foret sperandum prius ediscerem, quam novas adferrem suppetias) donec tandem pervicacissima illa Symptomata, sub jugum victoris mitterentur; quod tamen, vel minimo corporis motu excitata, denuo excutere satagebant. Serio itaque imperavi, ut & corporis quieti modis omnibus indulgeret, ad paucos dies, & Medicamentum jam dictum, sed in minori dosi, subinde adsumeret, etiam postquam convaluerit, ad *ἐνέργειαν* scilicet confirmandam; quod nobis ex animo cessit.

Neque est, cur me quispiam justo audaciorem pronunciet, eo scilicet nomine, quod tantam Laudani Liquidi vim aegro infundere non dubitaverim; cum iudice experientia certo constabit, quod in quibus affecti-

fectibus ex *Opio* parata indicantur (sunt autem tres, *vehemens dolor, vomitus vel dejectio enormior, & insigniores spirituum animalium ἀταξία*) in iis & Remedii dosis, & repetendi vices, cum Symptomatis magnitudine omnino sunt conferendae. Quae enim dosis remissiori Symptomati coërcendo par est, ea ab alio fortiore superabitur; & quae alias aegrum in manifestum vitae discrimen conjiciet, eundem in praesentiarum ab orci faucibus liberabit.

Atque hi sunt Morbi isti, qui hoc Anno populabantur, iidem scilicet ut jam innui, *Annus* cum Morbis trium Annorum praecedentium. 1677.

Quales autem fuerint, qui annum sequentem viz. 1677. funestaverint, non habeo dicere. Cum enim molestissimo sanguinis mictu, à motu vel levissimo, sub anni initio mane multarer; neque ita diu postea Podagra etiam, quae non jam tam artus, quam viscera saevissimo dolore excruciabat; accedentibus insuper virium & adpetitus prostratione, crurum tumore, aliisque symptomatis non minus periculosis (quem, si tum fuerim extinctus, mors certe non tam à bonis, quam à malis, abstraxisset, haud ejusdem repugnantem) me domi meae ad menses tres continere, deinde redintegrandae sanitatis causa, per idem fere spatium rusticari, cogebar: *Autumno* reversus ad meos, Febres Intermittentes hinc inde sparsas esse (quarum tamen pars maxima aegros non in urbe primum invaserat) ab amicis didici; cum autem mihi per valetudinem non liceret aegros invisere, de hoc anno nihil melius silentio possum adferre.

Proximi Anni (viz. 1678. *Constitutio* prorsus inmutata *Febribus Intermittentibus* (quae *Annus* jam ab anno 1664. ad tredicim scilicet annos 1678. urbe fere exulaverant, nisi quod nonnullos sporadice occuparent, vel ex agris forte comitarentur) usque adeo favebat, ut Epidemicae rursus audirent; neque eum tamen gradum hodie tuentur, quin & fines latius proferent, donec haec, à qua pendent, aëris διάθεσις suam ἀκμὴν adtigerit. Quantumlibet autem dictae Intermittentes, pauciores aliquot etiam tempore Verno fuerint adortae, eo usque tamen exeunte Aestate,

state, & Autumno subeunte, prae caeteris saeviebant, ut nulli amplius morbo Epidemici nomen relinquerent. Hieme vero paululum fatiscentes *Variolis* locum cedebant, atque aliis insuper Epidemicis, qui per omnia dominabantur; donec Intermittentibus apta tempestas in orbem rediret.

Sed ut jam edisseram, quae de harum Februm & natura & causis, sedula observatione, adsecutus sum: in primis notandum est; quod licet olim *Quartanae* frequentius occurrerent, nunc dierum aut *Tertianae* erant, aut *Quotidianae*, nisi quis postremas has *Duplices Tertianas* malit adpellare) & pariter, quod licet *Tertianae*, *Quotidianae*que, aliquando cum rigore atque horrore invadentes, subsequente primum calore, mox etiam sudore, tandem in omnimoda ἀπερεια definerent, atque post statam periodum aegros de novo lacefferent: ne hunc quidem jam morem servabant, ultra tertium quartumve Paroxysmum; maxime, si aeger lecto addiceretur, & adsumtis Cardiacis calidioribus, oleum camino, quod ajunt, addiderit. Postea vero Febris haec eo usque etiam, praeter indolem suam, incrudescibat, ut *intermissionis* loco *Remissionem* tantum aegro concederet; & magis in dies ad *Continuarum* speciem accedens, tacto Cerebro, tandem haud paucos extingueret.

Curationem quod spectat, jam à multis annis mihi innotuit, quam sit periculosum eam in *Tertianis* & *Quotidianis* (quae cum recentes sint, nullumque typum indutae, in continuitatis vicinia adhuc haerent) per sudorifica moliri: quamvis enim notissimum sit, simul cum sudore prorumpente inquietudinem atque alia symptomata statim evanescere, & ἀπερεια succedere, & ex consequenti huic paululum esse indulgendum, saltem non esse obsistendum Paroxysmo fatigante; tamen est compertissimum, quod si justo copiosius eliciatur sudor, quae intermittebat, Febris jam fit Continua, aegerque, tamquam incerto aleae casu, in vitae discrimine versatur; hic servatur, perit ille. Ratio est haec, nisi mea me fallit conjectura, quod scilicet istiusmodi profusus sudor, cum materiae febrilis, paroxysmi calore eo usque evectae, ut
jam

jam per despumationem ejici possit, modum exsuperet, exterminata ea parte, quae unico paroxysmo respondet, de reliquo sanguini incendendo inpenditur. Hujus itaque methodi inefficaciam, & aliarum evacuationum, Venaesectionis v. gr. & Catharseos incommoda (quarum utraeque relaxando tonum sanguinis morbum protrahunt) dum mecum perpenderem, *Peruvianus Cortex* certissimam mihi spem fecit; de quo vere adfirmare possim, non obstante tam vulgi, quam perpaucorum è doctis praejudicio, me, nihil mali aegris accidisse ab ejus usu, vidisse umquam, vel cum ratione suspicari potuisse; nisi quod illi, qui longum & repetitum corticis Peruviani usum experti sunt (ut in *Capite de Rheumatismo* praemonstraverim) in speciem quamdam *Rheumatismi Scorbutici* nonnumquam incidunt. Hoc autem malum perquam raro ex hac occasione nascitur, & quando accidit, facillime Remediis ibidem descriptis cedit.

Et profecto si tam effectorum durationem, quam *Corticis* hujus innocentiam exploratam haberem, principem illi locum inter omnia, quotquot sunt, remedia deferre nullus dubitarem; cum non tantum in hoc morbo insignium esse virium deprehendatur, sed & in Uteri & Ventriculi etiam affectibus: Tantum abest, ut de ejus infalubritate merito quis conqueratur.

His autem potissimum de causis, nisi fallor, dictus *Cortex* male audit. Primo, quia plurima illa, horrendaque symptomata, quae Febres Intermittentes, jam diutius aegrum cruciantes, comitantur, etiam ubi ne minimum quidem *Corticis* degustaverit, *Cortici*, vel semel adsumto, imputantur. Secundo, quia cum occulta vi, & non per sensibilem aliquam evacuationem, morbum averruncet, statuunt plerique, materiam morbum committentem, quae propelli debuerat, tanquam hostem intra moenia, vi *Corticis* adstringente, inclusam latere, novos daturam tumultus, atque aegrum non penitus evasisse, cum adhuc catenam trahat. Ast hi non satis attendunt, Sudores paroxysmum finientes id omne, quod in lucido sanitatis intervallo accumulabatur, prorsus eliminasse, manere tantum morbi seminium tempore maturandum; quodque *Cortex*

tex fugientem paroxysmum à tergo urgens, & intercepto, qui debuerat subministrari, morbi commeatu sive fomite, non potest in sanguine retinere, quod jam in illo, non nisi tamquam in embryo reperitur; ac proinde neque strangulationum, neque obstructionum, quae vulgo objiciuntur, reus est peragendus.

Quo autem pacto deprehendemus *Corticem* vi sua adstrictoria Febres fugare? Qui id probare velit, necesse erit, ut prius alia adstringentia pari virtute praedita in medium adferat; mihi certe, vel eorum fortissima adhibenti in experimentum, nondum è voto cessit. Quid quod illos etiam sanat, qui ab ejus usu tamquam à Cathartico adsumto, quod nonnullis accidit, frequenter alvum deponunt? Id vero demum est recte sapere, suo se quemque pede, ac modulo, metiri, At si quis fucum sibi faciens, aliis se praeditum esse facultatibus existimaverit, quam quae inserviunt percipiendae vel *Naturali Theologiae* (ut Deo scilicet, rerum omnium Architecto & Moderatori, debita veneratio, cum profundissima animi prostratione, jure merito exhibeatur;) vel *Philosophiae Morali*, (ut virtutem exerceat, & mores tam ad privatum, quam publicum, Societatis Humanae bonum adcommodet,) vel denique *Arti Medicae, Mathematicae, & Mechanicae*, (quibus vita communis adjuvatur;) hic primum Hypothesin aliquam è schola *Naturalis Philosophiae* depromat, qua vel unicam differentiam specificam rerum in natura possit enodare; ex. gr. rationem reddat, quare *Gramen* omne viridi ubicumque colore, nusquam alio cernitur infectum, &c. Hoc si effecerit, in ejus castra haud invitus transeam; sin aliter, non verebor dicere; quod Medici cura omnis, atque industria, in expiscanda Morborum Historia, iisque remediis adhibendis, quae experientia Indice, ac Magistra, eosdem valent depellere, debent collocari; observata tamen ista medendi Methodo, quam recta ratio (non speculationum commentis, sed trito & naturali cogitandi modo innixa) ei dictaverit. Dicam itaque paucis, quod usu didici de Methodo, qua *Cortex* nobis usurpandus venit.

Cortex Peruvianus, cujus *Pulvis Patrum* vulgo nomine insignitur, annis abhinc quinque & viginti (si bene memini) apud Londinenses nostros in exterminandis Febribus Intermittentibus, maxime Quartanis, primum coepit inclarescere. Idque optimo sane jure, cum hujusmodi morbi rarissime ab ullo alio, sive Remedio, sive Methodo Medendi, antea expugnarentur; unde etiam opprobria Medicorum & erant & audiebant. At vero non ita multo tempore elapso duabus de causis, non quidem levibus, damnatus, in desuetudinem prorsus abiit. Primo, quia paucis horis ante adventum Paroxyismi, pro recepto id temporis more, exhibitus aegrum nonnumquam è medio tolleretur; quod & civi cuidam Londinensi, eidemque Senatori Urbano, *Underwood* nomine, & Capitaneo nomine *Potter*, in vico vulgo dicto *Black Fryars* Pharmacopolae memini accidisse. Funestior hic pulveris exitus, quamvis oppido rarus, Medicos tamen paulo cordatiores ab ejus usu, merito, retraxit. Secundo, quia aeger ope pulveris à Paroxyismo alias invasuro liberatus, quod plerumque eveniebat, tamen intra dies quatuordecim recidivam ut plurimum pateretur, in morbo scilicet recenti, necdum temporis cursu suoque Marte committigato. Maxima pars hominum, his permota rationibus, spem ab hoc pulvere jam pridem conceptam protinus abjiciebat: Neque enim tanti aestimabant Paroxyismum ad paucos dies protellare, ut se eo nomine in vitae discrimen, à pulvere intentatum, induci paterentur. Ego vero jam, ab aliquot retro annis, haud vulgarem hujus *Corticis* vim serio perpendens, animoque revolvens, non alio magis, quam hoc Herculeo medicamento, Febres Intermittentes debellatum iri confidebam, si qua par erat cura accederet, & diligentia. Diu itaque, multumque, apud me ageham, ut *Periculo* à pulveris usu impendenti, & *Recidivae* intra paucos dies subsecuturae (quae duo erant amolienda incommoda) possem occurrere, atque aegrum, hujus ope, ad perfectae sanitatis gradum promoverem.

Primo, *Periculum* quod minitabatur, non tam ex ipso *Cortice* natum arbitrabar, quam ex eo, quod minus

nus opportune aegro ingereretur: cum enim vis ingens materiae febrilis, diebus à Paroxysmo vacuis, in corpore fuerit adgesta, pulvis praedictus, si immediate ante Paroxysmum deglutatur, facit, quo minus materia morbifica ipsa Naturae methodo Paroxysmi scilicet impetu, possit eliminari; quae proinde, praeter fas inclusa, aegrum in vitae discrimen solet conjicere. Hoc ego me malum propulsare posse existimabam, materiaeque pariter febrili de novo generandae obicem ponere, si ubi primum Paroxysmorum unus affligere desierit, confestim pulverem exhiberem, quo insecuturus sufflaminaretur, & diebus Intermissionis, statim subinde vicibus, eundem repeterem, usque dum novus invaderet Paroxysmus; atque ita paulatim, tutoque, proinde sanguinis massam salutifera *Cortice* virtute penitus inficerem.

Secundo, cum *Recidiva*, quae intra dies quatuordecim plerumque accidebat, ex eo mihi videbatur nasci, quod sanguis non satis exsaturaretur virtute febrifugi, quod utut efficax, una tamen vice morbo penitus exterminando par non fuit: idcirco autumabam, nihil, ad eam praecavendam, aequè posse conducere atque methodum repetendi pulveris, etiam devicto ad praesens morbo, justis semper intervallis, antequam scilicet vires praecedentis dosi prorsus elanguescerent.

His itaque rationum momentis innixa mens eam, qua jam utor, mihi Methodum dictabat. Ad aegrum *Quartana* Febre laborantem accersitus (*die Lunae* e. gr.) si Paroxysmus eodem die sit invasurus, nihil prorsus moveo, sed id tantum ago, ut spem faciam eum à proxime venturo liberatum iri. Ac proinde binis diebus Intermissionis (*Martis* scilicet & *Mercurii*) *Corticem* exhibeo hunc in modum. *Rx. Cortic. Peruv. subtiliss. pulverisat. ʒj. cum s. q. syr. Caryophyl. vel de Rosis siccis, F. Electuar. dividendum in xij. partes,* quarum unam capiat quarta quaque hora, incipiendo immediate post paroxysmum, superbibendoque haustum vini cujuslibet. Vel si *Pilulae* magis arrideant, *Rx. Cortic. Peruv. subtiliss. pulv. ʒj. cum s. q.*

q. syr. Caryophyl. F. Pil. mediocris magnitudinis, quarum capiat vj. quarta quaque hora. Sed minori cum molestia, eodem tamen fructu, hujus *Pulveris uncia una* admisceri poterit *libris duabus Vini Clareti*, atque ejus *cocbl. viij. vel ix.* exhiberi iisdem, quae dicta sunt temporis intervallis. *Die Jovis*, quo metuitur Paroxysmus nihil impero, cum ut plurimum nullus accedat; reliquiis materiae febrilis per solitos sudores, qui precedentem paroxysmum absolunt, despumatis, ejectisque, è sanguine, atque intercisa novae minerae, vel fomitis, accumulatione repetito pulveris usu, diebus Paroxysmos distinantibus, adhibiti.

Verum enim vero, ne morbus denuo recrudescat, (quod è praedictis incommodis erat alterum) *die octavo*, praecise à quo postremam dosin aeger adsumsit, eandem praefati pulveris quantitatem, *Unciam sc. in partes xij. divisam*) eadem, qua prius, methodo certo certius exhibeo. Quamvis autem repetita hoc modo semel Medicatio per saepe morbum conficit, non tamen prorsus in tuto collocatur aeger, nisi Medico, tertio, quartove, eandem methodum eodem temporis intervallo iteranti, parere non gravetur; maxime ubi sanguis à praegressa aliqua evacuatione fuerit debilitatus, aut se aeger incautius aurea frigidiori ferendum exposuerit.

Verum etsi hoc remedium nulla purgandi vi polleat, tamen ob peculiarem quorundam corporum temperiem, atque idiosyncrasiam, per saepe accidit, ut ab ejus usu, tamquam à Cathartico fortiori adsumto, aeger violenter expurgetur: In hoc casu omnino oportet, ut *Laudanum* cum eo exhibeatur, quo minus hanc operationem, tam suae naturae, quam morbo, plane contrariam, ciere valeat; neque pulvis justo citius per alvum expulsus disperdatur, antequam suo fungeretur munere. In hoc itaque casu *Laudani* ejusdem *gutt. x.* Vino instillari jubeo, & post alternam pulveris dosin adsumi, modo Diarrhoea persistit.

Dicta Methodus usu mihi venit in caeteris Intermittentibus, sive *Tertianis*, sive *Quotidianis*; utrasque enim statim à finito Paroxysmo adgredior, & repetito, per jam commemorata Paroxysmorum interstitia, medica-

dicamine (quantum scilicet earum fert indoles) urgeo atque à tergo premo; hoc tamen discrimine, quod cum Quartana rarissime, nisi *Uncia una* in doses dispertita, reliquae, *sex Drachmis*, possint ita expugnari, ut inducias saltem concedant.

At vero Tertianae, Quotidianaeque, etsi post unum alterumve Paroxysmum omnino videantur intermittere, tamen non ita raro (quod & à me ante est notatum) postea ad Continuarum fere speciem vergunt, & ad *Remissionem* tantum, etiam diebus, quae *Intermissionem* pollicebantur, accedunt; praesertim, ubi aeger lecto defixus regimine justo calidiore, aut medicamentis, Febri per sudores ejiciendae dicatis, fuerit multatus. Hoc in casu à remissione quantumlibet exigua (id enim mihi unum superest) ansam arripiens, pulverem quam proxime à Paroxysmo (quantum conjectura valeo) ingerendum propino, nempe quarta quaque hora, ut modo dixi, ne quidem ipsum morans Paroxysmum; cum aliter in spatio interjecto, plus satis brevi, alexiteria *Corticis* vis sanguini imperiri nequeat.

Cum autem Febres, quae jam apud nos grassantur, etsi post secundum, tertiumve, Paroxysmum reponere se in classem Continuarum nitantur, tamen ad Intermitteutes debeant referri; nulla mihi est religio *Corticem*, vel in maxime Continuis hujus speciei, sumentum proponere; qui dicto more iteratus ad apyrexiam certo aegrum perducet, modo assiduus lectuli calor, & intempestivus Cardiacorum usus, continuitatem Febri non conciliaverint; quo in casu Peruvianum *Corticem* nihil quidquam profecisse plus semel observavi. Neque mihi umquam contigit, ut viderem Vinum, in quo propinatur *Cortex* (quod jure quis possit suspicari) febricitanti obfuisse; è contra vero calor, sitis, caeteraque Febris Symptomata, ut plurimum post adsumtam hujus remedii quantitatem sufficientem, mox evanescent, Vino haud obstante. Hic autem observandum, quod quo magis Febris, sive sponte sua, sive regimine calidiori, ad Continuitatem accedat, eo major *Corticis* quantitas exhibenda; ita ut nonnumquam viderim, morbum hunc non nisi *sesqui unciae*, vel *unciis* ejusdem *duabus* cessisse. Cum

Cum vero sint aliqui, qui *Corticem* hunc nec in Pulveris forma, nec Electuarii, nec tandem Pilularum, ferre queant, his ejusdem Infusum in frigido factum propino: *zij. scilicet, Corticis, grosse pulverisati, in Vini Rhenani lbij. aliquamdiu macero.* Liquor hic per manicam Hippocratis saepiuscule trajectus, colore limpidus adeo non officit, ut vel delicatulorum palato adrideat; ac dictae Infusionis Unciae quatuor ad dies aliquot factae, virtutem Drachmae unius *Corticis* in pulvere exhibiti videntur continere. Quae cum nec ingrata sit, nec ventriculum premat, duplo frequentius usurpari poterit, quam reliquae ejusdem remedii formulae, nempe donec Paroxyfmi terga derint.

Quandoque accedit, ut in hoc morbo, male formato, necdum in typum regularem evecto, aeger ob vomiturationem fere continuam *Corticem* deglutitum, quacumque demum forma exhibeatur, retinere nequeat: In hoc casu vomitio prius est compescenda, quam *Cortex* propinetur. Ad quem scopum collimans jubeo, ut sexies vel octies spatio duarum horarum *Jucci Limonum, recens expressi, cochl. j. cum salis Absinth. ℥j. assumat: Deinde Laudani liquidi gutt. xvj. cum aq. Cinnamom. fort. cochl. j.* Ac brevi post, si vomitus cessaverit, usum *Pulv. Peruv.* adgredia-

Pro Infantibus, quorum aetas tenella vix feret, ut alia forma hoc remedium adsumatur (saltem ea quantitate, qua devincatur morbus,) sequens Julapium praescribere soleo. *℞. aq. Cerasor. nigr. & Vini Rhenani aa. ℥ij. Cort. Peruv. subtilissime pulv. ℥iij. syr. Caryophyl. ℥j. M. F. Julap.* Capiat Cochleare unum, alterumve pro ratione aetatis, quarta quaque hora, donec paroxyfmi non amplius discrucient; instillando alternis dosibus, si Diarrhoea adfuerit, *Laudani liquidi gutt. j. vel ij.*

Observandum est insuper, quod cum breviora Paroxyfmorum interstitia in Tertianis, & Quotidianis, Intermittentibus non satis temporis concedant, ad sanguinem febrifuga *Corticis* virtute plene exsaturandum, fieri non potest, ut aeger proximum à prima me-

dicatione Paroxysmum, uti in Quartana solet evenire, certo effugere valeat; sed in his medicamentum saepe, non nisi post biduum, promissam curationem absolvet.

Animadvertendum autem, quod si aeger, non obstante abundanti cautela superius tradita, nihilominus recidivam patiatur (quae in Quartana ipsa rarius accidit, quam in Tertianis, vel Quotidianis) tamen prudentis Medici erit, non nimium pertinaciter insistere Methodo *Corticis* per dicta intervalla exhibendi, sed pro suo iudicio aliis modis curationem adgredi; cui prae caeteris *Decoctum amarum*, quod adpellant, magnopere conducere vulgo creditur.

Diaetam quod spectat caeterumque regimen nec à cibo, nec à potu, arcendus est aeger, qualis qualis is demum fuerit, qui ad stomachum facit; Fructibus tamen horariis & liquoribus frigidis (utpote & infirmandae sanguinis massae, & febris postliminio reducendae admodum conferentibus) semper exceptis. Vescatur itaque carnibus eupeptis & euchymis, & vino modice utatur pro potu ordinario; qua re sola aegros nonnumquam restitui, etiam eos, quorum corpora ob frequentem Febris recursum contra *Corticem* quasi communita, salutiferam ejus vim perpetim eludebant.

Neque vero se temere aerae frigidiori committere debet aeger, donec sanguis pristinum vigorem de novo obtinuerit.

Hic autem advertendum, quod, cum de Febribus Intermittentibus olim agens, aegrum, sublato morbo, sedulo purgatum iri admonuerim, hoc intelligi velim de iis solum Febribus, quae vel sponte sua, vel alio, five medicamento, five Methodo praeter *Corticem Peruvianum*, erant debellatae. Etenim Curatio, cum huic Remedio, de quo jam loquor, innitatur, purgatione, nec eget nec eandem plane fert. Ita potenter dictus *Cortex* sine ope Cathartorum non solum *Paroxysmis*, sed & *Dyscrasiae*, quam corpori iidem inflixerunt, subvenit. Vitandae itaque ante omnia Evacuationes qualescumque, cum vel blandissima Catharsis, quinimmo *Enema* è *Lacte saccharato* in morbi

morbi discrimen certissime, forte in morbum ipsum denuo aegrum conjiciet.

Hic autem commemorare libet, quod sub primos hujus Constitutionis annos, Symptoma quoddam insignis Febris Intermittentibus quandoque supervenerit. Nempe earum Paroxyfmi non cum rigore & horrore, quas postea Febris excipit, invadebant; sed aeger iisdem plane symptomatis tentabatur, ac si *Apoplexia* vera laborasset, quae tamen nihil aliud esset, utcumque hunc adfectum aemularetur, quam ipsa Febris, caput impetens: ut ex aliis signis, ita ex colore urinae satis liquebat; quae in Intermittentibus ut plurimum rubore saturato exstat; qualis cernitur in urina eorum, qui Ictero laborant, etsi non adeo intense rubet, & pariter sedimentum deponit, pulverem laterum fere referens. Hoc autem in casu, quantumlibet evacuationes omnes, cujuscumque demum generis sint, indicari videntur, ad revellendos scilicet ex cerebro humores, ut in *Apoplexia* primaria fieri solet; eadem tamen omnino omittendae sunt, utpote quae originariae hujus symptomatis causae, Febris nempe Intermittenti prorsus adversentur, ac proinde mortem accersant; quod & ipse novi. At è contra expectandum, donec paroxysmus sponte sua evanuerit, quo tempore *Cortex*, modo citius idem ingeri non poterit, quamprimum est exhibendus, & intervallis ab hujusmodi accessionibus liberis idem sedulo repetendus, usque dum perfecte convaluerit aeger.

Nonnumquam accidit, etsi perquam raro, ut Senes, qui diu hoc morbo antea laborarunt, ac interea Venae sectionibus & Catharticis imperite fuerint mulctati, in *Diabetem* incidant, etiam Febre jam perfecte fugata. Etenim cum sanguis eorum abhinc debilitatus, assimilandis succis ei inlatis prorsus impar reddatur, iidem per vias urinarias crudi adhuc & inconcocti exitum sibi quaerunt; proindeque prae ingenti urinae copia, quoties eam reddunt, excreta, sensim vires labefactantur, & quasi substantia corporis per hanc cloacam exinanitur. In hoc adfectu, uti & in omni *Diabete*, ex quacumque προφάσει originem ducat, Cu-

V 2

ra-

rativae Indicationes ad sanguinem invigorandum, corroborandumque, ac pariter ad fluxum urinae praeternaturalem restringendum, omnino dirigendae sunt. Ut *℞. Theriac. Androm. ʒiʒ. Conserv. flaved. Aurant. ʒj. Diascordii ʒʒ. Zinzib. condit. & Nuc. moschat. condit. aa. ʒiij. pulv. è chelis Cancr. compos. ʒjʒ. Cort. exterioris Granator. Rad. Angelic. Hispan. Corall. rubr. praep. & Trochisc. de terra Lemnia aa. ʒj. Boli Arm. ʒij. Gumm. Ar. ʒʒ. cum s. q. syr. de Ros. siccis F, Electaar. de quo sumat ad magnitudinem nuc. mosch. maj. mane, hora quinta pomeridiana & nocte, per mensem integrum, superbibendo sequ. Infusionis cochl. vj. *℞. Rad. Enul. Campan. Imperator. Angelic. & Gentian. aa. ʒʒ. fol. Absinth. Rom. Marrub. alb. Centaur. min. & Calaminth aa. m. j. Baccar. Juniper. ʒj Incidantur minutim, & infundantur Vini Canarini ℥v. stent simul in infusione frigida. Coletur tantummodo tempore usus. Vescatur cibus ἐν πίπτῳ, viz. Carne vitulina, Vervecina, &c. Abstineat ab esu olerum, & fructuum, qualiumcumque, & singulis pastubus bibat vinum Hispanicum.**

Eadem fere Methodo atque iisdem Remediis, contumax iste & diuturnus adfectus, *Fluor. sc. muliebris*, sanatur ac *Diabetes* modo dictus: nam utrobique Indicationes curativae eadem sunt, quantumcumque inter se hi duo morbi dissidere videantur. At in *fluoris muliebris* curatione Venaesectio semel celebrata, ac postea Catharsis ex *Pil. Coch. Maj. ʒij.* tribus vicibus repetita, *Corroborantium* usui praemitti debent: deinde vero per totum processum omnino omittendae cum quaelibet evacuatio evertit quidquid corroborans substruxerit. Sed haec obiter.

Haec habui de *Peruviani Corticis* usu summatim dicenda: Neque enim Remediorum pompae libuit indulgere; cum sane, qui aliquid *Corticis* adjiciunt, praeter vehiculum, eidem in ventriculum transmittendo necessarium, aut ex ignorantia peccant, ut mihi videtur, aut dolo malo; à quo Vir Probus ex animo abhorrebit, qui cum pars sit ejusdem communis naturae, ut ὁμοφύλοις fraudem faciat nullo umquam privato

vato suo commodo poterit adduci. Quod superest, si aetati placuisset ad ea animum advertere, quae annis abhinc quatuor in Historia Acutorum Morborum tradideram (quae & ante illud tempus mihi innotuisse omnino est credibile) quo pacto sc. Cortex in interjectis Paroxysmorum spatiis debuerit ministrari, tum postea repeti aegro jam convalescente; viverent fortassis haud pauci eorum, quos jam terra tegit; ut ut homines vilipendant tenues sane illos conatus nostros, communi omnium bono dicatos, & monita spreverit ibidem dictata verbis insequentibus, quibus ea breviter continentur, quae hic fusius explicare visum est, viz.

* Curandum est ante omnia, ne praemature nimis hic Cortex ingeratur, ante scilicet quam morbus, suo se Marte, aliquantisper protriverit (nisi collabescentes, & jam fractae agri vires eundem temporis sumendum esse dictaverint;) neque enim illud solum est metuendum, ne à praepopero ejus usa inefficax iste reddatur, & spem aegri fallat, sed etiam ne de aegri vita agatur, si sanguini, omni fermentationis nisu se despumanti, derepente injiciamus remoram. Proximo loco, neque Catharsi, multo minus Venaesectione. subducenda est materiae Febrilis pars aliqua, quo liberius Cortex suo fungatur munere; cum enim ab utraque labefactetur quadamtenus oeconomia corporis, eo promptius, certiusque, recrudescent Paroxysmi, evanescente semel pulveris vi. Mibi etiam magis è re fore videtur, ut sanguinem dicto medicamine sensim, longioreque à Paroxysmis intervallo, leviter inficiamus, quam ut uno omnino ictu Paroxysmum jam instantem tentemus confodere; hoc enim pacto & plus temporis remedio conceditur, quo suum opus plenius absolvat, & evitatur, quidquid id est periculi, quod aegro poterit oriri, ex subito isto atque intempestivo nimis sustamine, quo Paroxysmum jam invalescentem, atque omni se ope exferentem, conamur opprimere. Postremo brevibus istis temporis intervallis repetendus est Pulvis, ut non protinus evanescat prioris dosis virtus, antequam altera exhibeatur: crebra enim repetitione ista ~~evanescit~~ tandem recuperabitur, profligato in solidum morbo. His adductis rationibus banc ego Methodum caeteris antepono. Peru-

viani Cotticis ℥j. cum syrup. Rosar. rub. ℥ij. misceatur; aeger vero quantitatem Nucis moschatae majoris, mane & sero, quotidie devoret, diebus à genuino Paroxysmo vacuis, donec Confectionem omnem absumserit. Repetatur porro ad tres alias vices, interiectis semper diebus quatuordecim. Morb. Acut. Histor. Sect. I. Cap. V.

Quantumlibet autem Cortex supra laudatus, in Febris hisce medendis omnibus aliis, quotquot adhuc inventa fuerunt, palmam facile praeripiat; attamen in *Tertianis Vernalibus*, si modo aeger sanguineo temperamento praeditus esset, atque etiam aetate floreret, Remedia sequentia Curationem absolvisse observavi. Ex. gr. Mittatur sanguis è btachio die à paroxysmo libero, & post aliquot horas, eodem die, exhibeatur *Emeticum ex Infusione Croci Metallorum*; ita tempus praefigendo, ut Vomitorium opus suum absolvat ante Invasionem paroxysmi insequentis; quo elapso, immediate adgrediatur usum sequentium. ℞. *Extracti Gentian. Absinth. & Centaur. min. aa. ℥ij. Misceantur ac dividantur in ix. doses*, quarum unam capiat quarta quaque hora, superbibendo *Decocti amari sine purgantibus & Vini albi aa. ℥iij.* Est & altera Methodus curandi has Tertianas, in pauperibus scilicet, quorum facultas prelixo apparatus Medico ferendo non sit. Ut ℞. *Serpentar. Virginian. subtiliss. pulv. ℔j. Vin. alb. ℥iij. M.* sumat duabus horis ante paroxysmum, & stragulis bene coopertus sudet per tres, vel quatuor, horas: idem faciendo per duas alias vices paroxysmo ingruente.

Sequenti anno (nempe 1679.) sub initio *Annus* Julii, eadem Febres de novo vires redintegrabant, & quotidie increbrescentes, *1679.* mense Augusto, quam immanissime debacchabantur, ac magnam stragem edebant. Cum autem de his jam fusius egi, nil amplius adjiciam, nisi quod *Novo Epidemico* à manifesta aëris crasi pendenti, sub mense Novembris, prorsus locum cedebant.

Etenim, una cum Novembri, subingrediebantur *Tusses*

Tusses ceteris, quos mihi contigit observare, annis *ἰπιδιμικαί τε*, cum in singulis fere familiis universi laborarent. Harum aliae opem medicam non magnopere desiderabant; aliae vero pulmones ita vehementer agitabant, ut aeger ventriculi contenta per os ejicere subinde cogeretur, vertigine insuper correptus, à nisu violentiori & laborioso. Primis fere diebus Tussis, siccam aemulans, nullam materiam spectabilem exantlavit, mox aetate auctior nonnihil; atque ut verbo expediam, tum in eo, quod parcius expectorarent aegri, tum etiam conatu vehementiori, & paroxysmorum duratione, ad *Tussim puerorum Convulsivam* mihi propius accedere videbatur, nisi quod mitius aliquantum saeviret. In hoc saltem Convulsivam superabat, quod & Febre, & solitis ejus symptomatis, stipata aegrum invaderet, quae in Tussi puerorum nondum me vidisse memini.

Solemne sit licet, Tusses sub Hiemis adventum adfligere, mirabantur tamen omnes, eas, hoc anno, ita praeter solitum increbrescere: quod quidem hac praecipue de causa arbitror contigisse. Quum mensis *Octobris* crebrioribus quam solebat, & ferme continuis, permaduisset imbribus; & sanguis hominum tempestati consentiens, particulas crudas atque aquosas affatim imbibisset, transpiratione per cutis spiracula à primo frigoris insultu prohibita; Natura colluviem hanc serosam vel per ramos Venae Arteriosae, vel, quod alii volunt, Asperae Arteriae glandulas, eliminare satagit, & Tussis ope explodere.

Curatio rite ut institueretur, quoties scilicet Medico fuit opus, tam per Venae sectionem, quam Catharsin evacuandum esse, nullus dubitavi: Neque enim alia aliqua Methodo aeque commode ejiciuntur redundantes feri particulae, ac per Phlebotomiam & Cathartica, quae tam insigniter vasa emulgent. Remedia *Pectoralia* quod adinet, (praeterquam quod eorum usu gratificamur aegris) non intelligo, quo pacto amoliendae Tussis causae queant conferre, cum omnis eorum actio vel in incrassanda materia, quoties justo tenuior vim expultricis facultatis eludit, vel in eadem attenuanda, quoties ob visciditatem aegrius expuitur,

poni videatur. Id certo scio, inutiliter in his tantum temporis impendi; nonnumquam etiam sanguinis massam eo usque debilitari, à retentis particulis feri naturae inimicis, pulmonesque insuper Tussi irritatos ita conquassari, motu violento ac fere continuo, ut non raro via sternatur ad *Tabem*; à cuius insidiis celeritate Curationis aeger vindicari debuerat. Neque multo tutius adhibentur Sudorifica, à quorum usu aeger nonnumquam in Febrem incidit, nonnumquam etiam particulae sanguinis facile inflammabiles ita Pleurae impinguntur, ut accendatur *Pleuresis*; quod per decursum dictae Tussis Epidemicæ ingenti vi hominum, cum suo magno periculo, contigit.

Sanguinis itaque è brachio eduxi quantitatem moderatam; *Epispasticum* satis amplum ac forte posteriori cervici adplicandum curavi, quo materiae peccantis pars aliqua alio derivari possit. Posthaec *Catharticum* è Lenioribus, Infusionem scilicet *Sennae*, *Rhei*, cum *Manna*, & *Syrup. Ros. Sol.* quotidie exhibui, donec vel prorsus convalesceret aeger, vel admodum imminuerentur Symptomata. Vel, si Potio minus aegro arri-deret, *Pil. Coch. Major.* ðij. quotidie devorandae imperavi, hora scilicet quinta matutina, super dormiendo.

Hac etiam Methodo, Phlebotomia scilicet & repetita Catharsi, eaque sola, expugnatur *Tussis Puero-rum Convulsiva*; malum alias pertinacissimum & pene insuperabile. Alii quid valeant hic praestare, plane nescio; me in variis atque omnis fere generis remediis operam non semel perdidisse, satis scio. Sed leniora tantum Cathartica hic conveniunt, eaque cochleatim sunt ingerenda, pro ratione aetatis. Quae quidem κατ' ἐπιχειρίσιν evacuationo, eo nomine, ut arbitror, dictae Tussi medetur; quod scilicet, licet non multum humoris serosi in Pulmonibus inveniat, fervidiores tamen, & spirituosius Halitus è massa sanguinis in pulmones, statim temporibus transmissi, atrociores illos tussendi Paroxysmos in tenellis excitent; horum autem in pulmones impetus haud alia Methodo aeque sisti posse videtur & praecaveri, atque hac, qua motus priori contrarius (per viscera scilicet) morbi causae conciliatur.

Ve-

Verum in Morbis *Epidemicis* cujuscumque demum generis sint, (si modo recens adhuc aegrum corripuerint) summopere cavendum, ne alvus ei ducatur, nisi misso prius sanguine. Qui enim Morbi à Constitutione aëris Epidemica pendent, aut jam Febres sunt, aut in earum classem levissima de causa transeunt; cum ex tumultu in sanguine, & humoribus à Catharsi vel lenissima excitato, & subsequente calore facile accendatur Febris, quam alias Natura propulsasset consuetis materiae morbificae evacuationibus; *Gravedine* ex. gr. aut *Tussi* in hoc, de quo jam agimus, Epidemico; aut *Diarrhoea*, quoties Febris cum illa faciens epidemice grassatur. Idem potest dici de quacumque illa aëris Constitutione, qua corpus ad certum aliquod Febris genus determinatur; quae quidem non semper actu invadit, sed benignioris Naturae ductu morbi fomes è sanguine, mediante evacuatione aliqua ejus Genio accommodata, exturbatur. Hoc constanter adfero, quantumlibet mos jam obtineat exhibendi Cathartica ante celebratam Venaesectionem, vel quod adhuc est periculosius, ea penitus omissa. Licet enim objiciatur faeculentias, in primis viis stabulantes, toties in vacuas venas propelli, quoties detrahitur sanguis, alvo non prius subducta; certissimum tamen est, evacuationem, quam isti praemitti volunt, nullo modo resarcire posse injuriam sanguini inlatam, à tumultuante Cathartico Phlebotomiae praemisso. Atque negari non potest, Catharticum mox à demto sanguine adsumtum longe mitius vim suam exserere, neque perinde sanguinem vel calefacere, vel exagitare; atque idem solet, si Phlebotomiam praecedat. Neque paucos, ex Infantibus maxime, vel ob ignoratam hanc rem, vel neglectam, periisse existimo.

Atque hoc mihi suffragante experientia multiplici compertissimum est. *Experientia*, inquam, optima duce & magistra; ad cujus leges & normam nisi exerceatur Medicina, eam prorsus exfulare satius esset. Luditur enim, quod ajunt, de corio humano plus factis, cum hinc Empirici, neque Morborum Historiam, nec Methodum medendi callentes, & Receptis tantum freti; isthinc Sciorum vanissimi spem omnem in ad-

fectato Artis ambitu, & speculationibus, utrimque pariter fere momento disceptatis ponentes, quasi junctis viribus majorem edunt stragem, quam ederent Morbi, eorum destituti auxilio. Ea demum Praxis, eaque sola aegris mortalibus opem feret, quae Indicationes curativas ex ipsis morborum Phoenomenis elicit, dein firmat experientia: Quibus gradibus magnus *Hippocrates* ad coelum adscendit. Et, si dicta Methodo Ars Medica à quoquam traderetur, licet morbi unius aut alterius Curatio cuilibet è vulgo possit innotescere, integra tamen Ars, quaquā patet, homines prudentes & peritos etiam magis exquireret, quam in statu hodierno, neque vel minimum Artis honori exinde decederet: Cum enim subtilitas longe accuratior in Naturae operationibus (in quarum observatione vera Praxis Medica fundatur) quam in Arte aliqua, Hypothesibus etiam luculentissimis suffulta, inveniatur, medendi Ars, quam praecipit Natura, rude vulgi ingenium longiori intervallo superabit, quam ista, quae à Philosophia docetur. Fidem hic mihi facient *Febres*, quae duas, è tribus, in Medicina facienda partes occupant; & quemvis mihi arbitrum constituo, vel mediocriter cogitationibus indulgere solitum, vera dicam necne. Quis enim vel ex insulsiſſimis Empiricis est, qui se huic morbo curando imparem fatebitur, si id tantum agendum est, ut duabus istis Indicationibus Curativis, quae vulgo obtinent, fiat satis? Nempe ut Sudoriferorum ope exterminetur materia, morbum committens, & symptomatis eatur obviam, quae ejusmodi evacuationibus superveniunt. Certissimus enim est, *Tberiaca Andromachi*, *Pulv. è chelis Cancr. comp.* *Aq. Epidem* &c. intro adsumtis, una cum regimine calidiori sudores posse propelli; quem sibi scopum unice proposuit in hujus morbi curatione, maxime si forte *Malignitatis* nomen auribus usurpaverit. Et ad mitiganda quod adtinet symptomata, *Diacodium* in promptu est, quo somnus invitetur, quoties urgeant vigiliae; *Enema*, quoties alvus non respondeat; & sic de caeteris. At nec ipſus valet comprehendere suo Marte, nec è Medicorum praescriptis ediscere, quae demum illa sit *Febris species*, quam debellare fatagit; si modo credamus

(cre-

(credent saltem forte Posteris) varias dari Februm species, quarum singulae suam sibi Methodum medendi à reliquis diversam fere postulant; unam insuper eandemque Febrem, cujuscumque sit generis, uno modo, ubi primum adgreditur, atque alio paululum diverso per singulos gradus, quosque grassabitur, tractandam esse. Quo pacto Indicationes Curativas ab hoc vel illo Phaenomeno, minus insigni, mutuabitur, naturalem Morbi Historiam ignorans, (quae sola veram medendi rationem indigitare poterit, (cum nequeat dijudicare, an hoc vel aliud Phaenomenon à curandi, quam adhibet Methodo, an ab ipso nascatur morbo? Dies deficeret enumerantem varia & subtiliora illa minutioraque, quae in hoc atque in aliis morbis curandis observanda occurrunt: quae cum tot sint, & tanti momenti ad liberandos à morte homines, semper licebit Posteris & seris Nepotibus aliquid adjicere iis Observationibus, quibus traditur varietas pene infinita operationum Naturae in Morborum productione, & Curativae Indicationes ex eo fonte depromendae enumerantur. Non itaque vilescet Ars, si quid hujusmodi lucem adspiciat, quin potius illustrabitur, & difficilior reddita, nonnisi sapientes, & subacti judicii, Viros in filiorum numerum cooptari sinet. Sed haec obiter.

Tusses modo dictae, si imperite tractarentur, *Febrem* accendere solebant ei haud absimilem, quae Hieme Anni 1675. adeo Epidemice grassabatur, & cujus Historiam tradidi *Sect. quinta Cap. quinto* libri nostri *de Morbis Acutis*. Sed cum Febris haec soboles tantum esset, ac effectus, *Tussis Epidemicae*, eadem ipsa methodo *Febrem*, felici semper cum successu adgressus sum, quam in *Tussis* curatione supra descripsi; nempe *Venaesectione*, *Epi/pastico* cervici appposito, & *Cathartico* deinde tribus auroris exhibito. Quamlibet enim in *Tussi* sine *Febre*, nullum praefiniebatur tempus, quamdiu aeger purgandus esset, (utpote quae continuari deberet, ut supra notavi, donec vel prorsus convalesceret, vel admodum imminuerentur symptomata) in *Febre* tamen, quae à *Tussi* pendebat, purgatio per tres dies instituta ei prorsus debellandae par erat; quod

in Constitutione, de qua jam agimus, saepiuscule observavi.

Hic autem notandum occurrit, licet hanc Febrem, quando se primum exferebat, comitarentur defluxiones in Pulmones molestissimae, post mensem tamen unum vel alterum, cum colluvies ista seri sensim è sanguine eliminaretur, Febris ejusdem plane indolis hinc inde sine Tussi aliqua infestabat, (non penitus deleta, sed manente adhuc in sanguine malae Crasis impressione) ac proinde haud diversam Curationem ab ea, quam Tussis comitabatur, sibi vendicabat.

Verum, eodem, quem dixi, modo, haec Febris se extendebat usque ad initium *Anni* 1680. quo haec conscripserim; quo tempore etiam, cum Anno surgente, *Febres Intermittentes* modo dictae adparere incipiebant.

Exinde vero ad initium usque *Anni* 1685. quo *secundum* hanc nostram *Editionem* jam conficio, eadem adhuc perdurarunt. Et enlm tametsi in hac urbe non adeo Epidemice nunc temporis invadunt, ac in quatuor primis Annis, & mitiores etiam sunt; in aliis tamen locis, nunc his, nunc illis, non minus grassantur ac saeviunt. Atque etiamnum generalis Constitutio Intermittentibus producendis adeo favet, ut ad hunc usque diem adfirmare possim, me ne unicam quidem Febrem per hos dies vere *Continuam* vidisse umquam, nisi forte re male gesta in earum classem fuerit evecta; vel una esset *Intercurrentium* mihi dictarum, quod scilicet omni fere anno invaderent. Ita pertinaciter haec Constitutio hujusmodi Intermittentibus conducit; cujus certe acies prius est retundenda, quam *Continuae depuratoriae* mihi dictae Epidemice grassari fuerit integrum. Etenim in Intermittentium specie Natura plus satis festinare videtur, & agendi vehementia justo citius tempora materiae morbificae subigendae, mox etiam despuandae, debita percurrere: Quod in Depuratoria seculus accidit, in qua, non nisi post dies tredecim, vel quatuordecim, apparent signa materiae febrilis tandem concoctae, per sudores subinde, vel potius per diarrhoeam paulo plenior, eliminandae. His rite perpen-

sis nullus dubito, quin Febres istae *Depuratoriae*, quae annis 61, 62, 63, 64. regnabant, quasi feces fuerint *Intermittentium* quarundam, quae ante id tempus per seriem Annorum certam saeviissent; (quanto autem tempore haec invaluisse, haud equidem scio) Cum enim Constitutio, quae ad Intermittentes faciebat, saevitiem suam deponens jam ferme exolevisset, Febres, quas postea parturiebat, magis humorales erant ac terreae; unde non nisi lente ac pedetentim sanguinem depurare sategerint, quae in primis Constitutionis Annis subtilioribus principiis innixae, atque adeo Intermittentium typo indutae, celeri passu suis temporibus defungi solerent. Quod si res ita se habeat, verisimile mihi videtur, hanc Febrim (*Depuratoriam* volo) postliminio reversuram, quam primum praesens Constitutio aliquantulum remiserit, eandemque serie quadam Annorum permanfuram, antequam *Pestis* eam exceperit. Per annos autem omnes, quotquot demum ii fuerint, quibus Febris haec grassabitur, *Intermittentes* etiam subinde se exferent, ac fortean non numquam, pro brevi tempore, Epidemicae evadent; quando scilicet manifesta aliqua aëris temperies ad id symbolum suum conferet. An huic Febri *Cortex Peruvianus* aequale medebitur, ac nunc dierum Febribus Intermittentibus solet, non habeo certo dicere. At in *Peste* atque *Epidemicis Continuis*, quae eandem ordine excipient, debellandis, non alios effectus ex ejus usu expectare licet, quam eos, quos hodie in *Pleuritide*, *Peripneumonia*, *Angina*, ac id genus *Febribus inflammatoriis*, videmus; quibus non tantum non prodest, sed & plane obest. Sed ut ut id fuerit, eo quem diximus modo in posterum Epidemicorum alii alios excipient, siquidem Natura eundem ordinem, ac per viginti quatuor annos ultimo praeterlapsos, observaverit.

Atque haec fere sunt omnia, Vir plurimum Honorande, quae de morbis Epidemicis Annorum nuperime elapsorum observavi.

In *Rheumatismi* vero curatione (nam & de illo etiam morbo quaerebas) saepenumero mihi subiit tecum dolere, quod non nisi ingenti sanguinis vi, repetitis Venae sectionibus educta, ea possit perfici; unde non
tan-

tantum aegri vires pro tempore franguntur, sed si paulo fuerit natura debilior, aliis etiam morbis ad annos aliquot obnoxior fere redditur; cum post illos elapsos materia Rheumatismum prius committens jam in Pulmones, depluat, aegro scilicet frigore perculso, vel alia aliqua *αεφάσις* leviori, diathesis latens in sanguine jam foras in actum protrudatur. His de causis experiri statui, an nulla alia Methodus daretur à reiterate toties Phlebotomia diversa, qua hic morbus posset debellari. Serio itaque perpendens, quod adfectus iste (uti jam pridem in *Acutorum Historia* subinnui) ab inflammatione videatur oriri, quod tum caetera arguunt Phoenomena, tum praesertim sanguinis è pertusa vena color, utpote qui *Pleuriticorum* sanguini per omnia similis est, tandem verosimile esse judicabam, morbum hunc Diaeta simplici, admodum refrigerante, & mediocriter nutriente, aegro imperata, aequè feliciter atque repetitis Venaesectionibus profligari posse; etiam evitatis, quae alteri Methodo adjungebantur, incommodis: neque me fefellit *Diaeta è fero Lactis* Phlebotomiae loco substituta.

Praegressa aestate Pharmacopola mihi in vicinia nomine *Malthus* (Vir probus, & ingenio non vulgari) me accersebat. Rheumatismo autem misere cruciabatur his symptomatis stipato. Coxendice primo ad biduum claudicabat, exinde Pulmones dolore tentabantur gravativo cum dyspnoea, quae post aliud ferme biduum evanescebat; dein caput vehementer coepit dolere, mox etiam coxendix dextri lateris, quae omnium primo laborabat; posteaque, pro morbi indole, omnes fere tam brachiorum quam crurum articuli per vices molestabantur. Cum debiliori esset & sicco corporis habitu, veritus, ne minus firmas jamdiu vires & labascentes, demto copiosius sanguine, prorsus exsolverem, (maxime cum aestas eo usque adleverit, ut jam metus esset, ne superveniens hiems redintegrandis viribus frequenti Venaesectione adtritum intercederet) imperavi, ut solo *lactis fero* ad dies quatuor vesceretur aeger; quibus elapsis, praeter serum lactis, pro victu ordinario panem similagineum concessi loco prandii, semel nempe in die, donec penitus con-

convalesceret. Tenui hac diaeta contentus ad dies octodecim perseverabat, nisi quod postremis eorum alium insuper panem pro coena indulgerem. *Serum* autem è *lactis libris octo* domi paratum quotidie infumebat, quo satis bene nutriebatur. Post hos dies cum non amplius urgerent symptomata, & jam sub dio versaretur, carnes etiam permisi, Pullorum scilicet elixorum, caeteraque *ἐνπιπλά*. Tertio autem quoque die solo lactis sero victitabat, donec tandem pancreaticae valeret; incommodis, quae supra memoravi, hac methodo elusis, quibus decimo abhinc anno pessime excipiebatur, Venaesectione ex meo praescripto in curationis subsidium tunc adhibita, ac saepe repetita.

Si quis hanc Methodum tamquam rudiores & Artis laude carentem contemserit, sciat is velim, primo leviora tantum ingenia res quaslibet vilipendere, quod simplices fuerint & apertae dein me, vel in minutae existimationis pretio, publico hominum bono inservire paratissimum. Quibus edico, quod nisi obstarent praejudicia vulgi, nullus dubitarem, Methodum jam dictam aliis etiam morbis, quorum in praesentiarum nomen reticere libet, adcommo-
dare. Quod sane magis aegris prodesset, quam solemnior illa remediorum pompa, quae in jam moribundis, tamquam bestiis, ut mox inmolentur, coronatis, male collocatur.

Quod vero etiam ista, quae pro vilissimis habentur, & nullius sunt pretii, accedente ea quae in Medico quaeritur solertia & *ἀγχινοία*, hominibus ab orci faucibus liberandis queant inservire, exemplo docebo: quod licet ad morbum, de quo jam agimus, nihil pertineat, non tamen prorsus est *ἀπροσδιόνυσον*, nec ab eo, quem mihi proposui, scopo alienum. Duobus abhinc mensibus quidam in vicinia me rogabat, ut servum inviserem, qui haud modicam *Mercurii Sublimati Corrosivi* quantitatem deglutiverat, sive, ut postea audiui, ex amore *μελαγχολῶν*. Hora fere elapsa erat, à qua venenum hauserat, cum ad eum accederem, jamque os & labia valde intumescebant, vehementer aegrotabat, ardente ventriculi dolore, caloreque tantum non confectus. Ego tres *Aquae tepidae Congios* repetitis haustibus summa, qua potui, celeritate & diligenti-

ligentia ebibendos imperavi; atque ut toties nova ingereretur copia, quoties ventriculus jam ingestam per vomitum ejecerat: volui etiam, ut eluerentur intestinalia aqua tepida, sine ullo additamento, copiose per sedem injecta, ubi primum ventris tormina admonebant, venenum jam per inferiora exitum quaerere. Paruit miser, jam vitae avidus, & plures etiam aquae libras, quam praescripserim, absorpsit. Amici, qui aegro, utpote in casu insolito, adfuerunt, ab eo didicerunt, quas primum evomuit aquas gustu perquam acres fuisse, sale scilicet venenato plenius exsaturatas; singulis autem vicibus rejectas aliquam semper acredinis partem amittere, donec tandem nihil prorsus saperent. Quae mox urgebant tormina, sola aqua injecta ad modum Enematis leniebantur. Hoc tam nullo rerum adparatu, benedicente Numine, intra paucas horas convaluit aeger, nisi quod labia non statim detumescerent; ore etiam à veneni particulis, quae aquam, quam evomuerat penitus infecerant, adhuc exulcerato. Quae symptomata *Diaeta è lacte solo*, ad quatrimum adhibita, mox evanuerunt. Aquam *Oleo* (quod hic una cum opere ignari solent perdere) atque aliis omnibus liquoribus ideo praetuli, quod cum ea magis esuriret, exinde magis idonea mihi videretur devorandis salinis hujus veneni particulis, quam alius quilibet liquor, qui vel crassior esset, vel particulis alieni corporis jamdiu praegnantior.

Sed ut ad *Rheumatismum* revertar. Ut ut è *sero lactis Diaeta* conveniat Juvenibus, atque iis, qui temperate, & cum consilio, vixerunt; tamen inconsultum fuerit, virilem aetatem praetergressos, vel vino, ac aliis liquoribus spirituosius, jam à longo tempore plus aequo addictos hac Methodo tractare; utpote quae in hujusmodi hominibus ventriculum labefactet, & pariter, prae inusitato frigore sanguini inducto, viam sternat ad Hydropem. In hoc igitur casu omnino par est; ut eo fere modo, quem Libri nostri *de Morb. Acut. Sect. VI. Cap. V.* tradidi, curetur aeger: Tametsi, ex quo eum scripsi, experientia didicerim, satius esse, post secundam, vel ad plurimum post tertiam, Venae-

sectio-

sectionem *Cathartica* saepe saepius exhibere, atque repetere, donec symptomata omnia penitus cessaverint, quam Phlebotomiae rem totam committere. Etenim ob Catharsin suppetias, ad everruncandum morbum, Phlebotomiae ferentem, citra ingentem istam sanguinis jacturam subsistere fas erit: atque porro locus relinquetur *Paregoricis*, à quibus alias, utut saeviret dolor, aegro temperandum esset, cum illorum usu figatur morbus, neque tam facile Venaesectioni cedat. Purgativa vero ista è *Lenitivis* solum constent, ut *Tamarindis*, *Senna*, *Rheo*, *Manna* & *Syr. Ros. sol.* cum alia, quae ex *Scammonio*, *Jalapio* &c. parantur, tumultum cieant & dolorem exasperent. At singulis vespertinis post peractam Catharsin *Syr. de Meconio* ℥j. aliquantulum temporius, quam id fieri solet, propinetur.

Hic autem commemorare libet, me per Constitutionem instantem observasse adfectum quemdam modo etiam à *Nepbritico dolore* quoad saevissimum lumborum cruciatum non multum abludentem; qui cum Febres Intermittentes excipere soleret, translationi materiae febrilis in musculosas corporis partes originem suam debebat. Hoc symptoma haud diversam medendi Methodum postulabat ab illa, quam morbus ipse, cui adhaereret, Febris nempe Intermittens, sibi vendicabat; cum à frequenti Phlebotomia & quibuscumque aliis evacuationibus exasperaretur illud, atque aeger in vitae discrimen conjiceretur. Quod ut nemini imponat, id adtingere volui.

Atque haec sunt, Spectatissime Vir, quae in iis Adfectibus, de quibus sciscitari libuit, sedula observatione habeo comperta: quae si aut tibi placuerint, aut profuerint aliis, mihi cedent ex animi sententia; me saltem, pro tenuitate mea, debitum tuae Claritati observantiae specimen exhibere conatum mihi serio gratulabor,

Tibi semper addictissimus

THOM. SYDENHAM.

X

Doctissi.

Doctissimo Amicissimoque Viro,

THOMAE SYDENHAM,

M. D.

HENRICUS PAMAN.

M Agnum rei medicae exortum est & lumen, & commodum, Vir Clarissime, ex consummata tua de Morbis Acutis Historia, eaque sedula observatione, & fida experientia stabilita; non lucri aut famae aucupio scripta, sed sincera fide, & mente honesta; Cum tibi amplum satis theatrum sit officium fecisse, & praesenti seculo quovis modo profuisse. Ipse haecenus celavi penitus, quod volui, at fortasse quid jam parem tibi è longinquo subolet. Qui laudat quod facis, urget, ut facias quod adhuc laudetur. De morbis Acutis scribere summa difficultas est, utpote quos tam rapida volvit rota, ut nisi opportuna sistatur jussamine, ita praeceps ruat vita, nullis in posterum auxiliis, nullis suppetiis, redimenda. Tu singula eorum momenta notas, & quid quovis temporis articulo fieri necesse sit. Opus quidem perfectum, & absolutum, cui nihil addi poterat, nisi majus promiseras, De Morbis scilicet Chronicis. Hi inducias ferent, & tutiores examinandi, & judicandi moras.

Saepe nobis incidit sermo de propudio illo Morbi Veneri, cujus ignominiosam originem Gentes Europae à se invicem sedulo satagunt propellere, & ut ejus magis adhuc occultentur vestigia, ad ipsos Indos remotissimos amendant. Scortatorum audit flagellum, furiosae, & indomitae libidini, aptissime respondens poena; eo fortasse fine tardius remota, ut tanti constet poenitere. Et humanitatis, & peccati simul sensu tactus videbatur, qui palam optavit impurissimam banc luem semel tantum curari posse. Cum jam autem ad Agyrtas, Tonsores, & infimos quosque sciolos, ejus saepe devoluta sit Curatio, illi aut fraude

aut imperitia magno eam sumptu, majori etiam molestia tamdiu differunt, & protollunt, ut vitae plane taedeat inter carnificum tormenta, & longissimas Medicinae moras protractae, & fere levius sit aegrotasse, quam sanari. Jus igitur promissi, amice tamen, exigo; praemittas oro in arrhabonem reliquorum, si quid habes hac in re confectum. Humaniter, & sincere explices, qua methodo, quibus auxiliis, hoc morbo captus se redimat, quam queat minimo. Satis est ut aeger sub Deo, non etiam pejus sub Medico vapulet. Hoc gratum pluribus fiet, & ad me aliquis saltem pars gloriae redibit, utpote cujus precibus desideratissimum hoc opus in lucem dederis;

Tibi omni officio addictissimus,

H. PAMAN.

Ex Aedib. Lambeth.

Febr. 12. 16⁷²₈₀

EPISTOLA II.

RESPONSORIA.

Ornatissimo Eruditissimoque Viro,

HENRICO PAMAN, M. D.

*Divi Johannis Cantabrigiensis Socio, Academiae
Oratori Publico, & in Collegio Greshamensi
apud Londinenses in Medicina Professori.*

Uamquam eum, quem de *Acutis Morbis*,
Vir Spectatissime, nuper edidi Tractatum,
quae est tua tam humanitas, quam animi
in me propensio, ceu opus undique con-
summatum depraedicare digneris; usque
adeo tamen tenuitatis tum meae, tum istius opel-
lae mihi sum conscius, ut me nihil aliud egisse exi-
stimem, quam viam praemonstrasse, qua qui inge-
nio magis valent, dictorum Morborum & Historiam
& Curationem queant investigare.

-- -- *Fungor vice Cotis, Acutum*

Reddere quae ferrum valet, exors ipsa secundi.

Et profecto ita multiplex, incerta, & delicata, ut
ita dicam, est Natura, atque ita ludit in his Morbis
producendis, ut unius non sit hominis, utut vivacis,
varia eorum *φαινόμενα*, & curationes iisdem accom-
modatas graphice depingere. Unum hominem dixi?
quid quod vel decem quidem homines, per tot secula
sibi invicem succenturiati, atque iidem tum maxima
ingenii vi, tum indefessa industria praediti, tum etiam
in Praxi, quae numerosas Observationes suppeditaret,
versatissimi, perpulchre hñe operam suam collocare
possint? Tantum abest, ut ad Artem Medicam vel
pervenerim ipse, vel me putem pervenisse:

*Mecum habito, & novi, quam sit mihi curta
suppellex.*

*Morbos istos Chronicos quod adtinet, quorum Histo-
riae perscribendae spem tibi feceram; ita penitus ani-*

mo meo infedit ejus rei studium, ut non tam alia de causa, si bene me novi, vitam mihi prorogari exoptem, quam ut istiusmodi aliquo conamine communi hominum utilitati inserviam: At vero singuli me dies docent, quam sit arduum coeptum id, & quam periculosa plenum aleae (mihi prae ceteris, qui isto ingenii acumine atque solertia, quibus hic est opus, non satis valeo,) cum apud Scriptores rei Medicae (Divinum *Hippocratem* si demas, atque alios paucissimos numero) vix ulla deprehendi queant vestigia, quibus adjutus per rerum avia, spinis & sentibus impedita, iter faciam; cum quae promittant subsidia Auctores & lumina ostendant, magis Ignis Fatui sint, quam verae faces, & in salebras potius ac praecipitia sequentem agant, quam mentem fideliter & recta dirigant in genuina Naturae methodo indaganda atque invenienda: utpote quorum scripta fere omnia *Hypothesibus* innituntur, quas peperit lascivientis ingenii & phantasiae luxuria; ipsaque adeo Morborum Phaenomena, (in quibus eorumdem Historia vertitur) prout ab iis describuntur, ex eadem Hypothesew officina prodeunt; quin & ipsa Praxis, qua Morbos adgrediuntur (quod humani generis Pestis est certissima & perniciēs) ad hujusmodi Postulata componitur, non ad rei veritatem. Usque adeo grassantur, & regnant fere in singulis paginis cerebroforum hominum commenta; jacent interim Naturae judicia. Quibus non obstantibus, si vitam Deus atque otium concesserit, experiar fortassis aliquando, quid valeant humeri. In praesentiarum, ut animum agnoscas in tui obsequia paratissimum, en tibi offero, ceu ejus, quod molior, operis specimen, Dissertationem hanc, brevem illam quidem, de *Lue Venerea*, & quam solam adhuc praelo adornavi.

Primum autem id adtingere volo, me haud paucos convenisse, qui sive prae studio, honesto quidem eo, incontinentiores à peccato coercendi metu insecuturae poenae, sive ut castimonie laudem sibi adrogant, non dubitabant adferere *Luis Venereae* Curationem docendam non esse. His ego non adsentior; utpote qui existimem nullum fere locum charitati, atque operae
mu-

mutuae, relictum iri, nisi ea, quae sibi sua ipsorum culpa improvidi accersunt mala, humaniorum officiis farciantur. Omnipotentis Dei est fontes castigare, nostrum vero miseris pro virili succurrere, atque aegris opem ferre; non autem curiosa causam indagatione illos acrius urgere, aut censorio vexare fastu. Tradam itaque, quae in hoc Morbo observavi atque expertus sum: non quo hominum animos deteriores efficiam, sed ut corpora (quod mihi negotii datum est) reddam saniora.

Lues Venerea ex India primum Occidentali, An. Dom. 1493. Europam ad- *Luis Venerea Historia.*
 pulit; cum ante id tempus ne quidem nomine tenus, quantum scire licet, nostro orbi innotuerit: Unde etiam Morbus vulgo censetur iis tractibus *Americae Endemius*, in quos nos primi Colonias deduximus. Mihi vero potius è regione aliqua *Nigritarum Guinea* conterminorum originem traxisse videtur; cum à plurimis nostratum, iisque fide dignis, qui *Insulas Caribes* dictas incolunt, didicerim, mancipia recens à *Guinea* allata, etiam antequam in terram descenderint, tum alia ibidem degentia hoc morbo tentari, nulla copula impura praegressa; ita ut non raro universam aliquam eorum familiam, viros scilicet, mulieres, liberosque, male mulctet. Neque ista Lues, quae ad afflictissimos hosce saepe saepius invadit, vel hilum à *Venerea* nobis dicta, quantum ego quidem intelligo, quoad symptomata, *Dolores* scilicet, *Ulceras*, &c. habita nempe diversorum Climatum ratione, videtur discrepare, licet nomine prorsus abludat, cum *The Yaws* ab illis dicatur. At nec medendi Methodus, qua utuntur illi, à nostra abhorret, utrobique enim *Salivatio ex Hydragyro* utramque facit paginam: non obstante eo, quod hic apud nos dicitur de eximia *Guajaci & Sarsaparillae*, vi, quam in natali solo exferant, quae ex longo ad nos itinere tantum non exhausta putatur. Probabile itaque mihi videtur, *Hispanos*, qui in Europam primi hunc Morbum traduxere, eodem infectos fuisse ex contagio *Nigrorum* emptorum in *Africa* quorum genti alicui (multi enim sunt populi *Guineae* confines, apud

quos invaluit mos ille barbarus homines Europaeis mercibus permutandi) *Endemius* esse potest. Ut ut sit, contagiosa ista Lues paulatim serpens, has orbis terrarum partes eo usque inquinavit, ut si ea celeritate grassaretur adhuc, qua primum invasit, intra secula aliquot actum esset de genere humano, vel saltem *Nofocomiis* de cetero addictum, prorsus impar esset iis rebus gerendis, quibus continetur hominum societas: nisi quod, Vegetabilium instar, in alienum à patrio solum quasi transplantata, Europaeo nostro non perinde laetatur, sed languet indies, & mitioribus Phaenomenis fatiscit. Novus apud nos hospes cum esset, si quem adriperat, mox omnem sanguinis massam contaminabat, & diris capitis atque artuum doloribus, tum etiam ulceribus variis in partibus, se prodebat. At vero centum retro annis *Gonorrhoeae Virulentae* specie se primum ostendebat, ostenditque adhuc; hac sibi porta exitum quaerens, nullo alio manifesto symptomate, nisi quod in perpauca ulcusculum in pudendo (vulgo *a Shanker*) primum morbi est indicium; cuius virus cum per *Gonorrhoeam* non ejiciatur, sanguinis massam dicto citius pervadit, inficitque.

Propagatur autem *Venerea* haec Lues vel per *generationem*, unde misellus Infans, ab inquinato parentum altero, mala ducit stamina vitae; vel per *contactum mollioris alicujus partis*, quo virulentia atque inflammatio corpori insinuantur, ex occasionibus hoc in loco dicendis. Primo in *lactatione* v.g. vel Infans Nutricem per rariores mammillarum poros, vel Nutrix Infantem per os tenerum, inficere potest. Secundo, Infantes si nudi cum inquinatis in eodem lecto dormiant. Licet enim Adulti, quorum caro jam firmior aetate obduruit, vix nisi intercedente impuro coitu, quamvis simul dormiant, possint infici; Infantium tamen laxior caro, & texturae rariores, venenum facile excipit; quod non semel observavi, Infantibus à genitoribus, quibuscum dormiebant, infectis contigisse. Tertio autem, partis mollioris contactus maxime in *coitu* impuro fit, ac proinde eo prae ceteris modo serpit Lues; cum scilicet penis spiritibus generationi dicatis turgidus, à Venereo sive ulcere, sive etiam pu-
stu,

stula, in uteri vagina stabulante noxam de facili haurit, quorum alterutro intus latente Mulier nihilo-
 nus sana videri potest; veneno nempe, vel illarum
 partium illuvie ita detento, ut segnius invadat sangui-
 nem, vel per menstruas purgationes diluto saepius, &
 quadamtenus exterminato. Contagio haec carnosam
 virgae substantiam, quantum ego judico, primum ad-
 oritur; quam quidem corrumpens, eidemque primo
 inflammationem, mox ulcerosam *Algidam* sensim in-
 ducens, efficit, ut sanies, qualem in *Gonorrhoea* cer-
 nimus, in urethram lente exstillet: quod ut credam,
 hac ratione promoveor: Ipse scilicet vidi virulentam
 hujusmodi materiam per substantiam glandis porosam
 exsudare, non per urethram ejectam, nulloque ulcere
 vel glandem occupante, vel praeputium. Tandem
 vero altius penetrans, glandulas *Prostratas* efferato
 ulcere solet depascere; quod haud raro cernitur in
 eorum cadaveribus, quos hic Morbus è medio su-
 stulit.

Gradibus mox dicendis procedit hic Morbus. Ae-
 ger, (ocys aut serius, prout mulier quacum consue-
 vit, magis minusve fuerit inquinata, pro ratione etiam
 temperaturae *mutabilis* excipiendo magis minusve ido-
 neae) primum dolore genitalium insolito cruciatur,
 cum quadam rotatione quasi testiculorum; postea, si
 recutitus non sit, macula primo Morbillum jam e-
 rumpentem magnitudine & colore aemulans glandis
 partem aliquam invadit. Statim ab hujus maculae ex-
 ortu, liquor quidam lente exstillat, seminis instar,
 qui quotidie à feminis tam colore, quam consistentia
 recedens, flavescit tandem, aliquanto dilutius ovi vi-
 tello; & in Lue virulentiore, intensioreque, non modo
 virescit, sed & aqueo humori permiscetur sanguine
 affatim tincto. Pustula jam dicta *ulcus* tandem fit,
 primo haud ab simile *Aphthis*, Infantium ora obsiden-
 tibus, quod indies latius & profundius depascatur, su-
 pervenientibus orificii callo & duritie. Animadver-
 tendum est autem, quod memorata Pustula raro Go-
 norrhoeam comitem habet in iis, qui aut jam pridem
 Gonorrhoea laborarunt, aut recutiti sunt; utpote
 quorum Glans tum ab aëre, cui exposita est, tum à
 fre-

frequenti linteorum attritu indurefcens, noxam non ita facile fufcipit. Hujusmodi Verpi igitur glandis ulcere fere non tentantur, fola *Gonorrhoea* dicto modo nafcitur. Hanc alia mox fymptomata excipiunt, ut primo magnus *doloris fufus* in pene, quoties erigitur, perinde ac fi valida manu transversus fortiter constringeretur; qui noctu praecipue urget, quoties in lecto aeger coepit incalefcere: quam quidem conftriktionem penis dolorificam morbi hujus in hoc ftatu existentis fignum *παθοντων μοι κωλύεται* exiftimo. *Incurvatur* etiam veretrum à fraeno jam contractiore, quod cum in erektionem extenditur pro natura fua acutiffimum dolorem adfert. Accedit etiam *ardor urinae*, qui plerumque inter mingendum vix percipitur, at vero aeger jam à mictu cefians, per omnem urethrae ductum acriter admodum uritur, maxime qua in glandem definit. Nonnumquam etiam erofa atque excoriata urethra, jugi puris acrioris fluxu, Natura in carne nova, vice jam deperditae, jufto occupatior, laxam quamdam & fpongiofam fubftituit; quae mole quotidie aucta & fenfim indurata *Caruncularum* excrefcentiis ita meatum urinarium infercit, ut tandem lotio non detur exitus: quae quidem carunculae nihilominus ex ulceribus fibi adnatis ichorem quemdam evomunt, & tum Medico crucem figunt inter curandum, tum aegro magis ipfa morte timendum malum. Quinimmo faepe accidit, ut fanies, quae per *Gonorrhoeam* deplenda erat, vel à motu violentiori, vel adstringentium ufu in Scrotum depofita, atrociffimum, dolorem & *Scroti inflammationem* accerfat; nunc alterutro, nunc utroque ejus latere in molem ingentem elato; *Gonorrhoea* interim progreditur tardius, at vero urinae ardor non mitius urget. Atque haec funt communiora morbi hujus Symptomata, manente hoc ejus ftatu.

At vero quoties five Morbi diuturnitate, & in dictis partibus mora, contagio furfum fertur, & fenfim fanguini labem inprimit; aut materia virulenta indelito adstringentium ufu in corpore retenta humores putrefcunt, *vera Lues* exoritur, in qua Tumores five *Bubones* faepe in inguine comparentes primum ejus gradum conftituunt. *Dolores* tum caput, tum artus

in articularum interstitiis, humeros scilicet, brachia & talos, crudeliter laniant, nullo ordine invadentes, & per intervalla; licet noctu aegrum lectuli calore perfusum rarissime destituant: nec nisi sub auroram libenter evanescant. Crustulae etiam & *porrigines* varias corporis partes deturpant. Flavescunt hae ferme ad instar favi, quo signo à ceteris omnibus queant internosci. Quandoque superficie latiore varia occupant, corporis spatia, ad eum modum, quo *Lepra* in Medicorum scriptis depingitur. Quanto autem magis scabies haec diffunditur, tanto minus aeger discruciat. Universa symptomata pedetentim in crudefcunt, dolor prae reliquis, qui tandem eo usque exacerbatur, ut se nequeat miser diutius in lecto continere, sed protinus exiliens, huc illuc in cubiculo curfitet inquietus ferme, donec illucescat. Adde, quod prae doloris vehementia cranium, atque ossa tiliarum, brachiorumque, hinc inde adtolluntur in perdura tubera, *Exostoses* dicta, excrescentiae osseae in equorum tibiis (vulgo à *Spavin*) haud abfimilia: quae quidem ossa tuberculis obfessa jugi dolore ac inflammatione tandem cariosa redduntur & putrescunt. *Ulceræ* etiam *Pbagaedenica* varias corporis partes depopulantur, quae, fauces ut plurimum primo adgredientia, sensim per palatum in nasi cartilaginem propagantur, quam mox absumunt, ita ut is jam fulcro destitutus plane concidat. Crescentibus indies ulceribus, & dolore aucto, aeger partim indefinente carnificina enectus, partim ulceribus confectus & putredine, vitam trahit cruciatu, foetore, carie, opprobrio, molestissimam, & quavis morte longo intervallo miseriores; donec tandem, pereuntibus per vices membris, lacerum cadaver, & jam superis grave, humo condatur.

Intrinsicam hujus Morbi naturam, essentialem quam vocant, nisi quatenus ea ex istis, quae jam depinximus, symptomatis elucescat, non mihi magis perspectam esse arbitror, quam est Essentia sive Plantae cujuslibet, sive Animalis: Quidquid vero de ea sit, certo mihi constat, humorem hunc committentem inflammationis haud mediocris participem esse, unde haec tot malorum llias: constat etiam dictum hu-

humorem evacuandum esse, idque iis mediis, quorum efficaciae Experientia, Medicorum Magistra, suffragatur. Cum nondum inveniatur immediatum aliquod *Specificum*, cuius ope sine evacuatione praegressa Lues debellari queat. Neque enim vel *Mercurius*, vel *Ligna Exsiccantia* dicta, Specificorum titulo sunt donanda, nisi, exemplis in medium adlatis, probare quis possit, vel Mercurium absque Salivatione, vel Lignorum Decoctum nullo subsequente sudore, Luis Venereae curationem quandoque absolvisse. Utque experientia didici, sudorifica vulgaria haud minus profecisse in hoc Morbo, quam Lignorum Decoctum, ita nullus dubito, quin si reperiri possit aliud quid, sive in Regno Vegetabili, sive Animali, quod in excitanda salivatione pares cum Mercurio vires haberet, pariter etiam ad sanandam Luem valeret. Quandoquidem autem hic Morbus adhuc intra Gonorrhoeae limites subsistens, longe ab eadem distat, cum jam omnem sanguinis massam contaminaverit, & Venereae Luis nomen praecise mereatur, ita etiam Evacuatio, qua Gonorrhoeae materia ejicitur, alia prorsus est atque illa, qua Lues jam formata eliminanda est.

Gonorrhoeam itaque quod adtinet, de *Gonorrhoeae* qua primo agemus, in remediis *virulentae cathartici*, quantum huc usque usu *Curatio.* comperimus, Curationis omnis cardo vertitur; quorum auxilio vel educitur humor peccans, vel procuratur diversio succorum corporis naturalium, qui aliter hosti in pabulum cederent. Quamvis autem tum ratio, tum experientia mihi dictant, hunc Morbum à quolibet demum Cathartico saepe, diuque, exhibito sanatum iri, ea tamen caeteris *opis in aere* mihi videntur, quae bilem, maxime vero quae ichorem, seorsum fortiter è sanguine expurgant & subducunt. Ac proinde sola *Falappii radice* pauperibus aliquoties subveni, quorum tenuitati & rebus domi angustis consulendum erat. Cum vero & Morbus conspicuam secum trahat inflammationem, & medicamenta purgantia quibus expugnandus is est, calida etiam sint, *Liaeta refrigerans* omnino est imperanda à carceribus, quod dicitur, ad metas.

Sic

Sic itaque soleo praescribere. *R. mass. Pilul. coctiar. maj. ʒiij. Extract. Rudii ʒj. resin. Jalap. & Diagryd. aa. ʒß. cum s. q. Opobalsami F. Pil. è singulis Drachm. vj.* Quatuor ex his singulis auroris deglutiendae sunt, hora quarta vel quinta (ita ut aeger superdormiat) ad dies duodecim vel quatuordecim, vel etiam plures, donec scilicet urinae ardor, & materiae seminiformis color flavus, admodum imminuantur; quae cum pro voto successerint, satis esse autumo, si aeger interjecto semper die uno, easdem repetat ad septimanas adhuc duas; quo tempore elapso, sufficit, ut bis in septimana sumantur Pilulae, donec humor ex urethra stillare solitus prorsus evanescat, quod ut plurimum non nisi post multos dies contingit. Quamvis enim vulgo affirmetur, quod ejusmodi ichor, qui ardore urinae & flavo materiae exstillantis colore disparentibus, mane praesertim, in summitate colis, digitis compressi, ad guttulam unam alteramve cernitur, à debilitate tantum & à laxitate partium, ob diutinam virosi fomitis in eis moram oriatur, miseri tamen experiuntur magno suo malo, reliquias has esse contagii non penitus deleti; quod licet quadamtenus subactum, ex levissima quaque occasione (à potu scilicet nimio, aut exercitio quolibet vehementiori, aut simili alia) novas excitat tragoedias; Gonorrhoea posthminio recrudescente, si nempe aeger catharseos molestiam defugerit, nondum extirpato radicitus Morbo.

Si post hujusmodi purgationem Gonorrhoea nondum cedat, ex usu erit loco Pilularum, maxime in iis, qui difficilius purgantur, potentius aliquod medicamentum subinde intercalare; cujusmodi est Potio sequens, quae semel tantum hausta magis aliquando fecit ad sistendam Gonorrhoeam, quam leniora Cathartica saepenumero ingesta. *R. Tamarind. ʒß. fol. Sen. ʒij. Rhei ʒiß. Coq. j. q. aq. Colaturae ʒiij. dissolv. Mannae, & syr. Rosar. solut. aa. ʒj. syrup. de Spina Cervin. & Electuar. è succo Rosar. aa. ʒij. M. F. Potio.* Vel curatione tardius procedente detur *Turbith. minerale ad gr. viij.* tantum bis vel ter, (idque interposito debito temporis spatio, ne forte oboriatur Ptyalismus;) quod quidem remedium in eradicanda Gonorrhoea per-

pervicaciori facile primas fert. Vel bis in septimana Pil. sequentes exhiberi poterunt. *℞. Pil. ex duobus 3℔. Mercur. dulc. 3j. cum s. q. Opobalsami. F. Pil. iij. sumendae summo mane.*

Est autem, ubi aeger à Catharsi dicto modo repetita usque adeo abhorret, ut ne conspectum quidem, vel odorem solum remediorum ferre queat. Est etiam, ubi corpus ex *ἰδιοσυγκρασίᾳ* quadam ita pertinaciter purgantibus refragatur, ut debita peccantis humoris quantitas nequeat educi; atque ita dum impensius in hoc laboratur nullo cum fructu, Lues tandem obrepit; quae eos saepissime aegros adoritur, quorum corpora cathartici fortius obfistunt: cum ita se res habeat, *Enematis* agendum est, quibus injectis utrique indicationi, humoris scilicet tum expurgandi, tum ab adfecta parte derivandi satis fieri potest. Quin etiam haec Methodus expeditior est nonnumquam praememorata ista, at non aequè tuta, me iudice; cum prior illa licet diuturnitate molestior, minus tamen habeat periculi, neque contagiosi fomitis particula in visceribus haereat, novos datura tumultus; Hoc vero incommodum facillime evitatur, si Cathartica per os adsumta diebus ab usu Clysterum liberis, mutuam iis operam commodent.

Hac itaque via incedo, *Pilulas* jam praedictas, aut alias ejusmodi, duabus tribusve auroris continuis exhibendas curo; postea *Enema* sequens mane, & hora quinta pomeridiana quotidie injiciendum, donec penitus cessaverint symptomata; nisi quod semel aut bis in hebdomade Catharticum impero, misso die isto Clystere. *℞. Electuar. è succo Rosar. 3vj. Terebintb. Venet. vitello ovi solut. 3℔. dissolvantur in aq. Hordei ℔. j. Colaturae adde El. Diacathol. 3ij. M. F. Enema:* Singulis etiam noctibus *Opobalsami* vel *Balsami è Mecha gutt. xxv.* sacchari frustulo exceptas concedo, sub lecti ingressu; quod quidem medicamentum, cum *Terebintbinae* quoddam genus sit liquidum, ac purum, iisdem, quibus illa, facultatibus pollet, & ulcerosae genitalium diathesi apprime succurrit; hujus itaque defectu *Terebintbina Cypria*, ad quantitatem avellanae, dictis temporibus devoranda substitui possit.

Pro-

Procedente Curatione, quacumque ea demum Methodo tentetur, aegro cibis omnibus sale conditis, vel alias dyspeptis (quales sunt carnes Bovinae, Porcinae, Pisces, Caseus, Radices, Olera,) & fructibus horariis quibuscumque interdico; quibus substituo carnem Vervecinam, Vitulinam, Pullorum, Cuniculorum, & caetera *ὑποπικῶς*. Volo etiam ut vel his parcissime utatur, tantum ut aegri vires non labascant. *Potus*, Vino in genere abdicato, & liquore omni sive spirituofo, sive acescente, *Hydrogala* esto, ex tribus aquae coctae partibus & lactis una; nisi quod in prandio, & coena, Cerevisia tenuis in parva quantitate possit indulgeri. Ad contemperandam insuper inflammationem, & mitigandum ardorem urinae, refrigerantem aliquam *Emulsionem* ad sequentis normam compono, in Purgationum interstitio frequenter potandum. *℞. Sem. Melon. & Pepon. aa. ʒss. sem. Papav. albi ʒij. Amygdal. dulc. excorticat. n. viij. contund. simul in mortario marmoreo, sensim adfundendo aq. Ford. lb. iss. Colaturae adde Sacchari crystallini q. s. M. F. s. a. Emulso.*

In temperamento admodum sanguineo, & adfectu pertinaciore, post mensem catharsi datum, aut circiter, ut plurimum *sanguinis Uncias octo vel novem* è brachio dextro detrahendas suadeo; ut maturius celebretur Venaesectio auctor non sum, ne hac *αἰμαρρία* contagium penitus inferatur. *Injectiones* in urethram non magni facio, utpote quae sive acrimonia sua mordaci, sive stipticitate non raro magis officere soleant, quam prodesse: verumtamen sub morbi exitu *Aqua Rosacea*, in pauca quantitate, potest injici.

Hac Methodo, quae mihi semper pro voto cessit in Gonorrhoea sananda, meliorem nondum comperi; maxime in iis, qui facile purgantur. In iis enim, qui purgantur aegrius, curatio, licet numquam fallax, tamen non nisi post longum temporis spatium perficitur. In his itaque *sanguis iterum mittendus*, & acueda sunt Cathartica, tum etiam repetenda saepius, atque in eorum usu diutius est perseverandum, aut Clysteres modo jam signato usurpandi. Etenim *Catharsi* hic ad instar omnium est. Atque in hoc adfectu, si in alio quo-

quopiam, vere adferitur, quod qui mundificat bene, bene sanat: modo ab *Aquis Mineralibus* sibi temperet, quas certo mihi constat morbi reliquias, è corpore eliminandas, vi adstringente, & plus satis sanativa, arctius constringere, & quasi clavo figere trabali; unde quod saepius observavi, *Scroti tumores* enascebantur, quoties in Morbi principio, vel statu, pejoraeque adhuc symptomata ut *Carunculae*, si quando sub ejus exitu potarentur. Quod quidem ego fidenter adsero, quantumlibet, ex more hodie recepto, *Aquae Minerales* in dicto casu haud raro praescribantur.

Neque sum nescius, quantum se venditent Practicorum nonnulli in hujus Symptomatis curatione, qua breviori temporis spatio, qua remediis magni nominis & tituli, absolvenda; interim observatione plus satis frequenti certo deprehendi, materiam, quae eliminanda fuit, adstringentium vi in corpore detentam maximum aegris dedisse malum, ex quo persaepe sanguinis massam de novo subiens ipsam demum Luem parit. Nec majore cum fructu, licet periculo minore, decoctum *Lignorum exsiccantium* usurpatum comperi; quo scilicet, sub praetextu *Specificorum*, tum universum aegri corpus, tum prae ceteris adfecta pars jampridem nimis incallescencia ulterius adhuc inflammabantur; nonnumquam etiam *Gonorrhoea*, quae paulo ante evanuerat, quod me observasse memini, denuo in conspectum prodiit.

Animadvertendum est autem, quod si aegri glans Praeputio undiquaque contegatur, atque ejusdem ora prae inflammatione usque adeo tumida, dura, ac callosa reddantur, ut nullo modo queat reduci; laterem lavat, quisquis *Gonorrhoeam* remediis purgantibus, fortissimis licet, & quotidie nauseam repetitis, adgreditur, nisi eodem tempore id agatur, ut pars ita adfecta ad statum sibi naturalem redeat; sublatis & duritie & tumore, unde *Gonorrhoeae* novus utique fomes subministratur. Quod quidem ego admolior *Fotu* sequente. *R. Rad. Althaeae, & Liliorum aa. ʒiſs. fol. Malv. Verbasc. Sambuc. Hyoscyam. flor. Chamaemel. & Melilot. aa. M. j. sem. Lini & Foenigraeci aa. ʒß. Coq. s. q. aq. font. ut F. Fetus*, parti adfectae admovendus, per

per horae unius spatium, bis vel ter in die. Peracta fomentatione partem adfectam *Oleo è semine Lini* recter extracto perungendam curo; deinde *Emplastrum è Mucilaginibus*, alutae agninae inductum, labiis praeputii tumidis circumponendum. Quod si *Ulcus* vel in ipsius praeputii labiis, vel in subiecta glande, haerens sua callositate facit, ut illud non nisi aegre possit retrahi, praeter Fotum jam dictum sequens etiam *Linimentum* praescribo. *R. Unguent. Basilici 3vj Unguent. è Nicotiana 3ij. Praecipitat. aq. Ros. lot. & optime laevigat. 3ss. M. F. Linimentum*, quo lintei rasum inbuitur, & ulcusculo admoveatur semper post Fotus praescripti usum.

Ubi vero, sive quod justo maturius Gonorrhoea sistatur, sive ab exercitio vehementiori, aut alia quacumque de causa, Scrotum jam morbi sedes ab eadem in tumorem insigniorem adtollitur, praedictum *Fotum* bis in die parti adfectae admoveo, modo non inmiuantur & dolor & tumor *Cataplasmate* vulgo noto ex *Oxyrato & farina Fabarum*. Haec dum foras peraguntur, non desino remediis & Catharticis, & Refrigerantibus, quae modo praescripsimus, introsumtis, tum etiam *Diaeta* supradicta, hostem urgere; neque mihi religio est, quovis hujusce mali tempore sanguinis 3ix, vel x. è brachio isto detrahere, quod testiculo tumefacto respondet, si tumoris magnitudo & vehementia doloris id mihi suadeant. Atque haec hactenus de *Gonorrhoea*.

Cum vero eousque invaluerit morbus, ut jam *Venerea Lues*, vel *Lues confirmata* praecise dici mereatur, alia omnino porta quaerenda est; & duriori huic nodo cuneus itidem durior est adhibendus: quandoquidem nullum adhuc experimentum, quod sciam, adferri possit extirpati hujusce morbi, nisi per *Salivationem* ab *Hydrargyro* excitatam: quidquid tam doctorum nonnulli, quam indoctorum de aliis sanandi modis satis temere & audacter effutiverint. Cum itaque *Salivatio* omnem hic numerum absolvat, id tantum mihi incumbit, ut quae in ea excitanda, tum etiam regenda, & ratio

Luis confirmatae Curatio.

(qualis qualis ea demum fuerit,) & observatio rationi suffragata mihi dictaverint, edisseram.

In principio autem ne conjectura quidem adsequi possum, quid sibi velint crebra ista monita, quibus de corpore remediis *Catharticis* & *Digerentibus* Balneo putata & ceteris id genus, rite praeparando, ita serio cavetur; ut de Venaesectione jam taceam, cui nonnulli hic loci primas deferunt. Quum enim, si veritati sit litandum, eo res redigatur, ut *Veneno* Salivatio procuranda sit, (neque enim adhuc innotescit salubre aliquod medicamentum, quo possit excitari, neque aeger sine ejus ope in tuto collocari potest,) quaeritur, utrum corpori constantibus adhuc viribus vegeto, & valenti, ac proinde fragendis inimici conatibus haud impari; an eidem missione sanguinis & tenui diaeta jam debilitato rectius committatur Venenum. Haud dubie satius esse duxerit aequus rerum aestimator, nihil agere, quam ita importune fatagendo nocere. Quid quod experientia testatur, nullis evacuationibus, aut alio modo, infirmatos salivationis impetum multo melius sustinere, quam eos, quorum quasi ante praelium incisi sunt nervi.

Missio itaque damnofo omni hujusmodi praeludio, statim atque accersor *Unguentum* praescribo ex *Axungiae Porcinae* ℥ij, & *Mercurii crudi* ℥j. Neque oleum aliquod e calidioribus, neque aliud quid admisceo; cum deterius fiat Unguentum, si quod adjecta ista fraenum injiciant, & nihilo efficacius, si nihil prorsus agant: Et fortasse additamenta ejusmodi sub nomine *Correctivorum* idem hic praestant, (si quid tamen praestant) quod *Catharticis* adjuncta iudice experientia solent praestare; tormina nempe excitant, & catharsin reddunt laboriosiore, à lucta scilicet inter Antidotum & Catharticum, cujus vis omnis purgans in eo posita est, quod naturae hominis inimicetur. Verum ut *tertia parte* dicti *Unguenti* brachia, crura, & tibias ad tres noctes continuas (primam qua accersor includendo) manibus suis aeger perungat injungo; ita tamen, ut neque axillas, neque inguina attingat usquam, & abdomen panno laneo tenuiore circumposito & posterius confuto, à linimenti contactu diligenter mu-

muniat. Post tertiam inunctionem gingivae ut plurimum intumescunt, & *Ptyalismus* suboritur. Si vero intra tres dies, post ultimam inunctionem, idem haud procedat, tum gr. viij. *Turbitib. Mineral. in Conserv. ros. rubr.* exhibeantur aegro, qui post singulas vomitiones aut sedesumat haustum liquoris *possetici* calide. Cum exspuere inceperit, id jam Medico negotii tantum est, ut gradum salivationis scrupulose expendat, ne invocatis temere suppetiis, salivationem eo usque evehat, ut aeger de vita periclitetur. Ubi jam *Ptyalismus* statum debitum fuerit adeptus (in quo exspuuntur ut plurimum librae quatuor spatio *Nycthemeri*,) vel symptomata, etiamsi parcius exspuat aeger, evanuerint (quod plerumque contigit post quartam diem à statu salivationis,) & indusium & tori lintea aliis, quae à quo ultimo lavabantur usurpata aliquamdiu fuere, sunt permutanda: cum priora ista, Unguento infecta, salivationem & magis quam erat opus intendere, & longius protrahere, quam aegro expediat, apta nata sint. Quod si forte prius elanguescat salivatio, quam symptomata penitus disparuerint, exstimulanda subinde est *Mercurio dulci* ad ℥j. pro dosi exhibito.

Nonnunquam accidit, praesertim in corporibus *ευμεταβάλοις*, quod post unam vel alteram inunctionem (nempe simul ac *Hydrargyro* sanguis adfici inceperit) Natura illico per intestina hunc hostem expellere satagat, unde non solum dejectiones mucosae, & tormina ventris, ut in iis, qui dysenteria laborant, eveniunt, verum etiam curatio morbi impeditur, utpote qui salivationi tantummodo cedere soleat. In hoc casu à *Mercurio* sive extra applicito, sive intra adsumto, prorsus absistendum, donec haec symptomata penitus evanuerint; atque porro dictus alvi fluxus (qui plerumque accidit, antequam Salivatio bene adsurgat) sistendus est usu *laudani liquidi*, ita dosim augendo atque repetendo, prout urgeat symptoma; aut *Diascordii sesquidrachma*, aliquoties prout opus fuerit, devorata. Diarrhoea tandem cohibita, *Salivatio* debito modo procedere solet, quae antea vix appareret.

Convalescente de ceteris aegro, nisi quod os ad-

huc exulceretur, (qui genuinus est ptyalismi fructus) Salivatio, quae jam indies imminuitur, nec purgatione, nec alio modo quocumque, sistenda est: fieri enim potest, ut etiam post consopitum dolorem, atque exsiccata ulcera aliquid de morbi fomite adhuc in corpore delitefcant, bella denuo moturum, nisi sibi permittatur sputatio illa moderata, quae postquam, redintegrata sanitate, homo se aerae liberiori aliquamdiu exposuerit, desitura est. Periculosum itaque esse arbitror, Ptyalismi jam abiturientis & mox evanituri reliquias vel *Catharsi* deducere, vel *Lignorum decocto* exsiccare velle; à qua Praxi, quae vulgo obtinet specie vel Mercurii è corpore eliminandi, vel corrigendae ejus malignitatis, nascuntur sine dubio frequentes istae *Recidivae*, quae miseris accidunt, sanitatem tandem aliquando post tantum impensarum, tot exantlatos labores, tantum taedii devoratum anhelantibus ad quam etiam certo pervenissent, si Salivatio non nisi suo tempore determinaretur. Longe itaque consultius esset, Ptyalismum promoveri *Mercurio dulci* semel in hebdomade exhibito, etiam postquam omnino convaluerit, & jam sub dio versetur, (quod & ego per menses aliquot fieri aliquando jussi,) quam eundem praematurius inhibere.

Quantumlibet autem à catharsi in Salivationis declinatione ob jam dictas causas abhorream, fieri tamen potest, ut in ejusdem statu ea nec praetermitti possit, nec debeat; quoties scilicet re male gesta eoque fuerit evecta Salivatio, ut jam aegri vitae metuatur: quo in casu non tutum modo est, sed & necessarium etiam Cathartico ingesto, Ptyalismum ad eum gradum deprimere, ut cum aegri *ἐν φασίᾳ* procedat, qui deinde suo juri relinquendus.

Si quis jam quaerat, an nuda Salivatione contenti esse debeamus, nec Catharticis, nec aliis remediis sollemnibus in usum, post eam peractam, revocatis? Respondeo, praeter jam dicta, quibus & ratio adstipulatur, & experientia, me velle doceri, quam ob causam magis sit necessarium purgare post Salivationem, quam Salivationem excitare post Catharsin, cum remedia purgantia (*Scammoniata* maxime, & id genus acria,)

acria,) malignitatis quidpiam in corpore relinquant, quod Naturae tamen committimus, cujus vi tandem subjugatur istud, quidquid est veneni, eo scilicet, qui purgatus fuit, ad regimen consuetum, exercitium & liberio rem aëris usum, se recipiente. Atque id porro libenter scire velim, qua demum arte freti, Mercurii reliquias per Catharsin expellere conamur, cum genuinam illam ac prope unicam methodum, (per salivationem scilicet) qua Natura id efficere solet ac debet, non solum negligamus, sed etiam impediamus? Hujusmodi autem hallucinationes minimis istis rationis scintillis imputandae sunt, quibus nos miseri mortales tantum praediti, ad veritatem in profundo demersam non penetrantes, quamlibet ejus umbram & speciem amplectimur, pro Junone, quod ajunt, captantes nubem; mox colloquia miscentes, praejudicia male fundata ita penitus nobis invicem infigimus, ut tandem phantasmata nostra, & delirantium insomnia, pro principiis Apodicticis haberi velimus; cujus specimen, ni fallor, prae manibus nobis est.

Quamvis autem in plerisque Curatio, modo jam dicto, absolvatur, *vix Inunctione* per tres noctes continuas, & exhibito *Turbith Minerali* Ptyalismo haud rite procedente, *Mercurio* item *dulci* ad vices aliquot, eodem justo citius fatifcente; serio tamen animadvertendum est, in quibusdam reperiri idiosyncrasiam sive temperamentum quoddam peculiare tam Salivationis respectu, quam purgationis (atque eadem plerumque in iisdem, ut qui aegre purgantur, aegre etiam ad Ptyalismum perducuntur,) ita ut in nonnullis Methodus laudata vix gingivarum exulcerationem queat efficere, multo minus Salivationem eam procurare, quae malo eradicando par sit. In hujusmodi aegris Medico summo-pere cavendum est, ne animo nimium obstinato Salivationem importunius urgeat, recalcitrante Natura, atque ab isto evacuationis genere prorsus abhorrente; quod qui minus intellexere, aegros haud paucos leto dederunt; Etenim in corporibus ita factis, quotiescumque medicamenta, sive externa illa fuerint, sive interna, pertinaciter ingeminaveris, loco Salivationis perfectae nil praeter ventris tormina, & dejectiones

dyfentericas obtinebis, Natura per hanc portam Hydrargyri virus admoliente; vel dolores ventriculi & aegritudines, sudores frigidos, horrendaque alia symptomata, accerfes, ita ut aeger tantum non agat animam, forte etiam mox eam evomat. In his licet Medico concedi possit, ut postquam ad dies quatuor, vel quinque, à postrema inunctione Salivationem frustra praestolatus fuerit, inunctionem jam saepe dictam, & *Turbith Minerale* denuo repetat; (interjectis inter singulas inunctionum vices diebus aliquot;) religiose tamen cavere debet, ne cum tanto conamine Salivationem incassum sollicitaverit, eam per vim invitae Naturae extorquere pergat. Hic itaque modus, quantum ego iudicio valeo, Medico tenendus est, ut ubi primum vel aegritudo ventriculi, vel ventris tormina succedant, statim sibi temperet à remediis adhibendis, donec ea penitus evanuerint symptomata; pluribus enim & fortioribus remediis, ad cogendam φύσεως ἀντιπελατήσεως Salivationem accumulatis, *Dysenteria* certo certius, tormina ventris, & ventriculi aegritudinem, Mors excipiet. Cum ex adverso si lente festinet, & moras trahat, *Mercurii dulcis* ℥j. semel aut bis in septimana exhibendo, vel per se, vel cum ʒj. *Diascordii*, si aeger in Diarrhoeam propensior sit, tandem aliquando cum bonis aegri rebus optata potietur arena. Quantumvis enim Ptyalismus ad plenum numquam adfurgit, aeger tamen copiosius, quam pro more solito, exspuet, & foetor justae Salivationis comes neque minutio rem hanc destituet: unde evincitur, sanguinem & humores eam sive putrefactionem, sive alterationem, quaecumque ea demum sit, adtigisse, quae vel parit Salivationem, vel cum ea nascitur. Atque hac Methodo universa huius morbi symptomata tandem expugnabis, concesso utique debito temporis spatio.

Observandum est autem, quod licet Salivatio remedia alia, qualiacumque ea fuerint, in exstirpanda *Lue confirmata* longe exsuperet, *Gonorrhoeam* tamen cum Lue concurrentem neutiquam valet sanare; nec sistetur illa, hac jam penitus devicta: unde recte colligitur, nullam vim specificam Mercurio inesse, qua
Venc.

Venerea Lues immediate debellari possit; quamlibet *Specificum mediatum* forte dici mereatur, in quantum mediante Ptyalismo morbum expellat; pari ferme *αλχημεία* (quod alias subinnui) atque scalpellum Chirurgicum Laterali morbo Specificum queat adpellari.

Sed ut ad rem redeam. Quoties *Lues & Gonorrhoea* una stabulantur, vel ante Salivationem, vel ea jam peracta, Gonorrhoeae curatio tentanda est; quod & tutius fit, me iudice, & facilius, etiam post finitam Salivationem, cum Luem habens comitem Gonorrhoea aegrius dometur; quae vero à praegressa Salivatione quadantenus subacta fuit, minori negotio expugnari soleat. At vero Catharticis religiose abstinendum est, quousque vel minimae Salivationis reliquiae supersint; Quamobrem *Turbith Minerali* semel aut bis in hebdomade exhibito securius rem committemus, quam aliis Purgantibus quibuslibet, cujus vi promovebitur aliquantulum Ptyalismus, dum interim materia, Gonorrhoeam committens, paulatim excernatur.

Porro observandum est, si tumor ossi alicui, *Exostosis* vulgo dictus, insideat, qui etiam tamdiu permanferit, ut os jam carie adficiatur, incassum prorsus erit siue salivatione, siue alia aliqua methodo Curationem adgredi, nisi etiam huic malo obviam eatur; ac proinde os ope *Caustici* denudandum, & quamprimum idem, quod ajunt, *exfoliandum*, usu scilicet remedium, quae intentionem hanc implere solent.

In *Ore exulcerato*, quod Salivationem passis ita familiare, si vel aeger dolori ferendo par non sit, vel eo usque illud excorietur, ut sanguine diffluat, idem nocte, dieque, vel *aqua Rosarum Damascenarum*, vel *lacte aquae permisto*, vel *bordei*, *radic. Althaeae*, & *semin. Cydoniorum decocto* saepissime proluendum est. Unicum hoc symptoma memorabile, quod scio, Salivationi accidit, saltem quoties ea more debito administratur; & sane si *dolor & oris exulceratio* arte aliqua protelari potuerint, haud multo esset molestior morbi hujus curatio, quam est aliorum aliquot longe minus famigeratorum.

Diaetam quod spectat & reliquum aegri regimen, eadem prorsus in *Salivatione*, saltem donec ad finem jam fere vergat, ac in *Catbarfi* imperanda censeo: Cumque ei, qui medicamentum aliquod purgans adsumsit, id tantum incumbat, ut se in cubiculo à vi frigoris defendat, & cibis *ευπρέπεις* moderate vescatur, nondum mihi constat, quo nomine vel lecto semper addicatur, qui Ptyalismum subit, vel à victu modico arceatur, qui scilicet Naturae cum veneno conflictanti vires, animumque, addat; unde etiam Natura tanto oneri succumbente, haud pauci, spiritibus, atque omni vitae robore diaphoresi, purgationibus, & jejuniis supervacuis (praeter vulnus ab *Hydrargyro* inflictum) tandem penitus exhaustis, misere confecti sunt: Persaepe etiam, morbo jam pulso; aeger ea spirituum copia, qua erat opus ad redintegrandam sanitatem destitutus, prae imbecillitate concidit; aut si forte *Libitinam* valeat effugere, tot tantisque cruciatibus vitam redimit, ut tanti non sit vivere. De quibus Poëta è Neotericis haud ineleganter:

Graviora morbis patimur remedia;

Nec vita tanti est, vivere ut possis, mori.

Hic autem in promptu est istam objectionem diluere, qui fit, ut nonnulli hoc Morbo, (scilicet in statu ejus modo dicto) male multati in *Galliam* commigrare cogantur, ut ab eo liberentur? Cujus rei hanc esse rationem, quantum judicare possum, existimo; Hujusmodi aegris, oeconomia illorum corporum eversa, ac viribus prostratis, apud nos aër crassus ac humidus, resarciendis minus idoneus est, cum iste *Galliae*, utpote qui salubrior ac magis serenus, spiritus corporis & vires deperditas instaurare aptus sit: Non quod Practici ibidem degentes, ut ut docti quidem, methodum, qua hic morbus devinci possit, melius callent, quam nos hic in *Anglia*. Sed ut ad *Diaetam* revertar.

Existimo itaque, (& experientia mecum facit) quod praeter jusculum Avenaceum, Panatellam, Lac cerevisiatum, & Cerevisiam tenuem tepefactam, &c. Juscula insuper è carne Vitulina, Pullorum, atque alia ejusmodi, in mediocri quantitate, aegro & possint conce-

concedi, & debeant; atque ut, ubi primum eousque subsederit gingivarum tumor, ut dentes conferere valeat, Cuniculorum, Pullorum, Agnorum, carnes, atque ejusmodi teneriores, at parca manu, sint indulgendae; ut vel in lecto se contineat, vel ad ignem se deat, prout hoc vel illud magis allubescat animo: Cum enim *Ptyalismo* expugnetur hic morbus, non *Diaphoresi*, hariolando non sum, quorsum aeger, nulla urgente necessitate, nimio calore mactetur.

Dicta Methodus uti expeditior est, cum neque tot dies corpori ante Salivationem praeparando inutiliter infumendos, nec frequentes istas purgationes, aut decocta sollemnia post Salivationem, aegris imponat; ita certissimus sum eandem longe faciliorem esse, minus itidem periculosa, & minus recidivae obnoxiam: quod experimento suo discet, quisquis in altera praxi versatus ad hanc se demum conferet. Mihi saltem ex animi sententia successit in quamplurimis aegris; quorum nonnullis Salivationis taedium, & laborem, plus semel irritato conatu exantlaverant, recidivam semper denuo passi ex occasionibus, & propter causas, quas supra memoravimus.

Non est autem, Vir Candidissime, cur Tuam fidem verborum ambagibus anxie sollicitem, qui jamdudum de probitate mea persuasissimus, existimationi etiam nostrae favere dignaris. Plura itaque de hoc Morbo non addo, cum mihi neutiquam placeat, nec placebit umquam, longis verborum ambagibus, sermonibus ~~et admodum vobis~~ nucleum involvere, quo rei caput, seu *Nili* fons aegrius innotescat. Quantulicumque autem sit hoc opusculum sive pretii, sive molis, id ut boni consulas rogo; cum illud eo praecipue fine elaboraverim, ut & in bonum publicum cederet, &, quo in Te essem animo, palam testarer: quantumlibet autem magni Te faciam, major tamen adhuc Tibi honos debetur & à me, & ab iis, quibus summa illa Tua eruditio, morum suavitas, animique candor, ceteraeque virtutes, laude dignissimae, ita clare elucescunt. Haud equidem Tibi assentior, quoties profiteor, me Tuam amicitiam, ex quo me primum ea condecorabas, inter illa, quae mihi comparavi, pretiosissima, luculentissima-

346 EPIST. II. REPONSORIA.

fimaque, semper habuisse. Inter alia enim in brevi
vitae curriculo à me observata eximium est illud,
(quod enim Filio meo commendatissimum esse vo-
lo) hominum scilicet probitate, ceterisque virtuti-
bus, praecellentium consuetudinem semper mihi com-
modo vertisse, atque emolumento; atque ex adverso
pravorum amicitiam (nisi ea potius combinatio, sive
etiam conjuratio dicenda sit, quae in virtute non fun-
datur,) quamvis nec dictu, nec vultu quidem me lae-
ferint umquam, tamen nescio quo pacto tandem ali-
quando aut mihi, aut rebus meis mali, aut damni quid-
piam adfricasse. Vale, Vir Humanissime, & ama-
re perge

Tui semper Observantissimum

THO. SYDENHAM.

F I N I S.

DISSERTATIO EPISTOLARIS

A D

Spectatissimum Doctissimumque Virum
GULIELMUM COLE, M. D.

D E

Observationibus nuperis circa Cu-
rationem Variolarum confluentium:

Nec non

D E

ADFECTIONE HYSTERICA.

P E R

THO. SYDENHAM, M. D.

LUGD. BATAV. 1740.

DISSERTATIO
EPISTOLARIS

A D

Specimen Doctrinae Viri

GULIELMUM COLE, M. D.

D E

Observationibus nuperis circa Cu-

rationem Variolae continentur:

Nec non

D E

ADFECTIONE HYSTERICA.

P E R

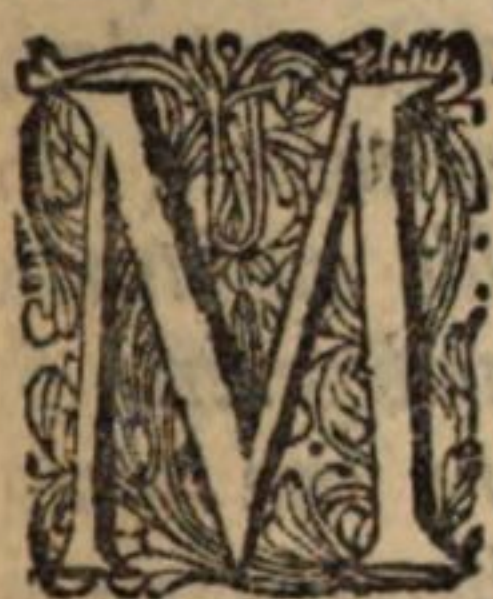
THO. SYDENHAM, M. D.

LUGD. BATAV. 1740.

Humanissimo Viro

THOMAE SYDENHAM,

M. D.

Iraberis fortasse, Clarissime Vir, quisnam importunus interpellator graviora Tua interturbet negotia: sed veniam, confido, dabis, postquam intellexeris, ea potissimum de causa hanc Tibi molestiam creari, ut grati animi sensa exprimat venerabundus Tui cultor. Quippe tantos ex elaboratissimis tuis circa Morbos Acutos commentariis, agnosco me accepisse fructus, ut ad grates Auctori persolvendas me prorsus obligatum teneam. Tam accurate singulas Annorum, aërisque, quas tractandas suscepisti Constitutiones, coepto antebac inaudito, observasti; tam genuinas, facileque obvias, pro singulis, qui in illis occurrebant, adfectibus sanandis, Indicationes excogitasti; tantoque ingenii nitore totum opus exornasti, ut merito tantam sagacitatem, tam indefesso labori junctam, suspiciamus: unde & aegrotos, & Medicos Tibi aeternum devincis.

Quamquam vero cuncta, quae pertractas,

tas , accurate adeo absolvisti , ut pronum sit , de singulis in laudes Tuas erumpere ; prae ceteris tamen haud mihi temperare possum , quin impense Tibi gratuler Methodum Tuam circa Variolarum Curationem ; cujus ope , quin feralis ille haecenus adfectus terrificam suam exuat larvam , interque facillime curabiles (nisi malignitas , vel quiddam valde insolitum , accesserit) se sistat , nullus ambigerem , si per nutriculas (turbam raro non inimicissimam hominum saluti) liceret , quae calido suo regimine , & medicamentis , omnia usque adeo pessumdant , totque ubivis in sepulchrum ante tempus praecipitant , ut merito Tu , Doctissime Vir , humani generis Vindex audire merearis , qui aegrotis misere , cumque extremo vitae discrimine palantibus , Te ducem fidissimum praebes , ut in salutis viam si ductum Tuum sequi volent , redeant. Ut de me loquar , quamquam meis fidere ratiociniis aliquatenus reformidarim , diu tamen credidi , Variolarum eruptionem , sicut non ipsum esse morbum , sed Febris crisim , sic par reliquis crisibus desiderare regimen , in quibus , omnium Medicorum effatis sancitur , totum negotium Naturae committendum , si cuncta recte procedant ; id quod plerumque in isto adfectu

cer-

cernitur, nisi plus justo prius exagitatus fuerit sanguis. Postquam vero, perlecto aureo Tuo libro, senseram tandem, panicos esse, qui me, aliosque, tam diu detinuerunt, timores, aususque fueram juxta Tui praecepta (reclamantibus licet quandoque non solum vulgo, sed etiam Medicis) aegros regere, tantum inde emolumenti iis, ubi in obtemperantes incidi, obvenisse comperi, ut, quidquid alii senserint, me felicissimum reputem, cujus in manus tantus devenit Thesaurus. Porro & ubi ad Variolis confluentibus laborantes (quod tamen haud admodum saepe contigit) accitus fuerim, non dubitavi, quamquam animam jam agere viderentur, ad paregorica, Tua fretus auctoritate, confugere, idque successu haud poenitendo, immo vero stupendo. Tam multum equidem hac in parte praestitisse mihi videris, ut nil superesse, quod vel aliorum, vel etiam Tui industriam exerceat, facile crederem; nisi nuperrime à doctissimo Viro, amicoque meo integerrimo, D. Kendrickio (qui humanitatem Tuam plurimum celebrat) audivissem, Te innuisse novas quasdam (quas & ad praxin rite exercendam perutiles fore non possum non augurari, atque à te factas) circa idem subiectum Tibi occurrisset Observationes; quas

quas nisi publico impertias, & in Tui famam, & in humanum genus injurius eris. Proinde (si quid apud Te ignoti valeant preces) haud graveris, obsecro, Celeberrime Vir, eas in lucem emittere.

Sed nec hic subsistam: Nempe ab eodem accepi, rariora quaedam Tibi observata fuisse circa Adfectus Hystericos dictos; qui sane sicut doctissimorum Medicorum, ab omni memoria, exercuerunt, imo lassarunt ingenia, sic (prob nimis saepe!) & medicandi traditas Methodos eludunt; documentaque dant, quam parum tutum sit, in Philosophicis nostrae rationi nimium fidere, nisi iis in rebus, quarum certitudinem à sensuum testimonio petere valemus. Plurimum, Dignissime Vir, ulterius & à praesenti seculo, & à posteris, haud dubie mereberis, si & quae circa hanc materiam meditatus es, propalare dignatus fueris. Hoc saltem à Te mihi impetrare liceat, ut aequi bonique consulas, quod, non mei solum, sed publici etiam causa, ignotus Tibi licet, petere non erubuerim; utque me inter innumeros eos habeas, qui Tibi se quam maxime devotos profitentur,

Devotissimum
GULIELMUM COLE.

Vigorniae,
Novemb. 17. 1681.

Speculatissimo Doctissimoque Viro

GULIELMO COLE, M.D.

SI usque adco philautiae indulgerem, Ornatissime Vir, ut eas, quae ad me nihil attinent, laudes mihi adriperem, aegre admodum me ab aliquali animi elatione continere valeam, laudatus tantopere à laudato Viro, qui eruditissimis suis lucubrationibus orbi literario, mihi vero nec de facie, quod sciam, innotescit. At vero quod me tanto, licet immerentem, honore dignatus fueris, id demum humanitati tuae acceptum refero; cum maximos quosque & praestantissimos viros ita Natura comparavit, ut non tantum leviter errantibus, ut fit, aequiores sint, sed etiam in mediocrium studiis depraedicandis, data vel qualibet ansa, ingenuo suo candori morem lubentes gerant. Cujus quod & in ipso me, & meis istis conatibus, utut tenuibus, publico tamen commodo destinatis, praeclarum edideris specimen, gratus agnosco.

Ea quod spectat, quae à me praestolaris, sive jam editis de *Variolis* Observationibus addenda, sive etiam de *Passione Hysterica* de novo tradenda, ita habe. Horum primum idcirco adgressus sum, ut quae olim deficere viderentur, ex iis, quae experientia jam annosior mihi suggesserat, possim sarcire. Alterum vero ideo in me recipiendum duxi, tum quoniam *Adfectus Hystericos* omnium, post Febres, Morborum frequentissimos occurrere; tum quia emolumentum aliquid è levidensibus meis Observationibus capi posse, existimarem. Neque tamen diffiteor, aliam quamdam, praeter hanc publicum juvandi spem, mihi causam subfuisse, ut otium scilicet bene locarem, & taedium brumalium noctium honestius fallerem; cum jam, ingravescente aetate, non amplius Congerrones foras quaeram. At quidquid id fuerit, quod me primum instigaverit, me non ita atque speraveram, incoeptis,

ac votis, meis parem esse sentio, cum continua illa cogitationum series, qua mens obstinatius defigenda est, mihi jam à multis annis ποδαγείν^{τε} numquam non officiat, maxime vero jam adpetente senectâ. Cum itaque tam opportuna adpulerint humanissimae tuae Literae, brevi Responsionis limite expediam eorum summam, quae prius fusius deducenda meditabar.

Sumto itaque à *Variolis* exordio, illud praelibandum cenfeo; quod scilicet ea Febrium Intermittentium species, quae primum Anno 1677, uti alibi diximus, caput extulit, atque etiamnum regnat, Anno videlicet, quo haec conscribo, 1681, hae Febres, inquam, pro more Epidemicorum omnium, iis maxime tempestatibus grassabantur, quae cum earum indole magis faciebant, per annos istos omnes, quibus vigeant; aliena autem tempestate adpetente, iis protinus Epidemicis cedebant, quibus illa magis favebat. Exempli gratia, ingruente hieme, numquam non *Tussi*, & *Febribus Peripneumonicis* ab illa pendentibus locum dabant, ut & *Variolis*. Redeunte autem Vere dicta Febris postliminio reversa est. Ita An. 1680, postquam Febris haec per Autumnum omnia fuerat depopulata, *Variolae* brumali tempore eam excipiebant, ubique locorum grassantes. Anno autem vertente, 1681 scilicet, Febres Intermittentes denuo recrudescebant, haud usquequaque Epidemicæ, fractis jam & succisis earum viribus; unde etiam *Variolae*, hic illic sparsæ, una cum illis subpullulabant. Aestate vero jam ingressa *Variolae* increbescere quotidie, tandemque επιδημικότητας factae stragem haud vulgarem edebant.

Hoc Anno, scilicet 1681, luce meridiana, quod ajunt, clarius mihi constabat, quod jam olim ratio suadere videbatur; aegrum scilicet lectulo noctes atque dies continuos non prius addicendum esse, quam *Variolarum* examen omne in conspectum se dederit: Etenim tum Veris, tum etiam Aestatis temperie ficciores diutius, quam post eorum, qui nunc sunt homines, memoriam invalescente (adeo ut omnis ferme ubique locorum herba exaruerit) sanguinem ferme omnis illa humiditas, quam aër alias solebat sup-
pe-

peditare, destituebat; ex quo Variolas jam grassantes major quam pro morbi indole inflammatio accendebat, ceteraque exinde nata symptomata praeter modum saeviebant. Atque hanc ob causam, si quid ego judico, *Maculae purpureae* plenam Exanthematum eruptionem haud raro praeveniebant, & quae eas extrudebat vehementior inflammatio, debitam sanguinis crasin interturbans, atque disperdens, etiam ante justam materiae morbificae expulsionem, praematuram mortem accersebat. Id vero maxime factorum saevitiam promovebat, quod jam exanthemata ob supra dictam causam ita facillime confluerent, vel ipsa aëris intemperie id mali sponte sua procurante, quod alias fere solent Scioli & Medicastrum, regimine & Cardiacis calidioribus, in ipso morbi limine inauspicato imperatis atque admotis. Etenim (quod diligenter animadvertendum est) post omnium vel exquisitissimas observationes, rei cardo in hoc vertitur, ut in Variolosis salutis spes omnis *Exanthematum paucitate* reponatur; discrimen in eorundem *Multitudine*: & prout plura sunt haec, vel pauciora, aut moritur, aut vivit aeger. Interea fatendum est, & *sanguinis mictum*, & *maculas purpureas*, quae ita certe mortem praenunciant, quandoque accidite, vix ullo adhuc comparente Variolarum indicio, vel etiam paucissimis pustulis erumpentibus; haec vero ut Variolas denso agmine Confluentes ut plurimum comitantur, ita aliquando tam praepopere invadunt, ut aegrum ante plenam eruptionem è medio tollant, sicut jam praemonuimus.

In proclivi est autem, ut mihi videtur, rationem reddere, quare aeger plus minusve periclitetur pro majore minoreve exanthematum numero; cum enim quaelibet Pustula *Pblegmone* primo fit, licet sub exigua mole, mox in *Apostema* evadat, fieri non potest, quin *Febris secundaria* à *Pure* jam in fieri pendens, magis minusve exacerbetur, pro puris excoquendi quantitate jam in morbi statu; quod in mitissimo Confluentium genere, die à primo morbi insultu undecimo, in mediocri decimo quarto, in crudissima vero & aegrius domabili specie decimo septimo, fieri consuevit.

suevit. Quemadmodum enim (quod est notandum) *Confluentium Variolarum* genus *Distinctum*, quod dicitur, ratione periculi imminantis, in tantum superat, quantum ab ipsa *Peste* superatur, ita etiam supra dictae tres *Confluentium* species aliae aliis praesentius discrimen adferunt. Quod insuper tam in aetate quam sexu locum habet; cum nemini non sit notissimum, Adolescentem in ipso juventutis flore multo magis periclitari ab hoc morbo, quam vel foeminam vel inpubem. Sed haec obiter.

Neque sane mirabitur, tam ingens discrimen à majori pustularum numero pendere, qui secum reputaverit, quod si cujuslibet sive humeros, sive brachia, sive aliam quamlibet partem *Pblegmone* (vulgo à Boyle) forte invaserit, idem tempore maturationis, quajam Pus fit, febricitabit; cum scilicet sanguis à purulentis particulis, per venas ex lege circulationis in ejus massam re-
sorptis, incitatus, Febriculae fomitem subministret. Quanto magis Medicus, ubi primis morbi diebus aegrum invisens, faciem ad instar pulveris è limatura acicularum undique respersam contemplabitur, mortem praedicet uno aliquo è diebus jam memoratis involaturam; idque prae indomita vi Febris suecedaneae; quam, pro ratione quantitatis puris ex innumeris istis apostematis in sanguinem rejecti, desaevire necesse est. Quae quidem hominis funesta ruina, aliquot diebus antequam ingruat, facile praevideri potest, utut belle se habere aeger, & sibi videatur, adstantibus etiam, in hujus Morbi Historia minus exercitatis.

Quocirca si non aliunde periclitetur aeger, (purpureis maculis & sanguinis mictu jam sepositis) quam ex pustularum frequentia, serio mihi perpendendum est, quibus potissimum de causis ita densae protruduntur, & si tuto fieri potest, iisdem omni ope coërcendis incumbendum. Quod quidem rei caput est, & in quo aegro suppetias ferre queam: cum periculosa plenum sit aleae, quidquid moliamur, jam constituto in hac specie morbo; nec si tandem mortem aeger evaserit, id tam meae debetur solertiae, quam vel insigni narium Haemorrhagiae, vel fortuitae alicui, quae morbo accide-

eidebat, mutationi. Profusissima autem illa crebrarum pustularum eruptio, si quid ego conjicere possum, à praecipiti nimis materiae Variolosae adsimilatione ortum ducit; quae quidem praecipitatio maxime videtur contingere, vel quod aegri natura medicamento ad instar *Cardiaci*, calore & spiritu plus satis turgeat, vel quod ipse aeger, siue praemature se lectulo includendo, siue adhibitis Cardacis calidioribus, aut liquore quovis spirituofo, fermentum plus debito exaltaverit; quibus omnibus modis disponitur sanguis ad excipiendas & intimius admittendas morbi impressiones, ipsaque Natura, seu furis agitata, prae exuberanti materiae Variolosae copia & plenitudine, omnem fere succorum & carnum molem exanthemata evomere satagit.

Nulla vero magis ~~aequans~~ promovetur immodica materiae Variolosae adsimilatio, quam si aeger intempestive se lecto addicat, viz. ante diem sextum à prima invasione, vel quartum inclusive ab eruptione, quo tempore jam omnis pustularum cohors in conspectu est, nec sunt plures exspectandae.

Et licet moderatus lecti calor, etiam post elapsos dies istos, Phrenesi, vigiliis, aliisque symptomatis, accersendis nonnihil conferat, ea tamen ejusmodi sunt, quae à medicamentis cum judicio propinatis vinciri possint: cum ingens illud vitae periculum, quod die undecimo instat, ab innumeris istis pustulis prognatum, omnem medicam opem respuat & adspernetur.

Hic itaque serio monendum est, aegrum nullo pacto se lectulo interdium debere committere, si sibi cavere velit à nimio pustularum confluxu, nisi sexto die jam advesperascente, unde se plurimum usque refocillari sentiet: à quo tempore vix se continebit à jugi in lecto decubitu, si insignior fuerit pustularum *συνδρομή*, tum ob acriorem jam pustularum molestiam, tum quod ab ipso sessionis habitu in animi deliquium sit propensior; quod cum saepenumero animadverterim, in mentem mihi venit, ex communi hujus morbi lege, Naturam ipsam quasi digito mihi monstrasse, quo primum morbi tempore aeger lectulo continuo adjudicandus est.

Sed ut non solum dicti Problematis veritatem ad-

struam, quod tanti est momenti ad minuendum à Variolis impendens periculum; verum etiam ut in iisdem à carceribus, ut ita dicam, ad metam pertractandis, rationem nostram quasi manu ducam; non abs re fuerit, opinor, quoddam quasi Schema totius morbi animo depingere, & diligenter expendere, quae sit ejus natura, ac qualis Methodus; quo demum ex certo sensu hominum, fidissimis observationibus utentium, non ex opinione incerto phantasiae fundo innixa, rem clare dijudicare valeamus.

In primis itaque ejus essentia, (quantum nos rerum essentias conjectura adsequi valemus) in peculiari quadam sanguinis *inflammatione* comprehendi videtur, in qua Natura primis aliquot diebus id negotii habet, ut particulas inflammatas praeparet, subigatque, quo facilius in corporis ambitum eliminentur; quo tempore, mota seditione, & perturbato jam sanguinis statu, Febris ut accedat omnino necesse est: quinimmo incensae ac jam furentes particulae, per omnem circulantis sanguinis ditionem tumultuantes, ventriculi aegritudines, dolores capitis lancinantes, & quaecumque alia Symptomata praecedunt expulsionem, necessario excitant, prout has velillas partes motu agitatae adpellant. At cum jam victrix Natura rebelles particulas in corporis habitum propulsaverit, ut prius in sanguine, ita deinceps in carnea mole id, quod superest, Tragoediae peragitur. Et sicuti Natura non alia quidem methodo, quam accensa Febre, materiam in sanguine peccantem novit amoliri, ita etiam non nisi facto Apostemate massam carneam à re qualibet extranea liberat: ut si forte sentis aut quidpiam ejusmodi carni inhaeserit, partes circumjacentes mox Apostemate obsidentur, nisi id quidquid est molesti protinus extrahatur. Hae itaque particulae in carnibus demum stabulantes, primum *Pblegmonas* haud ita spectabiles, excitant, in quibus latitant; quae quidem augescentes in horas, atque efferatiores & inflammatiores, redditae, tandem in *pus* & vomicas desinunt; quo quidem tempore fieri non potest, quin aliquid ex illa Apostematum colluvie, in massam sanguinis, per venas circuli motu reducti, resorbeatur; quod si fanies ista
ni

nimia copia sanguini ingeratur, non tantum febrem accersit, cui aegri vires plane sunt impares, sed etiam omnem ejus massam putredine, ceu veneno quodam, inquinat. Sed neque hoc mali caput est: quin etiam ab intensiore Febris calore, postremis hisce diebus à nimia puris vi excitato, *Ptyalismus*, qui Variolis Confluentibus comes indivisus esse debet, praepopere sistitur, unde aegro spiritus continuo intercluditur. Quod si dicta materia purulenta parcius sanguini Infundatur, insurgens Naturae robur secundariae hujus Febris impetum nullo negotio reprimat, & abscessulis indies magis, magisque exarescentibus aeger brevi convalescit.

Si vera sit haec, & justa, hujus morbi Historia, coecus sit oportet, qui non videat, omnem ejusdem in utramque partem eventum à Curationis fundamento, recte aut secus primis in diebus jacto, pendere. Nam si calidorum, & praecipue jugi lectuli usu, calentes hae ac spirituosae particulae acuantur, necesse est, ut adsimilandi facultas (qua jamdiu plus satis pollent) adhuc intendatur & augeat.

Adde quod sanguis & reliqui humores his modis excalescenti, fortiori particularum impressioni promptius cedunt, unde plures, quam res postulabat, emergunt pustulae, & aeger, nulla necessitate cogente, in vitae discrimen conjicitur. Quando oppositum huic regimen, & modice frigidiusculum, atque aëris usus liberior, non tantum fervidarum ac ferocientium particularum vim retundit, sed etiam condensat obfirmatque humores, quo se validius spiritibus morbificis opponant, atque eorumdem sustineant impetum: unde non major materiae Variolosae copia conflatur, quam pro genuina morbi indole.

Sed nec unico hoc incommodo, quod scilicet nimia materiae morbificae quantitas adsimiletur, & superexaltetur fermentum morbi, multatur is, qui iusto citius ad lectum damnatur: at ex eodem fonte faecissimae profluunt tum mictus sanguineus, tum etiam maculae purpureae, aestivo maxime tempore, atque in juvenia adhuc florentibus. Utraque haec symptomata, nisi fallor ego, ortum ducunt ab aestu & furo-

re, in quem agitur sanguis à ferventibus & spirituosius particulis, à quibus exagitatus atque insigniter attenuatus, vasorum claustra diffringit; nunc in mictu sanguineo, quoties in renes irruit, nunc purpureis in maculis, quoties per arteriarum extremitates in musculos & cutem terminatas, percolatur; unde totidem quasi *sphaceli* oboriuntur iis in partibus, in quibus extravasatus sanguis coagulatur. Atque ut praecaveri facile poterant duo haec symptomata, primis morbi diebus, quibus plerumque emicant, regimine & diæta in frigidum vergentibus; ita ubi jam actu compa-
ruerint, pariter operam ludet, qui iisdem mederi conabitur, aegrum lecto includendo & cardiaca exhibendo, ac luderet anicula, quae nimiam aquae in olla ebullitionem, igni fomitem subministrando, sufflamina-
minare satagat.

Sed ut verum fateamur, ut ut offendantur Dogmatici & hujus rei ignari, ac proinde iniqui iudices, non solum male tutum fuerit, aegrum primis diebus lectulo jugiter adfigi; verum enimvero est, ubi aeger libero aëri omnino est exponendus, si aestas scilicet fuerit, atque aeger aetatis florem nondum praetergressus, aut liquoribus spirituosius adfuetus, praesertim si morbus nimiae computationi originem debeat: His inquam in casibus, praecipitem nimis pustularum eruptionem haud equidem arbitror satis coerceri posse, tum à lectulo abstinendo, tum etiam à Cardiacis; at sanguis etiam sine horum subsidio, spirituum praevervidorum, & morbo congenerem, largo penu auctus, magno cum impetu, ut explodatur quasi, necesse habeo: atque insuper tanta humorum congeries in exanthemata facesset, ut prae nimia puris copia in sanguinem regurgitantis sub fine morbi, aeger quasi obrutus, fato omnino succumbat.

Quamvis haud raro fermentum immodice exaltatum, tantam colluviei Variolosae vim conficiat, ut aeger incipiente adhuc morbo è medio tollatur; cum scilicet materia morbum committens, tum prae nimia sui copia, tum prae motu inordinato, ac confuso, in sanguinis massa excitato, se nequit extricare & foras educere, cujus loco mictus sanguineus, & purpureae
ma-

maculae, tragoediae catastrophe fiunt. Quod etiam & in Morbillis, & in Febre, Scarlatina dicta, saepiuscule occurrit, ubi scilicet intempestiva opera in iisdem ad eruptionem vehementius sollicitandis infelicitate collocatur.

Neque Sanguinis missio, quantum mihi videtur, licet mature celebrata, ita efficaciter praepoteram materiae Variolosae adsimulationem cohibere valet, ac sanguinis contemperatio ab aëre intromisso, maxime si statim ab emissio sanguine aeger lectulo committatur, & cardiacis calidioribus mactetur; his etenim modis sanguis propensior redditur excipiendis adventitii caloris impressionibus, quam ante Venaesectionem fuerat. Et sancte adfero, insignissimum fere omnium, quos mihi umquam videre contigit, è Confluentium genere morbum, & qui aegram undecimo die jugulavit, juvenulae supervenisse; ubi primum à Rheumatismo usitata illa methodo copiosae & iteratae Venaesectionis fuerat liberata. Atque hinc mihi primum innotuit, Phlebotomiam non perinde, atque ego prius arbitrabar, Variolis intra justos limites coercendis conducere: Tametsi saepenumero observaverim, reiteratam catharsin, sanguine nondum inquinato, subsequentes Variolas laudabiles, & distinctas ut plurimum, reddidisse.

Neque vero me fallit, permulta esse, quae contra sententiam hanc nostram, qui aegrum interdum lecto eximimus, possint objici; eaque haud exigui tum apud hominum vulgus momenti, tum etiam apud minus hac in palæstra exercitatos: quos Judices adpellare solet vulgus Medicorum, ut eorum auctoritate male fundata theoremata statuminent; utpote quae magis, & quasi ad amussim horum captui quadrent, quam quae ab ingeniis penetrantioribus mature sunt excogitata; unde sequitur, ut cum pars hominum longe maxima exteriori tantum rerum cortici contemplando apta nata sit, paucissimi autem veritati in profundo latitanti inde extrahendae pares sint, Scioli isti τῶν πολλῶν suffragio adjuti, primas facile ferant; hi autem perspicaciores calumniantium maledicentia excipiantur, Πολλοὶ γὰρ παρενηχοφόροι, παῦροι δὲ τῆς Βάκχοι. Qui tamen
Z 5
aequo

aequo id animo ferunt, veritate freti, & saniorum, paucorum licet, consensu. Primo itaque objicietur, quod lecto abesse primis morbi diebus pustularum eruptioni efficiet, & ex consequenti aegritudinem, aliaque symptomata, ab impedita eruptione pendentia in longum ducet. Hoc verum esse minime nego, cum experientia fere quotidiana ei suffragetur. Quaerendum est autem, ubi gravius periculum, vel in sufflaminanda paulisper materia Variolosa, atque ea de causa aegritudinem à non eruptione pendentem aliquantisper protrahendo; vel ex altera parte nimis urgendo morbi fermentum, & tam insignem materiae Variolosae quantitatem adsimilando, ut aeger ad orci fauces sistatur, à Febre secunda, die morbi undecimo. Si rem recte expendamus, liquebit, opinor, paucissimos ideo fato defunctos, quod exanthemata serius, ocyus non, efflorescerent, nisi forte ex iis aliquot, quorum sanguis prae nimia excalefactione, motu inordinato, quasi oestro quodam, percitus, materiae morbificae leniter excernendae otium non concedebat, quod à meis partibus militat, non pugnat mecum. Neque enim extimescendum est, quin, si nihil prorsus agamus, materia Variolosa (ut ut primis hisce diebus hinc illinc transvolans, quamcumque occupaverit partem, fatiget; unde vehementiora illa symptomata, vomitiones enormes, dolores variis in partibus, &c. enascuntur) tandem tamen à victrice Natura debellabitur, & in corporis habitum extrudetur; praesertim cum aegri alvus hucusque ut plurimum adstricta, pustularum eruptionem, feram licet, certam tamen fore spondeat. Ast è contrario quot quantique leto patent aditus, quoties pustulae intempestive & nimio opere exiguntur! Longum foret omnes percurrere; praecipuos jam indigitavimus. Sunt autem hi, 1°. Nimium auctus exanthematum numerus, cui ex aequo respondet Febris, ultimis diebus succedentis, majus minusve discrimen. 2°. Mictus sanguineus & maculae purpureae; quorum utrumque ab extravasato sanguine oritur, qui plus justo attenuatus & quasi prae aestu ferociens, disruptis vasorum repagulis, qua data porta, ruit. 3°. Ut supra dictum est, debitae eruptionis suppressio

pressio totalis, à nimis sedulo in praecipitanda eruptione conamine; quo non magis scopus Medico propositus attingitur, quam si quis id agens, ut densa hominum turba, spatiosis aedibus inclusa seriatim, & servato ordine, inde exiret, machina chartacea pyrio pulvere referta, ac in medio displosa, usque adeo omnes percelleret, in singulis ad portam omni ope contendentibus, proindeque constipato agmine in ejus faucibus haerente, exitus universis, quasi cuneo facto, praecluderetur.

Jam si quis roget, quorsum debita materiae Variolae separatio non perinde primis hisce diebus promoveri possit, si aeger moderato lectuli calore foveatur, ac si ab eodem arceatur? sciscitabor ego ex adverso, an non testetur experientia, quemlibet lecto inclusum tempore brumali, stragulis modice contentum, foco non accenso, magis percalescere, quam si idem probe vestitus in eodem cubiculo extra lectum versetur. Quod si de differentia notabili satis constet, tunc erit quaerendum, quaenam ex his methodis magis apta sit, ad reprimendam exuberantem fermenti Variolosi agitationem; ad quam metam, si quid nostra mediocritas judicando valet, à Medico, incipiente morbo, praecipue collimandum est; & prout ab eadem plus minusve is aberraverit, ita cum malis, bonisve, aegri rebus medicinam fecerit.

Incautioribus id vero praesertim hac in re imposuit, quod scilicet animadverterint, aegrum suapte sponte in sudores proclivem, qui cum jugiter manarent, quoties lecto contineretur aeger, aestus febriles haud parum minuebant, secus ac in iis, qui non sudabant. Primum autem perpendamus, quam ob causam Febri coercendae ita impensam navemus operam, quum sit illa sollemnis Naturae machina, qua, tum in praeparanda, tum in eliminanda, materia quavis inimica in sanguine latenti, praecipue utitur. Quis autem non videt, quod dum ita sedulo sudorem provocemus ad mitigandam Febrem, eadem opera, ceu fructum praecocem, humorem crudum & inconcoctum extrudentes, atque iis ipsis sudoribus immaniori postmodum Febri ansam praebeamus; cum hoc modo serum sanguinis

guinis (quo tum ipse sanguis, tum etiam recens natae, fervidae istae & Variolosae particulae, diluuntur) foras propellitur; his interim particulis vires sumentibus, & ferociam, eo quod jam liberae sint à colluvie serosa, quam sudores exhauserant. Verbo dicam, Febris aliorumque symptomatum alleviatio, à provocato sudore, & pustulis exinde praemature exactis, quamplurimis male cessit, qui eam ob causam, vitam cum morte die undecimo commutarunt.

Observandum est autem, me aegro primis morbi diebus lecto interdicare, ex hypothese tantum Variolarum è *confluentium* genere subsecutarum: Namque *distinctum* genus quod attinet, modo certo praevideri possit, ut nulla aegro imperat necessitas se in lecto jugiter continere, ita illum ab eodem nullus abigo; cum exanthematum paucitas, sive hanc, sive illam, viam incedentem in tuto collocet.

Nihilominus non usque adeo mihi assentior, ut ea, quae jam tradidi, ex auctoritate judicii mei (quod scio quam sit exiguum) credenda autumem. Et profecto, ita parum firmas, & nullius fere ponderis, hominum quorumcunque opiniones semper duxi, ut proprias etiam ubique pro suspectis habuerim, quoties cum aliorum sententiis pugnant: quod & hinc etiam mihi usu veniret, nisi Phaenomena practica, quasi uno ore, rationis judicio suffragerentur. Seclusis enim practicis observationibus, id quod vel mihi, vel alii cuilibet pro ratione habetur, nihil fortasse erit aliud, quam rationis umbra aut phantasma, hoc est, mera opinio. Et quoties inter homines fuerim, certior inde redeo, quam sit periculosum, vel acutissimo ingenio praeditis, cerebrum in qualibet sive Arte sive Scientia indaganda agitari perpetim & quasi concalescere, nisi factum ipsum veri ac falsi judicem, ac sequestrum, constituent; quodque istiusmodi magni Opinatores, ut cum Cicerone loquar, in controversiis pure speculativis, gradibus vel spatiis infinitis, quantum cuiquam possit innotescere, à veritatis scopo aberrant. Cum qui ad illa tantum adplicuerit animum, quae Praxis certo determinare queat, si quid forte fuerit hallucinatus, nullo negotio ab errore liberabitur; ad
hanc

hanc ceu ad Lydium lapidem probatis, quas animo conceperat, rerum Ideis. Nam in hoc nostro negotio, an non mihi licet observare, à quo maxime regimine adhibito, mitius aut saevius Variolarum genus producat, atque adeo conformem rei evidentiae sententiam animo procudere? Quod si alii idem factitaverint, fatis habeo. Iniquissimum est autem, cum ne semel quidem per omnem vitam fuerint experti, quantum aegro profit, noceatve, jam saepe memorata è lecto interdiu immunitas, me tamquam falsarum convitiis proscindere. Quod si jam olim vera, licet inopinabilia, sentientes calumniandi libido obtinuiisset, nemo quidquam tentasset, quo invento homines juvari possint. Et fane quorsum ego has mihi facerem molestias, nisi repetita saepe & fere quotidiana experientia, hanc methodum vulgari ista longe tutiorem esse, inclamaret? Non sum usque adeo delirus atque inops mentis, ut famam mihi quaeram ab exagitata atque explosa eorum opinione, qui, si plausum venarer, omni obsequio mihi ambiendi erant; neque malitiae tam deploratae cuiquam videri possim, ut hominibus, etiam seculis aliquam multis post mea facta nascituris, ex mea, si quae erit illa, auctoritate infidias struam, & vel mortuus, quod horreo referens, perinde ac vivus, illos occidam. Ut ut sit, hac ego Methodo meos ipsius liberos, sanguine & propinquitate conjunctissimos quosque, & quotquot se mihi libere permiserunt, omnino curavi. Si quid deliquerim, in eo à me erratum est, quod obstinatae contrasentientium pertinaciae, ne durus ac prae fractus haberer, aliquoties cessi, atque hac de re eorum fidem appello, quibus maxime familiaribus usus sum. Sed hoc ad infelicitatis meae cumulum accessit, quod aliquoties, etiam ubi adstantes, ea quae suaferam omnia per integrum morbi cursum fuerant adspersati, aegri tamen fatum (etiam si à calore, quem promovebant amici & curatrices, me ad ravim usque reclamante, extincti) mihi crimini dabatur. Qua de causa, accedente insuperabili τῶν πολλῶν praejudicio, bene mecum agi putarem, si numquam deinceps ad Variolis laborantes accerferer.

Haud

Haud equidem inficias eo, Variolas, quocumque demum modo tractentur, nonnumquam tamen insigniter confluxuras; unde etiam numquam vacant periculo, quidquid suppetiarum adferatur; id autem adfero (quod mihi satis esse debet) diuturna atque iterata saepe saepius experientia innixus, eum in longe minori discrimine versari, qui à primo morbi insultu lecto interdii, & carnibus omnino abstinuit, nec nisi potum tenuiorem sibi indulxit, quam qui statim lecto adjudicatus, medicamenta etiam Cardiaca adsumsit. Haec enim Methodus, quod supra etiam innuimus, ut plurimum densam nimis exanthematum segetem cohibebit, & ex consequenti etiam immodicam Febris secundariae effervescentiam, quae non solum suo Marte perimit, sed etiam salivam (de qua in hujus Morbi Historia fuse egimus) praepropere incrassando, aegro perniciem ultimis morbi diebus minitatur. Quid quod hoc pacto tum sanguinis mictus, tum maculae purpureae praecaveri possint; quae duo symptomata primis morbi diebus invadunt, idque per saepe nullo adhuc manifesto eruptionis indicio: quod etiam in Morbillis, Scarlatina Febre, atque Acutis aliis ab intensiore inflammationis gradu ortis, fieri adsolet. Mitto jam jucundissimum istud refrigerium, quo se aeger perfundi animadvertit ab aëris adpulsu liberiore, quoties à lecto calente dimittitur; quod etiam singuli, quibus id per me licuit (maximas agentes gratias, quasi vita & spiritu receptis, hac aura postliminio vescerentur) pleno ore agnoverunt.

Unde mihi subiit cogitare, quanto saepius fucum nobis facit illa, quam talem esse opinamur, ratio, quam sensus iste certissimo nobis cognitus; quodque in morborum curatione, plus dandum est aegrorum adpetitionibus & desideriis impensioribus (modo perquam enormia non fuerint, & quae vitam ipso facto extinguant) quam magis dubiis ac fallacibus Medicae Artis regulis. Exempli gratia; Febre ardente laborans, tenuioris potus refrigerium liberaliori manu concessum iri vehementer efflagitat; Artis jam Theoremata Hypothesi alicui innixa, quae sibi alium scopum proponit, quo cum pugnat liquoris frigentis indulgentia, ad-

adpetitui adversantur, & hujus loco medicamentum Cardiacum imperant. Idem aeger alimenti omne genus, demto potu tenui, maximopere fastidit; hinc Ars, maxime illa, quam profitentur Curatrices & Amici adstantes, omnino comedendum acriter contendit. Alter post diuturnum ab eadem causa languorem absurdi aliquid, & quod forte nocere posse videtur, obnixe petit; Ars iterum molesta se opponit, & mortem intemat morem non gerenti; nisi forte ipsius Artifex sanum illum prudentissimi Hippocratis Aphorismum probe concoxerit, *Cibus & Potus paulo deterior, suavior tamen, melioribus quidem, sed insuavioribus* (hoc est minus gratis) *est anteponendus*. In his omnibus naturae, ut videtur, aberrationibus, quilibet in Praxi medica vel mediocriter versatus, modo animum diligenter adverterit, facile concedet aegros haud paucos, ubi primum spreto Medici dictamine, genio suo obsecundaverint, se melius habuisse. Neque hoc sane mirabitur, qui secum reputaverit, sapientissimum rerum omnium Conditorem, Statoremque, universa tam exquisito ordine absolvisse, ut sicuti omnia naturae mala, ad concinnandam totius operis harmoniam egregie conspirent; ita eorum singula divino quodam artificio, propriae essentiae quasi intertexto, donantur, quo subjectum eadem mala à se amoliatur: quod in morborum quam plurium Acutorum exitu naturali satis cernitur, (*Acutos* dico, qui ut plurimum Deum habent Auctorem, sicut *Chronici* ipsos nos) uti etiam propensionibus istis, quae tales comitantur morbos, & ad aegrum ab illa perniciem liberandum viam struunt, quam Ars adfert, quoties in fatuos cadit. Atque in hoc sane bene cum hominibus agitur; quorum genus universum aliter se perquam male habuisset, tum cum Ars medica intra breves *Hellados* cancellos tota staret; quae quidem eam fere ad terrarum orbem proportionem habet, quam habet ignobilis aliqua Villa ad nostram hanc *Britanniam*. Et quid vel in praesentiarum de tot tantarum regionum incolis fiet, cum omnis *Asia*, *Africa* omnis, atque omnis etiam *America* (demtis aliquot nuperis *Coloniis* haud ita populosis,) atque insuper magna *Europae* parte, Arte medica prorsus destituantur?

tuantur? Attamen ut eleganter Comicus, viros rationis ac virtutum usu praestantes, ab eorum grege, qui formam humanam vita ad instar brutorum, ἀλόγων acta conspurcant, distinguens, ὦς χαεῖεν inquit; ἐς ἀνδρῶν, ἀν' ἀνδρῶν ἢ. ita etiam Ars medica, si revera Ars fuerit, & non solum nominetenus, maximum est donorum omnium, quae hanc vitam respiciunt; tantoque ceteris omnibus praeferendum, quanto ipso vita iis, quibus in illa gaudemus, praecellit.

Sed ut ad rem redeam: Quantumcumque conducatur plerumque aegro, ut primis morbi diebus lecto non addicatur, est tamen (quod observandum) ubi etiam ante eruptionem omnino addici debeat. Exempli gratia, *Infans* de symptomatis Dentitionem comitantibus jam securus, derepente *Spasmo* corripitur: in hoc casu cogitandum est mihi, convulsionem istam fortassis à naturae conatu, quo *Variolas*, *Scarlatinam*, *Febrem*, aut *Morbillos* in corporis habitum protrudere satagit, pendere, licet hucusque lateant sub cutis tegmine. Ut itaque tam periculoso symptomati eamus obviam. *Emplastro Epispastico* nuchae mox applicito, lecto quamprimum committendus est; exhibito insuper medicamine aliquo *Cardiaco*, cui etiam *Paregorici* pauxillum est admiscendum, quo & potentius morbi causam eliminat, atque etiam tumultum à quo oritur Paroxysmus consopiat: Verbi gratia, puero trienni, guttae v. *Laudani liquidi in Aquae Epidemicae cochleari uno* (aut quid simile) sunt propinandae. Et profecto suspicor admodum, ne dicam, certus sum, millenos aliquot infantes, & nonnullos etiam aetate provectiores, idcirco leto fuisse datos, quod non satis animadverterint Medici, hujuscemodi Convulsiones nihil aliud fuisse, quam morborum jam dictorum praenuncios: cum enim Practici paulo incautiores paroxysmos hosce revera symptomaticos pro adfectibus Essentialibus habeant, Enematis saepe repetitis & aliis evacuationibus eos adgressi, Variolarum eruptione officiant, ac proinde permanentiores etiam reddunt paroxysmos istos, quos tanto molimine opprimere student, quique alias, ubi primum pustulae eruperint, sua sponte certo certius evanescerent. Hic autem, fausto, laetoque

que omine (quod alibi diximus) Variolae, quae cum spasmo teneriores pueros invadunt, raro insigniter confluunt, unde aeger longe tutius lecto conceditur primis hisce diebus. Licet observaverim Variolas, quoties *adfectus Comatosos* à tergo insequuntur, admodum confluere; quo in casu ipsemet Vesicatorium, & Paregoricum, quale supra descripsi, potius adhiberem, quam ut aegro jugem lecti usum ante eruptionem permitterem. Quinimmo animadverti, ejusmodi *Convulsiones* (oppido tamen raro) *Intermittentium Februm paroxysmos* praecedere; *Adfectus* vero *Comatosos* cum dictis paroxysmis una invadentes, & non nisi cum iisdem terminantes, tam in Infantibus quam Adultis per saepe vidi, quorum similiter nulla in curatione ratio habenda est, sola autem Febris, utpote morbus primarius & essentialis, omni ope est expugnanda. Si enim *Comatosis* hisce *Adfectibus*, Febrē comitantibus, curandis praecipue incumberem, ac proinde Venae-sectione, Catharsi, atque Enematis repetitis, sopori vincendo operam navarem, Febrē inde magis accenderem, & ex consequenti eo usque augerem Coma, (quod mihi erat tollendum) ut aeger tandem ab eo aeternum consopiretur; quando si in Febre debellanda totis viribus contendam, symptomata omnia ab eadem pendentia nullo negotio una faceissent. Quod serio notari velim, cum in hac re tam crebro, tamque fataliter, errari soleat. De hoc vero in alio loco fusius dixi.

Aliquando etiam (quod proxime tradam) quantumlibet aegro conferat, ut lecto interdiu absistat, nihilominus non potest id solatii eidem indulgeri, *aegritudine* scil. *vebementiori, intensiori Febre, Vomitu enormi, Vertigine, Artuum dolore* quasi Rheumatismo laboret, & similibus contra indicantibus: quae quidem symptomata omnia saeviora si fuerint, maxime in sanguineis & aetate florentibus, ingentem materiae Variolae copiam iritus natam, & discrimen haud vulgare, à pustulis exitum certatim quaerentibus, ac mox valde confluxuris, praesagiunt. Cum itaque fraenum fermento ita exorbitanti omni ope injiciendum sit, attamen hinc quidem illud continuo lectuli calore adju-

tum ferociet magis, illinc vero prae nimia aegritudine eodem abstinere nequeat aegrotans, nisi suppetias adferamus; has ob causas omnino necesse erit, rebus sic stantibus, *sanguinem* primum è brachii venis educere, & post aliquot horas *Emeticum* eradicativum ex *Infusione Croci Metallorum* exhibere, quod non solum materiam, à qua oritur aegritudo ista insolentior, foras propellit, sed etiam aegrum ita refocillat, ut jam quasi sanus lectulo abesse queat. Neque huic soli methodo innitendum est ad infringendas fermenti vires, sed quomagis aeger in tuto collocari possit, praeter evacuationes jam memoratas, percommodum erit *Vitrioli Spiritum* potui tenuiori, quoties eum haurit, liberalius immiscere, etiam usque ad plenam pustularum eruptionem. Non obstantibus tamen hisce evacuationibus, tum etiam usu potus refrigerantis, aeger nihilominus non nisi nocturno tempore lectulo permittendus est, si quidem fieri potest, quoniam haec universa longe minus ad inhibendam praeproperam materiae Variolosae adsimulationem faciunt, quam una sanguinis contemperatio à novo aëre per pulmones subinde reciprocatò; quae quidem sola mirum in modum aegritudinem symptomaticam, de qua supra, sublevat confestim; quod à me non uno experimento comprobatum est. Haec autem Methodus paulo insolentior non nisi in aetate florentibus, quorum quidem sanguis sive à Venere, sive à Baccho incaluit, atque in aliis, (Infantes tenellulos semper excipio) quos una cum Variolis vehementiora atque enormia ista symptomata jam dicta adoriuntur, necessario requiritur. Ubi sanguis non usque adeo accenditur, neque ita urget symptomatum violentia, uti materiae Variolosae praemature adsimilandae longe minor est suspicio, ita ex consequenti & evacuationes praememoratae, & Vitrioli Spiritus omitti possunt.

Longior in his fui, quia sat scio, Curationis exitum sive laetum, sive funestum, ab ea potissimum, si non in solidum, ratione pendere, qua aeger primis morbi diebus tractatur. Jam vero omni pustularum acie quasi in campumeducta, (quod *die* ab invasione *sexto*, quarto autem inclusive ab eruptione prima, fieri

feri jam diximus) haud amplius interrompendus est aegro lecti usus per reliquum morbi decursum: qui quidem ut ante hunc diem concedi non debeat, ita ut diutius differatur, vix patitur aegri status, modo confluentibus Variolis laboret. Hoc autem est genus (quod notari velim) de quo haftenus verba fecimus. Quae enim & pauca & distincta emergunt Exanthemata, parum habent momenti siue in hanc, siue in alteram partem, si vel mediocriter in arte valeat is, qui medetur. Quamquam etiam in genere hoc, ut ut suoapte ingenio omni periculo vacet, haud pauci (quod serio dolendum est) Libitinae cesserint, quoties scilicet malo suo fato in eos inciderint, qui in promovendo calore spem omnem ponentes, cum morbo ad jugulandum aegrum, licet inscii, conspirabant.

Tempore ab hoc Pustulae augescere, & corporis superficiem undique concalefacere, incipiunt, at caput in primis; unde aeger, nisi fuerit infans, ad somnum difficilior est, & inquietudine vexatur: Quod proximo loco in hoc morbo diligenter expendendum esse arbitror; prout enim sedatior fuerit sanguis, ita debitum augmentum, & magnitudinem, acquirunt pustulae; atque ex adverso, pro ratione orgasmis, quo tumultuatur dictus sanguis, pustulae marcescent, intercepto ulteriori progressu; unde non solum peccantis materiae eliminatio sufflamminatur, sed insuper singularum phlegmonum oeconomia, & genuina crasis, interturbatur; indeque vel non omnino debito tempore ad separationem pertingunt, vel ichor demum fit puris vice, & loco flavi liquoris favum colore referentis, nigricans aliquis humor, vel succus alius non naturalis, & à genuinis Variolarum pustulis alienus, egeritur. Quapropter Medicamenta *Paregorica* aequè indicari in Variolis Confluentibus mihi videntur, ac indicatur quodvis remedium in quovis morbo; cum hic quasi *Specificae* sint, perinde ac Cortex Peruvianus in Febris Intermittentibus: quamvis haud ignorem Paregorica non virtute aliqua praecise specifica operari, sed isti solum Indicationi respondendo, qua sanguini & spiritibus consopendis, & in ordinem redigendis, ope-

ram damus. Atque hic quidem sanguinis & spirituum motus inordinatior (Variolarum Confluentium in adultis comes individuus) Anodynorum usum prae ceteris deposcit; necdum ei satis innotescit hujusce morbi genius, qui ista vigiliis tantum deberi existimat. Sicuti enim fieri quandoque potest, ut etiam non dormiens bene compositis, ac sedatis, fruatur spiritibus, (quod ab adsumto Laudano per saepe accidit) ita etiam nonnumquam fit, ut spiritus vehementius agitati laudabili pustularum eruptioni officiant, etiam ubi aeger multum dormiat, quod observatione dignum.

Ut de genere *Anodynorum* jam loquar. Tametsi ego à multis annis *Laudanum liquidum* satis auspiciato exhibuerim, quoties huic Indicationi satisfaciendum erat, nihilominus *Syrupum de Meconio* ipsi praeferendum censeo; licet enim utrumque ad eundem scopum dirigatur, tamen Laudanum paulo magis calefacere mihi videtur, Syrupus autem minus. Dosis quod spectat Syrupi, ea non solum aegri aetati est adaptanda, sed & symptomatum gradui. & quae homini, qui sedatos habet spiritus, & probe compositos, nimia fore erit, alteri cujus spiritus ferociunt magis, vix sufficiet. Exempli gratia, ponamus in genere sex Drachmas plerisque convenire; jam in Variolosis, quoties id remedii indicatur, vix intra *Unciam*, si quid praestare velimus, est subsistendum; quae quidem quantitas singulis vicibus morbo decurrente imperanda est. De adultis agimus in praesentiarum; etenim si infantibus propinetur, dosis pro ratione aetatis erit minuenda. Et sane *Paregorica* non perinde indicantur in infantibus Variolosis, ac in adultioribus, cum illi in somnos perdurante morbo proniores sint. Quamvis & in his, quoties à morbo periclitantur magis, à Paregorico abstinere multum extimescerem. At, quod dicere animus mihi erat, difficile est admodum Paregoricorum dosin, quocumque in casu ista indicantur, certo determinare. Etenim si in quocumque *Spirituum motu inordinatiori*, si in *vomitum enormi* & *alvi fluxu*, si etiam in *dolore atrociori* (in quibus affectibus tribus praesertim usum paregoricorum indicari alibi docui) ea methodo sunt exhibenda, ut si pri-

ma dosis metam non attingat, alia atque alia debito tempore adsumatur, donec tandem medicamentum Medici votis responderit; non tam ad ingestam Anodynæ quantitatem, quam ad adfectum, quod in aegro producendum erat, respectu habito; quod ubi primum successerit, nec citius, à Paregorici usu ita copioso ac frequenti cessandum est: interposito tamen semper inter singulas doses spatium aliquo, ut pernoscere valeamus, utrum dosis ultima id, quod quaerimus, praestiterit, antequam nova ingeratur. At ubi semel finem propositum obtinuerimus, dosis Anodynæ in morbi progressu exhibendi, jam minor pro re nata definienda erit.

Exempla haud pauca in promptu mihi sunt, quibus eis, quae hactenus tradidi, fidem adstruam, at unicum in praesentiarum adducam. Aprilis 13. Anno 1681. Quaedam è nostra vicinia, nomine *Crosse*, ad me accedens atque flens, obnixè petiit, ut filium ejus decennem adirem, qui à die quarto male habens, Variolis, ut ipsa metuebat, jam laborabat. Ego à Podagra, quae me tunc temporis excruciabat, detentus, Pharmacopolam, quo uti soleo, rogavi, ut aegrum inviseret, ac mihi de ejus statu referret: rediens ille mihi narravit, pueri matrem, è nescio cujus mulierculae consilio, *pulverem Comitissae*, & alia calidiora remedia, filio propinasse; quin & stragula adjecerat matris indulgentia, sub quibus quasi defossus latebat aeger, ut horum pondere sudores (ad quos ceu ad sacram anchoram in hoc morbo foeminae confugiunt) exprimeret; ad haec magnam *Posseti* calentis vim, *floribus Calendulae* & *cornu Cervi incoctis*, aegro infuderat; unde adaucto Febris calore, tantam spiritibus confusionem induxerat, ut praeter modum deliraret aeger, totis adstantium viribus vix lectulo adfixus, ac incondita quaedam, furentium ad instar, submurmurans. Nondum tamen in lucem prodibant exanthemata, vel saltem obscure, sed denso agmine cutim impetebant; inhibita plane eruptione ab hac methodo violentiore, quae ad eam sollicitandam destinabatur. Jubeo ut è lecto eximatur quanto ocyus, neque eundem nisi noctu ingrediatur ante elapsum *sextum diem*: dein ut *Syrupi de Meconio* *Unciam dimidiam* statim sumat, quo

ne hilum proficiente, post horae spatium eandem dosin repeto, at nullo cum fructu; quippe quod sanguis tam immani furebat orgasmo, ut non nisi *unciis duabus cum dimidia* (spatio tamen inter singulas semuncias interjecto, quo liqueret, quid postrema dosis praestiterat) introadsumentis fraenari posset; quo facto, *unciam dimidiam* tantum singulis noctibus hauriendam praescripsi usque ad finem morbi; quae quidem illam spirituum requiem, quam crebrior exhibitio paraverat, tueri jam partam valebat. Unde etiam convaluit aeger.

Hic minime reticendum est, quod in quantacumque demum dosi, & quantumlibet repetita, exhibeatur, primis hujus morbi diebus, Narcoticum, modo sanguinis aestus, atque enormis spirituum agitatio, magnopere ferociant, vix scopum attingere poterit id, nisi aeger è lectulo eximatur: Calor enim lecti calorem morbi ulterius auget, atque incendit; proindeque vim ita magnam Narcotici exhibere necesse erit, cui fortean Natura impar fuerit: Quod etiam usu venit, etsi haud tanto vitae discrimine, quando Cortex Indicus exhibetur in Febre Intermittente, aegro per ejus usum in lecto se continente. Et hoc, ni fallor, in causa fuit, quod curatio hujusce Febris nonnumquam protelata fuerit, quae alias citius absoluta esset; & quandoque etiam si Febris remittens tantummodo, & non interstincta erat, eadem adeo intendebatur, ut mortem ipsam aeger haud effugerit.

Missis autem casibus extraordinariis, in quibus nullo non morbi tempore indicari potest hoc remedium, ego ista primum nocte exhibendum suaserim, qua lecto jam in totum addicitur, *sexta* nempe à prima invasione; à quo tempore usque ad *diem decimum septimum* omni vesperi est propinandum, vel saltem donec aeger *ἔξω Βέλων*, quod ajunt, fuerit constitutus. Sexto enim die caro Phlogosi quasi corripitur, unde caput ab humoribus exinde concalefactis turbari incipit & vacillare.

Curandum est autem sedulo, ut Anodynum temporius sumatur hic, quam in aliis morbis; quoniam quidam caloris & inquietudinis quasi paroxysmus Vari-

riolosos sub vesperam semper adfligit; & quandoque accidit, quod, nisi maturius exhibeatur sub ultimis morbi diebus, aeger, derepente paulo hebetior factus, mox incalascit, post de aegritudine queratur, quae brevi in ipsa morte terminatur; attonitis haud parum amicis, qui paulo ante magnam de aegro, ceu convalituro, spem foverant. Cui tanto malo occurri fortean poterat Anodyno confestim ingesto. His itaque diebus, *undecimo* vero prae ceteris, Paregoricum temporius propinandum impero, etiam hora quinta, sextave, pomeridiana, atque in promptu sit, si quando forte aegritudo ex improvviso invaserit. Quinimmo persuasissimus sum, nonnullos ex mihi notis ideo facto functos, quod dicto medicamento, re jam postulante, destituerentur; cujus ope, si adfuisset, adhuc inter vivos numerari potuissent. Atque hoc in loco maxime, si in quo umquam alio, *Occasio praeceps est.*

Quapropter cum tam ingens discrimen impendeat, si Narcoticum vel sat cito non fuerit propinatum, vel si è diverso ita praemature, ut ejusdem vis paregorica & spirituum sedatrix prius exoleverit, quam illud repetendum veniat; idcirco cum res in lubrico sit, tutissimum omnino est, Anodynum statis horis tam mane quam sero exhibere, ultimis scilicet & periculosissimis morbi diebus. Neque hoc tempore syrupi dicti uncia semper sufficit, cum ea quantitas nihil magis praestet in intensiori sanguinis inflammatione, & spirituum animalium exorbitantia insigniore, quam uncia dimidia in morbo mitiore. Quinimmo iterata experientia me edocuit, *Sesquiunciam* in juvenibus, & sanguineo temperamento praeditis, pro singula dosi, violentiae symptomatum, quae tunc ingruunt, & in quibus praecavendis toti sumus, frangendae parem tantum esse; quodque haec ipsa dosi in talibus subjectis, atque iis temporibus mane & sero non tuto tantum, sed cum magno etiam aegrorum commodo, repeti possit, donec illi convaluerint.

Neque vero hoc reticebo, quod, in ultimis diebus Variolarum egregie Confluentium, quandoque necesse habui etiam ter in spatio diei naturalis, *i. e.* Octava

quaque hora Narcoticum exhibere; quando scilicet vel ob violentum spirituum orgasmum, vel ob eorundem confusionem, aegritudinem aliqualem inducentem, longiora ab usu ejus intervalla haud concederentur. Hoc autem notandum, quod si tam frequens Diacodii exhibitio aegro nauseam creet (quod in dictis diebus saepe accidit) hoc in casu *Laudanum liquidum* propinandum; cujus *gutt. xvj.* idem valent, ac *ʒj. syr. de Meconio*, nempe si eodem modo praeparetur, quem in *Libro de Morbis Acutis*, & in *Cap. de Dyſenteria* ibidem, descripsimus.

Objicient, fat scio, illi, quibus haec minus placent, materiam peccantem à Narcotico toties & in tam larga dosi repetito, fixam iri, & Ptyalismum retundi. Quibus respondeo, omnino fatendum esse, Salivationem aliquatenus imminui, numquam tamen ita penitus cessare, ut non longissimis ad adsumto Anodyno intervallis, atque ejus vi jam fatisciente, nonnihil recrudescat, immo vero gemino hoc commodo stipetur. Primo quod aeger, viribus à Narcotico instauratis, pituitam validius expectorare valeat. Dein quod Saliva, quae excreatur, licet parcior sit, rectius tamen excocta est, quam si Anodynum non fuerit exhibitum. Proximo loco, Ptyalismi defectus hic partialis plusquam compensatur faciei manuumque tumore, qui ex repetito Paregorici usu & certior est, & major in iis diebus, quibus hae partes solent intumescere: facies scilicet ab octavo die usque ad undecimum, (quo tempore fere incipit subsidere) manus vero ab undecimo, usque dum pustulae eas obsidentes maturuerint. Atque fide ter adfero, neminem in hoc morbo probe versatum posse negare utriuslibet horum tumorum absentiam, quo tempore se debent ostendere, pejoris esse ominis, quam Ptyalismum interceptum. Me quod attinet, longe tutius esse autumo, Ptyalismi compescendi discrimen subire, quam à Narcotico abstinere: quod ita impense morbus hic efflagitat, ut in eo rudis sit oportet & parum observationi deditus, qui aegros suos subsidio tanto defraudat.

Non vero ita capienda sunt, quae haecenus differui, ac si ego quotidianum Diacodii usum, vel ea quae
con-

convenit dosi, in tenellulis Infantibus, qui Variolis Confluentibus laborant, suaderem, nisi morbus periculum grave intentat, idque duabus de causis; primo, quia usque adeo non calent infantes, atque illi, quorum vitae fax plenius accensa jam luculentius ardet; dein quod Narcoticorum jugiter adsumtorum vim non ita bene ferat aetas mollior, & magis infirma. Adde quod sponte sua somno fere perpetuo morbi tædia fallunt Infantes. Nihilominus quoties vel phrenesi illi corripuntur, vel pustulae mali moris sunt, Anodyna omnino indicantur; horum enim utrumque sanguinis, atque spirituum animalium, motum interturbatum plus satis evincit.

Duo haec, quae adeo prolixè tractavimus, nempe ista Methodus, qua inhiberi debet praepropera materiae Variolosae primis in diebus adsimilatio; tum & altera, qua motus spirituum inordinatus ab externarum partium inflammatione excitatus, est praecavendus; duo sunt quasi cardines, in quibus omnis hujus morbi Curatio vertitur: quandoquidem quae ex eo oriuntur mala, quod utrique huic discrimini non satis occurreretur, funesta illa symptomata invitant, quibus Variolarum tragoedia absolvitur. Quocirca cum praecipue hae fuerint Indicationes Curativae, ubi iis modo jam tradito fecero satis, nihil amplius mihi restat agendum; in quantum scilicet Medicus sum, non vero Formularum medicarum Praescriptor; Quas ego duas, sive Artes, sive Dotes, sive etiam Provincias adpellare libeat, toto coelo à se invicem distare arbitror.

Unum adjicio, si *Epispastico* opus fuerit, id peramplum & satis acre aegri nuchae adplicandum; quod ita opportuno tempore fieri debet, ut neque praemature adpositum vim epispasticam ante diem undecimum, in quo de summa rerum agitur, amiserit; neque in eum ipsum diem rejiciatur, quo jam tardius adveniens, illo temporis articulo ohesse possit, prae calore & aestu, quem sanguini inprimit, cum Febre Secundaria vix pari Marte tunc decertanti. Opportunissime itaque adplicabitur Epispasticum nocte illa, quae magnam morbi crisin praecedat, mox ab adsumto Paregorico,

quod tunc erat exhibendum. Adposito per id temporis Vesicatorio, dolor, quem ejusdem morfus adferet, desinet ante diem illum, quo aeger vel agonizaturus, & materiae peccanti eo ipso tempore dabitur exitus, quo eo est opus ad vincenda mala ista, quae illum diem praestolantur. Hoc enim primum tempore, quod in hujus morbi Historia fuse deduxi, Facies, quae hactenus inturgescebat, jam detumescere incipit, & Salivatio, quae hucusque pleno amne fluebat, decrescere; condensato jam, & non nisi aegre excreto, qui eam excitabat, humore. Ut vero mittamus, Epispasticum illud tum Faciei detumescendae, tum etiam imminutae Salivationi quadamtenus substitui, Febri insuper Secundariae perdomandae aliquatenus conducit; quae nunc temporis invalescit, sanguine quasi obruto & penitus infecto puris copia à totidem abscessulis resorpta; adeo ut in omnibus fere, quos umquam tractavi Variolis laborantes, observaverim pulsum in carpo fallentem aegre percipi posse hoc tempore, ut ut facile se pridie hujus diei, & postridie etiam, digito exploratori se proderet.

Sed inter ea, quae à capite sive derivant sive revelant, nihil aeque mihi videtur operari ac *Allium*, pedum plantis adplicitum. Quod *Allium* revera attrahat, manifestum est à vesiculis, quas saepe excitat, & à dolore illo non ferendo, quem nonnumquam, licet raro adfert, etiam non excitatis vesiculis, humores scilicet in partes illas invitando; unde dolor tam vehemens quandoque exortus est, ut cataplasmate è mica panis similaginei, in lacte cocti, eundem sedare necesse habuerim: In Adultis itaque, qui Variolis Confluentibus laborant, *Allium* incisum & linteo involutum plantis pedum admoveere soleo, à die octavo, in quo primum facies intumescit, donec jam morbus periculo omni vacet; singulis diebus renovandum.

Neque interim istud mihi praetereundum est, aegrum scilicet à carnibus, durante morbo, arcendum omnino esse, & Cerevisiam lupulatam eamque tenuissimam tantum pro potu concedendam. Jusculis avenaceis, pomis coctis, & jam dicta Cerevisia, commodissime interea vitam tolerabit. At vero instante jam maturatione,

tione, ubi particulae purulentae in sanguinis massam regurgitantes eandem tabo suo inquinaverint, utile erit cochlearia *vini* aliquot, singulis auroris & noctibus aegro indulgere. Stragula quod attinet, & lodi-ces, quibus aeger in lecto est contegendus, neque plura sint illa, neque pauciora, quam quibus sanus utebatur. Quin & liberum ei sit, quoties voluerit, se ab hac in illam lecti partem transferre, quo praepedi-ri possint sudores isti symptomatici, quos aegro nocere, satis, opinor, evici. Eodem pacto etiam praeca-vebitur efferatior exanthematum phlogosis, excitata a nimio calore, quem carnes contrahunt, quoties ae-ger semper eodem in loco, ceu palo defixus, jacet. De hoc autem alias prolixius disserui.

Casum nuperrimum, ceu specimen integrae hujus Praxeos, subnectam. Hac ipsa hieme me accersebat foemina nobilis, Domina *Dacres*, ut quemdam suum nepotem, Dominum *Thomam Cheut*, temperamento perquam sanguineo, & aetate florentem, Medicus cu-rarem. Pridie caeperat febricitare vehementer; col-luviem biliosam in magna copia per vomitum rejicie-bat; dorsum plurimum dolebat. His malis solatium quaerens & levamen, lectum petebat, & tum stragulis acervatim injectis, tum calidis adsumtis liquoribus, su-dores per diem integrum omni ope sollicitabat, sed frustra; cum tanta ad vomendum proclivitas, & alvi fluxus, licet modicus, omnem sudorificorum vim elu-derent: Oleum interea Febris igni adfuderat, quo illa multum increverat. Ego jam Variolas brevi exoritu-ras suspicabar, easque insigniter confluxuras, tum ob aetatis vigorem, tum etiam quod sanguinem multum excalefecerat irriti sudoris extorquendi conatu, (quo quidem, si modo aestate aegrotaverat, & mictum san-guineum & maculas purpureas certo advocaverat) tum vero maxime, quod semper observaverim in juveni-bus immani vomitione, aegritudine, & dolore praeter solitum vexatis, Variolas insequentes ultra modum confluxisse. Meum itaque esse ratus, ut nullum non lapidem moverem, quo praeproperam materiae Va-riolosae adsimulationem obstruerem, à lecto illam ar-cebam, nisi statis prius horis somni. Die sequenti
(ter-

(tertius is erat) Variolis nondum comparentibus, sanguinis uncias octo è dextro brachio mane extrahi curabam : optimus erat ille, floridusque, cum adhuc spirituosum tantum *placua* exceperat, nondum vero putredinem illam, quam conciliat longior morbi mora, & in eorum sanguine ut plurimum conspicitur, qui nuper ab hoc morbo convaluerint. Hora quinta post meridiem diei ejusdem, Infusionis *Croci Metal-
lorum unciam unam* exhibui; ex qua satis commode vomebat, & aegritudine levatus, longe melius habere visus est, jam haud invitus à lecto abstinens, à quo prius aegerrime se divelli patiebatur, aegritudine & vertigine mactatus. Die quarto mane accedens, exanthemata, quibus praecavendis tanta fueram molitus, eo numero prodeuntia conspexi, ut ab insigniori, quem minitabantur, confluxu, aegri vitae metuendum est. Diligenter itaque cavebam, ne lecto interdiu committeretur, consulebam etiam, ut Cerevisiam tenuem Spiritus Vitrioli instillato acidulatam potaret. In his ad sextum usque diem perseverabat; quibus diebus licet non aegrotaret, sed aura liberius vescens multum reficeretur, tamen alvo subinde laxiore fuit. Jam sub meridie non valebat ulterius, quod hinc fieri adsolet, se à lecto abstinere; decubuit itaque usque ad finem morbi, me non reluctante, cum nunc erupissent pustulae omnes, quae, non obstante meo omni conamine, plus satis confluebant. Quamvis enim pauciora erant exanthemata iis, quae in nonnullis observavi ab hoc morbo extinctis, plura erant tamen, quam plerisque eorum, qui sanantur, solent prodire. Hinc primum nocte *Syrupi de Meconio Unciam unam in Aq. flor. Paralyf.* propinabam, singulis deinceps noctibus repetendam; suadebam etiam, ut non aliis stragulis, quam quibus sanus adsueverat, tegeretur; ut Jusculis Avenaceis, & Hordeaceis, nonnumquam etiam pomo cocto vesceretur; Cerevisiam etiam tenuem hauriret. Die octavo Allium incisum, & panno lineo inclusum, pedum plantis adplicandum curavi, & renovandum quotidie, donec extra aleam consisteret. Post haec pro augescentium pustularum genio omnia cedebant, usque ad decimum diem; quo tempore mane eum inviens,

sens, licet mediocriter se haberet, Febris tamen Secundariae quemdam quasi prodromum deprehendi, cum iactatione aliquali. Mox itaque procellam veritus imminentem, Paregoricum supra laudatum exhibui, à quo tranquilla omnia & pacata; eadem nocte *Syrupi de Meconio Sesquiunciam* praescripsi. Sequenti aurora, diei scilicet undecimi, cum post exolescentem vim Anodynii, quod hesternae nocte sumserat, jam de novo esset irrequietior, *Diacodii* iterum *Sesquiunciam* extemplo ingessi, vespere item tantumdem; atque eandem dosin mane & fero, ut assumeret quotidie consuebam, donec omnino convalesceret. Paruit aeger; neque aliquod nos deinde symptoma exterruit, nisi quod urina ei quandoque supprimeretur, (malum junioribus hoc in morbo familiare) quam tamen genubus innixus in lecto reddebat. Ptyalismum quod spectat, quantumvis salivae copia frequenti Anodynorum, in tam larga dosi repetitione, aliquantulum interciperetur; tamen longiore ab eorum usu intervallo pituitam concoctam excreabat, ac facies manusque debito tempore pro votis intumescebant. Die decimo octavo è lecto surgebat, & tunc primum Jusculum è pullorum carnibus indulgebam, à quo per gradus indies ad victum consuetum redibat. Die vicesimo primo sanguis mittebatur è brachio dextro ad uncias octo, qui Pleuriticorum sanguinem aemulabatur, & puris fere instar erat. Denique ad quatuor vices, spatio interposito, purgatus fuit.

Hic subinnuam, quod quoties in his pagellis dies ab Invasione v. g. sextum, undecimum, &c. nominaverim, non ita accipi id velim, quasi Variolae Confluentes tertio numquam non die erumperent; cum satis sciam quandoque ita accidere, etiam in iis, qui vel maxime confluent, ut pustulae non nisi post aliquod à die tertio temporis spatium se exserant. Eruptio autem ut plurimum in diem tertium ab invasione incidit; & ut plurimum, qui ex. gr. die Lunae Confluentibus Variolis primum laborare incipit, die Mercurii sequenti pustularum primitias in cute summa deprehendet, & Jovis dies ab illo die Lunae secundus, undecimus ille erit, periculi plenissimus, nisi interposuerit se Medicus.

Atque

Atque hic iterum repeto, Theoremata haec omnia ad *Confluentes* tantum *Variolas* referri debere, quae in genere distincto nullum prorsus usum habent, nec ab illo exposcuntur. Et tam sibi quam aliis imponunt, qui attollunt cristas, quoties eos sanaverint, quibus Exanthemata numero pauca, eaque interstincta, exflorecebant. Si tentare libeat, quantum in Arte valeant, in *Variolis Confluentibus* vires experiantur; maxime quoties vel florentes aetate, vel eos, qui immodica vini ingurgitatione nimium incaluerint, hic morbus invaserit: Ne in levioribus exercitati, ita toto coelo aberrant, ut se eos servasse existiment, quos ipsi adstantes non occiderint.

Verum Dissertatiunculam hancce non prius finiam, quam ubi retulero, quae mihi, dum haec scriberem, suo ore narravit Amicissimus Dominus *Carolus Goodall*, M. D. Collegii Medicorum Socius, atque in praesentiarum Censor: quod mihi ideo faciendum duxi, quo melius iis fidem conciliem, quae tum hic, tum alibi & de *Petechiis*, & de mictu sanguineo, adfirmavi: utrumque nempe hoc symptoma, quoties *Acutis* morbis accedit, atrociori sanguinis inflammationi omnino deberi, ac proinde *Refrigerantia* indicare remedia. Casus ita se habuit.

Juvenis annorum quasi 27. habitu corporis extenuato, & calido temperamento praeditus, Febre violenta, & continua, corruptus est mense Junio, Anno 1681. Lingua erat sicca, & scabra, sitis vebemens; pulsus celer; dolor regionem cordis scrobiculo vicinam discruciebat, dorsum vero in primis, in quo jugiter desaevebat; sanguinem subinde mejebat; tum & Petechiae coloris subfusci collum, pectus, & carpos, dense insidebant. Die sexto accersitus Medicus, & aegrum de vita periclitari, à nimia urinae sanguinolentae excretionem, comperiens, Indicationes curativas ad sanguinem refrigerandum, incrasandumque, tum etiam ad vasorum oscula, quae in Renibus relaxata debiscebant, obturanda dirigendas censebat.

Praemissis itaque tum Venaesectione, tum Bolo lenitivo, aegrum, ut à lecto, quantum fieri potuit, se abstinere, serio monuit, cum à continuo lectuli calore mictum sanguinis promoveri non dubitaret: suadebat etiam, ut in
cul-

culcitra corio tecta aeger potius dormiret; supinus non nisi rarissime jaceret; lac aquae permistum ut potaret, Panatella, oryza lacti incocta, pomis coctis, sive solis, sive aquae fontanae intritis, & saccharo edulcoratis vesceretur. Medicamenta ordinabat sequentia.

℞. Fl. Ros. rub. ʒvj. cort. inter. Querc. ʒß. Sem. Plantag. parum contus. ʒiij. Aq. Font. ℥. ij. Sp. Vitriol. q. s. ad gratam aciditatem: infundantur in vase clauso, calore leni, per quatuor vel sex horas. Colat. add. aq. Cinnam. bord. ʒiij. Sacch. albiss. q. s. ut F. Tinctura gustui grata, de qua saepiuscule bibat die, noctuque.

Enema ex Lacte cum Syrupo Violaceo injiciebatur, hora à meridie secunda; & hora somni sequens Haustus propinabatur.

℞. Aq. fl. Paralys. Plantag. Cinnam. bord. aa. ʒß. Aceti stillat. ʒij. Syr. de Meconio ʒvj. M.

Die septimo, symptomatis vix se remittentibus, Enema jam descriptum singulis diebus injiciendum curabat, tum etiam Emulsionem, Haustumque, ad hunc modum praescribebat.

℞. Sem. Cicbor. Endiv. Lactuc. Portulac. aa. ʒij. Sem. Cydon. Papav. alb. aa. ʒiß. Amygd. dulc. excort. n. iv. contundantur simul in Mortar. marmor. sensim adfundendo Aq. Hord. ℥iß. colat. add. Sacchar. crystall. q. s. F. Emulsio, de qua bibat cochl. xij. quarta quaque hora.

℞. Aq. fl. Paralys. Nymph. germin. Querc. Plantag. aa. ʒß. Aceti stillat. Aq. Cinnam. bord. aa. ʒiij. Conf. de Hyacinth. ʒß. syr. de Meconio ʒj. M. F. Haustus, hora somni sumendus.

Die octavo, cum adhuc instaret Febris, sanguis Urinae immistus copiosius exiret, & Petechiae in praememoratis partibus numerosae comparerent, omnia haec symptomata à sanguinis calore, tenuitate & acrimonia, oriri conjectans, sanguinem secunda vice detraxit, liberaliorem Cerevisiae tenuis usum, cui Vitrioli spiritus adgratum acorem prius instillabatur, concessit: quam cum fastidiret aeger, Possetum è succo Limonum & Lacte ei indulxit, uti etiam Limonum pulpam in taleolas divisam & Saccharo involutam. Addebat & sequentia:

℞. Conf. Lujul. Cynorrhod. aa. ʒss. Confect. de Hyacinth. ʒiij. Diascord. ʒiss. Corall. rubr. praeparat. Sang. Dracon. Bol. Armen. aa. ʒj. Syr. è Symphyt. & Pilosell. aa.

aa. q. s. ut F. Opiata, de qua capiat quantitatem Avellanae, sexta quaque hora, superbibendo haustulum Serilactis succo Limonum facti & Sacch. albo edulcorati, vel Decocti Vulnerarii Spiritu Vitrioli acidulati.

Haustus besterna nocte praescriptus repetatur cum Syr. de Mecon. ʒx.

Nona die Petechiae paulatim evanescebant, Urina minus sanguine scatebat, quique inerat sanguis facilius separabatur, & matulae fundum libentius petebat: hortabatur itaque aegrum, ut in Remediorum horum usu perseveraret, & diebus aliquot elapsis sequentia adjiciebat ad eundem scopum collimantia.

Rx. Conf. Ros. rubr. per setaceum traject. & Vitriolat. ʒiv. Balsam. Lucatel. ʒij. Bol. Armen. Sang. Dracon. Spec. Electuar. Diacoral. aa ʒj. Syr. è Corall. q. s. ut F. Elect. de quo cap. quant. Nuc. Moschat. bis de die, superbibendo haustum Emulsionis sequentis.

Rx. Sem. Lactuc. Portulac. aa. ʒiij. Cydon. ʒiʒ. Papav. alb. ʒiʒ. Amygd. dulc. excort. n. v. contund. in mortar. marmor. sensim adfundendo aq. Plantag. lbij. Aq. Cinnam. Hord. ʒij. Colat. adde Sacch. q. s.

His remediis, favente numine, aeger intra septimanas tres à Febre & horrendis illis, quae memoravimus Symptomatis liberatus, Petechiis abolitis, atque urina tum colorem naturalem, tum consistentiam, recipiente, paulatim ad sanitatem, & vires pristinas rediit.

Quamvis autem symptomata ista jam dicta Febri continuae accrescerent, non vero illi morbo, de quo nos supra egimus; cum tamen quoties utrumlibet ea comitantur, à vehemente inflammatione & sanguinis nimia attenuatione, unde sanguis per oscula vasorum quasi vi exigitur, semper ortum ducant; nullus dubito, quin par Methodus in tanta caussarum paritate omnino sit adhibenda, quantum scilicet fert utriusque morbi Genius. Quamobrem Virum Optimum rogebam, ut mihi per illum liceret hanc ejus Curationem hic subnectere. Quam quidem si quis vel mihi infensissimus (cum tamen alienos mores è propriis aestimans, nullum inimicum habere sperem) praestiterat, tamen veritate victus, praeclarissimam eam fuisse omnium, quas umquam novi, Curationem, lubens fate-

faterer: quum jamdiu compertum habeam, quam sit fatale Febricitantibus, sanguinem cum Urina excernere. Cum vero idem amicitia mihi sit conjunctissimus, quanto cum animi prolubio & Veritati & Viri Amantissimi famae mihi litandum erat? Hic enim ille est, qui cum pauci admodum me vel minimum quid in re medica, sive indaganda sive etiam excolenda, profecisse adserere auderent, maledicorum torrenti se medium objicere sustinuit, atque me pari zelo ac fide tutabatur, quo Parentem Filius. Quantumlibet autem beneficio tam insigni devinctus, numquam tamen nisi eas, quas commeruit laudes, praedicarem, cum perinde fere, sit improbum sive opprobrio sive laudatione indignos adficere, quandoquidem utrimque à veritate discedatur. Nemo itaque mihi vitio vertat, si Virum hunc ego nemini inter eos, qui mihi haecenus innotuere, probitate secundum fidenter adfirmaverim, cum in tot annorum spatio, quibus eo familiariter usus sim, nec dicto quemquam laedere, quanto minus facto, sibi permiserit. Quantum vero in ea, quam profitetur Arte praecellat, modo Deus vitam ei concesserit, brevi satis elucescet; cum Eruditioni haud vulgari qua omnes Medicinae tam Antiquae, quam Moderna, tractus perlustraverit; exquisitissimam in subtilioribus Praxeos minutiis indagandis sollertiam (sine qua nemo umquam Medicinam merita cum laude faciet) cautus attulerit: Unde etiam Aegrorum suorum votis, Bonus, Felixque, cum primis respondet.

Haec demum sunt, quae ipse de hoc Morbo sentio, quae non mihi subgeffit phantasiae imaginatricis temeritas, sed Phaenomena Practica edocuere. Neque sane capio, qui fieri possit, ut fallatur is, qui cogitationes suas omnes mera, ac nuda, ejus sive Artis, sive Facultatis, Praxi limitat & determinat, quam sibi perdiscendam & cum laude exercendam proposuit: aut è contra qui possit fieri, ut non tam in ipso se, quam in aliis decipiendis omnes vitae annos prodigat ille, qui in iis excogitandis operam disperdit, quae cum Praxi nihil profus habent commune. Et sicuti haudquaquam faustus, probusve, *navis ad Clavum Gubernator* fuerit ille, qui non tam ad breviam & saxa subma-

rina adgnosenda, evitandaque, quam ad causas Fluxus, Refluxusque, maris speculandas animum adverte-rit (quod quidem cum philosopho sit dignissimum, ab eo tamen perquam est alienum, cui id tantum negotii datum est, ut navis non submergatur,) ita neque Medicus, cui non alia, quam curandorum morborum provincia decernitur, quantumlibet ingenio ceterisque animi dotibus valeat, in Arte vere Medica proficiet, qui non tam in occulta & tortuosa illa Methodo, qua Natura morbos parit, alitque (à qua etiam eorumdem Historia pendet) indaganda, atque in remediis eidem adaptandis omnes animi vires intendat, quam in curiosis & *παιδείας* speculationibus cerebrum fatiget, ad homines orco eripiendos (quod spondet Medicina) ne hilum facientibus. Quae quidem praevaricatio non solum in causa est, quod genus Humanum commodis illis, & emolumentis, privetur, quibus à plurimorum ingenio, animique dotibus, augeri potuisset; sed etiam effecit tandem, ut quae Medica adpellatur, revera confabulandi, garriendique, potius sit Ars, quam medendi. Atque eo tandem eventum est, aegris vivendum moriendumve sit, prout Philosophus vel conjectando scopum attigerit, vel ab eodem aberraverit; quod in lubrico semper est atque ancipiti, cum primi illi speculationum repertores, non minus quam eorum mancipia, & servum pecus, de cerebrosis istis commentis bello quasi internecino invicem digladiantur, attamen nemo fortasse omnium ipsam veritatem adsequatur. Quamvis enim, si mentem serio adplicuerimus, quid de facto agat Natura, & quibus in operatione sua utatur organis deprehendere valeamus; modus tamen, quo illa operatur, mortales, aut ego fallor, semper latebit. Neque hoc mirum est, cum longe (imò supra omnem humanum captum longe) credibilis sit nos misellos homunciones ab illustri vitae, lucisque, regione exsultantes, methodum, qua in fabricanda machina usus est sapientissimus Artifex, capere nullatenus posse; quam Fabrum Ferrarium rudem prorsus & imperitum nescire, quo pacto concinnetur Automaton horarum index, cujus structura & motus exquisitissimam artis elegantiam prae se ferunt. Sicuti de

de facto constat, Cerebrum omnis tam Sensus, quam Motus, fontem esse, tum etiam & Cogitationum & Memoriae officinam; & tamen non est possibile à diligentissima ejus inspectione, contemplatione, mentem usque adeo illuminari, ut intelligere possit, quo pacto substantia ita crassa & quasi pulpa quaedam, neque operis, ut videtur, usque adeo affabre elaborati, usui ita nobili & facultatibus tam praecellentibus queat sufficere; neque exinde assignare quis potis est, quae ratione ex naturae ejus vi & structura partium, sive haec sive altera ista facultas necessario fuerit exsecranda.

Atque haec de Variolis Confluentibus: Quibus si adduntur, quae in Historia Morborum Acutorum de hoc Adfectu tradidi, summam habes eorum, quae mihi haecenus innotuere, eaque omnia diligentissime, quod à me fieri potuit, trutinata atque expensa.

Accingo me jam (quoniam Tu id postulas, Vir Eruditissime,) ad ea exponenda, quae de *Adfectionibus Hystericis* haecenus observatione comperi. Quas quidem per obscuram & difficilem prae ceteris, qui homines vexant, Morbis, diagnosin habere, tum etiam aegrius curationem admittere, lubens fateor. Attamen ut potero morem Tibi geram, ea, quae Epistolae convenit, brevitate; quam sane à me exigit valetudo infirmior, & quasi vacillans; hac praesertim anni tempestate, qua mihi verendum est, ne si pertinacius cogitationibus indulsero, Podagrae, mox paroxysmum accersam. Paucis itaque expediam, quae hinc habeo dicenda, methodo, qua uti soleo, insistens; brevem scilicet morbi Historiam tradens secundum vera Naturae Phaenomena; tum etiam medendi rationem subnectens, quae mihi optime cessit; quamque non librorum lectio, quam experientia propria, Magistra haudquaquam infida, jam olim suggessit.

Hic Morbus, si recte calculum pono, Chronicorum omnium frequentissime occurrit; & sicuti Febres cum Appendicibus suis duas partes Tertias, ad Chronicos morbos simul sumtos si comparentur, complent, ita Adfectus Hysterici (vel isti saltem, qui eo nomine insigniuntur) ad reliquae partis Tertiae dimi-

dium adfurgunt, hoc est, Chronicorum pars media sunt: Foeminarum enim paucissimae (qui sexus Adultorum dimidia est pars) ab omni horum adfectuum specie prorsus liberae sunt, si istas excipias, quae laboribus adsuetae durae vitam tolerant. Quinimmo non pauci ex iis Viris, qui vitam degentes sedentariam, chartis solent inpallefcere, eodem morbo tentantur. Et quamlibet omnis retro Antiquitas symptomata illa, Adfectibus Hystericis adnascentia, Utero semper vitio verterit, si tamen *Adfectiones Hypochondriacas* vulgo dictas, quas Splenis aut Viscerum nescio quorum obstructioni imputamus, cum mulierum Hystericarum symptomatis conferamus, vix ovum ovo similis, quam sunt utrobique Phoenomena, deprehendemus. Neque tamen reticendum est, Foeminas multo crebrius hoc morbi genere corripì, quam solent Mares, non quod se Uterus magis male habeat, quam alia quaevis corporis regio, sed ob causas infra explicandas.

Sed nec spectabilior est hujus morbi frequentia, quam varietas illa multiformis, qua se ostendit, & nullos fere non aemulatur ex iis affectibus, quibus atteruntur miseri Mortales. Quamcumque enim corporis partem infederit, symptomata, qualia ei competunt parti, statim producit: Et nisi Medicus tam sagaci quadam sollertia & Δεινότητι, quam in Arte peritia valeat, fraus ei fiet, atque ista symptomata à morbo aliquo essentiali hujus vel illius partis, non vero ab Adfectione HystERICA, pendere arbitrabitur.

Quandoque v. gr. *Capitis* arcem occupans, *Apoplexiam* facit, quae similiter *Hemiplegia* solvitur, eam omnino referens Apoplexiam, qua tum aetate, tum mole corporis grandiores siderantur, & quae ex eo nascitur, quod, Cerebri Cortice pituitae copia referto ac scatente, Spirituum animalium meatus ac semitae intercludantur: à qua quidem causa, quae foeminis Hystericis accidit Apoplexia, oriri nullatenus videtur, cum easdem haud infrequens adoriatur confestim à partu, magna sanguinis vi simul ejecta, & vel partui laboriosiori, vel vehementiori alicui animi commotioni debeatur.

Quan-

Quandoque *Spasmos* horrendos gignit, *Epilepsiae* per-
similes, *Ventre* & *praecordiis* guttur versus intumes-
centibus, & nixus ita fortes edente aegra, ut licet a-
lias mediocrium tantum fuerit virium, jam omni ad-
stantium ope vix retineri queat; incondita interim at-
que inarticulata quaedam vociferans, & pectus feriens.
Foeminae, quibus haec species, quae *uteri Strangula-
tus* vulgo audit, familiarior est, temperamento sunt
ut plurimum plus quam solet sanguineo, & habitu cor-
poris ad viragines accedente.

Nonnumquam *exteriolem Capitis partem* occupat,
Pericranium inter, *Craniumque*, dolorem vix tolera-
bilem adferens, in quadam tantum particula, quae
transverso pollice contegi possit, jugiter defixum. Do-
lorem hunc etiam comitantur Vomitiones enormes.
Haec species *Clavus Hystericus* mihi est, istas prae ce-
teris fatigans, quae *Chlorosi* laborant.

Nonnumquam in *partes* incidens *vitales*, ita vehe-
mentem *Cordis Palpitationem* excitat, ut quae eam
patitur foemina pro indubitato habeat, sonitum cor-
dis in costas arietantis etiam ab adstantibus omnino de-
bere percipi. Haec species eas maxime infestat, quae
extenuato sunt corpore, & crassi minus firma, quae-
que extabescentium pene formam prae se ferunt; tum
etiam Juvenulas *Febre alba* pallescentes.

Nonnumquam *Pulmones* obsidet, unde aeger cre-
berrime tussit, & fere sine intermissione, nihil prorsus
expectorans; & quantumlibet haec *Tussis* species non
ita valido nisu thoracem concutiat atque illa, quae
Convulsiva dicitur, explosiones tamen longe frequen-
tiores sunt, aeger praeterea non ita sensu valet. Haec
autem *Tussis Hystericae* species oppido rara est, &
foeminas pituita scatentes prae ceteris exagitat.

Nonnumquam in *Colon* & regionem *Scrobiculo Cordis*
subtensam impetum faciens, dolorem vix ferendum
infligit, *Iliacae Passioni* haud ab similem; ubi immodi-
ce vomit, colluviem quamdam viridem, Bili, quam
Porraceam adpellant, fere parem, nunc etiam insoliti
alicujus coloris rejiciens. Saepe etiam postquam ae-
gra ad multos dies jam dicto dolore (qui vel Stoico-
rum *ἀνὰ δυνάμιν* expugnaret) & continuo vomituritionis

conatu tantum non fuerit enecta, tandem *Ictero* intensiore omnem corporis superficiem ad instar *Croci* tingente, solvitur *Paroxysmus*. Aegra interea diris mentis angoribus pressa, omnem recuperandae Sanitatis spem prorsus abjicit: quae quidem animi dejectio & quasi *desperatio* quaedam, non magis, quantum ego observavi, ab hac *Hystericorum* Adfectuum specie sejungitur, quam sive *Dolor*, sive *Vomitus*, praememorati. Atque hoc genus in istis praecipue locum habet, quae corporis habitu laxiore, crudoque, sunt; tum & in iis, quae Infantes grandiusculos, cum ingenti sui & naturalium vitae staminum dispendio, sunt enixae.

Quandoque hoc malum in alterutrum ex *Renibus* incurfans, atrocissimo, quem illic parit dolore, *Paroxysmum Nephriticum* omnino mentitur, idque non solum doloris genere locoque quo saevit, sed & adscitis Vomitionibus immanioribus, tum etiam nonnumquam ex eo, quod dolor per *Ureterum* ductus propagetur. Ita ut aegre admodum dignosci queat, utrum haec symptomata ab incluso *Calculo*, an vero ab effectu aliquo *Hysterico* enascantur; nisi forte casus aliquis acerbior aegrae animum paulo antequam corriperetur discrucians, aut materiae viridis per vomitum rejectio, symptomata ista Adfectioni potius *Hystericæ*, quam *Calculosæ* tribuenda esse docuerint. Sed neque *Vesica* ab hoc Pseudo-symptomate atque e mentito adfectu immunis est, cum non tantum ipsa ab eo doleat, sed & *Urina* supprimatur, perinde ac si *Calculus* eam obstrueret, qui tamen nullus est. Rarissime autem cernitur postrema haec species *Vesicæ* attingens, quae vero *Renum* calculum imitatur, non ita raro. Utraque eas solet invadere foeminas, quarum vires, repetitis saepe paroxysmis *Hystericis*, jam fractae sunt, & sanitas corporis detrita.

Nunc in *Ventriculum* decumbens continuas *Vomitio- nes* excitat; nunc etiam *Diarrhoeam*, quoties scilicet in *Intestina* effunditur: at neutrum horum symptomatum sequitur dolor, licet in utroque persaepe compareat dictus ille succus viridis. Utraque haec species iis familiaris est, quas frequentiores paroxysmi *Hysterici* debilitaverunt. At-

Atque ut hic Morbus omnes ferme partes *Internas* infestat, ita etiam nonnumquam & *Exteriores*, carnemque musculosam occupat, *maxillas* scilicet *humeros*, *manus*, *crura*, *tibias*, nunc dolorem adducens, nunc tumorem: In quo genere is, qui *tibias* distendit, tumor prae reliquis conspicuus est. Cum enim in *Hydropicorum* tumoribus, duo haec semper observari possint, ut tumor scilicet sub vesperam se majorem exhibeat, tum etiam ut, pastaë instar madentis, vestigium digiti fortius impressi, formamque, referat; jam in hoc altero, tumor matutino tempore protuberantior est, nec digito cedit prementis, aut vestigium ullum manet. Plerumque etiam *tibiarum* alterutram tantum inflat: de cetero sive magnitudinem spectes, sive etiam superficiem, *Hydropicorum* tumores ita ad amissim aemulatur, ut aegrae se haud facile ab ea, quae infedit sententia, dimoveri patiantur.

Sed neque ipsi *Dentes* (quod vix credas,) ab hujusce morbi insultu se possunt defendere: licet neque vel minima cavitas, neque humoris alicujus defluxus, saltem, qui percipi queat, dolori sive ansam praebuerit, sive vehiculum; qui nihilo minus nec mitior est, nec contractior, aut expugnatu facilior. Isti vero tum dolores, tum tumores, quibus adficiuntur, partes exteriores, quas supra memoravimus, eas praecipue foeminas adoriuntur, quae longa paroxysmorum *Hystericorum* serie, ac impetu violento, tantum non examinatae, vitam ducunt vix vitalem.

Inter omnia vero morbi hujus tormenta, nullum se tam crebro ingerit, quam *dolor in Dorso*; quem certo certius periscentiscunt, quotquot vel levissime hoc adfectu tanguntur. Quinimmo id habent effectum commune dolores praedicti, quod illa, cui inhaeserant, regio, etiam post eorum discessum tenera sit, & quasi fustibus probe fuerit dedolata, tactum refugiat; quae quidem teneritudo sensim evanescit.

Hoc interim observatu dignissimum est, quod non raro notabilis quaedam *externarum partium refrigeratio*, symptomatis his omnibus viam quasi sternit, & plerumque non nisi paroxysmo finito dispellitur: quam quidem refrigerationem haud semel isti fere, qua ri-

gent cadavera, parem comperi, pulsu nihilominus recte se habente.

Addo, quod Hystericae fere omnes, quotquot ego hactenus tractavi, de *spirituum* dejectione sive *subfidentia* (ut cum illis loquar) conqueruntur: pulmonis regionem indigitantes, quoties locum, in quo haec spirituum contractio, seu subfidentia, sentitur, volunt designare.

Demum mulieres Adfectione Hysterica laborantes, nunc in *risum* effundi, nunc in *lacrymas* pariter immodicas solvi, nulla ~~causa~~ manifesta sive illum, sive has extorquente, nemini non est notum.

Inter omnia vero, quae in hoc morbo comparent Phoenomena, illud maxime proprium est, atque ab eo fere inseparabile, quod scilicet aegre *urinam* subinde reddant plane *limpidam*, ad instar aquae è rupibus scaturientis, idque satis copiose; quod quidem ego sigillatim percontando, in omnibus fere didici signum esse Pathognomonicum eorum Adfectuum, quos in Foeminis *Hystericos*, in Maribus *Hypochondriacos*, appellandos censemus. Atque in Masculis nonnumquam observavi, quod mox ab excreto lotio coloris Citrini (imo proximo fere temporis momento) violentiori aliquo animo motu derepente perculsi, statim urinam, CrySTALLUM claritate aemulantem, magna copia & impetu diu continuato, ejecerint; eo usque se male habentes, donec urina pristinum colorem induerit, & paroxysmus simul evanuerit.

Quin & omnibus tam Hystericis, quam Hypochondriacis, quibus scilicet jam malum inolevit, id accidit, ut *flatus* quandoque *nidosos* è ventriculo emittant, quoties aliquid comederint, licet moderate tantum & pro ratione adpetitus, tum etiam aliquando *acidum* eructent, acetum sapore referens, quoties in os ascenderit; laesa nempe utrobique concoctione, & succis proinde à naturali statu interversis.

Neque hoc tantum nomine infelices sunt, quod corpus ita male adfectum, & quasi conquassatum, ad instar aedium ruinas undiquaque minitantium, tantum non corruat & fatiscat, cum magis adhuc animo aegrotent, quam corpore: Cum enim desperatio plane
infā-

insanabilis de hujusce morbi natura sit, indignantur admodum, quoties aliquis vel minimam de sanitate recuperanda spem injecerit; facile interim credentes, omnia se quaecumque in homines cadere possunt incommoda, quaeque adeo fert rerum natura, perpeffuros; tristissima quaeque sibi ominantes, atque timorem, iram, zelotypiam, suspiciones, & si quae atrociora sunt animi pathemata, vel ex levissima, vel etiam nulla data ansa, adripientes, & sinu foventes irrequieto, anxioque; ab omni interim gaudio, spe, laetitia, abhorrentes: quae si forte occurrant, quando haerarae aves sunt, velocissime avolant, animum interim haud minus vehementer exagitantia, quam solent moestiora illa *πάθη*; ita ut nullibi mediocritatem fervent, in una levitate constantes; nunc amant praeter modum, mox odio eosdem sine causa prosequuntur; nunc hoc illudve sive sibi agendum proponunt, mox à proposito resiliunt, & quod cum eo pugnat, adgrediuntur, sed neque hoc peragunt, ita animi pendentes, ut numquam liceat quieta mente consistere. Quodque de Superstitiosis adserit Orator Romanus, nostris hisce Melancholicis pulchre quadrat. *Perfugium videtur omnium laborum & sollicitudinum esse somnus, at ex eo ipso plurimae curae, metusque nascuntur; dum funera tantum in somniis & denatorum Amicorum umbrae repraesentantur.* Ita tam animo quam corpore excarnificantur, quasi haec vita omnis ignis esset Expurgatorius, in quo scelera, alio in statu perpetrata, jam luerent atque expiarent. Neque hac tantum Maniacis accidit & furiosis, quos dicimus, sed etiam illis, qui, si hos animi impetus excipias, prudentia ac judicio valent, quique & meditationum profunditate, & sapientia orationis longe eos superant, quorum mentes his cogitationum aculeis numquam fuerint excitatae. Ita ut non sine ratione observaverit Aristoteles, Melancholicos ceteris ingenio praestare.

At vero tam horrendus animi status, qualem supra delineavimus, non aliis competit, quam iis, qui diu, multumque, cum hoc morbo conflictati, tandemque subjugati quasi victas manus dant: maxime si res adversae, animi moerores, sollicitudinesve, nimia in li-

terarum studio assiduitas, atque animi contentio, cum prava corporis diathesi conspirantes, oleum camino adjecerint.

Dies me deficeret, si omnia, quae adfectus Hystericos gravant symptomata enumerare velim; tam diversa atque ad invicem contraria specie variantia, quam nec Proteus lusit umquam, nec coloratus spectatur Chamaeleon. Proinde recte mihi videtur rationem subduxisse *Democritus*, (quantumlibet in morbi causa hallucinaretur) ubi in Epistola ad Hippocratem missa diserte adferit, *Sexcentarum aerumnarum, innumerarumque calamitatum, auctorum esse Uterum*. Neque tantum multifaria sunt illa, sed nec regula aliqua aut Typo uniformi se contineri patiuntur, quod in aliis hominum adfectibus tamen usu venit, sed quasi farra go sunt quaedam *φαινομένων* incomposita atque inordinata; unde perarduum est hujus morbi Historiam describere.

Causae autem hujus morbi *Procatarticae*, seu externae, vel sunt vehementiores corporis motus, vel etiam multo saepius violenta quaedam animi commotio, à repentino aliquo, sive irae, sive doloris, sive etiam timoris, & similium Pathematum insultu. Quoties itaque me consulunt Foeminae de hoc illove corporis adfectu, cujus ratio è vulgaribus Morborum dignoscendorum axiomatis nequeat reddi, numquam non diligenter ab eis exquiro, an non eo, de quo conqueruntur, malo tum praecipue fatigentur, cum tristitia, aerumna, aut alia aliqua perturbatio eas male habeat? quod si annuerint, jam satis superque mihi constat, morbum in hac, de qua agimus, tribu censendum; praesertim vero si diagnosin id clarius illustret, quod scilicet certis aliquot temporibus urinam limpidam & Crystalli aemulam, eamque copiosam simul excernant. His vero animi motibus, qui usitatioribus sunt hujus morbi *αεφάρταις*, accedunt vel Stomachi vacuitas ab inedia pertinaciori, vel nimiae humorum evacuationes, sive à sanguine intemperanter effuso, sive ab Emetico aut Cathartico, cui impares erant aegrae vires.

Jam vero ab hac totius morbi imagine, secundum vulgatissima ejus *φαινόμενα* depictam, proximo loco ejus *Causae Efficientes internae* sive *αετιολογία* mihi veniunt pensitandae, quantum eas ex omnibus, quas descripsimus, circumstantiis simul junctis, expiscari valeam. Pendent ergo *Adfectiones istae*, quas in foeminis *Hystericas*, in maribus *Hypochondriacas* insignire libet, quantum ego judico, à Spirituum animalium *ἀναξία*, unde factò impetu in hanc, illamve partem plus quam pro rato densi nimique feruntur, spasmos uti & dolorem excitantes, ubi in partes sensu exquisito praeditas irruunt, atque organorum, tum ejus, in quod se ingerunt, tum istius, à quo abscedunt, functiones pervertentes; cum utrumque ab hac tam iniqua partitione, quae naturae oeconomiae penitus adversatur, haud parum detrimenti capiat.

Cujus quidem *ἀναξία* origo, atque *Causa antecedens*, est debilior dictorum Spirituum crasis, sive nativa ea fuerit, sive etiam adventitia, unde quavis *αεθέρ* dissipatu faciles sunt, & eorundem systema nullo fere negotio dirimitur. Quemadmodum enim *Homo* quidam *exterior* conspicitur ex partibus sensui obviis compaginat, ita procul dubio & *interior* est quidam *Homo*, è debita spirituum serie, & quasi Fabrica, constans, solo rationis lumine contemplandus. Hic vero cum temperie corporis intimius conjunctus & quasi unitus, tanto aegrius faciliusve de statu suo dejicitur, quanto major est minorve ea, quam à natura sortimur, Principiorum constituentium firmitas. Quamobrem Foeminas longe plures quam Masculos hic morbus adgreditur, quoniam videlicet istas natura magis delicatulo rarioreque corporis habitu (cei vitae molliori, & hominum deliciis destinatas) blanda donavit; Mares autem toroso corporis robore, utpote qui laboribus exantlandis in tellure colenda, repastinanda, & feris, quibus alantur, capiendis, aliisque similibus, apti nati sint.

Dictam autem Spirituum *ἀναξία* hujus morbi causam esse, Phoenomena jam descripta satis probant, quorum praecipua tantum attingam, à notissimo illo *Adfectu Hystérico*, qui *Uteri Strangulatus* vulgo dicitur,

tur, initium faciens. Hic jam Spiritus, facto quasi agmine in ventre inferiore, catervatim magnoque impetu in fauces irruentes, spasmos excitant per omnem quam transeunt regionem, ventrem inflantes ad instar Globi praegrandis, qui tamen nihil aliud est, quam partium spasmio tentatarum convolutio, & quasi conglobatio, quaedam, quae non nisi magna vi reprimi potest & coerceri. Partes interim externae massaque carnea à spiritibus, jam alio raptis, magna ex parte destitutae, eo usque frigescunt persaepe, non in hac sola Affectus Hysterici specie, sed in aliis omnibus, (quod prius adnotatum) ut cadavera non frigeant magis. Pulsus interim qualis sanarum est, nec aegra ab hoc frigore de vita periclitatur, nisi illud ab evacuatione aliqua enormiori praecedente originem ducat.

Idem etiam dici potest de violentiori isto Affectu Hysterico, qui externa facie *Colicam Biliosam*, vel etiam *Passionem Iliacam* aemulatur: in quo aegro dolore vix tolerando in regione Cordis scrobiculo circumposita, una cum immani materiae herbam colore referentis evomitione discruciat. Quod quidem symptomata haud aliunde nasci existimo, quam à vehementi spirituum dense conglomeratorum in dictas partes impulsu, unde & spasmus, & dolor, & earum totalis facultatum subversio.

Neque ex eo, quod ista, quae in hoc Affectu sive per os, sive per sedem egeruntur, colore quandoque viridi tingantur, statim conficitur morbum hunc in humoribus residere, aut atrocissimum illum dolorem, ab humoris alicujus acrimonia partem, cui inhaeret, dilaniantis, produci; quem idcirco pro minera morbi habeamus, ac proinde Remediis tam *ὑπο* quam *κατα* Catharticis radicitus extirpandum censeamus. Etenim de facto constat, aegritudinem illam, qua laborant navigantes (à spirituum animalium agitatione ortam, in fluctuanti ac irrequieto mari) colluviem coloris plane herbacei ex hominum vel sanissimorum ventriculo exantlare, ubi primum in mare longius sunt proVecti, quibus tamen, ante semihoram ultimo elapsam, non inerat Bilis haec, quam Porraceam adpellare libet. Annon & Infantes in Paroxysmis Convulsivis,

sivis, in quibus Spirituum animalium maxime res agitur, tam per superiora, quam per inferiora materiam ejusdem plane coloris ejiciunt? Quibus addendum est id, quod experientia ferme quotidiana docet, scilicet quantumlibet ejusmodi sive foeminas, sive infantes, iterata catharsi exhauserimus, attamen color jam dictus in eis, quae vel per vomitum, vel per sedem exeunt, usque visetur. Quin etiam à Pharmacis, tam emeticis quam catharticis, frequentius propinatis, uberior materiae viridis nascitur seges, cum ab utroque genere Spirituum ἀταξία provehatur: quae vel nescio quomodo istarum partium fermentum destruit ac pervertit, vel in ventriculum, intestinaque, vi spasmodum succum aliquem alienae indolis intorquet, qui humores ejusmodi coloribus inficere potis est. *Chemiae* Sectatores, licet nondum ita bene cum illis sit, ut quae in Organis suis πολυτέχνους Medicamenta elaboraverint, majus aliquid in morbis debellandis praestent, quam quae contunduntur in Mortario, vel in Olla decoquuntur, tamen curiosorum ἐπιεργία eousque gratificari norunt, ut duos liquores aequè limpidos clarosque ostendentes, ex iisdem invicem commistis, saturatum colorem aliquem, quasi praestigiantes, possint exhibere. Et profecto, ita lubrica est & evanida colorum speculatio, ut nihil certi ex illis de corporum, in quibus adparent, natura queat deprehendi. Neque magis sequitur, ea, quae colore viridi sunt, acria esse omnia, quam omnia, quae sunt acria, viridi esse colore. Re itaque undique perpensa, satis liquet, dolorem immanissimum, qui hac Colica Hysterica laborantes pene exanimat, tum etiam materiae viridis rejectionem à Spiritibus, nimio impetu in partes sub cordis scrobiculo positas incurfantibus, atque easdem spasmò contrahentibus, omnino excitari.

Huic etiam Spirituum enormitati tribuendum est symptoma istud, quod superius *Clavi Hysterici* nomine indigitavi, in quo Spiritus ab omni corporis ambitu, in certo pericranii quasi punctulo, consentrantur, dolores haud minus perterebrantem, quam si clavus ferreus in caput vi adigeretur, accercentes, una

na cum insigni materiae viridis evomitione. Quae quidem Spirituum ab universo corpore, quasi in punctum, contractio, non multum abludit ab ista radiorum Solis collectione, quae fit ope Vitri Incensorii: utque hi vi unita exurunt, ita & isti ob eandem rationem dolorem infligunt, membranas quasi discerpentes lacerantesque, junctis viribus.

Deinde ab hac inordinata Spirituum agitatione, sanguinem perturbante, exoritur Symptoma illud, tam Hystericis, quam Hypochondriacis haud insolens, ut supra notavimus, quod nempe saepenumero *urinam* reddant *claram*, limpidamque simul & copiosam: cum enim sanguinis oeconomia subinde interpellatur, quod importatur serum, satis diu retinere nequit aeger, sed illud prius dimittit, quam istis particulis salinis, quarum ope color ad citrinum traduci debuerat, in praegnari potuerit. Cujus rei quotidianum habemus experimentum in eis, qui, cum plus satis liquoris, maxime tenuioris atque attenuantis, ingurgitaverint, lotium mox limpidissimum excernunt. Quo in casu sanguis ab ea feri quantitate, cui retinendo prorsus impar est, plane devictus, illud omnino limpidum amittit, necdum à corporis succis infectum, ob moram justo brevior.

Tertius jam agitur annus, à quo Nobilis quidam me sibi Medicum volebat, qui *Colicam Hypochondriacam* pati mihi videbatur, ad *Passionem Iliacam* fere accedentem, doloreque & vomitu enormiori; quo morbo diu, multumque fuerat vexatus, & tantum non fractus. Per omnem morbi decursum sedulus animadverti, quod ubi pessime se habuerit, urina limpida & exors coloris semper fuerit, quando vero paulo melius, ad citrinum vergeret illa. Hunc die quodam adiens, *urinam* conspexi, quam tribus vicibus excreverat, in matulis totidem reservatam, *citrino* colore praeditam: laetus ipse, hilarisque, cibum ex *ἐμπέπτοις* aliquem jam adsumere meditabatur, invitante, quod mihi dicebat, adpetitu: in quo temporis articulo superveniens quidam eousque bilem commovebat, ut ex templo aegrotans matulam deposceret, quam urina limpidissima, crystallum colore aemulante, fere implevit.

Forse

Forte etiam à Spiritibus sanguinem ita molestantibus pendet *Ptyalismus* ille Hystericis familiaris, cum ad multas septimanas salivam exspuant tenuem, perinde ac si Unguento ex *Mercurio* fuerint delibutae: durante enim hoc turbido sanguinis statu, in quo excretionibus ad Naturae methodum exigendis imparis est, ferum, motum hunc inversum forte sibi vendicans, non jam in renes pro lege Naturae exoneratur, sed per arteriarum extremitates in glandulas deponitur, & per *Ductus Salivales* salivae forma prodit. Idem dici potest de nocturnis istis sudoribus, quibus foeminae Hystericae nonnumquam perfunduntur, qui non ab alia causa fiunt, quam à feri sanguinis diathesi, qua in corporis habitum gestit effundi, ob modo memoratam sanguinis ἀταξίαν.

Frigus quod attinet, quo toties algent partes externae in Affectibus Hystericis, luce clarius est, illud ex eo accidere, quod Spiritus suam in illis stationem deferentes, se nimio opere in hanc illamve partem inferant: Nec est dubitandum, quin tam *Fletus*, quam *Cachinnus*, quem tollunt haud raro Hystericae, etiam nulla data ansa, à Spiritibus Animalibus procuretur, Organa, quae his functionibus Animalibus inserviunt, magna vi pulsantibus.

Obiter dicam, Mares etiam, quamvis rarius id eveniat, Fletui ex nulla *αἰτία* quandoque obnoxios reperiri. Accersebar aliquando ad Virum tam ingenio, quam genere nobilem, qui non nisi paucis diebus à Febre convalescerat, alterius Medici consilio usus, qui & sanguinem detraxerat, & Pharmacum Catharticum ter exhibuerat, tum etiam carnibus illi interdixerat. Hunc ubi vestitum conspexerim, & de rebus quibuslibet cum iudicio differentem audierim, rogabam, quorsum me conveniret; respondit Familiaris quidam ejus, modo exspectarem paulisper, res ipsa loqueretur; confidens itaque & sermones cum aegro trahens, mox observavi labrum inferius pendulum protrudi, cum motitatione crebra, (uti solent Infantes morosiores fletum adornare) & exinde aegrum in tantas solvi lachrymas, quantas vix alias vidi umquam, cum gemitu ac suspiriis tantum non convulsivis. Qui tamen, repentinus
tor-

torrens non ita multo post detumuit prorsus. Hanc ego Adfectionem à spirituum ἀταξία, (partim à morbi diuturnitate, partim ab evacuationibus, quas ὑγίαια necessario exigebat, orta) pendere existimabam: partim etiam ab exinanitione, & abstinencia à carnibus, quam etiam ad dies aliquot, posteaquam convaluerat, imperaverat Medicus, quo eum à recidiva praeftaret securiorem. Hinc eum pronunciaui extra omnem Febris aleam jam constitutum; symptomaque praedictum inanitioni tantum deberi: ac proinde suadebam, ut pullum Gallinaceum assum in prandium juberet parari, & simul Vinum modice hauriret; quo facto & carnibus deinceps moderate vescens, numquam deinceps Fletum hunc convulsivum passus est.

Ut tandem finiam, (cetera enim, quae in hoc morbo spectantur Phaenomena, jam missa facio) ab hac ipsa Spirituum inordinatione nascitur perturbatio illa, & varians subiinde tam animi quam corporis intemperies, quae tum in Hystericis, tum Hypochondriacis dominatur: cum enim utrisque desit ea spirituum firmitas, quae in robustioribus atque iis, quorum facultates jugi spirituum vegetorum subsidio actuantur, semper invenitur, impressiones rerum minus gratarum nequeunt perferre; sed vel ita, vel dolore subito, perciti, perinde sunt irritabiles, atque illi, quorum ὑπερτονία mollius & debilius, vel natura primo procudit, aut longior aegritudinum sive series, sive mora tandem reddidit. Etenim animi robur & constantia, quamdiu hoc corporis luto is incrustatur, à firmitudine spirituum eidem famulantium maxime pendet; qui quidem supremum in scala materiae gradum constituunt, in ipso *Entis immaterialis* confinio positi. Cumque Animi compages, si fas est ita dicere, longe magis affabra sit & delicata, quam est corporis structura, utpote quae in harmonia facultatum praestantissimarum & pene divinarum consistat, si hujus εὐσεβείας quoquo modo fuerit interrupta, conturbataque, major inde sequetur ruina, quanto praecellentius erat & magis exquisitum opificium, dum integrum perstaret. Et hic quidem miserorum, quos depinximus, animoque fractorum, status est; cui malo non citius remedium adferet pertinax

nax aliquod vel insolentissimi Stoici Decretum, quam *ὁδὸν ἀλγίας* praecaverit is, qui firmiter statuerit, se nullo modo permissurum, ut dentes dolore pertententur.

Satis itaque jam constat, opinor, omnem hunc morbum ad Spiritus animales non rite dispositos referri debere; nec à femine aut sanguine menstruo corruptis (quod adserunt nonnulli Auctores) & halitus malignos in partes adfectas elevantibus, produci; nec à succorum nescio qua perversa depravatione. sive etiam humorum acrium congestione, ut alii volunt, sed ab iis, quas modo adsignavimus, causis. Quod enim morbi fomes in materia non delitescat, unica hac instantia satis elucescet. Foemina v. g. quae rectissima semper valetudine uti solet, modo delicatula sit illa, & teneriore corporis habitu, si forte errore aliquo, sive Emetico, sive Cathartico quovis fortiore, nimium fuerit debilitata exhaustaque, certo certius symptomate aliquo, ex iis, quibus hic morbus stipatur, multabitur; quod tamen ejusmodi Vomitus vel Catharsis amoliretur magis quam invitaret, si morbi minera in humore contineretur. Idem dici potest de immodico sanguinis dispendio, sive phlebotomia is fuerit extractus, sive in puerperio debito copiosius manaverit, uti & de exinanitione, & justo longiore à carnibus abstinentia; quae omnia ad Affectus Hystericos praecavendos potius facerent, quam ad eosdem accersendos, si illorum fomes in materia aliqua involveretur: cum è diverso non alia causa ita constanter pariat hujusmodi Affectus, ac solent dictae Evacuationes.

Quamvis autem satis pateat, originarium hujus morbi fomitem, in humoribus nullatenus stabulari, fatendum est tamen (quod res est) spirituum *ἀταξίαν* illam, cui morbus debetur, humores putridos in corpore coacervandos gignere, cum tam illarum partium functio, quae vehementiori spirituum impullu distenduntur, quam earum, quae illis privantur, omnino pervertatur. Cumque harum pleraeque Organa sint quasi Separatoria, excipiendis cruoris recrementis designata, si earum functiones quovis modo laedantur, fieri non

potest, quin ingens faeculentiae colluvies accumuletur; quae quidem eliminata fuisset, totaque proinde sanguinis massa depuratio facta, modo singula organa munus suum explevisent; cui nullo modo defuissent, si debita Spirituum oeconomia universas invigorasset. Huic ego causae adjudico *Cachexias* insigniores, *avogizian*, sive *Alpetitus prostrationem*; in Juvenulis *Chlorosin*, sive *Febrim albam* (quam quidem speciem esse *Adfectionis Hystericae* nullus dubito, aliamque omnem malorum Lernam, in qua immerguntur misellae, quotquot hoc morbo diu elanguerunt: quae omnia à succis putrescentibus in sanguine congestis, atque exinde in organa varia depluentibus, succrescunt. Hujus farinae est *Hydrops Testium* in foeminis, quae jam diutius Adfectu Hysterico laboraverint, natus à succis depravatis è sanguinis massa in organa rejectis; unde perversis eorundem facultatibus, primo steriles fiunt Mulieres, & destruitur prorsus oeconomia partium, indeque serum & sanies gignuntur, quae non tantum *Nodulos ovaque Testium* interficiunt, sed etiam in Tunicarum interstitia se insinuantia, Testes in molem ingentem elevant; quod in earum dissectionibus cernitur, quae hoc morbo pereunt. Diathesis interim Hysterica horum, aliorumque, humorum similium causa est primaria, quamlibet ejusdem cum illa prosapiae non fuerint.

Quemadmodum in *Febre Quartana*, qua vel pancreatice valens quispiam corripitur, si modo duos tresve dies in locis paludosis ac lacustribus egerit; primo spirituosum quoddam *plasma* morbi hujus sanguini imprimitur, quod diuturnius inhaerens, laesa tandem naturae oeconomia, omnes corporis succos inquinat, aliena prorsus indole eos imbuens; unde aeger (maxime si aetate grandior fuerit, ac in senium jam vergat) *Cachexiis*, aliisque malis, obnoxius redditur, quae *Febribus Intermittentibus* diu adfligentibus superveniunt. Quae tamen Febres non sunt profligandae remediis, quibus rectissime expurgantur hujusmodi humores, sed *Specificis* iis, quae abigendis Febribus immediate dicantur.

Ex omnibus, quae nos haecenus congeffimus, abunde mihi constare videtur, praecipuam in hoc morbo Indicationem Curativam eam esse, quae sanguinis (qui spirituum fons & origo est) corroborationem indigitat; quo facto, spiritus invigorati eum servare possint tenorem, qui & totius corporis, singularum partium oeconomiae competit. Cum vero haec spirituum *ἀραιία* (quod supra fieri posse concessimus) mora longiore humores vitiaverit, è re fuerit, eosdem jam corruptos & *Plebotomia* & *Catharsi* prius imminuere, modo aegrae vires permiserint, quam ad sanguinem corroborandum nos adcingamus; quem quidem scopum vix adsequi poterimus, quamdiu faeculenta humorum colluvies se mediam, quasi obicem, interposuerit. Quandoquidem autem *Dolores* atrociores, *Vomitiones*, & *Diarrhoeae* enormes ita nonnumquam effervescent, ut inducias non ferant, usque quo primariae illi fortificandi sanguinis Intentioni possit satisfieri, quandoque ab effectis consopendis (missa aliquantisper causa) Curationis tela necessario ordianda est; Exhibito scilicet Medicamine *Anodyno*: dein spiritibus, quorum crassior infirmior morbi causa est, rectificandis opera danda est, quo ejusmodi symptomatis deinceps occurratur. Cumque experientia doceat, permulta esse, quae foetoris exhalatione repellendis spiritibus seditionem molientibus, & in loco suo continendis apta nata sint, (quae idcirco *Hysterica* audiunt,) neque illa sunt negligenda, quoties dictis intentionibus implendis operam navamus.

Ad hanc ego metam collimans, venam in brachio secari jubeo, dein ut purgetur aegra tribus quatuorve auroris continuis. Per hos dies, in quibus *Venaesectio* & *Catharsis* celebrantur, ita plane nihil emolumenti capere aegra, ut in pejus ruere sibi videatur, cum dictae Evacuationes tumultu concitato *ἀραιία* promoveant; quae de re aegram diligenter praemoneo, ne animum despondeat, suadente morbi genio: utut fuerit, vitiosi isti humores, quos à morbo diuturniore coaggeratos supponimus, quadamtenus sunt detrahendi, antequam primariae Intentioni percommode satisfacere queamus.

Post has Evacuationes ad sanguinem confortandum, & proinde etiam spiritus ex eo prognatos, *Remedium* aliquod Martiale seu *Chalibeatum* ad *dies triginta* praescribo adsumendum, quo non aliud certius hinc votis respondet. Etenim massae sanguineae jam effoetae, & languescenti, volatile quoddam Fermentum, ceu calcaria, subdit, à quo excitantur & quasi eriguntur spiritus antea jacentes, & suo pondere pressi. Cujus rei indicium est vel apertissimum, quod quoties *Chalybs* in *Chlorosi* propinatur, pulsus derepente major fit & celerior, exteriora corporis incalescere, facies non amplius pallida & mortuis concolor, sed vivida cerni & sanguine purpurata. Attamen hinc notandum, quod non semper Venaesectio & Cathartica Chalybis usus sint praemittenda, cum viribus admodum imbecillis & diuturnitate morbi attritis, fractisque, omitti ea possint ac debeant, & cum Chalybe statim incipiendum; quod diligenter advertendum.

Commodissime vero, aut ego fallor, in *substantia* exhibetur; atque ut nec observavi umquam ipse, nec fando accepi, eum ita sumtum cuivis nocuisse, ita certiore me fecit experientia multiplex, nudam Chalybis substantiam & felicius, & breviori temporis spatio, curationem absolvere, quam si is quovis ex iis, qui vulgo feruntur, modo fuerit praeparatus. Cum tam in hoc quam in aliis melioris notae remediis id quandoque praestiterit Chemicorum officiosa sedulitas, non tantum ut *ὑπερβολή* non sint, sed etiam à perversa eorumdem diligentia & opera plusquam otiosa magis evilescant. Audivi etiam, (quod si modo verum sit, adsertionem hanc nostram fortiter sustinebit) ipsam Mineram, prout à terrae visceribus effoditur, crudam efficacius in morbis subjugandis operari, quam Ferrum ignem jam passum & fusione depuratum: cujus rei fides tamen penes Auctorem sit, me nondum experto, siccine se res habet, an vero aliter. Id certo scio, nullum remedium praeclarum atque *ἰσχυρόν* uspiam gentium fuisse procusum, quod non à natura praecipuas vires acceperit: unde *Θεὸν χεῖρας*, non vero Hominum, praecellentiora quaevis medicamina Antiquitas grata compellavit. Quod vero nativa quidpiam bonitate

tate praestans, & efficacia, mirandos edat effectus, quacumque demum forma ingeratur, testes hîc adduco Parillud nobile, Papaveris lachrymam sive *Opium*, & *Corticem Peruvianum*. Neque enim tantum in medicamentis praeparandis medica cernitur peritia, quam in iis seligendis, adpropriandisque, quae Natura, suo igne elaborata atque evecta, liberali manu porrigit. Id tantum nobis agendum restat, ut Medicamenta in eam formam reducantur, qua vel eorumdem substantia, vel saltem vis & efficacia, melius corporibus nostris impertiri queat: cui muneri obeundo facultates nacti sumus plus quam pares. Post Chalybis substantiam ejusdem *Syrupo* lubentius, & prae ceteris, utor. Fit autem è ferri aut Chalybis limatura, in Vino Rhenano in frigido infusa, usque dum vinum satis impraegnatum fuerit, quo facto liquor colatus cum sacchari quantitate sufficienti in Syrupi consistentiam excoquendus est.

Nec mihi solemne est, toto illo spatio, quo aegra Chalybeata sumit, Catharticum aliquod statis interval-
lis exhibere. Cum tam in genere Hysterico, quam Hypochondriaco, Chalybis vires à Cathartico interdi-
ci atque infringi mihi videantur. Quando enim id mihi palmarium sit, ut spiritus in ordinem redigam, atque eorum systema redintegrem, firmemque; quod toto vix octiduo refarciveram Chalybis ope, Cathartico vel lenissimo exhibito, die unica rursus demolior; at-
que ita diruta exstruendo, atque à me exstructa sub-
ruendo, & aegros & operam ludo vanus & infelix Ar-
delio. Qui quidem mos cum etiam in usu Aquarum Mineralium obtineat, quae Ferri minerae sunt partici-
pes, haud mihi dubium est, easdem exinde minus effi-
caces reddi. Non sum nescius, quosdam fuisse fana-
tos, Catharticis non tantum intercalatis, sed etiam
quotidie cum Chalybe propinatis: quod tamen non
tam Medici prudentiam, quam Chalybis virtutem
in eorum mihi comprobatur, cum, si ea omittantur,
breviori temporis spatio Curatio succedat.

Neque sane video in aliis adfectibus multis praeter
jam dictum, quid emolumenti, sive potius quid non
incommodi, tam repetita Catharticorum exhibitio ae-

gris adferre queat. Quamvis enim haud negandum est, quin intestina ex impuritatibus liberent ea, & pariter e massa sanguinea humores noxios in ea stabulantes aliquantulum extrahant; è contra tamen haud minus certum est, quod frequenter repetita in corporibus imbecilibus (maxime vero in aetatibus tenellis) plurimum officiant; cum ex hac ~~causa~~ ingens humorum colluvies in viscera eliciatur, atque iis in partibus deposita fermentationes praeternaturales invitet; ex quibus deinceps *Tumores* in infimo ventre oriuntur, tanto magis indies mole augescentes, quanto saepius aeger purgetur. Atque id demum accidit, ut istae partes prae imbecillitate & caloris nativi (jam sub humorum onere quasi obruti) defectu, *tabe* facile adficiantur ac putrescant. Quandoque etiam, *Oeconomia* viscerum ob causas jam dictas penitus everfa, *Glandulae* praeternaturales, *Strumae* soboles, & id genus similia Mesenterio adcrescunt, & ad mortem viam sternunt. His rationibus adductus tutissimum esse iudico, in *Infantibus* post evacuationes universales, easque perpaucas, eo Indicationem Curativam dirigere, ut confortentur sanguis & viscera. Quod *Vinum Hispanicum* vel solum, vel *Herbis corroborantibus* alteratum, efficere potis est, modo mane & sero cochlearia aliquot (pro ratione aetatis aegri) satis diu exhibeantur. Cum vero, quae exterius admoventur, tenera Infantium corpora facile penetrent, proindeque sanguinem ipsum qualicumque virtute sua penitus adficiant, è re erit in *Tumoribus*, qui ventrem eorum occupant, sive *Scrophulis*, sive *Rachitidi verae* originem illi debeant, *Linimentis* uti, quae sanguinem ac viscera corroborandi, ac pariter labem aliquam morbificam iis indutam delendi, vi pollent. Ut *R. Fol. Absinth. vulg. Centaur. min. Marrub. alb. Chamaedr. Chamaepit. Scordii, Calamintb. vulg. Parthenii, Saxifrag. pratens. Hyperic. Virgae aur. Serpill. Mentb. Salviae, Rutae, Card. bened. Puleg. Abrotan. Chamomel. Tanacet. Lilior. Convall. (omnium rec. collectorum & incisorum) aa. m. j. Axungiae porcinae lb iij. Sevi ovini, & Vini Clareti aa. lb ij. Macerentur in olla fictili, super cineres calidos per horas xvj. Deinde ebulliant ad humiditatis*

consumptionem, & postea colentur, ut fiat Unguentum, quo venter ac hypochondria illinantur, mane & sero, per 30. vel 40. dies continuas, uti etiam axillae utraeque. Quoad *Rachitidem* autem hoc notandum, quod in tumoribus istis, qui ventres Infantium post longas *Intermittentes Febres* olim infestarent, verae *Rachitidi* non multum abludentes, repetita Catharsis omnino videretur indicari; cum ante usum *Corticis Peruviani* istae Febres in diuturnitatem longam se extenderent, ac proinde sedimentum deponerent, huiusmodi Tumorum causam, quae ideo non nisi purgatione repetita abigi poterat. Attamen in *Rachitide vera* Cathartica locum non habent, nisi ut semel vel bis ad plurimum aeger purgandus, antequam usum Alterantium adgre-diatur. Per totum autem tempus, quo partes illinentur, intus adsumat vinum modo dictum; vel, si fieri possit, pro potu omni bibat *cerevisia*, in qua quantitas sufficiens *berbarum praedictarum*, vel earum saltem aliquam multarum, una in dolio inclusa fuerit. Denique hoc, quod innui, diligenter advertendum volo, cum non paucos Infantes atque pueros à Catharticis saepe repetitis (quae forte ventris tumor invitaverit) interemptos fuisse satis sciam. Sed haec obiter.

Si quis objecerit, *limaturam Chalybis*, nisi aeger subinde fuerit expurgatus, in visceribus haerentem, ei, qui illam devoraverit, nocere posse; respondeo primum, me nihil umquam tale in quoquam deprehendisse: deinde longe verisimilius esse, eandem muco, & excrementitiis partium humoribus, involutam una cum istis tandem omnem elabi, quam medicamentis purgantibus exagitatam, quae adstrictiones insolitas, & Viscerum torsiones, contractionesque, adferunt; qua quidem compressione, *Chalybis* particulae, viscerum tunicis impactae, in iisdem penitus defigi possunt.

Interea dum *Chalybs* administratur (ad confortandum scilicet sanguinem & spiritus Animales) Remedia, vulgo dicta *Hysterica*, in usum quasi obiter revocanda sunt, idque eo modo atque ea forma, quae maxime conveniunt aegris; quae quidem si in forma solida fuerint deglutita à minus fastidiosis, potentius

longe, spiritus in officio & loco suo retinebunt, quam si in liquida hauriantur, hoc est, sive Decocta, sive Infusa. Ipsa enim substantia ventriculum diutius sapore suo adficit, & corpus inficit, penitius.

In summa, Indicationibus, quas supra attigi, universis satisfactorius, paucula haec & vulgaria praescribere soleo; quae licet nihil magnifici prae se ferant, ut plurimum tamen id praestant, quod volo.

Mittatur sanguis è brachio dextro ad 3viij.

℞. *Galban. in tinctura Castor. solut. & colat. 3iij. Tacamabac. 3ij. F. Emplast. Umbilico admovendum.*

Sequenti mane adgrediatur usum sequentium *Pilularum.*

℞. *Pilul. Coch. maj. 3ij. Castor. pul. gr. ij. Balsam. Peruv. gutt. iv. F. Pilulae n. iv. Cap. hora quinta matutina superdormiendo. Repetantur per duas vel tres alias vices, idque singulis vel alternis auroris, pro ratione virium, aut operationis.*

℞. *Aq. Ceras. nigr. Rutae, & Bryon. comp. aa. 3iij. Castor. in nodulo ligat. & in vitro suspens. 3℔. Sacchar. Crystall. q. s. F. Symplicium, de quo capiat cochlearia iv. vel v. in omni languore; instillando primae dosi, modo paroxysmus urgeat, spir. C. C. gutt. xx.*

Post Pilulas purgantes modo supra descripto sumtas, utatur & sequentibus.

℞. *Limatur. Chalyb. gr. viij. cum s. q. extracti Absinth. F. Pilulae n. ij. sumat summo mane; repetanturque hora quinta pomeridiana, per dies xxx. superbibendo haustum Vini Absinthitis.*

Vel pro usu quotidiano, ℞. *Limatur. Chalyb. & extract. Absinth. aa. 3iij. Massa asservetur pro usu. Capiat iisdem temporibus gr. xvj. vel 3j. in Pilulas tres redacta.*

Vel si forma Boli magis adrideat, ℞. *Conserv. Absinth. Roman. & conserv. flaved. Aurantior. aa. 3j. Angelic. condit. Nucis moschat. condit. & Theriac. Andromach. aa. 3℔. Zinzib. condit. 3ij. cum s. q. syrup. Aurantior. F. Electuarius. ℞. Electuarii praescript. 3℔. Limaturae Chalybis prope triti gr. viij. cum s. q. syrup. Aurantior. F. Bolus, sumendus mane, & hora quinta pomeridiana, superbibendo haustum Vini Absinthitis.*

℞.

℞. *Myrrb. elect.* & *Galban. aa.* ʒi ℥. *Castor. gr.* xv. *Asae foet.* ʒ℥ cum s. q. *Balsami Peruv. F. Pilulae*, è singulis *Dracemis* xij. sumat. iij. singulis noctibus. superbibendo *Aq. Bryon. comp. Cocblear.* iij. vel iv. per totum decursum hujus processus.

Sin autem pilulae ultimo praescriptae ventrem moverint, quod in corporibus, quae facillime purgantur, prae *Gummi*, quae insunt, quandoque fit; tum sequentes substituantur.

℞. *Castor.* ʒj. *sal. Succini volatil.* ʒ℥. cum s. q. *extract. Rutae F. Pilulae exiguae*, numero xxiv. cap. iij. singulis noctibus.

Hic autem observandum, quod *Chalybeata* in quacumque forma aut dosi exhibeantur, foeminis quandoque magnas tum animi, tum corporis, perturbationes inducant, idque non solum primis diebus, (quod fere omnibus solemne est) sed etiam per totum tempus, quo illis utuntur; in hoc casu non statim *Chalybis* usus dictis temporibus interrumpendus; sed, quo melius eundem ferre poterint, *Laudanum* aqua aliqua hysterica mistum singulis noctibus, ad tempus aliquod, propinandum.

At ubi symptomata mitiora sunt, & res sine ferro introsumto transigi posse videatur, (in minore scil. morbo) satis habeo sanguinem mittere, atque alvum solvere ad dies tres quatuorve, ut supra diximus: Dein *Pilulas Hystericas* alterantes, praememoratas, mane & sero per x. dies capiendas imperare. Quae quidem Methodus in adfectu leviori raro à scopo aberrat. Immo *Pilulae istae* solae, vel omissis *Phlebotomia* & *Catharsi*, saepe magnos effectus edunt.

Serio interim animadvertendum est, nonnullas foeminas *Idiosyncrasia* quadam ab *Hystericis* illis *medicamentis* (quae plerisque hujus morbi symptomatis levamen adferunt & solatium) ita penitus abhorrere, ut non solum non juventur, sed etiam insigniter ab eorum usu laedantur. In his itaque omnino sunt omitenda ista: *Φύσις γὰρ ἀντιπαρῆσθης*, ut divinus Senex, *καὶ πᾶσι*. *Invita Minerva* nihil quidquam molientum.

Quae quidem *Idiosyncrasia* adeo insignis ac frequens est,

est, quod, respectu ad eam non habito, aegrae in discrimen vitae conjici possint; idque non solum quoad Hysterica, sed quoad multa Remedia alia: cujus in praesentiarum instantiam unicam adferam. Foeminae nonnullae, *Variolis* laborantes, *Syrupi* è *Moeconio* usum ferre non possunt, utpote à quo *Vertigines*, *Vomitiones*, & id genus symptomata ad *Adfectus Hystericos* pertinentia, accersantur, quibus tamen *Laudanum liquillum* apprime conveniat. Quod &, dum haec scriberem, in Adolescentula Nobili observavi, cui *Variolis* laboranti, cum sexta ac septima nocte syrupum dictum exhibuissem, symptomata prius memorata singula exhibitione ei ingruebant, neque pustularum inflammatio debito modo procedebat; sed cum in posterum *Laudano* uteretur, à Symptomatis dictis prorsus immunis erat; faciei tumore, ac pustulis, indies auge-scentibus, &, quod non minus leti ominis erat, *anxietas* ista, cum *inquietudine* quadam tam quam corporis, (quae quasi *paroxysmus Variolarum* solet esse) prorsus tolleretur, quoties *Paregoricum* hoc propinabatur, aegra mox viris atque animum exinde recipiente. Hoc obiter.

Atque ita *Hystericus Adfectus* quoad plurimum sanantur, ut & pleraeque *mulierum*, quas appellant, *obstructiones*; at prae ceteris *Chlorosis* seu *pallidi virginum colores*, uti etiam *mensium suppressiones* qualescumque.

Attamen si sanguis usque adeo effoetus fuerit, tantaque proinde spirituum *araxia*, ut *Chalybs*, praescripta methodo usurpatus, malo vincendo par non sit, adeundae *Aquae Minerales* aliquae, *Ferri minera saturae*, quales sunt nostrae *Tunbrigenses*, aut aliae nuper repertae. Harum enim virtus *Chalybeata*, tum ob insignem quantitatem, qua hauriuntur, tum etiam ob earumdem cum natura convenientiam, intimius sanguini permiscetur, & potentius morbos expugnat, quam *Ferrum* quocumque demum artificio nobilitatum, ut volunt *Cinifiones* imprudentiores.

Hoc autem prae ceteris inter bibendum observandum; si aegritudo quaevis ad symptomata adfectionis hystericae referenda accidat, hoc in casu per diem unum, alterumve, aeger aquis abstinat, donec symptoma illud

illud transitum *aquarum* alias impediturum, penitus ab-
eat. Etenim tametsi hae Aquae humoribus agitandis,
ac proinde spiritus confusio*ni* inducendae minus aptae
natae sint, quam Cathartica vel lenissima ex Officinis
depromta, aliquantulum tamen idem praestant, qua-
tenus scilicet diureticae sunt; ut taceam, quod saepe
etiam ventrem movent. Quod si ipsae Aquae humo-
res ac spiritus exagitando, turbandoque, aditum sibi met
ipsis praecludant, quo minus facile transeant, videant
illi, quam importune agunt, qui medicamenta *purga-
tiva* per harum usum imperant, semel aut bis in septi-
mana adsumenda, vel, quod adhuc ineptius, ipsis a-
quis immiscenda praecipiunt; Unde fit tam in his,
quam in aliis, *aquis mineralibus*, ut non solum non
promptius, sed & plane tardius, ac difficilius, eadem
operentur.

Hic mihi non reticendum, quod tametsi his Aquis
ferrum inesse in principiis solutis nonnullis videatur,
(quod idem plane est ac si *ferrum liquidum* suppona-
mus) nullus tamen dubito, quin eadem nonnulli sim-
plices aquae exstant virtute minerae, per quam trans-
eunt, impraegnatae ac infectae. Quod cupiam liqui-
do constabit, si aquae communis congiis aliquot satis
magnam vim Clavorum veterum, ex calceis equinis
extractorum infuderit. Sentiet scilicet, aquam hanc,
cui pulvis *Gallarum*, *fol. Tbée* vel similia fuerint im-
mista, eodem plane colore infici, ac si aqua esset fon-
tis Mineralis. Neque sane diversos effectus hae aquae
sive artificiales, sive inartificiales (utrum enim ma-
vult, quis adpellet) epotae edent, modo tempore
aestivo, atque aëre salubri adsumantur.

Sed ut ut hoc sit, si ob contumaciam ejus hic adfe-
ctus ferreis aquis minus cedat, adeundae sunt *aquae
calidae Sulphureae*, quales sunt nostrae *Batthonienses*;
atque aeger, postquam tribus auroris continuis eas in-
tus adsumserit, sequenti die *Balneum* ingrediatur, &
postero die iterum eas bibat; idem faciendo alterna-
tim per duos menses integros. Etenim tam in his
quam aliis, cujuscumque demum generis sint, hoc se-
dulo notandum, quod in earum usu eousque aegro
persistendum, donec non tantum levamen aliquale sen-
tiat,

tiat, sed, quo minus symptomata omnia brevi postliminio revertant, donec omnino convalescat.

Tberiaca Andromachi, vel sola, si crebro diuque usurpetur, magnum est in hoc morbo Remedium. Neque vero in hoc solo, sed in aliis quamplurimis à caloris, & concoctionis, sive digestionis, defectu ortis, omnium forte potentissimum, quae hactenus nobis innotuere, utut à plerisque fastidiatur, quod & per vulgata sit, & à tot jam seculis cognita.

Vina Hispanica Gentiana, Angelica, Absinthio, Centauryo, Corticum Aurantium flavedine, aliisque corroborantibus infusis medicata, si ad aliquot cochlearia ter in die potentur, admodum conferunt, modo aegra tenui non fuerit biliosoque corporis habitu. Profecto vel *Vini Hispanici simplicis* liberalior haustus hora somni, aliquot noctibus, meo suasu propinatus, Hystericis nonnullis perquam salutaris fuit, cum ex eo robustior universi corporis habitus redderetur, ipsaeque adeo foeminae è Cachecticis vividae simul, ac vegetae, fierent.

Adhaec *Peruvianus Cortex* eximias, mirandasque, vires in sanguine, & spiritibus, confortandis invigorandisque, habere nonnunquam deprehenditur, cujus *Scrupulum unum, mane & sero*, ad septimanas aliquot deglutitum, sanam firmamque corporis crasin (tam *Viris Hypochondriacis*, quam *Hystericis Foeminis*, diu multumque aegrotantibus, dejectaque jam quasi corporis oeconomia) restituisse, ipse observavi. In nullo Hystericorum Adfectuum genere felicius succedit, quam in illo, quo *Spasmi* adficiuntur foeminae, nixus edentes fortissimos & plusquam muliebres, pectora simul ferientes. Interim tamen confitendum est, quod hoc medicamentum non ita certo, crebroque, huic malo succurrat, ac *Febris Intermittentibus*. Quamvis vero (ut id obiter dicam) in harum curatione egregia praestet, ne dicam miracula, dictus Cortex, atque eodem tum ipsi nos libenter utamur, tum uxoribus liberisque usurpandum impereamus, quoties res postulet; sunt tamen, quibus haud minus jam displicet, quod tam certo subitoque morbos expugnet, quam olim displicebat, quod non nisi
nuper

nuper his terrarum oris innotuerat. Quo quidem fato tum Optimi quique Viri, tum etiam praestantissima quaeque ac *δρασικώτατα* Remedia semper fere urgentur. Verumtamen ad hanc notam, seu Lydium lapidem, indolem nostram licet adductam experiri, atque exinde dignoscere, hominesne boni simus, an vero probrofi; pro gradu scilicet quo vel exultamus, vel dolemus ac ringimur, quoties Publica Res hominum communi aliquo beneficio, Numinis favore, augetur.

Si quae vero ex remediis supra recensitis minus conveniant, quod temperamento bilioso ac tenui praeditis saepe accidit, tunc *Diaeta Lactea* posset usurpari. Etenim Mulieres aliquot (quod prima statim fronte mirabitur quis) cum Adfectibus Hysterics diu conflictatae etiam iis, qui omnes Medicorum conatus spreverant, eluserantque, tandem Lacte solo aliquamdiu vescentes convaluere. Atque illae quidem maxime, quae ea specie laborabant, quam ego *Colicam Hystericam* adpello, quae non nisi à Narcoticis potuit deliniri; quibus itaque per intervalla repetendis multum adsueverant hae Foeminae, dolore recrudescente, ut primum emarcuerit anodynus virtus. Id vero in hac curandi Methodo praecipue mirandum, quod cum Lac frigidum tantum, crudumque, alimentum praebeat, spiritus nihilominus ejus usu corroborentur, invigorenturque. Nec tamen hoc à ratione abhorrere illis videbitur, qui secum reputaverint, Lac, cum simplex omnino nutrimentum suppeditet, naturae minus in coquendo negotium faceessere, secus ac solent cibi ac liquores magis compositi; quodque perfectissimam illam concoctionem aequalis sanguinis, spirituumque, crasis necessario sequatur. Illud etiam est animadvertendum, quod non nuda Spirituum debilitas per se considerata, sed eorundem debilitas ad sanguinis statum comparatorum, *ἀταξίας*, quam patiuntur, causa sit. Fieri enim potest, ut infanti spiritus satis firmi, robustique, sint, pro sanguinis ratione, qui tamen debitam ad sanguinem adulti hominis proportionem non teneant. Jam vero cum ex jugi Lactis usu & diaeta, quantumvis illa sit cruda atque invalida, sanguis mollior & tenerior evadat, si spiritus ab eo
nati

nati sanguini pares tantum sint, satis bene se res habet. Non omnibus tamen contingit, quantumlibet à lacte alias juvari potuerint, ea incommoda superare posse, quae primis fere diebus adportat, quod nempe tum in ventriculo coaguletur, tum etiam viribus corporis in statu conservandis, sustentandisque, minus sufficiat.

At vero nihil ex omnibus, quae mihi haecenus innotuere, adeo impense sanguinem spiritusque fovet, firmatque, ac diu multumque singulis fere diebus *equo vehi*. Cum enim in hac Gymnasticae specie impetus ferme omnis in ventrem inferiorem fit, in quo vasa excretoria (quotquot faeculentis, in sanguinis massa stabulantibus, educendis à natura instituuntur) sita sint; Quae tanta functionum perversio, aliave organorum naturalis impotentia vel fingi potest, cui tot succussionum millia eodem die ingeminata idque sub dio, opem non attulerint? Cujus calidum innatum usque adeo deferbuerit, ut hoc motu non excitetur, & denuo effervescat? Quae vero siue praeternaturalis substantia, siue succus depravatus in aliquo harum partium sinu recondi potest, qui non hoc corporis exercitio, vel in statum naturae consentaneum perducatur, vel quaquaversum dissipetur, elimineturque? Quid, quod sanguis perpetuo hoc motu indefinenter exagitatus ac permixtus quasi renovatur ac vigescit. Quae quidem Methodus licet Foeminis vitae desidi atque imbelli adfuetis minus accommodata sit, utpote quae a motu, maxime in principio, possint laedi, Viris tamen est aptissima, & sanitatem prae ceteris conciliat.

Nostrorum quidam *in Sacris Antistes*, Vir prudentia atque eruditione Celeberrimus, postquam diu studiis intemperantius incubuerat, omnesque animi, qui permagnus ei est atque excelsus, nervos feriis cogitationibus nimio opere intenderat, tandem in *Adfectum Hypochondriacum* incidit; quo diutius lacescente, omnia corporis fermenta erant vitiata, concoctionesque penitus subversae. Medicamentorum Chalybeatorum taedium plus semel devoraverat: Aquas Minerales fere omnes, cum Catharsi saepe repetita, fuerat expertus: Uti etiam Antiscorbutica omnium generum, pul-
veres-

veresque Testaceos quamplurimos, sanguinis edulcorationem promittentes. Ita partim morbo, partim medicatione, per tot annos continuata, tantum non fractus *Diarrhoea colliquativa* (quae in *Tabe*, aliisque Morbis Chronicis, ubi omnes omnino Digestiones sunt prostratae, mortem anteire solet) demum corripiebatur. Ubi me tandem consuleret, statim mecum reputavi, Pharmacis nullum amplius locum relinqui, cum tot tantaque nullo cum fructu jam deglutiverat. Suadebam itaque ob causas supra memoratas, ut statim se Equo vehendum curandumque traderet; modico primum itinere, quale ferre possit valetudo ita infirma, ut, nisi iudicio valuisset rerum interiora altius penetrante, nec ad tentandum quidem illud exercitii genus potuisset adduci. Rogabam autem, ut quotidie in eo persisteret, donec ex animi sententia convalesceret; majora indies spatia gradatim conficiens, donec tandem ad tot milliaria adscenderet, quot uno die percurrunt prudentiores ac moderati Viatores, qui iter longiusculum negotii alicujus gratia susceperunt: Nullo interim sive ad cibos, sive potum, sive etiam aeris temperiem, respectu habito, sed ad instar Itinerantis omnia, prout fors dederit, exciperet. Ne longior sim, hanc ille viam incessit, productis gradatim itinerum spatiis, donec tandem ad vicesimum, imo ad tricesimum usque lapidem quotidie vectaretur: cumque se longe melius habere post pauculos dies experiretur, ipso rei eventu pene mirabili animatus, in eodem cursu ad menses aliquam multos perseverabat; quo temporis spatio plura Milliarium millia, quod ipse mihi narrabat, emensus est; donec tandem non convaluerit modo, sed satis validum etiam, vegetumque, corporis habitum fuerit adeptus.

Neque magis *Hypochondriacis* prodest hoc exercitii genus, quam *Tabidis*, *Phthysicisque*, quorum nonnulli, mihi sanguine juncti, multum terrarum equo vectore peragrantes ex meo consilio, sanitati sunt restituti; cum certo sciam, me vel Medicamentis quamvis pretii, aut alia methodo, quaecumque demum ea fuerit, nihil magis iisdem proficere potuisse, quam si multis verbis hortatus fueram, ut recte valerent. Neque in levioribus tantum malis, crebra tussi & macie stipatis,

id remedium obtinuit, sed & in *Tabe* tantum non deplorata, ubi *nocturnis sudoribus* jam etiam accesserat *Diarrhoea* ista superius dicta, quae Phthisi confectis mortis praenuntia solet esse, atque adeo ut plurimum ultima rerum linea Verbo dicam. Quantumcumque exitialis *Phtbisis* & sit & audiat, utpote qua intereunt duo fere Trientes eorum, quos *morbi Chronici* jugulant, hoc tamen sancte adfero, quod neque *Mercurius* in *Lue Venerea*, neque *Cortex Peruvianus* in *Intermittentibus*, efficaciores existant, quam in *Phtbisi* curanda *Exercitium* jam laudatum; modo aeger curet, ut linteamina lecti probe fuerint arefacta, atque etiam ut satis longa itinera emetiatur. Attamen hoc notandum, quod vitae *anulus* praetergressis multo diutius in hoc exercitio persistendum, quam infra istam aetatem positus. Atque hoc multiplici experientia, quae vix me fefellit umquam, didici: Et licet equo vehi Phthificis praecipue conferat, tamen & itinera curru facta mirandos sane effectus quandoque ediderunt.

Sed ut ad propositum revertar. Haec est generalis hujusce morbi curandi ratio, qua causae originariae, quae est debilior sanguinis crasis, occurritur; ac proinde extra Paroxysmum tantum locum habet. Quoties vero *Paroxysmus* invaserit adjuncto quolibet ex praedictis symptomate, si tale aut tantum sit malum, ut inducias ferre nolit, donec, sanguine & spiritibus corroboratis, quasi per ambages sanari possit, confestim ad Remedia *Hysterica* ista confugiendum est, quae odore viroso ac gravi Spiritus, ut dixi, exorbitantes ac desertores, in proprias stationes remandant, sive intra corpus fumantur, sive naribus admoveantur odoranda, sive exterius adplicentur; cujusmodi sunt *Asa foetida*, *Galbanum*, *Castoreum*, *Spiritus salis Ammoniaci*, & quidquid est denique, quod odorem tetrum admodum, ingratumque spirat.

Hic enim quod res est dicam. Quaecumque foetent, ea omnia Intentioni huic apprime inserviunt, sive natura, sive etiam ars ea putido odore donavit. Atque, ni fallor, *Spiritus C. C. Sanguinis humani*, *Urinae*, *Ussium*, ac similium, inde praecipuas suas vires adquirunt, quod, dum vi ignis praeparentur, *Empyreuma* contra-

trahant tetrum ac male olens, quasi essentiae eorum intimius annexum. Quod pariter cernitur in fumis à Corio, Pennis, & id genus Animalium partibus, cum exurantur, exhalantibus. Etenim id habent commune singulae Animalium substantiae, ut inter exurendum fumum emittant olidum & olfactui ingratum; qui si importuno igne affatim eliciatur, ac Organis excipiat, condensatus is in liquores istos abit, ac convertitur, qui *Spirituum Volatilem* nomine insigniuntur, quique facultates eas facile reportant, quae subjectis suis haud primitus inerant; utpote qui *Ignis* solummodo *Creaturae* existunt, & singuli eorum eandem plane virtutem cum ceteris nanciscuntur, ex quacumque demum substantia (modo *Animalis* ea sit) procudantur, extrahanturve.

Proximo loco animadvertendum est; quod si paroxysmum comitetur *Dolor* aliquis intolerabilis in quacumque demum parte, aut *Vomitio* enormior, aut etiam *Diarrhoea*, tunc praeter *Hysterica* jam laudata, *Laudanum* in usum revocari debet, quod solum vires habet his symptomatis cohibendis prorsus pares.

At vero in iis doloribus sedandis, qui vomitiones excitant, cavendum est sedulo, ne illi sive Laudano, sive alio Paregorico mitigentur, non praemissis debitis Evacuationibus, nisi patientiam fere humanam omnem vicerint. Primum, quia tanta nonnumquam sanguinis & humorum copia est adgesta, (maxime in Foeminis sanguineo, & Masculis proprio habitu praeditis) quanta Narcotici vel efficacissimi, ejusque saepius repetiti, operationem valeat sufflaminare. Unde in talibus sanguis e brachii venis necessario est extrahendus, & Catharticum eis propinandum est, antequam ad Laudani usum accedamus; his enim rite peractis, quod prius vel in maxima dosi exhibitum, nihil proficiebat, jam in dosi mediocri scopum attinget. Deinde quia multiplici experientia edocti sumus, quod quoties aegra paulatim Laudano adsueverit, non praemissa evacuatione debita, necesse habuit, ob dolorem mox ab evanescente remedii virtute denuo revertentem, Paregoricum rursus ingerere, idque quotidie ad annos ali-

quot continuos, dosi subinde per gradus aucta; ita ut nullo modo jam à Laudano abstinere queat, licet omnes ab illo digestiones vitientur & functiones naturales debilitentur. Quamvis non sentiam Laudani usum siue Cerebro, siue Nervis, siue Facultatibus Animalibus, immediate nocere. Judico ita ego, quod expertus loquor, Evacuante Anodynus debere praemitti: v.g. Viraginibus & foeminis, in quibus sanguis praedominatur, Vena secanda est, & alvus subducenda; praesertim si non jam à longo tempore paroxysmo fuerint correptae. Si vero foeminae debiliores, & quae temperamenti à prioribus illis plane diversi sunt, hujusmodi paroxysmo & dolore affligantur, atque eodem subinde haud ita pridem laboraverit, sufficiet eorum ventriculos Congio uno, plus minus, lactis Cerevisiati hausto, & mox per vomitum rejecto detergere; dein largam dosin imperare siue *Tberiacae Andromachi*, siue *Electuarii Orvietani*, & cochlearia aliquot liquoris alicujus spirituosus & gustui non ingrati, cum paucis *Laudani liquidi* guttulis, superbibenda.

Quod si aegra jam pridem vomuerit, antequam accerferetur Medicus, & metus sit, ne, si Emeticis ulterius sollicitetur, in furorem agantur spiritus, & aegrae vires nimium dejiciantur; hoc in casu *Laudanum* sine mora propinari debet, eo dosis modo numeroque, quae symptomatis magnitudinem, ac durationem, non tantum exaequare possit, sed & vincere.

Duo autem hic praeter ceteris diligenter sunt notanda. Primo, quod, cum semel post evacuationes justas, & necessarias, Laudano uti coeperimus, ea dosi, atque illa toties repetita, sumendum est istud Pharmacum, donec symptoma omnino fuerit debellatum; interjecto tantum spatiolo inter singulas doses, ut, quid prior praestiterit, ante noscamus, quam alteram repetamus. Sed de hoc fusius alibi egimus. Deinceps dum Laudano morbum adgredimur, nihil prorsus movendum est, nihil evacuandum, cum vel mitissimum illud Enema è lacte Saccharato possit destruere, quidquid reparaverat Paregoricum, & tam dolorem quam vomitionem postliminio revocare.

Utut vero Dolores, quod jam innuimus, supra
me-

memorati importuni sint in Anodyno efflagitando, tamen Vomitiones enormes, & dosin ejusdem longe maximam, & saepissime repetitam, indicant, cum ab inverso motu ventriculi peristaltico (quo in eo contenta versus inferiora erant protrudenda) remedium Paregoricum prius eliminetur per oesophagum, quam opis aliquid adferre queat, nisi post singulas Vomitiones Narcoticum de novo toties quoties iteretur, idque in forma potissimum solida; aut si in liquida detur, vehiculum ita parcum esse debet, ut ventriculum imbuat tantum, & prae materiae inopia ab illo sursum evehi nequeat. v. gr. *Guttae aliquot in cocleari uno Aq. Cinnamonomi fortioris*, aut similis. Monenda interim est aegra, ut statim ab adsumto Laudano conquiescat, ac caput praesertim, quantum fieri potest, in motum teneat; quando vel levissimus capitis motus, prae ceteris omnibus, Vomitionem provocet, unde medicamenti modo deglutiti iactura fit. Quinimmo etiam cessante & quasi perdomita Vomitione, expedit Anodyno ad pauculos dies mane & sero exhibito, ceu injecto fraeno, recidivam praecavere. Quod itidem post dolorem Hystericum Narcotico sedatum, aut Diarrhoeam, omnino observari debet.

Atque ita demum, Methodo jam tradita, & *Dolori & Vomitioni* symptomaticis mederi in promptu est; a quibus, cum aliorum persaepe morborum speciem prae se ferant, Medicis facilius imponitur, quam ab aliis quibuslibet symptomatis, quotquot manum medicam deposcunt, de quo pauca subjungam. v. gr. In ista Hystericæ Adfectionis specie jam descripta, quæ *Paroxysmum Nephriticum* imitatur, quis non videt, quanta sit paritas morbi utriusque & similitudo, tum quod pars eadem utrobique doleat, tum quod in utroque adfectu vomituriant aegrae; cum tamen à causis ita ab invicem variantibus pendeant, & tam impari methodo debeant sanari, ut quod in hoc laedat, in illo juvet, & è contra? Si enim sive *Calculus*, sive *Arenulae* Renum substantiam atterentes, dolorem inferant, atque ex partium consensu Vomitionem, nihil aequè conducet ac praelarga, & frequens, causæ antecedentis per Phlebotomiam revulsio, tum ut dilaten-

tur, laxenturque, meatus, per quos Calculus excludendus est, Enematis Emollientibus saepenumero repetitis, aliisque ejus generis remediis internis: Quibus Medicamenta Diuretica, & Lithontriptica, addenda sunt. Jam si dicta symptomata à Calculo nullatenus oriantur, sed à spiritibus Animalibus nimia copia Renes impetentibus (quo in casu Paregorica tantum indicantur, nec vel Enema è mitioribus, post primas Evacuationes, sine periculo injicitur,) in quanto vitae discrimine versetur infelix ista, de cujus jam corio luditur, non opus est dicere. Idem potest adfirmari de Adfectu illo Hysterico, qui *Colicam Biliosam*, vel *Iliacam Passionem* simulat. Hic ubi pro concessio habeatur, Adfectum istud (licet indolis omnino sit diversae, immo contrariae) *Colicam Biliosam* esse, & ab humore acri in viscera per Arteriarum Mesentericarum oscula excreto nasci (in quem errorem dolor intolabilis, & viridis color, qui in materia cernitur, tam per os quam per sedem expulsa, Medicum incautorem, & cogitationibus minus adfuetum, haud aegre perducant), quae methodus tam commoda, quam ut in contemperanda remediorum Refrigerantium atque Incrassantium ope, humorum acrimonia operam locemus; Atque, quo humores è visceribus exterminentur, praeter Enemata quotidiana, ut Cathartica frequenter propinemus; inter cetera vero etiam Mercurium dulcem Diagrydiatis permixtum, ad plenioris materiae morbificae eradicationem; Quam male autem cum aegris agatur, quantumque eis periculum immineat, dum huic methodo insistamus, si Adfectus, qui Colica Biliosa censetur, re ipsa Hystericus tantum fuerit, aut Hypochondriacus, nemini non liquet: cum clamet experientia, quod post primas evacuationes universales (quae humorum putrescentium, quos peperit à *traçta* jam saepe dicta, quique Anodynis obstaculo esse possint, faburrae amoliendae dicantur) nihil jam restat, nisi ut tumultuantes spiritus consopiamus, donec tandem symptomata evanuerint, atque iis cessantibus opportune Chalybeata imperemus; vel si quod aliud est remedium, quod sanguinem accendendo, atque invigorando, morbum radicitus extirpet. Meum

non est, plurimas atque ingentes illas calamitates enumerare, quas Foeminis contigisse ipse novi, ubi Colica haec Hysterica à Bile ortum ducere existimaretur. Verumtamen adfirmo Evacuationes saepe repetitas, quae quidem in Colica Biliosa omnino indicantur, dolorem, vomitumque, non solum non compescere, sed irritare magis, spirituum scilicet perturbationem, quae vera horum Symptomatum causa est, promovendo. Tandemque malum ad menses aliquot prolongatum, metasthesi derepente in cerebrum facta, definit in *Spasmos*, à quibus aegra brevi è medio tollitur; idque vel maxime, ubi post alias evacuationes diutius repetitas, suadente colore viridi eorum, quae per os è ventriculo excernuntur, Emeticum fuerit propinatum. Verbo dicam. Si quid ego observando didici, in primis cavendum est, ne Symptomata Foeminis Hystericis familiaria ab aliis, quos saepe aemulantur morbis, diagnosi errante, putentur oriri.

Hic non est reticendum, quod praeter errores jam recensitos, à quibus Foeminae Adfectibus Hystericis obnoxiae, de vita periclitantur; permultae insuper, errore non minus funesto, dictis Adfectibus multantur ea tempestate, qua hic morbus, licet sua natura non sit letalis, tamen vi malorum ἐπιγινώσκων, ac subsequen-
tium, haud paucas è medio tollat. Exempli gratia; Foemina teneriori atque infirmo corporis habitu Infantem parit, cui omnia feliciter & secundum naturam cedunt: Obstetrix, sive rudis & imperita, sive jactabunda, & quam praeclare suo illa munere functa sit palam ostentans, suadet, ut Puerpera paucis à partu diebus surgat, & se à lecto aliquamdiu abstineat; haec morem gerens, statim à primo corporis motu *Adfectione Hysterica* corripitur, & pro ratione, qua morbus inaugescit, *Lochia* primum imminuuntur, deinde sistuntur penitus; quorum suppressionem praematuram longa symptomatum series excipit: quae, nisi permagna tam diligentia, quam in medendo peritia, intercedat, aegram brevi perimunt. Nonnumquam enim *Phrenesi* laborant ex hac occasione, quae indies efferatior reddita *Spasmos* primum, dein mortem adfert: Si vero mortem evadant, mitius aliquantulum

infaniunt, quandoque ad ultimum vitae terminum. Nonnumquam post Lochiorum suppressionem in *Febrem* incidunt, quae vel in earum, quae tum grassantur, Epidemicarum castra transit, vel ab ea sola pendet origine. Adde quod iidem Adfectus Hysterici, quibus Lochiorum suppressio in primis debetur, jam magis saeviunt, tamquam ex se denuo nati. Diu est, à quo mihi subiit in mentem, quod ex eis, quae moriuntur, Puerperis, vix decima quaeque, ut modeste computemus, vel ex eo perit, quod vires partui necessariae eam defecerint, vel ex doloribus partum laboriosiores comitantibus; at eo maxime nomine, quod debito citius lecto exsurgat, excitatis à motu illo paroxysmis Hystericis, à quibus cum sistantur Lochia, mox ingens ineluctabilem symptomatum turba ingruit. Quamobrem istis, quae me audiunt, ubique Auctor sum, ut ad *diem* saltem *decimum* usque in lecto se contineant, si modo natura paulo debiliores sint; praecipue si *Vaporibus*, qui vulgo dicuntur, jam pridem fuerint tentatae. Praeterquam enim, quod ista, qua in lecto fruuntur, quies, à malis jam toties commemoratis eas immunes praestet, non interruptus lecti calor spiritus pariter reficit, tum à pariendi doloribus, tum ab evacuationibus in hoc casu solemnibus exhaustos fractosque; quinimmo & naturae suppetias fert, atque omnes, quas gestationis tempore mulier congesserat, cruditates digerit & amolitur.

Verum, si ab admissio hoc errore quodvis è dictis symptomatis supervenerit, Indicationes Curativae eo dirigendae sunt, ut spiritus, ab hoc motu jam irrequieti redditi, sedentur, & ut *Lochia* rursus fluant; quandoquidem eorumdem suppressio horum symptomatum causa sit proxima atque immediata. Neque tamen huic Methodo pertinacius insistendum, sed exhibitis aliquamdiu remediis, quae in hoc casu cum successu usurpari solent, si votis ea non respondeant, religiose ab iis temperandum est; cum neque fortiora hic locum habeant, neque in mitiorum ulu perseverare debeamus, propter attritas & fere prostratas Puerperarum ita adfectarum vires. Exempli gratia, ubi primum *Lochia* jam suppressi constat, è re fuerit, foc-

minam è vestigio lecto addicere, mox *Emplastrum Hystericum* umbilico admove, atque quamprimum *Electuarium* sequens propinandum imperare. Ut *R. Conserv. Absinth. Roman. & Rutae aa. ʒj. Trochisc. e Myrrha ʒij. Castor. Croci Angl. Sal. volatil. salis Ammoni. & Asae foetidae aa. ʒss. cum s. q. Syr. de 5 radicibus F. Electuar.* Cap. ad magnitudinem nucis moschat. majoris, tertia quaque hora, superbibendo seq. *Fulpii cocbl. iv. vel v. ʒ. aq. Rutae, Bryon. comp. aa. ʒiij. Sacchar. Cand q. s. M. F. Fulap.* Atque haec, si statim à primo suppressionis indicio exhibeantur, hoc malum plerumque devincent. Sin autem dictis Remediis eousque continuatis, donec tota quantitas assumpta fuerit, Lochia adhuc supprimantur; hoc in casu *Laudanum*, una saltem vice, tentandum. Quod quantumlibet suapte indole adstringat, cum tamen spirituum perturbationem, à qua solemnis Lochiorum evacuatio fuerat interrupta, compescat, quandoque plurimum juvare, & *Emmenagogis* nihil proficientibus, Lochiorum fluxum postliminio revocare possit. Commodissime vero Narcotica una cum *Hystericis* & *Emmenagogis* propinantur; v. g. *Laudani liquidi guttae xiv. in Aqua Bryoniae composita; Vel Laudani in forma solida granum unum & semis, cum scrupulo dimidio Asae foetidae, in Pilulas duas redactum.* Sedulo interim animadvertendum est, quod si telo hoc semel missoscopum non attingamus, nec sequantur Lochia, *Opium* nullo modo est repetendum, ut in aliis casibus fieri solet ac debet: Etenim si reiteretur hîc *Paregoricum*, Lochia ita potenter sistet, ut ea nulla deinceps arte provocari queant. Verum enim vero, si & hoc minus succedat (interjecto aliquo temporis spatio, quo certiores simus, quid istud praestiterit) ad medicamenta iterum *Euphrasium*, *Hystericis* permixta, redeundum est, & dein ad *Enematis ex Lacte saccharato* injectionem. Verum quod de *Opio* supra, hîc de *Enematis* dicendum est; nisi enim primo injectum Lochia educat, nihil prorsus à pluribus est sperandum: cum unum humores leniter sollicitando, ut fluant Lochia, efficere possit, plura vero eadem alio divertant. His itaque peractis, (quae tamen leviter tangenda sunt).

tutissimum est, & prudentis Medici officium, temporis *συνμαχίας* praestolari; cum singulo quoque die curationis negotium magis magisque extra aleam ponatur, & si aegra *Vicesimum diem* superaverit, jam fere in vado est. Etenim cum à morbo, quisquis is fuerit, jam diuturniori foemina aliquantisper respiraverit, viresque quadamtenus receperit, eam Methodum valebit ferre, quae aptissima videbitur isti malo averruncando, quod à Lochiorum suppressione adcreverat; quando remedia obstinatius ingesta, primis ne hilum promoventibus, tum ipsum morbum, tum etiam spirituum perturbationem, à qua morbus oritur, augere possint; quod sedulo advertendum velim.

Nuper Matrona, tam natalibus quam moribus honestis ac probis, me sibi Medicum volebat: huic, ex modo dicta occasione statim à partu paroxysmis Hystericis adfectae, Lochia penitus defecerant. Conabar medicamentis supra memoratis eadem proritare; at frustra, Adfectione Hysterica vehementiore omnem opem medicam respuente. Unde, cum ita demum eam salvam fore praeviderem, si nihil prorsus molirer, rem omnem Tempori, Medicorum facile Principi ac Coryphaeo, committendam censui. Hoc meum consilium ad diem usque Decimum quartum optime illi cessit; quotidie enim illam invisens, nullo die eam in pejore loco, quam pridie fuerat, prehendi: Post hunc, mulierculae adstantes, quas hactenus à noxa illi sub officii specie inferenda aegre arcueram, Maritum impellebant, ut sine mora sanguinem e pede uxoris extrahi curaret: quo facto, Paroxysmi Hysterici adeo invalescebant, ut intra paucas horas Spasmi accederent, & non ita diu postea, aerumnarum requies, Mors.

Et si fas mihi sit, libere quae sentio effari; jamdiu in ea Haeresi fui, ut arbitrarer, me, non tantum in dictis Puerperarum morbis, sed etiam in Acutis omnibus, ubi Curationem ab hac illave, qua uti placet, methodo certo insecuturam polliceri nequeam, & Viri & Medici boni, probique, pulchre defungi munere, quoties nihil omnino tento, modo aegrum invisens, illum non se pejus habere hoc die, quam heri habuit,

com.

comperiam, nec cras habiturum quam hodie conjectura adsequi possum. Cum si in aegro curando ea methodo incedam, de cujus efficaciam nondum mihi certo constet, tam ab experimento quod ex eo capturus sum, quam ab ipso morbo is periclitabitur: Neque ita facile geminum discrimen effugiet, ac simplex erat evasurus. Quamvis enim in praesentiarum nullum vel incipientis Convalescentiae signum manifestum se prodat, certissimus tamen sum, morbi Acuti cujuslibet naturam non ferre, ut quis eo semper laboret: ac proinde dies quilibet res aegri magis, magisque, in tuto collocat, vel saltem Medico ansam praebet, ex qua opportunius ac certius morbum feriat confodiatque, quam in praecedentibus liceret. Quod quidem uti de Acutorum plerisque vere adfirmatur, ita praecipue de Puerperarum morbis; quibus error vel leviusculus fatalis esse possit; & in quibus ita parum valeamus naturalem illam Evacuationem regere, à cujus suppressione mala, de quibus diximus, proveniunt.

Cum vero *Adfectus Hysterici*, non semper primariae causae, spirituum nempe debilitati nativae, sed adventitiae aliquando originem suam debeant, hujusmodi itaque causam, antequam finiam, hic recensere libet, quae frequentissime *Vaporum*, quos adpellant, pararia existit. Atque ea est *Fluxus mensium immodicus*, sive in *Puerperio*, sive extra idem invadat. Quoad primam speciem, ea primis diebus post partum laboriosioremaxime infestat, & longa symptomatum Hysteri-corum caterva stipatur. Et sicuti in primis hisce diebus solum ingruit ac urget, ita etiam brevi se proripere solet. Etenim si victus paulo incrassans instituatur, facile abigitur; cui & sequens potus addi poterit.

Adsumatur aq. *Plantag.* & *Vini rubri* aa. ℥j. Coq. si-mul ad tertias, & deinde edulcoretur s. q. *Sacchari albiss.* Cuius, cum frigescat, capiat. ℥ss. bis vel ter in die. Interim *Fulapium* aliquod *Hystericum*, ut satis mite, subinde propinetur, & *Nodulus* seq. naribus admoveatur. ℞. *Galbani* & *Asae foetid.* aa. ʒij. *Castor.* ʒiſs. *Jal.* *Succi-ni volatili* ʒſs. *M. F. Nodulus.* Vel ℞ *spir. salis Ammo-niac.* ʒij. quem saepius olfaciat.

Quod vero ad huiusmodi *extra Puerperium fluxum* attinet, licet idem omni tempore foeminis accidere soleat, eas tamen paulo ante tempus illud, quo sponte sua omnino menses cessaturi, saepissime invadit; circa aetatis scilicet annum 45, si modo temporius fluere inceperant; circa autem 50, si serius in vita prius prorumpabant. His, uti dictum, paulo ante totalem eorumdem discessum (instar Candelae jam fere absumptae deflagrataeque, quae subito flammam edit insigniorem, mox penitus disparituram) cum magno impetu affatim excidunt, & ob copiam sanguinis ingentem, qui continuo excernitur, in paroxysmos hystericos, fere continuos, miseras dejiciunt. Hic licet *Hysterica* tam interna, quam externa, obiter usurpanda, (fortiora devitanda, ne fluxum ulterius ea provocent,) omnis tamen curationis cardo in menstribus cohibendis vertitur, quae hunc in modum quam primum sistenda.

Mittatur sanguis è brachio ad ℥viij. Seq. mane exhibeatur *potio purgativa communis*, quae repetenda est tertia quaque die, per duas alias vices; & singulis noctibus, per totum morbi decursum, sumat *Paregoricum ex Syr. de Meconio ℥j.*

℞. Conserv. Rosar. siccar. ℥ij. Trochisc. de terra Lemn. ℥iss. Cort. Granator. & Corall. rubr. praep. aa. ℥ij. lapid. Haematit. Sang. Dracon. & bol. Armen. aa. ℥j. cum f. q. syr. è Coral. simpl. F. Electuar. de quo sumat ad magnitud. nuc. Moschat. maj. mane & quinta pomerid. superbibendo seq. Julapii Cochl. vj.

℞. Aq. germin. Quercus & Plantag. aa. ℥iiij. aq. Cinnamon. bord. & syr. de Rosis siccis aa. ℥j. spir. Vitriol. q. s. ad gratam aciditatem.

℞. Fol. Plantag. & Urticae aa. q. s. contundantur simul mortario marmor. & succus exprimatur, qui postea clarificetur. Cap. cochl. vj. frigide ter vel quater in die. Post primam purgationem adplicetur Emplastr. seq. regioni lumborum. ℞. Emplastr. Diapalm & ad Herniam aa. part. aequal. M. extendatur super Alutam, & F. Emplastr.

Diaeta refrigerans incrassansque imperanda, nisi quod è re erit, semel vel bis in die Vini Clareti haustulum Aegrae indulgere, quod etsi minus conveniat, in

in quantum ebullitionem ciere aptum natum sit, ad vires tamen refocillandas concedi possit. Atque haec quidem Methodus, ut foeminis hoc modo adfectis appime proficua sit, ita eadem iis, quibus *Abortus* periculum imminet, non minus confert. Atqui Cathartica & Succa omittantur.

Est & alia, etsi minus frequens, Adfectuum Hystericorum causa. Nempe post partum laboriosiore *Uteri procidentia*, magnam hujusmodi malorum *Iliada* secum trahens, quae tamen cito, ac facile, hoc modo sanatur. *R. Cort. Quercus ℥ij. Coq. aq. font. ℔iij. ad ℔ij. sub finem addendo Cort. Granator. contus. ℥j. Rosar. rubr. flor. Granator. aa. M. ij. deinde adde Vini ℔℔. Colatura sit pro Fotu*, qui cum pannis laneis parti adfectae admoveatur, mane horis duabus antequam e lecto adsurgat, & nocte post decubitum, donec symptomata penitus evanuerint. Sed de his plus satis.

Habes tandem, Humanissime Vir, eorum summam, quae à me in hujusce morbi sive Historia, sive Curatione, hactenus fuerint observata. Restat, ut, si quid forte peccaverim, ista minus quam oportuit accurate describens, veniam à Te petam; tum ut opellam hanc, eo animo exaratam, ut gratias Tibi referrem, quod alia nostra conamina, qualia qualia illa fuerint, Tuo calculo probare haud dedigneris, aequi bonique consulas. Quae quidem Gratulatio mihi ita raro obvenit, ut vel nihil prorsus ab hominibus sim promeritus; vel candidi ingenuique isti; quos ea mentis praestantia Natura effinxit, ut grati esse norint, perpauci sunt; Vix totidem quot *Tbebarum portae*, vel *divitis ostia Nili*. Quo non obstante pergo adhuc, imo & pergam, in ediscenda, promovendaque, quoad potero Methodo Curandorum morborum, atque iis, qui me minus in Praxi valet (si qui sunt ejusmodi) instruendis. Famae meae interim arbitrium penes alios sit. Aequa enim lance & scrupulose expendens, Hominesne juvare praestet, aut ab iisdem celebrari, prius illud praeponderare comperio, & maximi sane momenti esse ad Animi tranquillitatem; Famam vero populique halitum pluma leviolem aut bulla, atque umbra insomnii magis evanidum. Quod si opes ejusmodi nominis celebritate

britate partae, majus aliquod pondus habere videantur, fruantur illis per me licet, qui jam corraferint; Meminerint tamen Mechanicorum nonnullos, artes vel fordidissimas exercentium, uberiores quotidie quaestum facere, & majorem Auri, Argentique, vim posteris legare; neque tamen in hoc Brutis Animalibus superiores evadere, qui sibi suisque pro sua indole prospiciunt; &, si recta ex animi arbitrio & virtute nata excipiamus, (quorum non est capax Brutorum natura) hos plane exaequant Belluae, imo & alios omnes, qui non eum sibi vitae scopum proponunt, ut profint quam plurimis. Commendatum me habeas, rogo, Viro sagaci & eruditissimo Domino D. *Kendrick*, Tibi mihiq; amicissimo; utpote cui debeam, quod Tuum in me ita propensum animum resciverim, eamque qua me complecteris amicitiam, eo internuncio didicerim. Conabor, quantum in me est, mutuas officiorum vices reddere, & par pari referre, utpote qui sim jure meritoque, **Vir Dignissime,**

*Tibi Devinctissimus, Tuique
semper Studiosissimus.*

THO. SYDENHAM.

**Londini,
Jan. 20. 168 $\frac{1}{2}$.**

F I N I S.

TRACTATUS
DE
PODAGRA
ET
HYDROPE.

PER
THO. SYDENHAM, M.D.

Non fingendum, aut excogitandum, sed
inveniendum, quid Natura faciat, aut
ferat. *Bacon.*

LUGD. BATAV. 1740.

TRACTATUS

DE

PODAGRA

ET

HYDROPE

PER

THO. SYDENHAM, M.D.

Non solum, sed et excogitandum, sed
invenit, quid Naturae faciat, et
tunc facit.

LUC. BATAN. 1740.

Doctissimo Viro

THOMAE SHORT, M. D.

Coll. Med. Lond. Soc.

EN tibi, Humanissime Vir, *Tratatum de Podagra & Hydrope, loco spissioris voluminis quod animo destinaveram; Historiam intelligo Morborum Chronicorum, eorum maxime, circa quos mea Praxis potissimum versata est. Cum vero omnem cogitandi vim, atque omnes nervos his rebus plus satis intendendo, atrociorum Podagrae paroxysmum mihi accersiverim, quam quo alias, ut puto, fueram multandus; res ipsa monebat, ut has lucubrationes vel invitatus ponerem, & mihi tandem ipse consulerem, hos tantum morbos duos quadamtenus expediuisse contentus. Quoties enim ad haec studia me recipiebam, toties & Podagra recurrebat. Hoc itaque operis, quale quale demum id est, accipere digneris, quod Tibi duabus potissimum de causis dicandum censeo. Primum quod earum, quas jam olim in publicum dedi, Observationum, à quibusdam despectarum, utilitatem aliquam, non tantum me coram atque in os, sed etiam coram aliis agnoscere atque adserere nullus dubitaveris. Deinde quod*

quod ex aliquali consuetudine quam mutuam habuimus, Consilia in commune pro Aegrorum commodis conferentes, ego Tuum genium deprehenderim ad Praxin Medicam apprime factum: quodque tametsi doctrina omnis generis inclarescas, Te tamen natura ad eas potius subtilitate determinaverit, quae è praxi nascuntur, quam ad inanes speculationes: quae duo haud minori intervallo à se invicem distant, quam Sapientum res feriae ac maximi momenti à puerulorum ludo ac crepundiis disterminantur: Et fortasse (nisi me fallit observatio mea) perraro in eodem subiecto conveniunt. Quae Tua sagacitas iuncta opportunitati, quam Tibi suppeditavit ingens Medicandorum copia, ad Experimenta stabilienda, Te ad Artis nostrae fastigium evexit: Et morum comitas versus omnes haud vulgaris existimationem, quam nactus es, facile tuebitur. Si quae heic differui, neque Tibi cui ista inscribo, nec paucis illis, at spectatae probitatis viris, quos amicos habeo, vitio dari possint, haud multum alios morabor, qui nulla alia de causa mihi infensissimi sunt, nisi quod aliter tam de ipsis morbis, quam de eorum Curationibus sentiam, atque illi sentiant. Quod ut ita non fieret penes me nullo modo fuit; quando sic à Natura factus atque dispo-

dispositus sim, ut quod temporis alii libris
 legendis, id ego omne meditationi impen-
 dere soleam; neque tam quaeram, an alii
 eadem mecum adserant, quam utrum quae
 ego trado cum veritate consentiant: ut po-
 te qui rumores & vulgi plausum haud ma-
 gni faciam. Et sane quid tanti est, si of-
 ficio Civis Boni strenue perfunctus, & pu-
 blico commodo etiam cum privato damno in-
 serviens, nullam tamen exinde gloriam re-
 portem? Cum, si rem recte perpendam,
 consulere existimationi meae, qui jam se-
 nex sim, brevi perinde erit ac si Non-enti
 consuluissem. Quid enim mihi post obitum
 prodesse queat, ut octo Elementa Alphabe-
 tica in istum ordinem redacta, ut nomen
 meum componant, eorum linguis jactentur,
 qui non magis aliquam mei Ideam animo
 possint effingere, quam ego jam queam con-
 cipere qualesnam tandem illi futuri sunt,
 qui omnes & mortuos prioris seculi ignora-
 bunt, & aliis tum dialectis tum moribus
 utentur, pro rerum humanarum omnium
 inconstantia ac vicissitudine. At quorsum
 ego de aliorum judicio sollicitus sim? Si
 meo aliquo conatu in promovenda & morbo-
 rum, & eorundem Curationum, scientia ali-
 quantulum promeritus fuerim, haud diu ista
 laude fruar: Atque è diverso, si cui minus
 placuerint mea scripta, vix puto me alia
 Ee ad-

additurum; cum non patiatur ratio sanitatis meae, ut mundo ulteriores, rem Medicam tractando, molestias facebam. Et profecto, vel in hoc Tractatulo quem jam edo, cum manus tremula calamum regere nequiret, operam mihi commodatam ab Amicissimo viro D^{no}. Johanne Drake, Baccalaureo in Medicina, ex Aede Christi, apud Cantabrigienses, gratus agnoscere debeo: Quem quidem Virum, & nativus morum Candor, & vitae Integritas, amicum perquam exoptabilem; Animi vero dotes tam à natura subministratae, quam studio excultae, Humano generi utilem admodum reddent & beneficum, ubi eam Artem exercere placuerit, quam ita probe callet. De cetero rogandus es, Vir Spectatissime, ut huic meo in Te officio, si permolestior fuerim, veniam concedas: quod tamen non aliunde nasci existimes velim, quam ex illo honore & Obsequio, quibus Te merito atque ex animo prosequitur

Tibi addictissimus

Tuique observantissimus

THO. SYDENHAM.

TRA-

TRACTATUS

DE

PODAGRA.

Procul dubio aestimabunt homines, vel Morbi, de quo agimus, naturam *δυσνόητον*, ac fere incomprehensibilem esse, vel me, quem jam ab annis triginta quatuor vexavit, ingenii tardissimi ac prorsus hebetis, cum meae tam de ipso morbo, quam de ejus curatione observationes ita parum votis respondeant. Utut tamen se res habeat, ego bona saltem fide tradam quae haecenus rescivi omnia; difficultates salebrasque, siue rationem morbi ipsius, siue curationis methodum spectantes, Tempori, Duci veritatis, evincendas complanandasque relinquens.

Podagra eos plerumque senes invadit, qui postquam meliores vitae dies mollius, ac delicatius, transegerint, epulis lautioribus, vino, aliisque liquoribus spirituosiss, liberalius indulgentes, tandem ob pigritiam aetatis ingravescentis semper comitem, ea corporis exercitia penitus omisere, quibus juvenes adfueverant. Ad haec, isti, qui huic morbo sunt obnoxii, crania habent grandiuscula, habitu corporis ut plurimum sunt pleniori, humido, & laxo; & constitutionem habent omnes luxuriantem, virosamque, ditissima atque optima vitae stamina.

Non quod *Podagra* eos solum adoriatur, qui crasso & corpulento habitu donantur, cum aliquando etiam, etsi rarius, graciles ac macilentos invadat; neque quod hic morbus in omnibus senium praestoletur: quandoque enim etiam aetate florentes corripit, quoties scilicet infelicia morbi semina à parentibus, quasi ex traduce acceperint; vel si hoc non fuerit, immodicae

Veneris praematurius indulserint, aut exercitiis omnino valedixerint, quibus prius, etiam vehementioribus, utebantur; edaciores insuper fuerint & liquores spirituosos immoderatus hauserint, postea derepente ad liquores tenues & refrigerantes se contulerint.

Si quem non nisi jam senio confectum primum adoriatur, numquam postea vel tam statas habet periodos, vel tam immaniter saevit, quam si juniorem occupaverit; tum quod vita ut plurimum elabatur antequam morbus naturalibus Symptomatis stipatus ad *ἀκμὴν* pervenerit, tum etiam quia calore nativo & vigore corporis imminutis, nec ita jugiter nec vehementer in Articulos displodi potest. At si quem maturius laceflat, quamvis nec sedem adhuc figat, nec eum ita male tractet, sed incerta periodo pro data ansa ingruat, leviter ad paucos dies torquens, & nulla methodo invadens recedensque; sensim tamen castra metatur, legem sibi ponens, typumque praeformans, tam quoad anni tempus, quo arma quotannis movebit, quam quoad paroxysmi durationem: ad haec ferocius quam primo insultu debacchatur.

De hoc morbo, dum ita regulam typumque servat, libet primo differere: postea de ejusdem Phaenomenis Anomalis atque incertioribus, quoties scilicet vel praepostero inidoneorum Medicamentorum usu, de statu suo dejectus fuit, vel ob subjecti debilitatem & languorem, ad propria & genuina Symptomata nequit adsurgere. Quoties itaque *Regularis* est *Podagra*, hoc fere modo *Agrum* adgreditur. *Januario* exeunte, aut incipiente *Februario*, derepente, & nulla fere praesentatione antecedente, ingruit, nisi quod ventriculi cruditate atque *ἀπεψία* ad septimanas aliquot aeger laboraverit; corporis insuper intumescencia quasi ventosa & gravitate, quae indies augetur, donec tandem detonet Paroxysmus; quem paucis diebus praeit torpor & quasi flatuum descensus per femorum carnes, cum adfectione *πρὸς ποσὶν*, tum etiam pridie Paroxysmi Adpetitus voracior, non tamen naturalis. Sanus lecto somnoque committitur; hora vero secunda post mediam noctem excitatur à dolore pollicem pedis ut plurimum occupante, quandoque vero calcaneum, suram, aut

aut talum: Hic dolor eum refert qui ossium dictorum dislocationem comitatur, cum sensu quasi aquae tantum non frigidae partis adfectae membranis adfusae. Mox sequitur Rigor cum Horrore, & Febricitatione aliqua: Dolor autem hic primo remissior gradatim intenditur, (& pari passu Rigor atque Horror recedunt) idque in singulas horas, donec tandem sub noctem ad apicem pervenerit, se ad varietatem officulorum Tarli & Metatarsi, quorum ligamenta obsidet, perbelle accommodans; nunc tensionem violentam, vel ligamentorum istorum dilacerationem, nunc morsum canis rodentis, quandoque pressuram & coarctationem exprimens: ad haec, ita vivum exquisitumque habet sensum pars adfecta, ut nec linteorum superincumbentium pondus, nec cubiculi à fortiori ambulatione concussionem, ferre valeat. Atque hinc fit ut nox non tantum in cruciatu transigatur, sed etiam cum irrequieta partis adfectae hac illac rotatione, & mutatione situs quasi perpetua. Neque minor est totius corporis jactatio incessans, quae semper Paroxysmum, maxime vero accedentem, comitatur, quam torti membri agitatio & dolor. Hinc etiam mille conamina, situs tum ipsius corporis, tum membri adfecti mutatione assidua, doloris sedationem incassum exambiunt: quae tamen non contingit ante horam secundam, tertiamve, matutinam, (decurso scilicet Nycthemeri spatio à primo adpulsu Paroxysmi) quo tempore aeger post materiae peccantis modicam digestionem & distensionem aliqualem, subito à dolore respirat; licet hanc ille liberationem isti membri adfecti positurae, qua postremo usus erat, immerito acceptam referat. Jam leni madore perfusus somno concedit; à quo evigilans, dolore multum imminuto, partem adfectam tumore recenter occupatam cernit; cum solum antehac (quod in omnibus Podagricorum Paroxysmis solemne est) insignior intumescencia venarum membro vexato intertextarum se in conspectum dederat. Sequenti die, forte etiam ad biduum tri-duumve, si materia, Podagrae generandae apta, fuerit copiosior, dolet nonnihil pars adfecta, idque vehementius, die jam advesperascente, levatur autem sub

Galli cantu. Intra paucos dies, alter pes eodem dolore torquetur quo is, qui prior doluit; vel si prior iste jam dolere desierit, debilitas quae eum infirmaverat, mox evanescit, tam viribus quam integra sanitate isti pedi statim restituitis, perinde ac numquam laboraverat, si modo dolor pedem nuper tentatum ferocius lancinet. Nihilominus easdem hinc excitat Tragoedias quas prius in altero pede, tam quoad doloris vehementiam, quam durationem. Quandoque etiam primis morbi diebus cum materia peccans adeo exuberat, ut ei capiendae pes unus impar sit, utrosque simul pari vehementia fatigat: sed ut plurimum pedes successive, uti diximus, adgreditur. Postquam utrumque pedem exercuerit, qui sequuntur Paroxysmi abnormes sunt, tum quoad tempus invasionis, tum etiam quoad durationem; hoc tamen ubique servant, quod dolor noctu recrudescat, mane vero remittatur. Atque ex serie horum *Paroxysmorum* (sit verbo venia) constat Paroxysmus qui dicitur Podagrae, diuturnior, breviorve, pro aegri aetate. Neque enim censendum est, quoties quis cum hoc morbo ad menses duos vel tres fuerit conflictatus, unum illum Paroxysmum fuisse, sed seriem potius & catenam Paroxysmorum, quorum posterior quilibet priore & mitior fuit & contractior, donec tandem materia peccante prorsus absumpta, aeger pristinam obtinuerit sanitatem: quod in vegetioribus, & iis quos Podagra rarius invisit, diebus saepe quatuordecim fit; in senioribus, atque iis quos saepius afflixit, duobus mensibus; iis vero qui vel annis, vel diuturniore morbi mora, fractiores jam sunt, non prius valedicit quam aestas jam adultior eam fugaverit. Ad quatuordecim primos dies Urina coloratior est, quae post separationem sedimentum rubrum, & quasi arenulis refertum, deponit; nec aeger ut plurimum nisi tertiam Potulentorum quae adsumsit partem per Vescicam reddit; Alvus item ad dictos primos fere dies constipata est. Appetitus prostratio, Rigor totius corporis sub vesperam, partium etiam non adfectarum gravitas, & molesta sensatio, integrum Paroxysmum comitantur. Recedentem Paroxysmum excipit pedis adfecti pruritus vix ferendus, maxime inter digitos, unde decidunt fur-

furfures, & pedes ipsi quasi ab epoto Veneno delquuntur. Morbo jam discusso, aegri tum *ινεξία*, tum Appetitus redeunt, pro rato doloris quo saeviebat Paroxysmus nuper elapsus, & in eadem proportionem servata, vel acceleratur vel differtur sequens Paroxysmus. Nam si hic ultimus aegrum pessime multaverit, sequens Paroxysmus non, nisi anno ad idem punctum revertente, denuo accedet.

Atque hoc se habet modo Podagra Regularis phaenomenis genuinis, propriisque, se ostendens: Cum vero vel ab indebita medicatione turbatur, vel ob diuturniorem morbi pertinaciam, corporis substantia quasi in morbi fomitem pervertitur, neque par est natura eidem, methodo consueta, eliminando, Phaenomena multum sunt diversa à jam descriptis. Nam cum hactenus dolor pedibus tantum fuerit infestus, (qui peccantis materiae sedes sunt genuina, quae cum alias quasilibet partes occupat, certissimum est vel morbi methodum inverfam esse, vel corporis vigorem paulatim jam imminutum,) jam itaque manus, carpos, cubitos, genua, aliasque regiones occupat, ea jam, sicut pedes olim solebat, discrucians. Quandoque enim unum pluresve digitos distorquens, fasciculo *radicum Pastinacae* similes eos reddit, motu paulatim privans, tandemque concretiones circa Articulorum ligamenta tophaceas generans, quae Articulorum cuticulam ipsamque cutem destruens, nudos *tophos cretam* vel *oculos Cancrorum* aemulantes, acicula eruendos, exhibet conspectui. Nonnunquam materia morbum committens cubitis impacta tumorem subalbum excitat, fere ad ovi magnitudinem, quae sensim inflammatur cum rubore. Est ubi femur occupans sensum exhibet quasi ingentis ponderis appensi, sine dolore tamen notabili; at genu exinde petens id acrius urget, motum omnem inhibens, ut quasi clavo transacto lectulo adfixum ne latum pilum à loco in quo est se queat dimovere. Et quando vel propter totius corporis inquietudinem huic morbo ita familiarem, vel urgente necessario aliquo vitae officio, aeger aliorum opera est movendus, omni cautela opus est, ne forte vel minima motus contrarietas dolorem accersat, qui eo tan-

tum nomine potest tolerari quod confestim evanescat. Quae quidem corporis latio ita caute & delicate peragenda, haud exigua pars est aerumnarum, quibus Podagra oneratur. Dolor enim vehementior non per omnem Paroxysmum extenditur, si modo pars adfecta omnino quiescat.

Cum Podagra antehac non nisi exeunte hieme sole-
ret invadere, post duos tresve menses pro more re-
cessurus; jam per annum integrum vexat aegrum, dem-
tis duobus vel tribus mensibus calidioribus, atque aesti-
vis. Et quod insuper est observandum, quemadmo-
dum *Paroxysmus* major sive *Generalis* jam protractior,
quam olim fuerat, inveniatur, ita etiam *Paroxysmi*
isti *particulares* ex quibus generalior componitur, sin-
guli diutius saeviunt: cum enim antehac particulares
isti non ultra unum, alterumve, diem excruciant; jam
ubicumque sedem figant, maxime si pedes vel genua
occupaverint, non ante diem decimum quartum ca-
stra movent: Primo ad haec, aut secundo, post adpul-
sum, die, aeger praeter dolorem, aliqualem etiam ae-
gritudinem patitur, atque simul omnimodam appeti-
tus prostrationem.

Postremo, cum antequam malum usque adeo in-
cruduerat, aeger non solum longioribus frueretur Pa-
roxysmorum intervallis, sed etiam durante ista inter-
missione recte valeret, tam artubus quam reliquo cor-
pore, facultatibus singulis naturalibus officio suo de-
bite fungentibus; jam artus habet fere undiquaque
contractos atque impeditos, ita ut quamlibet stare pos-
sit, forte etiam aliquantisper procedere, gressu tamen
ita claudicante ac permolesto prorepit, ut etiam cum
ambulet quiescere videatur: & si ultra vires ambulare
perstiterit quo pedibus rectius valeat, quanto magis i-
psos ambulando confirmat & dolori excipiendo minus
obnoxios reddit, tanto morbi fomes, numquam per
hoc omne intervallum perfecte dissipatus, visceribus
periculosius imminet, cum in pedes ita libere nequeat
effundi: qui hoc morbi tempore vix umquam doloris
sunt expertes, sed sensatione aliqua plus minusve mo-
lesta perpetuo tentantur. Quin etiam multis aliis sym-
ptomatis infestatur aeger, ut venarum haemorrhoida-
lium

lium dolore, ructu nidoroso cibi jam manducati & in ventriculo putrescentis gustum referente, quoties vel aliquid è Dyspeptis adsumferit, vel eam tantum cibi quantitatem quae sano competit. Appetitus languet, uti & totum corpus prae inopia spirituum. Denique ideo tantum vivit ut calamitosus sit & miser, non ut vitae dulcedine vel minimum fruatur. Urina, quam prius coloratiorem, maxime in Paroxysmis & in pauca quantitate solebat reddere, jam illam tam colore imitatur, quam copia quae in Diabete excernitur. Dorsum aliaeque partes moleste pruriunt maxime sub horam somni.

Id etiam in hoc morbo quoties jam confirmatior est, incommodi accidit, quod ab Oscitatione, in primis vero matutina, ligamenta ossium metatarsi vehementer convelluntur, cum sensu quasi coarctationis vel compressionis fortissimae à manu valida. Quandoque etiam nulla Oscitatione praecedente, aeger jam se somno committens, ictum quasi clavae Metatarsum confringentis derepente perlentiscit, unde cum ejulatu expergiscitur. Tendines Musculorum quae tibias suffulciunt subinde spasmò corripuntur ita acri & violento, ut dolor quem excitat, si vel tantisper duraret omnem humanam patientiam dejiceret, vince-retque.

Post multos dirosque cruciatus, carnificinam diuturniorem, ceu pignus missionis, quam mors jam in propinquo stans mox est datura, Paroxysmi subsequentes aegrum quoad dolorem clementius tractant, (natura partim ab onere materiae peccantis oppressa, partim ob senium, eandem in corporis extremitates jugiter ac strenue relegare non amplius valente) at loco doloris consueti, aegritudo quaedam cum dolore ventris, lassitudo spontanea, quandoque etiam propensio ad Diarrhoeam superveniunt. Haec Symptomata, dum vigent, artuum dolorem leniunt, quae pariter evanescent quoties articulos dolor fatigat: ita nunc dolore, nunc aegritudine, quasi alternatim, lacescente, Paroxysmus longas moras nectit. Animadvertendum est enim, quod ubi quis ad multos annos Podagra laboraverit, dolor singulis Paroxysmis gradatim imminuitur, tan-

demque aegritudine potius conficitur, quam dolore. Quem enim in his patitur dolor, quamlibet sint productiores, vix ad decimam partem ejus adsurgit doloris, quem pati solebat, cum viribus esset magis integris. Nihilominus haec ipsa morbi inclementia pensabatur, ut plurimum, longiore intercapedine, quae paroxysmos intercedebat, tum sanitate qua interea satis comoda utebatur. Namque hoc in morbo dolor amarissimum est naturae pharmacum, qui quo vehementior est, eo citius praeterlabitur Paroxysmus; atque insuper & longior erit intermissio, & magis perfecta, & vice versa.

Neque tamen dolor, claudicatio, atque impeditus partium adfectarum motus, aegritudo, aliaque symptomata jam descripta, hujusce morbi tragoediam absolvunt. Calculum insuper Renum in quamplurimis parit hic adfectus; tum ex eo, quod aeger diu supinus recumbat, tum etiam quod ferientur Organa secretoria, à debitis sibi functionibus; sive etiam quod Calculus ejusdem materiae morbificae in genere portio quaedam sit, quam ego litem non dijudico. Quaecumque vero sit hujus mali origo, nonnunquam aegri animum moestissima interpellit contemplatio, Calculusne an Podagra immitior sit. Quandoque etiam Calculus lotii per meatus urinarios in Vesicam transitum impediens, aegrum de medio tollit, lentas Podagrae moras haud amplius expectantem.

Nec satis est aegrum ita miseris modis dilaniari, ut nec sui jam fuerit compos, alienae opis prorsus indigens; sed & hic accedit miseriarum cumulus, quod durante Paroxysmo, animus etiam ceu contagio adflatus, eo usque corpori compatitur, ut haud facile sit dictu utro horum aeger calamitosius doleat. Non enim rectius Podagrae, quam iracundiae, Paroxysmus omnis diei potest, cum mens & ratio usque adeo ab infirmato corpore enerventur, ut vel levissimo adfectuum motu impellantur, & vacillent: unde non magis ipsi sibi quam aliis gravis est. Quid quod & ceteris quoque Passionibus est obnoxius, timori videlicet, sollicitudinique, atque aliis id genus. A quibus pariter torquetur, donec morbo evanescente, animus quoque, pristina tranquillitate recepta, una convalescet.

Tan-

Tandem aeger (ut funestissimi hujus morbi Catastrophen semel expediam) visceribus à materiae peccantis incubatu complexuque ita laesis, ut secretionis organa non amplius suo munere fungi queant, unde & sanguis quasi limo & faeculentius refertus stagnat, & materia peccans non jam, ut olim solebat, in corporis extremitates, disploditur, atque rejicitur; tandem inquam ὁ τοῖς ἀθλίοις vitam afflictissimam, & jam diu non vitalem cum morte, aerumnarum requie, feliciter commutat.

At vero (quod mihi aliisque licet, tam fortunae quam ingenii dotibus mediocriter instructis, hoc morbo laborantibus solatio esse possit) ita vixerunt atque ita tandem mortem obierunt magni Reges, Dynastae, Exercituum Classiumque Duces, Philosophi, aliique his similes haud pauci. Verbo dicam, Articularis hicce morbus (quod vix de quovis alio adfirmaveris) divites plures interemit quam pauperes, plures sapientes quam fatuos; Natura quasi digito monstrante quam parum iniqua sit omnium Parens & Arbitra, quam partibus non studeat; cum eos, quibus alicubi defuit, alio aliquo bonorum genere cumulatus ditare soleat; profusorem vero erga alios munificentiam, aequa malorum parte admixta, diluat & contemperet. Adeo ut ubique gentium rata sit lex atque inviolabilis, nulum hominem vel ex omni parte beatum, vel per omnia miserum ac calamitosum posse inveniri, singulos utramque experiri sortem. Quae Boni atque Mali contemperatio, fragilitati nostrae, & mortalitati, ita propria, nobis fortasse adprime conducit.

Podagra *Foeminas* perraro infestat, easque non nisi jam Vetulas, & Viragines seu corpore masculorum habitum aemulantes. Graciliores quae vel in adolescentia, vel constanti aetate symptomata patiuntur Podagram mentientia, ea ipsa vel adfectibus Hystericis, vel Rheumatismo, quo jam olim laborarunt & cujus fomes non satis initio fuerat eliminatus, accepta referunt.

Neque Pueros, neque Juvenibus minores, Podagra vera atque genuina vexatos haecenus observavi: Nonnulli tamen mihi noti sunt, qui priusquam eam aetatem atti-

attigissent, leviculam aliquam quasi velitationem praesenserant, quorum nempe Patres etiam tunc hoc morbo tenerentur, cum iis generandis operam darent. Atque hinc explicit morbi hujus Historia.

Omnes animi nervos variis hujusce morbi Phaenomenis contemplandis acriter intendens, illum *Ἀπὸ ψυχῆς* seu labefactatae, tam in partibus quam succis corporis universis, Concoctioni ortum debere existimo. In istis enim qui huic morbo sunt obnoxii, cum jam vel aetate fuerint confecti; vel effraenata morum licentia senectutem praematurius accersiverint, Spiritus Animales per totum corpus deficiunt, immodico functionum in Juventutis calore vegetissimarum exercitio consumpti; verbi gratia, praepropero nimioque Veneris usu, insanis improbissimisque laboribus, quibus ardentem atque indefesse voluptatibus inserviunt, & his similibus. Accessit etiam sive ab annis sive ab inertia, exercitiorum corporis, quibus olim adsueverant, intermissio vel cessatio repentina (quorum usu tum sanguis invigoratur, tum partium tonus firmior & constantior solebat reddi) unde jam corpus flaccescit, & Concoctiones non amplius recte promoventur; e contra vero, succorum corporis recrementa, quae talium exercitiorum ope prius excernebantur, dehinc in Vasis, seu morbi seminum, reconduntur. Nonnumquam & studium, seu Meditatio de re quapiam seria ac diuturna malum auxit, quo scilicet spiritus defaecatiores & magis volatiles à concoctionum penso, quod debuerant absolvere nimium avocantur. Adde quod huic morbo obnoxii non solum ciborum in genere fere sunt adpetentiores, sed & eorum maxime qui difficillime ventriculo cedunt; quos cum haud parcius devorent quam tum solerent, cum exercitiis uterentur, non jam iis digerendis pares sunt. Neque tamen dicta voracitas & liberalior ciborum ingestio ita frequenter (licet id haud raro contigerit) Podagrae viam stravit ac vesana & immoderatio vini compotatio, unde Fermenta Coctionibus variis dicata penitus prosteruntur, praecipitantur ipsae Coctiones, & Spiritus naturales ab halituum adventitiorum copia subjungantur, dispergunturque. Jam vero cum uno eodemque

tempore & Spirituum (qui Coctionis instrumenta sunt) vigor imminuatur, atque insuper ingens humorum coluvies sanguinem opprimat, omnino necesse est, ut singulae Concoctiones haud rite peragantur, dum ita obruuntur singula Viscera, unde Spiritus jamdiu fatiscantes nunc etiam suffocantur: Nam si à sola spirituum debilitate penderet hic morbus, Infantes, Foeminas, atque eos quos aegritudo diturnior maceravit, pariter invaderet; cum fere virosissimos quosque adoriatur, & robustissimis naturae principiis praeditos: quos tamen non adgreditur, donec caloris & Spirituum Naturalium defectum sive declinationem, humorum quoque congestio excipiat; à quibus simul conjunctis Concoctiones vitiatae pervertuntur.

Porro ut Caussarum, quas enumeravimus, singulae Indigestionem promoverant, ita earum pleraeque laxitati Habitus & Musculorum corporis procurandae nonnihil contulerant, unde porta crudis indigestisque humoribus intromittendis panditur, quoties isti ad exteriora protruduntur. Quoties enim in sanguine diutius stabulantes tam mole quam prava diathesi macti fuerint, tandem calorem putrescentem adquirunt, & cum non amplius à natura regi possint, prorumpunt in speciem, & in Articulos depluunt, calore atque acredine dolores exquisitissimos in ligamentis, membranisque ossa contegentibus, excitantes; quae vel à senio, vel luxu, atque intemperantia labefactata, laxataque, facile humoribus imperium facientibus locum concedunt. Hic vero humorum Podagram generantium prolapsus, qui Paroxysmum constituit, serius ocysusve contingit, prout ansa hujusmodi humoribus in motum ciendis data fuerit.

Jam vero *Curationem* quod spectat; (ut primo quae sunt omittenda subinnuam) licet, si humores respiciamus, atque indigestionem unde isti trahunt originem, prima fronte videri possit Indicationes Curativas in primis ad Humores jam factos evacuandos, dein ad Coctiones roborandas, (unde aliorum humorum succrescentium adgestio possit praecaveri) collimare debere, quandoquidem hae sunt Indicationes magis generales, quibus in plerisque aliis morbis Humoralibus satisfaciendum est: in Podagra nihilominus Naturae quasi

quasi praerogativa est, materiam peccantem suo modo exterminare, & in Articulos deponere, per insensibilem transpirationem diffлагandam. Namque haud plures tribus proponuntur modi, quibus causam Podagrae continentem ejicere valeamus; Venae-sectio scilicet, Catharsis, ac Diaphoresis per sudorem: nulla vero ex his Methodus scopum attinget umquam.

In primis Venae-sectio, quantumvis magna polliceatur, tum in humoribus qui in procinctu stant & quasi descensum meditantes, tum in istis, qui jam jam Articulos obsiderunt, evacuandis; manifesto tamen pugnat cum indicatione illa quam Causa Antecedens, quae est Indigestio à Spirituum (quos sanguinis detractio magis imminuit opprimitque) depravatione ac defectu orta, sibi vendicat. Non est itaque adhibenda Phlebotomia, vel ad praecavendum Paroxysmum, qui timetur, vel ad istum qui jam adest mitigandum, in iis nempe qui aetate jam sunt provectiores. Quamvis enim qui educitur sanguis Pleuriticorum, & Rheumatismo laborantium, sanguinem ut plurimum referat, attamen Venae-sectio haud minus insigniter in hoc morbo officere aegro, quam in duobus praedictis prodesse, cernitur. Etenim si sanguis in intermissione, quantumlibet, diu post Paroxysmum, fuerit extractus, periculum est, ne, à sanguinis & humorum agitatione, novas succrescat Paroxysmus, qui & priore diuturnior futurus est, & symptomatis enormioribus stipandus, sanguinis robore & vigore, quibus adjutoribus morbi fomitem strenue ac constanter excutere debuerat, exinde retusis. Atque hoc incommodi toties etiam accerfitur, quoties ineunte Paroxysmo vena pertunditur. Si mox à Paroxysmo feriatur vena, ingens periculum est, ne natura, dum sanguis adhuc languidior est & nondum pristinas vires à morbo succisas redintegrevit ejusmodi vulnere importune inflicto usque adeo infirmetur & succumbat, ut Hydropi aditus aperiatur. Verumtamen si aeger adhuc Juvenis fuerit, & ab immodica potatione excalesfactus, sanguis initio Paroxysmi potest detrahi; sin autem in Paroxysmis subsequenti-bus Phlebotomia jugiter utatur, Podagra quam citissime etiam in Juvene inveterascet, & intra paucos annos
latius

latius imperium, seu potius tyrannidem, propagabit, quam alias in multis extendere valuisset.

Deinde, Catharsin, quod attinet, siue *ἀνά* siue *κἀτά* animadvertendum est, quod cum Naturae lex sit inviolabilis, atque ipsi huiusce morbi essentiae intertexta in nexaque, morbi fomitem semper in Articulos rejici debere; nihil prorsus aliud praestabunt Remedia siue Emetica, siue Cathartica proprie dicta, nisi ut materia peccans, quam natura in corporis extremitates protruserat, in sanguinis massam denuo revocetur; unde accidit ut quae in Articulos eliminare debuerat, in aliquod è visceribus forte irruat, atque ita aeger, qui in nullo prius discrimine versabatur, jam de vita periclitetur. Quod iis fatale esse haud raro observatur, qui medicamentis purgantibus vel ad Podagram praecavendam, vel (quod adhuc pejus est) ad leniendum Paroxysmum adsueverant. Etenim cum Natura à methodo sibi familiari exturbata fuerit, qua, utpote securissima optimaque, materiam morbificam in Articulos ablegat, dum humores intro versus intestina sollicitentur, loco doloris in juncturis, quem vel nullum habent vel certe perexiguum, ventriculi aegritudine, alvi torminibus, lipothymia, & longo anomalorum Symptomatum agmine, miseri quasi enecantur.

Ego certe persuasissimus sum a jugi & saepe iterata experientia edoctus, Catharsin omnem, tam per Lenientia quam per Fortiora Medicamenta, qualia pro more Articulis expurgandis destinantur, plurimum nocere; siue in Paroxysmo ad minuendam materiam peccantem, siue in fine ad dissipandas morbi reliquias, siue in perfecta intermissione & recta valetudine, ut venturo Paroxysmo occurratur, Purgatio in usum revocetur. Etenim tam mei ipsius, quam aliorum, periculo compertissimum habeo, Catharsin quovis horum temporum administratam, ita parum votis respondisse, ut malum quod debuerat averruncare atque avertere, accerferet. Primum itaque Purgatio saeviente adhuc Paroxysmo adhibita, Naturae, in materia morbifica separanda & in Articulos deponenda occupatae, negotium facessens, magnam spirituum *ἰσχυρίαν* nonnumquam excitavit; unde non tantum Paroxysmus magis
inva-

invalescebat, sed & aeger in vitae discrimen haud obscure conjiciebatur. Deinde Cathartica in fine Paroxysmi usurpata, cum morbi reliquias amoliri debuerint, id tantum egere, ut recens Paroxysmus de novo suppullularet, haud mitior priori isto; atque ita aeger spe falsa lactatus ea sibi fabricat mala, quae non fuerat perpessus, nisi humores denuo in rabiem agerentur. Quod genus incommodi ipsemet plus semel expertus sum, artis medicae opem praepostere implorans ad exturbandas, ut mihi videbatur, reliquias morbi. Postremo quod Purgationem attinet, certis intervallis & integra sanitate repetendam, ut Paroxysmo eatur obviam, atque ei aditus praeccludatur; etsi, quod est fatendum, non ita praefens periculum est, ne nova accessio invitetur, atque fuit in casu jam dicto, cum aeger nondum ἐξωβίλως omnino fuerit; tamen etiam hoc tempore Paroxysmum parit, idque ob causas supra memoratas; quo malo si forte aegrum non statim multaverit nullatenus tamen eum à morbo liberat, quantumlibet constanter, & debitis intervallis, Cathartica haec illave adsumserit. Quinimmo nonnullos novi huic morbo obnoxios, qui Catharsi non solum Vere & Autumno, sed & singulis mensibus, immo & septimanis continuis, celebrata, sanitati litabant, neque tamen horum quisquam Podagram effugit: quæ exhinc crudelius plerumque & immanioribus symptomatis eos impetebat, quam si ab omni medicatione sibi temperassent. Licet enim jam dicta Purgatio Causæ continentis partem aliquam possit educere, cum tamen Concoctioni roborandae (à quo tantum abest, ut eam debilitet, recenti vulnere Naturam subruens ac dejiciens) ne hilum conferat, uni tantummodo causæ opponitur, & morbi curationi impares prorsus habet vires.

Ad haec adnotandum est, ab eodem illo Spirituum defectu, quo Coctiones in iis vitiantur, qui Podagra solent laborare, eorundem Spirituum animalium σύστασις minus firmam vegetamque reddi, unde mox disjicitur & interturbatur à quavis causâ, quae vel animus vel corpus paulo violentius concutit, exagitatque; ac proinde jam fugax ac dissipabilis est admodum

dum, prout iis qui Adfectioni vel Hypochondriacae, vel Hyfteriacae, obnoxii vivunt, perſaepe accidit. A qua etiam Spirituum ad *ἀταξία* propenſione fit, ut Podagra vel leviffimam quamlibet evacuationem fere ſubſequatur. Diſſoluto enim corporis tono, quem Spirituum firmitas, dum in vigore ſuo perſiſtunt, rite compactum vegetumque ſervat, materia peccans quaſi diſruptis repagulis jam ſui juris eſt, atque ab hac plaga corpori inſlicta Paroxyſmus ſtatim exoritur.

At vero haec ipſa Methodus, utut pernicioſa ac nocens, nihilominus Empiricis quibusdam, qui Catharticum quo utebantur medicamentum aſtute omnes celarunt, haud mediocrem exiſtimationem conciliavit. Obſervandum eſt enim quod Purgatione currente, aeger vel non omnino, vel remiſſe admodum, dolet; & ſi Catharſis ad plures dies produci queat, nullo ſuperveniente Paroxyſmo recenti, aeger conſeſtim ab eo, quo jam tenetur, convaleſcet: verum enimvero poenas in poſterum pendet diriffimas ab *ἀταξία*, in quam dicta humorum exagitatio naturam praecipitem egit.

Denique materiae peccantis per Sudores evacuatio, licet praediſtis evacuationibus minus officiat, liquido tamen officere cernitur. Quamvis enim morbi fomitem non retrahat in viſcera, ſed è contra in corporis habitum propellat, attamen his ſaltem nominibus ob-eſt. Primo quidem quod extra Paroxyſmum humores adhuc crudos & nondum ita ſubactos ut rite ſeparari debeant, quaſi vi quadam protrudit in Artus, atque eo pacto cunctantem Paroxyſmum ante diem, & vel invita natura ſollicitat. Deinde quod ſudoris provocatio in ipſo paroxyſmo materiam morbificam nimis violenter in adfectum membrum impingat adigatque, dolorem ſimul adducens haud tolerandum; & ſi major ſit materiae peccantis copia, quam ut pars adfecta eam queat admittere, illam mox in artus alios deturbat, unde orgasmus interea atque ingens tam ſanguinis quam ceterorum humorum ebullitio ſive exaeſtuatio; ſi vero corpus colluvie ſeroſa Podagrae generandae apta admodum ſcateat, metuendum eſt ne Apoplexia ingruat. Quamobrem in hoc adfectu, perinde ac in ceteris omnibus, in quibus ſudores artis ope ſollicitantur

tantur ad eliminandam materiam morbificam, non vero Naturae ductu profluunt, periculosissimum est eosdem nimis violenter atque ultra eum coctionis gradum, ad quem humores evacuandi sua sponte pervenerint, elicere. Et celeberrimus iste Hippocratis Aphorismus, *Cocta non Cruda sunt medicanda*, tam in sudoribus provocandis, quam in subducenda alvo locum habet. Quod quidem liquido constat ex sudore illo, quo Paroxysmus Februm Intermittentium claudi solet, qui, si modicus fuerit; & materiae febrilis à praecedente Paroxysmo concoctae quantitati apte respondens, aegrum insigniter juvat levatque; si vero ultra naturae modum sudatio promoveatur, ex eo, quod aeger lectulo jugiter adfigatur, jam Febris continua subnascitur, & recens focus succenditur, cum iste qui prius efflagrabat, fuerat extinguendus. Pari ratione in Podagra etiam lenis ille mador, qui ut plurimum mane, sua sponte, oritur post minorum Paroxysmorum, è quibus majorem Paroxysmum constare docui, singulos, tam dolorem quam inquietudinem, quibuscum aeger tota nocte conflictabatur, mitigat; è contra vero, si quando levis hicce mador & suapte natura fugax, diutius & vehementius proritetur, quam fert proportio materiae peccantis, jam ab ultimo Paroxysmo concoctae, morbus inde exacerbat. Tam itaque in hoc, quam in aliis morbis quibuscumque, quos mihi videre contigit, demta sola Peste, sudores prolicere non tam Medici, quam Naturae provincia est: cum nullo modo adsequi possimus, quanta materiae pars ejuscemodi separationi obeundae jamjam est parata, nec per consequens quem, in provocando sudore, modum tenere debeamus.

Ex jam dictis cum satis liqueat, non solum Podagrae Curationem à Medicamentis evacuantibus incassum peti, sed & eadem *ποδαγρίῳσι* noxam adferre, restat ut exquiramus, ad quem alium scopum Curativae indicationes sunt dirigendae. Ego quidem ex adcurata *καίνομεναι* praedictorum omnium pensitatione, & diligenti examine, colligo, duabus potissimum Causis in hujusce morbi Curatione obviam iri debere. Prima est causa Antecedens, sive humorum indigestio, à caloris & spirituum naturalium defectu orta. Altera est

est causa Continens, five eorumdem humorum calor & exaestuatio, ubi jam tum putredinem, tum etiam acridinem nacti sunt, à mora in corpore quam oportuerat diuturniore; quae mora ab incoctione supra memorata pendet. Hae causae ita toto coelo, quod ajunt, à se invicem discrepant, ut, quae huic profunt remedia, alteri obsint; unde hic Adfectus ita curatu perdifficilis est. Etenim dum Medicamentis calefacientibus Indigestionem vincere satagimus, periculum est, ne ex altera parte humorum calor intendatur: atque è diverso, dum five Diaeta, five Remediis refrigerantibus calorem & acridinem humorum committigare volumus, *ἀπεψίαν* accersimus, labefactato scilicet calore naturali. At vero hinc Causam Continensem non eam tantum intelligo, quae jam actu Articulos obsidens Paroxysmum format, sed eam insuper quae adhuc in sanguine delitescens, separationi hactenus est inepta. Perraro enim materia morbifica omnis, à Paroxysmo quantumlibet diuturno & crudeli, ita plene egeritur, ut nullae prorsus in corpore reliquiae sint, eodem jam elapso. Ac proinde utriusque hujus causae, tam extra Paroxysmum quam eo vigente, ratio habenda est. Quandoquidem vero materiae continentis eliminatio Naturae omnino opus est, sua ipsius methodo peragendum; cumque nihil interea temporis, ad humores calidos acresque leniendos, absque damno digestionibus inlato, possit tentari, nisi ut exulent ac evitentur victus medicamentaque calidiora, à quibus inflammantur humores: maxima certe & praecipua Curandi intentio in eo verti debet, ut Coctioni, indigestionibus sublatis, consulatur, de qua jam agam: ita tamen, ut in Dissertationis serie ea etiam attingam Remedia, prout ansa data fuerit, quae ad leniendum humorum calorem, & acridinem retundendam, facere possint.

Quaecumque igitur Naturae opem ferunt in muneribus suis rite fungendis, five Ventriculum confortando ut alimenta recte coquat; five Sanguinem ad debitam chyli in illum injecti adsimilationem; five partes solidas corroborando, quo melius succos, earumdem nutritio-

convertant; quaecumque denique varia excretionis Organa atque emunctoria corporis in eo statu conservant, ut singularum partium recrementa debito tempore atque ordine valeant amandare; haec & hujusmodi omnia huic intentioni adimplendae conferunt, ac proprie *Digestiva* adpellantur, siue Pharmaca ea fuerint, siue ratio victus, siue exercitatio, siue alia ex istis quaelibet, quae *sex res non Naturales* indigitantur.

Hujusmodi Medicamenta sunt in genere, quae moderate excalefaciunt, & vel amaricant, vel linguam leniter feriunt, utpote quae ventriculo sunt pergrata, sanguini medentur, & ceteras partes foveant confortantque; qualia sunt, verbi gratia, Radices Angelicae, Enulae, Folia Absinthii, Centaurii minoris, Chamaedrios, Chamaepityos, &c. Addi possunt etiam Antiscorbutica vulgo dicta, ut Radices Raphani Rusticani, Folia Cochleariae hortensis, Nasturtii aquatici, &c. Cum autem herbae istae acres ac pungentes, utut stomacho adrideant, atque eidem conferant, in Coctione juvanda, morbi tamen fomiti jamdiu formato aculeos subdent & augeant calorem, parcius usurpandae veniunt, prae aliis istis quae miti calore atque amaritudine & Ventriculum corroborant, & sanguinis massam vegetiorem reddunt ac magis vitalem.

Eorum species aliquot adfabre permistae humoribus concoquendis rectius, ut mihi videtur, quam simplex quodlibet ex eorum tribu desumptum. Quamlibet enim quoties specifica medicamenti cujuslibet virtute opus est nobis, Regula tenet, *Quo simplicius eo melius*; tamen cum id habemus propositi, ut huic illive indicationi satisfaciendo aegrum sanemus, singula ingredientia symbolum pro morbo curando quasi conferunt: atque in hoc casu, quanto major est simplicium numerus, tanto potentius medicamentum operabitur. E praedictis itaque & reliqua ejusdem farinae materia Medica, variae Remediorum formulae ad hunc scopum tendentes concinnari possunt. Ego formam Electuarii ad Exemplum Theriacae Andromachi ceteris praefero, ceu viribus praestantissimam, eo quod mutua simplicium confermentatio omnium virtutem adaugeat, quasi

quasi aliquid Tertium progignens, quod in ita conjunctis majorum est virium in pari quantitate, quam in eorum quolibet. Verum tam delectum ejusmodi ingredientium, quam formulas quibus exhibenda sunt, prudenti Medico lubens relinquo; cum numquam mei officii esse duxerim Receptulas, ut vocant, conscribere, at potius veras Indicationes notare, ad quas Curationes sunt dirigendae: Quod cum minus observetur, exhinc, ut alibi dixi, Empiricis ansa data est, ut se Artis medicae Principes jactent.

Verumtamen Tyronum gratia, remedium, quo ego uti soleo, in medium proferam, quod ad hunc modum componitur; *℞. Rad. Angel. Calam. aromat. Imperator. Enul. campan. Fol. Absinth. vulg. Centaur. min. Marrub. alb. Chamaedr. Chamaepit. Scord. Calamintb. vulgar. Parthen. Saxifrag. pratens. Hyperic. Virg. aur. Serpil. Menthae, Salviae, Rutae, Card. ben. Puleg. Abrotan. Flor. Chamaemel. Tanacet. Lil. Conval. Croci Anglican. Sem. Tblasp. Cochlear. hortens. Carui, Bacc. Junip. singulorum quantitatem sufficientem. Legantur singulae Herbae, Flores, & Radices, quo tempore viribus pollent maximis. Siccentur ac in Papyraceis sacculis adserventur dum in pulverem tenuissimum redigantur. Singulorum Unciae sex simul probe mistae excipiantur s. q. Mellis opt. despumati, & Vini Canarini, & in Electuarium debitae consistentiae conficiantur s. a. Sumat Drachmas duas mane & sero. Vel hujus defectu, sequenti utatur. *℞. Conf. Cochlear. hortens. ʒiʒ. Absinth. Roman. & Flaved. Aurantior. aa. ʒj. Angelic. condit. Nuc. Moschat. condit. aa. ʒʒ. Theriac. Androm. ʒiij. Pulv. Ari Comp. ʒij. cum s. q. Syrupi Aurantiorum fiat Electuarium. Capiat drachmas duas bis in die, superbibendo sequentis Aquae cochlear. v. vel vj. *℞. Rad. Raphan. rust. incis. ʒiij. Cochlear. hortens. manip. xij. Nasturt. aquatic. Becabung. Salv. Mentb. aa. manip. iij. Cartic. Aurantior. N°. vj. Nuc. Moschat. contus. N°. ij. Cerevisiae Brunswic. ℥xij. Destillentur organis communibus, donec solummodo librae sex Aquae eliciantur pro usu.***

E Medicamentis vulgo cognitis Theriaca Andromachi Concoctionibus roborandis prae ceteris confert: Cum

tamen plures in se species contineat, quae plus satis calefaciant, atque insuper Opio abundet, Electuarium supradictum commodius parari potest è Vegetabilibus praecipuis excalefacientibus & corroborantibus. Curandum est interim, ut ea simplicia eligantur, quae ad aegri gustum magis faciant; cum enim diu admodum, scilicet ad omnem fere aetatem, in ejus usu perseverandum sit, omnino convenit ut palato minus sit ingratum. Inter simplicia Cortex Peruvianus primas obtinet, cum sanguinem corroboraret vegetumque reddat, si ejus grana aliquot mane & sero adsumantur.

Et sane uti in hoc Adfectu de quo jam agimus, ita & in aliis Chronicis plerisque, haec & huic similia remedia, quae sanguinem corroborant, vegetumque reddunt (si modo eorumdem calor, propter causas postea adferendas, in spiritibus vinosis non consistat) prae ceteris juvant; quandoquidem singuli hujus generis morbi ad unam eandemque causam universalem, humorum scilicet *Indigestionem*, si recte conjicio, referre debeant.

Nihil est autem ex quo hoc certius evinci poterit ac probari, quam si ob oculos ponamus differentiam, quae inter morbos *Acutos* & *Chronicos* intercedit; quam ob causam aequus Lector boni consulet, si paulisper ab eo, quod jam prae manibus est, negotio, digrediar. Prout itaque morbi *Acuti* ii fere habentur, qui cito vel perimunt, vel ad Concoctionem perducuntur; ita *Chronici* appellantur isti, qui vel non omnino vel tarde admodum, & longa temporis mora, ad eandem Coctionem pertingunt. Atque hoc quidem tam ipsa rei natura, quam verba quibus illa exprimitur, aperte loquuntur; at vero causa hujus differentiae quae inter haec duo morborum genera deprehenditur, altius latet, haud ita facile eruenda: cujus indagationi si aliquantisper immoremur, operae, ut puto, vix nos poenitebit; cum harum rerum notitia clara ac distincta, ad invenientas veras Indicationes horum Morborum Curationi adcommo-
Si

Sive interiora Terrae viscera, si ita loqui fas est, varias subeant mutationes, unde à Vaporum inde exhalantium interventu aër inquinetur, quod mihi maxime probatur; sive inficiatur Atmosphaera omnis, ab alteratione quam eidem inducit peculiaris aliqua corporum Coelestium quorumlibet Conjunctio: res ita se habet, ut ad hoc illudve tempus aër particulis referciatur, quae humani corporis oeconomiae adversentur; uti etiam alio tempore istiusmodi particulis impraegnatur, quae cum corporibus speciei alicujus Brutorum minus conveniunt. His jam temporibus, quoties nos hujusmodi noxia, & naturae inimica, ^{per aërem} in nudum sanguinem inspiratione attrahimus, & in illos morbos Epidemicos incidimus, quos illa parere apta nata sunt, Natura *Febrem* accersit, solemnem nempe sibi Machinam ad sanguinem à materia aliqua hostili & contraria, intus stabulante, vindicandum. Et tales morbi *Epidemici* vulgo audiunt, & ideo Acuti sunt & Breves; quia motum habent ita celerem & violentum. At vero praeter hos morbos à causa externa excitatos, sunt & alii perinde Acuti, ab hac vel illa peculiari sanguinis inflammatione nati, quae non à causa aliqua generaliori ab aëre pendente, sed à particulari particularium corporum Anomalia, vel intemperie, producuntur. Quod quidem Februm genus ego *Intercurrens* & sporadicum idcirco vocito, quod annis fere quibuslibet occurrant.

At vero Morbi *Chronici* genium habent longe ab his diversum: quamvis enim aër minus salubris, hujus vel illius generis, ad hos morbos generandos multum conferat; non tamen aëri ita immediate originem debent suum, sed ut plurimum communi omnium horum Parenti, Humorum scilicet *Indigestioni*. Ubi enim quis Naturae principia jam habuerit infirmata ac protrita, sive à senectâ, sive à magnis & continuis circa *Sex res non-naturales* erroribus, praecipue in Cibo Potuque; vel si Organa Secretoria eo usque fuerint debilitata, ut jam functionibus suis ad defaecandum sanguinem & ejus superfluitates eliminandas destinatis, prorsus fuerint imparia, his in casibus uberiori humorum proventu jam coagmentato, quam cui digerendo

hominis vires sufficiant, dicti humores mora diuturniore varias fermentationes, ac putrefactiones, patiuntur, tandemque in *speciem* erumpunt, & varias Morborum species edunt, pro depravationum varietate. Et prout hi succi depravati variam habent indolem, ita varie in hanc illamve partem dilabuntur, quae iisdem excipiendis aptissima est; atque ibi sensim longam illam symptomatum seriem explicant, quae partim à talium succorum natura, partim ab *ἀταξία* istis partibus inlata, solent exoriri: quae duo simul juncta istam naturae *ἀνωμαλίαν* constituunt, quae morbi alicujus nomine insignitur.

Jam quod ejusmodi impotentia Naturae, ad coquendos humores, plerorumque Morborum Chronicorum causa sit praecipua, facile liquebit, si animadvertamus Senes, quorum Coctiones sunt laesae, & spiritus, earum instrumenta, absumti à repetitis vitae longioris functionibus, hisce Adfectibus magis esse obnoxios quam sunt Juniores, quorum vitae flamma magis accensa recrementa ista coacervata dissipat; & quorum Organa Secretoria jugi isto caloris naturalis subsidio instruuntur, ut functionibus in totius sanguinis massa depuranda peragendis neutiquam deficient, nisi insuper premantur & quasi suffocentur à nimia humorum copia. Ad haec talem humorum indigestionem plurimum Morborum Chronicorum causam esse ex eo constat, quod Hiems ad istiusmodi morbos gignendos longe magis faciat quam Aestas. Licet nonnulli ex his morbis non actu exferantur nisi sub brumae exitum; attamen iste humorum proventus, à quo illi pendent, per omnem Hiemis decursum succrescens, auctior factus est ab ejus tempestatis frigore & effoeto languore naturam debilitante, quo minus valeat in administranda corporis oeconomia. Unde fit, ut qui Aestate satis bene habeant, raro tamen Hieme eos morbos effugiant, ad quos magis sunt proclives, *Podagram*, verbi gratia, *Asthma*, *Tusses*, &c. Atque hinc enim ratio deducenda est, quare Peregrinatio in Regiones magis Australes ita efficaciter eos morbos expugnet, quorum curatio in frigidioribus incassum tentabatur. Eorum, quae de generali morborum Chronicorum causa jam dixi,

dixi, veritas magis adhuc patebit ab ingenti & quasi stupendo, ac incredibili, emolumento, quod ii, qui morbis Chronicis plerisque, praecipue vero *Phtisi* laborant, ab Equitatione percipiunt; quod genus Exercitii Digestiones singulas invigorat firmatque, dum à continua corporis succussione calor naturalis reaccenditur, & Organa secretioni destinata in munere depurandi sanguinis rite fungendo promoven-
tur: unde necesse est, ut sequatur Digestionum de-
perditarum quasi renovatio quaedam, & è conse-
quenti totius corporis Crasis optima.

Quocirca è rationibus jam adlegatis satis elucescit, quod non in Podagra tantum, sed & in aliis quoque Chronicis morbis, ubi nullum Symptoma manifestum contra-indicat, *Herbas* ejusmodi *excalefacientes* ma-
gnam omnino commodum adferre, eum sanguini ae-
statis calorem vel media hieme concilient: quamvis
si aestivo tempore earum usui adsuescamus, melius
praecavebunt mala ista, quae diversa tempestas solet
adportare. Et profecto si ad hiemes usque adpulsum
deferantur, quo tempore ingens humorum saburra ad-
cumulatur, periculum est, ne sero nimis ad hoc asy-
lum confugiamus, &, quod dici solet, Μετὰ πόλεμον
συμμαχία. Quamvis autem, ut supra fusius disserui,
Podagra id sibi habeat peculiare, ut non tantum non
juvetur, sed & laedatur à Catharticis; tamen in aliis
Chronicis plerisque & Venaesectio quoties opus fue-
rit repetita, & Purgatio ante sunt imperanda, quam
Remediis corroborantibus & digestivis, hinc à me
laudatis, opera danda est: ubi vero se aeger his ad-
dixerit, in iis perseverandum est, nullis intercalatis
Evacuationibus, Etenim hoc est firmiter retinen-
dum, quod quoties cujuscumque morbi curatio Re-
mediis corroborantibus innititur, Evacuationes, qua-
lescumque eae fuerint, officiunt prorsus. Denique
non is sum qui adferam Medicamenta Digestiva jam
memorata ceteris quibuscumque praestare: at vero
dico eum qui Remedium ad hanc intentionem satis-
faciendam potentissimum invenire potuerit, longe
majora in sanandis Morbis Chronicis praestare pos-
se, quam ipse se posse existimaverit.

Istud vero in omnibus quae de Podagra sananda dicturus sum, praemittendum est, & maximopere praeter ceteris observandum, nempe quod *Digestiva* Remedia quaecumque, sive Medicamentorum adparatu, sive Diaeta, sive Exercitatione ea constant, haud obiter instituenda sint, verum constanter atque omni adhibita diligentia assidue usurpanda. Cum enim in hoc morbo, uti etiam in Chronicorum quamplurimis, causa ejus in habitum, & novam quasi naturam transiverit, nemo sanus existimaverit leviculam aliquam, ac momentaneam, alterationem sanguini atque humoribus, à quolibet sive remedii sive victus genere superinductam, curationis scopum posse attingere; at vero corporis habitus omnis alio traducendus est, atque homo integer deinceps quasi nova incude refingendus. Neque enim hinc ita se res habet, atque in morbo Acuto aliquo, ubi is qui modo athletice ac pancratice valebat, derepente Febre correptus, ab optimo sanitatis statu in morbum periculosissimum, quasi rupto ponte, praecipit ruit. Podagrae dispar admodum ratio: ubi quis per multos annos continuos comissionibus, comotationibusque intemperantius indulgendo, solita exercitia intermittendo, desidia atque pigritia intabescendo, vel etiam nimio studio atque irremissa animi intentione, aliisque vitae erroribus, id egit tandem quasi dedita opera, ut varia corporis fermenta pervertantur, atque opprimantur spiritus Animales (qui Coctionis instrumenta sunt primaria,) unde humores praeternaturales coacervati erumpunt tandem, cum jam ad summum gradum exaltati fuerint, ac stragem edunt; carnibus denique emollitis, & effoeminatis articulis, unde humores illabentes promptius excipiunt. Atque ita demum alia quasi natura sensim superinducitur, pristina & naturali corporis oeconomia everfa funditus & deleta: Cum isti Paroxyfmi, qui hominum incautorum ac minus perspicacium oculos, animosque, soli fere perstringunt & occupant, nihil prorsus aliud sint quam series & ordo symptomatum, ab illa methodo pendentium, qua uti solet Natura in materia morbum committente foras pellenda. Quamobrem operam ludit quisquis hoc illove sive medicamento, sive etiam

etiam regimine subinde in usum revocato, hunc morbum protelare satagit. Cum vero hic habitus tum in Digestionum omnium labefactione, tum & in amissione firmitudinis naturalis partium singularum praecipue fundetur ac constet, utrique malo occurrendum est; & tam Coctionum robur, quam firmitudo partium pedetentim reduci debet ac restaurari, pro modulo scilicet pristinae ac consuetae corporis oeconomiae. Quantumlibet vero istud plene perfecteque fieri non posse videatur, non eo solum nomine, quod Habitus quicumque non nisi aegerrime in sibi contrarios transmutantur, sed etiam quod aetas senilis, quae huic morbo ut plurimum comes est & focia, vehementer refragatur: tamen quantum vires, anni-que, sinent, tentanda est curatio, & prout aeger propius ad hanc metam accedet, vel recedet longius, Podagrae tyrannidem magis minusve effugiet.

Atque porro animadvertendum est, quod Remedia *πικτικά* vel Digestiva, sive partem Medicam ea spectant, sive Diaeteticam, in Paroxysmorum praecipue intervallis in usum revocanda sunt; idque quam longissime fieri potest à Paroxysmo insecuturo. Neque enim sine magna temporis mora & pertinaci Remediorum usu Concoctionum omnium corroboratio, fermentorum corporis jam imminutorum restauratio, tantaque firmitas quantum expetunt tum sanguis, tum viscera, senio adversante possunt acquiri.

Quantumlibet vero profint haec aliaque ejusmodi remedia, attamen hisce solis haec corroborandi intentio satisfieri nequit: sed & earum etiam rerum habenda est ratio, quae ad artem prope Medicam non spectant. Et certissime voto frustrabitur is, qui in hoc illove morbo Chronico omnem orationem Medicamentis solis absolvi posse autumat. Primum itaque ea in *Cibo, Potuque*, mediocritas est observanda, ut neque plus alimenti ingeratur, quam ventriculus concoquere valeat, ac proinde morbo fomes subministretur: neque è contra, nimia abstinencia partes ea proportionem defraudentur, qua earumdem robur & vigor debuerat sustineri, unde etiam magis debilitentur; quorum utrumque ex aequo nocet, prout tam in me ipso quam in

in aliis haud semel expertus sum. Ad haec, ciborum qualitatem quod spectat, licet *Εὐπεπτα* per se considerata *δυσπέπτοις* praeferenda sint, attamen aegri palato est consulendum: quandoquidem observandum est, quod saepenumero id, quod ventriculus vehementer appetit, licet difficilius coquatur, citius tamen à natura vincitur quam quod facilioris concoctionis habetur, si ventriculo nauseam creet: at vero quae *δυσπεπτα* habentur idcirco parcius sunt comedenda. Unica etiam ciborum specie singulis partibus vescendum arbitror, cum varia carniū genera simul ingesta plus ventriculo molestiae facessunt, quam unicum quod omnia ista quantitate exaequet. De ceteris, de mta carne, pro libitu comedat, modo nec acria, nec sale condita sint, nec aromatis; quae licet coctionem non laedant, nocent tamen quatenus morbi fomitem exagitant.

Tempora quod attinet, Prandere tantum expedit; cum enim lectus humoribus digerendis proprie dicitur, id temporis in cibis concoquendis non est insumendum. Non coeant itaque qui Podagrae sunt obnoxii; haustum tamen Cerevisiae alicujus tenuioris liberaliorem sibi indulgeant: quandoquidem etiam Renum Calculo generando proclives fere sint tales; cuius concretio à liquore ejusmodi hoc tempore hausto multum impeditur, refrigeratis scilicet ab eo Renibus prolutisque.

Γαλακτοκοσία, seu Diaeta è solo lacte sive crudo, sive cocto, exulantibus ceteris omnibus, nisi quod panis aliquid semel forte in die adjiciatur, ab Annis retro viginti obtinuit. Profuit haec quamplurimis praeter ceteris hujusce morbi praesidiis, quamdiu ne latum unguem ab ea discesserint. Quamprimum vero ad sanorum diaetam, utut lenem mitemque, sese receperit qui huic insueverat, Podagra confestim reversa aegrum pejus longe quam antehac vexavit: labefactatis enim hac methodo naturae principiis, aeger jam morbo pellendo magis impar redditur, unde & periculosius infestat & diuturnius. Qui igitur huic se methodo tradere cogitat, primum serio secum perpendat, num valeat per omnem vitam in eadem persistere: quod
tamen

tamen fortassis penes eum non erit, utut propositi tenax fuerit: Novi enim Nobilem quemdam, qui postquam per annum integrum solo lacte victitaverat, non tantum sine offensione, sed & cum summa voluptate; (quo tempore quotidie semel aut pluries dejecerat) sistente derepente alvo ac mutata corporis temperie, manente vero adhuc animi propensione, & ventriculo tandem ad lac nauseante, absistere coactus est. Nonnulli vero Hypochondriaci, crasso corporis habitu, vel qui alias liquoribus spirituosus diu multumque adsuevere, lactis usum nullatenus ferre possunt. Interea emolumentum illud perbreve ac fugax, quod ex hac diaeta percipiunt illi, quibus cum lacte convenit, hinc oritur, videlicet quod non tantum diaeta sit simplicissima (unde nullus dubito quin jusculum Avenaceum, modo ventriculus illud ferat, idem praestare possit) sed etiam sanguinem dulciorem mitioremque reddat, particulas in eo acriores contemperando: atque insuper, quod ego palmarium judico, cum lac alimenti genus sit adultis prorsus impar, istam humorum turgescientiam sive virositatem reprimat, cui Podagra ortum debet; atque eo nomine paucos istos quibus congruit, tamdiu à Podagra immunes praestat, quamdiu eo solo vescuntur, nec juvat ulterius. Cum enim Podagrae causae originali, ac primariae, nempe Concoctionum ac Fermentorum debilitati omnino contrarietur, longe magis hac ratione obest quam altera prodest. Quod cum minus perspectum fuerit, nonnulli incautiores in errores permagnos & plane exitiabiles inciderunt; dum morbi causae Continenti, humorum scilicet calori & acredini, obviam ire fatagentes, Concoctiones pessumdederunt, & Functiones naturales prostraxerint omnes.

Liquores quod spectat; ii, me iudice, optimi sunt qui neque ad Vini generositatem adscendunt, nec ad Aquae debilitatem deprimuntur, cujusmodi sunt *Cerevisia tenuis Londinensis*, sive lupulata, sive non lupulata; cum extrema ab utraque parte noceant. Primum de Vino, licet Proverbio jactetur, Vinum potans Podagra laborabis, & Vinum non potans laborabis Podagra; extra controversiam tamen est & variis

^{ποδαγματικόν} experimentis confirmatissimum, Vinum de facto officere. Licet enim prodesse credatur juvandis Coctionibus, quarum vitia causam Podagrae Antecedentem jamdudum statui; ratione tamen Causae Continentis omnino obesse censendum est, humores scilicet, fomitem morbi, jam in procinctu stantes accendendo exagitandoque. Sed neque damus Vinum pro potu ordinario usurpatum Coctiones promovere, at potius subvertere dicimus, nisi in diu Vino adsuētis. Quamvis enim calorem aliqualem in transitu imperiat, certissimum est tamen, fermenta corporis ab eo subjugari, & avocari spiritus naturales atque fugari: unde est, si bene conjicio, quod Bibaces atque Nepotes isti male feriati, *Podagra*, *Paralyfi*, *Hydrope* aliisque morbis frigidis fere perimuntur. Adde, quod jugis & immodica Vini ingurgitatio corpus, ad instar corporum Foeminarum, emollit laxatque; cum liquores temperati partium omnium tonum roborent ac firment: unde qui liquoribus tenuioribus semper adsuevere, Podagram fere nesciunt. Notandum est insuper quod huic morbo maxime obnoxii Viri sunt, qui licet imminutam habent concoctionem naturalem, tamen ex quadam sanguinis luxuria plus satis nutriunt, & incrementum sumunt ex materia quadam indigesta, loco substantiae sanioris & rite compactae. Hanc sanguinis luxuriam ^{ὀνεποσία} adauget magis, ac proinde tum novam materiae saburram accumulat, tum etiam fomitem jamdiu repositum quasi subdita face actu in morbum provocat. Huic accedat strui, quod cum Podagricorum sanguis isti qui è Pleuriticorum, aliorumque morbis inflammatoriis, laborantium pertusis venis extrahitur, persimilis sit, infanorum esset sanguinem jam ^{ὀξύμυρτα} ulterius spirituosius liquoribus, ceu ignem oleo, proritare. Neque tutius ex adverso liquores nimium refrigerantes in usum revocantur, cum hi Coctiones prorsus dejiciendo, & extinguendo calorem naturalem, majorem adhuc noxam inferant; non dolorem scilicet ut Vinum, sed ipsam adeo mortem: prout experientia docet in iis, qui ad senium usque vino liberalius indulgentes, aquam aut tenuiores liquores derepente cum Vino, & non ita diu post vitam cum morte commutarunt.

Hic

Hic itaque Podagrae obnoxiiis in potu modus statuatur, ut iis utantur liquoribus, qui neque vel in maxima copia adsumti inebriare possunt, neque frigore suo ventriculum laedere. Hujusmodi est ut dixi, Cerevisia tenuis nostras, & in aliis regionibus confici poterit ex multa aqua cum paucio vino permixta. Aquam puram crudamque & periculosam existimo, & expertus sum meo damno. Attamen satis commode ab ineunte aetate potatur Aqua; qua hodieque longe major hominum pars sitim levat: inopia sua feliciores sunt illi quam nos nostra copia & luxu. Testes adpello ingens morborum agmen, quo corpora nostra hoc nomine discruciantur, Podagram scilicet, Calculum, Apoplexiam, Paralyfin, &c. tum & vim animis inlatam, qua à nativa rectitudine transvorsum aguntur, dum adventitii talium liquorum spiritus, cum spiritibus Animalibus cogitationi formandae inservientibus complicati, mentem nimium volatilisando perturbant, vana ac fugilia loco rerum solidarum, atque alicujus momenti, subiungentes: atque ita demum ingeniose Lepidos ac Dicaces, pro Sapientibus nos reddentes; inter quos eadem ferme differentia intercedit atque est inter Substantiam & prorsus Nihil. Sed de his satis.

Jam vero quamvis sufficiat ei, qui Podagra mitius ac tantum per intervalla laborat, vel Cerevisia tenui uti, vel Vino dilutiori, cum is morbi gradus tanti non sit, ut severiori regimini se subjiciat; attamen cum universa corporis substantia in Podagram quasi degeneraverit, minus quam exoptet in profligando morbo promovebit, qui non à liquore fermentato quocumque, quantumvis leni & tenui, in totum abstinet: cum hi omnes spiritus pungentes, & aliquem acredinis gradum in se contineant; & quod pejus est, quatenus fermento imbuti (perinde ac flores Cerevisiae liquoribus inditi vim suam fermentativam toti massae communicant,) humores fermentationi perpetuae addunt. *Potus* itaque *Diaeteticus* ex ingredientibus vulgo notis, & huic usui dicatis, pro tali potui ordinario praescribendus est: modo non sit justo fortior, quo haud multo minus periculose acceduntur humores, quam ipso vino; nec è contra aquosior justo, naturales

les functiones nimia refrigeratione prosterbens. Huiusmodi Potus si rite paretur selectis Ingredientibus istis, quae aegro minus sunt ingrata, licet ad septimanam unam alteramve, non sine aliquali fastidio ita jugiter adsumatur, postea tamen perinde gratus & acceptus est, ac sunt alii liquores quibus quis maxime adsueverit. Atque ab hoc Potus genere non tantum imminuetur appetitus, sed & augebitur: magis insuper naturalis & genuinus evadet, quam cum liquoribus fermentatis uti soleret. Hoc insuper commodi accedet, quod qui huiusmodi Potum Diaeteticum loco ordinarii hauriunt, liberius in cetero victu sibi possint indulgere, quam cum Cerevisiam biberent, aut Vinum: cum errores in victu, (quos omnes penitus evitare pene supra humanam sortem est) hoc pacto aliquatenus corrigantur compensenturque. Quod vero omnium primum est, aeger hoc modo sibi à Calculo praecavebit, qui Podagrae fere individuus est comes; cum liquores acres ac attenuantes quilibet, uti ad Calculum jam factum proritandum, ita ad eundem generandum etiam faciunt, Liquor sequens, utpote qui gustu ac colore jucundo est, mihi maxime arridet. *℞. Sarsaparill. ℥vj. Lign. Sassafr. Chinae, & ras. C. C. aa. ℥ij. Glycirrbiz. ℥j. Coq. in Aq. fontan. Cong. duobus per borae dimidium; deinde stent clausa super cineres calidos, per boras 12. postea ebulliant ad tertiae partis consumptionem. Cum primum ab igne amoveatur, infunde sem. Anisi ℥℔. Post duas boras coletur, & postea depuretur per residentiam, & liquor clarus reponatur in lagenis vitreis probe clausis ad usum.*

Hic liquor tum primum commodissime in usum trahetur, ubi quis à Paroxysmo convaluit; atque in eo perseverandum tam in ipsis Paroxysmis, quam in eorum intervallis per reliquum vitae cursum. Neque enim satis factum est, saeviente adhuc morbo, novis rebus studere, cum, in eiusmodi *ἀταξία* & motu inordinato, Natura vix ferre queat, ut liquores fermentati, qui vegetiores sunt ac magis spirituosos, cum alio inertis ac spiritibus destituto commutentur. Eodem etiam tempore & *Electuarium* praedictum usurpabitur; quod pariter deinceps, tam in Paroxysmorum insultibus, quam

extra

extra eos quotidie est devorandum. Hujus calor Potus Diaetetici aquositate quadamtenus pensabit, sanguini & visceribus debitum caloris gradum concilians, sine ista agitatione, quae excitari solet ab aestu liquorum fermentatorum.

Si quis objiciat eam vitam vix vitalem esse, in qua omnimoda tum à Vino, tum ab aliis liquoribus fermentatis, abstinencia observatur; respondeo perpendendum esse, an non longe miserius sit, ac minus tolerabile, diris inveterascentis Podagrae cruciatibus (nam in mitiori morbo non hoc postulo) quotidie excarnificari, quam huic soli liquori se adstringere; cujus usu continuato in ceteris esculentis ferme omnibus animo obsequi licet: ut jam non repetam, quod & hic potus (uti cetera omnia) dulcescet consuetudine. Certe qui hunc morbum expertus est, modo Homo, non bipes fuerit pecus, nihil ambiget in quam partem debeat concedere.

Quo non obstante, si aeger vel à longo ac nimio usu liquorum inebriantium, vel ab aetate provectiore, vel denique prae nimia debilitate cibos absque Vino, vel quovis alio liquore fermentato, nequeat concoquere, non vacat certe periculo eundem protinus, ac derepente, à Vino depellere; qui quidem error haud paucis letalis fuit. Prorsus itaque, si me audit, Apozema Diaeteticum supra praescriptum abdicet: vel, si eodem uti statuerit, ei sensim adsuescat, haustum Vini in partibus, ad tempus aliquod sibi indulgens, quasi Remedii loco potius quam Diaetae, donec Decoctum illud familiarius evaserit. *Vinum* autem *Hispanicum* hinc loci tam Rhenano, quam Gallico, omnino praeferendum est; quae posteriora, licet ventriculo pergrata sint, tamen exacerbantibus humoribus & augendo morbi fomiti apta nata sunt. Adde, quod cum aequae fere cruda sint & vix magis concocta, quam est nostrum Pomaceum, non perinde cardiaca sunt atque calida ac res postulat. Atque haec de Cibo Potuque *ποδαγρίωνται* dicta sunt.

Est & aliud, quod tametsi parvi pendatur, magnamen momenti est, tam in digerendo morbi fomite, Paroxysmo adhuc vigente, quam ad prohibendam ejus-

dem materiae generationem extra Paroxysmum; nempe ut aeger, maxime hiemis tempore, mature lectum petat. Etenim post Venae sectionem & Catharsin, nihil aeque Naturae vires subruit ac noctu vigilare: quod quidem valetudinariorum quilibet expertus adfirmabit, si serio animadverterit quanto alacrior vegetiorque exsurgit, quoties se lecto temporius commiserit, quam vero enervis est ac languidus, quoties ad multam noctem vigilaverit. Et quamvis res eodem recidere videatur, an citius, seriusve, quis lectum repetat, modo per tot horas eidem indulgeat, verbi gratia, an hora nona cubitum eat & quinta surgat, vel undecima cubitum eat & surgat septima; multum tamen interest, idque ob hanc, ut existimo, potissimum rationem. Interdium scilicet spiritus dissipantur, siue in corporis exercitio, siue animi, qui in minus recte valentibus ita sunt infirmi ac debiles, ut vesperi somni subsidio maturius opus habeant; & cum noctis adpulsus oeconomiae corporis quasi relaxationem quamdam adferat, quae diurno tempore à Solis influxu vegeta conservatur, lecti calor, bruma praesertim, Solis vicem ut gerat necesse est. Mane vero spiritibus, tam a praegressae noctis quiete, quam à lectuli calore, recoillatis invigoratisque, praeterquam quod dies superveniens firmitatem, ac robur, corporis tono conciliet, diluculo surgere hoc tempore, licet horam unam alteramve à somno matutino detrahat, non ita altum vulnus Naturae infligit ac vigiliae vespertinae, ad horam unam vel alteram protractae. Quamobrem istis, qui Podagrae sunt obnoxii, Auctor ego sim, hieme praecipue, ut lecto mature admodum se committant, & diluculo exsurgant, quantumvis somnus justo brevior suadeat, ut diutius cubantes eundem adhuc venentur. Cum somnus qui ita diluculo capitur secuturae noctis somno tantumdem detrahat; atque ita tandem Naturae vi inlata, spretoque sapienti ejus instituto, noctem pro die quis habeat, diem perversus pro nocte.

Quinimmo *animi tranquillitas* omni ope stabilienda est; cum perturbationes omnes, si repagula semel effringant, ad solvendam spirituum, qui sunt Digestionum instrumenta, systasin, ac proinde ad Podagrae inere.

Incrementum multum faciant. Prudenter itaque secum meditetur aeger mortalitatis suae conditionem, nec se earum, quae eam sequuntur, molestiarum exsortem stultus opinetur: sive enim sui ipsius, sive aliorum culpa, hanc animi aegritudinem pariat, non poterit umquam mundo leges dare, qui nemini haecenus, quantumlibet demum potens aut sapiens fuerit, semper morem gessit; neque ita cuiquam semper ex animi voto cedebant res omnes ac vana mens sponponderat, at de repente inter rerum adparatus animam agens, humanae fragilitatis specimen tandem edit, immerito se brevi vitae fructu spoliens. Idem etiam incommodi sequitur nimiam animi ad studia, & res serias, adplicationem: Cum enim huic morbo, prae ceteris quibuslibet, Melancholia vulgo dicta comes semper adhaereat, qui ei sunt obnoxii, spiritus Animales diu multumque cogitando, etiam non adhibito artificiali librorum adminiculo, fatigare solent atque obruere, hoc ipsum ita valde ac nimio opere agentes, ut corporis oeconomia integra amplius conservari nequeat: Quam ob causam ut mihi videtur, hic morbus perpauca Insipientes (me excipiat qui volet) occupavit umquam.

Ceteris vero omnibus, quae ad impediendum humorum indigestionem (quam ego primariam Podagrae causam constitui) & ad sanguinem idcirco corroborandum, ac firmitudinem partibus conciliandam, faciunt, *Exercitium* corporis facile palmam praeripit. Animadvertendum est autem, uti supra monui, quod cum in hoc morbo, etiam magis quam in Chronicorum quovis, totius corporis *Habitus* immutari debeat, exercitatio corporis nisi quotidiana fuerit, nihil juvabit: huiusmodi enim exercitatio per vices intermissa, uti nihil fere conferet ad immutandum habitum corporis ab inertia, atque indulgentia, jam languescentis & effoeminati, ita fortassis & nocere possit, Paroxysmum accersendo, ubi quis jamdiu ab ea desueverat. Hoc vero exercitium vehemens non sit oportet, tale vero quale Senibus competit, qui Podagrae subiecta sunt magis usitata. Motus enim corporis iusto vehementior Spiritus nimium dissipat, & è consequenti concoctiones laedit; quando exercitatio moderata ac

perseverans eosdem firmet. Quantumlibet hoc durum videatur homini, qui praeter senium & corporis ad motum ineptitudinem, & socordiam huic praefertim malo quasi connaturalem, dolore insuper mactatur, tamen, si hoc omittatur, nihil ex haftenus inventis quidquam proficiet. Utque Paroxysmorum intervalla sine jugi corporis exercitio magna esse non possint, ita etiam ad Calculi generationem talis erit proclivior; qui quidem plus habet & periculi & cruciatus, quam ipsa Podagra.

His adde, (quod magnum pondus habere debet) materiam *tophaceam* à longa requie admodum auctam iri in Articulis corporis, maxime vero Digitorum, ita ut tandem omni motu priventur. Utut enim fidenter adferant nonnulli, horum tophorum materiam nil aliud esse, quam sanguinis *Tartarum* ad articulos transmissum, facile tamen constabit cuilibet, rem paulo attentius perpendenti, quod dum magna vis materiae concoctæ, Podagram facientis, in Articulos quosdam depluit, & partes vicinas diutius tumidas reddit, tandem accidit, ut partim harum virtus adsimulativa sufflaminetur, partim à suffocante obstructione, quam in eis parit iners hic humor, dicta materia generetur, quae à colore doloreque articuli, in hujusmodi substantiam cogitur; atque indies augetur, tum carnem tum cutim articuli in propriam naturam vertens; quae jam nuda jacet acidula, ad instar *Cretae*, *Ocul. Cancr.* aut similis alicujus rei, extrahenda. Jam vero hoc malum ab exercitio quotidiano praecavetur, à quo oritur debita humorum Podagram generantium, qui unam aliquam partem libenter occupant, difflatio per omne corpus. Unde fit, uti ipsemet expertus sum, quod exercitatio longa & quotidiana non tantum non officit generationi tophorum, sed etiam tophos veteres & induratos solvit, modo non eousque invaluerint, ut cutim extimam in suam substantiam mutaverint.

Exercitii genus quod spectat, *Equitatio*, quoties nec grandior aetas, nec Calculus intercedant, reliquis longe praeferenda est. Et sane diu multumque mecum reputavi, quod si cui innotesceret Medicamentum, quod & celare vellet. acque efficax in hoc morbo, ut

&

& in Chronicis plerisque, ac est Equitatio constans & assidua, opes ille exinde amplissimas facile accumulare posset. Hac si uti non liceat, vectio frequens in curru fere eodem recidit. Atque in hoc saltem Podagra laborantibus plerisque bene est, quod opes quae luxuriae, unde pullulavit morbus, irritamenta erant, facultates currus habendi subministrant, quo hac saltem exercitationis specie fruuntur, cum altera frui nequeant.

Observandum est autem, quod Exercitatio in aëre salubri longe ea praestantior est, quae in minus salubri peragitur: ruri scilicet potius quam in urbe, ubi aër vaporibus à variorum Artificum officinis exhalantibus est repletus, & aedificiorum densitate congestipatus; qualis est in *Londino* hoc nostro, urbe, quantum certo scimus, omnium quae in toto terrarum orbe sunt, spatiosissima. Quantum vero intersit, an quis ruri an in urbe se exerceat, Podagricorum quis statim persentiscet.

Quod *Venerem* attinet, is qui tam Podagra quam senecta laborat (quandoquidem jamjam ea spirituum copia destitutus est, qua concoctiones promoveri debuerant, & per consequens absque hac clade adventitia articulos, & reliquas partes adjacentes, plus satis laxatas habet & debilitatas) aequè improvidus meo iudicio foret, si ejus lenociniis indulgeret, atque ille, qui cum longum iter emetiendum suscepit, viaticum omne prius abliguriret, quam se viae committeret. Quinimmo praeter malum quod sibi accersit, languidiora aevi jam fatiscentis desideria non cohibens, maximo illo privilegio fruendi Jubilaei, quod speciali atque eximio Naturae muneri Senibus conceditur, se abdicat; qui jam in ultima vitae scena ab earum libidinum impetu, quae, ceu tot rabidae ferae, eos per juventam omnem diu noctuque quasi laniabant, tandem aliquando sunt emancipati: cum horum appetituum expletio nullo modo longum illud malorum agmen, quod eam vel comitabatur vel insequebatur, pensaret unquam. Atque haec de Regimine.

Quamvis autem hujusmodi Regulae tam Diaetam quam ceterum regimen spectantes, si ab homine Podagrae obnoxio religiose observentur, eum ab enormioribus

mioribus morbi insultibus praeservare queant, atque istam sanguini & partibus solidis firmitatem conciliare, quae ab illa malorum Iliade, unde morbus non solum supra humanae patientiae vires, sed & funestus tandem redditur, eundem immunem praestare possit; non tamen efficient, ut non post quaedam intervalla, maxime exeunte hieme, Podagra quandoque tentetur. Licet enim aestivo tempore, dum tonus vigorque sanguinis à Solis calore excitatus fuerit, & in statu conservatus, & pariter debita humorum per poros eliminatio pro voto successit, omnino oportet, ut coctiones longe melius quam hieme celebratae fuerint; tamen cum adpetente bruma & sanguinis robur fuerit imminutum, & perspiratio per cutis poros impeditior, necesse est, ut ingens materiae indigestae colluvies sit accumulata, quae tandem diuturna mora in speciem prorumpet, propriis se exserens symptomatis, & Paroxysmum inducens, quamprimum vel ab humorum motu ab adcessu Solis propiore, vini potatione, exercitio vehementiori, aut alia causa evidenti, quacumque ansa detur.

Ex jam dictis liquet eum, qui hujusce morbi Curationem molitur, id negotii sibi dari debere credere, ut totius corporis habitum immutet, atque illud ad pristinam constitutionem refingat, quantum per aetatem & reliquas circumstantias fieri possit; quod in Paroxysmorum interstitiis, non in ipsis Paroxysmis annitendum est. Cum enim morbi fomes non solum generatus, sed & in articulos jam ablegatus fuerit, sero nimis vel ejusdem mutationem vel eliminationem per alias vias conabimur: cum non alia methodo foras ejiciendus sit, quam ea quam natura praemonstrat, cui soli permittendus omnino est. Quod & in Februm Intermittentium Paroxysmis usu venit, quas ob eandem causam remediis non oppugnamus, nisi aestu prius confopito. Nec absurdus quis in extinguendis harum febrium calore scilicet, siti, inquietudine, aliisque symptomatis anxie operam locaverit, quam existimaverit alius se Podagram sanare, cum in Podagrae symptomatis tantum coercendis laboret; quum tantum hoc tempore à curatione morbi abscedat, ut eandem
ali-

aliquatenus impediat ac remoretur. Quanto enim magis aegri dolores lenit, tanto magis humorum concoctioni adversatur; quantoque claudicationem arcet, tanto materiae morbificae expulsionem officit. Adde quod quanto paroxysmi furor ac acies retunditur, non solum tanto diutius affliget, sed & brevius erit spatium interjacens, & minus etiam liberum ab omni gradu symptomatum, quibus hic morbus funestatur. Quod nemo inficiabitur, qui diligenter trutinaverit quae supra in hujusce morbi historia edisserui.

Quamobrem licet nihil magni in *Paroxysmo* tentandum sit, nisi quod istis symptomatis occurrendum est, quae falsa medendi methodus quandoque parturit; tamen cum omnes uno ore fateantur morbum huncce ab humorum copia, & exuberanti plenitudine, nasci; aegro fortasse conducet à carnibus per aliquot dies, ubi primum à morbo corripitur, abstinere, & harum loco simplici juscule Avenaceo uti, aut alio pari alimento: cujusmodi diaeta tenuis materiae morbificae imminuendae multum conferet, & naturae oportunitatem subministrabit, qua eandem ocyus digerat. Cum vero ingens sit corporum aliorum, ab aliis, discrimen, quibusdam abstinentiam à carne non ferentibus, statim vero ab ea spirituum animalium *à raliis*, animi deliquio, aliisque symptomatis, qualia foeminis *Hysterica* Affectione laborantibus accidere solent, correptis; istos non tantum non juvabit, sed & laedet, si diutius à carnibus abstineant, quam ventriculus earum usum aversetur: quod ut plurimum non excedit primum aut secundum diem eorum Paroxysmorum particularium, qui omnes simul juncti, integrum Paroxysmum, ut supra innui, constituunt. At vero si tardius si ocyus quis carne vescatur, serio cavendum est, ne urgente morbo majore copia utatur, quam quae ad naturam sustentandam necessaria sit, nec minore cura opus est in assignanda victus qualitate. Namque ut semper in Paroxysmorum intervallis, ita praecipue Paroxysmo jam praesente, aeger summopere curare debet, ne quid vel in quantitate vel qualitate siue potus, siue ciborum peccetur. Neque in hoc solo, sed in alio omni Regimine, de quo fufius egi, in intervallis ob-

servando, cautela haud vulgaris adhibenda est. Et licet tam dolor quam magna ad motum inhabilitas, exercitio, quod ego prae ceteris omnibus laudavi, contra-indicare videantur, tamen & hic labor exantlandus omnino est. Quamlibet enim, in Paroxyismi initio, aegro impossibile videatur, ut lationem in currum, multo minus ejus motum ferre queat; attamen si id tentaverit, non ita diu post sentiet se minus à tali motu dolere, quam cum se in cathedra domi contineret. Id insuper accedit emolumenti, si ad horas aliquot tam mane, quam post meridiem, in curru vectus fuerit, quod cum domi toto die federet noctem fere insomnem ageret, jam dolorem somno ad multam noctem fugare poterit; cum exercitatio permodica Podagra laborantem eousque delasset, ut in somnum dilabatur. Adde quod eadem exercitatio Calculum, quem vita deses ac iners ut plurimum accersit, quadamtenus praecavebit. Quod vero maximi momenti est, à jugi ac pertinaci exercitio occurreretur totali artuum ad motum impotentiae, quae haud paucis accidit post Paroxyismum unum alterumve diuturniorem, contractis sive poplitum, sive calcaneorum tendinibus: dum enim in cruciatu longiore quieti indulserint (maxime crura nolentes extendere quoties dolor genu occupaverit) tandem crurum ac pedum motu per reliquum vitae tempus orbatum sunt, tam in Paroxyismorum interstitiis, quam in ipsis Paroxyismis, quos non ita tamen effugiunt. Quinimmo in iis Senibus quorum concoctiones admodum vitiatae sunt, & qui à morbo per multos annos affligente ipsam corporis substantiam, quasi in Podagram habent conversam, nihil minus sperandum est, quam ut morbus sine exercitio ad digestionem perducatur umquam: cum enim morbus naturam viribus superet, saepe moriuntur à languore atque aegritudine, quae fomitis morborum copia concoctionem respuentis adportat; & ab hac materia inconcoctili, quae nullo modo potest assimilari, tanquam à veneno enecantur.

Attamen, non obstantibus iis, quae de exercitii utilitate in Podagrae Paroxyismis dicta sunt, si tamen aeger prae nimia Paroxyismi atrocitate primo statim insultu quasi prostratus fuerit, (quod istis fere usu venit in
qui-

quibus Podagra jam *expulsa* suam attigit, nec adhuc à multorum annorum decursu mitigata est) hoc in casu si aeger cubiculo includendus est, è re erit, ut etiam lectulo ad primos dies aliquot, donec scilicet doloris vehementia remiserit, idem includatur: etenim lectulus exercitii defectum aliquatenus supplebit; cum ejus usus continuus materiam morbificam potentius digerat paucis diebus, quam excubatio aliquammultis, maxime incipiente morbo; si modo aeger absque leipothymia aliisque malis symptomatis à carnibus abstinere queat, solo jusculo Avenaceo, Cerevisia tenui & ceteris ejusmodi contentus. Verumtamen haud omitendum est, quod si Podagra jam inveterata fuerit, atque aeger ad animi deliquia, ventris tormina, diarrhoeam, aliaque his similia symptomata propendeat, vix Libitinam evitabit ab aliquo Paroxysmorum jugulatus, si non exercitio utatur, idque in aëre liberiore ac perflabili loco; quod diligenter animadvertendum censeo; quando magnus Podagricorum numerus iis symptomatis jam perierit, quibus haec in cubiculo, & praesertim in lecto incarcerationio eosdem obnoxios fecerat; qui non ita mature fato concessissent, si molestiam veftationis per majorem dici partem devorare voluissent. Licet enim qui unico artuum dolore fatigatur, se cubiculo possit includere; tamen qui loco doloris acerbissimi, aegritudine, aliisque symptomatis praedictis laborat, talis idem imitando, se in vitae discrimen conjiciet. Et quidem bene nobiscum agitur, quod quoties dolor ita vehemens est, ut aeger motum tolerare non valeat, neque eo admodum opus habeat; ipso dolore, quod amarissimum est Naturae remedium, aegro de vita prospiciente.

Jam vero quod attinet Podagrae *Symptomata*; iis occurrendum est à quibus aeger in *Paroxysmo* de vita periclitatur. Horum maxime familiare est *Ventriculi debilitas ac languor*, cum ventris torminibus tamquam à flatu; quod iis accidit, qui vel jam à multis annis Podagrae obnoxii vixerunt; vel iis, qui licet non ita diu eadem laborantes, hoc tamen mali invitarunt praepropere, liquores spirituosos cum tenuioribus & multum refrigerantibus derepente commutantes, vel

Emplastra repellentia, aliaque Medicamenta refrigerantia, partibus adfectis, ad leniendum dolorem admoventes; unde morbi causa materialis, quae in artus debuerat deponi, in viscera rejicitur. Multa egomet expertus sum in Postremorum annorum Paroxyfmis ad mitigandum hoc symptoma: nihil vero aequè votis respondit ac *Vini Canariensis* haustulus subinde deglutitus, languore atque aegritudine urgentibus: neque vel Vinum Gallicum rubrum, vel Theriaca Andromachi, neque aliud quodlibet Cardiacis mihi hactenus notis pares habet vires. Sed neque vinum hocce, nec Cardiacorum aliud quodlibet, aegrum, si exercitio non utatur, omnino servare posse existimandum est.

Sin autem gravius aliquod Symptoma, inducias haud ferens, ex retrocessu materiae Podagricae subito ingruat, & mortem aegri minuetur, neque Vino, neque exercitio supra laudatis fidendum; verum hoc in casu, modo non caput, at partes vel naturales, vel vitales, ejusmodi malum impetat, ad *Laudanum* statim confugiendum; nempe *laudani liquidi gutt. xx. haustulo aq. Epidemicae immistae propinentur*, & in lecto ad quietem aeger se componat.

Quod si materia Podagram committens, quia non jam in artus fuerit eliminata, *Diarrhoeam* induxerit, modo ea Paroxyfmi singularis Crisis non fuerit, & Laudano jam laudato, & exercitio omniufmodi (hoc enim in primis ad *Diarrhoeae* curationem obeundum est) non obstante, alvus nihilominus diutius fluat, aegritudine, torminibus ventris, &c. accedentibus, unicuique, quod scio, remedium est, ut *Sudor* provocetur methodo & medicamentis huic usui destinatis: quod si fiat biduum triduumve mane & vespere, per duas tresve horas continuas, sistetur ut plurimum *Diarrhoea*, & morbi fomes magna vi in artus detonabit. Hac ego Methodo aliquot retro annis meae vitae consului, postquam me in hoc malum à potatione aquae frigidae, pro ordinario potu, imprudens conjeceram; idque posteaquam Cardiacorum & Adstringentium varij generis opem frustra imploraveram. Est & aliud symptoma non perinde crebrum, quod tamen aliquoties ipse vidi, *Metastasis* scilicet materiae

pec-

peccantis in Pulmonum lobos; quoties nempe Tussis Brumalis à frigore tempore Paroxysmi suscepto, materiam sensim in Pulmones allicit, artubus interim, ob translationem materiae morbificae in aliam regionem, vel omnino, vel tantum non, tam à dolore quam à tumore liberatis. Uno hoc in casu Intentio Curativa non ad ipsam Podagram dirigenda est, at vero hoc symptoma pari modo tractandum est, quo Peripneumonia absoluta; Venae-sectione scilicet repetita, cum diaeta & remediis refrigerantibus ac in-craissantibus, cum sanguis, in hoc symptomate praecipue, extractus Pleuriticorum sanguinem prorsus referat. Purgandus est insuper aeger inter Venae-sectiones Potionibus lenientibus, quibus haec colluvies in Pulmones illapsa possit amandari. Sudoris autem provocatio, quam vim cumque habeat in morbi fomite super Artus deturbando, hic tamen non tantum non prodest, sed & obest, materiam pulmonibus impactam indurando; unde generantur *abscessuli*, & tandem aegri mors certissima subsequitur.

Hic porro notandum, quod *Podagrici* fere omnes, postquam cum hoc Morbo diu conflixere, *Calculo renum* sint obnoxii; proindeque vel statu, vel declinatione saepius Paroxysmi generalis, Nephritico dolore laborare soleant; idque cum magno aegrorum non tantum cruciatu, sed & virium dispendio, cum jam plus satis attritae fractaeque eae fuerint. Hoc in casu post habitis quibusvis aliis remediis, *liquoris Possetici*, cui *rad. Althaeae ℥ij. incoctae fuerint*, Congium unum quam citissime devoretur, & sequens *Enema* injiciatur.

℞. Rad. Alth. & Lilior. aa. ℥j. fol. Malvae, Parietar., Branc. ursin. & flor. Chamaem. aa. Mj. semin. Lini & Foenigr. aa. ℥ss. Coq. s. q. aq. ad ℔jss. Colatura dissolv. Sacchari culinaris & syrup. Dialth. aa. Unc. ij. M. F. Enema. Quamprimum per vomitionem aeger totum reddiderit, quod per os ingestum fuerit, ut etiam *Enema* rejecerit, *Laudani liquidi* satis magna dosis propinetur, videlicet *ad gutt. xxv. vel pilul. Mattbaei gr. xv.*

Remedia *Externa* si quis quaerat ad leniendum dolorem accommoda, nulla mihi haecenus cognita sunt
(licet

(licet plurima tum in me ipso, tum in aliis expertus fuerim) praeter mere Refrigerantia & Repellentia; quorum usum jam docui periculo haud vacare. Et fidenter adsero, multa & longa observatione suffultus, maximam partem eorum, qui Podagra periisse putantur, non tam ipso morbo quam sublesta atque indebita medicatione fuisse peremptos. Si quis autem Remediorum externorum, quae pro Anodynis indubitatis habentur, virtutem probare velit, non fucum sibi faciat, eadem sub declinatione Paroxysmi particularis (quo tempore dolor jam sponte sua cessurus est) adplicando: quin potius sub initio Paroxysmi ista usurpet, & statim edocebitur quam ficulneum sit illud auxilium, quam vana spes; cum haec Epithemata nocere quandoque possint, prodesse numquam. Qua de causa egomet jam à multis annis nulla remedia externa adhibui, *Pulticula ex pane similigineo cum Croco in lacte cocto*, addito postea *Oleo Rosaceo* in pauca quantitate, mihi olim prae ceteris profuit; quae tamen in Paroxysmi initio nihil prorsus juvabat. Si igitur dolor admodum saeviat, aeger rectius sibi consulat se in lecto continendo, donec is aliquantisper remiserit, quam Anodynis utatur: attamen haud abs re fuerit *Laudani* paucillum vesperi sumere, si dolor patientiam multum vincat; aliter melius omittetur.

At vero cum in externis huiusmodi Remediis jam sum, omnino aliquid mihi dicendum est de *Musco* quodam *Indico*, *Moxam* vocant, nuper magni nominis in Podagrae Curatione; si nempe pars adfecta eadem accensa leviter ustuletur. Quamlibet hoc Remedii genus *Indis Orientalibus* acceptum referatur, atque *Europaeis* universim omnibus pro incognito habeatur; attamen constabit, antiquioris id esse aevi etiam apud nos, illi, qui *Hippocratis* effata, jam ante annos bis mille literis tradita, voluerit consulere. In praestantissimo illo de *Adfectionibus* libro, *Sect, quinta, pag. mihi 524.* de *Ischiade* agens, haec habet, *εἰ δὲ ἴσιν τὴν χυεῖσιν*, &c. i. e. *Quod si in uno aliquo loco firmiter constiterit dolor, neque Medicamentis expellatur, quocumque loco dolor forte exstiterit, eum Lino crudo inurto.* Et paulo post de *Podagra* verba faciens: *ἐμπέσει δὲ τὴν*

rubra, &c. i. e. Huic eadem, quae Articulari morbo conferunt, & longus quidem hic morbus est & gravis, minime tamen letalis. Quod si in digitis dolor remaneat, venas in digito paulo supra articulum inurito; ustio autem per Linum crudum fiat. Opinor, neminem posse existimare, eam esse differentiam Specificam inter flammam vel à Lino, vel ab hoc Musco Indico excitatam, ut haec illa in sanatione Podagrae plus valeat, non magis, quam reputaverit ignem è Roboris segmentis accensum majus aliquid praestare posse illo, qui Fraxini ligno alitur. Haec partis adfectae ustulatio aliquid pollicetur (quod & efficere quandoque possit) ad doloris committigationem, evocata scilicet fomitis morbifici parte subtilissima ac maxime spirituosissima, in articulum jam deposita. Attamen beneficium ab hoc remedio partum cum Indigestionem, quae Podagrae causa est Antecedens, nullo modo attingat, fugax esse oportet ac breve. Neque opus est, ut dicam, illud in Podagris tantum incipientibus locum habere; quando enim sive à morbi diuturnitate, sive ab importuno atque indebito Medicamentorum usu, Podagra, ut subinde fit, ad partes internas fuerit conversa, ac proinde aegritudine, torminibus ventris, atque longo hujusmodi symptomatum agmine potius, quam dolore aegram multaverit, nemo sanus igne utendum esse arbitrabitur.

En vobis omnia, quae mihi haecenus comperta sunt in hujus morbi Curatione. Si quis objiciat multa esse Remedia Specifica ad Podagram; ego me ea nescire lubens fateor: & vereor ne Promissores isti perinde sint ignari et sum ego. Et sane dolendum est Medicinam (Artem nobilissimam) hujusmodi nugis, quae, sive ab inscitia, sive à pravitare Scriptorum, credulis objiciuntur, usque adeo deturpari; cum in omni fere morborum genere hujusmodi aliquid à Nugivendulis, tamquam Θεῶν χάρις, decantetur pleno ore. Et, quod est magis mirandum, quod non tantum in morbis typo indutis hujusmodi deliramenta obtineant, sed & in minime formatis, qui ab Organorum laesione aliqua, aut ἀλλοτρίω externa producuntur, Viris etiam cetera cordatis imponant: Atque hoc satis evincunt Specifica

in *Contusionibus* vulgo praedicata, qualia sunt *Sperma Ceti*, *Tegula Hybernica*, &c. quae omnia id tantum praestant, ut Methodum qua tractari debuerat hic adfectus divertant: prout illi satis constabit, qui experiri voluerit, quanto tutius atque ocyus sanabitur is, qui *Venae-sectionibus* ac *Purgationibus* utetur alternatis, usque dum bene habuerit; neglectis prorsus levidentibus istis, quae pro more post sanguinem semel eductum saepe exhibentur; atque etiam ea sudorum sollicitatione, quae pari passu cum eorum usu solet procedere: à qua partium jam diu ad inflammationem propensarum excalesfactione, aeger sine causa in vitae periculum adducitur.

Quod si, nihil proficientibus his quae attuli, omnibus adhuc minus sagax videar, & minus copiosus in Medicamentis eruendis enumerandisque; Univerſa illa proponam quae *Lucianus* in *Τετραφάρμακον* jam plenius collegit, è quibus tam externa quam interna qui volet eligat: quae forsitan haud minus efficacia sentiet, quam sunt eorum plurima, quae à nonnullis depraedicantur. Apud hunc *Podagrae* Persona ita istos adloquitur, qui *Secreta* quaedam *Remedia* se habere jactabant, quibus is morbus possit expugnari.

Τὸς τὴν ἀνικητόν, &c. i. e.

Quis invictam me dominam dolorum
 Ignorat Podagram in terra mortalium?
 Quam neque Turis vapor placat.
 Neque effusus sanguis aras ad incensas;
 Non templum divitiarum undique suspensis ornatum donariis:
 Quam neque Apollo Medicamentis expugnare valet,
 Omnium Medicus in coelo Deorum;
 Non filius Apollinis doctissimus Aesculapius.
 Postquam enim enatum est primum hominibus genus,
 Conantur omnes meam elidere potentiam,
 Mischentes semper Medicamentorum artificia.
 Alius aliam in me experitur artem.
 Terunt Plantagines, & Apia mihi,

Et

Et folia Lactucarum; & silvestrem Portulacam;
 Alii Marrubium; alii Potamogetonem;
 Alii Urticas terunt; alii Symphytum;
 Alii Lentescunt ex palustribus lectas;
 Alii Pastinacam coctam; alii folia Persicorum,
 Hyoscyamum, Papaver, Cepas agrestes, Mali Punici
 Cortices,
 Psyllium, Tus, radicem Ellebori, Nitrum,
 Foeniculum Graecum cum vino, Gyrinem, Collamphacum,
 Cyperissinam Gallam, Pollinem bordeaceum,
 Brassicae decoctae folia, Gypsum ex Garo,
 Stercora montanae Caprae, humanum oletum,
 Farinas Fabarum, florem Asii lapidis;
 Coquunt Rubetas, Mures-araneos, Lacertas, Feles,
 Ranas, Hyaenas, Tragelaphos, Vulpeculas.
 Quale Metallum non exploratum est mortalibus?
 Quis non succus? Qualis non arborum lacryma?
 Animalia quorumvis ossa, nervi, pelles,
 Adeps, sanguis, medulla, stercus, lac.
 Bibunt alii numero quaterno pharmacum:
 Alii octono: sed septeno plures.
 Alius vero bibens Hieram purgatur:
 Alius incantamentis impostorum deluditur:
 Judaeus alium stultum excantat nactus:
 Alius vero remedium petit ab Hirundinis nido.
 Ego autem bis omnibus plorare impero,
 Et facientibus haec, atque irritantibus me,
 Soleo occurrere multo iracundior.
 Iis vero qui cogitant nihil adversum mibi,
 Benignam adhibeo mentem, facilisque fio.

Nullus dubito prudentissimos quosque eorum,
 qui cum hoc morbo diu confluxere, de omnimoda
 Curatione desperantes, Choro qui istius Dramatis
 Catastrophem facit, suffragaturos.

Ἡπιοῦ δὲ πάνδημος, &c. i. e.

Lenem, O ubique gentium-celebrata, adferas (nobis)
 dolorem & Podagra!

Le.

Levem, facilem, non acutum, brevem, baud saevientem,

Tolerabilem, facile-definentem, parum validum, ambulationes non impedientem.

Multi sunt modi miserorum:

Sed exercitia dolorum, & consuetudo

Podagricos soletur.

Ideoque aequo animo, o Complices, obliviscimini

Dolorum. Si ea quae placent non fiunt,

Tamen etiam praeter spem accidentibus viam invenire solet Deus.

Quivis sustineat Podagrae laborantium

Deludi & derideri:

Talis enim hujus morbi natura est.

Ut semel finiam. Methodus quam hic trado *φάρμακον* praedictorum examini innititur; quamque ego secutus tam in ipso me, quam in aliis, morbi levamen percepi. Therapeia *Radicalis* & usquequaque perfecta, qua quis etiam à diathesi ad hunc morbum foret liberatus, adhuc in Democriti puteo latet, atque in Naturae sinu reconditur, nescio quando, aut à quibus in lucem extrahenda. Spero nihilominus me, hoc scripto, humano generi commodi aliquid contulisse, si istos scopulos fideliter indigitaverim, ad quos tum ipsemet, tum alii plurimi naufragium fecimus; atque insuper optimam, quae hactenus innotescit, Methodum praemonstraverim. Non his majora promitto; quamvis à longa cogitationum serie, quas huic rei impenderet tantum non sum coactus, inducat credere, ejusmodi Remedium quandoque inventum iri. Quod si unquam acciderit, inscitiam suam Dogmaticis exprobrabit, atque exinde liquebit quam insigniter, tam in dignoscendis morborum essentiis, quam in medicamentis quibus eos adgrediuntur, hallucinentur. Cujus rei exemplum satis luculentum habemus in reptione summi illius ad *Febres Intermittentes* Specifici, *Corticis Peruviani*. Per quot jam secula homines quique sollertissimi ingenia exercuerant in investigandis harum febrium causis, quibus Praxin quilibet aptavit Theo-

Theoriae, à se excogitatae optime respondentem? Quomodo vero hae Medicationes Theoremata valebant defendere, ex iis constat, quorum adhuc recens est memoria, in quibus varias Intermittentium species, in variis humoribus, in corpore redundantibus collocantes, Curationem ad humorum istorum alterationem, atque evacuationem, dirigere solebant. At quam inauspicato id egerunt, eorum in his conaminum frustratio, praecipue vero hujus *Corticis* usus felicior, palam faciunt: cujus ope nos nunc temporis tum humores hujusmodi omnes; tum etiam Diaetam & regimen quodcumque fusque deque habentes, ac nihil nisi methodum pulveri exhibendo debitam observantes, scopum recta attingimus, vix ab illo aberrantes umquam, nisi aegrum lecto, sine ulla necessitate, addicimus, dum in ejus usu est. Tanta tamen est hujus remedii vis, ut non obstante eo incommodi, quod scilicet Febris à lecti calore plus quam erat opus intendatur, aegrum nihilominus ad sanitatem ut plurimum reducat. Interea donec haec Podagrae Curatio radicalis comperita fuerit, quod Medicos omnes, me prae ceteris, optare fas est, hanc meam qualemcumque opellam boni consulite. Quod si minus eveniat, hominum mores ita probe perspectos habeo ut non multum fallar; & officii mei rationem ita calleo, ut animo neutiquam cadam. Et si saevissimi isti cruciatus, impotentia ad motum, ceteraque corporis mala, quae ego per maximam vitae partem sum perpeffus, (una cum damno rei familiaris quod sustinui, à Medicina facienda toties adversa valetudine avocatus) aliis quietem & ἀναλγησίαν possint comparare, erit unde me fructum aliquem miseriarum hujus generis, quas in hac vita toleravi, in aliam migrans percepisse existimabo.

TRACTATUS

DE

HYDROPE.

Mnis hominum aetas, sexus omnis, ab *Hydrope* nonnumquam infestatur. Foeminae tamen huic morbo magis sunt obnoxiae quam Viri: verum hos aetate praesertim ingravescente adoritur, illas ubi jam parere desierint. Steriles autem quandoque etiam juniores occupat. Foveae à digitorum impressione in surarum parte inferiore, sub noctem in primis conspicuae, mane vero evanescentes primum hujusce mali indicium dant; quod non perinde certum est Hydropis ingruentis signum in foeminis atque est in maribus; cum & praegnantibus, & aliae quibus catamenia quavis de causa sistuntur, haud raro idem patiantur. Neque tamen in Viris ejusmodi tumor Hydropem certo indicat: etenim cum senex quispiam, habitu corporis paulo pleniori praeditus, *Asthmate* jam à multis annis laborans, ab eodem derepente, idque hiemis tempore fuerit liberatus, mox ingens tumor musculos tibiæ occupabit, Hydropicorum tumores aemulans, qui hieme etiam magis quam aestate, tempestate magis pluvia quam serena, pariter invalescet; & tamen sine quovis incommodo insigniori, eundem ad Libitinam usque comitabitur. Quo non obstante, si generaliter loquamur, surae & tibiæ intumescences, etiam in Viris, pro signo supervenientis Hydropis habendae sunt; maxime si ita adfecti spiritum aegrius ducant: qui quidem tumor tam copia, quam mole, auctior indies redditur, donec pedibus majorem aquarum vim jam respuentibus, crura tentantur, ac postea Abdomen ipsum; quod quidem
fero

fero è sanguine jugiter decidente repletum, paulatim ad ultimum capacitatis suae limen distenditur; adeo ut saepe multos aquae congios intus contineat, quae in umbilicum, qua data porta, ruentes, quandoque Exomphalon constituunt.

Tria interim hunc morbum stipant Symptomata, *Dyspnoea, Urinae paucitas, & sitis intensa.* Spirandi difficultas oritur ab aqua diaphragma comprimente, unde naturalis ejus motus sufflaminatur. Urina idcirco parce redditur, quia sanguinis serum, quod per ductus urinarios ex lege naturae excerni debuerat, jam in cavitatem abdominis deponitur, & in ceteras partes eidem excipiendo aptas natas. Sitis est à putredine colluviei serosae, quae à mora in corpore longiore & calorem & acedinem contrahit, unde aeger & febre quadamtenus semper laborat, & memorata siti.

Pro rata qua aeger, in partibus quas morbus obsidet, mole augetur, in reliquis magis magisque indies emaciatur, & gracilescit, tandemque cum tanta aquarum vis intra abdominis ambitum coerceri ulterius nequeat, impetu in viscera nobiliora, & vitalem artem, facto, cataclysmo quasi submersus perit.

Causa hujusce morbi in genere sanguinis debilitas est, unde alimento, quod forinsecus importatur, in substantiam suam convertendo non jam par, idem in extremitates & pendulas corporis partes explodere necesse habet, mox & in abdomen etiam; in quo, quamdiu in exigua quantitate hinc inde dispergitur, natura eidem continendo Vesiculas quasdam fabricat, donec tandem, modum jam superans, uno Peritonaeo simul clauditur.

Sanguini autem debilitando operam ut plurimum commodabant, vel nimia ejus per Venae sectionem, aut alio quovis modo, evacuatio; vel morbus aliquis diuturnior; vel perditus ille liquores spirituosos ingurgitandi mos, unde & naturalia corporis fermenta destruuntur, & dissipantur spiritus. Hinc est quod bibacissimi quique helluones saepius cum hoc morbo, frigido licet, quam ceteri conflictentur. E contra etiam aquae potatio in iis, qui generosis liquoribus diu adsueverant, sanguini eandem noxam infert.

In Foeminis vero, quod notandum est, alia quaedam, & ab his longe diversa, Hydropis causa reperitur, inclusa nempe in testiculorum alterutro saburra, seu obstructio quae sensim ejusdem crasin subvertit; unde in dicto testiculo reposita primum morbi minera, tunica ejusdem mirum in modum distenditur; qua jam tantum non crepante, natura humori excipiendo Vesiculas quasdam suggerit, quarum tandem sive una aliqua, sive etiam pluribus disruptis, & in abdominis cavitationem se exonerantibus, eadem occurrunt symptomata, quae in Hydrope, quam supra depinximus. Sed de hoc genere jam olim egi.

Sunt & aliae duae Species tumorum abdominis Hydropem mentientes, Foeminis utraeque familiares. Prima est carni in partibus intra abdomen excrecentia praeternaturalis, quae ventrem in molem haud minus conspicuam attollit, quam solet inclusa aqua. Altera species flatibus ortum debet; qui non tumorem tantum, sed & alia ingravidationis signa pariunt. Haec viduas ut plurimum exercet, vel etiam mulieres, quae non nisi provectiores aetate nupserant: atque haec tam suo ipsarum, quam Obstetricum judicio, quarum Oracula hac ipsa de re consulere, motum Infantis jam à tempore consueto usque ad legitimum tempus pariendi persentiscentes, quin & ad eundem modum, quo gravidae solent, subinde aegrotantes, fororiantibus insuper mammillis, & lacte exstillante, de fasciis haud raro, ceterisque ad excipiendum infantem necessariis, sibi prospexerunt; donec tandem venter pari quo increverat gradu, sensim detumescens, spem vanam eluserit. Neutra vero harum ad eum de quo agimus morbum est referenda.

Indicationes Curativae verae ac genuinae, ut pote à praedictis Phaenomenis naturaliter quasi exortae, vel ad aquarum, in abdomine ceterisque partibus contentarum, evacuationem, vel ad instaurandum sanguinis robur, quo novus eorumdem proventus praecaveri possit, omnino dirigendae sunt.

Seri evacuationem quod spectat, magni refert ut diligenter observemus, in omnibus Hydropicis ea Cathartica, quae vel segnius vel minus potenter operantur officere

ficere magis quam prodesse: cum enim Medicamenta Purgantia, ad unum omnia, naturae sint inimica, quo nomine Catharfeos munere funguntur, sanguinem aliquatenus debilitant laeduntque; unde nisi corpus celeriter pervadant & citissime expellantur, camerinam eam moventia, quam secum abducere nequeunt, & sanguinem tumultuose exagitantia, tumorem magis adaugent: quod plus satis liquet in eorum pedibus, quibus alvus ita leniter ac blande sollicitatur. Quamobrem ut cum bonis aegri rebus Purgatio instituatur, scire oportet, utrum aegri corpus facile, an vero difficulter atque aegre, cathartici cedat; cum in hoc cardine Curationis omnis, sive nullo, sive non nisi magno labore peragenda negotium vertatur.

Quoties itaque *Hydragogis* utendum est, sollicite ad facilitatem vel difficultatem, qua aegri corpus Catharsin ferre solebat, respicere omnino convenit: quod non alia via ulla certius dignosci potest, quam ex diligenti inquisitione, quomodo alia Purgantia remedia, alio tempore aliquo usurpata, opus destinatum peregerint. Cum enim in corporibus *Idiosyncrasia* quaedam inveniatur, quoad facilem difficilemve Cathartorum operationem, aegrum saepissime in vitae discrimen conjiciet is, qui sensibile corporis temperamentum, modum sibi ac normam statuerit: quando non ita raro usu veniat, ut qui habitu sunt ferme athletico mediocribus cathartici facile pareant; cum qui contrario plane habitu sunt praediti, vel fortissimis aegre cedant. Et profecto jam dicta cautio de aegri corporis ad Purgantia ferenda ineptitudine, non in *Hydragogis* tantum praescribendis, sed in aliis quibuslibet Cathartici, locum habere debet. Etenim saepenumero observavi *Hypercatharses* à *Potionibus* etiam lenientibus adductas, ex eo quod aegrum Medicus non interrogaverit, prout oportuit, utrumne corpus facile, an vero difficulter expurgaretur. Attamen cum *Hydrops*, quod superius dixi, prae ceteris morbis quibuslibet, Catharsin & validissimam postulet & maxime celerem: cumque in hoc morbo Purgatio per *ἰνίκεσιν*, quae in nonnullis aliis prodest, nullatenus admitti debeat: (cum hujus generis Catharsis non tantum non immi-

nuat tumorem sed & adaugeat.) Hanc inquam ob causam, expurgatio paulo fortior & nimia, iusto debiliori est praeferenda; praecipue cum *Laudano* non destituamur, certissimo ad hypercatharsin istiusmodi subito domandam fraeno.

Ad haec in *Catharticiis* omnibus, *Hydropicorum* sanationi dicatis, id diligenter est observandum, ut aquae ea maxima celeritate exhauriantur, quam aegri vires ferre queant; utpote qui singulis diebus expurgari debeat: nisi quod, siue ob nimiam debilitatem corporis, siue propter *Cathartici* praecedentis operationem plus satis violentam, dies unus aut alter nonnumquam intercalari possit. Etenim si non nisi post longa intervalla repetatur Purgatio, quantumlibet copiosa Catharsis praecesserit, aquis denuo affatim colligendis ansam praebebimus; atque ex hac induciarum occasione, quasi victoria jam parta uti nescientes, tandem loco pulsi, re infecta turpiter fugabimur. Adde quod periculum est, ne aquarum inter viscera mora diuturnior eadem putredine quadam sua inquinet, ac inficiat. Atque insuper, quod parvi ducendum non est, istae aquae à praegressis *Catharticiis* ita in motum concitae ad noxam inferendam jam propensiores sunt, quam ubi quiescerent. Tam ob hanc itaque causam, quam ob alias supra memoratas, huic intentioni, quae colluviem ferocem intus clausam respicit, quam velocissime satisfaciendum est; neque ab ea, nisi urgente necessitate, est absistendum aut cessandum, donec omnis aquarum moles omnino demum exantlata fuerit.

Hoc porro notandum venit, quod cum è Praxi constet, *Hydragoga* fere omnia, genio quodam sibi peculiari, si sola exhibeantur, iis qui aegre purgantur parum admodum votis respondere; quin & largiorem eorumdem dosin, non tam Catharsin quam sanguinis tumultum promovere (unde qui imminui debuerat tumor, jam auctior cernitur:) Haec itaque non alium obtinent usum, in huiusmodi corporibus, quam ut lenioribus catharticiis stimulum addant. Quo non obstante in iis, qui purgati sunt faciles, *Hydragoga* ista & celeriter, & cum magno effectum, operantur.

Quocirca in istis qui Catharsi prompte cedunt, Sy-

rupus

rupus de Spina Cervina, etiam solus, aquas sat copiose elicit. Quod quidem Remedium in his aquas fere solas, easque in magna quantitate, educit, nec sanguinem perturbans, nec urinam reddens coloratorem pro reliquorum Purgantium more: Id tantum habet incommodi Syrupus ille, quod inter operandum ingentem sitim provocet. Quod si idem vel in summa dosi aliis propinetur qui aegre expurgantur, neque multae sequentur dejectiones, neque eae multa aqua, ut debuerant, refertae.

Equidem probe memini, (cum tunc primum ad Hydropem curandum invitarer) me annis abhinc 27, aut circiter, ad Matronam quamdam piam & honestam, nomine *Saltmarsb*, *Westmonasterii* commorantem, fuisse accersitum; cujus abdomen Hydrops, quo atrocior nondum vidi, in molem magnitudinis vix credendae evexerat: huic ego Syrupi praedicti Unciam unam ante prandium, qui tunc mos obtinuit, exhibui: credi vix potest quam magnam aquarum vim per sedem deturbavit, idque nullo excitato tumultu, absque ulla virium aegrae iactura: Quod mihi animos addidit, ut eundem quotidie repeterem, nisi quod diem unum alterumve intercalari paterer, si quando paulo infirmior videretur. Atque ita aquis sensim eductis, venter indies detumuit, ipsaque prorsus convaluit. Ego fiducia plane juvenili, atque hominis inexperti, credebam me ejusmodi medicamen possidere, quo Hydropes quoscumque possem debellare: verum hujusmodi erroris intra paucas septimanas admonebar. Cum enim non ita diu post ad aliam Foeminam eodem morbo laborantem, qui Febri Quartanae diuturniori supervererat, medicinam facturus accederem, eundem Syrupum propinavi; quo saepius repetito, & dosi gradatim aucto morbum lacessebam; at cum aquarum evacuationem frustra tentarem, catharsi non procedente, tumore autem ventris magis aucto, missum me fecit aegra, atque alterius Medici ope, qui remedia efficaciora adhibuit, si bene memini, sanitatem recepit.

Ubi igitur constiterit aegrum eo esse corporis habitu, ut Cathartica leniora nec celeriter, nec cum bona euphoria opus suum peragant, Fortiora tentanda. Quo

in casu, ut modo innui, notandum est, quod licet Hydragogorum pauca, si sola exhibeantur, votis respondeant, lenioribus tamen, calcaris vice permista, efficacissima omnino sunt. In hujusmodi corporibus, exempli gratia, sequentem Potionem cum successu saepenumero praescripsi. *R. Tamarind. ℥℥. Fol. Senn. ℥ij. Rhei ℥i℥. Coq. in q. s. Aq. fontan. ad ℥iij; in Colatur. dissolv. Mann. & Syr. Rosar. solut. aa. ℥j. Syr. de Spin. Cervin ℥℥. Elect. è succ. Rosar. ℥j. M. F. Potio.* Quae tamen Potio non nisi robustioribus exhibenda est, quibus alvum solvit, ubi cetera id praestare nequiverint; quod multiplici experientia ipse probavi.

Vel *R. Vini albi ℥iv. Jalap. subtilissime pulv. ℥j. Zinzib. pulv. ℥℥. Syr. de Spina cervin. ℥j. M. F. Potio,* sumenda summo mane, repetendaque singulis, vel alternis, diebus, pro ratione virium.

Sequitur alia medicamenti formula, mihi haud infrequens; quo illi satis commode utentur, qui à repetito aliorum purgantium usu abhorrent; quando aegrum calefaciat inter purgandum, tum etiam corroboret, ex gr. *R. Rad. Jalap. contus. Hermodact. aa. ℥℥. Scammon. crud. ℥iij. fol. Senn. ℥ij. Glycirrhiz. ras. sem Anis. Carui aa. ℥℥. Summit. Absinth. fol. Salv. aa. m. j. Infunde frigide in ℥iij. Aq. vitae vulgaris, & coletur tantummodo usus tempore.* Capiat cochleare j. hora omni, & ij. mane sequenti. Augendo vel minuendo dosin pro ratione operationis.

Restant vero Medicamenta duo, me iudice, Palmaria, & in iis qui non nisi aegre purgantur, ceteris quae vel supra enumeravi, vel adhuc comperta habeo *δακτυλίον*, *Elaterium* intelligo, & *Infusionem Croci Metallorum*. *Elaterium* sive *Faecula Cucumeris agrestis* potenter in permodica quantitate vires suas exferit in conturbanda alvo, & faecibus cum serosis & aquosis humoribus copiose egerendis; adeo ut ejus grana duo plerisque, in genere loquendo, corporibus dosis aptissima sunt. Ego permiscere soleo *Pilular. ex Duobus ℥j.* quas in pilulas tres exiguas formandas, ac mane sumendas, impero.

Infusionem Croci quod spectat; ejus ℥i℥. (vel purgata difficillimis ℥ij.) mane exhibita, & quotidie pro aegri

aegri viribus reiterata, quamlibet prima facie haud aliud promittat, quam colluviem in ventriculo stabulantem egerere, tandem tamen efficiet, ut abdomen ab aquarum super-incumbentium onere liberetur. Praeterquam enim quod cessante Vomitione, in Catharsin τὴν κάτω solet desinere, necesse est omnino, ut cum tanta fuerit agitatio concussioque tam ventriculi quam viscerum, à tam insigni aquarum corrivatione quasi circumseptorum, earundem evacuationo per ductus, communi naturae lege haud satis patentes, conatum ita vehementem insequatur. Verumtamen, si praedictum Vomitorium, inferiorem ventrem haud efficaciter expurgaverit, tam *Electuarium de Succo Rosarum*, quam *Syrupum de Spina cervina*, soleo post tertiam aut quartam dosim merae Infusionis Croci Metallorum quandoque, licet rarius, adjicere. Ex. gr. ℞. *Aq. Card. ben.* ℥iij. *Infus. Croc. Metallor.* ℥ij. *Elect. de Succ. Rosar.* ℥ij. *M. F. Potio.*

Quod vero dentur ejusmodi caeci meatus, per quos aquae ex abdominis cavitate ab intestina transferantur, de facto liquet; cum quotidie observemus Hydrioga tantam aquarum in abdomine inclusarum vim per secessum educere, perinde ac si primitus in ipsis intestinis continerentur. Cui tam duro nodo cum parem cuneum haud facile inveniamus, in mentem mihi venit celebre illud dictum Medici, omnium seculorum judicio sapientissimi optimique, Hippocratis scilicet, qui in libro de Prisca Medicina haec habet. λέγουσι ὅτι τίνες καὶ ἰατροὶ, καὶ σοφισταὶ, ὡς ἔχ' ἐνὶ δυνατόν ἰατρικὴν εἰδέναι, ὅτις μὴ οἶδεν ὅ, τί ἐστὶν ἄνθρωπος, καὶ ὅπως ἐγένετο πρῶτον, καὶ ὅπως συνεπαύνη. ἐγὼ δὲ τὰς αὐτὰς μὲν ὅσα τίνι εἴρηται σοφιστῇ, ἢ ἰατρῷ, ἢ γέγραπται περὶ φύσεως, ἥσων νομίζω τῇ ἰατρικῇ τεχνῇ ἀσπάζεσθαι, ἢ τῇ γεωφικῇ. i. e. *Medici quidam & Sophistae dicunt, quod impossibile est eum Medicinam cognoscere, qui non novit quid sit Homo, & quomodo primum factus & compactus sit. Ego vero ea quae ab aliquo Sophista aut Medico de Natura dicta, aut scripta, sunt, minus censeo ad Artem Medicam spectare, quam ad Pictoriam.*

Attamen (ne vel divinus hic Auctor erroris ullatenus infimuletur, vel ex hoc loco Empirici ignorantiae suae patrociniū quaerant) aperte dicam, me quan-

tum attentissima cogitatione, eaque ad Praxin (quae Medicinam profitentium Lapis Lydius haberi debet) relata, adsequi valeam, utcumque existimare, quod necesse omnino sit, ut Medicus structuram humani corporis probe calleat, quo rectius veras ideas & naturae, & causarum, quorumdam morborum animo concipere ac formare queat. Neque enim fieri potest, ut qui Renum fabricam ignorat, ductuumque exinde ad Vesicam tendentium, conjicere possit, unde oriantur Symptomata illa, quae à calculo vel in pelvim, vel in ureteres, altius impacto pendent. Nec minus Chirurgum oportet eandem humani corporis structuram perdiscere, quo melius inter operandum ab iis vasis, five aliis partibus absteat, quae, si violentur, aegro exitium adferant. Sed nec ossa dislocata ad situm naturalem recte poterit reducere, nisi eam ossium compagem, Sceleton dictam, curiose inspexerit, atque animo comprehenderit.

Hujusmodi itaque humani corporis notitia omnino necessaria est, quam qui non habet, cum quibusdam morbis *Andabatarum*, quod ajunt, more pugnabit, aut sine Nautica pyxide tentabit mare. Porro haec scientia & cito & facile acquiritur, cum id prae ceteris difficilioribus habeat compendii, quod *αὐτοψία* in cadaveribus vel humanis vel animalium quorumlibet perdiscatur, idque nullo fere negotio, etiam ab iis, qui mente ac judicio minus valent. Verumtamen in Acutis quibuslibet, quod genus plus quam duas tertias Morborum partes comprehendit, atque porro in Chronicis plerisque, omnino fatendum est *τὴν Θεσίαν* inesse, five specificam proprietatem aliquam, quam nulla umquam contemplatio à speculatione corporis humani deducta, queat indagare, atque in lucem protrahere. Quamobrem ne ita homines in cadaverum dissectione praecipuam locarent operam, tamquam exinde potius quam ex *φαινομένων* naturalium, ut & *Juvantium* & *Laedentium* diligenti observatione, promoveri possit ars Medica; id opinor, ut maxime caveri in loco praedicto voluit Divinus ille Senex, non autem generalem fabricae humani corporis notitiam carpere ac fugillare.

Et

Et profecto Virum tantum, tamque sapientem, nullo modo potuit latere humanam omnem investigationem, ultra generalem ejusmodi notitiam pertingere non posse. Licet enim diligenti in secandis cadaveribus inquisitione ac scrutinio, majora organa, quibus natura in peragendis operationibus suis utitur, in conspectum veniant; vasaque itidem nonnulla per quae succi ab his ad illas corporis partes transmittuntur; quae tamen hujus motus sit origo & causa primaria, oculi docere nequeunt. Neque Microscopium quodvis, vel exquisitissime elaboratum, exiles istos meatus per quos Chylus, ex. gr. ex intestinis in vasa Chylifera transcoletur, vel per quos ductus sanguis per Arterias derivatus, in Venarum oscula reducendus, transmittatur, potest detegere. Quinimmo sunt & alii fere innumeri, iique magis adhuc affabre concinnati, meatus ac pori in hac miranda hominis compage, quos nemo hominum ne per somnium quidem vidit: cum rudis & indocta, (sit verbo venia) cognitio nostra in rerum cortice omnis ferme versetur, ac ad τὸ ὄν, sive quod res hoc modo se habeat, fere tantum adsurgens, τὸ δῖόν τι, sive rerum causas nullatenus attingat. Utut se res habeat, haud difficili investigatione scire possumus, quantum nobis dirigendis (prout fert rei natura) sufficit in eorum Curatione morborum, qui hujusmodi peritiam, quod supra dixi, sibi vendicant: maxime vero quantum nos impellat ad Divinum Artificem summa animi demissione adorandum, dum stupendum ejus artificium contemplamur in iis, quorum ratio nobis innotescit, tum illud longe excellentissimum in ceteris, ad quae prorsus caecutimus.

Et sicuti Hippocrates eos reprehendit, qui huic in humanis corporibus speculandis curiositati, & ἀσέβεια, plus dant quam Observationibus practicis, ac proinde quam ipsius naturae judicio; ita pari jure prudens Vir quispiam in hoc nostro seculo eos culpae possit, qui existimant, Artem Medicam nulla re alia magis promoveri posse, quam novis Chemicorum inventis. Quamquam enim ingrati prorsus animi esset, non libenter agnoscere id emolumenti, quod Chemiae acceptum debemus, eo quod utilia nonnulla medicamenta, & indi-

indicationibus satisfaciendis perquam accommoda (inter quae vel hoc ipsum *Emeticum*, de quo jam egimus, haud infimum locum tenet) nobis suppeditaverit; atque eam ob causam si intra Pharmacopoeae limites contineatur, Ars est satis quidem laudabilis: attamen nec illi culpa, aut saltem errore vacant, qui cerebrum sibi eousque excalefaciunt ac torquent, ut tandem arbitrentur Artem Medicam in hoc praesertim deficere, quod Remediis magnis atque efficacibus à sola *Chemicorum* praeparatione, atque opera, nobis subministrandis, indigeat. Cum ei qui rem recte perpenderit, satis liqueat, praecipuum Medicinae faciendae defectum non in eo verti, quod nesciamus, quo pacto huic aut illi Intentioni satisfacere debeamus, sed quod non satis sciamus, quaenam sit illa Intentio cui satisfaciendum est. Cum vel rudissimus quispiam Pharmacopolae servulus intra dimidium horae quadrantem certum me faciet quo medicamento Vomitionem, Purgationem, vel Sudores provocabo, vel refrigerabo aestuantem; at vero in palaestra medica probe exercitatus sit oportet, qui pari certitudine me docere queat, ubi hoc vel illud remediorum genus in usum revocare debeam, per omnem morborum ac curationum circuitum.

Et quidem certissimus sum nihil aequè ad iudicium, hac in re, rite formandum conferre, atque observationem exactissimam *φαινομένων* naturalium & morborum, & pariter eorum, quae in Praxi cernuntur à *Juvantibus* & *Laedentibus* derivata, post ea sive Remedia usurpata, sive etiam Medendi methodum istam, quibus morbos depellere satagimus. Haec, si diligenter inter se collata fuerint, mihi ostendent & morbi naturam, & insuper undenam curativae Indicationes desumendae sint longe melius certiusque, quam si ad speculationem naturae hujus aut illius principii corporis concreti, tamquam ad *Cynosuram* cursum dirigam. Etenim vel exquisitissimae hujus generis Dissertationes nihil aliud sunt, quam Metaphora belle deducta exornataque: quae etiam ad eorum instar omnium, quae in scenâ imaginationis, non vero in ipsa rerum natura fundamentum habent, dies delebit ac proteret; cum *Naturae* iudicia rerum veritati superstructa, non nisi cum ipsa Natura interciderint.

Quam

Quamvis autem *Hypotheses* speculationibus Philo-
 phicis innixae futiles sint prorsus, cum nemo homi-
 num scientia intuitiva praeditus sit, qua fretus Princi-
 pia queat substernere, quibus mox superstruat; attamen
 si *Hypotheses* ab ipsis rebus factis fluant, ex eis tantum
 observationibus natae, quas Phaenomena Practica &
 Naturalia suggerunt, stabiles manent & inconcussae:
 ita ut licet Praxis Medica, si scribendi ordinem respi-
 cias, ex Hypothesibus orta videatur; nihilominus ipsae
 Hypotheses, si modo solidae fuerint ac genuinae,
 Praxi quadamtenus originem debeant. Exempli gra-
 tia, in *Adfectione Hysterica* non ideo Chalybeatis utor,
 ceterisque sanguinem invigorantibus; nec ideo ab eva-
 cuantibus me tempero (nisi scilicet in statibus quibus-
 dam circumstantiis) & Remedia potius Paregorica im-
 pero, quia primum pro concessio habui hunc morbum
 a debilitatis fractisque spiritibus Animalibus pendere:
 verum cum *Φανερόν* Practicorum constans observatio
 me docuisset, Cathartica exhibita morbi symptomata
 semper auxisse, his vero contraria eadem symptomata
 consopire solere; ex hac, aliisque *Φανερόν* natura-
 lium observationibus Hypothesin meam desumsi, ita
 ut Philosophus Empirico hic famularetur. Quod si
 ab Hypothesi coepissem, ea plane ratione insanirem
 atque ille, qui tabulata tignaue domus superiora
 prius velit erigere, quam fundamentum jecerit: quod
 quidem istis tantum convenit, qui in aëre *Castella*,
 quod ajunt, solent exstruere: his enim certo quodam
 privilegio ab alterutra extremitate licet ordiri.

Sed ut ad rem redeam. Quicumque demum sint
 meatus isti, per quos aqua ex abdominis cavitate in
 intestina deducitur, certissimus sum Vomitionem, à
 dicto Emetico excitatam, easdem potenter evacua-
 re, idque non solum deorsum per sedem, sed & sur-
 sum per ipsum Ventriculum atque Os in vomendi
 actu. Etenim post duas vel tres evomendi vices,
 aquae non tam medicamenti vi secretoria elici vi-
 dentur, quam ruptis quasi repagulis & claustris rese-
 ratis, pleno alveo effundi: quod satis constat ex ea-
 rundem eruptione, atque impetu saepe facto, inter
 ipsa vomendi spatia, siue intervalla.

Men-

Menſe Auguſto poſtremum elapſo, Paupercula quaedam annos habens 55, aut circiter, opem meam imploravit. Febre Intermittente diu laboraverat, dein carcere fuerat incluſa fere per triennium; à frigore multum paſſa erat; venter denique ad tantam molem increverat, ut ei parem numquam haſtenus viderim: Ego ꝑꝛiꝑꝓ *Infuſionis Croci Metallorum* ſingulis diebus ad triduum exhibui, mox alternis diebus pro virium aegrae ratione, uſque dum doſes omnino ſex hauſerat. Primis aliquot vomendi vicibus urina penitus ſupprimebatur, quam poſtea quandoque per intervalla reddebat, ſed raro admodum: quo frequentius Emeticum repetebat, eo majorem aquae copiam ſolebat rejicere, idque ſub finem tam per os quam per ſedem. Verum poſt tertiam doſim tumor ſubſidere atque imminui coepit, & poſt quatuordecim dies filo, quo craſſitiem corporis inflati, juſſu meo, fuerat dimenſa, jam tribus pedibus gracilior comparuit, atque aliquot aquae Congios, ſupputatione ex iis quae mihi ipſa narravit facta, *ἀνα κὲν κατὰ* egeſſerat. Ita ut quae prius in lecto non niſi erecta dormiebat, ne decumbens ab aquarum pondere ſuffocaretur, jam capite in pulvinar reclinato ſecura jaceret, & de latere in latus pro arbitrio ſe movere potuerit. Cum vero dicta Emetica operandi violentia *Vapores*, quos dicunt, ad eum gradum excitarent, ut iſdem diutius morbum laceſſere tutum non foret, & tamen tam ex reſidua adhuc ventris mole, quam aquarum rotatione quam toties percipiebat, quoties ſe in alterutrum latus convertebat, & veſtigiis inſuper rei cujuſlibet prementis in tibiis etiam nunc manentibus, plus ſatis liqueret multum aquae adhuc in corpore reſtare: ob cauſſam jam dictam, reliquam Curationem Purgantibus proprie dictis cogebar abſolvere. Poſthac igitur vel Potionem Purgantem ſupra dictam, vel aliud quoddam Hydragogum praecripiſſi; idque vel rarius vel ſaepius, prout vires ejus ferrent, aut Vapores minus infeſtarent. Etenim & Cathariſis per inferiora Adfectus Hyſtericos aliquatenus invitabat, licet non ita graves & violentos ac ſolebant Emetica. Atque in hac Methodo perſiſtebam donec prorsus convaluiſſe videretur. Quae dum fierent,

haec

haec mihi praecipue observanda occurrebant: Primo quod iis diebus quibus à Purgatione feriebatur, nonnumquam magnam aquarum vim per sedem excernebat, atque etiam sub finem per meatus urinarios, vel ad Congii mensuram; quamlibet non ultra ℥i℥, vel ℥i℥ potus, pro singulis diebus, concederem: ita ut portae omnes, atque canales undicumque patere viderentur. Secundo notatu dignum erat, quod curatione fere absoluta, siquando Vapores à Catharticis commoti tumultuarentur, venter, maxime versus superiora, intumescebat, tamquam novo aquarum proventu denuo repletus foret: quod tamen fieri non posse sciebam, cum ita parce bibisset; ac proinde tumorem illum à flatibus, quos peperit ἀναξία ista, à Catharticis provocata, tantum oriri: quod meum iudicium eventus comprobavit. Licet enim vel Congium aquae eo die quo purgabatur ejecisset, mox tamen coepit intumescere; nec remittebat tumor ille, ad guttur usque adsurgens, & dyspnoea adfligens, donec corpus à Purgantium molestia liberatum, statum naturalem ac quietem reciperet; quo facto & tumor & cetera symptomata derepente evanescebant, donec à succedente Catharsi de novo irritarentur. Denique & hoc animadvertendum erat, quod cum praefata Foemina annum agens quinquagesimum quintum, fluxum Menstruum jam ab annis aliquot non fuerat passa, attamen menses magno quasi flumine erumpebant denuo; qui sanguinis fluxus debilitati, & evacuationibus praegressis additus, ingens Adfectuum Hystericorum agmen adducebat, dolorem scilicet in dorso & circa regionem splenis vehementem, cephalalgiam, & tussim ferinam. Adhaec tametsi post tam insignem aquae quantitatem per os, sedem, & urinas eliminatam, omnino credibile esset, non multum in corpore restare, attamen venter haud minus protuberabat, quam nulla adhuc evacuatione tentata solebat. Quamobrem ad hos motus sedandos, qui etiam ad septimanam à postrema purgatione negotium faceiebant, coactus sum ad quatuor noctes continuas *Diacodii* ℥i℥ propinare; quae etiam Dosis erat repetenda nisi somnus intra horas tres insequeretur. Quo tandem pacata sunt omnia, & tumor disparuit.

Hoc

Hoc interim observari velim, quod si leviculo aliquo ventris tumore tenetur aeger, non ita prompte educuntur aquae per Infusionem Croci Metallorum, ac in Ascite grandiore, ubi ingens aquarum copia adgesta fuerit: etenim vel ipsa aquarum moles dum Emetici operatione agitur ac concutitur, ad earumdem evacuationem mire confert; atque eam ob causam, nisi venter in tumorem insignem attollatur, omnino convenit, ut tota res evacuantibus per inferiora committatur.

Est & aliud Medicamentum satis vulgare ac simplex, quod Hydropem pari ratione, qua illud de quo modo egimus, expugnat. Nempe manipuli iij. *Corticis interioris Sambuci*, à ligno derasi, in ℥ij aquae & lactis simul mistorum, ad ℥ij incoquantur: Decocti hujus altera medietas mane, altera sero, quotidie adsumatur, donec aeger convalescat. Hoc remedium & vomitionem ciet & catharsin, pariter ac Crocus Metallorum, ac proinde eodem modo morbum depellit, non vi aliqua specifica: quocirca si neutram harum operationum praestet, vel si mediociter ac parce, ne hilum prodest quidem: ubi vero alterutrum producit efficaciter, maxime vero si utramque, mire ad hunc morbum debellandum confert.

At sane, quod serio animadvertendum est, haud raro accidit ut aqua non solum in crura ac tibias deturbetur, sed etiam in ipsam abdominis cavitatem depluat, quae tamen Medicamentis Catharticis sive *ἄνω*, sive *κάτω*, ducentibus, omnino elicienda non est. Verbi gratia, quoties hujusmodi tumor vel Phthisin diuturnam excipit, vel à viscerum alicujus labe ac putredine nascitur, vel à sanguinis tono, si ita loqui fas est, non tantum relaxato sed & deperdito, ac spiritibus penitus exhaustis, vel à longa Fistularum in partibus carnosissimis mora, quae copiosam saniem egresserunt; vel à nimia debilitate atque evacuatione, tam humorum quam spirituum, quas advocavit sive salivatio, sive sudatio, sive etiam Purgatio justo intensior, & Diaeta tenuis, quae in Luis Venereae curatione, etiam magis quam res postulabat, fuerant adhibitae. In his atque aliis morbis ad hunc modum factis, ager non tantum non
juva-

javabitur à Catharsi, sed imminuto adhuc amplius sanguinis tono, augebitur malum. Quamobrem rebus ita stantibus, omnis Curationis cardo in sanguine, ac visceribus, omni ope corroborandis firmandisque, omnino vertetur. Inter cetera hujus ordinis, praeter remedia Confortativa infra enumeranda, ego certissimo experimento edoctus sum, aëris mutationem, & in aëre libero exercitium, quale quale demum aeger ferre poterit, huic Indicationi apprime respondisse; spiritibus scilicet quasi nova vita hoc pacto adflatis, atque organis Excretoriis ad pensum sibi debitum denuo revocatis.

Est etiam ubi absque omni istiusmodi *μεσολογία*, Intentioni isti, quae aquas evacuandas respicit, nec Catharticis, nec Emeticis satisfaciendum est: quoties enim vel aeger constitutione est infirmiore, vel Foemina vaporibus atque ataxiis spirituum animalium admodum obnoxia; fieri non potest ut Catharticis, & multo minus ut Emeticis, res geratur. Hinc itaque aquarum evacuatio *Diureticis* committenda est. E quorum familia, licet quamplurima in Medicorum scriptis magni sint nominis, efficacissima tamen (ne dicam sola) mihi videntur ea, quae è *Salibus lixivialibus* fiunt: neque quidquam refert, è quorum vegetabilium genere cineres petantur. Quandoquidem vero vix aliud vegetabile *Genista* sit parabilius, & in hoc morbo bene audiat, ego ut plurimum *cinerum ejus* ℥j, in *Vini Rhenani* ℔iv frigide infundi jubeo, addendo *foliorum Absinthii vulgaris* pugillum unum alterumve: Liquoris per filtrationem colati ℥iv, mane, hora quinta pomeridiana, & fero, aegro jugiter hauriendas impero, usque dum tumor evanuerit. Quo solo remedio Hydropes, pro deploratis habitos, curatos vidi, in iis quorum crasis debilior Purgantibus ferendis non fuit.

Aquis autem, (ut ad secundam Intentionem properemus) quae sunt proxima causa morbi, jam penitus evacuatis, non nisi ad dimidiam Curationis partem, ut plurimum, perventum est, nisi sanguinis etiam debilitati, quae prima morbi origo fuit, occurratur longo & assiduo Medicamentorum *Calefacientium* &

Corroborantium usu, unde novus aquarum proventus praecaveri possit. Quamvis enim in junioribus saepe contingat, ut, aquis rite expurgatis, sine alio quovis praesidio convalescant, cum eorum calor naturalis jam ab aquarum onere ac pressura liberatus, dictorum Remediorum vices supplere valeat; tamen in aetate provectioribus, aut iis, qui alias minus sano corporis habitu sunt praediti, omnino necesse est, ut statim ab aquarum educatione jam absoluta, ad eorum simplicium usum quae sanguinem excalefaciunt, invigorantque, protinus confugiant. Inter quae ea, quae ego jam superius in *Podagra* curanda laudavi, sive ipsa Remedia spectent, sive *sex Res non naturales*, praeter illa quae jam dicentur, locum habere possint: (nisi quod *Vinum*, à quo in *Podagra* prorsus est abstinendum, non tantum non noceat *Hydropicis*, sed & profit admodum, si pro potu ordinario usurpetur:) Cum hi duo morbi id habeant commune, quod eadem remedia Corroborantia utriusque causae originali adversentur; fatendum est interim, quod cum tam ex manifestis Phenomenis, quam à juvantibus & laedentibus edocti simus tum hos, tum alios plures *morbos Chronicos* sanguinis debilitati atque *indigestioni* ortum debere, nec ulterius progredi valeamus, adhuc in extimo morborum cortice haeremus; nec in essentiales eorundem differentias, & specificas humorum depravationes, ab istiusmodi Indigestionibus prognatas, (quae quidem *Ansæ* communis omnium stirps est) quimus penetrare. Uti neque varias illas specificationes, quae in morbis Acutis ab una eademque causa, sanguinis nempe *inflammatione*, fluunt, ullatenus callemus. Quocirca tam in his quam in Chronicis morbis, cum *Specificis* careamus, Curationem non ad Essentialem morborum naturam, sed ad causam eorundem magis generalem dirigere cogimur; curandi Methodum subinde variantes, vel pro indicio naturae spontaneo, quo in morborum eliminatione illa utitur; vel experientiae, cui potissimum Medicationis generi quilibet morbus facillime concedat dictantis, filum secuti.

Porro ad hanc, de qua jam agimus, Intentionem implendam, nempe ut sanguis corroboretur; sive a-

quarum

quarum evacuatio per hoc Diureticum, five per Ca-
 tharsin, vel etiam Vomitionem procuretur ut supra,
 omnino necesse est ut aeger, quantum res ferat, *Vinum*
 potare teneatur dum in curando est, (modo ne prius
 incipiat *diuresis* quam meatus quadamtenus reclusi
 fuerint, & porta aquis data) vel saltem, loco vini, ce-
 revisiam aliquam è generosioribus; cum liquores te-
 nues ac refrigerantes quilibet, utut aegri palato arri-
 deant qui fere semper in hoc morbo siticulosus est,
 cum magis Phlegmaticum reddant, & aquis obstetri-
 centur: raro itaque, aut numquam hi sunt conceden-
 di. Atque è diverso liquores generosi, modo non sint
 spiritus per distillationem elicit, usque adeo sanita-
 tem promovent, ut vel soli aliquando amissam revo-
 caverint; utique in morbi initio, nondum multa aqua
 distento abdomine; praesertim si herbis Calefacienti-
 bus & Confortantibus fuerint inpraegnati. In paupe-
 ribus, verbi gratia, quorum res angusta domi meliora
 remedia non permittebat, *Cerevisia fortis*, in qua quan-
 titas sufficiens *Radic. Rapban. Rustic. fol. Absinth. vul-*
garis, Cochlear. bortenf. Salviae, Centaurii min. summi-
atum Genistae inclusa fuerit, meo consilio usurpata
 pro potu ordinario, sola fuit instar omnium. Pro di-
 tioribus *Vinum Canarinum* eisdem herbis amaris po-
 test similiter inpraegnari, cujus haustulus bis terve de
 die inter Medicamenta supra memorata deglutiendus
 est. Vel si id palato minus allubescat, *Vinum Absin-*
thites vice ejus substituatur, de quo aeger sumere possit
cochlearia ix. post Electuarii Digestivi (in *Tractat. de*
Podagra descript.) *zij. horis medicinalibus, i. e. ma-*
ne, quarta pomeridiana, & nocte, devorandas. Ele-
ctuarium hoc huic intentioni faciendo satis, Corrobo-
 rantia quaelibet medicamenta longo post se intervallo
 linquit alia. Hic vero magni momenti est quod aeger
 parce admodum bibat liquores istos qui minus generosi
 sunt; quandoquidem omnes, qualescumque demum
 sint, aquis nonnihil incrementi dant; adeo ut vel
 omnimoda abstinencia à potu nonnullos sanavit: atque
 ob eam causam, si liquoribus istis quandoque indul-
 gendum sit, aeger tamen admodum parce eos bibat.
 Verumtamen cum sitis magna huic adfectui se comi-

tem adjungere soleat, quam insuper à potu tenuiori abstinencia adaugeat, è re erit, ut aeger saepiuscule aqua frigida *Spiritu Vitrioli* acidulata os colluat, aut *Tamarindos* in ore subinde teneat, aut *Limonem* manducet; neutrum vero deglutiens, prae eorum frigiditate quae morbo minus convenit.

Verum inter *Corroborantia*, *Chalybs* in Hydropis incipientis curatione haud infimum locum sibi vendicat, sanguinem videlicet invigorando, calefaciendoque. Quam ob causam & *Allium* hîc adeo conducit; cum eo solo, missis evacuantibus, Hydropem ex aliorum praescripto, non meo, depulsum noverim.

Est enim observandum, eum Hydropem qui vel pedes tantum inflavit, vel etiam ventrem, sed modice, non statim Curationem per Emetica & Cathartica sibi deposcere; sed hujusmodi liquoribus praefatis calefacientibus & corroborantibus haud raro cedere. At vero prae ceteris serio animadvertendum est, quod quoties hunc morbum solis corroborantibus, vel etiam lixivialibus adgredimur, aeger nullo modo expurgandus est sive mitiori, sive fortiori quocumque Pharmaco, tantisper dum sanguinis corroborationi navatur opera: evertet enim Catharticum quidquid Corroborans substruxerit; quod vel invitus agnoscat oportet, qui observaverit tumorem, qui ab usu Corroborantium jam imminui coeperat, mox à Purgatione augeri. Etenim tametsi cum Intentioni isti aquas educendi satisfacere cupiamus, haud abs re fuerit etiam Corroborantia subinde exhibere; tamen cum tota res in isto solum cardine vertitur ut sanguis corroboretur, omnino necesse est ut à Catharticis abstineamus.

Notandum est autem aegrum non semper sanari, quamvis utrique Indicationi satisfecerimus, i. e. tum Aquae in abdomine congestae omnino eductae fuerint, tum etiam Calefacientia & Corroborantia postea ad praecavendum novum aquarum proventum fuerint exhibita. Etenim non raro contingit ut *Ascites* ad multos annos perdurans, diuturna aquarum in viscera incubatione eorum substantiam perverterit, & quasi semicoxerit: & tam ipsa viscera quam partes vicinas corruerit penitus, glandulas praeternaturales & Vesiculas
sanie

sanie turgidas generans, & omnia intra abdominis cavitatem contenta in putrilaginem quasi quamdam convertens: prout in eorum cadaveribus qui ab Ascite inveterato sunt interempti, sectio patefecit. Morbus ad hunc gradum jam provectus, Artis subsidia, quantum video, contemnit. Nihilominus Medici est, cum certo scire nequeat, quantum adhuc noxae visceribus illatum fuerit, curationem omni ope moliri remediis tam Evacuantibus, quam corroborantibus: & neque animo ipse cadere, neque aegro ut cadat auctor esse debet. Cui rei ob hanc potissimum causam danda est opera, quoniam in permultis Adfectibus, morbi fomitem jam penitus exantlato, Natura, quae noctes atque dies nostris rebus invigilat consulitque, sponte sua mirum in modum machinatur, quo aegrum à pernicioso morbi reliquiis muniat ac tueatur. Quamobrem omnis Ascites quantumlibet inveteratus, & quantumlibet funestam cladem visceribus intulerit, haud alio modo tractari potest, quam si nunc primum inceperit.

Topica five *Remedia Externa*, quantum ego observare potui, nihil egregium in hoc morbo praestiterunt umquam. Ea minus saltem nocuere quae in forma five Cataplasmatibus, five Linimentis, abdomini ad tumorem discutiendum fuerint adplicata: neque tamen video quo pacto aquae possint discuti. Verum & alia sunt à nonnullis Remediorum loco praescripta, quae ita non profunt, ut etiam obsint plurimum: Hujusmodi sunt Unguenta è Catharticiis fortioribus confecta, atque abdomini adhibita. *Vesicatoria* item cruribus & tibiis superimposita, ubi cutis in magnam molem fuerit protensa, ad aquas scilicet hoc pacto educendas. Utrumque hoc genus Medicationis est periculosum; cum à primo vis simplicium Cathartica ita penitus nonnumquam musculis ac membranis impingatur, ut excitetur Hypercatharsis, nulla Remediorum ope umquam sistenda. *Vesicatoria* autem locis praedictis ab Empiricis adplicari solita, calorem naturalem jam ferme aquis obrutum, deficientibus item spiritibus Animalibus, omnino extinguunt, & *Gangraenam* (plus satis in hoc casu familiarem) saepenumero invitant. Etenim vulnus vel levissimum in Hydropicorum car-

nibus, maxime in membro pendente, sanatu difficillimum est: quoniam ipsa carniū substantia his in partibus usque adeo irrigua est & scatens latice, ut data quacumque porta, continuo cursu prorumpat humor, à quo vulneris conglutinatio impeditur. Neque aut feliciori cum eventu, aut minore discrimine administrantur, me iudice, sive *Paracentesis*, sive *Acupuncturae* à nonnullis celebratae, quam *Vesicatoria*.

Ut tandem finiam; quamvis hic Morbus ubi jam in verum *Ascitem* evaserit, pro deplorato semper habitus fuerit; attamen constabit, quod si dicto modo tractetur, aequè certo potest subjugari (modo viscera à corruptione sint libera) ac alii permulti, qui non ita funesti vulgo aestimantur.

At si quis forte arguerit haec Remedia, ut simplicissima & plane inartificialia, ego potiori jure ejus nequitiam arguam & improbos mores; si dum ringatur alios hujusmodi simplicibus Medicamentis juvari, se, uxorem, vel liberos suos, siquando aegrotaverint, vel vilissimis ad sanitatem reduci exoptet. Adde, quod fucum sibi facit Morio, *Equitans in arundine longa*; etenim Artis Medicae pompa, & dignitas, non tam in Formularum concinnitate & elegantia, quam in Morborum Curatione cernitur.

Atque haec sunt quae de his duobus morbis dicenda habui: & nisi fallor alios haud attingam umquam. Verum ista quod spectat, quae hactenus in publicum dedi, si quis ea semel tantum perlegere dignetur, est quod doleam, me huic eam perdendi temporis ansam prae-buisse. Quod si eadem saepius relegere voluerit & alta mente reponere, nullus dubito quin eum fructum ex iis capiet, qui voto & magnis laboribus quos ego in istis observationibus faciendis, componendisque, locavi, aliquatenus respondeat. Quae quidem quam bona fide fuerint traditae, haud aliter sciet, quam si in earum Praxi fuerit versatus; ac perinde in observando diligens ac curiosus Explorator atque ego prius fueram. At si in paucis iis quae scripsi, Naturam, me quasi manu ducentem, omnino secutus fuerim, nullius umquam Hominis, quantuscumque is demum sit, opinionibus me addicens, pro certo habeo sapientes, quot-
quot

quot sunt, veniam mihi saltem datuos; quos & latere non potest dno esse hominum genera, qui profectum omnem in Arte Medica ex aequo prohibent, sufflaminantque: Primum ii sunt, qui nullum prorsus symbolum ad eam, quam profitentur, Artem excolendam ipsi conferentes, illis succensent, qui vel minimum conferre videantur; defectus interim suos atque socordiam reverentiae, quam Antiquioribus, a quibus ne latum unguem discedere audent, deberi contendunt, specie praetexentes. Quorsum vero reliquas artes omnes, quae homines minus tangunt juvantque, magna incrementa sumsisse fateamur, etiam sine ulla priscorum hominum injuria, solam autem Medicam undique perfectam existinemus? An non certioris istius quae nunc obtinet, navigandi artis Repertores, eum *Pyxidis Nauticae* usum, qui ita feliciter cessit, tentare potuerint, nisi primos ac rudiores illos, qui non nisi ad stellarum conspectum, & littorum anfractus cursum suum dirigebant, prius contempserint? Aut accuratior illa ac magis perfecta, sive construendarum navium, sive earumdem in pugna regendarum, Ars, qua hodie prae ceteris pollent Europae magis Occidentales incolae, istos fugillat Naupegos, qui classes eas fabricabant, quae olim *Actii* depraeliabantur? Aut *Augustum* & *Marcum Antonium*, tanti belli duces & classium Rectores, ignominia adficit? Adhaec innumera fere sunt exempla rerum à nuperis hominibus inventarum, quae Antiquioris seculi inventis longe antecellunt: quarum omnium Repertores haud potiori juri priscorum memoriae vim inferre censendi sunt, quam is filius patris famam laedere putandus est, qui rem familiarem à Parente acceptam, industria ac sollertia sua auctiorem ac cumulationem reddiderit. Est & aliud hominum genus, qui prae animi levitate, ingenii ac sapientiae haud vulgaris titulum adfectantes, *Speculationes* ad morborum Curationem ne hilum facientes moleste ingerunt; Medicis non tam viam praemonstrantes, quam Ignibus suis fatuis devios in errorem agentes. His Natura cum ingenii modum largita est, quo de illa docte nugari queant; at prudentiam

tiam non dedit, qua intelligant se eam haud aliter scire posse, nisi experientia Indice, atque ejus plentifuli revelante: quando abjectior humanae naturae conditio ad scientiam *Intuitivam* nullatenus adfurgens, intra angustos cognitionis, quam à quinque sensibus haurire potest, limites coarctetur. Unde nihilominus vir *Prudens*, quantum fert fors humana, quis potest evadere; *Philosophus* vero, saltem pro augustiori hujus nominis majestate, nemo Mortalium evadet umquam. Medici autem *Philosophia* omnis in expiscandis Morborum historiis, iisque remediis adhibendis, quae, experientia Indice ac Magistra, eosdem valent depellere, tota stat; observata tamen, ut alibi dixi, Medendi Methodo, quam recta ratio (non speculationum commentis, sed trito & naturali cogitandi modo innixa) ei distaverit.

F I N I S.

POST.

Postscriptum.

Lector mihi veniam concedat, si unum haud parvi, tam in *dignoscendis*, quam *curandis* *Febribus* momenti hinc adjiciam, quod nisi memoriae mihi exciderat, loco magis suo dicendum fuerat. Observavi, quod singulis annis ab hieme ingruenti, usque ad ver adustum, *Febris* quaedam invadit, quae, tam quoad Symptomata quam curationem, à *Stationaria*, sive Febre Epidemica Constitutionis generalis, quae tum obtinet, plane discrepat, proindeque in *Febrium*, quas *Intercurrentes* adpello, classem recensenda est. Frigiditati aëris una cum crassitie, ac humiditate ejusdem, illa originem suam debere videtur: Hinc enim pori cutis occluduntur, & sanguis ob impeditam transpirationem colluvie serosa oneratur, quae tandem inimica facta, ac diuturniore mora putrescens, facile vel à suscepto frigore, vel à levi aliqua occasione Febrem accendit: Si materia morbum committens copiosa admodum fuerit, ea *Febris* emergit, quam sub titulo *Peripneumoniae notbae*, *Libro de Morbis Acutis*, *Sectione sexta*, *Capite quarto* descripsi. Sin autem humor iste minus scateat, ea solummodo symptomata producit, quae jam descripturus. Aeger per diem unum vel alterum post primum *Febris* insultum nunc incalescit, nunc friget: de dolore capitis atque artuum, cum inquietudine quadam totius corporis, conqueritur; lingua alba adparet; pulsus sanorum pulsui non admodum absimilis; urina turbida est & intense rubet; sanguis ei detractus *Pleuriticorum* sanguinem aemulatur; *Tussis* ferme adest; sed respirationis difficultas, thoracis coarctatio, & dolor capitis inter tussendum, quasi idem dissiliret, dictae tussi, (sicut in *Peripneumonia notba* solent) se non adjungunt; proindeque cum notis insignioribus *peripneumonicis* haec *Febris* haud stipuletur, licet à dicto morbo non nisi gradu diffideat, *Febrem Hiemalem* indigitare lubet.

Hic Morbus, etsi primo ejus insultu symptomata, solummodo à frigore suscepto orta, prae se ferat, si tamen male tractetur, longam ineluctabilem malorum catenam post se trahit, quae tandem mortem ipsam accersunt. Etenim, cum Aeger lectulo incarceratus fuerit, & cardiacis nescio quibus ad sudorem eliciendum, ac proinde ad Febrim solvendam (quod tamen raro perficitur) mulctatus, delirium, lethargus, pulsus languidus & inordinatus, lingua arida, maculae rubentes, & quandoque ad livorem aliquamtulum accedentes saepe saepius hanc Febrim comitantur. Haec atque hujusmodi symptomata, etsi nonnullis pro *malignitate*, ut loqui amant, imponant, revera tamen rei male gestae sunt adscribenda. Cum enim haec Febris suapte natura plus satis inflammatione polleat, sanguis adhuc ulterius cardiacorum & jugi lectuli usu incenditur: unde spiritus in confusionem, ac motus inordinatos, inconditosque, adiguntur, atque materia morbifica in cerebrum impulsâ in pessum ruunt omnia.

In hac Febre pellenda hunc mihi scopum propono, ut exundantem scilicet illam pituitae colluviem, ob hiemis analogiam congestam, Venae sectione revelam, & repetita Catharsi subducam. Haec ut fiant, ubi primum accersor, sanguinem è brachio dextro ad unc. ix. vel x. mitti jubeo. Die sequente blandam illam Potionem purgativam, mihi in praxi familiarem, exhibeo. Ut *R. Tamarind. ʒ℥. fol. Sennae ʒij. Rhabarb. ʒi℥. Coq. f. q. aq. ad ʒiij. Colatura dissolve Mannae & syr. Rosar. sol. aa. ʒj. M. F. Potio*, sumenda summo mane. Hanc potionem per duas alias vices repeto, die uno inter singulas purgationes interposito, modo symptomata omnia citius non disparuerint: Et noctibus insequentibus Paregoricum ex *syr. de Meconio ʒj.* propino. Diebus à Purgatione vacuis, modo Tussis adfit, *Decoctum Pectorale, & Eclegma, ex oleo Amygdalarum dulcium, syr. Capill. Veneris & Violarum* subinde adsumenda praecipio. Atque ad nimium sanguinis fervorem reprimendum, si Febris magnopere aestuet, *Emulsionem ex seminibus frigidis* praescribo: ut & *Fulapium seq. R. Aq. Nymph. Portulac. & Lactuc. aa. ʒiv. syr. de Limonibus ʒi℥. syr. Viol. ʒj. M. F. Fulap.*
de

de quo bibat ad libitum. Interim ut aeger à lecto interdiu sibi temperet, injungo, ut & à carnis esu; post primam vero, vel secundam, purgationem haustulum jusculi tenuis, ex pullo gallinaceo facti, subinde adsumendum concedo. Verum hoc notandum, si symptomata quaevis graviora, ut respirationis difficultas, dolor capitis inter tussendum lancinans, malum hoc ad Peripneumoniam notham propius accedere indigitet; hoc in casu tam Venae-sectio, quam Catharsis eousque, debitis intervallis, sunt iterandae, donec symptomata omnia penitus evanuerint, & aeger eo modo, quem Capite dicto descripsimus, sedulo tractandus. At non nisi perquam raro Febris, de qua jam agimus, ad eam saevitiem adsurgit, ut post unicam Phlebotomiam, & tres Purgationes, pluribus evacuationibus indigeat.

Sed de hoc satis, quod tamen mihi neutiquam reticendum videbatur, quo minus errante diagnosi Febris haec *Hiemalis* pro *Stationaria*, sive Febre Epidemica generalis cujusvis Constitutionis, habeatur, cum ingentem hominum vim ob hanc rem vel neglectam, vel ignoratam, periisse certo sciam.

F I N I S.

DISSERTATIONES.

200 D. B. H. A. V. 1742

SCHEDULA
MONITORIA

DE

NOVAE FEBRIS
INGRESSU.

PER

THO. SYDENHAM, M. D.

Accedunt Ejusdem

De Febre putrida Variolis Confluentibus
superveniente;

ET

De Mictu sanguineo à Calculo renibus
impacto

DISSERTATIONES.

LUGD. BATAV. 1740.

SCHEIDULA
MONTORIA

NOVAE FERIS

INGRESSU

PER

THO. SYDENHAM, M.D.

Medicus Londinensis

De Febre putrida Variolis Confluentibus

superveniente;

ET

De Maligna Gangrena à Calculo renalis

impetigo

DISSERTATIONES.

AVD. BATAV. 1740.

V I R O

Tam Virtute quam Eruditione

undique consummato

CAROLO GOODALL, M. D.

Coll. Med. Lond. Socio.

Um ea, quae de Febre praesentis
hujusce Constitutionis nuper observa-
ram, in publicum edere statuerem,
Tibi, prae ceteris, Vir Ornatissi-
me, opellam hanc meam dicendam
esse censui; idque ob duas potissimum rationes mihi
faciendum videbatur. Primum quod, cum amicissimus
mihi sis, comes indivulsus lateri semper haesisti,
meque Tuo juvasti patrocinio contra omnes, quotquot
se mihi uspiam objecerant. Quod non tam mei ip-
sius gratia praestabas, quam ex incocto generoso Pe-
ctori honesto, hoc est, ex magno proboque Animo,
qui Tibi Auctor fuit, ut Veritati à Te cognitae com-
pertaeque adsentiri haud dubitares, etiam cum omnes
fere omnium, qui rem Medicam tractabant, lin-
guae in me unum exacuarentur. Quibus tamen non
est quod irascar, (nec irascor sane) quandoquidem
cum tot nequam Medicastrum cerebrosa sua somnia &
figmenta venditantes, quo famam sui latius spar-
gerent, toties mundo imposuerint; fas omnino erat,
ut Viri ingenio & judicio praediti, non statim &
sine

sine examine ea admitterent, quae ego jam recepto Praeceptis mori plurimum adversantia in medium protuleram. Quo non obstante, cum nihilo Tibi minus debeam, mearum partium esse duxi, gratum animi mei in Te adfectum omnibus testatum facere: quando vix alia virtus naturam humanam ad profectus ultimas metas evectam, hac deceat magis. Nam sicuti Reges eos, quibus favent, titulis & honorum insignibus illustrare, atque aliis spectabiliores reddere satagunt; ita Natura, quoties hunc vel illum humili turba ac grege hominum eximere voluerit, Gratitude, ceu excelsioris Genii notam, ac characterem, solet imprimere. Altera Ratio, cur haec Tibi potissimum inscribam, haec est: quod scilicet pro familiari illa & quasi quotidiana consuetudine, quam jam per multos annos invicem habuimus, Tibi in primis, plus quam cuiquam mortalium, notum esse oporteat, quanto cum labore Notitias illas, quantulascumque, tam Historiae, quam Curationis Morborum, de quibus palam differui indeptus fuerim. Quae omnia non simul & semel divulgavi, sed interposito annorum aliquod intervallo, prout in aliqualem eorundem cognitionem pervenire tandem potuerim. Istas vero Observationes meas ita mancas & imperfectas esse judico, ut me magis earum pudeat, quam ut ullam exinde laudem mihi quaeram. Utut se res habeat, illud saltem in mei excusationem potest adferri, quod licet 30. annorum, & quod excurrit, spatium, quibus ego non indiligenter in morborum observatione versabar, sufficere posse videatur ad maiorem, quam in eorum cognitione ego feci, profectum faciendum; attamen haud temere adfirmo, quod licet hoc temporis spatium plus quam sufficiat ad Cerebrum Theorematis &

Com-

Commentis fictitiis, ex Auctorum libris collectis,
 (quae omnia non magis ad Morborum Curationem
 faciunt, quam Pingendi Ars ad Artem Navigan-
 di) plane obruendum; attamen ne quadruplicatus
 quidem horum annorum numerus, etiam in homine
 occupationibus medicis distractissimo, satis erit ad
 eundem in omni Medicae Artis, quaquā patet, cir-
 cuitu rite perficiendum. Ego saltem pro meo mo-
 dulo omnem, quam potui, operam istuc contuli, ut
 Observationes quam accuratissimas colligerem, quas
 sine mora praelo mandandas curavi, ut si quid uti-
 le haberent, id statim publico cederet. Qua in re
 cum meo munere, pro virili, defunctus jam mihi
 videar, adquiescit animus meus, nihil porro sollici-
 tus, quo in loco ab aliis habeantur mea scripta.
 Hoc tantum addo, quod sicuti, si quis ea neglexe-
 rit, mihi ne hilum nocuerit; ita qui semel tantum
 perlegerit, haud multum exinde proficiet. Sed ut
 haec missa faciam, obsecro Te, Humanissime Vir,
 ut Tractatulum hunc aequi bonique consulas, quo te-
 statum esse volui, quanto Te honore prosequor; quod
 pariter faciunt etiam ii omnes, quibus longe minus,
 quam mihi, perspecta est virtus Tua. Neque jure
 merito existimare quis potest, me, qui Tui nullate-
 nus indigeo, Tibi adsentari, cum palam profitear.
 Quod sicuti in ea, quam exerces Arte, nemini se-
 cundus sis, (ut modeste loquar,) ita morum inte-
 gritate, honestateque undique absolutissima, omnes
 fere, quorum ego consuetudine unquam usus fuerim,
 superes. Diu vivas post mea fata, & in Iatrica
 palmam feras; non tam ad nummos posterorum usui
 corradendos, (quae quidem ratio, si cum sequente
 conferatur, animam fere Brutorum redolet, quam
 ut seculo tandem aliquando detegas, quibus modis

*istae in morbis persanandis difficultates, sub quibus
 Ars Medica haecenus gemit & succumbit, vinci
 queant. Quod dum moliris, istis, quae ego primus
 jeci, fundamentis si modo libet, possis superstruere.
 Ita tamen, ut errata, in quae ego forte inciderim
 pro more humano, in meis Observationibus sive Hi-
 storiam, sive Curationem, hujus illiusve morbi atti-
 nentibus, ubi ab annosa & repetita Experientia me-
 lius fueris edoctus, libere ac palam arguas. Neque
 hoc pacto defuncti ejus memoriam laedes, qui in vita
 cum esset, nihil prius habuit, quam ut Ars Medica
 à quocumque demum promoveretur, non tam eruditis
 de Morborum natura commentationibus, (quibus ad
 nauseam & fastidium usque jamdiu explemur) quam
 certa fidaque eorundem curandorum Methodo. Vale,
 Vir Optime, & amare perge*

Tibi semper Addictissimum

THO. SYDENHAM.

Excellenti & in re Medica Admirabili

V I R O

D. THOMAE SYDENHAM, M. D.

O Qui capacem nobilis artifex
 Eludis Orcum; quo tamen ibimus
 Cuncti, quo humanae Parentes
 Et decimae tulit ordo Lunae;
 Praesens fugacem sistere Spiritum,
 Praesens maligno tollere de toro
 Mortale Corpus, & propinquum
 Exequiis remove Morbum:
 Quem Nos honorem, quas statuas Tibi
 Ponemus, O cui non alium parem
 In arte Phoebus, se remoto,
 Aut oriens videt aut recumbens?
 Quo Febris audax cumque movet pedem,
 Te Mater omnis, Te lachrymabilis.
 Adcurrit Uxor, ne caducum
 Orba virum puerosque ploret.
 Seu Confluentes forte timet notas
 Decora Virgo; Tu faciem eripis
 Perichitantem protegisque
 Perniciem juvenum futuram.
 Atqui odit artes & Tua pocula
 Haeres profusus, quem simul extulit
 Ad spem implicatus vel Febrili
 Igne Pater, vel Hydropis Unda.
 Mire paratam, Te Medico, Senex
 Protelat Urnam, non sine gloria
 Phoebi Tuaque, qui fugasti
 Pollicitum sibi magna morbum.
 Sic Te scientem non faciunt Libri
 Et Dogma pulchrum; sed Sapientia
 Enata rebus, mensque facti
 Experiens, animusque felix.

Non mille Plantae & multa domi Vitra,
 Ignesque Centum aut Hypothesis placens
 Projunt Medenti vel coercent
 Saeva Luis mala, saeva Febris;
 Ni pectus adsit consilii potens;
 Ni plena rugis Experientia
 Ususque naturam secutus,
 Quid faceret moneant in aurem.
 Haec Praxis olim grande decus Sacrae
 Adduxit Arti; Sic Veterum stetit
 Secura fama; sic praeivit
 Hippocrates, meruitque Caelum.
 At non eandem sorte pari viam
 Pressit Galenus; Non Arabes Virum
 Aequae sequuti; non Falerna
 Usque madens Paracelsus uva.
 Primus relictæ Tu genium adferis
 Fidemque normae: En Diva Tibi Salus
 Adplaudit & ridens Juventus,
 Vitaque non metuens Sepulchri,
 Ex quo vagantem scripta manu Tua
 Correxist Orbem Pagina nobilis:
 Longum Illa Morbosis, Tibique
 Perpetuum patefecit aevum.
 Jam si qua restant, Eja frequentibus
 Concede votis; Nos Juvenilium
 Vulgus Medentum, Nos avara
 Qualihet excipiemus aure.
 Forte & futuro tempore quispiam
 Poeta, Musis charior, aetheri
 Te sidus addet, Te salubre
 Sidus, & in Crisibus benignum.
 Me destinantem talia Chemicæ
 Curae reposcunt: Me Medicus labor
 Et spes locatae non vacare
 Pieriis partuntur undis.

ED. HANNES.

Ex Aede Christi, OX.

SCHE.

SCHEDULA MONITORIA

DE

Novae Febris Ingressu.

Amet si ingravescens jam aetas, & à diuturnis morbis paene confecta, missionem à cogitandi penso, meditationeque intensiori, vel eo nomine sibi jure postulare videatur, attamen non mihi tempero, quin vel propriae sanitatis dispendio, alienam curare sagatam: populares scilicet meos admonens de subingressu Novae cujusdam Constitutionis, à qua pendet *Febris nova species*, à nuper grassantibus multum abludens.

Memoria recolendum est, quod in Autumno, Anno 1677, Febres Intermittentes se primum exserebant, quae quotannis increbrescentes, & *Επιδημιώτερον* factae, donec ad suum statum sive *ἐκ μέρους* pervenerint, postmodum sensim decrescebant, & postremis hujus Constitutionis annis ita rarae apparebant, ut pro Morbo Epidemico vix, ac ne vix quidem, haberi potuerint. Qua de re pariter animadvertendum est, posteriores duos Constitutionis jam exeuntis Annos hieme rigidissima fuisse infestatos; penultimum maxime, nempe Annum 1683. in quo ita enormi bruma intemperies desaevebat, ut nemo quisquam viventium illi parem, vel intensissimo eo frigoris gradu, vel praelongo temporis tractu, viderit unquam. Quippe quo *Thamesis*, Nobilis fluvius, ita praevalido gela compaginabatur, ut currum circumcurstantium rotas, officinas ad platearum modum mercibus refertas, ac numerosissimam hominum frequentiam, solidi instar pavimenti, facile sustentaret. Subsequens *Annus* 1684. licet nec intensissimo frigoris gradu, nec pervicaci duratione, praecedentem

tem exaequaret, non tamen multum ei utrobique cessit. At cum primum exsolveretur gelu Anno 168⁵. mense *Februario*, exorta est *Febris ista*, de qua jam agere institui; quam quidem ego *novam Febris speciem* esse arbitror, atque Febri, quae per octennium ultimo praegressum invaluit, esse prorsus dissimilem.

An hujusce Constitutionis mutatio, mutationi manifestarum aëris qualitatū, quae per binas has hiemes successit, tribuenda sit, ego non satis scio; quum pro comperto habeam alterationes quoad sensibiles Annorum qualitates, utcumque dispares, morborum Epidemicorum species non protulisse; & certam annorum seriem, quantumlibet annus unus ab alio, externa facie & temperamento discrepaverit, nihilominus omnes in eadem Febrium Stationariarum specie producenda convenisse. Quod cum serio animadvertierim, opinari mihi subiit, prout à me alias dictum fuit, Constitutionis mutationem à secreta aliqua, abditaque, alteratione in terrae visceribus atmosphaeram omnem pervadente, vel à corporum Coelestium influxu aliquo, maxime pendere. Tametsi hic est notandum, quod valedicente nobis olim Febre Depuratoria, siccissimum ac vehemens gelu ab initio hiemis 1664. omnia constrinxerat; nec quidquam remisit, donec mensis *Martius* adolefceret; quo quidem tempore, quamprimum fatifcente gelu, terra solveretur, mox l'ebri pestilentialis, postmodum ipsa Pestis grassari coeperunt. Ut ut vero hoc se habeat, *Febris*, quam nunc tractamus, jam dicto tempore primum se ostendit, nempe *Februario* mense 168⁵. & tam praecedente anno, quam eo, qui jam agitur, per omnes *Angliae* regiones latius vagata est; longe magis & *Επιδημιωτική* aliis in locis, quam hic Londini desaeviens.

Ubi primum ad hanc *Febrem* vocarer, omnino existimabam, illam non ex eo genere Febrium fuisse, quas ego Stationarias appello; sed potius ex Intercurrentium familia, quae singulis fere annis promiscue adoriuntur. Non aliud scilicet morbi genus esse rebar, quam Peripneumoniam illam Notham, quam Li-
bro

bro de Morbis Acutis olim delineaveram. Una hac intercedente discriminis nota, quod in hac Febre subinde non comparebant Symptomata in Peripneumonia magis Pathognomonica, qualia sunt Tussis vehementior, Cephalalgia inter tussendum saevissima, & quasi caput diffringens, Vertigo à motu quolibet, & Dyspnoea ingens, quae omnia Peripneumoniam notam fere comitabantur. Cum itaque Librarius novam Tractatum meorum Editionem eo tempore sollicitaret, visum est, conjecturam tunc meam, in qua me hallucinatum fuisse jam sentio, in forma *Postscripti* publico dare; in quem quidem errorem me induxit ingens consensus, quo Febris haec cum dicta illa Peripneumonica luculenter conveniebat, quae nullo non hieme subinde occurrit. At cum aestate superveniente, quae Febres illas Peripneumonicas solebat fugare, haec nihilominus perseveraret, statim erroris mei commonitus, Febrem hanc ad novam Constitutionem redigendam omnino censui.

Symptomata diligenti, quantum potui, indagine comprehensa, haec fere sunt, & olim fuere: Aeger per vices calore & frigore tentatur; saepenumero & caput, & artus dolere queritur; pulsus sanorum pulsui non absimilis est; Sanguis è venis eductus Pleuriticorum sanguinem haud raro aemulatur; Aeger ut plurimum laborat Tussi, quae quidem quanto ab hieme longius invadit morbus, tanto citius, una cum aliis Symptomatis Peripneumoniam mitem & boni moris comitantibus, recedit. Dolor collum, & fauces (hic vero levior, quam in Angina) sub primum morbi insultum quandoque occupat. Febris tametsi prorsus continua sit, saepe tamen Exacerbationes molestissimas ingruente nocte adportat, non aliter ac si duplex foret Tertianæ, sive Quotidianæ. Aeger jugem in lecto decubitus, quantumlibet levissime stragulis coopertus sit, non sine magno suo periculo expetitur; Febre enim exinde in Cerebrum versa vel in Coma, vel in Phrenesin facile incidit. Et, ut verum fatear, ita proclivis est in hoc morbo ad Phrenesin lapsus, ut persaepe sua sponte, nulla ejusmodi data ansa, illico subrepat. At non eo excandescit & furoris adscendit Phreni-

tis in hac Febre, atque illa, qua Variolis atque aliis Febribus correpti laborant; quinimmo aeger potius tranquille delirat, incongrua subinde effutiens. Ab intempestivo Cardiacorum usu, & regimine paulo calidior Petechiae saepius exflorescunt, & in junioribus calido temperamento praeditis, maculae etiam purpureae, certissimum summae Inflammationis indicium, tam in hoc, quam in alio quovis morborum Acutorum genere. Quandoque eruptiones Miliare, quas vocant, in superficiem corporis se dispergunt, Morbillis haud multum ab similes, nisi quod rubent magis, & quando recedunt, squammulas istas furfuraceas, quae in Morbillis cernuntur, haud relinquunt: licet hae sponte sua nonnumquam ingruant, saepius tamen lecti calore & Cardiacis extorquentur. Lingua aegri pro ratione imperati regiminis, vel humida est, vel sicca. Ubi inaruerit, fusci est coloris in medio, quam partem undique cingit fimbria inalbescens. Ubi vero humida est Lingua, omni ex parte alba est, pellicula item scabra & alba vestita; Nam si aeger ab adhibito regimine plus justo incalescat, lingua fere est fusca & arida; sin minus, humida est, & alba. Idem de sudore dicendum est, qui pro ratione diversi regiminis praefati dimanat. Nam si calidius tractetur aeger, ferme viscosus effluit, e capitis praesertim regione. Quantumvis autem sudor copiose, & undequaque erumpat, parum tamen ex eo levaminis sentit aeger; unde liquet ejusmodi sudores symptomáticos tantum, críticos non, esse. Primis morbi diebus sudoris ex arte provocatio, materiam morbificam si non in caput, saltem in artus solebat deponere. At ubi jam caput Febris occupavit, & Phrenesis semel invaluit, nulla restant Febris indicia, nisi quod pulsus nunc citior est, nunc tardior; tandem vero, cum ex re male gesta spiritus in confusionem omnimodam adigantur, pulsus inordinatus cum subsultu membrorum subingreditur, quem non ita diu post mors excipit.

Curationem quod spectat; ista Peripneumoniae signa, quae hanc Febrem comitabantur, *Februario* illo anni postremi, quo primum emergebat, statim ab hiemis exitu fidem, uti dixi, mihi fecere, eam prorsus in

Peri-

Peripneumonicarum familia censendam esse. Ac proinde me statim contuli ad usum Methodi istius, quam olim laudaveram in Curatione Peripneumoniae Nothae, & Auctario supra memorato. Quae quidem Methodus satis feliciter cessit, tum mihi in paucis illis, quibus medicandis per adversam valetudinem meam vix sufficebam, tum etiam aliis, qui, me Auctore, eandem experiri haud adspernabantur. Quidquid vero id demum fuerit, quod hanc mihi Methodum suaderet; jam mihi satis compertum est, quando & morbi Phoenomena, & ultimi Anni, qui binas rigidissimas hiemes excepit, perpendo temperiem (Hieme praesertim, si modo Hiems dici possit, quae nullum frigus notabile secum adduxit;) mihi inquam constat, hanc Febrem nihil esse aliud, quam simplicem Sanguinis Inflammationem; ac proinde Indicationes Curativas ad dictam Inflammationem debitis remediis & Methodo reprimendam, omnino dirigendas esse.

Hunc itaque ductum sequens, primo loco sanguinem è brachio dextro ad 3x. educi volo. Neque sane Febris haec (utut sanguis emissus Pleuriticorum saepissime sanguinem aemulatur) reiteratam Phlebotomiam facile tolerat. Sin autem respirationis difficultas, dolor capitis inter tussendum lancinans, &c. malum hoc ad Peripneumoniam Notham propius accedere indigent; hoc in casu tam Venae-sectio quam catharsis eousque sunt iterandae, donec symptomata omnia penitus evanuerint; prout *Capite de Peripneumonia* tradidi. Atque hoc diligenter animadvertendum volo.

Vesperi *Epispasticum* seu *Vesicatorium Nuchae* adpono. Sequenti Aurora, lenitivam hanc *Potionem* exhibeo:

℞. *Tamarind.* ʒss. *Fol. senn.* ʒij *Rhabarb.* ʒiʒ. *Coq.* s. q. aq. ad ʒiij. in Colat. dissolv. Mann. & syr. Rosar. solutio. aa. ʒj. M. F. *Potio*, sumenda summo mane.

Quod quidem Catharticum etiam alternis diebus repetendum praescribo, donec tertiam vicem expleverit. Hora somni post Catharsin toties quoties *Paregoricum* hoc vel simile injungo.

℞. Aq. Paralyseos ℥ij. Syr. de Meconio ℥j. Succ. Limon. recent. extracti coccl. ij. M. F. Haustus.

Id scilicet cavens, ne forte ab agitatione & tumultu, quem in Febricitantium sanguine & humoribus Purgantia saepe excitant, aeger ex spirituum Animalium confusione, Comatosus fiat. Quod quidem Symptoma Medicamentum Hypnoticum, quantumlibet contra facere videatur, procul amolitur. Quade causa ego in Febris Comatosa Anni 1675. Catharticum propinare non ausus, in Clysterum usu subsistebam, certo sciens, remedia Purgantia eo tempore usurpata, illico Comata adduxisse. Quod fortean aliter evenire potuisset, si Paregoricum usurpatum fuisset post talem Catharsin mihi in mentem venisset. Ubi vero Purgatio celebrata non fuerit, Hypnoticum hora somni nullatenus est concedendum; ne scilicet Cathartici postridie deglutiendi operationem ac vim (quod fieri solet, quantumvis sero adsumatur illud) sufflaminet, vel si non in solidum retundat, efficaciam tamen imminuat. In hac aut alia quavis Febre Epidemica, statutum mihi est, alvum non turbare in principio statute morbi, nisi Venae-sectione praemissa. Quae quidem Praxeos regula susque deque habita aut violata, quamplurimos Orco addixit, infantes maxime, prout alias in cautelam monui.

Observandum est autem, quod licet ut plurimum Evacuationes omnes praefatae in hujus Febris Curatione usurpari debeant; saepe tamen aeger, maxime si Juvenis aut Infans fuerit, post eductum sanguinem una Catharsi defunctus, statim convalescit, nec pluribus fatigandus est, Febre primo purgantis Remedii impetu expugnata. E contra vero nonnumquam opus est, ut alvus ad plures quam supra diximus vices sollicitetur. Quandoque enim, licet id raro evenit, Aegro e Febre jam dicta methodo liberato, recrudescencia materiae Febrilis post dies aliquot morborum postliminio reducere videtur, quem tamen purgatio quarta vice repetita mox eliminat. Tametsi in hac methodo nova haec Febris raro accidit, nisi ab Aphthis, quae sub exitu Febris praecedentis supervenere, & quae jam ad statum auctae eam denuo revocant. Quae quidem Febris

Febris symptomatica tantum est, & Singultum per intervalla redeuntem saepenumero post se trahit, qui etiam sublata Febre per dies aliquot perseverat; at pro ratione redintegratarum Aegri virium sponte tandem evanescit. Quod est diligenter animadvertendum, quandoquidem ex Singultu, sub finem hujusce Febris accedente, nihil aegro periculi est, nisi officiose nimis & inutiliter multa ingerantur remedia: quod si fiat, Mors pro Medico est. Verumtamen tam Aphthae quam Singultus, vel horum utervis, si non sponte facessat, sed in longum tempus decurrat, facile fugantur usu *Pul Corticis Peruviani*; nempe ℥j. *Corticis cum syr. Papaver. Rboead. q. s.* in forma Electuarii, vel Pilularum redacta, eaque methodo adsumta, quam olim tradebam Epistola ad D. D. Brady, superbibendo haustum lactis deflorati. Quod remedii genus experimento deprehendi certius in hoc casu scopum attingere, quam aliud quodvis etiam è celebratissimis, modo non frustrentur ejus vires (quod fieri adsolet) ex jugi aegri in lecto decubitu.

Diebus à Purgatione liberis sequentia vel his similia nonnumquam praescribo.

℞. *Conserv. Lujulae & Cynosbati aa. ℥j. Conser. Berberum. ℥ss. Cremoris Tartar. ℥j. Cum s. q. syr. è Limonibus F. Electuarium*, de quo capiat ad magnitud. Nucis Moschat. ter in die, superbibendo sequ. *Fulap. cochl. vj.*

℞. *Aq. Portulac. Lactuc. Paralys. aa. ℥iij. Syr. de Limon. ℥iss. Syr. Violar. ℥j. M. F. Fulapium. vel:*

℞. *Aq. Font. ℥vj. Aq. Rosarum, Succ. Limon. Sacchar. albiss. aa. ℥iv. Coq. lento igne dum despumaverint. cap. ℥iij. ad libitum.*

Verum in his omnibus spiritum Vitrioli, etsi summe refrigerantem, semper devito, utpote qui, cum egregie stypticus sit, minus convenit morbis omnibus, quorum Curatio purgationi innititur; ut in hoc loco mineralem hujus spiritus naturam haud memorem.

Saepenumero hic accidit, maxime, Febre jam ad finem vergente, ut aeger dum hac Methodo tractetur, nocte subinde sudore sponte prorumpente diffuat: a quo admodum mitigantur universa morbi symptoma-
ta.

ta. Quo non obstante, cum hujusmodi diaphoresi fidendum non sit, supradicta Methodus nullo pacto est intermittenda; quandoquidem si aeger ad longius temporis spatium istis sudoribus indulgeat, Febris quam Purgationes praecedentes quadamtenus subjugaverunt, denuo vires resumet. Si enim diaphoresis ista protrahatur ultra tempus illud, quo particulae Febriles Coctione debita praeparatae, prorsus difflantur; qui post insequuntur Sudores, non ad aliud faciunt, quam ad inflammationem de novo accendendam. Quamobrem licet Sudores isti, qui sponte manabant, Critici fortasse fuerint, quoad materiae Febrilis ejus, quae expulsionem jam parata est, eliminationem; alii tamen, qui post illos eliciuntur, Symptomatici tantum esse possunt, atque adeo officere magis, quam prodesse. Verbo dicam: hujusmodi sudoribus noctu sponte sua prodeuntibus, opportune favet lecti per noctem lenis calor; quare stragula nec plura, nec densiora illis, quibus sanus adsueverat, aegro adgerantur; nec exhibeantur Medicamenta quaevis excalefacientia: lectulo tantum indulgeat aeger aliquantulum solito diutius mane subsequente; & postea pergat in supra descripta medendi Methodo.

Diaeta ex pulicula avenacea est, vel juscule hordeaceo, cum pomo subinde ad ignem cocto, atque etiam post secundam purgationem juscule tenui ex pullo gallinaceo. Pro potu ordinario Cerevisiam tenuem nullatenus tepesactam injungo, ut & *Decoctum Album* (quod adpellant) ex ℥j. C. C. usti in aq. communis ℔iij. cocti, & postea sacchar. albiss. edulcoratum.

Post catharsin bis celebratam nulla suadet necessitas, ut alio loco adnotavi, pullorum carnibus, aut similibus eupeptis, aegro interdiceret, cum haec per purgationem medicatio ea indulgeant, quae non poterant concedi, si alii viae insisteretur. Atque porro post ultimam purgationem modo Febris aliquantulum deflagraverit & Intermittentis typum nondum prorsus induerit. Vini Canarini cochl. tria vel quatuor mane & sero, ut & post prandium, per dies aliquot propinentur, quo & vires citius instaurentur, & febriles avertantur accessus.

Cum

Cum autem haec Febris species prae ceteris, quas mihi umquam videre contigit, cerebrum petere quasi apta nata sit, nec sine ingenti tum molimine, tum aegri periculo, inde queat deturbari; aegros meos sollicito moneo, ne se nudos lectulo, nisi noctu tantum committant: Quod si usque adeo debilitati à morbo fuerint, ut erecto corpore sedere nequeant, permitto ut vel super lectum ipsum, vel super grabatum, vestiti jaceant, capite paululum elevato; nec sino ut focus sit luculentior in cubiculo, quam cui aeger tunc cum sanus erat, adfueverat.

Atque ut hoc Regimen omnino tenendum est ab initio in singulis hac Febre correptis (si foeminas, in primis Puerperii diebus decumbentes excipias;) ita necessario est imperandum, ubi ad aegrum, quem ob regimen justo calidius, Phrenesis, Petechiae, aut Purpureae Maculae obsederunt, aut alia quaevis efferatae inflammationis indicia, accersitur Medicus. Hoc enim in statu, quantumlibet sanguinis detrahatur, quantumvis leviter tegatur corpus, quicumque demum liquores Refrigerantes ingerantur, non prius sedabitur Febris, quam aeger se lectulo interdiu abstinerit: cum calor circumambientis aëris inter stragula conclusi, sanguinem plus satis exagitet, & procumbentis corporis situs vehementiori impetu eundem in caput impingat. At hinc ubi Phrenesis ob methodum imperitiorem semel invaluit, nec subito deleri potest, nec tutum est, repetita ultra limites praescriptos vel Phlebotomia vel Purgatione, ejusdem curationem adgredi; tandem vero suo tempore, suaque sponte, ope dicti regiminis recedet. Ad quam tamen amovendam nihil perinde confert, atque aegri caput radi: quod itaque semper praecipio, nullum Emplastrum adinovens, sed Pileolum tantum, quod ablatum rasura capillitium spissitudine quadamtenus compenset, aut saltem caput à frigore externo muniat. Hac Methodo cerebrum refrigeratur admodum, & recreatur, ita ut sensim calidas impressiones Phrenesin excitantes queat vincere.

Et quae de Phrenitide hinc dicuntur, de Comate etiam huic Febri supervenienti dicta sunt, in quo ut in dicta Phrenitide materia febrilis in caput sursum fertur,

tur, ac proinde si Linguae albedinem excipias, nulla adfunt febris signa, at aeger apyrexia prorsus frui videtur. In hoc pariter adfectu ac in alio, cathartica, sudorifica, vesicatoria, atque id genus alia, non tantum nullo cum fructu, sed ne quidem sine maximo periculo usurpantur; istiusmodi enim evacuationes mortem saepius quam symptomatis hujus curationem adsciscunt. Quamobrem post evacuationes generales per venae-sectionem & purgationem factas, quantumlibet hoc symptoma adstantes perterrefaciat, tota res naturae & tempori committenda est. Licet enim stupore aeger diu laborarit, post aliquam multos tamen dies pristinam sanitatem recuperabit, modo lecto non perpetim adfligatur, sed de eo eximatur indies, & supra grabatum, vel etiam lectum, vestitus decumbat. Interim autem abradatur caput & sub adfectus finem Vini Canarini cochl. tria vel quatuor bis in die exhibeantur. Sed de hoc fusius egi in *Sectione quinta & Capite secundo, Lib. de Morbis Acutis*, ubi de Comate quodam insigni, Febrim constitutionis illius comitante, disserui.

Quoad Febrem autem haud deterrendus est Medicus à faciendis praedictis evacuationibus, si forte membrorum subsultum, vel motum convulsivum in aegri corpore persentiscat, dum pulsus tangitur; quandoquidem in quibusdam generis Nervosi adfectibus tam Venae sectio quam Purgatio, etiam saepius repetitae, non tantum non nocent, sed & necessario sunt adhibendae. Cujus rei experimentum à me factum in medium profero, nempe in quadam Convulsionis specie, quae *Chorea Sancti Viti* vulgo appellatur; quo morbo haud pauciores quinque laborantes & vidi, & sanavi ipsemet, & Venae-sectionibus & Purgationibus per intervalla celebratis. De quo morbi genere cum & mihi opportune occurrat, & eorum, quae jam adfero, veritati luculenter adstipuletur, pauca dicere non gravabor. *CHOREA SANCTI VITI* Convulsionis est species, quae ut plurimum pueros, puellasve, à decimo aetatis anno, ad pubertatem usque invadit; primo se prodit claudicatione quadam vel potius instabilitate alterutrius cruris, quod aeger post se trahit

his fatuorum more; postea in manu ejusdem lateris cernitur, quam hoc morbo adfectus, vel pectori vel alii alicui parti adplicitam, nullo pacto potest continere in eodem situ vel horae momento, sed in alium situm, aliumque locum convulsione quadam distorquebitur, quidquid aeger contranitur. Si vas aliquod potu repletum in manus porrigatur, antequam illud ad os possit adducere, mille gesticulationes, Circulatorum instar exhibebit; cum enim poculum recta linea ori admoveere nequeat, deducta à spasma manu, huc illuc aliquamdiu versat, donec tandem forte fortuna illud labris propius adponens, liquorem derepente in os injicit, atque avidè haurit, tamquam misellus id tantum ageret, ut dedita opera spectantibus risum moveret. Cum Adfectus iste ab humore aliquo in nervos irruente, quorum irritatione istiusmodi motus praeternaturales producuntur, pendere mihi videretur; Indicationes Curativas primum ad humores illos tam Venae-sectione, quam Purgatione, minuendos, dein ad corroborandum genus Nervosum omnino dirigendas censebam. Quem in finem hac utor Methodo. Sanguinem ex aegri brachio ad unc. vij. plus vel minus pro ratione aetatis, educi jubeo. Die sequente vel dimidiam partem, vel quiddam amplius (pro ratione vel aetatis, vel etiam majoris minorisve corporis ad subeundam catharsin aptitudine). Potionis Purgantis communis supra descriptae ex *Tamarind. Fol. Senn. &c.* exhibeo. Vesperi Haustulum seq. propino.

R. Aq. Ceras. nigr. ℥j. Aq. Epilept. Langii ℥iij. Theriac. Androm. vet. ℥j. Laudani liquidi gutt. viij. M. F. Haust.

Potionem istam cathartica ad tres vices alternis diebus repetendam praescribo, & Haustum Paregoricum iisdem noctibus. Postea sanguinem rursus extrahi curo, dein ut ad Catharsin, uti prius, aeger revertatur. Atque ita alternatim sanguinem mitto, & subduco alvum, donec aegro vena ter quaterve fuerit incisa, & post singulas Venae-sectiones, toties fuerit purgatus, quoties vires ferre posse viderentur: eo tamen temporis spatio inter alternas evacuationes diligenter ob-

observato, ut nihil inde periculi aegro immineat. Diebus a Purgatione vacuis, sequentia praescribo.

℞. *Conserv. Absinth. Rom. flavedinis Aurantiorum* aa. ʒj. *Conserv. Anthos ʒi. Tberiac. Androm. veteris, & Nucis Moschat. condit. aa. ʒiij. Zinzib. condit. ʒj. Syr. è succ. Citri q. 1. F. Elect. de quo cap. ad magnitud. Nucis Moschat. mane & hora quinta vespertina, superbibendo Vini sequentis cochl. v.*

℞. *Rad. Paeoniae, Enul. Campan. Imperator. & Angelicae* aa. ʒj. *Fol. Rutae, Salviae, Betonicae, Chamaedr. Marrubii albi, & summitat. Centaur. minor. aa. M. 1. Baccar. Juniper. ʒvj. Cort. duorum Aurantior. Incidantur & infundantur frigide in Vini Canarini lbvj. Coletur, tantummodo tempore usus.*

℞. *Aq. Rutae ʒiv. Aq. Epilept. Langii, & Bryon. compos. aa. ʒj. Syr. Paeoniae ʒvj. M. F. Julap. capiat cochl. iv. sing. noctibus cubitum iturus, instillando C C. gutt. viij.*

Adplicetur plantis pedum Emplastrum è Caranna.

Quanto magis convalescit aeger, tanto minus pedem ducit; tanto pariter & diutius, & constantius, manum in eodem situ continet, & scyphum ori magis directa via admovet; quae certissima sunt indicia, quantum profecerit in sanitate redintegrandae. Ad quam quidem consummatius perficiendam licet auctor non sim, ut plus ter, quaterve ut plurimum, sanguinem emittat aeger, attamen remedia Cathartica & alterantia eousque in usum sunt revocanda, donec rectissime tandem valeat. Et quoniam, qui hoc morbo semel laboravit, facile recidivam pati possit, è re fore existimo, ut & pertundatur ei vena, & ad dies aliquot purgetur, vel ea ipsa tempestate anni sequentis, vel paulo antequam Morbus primo invasit. Sane haud multum abest, quin huic Methodo *Epilepsiam Adultorum* cedere posse autumem, modo Remedia praescripta aetati eorum rite adaequantur; tametsi, cum non nisi perquam raro hic morbus mihi occurrerit, non adhuc idem sum expertus. Sed de hoc obiter.

In foeminis, Adfectionibus Hystericis obnoxiiis, quandoque accidit, ut, ubi Curatio evacuationibus dictis com-

commissa fuit, Febris post Veniae sectionem, & Purgationes istiusmodi iteratas, etiamnum duret procurratque. In hoc casu Febris, quae jam urget spiritum, commotioni ab evacuationibus excitatae durationem ejus plane debet, ac proinde jam, aliis omnibus posthabitis, Indicationes curativae, modo signa Peripneumoniae & Inflammationis circa partes vitales absint, ad quietem spiritibus inducendum & eorum orgasmum sedandum omnino sunt dirigendae. Quem in finem singulis noctibus Paregoricum, quod vigiliis debellandis par sit, exhibeatur, atque etiam medicamenta *Hysterica* proprie dicta, bis vel ter in die, injungantur, qualia sunt pilulae ex *Galbano*, *Asa foetida*, *Castoreo*, & similibus, & Julapia ejusdem indolis in *Cap. de Affect. Hyster.* descripta. Insuper ad vires instaurandas & vapores, quos dicunt, supprimendos, concedatur aegrae talibus victitare, tam quoad cibum quam potum, qualia adpetitui maxime conveniunt.

Jam diximus, Febrim hanc tum anno ultimum elapso, tum maxime hoc ipso, qui nunc currit, exacerbationem quamdam sub noctem quotidie adducere, Paroxysmo Febris Intermittentis non absimilem. Quamobrem Medici illi, qui usu didicerant, omnes illas Febres, quae vel minimum intermittebant (saepe, etiam, quae ne intermittebant quidem) per illam annorum seriem, ab *An. 1677*, ad initium *An. 1685*, à Cortice Peruviano certissime fugari, eodem remedio hanc etiam Febrim adoriebantur. Quod quidem licet iudicio rationis suffragante tentarent, non tamen aeque feliciter illis cessit, atque prioribus istis annis plerumque cesserat. Mihi enim quantum potui diligenter perquiranti compertum fuit, etiam magnam Corticis quantitatem exhibitam, rarissime aegrum à morbo liberasse. Idque ita perraro, ut quoties restitueretur aeger pristinae sanitati, ego id magis fortunato alicui Morbi eventui, quam Corticis viribus tribuendum arbitrarer: ita penitus Cortex descivit ab illa sanandi vi & certitudine, qua praedictis illis annis pollebat. Febrim istam intelligo, qua cum nobis in praesentiarum res est, quae Quotidianam aliquatenus imitatur. Ubi vero Tertianae Genuinae, vel alternis diebus invadentis, Typus

reperitur, Cortex Peruvianus perinde hodie atque olim aegris opitulatur. Unde liquido constat, hanc Febrē ab istis Constitutionis prioris toto coelo distare. Cum ne hilum quidem Corticis usu hic proficiamus; cumque haec ē Vīno & Cardiacis, aliisque calidis exasperetur magis; quibus omnibus cum Corticis usu olim satis conveniebat, quin & cum ipsa Febrē.

Porro notandum est, quod grassante hac Febrē, per aestatem omnem, maxime illam anni jam currentis, morbus persaepe non tam Pathognomonicis Febris signis, calore scilicet, inquietudine, &c. quam *ventris Torminibus*, nunc ficcis, nunc dejectionibus, se ostendebat. Cum nihilominus sub hac larva ipsa hujusce tempestatis Febris delitesceret, in qua exhalationes sanguinis inflammatoriae, non pro more solito in externum corporis habitum protrudebantur, sed introrsum per Arterias Mesentericas in viscera inferioris ventris, sive Intestina; & nonnumquam etiam per Arteriarum Coeliacarum ramos in Ventriculum deponebantur; quae quidem exhalationes Vomitionem excitare solent, praecipue statim ab ingestione sive potus sive nutrimenti cujusvis solidioris: Quamvis autem haec Febris sub dictorum Symptomatum specie & forma delitescat, omnino tamen genuina illa Methodo, quam supra dedimus, expugnanda est, perinde ac si usitata hujus Febris facie compareret, idque tam ratione Venae-sectionis, quam repetitae Catarseos. Nisi quod hic animadvertendum sit, quod quoties Febris eo usque Ventriculum infestet, ut aeger potionem retinere nequeat, *Pilulae Cochiae majores* (quae ad ℥ij. exhibitae numquam non per viscera sibi exitum parant) loco Potionis leniter purgantis substitui possit. Devoventur vero Pilulae hora quarta matutina, ita ut aeger superdormiat. Tum etiam Hypnoticum dosi paulo largiore est concedendum v. gr. *Laudani solidi Londineusis* gr. jss. cum simili quantitate *Mastiches* in duas Pilulas redacta, eadem nocte diglutiantur; vel etiam *Laudani liquidi* gutt. 18. vel 20. in ℥j. *Aq. Cinnamom.* hordeat. aut alio quovis Vehiculo generosiore; quo Ventriculus hujus tum viribus corroboratus, tum minori quantitate non irritatus, ad medicamentum

menti rejectionem minus infurgat. At si quovis modo Potio purgans, & Diacodium in ventriculo queant retineri, dictis Pilulis, & Laudano omnino praeferantur, cum officio suo fungantur, corpore minus quam à Pilulis excalefacto.

Cum autem de Torminibus ventris mentionem fecerim, monendi hic mihi sunt Populares mei, quanto cum periculo, prout frequenti observatione didici, *Aquae Minerales* in Ventris Torminibus quibuslibet, vel Diarrhoea, vel Vomitione, vel Adfectu alio quocumque, quem à Febre oriri vel suspicare possimus, praescribi soleant. Quandoquidem in tam subtili & spirituofo morbi genere ac Febris exstat, ejusmodi Medicamenta Mineralia ita omnia conturbant, ut loco eorum Symptomatum, quae Febrem ex more usitato comitantur, accidentia prorsus anomala adducant; nec quidquam interea ad Febris extirpationem conferant, quod me diu saepeque observasse memini.

Illud interim omnino observandum est, utpote quod ad quamplurimos ab Orci faucibus liberandos pertineat, quod, non obstantibus iis, quae supra jam tradidimus, quotiescumque praedicta ventris Tormina, ad *Dysenteriam* usque *confirmatam* (in qua praeter illa Tormina materia quaedam mucosa una cum sanguine per sedem excernitur) promoventur; hic mihi periculosissimum esse constat, morbum adgredi protractiore illa Methodo, quae evacuandos primum, dein contemperandos acres istos humores, esse docet, (ut de remediis Adstringentibus varii generis, & variante forma intro adsumtis, tum & Clysteribus nunc abstergentibus, nunc consolidantibus subinde injectis nihil dicam:) cum Experientia didicerim *Dysenteriam* & certissime, & celerrime, curari, si missis ambagibus, Fluxus Laudano confestim sistatur. Ita enim atrox & vehemens est hicce morbus, ut, si *Dysenteria* jam confirmata, adhuc purgare satagas, perquam metuendum sit, ne *Dysenteria* sumtis inde viribus in praeceps lata, aegrum prae incredibili fermento, quocumque te postea verteris, diutius excruciet, vel etiam vita spoliet. Advocatus itaque, guttas circa xxij. Laudani liquidi in *Aq. Epidemica* vel *Aq. Mirabili*, vel alia simili pro-

tinus exhibeo, bis intra horas 24. repetendas; vel etiam hoc saepius statis intervallis, si nempe Dosis jam praescripta, mane ac sero tantum usurpata, tam torminibus Ventris, quam Dejectionibus cruentis, rite compescendis par non fuerit. Dejectionibus paululum increassatis, vel jam magis consistentibus, (quod primum sanitatis mox recuperandae indicium est,) & fugatis Symptomatis, tutissimum arbitror, ut aeger aliquantisper in usu praedicti Remedii, mane & sero capiendi, perseveret, guttulis aliquot indies demtis, donec eo amplius non fuerit opus. Animadvertendum autem est diligenter, quod aegrum diutius ab usu Pargorici lectulo adfigendum curo, cum situs quilibet paulo erectior cerebrum facile conturbet, nisi aeger somnos post in lecto satis longos captaverit. Dietam quod attinet; si aeger Vino prius adsueverat, Canariense concedo, probe tamen aqua dilutum, in qua panis crustulum fuerat decoctum; & quam frigidam in hunc usum in lagena adservandam jubeo, ut in promptu sit, ubi vinum est contemperandum. Decoctum Album è Cornu Cervi usto in aqua fontana, hic etiam assatum epotum prodest. Pro victu Jusculum hordeaceum, vel è pullorum carnibus elixis; ovum sine testa coctum, vel aliud quodvis ex eupeptis in primos dies sufficiet. Deinceps vero tum ad liquores magis generosos, tum ad alimentum uberius solidiusque paulatim adscendendum, ne scilicet nimia vacuitas sive exinanitio solet parere, denuo reducat. Verumtamen hoc est adnotandum, quod licet in constitutione jam regnante, Laudanum solitarium suo Marte Dysenterias subjugabat; in istis tamen Annis, in quibus Dysenteriae Epidemicae grassantur, ceteris praelucent morbis, non abs re fuerit, illas primum Evacuationes, quas in Cap. de Dysenteria olim descripsi, in usum revocare.

Et sicuti in radicata illa Dysenteria modo dicta, ita etiam in hoc, qui sequitur, casu, fieri non potest, ut Curatio Methodo illa, quae Febri, unde primitus ortum duxit, debetur, illico possit expediri. Verbi gratia. Nonnumquam usu venit, ut quis rigore atque horrore corripiatur, calore & frigore per vices alter-

nan.

nantibus, quae sunt haud mendacia Febris jam imminuentis indicia. Derepente viscerum torminibus à materiae febrilis irruptione, ac insultu, gravissime discruciat. Aeger cum venam ferire, & alvum repurgare deberet, ad normam superscriptam, ad medicamenta nescio, quae Calefacientia, tam intro adsumenda, quam extra adplicanda se confert: eo scilicet animo, ut flatu, quos hujus mali fontem esse auguratur, his mediis discutiat: donec tandem augescente dolore, & visceribus diuturniori mora quasi impacto, motus Intestinorum peristalticus, quo ex naturae ordine omnia deorsum propellere debent, inverti occipit, & inclusa omnia sursum tendunt; unde aeger saevissimo cruciatu torquetur, & provocatur ad vomitionem, malo jam in Iliaca passione desinente. Hic in Medendi ratione, quam Febris, quae hujusce Symptomatis causa erat antecedens, sibi postulabat, ulterius procedere nequit Medicus, quam ut sanguinem ex aegri brachio semel extrahendum praecipiat: etenim quot & qualiacumque demum Cathartica propinaveris, ea statim Emetica fieri, atque ita sursum inversum viscerum motum magis promovere solent; cum ut plurimum vix fortissima quidem medicamenta Furgantia vel minima eorum pars intestina permeare valeant, ac sedem petere. Rebus sic stantibus consultissimum esse arbitror brachii venam primum pertundere; mox, interjecta hora una alterave, *Clysterem* aliquem ex iis, qui potentius operantur, injicere; ego *fumum Nicotianae* sive *Tabaci* ex Tubulo inverso per vesicam majusculam in intestina validissime insufflatum, Enema omnium quae mihi innotescunt hactenus, efficacissimum esse duco. Qui etiam post moram aliquam reiterari potest, nisi prior immissus, soluta alvo, meatus deorsum versus relexerit. Huic autem Remedio, Symptomate haud cedente, omnino necesse est, ut Catharticum paulo fortius ac *deggis mōregor* in usum veniat, utut difficile fuerit exinde viam facere; Ut *℞. Pil. ex duobus gr. xxv. Mercurii dulc. ℞j. cum s. q. Balsam. Peruv. F. Pil. n. iij. cap. è cochl. uno Syr. Violar.* nullum insuper liquorem adsumendo, ne minus retineantur. Sin autem aeger hoc Remedium per os rejecerit, hac me-

thodo procedendum. *℞. Laudani liq. gut. xxv. Aquae Cinnam. fortis ℥℥. instillatae flatim propinentur; & interjectis aliquot horis idem Paregoricum repetatur. Cum vero horum usu vomituritio ac ventris dolores remiserint, tunc Catharticum prius dictum iterum exhibeatur. Hoc enim tempore idem sub Laudani tutela adsumtum retinebitur, ac suo tandem defungetur munere. Verum si Anodynorum virtute, ac vi, jam penitus infractis, vomituritio ac dolor iterum redierint, Cathartico interim in corpore restitante; in hoc casu ex dejectionibus per inferiora, spe omni in praesentiarum abjecta, ad usum Paregorici supra descripti revertendum, idemque eousque repetendum quarta vel sexta quoque hora, donec intestinorum quies omnimoda inducatur, ac proinde motus eorum naturalis deorsum versus restituatur: quo quidem tempore Catharticum, quod haecenus ob contrarium intestinorum motum in corpore sisteretur, jam operationem suam per fedes exieret, quantumlibet ex tam repetito narcoticorum usu plane contrarium effectum iri videatur. Quod & ipse, dum haec scriberem, in Generoso quodam, lleo saevissimo laborante expertus sum; cui tamen postea ex nimis longa tam humorum morbum committentium, quam acrium Catharticorum retentione *Aphthae* supervenere, sed quae satis facile debellarentur usu Corticis Peruviani supra descripto; ut & os saepe colluendo cum sequente *Gargarismate*; *℞. Succo Pomorum agrestium ℥℥℥. Syr. de Rubo Idaeo ℥j. F. Gargarisma.* At cum jam ductus isti pro naturae lege denuo pateant, aegro liberum est, ut ad dies aliquot ferietur à Purgatione, donec scilicet tumultus nuper in visceribus excitatus, omnino resederit; quod temporis spatium humorum calori & acrimoniae diluendis, contemperandisque, satis commode impertiri potest. Quo facto Catharsi alternis diebus, ut supra, repetendae vacare debet, si vel minima adhuc restant Febris vestigia. Sed de hoc satis.*

Si *Infans* hac Febre laboret, tum *Hirudines* duae utrimque pone aures adplicentur.

Dein *Emplastrum Epispasticum* posteriori cervici admoveatur.

Cum

Cum Cerevisia, in qua *Rhabarbarum* fuerit infusum, purgetur.

Si post Catharsin Febris intermittere videatur, tum *Fulapium* cum *Cort. Peruv.* (in Cap. de Febre Intermittente, pro Infantibus descriptum) exhibeatur.

Hoc in loco insuper est animadvertendum, quod licet *Infantes* huic Febris generi, aeque cum Adultis, obnoxii sint, ac proinde pari cum illis Methodo curandi, nisi quod pro ratione aetatis minor sanguinis quantitas est detrahenda, ac Catharsis tum eorum aetatae adcommodanda, tum etiam forte rarius celebranda (saepe enim & Infantum & Juniorum morbus à primo vel secundo saltem Cathartico praedominabitur;) nihilominus serio advertendum est, an, quae hoc modo tractatur, Febris pro certo hujusce Constitutionis fuerit, non vero alterius speciei? quod diligenter perquiri debet in Febribus iis, quae Infantes corripunt, in omnibus quibuscumque annorum Constitutionibus. Vulgo enim notissimum est, Infantes à doloribus, ex dentitione ortis, saepius in Febres agi, quae haud ita facile ab alterius generis Febribus inter noscuntur. In harum ego Curatione diu multumque angebar, nec nisi nuperis his annis, certo mihi persuadere potui, quemlibet ex illis, qui meae curae concrediti ad sanitatem restituti fuerunt, tam arte quam casu convaluisse; donec tandem de felici successu Remedii haud ita celebris, imo ob tritum ejus usum plane contempti, frequenter admonitus illud ipse quoque praescriberem; quod etiamnum prae ceteris, quae mihi innotescunt, medicamentis optime votis respondet. Ejusmodi vero est: *Guttae duae, tres, vel quatuor spiritus C. C. pro ratione aetatis in cochleari uno vel altero Aq. Cerasor. nigr. vel Fulapii alterius adpropriati exhibeantur, quarta quaque hora, ad vices quatuor vel sex.*

Est & Symptoma aliud Infantibus permolestum, longe diversum & à Febribus variorum Annorum Constitutionum, & ab illa proxime memorata. Est vero *Hecticae species*, Infantes diu adfligens, qua infestati sine insigni aliquo calore languent, cum appetitus dejectione; & tam artus quam corporis truncus ubique emaciantur. Simplicissima, qua hic utor methodo,

talis est: *Rhei electi taleolatim incisi zij. in lagenam vitream, duarum librarum Cerevisiae tenuis capacem, subere mox probe obturandam, immitti curo, (vel in alio quolibet liquore, quo pro potu ordinario uti solet Infans)* quam Cerevisiam ita medicatam Infanti tam noctu, quam interdiu, & cum & sine cibo, propinandam injungo. Epoto hoc liquore, duas alias libras Rhabarbaro eidem superaffundi jubeo; quibus pariter exhaustis, alias adhuc duas, pro tertia vice, substituo; quo facto & Rheum vires suas amittit, & Infans morbo ut plurimum liberatur. Ne tamen Cerevisia primum affusa, Rhei vi cathartica saturatius impraegnata, justo vehementius alvum cieat, cautius agimus, si libra una epota alteram statim adjiciamus: post vero recentem Cerevisiam non adfundemus, nisi exhausta ea omni, quae prius fuerat lagenae inclusa.

Sed ut ad Febrem, de qua nunc agimus, Constitutionis scilicet jam currentis, revertamur. Hoc sedulo observandum est, quod in hoc Febris genere (perinde ac in Rheumatismo & aliis morbis quamplurimis, quorum curatio solis evacuationibus absolvitur) si dictis evacuationibus pertinaciter insistamus, usque dum Symptomata omnia prorsus ablegaverimus, saepius aegro non nisi morte medebimur. Neque enim ita insolens est, ut Symptomata quaedam leviora, & quasi effoetae Febris reliquiae, aliquantisper etiam exspirante jam morbo, perdurent; à quibus tamen nullum aegro recidivae periculum est, quaeque sua sponte pari passu, quo sanitas redit, abscedent. Quid quod jam recitata Symptomata haud raro nihil aliud sunt, quam reiteratarum evacuationum, quibus Medicus morbi curationem tentavit, vera progenies; si huic saltem addamus in causae partem, exinanitionem illam, quam aegri à consuetis cibis potuque abstinentia superinduxit: quae omnia cum in corpora jam à morbis infirmata & pene confecta vim fecerint, *Vapores*, quos dicunt, haud aliter elevantur, quam in foeminis, atque eandem plane ob rationem, ob debilitatum scilicet & quasi disiectum fractumque, Spirituum animalium systema. Quapropter post factas, quae tollendo morbo sufficere queant evacuationes,

pru-

prudentis Medici est, ab importuna earumdem ordinatione sibi temperare, & paulisper attendere, quid *tempus*, Medicorum saepe felicissimus, optimusque, ad leviculorum istorum symptomatum depulsionem conferre possit; quae quidem saepenumero, prout multoties repetita observatione comperi, à Paregorico duabus vel tribus noctibus adsumto, sine alio quovis adparatu, sub morbi hujusmodi exitu devincuntur.

Methodus jam laudata ceteris, quas expertus sum, omnibus in hujusce Febris curatione facile antecellit. Si quando vero Febrim non prorsus tollat, id saltem agit, ut intermittere cogatur; ac proinde *Peruviano Cortici*, qui hîc numquam non triumphat, conficiendum tradit. Cum autem Catharsis isthîc imperata Curationi hujus Febris obesse nonnullis fore videatur, pro comperto adfirmo, nihil ita certo atque ita potenter aegrum refrigerare atque Catharsin, post Venae sectionem (quae ubique praemittenda est) celebratam. Tametsi enim medicamentum Purgans eo ipso, quo sumitur die, atque adeo inter operandum majorem in praesentiarum & in sanguine & in reliquis humoribus, quam qui ante fuit, tumultum excitet, & proinde Febrim intendat; id tamen noxae emolumento mox inde subsecuturo plus satis pensatur. Testatur enim experientia, Catharsin, modo post eductum sanguinem tentetur, quibuslibet aliis remediis felicius, certiusque Febrim perdomare; tum quatenus foedam illam humorum illuviem è corpore exigat, à quibus ut à causa antecedente Febris accendebatur, vel si non antea peccabant ii, jam saltem concalescenti, & à Febris ardore quasi cocti & constipati, ad ejusdem moram diuturniorem multum faciunt; tum etiam quatenus anodyno viam sternit, quod tutius longe certiusque officio suo fungitur, quam si humores peccantes, qui Paregorici vires aliter potuissent infringere, purgatione non fuerint eliminati.

Et è contra, sicuti Methodus illa, quae materiam Febrilem per poros cutis eliminare satagit, minus habet certitudinis, ita plus habet & fastidii, & morae, utpote qua morbus saepius ad septimanas aliquot producit. Cum aeger hoc modo primum in ipso sepul-

chri margine (si forte Libitinam evitet tandem) constitutur; & per longum illum Febris decursus, denso remediorum agmine infestetur, quibus ea expugnantur symptomata, quae imperita morbi tractatio advenxit; dum regimine & medicamentis calidissimis tentatur Curatio ejusmodi adfectus, qui pro genio suo utraque horum frigidissima omnino deposcit. Atque ita dum male sani homines Artis, falso dictae, regulis se mancipant, etiam spreto sensuum illis reclamantium judicio, morbum ex sua natura brevem, facilemque, in diurnum & difficilem erudite convertunt, omnia tumultu & metu conturbantes; & fluctus, quod ajunt, excitantes in simpulo. Quo facto non iis magis opus erat, quam est Nauclero, ut dum in mari libero navim possit agere, eandem inter cautes & brevia inferat; unde licet majoris peritae gubernationis famae comparandae opportunitatem nanciscatur, servato in tanta desperatione navigio, viri prudentis saltem nomen amittet.

Has itaque ob causas, & prudenti, uti spero, fiducia adfirmare lubet, quod dicta Methodus curationis per Venae sectionem & Purgationem expediendae, plus alia quavis praestabit in Febribus quamplurimarum specierum expugnandis. Licet enim Diaphoresis, proprie loquendo, Naturae ipsius sit Methodus, qua materiam febrilem foras protrudit, & prae ceteris maxime genuina sit, & ad commodatissima, quoties Natura, suo relicta arbitrio, dictam materiam primum digerat, dein rite coctam per corporis habitum blande expellat, (quem felicem Naturae eventum, Febres per sudores abigentis, cum Medici Practici saepe animadvertissent, hinc ansam adripiebant *Δεσφματινόςτοι* fidenter statuendi; Febres universas hac tantum Methodo, non vero alia quavis, profligare posse ac debere;) Quo tamen dato & concessio, Ars nihilominus, quantumcumque Naturae imitationem prae se ferat, id saltem sibi privilegii adrogare nequit, ut Febribus per sudores certo exigendis par sit. Primo enim nescit Ars, quo pacto materia peccans ad expulsionem subeundam rite praeparanda sit; nec si hoc sciat, certa ulla habet indicia, quibus de hujusmodi debita praeparatione possit

fit moneri; unde etiam & tempus ciendo sudori opportunissimum ignorari necesse est. Temerariam vero sudoris, nondum peracta coctione, provocationem, longe periculosissimam esse, nemo opinor nisi pertinax negaverit; cum materiam crudam in Cerebrum impingens oleum camino addat. Atque, prout alias etiam innui, saluberrimum illud Hippocratis monitum, *Cocta non cruda sunt medicanda*, non tam Catharsin, quam Diaphoresin ex Arte sollicitandam, spectare videtur. Etenim neminem, in aegris tractandis vel mediocriter versatum, fugere potest, quam multi indies male multentur, à Vetulis & imperitis Medicastris, praepostero hoc sudorificorum abusu: his enim more receptum est, ut si quis de rigore, & capitis atque ossium dolore (quae ut plurimum Febris mox invasurae praeludia sunt) conqueratur, extemplo illum lecto adjudicant, & sudoribus quoquo modo extorquendis toti incumbunt. A quo importuno molimine tantum abest, ut praecaveatur Febris, quae forte vel sua sponte, vel eductis aliquot sanguinis unciiis poterat evanescere, ut è contra magis accensa vehementius exardescat, & in morbum jam radicatum confirmatumque abeat. Illud insuper (ut Vetulas jam missas faciamus) notissimum est, quod sicut sudores isti, qui Febre primum ingruente spontanei erumpunt, symptomaticei omnino sunt, nullatenus vero critici; ita etiam, qui primis Febris diebus diaphoreticorum vi exprimuntur, nihil magis ad morbi Curationem plerumque conferunt, quam solent alteri illi Symptomatici, ita praemature sua sponte manantes, hoc est ut plurimum, ne hilum quidem. Deinde vero sicut ignorat Ars opportunitatem illam temporis, qua sudores eliciendi fuerint, ita pariter nescia, quamdiu in iisdem sollicitandis perseverandum sit. Quod si Diaphoresis ultra debitum tempus, quo scilicet materia morbum committens penitus fuerit exacta, protrahatur; humidarum istarum particularum, quibus sanguis diluendus contemperandusque erat, absumptio, Febris tum morae diuturniori, tum incremento ministrabit. Constat itaque, quam in lubrico res hic vertatur; cum è contra penes Medicum sit, alteram illam methodum, qua materia febrilis

brillis per Phlebotomiam & Catharsin eliminantur pro arbitrio suo moderari. Adde, quod hoc etiam nomine hoc illi alteri anteponenda est, quod scilicet si forte Medicus propositum sibi scopum non attigerit, in sanando aegro, saltem eundem in nullum discrimen adducit, quod in Diaphoreticorum usu contingit, nisi convalescat. Etenim vel calor lectulo jugiter inclusi, cui praeter solitum morem aliquamdiu se addixit, (ut Cardiacae, quae in hac medendi ratione locum semper obtinent, omittamus) Naturae oeconomiam confundit, & convulsivos artuum motus, aliaque Symptomata prorsus anomala adfert. Quae sane ideo delineari non possunt, quia sub morbi Historiam non cadunt, (quod in Symptomatis plerisque ad quemlibet morbum spectantibus usu venit) sed à superaddito tumultu & confusione oriuntur, quibus saepe opprimitur Natura, quoties curationem morbi hac methodo agredimur. Quae quidem omnia vulgo *malignitati* nescio cui solent imputari.

Cujus de *Malignitate* (sive notionem, sive verbum dixeris) opinionis inventio humano generi longe ipsa Pyrii pulveris inventionem letalior fuit. Cum enim eae *Febres* praesertim *Malignae* dicantur, in quibus intensioris prae ceteris inflammationis gradus conspicitur, hinc Medici se ad usum Cardiacorum, & Alexipharmacorum nescio quorum contulerunt, quo scilicet per cutis poros expellant, quod somniant *Venenum* (hoc enim est dicendum, nisi malint verbis ludere, quam illud quod potest intelligi, serio proponere;) ex quo factum est, ut Regimen calidissimum, Methodumque huic parem, iis morbis adaptaverint, quae frigidissima tum Remedia, tum Regimen, prae ceteris sibi postulabant. Quod quidem satis arguitur tum in Variolarum, qui ex calididissimis in rerum natura affectibus est, tum in Febrium aliarum, curatione. In quem errorem forte inciderunt ex conspectu *Petechiarum*, *Macularum purpurearum*, & ceterorum id genus *φαινομένων*. Quae tamen omnia in plerisque subjectis, Inflammationi, aegri sanguini jam diu plus satis à Febre accenso superinductae, omnino debentur. Ut pote quae raro sponte sua efflorescunt, praeterquam
sub

sub adventu Pestis ipsius: atque in initio invasionis istarum Variolarum Confluentium, quae summae inflammationis participes sunt. In hoc enim Morbi genere *maculae liventes* in variis corporis partibus, una cum *Pustulis* primum *erumpentibus*, comparent; atque aeger eodem tempore sanguinis excretionem vel per meatus urinarios, vel cum Tussi per Pulmones, fatigabitur; cum ita valida exagitatione, atque orgasmo ab inflammatione orto, sanguis ferociat, ut diffractis jam repagulis, in cavitates corporis praeceps ruat: Et licet Maculae istae purpureae in hac Febre non à tam intenso sanguinis calore, qualis is est, qui istiusmodi Haemorrhagias excitat, ortum ducant; ab eadem nihilominus inflammatione sed gradu remissiori producantur: & quoties ista sanguinis excretio (unicum in Variolis symptoma, cui devincendo nondum par est ars Medica) non accedit, refrigeranti regimini facile cedunt. Quod si Malignitatis praesentiam non tantum è Maculis purpureis colligunt, sed ex eo, quod observaverint, Febris symptomata subinde fuisse mitiora, quam quae ejus naturae competere viderentur, aegrum tamen magis viribus occisum fuisse, quam pro ratione temporis, à quo coepit aegrotare; respondeo, omnia haec exinde tantum procedere, quod Natura à primo morbi impetu quasi oppressa, devictaque, non satis valida est, ut Symptomata regularia & magnitudini morbi consona exferat; omnia vero phaenomena prorsus sunt anomala. Etenim perturbata Oeconomia animali, & quasi disjecta, Febris exinde deprimatur, quae, obtinente genuino naturae ductu, vigere solet. Cujus rei experimentum haud vulgare occurrisse mihi memini multis abhinc annis, in Juvene quodam, ad quem accersebar. Quamvis enim ferme animus agere videretur ille, calor tamen in externis corporis partibus ita ad tactum sentiebatur temperatus, ut fidem mihi derogarent adstantes amici, quoties adsecebam eum Febre laborare, quae ob sanguinis oppressionem (cujus mole, exitu negato, quasi strangularetur) se explicare & ostendere palam nequibat: quod si venam inciderent, Febrem illico satis violentam statim animadverterent. Aperta vena, & sanguine paulo copiosius

piosius educto, emicuit Febris, qua vehementiorem mihi nondum videre contigit; quae non nisi tertiae quartaeve demum Phlebotomiae cessit. Sed de his satis.

Quod si rationes à me allatae tanti non sint, ut certo ac necessario evincant, rem ita se habere atque ego statui; attamen si suffragante experientia deprehendero hancce Febrim evacuationibus, per Diaphoresin factis, haud libenter cedere, habeo quod quaero. Neque enim cujuslibet demum ratiocinatio, sed potius experientia, docere poterit, quaenam Februm species Diaphoreticis, quaenam vero aliusmodi evacuationibus, sanari possint ac debeant. Et profecto nemo sapiens, cui tam hominum quam rerum natura satis est perspecta, in iis, quae merae speculationes sunt, nullo autem certo experimento determinari queunt, in cujusvis mortalis verba, quantuscumque is demum fuerit, facile juraverit: cum idem animadvertisse debeat, *Momenta Rationis* ita prorsus varia, itaque subtilia esse, ut cum aliquis Theoriam quamlibet proposuerit, ita validis rationibus suffultam, ut adstantium, quotquot sunt, omnium adfensum extorqueat; hunc mox alius insignioribus forte naturae dotibus praeditus, excipit, qui sententiam istam, quae ita pulchre stabilita videbatur, convellit, & firmiori argumentorum vi, nihil illud esse aliud, quam Cerebri commentum, cujus nulla prorsus in natura vestigia reperiuntur, palam ostendit. Cujus jam loco is novam quamdam substituit Hypothesin, majori adhuc verisimilitudinis specie innixam, & magis affabre concinnatam; quod tamen posterius figmentum pari cum superiori illo fato fungetur, quoties Tertius aliquis se objecerit, qui Secundum istum tantum ingenio vincat, quantum ille sibi praecedentem devicerat. Atque hoc iterabitur toties, quoties, donec tandem ad illum perventum fuerit, quem *ultima humani ingenii potentia* consummaverit. Quam vero difficile sit hunc hominem investigare & à ceteris dignoscere, statim sentiet, quisquis non usque adeo desipit, ut hanc sibi laudem delirus arroget. Quinimmo cum jure merito suspicari liceat, esse naturas in Orbibus illustrioribus, per Universi expansum hinc illinc sparsis, pene infinitae, quae prae-

cel-

cellentiori longe intellectus vi pollent, quam nos homunciones; haud satis scimus, annon vel totum hominum genus Cerebrum, cogitationum officinam, habeant à Natura ita efformatum, ut non tam quid sit absolute verum, quam quid maxime conveniens, ac suis Naturis accommodum, excogitare queant. Atque haec iis, qui in Medicina facienda potius speculationibus vanis, quam experientiae solido sensuum testimonio innixae, fidem adhibent, dicta sunt.

Quod si quis hic regerat, an non igitur de facto experimur hanc Febrem methodo huic, quam tradis, prorsus contraria persaepe fugari? respondeo, toto, quod ajunt, coelo distare Curationem morbi ea methodo, cui sola aegri nonnumquam ad sanitatem restitutio adstipulatur; & ejusdem Curationem, ista Praxeos methodo, cui & frequentior aegri restitutio, atque etiam Phaenomena practica omnia, quae in eodem curando incidunt, pariter adstipulantur. Exempli gratia: in Variolis, multi ex iis, qui diro calidorum & regiminis & remediorum usu cruciantur, tamen convalescent; ex adverso autem, & iis pariter feliciter cedit, quorum Curatio methodo plane contraria tentatur. Jam quo pacto litem hanc finiemus? Quaenam Methodus est praeferenda? Hoc plane modo certissime judicabimus. Nempe si in illo regimine priori exploratum habuero, me quanto magis aegrum excalefacio, tanto magis Febrem, Inquietudinem, Delirium, ceteraque Symptomata intendere ac promovere; è contra vero deprehendero, eundem, ubi moderate refrigeretur, tanto sedatiori temperamento esse, tantoque minus tam à Febre, quam ab aliis symptomatis, vexari. Addo, quod servata debita illa carnis musculosae temperie, quae pustularum tum augmento tum maturationi maxime competit; & grandiores sunt pustulae & liberalius implentur, quam si aeger nimio suffocaretur calore. Posito hoc utroque casu, satis manifestum esse arbitror, quam potius Praxeos Methodum sequi debeamus. Pariter in illa, de qua nunc agimus, Febre, si comperiar, aegrum, quo magis calefit, eo magis non tantum Phrenesi, Maculis purpureis, Petechiis, &c. obnoxium esse; sed &
Fe-

§44. *Schedula Monit. de Novae Feb. Ingressu.*

Febrim insuper symptomatis omnium generum irregularibus & anomalis exinde stipari. E contra vero si alium aegrum ea, quam jam proponimus, Methodo tractatum ab his symptomatis prorsus liberum observaverim, ratio dicat posteriorem hunc Praxeos modum longe alteri praestare, tametsi uterque aeger ita diversimode curati ad sanitatem revertantur. Quod si plures hac via, quam alia ista, mortem effugiant, eo facilius solvitur controversiae nodus; qua de re non est mearum partium judicium ferre, ne mihi & meis plus aequo faveam.

Atque haec de hac Febris specie. Quousque illa durabit, non hariolor. Neque satis scio, an non sit initium aliquod spirituosius ac subtile, & quasi primordium *Febris* illius *Depuratoriae* jam antiquatae, quam insecta est immanissima illa Pests. Sunt profecto Phaenomena quaedam, quae me ut hoc credam, quadamtenus inducunt, quandoquidem non tantum Febres Intermittentes proprie dictae, praesertim *Quartanae*, hic illic sparsae adhuc restant; verum etiam nonnullae ex his Febris Continuis subiade in Intermittentium castra, maxime Autumno jam pendente, commigrant. Ut jam taceam, Exacerbationes in hac Febre supra memoratas, eorum Paroxysmorum, qui Febres Intermittentes comitantur, genium aliquo saltem modo referre. Tum etiam, quod hoc morbo laborantes ad Vomitionem satis sunt propensi. Qua de re tamen nihil prorsus pro comperto venditare animus mihi est, quoniam non jam mihi succurrit, qua facie Febris Depuratoria se primum extulit; prout libro de Morbis Acutis, Sect. I. Cap. III. his verbis subindico. Quanto autem jam tempore praedicta Febris continua invaluerat, dicendo non sum, quum mihi haecenus satis fuerat ad generalia Februm Symptomata attendere; utpote qui nondum vel juxta varia Annorum crases, aut ejusdem Anni varia tempora easdem distingui posse animadverteram.

DISSERTATIO

D E

*Febre Putrida Variolis**Confluentibus superveniente.*

CUM vel aetas jam provectior & in occasum ruens, vel adversa, quacum jamdiu conflictor, valetudo, opportunum forte spatium posthac non concesserit, quo nuperas aliquot Observationes à me (tamen si nimis sero in vita mea) factas, circa *Febrem Secundariam Variolis Confluentibus* supervenientem, in publicum edam; veniam dabit Lector, opinor, si pauca quaedam de hoc Adfectu, quantumvis à morbo, quem superius tractavimus satis abhorrente, pergam subnectere.

Jamdiu alias demonstravi, quantum intersit inter Variolas generis Distincti, & Confluentis: in hoc scilicet, quod qui *Distincto* genere laborat, vix opis medicae indigus, sponte sua, & naturae vi, convalescet; nisi forte ab initio diaphoresi in lectulo continuo indulserit. Namque, uti pridem alibi adnotavi, qui *Discretis Variolis* laborat aeger, cum satis prompte sudoribus diffluat, ac sibi omnia bona promittat, si morbi, ut sperat, virus per cutis poros hoc pacto amandaverit; diligenter ideo huic methodo insistit, tum remediis Cardiacis intro adsumtis, tum regimine calidiore, ut par est, adhibito; (atque haec eo facit lubentius, quod tum ab hac Methodo in principio sibi melius videatur habere, tum etiam ad male fundatam aditanti opinionem propius accedat:) Tandem vero eliminatis per *Algegenon* particulis istis, quae ad pustularum elevationem, atque intumescentiam faciei debue-

facere, die octavo, quae turgescere, & per interstitia pustulis interjecta inflammari debuerat facies, flaccida e contra reperitur, & albescunt interstitia, licet interim rubescant pustulae atque eleventur, etiam post aegri mortem. Qui ad hunc usque diem nullo negotio manaverat sudor, jam subito suaque sponte evanescit, neque remediis ullis cardiacis, vel etiam calidissimis, revocari potest. Aeger interim Phrenitide corripitur, anxietate, jactatione, aegritudine vehementibus; Urinam parce reddit, ac frequenter; ac tandem paucissimarum horarum spatio amicorum spem fallit, & ad plures migrat. Quando idem ille sine ullo vitae periculo à morbo convaluisset, si naturae rem committens, nulli se prorsus regimini subjecisset.

At in *Variolarum Confluentium* genere longe aliter se res habet: Licet enim hae (nisi sanguinis sive per pulmones, sive per meatus urinarios excretio primis diebus accedat) nec adstantes admodum perterrefaciant, nec aegrum in discrimen aliquod vitae adducant ad primos morbi dies; postea tamen istis diebus, sub morbi exitu, quibus aegrum maxime periclitari jam olim monui, ita derepente ad incitas redigitur aeger, ut an Vita, an Mors, insequatur, pariter incertum sit. In horum numero *Undecimum* pono (si à primo morbi insultu computes) scilicet in minime crudo, at maxime vulgari *Confluentium* genere, *Decimum quartum* in crudiore adhuc; *Decimum Septimum* vero in omnium, quae passim obviae sunt, genere crudissimo. Tamen si aeger nonnumquam sed rarius, non ante *Diem Vicesimum primum* fato defungatur, pustulis usque ad id tempus ita incrustatis exsiccatisque, & in carnes quasi impactis, maxime in ipsa facie, ut ad separationem nulla arte queant perducì. At vero Undecimo die aeger, ut plurimum, primum periclitari videtur, Febre atrociori, inquietudine, aliisque symptomatis una invadentibus, quae mortem in propinquo esse denunciant; à qua aeger, nisi ars Medica intercesserit, plerumque opprimitur. Quod si hoc die non succumbat morbo, utrique illi posteriores, quos indicavimus, adhuc metuendi restant. Quinimmo per spatium illud omne, quod inter Undecimum & Decimum

num Septimum interjacet, adpetente vespera, molestissimo inquietudinis quasi paroxysmo quotidie vexatur, & Mors quasi vi, & armis protelatur. Porro ostendi, hanc causam esse majoris minorisve, in his Variolarum generibus, periculi aegroto impendentis, quod scilicet in genere *Discreto* cum Phlegmone sive tumores cum inflammatione (cujusmodi sunt pustulae omnes, ubi primum elevantur) pauciores extiterint, ac proinde non nisi exigua Puris quantitas in sanguinem per circulationis leges foret regerenda, ubi illae jam coeperint maturescere; nullus ex hac parte metus est, ne Febris nimium insurgat, cum Natura impressionibus in sanguinem factis à tantillo Puris, cohibendis facile par sit. Cum vero in genere *Confluentium*, ubi corpus fere universum his Phlegmonis protegitur, quae postmodum in abscessulos totidem facessunt, tanta Puris vis, diebus praefatis (in quibus Pustulae duce Natura, *ἀκμῇ* suam, vel debitam maturitatem utplurimum obtinent) per venas in sanguinem reducitur; tanta item halituum putridorum copia ab omni corporis, jam quasi suppurati, undique superficie in sanguinem subrepat, ut Febris, ex hac occasione excitata, naturae vires penitus posternat: atque ita exstinguitur tandem aeger, partim à Febre, partim à Veneno, quod sanguinis massam infecerat, jugulatus. Quapropter quando aegri incolumitas usque adeo à Variolarum paucitate, periculum vero è contra ab earumdem auctiori numero pendeat; dicitur Ratio, vel etiam sensus omnibus communis, periti Medici esse, ita non materiam Variolosam, sub principio morbi, Regimine & Cardiacis calidioribus vehementer propellere, (unde nimia fit assimilatio materiae morbificae in sanguine contentae, totaque corporis substantia quasi in fomitem morbi facessit) ut omnem potius operam in reprimenda tam enormi & subtili Inflammatione collocare debeat. Nempe educto, ante omnia, è brachii venis sanguine, si vel levis fuerit suspicio (sive à florente aegri aetate, sive ex eo, quod sanguinem liquoribus generosis accenderit, sive quod vehementiores dolores in aliqua corporis parte fuerit perpeffus, sive denique ab immani Vomitione) Variolas jamjam exituras ad

Confluentium speciem referendas; postea vero propinato *Emetico* ad eundem scopum collimabit. Cum vero nihil aequè aegrum percalefaciat, nec proinde nimis copiosam materiae Variolosae adsimilationem aequè promoveat, atque aegri jugis in lecto decubitus; ego illum ab usu lectuli interdium semper arceo usque ad *sextam diem* à prima morbi invasione, sive ab eruptione pustularum *quartam*, quo tempore omne pustularum agmen jam in conspectu est. Posthac eundem lectulo committo usque ad morbi finem: at non pluribus densioribusve stragulis coopertum, aut luculentiori in cubiculo foco illum uti sino, quam quibus, sanus cum esset, solebat uti. Interim Cerevisiae tenuioris, aliorumque liquorum Refrigerantium, qui aegro sunt acceptissimi, usum liberalem concedo. Quandoquidem vero non obstante vel temperatissimo regimine, aeger nihilominus in calores, deliria & molestas inquietudines frequenter incidet; *Hypnoticum* praescribo singulis noctibus, sed paulo temporius quam pro recepto more sumendum; quoniam in hoc morbo quasi Paroxysmus quidam, sive exacerbatio caloris & inquietudinis quotidie sub vesperam fere reperitur. Quae hic traditur Methodus, & ad praecavendum justo uberiores Variolarum proventus, (unde maximum aegro periculum intentatur, ut supra docui,) & ad conciliandum tum incrementum Pustulis, ubi jam omnes exierint, tum debitam postea maturationem, accommodatissima est.

Attamen (quod sane dolendum est, cum florentissima hominum aetas hac fere strage deleatur) tum his, quae praecipimus, tum aliis omnibus, quae haecenus invenit Ars Medica, praesidiis nihil proficientibus; saepenumero aeger, licet usque eo non admodum periclitetur, tamen vel *Undecimo*, quod usu venit, die, vel alio aliquo istorum, quos variis speciebus Variolarum Confluentium ceu *magis fatales* adsignavi, vehementi Febre corripitur, una cum suffocatione & jactatione inquietissima, & de tanta spe decidens subito moritur, attonitis & stupentibus amicis, qui ad hoc usque punctum aegro bene ominabantur. Infrangendo improvise hoc morbi impetu, cum prius is omnia
 fece-

fecerit, quibus praecaveri potuerat, maximopere defudabit Medicus. Quem in finem serio perpendendum est, Febrem illam adventitiam, quae Undecimo die Variolis Confluentibus laborantes adoritur, morbum esse tam ab ipsis Variolis, quam ab ista Febre, quae velle earum eruptionem praecedat, vel primis nonnumquam diebus à Phlegmonarum inflammatione gignitur, prorsus diversum. Nihil enim est aliud, quam *Febris Putrida*, proprie dicta, particulis putrescentibus, & à Pustulis jam adeptis maturitatem suam inquinatis, in sanguinem, uti dixi, resorptis ortum debens, quarum noxia & naturae inimica qualitate aeger eodem tempore, & pessima Febre, & Veneno laceffitur. Quamobrem ea sola in remediis huic malo cedere posse Prudens quispiam existimaverit, quae ad retundendam Secundariam hanc *Febrem*, quam *Putridam* adpello, maxime faciunt. Id vero nihil efficacius praestat, quam copiosa sanguinis eductio, quo pacto vitatae illae particulae, quae morbi sunt fomes, confestim è sanguine exulant. Neque huic Praxi, si quid ego judico, Variolae in quo jam sunt statu, vel minimum intercedunt: Jam enim pustulae nullo modo introrsum agi possunt; adeo ut si aeger hoc morbi tempore fati cederet, & cadaver in terram frigidam exponeretur, at tamen Pustulae jam in duritiem incrustatae, nec intra cutim se recipere, nec minimam molis suae partem amittere, poterint. Nec sane cum Variolis jam nobis res est, sed cum alio prorsus morbo, nempe *Febre Putrida*. Has ob causas sequente Methodo, à quo postremas de Variolis Observationes in publicum edidi mihi comperta, feliciter usus sum; quam si omittas, nec aliam video, nec conjectura adsequi possum, quo pacto aeger ita certo queat liberari. Cum itaque ad has incitas redactus fuerit aeger, & ex inusitata symptomatum inmanitate, statim animam acturus videatur, nisi quis *ἔσθ' ἀπὸ μυχῶν* praesentissimam opem adferat; in hoc, inquam, casu sive *undecimus* jam dies illucescat, sive alius quis isto posterior, sanguinis *unc. x.* vel *xij.* ex eo brachio, in quo pustulae, rariores situ, majorem feriendae venae commoditatem fecerint, quamprimum sunt mittendae. Quamvis enim Pare-

gorica, vel lectuli interdiu abdicatio primis morbi diebus, etiam omissa Venae sectione, Orgasmo vel Paroxysmo cum nocte ut plurimum ingruenti, debellando queant sufficere; attamen per hos dies Febris Secundariae, nulli alteri, adminiculo secure fiditur, nisi copiosae sanguinis detractiōni, qua sola orgasmus per id temporis defaeviens tuto sedatur. Vesperti Anodynum, uti prius, larga dosi exhibendum est, (ad quod jam tamquam ad sacram Anchoram confugimus;) atque ita deinceps tam mane quam sero, alicubi etiam & hoc saepius. Est enim diligenter observandum, quod in quibusdam Orgasmus ita supra modum efferatur, ut etiam praelarga Paregorici dosis ejusdem impetum, usque ad 12 horarum spatium, subjugare vel sistere nequeat; quo in casu omnino necesse est, ut dicta dosis octava quaque hora repetatur.

Cum vero sub ultimis morbi diebus haud raro accidat, aegri alvum, partim à morbi natura, partim à magna Paregoricorum vi, quorum opem plane deposcebat Medendi ratio, ita constipatam esse, ut tum fere suffocetur ille, tum Febris ad eum gradum adscenderit, ut jam de aegro paene conclamatum videatur; duro huic nodo durus cuneus aptandus est; & rebus sic stantibus, longe minus aegro periculi erit ab adsumto *Cathartico leniente*, quam à Febre eo vehementiae ab alvinarum faecum retentione profecta. Hic ego satis feliciter *Electuarii Lenitivi ℥jss. in Aq. stillatitiae tenuioris, (e. g. Aq. Cichorei, vel Aq. Lactis Alexiter.) ℥iv. solut.* propinavi. Qui quidem Haustus licet, tum ob alvi constrictionem huic Adfectui solemnem, tum etiam ob diuturniorem Hypnoticorum usum, haud ita subito ventrem exsolvat, plerumque tamen si mane deglutiat, ante noctem dejectiones aliquas parit. Quod si minus praestare valeat, attamen Paregoricum vesperti adsumendum est, imo & citius, non obstante Cathartico nuper adsumto, si modo inquietudo ingens, aut aegritudo aliqua insignis, periculum minetur, ne aeger hoc praesidio destitutus, dum dejectiones nos praestolamur, luce privetur. Nec aeger damni vel minimum ex hoc tam leni Cathartico capiet, si nihil prorsus efficiat ad dejectionem provocandam. Si
ita-

itaque primo die votis non respondeat, iteretur proxime sequenti; quae secunda dosi priori in suppetias data, rarissime Medici opem frustrabitur. At si primo die id egerit, ut hujus saburrae, quantum satis in praesens est, subduxisse Medico videatur, atque Aeger exinde melius se habere coeperit, secunda dosi in aliud tempus potest differri. Atque hac ratione tam Venae-sectio, quam Catharsis, per intervalla repeti possint, prout Febris mos, atque aegri inquietudo, postulare videantur, donec tandem res in vado sit. Verumtamen in Catharseo negotio illud probe notari velim, (ne injecta ejus rei mentio longe plus damni, quam emolumenti adportet,) aegrum non esse purgandum, nisi facessente jam morbo, v. gr. *die decimo tertio*, aut eorum aliquo, qui illum sequuntur; nec per istos etiam dies, nisi sanguis, à quo secundaria Febris invasit, fuerat imminutus.

Sed ut, quantum in me est, Praxi in hoc morbo ultimam manum imponam, paucula de *Sputo Sanguinis*, ut & de *Mictu sanguineo* Variolis supervenientibus in medium proferre non gravabor. Utraque haec Haemorrhagia, ut olim adnotavi, sub morbi initio contingit pustulis nondum erumpentibus, vel si in quibusdam locis se ostendant, in plerisque tamen aliis adhuc sub cute densae latent, atque ejus sunt generis, quae in maxime Confluentes adulescerent, nisi jam dictum Symptoma aegri morte morbum finierit, maculae interim purpureae hic illic superficiem corporis obsident, tristem eventum interminantes. Verum tamen si debita sanguinis contemperatione maculae hujusmodi auferantur, attamen tam mictus sanguinis, quam violenta ejusdem è pulmonibus eruptio, indubie mortem praenunciare solerent. Verumtamen tremenda haec difficultas superari etiam possit, & aegri vita in tuto collocari. Etenim cum haec Symptomata intensae sanguinis inflammationi, ac proinde summae ejusdem tenuitati originem suam debeant; Remedia ista, quae sanguinem contemperant, ac pariter, quae vi, qua pollent, adstringendi, incrassandique, cum minus fluxilem reddunt, Haemorrhagiis hisce apprime succurrunt. Quamobrem post unicam sanguinis liberali manu educationem *Paregoricum* exhibeatur; Ut

552 *De Feb. Putr. Var. Confl. super v.*

R. Aq. Papav. rhoead. ℥ij. Laud. liq. gut. xiv. Aceti destillat. ℥ij. Syr. de Mecon. ℥ss. M. F. Haustus.

Deinde sequentia, vel his similia praescribantur, donec Haemorrhagia prorsus evanuerit.

R. Trochisc. de Terra Lemn. & Boli Armenae aa ℥j. Terrae sigil. Lapid. haematit. sang. Draconis, & Corall. rubri praeparati aa ℥ss. Mastich. & Gumm. Arab aa. ℥j. M. F. Pulv. subtiliss. cujus capiat ℥ss. tertia quaque hora, ex Cochleari uno Syr. de Sympbyto, superbibendo cochlear. iv. vel v. Julap. sequentis.

R. Aq. Plantag. & germin. Quercus aa. ℥ij. Aq. Cinnamon. bordeat ℥ij. Syr. de Rosis siccis ℥j. Spirit. Vitrioli q. s. ad levem aciditatem.

Interim singulis noctibus Paregoricum praescriptum propinetur.

Emulsiones item ex 4. sem. frig. maj. cum sem. Papav. alb. magnopere conferunt.

Cessante vero Haemorrhagia, reliqua per decursum morbi agantur, prout in *Variolarum* Cap. traditur.

Antequam finem faciam, hoc adijciam; quod quoties guttulas aliquot Laudani liquidi usurpandas praescribo, *Laudanum*, meae descriptionis intelligo, cujus formula in libro nostro de *Morbis Acutis*, Cap. de *Dysenteria* habetur. Et quod *Syrupum de Meconio* illum volo, qui conficitur ex ℥xiv. *Capitum Papaveris albi* bene siccatorum, & (post macerationem in Aquae font. lbviii. ad horas 24.) probe coctorum, dein expressorum quam fortissime; quorum colaturae adduntur *Sacchari* ℥xxiv., & in *Syrupum* coquitur. Has enim duas Praeparationes in suo genere efficacissimas esse judico: praesertim *Syrupum de Meconio*, cujus ℥j. plus praestat, quam ℥ij. alterius istius, in quo *Papaverum* capita humidiora usurpantur, liquor non ita fortiter exprimitur, & loco *Nigri* quandoque *Capita Papaveris Rheados*, quae paululum virtutis habent, partem ita magnam suppeditant. Quoties itaque non satis mihi constat de alterutrius horum Paregoricorum viribus, utrorumvis loco *Laudani Londinensis solidi* sesquigranum, vel etiam gr. ij, soleo praescribere, in Aqua adpropriata soluta; quo pacto ab omni errore & mihi, & aegro meo caveo.

DISSERTATIO

D E

Mictu Sanguineo à Cal- culo Renibus impacto.

Quamvis hominis minus cauti & prudentis esse videatur, Observationem in vulgus spargere, cuius in se ipso tantum experimentum ceperit; nemo tamen, opinor, aequus rerum arbiter aegre feret, me, qui tamdiu tantaque à *Mictu sanguineo*, à *Calculo renibus impacto* orto, fuerim perpeffus, humanitate & miseratione, erga sodales, in hoc malo meos commotum, iis, qui eodem morbo excruciaci quandoque poterint, ista remedia indicare, quae mihi aliquali levamini fuerunt, quantumlibet vulgaria, & nihili facienda forte videantur.

Anno 1660. *Podagra* me invasit, Paroxyfmo tum immaniore tum diuturniore, quam prius umquam, miserum adfligens; cum ex hac cauffa aestivo tempore, vel intra, vel supra lectum submollem jugiter ad duos menses decumberem, sub finem Paroxyfmi, dolorem hebetem & obtufum maxime in sinistro rene nonnumquam, licet rarius, & in dextro, coepi perfentiscere. A *Podagra* convalescenti haerebat utcumque Renum dolor, qui per intervalla quaedam, nullatenus acutus, fed satis tolerabilis, me submonebat; nondum enim Paroxyfmo Nephritico (cujus sunt comites dolor ingens per Ureterum ductus vesicam versus tendens, tum Vomitus enormis) vel semel laboraveram. Quamvis vero nondum aderant ista Calculi renum indicia, cum ratione tamen judicabam, me Calculum, mole insigniorem in renum pelvi gestare;

qui cum major esset, quam ut ex pelvi dicta in Ureterum ductus elabi posset, praedicta symptomata non intulit. Qua in re, post annos multos elapsos me hallucinatum non fuisse certo comperi. Etenim cum Bruma anni 1676, statim à soluto rigidissimo gelu, diu multumque obambularem, urinam mox reddidi sanguine permistam; idque toties mihi usu venit, quoties vel multum itineris pedibus conficerem, vel in curru per platearum pavimenta veherem, quantumlibet lento equorum gressu; quod mihi tamen non accidebat, quoties per viam Regiam lapidibus non stratam, licet quam longissime, curru vectarer. Urina quam tunc excernebam, tametsi terribili sanguinis tantum non sinceri specie prodiret, non ita diu post sanguine in fundo seorsim grumescente, in summitate limpida & sui similis conspiciebatur. In hujusce mali remedium sanguinem satis copiosum è brachio mitti curabam, & post Purgationes universales medicamenta Refrigerantia, & Incrassantia, varii generis in usum revocabam; Dietam interea his consentaneam adhibens, liquores acidos, acres, & attenuantes sollicitè devitans. Cum autem neque ista, neque alia permulta, quae numerare longum esset, quidquam prodesse; & metuens calculum, quam grandiore esse suspicabar, quam ut expelli possit, Aquis Chalybeatis ad exitum sollicitare, tandem spem rei bene gerendae prorsus amisi; idque eo potissimum nomine, quod observaram, senes aliquot mihi notos, sibi mortem accersisse, dum hujusmodi remediis incassum morbi curationem molirentur. Stetit itaque sententia non amplius tentare, at vitato tantum, quam potui maxime, corporis motu, ab hoc effectui mihi cavere. Tandem vero animo forte recolens, quam mire nonnulli depraedicent feminis *Fraxini* vim lithontripticam, subiit cogitare, quod si semen ejusmodi virtute polleret, omnino verisimile esset, *Mannam* Fraxini adhuc plus posse; cum Manna, quam habemus, docente Botanographo τῷ πάλῳ. Dno. *Job. Ray* post alios Scriptores, neque Mel aëreum est, nec Ros aliquis Coelestis, sed liquor potius tam è foliis, quam è trunco & ramis Fraxinorum in *Calabria* nascentium exsudans; de cujus rei veritate idem, dum

dum in *Italia* peregrinaretur, certior factus est ab eruditissimo Medico, qui ex ramulis & foliis linteo à se curiose contectis Mannam (qui est succus ut dixi) saepius collegit. *Vid. Job. Ray Catalogum Plantarum Angliae.* Experimentum itaque facturus, Mannae ʒiij , in seri lactis ʒiij solutae, hausi, pauxillum succi Limonum subinde, dum purgarer, deglutiens; quo & Catharticum acuerem, quod segnius operari solet, & ventriculo minus ingratum redderem. Ab hujusce remedii usu vix dici queat, quantum ego levaminis circa Renum regionem perceperim; licet enim antea non semper dolerent Renes, tamen pondere quodam gravativo & molesto sensu adficiebantur. Quod cum ita feliciter mihi cessit, idem Catharticum singulis hebdomadis, stato quodam die, ad menses aliquot continuos in usum revocabam; & post singulas Cathariseos vices melius me habuisse plane sum expertus; donec tandem etiam rudiores Currus conquassationem ferre potuerim, ab hoc symptomate prorsus liberatus usque ad veris tempus jam proxime elapsum. Quo adpetente, cum per praegressum hiemem fere omnem Podagra laborassem, & prae nimia corporis ad motum inhabilitate, quieti & *ἀκίνητος* magis quam alias solebam, indulgissem, rediit denuo sanguinis Mictus. Hic ego an ad Catharsin me iterum reciperem haerebam dubius; quoniam nuperis hisce annis omni corporis substantia, in Podagrae sedem & fomitem quasi perversa, Catharticum, quantumlibet lene, diutinum Podagrae Paroxysmum certo certius accersebat. Tandem animo succurrebat, quod si Paregoricum singulis noctibus post purgationem adhiberem, quo tumultus à cathartico excitatus sedaretur, posse me pristinam methodum, Mannae semel in hebdomade capiendae, tuto resumere. *Uncias* itaque *duas cum semisse* in *Seri lactis ʒiij.* dissolutas mane hausi, & fero guttas *xvj.* *Laudani liquidi* in *Cerevisia* tenui dormiturus adjeci. Et Mannam & Laudanum dicto modo repetens, bis in septimana ad sex vices. Postea vero Manna semel in septimana tantum uterer, humorum illuvie jam ita copiose à cathartico subducta, ut à Podagra minus metuendum erat. Cum tamen mea mihi ratio plane dictaverit, quod

si facultate aliqua, sive dissolvente, sive alio quovis modo, Lithonriptica fuerit insignita Manna, omnino est necesse, ut Medicamentum, quale est Laudanum, valide adstringens, remedii, in quo spem collocaveram, efficaciam ac vim quadamtenus infringat; satius esse duxi, Hypnoticum missum facere, cum jam semel tantum in septimana alvum solverem. In qua Methodo jam ad menses aliquot perstiterim, eundem septimanae diem ubique Catharsi dicans; nec me ab hoc meo more, ex quacumque data ansa, dimoveri paterer. Licet à prima remedii hujus dosi dolor, qui in dorso erat, remittebat, uti prius, tamen non ita diu post repetita Catharsis Podagrae signum dedit; quod nunc artubus, nunc visceribus, bellum coepit indicere; at haec morbi tentamina *Laudanum* fortiter repressit. Cum haec mihi Medendi ratio haftenus bene verterit, in eadem perseverandum mihi esse judicabam, tam ad praecavendum mictus sanguinis recursum, quam ad imminuendum aliquantulum Calculi fomitem. Quod tandem votis respondit, Haemorrhagia ista, ex quo Tractatulum hunc primum edidi, prorsus evanescente, proindeque Manna in totum abjecta. Purgationem itaque quod attinet, (modo sanguinis Mictus urgeat, & solum cathartico hoc lenitivo, *Manna* scilicet, & secundum Methodum supra à me traditam, subducatur alvus) jam retractanda mihi est sententia illa mea, quam in Scripto *de Podagra* olim evulgaveram; nempe *Podagra adfectis; minime conducere, ut vel initio, vel in declinatione, vel per Paroxysmorum intervalla, purgentur.*

— *nec si miserum fortuna Simonem*

Finxit, vanum etiam mendacemque improba finget.

Nondum enim in mentem mihi venerat, Paroxysmum, quem à tumultuante Cathartico excitandum metuebam, exhibito sub noctem Hypnotico prohiberi potuisse. Nihilominus si Podagram solum respiciamus, Evacuationes qualescumque plurimum nocent, ac proinde nequaquam sunt admittendae, nisi Symptoma dictum earundem usum omnino postulaverit.

De Regimine & victus ratione, quae utrovis horum Adfectuum laborantibus competere mihi videntur, (quan-

(quando nihil eorum praeterire velim, quae istis usu
 esse poterint, qui iisdem, quibuscum ego, morbis
 conflictantur) haec addo. Mane lecto exsurgens,
 Decoctionis *foliorum Tea* cyathum unum alterumve
 exsicco; dein curru ad meridiem usque gestatus, & do-
 mum reversus, quovis ciborum genere mihi grato &
 eupepto *modice* (id enim ante omnia semper, & dili-
 genti cum cura tenendum est) me reficio; statim à
 prandio per singulos dies vini Canarini, plus aliquid
 quarta parte librae (seu Pintae) vulgaris, ad promo-
 vendam ciborum in ventriculo concoctionem, & ad
 Arthritidem à visceribus procul arcendam, haurire so-
 leo. Pransus iterum rheda vector, & quoties per oc-
 cupationes meas non distineor, rus peto, aëris salu-
 brioris inspirandi gratia, ad milliaria duo vel tria. Ce-
 revisiae tenuioris haustus mihi pro coena est; sed &
 hunc repeto etiam in lectulo, me jam ad somnum com-
 positurus; idque eo fine, ut hoc Julapio succos acres,
 calidosque, in renibus stabulantes, è quibus fit Cal-
 culus, refrigerem simul ac diluam. Ego vero & hic
 & inter prandendum Cerevisiam tenuem lupulatam,
 Cerevisiae non lupulatae, quantumlibet tenui ac miti,
 praeferendam censeo. Licet enim non lupulata, mol-
 litie ac lubricitate qua pollet, ad subducendum Calcu-
 lum, jam in renibus concretum, magis faciat; attamen
 lupulata, ob levem illam stipticitatem, quam imper-
 tiunt lupuli, minus facit ad sabuli vel materiae calcu-
 losae generationem, quam facit non lupulata, cujus
 & viscidior est substantia, & luculentior. Quo die
 catharsi defungor, ex Pulli carnibus prandium mihi est.
 Vinum tamen Canarinum pro more meo superbibo;
 Mihi curae est, praesertim hieme, ut lectum tempo-
 rius petam: quo nihil magis confert ad concoctiones
 rectè perficiendas, & ad conservandum pariter teno-
 rem illum atque ordinem, qui naturae jure debetur.
 Sicuti ex adverso nocturnae lucubrationes senum cum
 morbo Chronico qualicumque conflictantium, tum
 concoctiones omnes imminuunt ac depravant, tum
 eorundem principio vitali vulnus haud facile medica-
 bile infligunt. Illud etiam sedulo observo, ad prae-
 cavendum à Calculo mictum sanguineum, ut quoties
 per

per plateas ad longius aliquod intervallum curru vehendus sim, (gestatio enim, vel ad maximam quamlibet distantiam, per vias lapidibus non stratas minime officit mihi) non prius rhedam ingredior, quam haustum Cerevisiae tenuis paulo liberaliorem ingessero; quem pariter itero ante regressum domum versus, si forte alicubi diutius fuerim commoratus; quo pacto semper mihi à mictu sanguineo satis est praecautum. At quoad *Podagram* hoc unum adjiciam. Nuperis hisce annis ex errore aliquo circa sex res non naturales commisso, mihi retrocessio subinde materiae Podagricae accidit; cujus signa sunt aegritudo ingens cum vomituritione, & aliquali ventris dolore. Artus interim ex improvviso doloris sunt expertes, ac ad motum plus solito habiles. In hoc casu congium unum Liquoris possetici, vel cerevisiae tenuis devoro, & quamprimum totum per Vomitionem rejecerim, vini Canarini haustulum, cui instillatae fuerint Laudani liquidi gutt. xviii. ebibo, in lecto ad quietem me componens. Atque hac methodo me ipsum ab imminente morte aliquoties liberavi.

Etsi vero haud quemquam fortasse deceat (eum maxime quem sive salvum, sive mortuum esse hominem vix intersit) ita crebram sui mentionem injicere; haec tamen eo animo dicta volui, ut aliis, quorum vita salusque majoris fortasse ponderis & momenti sunt, queant prodesse.

Hic postremo subindicandum est ingens discrimen, in quod nonnulli se conjiciunt, tam Calculo, quam Podagra laborantes, quoties Mannam, in *Aquis Mineralibus* cathartice solutam, inconsulto capiunt. Quamvis enim hoc modo adsumta, & celerius vim Cathartice edat, & minori nausea Ventriculum irritet; tamen minora ista commoda injuriam, alias ab aquis illatam, pensare non valent. Etenim si Calculus renibus inclusus ita magnae molis sit, ut per ureterum ductus in vesicam propelli nequeat, istae Aquae Paroxysmum ut plurimum excitant, qui eousque perdurabit, cum magno vitae aegri periculo, donec tandem calculus in pelvim redierit. Quinimmo nec *Chalybeatis Aquis* aeger se tuto committet, nisi prius certo sciat, cal-

calculus majorem non esse, quam ut per Ureteres^s viam possit sive invenire, sive facere, quod hoc tantum modo, quantum ego conjicio, certo dignoscere potest; si nempe jam antea Paroxysmum aliquem Nephriticum fuerit perpeffus, (cum dolore scilicet saevissimo in renum alterutro, per ureterum ductus propagato, & vomitu enormi) pro comperto habeat, non tam grandiore aliquem Calculum pelvi concludi, quam lapillorum exiguorum congeriem, quorum unus subinde in ureterem illabatur, atque ita Paroxysmum hunc invitat, qui fere non desinit nisi Calculo in vesicam detruso. Cum res ita se habeat, nullum est magis efficax Remedium, sive ad praecavendum minorum Calculorum incrementum, sive ad eosdem è renibus deturbandos, quam *Aquarum Chalybeatarum* potatio liberalior, per singulas aestates jugiter repetenda.

Cum vero saepe accidat, ut *Paroxysmo Nephritico* quis corripiatur, quando hujusmodi Minerales Aquae haud praesto sint, vel etiam tempestas anni adsit, quae earumdem potationi minus faveat; hac itaque compendiosa Methodo, sine ulteriore remediorum adparatu, insistendum. Si aeger temperamento sanguineo praeditus fuerit, & aetatem provectiorem haud adhuc attigerit, sanguis ex brachio Reni adfecto respondentem, ad ℥x. extrahatur; deinde *Liquoris Possetici*, cui *Rad. Altheae* ℥ij. *incoctae fuerint*, Congium unum quam citissime devoretur, & sequens *Enema* injiciatur. *R. Rad. Altheae* & *Lilior. aa.* ℥j. *Fol. Malvae, Parietar. Branc. Ursin. & Flor. Chamaemel. aa.* M. j. *Sem. Lin. & Foenigr. aa.* ℥ss. *Coq. s. q. Aq. ad bib.* Colatura dissolve *Sacchari culinaris* & *Syr Dialtheae*, aa ℥ij. *M. F. Enema.* Quamprimum per Vomitionem aeger totum reddiderit, quod per os ingestum fuerit, ut etiam *Enema* rejecerit, *Laudani liquidi* satis magna dosis propinetur, viz. ad gutt. xxv. vel *Pil. Matthaei* gr. xv. vel xvj.

In Senibus vero morbo aliquo diuturno fractis, ut & in Vetulis, *Vaporibus*, vulgo dictis, obnoxiiis (praecipue si sub initium paroxysmi Urinam eae reddant nigram ac sabulosam) Venae sectio omittatur: At quo-

ad

ad reliqua, eadem, quae jam dicta fuit, via omnino procedendum.

Sed ut ad Calculum, qui hujus loci est, grandiorum revertamur. Quod si Calculosis nullo umquam paroxysmo Nephritico fuerit tentatus, cum jam major sit Calculus, quam ut ex pelvi possit elabi; non solum nihil proderunt *Ferreae Aquae*, sed etiam ob jam dictas rationes non sine praesenti periculo sumuntur. Neque minus male quandoque *Podagricis* cedit *Aquarum Mineralium* usus, modo senes fuerint, (ut sunt plerumque) & pariter corporis habitu phlegmatico imbecilloque. In his enim nonnumquam naturae vires eo usque sunt imminutae, ac succisae, ut omnino metuendum sit, ne tanta copia aquarum penitus obruantur ac succumbant. Sive vero hoc in causa sit noxae, quam exinde capiunt homines, tali habitu ac temperamento praediti, sive non sit; illud mihi compertissimum est, haud paucos, quorum corpora hoc morbo fracta admodum, & quasi confecta fuerant, hisce *Aquis* interemptos diem suum obiisse.

Atque haec eorum fere summa est, quae mihi in Morborum Curatione haecenus innotescunt, ad diem, quo haec scribo, *Septembris scilicet vicesimum 8° numerum, Anno Domini 1686.*

F I N I S.

PRO.

PROCESSUS INTEGRI
I N
M O R B I S

Fere Omnibus

CURANDIS,

A

D^o. *T. H. STDENHAM*, M. D.

Conscripti.

Quibus accessit graphica Symptomatum
delineatio, una cum quampluri-
mis observatu dignis,

N E C N O N

De Phthisi Tractatulo.

LUGD. BATAV. 1740.

Amice Lector,

Specimen habes Praxeos eximiae in dilectissimi mi filii M. D. usum, caute & diligenter excogitatum, sua ipsius manu conscriptum, mihi autem pro familiaritate ista, qua omnes excepit, concessum à *Clariss. Sydenhamo*, Viro sane, cui vix aetas superior parem dederat, vel posterâ datura est, non modo in arte sua mira sagacitate, & ingenii acumine singulari, conspicuo; sed & probis moribus & in humanum genus studio & amore insignibus adeo, ut apud omnes summum sui reliquerit desiderium: Cujus praecepta licet animo meo & imo pectore infixâ sint, ne tamen forte fortuna in mei ipsius & aegrorum detrimentum excidant memoria parum fida, typis haud ita pridem mandabam, exemplaribus circiter viginti impressis; ut amicis quoque inservirem. Nescio autem, quo pacto in lucem irrepsit publicam, inter *Miscellaneâ curiosa* superioris anni Norimbergae editam; sed inepta mole inutile. Prodit tandem eo modo vestitum, ut Tibi sis in quovis loco paratum; figmentis cerebri vanis & futilibus sciolorum dogmatis nequaquam refertum, nec hypothese placida solidis, ut videtur, rationum momentis undequaque constipata superbiens: humile autem & modestum adcurate morbos depingit, & adcuratius adhuc medetur; in id solum sollicitum, ut in-

notescat, quod Natura faciat aut ferat. Et si verum loqui liceat, modo partium situs noveris, pateant Tibi per Symptomata aegritudines, (quod assidua edisces observatione) scias deinde veram & genuinam Medendi methodum per Diaetam & Pharmaciam adhibere, felicissimus eris practicus, & Tibi & infirmis optime consules. Parum interim Tua refert, utrum Alkali peccet an Acidum; num in Spiritibus animalibus, an in ipso sanguine aut in recondito aliquo viscere delitescat Morbi minera; unde de Periodico Intermittentium reditu docte satis & prolixè possis disserere; dum interea ipsa Febris sine ullis ambagibus, inquietudine, siti, calore, pulsu celeri, nausea, ceterisque Symptomatis, etiam adstantibus palam est, & aperte dignoscitur: Hinc saepius mirari subit, quamobrem anxie ita & scrupulose, immediatas & proximas morborum causas, dum Medicinam pertractandam suscipiunt, indagare satagunt, & è tenebris istis, quibus Natura obduxit, irritò licet conatu, eruere, gravi & subactò iudicio Viri, & in praxi versatissimi; satis interim gnari, se latere vel quaevis obvia; unde enim dimanat graminis viridis, aut albus nivis, color? Quid est, quod humana anima ratiocinari nequeat, dum adhuc Infantes aut Pueri sumus? Unde forma tua Specifica? Satiùs esset, Medicum, quam Philosophum agere, (quis enim unquam Cartesium sibi Medicum voluerit?) minutissima Phaenomena plane & rite enumerare, & remedia, quibus unusquisque morbus facilius cedat, candido & sincero animo proponere; ita tandem limites suos praetergressa, quibus angustis nimis jam includitur ars nobilissima, omnibus, quaquaversum patet orbis, feliciter satis & prospere salutem, filiis autem suis honores summos, conciliabit.

Meditabatur, paulo ante obitum, tractatum de *Phtisi* peritissimus Medicus; in perquirendo Naturae methodum, qua morbos amoliri studet, ut adiutrices porrigeret manus, & miseris hominum subveniret, diu noctuque pensitabundo, & anxio, animo, exercitissimus; hinc fidissimarum Observationum serie & irrefragabili edoctus experientia, Medicinae praxin ornavit, & ad saniores reduxit regulas; sed vac tabidis, dum hujusmodi

modi numquam intermissis studiis detenti & defatigati spiritus, solitis non vacabant excubiis, truculentissimus hostis, *Podagra*, quae per multos annos obsederat, & debilitaverat artus, impetu facto in interiora viscera irruit, per vomitum & secessum enormiores intentans mortem: unico autem morbo nescit cedere Medicorum Princeps, sed cum malorum cumulo accessit & *Renum Calculus*, qui corrasis vasorum osculis, sanguinem liberalius, quam senectus tulit, urinae permixtum effudit, se jam non amplius opponens, nec vitae, nec mortis cupidus, placidam, & pacatam, expiravit animam. Ne tamen auxilio prorsus destituantur Tabidi, fragmenta quaedam, quae Auctorem ubivis sapiunt, in primo saltem morbi stadio plerumque proficua, (neque enim fas est, quod aegrotanti proximo opituletur, celare,) in publicum prodeunt, ut exinde pateat quam adcurata, & omnibus numeris absoluta, si modo Deus Opt. Maximus concessisset vitam, expectari potuisset Phthysiologia.

Quid in Febris, Variolis, Morbillis, acutis ceteris, ut & chronicis sanandis valuit optime meritis Auctor noster, sequentes indicant paginae Regimen & Diaeta instituuntur aptissima; praescribuntur Remedia pauca, sed necessaria, nec in Pharmacopolarum lucrum excogitata, nec inani ostentationi composita: sitibundis aegris (eodem modo, quo & ipse sitim suam restringere solitus erat) cerevisiam tenuem affatim & pro libitu hauriendam, unde mire reficiuntur & refrigerantur, concedit; nec inmanitate plus quam barbara precibus eorum furdus, Apozemata & Julapia, prae ingrato sapore fastidita, substituit; maximam adhibet cautelam, ne exaestuans nimis, vel igne luculentiori, vel stragulorum onere plus adhuc incalcesceret, vel à propinatis forsan remediis eum in finem, ut per poros eliminetur materia morbifica cruda adhuc & inconcocta; quae tamen hac data ansa concitato motu cerebrum petit, unde Phrenesis aut Coma, aut extravasato sanguine deturpant cutim maculae purpureae, aut eruptiones, quas vocant, milliares, cum & pectus ubivis obsident. Numquid ad amissum magis depingi poterat, quam Variolarum historia? E-

ruptionis diem in utraque specie designat: pustularum ingenium ad unguem describit; quo tempore incipiat, & quamdiu continuetur Salivatio, quo iterum faciei manuumque tumor se prodat; quid tandem quolibet die expectandum, diserte explicat. Paregoricorum usum, quo emolumento judicent Practici, primus persuasit: malum, ingerendi Cardiacae ante eruptionem, morem, unde saepe accersitum fuerit Confluentium genus, merito primus improbavit. Melius autem haec ex ipso fonte. Valeas itaque amice Lector, & sicubi scateant mendae, ignoscas.

S. M.

Medicamentorum quaedam Formulae in Praxi magis familiares.

Potio Communis Purgativa.

℞. **T** Amarind. ʒ℞. fol. Sennae ʒij. Rhei ʒi℞. coq. s. q. aq. ad ʒiij. in Colatura dissolve Mannae & Syrup: Rosar. solut. aa ʒj. M. F. Potio.

Emeticum Commune.

℞. Aq. Card. benedict. ʒij. Infus. Croc. Metall. ʒj. Syr. Caryophyl. ʒ℞. M. F. Vomitorium. Sumat hora quarta pomeridiana, superbibendo post singulas vomitiones haustum largum liquoris Possetici.

Julapium Perlatum.

℞. Aq. Cerasor. nigr. Lact. Alexiter. aa ʒiij. aq. Cinnamon. bordeat. ʒj. Margarit. praeparat. ʒi℞. Sacchar. crystall. q. s. adde aq. Rosar. Damascen. ʒ℞. F. Julap. de quo capiat cochlear. iv. vel v. in Languoribus.

Julapium Cardiacum.

℞. Aq. Lact. Alexiter. Cerasor. nigr. aa ʒiij. aq. Epidem. Syr. Caryophyll. & de succo Citrei aa ʒ℞. M. F. Julap. de quo capiat saepius.

Decoctum Diaeteticum.

℞. Rad. Sarsaparill. ʒvj. lign. Sassafr. & Chinae aa ʒij. Glycyrrhiz. ʒj. coq. in aq. font. Congiis ij. per borae dimidium; deinde stent clausae super cineres calidos, per boras xij. postea ebulliant ad tertiae partis consumptionem: Cum primum ab igne amoveatur, infunde sem. Anisi ʒ℞. post duas horas coletur, & postea depuretur per residentiam, & liquor reponatur lagenis vitreis, probe clausis, ad suum. Sit pro potu ordinario per xxx. dies.

Apozema Aperiens & Antiscorbuticum.

℞. Rad. Gramin. Cicbor. Foenicul. & Asparag. aa ʒj. Uvarum Corinthiac. & Passul. enucleat. aa ʒij. fol. Hepat. Ling. Cerv. & Cap. Ven. aa M. j. fol. Becabung. sub finem addit. M. ij. Coq. s. q. aq. fontan. ad ℥ij; sub finem adde Vini Rhenani ℔ss. Colatura adhuc calente, infunde ad duas horas, vase clauso, Cochl. bortenf. M. j. colaturae adde Syr. è quinque radic. & è succo Aurant. aa ʒij. Aq. Cinnamom. bordeat ʒj. M. F. Apozema. Sumat ℔ss. mane & quinta pomeridiana, per xiv dies.

Eclegma incrassans in Tussi.

℞. Ol. Amygd. dulc. ʒj. Syr. Papav. rboead. Portulac. Fijub. & Loboch. san, aa ʒss. Sacchar. crystall. q. s. M. in mortario marmoreo ad integrae horae spatium, & F. Linctus perfecte mistus; recondatur in olla figulina, ad usum. Capiat saepius lambendo è baculo Liquiritiae.

Eclegma fortius incrassans.

℞. Conserv. Ros. rub. Syrup. Violar. & de Mecon. aa ʒj. sem. Papav. alb. ʒij. contundantur simul & per setaceum trajiciantur, deinde adde ol. Nuc. Moschat. express. gr. vj. F. Eclegma.

In Defluxione tenui.

℞. Conserv. Rosar. rubr. ʒij. Syr. de Mecon. & Fijub. aa ʒj. Oliban. Mastich. & Succin. aa ʒj. ol. Nuc. Moschat. per expressionem gr. vj. M. F. Loboch. de quo lambat saepe; bis in die cap. Eclegm. descript. cochl. j. instillando Balsam. Sulphur. Anisat. à gutt. viij. ad gutt. xij.

Cerevisia Purgativa.

℞. Polypod. Querc. ℔j. Rad. Rhabarb. Monach. fol. Sennae & Passul. enucleat. aa ℔ss. Rhabarb. incis. & rad. Raphan. Rustican. aa ʒij. fol. Cochl. bortenf. Salv. aa M. iv. Aurantior. incis. N. iv. infunde in Congiis v. vel

vel vj. Cerevisiae non lupulatae, fermentationis tempore;
& quando ad maturitatem pervenerit, sit pro potu or-
dinario per dies xiv. vel xxj. praecipue vero sumat hau-
stum singulis Auroris.

Emplastrum Hystericum.

℞. Galbani in tinctura Castor. solut. & colat. ℥iij. Ta-
camabac. ℥ij. F. Emplast. pro umbilico.

Catharticum pro Infantibus tenellis.

℞. Syrup. Cicher. cum Rhabarb. cochl. j. parvulum.

Decoctum amarum Purgativum.

℞. Decoct. amar. duplicat. Senna ℥iv. Syrup. de Spina
Cervina ℥j. Elect. de succ. Rosar. ℥ij. M. F. Potio.

Laudanum liquidum Auctoris.

℞. Vini Hispanici ℔bj. Opii ℥ij. Croci ℥j. pulv. Cin-
nam. & Garyophyllor. aa ℥j. infundantur simul in B. M.
per duos vel tres dies, donec liquor debitam consistentiam
adquirat; Colatura servetur pro usu.

*De Adfectione, in foeminis Hysterica,
maribus Hypochondriaca, dicta.*

CUM à casu aliquo graviore molestum patitur humana anima, ataxiam concipiunt animales spiritus; urina subinde limpidissima copiose excernitur; sanitatis recuperandae spes omnis protinus abjicitur, & tristissima quaevis sibi ominantur aegrotae; quamcumque corporis partem Morbus infederit, (plurimas autem infidet) symptomata ei parti competentia confestim urgent: in capite apoplexia, hemiplegia soluta, statim à partu adoritur; spasmi epilepsiae per similes (vulgo uteri strangulatus, in quo venter & praecordia guttur versus intumescunt) infestant; *Clavus hystericus*, in quo dolor in capite atrocissimus, quem transverso pollice possis contegere, aegra interim materiam viridem bili porraceae parem evomente, misere excruciat; cordis palpitationem, tussim, passionem iliacam & colicam, nephritin, urinae suppressionem, aemulatur paroxysmus; vomitiones enormes, diarrhoeam, subinde excitat; externe in carne musculosa nunc dolorem, nunc tumorem, inducit, in tibiis hydropis instar; nec (quod mireris) intactos dimittit dentes; & saepe saepius adeo refrigerantur externae partes, ut cadaver plane referant; in risum & lachrymas effusissimas sine ulla ~~causa~~ ridicule erumpunt; ptyalismus nonnumquam eo gradu laborantes adficit, ut Mercurio delibutas facile crederes. Dolores hystericus quamcumque partem obsident; ubi discesserint, teneritudinem, quae tangi recusat, relinquunt, ac si verberatae fuissent carnes.

Mittatur Sanguis ad zviij .

Emplastr. de Galbano umbilico admoveatur. Sequenti mane adgrediatur usum sequentium Pilularum.

Rx. Pil. Coch. maj. zij. Castor. pulv. tgr. ij. Balsam. Peruv. gutt. iij. E. Pil. xij. Cap. iv. singulis vel alternis matutinis, pro ratione virium, hora 4^a vel 5^a matutina, superdormiendo.

Rx. Aq. Rutae ziv . Bryon. comp. zij . Castor. in nodulo ligat. & in vitro suspens. zss . Sacchar. Crystall. q. s. de quo capiat cochl. iv. vel v. in omni languore.

Post

Post has Pilulas sumtas utatur sequentibus:

℞. *Limatur. Chalyb. gr viij. cum s. q. Extract. Absinth.*
F. Pil. N. iij. Sumat summo mane, & repetantur
hora 5^a pomeridiana per xxx. dies, superbibendo
haustum Vini Absinthitis.

Sin forma Boli magis adrideat.

℞. *Conserv. Absinth. Roman. & flaved. Aurant. aa.*
ʒj. Angelic. condit. Nuc. Moschat. condit. & Tberiac. An-
dromach. aa. ʒʒ. pulv. Ari comp. ʒiij. Zinzib. condit. ʒij.
cum s. q. Syrup. de succ. Citr. vel, ejus defectu, Syr. Au-
rantior. F. Electuarium.

℞. *Elect. praescript. ʒij. limatur. Chalyb. gr. viij. cum*
s. q. Syrup. Aurantior. F. Bolus, sumendus mane & sero,
superbibendo haustum Vini Absinthitis, vel cochl. vj.
seq. Infusionis.

℞. *Rad. Angelic. Enul. Campan. & Imperator. aa. ʒj.*
fol. Absinth. vulg. Centaur. min. Marrub. alb. & Cha-
medr. aa. M j Cort. Aurant. duor. incis. Adfunde Vini
Hispanic. q. s. ad supereminentiam duorum digitorum.
Coletur tempore usus. Vel,

In Delicatulis Chalybs exhiberi poterit in forma
Pulv. sequentis.

℞. *Limatur. Chalyb. probe trit. ʒj. pulv. Ari comp. ʒvj.*
sem. Coriand. praeparat. Anisi, Foenicul. dulc. aa. ʒʒ.
Cinnamom. acutiss. Corall. rubr. praeparat. aa. ʒiij. Nuc.
Moschat. ʒij. F. omnium Pulvis subtilissimus, cui adde
Sacchar. albiss. ad pondus omnium, hujus capiant ē coch-
leari ʒʒ. bis in die per 4. dies, tum ʒj. bis in die per 40.
dies, superbibendo Cochl. vj. seq. Julap. vel Vini Ab-
sinthitis.

℞. *Aq. Lact. Alexiter. ʒxij. Gentian. comp. ʒiv. Ab-*
sinth. magis comp. ʒij. Sacchar. albiss. q. s. F. Julap.
Vel;

℞. *Vini Rbenan. Absinth. ʒʒ. aq Gentian. comp. ʒij.*
Syr. Caryophyll ʒj. F. Julap.

℞. *Myrrb. elect. Galban. & Asae foetidae, aa. ʒj. Ca-*
stor. ʒʒ. cum s. q. Balsam. Peruv. F. Pil. ē singulis
dracmis xij. Sumat iij. singulis noctibus, superbiben-
do aq. Bryon. compos. cochl. iij. vel iv. per totum decur-
sus hujus processus.

Si Pilulae praescriptae ventrem moverint, utatur
sequentibus; ℞.

Rx. *Castor.* ℥j. *sal. Succin. volatil.* ʒ℥. cum s. q. extract.
Rutae F. Pilulae No xxiv. Cap. iij. singulis noctibus,
 superbibendo *Julapii Hysteric. cocbl.* iij. vel iv.

Sp. C. C. ad gutt. xvj. vel xvij. in aqua aliqua adpropria
 saepius exhibitus, valde confert.

Si vero his non cedat remediis, tum capiat sequentes
Pilulas;

Rx. *Trochisc. de Myrrb. pulv.* ℥j *Balsam. Sulphur. Ter-*
ebinth. gutt. iv. cum s. q. *Gumm. Ammoniac. solut. F.*
Pil. No iv. Cap. mane & fero, superbibendo *Julap.*
Hysteric. cocbl. iv. vel v. instillando *Sp. C. C.* gutt. xij.

Electuarium Antiscorbutic. cum aqua ibidem descripta
 prodest in his Adfectionibus, ut & *Electuar. corroborans*
 cum additione *Conserv. Cocbl. hortens.* ʒj. *pulv. Ari compos.*
 ʒvj. superbibendo praescriptam aquam.

At si Adfectus his non cedat remediis, eundum est
 ad aquas ferreas; & si neque his, tum ad *Sulphureas*,
 quales sunt *Bathonienses.*

Inter bibendum aquas ferreas haec observanda: Si
 aliquod Symptoma gravius acciderit, quod potationi
 aquarum referri potest, tunc ab iis aeger abstineat, donec
 Symptoma istud penitus evanuerit. Aeger in earum
 usu per sex septimanas ad minimum, vel potius
 ad duos menses perseveret. *Zinziber conditum*, vel
Semina Carui Saccharata ad calefaciendum ventricu-
 lum subinde sumat. *Pilulae* etiam *Hystericae* iij. devo-
 rari possunt per primas x. noctes, superbibendo *Jul.*
Hister. cobl. iv, vel v.

Quoad usum aquarum *Bathoniensium*, duobus diebus
 bibat eas, ac tertio die per modum Balnei eas ingre-
 diatur, atque ita alternatim per sex septimanas vel
 duos menses.

Si *Chalybs* justo plus corpus calefaciat, tum per
 ejus usum, quarta quaque aurora sumat *Aq. Mineralium*
purgantium ℥iv. Quae tametsi alvum moveant,
 haud tamen tumultum cient, ut solent Cathartica ex
 officinis deprompta.

Si *Chalybs* magnas perturbationes inducat, *Lauda-*
num, aqua aliqua *Hysterica* mistum, singulis noctibus
 ad tempus aliquod propinandum.

Cum à morbi diuturnitate fractae & atritae fuerint vires, Venaesectio & Cathartica non sunt praemittenda, sed & Chalybe statim incipiendum.

Ubi symptomata sunt mitiora, satis est, sanguinem mittere, & alvum solvere ad dies iij. vel iv. dein Pilulas Hystricas ad dies x, mane & sero exhibere.

In dolore intolerabili, vomitione & diarrhoea enormioribus, exhibendum *Laudanum*, & postea corroborandi spiritus; at, modo per vires liceat, ante usum Laudani educatur è venis sanguis, & catharticum propinetur, in viraginibus praesertim & sanguineo temperamento praeditis: in debilioribus autem, & haud pridem paroxysmum passis, sufficit ventriculum congio uno lactis cerevisiati hausto, & mox per vomitum rejecto, detergere; dein largam dosin *Tberiacae Andromachi* vel *Elect. Orvietan.* imperare, & cochl. aliquot liquoris alicujus spirituosi cum paucis *Laud. liquid.* gutt. superbibenda dare. Quod si aegra jam pridem vomuerit, & ulterius emeticis sollicitare periculo vacabit, *Laudanum* sine mora propinandum est, ea dosi, quae symptoma vincat, & post singulas vomitiones toties quoties repetendum, in forma potissimum solida, vel in liquida, in parco vehiculo, viz. gutt. aliquot in cochl. j. aq. *Cinnam. fortior.* aegra interim conquiescente, & caput immotum tenente.

Perdomito symptomate, mane & sero, ad dies paucos, continuetur usus *Laudani*.

Haec duo diligenter notanda; quod cum semel post evacuationem *Laudano* uti coeperimus, ea dosi, donec illa toties repetita sumendum est anodynum, donec symptoma omnino fuerit debellatum, interjecto tantum spatiolo inter singulas doses, ut quid prior praestiterit, ante noscamus, quam alteram ingeramus; deinceps cum *Laudano* morbum adgredimur, nihil movendum est, nihil evacuandum, vel per mitissimum enema.

Tberiacae Andromachi crebro, diuque usurpata, magnum est in hoc, & aliis morbis quamplurimis à caloris & concoctionis defectu ortis, remedium.

Vina

Vina Hispanica gentiana, absinthio, angelica, centauro, cort. aurant. flavedine, aliisque corroborantibus infusis medicata, si ad aliquot cochlearia ter in die potentur, admodum conferunt; modo aegra tenui non fuerit biliosoque corporis habitu.

Cortex Peruv. ad ʒj. mane & fero per septimanas aliquot deglutitus, praesertim in spasmodicis Hystericis miras habet vires.

In tenui biliosoque corporis habitu posset usurpari *diaeta lactea*, praecipue in Colica Hysterica, si modo ea incommoda possint superari, quae primis fere diebus adportat; quod nempe tum in ventriculo coagulatur, tum etiam viribus corporis in statu conservandis, sustentandisque, minus sufficiat.

Nihil tamen aequè sanguinem spiritusque fovet & confirmat, ac diu multumque singulis fere diebus equo vehi, nec itinera in curru facta suo carent successu.

De Febre Depuratoria Annorum

1661, 62, 63, 64.

Si aeger juvenis sit, extrahatur sanguis è brachio, & eodem die post aliquot horas, vel sequenti die, duabus horis post leve prandium *Emeticum ex infus. Croc. Metallorum*, (paratis *Zythogal.* ℞. vj. vel viij. ut quoties vomuerit, aut alvum exoneraverit, è vestigio sumatur haustus) exhibeatur; & post finitam operationem Emetici hoc vel simile *paregoricum*

℞. *Aq. Cerasor. nigr.* ʒi℞. *aq. Epidem.* ʒ℞. *Laud. liquid. gutt.* xvj. *Syr. Caryophyll.* ʒij. *M. F. Haustus.*

Vomitoria ex *Inf. Croc. Metall.* parata puerulis, ul-
tisve infra adolescentiam constitutis, vel minima quan-
titate non est tutum exhibere.

Post hunc diem usque ad undecimum vel duodeci-
mum, singulis Auroris, injiciatur *Enema* sequens;

℞. *Decoct. commun. pro Clystere* ℞j. (vel lactis vac-
cini eandem quantitatem) *Sacchar. culinar.* ʒi℞. *Syrup. Violar. aa.* ʒij. *F. Enema.*

Post

Post dictum diem alvus constipari permittatur, quo materia febrilis citius concoquatur; ad quem etiam finem Cardiacae moderata, his ultimis diebus, exhibita, adprime conducunt; ut,

R. Pulv. è Cbel. Cancror. comp. gr. xiv. Elect. de Ovo
Æ. cum s. q. Syr. Caryophyll. F. Bolus, sumendus octa-
va quaque hora, superbibendo sequentis Julapii coch.
v, vel vj.

R. Aq. lact. Alexiter. Cerasor. nigr. aa. ℥iij. Aq. Epi-
dem. & Syr. Caryophyll. aa. ℥j. M. F. Julap. vel alia his
similia.

Hac Methodo sollicite observata, usitato circa xv. diem (tum ex laudabili in urina separatione, tum ex manifesta Symptomatum omnium remissione) tempestivum esse Potionem Purgantem communem exhibere percipies.

Accidit interdum, maxime in Senibus, curata febre, & purgato corpore, aegrum nihilominus valde debilem esse, & quandoque tussi, interdum etiam screatu, magnam glutinosi, viscosique, phlegmatis copiam expectorare; Hoc in casu vinum Malaganum, annosum, cum pane tosto ei immisso, bibat aeger.

Si superveniat Iliaca passio, praescribatur *sal. Absinthii* ℥j. *ex cochl. j. succ. Limonum*, mane & sero; inter mediis temporibus capiantur *Aq. Mentb. stillat. sine saccharo, cochl. aliquot*, bis quaque hora; dum haec fiunt, *catulus vivens* nudo ventri indefinenter adcumbat: postquam dolor cum vomitu per biduum, triduumve, cessaverit, exhibeatur *Pil. Coch. maj. ℥j. in aq. Menthae soluta*, nec removendus catulus ante Pilularum usum.

Ad recidivam praecavendam persistat in usu praedictae aquae per longum tempus, & duplicatis pannis laneis ventrem a frigore defendat.

De Febre Pestilentiali Annorum

1665, 66.

Post Venæsectionem in lecto celebrandam, aeger stragulis obruatur, & Lacinia lanea sincipiti adligetur tum, si vomitus non adsit, hoc vel simile Hydroticum exhibe.

Rx. Theriac. Andromach. 3℥. Elect. de ovo Dj. pulv. cochel. Cancr. comp. gr. xij. Coccinel. gr. viij. Croc. gr. iv. cum s. q. succ. Kermes, F. Bolus, quem sumat sexta quaque hora, superbibendo cochl. vj. seq. Julap.

Rx. Aq. Card. benedict. & Scord. compos. aa. ℥iv. aq. Theriacal. stillatit. ℥ij. Syr. Caryophyll. ℥j. M. F. Julapium.

Si adsit Vomitus, Hydroticum differatur, donec, solo tegumentorum pondere, sudor promanare incipiat, linteaminis parte vultui superinducta.

Incepta Diaphoresis haustulis Zythogalae Salvia alteratae, vel Cerevisiae, cui macis aliquantulum incoxeris, subinde repetitis, ad naturalis diei spatium (i. e. horas 24.) est continuanda; in sudore licet jusculis confortativis aegrum reficere.

Ubi tumor enatus fuerit, venam aperire non sustinui; per horas adhuc à finito sudore xxiv, aegro se in lecto continente, frigus caute devitetur. Indusium sponte sua in corpore arescere permittatur, potulenta omnia calidiuscule hauriantur, & Zythogalae Salvia alteratae usus etiamnum continuetur; in seq. luce Potio purgat. communis exhibeatur.

Anni 1667, 1668, Febrim Variolosam & Variolas produxerunt.

Anni 1669, 70, 71, 72, Febrim Dysentericam.

Anni 1673, 74, 75. Febrim Comatosam.

Curationem Februm horum Annorum non attingo; quoniam methodo in Febre anni 1685, &c. descripta, curari eas potuisse autumo.

De Febris Intermittentibus.

Cum rigore & horrore adoritur paroxysmus, quibus mox succedit calor, & huic tandem sudor, & subsequens *ἀπορροή*: licet in primis morbi diebus, autumno maxime, aliquoties remissio potius quam intermissio perlentiscitur, in calore aequae ac in rigore vomiturit ut plurimum, ac vehementer, aegrotat miser, cum siti & lingua arida. In tenera aetate abdominis inflatio, in adultis crurum tumor, Febris solutionem; tonsillarum dolor, rauco, oculi cavi, facies Hippocraticea, Mortem denuntiant.

℞. Cort. Peruv. subtiliss. pul. ℥j. cum s. q. Syr. Caryophyll. vel de Rosis siccis; F. Electuarium dividendum in xij. doses; quarum unam capiat quarta quaque hora, superbibendo Vini cujuslibet haustum, incipiendo immediate post paroxysmum.

Si autem praescripti Boli ventrem moverint, in haustu Vini dentur gutt. x. Laudan. liquid. singulis vel alternis vicibus, post adsumptionem Boli, ut opus fuerit.

Ad recidivam praecavendam (praecipue in Quarta) repetatur processus praedictus, singulis septimanis, per tres alias vices.

Sin forma Pilularum magis adrideat.

℞. Cort. Peruv. pulv. ℥j. cum s. q. Syr. Caryophyll. F. Pilulae mediocris magnitudinis, quarum capiat j. quarta quaque hora.

℞. Cort. Peruv. pulv. ℥ij. Vin. Rhenan. ℔ij. stent simul in Infusione frigida, & coletur per manicam Hippocratis. Usus tempore capiantur ℥ijj, tertia vel quarta quaque hora.

Sin ob vomituritionem fere continuam Corticem deglutire nequeat aeger, tum sexies vel octies spatio duarum horarum, succi Limonum recens expressi cochl. j. cum sal. Absinth. ℥j. adsumat; dein Laud. liquid. gutt. xvj. cum aq. Cinnam. fortioris cochl. j. ac brevi post, cessante vomitu, Corticis usum adgrediatur.

In Intermittentibus Vernalibus nonnumquam emeticum tempestive propinatum, ut nempe ante paroxys-

mun negotio suo defungi possit, felicissime successit. Nonnumquam Enema in diebus intermittentibus, per triduum vel quatrimum injectum, Curationem absoluit.

Quae sequenti quoque modo tentari potest.

Rx. *Serpentar. Virgin. subtiliss. pulverisat. gr. xv. Vin. alb. ℥iij.* Sumat duabus horis ante Paroxysmum, & stragulis coopertus aeger sudet per iij. vel iv. horas, idem faciendo per duas alias vices ante Paroxysmum.

Si ab ingeminatis paroxysmis summe debilis fuerit, aeger,

Rx. *Conserv. flor. Borrag. Bugloss. aa. ℥j. Conserv. Anthos ℥i. Cort. Citrei cond. Nuc Mosch. condit. Theriac. Androm. aa. ℥iij. Confect. Alcherm. ℥ij. M. F. Opiata: Cap. ad quantitatem avellanae mane & vespere, superbibendo Cochlearia paucula alicujus aquae Epidem. simplicioris, Saccharo edulcoratae, interdicto interim nematum usu.*

Si sub morbi exitum occurrat Hydrops, nondum tamen depulsa Febre, Curatio non est instituenda remediis purgantibus, sed infusionibus *rad. Raph. Rust. summit. Absinth. Centaur. min. Laccar. Junip. cinerum Genistae &c. in Vino factis*: exulante autem Febre, cathartici & aperientibus.

Pro Infantibus Febre Intermittente laborantibus.

Rx. *Aq. Cerasor nigr. & Vini Rhenani aa. ℥ij. Cort. Peruv. subtiliss. pulv. ℥iij. Syr. Caryophyll. ℥j. M. F. Julap. Cap. cochl. j, alterumve, pro ratione aetatis, quarta quaque hora, donec Paroxysmi non amplius diserutient; instillando alternis vicibus, si Diarrhoea adfuerit, Laud. liquid. gutt. j. vel ij.*

*De Febre Stationaria, ab Anno
1685, ad 90.*

CAlor & frigus se invicem excipiunt; artus pariter & caput dolent; pulsus interim fere sanus; nonnumquam tussis; dolor circa collum & fauces; exacerbatio Febris prope noctem; inquietudo; sitis; lingua vel humida, & ex omni parte pellicula alba & scabra vestita, vel sicca, fusci coloris in medio; quam partem undique cingit fimbria inalbescens. A jugi in lecto decubitu coma & phrenesis; à calido regimine petechiae, maculae purpureae, eruptiones (quas vocant) miliares, morbillis magis rubentes; pulsus inordinatus tendinum subsultus, atque ita tandem mors. Sudores in initio symptomatici divexant, qui, si ab arte provocentur, viscosi à capite erumpunt, & materiam morbificam in caput aut in artus transferunt.

Mittatur Sanguis ad 3x. è brachio. Reiteretur Venaesectio, si modo respirationis difficultas, dolor capitis inter tussendum lancinans, & alia signa Peripneumoniae nothae adsint. In hoc casu tam Venaesectio quam Catharsis repetenda, donec aeger convaluerit.

Vesperis adplicetur Epispasticum, & sequenti aurora Potio Lenitiva praescribatur; quae ad tertiam vicem alternis diebus repetatur; & hora somni post Catharsin haustus pacificus propinetur.

R. Aq. Paralyf. ʒiij. Syr. de Mecon. ʒj. Succ. Limon recent. extract. cocbl. ij. M. F. Haustus.

Aphthae & singultus, sponte sua post curationem Febris supervenientes, sponte evanescent. Si in longum tempus decurrant, facile fugantur *Cortic. Peruv. ʒj. cum Syr. Papav. Rboead. q. s. in form. Electuar. vel Pilular. redacta*, superbibendo haustum lactis deflorati. Remedium hoc certissime scopum attinget, si non frustrantur ejus vires, ex jugi aegri in lecto decubitu.

Diebus à purgatione liberis sequentia praescribantur:

Rx. *Conserv. Lujul. & Cynosbat. aa. ʒj. Conserv. Berber. ʒʒ. Crem. Tart. ʒj. cum s. q. Syr. de Limonib. F. Electuarium*, de quo capiat ad magnitud. Nuc. Moschat. ter in die, superbibendo sequentis *Fulapii cochl. vj.*

Rx. *Aq. Portulac. Lactuc. Paralys. aa. ʒiij. Syr. de Limonib. ʒiʒ. Syr. Violar. ʒj. M. F. Fulapium.*

Vel Rx. *Aq. font. lb. j. Aq. Ros. succ. Limon. Sacch. albiss. aa ʒiv. Coq lento igne, dum despumaverint; Cap. ʒiij. ad libitum. Praescribatur quoque sequens Gargarisma:*

Rx. *Succ. Pomor. agrest. lbʒ. Syr. de Rub. Id. ʒj. M. F. Gargarisma.*

Si Febris ita ventriculum infestet, ut aeger potionem retinere nequeat, *Pil Coch. maj. ad ʒij. exhibeantur; tum etiam Hypnoticum est concedendum, v. gr. Laudan. Londin. gr. iʒ. cum simili quantitate Mastich. vel Laudan. liquid. gutt. xvij. in aq. Cinnamon. bordeat.*

ʒj *Decoctum album paratum ex C. C. usti ʒj. in aquae communis lbij. cocti, & postea Saccharo albisimo edulcoratum fit pro potu, ut & Cerevisia tenuis pro libitu.*

Post Catharsin bis celebratam concedatur aegro Pullorum carnibus vesci, & post ultimam purgationem, modo Febris aliquantulum deflagraverit, Vini Canarini cochl. iij. vel iv. mane & sero, ut & post prandium, per dies aliquot propinentur.

In Phrenitide, ut & Comate, nihil perinde confert atque aegri caput radere, nullo admoto Emplastro, sed Pileolo tantum.

Si (quod foeminis Hystericis quandoque accidit,) post V.S. & purgationes hujusmodi iteratas, etiamnum duret, procurratque Febris, modo signa Peripneumoniae & inflammationis circa partes vitales absint, singulis noctibus *paregoricum* & medicamenta hystERICA, bis vel ter in die, injungantur.

De Infantibus Febre Stationaria laborantibus.

Hirudines duae utrimque pone aures adplicentur;
dein Emplastr. Epi/pasticum cervici admoveatur.
Cerevisia, qua Rhabarbarum fuerit infusum, purge-
tur.

Si post Catharsin Febris intermittere videatur, tum
Fulapium cum Cortice Peruviano (in Capite de Febre
Intermittente pro Infantibus descriptum) exhibeatur.

De Febre Scarlatina.

Aestate exeunte Infantes praecipue infestat. Rigent
& horrent sub initium; nec tamen admodum ae-
grotant; cutis universa maculis parvis, rubris, cre-
brioribus, latioribus, & magis rubentibus quam in
morbillis, interstinguitur: Ad duos tresve dies per-
sistunt, quo quidem tempore evanescunt, & deceden-
te subjecta cuticula, squammulis furfuraceis, ad instar
farinae, cutis conspergitur.

℞. C. C. usti, & pulv. è Chel. Cancr. comp. aa. ʒʒ. Co-
cinel. gr. ij. Sacchar. crystal. ʒj. M. F. Pulvis subtiliss. in
xij. chartulas dividend. quarum unam capiat sexta qua-
que hora, superbibendo cochl. ij. vel iij. sequentis Fu-
lapii.

℞. Aq. Cerasor. nigr. aq. Lactis Alexiter. aa. ʒiiij. Syr.
è succ. Citrei ʒj. M. F. Fulap.

Adplicetur etiam Epispasticum cervici, & qualibet
nocte paregoricum ex Syr. de Mecon. propinetur, & post-
quam symptomata cessaverint, purgetur aeger.

De Pleuritide.

INter Ver & Aestatem dominatur. A rigore & horrore orditur, quos statim comitantur calor, sitis, inquietudo & cetera febrium symptomata; elapsis pauculis horis, aeger vehementi dolore punctorio, in laterum alterutro, circa costas corripitur, qui nunc versus omoplatas, nunc spinam, nunc anteriora pectoris sese propagat; tussi crebra excruciat. Materia sputo rejecta in initio morbi pauca est & tenuis, & saepe sanguinis particulis intermixta; progressu vero copiosior, & magis concocta, sanguine etiam permixto. Febris pari passu incedit cum tussi, sputo sanguinis, dolore, & pro ratione liberioris expectorationis sensim imminuitur; nunc alvus est adstricta, nunc soluta nimis. Eductus è vena sanguis sevi liquati speciem praese fert, ubi refrikerit.

Mittatur sanguis è brachio lateris adfecti ad 3x.

Rx. Aq. Papav. Rhoead. 3iv. Sal. Prunel. 3j. Syr. Violar. 3j. M. F. Haustus, sumendus statim à prima Venaesectione.

Rx. Amygd. dulc. excorticat. N. v. sem. Melon. Pepon. aa. 3ß. sem. Papav. alb. 3iij. aq. bord. 3iij. aq. Rosar. 3ij. cum s. q. Sacchar. Cand. F. s. a Emulsio; cap. 3iv. quarta quaque hora.

Rx. Decoct. Pectoral. 3ij. Syr. Violar. & Cap. Ven. aa. 3iij. M. F. Apozema; cap. 3iij. ter in die.

Rx. Ol. Amygd. dulc. 3ij. Syr. Violar. & Cap. Ven. aa. 3j. Sacchar. Cand. q. s. M. F. Eclegma, de quo saepe lambat.

Oleum Amygd. dulc. per se, vel Oleum Sem. Lini recentius Extractum exhiberi potest.

Rx. Ol. Amygd. dulc. Libior. & Unguent. Dialthaeae, aa. 3j. M. F. Linimentum, quo inungatur latus adfectum mane & fero, superimponendo fol. Brassicae.

Repetatur Venaesectio ad tres alias vices ad eandem quantitatem, quatuor diebus continuis, ubi dolor & respirandi difficultas suadent.

De Peripneumonia notha.

Ingruente hieme, & saepe sub ejus exitum, emergit; insultu primo nunc incalescit, nunc friget aeger; ex motu quolibet vertiginosus est; rubent & inflammantur genae oculique; tussit; & inter tussendum dolor capitis lancinans premit potulenta vomitu rejicit; urina turbida est & intense rubet; sanguis pleuriticorum aemulus; anhelus crebro & celeriter spiritum ducit, dolente thorace. Ab Asthmate sicco plane distinguitur, quod in isto nusquam comparent febris indicia, in hac manifesto se produnt, licet minora longe & magis obscura, quam in Peripneumonia vera.

Mittatur sanguis è brachio dextro ad ℥x . Die sequenti aeger hanc potionem sumat:

℞. Cassiae rec. extract. ℥j. Glycyrrh. ℥ij. Ficus pingues No. iv. sol. Senn. ℥iij. Agaric. trochiscat. ℥j. coq. i. q. aquae ad ℥iv. in Colatur. dissolv. Mannae ℥j. Syr. Rosar. solut. ℥℥.

Si vero potionem adsumere nequeat, capiat *Pil. coeb. maj. ℥ij*, hora quarta matutina.

Sequenti die celebretur iterum Venaesectio ad eandem quantitatem; ac postero die reperatur Catharsis, quae porro repetenda est alternis diebus, vel post majora intervalla, pro ratione virium: Atque insuper si Symptomata non cessaverint, extrahatur iterum sanguis semel adhuc, bis, vel saepius, diebus aliquot interjectis, prout res postulaverit; sed ut plurimum Venaesectio bis celebrata sufficiet. Interim, dum haec fiunt, praesertim in diebus à purgatione vacuis, utatur *Decocto Pectorali, Eclegmate, & oleo Amygd. dulcium*, in Pleuricide descriptis.

De Rheumatismo.

Rigorem & horrorem & cetera febrium symptoma-
ta patiuntur; elapso die uno alterove (est & ubi ci-
rius) dolor adest atrox, nunc in hoc, nunc in illo ar-
tu, in carpis, humeris & genubus praesertim, vicissim
hos relinquens & illos occupans; rubore & tumore in
parte, quam postremum adfecit, adhuc residuis. Fe-
bris sensim evanescit, manente dolore, quin & non-
numquam immanius saeviente. In *Lumbagine Rheu-
matica* immanis dolor adest, circa lumborum regio-
nem fixus, nephritin mentiens, nisi quod aeger non
vomituriat; qui procumbere nequit, sed vel è lecto
exilit, vel super eodem erectus sedet, corpore per-
petua agitatione nunc versus anteriora, nunc postero-
ra inclinato. Sanguis pleuriticorum similis.

Mittatur Sanguis è brachio lateris adfecti ad 3x.

*R. Aq. Nymph. Portulac. Lactuc. aa. 3iv. Syr. de Li-
monib. 3iib. Syr. Violac. 3j. M. F. Julap. de quo bibat
ad libitum.*

Praescribenda *Emulsio* 4. *Sem. Frigid. maj.*; *Catapla-
sma* è mica Panis albi. & *Lacte Croce tincto* adplice-
tur parti dolenti.

Die sequenti eadem sanguinis quantitas detrahatur;
atque iterum, die uno vel altero interjecto, reitere-
tur; atque porro quater vel pluries, si opus fuerit;
hoc observando, ut post secundam Venaesectionem
majora sint intervalla inter singulas sanguinis missio-
nes.

Diebus à Phlebotomia vacuis *Enema* è *Lacte saccha-
rato* subinde injiciatur, vel sequens;

*R. Decoct. commun. pro Clyster. 3bj. Syr. Violar. &
Sacchar. culinar. aa. 3ij. M. F. Enema.*

Si imbecillitas aegri repetitionem Phlebotomiae
non ferat, tum, post secundam vel tertiam Venaese-
ctionem, Curatio hac methodo tentanda.

Capiat alternis diebus *Potionem purgativam commu-
nem*, donec convaluerit, & iisdem noctibus *Parego-
nicum ex Syr. de Mecon.*

Sin his remediis non cedat, & aeger ob imbecillitatem evacuationes qualescumque ferre nequeat, adgrediatur usum *Elect.* & *aq. Antiscorbut.* in Scorbuto descript. quae etiam remedia locum habent in Rheumatismo Scorbutico.

In Juvenibus, atque iis, qui temperate vixerunt, vino non plus aequo dediti, Rheumatismus Diaeta simplici admodum refrigerante, & mediocriter nutriente, aequae feliciter, ac repetitis Venae sectionibus (quas minus ferre queant) profligari potest. Ex. gr.

Solo *Lactis sero* ad dies quatuor vescatur aeger; postea praeter serum pane similagineo, semel in die loco prandii, donec penitus convalescat; nisi quod postremis diebus iterum panem in coenam indulgere liceat. Symptomatis cessantibus, carnes pullorum elixorum, ceteraque eupepta concedantur; tertio autem quoque die solo *lactis sero* victitet, donec tandem pancratice valeat.

De Febre Erysipelatosa.

NUlla non corporis pars, praesertim facies, tumet, dolet, & summe rubet; pustulae densae, parvae, in vesiculas subinde facessunt, quae per frontem caputque serpunt; oculi tumore obruti; rigor & horror, atque reliqua febris indicia, adsunt. In *alia* huius morbi specie, liquorum attenuantium potationi superveniente, febricula adest, pustulae urticarum puncturas referentes, nonnumquam in vesiculas sublatae, mox recedentes, tuberculorum more sub cute se condentes, maxime pruriunt, & scalpendo rursus apparent. Est & *alia* eruptionis species, pectus ut plurimum obsidens; macula nimirum lata, cuti vix supereminens, porriginosa, cum squammulis flavis; qua vigente, aeger bene se habet, eadem evanescente leviter aegrotat; urina turbida & flava, iisdem remediis, quibus pruritus ferinus, cedit; vino utatur aeger & carnibus eupeptis.

Mittatur sanguis è brachio ad zix . vel x . Die sequenti sumat *Potionem communem purgativam*.

$\mathcal{R}$. Rad. Althaeae & Lilior. aa zj . fol. Malv. Sambuc. Verbasc. flor. Chamaemel. Melilot. summitat. Hyperic. & Centaur. minor. aa M. j. sem. Lini , Foenigraec. aa zss . coq. s. q. aq. ad lbij . Coletur liquor, & tempore usus adde singulis libris decocti Spir. Vini zij . Stuphae è panno laneo huic decocto immerfae, ac expressae, calide admoveantur bis in die, & pars adfecta post fortum sequenti *Mistura* illinatur.

$\mathcal{R}$. Spir. Vini lbss . Theriac. Androm. zij . pulv. Piperis longi, & Caryophyll. aa zij . F. *Mistura*, qua Charta Emporetica madefacta parti adfectae circumvolvatur.

Si primae Venae sectioni non cedat morbus, tum repetatur, & nondum cessante, ad duas alias vices celebretur, interposito semper die uno.

Diebus à Venae sectione liberis *Enema è Lacte cum Syr. Violarum*, *Emulsio refrigerans*, & *Fulap. refrigerans*, sunt praescribenda.

De Pruritu ferino, & inveteratis cutis Eruptionibus, quae Venae sectioni & Catharsi non cedunt.

$\mathcal{R}$. Theriac. Andromach. zss . Elect. de ovo zj . rad. Serpentar. Virgin. subtiliss. pulver. gr. xv. l. apid. Bezoar. Oriental. gr. v. cum s. q. Syr. è conditur. Citrei F. Bolus, hora somni sumendus per dies xxj. superbibendo cochl. vj. sequent. Fulapii.

$\mathcal{R}$. Aq. Card. benedict. zvj . aq. Epidem. & Theriacal. stillat. aa. zij . Syrup. Caryophyll. zj . M. F. Fulap.

Singulis matutinis capiat liquoris possietici lbss . calide, & sudet horae unius spatium.

His finitis, si Pustulae adhuc non evanuerint, sequenti *Linimento* partes adfectae inungantur.

$\mathcal{R}$. Unguent. ex Oxylapatba zij . Unguent. Pomati zj . flor. Sulphur zij . ol. Rhodii ss . F. *Linimentum*.

Verumtamen Medicamenta praescripta haud usurpentur, nisi Venae sectione & Catharsi rite praemissis.

De Angina.

Angina inter Ver & Aestatem ut plurimum adgreditur. Sequuntur febris insultum dolor & faucium inflammatio; unde à tumore uvulae, tonsillarum, & laryngis, nec deglutire queat aeger, non spiritum ducere.

Mittatur Sanguis è Brachio copiose. Tangantur partes inflammatae *Melle Rosaceo, Sp. Vitrioli, vel Sp. Sulph. ad summum acorem permisto, vel Sp. Vitrioli solum.* Mox *Gargarisma* sequens usurpetur, non vulgari modo; sed ita ut sine ulla agitatione in ore contineatur, donec incalescat; dein exspuatur, & repetatur subinde.

R. Aq. Plantag. Ros. rubr. & Sperm. Ranar. aa ℥iv. album. Over. in aquam agitando redact. No. iij. Sacchar. crystall. ℥iij. M. F. Gargarisma.

Emulsio Refrigerans, in Pleuritide descripta, indies sumatur.

Sequenti mane, nisi febris & dolor inter deglutendum remiserint, Venae sectio repetatur, Catharsi in diem posterum rejecta, alias Catharticum lenitivum exhibeatur.

Manente adhuc adfectu, (quod oppido rarum) repetatur adhuc Venae sectio, & Catharsis; Epispasticum amplum ac forte, adplicetur cervici post primam Venae sectionem.

Omni mane, nisi diebus purgationi datis Enema refrigerans & emolliens injiciatur; Diaeta tenui utatur aeger, & lecto per horas aliquot quotidie absistat.

In his omnibus Febribus, quas Intercurrentes appello, ut etiam in illa, quae Stationaria est, caute observandum, quod aeger à lecto abstineat magnam diei partem, ut jusculis hordeaceis, avenaceis, ac id genus aliis victitet, & cerevisiam tenuem lupulatam, & hydrogalam, pro potu ordinario bibat.

De

De Morbillis.

INfantes plerumque impetunt. Primo die rigent horrentque, calent & frigent alternatim. Secundo consummatam febrim accersunt. Aegritudo vehemens, sitis, inadpetentia, lingua alba (non vero sicca) tussicula, capitis & oculorum gravedo, & somnolentia perpetua, acriter premunt; humor è naribus & oculis jugiter stillat; quae lachrymae certissimus Morbillorum signum. Huc accedunt sternutatio, tumor palpebrarum paulo ante eruptionem, vomitus, diarrhoea, cum dejectionibus colore viridi, in dentientibus praefertim. Symptomata ingravescent ad quartum usque diem, quo quidem die (nonnumquam quinto) in fronte & facie maculae parvae, rubrae, pulicum morsibus per similes prodeunt, quae numero & magnitudine auctae racematim coalescent, & faciem maculis rubris majusculis interstinguunt: Hae maculae è parvulis papulis, supra cutim paululum elevatis conflantur, quarum protuberantia digito levi, vix oculorum acie, reprehendi possit.

A facie, quam primo solum occupant, ad pectus, ventremque, crura deinde tibiasque, propagantur maculae; in his autem partibus latae & rubrae, superficiem cutis non superantes conspiciuntur. Eruptione Morbillorum non perinde deliniuntur symptomata ac in Variolis. Vomitus post eruptionem nullus; sed tussicula & febris cum spirandi difficultate intenduntur, in oculos defluxio, somnolentia & inadpetentia perseverant. *Die sexto* aut circiter frons & facies asperescunt, emorientibus pustulis, ruptaque cuticula; in reliquo corpore maculae latissimae sunt, & maxime rubescunt. *Octavo* circiter die in facie evanescent, & vix in reliquo corpore permanent. *Nono*, nullae prorsus sunt; per faciem vero & artus, quandoque & totum corpus in farinam quamdam & squammulas facessunt; & tunc temporis febris, spirandi difficultas & tussicula augentur. In adultis à calido regimine livefcunt primo, mox nigrescent exanthemata.

Rx. Decoct. Pectoral. Elix. Syrup. Violac. & Cap. Ven. aa ʒiſſ. M. F. Apozema; capiat ʒiij. vel iv. ter vel quater in die.

*Rx. Ol. Amygd. dulc. ʒij. Syr. Violar. & Cap. Ven. aa ʒj. Sacchar. Cand. albiff. q. ſ. M. F. Eclegma, de quo ſae-
pius lambat, praecipue quando tuſſis urget.*

Rx. Aq. Ceraſor. nigr. ʒiij. Syr. de Mecon. ʒj. M. F. Hauſtus ſingulis noctibus ſumendus, à primo morbi inſultu, uſque dum convaluerit aeger; doſin augendo vel imminuendo pro ratione aetatis.

Aeger ſe contineat in lecto per biduum, poſt pri-
mam eruptionem.

Si poſt Morbillorum diſceſſum, Febris, reſpirandi difficultas, & alia Symptomata Peripneumoniam men-
tientia ſupervenerint, ſanguis liberaliter extrahendus è
brachio, ſemel, bis, vel ter, prout opus fuerit, con-
venienti ſpatio interpoſito inter ſingulas Venae ſectio-
nes; Atque etiam continuentur decoctum Pectorale ſu-
pra deſcriptum ut & Loboch, vel Ol. Amygd. dulc. per
ſe. Circa diem xij. ab invaſione Cathartico lenienti
purgetur.

Diarrhoea, quae Morbillos excipit, Venae ſectione
ſanatur.

De Variolis.

Diſtinctae ſunt vel Confluentes: & in *Diſtinctis* in-
vadunt rigor & horror; calor intenus; capitis
& dorſi dolor vehemens; vomituritio; in adultis in-
gens in ſudores propenſio (& hinc minime confluxu-
ras eſſe licet conjicere); dolor ſub ſcrobiculo cordis
ſi manu prematur; ſtupor & ſomnolentia, nonnum-
quam & inſultus epileptici (in infantibus praefertim)
quibus ſi, dentitione peracta, corripiantur, in pro-
cinctu eſſe Variolas poſſis praedicere; ita ut ſi forte
inſultum epilepticum ſub vesperam patiantur, ſequen-
ti aurora in conſpectum ſe daturae ſunt Variolae, mi-
tes ut plurimum & rariffime Confluentes. Quarto in-
cluſive ab invaſione die, nonnumquam ſerius, raro
tamen

tamen ante illum, erumpunt, quo tempore vel minuuntur Symptomata vel prorsus evanescent. In eruptione autem subrubrae primo pustulae, tenuissimarum acicularum puncta aequantes, sparsim se produnt per faciem, collum, pectus, & corpus universum; tunc in faucibus dolor, qui cum pustulis surgentibus augetur. Circiter *octavum* à primo insultu *diem* intervalla pustularum, prius alba, rubere jam incipiunt, in tumorem attolli, & dolore tensivo adfici; extenduntur palpebrae, & ut vesica inflata oculos claudunt. Proximae à facie intumescunt manus, digitique distenduntur; pustulae faciei antea laeves & rubrae, jam asperae (primum maturationis indicium) & subalidae apparent; succum insuper luteum, colore à flavo non abludentem, evomunt; faciei & manuum inflammatio jam summa in pustularum interstitiis colorem exhibet floridum, & Rosarum Damascenarum aemulum; quem quidem colorem, quo mitiores sunt Variolae, eo magis tum pustulae tum cutis interjecta adamussim exprimunt: Quae faciem occupant pustulae, asperiores quotidie ac magis flavae pro maturationis ratione; quae manus & reliquum corpus, minus asperae, albaeque magis, conspiciuntur in dies. *Die undecimo* faciei tumor & inflammatio recedunt, pustulae maturae, & justam magnitudinem (viz. pisi grandiusculi) adeptae, exarescunt deciduntque. *Decimo quarto* vel *quinto* pereunt funditus; manuum autem pustulae pertinaciores, albae adhuc & recentes die uno aut altero moras trahunt, & tandem dirumpuntur: ceterae autem, faciei nimirum & corporis, desquamantur, & in facie squammulis hisce furfuraceis succedunt foveae. Per totum morbi decursum alvus vel prorsus constipatur vel rarissime dejicit. Maxima eorum pars, qui ex hoc morbo pereunt, *Octavo die* in Discretis, *Undecimo* autem in Confluentibus, intereunt: Quippe cum in *discreto* hoc genere promoventur sudores tum cardiacis tum regimine calidior, praedicto die facies, quae turgida & per interstitia pustulis interjecta inflammari debuerat, è contra flaccida reperitur & albescent, pustulis nihilominus rubentibus & elevatis, etiam post aegri mortem: sudor, qui huc usque man-

verat,

verat, derepente evanescit; aeger interim phrenitide corripitur, anxietate, jactatione, aegritudine, vehementibus; urinam parce reddit ac frequenter, & tandem paucissimarum horarum spatio ad plures migrat.

In *Confluentibus* eadem Symptomata (sed atrociora) febris scilicet, anxietas, aegritudo, vomituritio, &c. immanius saeviunt; licet non ita prompte, ac in *Discretis*, in sudores dissolvitur aeger. Diarrhoea nonnumquam eruptionem praecedit, & ad diem unum aut alterum post illam protrahitur, quod in *Discretis* vix contingit. *Tertio die* aut citius, raro tardius, erumpunt; & quo citius, eo magis confluunt. Quandoque ad *quartum vel quintum diem* differtur eruptio, ob atrox aliquod symptoma, v. g. acutissimum dolorem in lumbis, nephritici aemulum, in latere pleuritici, in artubus rheumatici, in ventriculo cum ingenti aegritudine & vomitu. Non perinde, ac in *Discretis*, mox ab eruptione remittunt symptomata, sed & febris & alia ad multos etiam dies post eruptionem pustularum aegrum discruciant: Nunc erysipelatis ritu, nunc Morbillorum, erumpunt: eruptionis licet tempore plane distinguantur. Crescente morbo, non in molem aliquam spectabilem attolluntur; sed in facie sibi invicem implicitae, tanquam vesicula rubra, vultum omnem contegunt, quem maturius elevant quam *Discretae*: postmodum ad instar pelliculae albae vultui adglutinatae cutis superficiem non admodum superant. Praeterlapso *die octavo*, pellicula alba quotidie paulatim magis exasperatur, colore fusco: Intensus magis est dolor cutis, donec tandem in truculentiori morbo non nisi post *diem vicesimum* latioribus laminis desquamatur. Hoc interim observatu dignum, quod quanto pustulae maturescentes propius ad colorem subfuscum vergunt, eo deteriores lentius abscedunt; quo magis autem flavescent, eo minus confluxerint, & ocyus se proripiunt. Ubi primum deciderit pellicula, nulla scabritie vultus adficitur; at vero mox illam excipiunt squammulae furfuraceae, indolis perquam corrosivae, quae foveas relinquunt patentiores, & saepe cicatrices. Quandoque humeri & dorsum cuticula denudantur. Morbi periculum à pustularum frequentia.

&

& numero in facie sola, aestimandum. Pustulae manuum & pedum majores, & quo altius ab extremitate artuum adscenderis, eo sensim minores & contractiores exstant. In Adultis salivatio, in Infantibus diarrhoea (licet non ita certo) *Confluentium* comes. Ptyalismus nunc cum eruptione se prodit, nunc *bibuo tri-duove praeterito*, materiam primo tenuem, die undecimo viscidiorē aegerrime, excreat. Siticulosus est aeger, voce rauca, somnolentia & stupore ingentibus corripitur, inter bibendum subinde tussit, & potus per nares revertitur. Tunc cessat ut plurimum salivatio, cui nisi faciei intumescencia (quae licet hoc ipso die pro morbi genio aliquantisper remitti debeat, non tamen nisi post diem unum alterumve omnino recedere) & manuum jam insigniter incipiens, & diutius perdurans, suppetias tulerint, aegro protinus moriendum est. Diarrhoea non ita mature Infantes occupat, ac ptyalismus Adultos. In utraque Variolarum specie *Febris* ab insultu ad eruptionem dominatur, inde dat inducias ad pustularum maturationem, qua perfecta, desinit. Superveniunt à malo regimine Symptomata anomala; qualia sunt, pustularum flacciditas & subsidentia; phrenitis; coma; maculae purpureae pustulis interspersae, & in earum summitate maculae nigrae exiguae in medio subsidentes; sanguinis mictus & sputum sub initio morbi; urinae suppressio.

Separationis tempus cum febrili ebullitione tribus vel quatuor primis diebus transigitur: Expulsio per reliquum morbi tempus, mediantibus parvis abscessibus, in carne perficitur.

Dies, in quo maxime periclitatur aeger, in Confluentibus, in minime crudo, maxime vulgari genere, à primo morbi insultu est *undecimus*, in crudiore adhuc *decimus quartus*, & in crudissimo *decimus septimus*; nonnumquam tamen, sed rarius, non ante *diem vicesimum* moritur aeger. Quinimmo per spatium illud omne, quod inter dies undecimum & decimum septimum interjacet, adpetente vespere, molestissimo inquietudinis paroxysmo quotidie vexatur aeger.

Mittatur sanguis quovis ex tribus primis diebus ab invasionē ad *ix.* vel *x.* & postea *Vomitivum* exhibea.

hibeatur ad ℥j, vel ℥iſſ, *Infusionis Croci Metallorum.*

His primis diebus diluatur sanguis frequenti potatione *Cerevisiae tenuis lupulatae*; cui *Vitrioli spiritus* immisceatur usque ad plenam pustularum eruptionem.

Cum Variolae omnes eruperint (quod ut plurimum est *sexto die* post invasionem) vesperi propinetur *Syr. de Mecon.* ℥j; quae repetatur dehinc singulis noctibus ad diem decimum post invasionem. Ea nocte, si Variolae è Confluentium genere fuerint, augeatur dosiſ ad ℥iſſ; quae dein repetatur ad ℥j. mane, & ad ℥iſſ fero, singulis noctibus, donec aeger convaluerit.

Si *Syr. de Mecon.* minus congruat, substitui possit *Laudan. liquid.* viz. gutt. xviii. pro ℥j. Syrupi & gutt. xxv. pro ℥iſſ. Hoc interim observandum, quod si paregoricum, bis in die exhibitum, orgasmum compescere non valeat, (quod in Variolis insigniter Confluentibus sub finem earum saepe accidit) tum octava quaque hora exhibendum, vel saepius, si opus fuerit.

At si Variolae Interstinctae fuerint, satis erit, ut solummodo singulis noctibus, post plenam eruptionem, exhibeatur Paregoricum, atque etiam in minori dosi.

Qualiscumque autem generis Variolae fuerint, atque etiam qualicumque morbi tempore, si Phrenitis acciderit, omnino oportet, ut inordinato spirituum motui fraenum injiciatur; ac proinde si prior Paregorici dosiſ metam non attingat, alia atque alia adsumatur, donec tumultus penitus compescatur; interposito inter singulas doses spatium aliquo, ut pernoscere valeamus, utrum dosiſ ultima id, quod quaerimus, praestiterit, autemquam nova ingeratur.

Si omnimoda urinae suppressio acciderit, aeger è lecto eximatur, & aliquantulum obambulet.

Si saliva ob calorem sit adeo viscida, ut expectorari non possit, tum Gargarisma cum Syringa saepe in fauces injiciatur. Componatur è *Cerevisia tenui* vel aq. *Hord. cum Melle Rosarum*; vel sequens usurpari poterit.

℞. *Cort. Ulmi* ℥vj. *rad. Glycyrrhiz.* ℥ſſ. *Passular. enucleat.* N°.xx. *Ros. rubr.* p. ij. coq. s. q. aq. ad ℥iſſ. in Colatur. dissolv. *Oxymel. simpl.* & *Mell. Rosar.* aa ℥ij. M. F. Gargarisma.

Si Epispastico opus fuerit, amplum satis & acre nuchae adplicetur nocte ista, quae magnam morbi crisin praecedit: mox ab adsumto paregorico plantis quoque pedum adplicari potest Allium, à die octavo usque ad morbi finem, singulis diebus renovandum.

Si Infans, de symptomatis, dentitionem comitantibus, jam securus, derepente spasms corripitur, hic cogitandum est, convulsionem istam fortassis à Naturae conatu, quae Variolas, Scarlatinam Febrem, aut Morbillos, in corporis habitum protrudere satagit, pendere: adplicetur itaque *Emplastrum epispasticum* nuchae; lecto quamprimum committatur aeger; exhibeatur insuper Cardiacum, cui *paregorici* pauxillum est admiscendum; puero nempe trienni *Laud. liquid. gutt. v. in aqua Epidem. cochl. j.*

Si die undecimo, vel alio quovis post eum, Febris secundaria cum inquietudine, jactatione, & ceteris id genus symptomatis, usque adeo efferatur, ut Paregoricis utcumque repetitis sufflaminari nequeat, & mors quasi immineat, tum sanguis ad satis magnam quantitatem illico detrahatur, nempe ad $\mathfrak{z}$ xij. vel circiter, atque porro repeti possit semel vel bis in sequentibus diebus, si symptomatum dictorum ratio idem postularit; at non alias. Catharsis etiam blanda die decimo tertio (non antea) vel quovis alio die eum insequente (modo Venaesectio praecesserit) institui possit, nempe ex *Electuarii Lenitiv. $\mathfrak{z}$ j. dissolut. in aq. Cicbor. vel lactis Alexiter. $\mathfrak{z}$ iv.* Verum tamen nec Venaesectio nec Catharsis impediunt, quo minus Paregorica in usum veniant; quae, (haud obstantibus iis) tam quoad largam dosin, quam repetitam, exhiberi debent, si opus adhuc fuerit: nam ad haec in hoc morbo semper configiendum.

Quando Pustulae perfecte exaruerint, inungatur facies Linimento ex aequalib. partib. ol. Amygd. dulc. & Pomat. per biduum; at non ultra.

Die xxj, post invasionem, mittatur sanguis e brachio; & sequenti die Catharsis celebranda, quae porro alternis diebus, ad tres alias vices, repetatur.

Quoad Regimen; è lecto abstineat ad sextum diem post invasionem, in quo postea se contineat usque ad

ad *decimum septimum*, non aliis stragulis tectus, quam quibus sanus uti solebat.

Fusculis Avenac. Hordeac. Pomis coct. & Cerevisia tenui, victitet; & post *undecimum diem Vini Hispanic. cocbl. iv, vel v*, bis in die, exhibeantur, si aeger voluerit.

Si crurum tumor non evacuationibus praescriptis cedat, tum Fotu *fol. Malv Verbasc. Sambuc. Lauri, cum floribus Chamaemel. & Melilot. in lacte coct.* facile fugatur.

Si primis morbi diebus aeger Haemoptoë laboret: vel urinam reddat sanguineam, tum pulvis & tinctura, quae in capite de Haemoptoë praescribuntur, sexta quaque hora (donec symptomata ista prorsus cessa verint) diligenter exhibeantur. Quo etiam casu Paregorica liberali manu propinanda.

De Choreia Sancti Viti.

Convulsionis species quaedam est; pueros puellasve à decimo aetatis anno ad pubertatem invadit: prodit se claudicatione, vel instabilitate alteri trinus cruris, quod aeger post se trahit fatuorum more; manum ejusdem lateris, vel pectori vel alii alicui, parti adplicitam, nequit continere in eodem situ horae momento, sed in alium situm & locum convulsione distorquebitur, quidquid aeger contranitur. Antequam poculum ad os possit adducere, mille gesticulationes, circulatorum instar, exhibebit: Non enim recta linea ori admovet, sed deducta à spasmo manu, huc illuc aliquandiu versat; donec tandem, sorte fortuna, labrius propius adponens liquorem derepente in os injicit, & avide haurit; dedita tamquam opera, ut spectantibus risum moveret.

Sanguis ad *℥viij*, plus minus, pro aetate, ex brachio educatur.

Die sequenti, dimidia pars, vel quiddam amplius, pro ratione aetatis, Porionis communis hauriatur; & *vesperi Haustulus* sequens propinetur.

Rx. Aq. Cerasor. nigr. ℥j. aq. Epilept. Langii ℥iij. Theriac. Andromach. ℥j. Laudan. liquid. gutt. viij. F. Haustus.

Potio Cathartic. ad tres vices, alternis diebus, repetatur; & Haustus Purgatorius iisdem noctibus.

Postea Sanguis iterum extrahatur; & ad Catharsin, uti prius, aeger revertatur, & sic sanguis mittatur, & alvus subducatur ad tertiam quartamve vicem; spatio tamen inter alternas evacuationes observato, ut nihil periculi aegro immineat.

Diebus à purgatione vacuis sequentia praescribantur.

Rx. Conserv. Absinth. Roman. & flaved. Aurantior. aa. ℥j. Conserv. Anthos ℥℥. Theriac. Andromach. vet. & nuc. Moschat. condit. aa. ℥ij. Zinzib. condit. ℥j. Syr. è succ. Citr. q. s. F. Electuar. de quo capiat ad magnitud. nuc. Moscat. mane & hora quinta pomeridiana, superbibendo Vini sequentis cochlearia v.

Rx. Rad. Paeoniae, Emul. Campan. Imperator. & Angelic. aa. ℥j. fol. Rut. Salv. Betonic. Chamaedr. Mar. rub. alb. & summitat. Centaur. min. aa. Mj. Baccar. Juniper. ℥vj. Cortic. duor. Aurantior. Incidantur & infundantur frigide in Vini Canarini ℔vj. Coletur tantummodo usus tempore.

Rx. Aq. Rut. ℥iv. aq. Epilept. Lang. & Bryon. comp. aa. ℥j. Syr. Paeon. ℥vj. M. F. Julap. capiat cochl. iv. singulis noctibus cubitum iturus, instillando Sp. C. C. gutt. viij.

Adplicetur plantis pedum Empiast. è Caranna.

Ob Recidivae metum pertundatur ei vena, & ad dies aliquot purgetur, ea ipsa anni sequentis tempestate (vel paulo ante) qua morbus invasit.

Verisimile mihi videtur, quod haec Methodus curationi Epilepsiae Adultorum convenire possit, quod tamen non adhuc expertus sum. Cum vero Choreia Viti aetates teneras adoriri soleat, in Epilepsia Adultorum tam sanguinis detrahendi quantitas, quam Catharticorum dosis, adaugeantur.

De Apoplexia.

Somnus est profundissimus, & omnimoda sensus & motus privatio, excepta respiratione, quam aegri habent difficilem cum stertore.

Mittatur Sanguis è brachio ad ℥xij, quamprimum; ac postea ex venis jugularibus ad ℥viiij: deinde Vomitorium ex ℥i℥, vel ℥ij, Infus. Croc. Metal. propinetur statim.

Emplastr. Epispastic. satis amplum, ac forte, cervici adplicetur.

Dum haec aguntur, erectus fideat aeger in lecto, nec stragulis nimis obrutus.

Sp. Sal. Ammoniac. optime rectificatus admoveatur naribus.

Finita Vomitorii Operatione, subinde exhibeantur cochl. iij. vel iv. sequentis Julapii.

℞. Aq. Rutae ℥iv. aq. Byron. compos. & Antiepilept. Laug. aa ℥j. Sp. C. C. gutt. xx. Sacchar. crystal. q. s. F. Julap.

Vel cochleare j. Sp. Lavandulae compos. per se propinari possit bis vel ter, durante paroxysmo, hora dimidia vel integra interposita.

Cavendum est, ne Cardiacae plus justo calidae, ac nimis frequenter (ut mos est) exhibeantur; nam quacumque demum specifica virtute pollere videantur, plus damni quam emolumenti aegro adportant, utpote quae humores fundere (ac proinde malum augere) apta nata sunt: quod etiam incommodum non minus infertur ex nimia stragulorum congestione.

Paroxysmo jam finito, ad praecavendam recidivam, sequentia exhibeantur.

℞. Pil. Coch. maj. ℥ij. cap. tertia quaque die per 6 vices, hora 4 matutina, superdormiendo.

℞. Conserv. flor. Salv. Rorismarin. aa ℥j. Conserv. flav. Aurant. ℥vj. nuc. Moschat. condit. & Zinzib. condit. aa ℥℥. Theriac. Androm. vet. ℥ij. pulv. elect. Diamb. Diamoscb. dulc. aa ℥j. cum s. q. Syr. conditur. Citr. F. Opia-
P p 3 ta;

ta; capiat ad magnitudinem Castaneae mane & sero, superbibendo *aq. Epilept. Lang. cocbl. ij.*

Rx. Ambr. gris. ʒss. ol. destil. sem. Anisi, Cinnamom. nuc. Moschat. aa. gutt. ij. ol. Caryophyl. gutt. j. Sacchar. in aq. flor. Aurantior. solut. ʒiv. F. s. a. Tabellae, quarum capiat unam ad libitum.

Ab usu potus generosioris cujusvis sibi temperet, vescatur jusculis avenaceis, hordeaceis, ut & expul-
lis gallinaceis confectis, & quandoque etiam (prae-
cipue inter purgandum) carne pullorum, agnorum,
ac id genus ciborum eupepton.

De Ophthalmia.

EX Oculorum inflammatione patet.

Mittatur Sanguis è brachio ad ʒx. Sequenti die
sumat Potionem purgativam communem, quae re-
petenda est per duas alias vices, duobus diebus in-
terpositis; iisdem noctibus sumat *Haustum paregori-
cum ex Syr. de Mecon. ʒj.*

Diebus à purgatione vacuis sumat ter aut quater in
die ʒiv. *Emulsionis ex sem. frigid. maj. & Papav. alb.*

*Rx. Aq. Plantag. Ros. rubr. & Spermat. Ramar. aa. ʒj. pulv. Tutiae praeparat. ʒj. F. Collyrium, cujus gut-
tae aliquot instillantur oculis bis in die; at non in-
cipiendum, nisi post primam purgationem.*

Si his remediis adfectus haud cedat, repetatur Ve-
nae sectio semel vel bis, (præcipue si sanguis Pleu-
riticus adparuerit) ut etiam Catharsis.

Abstineat ab usu Vini & cujusvis liquoris generosi,
ab usu etiam ciborum coctu difficilium, & sale con-
ditorum; & diebus inter purgationes bibat *bydroga-
am coctam.*

Nota, quod saepe accidit, quod Venae sectioni &
Catharsi utcumque repetitis Ophthalmia non cedit; hoc
in casu *Paregor. ex Syr. de Mecon. ʒj.* singulis noctibus
exhibitum, curationem sine aliorum suppetiis absolvit.

De Uteri Procidencia.

℞. Cort. Querc. ℥ij. coq. in aq. font. ℥iv. ad ℥ij. sub
finem addendo Cortic. Granator. contus. ℥j. flor.
Ros. rubr. Granator. aa Mij. dein adde Vini rubr. ℥℥;
Colatura sit pro Fotu, qui cum pannis laneis parti adfec-
tae admoveatur mane horis duabus, antequam è lecto
adsurgat, & nocte post decubitum, donec symptoma
penitus evanuerit.

De Paroxysmo Nephritico.

Ad sunt dolor fixus in lumborum regione; urina
cruenta; arenularum aut calculi excretio; stupor
cruris è directo renis laborantis; testis retractio ejus
lateris, in quo est dolor; nausea & vomitus. Dolor
colicus Nephritico haud absimilis, licet in quibusdam
symptomatis plane discrepet, quae recensita in *Capite
de Colica biliosa* videas.

Si Aeger temperamento sanguineo fuerit, mittatur
sanguis è brachio adfecto reni respondentem ad ℥x. dein
liquoris possetrici, cui Rad. Althaeae ℥ij. incoctae fuerint
cong. j, quam citissime deglutiatur; & Enema sequens
injiciatur.

℞. Rad. Althaeae & Lilior. aa ℥j. sol. Malv. Parietar.
Eranc. Ursin. & flor. Chamaemel. aa M. j. Sem. Lini &
Foenugraec. aa ℥℥; coq. s. q. aq. ad ℥℥; M. F. Enema.
Rejctis Vomitorio & Enemate, Laudan. liquid. satis
magna dosis propinetur, viz. ad gutt. xxv; vel Pil.
Matth. gr. xv. vel xvj: In senibus vero, & morbo diu-
turno fractis, ut & vetulis Vaporibus obnoxiiis (prae-
cipue si sub initium Paroxysmi urinam eae reddant ni-
gram & fabulosam) Venaesectio omittatur; at quoad
reliqua, eadem, quae dicta est, via omnino proceden-
dum.

*In Mictu sanguineo, Calculo renibus
impacto.*

Capiat aeger stato quodam die, singulis hebdomadis, Mannae ℥iij. in seri lactis ℥ij. solutas.

Conducit aliquando haustus *cerevisiae tenuis* liberalior.

In Calculo renum grandiori dolor hebes & obtusus, nullatenus auctus, sed satis tolerabilis perferuntur, nec paroxysmus nephriticus comitatur.

Aquis chalybeatis aeger se non tuto committet, nisi prius certo sciat, Calculum majorem non esse, quam ut per ureteres viam possit invenire; quod, hoc tantum modo certo potest dignosci, si nempe jam antea paroxysmum aliquem nephriticum fuerit perpeffus (cum dolore scilicet saevissimo, in renum alterutro, per ureterum ductus propagato, & vomitu enormi) pro comperto habeat, non tam grandiore aliquem Calculum pelvi concludi, quam *lapillorum exiguorum* congeriem, quorum unus subinde in ureterem illabitur, atque ita paroxysmum invitat; qui fere non desinit, nisi Calculo in vesicam detruso: Cum sic se res habeat, nullum magis efficax est remedium, quam *aquarum chalybeatarum* potatio. Quod si calculosus nullo umquam paroxysmo nephritico fuerit tentatus, cum jam major sit Calculus, quam qui ex pelvi possit elabi, devitandae sunt aquae ferreae.

De Dysenteria, Diarrhoea & Tenefmo.

Rigent horrentque; sequitur deinde totius corporis calor, quem brevi excipiunt ventris tormina, & haec dejectiones crebrae, & mucosae omnes (nisi quod stercorosae nonnumquam interponantur) cum ingenti cruciatu & molestissimo viscerum omnium quasi descensu, quoties exoneratur alvus; sanguinis interim lineamentis intertextae, licet aliquando ne minimum sanguinis per totum morbi decursum admisceatur. Progressu morbi sanguis sincerus quandoque excernitur, & gangraena insanabili adficiuntur intestina. Si aeger aetate floreat, vel cardiacis incalescat, febricitat admodum, lingua est subalbida, quadam mucilagine dense obsita, interdum nigra & sicca. Prosternuntur vires, dissipantur spiritus; aphthae insuper oris interna faucesque obsident, praesertim ubi materiae peccantis evacuatio adstringentibus praepostere impeditur, non exacto per cathartica morbi fomite. Aliquando, exulante febre, agmen ducunt tormina, cetera morbi symptomata sequuntur.

In Diarrhoea humores excrementitii sine sanguine, aut intestinorum exulceratione, excernuntur.

In Tenefmo adsidua est desidendi cupiditas, nihil tamen praeter mucosum quoddam & subcruentum, aut purulentum, rejicitur.

Mittatur sanguis è brachio quamprimum, eademque nocte *Paregoricum* propinetur; & mane sequenti *Potio purgans communis*, repetenda alternis diebus ad duas vices, & *Paregoric.* post Purgationes, quamprimum suo defunctae sunt munere; ac diebus à purgatione vacuis idem, mane & sero, exhibendum.

Post Venaesectionem & Catharsin semel celebratam, per totum morbi decursum sequens *Cardiacum* exhibeatur.

Rx. *Aq. Ceras. nigr. & Frigor. aa. ℥iij. Aq. Epidem. Scord. comp. & Cinnam. bordeat. aa. ℥j. Margarit. preparat. ℥i℥. Sacchar. crystal. q. s. adde aq. Ros. Damascen. ℥℥. ad gratum saporem, M. F. Julap. de quo capiat coh. iv. vel v, in languoribus, vel ad libitum.*

Potus sit *Lac coctum cum aq. triplo, vel Decoctum album, ut,*

Rx. *C. C. & mīcae panis albiss. aa. ℥ij. coqu. in aq. font. ℥iij. ad ℥ij. postea s. q. sacchar. albiss. edulcoretur. vel si dejectio virium postulaverit, Aq. font. ℥iij. cum Vin. Canar. ℥℥. simul coctae pro potu frigide adsumantur.*

Cum per tres vices purgatus fuerit aeger, tota curatio usui *Laudani*, bis vel ter in die repetiti, postea incumbit; nisi quod *Enema ex lact. vaccin. ℥℥. & Theriac. Androm. ℥i℥.* subinde injiciatur, quod in alvi egestionibus mire confert.

Cum alvi fluxus in Diarrhoeam tantum adsurgat, Phlebotomia & Catharsi praescriptis omissis, sequ. *Bolus* singulis matutinis exhibeatur.

Rx. *Rhabarb. pulv. ℥℥. (plus minus pro ratione virium) cum s. q. Diascordii F. Bolus, addendo ol. Chem. Cinnamom. gutt. ij.*

Noctibus infrequentibus *Paregor. ex aq. Cinnamom. bordeat. ℥j. & Laudan. liquid. gutt. xiv. exhibeatur.*

Ubi Tormina sicca sine dejectionibus excruciant, curantur diluendo *sero lactis* frigide propinato, & tepide injecto; ut in Cholera morbo pullorum juscolo, aut lacte cerevisiato.

Si hic morbus diutius excurrat, adeo ut omnis ejus vis in rectum intestinum decumbat, cum adsidua desiderii cupiditate, Diaeta Analeptica instituatur, & liquor aliquis Cardiacus pro libitu ingeratur, ut restaurari possint vires; quibus redeuntibus Tenesmus sponte se proripit.

In Dysenteria male curata dolores aliquando aegrum ad annos aliquot discruciant; in hoc casu *Phlebotomia repetita* pristinam sanitatem restituet.

Notandum est, quod in Constitutionibus huic morbo minus faventibus, omissis evacuationibus Dysenteria *Laudano* solo sanatur, quod mane & sero repetendum,

dam, donec symptomata penitus evanuerint, vel etiam ter Nycthemeri spatio, si opus fuerit.

De Colica Biliosa.

In testinorum dolor atrocissimus est, per horas aliquot adfligit Febris in hunc morbum desinens, qui aut quasi injecta fascia constringit, aut in punctum contractus quasi terebello perforat; subinde remittitur, mox recrudescit. Sub initio non ita certo ad unum aliquod punctum determinatur, neque tam crebra vomituritio, neque alvus ita pertinaciter cathartorum vim eludit; quo autem magis augetur dolor, eo obstinatius in puncto figitur; vomituritio frequentior, & major alvi adstrictio, Colica tandem in Iliacam transeunte. A Nephritide sic distinguitur. 1°. Dolor nephriticus fixus in rene est, & ab eo ad testem exporrigitur secundum longitudinem ureteris. Colicus vero vagus est, & cinguli instar medium ventrem adfligit. 2°. A pastu Colicus dolor augetur; Nephriticus potius imminuitur. 3°. In Colico dolore ab excretionem per alvum, & per vomitum, majus levamen emergit, quam in Nephritico. 4°. In dolore Nephritico urina primum clara & tenuis, postea aliquid subfidet, & tandem arenulae aut lapilli excernuntur: In Colica urinae ab initio crassiores existunt.

Sanguis è brachio liberalius educatur, & post horas iij. vel iv, *Anodyn.* exhibeatur. Postero die *Catharticum lenitiv.* &, interposito die uno, ad tertiam vicem propinetur.

At si malum hoc fructibus horariis, vel aliis cibis avidè ingestis, originem debeat, tum ventriculus ante omnia lacte cerevisiato affatim hausto eluendus est; quo exantlato, *Anodynum* propinandum est; sequenti autem die vena secanda est, & in ordine praescripto procedendum.

Ubi hic morbus minus perite tractatus diutissime fatigaverit, & aegrum pene confecerit, liberalior sive *aquae Epidem. sive. Mirab.* sive alius cujuscumque, quae **maxi-**

De Cholera Morbo.

INtra Augusti limites se continens, vix in priores Septembris hebdomadas evagatur. Acrapula & ingluvie excitatus similis adfectus, nullo temporis discrimine insurgit, qui licet eodem curetur modo, alterius tamen est subsellii. Adsunt vomitus enormes, ac pravorum humorum cum maxima difficultate & angustia per alvum dejectio; ventris ac intestinorum dolor vehemens, inflatio & distentio; cardialgia; sitis; pulsus celer ac frequens, parvus & inaequalis; aestus & anxietas; nausea molestissima; sudor; crurum & brachiorum contractura; animi deliquium; partium extremarum frigiditas, & similia, quae aegrum in 24. horarum spatio interimunt.

Pullus tenerior in tribus circiter aq. font. Congiis elixetur, ut carnis saporem vix perceptibilem liquor referat; hujus decocti vel (defectu ejus) liquoris possitici capaciores aliquot cyathus aeger tepide exhauriat, & eodem tempore ex eodem liquore *Enemata* successive repetenda. Haustibus & Clysteribus *Syr. Lactuc. Violar. Portulac. Nymphaeae*, eorumve alicujus uncia subinde admisceri poterit.

Exantlato hoc Eluvionis penso (quod iij. vel iv, horas sibi vendicat) *Paregoricum* curationi Coronidem imponit.

Si non accesserit Medicus, nisi postquam aeger vomitu & dejectionibus per multas horas continuatis fuerit ex haustus; & jam frigescant membrorum extrema; tum ad *Laudanum liquidum* confugiendum est, in paulo majori dosi, (viz. *Laudan. liquid. gutt. xxv. in aq. Cinnamonom. fort. 3j.*) & cum cessaverint symptomata, nihilominus mane & sero quotidie est repetendum; at in minori dosi, donec pristinas vires receperit.

Est species quaedam *Cholerae Morbi* infantibus valde familiaris, ac saepe numero funesta, ex Dentitione vel Crapula originem ducens.

Ho-

Horum aetas tenella minime fert, ut diluatur ventriculus larga liquorum potatione, multo minus ut cathartici tumultus major in humoribus excitetur; sed Curationem *Laudano* solo adgredi oportet: quamobrem gutt. ij. iij, vel iv, *vel plures*, pro ratione aetatis, cochlear. j. *cerevisiae tenuis*, vel aquae cujusvis adpropriatae instillatae, exhibeantur, repetanturque, ut opus fuerit.

De Colica Pictorum.

EST species quaedam Colicae, quae degenerare solet in Paralyfin, & motus omnimodam manuum ac pedum depravationem; quam hoc nomine *Riverius* in capite de Paralyfi indigitat, & apud *insulas Caribum* notissima est; utpote quae magnam vim hominum infestat.

Hunc dolorem atrocissimum sanat *Balsam. Peruv.* frequenter ac in magna dosi exhibitum, nempe si ejus gutt. xx. xxx. vel xxxx. *Sacchar. albiss. cochl. j.* instillentur, & bis vel ter in die dentur: At Paralyfis huic remedio haud cedit.

De Iliaca passione.

PERISTALTICUS intestinorum motus invertitur; propinata cathartica, & injecta enemata, in emetica statim transeunt; alvi faeces per vomitum rejiciuntur.

Mittatur sanguis e brachio dextro ad ζ ix. vel x. post aliquot horas exhibeatur sequens *Pulvis*.

Rx. Resin. Scammon. vel (defectu ejus) Resin. Jalap. gr. xij. Calomelan. Torquet. ʒj; M. F. Pulvis; capiat e cochl. j. lactis vaccini; superbibendo ejusdem lactis cochl. j. vel alterum; vel si forma Pilularum magis adrideat;

Rx. Pil. ex duob. ʒß. Calomel. Torquet. ʒj; cum s. q. Balsam. Beruv. F. Pil. iv. sumend. e cochl. j. Syr. Vio-larum.

Sin autem aeger hoc remedium per os rejecerit, *Laud. liquid. gutt. xxv. aquae Cinnam. fort. ℥ss.* instillatae statim propinentur: cum vero horum usu vomitum ac ventris dolores remiserint, catharticum dictum iterum exhibeatur; verum si, anodynorum virtute ac vi jam penitus infractis, vomitum ac dolor iterum redierint, cathartico interim in corpore restitante, ad usum *paregorici* supra descripti revertendum; idemque eo usque repetendum, quarta vel sexta quaque hora, donec intestinis quies omnino inducatur; quo quidem tempore catharticum operationem suam per sedes exferet.

Nec sane abs re fuerit, elapsa una aut altera post Venaesectionem hora Clysterem aliquem ex iis, qui potentius operantur, injicere; *fumum* scilicet *Nicotianae* ex tubulo inverso per vesicam majusculam in intestinum validissime insufflatum; quae quidem operatio post aliquot horas reiterari debet, nisi citius meatus deorsum pateat.

Finita operatione Cathartici, sumat sequentem *Haustum.*

Rx. Aq. Cinnamom. fort. ℥j. Laudan. liquid. gutt. xxv. M. F. Haustus; qui porro repetendus est bis, ter, vel saepius in die, donec vomitum & dolor penitus cessaverint; atque etiam, istis symptomatis cessantibus, nihilominus ad curationem confirmandam, per aliquot adhuc noctes capiat *idem paregoricum*, in minori dosi, cubitum iturus.

De fluxu Mensium immodico.

Menstruorum fluxus naturaliter constitutus capacitatem testae ovi anserini implet. Patet autem immodicus ex difficili tolerantia, virium lapsu, inappetentia, cachexia, colore cadaveroso, & pedum intumescencia.

Mittatur sanguis è brachio ad ℥ viij; sequenti mane sumatur *Potio purgativae communis*, repetaturque alter-

nis diebus ad duas alias vices; & noctibus post purgationem *Paregoric.* è *Syrup. de Meconio* exhibeatur.

Diebus à purgatione vacuis sumat sequentia.

℞. *Conserv. Rosar. sicc.* ℥ij. *Trochisc. de terra Lemnia* ℥i℥. *Cort. Granator. Corall. rubr. praeparat.* & boli *Armenae*, aa. ℥ij. *lapid. Haematit. Sanguin. Dracon.* aa. ℥j. cum s. q. *Syr. Cydonior. F. Elect.* de quo sumat ad magnitudinem nucis Moschat. maj. mane & hora quinta pomeridiana, superbibendo sequentis *Julapii cochl.* vj.

℞. *Aq. Germ. Querc. & Plantag.* aa. ℥iij. *Aq. Cinnamon. bordeat.* & *Syr. de Rosis siccis* aa. ℥j. *Sp. Vitriol.* q. s. ad gratam aciditatem.

℞. *Fol. Plantag. & Urtic.* aa. q. s. *Contundantur simul,* & *succus exprimatur,* & *postea clarificetur,* de quo cap. cochl. iv, vel saepiuscule ad libitum.

Post primam purgationem adplicetur *Emplastrum* seq. regioni lumborum:

℞. *Emplastr. de Minio & ad Herniam* aa. part. aeq. *extendantur super alutam,* F. *Emplastrum* regioni lumborum admovendum.

De Colica Hysterica.

EST species quaedam, seu potius insigne ac valde usitatum Affectus Hystericae symptoma, cui comitem se adjungit dolor circa scrobiculum Cordis atrocissimus, uti etiam humorum viridi colore per vomitionem ejectio.

Primo, quo Saburra vitiosorum humorum in ventriculo contentorum minus impediatur Paregorici efficaciam, satis magna quantitas liquoris possetrici affatim ingurgitetur, atque iterum per vomitionem rejiciatur, nempe ejusdem liquoris Cong. i℥. quo peracto *Laudan. liquid. gutt. xxv. in aq. Cinnamon. fort. aq. Epidem. vel alius vehiculi* ℥j. propinentur.

In usu Paregorici hoc notandum, quod eo usque repetendum est, donec symptomata omnia penitus cessaverint; debitum interea tempus interjiciendo; ut dijudicare valeamus, quid prior dosis effecit, antequam novam ingeramus.

Si

Si sanguineo temperamento praeditus sit aeger, vel si antea hoc symptomate haud multum infestatus fuerit ac viribus fractus, hoc in casu sanguis primum è brachio detrahendus, antequam Vomitorium praescriptum propinetur.

Hac ipsa Methodo *Clavus Hystericus* curatur. Sin vero *Colica Hysterica* diuturnior fuerit per Paroxysmos, adfligens, tum in eorum intervallis, sive extra Paroxysmum, sequentia usurpentur.

R̄. *Zedoar. subtiliss. pulv. ʒj. cum s. q. Syr. è conditur. Citrei F. Bolus*, sumendus mane & sero per xxx. dies, superbibendo sequentem *Infusionem*.

R̄. *Zedoar. incis. minutim. ʒʒ. Vini Canarin. ʒiv. infundantur frigide per xij. horas; deinde colentur pro usu; vel, Balsam. Peruv. ut in Colica Pictonum, usurpetur.*

Quae de *Colica Hysterica* hic dicuntur, de *Colica* etiam *Hypochondriaca* dicta sunt: ut & hoc diligenter advertendum,

Utriusque Adfectus natura sibi vindicare videtur, ut alia atque alia tententur, donec tandem ad illud remedium perventum fuerit, cui quasi genuine morbus cedit; tametsi, ut plurimum, *Chalybs* in primis confert.

Colica Hysterica tam in *Hypochondriacis*, quam *Hystericis* saepissime in *Icterus* desinit, qui sensim sponte sua faceffit; sin autem longas moras nectat, exhibeatur *Apozema* sequens.

R̄. *Rad. Rubiae Tinctor. Curcum. aa. ʒj. Chelidon. maj. cum toto, & summitat. Centaur. min. aa. Mj. coq. in aequalib. partibus Vini Rhenani & aq. fontan. ad ʒʒij. Colatur dissolv. Syr. de 5. radicibus ʒij. M. F. Apozema*, de quo capiat ʒʒ. calide, mane & sero, usque dum convaluerit.

De Ictero, Colica neutiquam praegressa.

Color flavus in toto corpore, praesertim in oculorum albis est conspicuus, quo quidem colore objecta omnia adparent adfectis tineta; corporis pruritus, segnities, & lassitudo; linguae amaror; vomitus biliosus interdum; singultus; egestio alba; urina crocea, & pannum immersum eodem colore inficiens, morbum indignant.

Exhibeatur *Potio purgativa communis*, dein adgrediatur usum sequentium; &, durante eorundem usu, Catharticum praescriptum quarto quoque die exhibeatur.

R. Conserv. Absinth. Rom. Conserv. flaved. Aurant. aa. ʒj. Angelic. condit. Nuc. Moschat. condit. pulv. Ari compos. & Chalyb. cum aceto praeparat. aa. ʒss. extract. Centaur. min. extract. Gentian. & Cremor. Tartar. aa. ʒij. Croc. Anglic. pulv. ʒss. cum s. q. Syr. de 5. radicibus F. Electuarium. de quo cap. ad magnitud. nuc. Moschat. mane, & hora quinta pomeridiana (vel vice Electuarii sumat *Pilulas chalybeatas*) superbibendo post matutinam dosin *aquarum mineralium purgantium* ʒiv. & post pomeridianam dosin *Apozemat. in Colica hysterica* descript. ʒss.

At si signa Hydropis adfuerint, tam mane quam sero Apozema superbibat.

Si vel his diu continuatis Morbis adhuc obstiterit, ad *Aquas ferreas* eundem est, quae ex ipso fonte sunt bibendae.

Ad praecavendum Abortum.

EAdem praescribenda, ac in Fluxu mensium immo dico, omisso solummodo catharsi & succis.

De immodico Lochiorum fluxu.

FLuxum Lochiorum naturalem tria constituunt, sanguis scilicet purus, copiosus, per triduum primum fluens; dehinc sanguis aquosus, loturae carniū crassiori similis, per quatrimum praeter propter durans; hinc postmodum materia viscosa & mucilagino-
sa, paucō aut nullo sanguine permista, per quinque aut septem dies prodiens, & sic porro ad mensis finem.

Fluxus autem eorum immodicus dijudicandus est ex virium dejectione, animi deliquio; sanguine grumoso exfluente; cibi fastidio; dolore in hypochondriis, ventris tensione; pulsu debili & frequenti; visus obtenebratione; aurium tinnitu; & convulsionibus.

Victus increassans instituatur, & Potus sequens ad-
datur.

℞. *Aq. Plantag. Vin. rubr. aa. ℥j; coq. simul ad tertius, & deinde edulcoretur s. q. sacchar. albiss. cujus, cum frigescat, cad. ℥ss. bis vel ter in die.*

Interim Julap. aliquod Hystericum (at satis mite) subinde propinetur; & nodulus sequens naribus adplicetur;

℞. *Galban. Asae foetid. aa. ʒij. Castor. ʒiss. sal. Succin. solatil. ʒss. M. F. nodulus, vel*

℞. *Sp. salis Ammoniac. ʒij, quem saepe olfaciat.*

De suppressione Lochiorum.

Intumescit venter; dolor gravativus imum ventrem, lumbos & inguina, occupat; facies rubescit; difficilis est respiratio; perturbantur oculi; rigores, febres acutae, adsunt; animi deliquia; sudores frigidi; pulsationis & ardoris sensus in utero; paralysis in partibus inferioribus; ut & interdum epilepsia.

E vestigio lecto addicatur, & *Emplast. Hystericum* umbilico admoveatur quamprimum; *Electuarium* seq. adhibeatur;

℞.

℞. *Conserv. Absinth. Rom. Rutae aa. ʒj. Trochis. Myrrb. ʒij. Castor. Croc. Anglic. sal. volutil. sal Ammoniac. ʒ. Ajae foetid. aa. ʒss. cum s. q. Syr. è 5. radicib. F. Elect. cap. ad magnitud. nuc. Moschat. quarta quaque hora, superbibendo seq. Julapii coch. iv. vel v.*

℞. *Aq. Rutae ʒiv. Bryon compos. ʒij. Sacchar. cand. q. s. F. Julap. vel sumat Trochisc. de Myrr. ʒj. quarta quaque hora.*

Si tota praedictorum quantitas consumatur, & Lochia adhuc supprimantur, *Laudanum* unica saltem vice exhibendum. ut, *Laudan. liquid. gutt. xiv. in aq. Bryon. compos. Vel Laudan. solid. gr. iiss. cum Ajae foetid. ʒss. in pilulas duas reductum*

Si haec nihil proficiant, tum *Enema ex lacte Saccharato*, unica saltem vice, injiciatur.

De Hydrope.

FOveae à digitorum impressione in furarum parte inferiori, sub noctem conspicuae, mane evanescentes, hoc malum primum indicant, maxime si spiritus interim aegrius ducatur; (haud raro tamen foeminae praegnantēs, & quibus catamenia sistuntur, ut & viri ab asthma inveterato derepente liberati, eodem tumore tentantur) pedibus cruribusque ad extremum extensis, in abdomen ruunt aque, & ad ultimum capacitatis suae limen paulatim distendunt; donec tandem in viscera nobiliora impetu ab iis facto aeger submergitur. Pro rata qua partes à morbo obsessae mole augentur, aliae magis magisque gracilescunt, urgentibus dyspnoea, urinae paucitate, & siti intensa. Viros, ingravescente aetate, foeminas, ubi jam parere desierint, ut plurimum adoritur.

Indicationes curativae dirigendae sunt primo ad aquarum evacuationem; deinde ad instaurandum sanguinis robur, quo novus aquarum proventus praecaveri possit.

℞. *Vini albi ʒiv. Julap. subtiliss. pulv. ʒj. Zinzib. pul. ʒss. Syr. de Spin. Cervin. ʒj. M. F. Potio, sumenda*

summo mane, repetendaque singulis vel alternis diebus, pro ratione virium, donec partes adfectae detumuerint, vel

℞. *Tamarind.* ℥℥. *fol. Senn.* ʒij *Rhei.* ʒi℥. *coq. in f. q. aq. ad ʒiij. in Colatur. dissolv. Mannae & Syr. Ros. solut. aa ʒj. Syr. de Spin. cervin. ℥℥. Elect. è succ. Rosar. ʒiij. M. F. Potio, sumenda ut supra; vel,*

℞. *Pil. ex duob. ʒj. Elater. gr. iij. ol. Chem. Caryophyll. gutt. ij. F. Pil. No. iij. cap. summo mane, repetanturque, ut opus fuerit; vel,*

℞. *Gambugii gr. xv. Vin. alb. & aq. Cichor. aa ʒi℥. Syr. de Spin. Cervin. ℥℥. M. F. Potio, sumenda ut supra; vel,*

℞. *Cortic. interior. Sambuc. è ligno derasi M. iij. coq. in aq. & lact. partibus aeq. mistorum ℥ij. ad ℥j. Colaturae capiat dimidiam partem mane, & alteram fero quotidie, donec convalescat. At hoc remedium, nisi in corporibus, quae facillime purgativis cedunt, nihil confert.*

Circa usum Catharticorum in hoc morbo haec tria advertenda sunt:

Primo, utrum aegri corpus facile, an vero difficulter Catharticis cedere soleat; cum in iis, qui facile purgantur, *Syrup. de Spin. Cervin. solus, aa ʒj.* exhibitus, aquas sat copiose eliciat, in illis vero, qui difficulter purgantur, Cathartica supra descripta, ut ut valida, vix scopum attingant.

Secundo, Cathartica omnia, quae segnius operantur, magis officiunt, quam profuntur quamobrem purgatio paulo fortior, & nimia, justo debiliori est praefenda.

Tertio, aquae ea maxima celeritate exhauriri debent, quam aegri vires ferre queant, ne nimis longa inter purgationes intervalla adhibendo, aquae denuo affatim colligantur.

Est autem, ubi medicamenta omnia, qualiscumque demum generis, quae alvum movent, prorsus omitti possint ac debeant; quoties enim aeger constitutione est infirmiori, vel foemina vaporibus obnoxia, aquarum evacuatio *Diureticis* solum committenda inter quae ea sunt efficacissima, quae ex *salibus Lixivialibus* sunt, ut,

℞. *Cinerum Genistae* ℥j. *infundantur frigide in Vini Rbenan.* ℔iv. *liquoris per filtrationem colati* ℥iij. *mane, quinta pomeridiana & singulis diebus exhibeantur, usque dum humor evanuerit.*

Aquis jam penitus evacuatis, calefacientia & corroborantia medicamenta usurpanda; ut,

℞. *Rad. Raphan. Rustican. fol. Coch. bortenf. Absinth. vulgar. Salv. summitat. Centaur. min. & Genistae, infundantur in Cerevis. forti pro potu ordinario; qui potus incipienti Hydropi aliquando sine Catharticis subvenit, vel sequenti utatur;*

℞. *Conserv. Coch. bortenf. Absinth. Roman. aa. ℥j. extract. Gentian. Absinth. vulgar. & Centaur. min. aa. ℥iij. cum s. q. Syr. è cortic. Citrei F. Electuarium, de quo sumat ad quantitatem nuc. Mosch. maj. mane, quinta pomeridiana, & vesperi, superbibendo ℥iv. sequentis confusionis.*

℞. *Rad. Gentian. ℥j. summitat. Genist. Centaur. min. & Absinth. vulgar. aa. M. j. Sem. Foenicul. & Petroselini aa. ℥ij. incis. minutim adfunde Vini Rbenani ℔iv. stent simul in infusione frigida, & coletur solummodo tempore usus.*

Notandum, cum ad corroborantium usum deven- tum fuerit, aegrum nullo modo esse purgandum, tan- tis per dum sanguinis corroborationi navetur opera.

Quod & per *Salium Lixivialium* usum omnino ob- servandum, quo quidem tempore pariter corrobora- re convenit.

℞. *Rad. Raphan. Rustican. ℥iij. fol. Coch. bortenf. Absinth. vulg. Salviae, summit. Centaur. & Genistae, aa. M. iij. Aurant. incis. N°. iij. Infundantur in Congiis vj. Cerevisiae fortis non lupulatae, inter fermentandum; sit pro potu ordinario,*

De Gonorrhoea virulenta.

Corripiunt dolor genitalium insolitus, & rotatio testiculorum; in non recutitis macula morbilli aemula glandem occupat; statim à ejus exortu liquor, feminis instar, exstillat, qui quotidie à feminis colore & consistentia recedens flavescit, tandem dilutior ovi vitello; in lue virulentiore virescit, & aqueo humori permiscetur sanguine tincto. Pustula dicta ulcus fit, aphthis infantum simile, indies latius & profundius depascens, superveniente orificii callo. Verpi non glandis ulcere, sola Gonorrhoea tentantur. Mox magnus dolor in pene, quoties erigitur, quasi manu transversus fortiter constringeretur, noctu praecipue urget, dum aeger lecto incalescit. Curvatur penis à fraeno contracto. Accedit ardor urinae inter mingendum vix perceptibilis, sed mictu finito, per urethrae ductum acriter urens, maxime qua in glandem desinit. Carunculae lotii exitum quandoque impediunt; & scroti dolor ac inflammatio nonnumquam superveniunt.

Rx. Mass. Pil. Coch. maj. ziiij. Extract. Rudii zj. Resin. Jalap. & Diagryd. aa. zss. cum s. q. Opobalsam. F. Pilulae è singulis drachmis vj. capiat iv. singulis auroris, donec urinae ardor & color flavus materiae seminiformis admodum imminuantur. Postea alternis diebus ad septimanas adhuc duas; ac sub finem bis in septimana, donec humor stillare prorsus cessaverit.

In iis, qui difficulter purgantur, subinde intercalari possit *Potio communis Purgativa*, cui addantur, *Syr. & Spin. Cervin. & Elect. è succ. Rosar. aa. zij. vel, curatione minus feliciter succedente, Turbith. Mineral. ad gr. viij. exhiberi potest bis vel ter, diebus quatuor interpositis, vel vice Turbith. mineral.*

Rx. Pil. ex duob. zss. Merc. dul. ʒj. cum s. q. Opobalsam. F. Pil. iv, summo mane sumendae.

Si aeger a dicta catharsi abhorreat, post Pilulas primo descriptas, tribus auroris continuis sumtas, tum mane & hora quinta pomeridiana, quotidie, injiciatur
Cly.

Clyster sequens, nisi quod semel aut bis in hebdomade, omisso Clystere, *catharticum* imperandum.

℞. *Elect.* è *succ. Rosar.* ʒvj. *Terebintb. Venet.* vitello Ovi solut. ʒß. dissolvantur in aq. bord. lbj Colaturae adde Syrup. *Violar.* ʒij. M. F. Clyster.

Singulis noctibus cap. *Opobalsam. vel Balsam. è Mecha* gutt. xxv. *Sacchari frustulo exceptas.* Hujus defectu *Terebintbina Cypria* ad quantitatem *Avellanae* substitui possit.

Sit pro potu *Hydrogala*, aut *Cerevisia tenuis* in pastibus.

Vel sequentem Methodum adgrediatur:

℞. *Pil. ex duob.* ʒi. *Opobalsam. gutt.* iij. *F. Pil. N^o.* iij. Cap. hora quarta matutina, superdormiendo; repetanturque alternis diebus, vel tertia quaque die

Diebus à purgatione vacuis injiciatur mane & hora quinta pomeridiana Clyster supra descriptus.

Procedente curatione, (quacumque ea demum methodo tentetur) sanguis sub medium curationis semel vel bis mittatur, & diaeta refrigerans & incrassans praescribatur, & medicamenta iisdem virtutibus pollentia, qualia sunt *hydrogala*, *Emulsiones ex seminib. frigid.* &c.

Si Penis tumore afficiatur.

℞. *Rad. Althaeae, Lilior. aa.* ʒiß. *fol. Malv. Verbasc. Sambuc. Hyoscyam. flor. Chamaemel. Melilot. aa.* M. j. *sem. Lini, Foenigraec. aa.* ʒß. coq. s. aq. font. & F. Fötus parti adfectae admoveendus, per horae unius spatium, bis vel ter in die.

Peracta fomentatione, perungatur pars adfecta ol. *sem. Lin. rec. extract.* dein. *Emplast. è Mucilaginis alutae agninae inductum* labiis praeputii tumidis circumponatur.

Si Ulcus in praeputii labiis, vel in subjecta Glande haereat, tum sequens Linimentum praescribatur.

℞. *Unguent. Basilic.* ʒvj. *Unguent. Nicotian.* ʒij. *Praecipitat. aq. Rosar. loti & optime laevigat.* ʒss. M. F. *Linimentum*, quo lintei rasura imbuatur & ulcusculo admoveatur, semper post Fötus praescripti usum.

Si scrotum tumore afficiatur, statim sanguis è brachio extrahatur, atque bis in die Fötus praescriptus parti adfectae admoveatur, singulis Fötibus addendo *Sp.*

Vin. Gallic. cocbl. j. vel alterum, vel Cataplasma ex Oxycrato & farina Fabarum ejus loco adplicandum.

Catharticis interim & refrigerantibus modo descriptis introsumentis utendum est.

De Lue Venerea.

UBI aut Gonorrhoeae mora, aut indebito adstringentium usu, labes sanguini imprimitur, exoritur *Lues*. Comparent in inguine bubones, in capite dolores & artubus, articulorum interstitiis, noctu praecipue invadentes in lecto calidos, crustulae & porrigines in variis corporis partibus, quae ad instar favi flavescunt. Quo magis scabies diffunditur, tanto minus aeger discrucietur. In cranio, tibiis brachiisque exstoses, ossium inflammatio & caries; ulcera phagadenica in variis partibus, sed fauces ut plurimum primo adgredientia, quae sensim per palatum in nasi cartilaginem propagata mox eam absumunt, ita ut fulcro destitutus nasus plane concidat. Ulceribus, carie & dolore indies exacerbatis, pereunt per vices membra; lacerum donec cadaver, & jam superis grave, humo condatur.

Rx. Axung. Porc. ℥ij. Mercur. crud. ℥j. M. F. Linimentum, in tres aequales partes dividendum, quarum una brachia, crura & tibiae ad tres noctes continuas manibus suis aeger perungat.

Si intra tres dies post ultimam inunctionem salivatio haud procedat, tum *gr. viij. Turbitb. mineral. in Conserv. Rosar. rubr. exhibeantur*; aut corporibus minus robustis, *Mercur. dulc. ℥j.* Sed si salivatio jam incoepta prius elanguescat, quam symptomata penitus disparuerint, exstimulanda subinde est eadem dosi *Mercur. dulc.*

Ptyalismus ita moderari debet, ut *℔iv.* Nycthemeri spatio exspuat, aut circiter.

Si justo altius exsurgat Ptyalismus cum inflammatione nimia, atque id genus symptomatis ingruentibus,
ali-

aliquantulum reprimendus est medicamentis Catharticis, donec debitum gradum attingat.

Quamprimum symptomata cessaverint, statim immutentur indusium & tori lintea; at sint ea, quae prius usurpata fuerint.

Si Diarrhoea supervenerit, (quod plerumque accidit, antequam salivatio bene adsurgat) tunc sistenda est usu *Laudan. liquid.*, ita dosin augendo atque repetendo, ut debitum opus absolvat.

Si os exulceretur, *Aq. Ros. Damascen. vel lacte aq. permisto*, vel seq. *Decoct.* idem colluatur.

Rx. Rad. Althaeae, Hord. mundat. aa ʒj. sem. Cydonior. ʒʒ. coq. s. q. aq. ad lbij. M. F. Gargarisma, quo saepius utatur.

Diaeta & reliquum aegri regimen, eadem ac in Catharsi imperanda, nisi quod primis aliquot diebus liquore possetico, jusculis avenac. hordeac. ac cerevisia tenui tepefacta nutriatur.

His omnibus rite peractis (etiamsi symptomata omnia evanuerint, ac subinde morbus penitus profligari videatur) quo minus recidivam postliminio patiatur, aegro semel in septimana per 4 vel 6 vices, *Merc. dulc. ʒj.* exhibendus, utcumque bene se habeat, & etiamsi jam domo egrediatur.

De Fluore albo.

Quod effluit, modo album modo pallidum, flavum, viride aut subnigrum; modo acre & erodens; tetrum quandoque & graveolens; decoloratur facies; dolet spina dorsi; prosternitur ad patientiar; oculi pedesque intumescunt.

Mittatur sanguis e brachio ad ʒviii.

Rx. Pil. Coch. maj. ʒij. Castor. gr. ij. Balsam. Peruv. gutt. iij. F. Pil. No. iv. cap. hora quarta matutina, superdormiendo; repetanturque per duas alias vices, interponendo diem unum vel alterum, pro ratione virium.

Rx. Aq. Rutae ʒiv. Aq. Bryon. comp. ʒij. Sacchar. Crystall.

Qq s

Crystall. q. s. F. Fulapium. Cap. Coch. iij. vel iv. in omni languore ; deinde adgrediatur usum sequentium.

Rx. Theriac. Andromach. ʒiʒ. Conserv. flaved. Aurant. ʒj. Diascord. ʒʒ. Zinzib. condit. & nuc. Moschat. condit. aa ʒiij. pulv. e Cbel. cancr. camp. ʒiʒ. cort. exterior. Granat. Rad. Angelic. Hispan. Corall. rubr. praeparat. & Trochisc. de terra Lemnia aa ʒj. Boli Armen. ʒij. Gumm. Arabic. ʒʒ. cum s. q. Syr. de Rosis siccis F. Electuar. de quo sumat ad magnitud. nuc. Moschat. maj. mane, hora quinta pomeridiana & nocte, per mensem integrum, superbibendo sequent. Infusionis coch. vj.

Rx Rad. Enul. campan. Imperator. Angelic. Calami aromat. aa ʒʒ. fol. Absinth. Roman. Marrub. alb. Centaur. min. Calamentb. vulgar. Salviae siccae aa M. j. Bac. Junip. ʒj. incidantur minutim & infundantur in Vini Canarini lbiv. stent simul infusione frigida ; coletur tantummodo tempore usus.

Vescatur cibis eupeptis, & abstineat ab usu olerum & fructuum qualiumcumque, & singulis partibus bibat Vinum Hispanicum.

De Diabete.

Succi sanguini illati per vias urinarias crudi, & incocti, exitum sibi quaerunt ; unde sensim labefactantur vires, colliquescit corpus, & quasi substantia ejus per hanc cloacam exinanitur, cum siti, ardore viscerum, lumborum coxarumque intumescencia, & salivae spumosae exspuitione crebra.

Eadem praescribenda sunt, quae in Fluore albo, omissis solummodo Venae sectione & Catharsi.

De dolore Haemorrhoidum.

Intensissimus inter excernendum dolor excruciat, & excrementi superficies cruore conspergitur: Numquam tumores verrucis similes in sphinctere delitescunt, vel in margine ani adparent.

Mittatur sanguis è brachio dextro ad 3x.

℞. Sem. Melon. Pepon. aa 3℔. Sem. Papav. alb. 3ij. Amygd. dulc. excorticat. N°. v; contundantur in mortario marmoreo, sensim adfundendo Aq. Hord. 3℔. aq. Rosar. 3ij. Sacchar. albiss. q. s. F. s. a. Emulsio, cap. 3ij. saepiuscule.

℞. Flor. Sulphuris, pulv. Glycyrrhiz. Salviae aa 3j. cum s. q. Balsam. Lucatel. F. Pil. è sing. drachm. vj. cap. iij, ter in die, superbibendo Emuls. praescript. cochl. vj.

℞. Aq. Spermat. Ranar. 3iv. in qua dissolv. Lithargyr. 3ij. Opii 3j. F. Mixtura, cujus tantillo Linteum madefactum parti adfectae adplicetur, vel si tumor intus lateat, cochl. iij. ejus Misturae modo Clysteris injiciantur.

Pro potu ordinario bibat aquam, cum lacte coctam, vel aquam hordei; & à carnis esu abstineat. Singulis noctibus sumat *Diacodium*.

De fluxu Haemorrhoidum immodico.

Innotescit ex viribus prostratis, copia & diuturnitate sanguinis excreti, foedo corporis colore, ad citrinum (ut in Ictero) vergente. Succedit Cachexia, & deinde Hydrops.

Eadem conferunt, quae in fluxu mensium immodico, omissa solummodo Catharsi.

De Epilepsia puerorum.

VEL primo mense adgreditur à frequentibus nimis alvi dejectionibus; (quo in casu *Diascordium ad quantitatem grani piperis in aq. Saxifrag. aut lacte materno solutum*, & exhibitum praestantissimum est remedium.) Vel circa dentitionis tempus, à septimo ad decimum mensem, tussi comitata est, aut (quod multo deterius) vomitu & diarrhoea, viridia (ut solent hystericae) egerente infante. Quandoque improvise occupat paroxysmos, os oculosque distorquens, nigredine vultum perfundens, & artus varios convellens; quandoque praesentitur ex digitorum in pugnum contractione, & ex stabili & insolita oculorum orbitarum immobilitate. Nunc serius, nunc ocysus se propriunt paroxysmi, certa subinde periodo, vago alias insultu revertentes; sed, adpetente morte, à tergo se invicem premunt: Si quando inducias dent, in soporem proclives sunt infantes, donec à novo resuscitentur insultu.

Adplicetur *Emplastr. Epispastic.* cervici quam primum.

Rx. Aq. Epilept. Lang. ℥iij. Laudan. liquid. gutt. j. vel ij. vel plures, pro ratione aetatis, Syr. Paeon. ℥j. M.F. Haustus, sumendus quam primum.

Rx. Aq. Rutae ℥iij. aq. Epilept. Lang. & aq. Bryon. comp. aa ℥j. Syr. Caryophyl. ℥℞. M. F. Julap. cap. cochl. j. singulis horis, si Haustus praescriptus paroxysmum non fugaverit.

De Rachitide vera.

IN Rachitide adfunt partium laxitas & mollietates, debilitas & languor, ignavia & torpor, & inaequalis earumdem nutritio; viz. caput iusto majus; facies plenior & floridior; partes carnosae infra caput emanciantur; nodis protuberant articuli; maxime carpi,
paulo

paulo minus tali; tument & extremitates costarum; ossa incurvantur, praecipue tibiae & fibulae; hinc ulnae & radii, aliquando femoris & humeri, decurvantur etiam ossa; dentes tarde & moleste erumpunt, vacillant, nigrescunt, & frustulatim excidunt; pectus à lateribus angustum, anterius acuminatum, abdominis repletio, & hypochondriorum tensio; tussis & pulmonum vitia laceffunt; lateralis decubitus modo dextri, modo sinistri, averfatio.

℞. *Fol. Absinth. vulgar. Centaur. minor. Marrub. alb. Chamaedryos, Scordii, Calamentb. vulg. Parthen. Saxifrag. pratens. Hyper. Virg. aureae, Serpill. Mentb. Salv. Rutae, Card. benedict. Puleg. Abrotan. Chamaemel. Tanacet. Lilior. convall. omnium rec. collect. & incis. aa Mj. axung. Porcin. lbiv. sev. Ovin. & Vin. Claret. aa lbij. macerentur in olla fictili super cineres calidos per horas xij; deinde ebulliant ad humiditatis consumptionem, & postea colentur, ut F. Linimentum, quo venter & hypochondria illinantur mane & sero, ut etiam & artus hoc malo adfecti per 30 vel 40 dies, vel donec convaluerit.*

℞. *Singulor. ingredient. praescript. aa Mij. infundantur frigide in Cerevisiae non Lupulat. Cong. iv. pro potu.*

In Tumoribus Infantum ventres occupantibus, ab evacuationibus nimis procedentibus, Sanguis & Viscera herbis corroborantibus confortentur, ut in Rachitide vera; nisi quod axillae etiam utraeque inungantur, ac non artus.

De Febris à dentitione ortis.

℞. *Sp. C.C. gutt. ij. vel iij. vel iv. pro ratione aetatis in cochl. j. vel altero aq. Ceracor. nigr. vel Julap. alterius adpropriati, exhibeantur quarta quaque hora, ad vices quatuor, vel sex.*

De Febre hectica Infantum.

Sine insigni calore languent cum adpetitus dejectione, artus & truncus corporis emaciantur.

Rhabarb. incisi ℥ij. in lagenam vitream, *Cerevisiae tenuis* ℥ij. capacem, immittantur pro potu ordinario.

Epoto hoc liquore, *aliae* ℥ij. eidem *Rhabarb.* superadfundantur ad tertiam vicem.

Si vero potus vi cathartica saturatius impraegnetur, tum ℥ij. epota alteri *Cerevisia* mox adjiciatur.

De Tussi puerorum Convulsiva.

Phlebotomia & repetita Catharsi, eaque sola, expugnatur haec Tussis, malum alias pertinacissimum & fere insuperabile, sed leniora tantum cathartica hic conveniunt, eaque cochleatim ingerenda sunt, pro ratione aetatis.

De Haemorrhagia narium.

Dolor & calor sinciput lancinant.

Sanguis è brachio frequenter extrahatur; victus ratio refrigerans & incrassans injungatur; *Julap. refriger.* & incrassans, cum *Emulsionibus* refrigerantibus, praescribantur.

Singulis diebus injiciatur *Enema refrigerans*, atque omni nocte *Paregoric. ex Syrup de Mecon.* exhibeatur, & semel vel bis *Potio purgativa commun.* praescribatur.

Lintea quadruplicata immersa aq. frigidae, in qua *sal. Prunell.* dissolvatur, & postea leviter expressa admoveantur nuchae, & utrimque cervici saepius in die.

Post Evacuationes liquor sequens adplicetur.

℞. Vitriol Hungaric. & Alum.aa ℥j. *Pblegmat. Vitriol.*

triol. ſſ. coq. tamdiu, donec omnia fuerint diſſoluta, liquorem frigeſactum filtra, & à cryſtallis ſubinde natis ſepara, liquori reſiduo adde ol. Vitrioli duodecimam partem; vel potius.

Rx. Aq. Plantag. ꝑij. bol. Armen. ſubtiliſſ. pulver. ꝑſ. probe miſceantur; Turunda ex linteo raſo liquore hoc humectata nari, ex quo ſanguis ſtillat, indatur per dies duos iſthic relinquenda.

Hoc minus ſuccedente, Vitriol. Rom. Aq. commun. diſſolvatur, quo Turunda imbuta nari indatur; liquore etiam hoc linteamina imbuta, & adplicata, ſanguinem ſiſtant, ſi ex parte externa diſfluat.

De Chloroſi.

ADſunt vultus & totius corporis decoloratio; intumefcentia in facie, palpebris & malleolis; gravitas totius corporis; crurum ac pedum tenſiva laſſitudo; reſpiratio difficilis; cordis palpitatio; capitis dolor; pulſus febrilis; ſomnolentia; pica, & menſium ſuppreſſio.

Sumat Pilulas Chalybeatas, vel pulv. Chalybeatum in Adfectione Hyſterica præſcript. plus minus pro ratione ætatis, ſuperbibendo hauſtum Vini cujuſlibet ad libitum, vel Infuſion. corroborant. cum Rad. Angelic. ibidem deſcriptam. Si Aegra non valde debilis fuerit, purgetur ſemel, vel bis, ante præſcriptorum uſum.

De Suppreſſione menſium.

Cibum faſtidiunt mulierculæ; foedus faciei color eſt; gravitas totius corporis; dolores ſincipitis, lumborum, crurum & imi ventris; pedum tumores infeſtant.

Eadem præſcribenda ac in Hyſterica adfectione; at ſi iſdem remediis adfectus non ceſſerit, tum ſequentia ſunt præſcribenda.

Sin.

Singulis auroris, & quarta pomeridiana, sumat *Ju-
lap. Hysteric. sine Castor. cochl. v. instilland. Sp. C. C.
gutt. xij.* Singulis noctibus sumat cubitum itura *Tro-
chisc. de Myrrb. ʒj. cum Syr. de Artemis. in formam
Boli vel Pil. redact.*

De Vomitu sanguinis, vel etiam de Haemoptoë.

IN Haemoptoë dolor & calor pectus obsident, cum debilitate quadam.

Mittatur sanguis ex brachio dextro ad ʒx. Sequenti mane sumat *Potionem purgativ. commun.* & eadem nocte *Paregoric. ex ʒiij. aq. Cerasor. nigr. & Syr. de Me-
con. ʒj.*

Postea adgrediatur usum sequentium;

*R. Bol. Armen. ʒj. Pulv. radic. Symphyt. ʒij. Terr.
Sigillat. Lapid. Haematit. & sang. Dracon. aa ʒj Sac-
char. albiss. ad pondus omnium; M. F. Pulvis subtilissimus;
cujus cap. ʒj. mane, quinta pomeridiana, & nocte,
superbibendo sequentis Apozemat. ʒiv.*

*R. Fol. Plantag. Rubi sylvestris, & Millefol. aa M. j.
coq. s. q. aq. ad ʒiij. in Colatura dissolv. Syrup. de Sym-
phyt. ʒij; M. F. Apozema; vel cap. cochl. vj. sequent.
Tincturae.*

*R. Flor. Ros. rubr. ʒvj. Cort. intern. Querc. ʒss. sem.
Plantag. parum contus. ʒiij. Aq. font. ʒiij. Sp. Vitriol.
q. s. ad levem aciditatem, infundantur in vase clauso, ca-
lore leni, per iv. horas; Colatur. adde aq. Cinnamom.
bordeat. ʒiij. Sacchar. albiss. s. q. ut F. Tinctura gustui
grata.*

Si ab usu Pulveris abhorreat, utatur *Electuario* in Fluxu mensium immodico praescripto.

Enema quotidie injiciatur, & *Diacodium* hora somni propinetur.

Phlebotomia insuper semel, bis, vel ter (ut opus fuerit) reiteretur, diebus aliquot interpositis; & semel iterum, si res postulet, repetatur Potio purgativa.

Diaeta incrassans & refrigerans observanda.

De punctura Tendinis.

Humor aqueus, vel ichor quidam, ex orificio venae incisae jugiter destillat.

℞. Rad. Lilior. alb. in lacte vaccin. ad teneritud. coct. & contus. ℥iv. farin. sem. Lin. & Avenae aa ℥iij. coq. ad Cataplasmatidis consistentiam in eodem lacte, quo radices coctae fuere : adplicetur parti adfectae mane & sero.

De Ambustis.

Foveatur pars adfecta linteis *Sp. Vin. imbutis*, usque dum evanescat dolor; ac deinceps de novo imbuatur *lintheum*, quod ter vel quater in die parti adfectae adplicetur.

De Mania communi.

Animis exaltata & vivida sanguinis crasi oritur. Est & alia *Maniae species* Febres Intermittentes diuturniores excipiens, in stultitiam tandem degenerans, producta quidem à debilitate & vappiditate sanguinis, à diutina fermentatione. Praescribantur itaque *Cardiaca generosiora*, viz. *Theriac. Andromach. Elestuar. de Ovo, Pulv. Comitiss. Pulv. Gualt. Rawleigh, in aq. Epidem. Theriacal. vel alia*; & diaeta instituatür analeptica.

In junioribus mittatur sanguis è brachio ad ℥viii. vel ix, bis vel ter, diebus tribus inter singulas Venae sectiones interpositis. Tum semel extrahatur sanguis è venis jugularibus. Postea tota curatio innitatur sequenti *Cathartico*, quodumat tertia vel quarta quaque die, donec convaluerit: hoc interim observando, quod cum octies vel decies purgatus fuerit aeger, exhibito

hibitio Cathartici ad septimanam unam vel alteram
omittatur.

Rx. *Pbarmac. domestic.* (i. e. *rad. Bryon. alb.*) pulv.
3j. *lactis vaccin.* ʒiv; vel,

Rx. *Ejusdem* ʒß. vel ʒvj. *Vin. alb.* ʒiv. infundantur
per noctem; in *Colatura dissolve Syr. Violar.* ʒj. M. F.
Potio; vel,

Rx. *Gambugii gr.* xiv. *aq. Cerasor. nigr.* ʒiij. *Syr. Ca-
ryophyll.* ʒß. F. *Potio.*

De Contusionibus.

Mittatur sanguis è brachio lateris magis adfecti ad
ʒx; sequenti mane exhibeatur *Potio communis
purgativ.* ac deinceps eodem modo *Venae sectio &
purgatio* alternatim repetantur, donec aeger conva-
luerit. Interim toto decursu, si internae partes lac-
dantur, sequentia praescribantur.

Rx. *Decoct. Pectoral.* ʒiij. *Syr. Violar. cap. Ven.* aa
ʒij. F. *Apozema*; cap. ʒß. ter in die. Item ol. *Amygd.
dulc. rec. coch.* j, saepius propinetur.

Rx. Ol. *Amygd. dulc. Unguent. Dialtbaeae & Pomat.*
aa ʒj. M. F. *Linimentum*, quo inungatur pars laesa ma-
ne & fero, superimponendo fol. *Brassicae.*

De Furfure, sive Porrigine capitis.

Potio Purgans communis bis propinetur; dein

Rx. Ol. *Amygd. amarar. & Laurini, Cinerum fol.
Abrotani* aa ʒj. misceantur probe, & F. *Linimentum*,
quo inungatur totum caput singulis matutinis, dili-
genter infricando, & postea superimponendo vesicam
suillam.

At primum abradatur totum capillitium, & postea
defricentur squammulae, sensim singulis auroris, prout
decidere pronae fuerint.

De morſu Canis rabidi.

Post quadraginta dies, aut plures, melancholica adſunt ſymptomata; febris, ſitis, hydrophobia, & tandem partium extremarum convulſio

Rx. *Sp. Vin optime rectificat. ℥iv. Theriac. Andromach. ℥j. F. Miſtura*, qua illinatur pars laeſa ter in die, ſuperimponendo linteum eadem miſtura imbutum.

De Ulcere Veſicae.

PUS graveolens, aut ſanguis, nonnumquam ſquamulae ſeu pelliculae membranaceae ac veluti furfuraceae cruſtulae (ſi in renibus haereat ulcus, carunculae minutulae, aliquando craſſiores) una cum urina excernuntur; perpetua dyſuria & continuus earum partium dolor infeſtant; renibus autem adfectis ulcere, dilucida dyſuriae & doloris dantur interval- la, pus etiam excretum copioſius eſt, album, leve & minime foetidum; lacti ſimilis profunditur urina: & longe poſt miſtionem pus ab eo ſeparatum in fundo reſidet.

Rx. *Emplaſt. Flor. Unguent. dict. ℥iſſ. F. Pil. N^o. ix; cap. iij. horis medicinalibus, ſuperbibendo ſequentis Aquae coch. vj.*

Rx. *Rad. Foenicul. Conſol. Ariſtoloeb. & Caryophyll. aa iij. fol. Agrimon. Hyper. Sanicul. Plantag. aa M. vj, incidantur minutim, & deſtillentur in Vini alb. & Lact. aa ℥iv. & eliciantur ſolummodo ℥iv. pro uſu.*

Rx. *Pulv. rad. Conſolid. maj. & Gumm. Arab. aa ℥j. Sacchar. Penid. ℥ij; F. Pulv. cap. cochl. j. bis in die.*

*De Asthmate inveterato in iis,
qui sanguineo temperamento
praediti sunt.*

Dividitur in tres species; *Dyspnoeam*, quae difficilis est respiratio, in qua crebrior densiorque est spiritus tractio, ex infarctu pulmonum sine stertore oriunda: *Asthma*, ubi frequens, magna, respiratio, in qua diaphragma, muscoli intercostales, tum etiam abdominis, violenter moventur, cum stertore & sibilo: In priore specie substantia pulmonum, in posteriore bronchia, oppilantur: Et *Orthopnoeam*, quae est maxima spirandi difficultas, sub qua aegrotantes non nisi sedentes, & erecta cervice respirare possunt: muscoli etiam pectoris & scapularum vehementer exagitantur.

Mittatur sanguis e brachio dextro ad ℥x. Die sequenti sumat *Potionem purgativam communem*, quae repetatur tertia quaque die, per duas alias vices.

Diebus à Purgatione vacuis sumat sequentia;

℞. *Sem. Anis. subtiliss. pulv. zij. cum s. q. Balsam. Lusatell. F. Pil. ex singulis drachmis vj; cap. iij. mane & quinta pomeridiana, superbibendo Decocti amari sine purgantib. ℥iv. calide.*

Si Symptomata adhuc mancant, repetatur de novo integer Processus.

De Paralyfi.

Sensus & motus in partibus, quae adficiuntur, vel simul, vel alterutra tantum facultas aut prorsus exstinguitur, aut vitiatur.

Sumat,

Sumat *Pil. Coch. min.* ℥ij. alternis matutinis per
vj. vices; deinde capiat ter in die per xxx. dies *Electuar.*
Antiscorbutic. ℥ij. superbibendo *Aq. Antiscorbutic. cochl.*
vj. Vide in Scorbuto.

℞. *Unguent. Nervin.* ℥iij. *Sp. Lavandul. comp.* & *Sp.*
Coch. bortenſ. aa ℥iſſ. quo inungantur partes adfectae,
ut spina dorsi, &c. mane & sero.

Pleraque praescriptorum, utut curationi Scorbuti
solum destinari videantur; attamen cum humores cru-
dos, ac fixos, volatilifare prae aliis apta nata sunt, in
Paralyſi etiam conveniunt.

De Tussi & Phthisi.

TUſſis per ſe patet. Phthiſis autem invadit ab ae-
tatis anno 18 ad 35. Extenuatur totum corpus.
Febris moleſtat hectica, à cibo invaleſcens, (quae ex
celeritate pulſus, rubedineque genarum dignoſcitur;)
materia per Tuſſim excreta cruenta eſt aut purulenta,
in ignem conſecta tetrum ſpirat odorem, & immiſſa
in vas aqua repletum, fundum petit. Sudores no-
cturni ſuperveniunt; liveſcunt tandem genae; facies
pallet, exacuantur nares; temporum quoque collap-
ſus; unguium incurvatio; capillorum defluxio; & al-
vi profluvium colliquativum, mortem ſtatim ſubſecu-
turam denuntiant.

Si Tuſſis recens fuerit, & nondum febrim aut alia
ſigna Peripneumoniam notham comitantia, accerſive-
rit; vel ſi à Pleuritide, aut Peripneumonia, ob ne-
glectam ſufficientem Phlebotomiam, male curatis ea-
dem nequaquam orta fuerit, ſatis erit, ut aeger per
dies aliquot ab uſu Vini & Carnis abſtineat; & his ſi-
milibus remediis ad libitum utatur.

Balaſam. ſulpbur. Aniſat. ad gutt. x. cochl. j. Sacchar.
crystall. inſtillatum, bis vel ter in die devoretur; ut
etiam *Tabellar. ſequent.* quas ſecum aeger continuo
portet, unam frequenter adſumat.

℞. *Sacchar. Cand. lbjſſ. coq. ſ. q. aq. font. uſque dum*

R r 3

ad

adbaerescat extremis digitorum; tum adde pulv. Glycyrrhizae, Enul. Campan. sem. Anis. & Angelic. aa ʒʒ. pulv. Irid. Florentin. Sulphur aa ʒij. Ol. Chem. Anisi ʒij. F. s. a. Tabellae domesticae vocand. atque hoc interim Eclegmate utatur.

℞. Ol. Amygd. dulc. ʒij. Syr. Cap. Ven. Violac. aa ʒj. Sacchar. Cand. q. s. F. Loboch. de quo saepius lambat bacillo Glycyrrhizae, quando Tussis urget.

In defluxione tenui Eclegmata incrassantia exhiberi poterint.

Sin vero Tussis his remediis haud cessaret, (praecipue autem si febrim comitem habeat, vel si à Peripneumonia aut Pleuritide originem ducat) tum ineptum fuerit pectoralibus fidere; sed Venae sectione & Catharsi debellanda est, ut in methodo, quae in curatione Peripneumoniae nothae describitur.

Verum enim vero cum, his omnibus non obstantibus, Tussis non modo non curationi cesserit, sed & diuturna Pulmonum concussione eos adeo debilitaverit, ut Phthisis tandem subingressa fuerit, tum hac methodo procedendum.

℞. Bals. Peruv. gut. x. instillentur cocbl. j. Syr. Hederae terrestris, vel si id minus gratum fuerit aegro, cocbl. j. Sacchar. crystall. capiat ter in die, superbibendo Decocti amari sine purgantib. ʒiv. vel (si idem ventrem moverit) ʒij.

Sed omnibus aliis (quotquot adhuc inventa sunt) Equitatio, ad satis longa & diutina itinera, facile palmam praeripit; hoc observando, ut si aeger juvenilem aetatem praetergressus fuerit, plus temporis huic exercitio impendere debet, quam si puer aut juvenis esset; & sane haud multo certius Cortex Peruv. Febrim Intermittenti, quam in hac aetate Equitatio Phthisi, medetur.

De Scorbuto.

Adsunt spontaneae lassitudines; corporis gravitas; dyspnoea, praecipue ex motu corporis; gingivarum putrefactio; oris graveolentia; sanguinis è naribus crebra eruptio; ambulandi difficultas; crurum nunc intumescencia, nunc extenuatio, in iisdem perpetuo maculae lividae, plumbeae, flavae, aut violaceae; faciei color plerumque ex pallido fuscus.

Extrahatur sanguis è brachio ad ℥viij. nisi signa Hydropis adfuerint. Seq. mane exhibeatur *Potio Purgat. communis*, quae repetatur tertia quaque die per duas alias vices.

Diebus à purgatione vacuis, uti etiam postea, per mensem unum vel alterum sumat sequentia.

℞. *Conserv. Cochl. bortenf.* ℥ij. *Conserv. Lujul.* ℥j. *pulv. Ari compos.* ℥vj. *cum s. q. Syr. Aurantior. F. Electuar.* de quo cap. ad magnitud. nuc. Moschat. maj. mane, quinta pomeridiana, & nocte, superbibendo *Aq. Raphan. compos. cochl.* vj. vel sequentis.

℞. *Rad. Raphan. Rustican. raspat.* ℥ij. *rad. Ari* ℥j. *fol. Cochl. bort. M.* xij. *fol. Mentb. Salv. Nasturt. aquat.* & *Becabung. aa M.* vj. *sem. Cochl. bort. parum contus.* ℥ss. *nuc. Moschat.* ℥ss. *Vin. alb.* ℥vj. destillentur *organis communibus* & eliciantur solummodo ℥vj. pro usu.

Vel *Folia rec. Cochl. bortenf.* per se destillentur pro usu dicto. Porro sequens *Cerevisia* sit pro potu ordinario.

℞. *Rad. Raphan Rustican. recentis incisi* ℥ij. *fol. Cochl. bortenf. N°.* xij *Passular. enucleat N°.* vj. *Aurantii cum toto incisi dimidium*, in *Lagenam vitream* ℥ij. *Cerevisiae tenuis capacem*, subere mox probe obturandam, immittantur.

In hunc modum parentur eodem tempore sex *Lagenae* pro usu; & post aliquot dies sex aliae, antequam priores exhauriantur, & sic deinceps; vel,

Vice hujus *Cerevisiae* seq. *Misturae cochl.* iij. vel iv. immisceri poterint singulis hauribus potus communis.

*℞. Rad. Rapban. Rustican. & sem. Cocbl. bortenſ. aa. ʒ℥. fol. Cocbl. bortenſ. Mij. pulpam unius Aurant. Con-
tundantur ſimul in mortar. marm. ſenſim adfundendo
Vin. alb. ℥℥. Coletur cum levi expreſſione, & repona-
tur pro uſu.*

*Eadem remedia, Phlebotomia & Catharſi omiſſis,
in Rheumatismo ſcorbutico, ſive Hyſterico, valde pro-
ſunt.*

De Podagra.

EXeunte Januario, aut incipiente Februario, ingruit
hora fere ſecunda matutina, dolore pollicem pe-
dis utplurimum occupante, quandoque vero calca-
neum, ſuram, aut talum; mox ſequitur rigor, cum
horrore & febricitatione aliquali, dolor gradatim in-
tenditur, (& pari paſſu rigor atque horror recedunt)
idque in ſingulas horas, donec tandem ſub noctem ad
apicem pervenerit, nunc tensionem violentam, nunc
morſum canis rodentis, quandoque preſſuram & coar-
ctationem, exprimens; hinc prae exquisito dolore nec
linteorum ſuperincumbentium pondus, nec cubiculi à
fortiori ambulatione concuſſionem, ferre Podagricus
valeat: dolor non ſedatur, niſi ante horam ſecundam
tertiamve matutinam, (decurſo ſc. nycthemeri ſpatio
à primo adpulſu) & jam leni madore perſuſus aeger
ſomno concedit; à quo evigilans, dolore multum
imminuto partem adfectam tumore recenter occupa-
tam cernit. Sequenti die, forte etiam ad biduum tri-
duumve dolet nonnihil pars adfecta, idque vehemen-
tius adveſperaſcente die; levatur autem ſub galli can-
tu. Inter paucos dies alter pes eodem dolore torque-
tur. Poſtquam utrumque pedem exercuerit dolor, qui
ſequuntur paroxyſmi abnormes ſunt, tum quoad tem-
pus invaſionis, tum durationem; atque ex ſerie horum
paroxyſmulorum conſtat paroxyſmus, qui dicitur *Pod-
agra* diuturnior, breviorve, pro aegri aetate: in iis,
qui vegetiores ſunt, & quos Podagra rarius invaſit,
diebus ſaepe quatuordecim; in ſenioribus, atque iis,
quos

quos saepius adflixit, duobus mensibus fere desinit; iis vero, qui vel annis vel diuturniore morbi morâ fracti sunt, non prius valedicit, quam aetas jam adultior eam fugaverit.

Ad quatuordecim primos dies urina coloratior est, cum sedimento rubro, & quasi arenulis referto, alvus fere constipata est: adpetitus prostratio, rigor totius corporis sub vesperam, integrum paroxysmum comitantur: recedentem paroxysmum excipit pedis adfecti inter digitos pruritus, vix ferendus, unde decidunt furfures, & pedes desquamantur.

Haftenus dolor pedibus tantum fuerat infestus; cum vero vel ab indebita medicatione turbatur podagra, vel ob diuturnam morbi pertinaciam, corporis substantia quasi in morbi fomitem pervertitur; jam manus, carpos, cubitos, genua, aliasque regiones occupat; quandoque unum, pluresve digitos distorquens, fasciculo radicum pastinacae similes eos reddit, motu paulatim privans; tandemque concretiones, circa articulorum ligamenta, tophaceas generans, cretam vel oculos cancrorum aemulantes: nonnumquam in cubitis tumorem subalbum ciet, fere ad ovi magnitudinem, qui sensim inflammatur, cum rubore; nonnumquam femur occupans sensum exhibet, quasi ingentis ponderis adpressi, sine dolore tamen notabili, at genu exinde petens id acrius urget: artus jam habet aeger fere undequaque contractos & impeditos, ita ut claudicet; & permoleste prorepit. Urina illam colore imitatur, quae in diabete excernitur; dorsum, aliaeque partes moleste pruriunt, maxime sub horam somni.

Post multos dirosque cruciatus Paroxysmi subsequentes (natura partim onere materiae peccantis senio oppressa) aegrum quoad dolorem clementius tractant; at, loco doloris consueti, aegritudo quaedam cum dolore ventris, lassitudo spontanea, quandoque etiam propensio ad diarrhoeam superveniunt; quae symptomata evanescunt, quoties articulos dolor fatigat: atque ita nunc dolore, nunc aegritudine, quasi alternatim lacescentibus, Paroxysmus longas moras aequat.

Calculus Renum in quamplurimis parit hic adfectus.

Foeminas perraro infestat; easque non nisi jam vetulas, & viragines; pueros quoque, & juvenibus minores, vix adurit.

Indicatio Curativa in eo vertitur, ut coctioni consulatur, indigestionibus sublatis, seu fit per pharmaca, seu victus rationem, seu exercitationem, seu alia ex istis quaelibet, quae sex res N. N. indigitantur.

Venaesection, Catharsis ac Diaphoresis, scopum non attingent; licet iis, qui Renum & exinde orto mictu sanguineo laborant, non abs re erit, semel in septimana alvum *Manna* subducere, & singulis noctibus post purgationem paregoricum exhibere.

Medicamenta, quae praedictae Indicationi satisfaciunt, ea sunt, quae moderate calent, & vel amaricant, vel linguam leniter feriunt, talia sunt, *Rad. Angel. Enulae, fol. Absinth. Cent. min. Chamaedr. Chamaep. &c.* quibus addi possunt *Antiscorbutica* dicta; ut *rad. Raph. rustic. fol. Cocbl. rec. Nasturt. aq. &c.* quae tamen parcius usurpanda veniunt, quia morbi fomiti aculeos subdunt, & calorem augent, prae istis aliis, quae miti calore atque amaritudine ventriculum corroborant. Haud inutile est *Electuarium* sequens:

R. Conserv. Cocbl. bortenf. ℥i℥. Absinth. Rom. flav. Aurant. aa ℥j. Angel. condit. Nuc. Mosch. condit. aa ℥℥. Ther. Androm. ℥iij. Pulv. Ari comp. ℥ij. cum s. q. Syr. Aurant. F. Elect. de quo sumat ℥ij. bis in die, superbibendo seq. Aq. destill. cocbl. v. vel vj.

R. Rad. rapb rust. incis. ℥iij. Cocbl. bortenf. Mxij. Nasturt. aquat. Becabung. Salv. Mentb. aa M. iv. Cort. Aur. No. vj. nuc. Mosch. condit. No. ij. Cerevis. Brunsvici ℥xij. destillantur organis communibus, donec solummodo ℥vj. aquae eliciantur pro usu.

Haec autem remedia *digestiva* constanter, atque omni adhibita diligentia, assidue usurpanda, & in *paroxysmorum* intervallis praecipue in usum revocanda sunt.

Mediocritas ea in cibis observanda est, ut neque plus alimenti ingeratur, quam ventriculus concoquere valeat; neque è contra, nimia abstinentia, partes

ea proportionem alimenti defraudentur, quae earumdem robur & vigorem sustinere potis est. Quoad qualitatem autem ciborum aegri palato consulendum est. & unica ciborum specie singulis partibus vescatur; de ceteris, dempta carne, pro libitu comedat, modo nec acra, nec sale condita sint, nec aromatis. Prandere tantum expedit; loco autem coenae indulgeat sibi haustum Cerevisiae alicujus tenerioris, quo calculi concretio impediatur.

Liquores optimi sunt, qui neque ad Vini generositatem adscendunt, nec ad aquae debilitatem, ne frigore suo laedant ventriculum, deprimuntur. Hujusmodi est Cerevisia tenuis Londinensis, aut multa aqua cum paucis vino permixta; aqua autem pura & cruda periculosa est: cum autem universa fere corporis substantia in podagram degeneraverit, à liquore quocunque fermentato, quantumvis levi & tenui, abstineat, & utatur *Decocto dietetico ex Sarsa*, in *Remediorum formulis descripto*, ubi primum à paroxysmo convaluerit, per reliquum vitae cursum.

Sin autem aeger à longo & nimio liquorum inebriantium usu, vel ab aetate provectiore, vel denique praenimia debilitate, cibos absque Vino nequeat concoquere; in partibus haustum *Vini Hispanici* sibi indulgeat, *Apozema dieteticum* abdicans.

Aeger, maxime hiemis tempore, mature lectum petat, diluculo exurgat, animus sit tranquillus, nec nimis intentus studiis, & rebus seriis; ceteris vero omnibus, exercitatio corporis quotidiana facile palmam praeripit, quae moderata sit & perseverans, nullo autem modo justo vehementior; quoad exercitii genus, quoties nec grandior aetas, nec calculus intercedant, reliquis praefenda est equitatio constans, ac assidua, in aëre salubri, aut vectio in curru.

Veneris lenociniis ne indulgeat: Remedia externa nulla adhibenda.

Quamvis nihil magni in paroxysmo tentandum sit, conducet tamen forsitan per aliquot dies, ubi primum à morbo corripitur, à carnibus abstinere, jusculo uti avenaceo, aut alio pari alimento; sin autem Spiritus animales ataxiam concipere apti sunt, non expedit à car-

carnibus abstinere diutius, quam ventriculus earum usum aversetur; ne quid autem vel in quantitate vel in qualitate ciborum aut potus peccet.

Symptomatis iis occurrendum est, à quibus aeger in paroxysmo de vita periclitatur, horum maxime familiare est, ventriculi languor, cum ventris torminibus, tanquam à flatu; hoc in casu nihil aequè votis respondet, ac Vini Canariensis haustulus subinde deglutitus; exercitio utatur aeger: sin autem symptoma inducias haud ferens mortem minuetur, modo caput malum non impetat, ad *Laudanum* statim confugiendum; viz. gutt. xx. in haustulo aquae Epidemicae & in lecto ad quietem se componat; hac ipsa methodo se ab imminenti morte liberavit Auctor Clarissimus, ubi ex errore aliquo circa res sex N. N. in ingentem ventriculi aegritudinem incidit, cum vomitione, & aliquali ventris dolore: artus interim ex retrocessione materiae podagricae doloris erant expertes, & ad motum plus solito habiles. Congium nempe unum liquoris posseticici vel cerevisiae tenuis devorabat, & quamprimum totum per vomitum rejecerit, Vini Canar. haustulum, cui instillatae fuerint Laud. liquid. gutt. xviii. sumebat. Quodsi huic remedio symptoma non cedat, sudor provocetur, methodo & medicamentis huic usui dicatis, ad biduum triduumve, mane & vesperi, per duas tresve horas continuas.

Si autem metastasis fuerit materiae morbificae in pulmonum lobos, liberatis artubus à dolore, & tumore, tractandum est hoc symptoma pari modo ac Peripneumonia absoluta, Venae sectione repetita, diaeta & remediis refrigerantibus, & incrassantibus; purgandus est insuper aeger inter Venae sectiones potionibus lenientibus; sudoris autem provocatio obest.

Phthisis seu Tabis Descriptio.

PLures sunt Tabis species; *Prima* fere oritur ex frigore hieme contracto. Paulo enim ante solstitium brumale quamplurimi ab ingruente tempestate frigida tussi tentantur. Quae cum illos invaserit, quibus pulmones ab ortu sunt infirmiores, omnino necesse est, ut à repetitis tussiendo conatibus magis adhuc debilitentur; atque ita tandem alimento sibi proprio assimilando prae mala *Alig. 3. 4.* prorsus impares reddantur. Hinc jam ingens pituitae crudae copia adgeritur, quae continua pulmonum agitatione & vehementi nisu affatim per os rejicitur. Pulmones exinde pure repleti purulenta *pus* quaquaversum in carnis dispergunt. Hinc enascitur febris putrida, cujus paroxysmus sub vespere fatigat, sub auroram vero sudore copioso, ac vires imminuente, solvitur. Denique ad malorum cumulum diarrhoea succedit, partim ab humoribus putridis ex arteriis mesentericis in intestina depositis, excretisque, partim à labefactato pessundatoque viscerum tono. Atque ita demum aeger proxima aestate fato suo fungitur, à morbo, cui praegressa hiems viam straverat, extinctus. Atque haec est praecipua Tabis species.

Porro cum sanguis hac tempestate particulis humidis maxime scateat, perspiratioque à subita pororum contractione plus satis inhibeatur, particulae hae in pulmones depluunt per interspersos venae arteriosae ramos; vel per ductus salivales in glandulis fauces occupantibus reponuntur; unde jam humor per arteriam asperam delapsus in pulmones Catarrhi ritu eos ita jugiter irritat, ut creber & vehemens tussiendo conatus tum illam debilitatem, tum alia, quae diximus, symptomata brevi accersat. Cumque non jam amplius
na.

naturalem sibi pulmones oeconomiam statumque tue-
ri valeant, glandulae & tubercula adnasci solent; quae
in aegris ex hoc morbo decedentibus, si adspiciantur
pulmones purulenta sanie utplurimum distenta repe-
riuntur.

Ubi semel invaluerit hic morbus, & radices egerit,
remedia plerumque adspernatur. Tentari utcumque
potest Medicatio, minuendo causam defluxionis in
pulmones, pertusa in cubito vena, cathartici mitiori-
bus, tum medicamentis pectoralibus dictis, ad varios
morbi status adcommoatis. Incrassantibus scilicet,
ubi humor subtilior, & tenuior, vim expultricis facul-
tatis videtur eludere: Attenuantibus vero, ubi pituita
crassior aegre & cum molestia per os rejicitur. Dein
& Hectica febris remediis refrigerantibus contempe-
rantibusque coërcenda. Talia sunt *Lac. Asininum*;
Aqua lactis stillatitia; *Emulsiones ex Amygd. dulc. sem.*
Melon. Pepon. Papav. albi, Aq. fl. Paralyj. &c. Deni-
que & curando ulceri opera danda est; cui rei *Terebin-
thina illa liquida, Opobalsamum* vulgo dicta, adprime
conferre censetur.

Hujusce morbi Curatio me judice hac methodo opti-
me ac felicissime instituetur. Primum educatur è
brachio sanguis, dein subducatur alvus, ad tres dies
continuos, vel *Pil. Coch. major. vel decocto leniente à*
nobis praescripto. Tertia nocte exhibeatur Syrup. de
Mecon. ʒß. Intermissio biduo triduoque, pro re nata re-
petatur purgatio, idque toties fiat, quoties opus vi-
deatur, donec symptomata vel prorsus evanuerint, vel
saltem mitescant. Post singulas Catharses jam finitas
capiat *Opobalsami gr. xx. Sacchari particulae majori in-*
stillatas, permixtasque, nihil superbibendo. Vel *Pil. è*
Terebinth. ex Insula Cbio cum Saccharo cando confe-
ctam. *Opobalsamum non adsumendum est, nisi prae-*
gressis evacuationibus debitis. Hujus loco *Electua-*
rium è Balsamo Lucatelli, Glyzyrrhizae pulvere, semine
Anisi & Therebinthina concinnatum poterit substitui.
Post evacuationes sedulo conandum est, ut Tussis se-
detur, ne pulmones jugi agitatione infirmiores eva-
dant. Huc facit prae ceteris syrupus jam laudatus,
qui hac formula possit usurpari:

℞. Decoct. pectoral. ℥ij. Syr. de Mecon. Capill. Vener.
aa ʒij. Cap. cochl. v. ter in die.

Medicamentum hoc ita frequenter haustum catar-
rhum in pulmones depluentem paulatim sistet, eos-
que in pristinam *inſerv* reducet, nisi jam pridem à
naturalī statu nimium recesserint. Promovebit insu-
per purulentæ materiæ in iisdem adgestæ conco-
ctionem.

At vero Palmarium hujusce Morbi praesidium est, ut aeger quotidie *equo vebatur*; & qui se huic corporis exercitio sanandum tradit, nullis jam Diaetae legibus adstrictus, nullo cibi potusve genere privandus est; cum in hoc uno omnis rei cardo vertatur. Quibusdam eorum, qui ex hac Methodo convaluere, tumor in collo exortus est, non multum à scrophulis abludens.

Est & *alia* Tabis species à Tussi prognata longe diverso anni tempore, initio scilicet aestatis. Haec Juvenes persaepe illos invadit, qui debiliori sunt corporis habitu, & quorum sanguis particulis calidis acribusque refertus est. Sanguinem isti è pulmonibus per tussim exantlant, nimio meri potu prius excalesacti. Aegri dolorem sive aegritudinem quamdam in pulmonibus persentiscunt. Quae symptomata nisi mature remediis adpropriatis eliminentur, primo scabrities, mox & ulcus accedit, unde pus confectum demum exspuitur.

Dicta jam Tabis species Venaesectione & Catharsi alternatim repetitis, saltem in principio, facile vincetur: Si diæta insuper refrigerante & incrassante utatur æger, & à carnibus in solidum abstineat.

Tertia hujus Morbi *species* ortum debet materiae febrili in pulmones febre jam fatifcente, amandatae; qui sensim infirmiores redditi à symptomatis jam memoratis vexantur.

Quandoque oritur à fanie ista purulenta, quae à Pleuriticis non satis copiose per expectorationem egeritur. Quo in casu eandem quam Empyema Curationem postulat.

Sunil

640 *Process. int. in Morb. fere omnib.*

Sunt etiam, qui à nimis copiosis & debito frequentioribus evacuationibus debilitati, in quartam Tabis speciem praecipitantur. Hos calor Hecticus à cibo potuque sumto sub noctem laceffit; Atque hos praeter ceteris Aphthae infestant.

F I N I S.

I N D E X

TOTIUS OPERIS ALPHABETICUS.

A.

A Bdominis Tumor in Hydropica, ex tumultu à Catharticeis excitato, novum aquarum proventum simulans. 495. Diacodii Syrupo integre repellitur. 495.

— — Infantum, circa Lienem praecipue, Febris Intermitt. Autumn. diuturnioribus eos discruciantibus enatus, primum est indicium eas abituras; neque hae prius discedere solent. 100 ad 101.

— — — pro varia Februm Constitutione varius est, jam schirrositatem, jam flatuositatem tantum, aemulans. 101.

Abortus remediis iisdem, quibus Mensium immodicus fluxus sistitur, praecavetur; Catharticeis & succis Herb. omissis. 427. 609.

Abscessus. vid. Apostema.

Acetum & Vinum fermentatione Vegetabilium producuntur. 52.

Acu-punctura in Hydrope, non minori, quam Vesicatorii applicatio, periculo vacat. 502.

Acuti Morbi, vid. Morbi Acuti.

Adfectio Hypochondriaca, vid. Hypochondriaca Adfectio.

— Hysterica vel Adfectus Hysterici, vid. Hysterica Adfectio.

Adfectus Comatosi, vid. Comatosi Adfectus.

— nervosi V. S. & Purgationibus repetitis saepe indigent; uti in Choreia Sancti Viti. 526.

— plurimi Scorbuti nomine insigniuntur, qui saepe vel effecta morborum Fientium, b. e. qui nullum adhuc certum induerunt typum; vel infelices reliquiae morbi, non perfecte curati, tantummodo sunt. 276. Quod argumentis ex Artbritide incipiente, Podagra, Hydrope, evincitur. 276 confer itidem 66. ad 67.

Adfectuum plurimorum Curatio, non caussarum, sed verae atque expertae Methodi, cognitione absolvitur. 110.

I N D E X.

- Adolescentes à Variolis plus periclitantur, quam Foeminae vel impubes.** 356.
- Adolescentium juxta cubantium calor, debilibus corporibus, proficius admodum.** 67 & 68.
- Adpetitionibus aegrorum, in Morbis, plus saepe dandum, quam artis regulis.** 229. 366. Exempl. bujus, 366 ad 367.
- Adpetitus prostratus ex humorum depravatione.** 401. ad 402.
- Adstringentia, in Cholera, tuta non sunt, in initio.** 176. 177.
- in Gonorrhoea virulenta scroti tumorem producant; Luem veram, & alia mala, inducunt. 330. 336.
- Adulti, in Variolis Confluentibus, Salivatione vexantur ferè certo; & semel tantum omissam vidit Auctor.** 137. ad 138. In Variol. Discretis, prodituris, ad Sudores proni, quam maxime sunt, non vero Infantes. 132. 133. 139.
- Aegri periculo pleni, respectu curationis modi, si inter primos occurrant, in Epidemica nova Constitutione, donec Morbi genium cognitum sit.** 41.
- à Peste convalescentes, postea sanissimi, nec aliis Adfectibus, uti post alios Morbos contingit, obnoxii sunt. 113.
- Aegritudines ab omni aevo cur terris incubuerint.** 10.
- Aegritudo vehementior, in Variolis, ipsas Confluentes fore praedicat.** 369.
- Aegrorum adpetitionibus plus saepe dandum quam Artis regulis.** 229. 366. confer 366 ad 367.
- AER occulta quadam crasi, seu inexplicabili conditione, variis temporibus, varios Epidemicos Morbos producit.** 40. 107. 191. 518. Exemplo sunt Variolae ac in primis Pestis. 107. Hancque Aëris Dispositionem, quidquid Philosophantium turba nugetur, plane ignoramus. 107.
- Effluviis terrenis inquinatus, Epidemicorum Morborum causa producens, & propagans aliquamdiu, considerandus. 41. 235. 241. 518.
- ad hoc illudve tempus particulis scatet, Humani corporis, ut & aliquando Brutorum, Oeconomiae adversantibus; quod an fiat, quoniam Terrae viscera varias Mutationes subeant, unde Vapores exhalantes aërem inquinant; vel quoniam Atmosphaera inficitur ab alteratione ex Corporum Coelestium quorundam Conjunctione;

I N D E X.

- *atione; idem erit, saltem inde Morbi producuntur Epidemici dicti, istius generis, ac illa præparata inducere valent. 455.*
- *contemperatus, in Variolis, plus quam V. S. impetum Morbi cohibet. 361.*
- *frigidior, in Variolis, admittendus, qualis intelligendus? illoque modo plures à morte sunt liberati. 158. confer 157. Ubi Phrenitis, hic, ex defectu faciei intumescentiæ, adest, quantæ tum necessitatis ille sit, docent aegri, qui Nutricum curam fefellere, & aëri semet exposuere, felici eventu. 158. & hujus Casus singularis. 158. ad 159.*
- — *post Corticis Peruviani usum vitandus, donec vires restauratae fuerint. 306.*
- *liberior, in Variolis, quantum refocillet aegros. 366. confer. 157. 158. ad 159. Et in hoc casu, per Pulmones reciprocatus, plus facit ad sanguinem contemperandum, quam alia quaecumque. 370.*
- — *nimis, in Febre Scarlatina, vitandus. 261.*
- *manifesta quadam Crasi Tussim, seu novum Epidemicum Morbum, An. 1679, sub fine, infert. 310.*
- *Pestilentialis utut sit, tamen per se solus non videtur aptus Pestis suscitandæ. 109.*
- — *ita per terræ quemdam tractum, tum laborantium, tum cadaverum, halitibus ita contaminari potest, ut ipsum remotum à Peste correptis, absque fomite vel personali consortio, modo corpus ad adflatum excipiendum paratum habeat, inficere valeat. 108.*
- *Pestilentialis Constitutionis, Dei bonitate, rarius occurrit, quam ille, qui aliis Epidemicis Morbis, minus exitialibus, suscitandis inservit. 107.*
- *pro Podagricis, in quo se exerceant, rusticanus quare urbano, præferendus. 469.*
- Aëri libero, in Variolis, quandonam exponendus aeger. 157. 158. 360.*
- Aëris Constitutio vid. Constitutio Aëris.*
- *mutatio in Febre Quartana post illud tempus, quod sanguis ad suam despumationem perficiendam exigit, tantummodo convenit, nec prius; & quare. 96. In Hydrope quando requiratur. 497.*
- *particulæ cum humoribus nostris non convenientes,*

I N D E X.

nudoque sanguini admistae, unam, Morbos producentium, Causarum universalium Classem constituunt. 37.

— Qualitates manifestae seu sensibiles, uti & Res. 6. N. N. corpora nostra, ad hujus illiusve Morbi Epidemici generationem magis minusve disponunt. 420. confer 257.

— — — Febres, quae in qualibet Constitutione se exerunt, quidem, non vero illas quae Constitutioni cuidam propriae ac peculiare sunt, producant. 42.

— Qualitates manifestae Constitutioni cuilibet generali, tantam vim imprimere non valent, ut Epidemicorum, qui ad eam referuntur, causae productivae sint; verum illos tantum intrmittere vel excludere possunt, hocce vel illo tempore, sub eadem Constitutione, prout illis plus vel minus favent, illis temporibus, Qualitates manifestae. 191. confer. 41. Hinc sese Morbi bi exserere solent ea tempestate, ad quam sensibiles illae Qualitates eos destinaverunt. 191.

— — — occultae Epidemicis plus favent, quam manifestae. 295. Nonnulli tamen horum quoad Symptomata à manifestis pendent. 295.

— Temperies Epidemicos aliquando elicit, ut citius invadant; & è contra. 43.

— — — quo uberiore, vel parciore, adparatu, ad Febres Intermittentes producendas donata, eo maturius, vel tardius, ipsae invadunt. 82. & 83.

AESTAS Morbos Chronicos minus progignit, quam Hiems. 456.

Aestate Podagrae irregularis Paroxysmus paulo mitior est. 440.

Aestuatio in Febribus Continuis quomodo dirigenda. 54. ad 55.

Aetas hominis unius, Experimentis supra Morbos institutis par non est. 40.

ALEXIPHARMACA pleraque calida sunt. 113.

— quaelibet, forte, materiam Morbi per sudores evacuando potius, quam specifica quadam virtute, aegrotantibus succurrunt. 114.

— — — in Peste, calidiora quamvis, prosunt per accidens, quatenus nempe Diaphoretica simul sunt. 113.

Eo.

I N D E X.

- Eorum vero vis occultae specificae indoli, tamquam antipestilentiali, non referri debet. 114.
- Antivenerea ut Mercurius, & Sarsaparilla, evacuando forte potius, quam specifica virtute agunt. 114 ad 115.
- Alexiterium Pestis proprium, in Naturae sinu, abditum adhuc delite/cit. 115.
- Allium in Hydrope incipiente solum, evacuantibus missis, hunc Morbum aliquando depulit. 500. Pedibus adplicatum omnium optime revellit; hinc Adultis Variol. Confl. laborantibus adplicatur 378.
- ALVI profluvium, & Vomitus, sudoribus, in Peste, curantur. 125. ad 126.
- Alvus, in Variolis Discretis, toto morbo fere constipata. 135.
- Ambustio Spiritu Vini omnium optime curatur, si lintea eo madida adplicantur, & aliquamdiu retineantur. 271 ad 272. & 625.
- Amentia, sive Mania, post Febres Intermitt. Autumn. 101.
- Anatomiae quatenus notitia Medico necessaria. 490.
- Anethi semen specificum habetur in Singultu: & quando non juvat. 73.
- ANGINA quibusnam cum Symptomatibus invadat, & progrediatur. 282. 587. Tempore quolibet, eo tamen, quod ver atque aestatem interjacet maxime, adgreditur. 282. 587. Unde hoc. 283. A calore, intensum frigus subito excipiente, plerumque oritur. 41. ad 42. Juvenes & Sanguineos sed praecipue rufos, adficit. 282 Periculo plenus Morbus, saepe brevi suffocans. 282.
- qua Methodo curetur. 282. ad 283.
- Symptomata eadem Methodo qua Febris, cujus Symptoma est, curari debet: quod probe notandum. 283.
- In Angina Febris pro Morbo primario habenda; & reliqui adfectus, à quibus nomen mutuatur Morbus, tamquam Symptomata, quae à materia febrili, à modo criseos, à parte in quam ruit, pendent, considerandi. 256.
- — Gargarismata non, ut vulgo solet, usurpanda; sed sine agitatione in ore detinenda, donec incallescant. 282
- Partes inflammatae Melle Rosar. cum Sp. Sulph. tangantur. 282.
- — V. S. fortis in brachio, tum in ranulis, instimenda. 282. Et si Febris ac dolor inde minuuntur, Ca-
- S s 3
- thar-

I N D E X.

- thartic. lenitivum perutile. 283. *Hisce non minutis, V.S. iteranda in brachio, Catharsi in diem posterum rejecta.* 283. *Et si Morbus post V. 9. & Catharsin non cedit, quod oppido rarum, quid agendum* 283. 587.
- Anginae Epidemicæ. 257.
- verno tempore An. 1665. Londini, post biennem frigidum, & siccum gelu, grassantur. 101.
- Pleuritides, aliaque inflammati Sanguinis adfectiones, per aliquot septimanas, Pestis Londinensis exortum antecesserunt. 113.
- Aniculae Medicorum Simiae, stolidæ, ac infelices. 153. 157.
- Anima Mundi Philosophorum. 129.
- Animi commotio Apoplexiæ speciem, in Puerperis Hystericis, sæpe excitat. 388.
- compages magis delicata, quam corporis structura. 400. *Qualis ab Auctore concipiatur.* 401.
- Pathemata Spirituum systasin solvunt. 466.
- — in Hypochondriaca seu Hysterica adfectione, atrociora. 392. ad 393.
- — in Podagra sunt vitanda. 466. ad 467.
- Robur, unde. 400.
- & Corporis motus violentiores Adfectum Hystericum excitare valent. 215.
- Animus in Hystericis & Hypochondriacis quomodo sit constitutus. 392 ad 394. *In Podagra inveterata, contagio tandem etiam ita adflatur, ut rectius Iracundiæ, quam Podagrae, Paroxysmus dici queat.* 442.
- Annorum Constitutiones vid. Constitutiones.
- Annus, quo Pestis Londini grassabatur, caeteroquin salubris, & mitissimus, fuit. 113.
- Anodyna vid. Paregorica.
- *Avopēzia* ex Humoribus depravatis. 401 ad 402.
- Anthraces, in Peste, adustam faciem, pyrotici actualis impressioni non absimilem, habent. 112.
- Antidotalia calida Pestem potius invitant, ut Vinum ipsum liberalius adsumtum, quam arcent. 113.
- Antimonialia Emetica Puerulis, infra adolescentiam constitutis, numquam tuto exhibentur. 58. *Neque tuto umquam præbentur, nisi copiose diluantur.* 56.
- Antiquitas Medicinæ vid. Medicinæ Antiquitas.
- Antiscorbutica Hydropem, ex Febre Intermitt. Autumn.

I N D E X.

natam, expellentia. 99 ad 100. & 578.

Antivenerea Alexipharmaca *vid. A* exipharm. **Antivenerea.**

APHORISMUS Hippocratis 22 §. 1. *tam in Sudoribus provocandis, quam in subducenda alvo, locum habet. 450. Imo non tam Catbarsin quam Diaphoresin spectat. 539.*

APHTHAE, Dysenteriis recedentibus supervenientes, unde nascantur. 190 ad 191.

— *in Dysenteria, à Catbartico & aliis neglectis, mortem denuntiantes. 180.*

— *in Febre Dysenterica unde nascebantur. 191.*

— — — *An. 1669., ubi haec recedebat, erant frequentiores, quam in Febre ulla nota; & quare, 190 ad 191.*

— *in Febre Epidemica nova, A. 1685. recidivam Febrim inducunt, quae Symptomatica tantum est. 522.*

— *Cortice Peruviano quandonam sanentur 523.*

APOPLEXIA *qualis sit Morbus. 597. Quomodo tractanda, tum in Paroxysmo, tum extra eundem. 597 ad 598.*

— *Febribus Intermitt. An. 1678. superveniens, erat Febris ipsa, caput impetens. 307. Signa unde hoc constabat. 307. Sed Cortice Peruviano curabatur. 307.*

— *vulgaris causam non habet eandem, quam Hystericarum Apoplexia. 388.*

— *in Podagrigo paroxysmo, sudoriferis exhibitis, cur nascatur. 449.*

APOSTEMA *talis Naturae Machina in carnibus, qualis Febris in humoribus. 165. sive, Naturae est Methodus, qua partes firmas ab extraneis liberat, quemadmodum Febris materiam peccantem ex Sanguine amolitur. 348.*

Apostemata *quomodo Febrem, resorbto pure, excitent. 351 ad 359.*

— *ad Pestis verae curationem, nondum excitari a nobis possunt; neque tuto per Cardiaca hoc tentaretur, licet ea sola, forte, hoc efficerent. 115.*

— *in Peste, ubi ad maturitatem perveniunt, licet Pestilentialem Morbum tollere possint, incertam ac fallacem tamen constituunt curationem. 116. 128.*

I N D E X.

- APOZEMA** *aperiens & Antiscorbuticum.* 568.
 — *pectorale in Morbillis ad Tussim.* 198. *in Pleuritide.* 265.
 — *purgans post Febres Interm. Autumn. propinandum, Hydropem ex iis natam saepe tollens.* 98.
AQUA *pura, & cruda, ni ab ineunte aetate adsumatur, nocua.* 463.
 — *si potatur in iis, qui spirituosos liquoribus diu adjueti fuere, Hydropem parit.* 483.
 — *Podagricis, pura & cruda periculosa.* 463. *confer.* 462. *frigida ab Auctore Podagrico imprudenter potata Diarrhoeam excitavit, quod materia in Artus non eliminabatur; quam Sudoribus curavit.* 474.
 — *pura Oleo praefertur ab Auctore, ad dilutionem veneni, ex Mercur. subl. corrosivo, adsumti.* 320.
 — *Menthae in Vomitu egregie confert.* 77. *In Ileo vero.* 77.
 — *Mirabilis, in Colica biliosa, quandonam conducit.* 212.
 — *Rosarum capiti adplicata vigiliis medetur.* 70.
 — *stillatitia composita Antiscorbutica.* 278. 631.
 — — — *ad Podagram.* 453.
 — — — *in Rheumatismo Scorbutico.* 278.
Aquae Bathonienses in Hysterica Adf. si Tunbrigien-
ses non juvant, adeundae. 411. *Qua Methodo sumen-*
dae, & quomdiu. 411 ad 412
 — *Cardiacae temperatae.* 184.
 — *Chalybeatae, vid. Aquae Minerales.*
 — — *in Calculo Renum, saepe mortem accerse-*
runt. 554.
 — *Epidemicae, in Colica biliosa, quando conve-*
niant. 212.
 — *Ferreae, vid. Aquae Minerales.*
Aquae Hydropicorum, maxima celeritate, quam ae-
gri vires ferre queant, h. e. singulis diebus, expur-
gentur, & quas ob causas. 486. *Nonnumquam ve-*
ro dies unus aut alter intercalari potest. 486. 487.
 — — *Vomitione per Crocum Metallorum, ex ab-*
dominis cavitate, per sedem, & per os, potenter
evacuantur. 403.
 — *in Hydrope, Vomitorii ope, non ita prompte ex-*
pel-

I N D E X.

- pelluntur, ubi levis *Abdominis* tumor adest, quam
ubi ingens *aquarum* copia adgesta fuerit. 496.
- — — quomodo ex *Abdominis* cavo in *Intestina*
transeant. 489.
- in *Hydropica*, diebus à *Purgationibus* liberis,
per *sedem* copiose excernebantur, & sub finem per
Urinas etiam. 494.
- Aquae Minerales Ferri Mineræ* sunt participes. 405.
Nihil sunt quam simplices *aquae*, virtute *Mineræ*,
per quam transeunt *impraegnatae*; quod, *Clavos*,
ex *calceis Equorum*, *aquae* communi injiciendo imi-
tare possumus. 411.
- — — artificiales quomodo ex *clavis* fiant. 411.
- — — & *Naturales*, diversos effectus non e-
dunt. 411. *Diureticae* sunt & aliquando *Ventrem* mo-
vent. 411.
- — — quare ipso *Chalybe* potentius agant. 410. *Viam*
sibimet ipsis saepe praeccludunt, *spiritus* exagitando,
turbandoque. 411.
- — — ubi sumuntur, si aliquod *Symptoma*, *Morbo*
proprium, superveniat, & *transitum Aquarum* impe-
diat, ab iis per diem unum, alterumve, abstinendum, do-
nec transferint. 411.
- — — sine *Purgantibus* intercalatis efficaciores multo.
quam si interim exhibeantur *baecce*. 405. confer. 411.
- — — in *Calculosis*, ubi tantum *lapilli* in *Renibus*
baerent, omni aestate liberaliter epotae praestantissi-
mum ad eos exturbandos, horumque incrementum impe-
diendum, medium est. 559. 600. Quid agendum ubi *bae*
non prostant. 552.
- — — non usurpandae, nisi prius notum fuerit *Cal-*
culum majorem non esse, quam ut per *Ureteres* transire
queat; cum alias multum noceant. 558. ad 559. 560. 600.
- — — purgantibus admistis, in *Calculosis*, quomodo
noceant, si *Calculus major*, quam ut ex *Renum pelvi*
ejici queat. 558.
- — — in *Diarrhoea*, *Ventris Torminibus*, *Vomitu-*
ritione, à *Febre oriundis*, perniciosae sunt. 531.
- — — in *Erysipelatosae Eruptionis* specie. 282.
- — — in *Gonorrhoea virulenta* quare noceant, &
Scroti tumorem, ut & *Carunculas*, producant. 336.

I N D E X.

- — *in Hysterica Adf. ubi Chalybs non juvat.* 410.
- — *Podagricis quandonam male cedant.* 560.
- — *Sulphureae calidae uti Batbonienses, in Hysterica Adf. ubi Tunbrigienjes non juvant, adeundae.* 411.
- — *Tunbrigienjes ad Hystericam Adf. si Chalybs non juvat.* 410. *ad Icterus pertinacissimum.* 217.
- Ardor Urinae in Gonorrhoea virul. qualis.* 330.
- Arenulae Nepbritidem ubi caussant, quid agendum.* 419. *ad* 429.
- Argentum vivum, & Globuli plumbei, plus mali, quam boni, praestant, in Ileio vero.* 76.
- Argumenta Pestem inflammatorium esse morbum quae percuadent.* 112 *ad* 113.
- Aristoteles Melancholicos ingenio ceteris praestare adserit.* 393.
- Aromata in Podagra quare vitanda.* 460.
- Aromatica, si eorum species quaedam misceantur, quasi aliquid tertium gignunt; quod in ita conjunctis majorum est virium in pari quantitate, quam in eorum quolibet.* 42 *ad* 453.
- ARS Medica haud rectius, quam ab ipsius Artis exercitio, atque usu, perdiscenda.* 4.
- — *duobus mediis ulterius provebi potest, tum Ope Historiae Morborum exquisitae, tum Methodi medendi fixae ac consummatae.* 12. *Haec vide* 13. & 20.
- — *si illa Methodo semper traderetur, ut Indicationes ex Historia Morbi, seu morborum Phaenomenis, observando elicerentur, hocque Experientia firmaretur, non vilesceret, quin potius illustraretur; & difficilior reddita, nonnisi sapientes & peritos admitteret, atque rudi vulgo de uno aliove Morbo forte tantum constaret; nam uti major subtilitas in Naturae operationibus, quam in alia arte, sic Ars Medica quam Natura praeciperet, ingenium vulgi longius superaret, quam ea, quae à Philosophia docetur.* 314 *ad* 315.
- — *Februm Curationem per Diaphoresin imitari nequit: quia nescit quomodo materies ad exitum praeparanda; istius praeparationis nulla habet indicia; & deinde ignorat quantum temporis in sudore persistendum.* 539.

I N D E X

Arthritis saepe habetur, quod verus Rheumatismus est quamvis essentialiter differant; sed fit quando haece à Febre sejungitur. 272.

— & Pestis nec non plerique alii Morbi, Naturae Medicatricis instrumenta sunt. 38.

— Scorbutum quandonam mentiatur. 276.

In Arthritide ubi exigua Malignitatis suspicio, baud minus ac in Peste, materiae morbificae recursus fatum accersit. 116 ad 117.

Articuli digitorum & Ligamenta in Podagra irregulari quomodo adficiantur. 439.

— — in Rheumatismo saepe invertuntur, cessante jam dolore. 273.

Artus in Podagrae irregulari Paroxysmorum intervallis quomodo se habeant. 440.

Artuum, in Podagra, impotentia ad motum praecaveatur unctione in curru, ipso Paroxysmi tempore. 472.

— dolor, in Variolis, ingens ac si ex Rheumatismo, Confluentes eas fore praedicat. 369.

Ascites verus, pro deplorato habitus, aequè certo, ac alii permulti, qui non ita funesti vulgo aestimantur, subjugatur, modo viscera non sint corrupta. 502.

— inveteratus, quomodo partes corrumpat, & insanabilis fiat. 500. ad 501. Attamen curationem Medicus adgredi debet, quia ignorat, quantum noxae visceribus illatum. 501.

Asthma inveteratum, & derepente recedens, in viris habitus plenioris, tumorem Surarum excitat, Hydropicorum aemulum, ad moriem usque comitantem. 482.

— quomodo curandum. 628 & seq.

— siccum Febrim non habet, unde à Peripneumonia notha, distinguitur. 271.

Ἀταξία Hystericorum malorum causa. 215.

— Spirituum Materiem viridem, biliosam, αἶμα καὶ χύμα plerumque semper exprimit, sive ipsa fuerit a Convulsionibus; sive ab Hysterica adfectione; sive à motu Maris in nave; sive à Purgantibus, vel Vomitoris, excitata. 396 ad 397.

— — Hypochondriacae seu Hystericæ Adfectionis πρῶτον μὲν seu efficiens causa interna videtur; cujus origo, seu antecedens causa, est debilior illorum

cra-

I N D E X.

- crasis, qua facile dissipantur aut perturbantur. 359. 400.*
Hinc non videtur Hysterica Adfect. Morbus à deprava-
tis humoribus pendens, licet ille ipsos inficere valeat.
 401. *Quod utrumque Adsertum pluribus Argumen-*
cis firmatur. 395 ad 402.
 ——— *Hypochondriacorum, & Hystericarum,*
Symptomata, ut Uteri strangulatum, quomodo pro-
ducat. 395 ad 401.
 ——— *Dolores producents, in Hysterica & Hypo-*
chondr. Adf. comparatur actioni vitri Incensorii. 398.
 AUCTOR *sapere non audet ultra quam res ipsa loqui-*
tur. 235.
 ——— *errores suos, solito suo candore, ab Amicis, annosa &*
repetita experientia melius edoctis, reprehensos cupit. 514.
 ——— *an alii eadem cum ipso adserant, non ita quaerit,*
quam, utrum ea quae tradit, cum veritate consentiant. 433.
 ——— *quid de Operum suorum repetita lectione promit-*
tat. 502.
 ——— *in Acutorum Morborum Historia tradenda, non*
tam metam figere, quam aliis animum addere tentat.
 32. *Tractatum de Morbis Acutis edendo, viam prae-*
monstrasse existimat, qua Viri docti Morborum Histo-
riam, & Curationem possint investigare. 325. Obje-
ctioni respondet, quam contra suam de Morbis Acutis
doctrinam, quod Malignitati, quae pluribus horum
Morborum adhaeret, non satis adversetur, fieri
posse praevidet. 247 ad 250. Veterum & Recentiorum
de Malignitate Opinionem non rejicit, sed suam de ea
sententiam exponit. 247 ad 250.
 ——— *Chronicorum Morborum Historiam promittit.*
 326. *Temeritatis, quod tantam Laudani copiam in Cho-*
lera exhibuerit, non est incusandus. 296 ad 297.
 ——— *Epidemicarum Constitutionum vicissitudinis caus-*
as, ex Aëris manifestis qualitatibus nondum expiscari
potuit. 41. Quoties Epidemica Constitutio nova ingru-
it, anceps haeret, qua nempe via insistet, ut aegris
subveniat unde unus, aut alter, eorum, in principio vi-
ta periclitatur. 41. Dum Epidemicorum Morborum
Observationes aliquot Annorum succedentium, ita tra-
dit, qualem finem habuerit. 48. Cum de Morbis Epi-
demicis Constitut. 1676 ad 1680. scriberet; jam per
tri-

triginta Annos circiter Podagra, & diu Calculo, multatus fuerat. 293. Et Morbos Epidemicos An. 1677. non describit, quia eo tempore Mictu sanguineo, dein Podagra saevissima, per tres menses, cruciatus fuit. 297.

— in Febribus ejusque Symptomatis describendis, adeo sincerus, ut nullas Opiniones, nullaque cerebri figmenta, orbi vendere cupiat. 286. Veniam rogat, quod in eruenda certiore Methodo, ad Febres ejusque Symptomata, debellandas, spretis aliorum judiciis, suo magis confusus, in semitas, nullo antea pede calcatas, ingressus fuerit, & rebus novis studuerit. 286 ad 287. Integritate solita fatetur, se non semel in Febribus ubi de natura earum nondum constaret, & sibi & aegris nihil agendo, optime consuluisse; dum interim invigilans percepisset vel Febrem evanuisse, vel ad Typum redactum fuisse, unde cognosceretur. 254. De Curatione Februm Intermittentium adhuc ignota conqueritur. 90. Serio monet, de perquirendis mediis, Febres Intermittent. Autumn. citius, quam solet, debellantibus. 97. Cuidam novae Febri, Pestilentiali quasi dein repertae, & Pestem Lond. ipsam praegressae, Methodum diversam ab ea, quam hactenus cum successu, in hujusmodi fere Febribus, usurpaverat, adaptare cogitur. 121 ad 123. Interturbatur aegrorum damno, prae adstantium protervia, ne tam liberaliter V. S. instituat, in Febre Pestilentiali, Pestim Lond. insecuta. 123. ad 124. Hinc in Febre Pestilentiali illa de modo curandi, à V. S. diverso, cogitat. 124 ad 125. Et Curationem hujus Febris Pestilentialis, aliam, quam per V. S. frequentiore, invenit. 125. Hujusque inventae Methodi successus. 125 ad 127.

— in Hydropicis curandis, initio suae Praxeos, decipitur, usu Syrupi Spinae Cervinae, quod hujus ope curata Hydropica, quae facile purgabatur, existimarit omnem Hydropem isto Syrupio curari posse. 487.

— in Hystericae Adfectionis Historia tradenda, illud facit juxta vera Naturae Phaenomena, & propriam Experientiam 387.

— ad Medicam artem, de ea ne vel somnians, quomodo Celeberr. Th. Coxe M. D. hortatu, serio se ad-

cir-

I N D E X.

- cinxerit. 3 ad 4. Quare se ad Artem Medicam nondum pervenisse putat. 325. Qua ratione Medendi Scientia ulterius promoveri queat, Tract. de Morbis Acutis, post diuturnas meditationes, & fidam plurium Annor. Observationem in medium proferre decrevit. 11 ad 12. Perpulchre de Medicorum in Morbis curandis nimia festinatione ratiocinatur. 228 ad 229. De Medicis calumniantibus, & super aliorum ruinis viam sibi sternentibus, quid censeat. 147.
- Medicamenta in Hydrope simplicia, & inartificialia, quod tradat, arguentes redarguit. 502.
- de Mictu Sanguineo à Calculo renibus impacto, tum de Podagra, quae mala in semet ipso expertus, miseratione erga sodales commotus, tantum scribit. 553. 558.
- in Peste & Pestilentiali Febre describendis, veniam rogat, quoad Dogmata Theoretica, naturam Morbi quae respiciunt: verum quoad Praxin adserit, se omni fide, ea tantum proposuisse, quae exploratissimababebat; & aegros suos ita tractasse, ac ipsemet tractari cuperet, si bocce morbo aegrotaret. 128. Difficultates, in Peste curanda, sudoriferorum effectum, subortas (120 ad 121.) sua Methodo curativa solvit. 121. Historiam Pestis tradit, quia Medici alii, qui toto tempore adfuerunt, de ea nihil, publici juris fecerunt. 114. Fugientium turbis, Pestis metu, amicorum suasu, se adjungit. 123. Tempore Pestis Lond. maxima parte, complurium milliarium intervallo ab Urbe semotus fuit. 114. 123.
- in Pleuritide, Curationem frustra tentat, per aliam praestantiorē viam, quam per V. S. 267 ad 268.
- Podagrae An. 1660. immaniore quam ante, Paroxysmo, adficitur; quem & Calculus Renum & Mictus Sanguineus insecuti. 553. De Podagra Tractatum edens, jam, per triginta quatuor Annos, ab ea vexatus fuerat. 435. Et calamum regere impos adjuvatur, à Joh. Drake. 434. Podagricus in semet ipso Diarrhoeam, ex materia morbi in artus non eliminata, sed retropulsa, propter Aquae frigidae imprudentem usum, enatam, Sudoribus, ubi nec exercitiis, nec Laudano, neque Cardiacis, vel nec adstringentibus cederet, cura-

I N D E X.

curavit. 474. Sententiam suam revocat, sc. Podagra adfectis Purgantia minime conducere. 556.

— Rheumatismi Curationem, tempore aliter edoctus, in quibusdam emendat, & de V. S. sententiam parum mutat, quod non toties celebranda, sed Catarsis ejus loco substitui possit, ut simul Paregoricis occasio daretur. 320 ad 321. Rheumatismi Scorbutici Curationem cum publici juris facit, privato suo commodo publicum praefert. 278.

— ad Variolas decumbentes, ne amplius accerferetur, cur exoptabat. 365. Cujusnam essentiae Morbus sint Variolae, ignorat cum aliis. 142. ad 143. Quod in Variolis curandis Methodum novam induxerit, eo magis erit excusandus, quod haec Recentiorum tantum Curationibus, cum Hippocrati ac Galeno ignotus Morbus fuerit, adversetur. 240. Qualem de sua in Variolis Discretis & lenibus, medendi Methodo fidem habeat. 152. Integerrimus in exponenda Methodo Variolarum curandarum. 364 ad 365. In sua Variolas curandi Methodo, non phantasiae, sed Phaenomenis practicis litat. 385. Et de V. S. in Variolis parum mutat sententiam, quod non, uti primo censuerat, Pustulas intra justos limites coercet. 381. Quare non definiat, an Salivatio ac Diarrhoea, in Variolis Confluentibus, ideo à Natura fuerint substitutae, quod parvum bocce pustularum genus materiem Morbi non ita exterminare queat, ac majores Pustulae, in Discretis, faciunt. 138. Venae-sectionem negligit in Variolis. 239. De Variolis An. 1680. scribit ideo, ut quae olim deficiebant ex iis, quae experientia jam annosior suggererat, sarciret. 353. Filium suum, Variolis Anomal. Discret. laborantem sua Methodo restituit. 206.

— istius Sententiae non est, Venereae Luis Curationem docendam non esse; cum sui negotii existimet corpora sanare, non vero aegros censorio vexare fastu, Deo relinquens fontes castigare. 326 ad 327.

Auctores in Morbis, horumque Historia sive Phaenomenis, describendis, talia vulgo praebent subsidia, quae sequentem potius in praecipitia agant, quam in genuina Naturae Methodo indaganda dirigant; nam nihil tra-

I N D E X.

*tradunt quam Hypotheses, quas lascivientis ingenii
luxuria peperit, ad quas etiam Praxin suam, in ho-
minum perniciem non ad rei veritatem, componunt.*
326.

— *qui Venae - Sectionem in Peste commendarunt.* 118.
Aura liberior in Tussi Epid. 1675. concedenda. 143.
247.

— — in Variolis *vid. Aër liberior.*
Autumno humores sunt viscidiores quam Vere. 83.

Autumnus Dysenterii favet. 201.

*Axiomata Hippocratis aliorumque Veterum, de Materia
febrili praeparanda ad Crisin per sudores rite facien-
dam, isti soli Febri Constit. 1661 ad 1664. qua Inter-
mittentes ceteris praedominabantur, videntur adap-
tanda.* 250 ad 251.

B.

Balsamus è Mecha, Terebintinae genus liquidum, &
purum, in Gonorrhoea virul. bonus. 334.

Bolus purgans in Diarrhoea. 185.

Bolus Diaphoreticus in Pestilentiali Febre. 125.

— *in Pruritu ferino.* 281.

*Botallus (Leonardus) unus, qui, aequè ac Sydenham,
totum Pestis curationis negotium in copiosa Venae-
sectione collocat.* 118.

*Botalli argumenta luculentissima exemplis plurimis sta-
bilita, V. S. in omni Peste, supra omnia remedia saluta-
rem esse.* 118 ad 119.

Botanica sensuum testimonio debet inniti. 48.

Brassicae folium in Pleuritide lateri imponendum. 266.

*BUBO, vel Parotis, in Peste, Febri ardenti superve-
niens, aegros à luctuoso discrimine saepe liberat.* 109.

*Bubones in Peste quomodo ex Materia Morbi subtilissi-
ma & maxime inflammabili, fiant.* 165.

— *in Peste, ut alii tumores inflammatorii, in Abscessum
terminantur.* 112 ad 113.

— *Pestilenciales suppurantes licet, in Pestilenti Febre,
incerti ac fallacis tamen successus sunt.* 116. 128.

— — *interdum ex improvise disparent.* 116.

— — *Diaphoreticorum praematurorum actione quo-
modo*

I N D E X.

- modo intropellantur & turbentur. 120 ad 121.
 — saepe intropelluntur, si horum materies sudoriferis aufertur. 115 ad 116.
 — — retrocedentes, Maculis purpureis succedentibus, letale. 116. Cujus saepe causa sudoris expressio importuna. 116. 120. ad 121.
 — Venerei, ex Gonorrhoea virul. primum Luis gradum constituunt. 330.
 Butler M. D. in Africa Dysenteriam & Febrem Dysentericam eodem modo, ac Auctor in Anglia, curat. 187. ad 188.

C.

- Cachexia ex Humoribus depravatis. 401 ad 402.
 Calculi minores ex Renum pelvi non melius deturbantur quam Aquarum Chalybeatarum usu. 559.
 CALCULUS an major quam ut per Ureteres transeat, vel an lapillorum congeries in pelvi haereat, quomodo dignoscatur. 559. 600. confer 560.
 — ex decubitu in dorso supra lectum submollem, primam originem suam, in Podagricis, saepe desumit. 553.
 — Nepbritidem ubi causat, quid agendum. 419 ad 420.
 — Renum vel Vesicae aliquando videtur adesse, quod tantum effectus quidam Hystericæ Adfectionis est. 214. 390. Hujus Exemplum notabile, ubi Calculo dicata nocebant, Narcotica vero juvabant. 269.
 — — qua ratione se manifestaverit in ipso Auctore. 553 ad 554.
 — — in Podagra inveterata plerumque nascitur. 475. Quid tum agendum. 475.
 — — Podagricis superveniens, unde? 442. Et Ischuriam aliquando excitans, aegrum de medio tollit. 442.
 — — in Podagricis Potu acri, & attenuante, tum excitatur tum generatur. 464. An ejusdem Podagricae materiae morbificae portio? 442. Exercitio corporis constantiore prohibetur; sed praesertim Equitatione, nisi grandior aetas, aut Culculus major impediret; tum vero Vectione in curru utendum; sed utrumque fiat

I N D E X.

- fiat in aëre rusticano potius quam in Urbano.* 468. & 468 ad 469. confer 472. *Dein praecavetur lautiori usu Cerevisiae tenuis.* 460. *Tum usu Potus Diaetetici.* 464.
- — *ubi adest, & vel Nepbritidem, vel Mictum sanguineum producat, quatenam medela.* 475. 558 ad 560. 599. 600.
- CALEFACIENTIA** *Antidotalia Pestem potius accersunt, quam praeveniunt.* 113.
- *in Apoplexia cur noceant.* 597.
- *in Chronicis, vid. Herbae excalefacientes.*
- *Corticis Peruviani salutarem actionem delent, in Febris Intermitt.* 298. 304.
- *in Dysenteria, & ubi aetas florida, qualia Phaenomena inducant.* 179.
- *à Medicis in Febris male exhibentur, ad Venenum suppositum per cutim expellendum, ubi Refrigerantia requirebantur.* 540.
- *in Febris acutis quot mala inferunt.* 525. *In Febre Epid. An. 1673. caput adficiebant* 222. *In Febre nova Epid. quandonam Iliacam passionem excitare valent.* 532 ad 533. *In Febre hiemali vitanda* 506. *In Febris interm. Autum. citius exhibita, vel bas duplicant, vel in Continuas permutant.* 06. *In Febris Interm. Pueris exhibere periculosum.* 96. *In Febr. Intermitt. An. 1678., tamquam Oleum camino additum, eas exasperabant.* 298. *In Febre nova hiemali, quatenam mala inferant.* 520. 525. *In Febre Variolosa Salivationi obficiunt.* 169.
- *in Hydrope, quando, & quare, convenient.* 497 ad 498.
- *Maculas purpureas in Febris augent, pro gradu quo calefaciunt, & contra.* 249.
- *in Malignis Morbis quibusdam, quare laedant.* 248.
- *quaelibet in Morbillorum, & Variolarum, Curatione nocent.* 198. *Peripneumoniam letalem inducunt, aliaque mala inferunt, quibus temperantibus & V. S. succurritur.* 197.
- *Pleuritidem Symptomaticam, quandonam inferant.* 263.
- *in Pleuritide vera obesse possunt, quo minus V. S. omnem*

I N D E X.

- omnem Curationis numerum absolvat. 245.
- Medicamenta vegetabilia in Podagra, quae amarificant vel linguam ferunt, vera sunt in hoc Morbo Digestiva: sed certa cum cautione usurpanda. 452. In aliis Chronicis quoque quare conducant. 454. confer. 457.
- in Rheumatismo exhibita, frequentioris solito V. S. causa esse possunt. 274.
- Spirituosa in Tussi Epid. An. 1675. sine periculo non exhibebantur. 244. 247.
- in Variolis quatenus mala, & quo tempore praesertim, inferant. 144 ad 145. In Expulsionis, initio praesertim, aequae ac in Secretionis, statu nocere possunt. 146. Et quare 146 ad 147. In Eruptionis finem, Junioribus, & Sanguineis praesertim, praemature exhibita, eidem potius obicem ponunt, temperantibus amovendum. 142. Et in temperamentis vegetis, ex Discretis, saepe Confluentes inde redduntur. 148 ad 149. Initio Morbi exhibita Confluxum Pustularum inducunt, illo modo, quo Aëris intemperies An. 1681. illud ipsum producebat. 355. Ea praemature exhibere, sive aegrum lecto adjudicare, ante diem quartum, aequae nocuum. 149 ad 150.
- — — — — ubi Symptomata à nimio frigore, vel ab Evacuationibus indebitis, concedenda, sed non diu. 160 ad 161.
- — — — — Anomal. Confluentibus exhibita in Dysenteriam quandonam eas mutabant. 203.
- — — — — Menstruorum fluxu tempore non solito superveniente, adbibita, admistis licet adstringentibus, letalia saepe fuere. 205.
- — — — — Pustulas nigras augent, pro ratione qua calefaciunt; & contra. 249.
- — — — — Regularibus Confluentibus magis adhuc quam in Regul. Discret. vitanda. 153. Salivationem sistunt. 154.
- — — — — Discretis sudorem, per se promptum, urgentia, quantum, & quomodo, noceant. 139. Intumescuntiam Faciei, quae octavo die adesse debet, nec non ruborem inter Pustulas, avertunt. 157.
- — — — — sudores promoventia, quandonam minus

I N D E X.

- nus noceant , faciei^{que} tumorem non ita impediunt.
140.
- Calida in Febribus , Variolis, &c. vid. Calefacientia.
- tempestas *insperata*, acri gelu succedens, Dysenterias, *menſe Novemb An. 1678.*, leves cauſſavit. 218.
- Calidum Regimen, vid. Regimen Calidum.
- Calor Febris ipſe fere ſufficit ad Materiae concoctionem, ut ſudore expelli queat ; nec calefacientibus iis fervidis, forinſecus adlatis, indigemus. 227.
- frigido diuturniori, Vere, derepente ſuccedens, Pleuritides, Anginas, qualicumque fuerit Conſtitutio, inducit. 257 confer 41.
- Lecti in Febrib. Intermitt. vim Corticis Peruviani enervat 374.
- — Rheumatismum promovet. 274.
- — in Variolis Conſl. vim Morbi adauget, & vim Paregoricorum enervat. 374. Plura de Lecti calore in Variolis, vid. Lectum.
- Calor in Pleuritide nocuus. 266.
- Caloris gradus in Variolarum curatione unde petendus. 147 ad 148
- Canis rabidi morſus, bujuſque Curatio. 627
- Capillorum abraſio in Phrenitide à calefacientibus inducitur. 525.
- Capitis Dolores in Febre Dyſent. An. 1669., frequentiores, ſed Sudores rariores. 190.
- motus, in Vomitione, ex Hyſterica Adſ. ipſam prae ceteris provocat. 419.
- Obteſtio lacinia lanea ad Sudores ciendos mirum quam conferat. 125.
- Carbunculi ac Bubones in Peſte materiae expulſioni inſerviunt, uti Puſtulae in Variolis. 165.
- Carnes vetantur in Podagrae Paroxyſmo, ſi ab iis abſtinere ſine alio incommodo poſſunt ; alias modice concedendae. 471. Harum uſus Hypochondriacos & Hyſtericas reſtaurat. 400. Et abſtinentia ab iis Morbum ſaepe invitatur. 401. confer 399.
- CARDIACA ſervant aegrum, ubi, à Venae-ſectione temeraria, damna inlata. 54. Naturam languentem adju.

I N D E X

adjuvat ubi refrigerantibus aut Clysteribus, debilitata. 89.

— *in Apoplexia, cur noceant. 597. In Dysenteria, qualia, quando, & in quibus, propinanda. 184.*

— *moderatiores, uti & calidiores quo tempore Febris, & quonam in casu gradatim &c. sumenda. 63.*

— *Febribus contin. An 1661 &c. initio quare non exhibenda. 61. ad 62. Circa earum finem, quando necessaria. 61. Post Evacuationes institutas, quaenam esse debeant. 63 ad 64. Quando in initio propinanda. 61. In debilibus requiruntur, ut Febres spatio 336. hor. h.e. 14. dier. depurationem suam absolvere queant. 89.*

— *inoportuna transmutant Febres Intermittentes in Continuarum speciem. 298. 304. Et Corticis Peruviani salutare effectum delent. 304.*

— *& orroborantia in Febribus Interm. Autumn. ad Naturam sublevandam, quando & cur conveniant. 95. Sustinent adhuc Senes per tempus aliquot. 95.*

— *in Febre Scarlatina quare damnosa. 261*

— *in Febre Variolosa Salivationi obficiunt. 169.*

— *in Mania post Febr. Intermitt. diurn. nata, exiguntur. 102. Eorum usus quando dimittendus. 102 ad 103.*

— *vetantur in Phrenitide praesertim ante usum Narcoticorum. 70.*

— *in Variolis nocent, quod Ebullitionis statum nimis evebant. 144. 145. Eruptionem ipsam impediunt. 149. Intempestiva quaenam mala producant. 366. Initio si vitantur Maculae purpureae, & Mictus sanguineus praecaventur. 366. Ante diem quartum non necessaria, Diarrhoea quamvis adsit. 150. Mortis saepe causa sunt, licet V. S. praegressae saepius impetetur. 148.*

— — — *Discretis sudorem, per se satis promptum, urgentia, qua ratione noceant. 139.*

— — — *praemature exhibere, & lecto aegrum adjudicare, ante diem quartum, aequè nocuum est. 149. ad 150. Quarto die quandonam exhiberi queant. 150. Sed Paregorica esse debent, & qualia. 150. Effectum hic quomodo edant. 150. Omni tempore, quanam occasione exhiberi queant; & quaenam*

I N D E X.

tum illa sunt. 161. Confluere faciunt Pustulas, si inopportune adplicentur. 145. Hocque praesertim in temperamentis vegetis. 148. ad 149. In Eruptionis finem & ad eam accelerandam, praesertim in junioribus & sanguineis, in initio praemature exhibita, Eruptioni potius obicem ponunt, temperantibus dein amovendum. 148. & 149. Retrocedentibus Var. ex V. S. inopportuna, vel frigore nimio adplicato, adhibeantur; sed caute, neque nimis fortiora sint. 148.

Cardiacorum Generosiorum Formulae. 102.

— Moderatorum series. 63.

Caruncula in Gonorrhoea Virul. est caro spongiosa in Uretbra, ab ejus excoriatione enata, sensim indurata, Urinae viam intercipient. 330. Ex ulceribus sibi adnatis ichorem saepe quemdam evomunt; quod tum pessimum malum. 330. Ex Aquis Mineral. saepe nascuntur. 336.

Casus rari ad Historiam Morborum non pertinent. 16.

Catamenia, vid. Menstrua.

Cataplasma, ad dolores ab Allio pedibus adplicato excitatos. 378. In Hydrope, Abdomini adplicitum ad discutendum, nec nocet, nec prodest. 501. In Podagrae paroxysmo, quod Auctori praeceteris profuit. 476. In Punctura Tendinis à V. S. 268. In Rheumatismo. 274. In Scroti inflammatione à Morbo Venereo 337.

Catharri, & Tusses Epidem. An. 1675., videantur 220.

Catharsis & Cathartica, vid. Purgans & Purgantia.

Catulus vivens, in Ileo vero, nudo ventri quamdiu accumbendus. 77.

Causae Proximae & Conjunctae solae à nobis possunt cognosci; & ex iisdem tantum Indicationes Curativae sunt mutuandae. 23. Intellectui se sistunt, vel sensus testimonio, vel Anatomicis Observationibus ab aliis jam factis. 26.

— Remotiores Morborum, seu primae, sunt imperscrutabiles, neque ex iis, sed ex conjunctis solis cognoscendis, Indicationes curativae sunt mutuandae. 23. Quod demonstratur. 23 ad 25. confer. 26.

Mor.

I N D E X.

- Morbificae Symptomatum peculiarium perceptione, deprehenduntur. 17.
- Causarum Differentia quaelibet specifica nos latet. 204.
- Cerebrum humanum ita, forte, constitutum, ut non tam quid absolute verum, quam quid maxime conveniens, ac suis Naturis adcommo- dum, percipiat. 543.
- Sensus & motus fons, ac Cogitationum & Memoriae officina, quamvis nobis adpareat, tamen ex eius substantia adsignare nemo poterit, qua ratione ex naturae ejus vi, & structura partium, haec illave facultas necessario fuerit exserenda. 387.
- Cerevisia generosior, in Hydrope, iisdem sub conditionibus admittitur ac Vinum. 499.
- medicata, in Hydrope, pro Pauperibus. 499.
- purgativa. 568.
- cui Macis aliquid incoctum, ad Diaphoresin, in Pestilentialibus morbis, continuandam. 126.
- cum Rhabarbaro pro Infantibus, quomodo paranda, & qua ratione adsumenda. 536.
- tenuis Calculum arcet, in Podagricis. 460. In Calculo hausta ante motum in Curru, Mictum Sanguineum praecavet. 557 ad 558. In Febris, aegris non deneganda, sed potius commendanda. 66. cum Aurantiorum succo, in Febrili ardore. 66. cum Vitrioli spiritu, in Mictu cruento, & Petechiis, ex Febre acuta. 383. In Morbillis Anom. An. 1674., pro potu. 233. In Peripneumonia notha. 271. Lond. in Podagra optimus potus, lupulata sit vel non. 461. In Tussi Epid. ubi Febris &c. adsunt. 245. In Variolis orgasmum temperat. 296. In Variolis Anomalis Discretis, pro Potu sufficit. 206.
- In Variol. Confluent. qualis eligenda. 378.
- CHALYBS in Chlorosi exhibitus quomodo pulsum & faciem immutet. 404. In Hydrope, initio morbi baud infimum sibi vendicat locum. 500. In Colica Hypochondr. & Hyster. in primis confert, non ad Symptomata lenienda, sed radicem Morbi exstirpandam. 608. In Hysterica Adf. ad dies triginta adsumtus, post Evacuationes, Remedium est praestantissimum: Et qua ratione agat. 404. Statim ante Evacuationes exhibeatur, ubi nimis debiles aegrae. 404. Si eam cura-

I N D E X.

- re non valet, *Aquae Minerales adeundae.* 410. *Quasi non juvant, Aquis Sulphureis calidis utendum.* 411.
- in Substantia omnium optime, & tuto, & citius, opus persolvit. 404. *Ipsius Minera è terra effossa nondum ignem passa an praestantior adhuc.* 404. *In Syrupi forma post substantiam, prae ceteris formis conducit.* 405.
- in Substantia adsumtus, sine Purgantibus intermixtis, an in Visceribus haerens nocere possit? 407.
- sine Purgantium intermissione citius & praestantius suum edit Effectum. 405.
- Exhibitus, si corpus nimis turbet, Laudano utendum. 409.
- Chemia plurimum emolumenti Medicinae adferens, non tamen sola habenda Ars, quibus illa promoveri tantum possit.** 491 ad 492.
- Chemici Medicamentis suis nondum meliora praestare possunt, quam alii succis, vel Decoctis, simplicium.** 397. *Remedia optima nimis officiosa sedulitate exhibita enervant saepius.* 404.
- Chirurgus, in Castro Duntzar, V. S. audaci ac liberali, Milites à Peste sanat.** 119.
- Chlorosis idem ac Febris alba, species Hystericae Affect. ex Humoribus depravatis.** 401 ad 402.
- ea Methodo qua Hysterica Affect. sanatur. 410. 623.
- Chlorosi laborantes Clavo Hysterico frequentius adficiuntur.** 389.
- CHOLERA MORBUS ex Epidemicorum Familia, Augusto exorsus, mensis spatium, sua percurrit tempora.** 43. 171. 175. 177. 604. *Alio mense, quam Augusto non grassatur, licet eadem causae adsint; ac si in aëre tum aliquid, quod specificam hanc alterationem producit, resideret.* 177 ad 178.
- — alio tempore, quam Augusto, invadens, à Legitimo toto coelo distat. 177 ad 178.
- — intra 24 horas interficere potest. 175. 604.
- — foccus itidem datur, cujus unum modo vidit exemplum Auctor. 175 ad 176.
- — legitimus describitur. 177 ad 178. 604.
- — — à fructibus horariis excitatur. 177. legi-

I N D E X.

— — legitimus *An.* 1669., antea numquam ita Epidemicus, grassari incipit, semper intra Augusti cancellos contentus, vix Septembri mense adparet. 171. 175. 177. 604. confer. 43. *Ejus* Symptomata. 175. 604.

— — — *ejus* Symptomata licet a crapula videantur, & eodem fere modo curentur, alterius tamen Naturae Morbus est. 175. 604.

— — — curatur partim diluendo, & partim evacuando humorem peccantem. 176. Adstringentia & Narcotica iniempestive exhibita pluribus malis occasionem praebent, inimicum visceribus includendo, & bello intestino occasionem praebendo; bincque Febrem accendunt, quae Emetico tantum tollitur, adeoque initio tuta non sunt. 57. 176. Evacuantia tamen hic etiam tuta non sunt. 177. confer 176. Et Cathartica exhibere idem esset, ac oleo ignem exstinguere. 176. 177. Jusculum ex Pullo multa aqua cocto, tam per Os, quam Enemata, adsumtum, Syrupis lenibus admistis, magnam partem absolvit, initio Morbi. 176. 604. Possetum loco Jusculi ad abluendum stomachum exhiberi potest. 176. 604. Quamdiu ita abluendum. 604. Paregoricum, abluto jusculis ventriculo exhibendum. 177. Vomendi conamen majorem haustum Medicamenti vetat. 296. Post horas 10 vel 12 vomitus & dejectionis, si Medicus accersitus tantum, frigescentibus extremis, Paregorica ilico exhibeat; atque mane & sero aliquamdiu in iis continuandum. 177. 604.

Cholera Morbus *An.* 1676., exeunte aestate Epidemice regnare incipiens, atrociores Convulsiones, & diuturniores, habuit. 295 ad 296.

— — curabatur ut legitimus. 296.

— — — Anodyna fortiora, & magis repetita solito, exigebat. 296. Quietem corporis, ne vomitus de novo excitaretur, diuturniorem commendabat. 296.

Cholerae Morbi species in Infantibus ex Dentitione vel Crapula. 604. Quomodo curetur. 605

Chorea Sancti Viti qualis Morbus sit. 526. 595. Aetates teneras adoritur. 526. 596.

I N D E X.

- *Causam quamnam ponat.* 527.
 ——— *curatur, minuendo humores V. S. & Purgantibus; dein genus Nervorum roborando.* 527. confer. 595 ad 596.
 ——— *ubi semel invasit, facile sequenti Anno redit; quomodo praecavenda.* 528. 596.
 ——— *raro adhuc Auctori occurrit, & quinquies modo vidit, ac curavit.* 526. 528.
Chronici Morbi, vid. Morb. Chronici.
Cibi eupepti in Febris Interim. & modicum Vinum, ubi Cortex Peruvianus nihil amplius efficit, rem saepe absolunt. 306.
 ——— *in Gonorrhoea virulenta quinam sumendi, quinam vitandi.* 335.
Cicatrices post Variolas unde fiant, & cur primis diebus non adpareant. 135. 137. *Ab humoribus nimis calidis fiunt; sed Auctoris Methodo praecaventur.* 238.
 ——— *Anomalas, An. 1670 ad 1672. foediores erant.* 203. *Post Confluentes foedae unde fiant.* 137. *Post Discretas raro relinquuntur.* 135. *Linimentis an praecaveri queant?* 156. *Regimine temperato praeveniuntur.* 156 ad 157
Cicero laudatur. 294. *Quod de superstitionis dicit, Melancholicis quadrat.* 393.
Circulationis Sanguinis impedimentum & quasi strangulatus, à Venae-sectione, in Febris, neglecta, quando. 54.
Clavus Hystericus describitur 389. 397 ad 398. *Quomodo ex spirituum enormitati procedat.* 397 ad 398. *Quomodo curetur.* 607 ad 608.
Clyster, vide Enema.
Cocta non cruda sunt medicanda. 168. 450. 539.
Cogitationes nimiae Podagricis obficiunt. 354.
COLICA BILIOSA Constitut. An. 1670 ad 1672, describitur. 207 ad 208. & 603.
 ——— *Chronicis cum adnumerari debeat, quare inter Acutos hic describatur?* 207. *Hanc praecedebant Symptomata, quae Dysenteriam istius temporis praecedere solebant: & Dysenteria ipsa aliquando praecedebat.* 207.
 ——— *quosnam, & quo tempore praesertim, adoriatur.* 207.

I N D E X.

- — incipit cum Febre aliquot horarum, si Dysenteria non praecesserit. 207.
- — Dolorem quantum inferat. 207.
- — ex Hysterica Affect. orta. 396. confer. 389.
- Quaedam Hystericae Afectionis merus effectus. 214.
- — ab ea, quam Hysterica Afectio simulat, exquisitè distinguenda in Curatione. 421.
- — à Nephritico dolore quomodo distinguatur. 603.
- — in Iliacam Passionem facile transit. 208. 603.
- — ab humore acri sanguinis, ad Intestina translato, orta videtur Auctori. 208.
- — curatur evacuanda humorem antecedentem in venis, & continentem in visceribus, tum impetum & dolores compefcendo. 208. Quae persolvuntur V. S. Anodynis, & Catharticis. 208. 603. confer. 215. Quae Methodus felicissime Auctori prae aliis cessit, ubi Enemata carminantia crabrones irriterent & Morbum diuturniorem reddunt. 201. Sed à Narcoticis, omissis aliis, incipiendum aliquando, ubi ante Morbum hunc aegritudo quaedam evacuationes copiosiores expostulaverit. 210 ad 211. Rei Exempl. traditur. 211. Si aeger alvo non facile solubilis, leniora Cathartica non exhibenda. 209. Cathartico- rum vim quandonam eludat. 208. Si Cathartica Ventriculo retineri nequeunt, Anodynum praemittendum est Cathartico; sed quidem horis duodecim, & ultro, interpositis. 209. Anodyna post Catharsin, & diebus inter Purgationes, mane & sero exhibenda. 209 ad 210. Ubi non amplius purgandum, in usu tamen Narcoticorum, & larga quidem dosi, continuandum & sero, donec dolores cessarint, & non ultro. 210. Ubi Fructus boraci, vel Cibi δυσπέπτοι Morbi causa sunt, ventriculus Zythogala antequam alia instituantur, diluendus. 208. 603. Dein exhibeatur Narcoticum, & sequenti die vena secetur. 208. 603. Diaeta quaenam. 212. Diu adhuc post Curationem in illa continuandum. 213. Equitationem vero postulat hic Morbus. 212. Dolor ubi recidivus, Paregorico bis de die exhibito, praeventitur, vel eo non juvante Equitatio unum superest remedium, vel in Curru vectio, simul cum Anodyno, post

I N D E X.

- post debitas Evacuationes, si diu continuentur. 211.
 ——— ubi non bene tractata, si languor adest &
 macies, quaenam exhibenda. 212. 603 ad 604.
 ——— HYPOCHONDRIACA eodem modo concipitur
 & curatur, ac Hysterica. 216. 608.
 ——— HYSTERICA describitur. 213. ad 217. 607. Ad
 unguem Colicam biliosam refert. 213. 214. Quasnam
 aliquando praecipue Mulieres adficiat. 213. Icterus
 aliquando comitem habet. 213. 216.
 ——— à Spirituum àtazia & inordinato motu, po-
 tius quam humorum vitio aliquo, producitur. 215.
 Hoc Causae antecedentes probare videntur. 215.
 ——— proprie est Affectus Hystericus, Coli
 partes adjacentes occupans. 214. Dolor licet vehe-
 mens in eo, nullum tamen vitae discrimen adportat,
 nisi perversa cura. 215. Dolor in eo Morbo acutis-
 simus, ubi solvetur Paroxysmus. 213. Icterus hic
 aliquando comitatur, brevi sponte evanescens. 213.
 Vel ex hoc Morbo oritur. 216. Animi levissima com-
 motio Symptomata revocat. 214. Exercitium praema-
 turum idem facit. 214.
 ——— aliter longe curatur, quam Biliosa. 215.
 V. S. Purgationes, Enemata, vetantur; Anodyna
 rem absolunt. 215. 216. 413. Purgatoria quam-
 diu, & qua Methodo, usurpanda. 607. Praestat
 vero Zythogala ventriculum abluere ante usum Ano-
 dyni. 607. Anodyna post Curationem, ut in Colica
 biliosa, continuanda sunt. 216. Verum aliquando ob
 humorum in corpore abundantiam, Pblebotomia, vel
 Catharsi, Anodyno via aperienda est; quod tum prae-
 stantius agit, & minori dosi. 215 ad 216. 608. Hu-
 jus Morbi Curatio radicalis alio loco traditur; sed
 Symptomatum Curatio exhibetur. 215 ad 216
 ——— Lactea Diaeta praecipue curatur, ubi re-
 petita Narcoticorum vis nihil amplius, cum recidiva
 fit, juvat. 413.
 ——— si per Paroxysmos adfligit, ad eos prae-
 tendos quid agendum. 608. Chalybs tandem post va-
 ria usurpata, in primis Morbum eruere valet. 608.
 Colica Pictonum quinam Morbus; & quomodo cure-
 tur. 605.

I N D E X.

Collutorium in Oris exulceratione intolerabili, ex Salivatione Mercuriali. 343.

Color Evacuationibus rejectae materiae, non tantae auctoritatis est, ut inde de Malignitate dijudicemus. 215.

— Interstitiorum Pustularum in Variolis Discretis, octavo die ruber, instar Rosarum Damascen. ex inflammatione legitima; si enim pallor adest, malum. 134. 139.

— Materiae viridis, in Hysteriis rejectae, quomodo ex *ἀραξία* Spirituum. 397.

— Pustularum, in Variolis, harum naturam quomodo distinguat. 137.

— — — Anomalis Discretis, An. 1674, non niger erat. 236.

— — — Genuinis naturaliter subflavus est. 141.

— ruber in Variolis, in interstitiis Pustularum, instar Rosar. Damasc. octavo die incipiens, bonus; si cito recedit, malum. 134. 139.

— saturatus, Chemica arte, ex duobus limpidis liquoribus exhibetur. 397.

— viridis humorum nostrorum excretorum, non magis exigit, ut acres hi sint, quam ubi isti acres, ut virides sint exigant. 397.

Colorum speculatio adeo lubrica, ut de corporum natura, in quibus adparent, nihil certi possit deprehendi. 397.

Coma a Calidis & Sudoriferis. 228.

— in Febribus, plerumque Naturae committendum, tumque tuto, licet tarde, recedit. 228. Confirmatur Historia. 229.

— in Febre Epid. An. 1673 ad 1675. singulare quale fuerit. 221 ad 222 228.

— & Stupor in Febre Epid. An. 1673 ad 1675, Naturae ope sensim recedebat, sed aliquando tricesimo tantum die. 228. 229. Quo tempore absurda licet peteret aeger, erant concedenda. 229.

— ex Febre nova Epidemica à calore lecti. 519.

— in Febre nova Epidemica, ubi adest apyrexia, adesse videtur, si linguae albedinem excipias. 525 ad 526. in

I N D E X.

— in Febre nova Epidemica, ubi instat, vel calefacientibus ubi inductum, tractandum ut Phrenitis. 525 ad 526.

— in Febre nova Epidemica, naturae committendum, post V.S. & Purgationes institutas. 526.

— in Febre Scarlatina Infantium, quomodo tractandum. 261.

— à Paregoricis, post purgantia exhibitis, non excitatur, sed potius amolitur: quod si Auctor cogitasset, cum in Febre Comatosa, An. 1673, Enemata praescriberet, ausus fuisset Purgantia exhibere. 522.

— a Sudoriferis & calidis. 228.

— in Variolis, aliquando Symptoma est. 141. Unde oriatur. 160.

— — Confluentibus ex calido regimine natum, contraria methodo, qua & praecaveri potuisset, itidem tollitur. 160.

Comatosi Adfectus in Februm Intermittent. Paroxysmos, tam in Infantibus, quam Adultis, saepe invadentes, non attingendi, quin adgravetur malum; sed Febris tantum, cujus Symptoma sunt, tollenda. 369.

— — Variolas Confluentes praecedere solent. 369. Quid tum agendum. 369.

Combustio, vid. Ambustio.

— in Podagra, ad dolorem committigandum, Remedii genus est, quod, Indiis Orientalibus Moxa, seu Musci Indici, ope acceptum licet feratur, & Europaeis incognitum habeatur, Hippocrati jam ante bis mille annos, ope Lini crudi cognitum fuit. 476 ad 477. In Podagra incipiente tantum prodest. 477. Combustio illa causam Morbi antecedentem, b. e. Indigestionem, non attingit, neque in Podagra inveterata, aut perversa cura intro repulsa, aliquid praestabit. 477.

Commotio Febrilis b. e. Commotio inordinata massae Sanguineae, Febris vel causa, vel comes, à Natura quem in finem concitetur. 51.

— — massae Sanguineae, qui differat à Fermentatione liquidorum. 52. A Natura concitatur, tum ob materiae ipsi adversantis secretionem. 52. Tum ad sanguinis renovandum statum, & immutandam diathe-

I N D E X.

- thesin.* 53. Sic tamen, in utroque casu, hoc indicatur, in Febr. Contin. praesertim, ut illa intra modum, Naturae proposito congruentem, sistatur; b. e. ne hinc plus aequo gliscat, nec illinc nimium torpeat: & quare. 53.
- Commotionis Vocabulum, in exponendis Febris, cur potius quam vel Fermentationis, vel Ebullitionis, arideat Sydenhamo. 51 ad 52.
- Computatio in Variolis, semper à primo Morbi insultu fit. 139.
- Concoctio Materiae febrilis quid sit. 62. Urina in Febris Continuis, in declinatione praesertim, hanc denotat. 62.
- in Febris, quae, exolescente Intermittentium Autumn. praedominio vigeant, decimo quarto die plerumque contingebat. 253. Acceleranda attemperantibus dictis non est. 62.
- Concoctionem Materiae febrilis promoventia Remedia, Medicis dicta, non intelligit Sydenham. 62. Quid juxta ipsum sint. 62.
- Concoctiones aestivo tempore cur melius persolvantur, quam hieme. 470.
- Motu corporis justo ut promoventur; sic justo vehementiore laeduntur. 467.
- Conditum, vid. Electuarium.
- Confluentes Variolae, vid. Variolae Confluentes.
- Constitutio Epidemica generalis unde pendeat, vid. Constitutiones Epidemicae.
- quaelibet Morbos parit, à Morbis ejusdem generis, alio tempore grassantibus, multum abluentes. 42.
- Generalis quaelibet propria ac peculiari sibi Febris specie funestatur, quae extra illam nusquam comparet. 41. 131.
- Anni quaelibet huic illive Morbo Epidemice producendo favere solet, & alios Morbos concurrentes, in ejus similitudinem detorquet. 246.
- alicujus Anni generalis variis speciebus Epidemicorum communis, eorum materiam ita effingit, & format, ut licet ab invicem, quoad Typum & formam specificam distent, praecipua tamen Symptomata

I N D E X.

- mata omnibus paria sint ; atque utut diversae hae quoque fuerint species, quoad tempus invasionis, saevitiae, & remissionis, consimiles sint. 46.
- Epidemica Universalis eadem manet, licet Epidemici Morbi, qui ad eam referuntur nunc excludantur, nunc intromittantur, certo tempore, prout aëris qualitates manifestae illis plus vel minus favent. 191. confer. 41. Quae Aëris manifestae qualitates eam habent in hos Epidemicos potestatem, ut intromittantur aut excludantur prout illis favent, atque hi se modo exserere possint ea tempestate, ad quam sensibiles illae qualitates eos destinaverint. 191.
- totius anni, à Morbo circa Aequinoct. Autumn. maximopere furente, nomen suum adipiscitur. 45. Et licet alii sub eadem Constitutione occurrant Morbi, ille qui à Constitutione generali pendet, & principatum obtinet, Autumno iterum dominabitur, ipsique reliqui omnes cedent ; ut patet in Variolis An. 1661 ad 1664, Autumno, Epidemicorum cohorte, Febris nempe, cedentibus. 104. Tum in iis Morbis, Dysenteriae An. 1669 ad 1672, autumno, adsidue cedentibus. 171 ad 172.
- Epidemica generalis suas Periodos augmenti, status, & declinationis, haud alias quam Epidemici iidem in subiecto particulari, habent. 174 ad 175.
- quaelibet generalis exacto aliquot Annorum curriculo, faceffit, atque alteri locum cedit. 41. 256. An itaque Constitutiones Epidemicae aliae dantur, quam ab Auctore traditae, an vero, exacto quodam Annorum curriculo, aliae alias, certo ac constanti ordine, excipiant, ignorat Auctor itidem. 256.
- Epid. in Variolis Anomalis An. 1670 ad 1672, Phaenomena plura insigniora, à Constitutione An. 1667 ad 1669, differentia, produxit. 201.
- — — Regularibus Confluentibus, Maculas purpureas, Pustulis interspersas, quandonam excitet 141.
- Variolosa triplex Auctori fuit nota, quarum gradus adeo diversi fuere, ut posterior priorem semper exsuperarit, cum ratione putredinis, tum minoris concoctilitatis. 235.

Con-

I N D E X.

Constitutiones Epidemicæ variis Annis variant. 41. confer. 40. Quæ varietas reperitur tam respectu Symptomatum, quam ratione medelæ. 40. Et hujus diversitatis causa hætenus latet. 41. 256. Equidem illæ suam vim, ut Epidemicos Morbos producant, ab occulta & inexplicabili quadam Alteratione in ipsis terræ visceribus, unde aër effluviis humana corpora huic illive Morbo addicentibus, determinantibusque, contaminatur, quamdiu stat hæc, illave, Constitutio, obtinent; non vero à manifestis aut sensibilibus Aëris Qualitatibus, ut calore, frigore, &c. hoc pendet; sed illa Conditio recondita Constitutionum, causa productiva Epidemicorum Morborum est 191. confer. 41. & 257. An forte Corporum coelestium influxus hanc Epidemicorum Constitutionem produceret? 455.

— — partes inimicas, aëri permixtas, in initio valentiores habent, quam ubi earum vires refractæ. 181. Exemplum datur in Peste, & in Dysenteria Constit. An. 1669, &c. 181. & 181 ad 189.

— — quæ Intermittentes Autumnales promouent, communibus, annis multo sæpius recurrunt, quam illæ, quæ ad Epidemicos ceteros faciunt. 50.

— Pestilentiales aëris, Dei bonitate, rarius eveniunt, quam istæ, quæ aliis Morbis Epidemicis, minus exitiabilibus, suscitandis inserviunt. 107.

Constitutionum Genera quinque, currentibus An. 1661 ad 1675., exstiterunt; quinque nimirum aëris Diatheses, totidem Febres Epidemicæ peculiæ. 250.

1. Constitutio Epid. An. 1661 ad 1664, quæ ferme nihil, quam Febres Contin. & Intermittentes, quæ ultimæ tamen principatum obtinebant, produxit. 104. 250. 251. Variolæ tamen qualibet æstate confertissimæ quoque invadebant; sed Autumno Febribus cedebant. 104. Traditur hæc. 48 ad 104.

2. — — An. 1665 & 1666, quæ Pestilentialis fuit: hæcque durante, delitescabant Variolæ, quæ brevi post adparuere. 130. Traditur hæc. 105 ad 129.

3. — — An. 1667, 1668 & partim 1669, Variolosa fuit; continebat Variolas, simulque Febrem novi generis Variolosam, dictam, quod Pustulis dentis, non

I N D E X.

multum ab illis abborreret. 130. Accessit itid. An. 1668
Diarrhoea Epidem. ejusdem Naturae ac dicta Febris.
169 ad 170. Traditur haec 130 ad 173.

4. ——— *An pro parte 1669 ad 1672 Dysenterica*
praeprimis fuit, nam & Cholera Morbus, & Vari-
olae, atque Febres Intermittentes, quae tum grassaban-
tur, quolibet Anno, Autumno superveniente, Dysen-
teriae cedebant; Febris vero Dysenterica bieme re-
gnabat. 171 ad 174. Traditur haec. 171 ad 217. Quo
ritu & ordine se mutuo subsequentes iterum sibi invi-
cem cedentes Morbilli, Tormina ventris, Variolae,
Dysenteriae, Febres Dysentericae, & Febres Intermit-
tentes, sese habuerint 171 ad 174. Constitutio haecce
nondum penitus exstincta erat, quando Constitutio no-
va An. 1673, est ingressa. 218.

5. ——— *An. 1673 ad 1675, insecuta est. Hujus*
omnes Morbi per quam Anomali & irregulares fuere.
220. Funestabatur equidem primo Anno Febre Con-
tinua illa Constitutio, quamvis tum nondum virtutis
istius erat; ut Constitutionis praecedentis Morbos peni-
tus excluderet. 218. Morbilli altero An. insecuti sunt,
& Variolae ingressae dein; Tusses tandem, superve-
nientibus Pleuritide & Peripneumonia ornatae. 219.
& 220. Traditur haec. 218 ad 250.

—— Genus alterum ab Anno 1676 ad 1685 traditur.
295 ad 321. In eo, Morbi Constitutio An. 1676, Morbos
eosdem ac Const. An. 1673 ad 1675., sed mitiores &
minus Epidemicos peperit. 295. 297. Aëris tamen Qua-
litates manifestae peculiares, illo Anno, quoad calorem &
frigus, erant. 295. Quid inde concludendum. 295.
Constitutio generalis An. 1678 ad 1685 adeo Febr. In-
termitt. favebat, ut Febrim Continuum nullam toto
tempore nisi forte ex perversa cura, viderit Auctor.
316.

—— nova An. 1685., primo exsolvente gelu, mense Fe-
bruario, se manifestavit. 518. An mutata sit Const.
prae manifestis aëris qualitatibus Annorum binorum
1683 & 1684., saevissimo frigore ita notabilium,
ignorat Auctor; cum pro comperto habeat Epidemico-
rum species non pendere à sensibilibus aëris Qualitati-
bus. 518.

I N D E X.

- Contagium quomodo propagetur. 248.
- Continuae Febres, *vide* Febres Continuae.
- Contusiones *V. S. & Purgantibus, alternatim iteratis, tutissime curantur.* 478. 626.
- In Contusionibus quatenam specifica vulgo habentur. 477 ad 478. Quatenam vero ad artis regulas exhibenda. 626. Sudor extortus hic non prodest, sed valde nocuus 478.
- Convulsiones sive Vapores, promiscue, vocari possunt *Hystericæ Affectus Effectus.* 214.
- partium particularium, forte, Affectum Hystericum constituunt. 214.
- Infantum, *vid.* Epileptici affectus, vel Epilepsia.
- Convulsivi motus non semper Evacuationes inbibent. 526.
- Cordis Scrobiculus in Variolis dolet. 132.
- Cornu Cervi Spiritus, in Infantum dentientium Febribus Arcanum. 535.
- Corporis fabrica cur sibi non semper constet, sed ægritudinibus obnoxia. 10.
- — variis malis, quod variis impressionibus forinsecus advenientibus excipiendis aptum, obnoxium est. 37.
- Correctiva dicta Purgantibus admista, Catharsin reddunt laboriosiore. 338.
- Corroborantia, *vide* Roborantia.
- CORTEX PERUVIANUS, vulgo Pulvis Patrum, apud Londinenses jam, tempore Sydenhami, ab Annis circiter viginti quinque, ad Quartanas curandas, notus fuerat. 301. Quatenam laudes mereatur. 299 ad 300. An vi adstringente sanet. 300.
- — solus, specificum Medicamentum notum habet. 29.
- — Dogmaticorum inscitiam, in dignoscendis Morborum essentiis ac Remediis, detexit. 480 ad 481.
- — Senatorem, Capitaneum, & Pharmacopolam, Londini necat. 301.
- — innocens, & mali nihil inferens, Medicamentum, Princeps Remediorum haberi fere potest. 299.

I N D E X.

- Rheumatismi Scorbutici speciem, facile superabilem, si umquam quid mali, infert; sed raro. 299.
- damnatus fuit, paulo postquam inclaruerat, 1° Propter Periculum quod inferebat; cum aliquando, licet raro, necaret, quando ante adventum Paroxyismi exhibebatur. 2° Ob Recidivam; nam intra 14 dies redibat Paroxyismus, in morbo recenti, nec tempore mitigato. 301. 302. Haec duo incommoda remove tentat Auctor. 301. 302.
- infamiam obtinuit, vel propter mala Intermitteutes diuturniores subsequencia, ne quidem gustato Cortice; vel ob facultatem, qua sine evacuatione sanat: unde existimant materiam Febrilem inclusam. 299. Quae ultima difficultas solvitur. 299 ad 300.
- Periculum, non ex sua natura, infert, sed quia immediate ante Paroxyismum deglutitus Naturam impedit, quo minus materiam Febris aggestam sua Methodo expellat: hinc potius exhibendus ilico post Paroxyismum, diebus intermissionis, usque dum novus invadat. 301 ad 302.
- qua Methodo exhibendus. 93 ad 94. 302 ad 303. 308 ad 309.
- si Methodo, jam ante ab Auctore descripta; administratus fuisset, viverent forte non pauci, quos jam terra tegit. 309.
- vires confortandi & invigorandi eximias habet, si gr. xx. mane & jero, sumantur, ad septimanas aliquot. 412.
- adstringente virtute an Febres fugat, non tam facile demonstratur. 300.
- purgando, Febrem aliquando tollit. 300. 303. In quo casu, quare, & quomodo, Laudanum cum Cortice adsumendum. 303.
- ad Aphthas, & Singultus, in Febre nova Epidemica, quando. 523. 534. Ad Apoplexiam Febri Interm. supervenientem. 307.
- Dietam qualem exigit. 306.
- ad Febrim fugandam ubi exhibetur, nil nisi Methodus observanda venit, Diaeta & Regimine quocumque, susque, deque habito. 481. Lecti calor non pro-

INDEX.

prodest hic. 481. 304. Ejus calore enervatur. 374.

— exhibendus neque Catharsin, multo minus
Venae sectionem, praemittendam expetit: & qua-
re. 94.

— in Febr. Intermit. neque Cathartica,
neque Enemata, aut Evacuante quacumque, curato
jam Morbo, sine metu Recidivae admittit. 306 ad 307.

— — — si aliis, quam quae vehiculo inserviunt
admiscetur, aut ignorantia fit, aut dolo malo. 308.

— vomitu si rejiciatur, quid agendum. 305.

— — — — — intervallo à Paroxysmis longiore potius, quam paulo ante exhibendus. 94. Paroxysmum instantem subito confodens, quid mali inferat. 94. In Paroxysmorum intervallis quomodo repetendus. 94. 310. Diebus Paroxysmos determinantibus exhibitus, novae minerae adaccumulationem impedit, reliquiis istius materiae per Sudorem ultimi Paroxysmi eliminatis, sicque praevertitur Paroxysmus novus. 303. confer 299 ad 300. Exhiberi debet in interjectis Paroxysmorum spatiis; tum postea repeti, aegro jam convalescente. 309.

Recidivam habet, quod sanguis non satis
saturetur vi febrifuga: Quare devicto morbo, justis
intervallis ejus usus repetendus. 302. 303. Recidivae
praeveniendae causa, octavo die, post ultimam do-
sin iterandus; quod sic dein, tertio quartove, facien-
dum. 303.

— — — non pertinaciter nimis exhibendus, ubi
recidiva frequentior; sed ejus loco Decoctum amarum.
306.

— — in Febris Intermittentibus *est absolute*
specificum. 480.

_____ omnibus, aliis remediis
palmam prueripit. 310.

quasi miracula praestat;
licet quibusdam non placeat, quod tam certo ac subito
curet. 412.

— — — — — An. 1678. certissimam
spem fecit. 299. Et isti tamquam Herculeo Medica-
mento, si justo exhibetur, fidendum. 301.

— à — male multatos aegros, eorum

I N D E X.

magno emolumento, parum rescillat; dum hos ab ipsis per duas, tres, septimanas liberavit. 93. Dyscrasiae, quam Paroxysmi induxerunt, sine ope Catharticorum, subvenit. 306.

— — — *ubi Febres Interm. in Continuarum speciem vergunt, nihilominus est exhibendus, ut apyrexia redeat. 304. Sed etiam multo majori dosi tum indigemus. 304. Verum in sua actione lecti calore & calefacientibus, interturbatur. 304. confer 374. 481.*

— — — *an in omni Intermittentium Constitutione, aequè conducet, ignorat hoc nondum expertus Auctor. 317.*

— — — *in Febribus Intermitt. Autumn. quomodo exhibendus. 94. Praemature tamen nimis ingestus, quid noxii inferat. 93 ad 94. Hinc ne nimis praemature, ingeratur, nec prius quam Morbus parum protrit; nisi aegri nimia debilitas exigat. 93.*

— — — *in Febre nova Epid., si Methodo traditae non omnino cedat, adhibendus. 537. Idem in Febre hac, quare à Medicis nonnullis adbibitus. 529. Sed successus votis raro respondit. 529.*

— — — *in Febribus Tertianis Vernalibus ac Autumnalibus, aequè ac in Quartanis, exhiberi potest. 94.*

— — — *solus fere Febrem Quartanam licet fugare videatur, Inducias tamen potius impetrat morbo, quam quod eum debellet. 93.*

— — — *qua Methodo in Febre Quartana exhibendus. 94 & 202 ad 203. In hac expugnanda ad ℥j, in doses dispersitiam, exhibendus venit. 304. In Febre Quotidiana & Tertiana possunt 3vj sufficere. 304. Si ad Continuarum speciem vergunt ℥i℥. vel ℥ij. requiruntur. 304.*

— — — *in Febribus Quotidianis & Tertianis, non uti in Quartanis, primum Paroxysmum, sed secundum tantum, vulgo quare antevertat. 305 ad 306.*

— — — *in Febrib. Intermitt. non tantum, sed tum in Uteri, tum Ventriculi, Adfectus summa praestat. 299.*

— — — *in Hysterica & Hypochondr. Adf. praesertim, ubi Spasmi distorquent, bona praestat. 412. Sed non*

I N D E X.

- non tam certo succurrit ac in Febr. Intermitt.* 112.
- — *Infantibus quomodo exhibendus.* 305. 535. 578.
- — *in Morbis Inflammatoriis omnibus nocet.* 317.
- — *in Podagra tamquam Digestivum, mane & sero, ad aliquot grana adsumtum, prima obtinet.* 454.
- — *Rheumatismum Scorbuticum, superabilem, ubi diu iteratis vicibus adsumtus, saepe infert.* 277 ad 278. confer. 299. *Estque hoc unicum incommodum ex hoc Remedio illatum, quod notum.* ibid.
- *Sambuci interior in Hydrope Ascite agit, uti Crocus Metallorum, non vi specifica.* 446.
- Cranium grandius qui habet, Podagrae obnoxius.* 435.
- Crapula Febres producit.* 257.
- Crocus Metallorum in Hydrope, & Sambuci Cortex, eadem ratione agunt, non vi specifica.* 496.
- Quomodo adsumendus, & quoties repetendus.* 488 ad 489 494. *In Variolis Regular. quandonam & quomodo adsumendus.* 159.
- Cruditatis ex Urina, si vel crassa aut tenuis, signum.* 51.
- Crurum Tumor, vid. Tumor Crurum.*
- Crustae in Variolis corpus ob egentes balitus putridos, & olentes, non sine vitae periculo reprimunt.* 206.
- Quibus mediis tum occurrendum.* 206.
- Crustulae in Lue Venerea, flavescentes, quo signo internoscantur: & latiores, uti Lepra describitur, variis in partibus reperiuntur.* 331. *Quo majori copia adsunt, eo Dolores in corpore minores.* 331.
- Coxe (Daniel) M. D. à Dysenteria Const. 1669 ad 1672. primo An. Methodo Auctoris curatur.* 188.
- *(Thomas) M. D. hortatur Auctorem ut Medicinae se tradat.* 3 ad 4.
- Cubiti in Podagra irregulari quomodo adficientur.* 439.
- Curatio Adfectuum plurimorum, non caussarum, sed verae atque expertae Methodi, cognitione absolvitur.* 110.
- Curationes Morborum, vid. Morborum Curationes.*
- Curationis in Morbis Acutis recte institutae character.* 194 ad 195.

I N D E X.

- Currus in Calculosis Mictum Sanguineum non excitat,**
si per vias lapidibus non stratas vebuntur. 558
- Curru itinera conficere loco Equitationis, in Morbis cu-**
randis, utcumque substitui potest. 416.
- — — **vectio, ad Colicae biliosae dolores, vid. Equi-**
tatio in Colica biliosa.
- — — **in Podagrae inveteratae Paroxysmo quid**
boni praestet. 472. *Quandonam vero vetatur, & le-*
ctulus praeferendus. 472 ad 473.
- Curvatura Penis in Gonorrhoea virul. à fraeno constri-**
cto. 330.
- Cuticula Humerorum & dorsi nonnumquam deperditur,**
si Variolae Confluentes saevissimae. 137.
- — **in Sanguine Pleuritico tenax, subalbida, post**
primam saltem V.S. unde fiat. 264. *Si exagitetur*
digito sanguis ille recens, non nascitur illa. 264.
- Cutis Adfectus, vide Cutis Eruptiones.**
- **Eruptio quaedam minus frequens describitur,**
ejusque Curatio proponitur. 281 ad 282. *Haec species*
à refrigerantibus abhorret. 282.
- — **quaenam Aquas ferreas pro remedio exigat.**
 282.
- **Eruptiones, Chronici modo sint Adfectus, Metho-**
do qua Febris Erysipelatosa, V.S. scilicet & Catharsi
iteratis, curantur quamplurimae. 280. 587. *Ubi his*
non cedunt quid agendum. 280. 586.
- — **Methodo alia, quam Febris Erysipelatosa tra-**
ctanda. 280 ad 282.
- **inaequalitas, Variolis discretis deciduis, nec fo-**
veae, in facie, primis diebus adparent, propter Squam-
ulas Pustulis succedentes. 135.

D.

- D**ebilibus Adolescentulorum adcubitus mire interdum
prodest. 67 & 68.
- DECOCTA Lignorum post Salivationem Mercurial.**
non exhibenda, quia Recidivae causa esse possunt.
 340. *In Gonorrhoea virulenta plus mali, quam bo-*
ni, inducunt. 336.
- Decoctum in Ictero ex Colica biliosa.** 216. *In Febrib.*
 Ter.

I N D E X.

- Tertianis Autumn. vulgare Antifebrile in Anglia, unde conficitur. 92.
- album, quomodo paretur. 524. In Dysenteria quomodo paretur. 184. In Variolis Anom. aestum temperans. 204.
- amarum Antifebrile in Tertian. Vernal. An. 1678. 310.
- — Purgativum 569. In Febribus Intermitt. ubi Recidiva frequentior. 306.
- Aperiens & Antiscorbuticum. 568.
- Diaeteticum. 567.
- ad Hydropem ex Sambuci cortice. 496. In Pleuritide essentiali Pectorale 265. Pro Potu Diaetetico in Podagra. 464. Usus ejus initium fiat soluto quodam Paroxysmo, tumque in eo perseverandum in Paroxysmis, & extra ipsos, per totam vitam. 464.
- Pulli in Cholera. 176. 604.
- Vulnerarium, cum Spiritu Vitrioli, in Mictu cruento ex Febre acuta. 334.
- Decubitus, in Variolis, nimius Pustulas peiores reddit. 152.
- Democriti, de Morbis ab Utero productis, sententia quomodo intelligenda. 394. In Democriti puteo Podagrae radicalis Curatio adhuc latet. 480.
- Dentibus Hysterica Adfect. non parcit. 398.
- Dentitioni Infantum superveniens Convulsio sola Venae sectione curatur. 199. Specifica vulgaria hic minus tuta sunt. 199.
- Depuratio sanguinis genuina fit secretionem, & per faeces, & per flores. 74.
- Desperatio in Hysterica Adf. de recuperanda sanitate plerumque adest. 392 ad 393. confer 390.
- Despumatio Febrilis, seu tertium Intermittentium Paroxysmi tempus, quid sit. 79.
- Febris Continuae quibusnam causis, & mediis, impediatur. 62. 67.
- Desquamatio in Morbillis An. 1670., uti in Febre Scarlatina, farinosum quid in cute relinquit: quod in Morbillis An. 1674. non contingebat. 232.
- Diabetes quid, unde nascatur, quales edat Effectus. 307.

618. *Ejus Indicationes curativae & Medela.* 307 ad 308. 618.
- *in Febribus Intermitt. Senibus quando, & unde superveniens.* 307. *Quomodo curanda.* 307 ad 368. *Diacodium Laudano praeferendum.* 531.
- DIAETA, *qua Auctor Mictu Sanguineo à Calculo, & Podagra, laborans usus est, describitur.* 557 ad 558.
- *in Angina, carnes, & earum jussula, vetat; Vegetabilia & farinosa praescribit.* 283. *In Apoplexia, Paroxysmo sublato, qualis.* 598. *In Chronicis Morbis quare observanda.* 459. *In Colica biliosa.* 212. *Diu continuanda.* 213. *In Cortice Peruviano utentibus.* 306. *In Diabete.* 308. *In Diarrhoea, eadem ac in Dysenteria.* 185. *In Dysenteria.* 184. *In Dysenteria ex Terminibus ventris, in Febre nova Epid. oborta.* 532. *In Febre Dysenterica.* 193. *In Febre Epid. An. 1673 ad 1675, quatenam.* 225. *Febrim in Tussi Epid. An. 1675 praecavens.* 243. *In Febre Erysipelatosa.* 280. *Cardiaca & corroborans in Febrib. Intermitt. Autumn. quando, & cur, necessaria.* 95. *In Febre hiemali.* 507. *In Febre Variolosa.* 166. *In Febribus Continuis.* 66. *In reconvalescentibus à Febribus Continuis.* 65 ad 66. *In Gonorrhoea virul. qualis.* 335. *Quare refrigerans.* 332. *In Haemorrhagia narium qualis.* 284. *In Ileo vero, qualis.* 77. *In Lue Venerea ubi salivatio adhibetur.* 344. *In Mensium Fluxu immodico.* 426 ad 427. *In Mictu Sanguineo, à Calculo, qualis ab Auctore instituta.* 554. *In Morbillis.* 198. *In Morbillis Anom. An 1674, quatenam.* 233. *In Podagrae Intervallis respectu Cibi quantitatis, qualitatis, temporis.* 459 ad 460. *Cur hic Palato aliquando consulendum.* 460. *In Podagra religiose observanda.* 459 ad 473. *Utut religiose vero observata enormioribus insultibus quidem liberat, & majora intervalla procurat; sed ab eo insultu, exeunte bieme praesertim invadente, tueri omnino non potest.* 469. 470. *In Podagrae Paroxysmis.* 471 ad 473.
- *Lactea in Podagra.* 460 ad 461. *Qua ratione magis obest, quam prodest.* 461. *Emolumentum perbreve, ac fugax modo, infert.* 461. *E Sero Lactis* Pble.

I N D E X.

Pblebotomiae loco, in Rheumatismo, substituitur. 318.
Exempl. in Casu. 318. ad 319. *In Morbis pluribus quam Rheumatismo V. S. loco substitui posset, ni obstarent praejudicia vulgi.* 319. *In iis vero qui virilem aetatem praetergressi, & qui vino ac spirituosus potati, nocet multum ac Hydropem infert.*

320.

— *in Salivatione Mercuriali pro Lue Venerea.* 344.

— *in Tussi Epid. 1675, absente Febre, &c.* 243.

247.

— *in Variolis Anomalis nigris An. 1670., temperans.* 204. 206. *In Variolis Anom. nigris An. 1674., qualis.* 236. *In Variol. Anom. nigris pessimis.* 238. *In Variolis Confluentibus.* 378 ad 379. *In Variolis Regularibus, primis initiis, ex temperatis seu refrigerantibus, & facilioris digestionis, commendanda.* 148. *In Variol. Regul. Discretis, post Eruptionem adbibenda.* 151 & confer 148. *Sed sub finem Cardiacae paulo, ob balitus putridos, sit.*

152.

Diaphoresis, vid. Sudor.

Diaphoretica in Febre Epid. An. 1673 ad 1675. Symptomata anomala & discrimen inferebant. 228.

— *in Febribus Vernalibus quomodo instituenda, & in quibusnam praecipue juvent, & quare.* 86. *In Autumnalibus non ita prosunt.* *ibid.*

— *in Peste, iis qui difficulter sudant, Exanthemata Pestilentia eliciunt.* 120. *In iis qui facile sudant Bubonum introcessum, succedentibus Exanthematibus, causant.* 120 ad 121.

— *in Podagra fomitem Morbi, uti Catbartica, non retrahunt, sed in habitum corporis propellunt.* 449. *Tamen extra Paroxysmum humores crudos protrudit in artus, illumque ita sollicitant.* 449. *In Paroxysmo Morbi materiam violenter in partem adigat; unde plura mala.* *ibid.*

— *in Salivatione mercuriali cur non exhibenda.*

344.

DIARRHOEA. 601. *In Febribus aliquando oritur à radiis inflammatoriis in Intestina inversis.* 164. 168.

170.

in

I N D E X.

- in Febribus Continuis, ex neglectu Emetici, ubi in principio Morbi vomendi propensio adest, excitari solet. 55 ad 56. 73.
- in Febribus inflammatoriis, Emetico non tantum non impeditur, sed quandoque creatur. 74. Sic in Febre Const. An. 1665., Emetico non praecavebatur, ut in aliis saepe, sed provocabatur 105.
- in Febribus, ubi proclivitas ad vomendum comitatur, Emetico, vix adstringentibus, tollitur. 55 ad 56. 58. 73 ad 74. Sed, si Emetico non cedit, E-nema adstringens adplicandum. 74.
- in Febrium continuarum declinatione, an tamquam critica permittenda, vel sistenda. 74.
- in Febribus continuis non tam saepius, ac quidem vulgo existimatur, critice morbum solvit. 74.
- si nimis, in Febribus continuis, toleratur, mediam modo sanguinis depurationem procurat, &c. 74 ad 75.
- in Febr. contin. 1661 &c. quandonam, & quidnam, producere valebat. 51. Vomitorio quomodo arer-tenda. 55. 56. 58. Quomodo aliter noceat. 57. Symptomata, quomodo curanda. 73 ad 74.
- Constit. An. 1668. Febre Variolosa adhuc regnan-te, Epidemice grassabatur, & Dysenteriam subse-quentem praegrediebatur. 169 ad 170. Quae tum regna-bat post Febrem Variolosam, ipsa erat Febris Variolo-sa, ejusdem essentiae, sed forma diversa, seu in Intesti-na introversa, nullo signo febrili exterius se prodente. 170. Qualia cum Febre Variolosa Symptomata communia, praecipue dolorem ad scrobiculum cordis, & alia, habuerit. 170. Dolorem hunc ad Epigastri-um usque exporrigebat. 170. In Epigastrio inflamma-tionem habuit aliquando, quae in Apostemate, & morte, terminabatur. 170. Curatio ejus. 170 Haec perficiebatur eodem modo ac illa Febris Variolosae; Ve-nae sectione scilicet, Regimine refrigerante, Dieta, simili. 170. Si contrariis tractaretur, & purgantia lenitiva aut adstringentia adbiberentur, ex leni na-tura in exitialem transibat. 170.
- An. 1670 ad 1672., Dysenteria regnante, quomodo curabatur, in Adultis, tum in Infantibus. 185.

I N D E X

- in Febr. Epid. An. 1675, Symptomata quomodo curabatur. 230 & 231. Autumno potius Symptoma, quam Morbus essentialis erat. 219 ad 220 & 222. 230.
- in Febre Variolosa, unde & quomodo curetur. 164.
- ex Hysterica Adf. cum rejectione materiae viridi, sed sine dolore, quandonam. 390.
- in Morbillis, a Calefacientibus, diu fatigans. 197. Post Morbi recessum superveniens, V. S. curanda. 199.
- Peripneumoniam excipiens, V. S. curanda. 199.
- & Vomitiones in Peste & Febre Pestilentiali, sudore excitato, illico sistuntur. 125 ad 126. Historia confirmatur. 126.
- in Pleuritide ac aliis inflammatoriis Morbis, quare aliquando contingat. 164. Pleuritidem veram excipiens, V. S. curanda. 199. 166.
- in Podagra inveterata, ex materia Morbi ad Artus non eliminata, quid Aquae frigidae usu fieri potest; si Laudano, exercitio, cardiacis & adstringentibus, non cedat, per Sudorem curanda. 474.
- in Salivatione Mercuriali, initio saepe, simul ac Mercurius Sanguini admiscetur, antequam Salivatio bene adsurgat, exoritur; quare Opiatis reprimenda, cum & Salivationem, & Curationem, inde pendentem, impediat. 339.
- in Variol. Anom. pessim. Salivationis vicem quando subeat. 238. In Variolis Confluentibus aliquando Eruptionem praecedit, & quare. 150. Atque aliquando post illam protrahitur. 135. Neque Paregoricis sistenda, quia Natura rem absolvit. 150. In Adultis Symptoma periculosum est, ex frigore nimio ortum. 142. In Infantibus aequo certo, ac Salivatio Adultis, maturescitibus Pustulis supervenit. 156. Aliquando tamen non ita certo adest. 137 ad 138. Is tamen salutaris est. 161. Et Infantes tardius invadit, quam Ptyalismus Adultos, sed sibi commissa singula Morbi stadia decurrit. 138. Materiae morbificae eliminandae inservit. 156. Adeoque Infantibus inservit, uti Salivatio Adultis, Naturae

do-

I N D E X

— dono. 155. *Hinc non sistenda, in iis, sed Naturae committenda; nam Muliercularum consilio male suppressa Infantum millia leto dedit.* 155. 156. *Quare hic Discrimen non adferat ac in Distinctis.* 156.

— — Confluen. & Salivatio, haec in Adultis, illa in Infantibus, Symptomata sunt non praetermittenda. 137. *Et adeo in hac specie necessaria, ac sunt Pustulae, vel & faciei, ac manuum, intumescencia.* 138. *An à Natura ideo substitutae, quod per parvulos Abscessus materia exterminari, ac in Discretis per majores, nequeat, quare non definiat Auctor.* 138.

— — Discretis Symptoma anomalum ex repercussione Variolarum à frigore nimio, vel Evacuationibus indebitis, oriri solitum. 160 ad 161.

— Variolas Epidem. Constit. 1667 ad 1669. ultima aestate praesertim, concomitans, erat tantum Febris Variolosa istius Constit. introversa. 131.

— colliquativa in Tabe, aliisque Chronicis, mortem anteire solet. 415. 416.

Diascordium ad Diarrhoeam. 185. *Ad Diarrhoeam in Salivatione Mercuriali.* 339. 342.

— in Febribus Continuis quando exhibendum. 58.

Singultui medetur, sed quandonam non. 73.

Dies Eruptionis in Variolis, vid. Eruptiones Pustularum.

Die Primo, in Morbillis, calor & frigus se expellunt. 195 ad 196.

Diebus prioribus Natura Variolas digerit. 143.

Die Secundo, Febris manifesta, in Morbillis, & alia Symptomata ingruunt. 196.

— — vel Tertio, Variolae Anomal. Confl. Constit. An. 1670, erumpebant. 202.

— Tertio, Variolae Anomalaе Discretae erumpunt. 201.

— — Variolae Confluentes Regulares, erumpunt. 201.

— — in Var. Confl. quid contingat. 135.

— Quarto, vel Quinto, Morbilli erumpunt. 196.

— — erumpebant Morbilli Anomali, An. 1674, semper. 232.

I N D E X.

- in Variol. Confluent. *inclusive ab eruptione puta, omnes Pustulae in conspectu sunt, nec plures expectandae.* 357. 370.
- erumpunt Variolae Distinctae Regulares. 133. 148. 201. *Nam bicce Variolarum Eruptionis est, ac naturalis, dies.* 148. 133.
- in Variol. Discret. *quid contingat.* 133 & 13.
- Sexto, Morbilli *exsiccari incipiunt.* 197.
- in Variolis Confluent., *ab invasione puta, Pustulae omnes in conspectu sunt, nec plures expectandae.* 357. 370.
- Octavo, Morbilli *evanescent in facie.* 197.
- in Variol. Discretis, & Undecimo, in Confluent. *Symptomata Anomala quatenus adsunt.* 139 ad 141.
- in Variol. Confl., & post, *quid contingat.* 136. *Tumor faciei incipit & undecimo subsidet, incipiente tumore Manuum.* 376.
- in Variol. Discret. *quid contingat.* 133 ad 134 & 120. *Facies si non tumet, & Pustularum interstitia paleant, malum.* 157 ad 158. *In Discretis malignis Constit. An 1661 ad 1664 periculum aderat, illo die.* 104.
- Nono, Morbilli *undequaque disparent.* 197.
- Decimo tantummodo, *1 uerpera tenerior & vaporibus obnoxia, se è lecto contineat.* 422.
- Undecimo, in Variolis Anomal. Confluent. *mitioribus, Febris secundaria, dicta, à Pure, exoritur.* 355. 361. 377. 378. *Et pericilitatur aeger, prae copia Pustularum.* 357. *Hinc dies ille vulgo periculo plenus, nisi Medicus se interposuerit.* 381. *Et hoc die Mors invadere solet.* 364. *Caloris & Inquietudinis Paroxysmos semper vexat.* 374 ad 375. *Hinc Paregorica temporius, quam aliis diebus, b. e. hora quinta exhibenda, ob Paroxysmum vespertinum.* 375. *Et horum defectu plures extincti.* 375. *Hoc die quoque Tumor Manuum incipit, subsidente eo tum Faciei, qui ad Pustularum maturationem usque perdurat.* 376.
- in Variol. Regul. Confl. *quid contingat.* 138. 139. 140. *Periclitantur tum, eoque plerique*
mo-

I N D E X.

- moriuntur. 203. Sed licet discrimen inferat; eo semel elapso salva res erit. 234. Et qui moriuntur, ex Saliva spissa suffocante intereunt. 160. Saliva aliquando adeo viscosa, ut aegrum, stupore inducto, suffocet. 159.
- in Variol. Regular. Discret. quid contingat. 134.
- Decimo quarto, in Febre Epid. An. 1673 ad 1675, qui vulgaribus Symptomatibus adfecti erant, restituti erant. 221.
- in Variolis Confluent. mediocris generis, Febris secundaria, dicta, à Pure, exoritur. 355. In Variolis Anomalis Confluent. An. 1670, ad summum Decimo septimo periculum adest, quibus superatis, salva res. 234. Et die decimo quarto moriebantur tantum, in Variol. Confluent. Anom. Constit. An. 1670, ut plurimum. 203.
- vel quinto, in Var. Regular. Discret. quid fiat. 134.
- Decimo septimo, in Variolis Confluent. pessimi generis, Febris secundaria dicta, à Pure, exoritur. 355. Hoc die moriebantur aliquando, in Variol. Confluent. Anomalis Constit. An. 1670; Hocce vero praeterlapso salvi erant. 203.
- Dicesimo, in Lochiorum suppressione, jam fere in vado res est. 424.
- in Variolis Anomal. Confl. An. 1674. & aliquando posterioribus adbuc, periculum adest. 234. ad 235. In Variol. Reg. Confluent. quid contingat. 137.
- primo, in Febre Epid. An. 1673 ad 1675, ubi Morbus pertinacior, restituti erant. 222.
- octavo in Febr. Epid. An. 1673 ad 1675, qui Comate adfecti erant, saepe reconvallescere incipiebant. 222.
- Tricesimo in Febre Epid. An. 1673 ad 1675, qui Comate laborabant, reconvallescere aliquando tantum incipiebant. 222. 229.
- Diemerbroekius Venaesectionem, in Peste, damnat. 118. Refutatur cum aliis, qui Diaphoresin culpant, ac si inde aegri debiliores fierent. 126 & 127.

Dis-

I N D E X.

Differentia inter Febres Continuas *Autumnales*, & Intermittentes *Autumnales*, quomodo considerata. 49.
 — Specifica, ne quidem ulla, à Philosophis enodari potest. 300.

Differentiae inter Morbos Acutos, & Chronicos, percepta causa, ad inveniendas veras Indicationes horum Morborum, magni momenti est. 454.

Digitus, in Podagra non Regulari, quomodo adficiantur. 439.

Digitorum Articuli in Rheumatismo. vid. Articuli Digitorum.

Digestiva in Podagra vocantur, quae Naturae opem ferunt in muneribus suis rite fungendis, sive Pharmaca, sive Dietetica, sive Gymnastica fuerint. 451 ad 452.

— Media. vid. Medicamenta Digestiva.

— in Chronicis Morbis debellandis, quare adeo valeant. 458. Quamdiu in eorum usu perseverandum. 458.

— in Febribus Intermitt. Const. An. 1661 ad 1664. ob materiae crassitiem Evacuationi erant praemittenda. 165.

— in Podagra quantum conducant. 458. Et quando usurpanda. 459.

Discrimen, vide Periculum.

Distinctio februm Intermitt. in Vernales & Autumnales, quam necessaria Medicinam excolenti sit. 82.

Diuretica in Hydrope, loco Purgantium, ubi vel Constitutio debilis, vel Hysterici Affectus, haec vetant. 497. Hic tum prae ceteris omnibus inserviunt Salia lixiviosa. 497.

Divites à Variolis quare interficiantur magis quam Plebs. 153.

Dogmatici quomodo tam in dignoscendis Morborum essentiis, quam in Medicamentis, quibus eos adgrediuntur, hallucinentur, constitit invento Cortice Peruviano. 480. ad 481.

DOLOR, in Ileo, unde. 75 ad 76.

— Penis, in Gonorrh. virul. dum erigitur, noctu praepriis vexat; estque signum Pathognomicum. 330.

— in Pleuritide punctorius, quo tempore incipiat, & quem Thoracis locum occupat. 262.

— in Podagra, Pharmacom Naturae est amarissimum;

I N D E X.

quo enim ille vehementior fuerit , eo citius transi
Paroxysmus. 442.

— in Podagrae irregularis Paroxysmo , toto tempore
non perdurat , si modo pars adfecta quiescat. 440. Mi-
nima motus contrarietate accersitur , sed subito iterum
evanescit. 439 ad 440. Podagrae Regularis ingruen-
tis similis est illi , qui Ossium dislocationem comita-
tur. 437. Quando & quomodo , incipiat , procedat ,
desinat , & recrudescat. 436 ad 438. Vesperi semper
augetur & sub Galli cantu levatur. 437 ad 438. Su-
doriferorum ope , in Paroxysmo exhibitorum , exacer-
batur. 449. In Podagrae inveteratae Paroxysmo ,
potius leniendus quiete in lecto , quam Anodynii usu ,
nisi nimium saeviat. 476. Vectatione , in Podagrae
inveteratae Paroxysmo , excitatus , quandonam feren-
dus , ad Mortis periculum effugiendum. 473.

— in Scrobiculo Cordis , in Febre Variolosa.
162. 263. Variolis Regularibus jam instantibus tan-
tum notus. 162. 163.

— — — — — & Variolis , & Febris Vario-
losae , tum & Diarrhoeae An. 1668. , communis fuit.
170. Sed in Diarrhoea hac , ad usque Epigastrium ex-
tendebatur ille. 170.

Dolor lateris punctorius cum reliquis Pleuritidis signis
sine Pleuritide essentiali adesse possunt. 242.

Dolores in Hysterica Adf. ex Spirituum nimio impetu.
397 & 397 ad 398. Medicis facile imponunt ; cum
jaepe aliorum Morborum speciem prae se ferant. 419.
Exempl. in Paroxysmo Nephritico , & Colica Bilioja.
419 ad 420

— — — — — Teneritudinem in partibus ,
tactum refugientem , ac si fustibus fuissent exceptae
relinquunt. 391. Laudano compescendae , si omnino
intolerabiles ; quin alias Evacuantiis prius adbibean-
tur. 417.

— Luis Venereae praesentiam initio indicantes. 330
ad 331.

— in Lue Venerea , progressu temporis , quinam ad-
sunt 331.

— Rheumatici , vid. Rheumatici Dolores.

Dra.

I N D E X.

- Drake (Johannes) Auctorem, dum manu tremula calamus regere nequit, in conscribendo Tractat. de Podagra & Hydrope, adjuvat. 434.
- Dux Hetruriae quo modo à Peste immunem se servaverit. 109.
- DYSENTERIA proprie habetur, ubi frequentes sunt Dejectiones, cum Ventris torminibus & colluvie mucosa, sive sanguis admisceatur, sive non. 179. Ejus Descriptio, 179. 601.
- Autumnalis est Morbus. 45. 174. 201. Sed Hiemis ipsi obest. 174. 201. Autumni initio fere semper invadit; Hieme, pro tempore, recedens. 178. Sic mense Augusto prognata usque ad hiemem excurrit, vel, duorum mensium spatio, cursum suum absolvit. 43.
- Verno ingrediente, & alio quoque tempore, si aura calidior validiori gelu superveniat, vel annus epidemice faveat, nonnullos adficere potest. 178 ad 179.
- non rite curata in initio, ad Annos aliquando, licet raro, discruciat, crassi sanguinis infecta; qui curanda. 189.
- dolores summos non tantum, sed ingens quoque vitae discrimen adfert, si non perite tractetur. 179.
- quo sensu sit aliquando Febris introversa & versus Intestina determinata. 45. confer 182 ad 183.
- Adultis exitialis non raro. 180. Infantibus benignior; & diu illi hanc ferunt, si modo res Naturae committitur. 180. In Infantibus, quomodo curanda. 185.
- Species varias, uti Variolae & Epidemici alii, diversis Constitut. habere potest. 180 ad 181.
- Endemia Hybernorum an cum aliis conveniat, quare ignoret Auctor. 180.
- Epidemica, Constit. An 1669 ad 1672, an cum aliorum temporum Dysenteriis conveniat, ignorat Auctor. 180. Ubi per decem Ann. vix comparuerat iste Morbus, post Febrem Variolosam, & Variolas ipsas, harumque comitem Diarrhoeam, grassari incipit, mense Augusto. 130. 169. 171. Hanc Novum Febris genus comitatur. 171. Adpetente Bruma recedit, grassantum Febre Dysenterica; sed Autumno An. 1670.,

I N D E X.

inclementius redit. 172. Hieme iterum recedit, regnante tum iterum Febre Dysenterica. 172 ad 173. Et tertio redit An. 1771., sed mitior, & iterum superveniente Hieme, cedit; regnantibus iterum Febre Dysenterica cum Variolis. 173. Tandem An. 1771. Augusto redit, non pauca sed mitior, & hieme recedit. 173. 174.

Febris sui generis, in Intestina introversa, Auctori videtur (45) Calidos & acres ibi deponens humores, & impetu vasa sanguinea aperiens, dum simul Intestina, suo nisu hos expellere satagentia, mucum naturalem exprimunt. 182 ad 183. confer 45.

Symptomata quatenus habuerit. 179 ad 180. Primo ingressu Symptomata uti alii Epidemici, atrociora habuit, quam in statu; licet tum plures adgrederetur, mitiora tamen erant, uti & in declinatione. 182. Tormenta recedebant pro gradu adolescentiae Constitutionis. 183.

primo Anno, ut alii Epidemici, Naturae subtilioris fuit. 181 ad 182 & 186. Humoralis quoque magis, sub finem Constitutionis erat: in initio enim nullae dejectiones molestabant; stercorosae ita non erant, tormenta atrociora; ubi fatigante Constitutione omnia contrario habebant. 182 Humoralis, In sua declinatione, magis quod fuerit, quid circa Epidemicorum naturam denotet. 182.

iisdem, quibus primo Anno sanata, sequente Anno non curatur. 188. Curatio, primo Anno, differt à Curatione generali; & qualis fuerit. 186 ad 187. In principio Sero lactis frigide hausto, & calide per Enema quater injecto, post V. S. institutam; dein ut Cholera, diluentibus, curabatur; sed Sero Lactis loco Fusculi vel Zytbogalae. 187. Quae Methodus non repudianda, licet fastuoso Remediorum apparatu non ornata. 187. Per V. S. iteratam curatae Exemplum. 189. Catharticis primo Anno; quam diluentibus & temperantibus, quare non ita cedebat. 186.

haec & Febris eam concomitans, à Doctore Butler in Africa sanatur, eodem modo ac ab Auctore,

I N D E X.

- Etore*, in Britannia. 187 ad 188.
- *Constit. An.* 1670 ad 1672., *Epidemice saeviebat*, una cum *Variolis Anomalis*, *Autumno semper primas tenens*. 201. 203. *Variolis in pares concurrebat ultimo Autumno*, ceterum primas *Autumno tenens*. 201. In *Variolis Anom.* *An.* 1670 ad 1672., *regimine calido tractatis*, saepe *inserviebat materiae eliminationi*, *singulari eventu*. 203.
- *An.* 1673. *Novembri mense*, post acre gelu, succedente calore, hinc inde spargitur adhuc; nec postea amplius istius speciei adparet. 218.
- *Autumni An.* 1675., potius *Symptoma quam Morbus essentialis erat*. 219 ad 220 & 222. 230.
- in *Febr. Epid. An.* 1675. *Symptomata*, quomodo curabatur. 230. In *Febre nova Epid.* 1685., ex *Torminibus Ventris oborta*, *Laudano solo curatur*. 531. 532. *Quare haec potius ita compescenda*, quam *vulgari Methodo tractanda*. 531. Sed, *Dysenteriae ubi Epidemicae grassantur*, primo *Evacuationes in usum revocandae*. 532.
- *Symptomata*. 219 ad 220.
- Dysenteriae variae*. 171 ad 175.
- *species*, in *Variol. nigris pessimis*, neglectu *V. S.* oborta. 239.
- *Curatio in genere*. 182 ad 186. 601 ad 602. *Indicationes curativae sunt*; *Venam secare ad revellendum impetum*; *Humores contemperare*, eosque per *Catharsin subducere*. 183. Sed *Laudano solo aliquando tuto curatur*. 189. 531. 532. 602. *Ubi Morbus contumacior*, quid *agendum*. 184 ad 185. *Symptomatum Curatio*. 188 & 189.
- Dysentericorum Febres Symptomata habuere simillima iis Febris Dysentericae*. 193.
- In *Dysenteria aetas si florida*, quid mali contingat. 179.
- — *Aphthae mortem denunciantes*, à *Cathartico neglecto*, & *calefacientibus*, *adstringentibus*, *adbibitis ornatae*. 180 191.
- — *Calefacientia quae mala producant*. 179.
- — *Dejectiones mucosae cum vel sine striis Sanguineis*, quales se habeant. 179. Unde fiant. 182

I N D E X.

ad 183. Stercorosae aliquando interponuntur, sine dolore insigni, in initio. 179. Mucosae, progressu morbi in eodem aegro, dolorem in Intestino recto excitant. 180.

— — — Stercorosae, progressu morbi, in eodem aegro, quare per Intestina tenuia, dolorem vehementem, excitent. 180.

— — — Const. An. 1669 ad 1972 circa finem, Dejectiones Stercorosae magis erant, quam Mucosae. 182.

— — — Diaeta. 184. 532. 602.

— — — Frigus manuum ac pedum Mortis periculum infert. 179.

— — — Gangraena Intestinorum aliquando. 180.

— — — Potus frigidus admittitur. 184. Potus tepidus. 187.

— — — ubi Recidiva quid agendum. 187.

— — — Sanguis sincerus progressu Morbi aliquando, cum Mortis periculo, exit. 180. Unde illud. 182. Sudores Anomali concomitantes, cur nullius fuerint emolumenti. 253 ad 254.

— — — Tenesmus quando, & unde. vid. Tenesmus.

DYSPNOEA in Hydropicis, unde. 483. In Morbillis An. 1674., recedentibus, major erat, & magis in Peripneumoniam vergens, quam in aliis. 232. In Morbillis, Infantibus, post Morbi recessum, letalis accidens, V. S. curanda. 199. Calefacientibus hic inducta, V. S. quoque curanda. 199. In Pleuritide essentiali, Tussi suppressa, V. S. neglectu, aliquando fere suffocat. 262. ad 263.

E.

Ebullitio Febrilis, seu secundum Intermittentium Paroxysmi tempus, unde fiat. 79.

Ebullitionis atque Fermentationis vocabulis, cur non aequae, ac Commotionis, in exponendis Febris utatur Auctor. 51 ad 52.

Eclegma, vid. Linctus.

Ecthymata, vid. Exanthemata.

Es.

I N D E X.

*Effluvia Aërem contaminare possunt ad Epidemicos susci-
tandos Morbos, eosque aliquamdiu propagandos. 235.*

*Elaterium quid sit, ejus dosis, & quomodo exhibendum.
488. In Hydrope praesentissimum Medicamentum, in
iis qui aegre purgantur. 488.*

*Electuarium ad Aphthas & Singultum, è Cortice Peru-
viano, in Febre nova Epidemica. 523. In Apoplexiae
Paroxysmo sublato exhibendum. 597. In Chorea San-
cti Viti roborans. 528. 596. In Diabete. 308. In Diar-
rhoea adstringens. 185. 602. In Febre Interm. ex
Cortice Peruviano. 94. 302. 309 ad 310. 577. In Febre
nova Epidemica, roborans. 523. In Febre Tertianā
duplici, corroborans. 93. In Febre Quartana ex Cort.
Peruv. 94. 577. In Fluore muliebri. 308. 426. In
Hydrope, digestivum, ad roborandum, quale. 499.
In Hystericae Adfectione Chalybeatum. 408 Aliud
corroborans. 572. In Ictero 217. Ad Lochia sup-
pressa ex Hysterica Adf. 423. In Mania communi,
post evacuationes factas Cerebrum corroborans. 104. In
Mensium Fluxu immodico adstringens. 426. 308.
In Mictu cruento ex Febre Acuta. 383. 384.*

*— in Podagra, quo Auctor tanquam Digestivo uti
solet. 453. Quo nomine Theriacae Andromachi prae-
ferendum. 453 ad 454. Ad ejus compositionem Simpli-
cia, palato quae minus ingrata, sunt eligenda, cum ad
omnem fere aetatem in ejus usu perseverandum sit. 454.
Quando praecipue exhibendum, & quare. 464 ad 465.
In Pruritu ferino. 281. In Rheumatismo Scorbuti-
co. 278.*

Emetica, vid. Vomitoria.

*Emmenagoga in Lochiorum suppressione, Hystericis mi-
sta. 423.*

*EMPIRICI, Morborum Historiae & Methodi meden-
dae ignari, de corio humano ludunt, & majorem edunt
stragem, quam Morbi eorum auxilio destituti. 313 ad
314.*

*— in Podagra, ex Catharticis, quae adstute celabant,
existimationem sibi, cum damno aegrorum, quomodo
compararint. 449.*

*— armis instruuntur, quibus Medicorum opera imi-
tari queant, ubi scriptores potius in Remediis traden-
dis*

I N D E X.

- dis, quam in Genuinis indicationibus expiscandis occu-
pantur. 33.
- Empiricus insulissimus Medicamenta Medicamentis ae-
que adjicere novit, & solet magis, quam Medicorum
prudentissimus. 254.
- Emplastra Epispastica cervici, in Febribus caput peten-
tibus, cum fructu adplicantur 224.
- Emplastrum pedale in Choreia Sanct. Viti. 528. 596.
- in Hysterica Adfect. umbilicale. 408. 570. Hy-
stERICUM Umbilico adplicandum ubi Lochia suppressa,
423.
- ad Lumbos in Mensium fluxu immodico, post
primam Purgationem adplicandum. 426.
- è Mucilagin. Praeputii labiis tumidis imponendum.
337.
- Empyema, post Pleuritidem essentialem, quandonam.
263.
- EMULSIO in Angina qualis exhibenda. In Febre
acuta cum Mictu cruento. 383. In Febre hiemali
qualis. 506. Refrigerans, in Gonorrhoea virulenta
335. In Haemorrhagia Narium. 284. In languore
Febrili, cardiaca. 64. In Mictu cruento, ex Febre,
acuta. 383. 384. In Mictu sanguineo in Variol. Confl.
ex quibus. 552. In Pleuritide essent. leniens, & re-
frigerans. 265. In Rheumatismo qualis. 274. In Spu-
to Sanguineo in Variol. Confl. ex quibus. 552.
- Enchymoma, vide Vibices.
- ENEMA in Alvi dejectionibus quibusvis, anodynum.
184. In Calculo ex Podagra diuturniore. 475. In
Cholera Morbo, ex jussulo tenui, & Syrupis leniori-
bus. 176. In Diarrhoea quodnam. 185. In Diarrhoea
Febrium contin. adstringens. 74. In Dysenteria
praefractione anodynum. 148. 602. In Dysenteria Con-
stit. 1669. ex sero Lactis puro, post V.S., & largiter
adsumtum per Os serum Lactis frigidum, quater inje-
ctum, initio Constitutionis, Tormina, & Dejectiones san-
guineas, tollebat. 187. In Febre acuta cum Mictu
cruento & Petechiis. 383. In Febribus contin.
Sanguinem refrigerans. 59. In Febre Cont. An. 1661.,
&c. quandonam. 59. In Febre Contin. pro Pauperibus,
ex Lacte Saccharato. 64. In Febre Contin. postridie
Eme-

I N D E X.

- Emetici exhibiti, quando, & quale, adplicandum.* 59.
In Febre Erysipelatosa quando & quale. 280. *In Febre Variolosa.* 166. *In Gonorrhoea virulenta.* 334.
In Haemorrhagia Narium, quotidie injiciendum, quale. 284. *Ex Tabaci fumo commendatissimum in Ileo.* 533. 606. *In Lochiorum suppressione ex Lacte saccharato, semel tantum est adplicandum, uti de Narcotico dictum.* 423. *In Mictu cruento ex Febre acuta.* 383.
In Paroxysmo Nephritico à Calculo. 559. *In Nephritide ex Podagra diuturniore.* 475. *In Rheumatismo quale, quando & quamdiu exhibendum.* 275.
Enemata in Angina, qualia & quando injicienda. 283.
 — *carminantia, in Colica biliosa, crabrones irritant & Morbum diuturniorem reddunt.* 10. *In Colica Hysterica plus nocent, quam prosunt.* 215. *In Diarrhoea, adstringentia, parva quare ut sint mole, oportet.* 74.
 — *& Refrigerantia Medicamenta, in causâ esse possunt, quo minus Despumatio Februm, spatio 336 hor. b. e. 14 dierum persolvatur, sed in longum evagetur.* 89.
 — *in Febris quibuslibet, fractis Morbi viribus, non diu repetenda sunt, praesertim in Hystericis & Hypochondriacis; & quare.* 245.
 — *in Febris continuis quando parce, vel & neutiquam, adbibenda.* 60 ad 61. *Quando largiter adbibenda.* 59 ad 60. *In Febre Epid. An. 1673 ad 1675., propter diatesin instammativam & stuporem sensuum, saepe iteranda.* 223 & 224. *In Febr. Intermitt. Cortice Peruviano curatis, sine metu Recidivae, etiam lenissima, non admittuntur.* 306 ad 307. *In Febre Morbillosa, non conducebant.* 233. *In Febre Scarlatina quare deneganda.* 261. *Febr. Tertianas vernaes saepe tollunt.* 86. *In Febre Tertiana duplici interdicienda.* 93. *In Febre Variolosa ubi Ptyalismus adest vitanda.* 169. *In Gonorrhoea virul. si aegri à Catharticis abhorreant, vel iis pertinaciter refragantur, in auxilium vocanda: at cum non aequè tuto, vicissim binc tum Catharsis, tum Enema, exhibenda, ne Lues exoriatur.* 334. confer 335. *Qua Methodo hoc fiat.* 334.

- in Ileo vero, per os rejiciuntur; quod Morbi
bujus signum individuum. 76 ad 77. In Iliaca af-
fione, licet acria, in Emetica abund. 75. 208.
- inter Laudani usum, ex Lacte saccharato modo
si fuerint, istius effectum destruunt. 418. confer 420.
- in Nephritide ex Calculo, vel Arenulis, necessa-
ria, ut laxentur & dilatentur meatus 420 In Nephri-
tide, ex Hysterica Adf. potius nocent. 420. In Sopo-
rosis Adfectibus valde utilia. 224. In Pleuritide es-
sentiali ex quibus conficienda. 266. In Tussi Epidem.
ubi Febris &c. adjunt, quotidiana. 245. In Variolis,
evacuante, initio an conducant. 145.
- Refrigerantia Sanguinis robur, & tonum, re-
laxant. 60. Quandonam loco Venae sectionis in
quibusdam Febris continuis, substituenda. 60.
- — in Febris continuis, quo usque, & in qui-
bus, iteranda. 59. & vide 60. Vetantur post largam
Venae sectionem, & in aetate provec̃ta. 59 ad 60. Se-
nibus minus quam aliis conducunt. 60.
- Epidemica Constit. , vid. Constit. Epidem.
- Epidemici Morbi, vid. Morbi Epidem.
- EPILEPSIA** Adultorum an forte curari posset, ut Cho-
rea Sancti Viti, adaugendo dosin Venae sectionis &
Purgantium. 528. 596.
- Puerorum. 620.
- ex Hysterica Adf. caput obsidente, in Foeminis
sanguineis, & fere viraginibus, Uteri strangulatus
dictus, describitur. 389.
- Infantium dentientium, nono vel decimo mense,
à septimo ad decimum, supervenientes, ubi inflamma-
tio Gingivarum, V. S. exigunt. 199. Haecque, in
hoc casu, quibuscumque aliis specificis sola anteferenda. 199.
- Epileptici Adfectus Infantium dentientium Materiam
viridem biliosam, ut in Hysterica Adf. exprimunt.
396. ad 397. 620.
- — Infantium non amplius dentientium, Va-
riolas, Morbillos, vel Febrem Scarlat. indicant. 368.
Hi quomodo tractandi. 68. Et cavendum ne pro
Convulsionibus essentialibus habeantur. 368.
- — Februm Interm. Paroxysmos aliquan-
do, sed raro, praecedunt. 369.

I N D E X.

- in Febre Scarlatina Infantium, quomodo tractandae. 261.
- Epileptici Paroxyfmi, in Variolis, Discretis praesertim, jam jam prodituris, Infantes vexantes, indicant plerumque hunc morbum mitem, & boni moris, futurum. 132 ad 133. Hi Variolas Discretas praecedentes, saepe, Infantium damno, pro Essentialibus Adfectibus evacuantibus tractati, unde Pustularum eruptio fuit impedita. 368.
- Epispasticum in Angina, cervici vel nuchae quando adplicandum. 283. In Febre Epidem. An. 1673 ad 1675. ad Comatosum Adfectum superandum nuchae imponendum. 224. Nuchae in Febre Nova Epid. Infantibus adplicandum. 534. In Febre Scarlatina quandonam adplicandum. 261. In Tussi Epid. ubi Febris &c. admista. 345. In Variolis, ad Epilept. Adfectus Infantium. 368.
- Pedibus in Variolis Confluent. ex Allio, in Adultis, adplicandum, à die octavo, omni die renovando, donec periculum absit. 378. confer 380.
- Epistolae Brady ad Th. Sydenham. 292 ad 293.
- G. Cole ad Tb. Sydenham. 349.
- H. R. Paman ad Tb. Sydenham. 323.
- Epithemata in Podagra, adplicata, saepe nocent, prosunt numquam. 476.
- Epocha, Februm Intermitt. Autumn. certa, est mensis Julius. 174. Februm Intermitt. Vernal. mensis Februarius est. 174.
- in Variolis, primi insultus dies est. 133.
- EQUITATIO firmat Sanguinem, ac spiritus, quam maxime. 414. Effectus in nobis egregios illos praestat, quatenus impetum omnem in Ventrem, ubi vasa excretoria plura, determinat; illaque mille succussionibus ingeminatis exagitat; tumque calorem excitat; dein humores stagnantes adsimilat, dissipat per totum, & eliminat: tandem perpetuo motu Sanguinem exagitando permiscet, renovat, ac vigere facit. 414.
- in Morbis Chronicis, & Phthisi praesertim, cur ita conducat. 456 ad 457. In Colica biliosa, aut vectio in Curru, unicum remedium, (exhibito interim anodyno ad Dolorem recidivum Colicae biliosae

I N D E X.

liosae exstirpandum,) post debitas Evacuationes, si aliquamdiu continuentur. 211. 212 In Hypochondr. & Hysteriis summi momenti & sanitatem prae ceteris conciliat; Et bujus rei Exemplum. 414 ad 415. Idem in Phthificis, Tabidisque, praestat. 415 ad 416.

— in Phthificis curandis magis efficax, quam Cortex Peruvian. in Intermitt., vel Mercurius in Lue Venerea, si observanda observentur. 416. Viribus aegrorum adcommodari debet, ut primo sit modica non violenta, sic gradatim adscendendo pro ratione virium incrementum. 415. In Phthificis non juvat, nisi longa itinera emetiatur ager. 416. In Adultioribus ad Phthisin sanandam multo diutius, quam in Junioribus, continuanda. 416.

— & Vectio in Curru in Chronicis quam pluribus praestantissimum remedium, modo quis in illo improbius perseveret; Et bujus rei ratio. 212.

— — — — — sed constans & assidua, in Morbis Chronicis, ac Podagra, si grandior detas, vel Calculus, non intercedant, adeo praestans est Medicamentum, ut si huic simile quis haberet, quod celare vellet, opes inde amplissimas facile accumulare. 468 ad 469.

Equus ad *αἰμὴν* suam pertingit septem annorum spatium. 80.

Eruptio Pustularum, in Variolis, tardior celeriori praeferenda. 148 ad 149. Non necat 145. confer. 149. Discretas indicat. 151. Festinata cur noceat. 148 ad 149. Saepe impeditur & supprimitur à violentia Morbi & à nimio impetu, Pustulas se mutuo opprimentes nimis urgente. 392 & 362 ad 363. confer 269. Adeoque non acceleranda (ubi de Variolis quaedam suspicio) calicis & cardiacis, utut graviter aegrotent; nam non necant Variolae quia tardius erumpunt, nisi calefacientibus impeditus fuerit egressus; hinc tum temperantibus alliciendus. 149. Verum ubi calefacientibus nimis acceleratur, pessimum, & ex Discretis in Confluentes inde saepe mutantur Variolae. 148 ad 149.

— — — — — adjuvari quarto die aliquando, si pro

I N D E X.

pro voto non succedat, poterit; sed per Cardiacā blandā, paregoricā, quae aestuanti Sanguini froenum injiciunt; ante hunc diem vero non. 150.

— — — Anomal. Discret. non quarto, ut in Discretis Regular., sed tertio die, ut in Confluentibus, contingit. 201.

— — — Confluentibus Regularibus ut plurimum tertio die, ante illum aliquando, raro post, contingit. 135. 201.

— — — Discretis Regular. naturaliter, & ut plurimum, die quarto contingit. 133. 148. 201. Raro citius; sed aliquando ferius. 133. Quāenam Symptomata tam in Adultis, quam Infantibus, praemittat. 132 ad 133. In laxiori temperamento, aliquando, sine insigni aegritudine praegressa, sensim ad expulsionis periodum pervenit. 133.

— — — Regularibus, Evacuationibus opportune institutis, aliquando promovetur. 145.

Eruptiones Cutis, vid. Cutis Eruptiones.

Eruptionis Postularum tempus, in Variolis, dicitur, ubi Natura separatam, priori tempore, materiam parvorum Abscessuum, seu Pustularum, ope, mandat, atque expellit. 146.

— — — ab eo in Morbillis adeo discrepat, ut Morbus crumpens uterque, inde, facile discerni queat. 136. 203.

Erysipelas, vid. Febris Erysipelatosa.

Evacuantiā ubi roborantibus Curatio innititur officiunt prorsus. 457.

— in Apoplexia Febris Intermitt. superveniente mortem inferunt. 307. In Cholera, tuta non sunt. 177. In Dysenteria Epidemica, vid. Purgantia. In Febre nova Epidemica, licet convulsivi motus, aut subsultus adsint, ideo non deneganda. 526. In Febris Intermitt. Morbum protrahunt. 299. In Febr. Intermitt. Cortice Peruviano curatis, quaecunque vitandae, metu Recidivae. 306 ad 307.

— iterata in Febris, licet necessaria, corpus debilitant; unde fracto quasi Spiritum systemate, Symptomata leviora, quasi Februm reliquiae, remanent; quae tempore recedunt, vel Paregorico superantur. 536 ad 537. in

— in Hydrope quomodo agant, & quatenus sint. 484 ad 497. In Hystericae Affect. curatione, quatenus initio instituenda & quare. 403. Inter Purgatorum usum non exhibenda, ne, motu excitato, Symptomata revocentur. 418. 420. In Nephritidis specie, Febres Intermitt. concomitante, summo opere vitandae. 321. In Podagrae Curatione non modo infructuosa, sed & nocua. 450. confer 445 ad 446. & 446 ad 450. Paroxysmum Podagricum cur excitent. 448 ad 449. In Variolis, ut V. S. Enemata, &c., in initio vitanda, si fieri potest. 145 ad 146. Quo sensu nocere possint. 145 & 145 ad 146. In quibusnam requirantur. 369 ad 370. In quibusnam vero denegentur. 370.

— — — in Variolis non minori cum periculo motum requisitum retardare possunt, quam calefacientia eundem nimis accelerare. 145.

— — — oportune adplicata aliquando Eruptionem Pustularum promovent. 145.

Evacuationes justo copiosiores, in Morbis, quidnam producere valeant. 101.

— Sanguinis indebitae Affectum Hystericum excitare valent. 215.

— sponte à Natura fieri solitas, imitari velle saepe stolidum est. 227.

Eventus in Variolis à Curationis fundamento, primis diebus jacto, pendet. 359.

Exanthemata in Morbillis An. 1670. faciem primo, in Morbillis An. 1674. humeros primo, occupant. 233.

— nigra, in Morbillis, Adultis contingentia, & interitus signa, quomodo tractanda. 197.

— Pestilentialia imminentis leti saepe indicia, à Sudoriferorum, in tenuiori humorum portione, Morbi nempe sede, impetu facto, fibris fractis & comminutis, excitantur, in iis scilicet qui difficulter sudant. 120. Et in iis, qui facile sudant, Bubonum materia intropulsa & furiente, itidem producuntur. 120 ad 121.

— in Variolis, vid. Pustulae.

Excre.

I N D E X.

Excrementorum alvinorum *liquidissima consistentia* indicat *Diarrhoeam non criticam.* 75.

Exercitium corporis; inter ea, quae humorum indigestionem impediunt; hinc sanguinem roborant, ac firmitudinem conciliant, facile palmam praeripit. 467.

Et Calculum quoque prohibet. 468.

—— ——— justo vehementius Spiritus dissipat; hinc Concoctiones laedit. 467.

—— ——— in Hydrope loco Purgantium quando. 497.

—— ——— validius in Gonorrhoea virul. scroti inflammationem excitare potest. 330. Vel recidivam, si reliquiae quaedam adfuerint, producere valet. 333.

—— ——— in Morbis Chronicis, vide Exercitium corporis in Podagra.

—— ——— in Podagra & Chronicis plerisque; sive Equo, sive Curru, constans & adsidium, adeo praestans est Medicamentum, ut si huic simile quis haberet, quod celare vellet, opes inde amplissimas accumulare posset. 468 ad 469. Pro Podagricis primum est Equitatio, ni grandior aetas, vel Calculus major, obsint; tum vero Vectio in curru utendum. 468 ad 469. In Podagra tam in Paroxysmis, quam eorum interstitiis, commendatur, licet aegro displiceat. 472. In aëre rusticano, potius quam in urbano, instituitur. 469. Licet aegro durum videatur, propter senium, & socordiam huic Morbo naturalem, ne utquam omittendum, aut ex aliis adhibitis nihil frugis reportabitur. 468. 474. Sed justo vehementius non sit, tale vero quale senibus, qui primum sunt subiectum, competit. 467.

—— ——— in Podagrae Paroxysmo, Curru vectio, aegro brevi multo minus dolorosum videbitur, quam quies domi in Cathedra ipsi molesta est: & praeterea somnum placidum illi in subsequentem noctem conciliabit: Calculum quodamtenus proecavebit: Impotentiae artuum ad motum occurret: In senibus materiae inconcoctilis adsimilationem parum adjuvabit. 472. Quandonam vero vetatur, & lectulus ejus defectum supplere debeat. 472 ad 473.. Ubi vero aegritudo, animi deliquia & similia adsint, ut Libitina evitetur, cubiculo aeger non includatur, sed molestiam vectio-

I N D E X.

etationis in aëre liberiore sustineat; & dolorem, amarissimum licet Naturae remedium, ut vitae prospiciatur, ferat. 473. Non modo Tophorum generationem impedit, verum & Tophos veteres, atque induratos, solvit, modo cutim nondum destruxerint. 468. In Podagrae inveteratae Paroxysmo, ad ventriculi languorem confert 474.

—— in Podagra, & Chronicis Morbis, quotidianum esse debet, cum totius corporis habitus sit immutandus: quin in Podagra exercitatio per vices intermissa, fortassis nocere poterit, Paroxysmum accersendo, ubi quis ab ea desuevit. 467. confer 458.

Exercitia corporis modica in Tussi Epid. An. 1675, conceduntur. 243.

Exercitio calefacti sollicitè vitare debent frigus. 258.

Exhorrescentiae febrilis tempus, est illud, in quo pereunt, qui ex Febr. Intermitt. moriuntur. 79.

—— in Febris Intermitt. ratio. 78 ad 79.

Exomphalos in Hydropicis unde. 482 ad 483.

Exostoses, seu Tubera Ossium, in Lue Venerea quales. 331. Quomodo curandae. 343.

Expectoratio in Pleuritide essentiali liberior facta Symptomatibus finem imponit. 262. Tamen ad Curationem attingendam non proponitur, ab Auctore, sed V.S.; quia expertus est Methodum hanc non modo taediosam, sed & periculo plenam, esse, quia aliquando pars quaedam materiae non coctae Expectorationem suppressere potest; tum quia expulsionem materiae morbosae, pro suo arbitrio, melius per aperturam Venae, quam per Tracheam, dirigere potest. 267.

Experientia Medicorum Magistra. 333.

Expulsionis tempus in Variolis, idem ac Eruptionis.

Externa, vide Topica.

Extractum Absinthii & Centaur. min. in Febr. Tert. Vernal. An. 1678. 310.

F.

Fabrica corporis cur sibi non semper constet, sed aegritudinibus obnoxia. 10.

Faciei

I N D E X.

Faciei flacciditas, in *Variolis Regul. Discret. ex calefacientibus*, & sudoribus nimis, producta, Paregoricis, V. S., & aura frigidior, tollitur. 157. ad 158.

Faciei Tumor, *vid.* Tumor. Faciei.

Facies in *Variolis*, Cicatricibus ne deturpetur, an aliquid agendum, praeter Regimen temperatum. 156 ad 157.

—— Confluentibus, ultimis diebus, ob Pustulas crustosas, rigida, Ol. Amygd. dulc. inungitur, & quare. 156.

Facultates humanae non majores, quam quae percipiendae, vel Theologiae Naturali, vel Philosophiae morali, vel Arti Medicae, Mathematicae & Mechanicae, inserviunt, 300.

Fama Medici, *vid.* Medici Fama.

Faucium, in *Variolis Discretis*, dolor incipit cum Pustularum eruptione, & cum harum incremento augeatur. 133.

FEBRES duas partes, è tribus, in faciunda Medicina occupant. 314. 387.

—— id solemne habent, quod cum rigore & horrore, quas totius corporis calor sequitur, adgrediantur. 111. 179.

—— pro causa externa, quam plurimum, Vestium praematuram abjectionem, vel refrigerationem post incalescentiam ab Exercitio, habent. 257. Atque tum pro Constitutione Anni, vel humorum dyscrasia, variae exoriuntur. 257 ad 258. confer 258 ad 259. Et ab his duabus causis, plures quam, Gladio, Peste, Fame, simul junctis pereunt. 258.

—— novae, quot Annis sub eadem Constitutione, quare enatae vulgo saepe videantur, quae tamen eadem sunt. 192.

—— Constitutioni generali propriae, aestate, ubi corpora excalescentia sunt, invadunt; sed Autumno, Principi Epidemico iterum cedunt. 192.

—— & Morbi Epidemici simul grassantes, mirant habent affinitatem. 252.

—— novae speciei Auctori ubi sese, jugiter sibi invicem succedentes, obferunt, quae ad eas pertinent, & ab eis pendent, sedulo congerit. 5.

I N D E X.

- in specie sua praecipue distinguuntur, tum sudatione tum siccitate, hoc illove morbi tempore, modo illae sibi fuerint permissae, nec incongrua Methodo tractatae. 253. Exempla vide 253 ad 254,
- quaedam sunt, quae singulae suam sibi Methodum medendi à reliquis diversam postulant. 314 ad 315. Quedam per Diaphoresin. aliae per Catharsin, eliminandae veniunt; quaedam à Naturae peculiari Methodo, sine evacuatione sensibili, ablegantur, & quomodo. 226. Per Diaphoresin quatenus, per Catharsin quatenus, sint curandae, Experientia docet non Ratio. 226.
- Diaphoresi licet à Natura curentur, saepe quam optime; id sibi privilegii adrogare Ars nequit, sine discrimine, ob plures rationes. 538 ad 539.
- Sudoriferis saepe accenduntur, quae vel sponte, vel V. S. abivissent. 539.
- quae in παρὰ φύσιν Sudorem criticum postulant, sunt Febres Intermittentes, quarum Paroxysmi particulares id postulant; tum Febres talis Constitutionis, quae ad Intermitt. Epid. producendas unice facit: Et nisi in iis Methodus eo dirigatur, peiores fiunt. 226 ad 227. Febris Pestilentialis vero causa quia subtilis, jam primis diebus, Sudoribus diffuari potest. 227.
- tenui Diaeta, modo Intermittentes non sint, absque alia evacuatione aliquando solvuntur. 226.
- quamplurimae per V. S. & Purgationem multo melius, quam per ullam aliam Methodum curantur. 538. Praesertim quam per Diaphoresin. 539 & 539 ad 540.
- ubi curandae, non modo duabus Indicationibus, uti vulgo obtinet, satisfaciendum venit; ut nempe Sudoriferis materies morbosa evacuetur, tumque Symptomatis supervenientibus obviam eatur, hoc equidem Empiricus novit; sed Historia Morbi perspicua esse debet, ut noscatur cujus speciei Febris sit, tum an Phaenomena ex ipso Morbo, an ex curandi Methodo nascantur. 314 ad 315. Errat, qui non continenter attendat ad Constitutionem Anni, alicui Morbo faventem, & reliquos in ejus similitudinem detorquentem. 246. Maximi momenti est scire, quamam Evacu-

I N D E X.

- evacuationis via *Materia febrilis sit excludenda.* 260.
538.
- Febrilis Materies solo ipsius Febris calore, fere ad Concoctionem ut sudore expellatur, duci potest, ut calefacientibus iis fervidis, forinsecus adlatis, non indigemus.* 227. *Istius Concoctionem, jam ab initio promovendam vulgo clamant Medici, licet temperantia tum exhibeant; unde quid sibi velint, ignorat Sydenham.* 62. *Ejus Concoctio quid sit.* 62. *Quid ipsam promovere revera sit.* 62.
- Febris Instrumentum, seu sollemnis Machina Naturae est, dedita opera fabricata, ut ejus adjumento partes impurae & nocuae, à puris & sanis, secernantur, & per emunctoria corporis dein expellantur.* 38. 62. 112. 165. 363. 455. *Hujus ope si Natura critice Materiam morbificam solvere norit, sanitas insequitur; vel Mors, si ab eadem materia oppressa Natura fatiscat.* 38.
- *cum Apostemate quamnam habeat Analogiam.* 165.
- *Naturae Methodus est, qua materia peccans ex Sanguine amolitur, uti abscessu eadem ipsa partes firmas ab extraneis liberat.* 358.
- *in Morbis Malignis cur mitior adpareat, quam Morbi violentia, ex Virium prostratione deducenda, exigere videtur.* 249. 541. *Quomodo ex V. S. emicuerit haec, Casus singularis.* 541 ad 542. *In Peripneumonia notha vix reperitur ob interceptam Circulationem, arctato nimis Pulmone.* 269. *Sic in Peste Febris aliquando non adparet, dum perit aeger.* 249.
- *Primaria Naturae videtur illa, qua Intermitt. Autumn. Constit.* 1661 ad 1666. *caeteris praedominabantur; & soli hujusmodi Febri quae Depuratoria vocanda, adaptari debent Axiomata Hippocratis & aliorum Veterum, de praeparanda materia Febrili, ad Crisin per sudores rite faciendam.* 250 ad 251.
- *Morborum Intercurrentium primarius Morbus est: & reliqui Adfectus, à quibus illi Morbi nomen mutantur, ut Angina, Pleuritides, &c. Symptomata modo sunt, à materia Febrili, à modo criseos, à parte in quam ruit, pendentia.* 256 confer 264 a 265.
- *unius Anni, ab altera, ita differt, ut qua Methodo jam ab ea aegros liberaveris, alio Anno eadem*

I N D E X.

ipsa forsan è medio tolles : hocque pendet à varia Constitution. Epidem. natura. 40. Nam Febris quaedam propria ac peculiaris, cuilibet Constitutioni peculiari competit. 131.

— *in Infantibus non facile semper distinguitur, an à dentitione, an vero alterius speciei, sit. 535.*

— *Commotionem in corpore ponit, pendentem à Natura, quae vel materiam inimicam excernere, vel sanguinem in novam diathesin immutare, tentat. 51. Ex quolibet horum vero fiat, Indicatio semper erit, Commotionem febrilem ita dirigere, ut vel non exorbitet, vel etiam non languat. 53.*

— *una eademque, diversa sua periodo, diversimode tractanda saepe est. 315.*

Febris alba idem ac Chlorosis, species Hystericae Adf. ex Humoribus depravatis, est. 401 ad 402.

— *ex Cholera male tractata, Emetico tantum tollitur. 57*

FEBRES CONTINUAЕ *varias, pro varia anni Constitutione Epidem., Species ponunt. 40 ad 41. Et uno anno aliam longe, & diversam à praecedenti, pro anni Constitutione, medelam postulant. 40 ad 41. Febris Continuae vero species varia expiscatur, licet singulae Symptomatis communibus implicentur; Primo ex aliorum Epidemicorum Morborum, tum tempore grassantium, Genere; ut qui speciem Variolarum regnantium quamdam cognoscit, illi satis constabit de specie Febris cujusvis, per id temporis grassantis. 251 ad 252. Secundo, ex Symptomatibus Febri cuilibet, praeter communia, singularibus. 253. Febres quaelibet Symptomata praeter communia. alia habent certa, tamquam Distinctionis notas, quas singulis speciebus impressit Natura. 253. Et distinguuntur sic praecipue, tum sudatione, tum siccitate, hoc illove Morbi tempore; modo illae sibi fuerint permixtae, nec incongrua Methodo tractatae. 253. Exempla vide 253 ad 254. At Febris Nova cujus speciei sit, surgente primo Constitutione, cum nulli adhuc Epidemici Morbi, quos Febris praevertere solet adparere, ut indagetur arduum est. 254.*

— — *sine Evacuationibus, sola Diaeta, si in*
ni-

I N D E X.

initio tractentur, quomodo saepe curantur. 226.

— — Epidemicæ quæ vel Putridæ, vel Malignæ; vel Petechiales, &c. dici solent, licet denominationem eam obtinuerint hactenus, ab insigni alteratione sanguini impressa, vel Symptomate quodam evidentiore; potius Nomina sua sortirentur à Constitutione. 43 ad 44. Quare vero ita censeat Auctor. 44.

— — Verna tempestate, præsertim quæ aestatem propius attingit, quare paucae occurrant, nisi Constitutio fuerit Epidemica. 83. Circa Veris finem, & Aestatis initium, minus producuntur, verum illa tempestate, vel in Intermittentes, vel in Pleuritides, & id genus inflammationes, sua sponte dissiliunt. 122. In Intermittentium castra, maxime Autumno pendente, migrantur. 544.

— — ex Intermittentibus Autumnalibus, defectu purgationis in fine morbi, saepe enascuntur. 60.

— — Autumnales & Intermittentes Autumnales quodnam discrimen habeant. 88. Continuae, aequæ ac Intermittentes, conceptam effervescentiam (licet hæc uno tenore, illæ partitis vicibus, eadem defungantur) spatio 336 hor. b. e. 14 dierum absolvunt: si scilicet Naturæ negotium permittatur, neque medicamentis Refrigerantibus aut Clysteribus, hujus ordo interturbetur; aut corporis debilitas ipsa impediat. 88 ad 89. Sed nonnullæ harum, quæ ex levi offensa, ex 6. R. N. N. oriuntur, transeuntis & incerti genii, neque ad destinatam periodum pertingunt. 89.

— — atque Intermittentes principatum obtinere, durante Constitutione An. 1661. 62. 63. 64. iisque Variolæ cedebant. 104.

Febris Continua Compendium quoddam est Intermittentium, uti harum singuli Paroxysmi hujusce sunt Compendium. 49.

— — Epidemica Const. 1661 ad 1664. aliarum quotquot sunt, cur præcipua & Coryphæa habeatur. 50. Unica species in rerum natura tum temporis Auctori nota. 51. Intermittentibus subsecuta, ejusdem fuit genii; & Intermittentium Autumnal. Compendium, uti harum singuli Paroxysmi istius sunt, compendium, videbatur; nec, nisi ratione durationis dif-

ferebat. 49. Harum Februm unica facile in Intermittentium Castra transibat ; sed sequentium Annorum Febres rarissime. 251. Unde patet quod cum Intermittentibus istius Constit. natura conveniret. 251. Ad Intermittentium Autumnalium Classem quare referebatur. 48 ad 49. Et quum raro surgente anno comparebat, liquet altera ratio, cur Febr. Intermitt. Autumnalium Classi adnumeretur. 49. In quibus à Tertianis ejusdem Constit. differebat? 49. Quartanis Autumnalibus succedit, ad usque Ver debacchatur, ubi tum Intermitt. Vernal. locum cedit. 50. Quamdiu ex propria indole perdurabat. 51. Ubi hujus desputatio circa diem Decim. quart. foret, refrigerantibus ad diem Vigef. prim. & ultro, protrahitur. 62. 67.

——— Constit. 1661 ad 1664. Symptomata sibi singularia quatenus habuerit. 51. Plura si male tractabatur superveniebant. 51.

——— quomodo curabatur. 54 ad 70. In quibusnam V. S. instituebatur, in quibusnam non, & qua copia ; quandonam repetenda. 54 ad 59. V. S. praecedat Emeticum. 55 56 ad 57. 58. Vomitorium quandonam erat exhibendum, ad avertendam instantem alias Diarrhoeam. 55 ad 56. Quo tempore morbi exhiberi poterat. 57 ad 58. Paregoricum post Vomitorium vesperi exhibendum. 58. Diascordium pro Cardiacis quandonam exhibendum. 68. Clyster quandonam exhibendum. 59 ad 60. In quibusnam vetatur. 60. Cardiacis ante evacuationes quare non exhiberet Auctor. 61 ad 62. Quibusnam suo tempore, evacuationibus peractis, uteretur. 63 ad 64. Qua ratione omnia illa media dirigebat. 64 ad 70. Quandonam post Morbum purgationem celebrabat. 65. Curatio Febris hujus, in Pauperibus, quomodo cum successu, ab Auctore, instituta. 64. Recrudescere solet, quod notatu dignum, post usum Clysterum & Catharticum, quae Febrim prius quasi profligaverant. 62 ad 63. Quomodo tractanda tum. ibid.

——— An. 1667 ad 1669. cur Variolosa dicta. 164.

Febres Continuae Depuratoriae An. 1661 ad 1664. qua-

I N D E X.

quare feces Intermittentium videbantur. 317. Epidemice grassari nequeunt, nisi retusa acie Constitutionis Intermittentibus faventis. 316 confer 317. Febres à Dentitione. 621.

Febris Depuratoria vocatur, ubi Natura omnia Symptomata ita moderatur, ut Materiam febrilem rite concoctam, certo suo tempore, vel per διαφύεσις, vel διαπύρεσις, expellat. 250 ad 252. Et talis fuit Febris Constit. Ann. 1661 ad 1664. ibid. & 574 ad 575.

—— quare Naturae primaria Febris. 251.

—— non ilico ut Intermitt., sed post dies tredecim tantum, materiae concoctae signa exhibet, per diaphoresin eliminandae. 316.

—— quomodo curanda. 54 ad 70. & 574 ad 575.

FEBRIS DYSENTERICA, novi generis Febris, Constit. 1669 ad 1672. Dysenterias, & Tormina Ventris sicca, concomitans, eos etiam adficiens, qui hisce Morbis non laborabant, Dysenterica quare dicta. 171 ad 172. & 190. Haec Evacuationibus per alvum exceptis, per Constitutionis decursum, Dysenteriae in omnibus, simillima fuit. 172. 190. Subducebat se paululum, dum alii istius Constitut. Morbi praevalebant, nec tamen omnino desinebat. 193. Symptomata ejus eorumque varietates describuntur. 190. 191. Febris haec iu Aphthas, plus quam ulla nota Febris, propensior erat; quare. 190 ad 191. Dysenteria absente, vel se subducente magis grassabatur, (confer 191 ad 192.) una cum Variolis mitioribus hinc inde concomitantibus. 172. 173. Et An. 1669. Dysenteria bieme repulsa, vigeat. 172. Sed An. 1670., Julio mense jam praevalebat, & Dysenteriis bieme repulsis, grassabatur iterum. 172 ad 173. Hanc vero An. 1671., fugarunt Tertianae Intermitt. sed Julio mense de novo repetebat, Autumno iterum Dysenteriis cedens, & bis frigore fugatis, biemem totam denuo contristans. 173. Tandem An. 1672. Julio rursus invadebat, Autumno iterum Dysenteriis cedebat. 173. & bieme, fugata Dysenteria, redibat. 174.

I N D E X.

— — — An. 1671. pluribus differebat, ab ea An. 1672. ejusdem Constitutionis; utraque tamen, facie, tempore invasionis & Methodo medendi, in eadem Febre specifica, concurrebat. 192.

— — — Dysenteriam Epidemicam, in aliis locis itidem, concomitatur, ut docet Dysenteria in Africa, quam tractavit Dr. Butler. 187. ad 188.

— — — Curatur imitando Evacuationes, quae in Dysenteriis contingunt, ut expellantur humores acres. 193. Hinc V. S. & Purgationes, ut in Dysentericis; sed abstinendum a Paregoricis; & quare. 193. Qua occasione Methodum hanc adripuerit Auctor. 194. Nullis aliis indigebat. 195.

In Febre Dysenterica Paregorica post Curationem, ubi vires non redeunt, ut saepe in Hystericis, quare conducant. 194. Quoties & quando exhibenda. 194.

— — — — — Adolescentes, praecipue si in initio sudores iis extorserant, nonnumquam delirabant, non uti Phrenitici sed stupore, quasi Caro adfecti: Et nulla arte sublevari poterant. 195.

FEBRES EPIDEMICAE sunt vel Stationariae vel Intercurrentes seu Sporadicae. 39. 41. 256 ad 260.

— — — — — Regulas ad curationem Generales non admittunt. 46. Hinc quid Medico ubi grassari incipiunt, ut curationem dirigat, agendum. 46 ad 47. Neque juxta varias annorum crases, aut ejusdem anni varia tempora, adhucdum distingui potuerunt, a Sydenhamo. 49. ad 50. Et Febrium Epidemicarum diversarum ratio, ubi arcanae annorum Constitutioni hac innituntur, non videtur a causa morbifica, in homine aggesta, deduci posse. 46.

Febris Epidemica speciei cujus sit, quomodo noscatur. 193. Et uti ex Epidemico tum temporis grassante, dignoscitur ejus species; sic ex Febre quadam conspicienda. qui nam ei jungatur Morbus Epidemicus, sive Dysenter. sive Morbilli, &c. noscitur. 252. Quod tamen in Nova Febris specie, vertente primum Anni Constitutione, arduum. 254.

— — — — — cujus species perspecta & indoles, eadem Me.

I N D E X.

Methodo, quo semel sublata fuit, curatur semper, donec exstincta illa specie, novum genus oboriatur. 40. ad 41.

—— Morbos alios hac Constitutione itidem prodituros, ut plurimum praevertit. 254.

—— alicujus Constit. repentina aëris quadam manifesta alteratione, materiam morbificam in Pectus deponere potest, eadem ipsa interim remanente, sed Symptomata istarum partium tum simul producente. 242. 246.

—— Continua Constit. An. 1661 ad 1664., ubi Intermittentes Autumn. praedominium habebant, unica fuit, in qua Natura Symptomata sic mitigabat, ut materia Febrilis, debita Coctione praeparata, per diaphoresin suo tempore expelleretur. Et videtur haec Naturae primaria Febris, duplici de nomine. 250 ad 251. De eadem reliqua vid. Tit. De Febre Cont. Epidemica 1661 ad 1664.

—— Constit. 1673 ad 1675., An. 1673. ingreditur, circa initium Julii, alterius Constitutionis Morbis nondum plane expulsis, & pari passu cum illa procedentibus, neutro Morbo admodum grassante, & per illum Autumnum, ac Hiemem, progrediebatur: Dysenteriae mense Novembri, sed leniores, hinc inde, post acre gelu succedente calore, spargebantur nec amplius istius speciei adparuere. 218. Phrenitis sine stupore, sed raro, aderat. 230. Initio magis erat Inflammatoria, ut patuit ex Symptomatibus Pleuritidis. 221. Variolarum nigrarum An. 1670. reliquias referebat. 223. Symptomata bujus Febris propria. 221. Quibusnam comitata quando desinebat? 221. 222. Hanc comitabatur Coma quoddam aliquando in Aphoniam desinens. 221 ad 222. Et qui ita affectus vigesimo octavo, vel trigesimo die tantum convalescebat. 222. 229. Delirium leve in Adultis aderat; & in Pueris somnus abruptus cum stertore. 222. Delirium hoc Coma potius stupore aemulabatur. 228.

—— bujus Comatosa Auctori vocatur, ob insignem stuporem comitantem. 231.

— — — — — jam An. 1675, initio Julii, longe lateque depopulata, circa Autumnum in viscera coepit converti, specie Dysenteriae & Diarrhoeae se prodens, per quam viam sibi fugam quaerere adfectabat 219. 222. Vel caput petebat Stuporem inferens. 219. Sed tum temporis Anni praedominio potiebatur, ita ut Diarrhoea & Dysenteria potius Symptomata, quam Morbi essentiales, essent. 219 ad 220. & 222. 230. Catarrhi & Tusses se huic Feбри adjungunt, post subitam tempestatis mutationem. 220.

— — — — — Curatur. 222 ad 231. Quare ad Methodum inveniendam hic diutius haerebat Auctor. 223. Qua ratione Medelam adsecutus fuit. 223 ad 224. Post V. S. pro viribus aegri semel institutam (confer. 223.) Epispasticum largum nuchae adplicandum. 224. Sequenti die Enema in tempore adplicandum, & quotidie reiterandum, sed non post decimum quartum diem. 224. Post haec Morbus sibi committendus. 224. Nec ulla Evacuatio violentior instituenda. 224 ad 225. Diaeta sit tenuis. 225. Lecto quotidie abstinendum, vel ei vestibus indutis incumbendum, capite elato. 225. Si à lecto, diutius quam par est, abstineant, Rheumatici dolores, vel Icteri species, suboriuntur; & quid tum agendum. 225. In declinatione autem Morbi, ubi mitior est, potius lecto decumbat, ut vitentur dicta mala. 225. Solvuntur Objectiones eorum, qui existimant hanc Methodum tantum sufficere, ut impetus à capite divertatur, non vero, ut materia Febrilis concocta per Sudores eliminetur. 225 ad 227. Sine Sudoribus Febris species saepissime fugatur; hinc non sine discrimine sollicitantur illi, capite tum gravato. 227. Per V. S. & Enemata feliciter succedebat Curatio; nam Diaphoretica, plura Anomala Symptomata, & discrimen, inducebant. 228. Coma & Stupor huic Morbo comes, quibuslibet remediis tentatis, debellari non poterat, sed Naturae si committeretur tuto, licet tarde, recedebat. 228. 229. Aliquando ad Tricesimum diem defertur convalescentiae primum signum; quo tempore absurda licet adpetant, concedenda. 229. Confirmatur Historia. 229. Phrenesis
sine

I N D E X.

sine stupore, quae aliquando sed raro aderat, indicia non ferebat, sed cito necabat, nisi Vitrioli Spiritus cum Cerevisia tenui propinaretur. 230. Diarrhoea, & Dysenteria Symptomatica, V. S. & Narcotico sanabantur; addito aliquando Cardiaco. 230. Diarthoea tamen cum minus officiebat, non multum curabatur, nisi cum periculum inducebat, tumque Narcoticis erat reprimenda. 231. Sudores nocturni convalescentibus supervenientes, in debilibus & emaceratis, Tabem aliquando inducentes, Vino Malacensi, nocte & aurora, ad Cochl. v. vel vj. adjunto, profligebantur. 231.

— — — *An 1679. oboritur similis illi An. 1975. biemali (242.), ex Tussi imperite tractata; quae tamen ut Tussis curabatur. 315.*

— — — *novae speciei, An. 1685. primo exsolvente gelu, mense Februario, exorta est, dissimilis illi, quae ab An. 1675 ad 1684. per octennium scilicet, invaluit. 518. Per omnes Angliae Regiones latius vagata est, longe magis tamen Epidemice in aliis locis, quam Londini saeviens. 518. Haec eadem est, quam Auctor, in ea tum temporis hallucinatus, nomine Febris Hiemalis & Febris Peripneumonicae tradidit, ac ad Intercurrentes relegavit, & quam deinde, aestate superveniente, censuit. 519. confer. 520 ad 521. Et Hiemalem, quam olim à colluvie serosa oriiri putabat Auctor (vid. pag. 505.) postea invenit nihil esse, quam simplicem Sanguinis Inflammationem, ad quam jam Indicationes Curativas dirigendas, suadet. 521. Hanc Febrem novae speciei, Cortice Peruviano, quare nonnulli Medici profligare tentarint. 529. Unde liquido constitit hanc Febrem, ab istis Constitutionis 1677 ad 1685, toto coelo distare. 529 ad 530.*

— — — *Infantes aequae ac Adultos adfici-
bat. 535.*

— — — *ne primordium sit Febris Depurato-
riae, olim Pestem immanem praegressae, metuere vi-
detur Auctor; & quare. 544.*

— — — *licet Continua prorsus esset, tamen
ingruente nocte exacerbescebat. 519. 529.*

Qua-

Qualia habuerit Symptomata. 519
ad 520. confer. 505 ad 506. Quare Sudore sponta-
neo nocturno aliquando mitigantur. 523. Aestivo
tempore, ventris Torminibus, praecipue se manife-
stabat. 530. Nihilominus V. S. & Catharsi repeti-
tis curanda erat; exhibendo Pilul. Cocbias, loco Po-
tionis, si hanc stomachus non fert. 530. Si Dysen-
teriam ex iis Torminibus nanciscatur, haec consueta
Methodo tractari non debet, sed ilico Laudano com-
pescenda, & quare. 531.

Vomituritione aestate etiam se pro-
dit. 530. In quo casu quid agendum. 530 ad 531.

Cerebrum, prae aliis quibusque,
petere apta nata est. 523. Phrenitis inde nascitura
avertitur, regimine refrigerante, abstinentia à lecto,
excepto Puerperii initio. 525.

Curatur Evacuantibus, ut V. S. Pur-
gationibus, iteratis; Epispasticis; Paregoricis in-
super, adhibitis. 521. Interponuntur temperantia.
523. Aphthae & singultus si adsunt, Cortice Pe-
ruviano curantur. 522 ad 523. Diaeta quali uten-
dum. 524. Non ita tamen tractanda, ut Evacuan-
tia ad Symptomatum omnium sublationem exhibea-
mus, letale hoc foret, haecce, equidem, leviter hinc
inde remanentia, tempore disparent sponte sua, pro
ratione, qua redit sanitas: sunt enim modo Evacua-
tionum reiteratarum, & à Cibo potuque adsuetis ab-
stinentiae, quae corpus debilitant, progenies: unde
Vapores, haud secus ac in foeminis, elevantur; qui
etiam Paregoricis superantur. 536 ad 537.

Licet aliquando alia Methodo, quam
V. S. & Purg. curetur, non statuendum inde, illam
Methodum praestantiorē aliis; & quare. 543. Quae-
nam vero sit optima Method. quomodo adjudicetur.
543 ad 544.

per poros cutis eliminantibus, minus
certo & tardius, & non sine periculo, tractatur. 537
ad 538. Unde Sudoriferis, non libenter cedit; hinc-
que constat curam Diaphoreticam non convenire. 542.
Huic vero non fidendum, quia post ipsam Febris re-
dit. 524. Hujus ratio. 524.

I N D E X.

Methodo traditae omnino non cederis, ad Corticem Peruvianum, ut certissimum medium recurrendum. 537.

in Hystericis evacuantibus protrahitur, bincque Paregorica & Hysterica adbibenda; & victus pro lubitu concedendus. 529.

recidivam unde habeat, & quomodo haec praevenienda. 522. Est tantum Symptomaticum, & ab Apbtbis nata. 522 ad 523

Quomodo in Infantibus curanda. 534 ad 535.

FEBRES Infantum Intermittentes cessuras, ex tumido & indurato Ventre, quandonam constet. 100 ad 101.

FEBRIS ERYSIPELATOSA Rusticis Syderatio audit. 278 ad 279. Speciei duplicis est. Una vulgaris cujus Phaenomena antecedentia & praesentia describuntur. 278 & 279. 585. Altera species rarius occurrit; & describitur quoad causas antecedentes, & phaenomena praesentia. 279. 585.

tempore quolibet, praesertim tamen exeunte aestate incessit. 278. Partem quamlibet, at praerequis faciem, occupat. 278. 585.

Cum quibus Phaenomenis incipiat. 279. In Gangraena aliquando terminatur. 279. Pustulae apparent, ac si apes aut vespae aculeis suis punxissent. 279.

Vulgaris, & non vulgaris, eodem modo Curantur, nisi quod ultima species externis mediis minus egeat. 280. 586. Venaesectio una, & subsequens Catharsis, in tempore adbibitae, plerumque curant. 280. Venaesectio quando & quibus intervallis saepe iteranda. 280. Diaeta. 280. Julapium quale & quando exhibendum. 280. à Lecto, per horas aliquot, quotidie temperet acger. 280.

Febris Hectica Infantium qualis, & quomodo curanda. 535 ad 536. 622.

post Pleuritidem essentialem quandonam. 263.

FEBRIS HIEMALIS quolibet Anno, ab Hieme ingruenti, usque ad Ver adultum, invadit, in Februm Intercurrentium Classem recensenda. 505. Unde

de oriatur. 505. Peripneumoniam notham (pag. 296. descriptam) quae Febris huius species, producit aliquando: nonnunquam Symptomata excitat, quae hic describuntur. 505. confer. 519 ad 520.

—— à Peripneumonia notha ut ex causa, & symptomatis, patet, non nisi gradu differt. 505.

—— si male tractetur quatenus Symptomata, tandem letalia, adipiscatur; quae tum falso Malignitati adscribuntur. 506.

—— curatur V. S. & repetita Catharsi, ut exundans pituitae colluvies, ob hiemis analogiam congesta, revellatur, tumque subducatur. 506. Exhibitis interim Paregoricis, & Decoctis ac Eclegmatibus Pectoralibus, &c. 506 ad 507. Raro adeo saevit, ut non post unicam V. S. & tres Purgationes cedat. 507. Si, errante diagnosi, pro Stationaria habeatur, plurimorum interitus causa erit. 507.

—— & Peripneumonia haecce, in Forma Postscripti delineata (pag. 505 ad 507.) illa est quam postea Auctor tradit, Titulo de Novae Febris ingressu (pag. 517 & sequ.), simul agnoscens suum errorem, & qua ratione in eum inciderit, referens. 519. confer. 520 ad 521.

FEBRES INTERCURRENTES vocantur Febres Continuae quaedam, quae omnibus in universum Annis (257.) qualibet sub Constitutione, competunt, & ab hoc illove aëris temperamento, tamquam causa productiva, ortum ducunt. 39. 41 ad 42. A Stationariis differunt, quod hae ad certam Annorum seriem & Constitut. determinantur, Intercurrentes omnibus Annis communes sint, qualiscumque sit Constitutio. 257. Conveniunt vero cum Stationariis saepe quoad causas externas ac Procatarcticas, licet quoad causas ab aëre subministratas longe dissideant. 257. Febres Intercurrentes omni fere Anno invadunt. 216. Plures simul non corripunt, quia non à causa generali ab Aëre pendente, quemadmodum Constitutio universalis, verum à particulari, corporum particularium ἀνωμαλία, qua Sanguis atque humores vitiantur, oriuntur. 39. 257. 455. Tamen Epidemice nonnunquam, quamvis non ita frequenter, baud minus

I N D E X.

minus ac Stationariae, grassantur, quando earum
caussa mediata generalis, quaedam aëris manifesta
qualitas est, corpora ita disponens, ut certae Sangui-
nis & humorum oriantur dyscrasiae, quae illarum
causae immediate fiunt. 257. *Exempla ibid.* Hae
Febres jam parcius, jam inclementius saeviunt, &
cum Stationariis, & secum invicem, eodem Anno in-
differenter commiscuntur. 256.

— — — — — praecipuae sunt Angina, Febris Erysipe-
latosa, Febris Scarlatina, Peripneumonia notha,
Pleuritis, Rheumatismus. 41. 256. 257.

Febres quaedam Intercurrentibus jure merito essent ad-
numerandae, quae vulgo non Febres, sed Symptoma-
ta modo habentur, quoniam cito transeunt, & in hoc
vel illo symptomate desinunt; quod Symptoma tamen
revera tantum ex illis Febribus sequitur. 283. Tales
sunt Haemorrhagia Narium & Haemoptoe. 284.

FEBRES INTERMITTENTES per 13 Ann. fere
exulantes, Epidemicae rursus, Anno 1678. audiunt.
297. Anno 1677, in Autumno primo exsertae, quot-
annis increbrescentes, Epidemicae factae sunt, donec
ad *ἀκμὴν* perventae, jam iterum decrescentes rariores
ita factae, ut tandem An. 1682, 1683. vix Epide-
micae viderentur. 517. Et jam An. 1678, Vere de-
nuo subortae, Aestate & Autumno ita saeviebant, ut
omnes Epidemicos fugarent alios, quorum nulli repe-
riebantur: Hieme Variolis & alijs Epid. locum ce-
debant, donec apta tempestate redierint. 297 ad 298.

— — — — — An. 1677, &c. Tertianae erant, vel
Quotidianae; nisi hasce Tertianas duplices adpel-
lare velimus. 298. Post tertium vel quartum Paro-
xysmum, non amplius in *ἀκμὴν* desinebant, prae-
sertim calidis adbibitis. 298. Et Remissionem loco
Intermissionis concedentes, ad speciem Continuarum
perventae, tacto Cerebro, jugulabant. Interim
ad Intermitt. Classem erant referendae, & Cortice
Peruviano itidem, sed majori dosi, debellandae. 298.
304.

— — — — — Apoplexiam aliquando comitem
habebant, quae ipsa Febris erat, caput impetens. 307.
In quo casu, ab omnibus Evacuantibus revulsio-
nis fi-
ne,

ne, ut in *Apoplexia* *essentia* *requiritur*, cavendum erat. 307. *Diabetis* in *senibus* *caussa* aliquando fue-
re, *Morbo* jam curato. 307. Quomodo haec vero cu-
randa. 308. *Nephritidis* *speciem* aliquando comitem
habuere; quae ut ipsa *Febris*, neutiquam *V. S.* aut
aliis *evacuantibus*, curari debebat. 321.

— — — — — nec *Sudorifera* nec alia *eva-*
quantia, ut *V. S.* & *Catharsin*, admittebant, cum
ex illis in *Continuas* mutarentur. 298. Ex hisce ve-
ro in longum protraherentur. 299. Unde ad *Cor-*
ticem *Peruvianum* confugit *Auctor*, ex quo nihil
mali, sed plurimum boni, vidit: 299. Et nulli ma-
gis, quam hoc *Herculeo* *Medicamento* confidebat, si
iusto exhiberetur. 301. *Periculum* infert, & *Reci-*
divam concedit intra quatuordecim dies, quando ante
Paroxysmum exhibetur. 301 & 302. Quae duo in-
commoda removit *Auctor* sua exhibendi *Methodo*. 301.
& sequ. vid. *Cortex Peruvianus*.

— — — — — quolibet *Anno* resurgentes, us-
que ad *Annum* 1685 perdurarunt. 316. *Continua*
nulla, *Constitutione* *generali* *An.* 1678 ad 1685. du-
rante, & *Febribus* *Intermitt.* favente, ab *Auctore* vi-
sa, nisi ex *perversa* *Curatione*. 316.

— — — — — *An.* 1679 eadem erant *An.* 1678, jam
Julio redintegrantes & *Autumno* debacchantes, *No-*
vo *Epidemico* tandem sub mense *Novembris* locum
cedentes. 310.

— — — — — *An.* 1680. (ut solent *Epidemici*) illis *Mor-*
bis certa tempestate, quibus nempe ista favebat, ut
bieme *Tussi*, *Febribus* *Peripneumonicis*, *Variolis*,
postquam *Autumno* debacchata fuerat, cedebant: Ve-
re autem redibant; donec *An.* 1681. minus *Epidemi-*
cae factae *Variolis* locum integre cesserint. 354.

— — — — — quae *An.* 1681. regnabant adhucdum erant
illae, *Anno* 1677, quae regnaverant. 354.

Febres *Intermittentes* *Epidemicae* unde *Nomina* sibi
desumunt varia; & discriminantur. 44. *Exquisite*
describuntur. 78 ad 104.

— — — — — *Epidemice* saepius grassantur, quam aliae.
251.

I N D E X.

- — raro Londini comparuere, à quo tempore Pestis regnavit. 251.
- — inter Morbos Acutos, quo sensu relegandae. 38.
- — calidioribus mediis, citius exhibitis, vel duplicantur, vel in Continuarum speciem permutantur; & exinde in letales, verti possunt. 96. 298. Tum ex Continuis, circa Veris finem, & Aestatis initium, saepe producuntur. 122.
- — aequae ac Continuae suam depurationem spatio 336. hor. h. e. 14. dierum, naturaliter, absolunt. 88 & 89. Materiam a sanguine sejungendam adeo crassam habent, ut, sine praevia digestionem, ad Evacuationem debitam disponi nequeat. 165.
- — & Continuae quamvis quoad tempus, quo materiam suam expellere solent, non differant; quod ad earum tamen speciem, atque Naturae proprietatem, attinet, & à Continuis & à se invicem plurimum differunt. 90.
- — Materiam febrilem, diebus liberis, adgant, quam Natura Paroxysmi novi impetu expellit. 302.
- — tria quasi diversa tempora, uno Paroxysmo, involvunt. 78. Horum ratio. 78 & 79. Paroxysmi exquisita descriptio. 80 ad 81. 577. In Paroxysmo qui moriuntur, tempore Exhorrescentiae fato funguntur. 79 & 84 ad 85 & 95. Sudore prorumpente, inquietudo & alia evanescent, atque *ἀπνευστία* succedit. 298. Quare redeant Paroxysmi, vid. Paroxysmus.
- — in Infantibus, vel aetate florentibus. non attingendae sed Naturae committendae: quin alias Morbus in longissimum tempus procurrat, & mille symptomatibus periculosus gravatur, si praesertim vel purgantia, vel Venae-sectiones, adhibeantur. 94 ad 95. In Infantibus sive Tertianae Autumnales, sive Quartanae, laborent, plerumque, sanguine sua depuratione defuncto, sponte evanescent. 95. Senibus vero, Autumnales praesertim, periculosae. 95.
- — diuturniores, Humores sua mora ubi depravaverint, non tamen curandae per ea, qua humores expurgant, sed per Specifica. 402. 90.

I N D E X.

— — — non oppugnandae tempore Paroxysmorum
sed horum aestu consopito. 470.

— — — Corticis Peruviani ope, aegrorum magno
emolumento, per duas, tresve, septimanas delitefcunt.

93.

Febres Intermitt. ad duo Genera revocantur, quorum
unum Vernales alterum Autumnales complectitur. 82.

Quaeque in tempestatibus intermediis oboriuntur, atque
minus frequentes, ad hasce reducendae. 82. Quae
distinctio quam necessaria Medicinam excolenti est. 82.

— — — cum Autumnales tum Vernales, quamvis
respectu Paroxysmorum, & typorum discriminis, baud
adeo dissimiles, interim essentialiter distinguuntur. 82.
Illarum Historia. 86 & sequ.

Febres Intermitt. Autumnales unde oriantur, juxta Au-
ctorem. 87 ad 88. Invadunt circa Junium (quae earum
est Epocha. 174) si Constit. datur Epidemica; alias Mense
Augusto; (ad hunc enim referuntur. 32.) vel Septem-
bris initio; serius raro. 86. Post se varios relinquunt
Morbos. ut Hydropem, Rachitidem, Tonsillarum do-
lorem & Inflammationem, Maniae quamdam speciem.
85. 99 ad 103. Diuturniores, in Infantibus, si fue-
rint, non discedunt, quin Abdominis tumor propigne-
tur. 100 ad 101. 577. Et Crurum tumor ali-
quando in Adultis. 101. Senibus periculosa. 95.
577.

— — — in variis, plerumque una eademque
diei hora contingunt. 86 ad 87.

— — — non uti Vernales, Typum genuinum
statim induunt, sed Continuas Febres ita aliquando
imitantur, praesertim Epidemicae, ut nisi prudentis-
simo distinguantur; donec, exeunte Autumno, larvam
abjiciant. 44. 87. Febris Intermittentis Autumna-
lis An. 1661. singuli Paroxysmi compendium Febris
Continuae, uti haecce compendium harum, vide-
bantur. 49.

— — — cum ratione durationis, tum & peri-
culi, longe aliter se habent Vernalibus. 84. Si Ter-
tiana, sed Epidemicae non, sint, atque sanos inva-
dant, benignae satis tum sunt aliquando, instar Ver-
nalium. 84. At si Epidemicae, & senescentes, aut
cachec-

I N D E X.

cachecticos, feriant, non vacant periculo, & forte in futurum Ver protrahentur. 84. Si Quartanae fuerint erunt Tertianis omni ratione peiores. Seniores aliquando brevi jugulant: in senectutis modo qui sunt confinio, licet non in eodem sint discrimine ut brevi extinguantur, non nisi vertente anno liberantur à Febre & extenuati moriuntur. 84 ad 85. Juniores morbum hunc melius ferentes, aliquando circa solstitium Brumale, at frequentius verno Aequinoctio, liberantur. Catharsi vero, vel Venaesectionis ope in Autumnum insequentem ipsam illam Febrem deducunt. 85. Sic Infantes tenelli in cuneis, licet cum ea Febre per Menses sex conflictati, de ea tamen triumphant. 85.

———— ab Auctore nulla adbudum certa praecurantur, antequam stas suas fermentationes, b. e. despumationis opus, peregerint. 90. In cursu suo inhibere easdem, non solum, sed & eas abrumpere, Methodo aliqua certa, aut specifico medio, qui noverit, Civis officio, humano generi rem illam patefacere tenetur. 91.

———— non tam facile ac Vernales amoven-
tur. 86. Curationem quare tam difficulter admittant,
perpenditur. 88.

———— quomodo curentur. 91 & sequ.
Quare eadem in iis utatur Methodo Auctor, ac in
Continuis. 90.

———— Quartanae praesertim, non attin-
gendae, nisi postquam sanguis tempus illud exegerit,
quod ad despumationem suam perficiendam requirit. 95
ad 96. Ubi curandae veniunt, Indicationes sumi de-
bent; vel ex sollicita observatione Methodi, qua se
Natura liberare tentat; vel ex causae specificae mor-
bi perceptione, ut specificum medium adquiratur. 90.

———— maxime Epidemicae, Venae Sectio-
nem, non, absque Morbi prolongatione, & senescen-
tium morte, admittunt. 91.

———— quomodo tractandae, si Cortici Peru-
viano non cedunt. 95 & sequ.

———— penitus sublatae, nec ante, ad alios
morbos periculosiores vitandos, praesertim in proVectio-

I N D E X.

ribus aetate, purgantia exigunt. 97. Haec autem citius exhibita Morbum contumaciorem reddunt. 97 ad 98. Haec vero qualia, quando, quo tempore, & quoties, adsumenda. 98

— — — — — *vel Tertianae sunt, vel Quartanae. 87. Sed ita connexae, ut saepe vices permittent, mox tamen ad pristinum genium rediturae. 87. Quotidianae non sunt, ut quidem Vernales. 87.*
 — — — — — *Quartanae, Quotidianae, Tertianae, suo loco videantur.*

Febres Intermitt. Vernales ad mensem Februarii; ad mensem vero Augusti referuntur Autumnales. 82. aut Julii. 174. Aliquando tamen maturius, aliquando tardius invadunt: Quod ab uberiore, parciove, in aëris temperie, ad has Febres producendas, adparatu, pendere videtur. 82. & 83. Quo vero maturius vel tardius invadunt, eo magis vel minus Epidemice praedantur. 82.

— — — — — *oriuntur à spiritibus prius concentratis, jam calore excitatis viscidos humores, bieme in sanguine congestos, ut sese ex iis extricarent, dissolventes, per ebullitionem banc vernam. 83. Harum Historia. 83 ad 86.*

— — — — — *semper salutares, raro diuturnae. 84. Numquam letales. 85. Possunt tamen ob perversam medelam moras trahere ad tempus Autumnalium usque: licet inde letales non fiant. 84. Incipiunt mense Februario. 174. Mala cura, ad tempus Autumnalium protractae, ipsa illa tempestate, ipsis contraria, extinguuntur. 84.*

— — — — — *vel Quotidianae sunt vel Tertianae. 83.*

— — — — — *paucioribus stipantur, in sui declinationis statu, concomitantibus Symptomatibus, quam Autumnales. 98.*

— — — — — *qua de causa saepe mora sua Autumnales aemulantur, quamvis facilius cedant. 86.*

— — — — — *quomodo Curandae. 85 & 86.*

— — — — — *suo arbitrio permittendae; & quare. 85.*

— — — — — *Evacuationibus quibuscumque perti-*
 — — — — — *na.*

I N D E X.

naciores fiunt. 85. Et diuturniores. 84.

——— *Constit. 1661. &c. succedunt Continuis, & circa Calendas Maji Variolis locum cedunt.*

50.

à *Febribus Intermitt. Vernalibus, licet protractis, iis tamen gravibus Symptomatibus, quae Autumnales sequuntur, non excruciantur convalescentes. 84. Sed si nimis debilitati, adhuc Evacuationibus extenuentur aegri, in Maniam, brevi tamen evanescentem, aliquando incidere possunt. 84.*

Febres quaedam tum Intermittentes, tum Continuae, transeuntis & incerti genii sunt, nec ad periodum destinatae pertingunt; haeque praesertim ex vitio in G. R. N. N. ortae. 89. Hisce Morbis correpti subito convalescunt. 89.

Febres Malignae quatenus vocentur. 540.

Febris ex Lochiorum suppressione, in Puerperis tenerioribus incautis. 422.

—— *mali moris ob Cholerae intempestive laudano, vel adstringentibus, cohibitam, Emetico solum curatur.*

57.

Febris vere maligna, ab aliis speciebus tota idea, ac ingenio diffidet; nec est omnium dierum Morbus. 106.

Cum Peste specie convenit, nec ab ea, nisi ob gradum remissorem, discriminatur. 106 ad 107.

—— *in Malignis admodum Morbis, aliquando parca adparet, tum ob miram particularum subtilitatem, ut in Peste; à particulis conclusis; tum quod genus nervosum, vel humores extra sanguinem, per Metastasin, sint adfecti. 249.*

Febris Malignitas aliquando plus à Therapeja perperam administrata, quam à venenosa morbi indole, proficiscitur. 106. & quare. 106.

—— *Maturationis, Secundaria dicta, vel & Putrida, in Variolis Confluent. uti & in aliis Apostematibus, fit à Pure in sanguinem reorbito, quando contingat. 154.*

355. 361. 377. 378. 348. Quomodo excitetur. 358. ad 359. confer 362. 378. 545 & seq. In mitiori specie die undecimo, in mediocri genere decimo quarto, in peiori, decimo septimo, fieri solet. 355. 548. Quo parcius sanguini Pus admiscetur eo levior. 359.

— Morbilloſa An. 1674. duobus primis menſibus quibus bi Morbilli prodierant, intercurrentes, in quibus à Morbillis differebat. 233. Immanior erat, ad 14 dies, & plures, perdurans. 233. Curabatur ut Morbilli. 233. V. S. nec Enemata admitteret. 233.

— in Morbillis, die Secundo, conſummata adeſt, 196. Octavo die augetur. 197.

Febres Peripneumonicae bieme ſaepe oboriuntur. 354.

Febris Peripneumonica quaedam, nullo non bieme, occurrat. 519.

FEBRES PESTILENTIALES, uno vel altero, poſt gravioſam Peſtem, anno graſſantes, ejuſdem ac Peſtis, cujus reliquiae habendae, indolis ſunt, & ſimilem ſibi medelam vendicant. 107 confer 111. Et ſic, Peſte Londin. jam parum moderatiore, ejuſdem generis Febris ab Auctore reperitur, quam quae jam ante Peſtis invasionem graſſabatur. 123.

Febris Peſtilentialis per diaphoreſin univerſalem expellit materiem morbiſicam, quam Peſtis ipſa per Abſceſſus eliminat; unde qui Febrem hanc aliter, quam per Diaphoreſin, curat, via a Natura diverſa inſiſtit. 115.

— — An. 1665. verno tempore, menſe Martio, biemem frigidam, & ſiccum gelu caput extulit, eo modo, ac ſi Febris Continua Epidemica novi generis fuiſſet; ſed a Continuis praecedentibus valde diverſa erat, neque cum ipſa Peſte exſtinctæ, verum in Ver An. 1667. uſque excucurrit. 105 ad 106.

— haec ſingularis ſpeciei, An. 1665. & 1666. Peſtem Londinenſem praegreſſa, an Peſtis nomine inſignienda dubitat Auctor, Symptomatibus equidem iſdem, ac ipſa Peſtis, ſtipata fuit. 123 Et non niſi ob gradum remiſſiorem diſcriminabantur. 106 ad 107. Quenam habuerit Symptomata. 105. 121 & 122. Omnibus ab Auctore rite perpenſis, conſideratur tamquam Inflammatio circa partes ſpirituales deliteſcens. 122. Subſequentium omnium Inflammatoriarum ſe ducem praebuit; & Chorum duxit. 251. 253.

— illa inſoliti genii, Auctoris animum exagitat, ut ejus naturam, ad concinnandam medelam, adſequatur. 122. In initio, ubi nondum cognita, Vomito-

I N D E X.

rium ad praeservandam Diarrhoeam, propinat Sydenham, & eventu contrario, nec expectato, stupefactus, aliam, quam in Febris adhibere, per aliquot tempus solebat, in edelam requiri percipit. 121. Exstincta prius Foemina nobili, in homine altero, & aliis quampluribus, Metodo ad Pleuritidem usitata, curatur.

122. 123.

— Pestilent. post Pestem, quam Metodo alia, quam Phlebotomia frequentiore, ut curetur, ab Auctore desideratur. 122 ad 125. Qualem invenerit Auctor. 125 ad 128. Huius Methodi iam felix successus, ut nullus aeger desideratus fuerit. 127. ad 128. Curabatur juxta Auctoris inventum, V. S. semel instituta, Sudoriferis, & dein Purgantibus. 125. 126 ad 127. Quae sudorifera cura quomodo dirigenda. 126 ad 127.

In Pestilentiali Febre Diaphoresis quantum prodest, patet ex levamine, quod persentiscitur dum sudore diffluent aegri; ubi simul ac sudor abrumpitur, omnia iterum in pejus ruunt. 127. Sudore diffuentes iusculis, ovis sorbilibus, & aliis cardiacis, refocillandi. 127. Sudor post artificialem, quasi naturalis, levans, &c. 127. Sudores nulli sponte prorumpabant, at cum omnium Symptomatum levamine vel primis Morbi diebus excitari poterant; in quo quam maxime differbat à Febre Constit. praecedentis. 253.

Febris Petechialis cum mictu Sanguineo, curata. 382. ad 384.

Febris Putrida Variolis Confl. superveniens, vid. Febris Murationis.

FEBRES QUOTIDIANAE, pro lubitu, Duplices Tertianae adpellari possunt. 298.

— — — improprie aliquando adpellantur, quae vel Tertianae duplices, vel Quartanae triplices, sunt. 87.

Febres Quotidianae An. 1678. vid. Febres Intermitt. An. 1678.

Febris Quotidiana quatenus dicatur. 81.

FEBRES QUARTANAE olim frequentiores erant, sed An. 1688, Tertianae aut Quotidianae grassabantur. 298.

———— *soboles Autumni genuinae sunt.* 87. confer.
24 25.

———— *Autumnales Epidemicae, usque ad biemem excurrunt, vel, duorum mensium spatio, cursum suum absolvunt.* 43. confer. 25. *Qua ratione curandae.* 93. & sequ. *Aequae ac Vernales, in Infantibus praecipue, tum in aetate vigentibus, Naturae potius commendandae, nec mali quid perpetrant.* 94 ad 95. *In Senibus vero sunt periculosae, praesertim Autumnales.* 95.

Febris Quartana quaenam dicatur. 81. *Triplex quando dicatur.* 81.

———— *sub Autumno semper ingreditur.* 24. *Et vix ante Vernum Aequinoctium fugari potest.* 25.

———— *Sanissimum corripere potest, si modo duos, tresve, dies in locis paludolis egerit.* 402.

———— *qualia parit Symptomata.* 85. *Diuturnior humores inquinans, uti Hysterica Adfectio diuturna, Cachexiam, aliaque mala, inducit.* 402.

———— *Medicorum opprobrium.* 93. *Et cur.* 301.

———— *quem semel, cujuscumque aetatis vel temperiei fuerit, cruciarit, alia vice, quod scitu dignum, non multum fatigabit, sed brevi discedet.* 85.

———— *Constit.* 1661. &c. *Autumnali tempore aliis praedominatur, tumque vela contrahit.* 50.

———— *quomodo in Senes, senescentes, agat.* 84 ad 85. 95. *Quomodo à Junioribus, Infantulis tenellis, feratur.* 85. confer. 94 ad 95.

———— *Qua ratione per Corticem Peruvianum curetur.* 302 ad 303. *Cortici Peruviano soli licet cedere videatur; tamen bicce illi morbo potius inducias impetrat, quam quod eum debellat.* 93. *Nec à repetito saepius medicamento, nisi longo temporis tractu expugnatur.* 93. *Cortice Peruv. quasi sopita, post duas, tresve, septimanas recrudescent, haud segnius quam prius laceffit.* 93.

In Febre Quartana Catharsis aequae fere nocet ac Venae sectio, non tamen usque adeo, nisi crebro repetatur. 92. *Venaesectione adeo nocet, ut in Juvenibus morbum ad 6 menses & ultro producat; in Senioribus non modo protrahat, sed & in mortis periculum*

I N D E X.

lum conjiciat. 92. Aëris mutatio, post illud tempus, quod Sanguis ad suam despumationem perficiendam exigit, tantummodo convenit, nec prius. 95 ad 96. Quare ante illud tempus non conveniat. 96. Aëris mutatio suo tempore si non concedatur, quid agendum. 96. Et quo Medicamento utendum. 96.

FEBRIS SCARLATINA describitur, juxta Phaenomena sua. 260. Multos, sed Infantes prae ceteris, infestat. 260. Omni tempore, sed Aestivo praesertim incidit. 260.

—— Curatur abstinendo à *V. S. Enematibus*, Cardiacis; à Carnibus, Spirituosis, Aura nimis libera, Purgante cessantibus Symptomatis exhibendo. 260. Si Convulsiones, vel Coma initio Eruptionis, Infantibus praesertim supervenerint, Epispastica cervici adplicanda; Paregorica singulis noctibus exhibenda; Hydrogala praescribenda. 261.

—— decedens squamas farinosas relinquit. 232. Febris Secundaria Variolis Confluent. superveniens. vid. Febris Maturationis.

FEBRES STATIONARIAE dicuntur, Febres quaedam Continuae quae Constitutioni alicui propriae ac peculiares sunt, suo ordine invalescunt, neque extra illam usquam comparent. 41. Hae à particulari quadam, at nondum satis cognita cujusdam Anni Constitutione pendent, & ceteris Morbis dominantur, per totam Constitutionem. 256. 257. Non ab Aëris manifestis Qualitatibus uti intercurrentes producuntur. 42. 257. Verum ab Aëris Qualitatibus insensibilibus jam promoveri, jam retardari possunt (Constitutione Universali interim ejusdem Naturae manente) prout illis favent vel adversentur praedictae Qualitates. 191. confer. 41. 192. Unde se exserunt, ea tempestate, ad quam dictae Qualitates eas destinaverint, donec alteri Morbo, seu Febri Epidem. Quem aliae subsequenteris Tempestatis Qualitates advocaverint, cedere cogantur. 191 ad 192. confer. 41. Ab Intercurrentibus Epidemicis differunt, quod hae omnibus Annis communes sint, Stationariae vero ad certam Annorum Constitutionem determinantur. 257. Conveniunt vero cum Intercurrentibus saepe,

liosae exstirpandum,) post debitas Evacuationes, si aliquamdiu continuentur. 211. 212 In Hypochondr. & Hystericis summi momenti & sanitatem prae ceteris conciliat; Et bujus rei Exemplum. 414 ad 415. Idem in Phthificis, Tabidisque, praestat. 415 ad 416.

— *in Phthificis curandis magis efficax, quam Cortex Peruvian. in Intermitt., vel Mercurius in Lue Venerea, si observanda observentur. 416. Viribus aegrorum adcommodari debet, ut primo sit modica non violenta, sic gradatim adscendendo pro ratione virium incrementum. 415. In Phthificis non juvat, nisi longa itinera emetiatur ager. 416. In Adultioribus ad Phthisin sanandam multo diutius, quam in Junioribus, continuanda. 416.*

— *& Vectio in Curru in Chronicis quam pluribus praestantissimum remedium, modo quis in illo improbius perseveret; Et bujus rei ratio. 212.*

— — — — — *sed constans & assidua, in Morbis Chronicis, ac Podagra, si grandior detas, vel Calculus, non intercedant, adeo praestans est Medicamentum, ut si huic simile quis haberet, quod celare vellet, opes inde amplissimas facile accumulare. 468 ad 469.*

Equus ad ætatem suam pertingit septem annorum spatium. 80.

Eruptio Pustularum, in Variolis, tardior celeriori praeferenda. 148 ad 149. Non necat 145. confer. 149. Discretas indieat. 151. Festinata cur noceat. 148 ad 149. Saepe impeditur & supprimitur à violentia Morbi & à nimio impetu, Pustulas se mutuo opprimentes nimis urgente. 392 & 362 ad 363. confer 269. Adeoque non acceleranda (ubi de Variolis quaedam suspicio) calicis & cardiacis, utut graviter aegrotent; nam non necant Variolae quia tardius erumpunt, nisi calefacientibus impeditus fuerit egressus; hinc tum temperantibus alliciendus. 149. Verum ubi calefacientibus nimis acceleratur, pessimum, & ex Discretis in Confluentes inde saepe mutantur Variolae. 148 ad 149.

— — — — — *adjuvari quarto die aliquando, si pro*

I N D E X.

pro voto non succedat, poterit; sed per Cardiacā blandā, paregorica, quae aestuanti Sanguini froenum injiciunt; ante hunc diem vero non. 150.

— — — Anomal. Discret. non quarto, ut in Discretis Regular., sed tertio die, ut in Confluentibus, contingit. 201.

— — — Confluentibus Regularibus ut plurimum tertio die, ante illum aliquando, raro post, contingit. 135. 201.

— — — Discretis Regular. naturaliter, & ut plurimum, die quarto contingit. 133. 148. 201. Raro citius; sed aliquando serius. 133. Quatenus Symptomata tam in Adultis, quam Infantibus, praemittat. 132 ad 133. In laxiori temperamento, aliquando, sine insigni aegritudine praegressa, sensim ad expulsionis periodum pervenit. 133.

— — — Regularibus, Evacuationibus opportune institutis, aliquando promovetur. 145.

Eruptiones Cutis, vid. Cutis Eruptiones.

Eruptionis Postularum tempus, in Variolis, dicitur, ubi Natura separatam, priori tempore, materiam parvorum Abscessuum, seu Pustularum, ope, amandat, atque expellit. 146.

— — — ab eo in Morbillis adeo discrepat, ut Morbus erumpens uterque, inde, facile discerni queat. 136. 203.

Erysipelas, vid. Febris Erysipelatosa.

Evacuante ubi roborantibus Curatio innititur officium prorsus. 457.

— in Apoplexia Febris Intermitt. superveniente mortem inferunt. 307. In Cholera, tuta non sunt. 177. In Dysenteria Epidemica, vid. Purgantia. In Febre nova Epidemica, licet convulsivi motus, aut subsultus adsint, ideo non deneganda. 526. In Febris Intermitt. Morbum protrahunt. 299. In Febr. Intermitt. Cortice Peruviano curatis, quaecunque vitandae, metu Recidivae. 306 ad 307.

— iterata in Febris, licet necessaria, corpus debilitant; unde fracto quasi Spiritum systemate, Symptomata leviora, quasi Februm reliquiae, remanent; quae tempore recedunt, vel Paregorico superantur. 536 ad 537. in

I N D E X.

- in Hydrope quomodo agant, & quænam sint. 484 ad 497. In Hystericae Adf. curatione, quænam initio instituenda & quare. 403. Inter Purgoricorum usum non exhibenda, ne, motu excitato, Symptomata revocentur. 418. 420. In Nephritidis specie, Febres Intermitt. concomitante, summo opere vitandæ. 321. In Podagrae Curatione non modo infructuosa, sed & nocua. 450. confer 445 ad 446. & 446 ad 450. Paroxysmum Podagricum cur excitent. 448 ad 449. In Variolis, ut V. S. Enemata, &c., in initio vitanda, si fieri potest. 145 ad 146. Quo sensu nocere possint. 145 & 145 ad 146. In quibusnam requirantur. 369 ad 370. In quibusnam vero denegentur. 370.
- — — in Variolis non minori cum periculo motum requisitum retardare possunt, quam calefacientia eundem nimis accelerare. 145.
- — — oportune adplicata aliquando Eruptionem Pustularum promovent. 145.
- Evacuationes justo copiosiores, in Morbis, quidnam producere valeant. 101.
- Sanguinis indebitae Adfectum Hystericum excitare valent. 215.
- sponte à Natura fieri solitas, imitari velle sæpe stolidum est. 227.
- Eventus in Variolis à Curationis fundamento, primis diebus jacto, pendet. 359.
- Exanthemata in Morbillis An. 1670. faciem primo, in Morbillis An. 1674. humeros primo, occupant. 233.
- nigra, in Morbillis, Adultis contingentia, & interitus signa, quomodo tractanda. 197.
- Pestilentialia imminentis leti sæpe indicia, à Sudoriferorum, in tenuiori humorum portione, Morbi nempe sede, impetu facto, fibræ fractis & comminutis, excitantur, in iis scilicet qui difficulter sudant. 120. Et in iis, qui facile sudant, Bubonum materia intropulsa & furiente, itidem producuntur. 120 ad 121.
- in Variolis, vid. Pustulae.

Excre.

I N D E X.

Excrementorum alvinorum liquidissima consistentia indicat Diarrhoeam non criticam. 75.

Exercitium corporis; inter ea, quae humorum indigestionem impediunt, hinc sanguinem roborant, ac firmitudinem conciliant, facile palmam praeripit. 467. Et Calculum quoque prohibet. 468.

— — — — — justo vehementius Spiritus dissipat, hinc Concoctiones laedit. 467.

— — — — — in Hydrope loco Purgantium quando. 497.

— — — — — validius in Gonorrhoea virul. scroti inflammationem excitare potest. 330. Vel recidivam, si reliquiae quaedam adfuerint, producere valet. 333.

— — — — — in Morbis Chronicis, vide Exercitium corporis in Podagra.

— — — — — in Podagra & Chronicis plerisque, sive Equo, sive Curru, constans & adsiduum, adeo praestans est Medicamentum, ut si huic simile quis haberet, quod celare vellet, opes inde amplissimas accumulare posset. 468 ad 469. Pro Podagricis primum est Equitatio, ni grandior aetas, vel Calculus major, obsint; tum vero Vectio in curru utendum. 468 ad 469. In Podagra tam in Paroxysmis, quam eorum intersitiis, commendatur, licet aegro displiceat. 472. In aëre rusticano, potius quam in urbano, instituitur. 469. Licet aegro durum videatur, propter senium, & socordiam huic Morbo naturalem, neuti- quam omittendum, aut ex aliis adhibitis nihil frugis reportabitur. 468. 474. Sed justo vehementius non sit, tale vero quale senibus, qui primum sunt subiectum, competit. 467.

— — — — — in Podagrae Paroxysmo, Curru vectio, aegro brevi multo minus dolorosum videbitur, quam quies domi in Cathedra ipsi molesta est: & praeterea somnum placidum illi in subsequentem noctem conciliabit: Calculum quodamtenus proecavebit: Impotentiae artuum ad motum occurret: In senibus materiae inconcoctilis adsimilationem parum adjuvabit. 472. Quandonam vero vetatur, & lectulus ejus defectum supplere debeat. 472 ad 473.. Ubi vero aegritudo, animi deliquia & similia adsint, ut Libitina evite- tur, cubiculo aeger non includatur, sed molestiam ve-
ctatio-

I N D E X.

Etationis in aëre liberiore sustineat; & dolorem, amarissimum licet Naturae remedium, ut vitae prospiciatur, ferat. 473. Non modo Tophorum generationem impedit, verum & Tophos veteres, atque induratos, solvit, modo cutim nondum destruxerint. 468. In Podagrae inveteratae Paroxysmo, ad ventriculi languorem confert 474.

— in Podagra, & Chronicis Morbis, quotidianum esse debet, cum totius corporis habitus sit immutandus: quin in Podagra exercitatio per vices intermissa, fortassis nocere poterit, Paroxysmum accersendo, ubi quis ab ea desuevit. 467. confer 458.

Exercitia corporis modica in Tussi Epid. An. 1675., conceduntur. 243.

Exercitio calefacti sollicitè vitare debent frigus. 258.

Exhorrescentiae febrilis tempus, est illud, in quo pereunt, qui ex Febr. Intermitt. moriuntur. 79.

— in Febris Intermitt. ratio. 78 ad 79.

Exomphalos in Hydropicis unde. 482 ad 483.

Exostoses, seu Tubera Ossium, in Lue Venerea quales. 331. Quomodo curandae. 343.

Expectoratio in Pleuritide essentiali liberior facta Symptomatibus finem imponit. 262. Tamen ad Curationem attingendam non proponitur, ab Auctore, sed V.S.; quia expertus est Methodum hanc non modo taediosam, sed & periculo plenam, esse, quia aliquando pars quaedam materiae non coctae Expectorationem suppressere potest; tum quia expulsionem materiae morbosae, pro suo arbitrio, melius per aperturam Venae, quam per Tracheam, dirigere potest. 267.

Experientia Medicorum Magistra. 333.

Expulsionis tempus in Variolis, idem ac Eruptionis.

Externa, vide Topica.

Extractum Absinthii & Centaur. min. in Febr. Tert. Vernal. An. 1678. 310.

F.

Fabrica corporis cur sibi non semper constet, sed aegritudinibus obnoxia. 10.

Faciei

I N D E X.

- Faciei flacciditas, in *Variolis Regul. Discret.* ex calefacientibus, & sudoribus nimis, producta, Purgoricis, V. S., & aura frigidior, tollitur. 157. ad 158.
- Faciei Tumor, vid. Tumor. Faciei.
- Facies in *Variolis*, Cicatricibus ne deturpetur, an aliquid agendum, praeter Regimen temperatum. 156 ad 157.
- Confluentibus, ultimis diebus, ob Pustulas crustosas, rigida, Ol. Amygd. dulc. inungitur, & quare. 156.
- Facultates humanae non majores, quam quae percipiendae, vel Theologiae Naturali, vel Philosophiae morali, vel Arti Medicae, Mathematicae & Mechanicae, inserviunt, 300.
- Fama Medici, vid. Medici Fama.
- Faucium, in *Variolis Discretis*, dolor incipit cum Pustularum eruptione, & cum harum incremento augeatur. 133.
- FEBRES duas partes, è tribus, in faciunda Medicina occupant. 314. 387.
- id solemne habent, quod cum rigore & horrore, quas totius corporis calor sequitur, adgrediantur. 111. 179.
- pro causa externa, quam plurimum, Vestium praematuram abjectionem, vel refrigerationem post incalescentiam ab Exercitio, habent. 257. Atque tum pro Constitutione Anni, vel humorum dyscrasia, variae exoriuntur. 257 ad 258. confer 258 ad 259. Et ab his duabus causis, plures quam, Gladio, Peste, Fame, simul junctis pereunt. 258.
- novae, quot Annis sub eadem Constitutione, quare enatae vulgo saepe videantur, quae tamen eadem sunt. 192.
- Constitutioni generali propriae, aestate, ubi corpora excalescentia sunt, invadunt; sed Autumno, Principi Epidemico iterum cedunt. 192.
- & Morbi Epidemici simul grassantes, mirant habent affinitatem. 252.
- novae speciei Auctori ubi sese, jugiter sibi invicem succedentes, obferunt, quae ad eas pertinent, & ab eis pendent, sedulo congerit. 5.

I N D E X.

- in specie sua praecipue distinguuntur, tum sudatione tum siccitate, hoc illove morbi tempore, modo illae sibi fuerint permissae, nec incongrua Methodo tractatae. 253. Exempla vide 253 ad 254,
- quaedam sunt, quae singulae suam sibi Methodum medendi à reliquis diversam postulant. 314 ad 315. Quedam per Diaphoresin. aliae per Catharsin, eliminandae veniunt; quaedam à Naturae peculiari Methodo, sine evacuatione sensibili, ablegantur, & quomodo. 226. Per Diaphoresin quatenus, per Catharsin quatenus, sint curandae, Experientia docet non Ratio. 226.
- Diaphoresi licet à Natura curentur, saepe quam optime; id sibi privilegii adrogare Ars nequit, sine discrimine, ob plures rationes. 538 ad 539.
- Sudoriferis saepe accenduntur, quae vel sponte, vel V. S. abivissent. 539.
- quae in πᾶσακι Sudorem criticum postulant, sunt Febres Intermittentes, quarum Paroxysmi particulares id postulant; tum Febres talis Constitutionis, quae ad Intermitt. Epid. producendas unice facit: Et nisi in iis Methodus eo dirigatur, peiores fiunt. 226 ad 227. Febris Pestilentialis vero causa quia subtilis, jam primis diebus, Sudoribus diffilari potest. 227.
- tenui Diaeta, modo Intermittentes non sint, absque alia evacuatione aliquando solvuntur. 226.
- quamplurimae per V. S. & Purgationem multo melius, quam per ullam aliam Methodum curantur. 538. Praesertim quam per Diaphoresin. 539 & 539 ad 540.
- ubi curandae, non modo duabus Indicationibus, uti vulgo obtinet, satisfaciendum venit; ut nempe Sudoriferis materies morbosa evacuetur, tumque Symptomatis supervenientibus obviam eatur, hoc equidem Empiricus novit; sed Historia Morbi perspicua esse debet, ut noscatur cujus speciei Febris sit, tum an Phaenomena ex ipso Morbo, an ex curandi Methodo nascantur. 314 ad 315. Errat, qui non continenter attendat ad Constitutionem Anni, alicui Morbo faventem, & reliquos in ejus similitudinem detorquentem. 246. Maximi momenti est scire, quamam Evacu-

I N D E X.

- evacuationis via Materia febrilis sit excludenda. 260.
538.
- Febrilis Materies solo ipsius Febris calore, fere ad Concoctionem ut sudore expellatur, duci potest, ut calefacientibus iis fervidis, forinsecus adlatis, non indigemus. 227. Istius Concoctionem, jam ab initio promovendam vulgo clamant Medici, licet temperantia tum exhibeant; unde quid sibi velint, ignorat Sydenham. 62. Ejus Concoctio quid sit. 62. Quid ipsam promovere revera sit. 62.
- Febris Instrumentum, seu sollemnis Machina Naturae est, dedita opera fabricata, ut ejus adjumento partes impurae & nocuae, à puris & sanis, secernantur, & per emunctoria corporis dein expellantur. 38. 62. 112. 165. 363. 455. Hujus ope si Natura critice Materiam morbificam solvere norit, sanitas insequitur; vel Mors, si ab eadem materia oppressa Natura fatiscat. 38.
- cum Apostemate quamnam habeat Analogiam. 165.
- Naturae Methodus est, qua materia peccans ex Sanguine amolitur, uti abscessu eadem ipsa partes firmas ab extraneis liberat. 358.
- in Morbis Malignis cur mitior adpareat, quam Morbi violentia, ex Virium prostratione deducenda, exigere videtur. 249. 541. Quomodo ex V. S. emicuerit haec, Casus singularis. 541 ad 542. In Peripneumonia notha vix reperitur ob interceptam Circulationem, arctato nimis Pulmone. 269. Sic in Peste Febris aliquando non adparet, dum perit aeger. 249.
- Primaria Naturae videtur illa, qua Intermitt. Autumn. Constit. 1661 ad 1666. caeteris praedominabantur; & soli hujusmodi Febri quae Depuratoria vocanda, adaptari debent Axiomata Hippocratis & aliorum Veterum, de praeparanda materia Febrili, ad Crisin per sudores rite faciendam. 250 ad 251.
- Morborum Intercurrentium primarius Morbus est: & reliqui Adfectus, à quibus illi Morbi nomen mutantur, ut Angina, Pleuritides, &c. Symptomata modo sunt, à materia Febrili, à modo criseos, à parte in quam ruit, pendentia. 256 confer 264 a 265.
- unius Anni, ab altera, ita differt, ut qua Methodo jam ab ea aegros liberaveris, alio Anno eadem

I N D E X.

*ipsa forsân è medio tolles : hocque pendet à varia Consti-
tution. Epidem. natura. 40. Nam Febris quaedam pro-
pria ac peculiaris, cuilibet Constitutioni peculiari com-
petit. 131.*

— *in Infantibus non facile semper distinguitur, an à
dentitione, an vero alterius speciei, sit. 535.*

— *Commotionem in corpore ponit, pendentem à Na-
tura, quae vel materiam inimicam excernere, vel
sanguinem in novam diathesin immutare, tentat. 51.
Ex quolibet horum vero fiat, Indicatio semper erit,
Commotionem febrilem ita dirigere, ut vel non exorbitet,
vel etiam non langueat. 53.*

— *una eademque, diversa sua periodo, diversimode
tractanda saepe est. 315.*

*Febris alba idem ac Chlorosis, species Hystericae Adf.
ex Humoribus depravatis, est. 401 ad 402.*

— *ex Cholera male tractata, Emetico tantum tolli-
tur. 57.*

FEBRES CONTINUAЕ *varias, pro varia anni Con-
stitutione Epidem., Species ponunt. 40 ad 41. Et uno
anno aliam longe, & diversam à praecedenti, pro anni
Constitutione, medelam postulant. 40 ad 41. Febris
Continuae vero species varia expiscatur, licet singu-
lae Symptomatis communibus implicentur; Primo ex
aliorum Epidemicorum Morborum, tum tempore gras-
santium, Genere; ut qui speciem Variolarum regnan-
tium quamdam cognoscit, illi satis constabit de specie
Febris cujusvis, per id temporis grassantis. 251 ad 252.
Secundo, ex Symptomatibus Febri cuilibet, praeter
communia, singularibus. 253. Febres quaelibet Sympto-
mata praeter communia. alia habent certa, tamquam
Distinctionis notas, quas singulis speciebus impressit
Natura. 253. Et distinguuntur sic praecipue, tum
sudatione, tum ficcitate, hoc illove Morbi tempore;
modo illae sibi fuerint permissae, nec incongrua Me-
thodo tractatae. 253. Exempla vide 253 ad 254. At
Febris Nova cujus speciei sit, surgente primo Consti-
tutione, cum nulli adhuc Epidemici Morbi, quos Fe-
bris praevertere solet adparuere, ut indagetur arduum
est. 254.*

— — *sine Evacuationibus, sola Diaeta, si in-
ni-*

I N D E X.

- initio tractentur, quomodo saepe curantur. 226.*
- — Epidemicæ quæ vel Putridæ, vel Malignæ; vel Petechiales, &c. dici solent, licet denominationem eam obtinuerint hætenus, ab insigni alteratione sanguini impressa, vel Symptomate quodam evidentiore; potius Nomina sua sortirentur à Constitutione. 43 ad 44. Quare vero ita censeat Auctor. 44.
- — Verna tempestate, præsertim quæ æstatem propius attingit, quare paucae occurrant, nisi Constitutio fuerit Epidemica. 83. Circa Veris finem, & Æstatis initium, minus producuntur, verum illa tempestate, vel in Intermittentes, vel in Pleuritides, & id genus inflammationes, sua sponte diffiliunt. 122. In Intermittentium castra, maxime Autumno pendente, migrantur. 544.
- — ex Intermittentibus Autumnalibus, defectu purgationis in fine morbi, saepe enascuntur. 60.
- — Autumnales & Intermittentes Autumnales quodnam discrimen habeant. 88. Continuae, aequæ ac Intermittentes, conceptam effervescentiam (licet hæc uno tenore, illæ partitis vicibus, eadem defungantur) spatio 336 hor. b. e. 14 dierum absolunt; si scilicet Naturæ negotium permittatur, neque medicamentis Refrigerantibus aut Clysteribus, hujus ordo interturbetur; aut corporis debilitas ipsa impediat. 88 ad 89. Sed nonnullæ harum, quæ ex levi offensa, ex 6. R. N. N. oriuntur, transeuntis & incerti genii, neque ad destinatam periodum pertingunt. 89.
- — atque Intermittentes principatum obtinere, durante Constitutione An. 1661. 62. 63. 64. iisque Variolæ cedebant. 104.
- Febris Continua Compendium quoddam est Intermittentium, uti harum singuli Paroxyfmi hujusce sunt Compendium. 49.
- — Epidemica Const. 1661 ad 1664. aliarum quotquot sunt, cur præcipua & Coryphæa habeatur. 50. Unica species in rerum natura tum temporis Auctori nota. 51. Intermittentibus subsecuta, ejusdem fuit genii; & Intermittentium Autumnal. Compendium, uti harum singuli Paroxyfmi istius sunt, compendium, videbatur; nec, nisi ratione durationis differere.

I N D E X.

ferebat. 49. Harum Febrium unica facile in Intermittentium Castra transibat ; sed sequentium Annorum Febres rarissime. 251. Unde patet quod cum Intermittentibus istius Constit. natura conveniret. 251. Ad Intermittentium Autumnalium Classem quare referebatur. 48 ad 49. Et quum raro surgente anno comparebat, liquet altera ratio, cur Febr. Intermitt. Autumnalium Classi adnumeretur. 49. In quibus à Tertianis ejusdem Constit. differebat? 49. Quartanis Autumnalibus succedit, ad usque Ver debacchatur, ubi Intermitt. Vernal. locum cedit. 50. Quamdiu ex propria indole perdurabat. 51. Ubi hujus desputatio circa diem Decim. quart. foret, refrigerantibus ad diem Vigef. prim. & ultro, protrahitur. 62. 67.

———— Constit. 1661 ad 1664. Symptomata sibi singularia quatenam habuerit. 51. Plura si male tractabatur superveniebant. 51.

———— quomodo curabatur. 54 ad 70. In quibusnam V. S. instituebatur, in quibusnam non, & qua copia ; quandonam repetenda. 54 ad 59. V. S. praecedat Emeticum. 55 56 ad 57. 58. Vomitorium quandonam erat exhibendum, ad avertendam instantem alias Diarrhoeam. 55 ad 56. Quo tempore morbi exhiberi poterat. 57 ad 58. Paregoricum post Vomitorium vesperi exhibendum. 58. Diascordium pro Cardiacis quandonam exhibendum. 68. Clyster quandonam exhibendum. 59 ad 60. In quibusnam vetatur. 60. Cardiacis ante evacuationes quare non exhiberet Auctor. 61 ad 62. Quibusnam suo tempore, evacuationibus peractis, uteretur. 63 ad 64. Qua ratione omnia illa media dirigebat. 64 ad 70. Quandonam post Morbum purgationem celebrabat. 65. Curatio Febris hujus, in Pauperibus, quomodo cum successu, ab Auctore, instituta. 64. Recrudescere solet, quod notatu dignum, post usum Clysterum & Catharticorum, quae Febrem prius quasi profligaverant. 62 ad 63. Quomodo tractanda eum. ibid.

———— An. 1667 ad 1669. cur Variolosa dicta. 164.

Febres Continuae Depuratoriae An. 1661 ad 1664. qua-

I N D E X.

quare feces Intermittentium videbantur. 317. Epidemice grassari nequeunt, nisi retusa acie Constitutionis Intermittentibus faventis. 316 confer 317. Febres à Dentitione. 621.

Febris Depuratoria vocatur, ubi Natura omnia Symptomata ita moderatur, ut Materiam febrilem rite concoctam, certo suo tempore, vel per διαφύεσιν, vel διαπύλον, expellat. 250 ad 252. Et talis fuit Febris Constit. Ann. 1661 ad 1664. ibid. & 574 ad 575.

—— quare Naturae primaria Febris. 251.

—— non ilico ut Intermitt., sed post dies tredecim tantum, materiae concoctae signa exhibet, per diaphoresin eliminandae. 316.

—— quomodo curanda. 54 ad 70. & 574 ad 575.

FEBRIS DYSENTERICA, novi generis Febris, Constit. 1669 ad 1672. Dysenterias, & Tormina Ventris sicca, concomitans, eos etiam adficiens, qui hisce Morbis non laborabant, Dysenterica quare dicta. 171 ad 172. & 190. Haec Evacuationibus per alvum exceptis, per Constitutionis decursum, Dysenteriae in omnibus, simillima fuit. 172. 190. Subducebat se paululum, dum alii istius Constitut. Morbi praevalebant, nec tamen omnino desinebat. 193. Symptomata ejus eorumque varietates describuntur. 190. 191. Febris haec in Aphthas, plus quam ulla nota Febris, propensior erat; quare. 190 ad 191. Dysenteria absente, vel se subducente magis grassabatur, (confer 191 ad 192.) una cum Variolis mitioribus hinc inde concomitantibus. 172. 173. Et An. 1669. Dysenteria bieme repulsa, vigeat. 172. Sed An. 1670., Julio mense jam praevalebat, & Dysenteriis bieme repulsis, grassabatur iterum. 172 ad 173. Hanc vero An. 1671., fugarunt Tertianae Intermitt. sed Julio mense de novo repetebat, Autumno iterum Dysenteriis cedens, & bis frigore fugatis, biemem totam denuo contristans. 173. Tandem An. 1672. Julio rursus invadebat, Autumno iterum Dysenteriis cedebat. 173. & bieme, fugata Dysenteria, redibat. 174.

I N D E X.

— — — *An. 1671. pluribus differebat, ab ea An. 1672. ejusdem Constitutionis; utraque tamen, facie, tempore invasionis & Methodo medendi, in eadem Febre specifica, concurrebat. 192.*

— — — *Dysenteriam Epidemicam, in aliis locis itidem, concomitatur, ut docet Dysenteria in Africa, quam tractavit Dr. Butler. 187. ad 188.*

— — — *Curatur imitando Evacuationes, quae in Dysenteriis contingunt, ut expellantur humores acres. 193. Hinc V. S. & Purgationes, ut in Dysentericis; sed abstinendum a Paregoricis; & quare. 193. Qua occasione Methodum hanc adripuerit Auctor. 194. Nullis aliis indigebat. 195.*

In Febre Dysenterica Paregorica post Curationem, ubi vires non redeunt, ut saepe in Hystericis, quare conducant. 194. Quoties & quando exhibenda. 194.

— — — *Adolescentes, praecipue si in initio sudores iis extorserant, nonnumquam delirabant, non uti Phrenitici sed stupore, quasi Caro adfecti: Et nulla arte sublevari poterant. 195.*

FEBRES EPIDEMICAE sunt vel Stationariae vel Intercurrentes seu Sporadicae. 39. 41. 256 ad 260.

— — — *Regulas ad curationem Generales non admittunt. 46. Hinc quid Medico ubi grassari incipiunt, ut curationem dirigat, agendum. 46 ad 47. Neque juxta varias annorum crases, aut ejusdem anni varia tempora, adhucdum distinguere potuerunt, a Sydenhamo. 49. ad 50. Et Febrium Epidemicarum diversarum ratio, ubi arcanae annorum Constitutioni hac innituntur, non videtur a causa morbifica, in homine aggesta, deduci posse. 46.*

Febris Epidemica speciei cujus sit, quomodo noscatur. 193. Et uti ex Epidemico tum temporis grassante, dignoscitur ejus species; sic ex Febre quadam conspecta. quisnam ei jungatur Morbus Epidemicus, sive Dysenter. sive Morbilli, &c. noscitur. 252. Quod tamen in Nova Febris specie, vertente primum Anni Constitutione, arduum. 254.

— — — *cujus species perfecta & indoles, eadem*
Ne;

I N D E X.

Methodo, quo semel sublata fuit, curatur semper, donec extincta illa specie, novum genus oboriatur. 40. ad 41.

—— Morbos alios hac Constitutione itidem prodituros, ut plurimum praevertit. 254.

—— alicujus Constit. repentina aëris quadam manifesta alteratione, materiam morbificam in Pectus deponere potest, eadem ipsa interim remanente, sed Symptomata istarum partium tum simul producente. 242. 246.

—— Continua Constit. An. 1661 ad 1664., ubi Intermittentes Autumn. praedominium habebant, unica fuit, in qua Natura Symptomata sic mitigabat, ut materia Febrilis, debita Coctione praeparata, per diaphoresin suo tempore expelleretur. Et videtur haec Naturae primaria Febris, duplici de nomine. 250 ad 251. De eadem reliqua vid. Tit. De Febre Cont. Epidemica 1661 ad 1664.

—— Constit. 1673 ad 1675., An. 1673. ingreditur, circa initium Julii, alterius Constitutionis Morbis nondum plane expulsis, & pari passu cum illa procedentibus, neutro Morbo admodum grassante, & per illum Autumnum, ac Hiemem, progrediebatur: Dysenteriae mense Novembri, sed leniores, hinc inde, post acre gelu succedente calore, spargebantur nec amplius istius speciei adparuerunt. 218. Phrenitis sine stupore, sed raro, aderat. 230. Initio magis erat Inflammatoria, ut patuit ex Symptomatibus Pleuritidis. 221. Variolarum nigrarum An. 1670. reliquias referebat. 223. Symptomata hujus Febris propria. 221. Quibusnam comitata quando desinebat? 221. 222. Hanc comitabatur Coma quoddam aliquando in Aphoniam desinens. 221 ad 222. Et qui ita affectus vigesimo octavo, vel trigesimo die tantum convalescebat. 222. 229. Delirium leve in Adultis aderat; & in Pueris somnus abruptus cum stertore. 222. Delirium hoc Coma potius stupore aemulabatur. 228.

—— bujus Comatosa Auctori vocatur, ob insignem stuporem comitantem. 231.

— — — — — jam An. 1675, initio Julii, longe lateque depopulata, circa Autumnum in viscera coepit converti, specie Dysenteriae & Diarrhoeae se prodens, per quam viam sibi fugam quaerere adfectabat 219. 222. Vel caput petebat Stuporem inferens. 219. Sed tum temporis Anni praedominio potiebatur, ita ut Diarrhoea & Dysenteria potius Symptomata, quam Morbi essentiales, essent. 219 ad 220. & 222. 230. Catarrhi & Tusses se huic Febri adjungunt, post subitam tempestatis mutationem. 220.

— — — — — Curatur. 222 ad 231. Quare ad Methodum inveniendam hic diutius haerebat Auctor. 223. Qua ratione Medelam adsecutus fuit. 223 ad 224. Post V. S. pro viribus aegri semel institutam (confer. 223.) Epispasticum largum nuchae adplicandum. 224. Sequenti die Enema in tempore adplicandum, & quotidie reiterandum, sed non post decimum quartum diem. 224. Post haec Morbus sibi committendus. 224. Nec ulla Evacuatio violentior instituenda. 224 ad 225. Diaeta sit tenuis. 225. Lecto quotidie abstinendum, vel ei vestibis indutis incumbendum, capite elato. 225. Si à lecto, diutius quam par est, abstineant, Rheumatici dolores, vel Icteri species, suboriuntur; & quid tum agendum. 225. In declinatione autem Morbi, ubi maior est, potius lecto decumbat, ut vitentur dicta mala. 225. Solvuntur Objectiones eorum, qui existimant hanc Methodum tantum sufficere, ut impetus à capite divertatur, non vero, ut materia Febrilis concocta per Sudores eliminetur. 225 ad 227. Sine Sudoribus Febris species saepissime fugatur; hinc non sine discrimine sollicitantur illi, capite tum gravato. 227. Per V. S. & Enemata feliciter succedebat Curatio; nam Diaphoretica, plura Anomala Symptomata, & discrimen, inducebant. 228. Coma & Stupor huic Morbo comes, quibuslibet remediis tentatis, debellari non poterat, sed Naturae si committeretur tutio, licet tarde, recedebat. 228. 229. Aliquando ad Tricesimum diem defertur convalescentiae primum signum; quo tempore absurda licet adpetant, concedenda. 229. Confirmatur Historia. 229. Phrenesis
sine

I N D E X.

sine stupore, quae aliquando sed raro aderat, inducias non ferebat, sed cito necabat, nisi Vitrioli Spiritus cum Cerevisia tenui propinaretur. 230. Diarrhoea, & Dysenteria Symptomatica, V. S. & Narcotico sanabantur; addito aliquando Cardiaco. 230. Diarthoea tamen cum minus officiebat, non multum curabatur, nisi cum periculum inducebat, tumque Narcoticis erat reprimenda. 231. Sudores nocturni convalescentibus supervenientes, in debilibus & emaceratis, Tabem aliquando inducentes, Vino Malacensi, nocte & aurora, ad Cochl. v. vel vj. adjunto, profligebantur. 231.

— — — *An 1679. oboritur similis illi An. 1975. hiemali (242.), ex Tussi imperite tractata; quae tamen ut Tussis curabatur. 315.*

— — — *novae speciei, An. 1685. primo exsolvente gelu, mense Februario, exorta est, dissimilis illi, quae ab An. 1675 ad 1684. per octennium scilicet, invaluit. 518. Per omnes Angliae Regiones latius vagata est, longe magis tamen Epidemice in aliis locis, quam Londini saeviens. 518. Haec eadem est, quam Auctor, in ea tum temporis hallucinatus, nomine Febris Hiemalis & Febris Peripneumonicae tradidit, ac ad Intercurrentes relegavit, & quam deinde, aestate superveniente, censuit. 519. confer. 520 ad 521. Et Hiemalem, quam olim à colluvie serosa oriiri putabat Auctor (vid. pag. 505.) postea invenit nihil esse, quam simplicem Sanguinis Inflammationem, ad quam jam Indicationes Curativas dirigendas, suadet. 521. Hanc Febrem novae speciei, Cortice Peruviano, quare nonnulli Medici profligare tentarint. 529. Unde liquido constitit hanc Febrem, ab istis Constitutionis 1677 ad 1685, toto coelo distare. 529 ad 530.*

— — — *Infantes aequae ac Adultos adficiēbat. 535.*

— — — *ne primordium sit Febris Depuratoriae, olim Pestem immanem praegressae, metuere videtur Auctor; & quare. 544.*

— — — *licet Continua prorsus esset, tamen ingruente nocte exacerbescebat. 519. 529.*

Quae

Qualia habuerit Symptomata. 519
ad 520. confer. 505 ad 506. Quare Sudore sponta-
neo nocturno aliquando mitigantur. 523. Aestivo
tempore, ventris Torminibus, praecipue se manife-
stabat. 530. Nihilominus V. S. & Catharsi repeti-
tis curanda erat; exhibendo Pilul. Cocbias, loco Po-
tionis, si hanc stomachus non fert. 530. Si Dysen-
teriam ex iis Torminibus nanciscatur, haec consueta
Metbodo tractari non debet, sed ilico Laudano com-
pescenda, & quare. 531.

Vomituritione aestate etiam se pro-
dit. 530. In quo casu quid agendum. 530 ad 531.

Cerebrum, praeter aliis quibusque,
petere apta nata est. 523. Phrenitis inde nascitura
avertitur, regimine refrigerante, abstinentia à lecto,
excepto Puerperii initio. 525.

Curatur Evacuantibus, ut V. S. Pur-
gationibus, iteratis; Epispasticis; Paregoricis in-
super, adbibitis. 521. Interponuntur temperantia.
523. Aphthae & singultus si adsunt, Cortice Pe-
ruviano curantur. 522 ad 523. Diaeta quali uten-
dum. 524. Non ita tamen tractanda, ut Evacuan-
tia ad Symptomatum omnium sublationem exhibea-
mus, letale hoc foret, haecce, equidem, leviter hinc
inde remanentia, tempore disparent sponte sua, pro
ratione, qua redit sanitas: sunt enim modo Evacua-
tionum reiteratarum, & à Cibo potuque adsuetis ab-
stinentiae, quae corpus debilitant, progenies: unde
Vapores, haud secus ac in foeminis, elevantur; qui
etiam Paregoricis superantur. 536 ad 537.

Licet aliquando alia Metbodo, quam
V. S. & Purg. curetur, non statuendum inde, illam
Metbodem praestantiorē aliis; & quare. 543. Quae-
nam vero sit optima Metbod. quomodo adjudicetur.
543 ad 544.

per poros cutis eliminantibus, minus
certo & tardius, & non sine periculo, tractatur. 537
ad 538. Unde Sudoriferis, non libenter cedit; hinc-
que constat curam Diaphoreticam non convenire. 542.
Huic vero non fidendum, quia post ipsam Febris re-
dit. 524. Hujus ratio. 524.

I N D E X.

- *Methodo traditae omnino non cedens, ad Corticem Peruvianum, ut certissimum medium recurrendum. 537.*
- *in Hystericis evacuantibus protrahitur, binque Paregorica & Hysterica adbibenda; & victus pro lubitu concedendus. 529.*
- *recidivam unde habeat, & quomodo haec praevenienda. 522. Est tantum Symptomaticum, & ab Apbtis nata. 522 ad 523*
- *Quomodo in Infantibus curanda. 534 ad 535.*
- FEBRES** *Infantum Intermittentes cessuras, ex tumido & indurato Ventre, quandonam constet. 100 ad 101.*
- FEBRIS ERTSIPELATOSA** *Rusticis Syderatio audit. 278 ad 279. Speciei duplicis est. Una vulgaris cujus Phaenomena antecedentia & praesentia describuntur. 278 & 279. 585. Altera species rarius occurrit; & describitur quoad causas antecedentes, & phaenomena praesentia. 279. 585.*
- *tempore quolibet, praesertim tamen exeunte aestate incessit. 278. Partem quamlibet, at praerequis faciem, occupat. 278. 585.*
- *Cum quibus Phaenomenis incipiat. 279. In Gangraena aliquando terminatur. 279. Pustulae apparent, ac si apes aut vespae aculeis suis punxissent. 279.*
- *Vulgaris, & non vulgaris, eodem modo Curantur, nisi quod ultima species externis mediis minus egeat. 280. 586. Venaesectio una, & subsequens Catharsis, in tempore adbibitae, plerumque curant. 280. Venaesectio quando & quibus intervallis saepe iteranda. 280. Diaeta. 280. Julapium quale & quando exhibendum. 280. à Lecto, per horas aliquot, quotidie temperet acger. 280.*
- Febris Hectica** *Infantium qualis, & quomodo curanda. 535 ad 536. 622.*
- *post Pleuritidem essentialem quandonam. 263.*
- FEBRIS HIEMALIS** *quolibet Anno, ab Hieme ingruenti, usque ad Ver adultum, invadit, in Februm Intercurrentium Classem recensenda. 505. Unde*

de oriatur. 505. Peripneumoniam notam (pag. 296. descriptam) quae Febris hujus species, producit aliquando: nonnunquam Symptomata excitat, quae hic describuntur. 505. confer. 519 ad 520.

— à Peripneumonia notha ut ex causa, & symptomatis, patet, non nisi gradu differt. 505.

— si male tractetur quatenus Symptomata, tandem letalia, adipiscatur; quae tum falso Malignitati adscribuntur. 506.

— curatur V. S. & repetita Catharsi, ut exundans pituitae colluvies, ob hiemis analogiam congesta, revellatur, tumque subducatur. 506. Exhibitis interim Paregoricis, & Decoctis ac Eclegmatibus Pectoralibus, &c. 506 ad 507. Raro adeo saevit, ut non post unicam V. S. & tres Purgationes cedat. 507. Si, errante diagnosi, pro Stationaria habeatur, plurimorum interitus causa erit. 507.

— & Peripneumonia haecce, in Forma Postscripti delineata (pag. 505 ad 507.) illa est quam postea Auctor tradit, Titulo de Novae Febris ingressu (pag. 517 & sequ.), simul agnoscens suum errorem, & qua ratione in eum inciderit, referens. 519. confer. 520 ad 521.

FEBRES INTERCURRENTES vocantur Febres Continuae quaedam, quae omnibus in universum Annis (257.) qualibet sub Constitutione, competunt, & ab hoc illove aëris temperamento, tamquam causa productiva, ortum ducunt. 39. 41 ad 42. A Stationariis differunt, quod hae ad certam Annorum seriem & Constitut. determinantur, Intercurrentes omnibus Annis communes sint, qualiscumque sit Constitutio. 257. Conveniunt vero cum Stationariis saepe quoad causas externas ac Procatarticas, licet quoad causas ab aëre subministratas longe dissideant. 257. Febres Intercurrentes omni fere Anno invadunt. 216. Plures simul non corripiunt, quia non à causa generali ab Aëre pendente, quemadmodum Constitutio universalis, verum à particulari, corporum particularium ἀνωμαλία, qua Sanguis atque humores vitiantur, oriuntur. 39. 257. 455. Tamen Epidemice nonnunquam, quamvis non ita frequenter, haud minus

I N D E X.

minus ac Stationariae, grassantur, quando earum
caussa mediata generalis, quaedam aëris manifesta
qualitas est, corpora ita disponens, ut certae Sangui-
nis & humorum oriantur dyscrasiae, quae illarum
causae immediate fiunt. 257. *Exempla ibid.* Hae
Febres jam parcius, jam inclementius saeviunt, &
cum Stationariis, & secum invicem, eodem Anno in-
differenter commiscuntur. 256.

— — — — — praecipuae sunt Angina, Febris Erysipe-
latosa, Febris Scarlatina, Peripneumonia notha,
Pleuritis, Rheumatismus. 41. 256. 257.

Febres quaedam Intercurrentibus jure merito essent ad-
numerandae, quae vulgo non Febres, sed Symptoma-
ta modo habentur, quoniam cito transeunt, & in hoc
vel illo symptomate desinunt; quod Symptoma tamen
revera tantum ex illis Febribus sequitur. 283. Tales
sunt Haemorrhagia Narium & Haemoptoe. 284.

FEBRES INTERMITTENTES per 13 Ann. fere
exulantes, Epidemicae rursus, Anno 1678. audiunt.
297. Anno 1677, in Autumno primo exsertae, quot-
annis increbrescentes, Epidemicae factae sunt, donec
ad *ἀκμὴν* perventae, jam iterum decrescentes rariores
ita factae, ut tandem An. 1682, 1683. vix Epide-
micae viderentur. 517. Et jam An. 1678, Vere de-
nuo subortae, Aestate & Autumno ita saeviebant, ut
omnes Epidemicos fugarent alios, quorum nulli repe-
riebantur: Hieme Variolis & alijs Epid. locum ce-
debant, donec apta tempestate redierint. 297 ad 298.

— — — — — An. 1677, &c. Tertianae erant, vel
Quotidianae; nisi hasce Tertianas duplices adpel-
lare velimus. 298. Post tertium vel quartum Paro-
xysmum, non amplius in *ἀπερεια* desinebant, prae-
sertim calidis adbibitis. 298. Et Remissionem loco
Intermissionis concedentes, ad speciem Continuarum
perventae, tacto Cerebro, jugulabant. Interim
ad Intermitt. Classem erant referendae, & Cortice
Peruviano itidem, sed majori dosi, debellandae. 298.
304.

— — — — — Apoplexiam aliquando comitem
habebant, quae ipsa Febris erat, caput impetens. 307.
In quo casu, ab omnibus Evacuantibus revulsione fin-
ne,

ne, ut in *Apoplexia essentiali* requiritur, cavendum erat. 307. *Diabetis in senibus* caussa aliquando fuisse, *Morbo jam curato*. 307. Quomodo haec vero curanda. 308. *Nephritidis speciem* aliquando comitem habuere; quae ut ipsa *Febris*, neutiquam *V. S.* aut aliis evacuamentis, curari debebat. 321.

— — — — — nec *Sudorifera* nec alia evacuantia, ut *V. S.* & *Catharsin*, admittebant, cum ex illis in *Continuas* mutarentur. 298. Ex hisce vero in longum protraherentur. 299. Unde ad *Corticem Peruvianum* confugit Auctor, ex quo nihil mali, sed plurimum boni, vidit: 299. Et nulli magis, quam hoc *Herculeo Medicamento* confidebat, si iusto exhiberetur. 301. Periculum infert, & *Recidivam* concedit intra quatuordecim dies, quando ante *Paroxysmum* exhibetur. 301 & 302. Quae duo incommoda removit Auctor sua exhibendi *Methodo*. 301. & sequ. vid. *Cortex Peruvianus*.

— — — — — quolibet Anno resurgentes, usque ad Annum 1685 perdurarunt. 316. Continua nulla, *Constitutione generali* An. 1678 ad 1685. durante, & *Febribus Intermitt.* favente, ab Auctore visa, nisi ex perversa *Curatione*. 316.

— — — — — An. 1679 eadem erant An. 1678, jam Julio redintegrantes & Autumno debacchantes, Novo Epidemico tandem sub mense Novembris locum cedentes. 310.

— — — — — An. 1680. (ut solent Epidemici) illis Morbis certa tempestate, quibus nempe ista favebat, ut hieme Tussi, Febribus Peripneumonicis, Variolis, postquam Autumno debacchata fuerat, cedebant: Vere autem redibant; donec An. 1681. minus Epidemicae factae Variolis locum integre cesserint. 354.

— — — — — quae An. 1681. regnabant adhucdum erant illae, Anno 1677, quae regnaverant. 354. Febres Intermittentes Epidemicae unde Nomina sibi desumunt varia; & discriminantur. 44. Exquisite describuntur. 78 ad 104.

— — — — — Epidemice saepius grassantur, quam aliae. 251.

I N D E X.

- — raro Londini comparuere, à quo tempore
Post's regnavit. 251.
- — inter *Morbos Acutos*, quo sensu relegandae.
 38.
- — calidioribus mediis, citius exhibitis, vel du-
 plicantur, vel in *Continuarum* speciem permutantur;
 & exinde in letales, verti possunt. 96. 298. Tum
 ex *Continuis*, circa *Veris* finem, & *Aestatis* initium,
 saepe producuntur. 122.
- — aequae ac *Continuae* suam depurationem
 spatio 336. hor. b. e. 14. dierum, naturaliter, absol-
 vunt. 88 & 89. Materiam a sanguine sejungendam
 adeo crassam habent, ut, sine praevia digestionem,
 ad *Evacuationem* debitam disponi nequeat. 165.
- — & *Continuae* quamvis quoad tempus, quod
 materiam suam expellere solent, non differant; quod
 ad earum tamen speciem, atque Naturae proprietatem,
 attinet, & à *Continuis* & à se invicem plurimum
 differunt. 90.
- — Materiam febrilem, diebus liberis, adgre-
 gant, quam *Natura Paroxysmi* novi impetu expellit.
 302.
- — tria quasi diversa tempora, uno *Paroxys-*
mo, involvunt. 78. Horum ratio. 78 & 79. *Pa-*
roxysmi exquisita descriptio. 80 ad 81. 577. In *Pa-*
roxysmo qui moriuntur, tempore *Exhorrescentiae* fato
 funguntur. 79 & 84 ad 85 & 95. Sudore prorump-
 ente, inquietudo & alia evanescunt, atque *επιρροή*
 succedit. 298. Quare redeant *Paroxysmi*, vid. *Pa-*
roxysmus.
- — in Infantibus, vel aetate florentibus.
 non attingendae sed Naturae committendae: quin
 alias *Morbus* in longissimum tempus procurrat, &
 mille symptomatibus periculosis gravatur, si praeser-
 tim vel purgantia, vel Venae-sectiones, adhibean-
 tur. 94 ad 95. In Infantibus sive *Tertiana Au-*
tumnali, sive *Quartana*, laborent, plerumque, san-
 guine sua depuratione defuncto, sponte evanescunt. 95.
 Senibus vero, *Autumnales* praesertim, periculosae. 95.
- — diuturniores, Humores sua mora ubi de-
 pravaverint, non tamen curandae per ea, qua humo-
 res expurgant, sed per *Specificas*. 402. 90.

I N D E X.

— — — non oppugnandae tempore Paroxysmorum
sed horum aestu consopito. 470.

— — — Corticis Peruviani ope, aegrorum magno
emolumento, per duas, tresve, septimanas delitefcunt.
93.

Febres Intermitt. ad duo Genera revocantur, quorum
unum Vernales alterum Autumnales complectitur. 82.
Quaeque in tempestatibus intermediis oboriuntur, atque
minus frequentes, ad hasce reducendae. 82. Quae
distinctio quam necessaria Medicinam excolenti est. 82.

— — — cum Autumnales tum Vernales, quamvis
respectu Paroxysmorum, & typorum discriminis, baud
adeo dissimiles, interim essentialiter distinguuntur. 82.
Illarum Historia. 86 & sequ.

Febres Intermitt. Autumnales unde oriantur, juxta Au-
torem. 87 ad 88. Invadunt circa Junium (quae earum
est Epocha. 174) si Constit. datur Epidemica; alias Mense
Augusto; (ad hunc enim referuntur. 32.) vel Septem-
bris initio; serius raro. 86. Post se varios relinquunt
Morbos. ut Hydropem, Racbitidem, Tonsillarum do-
lorem & Inflammationem, Maniae quamdam speciem.
85. 99 ad 103. Diuturniores, in Infantibus, si fue-
rint, non discedunt, quin Abdominis tumor propigne-
tur. 100 ad 101. 577. Et Crurum tumor ali-
quando in Adultis. 101. Senibus periculosa. 95.
577.

— — — in variis, plerumque una eademque
diei hora contingunt. 86 ad 87.

— — — non uti Vernales, Typum genuinum
statim induunt, sed Continuas Febres ita aliquando
imitantur, praesertim Epidemicae, ut nisi prudentis-
simo distinguantur; donec, exeunte Autumno, larvam
abjiciant. 44. 87. Febris Intermittentis Autumna-
lis An. 1661. singuli Paroxysmi compendium Febris
Continuae, uti haecce compendium harum, vide-
bantur. 49.

— — — cum ratione durationis, tum & peri-
culi, longe aliter se habent Vernalibus. 84. Si Ter-
tiana, sed Epidemicae non, sint, atque sanos inva-
dant, benignae satis tum sunt aliquando, instar Ver-
naliaum. 84. At si Epidemicae, & senescentes, aut
cachec-

I N D E X.

cachecticos, feriant, non vacant periculo, & forte in futurum Ver protrahentur. 84. Si Quartanae fuerint erunt Tertianis omni ratione peiores. Seniores aliquando brevi jugulant: in senectutis modo qui sunt confinio, licet non in eodem sint discrimine ut brevi extinguantur, non nisi vertente anno liberantur à Febre & extenuati moriuntur. 84 ad 85. Juniores morbum hunc melius ferentes, aliquando circa solstitium Brumale, at frequentius verno Aequinoctio, liberantur. Catharsi vero, vel Venaesectionis ope in Autumnum insequentem ipsam illam Febrem deducunt. 85. Sic Infantes tenelli in cuneis, licet cum ea Febre per Menses sex conflictati, de ea tamen triumphant. 85.

————— ab Auctore nulla adhibendum certa praecurantur, antequam stas suas fermentationes, b. e. despumationis opus, peregerint. 90. In cursu suo inhibere easdem, non solum, sed & eas abrumpere, Methodo aliqua certa, aut specifico medio, qui noverit, Civis officio, humano generi rem illam patefacere tenetur. 91.

————— non tam facile ac Vernales amoveniuntur. 86. Curationem quare tam difficulter admittant, perpenditur. 88.

————— quomodo curentur. 91 & sequ. Quare eadem in iis utatur Methodo Auctor, ac in Continuis. 90.

————— Quartanae praesertim, non attingendae, nisi postquam sanguis tempus illud exegerit, quod ad despumationem suam perficiendam requirit. 95 ad 96. Ubi curandae veniunt, Indicationes sumi debent; vel ex sollicita observatione Methodi, qua se Natura liberare tentat; vel ex causae specificae morbi perceptione, ut specificum medium adquiratur. 90.

————— maxime Epidemicae, Venae Sectionem, non, absque Morbi prolongatione, & senescentium morte, admittunt. 91.

————— quomodo tractandae, si Cortici Peruviano non cedunt. 95 & sequ.

————— penitus sublatae, nec ante, ad alios morbos periculosiores vitandos, praesertim in profectionibus

I N D E X.

ribus aetate, purgantia exigunt. 97. Haec autem citius exhibita Morbum contumaciorem reddunt. 97 ad 98. Haec vero qualia, quando, quo tempore, & quoties, adsumenda. 98

— — — — — *vel Tertianae sunt, vel Quartanae. 87. Sed ita connexae, ut saepe vices permittent, mox tamen ad pristinum genium rediturae. 87. Quotidianae non sunt, ut quidem Vernales. 87.*

— — — — — *Quartanae, Quotidianae, Tertianae, suo loco videantur.*

Febres Intermitt. Vernales ad mensem Februarii; ad mensem vero Augusti referuntur Autumnales. 82. aut Julii. 174. Aliquando tamen maturius, aliquando tardius invadunt: Quod ab uberiore, parciorve, in aëris temperie, ad has Febres producendas, adparatu, pendere videtur. 82. & 83. Quo vero maturius vel tardius invadunt, eo magis vel minus Epidemice depaedantur. 82.

— — — — — *oriuntur à spiritibus prius concentratis, jam calore excitatis viscidos humores, bieme in sanguine congestos, ut sese ex iis extricarent, dissolventes, per ebullitionem banc vernam. 83. Harum Historia. 83 ad 86.*

— — — — — *semper salutares, raro diuturnae. 84. Numquam letales. 85. Possunt tamen ob perversam medelam moras trahere ad tempus Autumnalium usque: licet inde letales non fiant. 84. Incipiunt mense februario. 174. Mala cura, ad tempus Autumnalium protractae, ipsa illa tempestate, ipsis contraria, extinguuntur. 84.*

— — — — — *vel Quotidianae sunt vel Tertianae. 83.*

— — — — — *paucioribus stipantur, in sui declinationis statu, concomitantibus Symptomatibus, quam Autumnales. 98.*

— — — — — *qua de causa saepe mora sua Autumnales aemulantur, quamvis facilius cedant. 86.*

— — — — — *quomodo Curandae. 85 & 86.*

— — — — — *suo arbitrio permittendae; & quare. 85.*

— — — — — *Evacuationibus quibuscumque perti-*
na.

I N D E X.

naciores flunt. 85. Et diuturniores. 84.

— — — *Constit. 1661. &c. succedunt Continuis, & circa Calendas Maji Variolis locum cedunt.*

50.
à Febris Intermitt. Vernalibus, licet protractis, iis tamen gravibus Symptomatibus, quae Autumnales sequuntur, non excruciantur convalescentes. 84. Sed si nimis debilitati, adhuc Evacuationibus extenuentur aegri, in Maniam, brevi tamen evanescentem, aliquando incidere possunt. 84.

Febres quaedam tum Intermittentes, tum Continuae, transeuntis & incerti generis sunt, nec ad periodum destinatae pertingunt; haeque praesertim ex vitio in G. R. N. N. ortae. 89. Hisce Morbis correpti subito convalescunt. 89.

Febres Malignae quatenus vocentur. 540.

Febris ex Lochiorum suppressione, in Puerperis tenerioribus incautis. 422.

— *mali moris ob Cholerae intempestive laudano, vel adstringentibus, cohibitam, Emetico solum curatur.*

57.
Febris vere maligna, ab aliis speciebus tota idea, ac ingenio diffidet; nec est omnium dierum Morbus. 106. Cum Peste specie convenit, nec ab ea, nisi ob gradum remissionem, discriminatur. 106 ad 107.

— *in Malignis admodum Morbis, aliquando parca adparet, tum ob miram particularum subtilitatem, ut in Peste; à particulis conclusis; tum quod genus nervosum, vel humores extra sanguinem, per Metastasin, sint adfecti. 249.*

Febris Malignitas aliquando plus à Therapeja perperam administrata, quam à venenosa morbi indole, proficiscitur. 106. & quare. 106.

— *Maturationis, Secundaria dicta, vel & Putrida, in Variolis Confluent. uti & in aliis Apostematibus, fit à Pure in sanguinem reorbo, quando contingat. 154. 355. 361. 377. 378. 348. Quomodo excitetur. 358. ad 359. confer 362. 378. 545 & seq. In mitiori specie die undecimo, in mediocri genere decimo quarto, in peiori, decimo septimo, fieri solet. 355. 548. Quo parcius sanguini Pus admiscetur eo levior. 359.*

I N D E X.

— Morbilloſa An. 1674. duobus primis menſibus quibus bi Morbilli prodierant, intercurrentes, in quibus à Morbillis differebat. 233. Immanior erat, ad 14 dies, & plures, perdurans. 233. Curabatur ut Morbilli. 233. V. S. nec Enemata admitteret. 233.

— in Morbillis, die Secundo, conſummata adest, 196. Octavo die augetur. 197.

Febres Peripneumonicae hieme ſaepe oboriuntur. 354.

Febris Peripneumonica quaedam, nullo non hieme, occurrat. 519.

FEBRES PESTILENTIALES, uno vel altero, poſt gravioſam Peſtem, anno graſſantes, ejuſdem ac Peſtis, cujus reliquiae habendae, indolis ſunt, & ſimilem ſibi medelam vendicant. 107 confer 111. Et ſic, Peſte Londin. jam parum moderatiore, ejuſdem generis Febris ab Auctore reperitur, quam quae jam ante Peſtis inſuſionem graſſabatur. 123.

Febris Peſtilentialis per diaphoreſin univerſalem expellit materiem morbiſicam, quam Peſtis ipſa per Abſceſſus eliminat; unde qui Febrem hanc aliter, quam per Diaphoreſin, curat, via à Natura diverſa inſiſtit. 115.

— — An. 1665. verno tempore, menſe Martio, hiemem frigidam, & ſiccum gelu caput extulit, eo modo, ac ſi Febris Continua Epidemica novi generis fuiſſet; ſed à Continuis praecedentibus valde diverſa erat, neque cum ipſa Peſte exſtinctæ, verum in Ver An. 1667. uſque excucurrit. 105 ad 106.

— haec ſingularis ſpeciei, An. 1665. & 1666. Peſtem Londinenſem praegreſſa, an Peſtis nomine inſignienda dubitat Auctor, Symptomatibus equidem iſdem, ac ipſa Peſtis, ſtipata fuit. 123 Et non niſi ob gradum remiſſiorem diſcriminabantur. 106 ad 107. Quatenam habuerit Symptomata. 105. 121 & 122. Omnibus ab Auctore rite perpenſis, conſideratur tamquam Inflammatio circa partes ſpirituales deliteſcens. 122. Subſequentium omnium Inflammatoriarum ſe ducem praebuit; & Cborum dux t. 251. 253.

— illa inſoliti genii, Auctoris animum exagitat, ut ejus naturam, ad concinnandam medelam, adſequatur. 122. In initio, ubi nondum cognita, Vomito-

rium

I N D E X.

rium ad praeservandam Diarrhoeam, propinat Sydenham, & eventu contrario, nec expectato, stupefactus, aliam, quam in Febris adhibere, per aliquot tempus solebat, medelam requiri percipit. 121. Exstincta prius Foemina nobili, in homine altero, & aliis quampluribus, Metodo ad Pleuritidem usitata, curatur. 122. 123.

— Pestilent. post Pestem, quam Metodo alia, quam Pblebotomia frequentiore, ut curetur, ab Auctore desideratur. 122 ad 125. Qualem invenerit Auctor. 125 ad 128. Hujus Methodi iam felix successus, ut nullus aeger desideratus fuerit. 127. ad 128. Curabatur juxta Auctoris inventum, V. S. semel instituta, Sudoriferis, & dein Purgantibus. 125. 126 ad 127. Quae sudorifera cura quomodo dirigenda. 126 ad 127.

In Pestilentiali Febre Diaphoresis quantum prodest, patet ex levamine, quod persentiscitur dum sudore diffluent aegri; ubi simul ac sudor abrumpitur, omnia iterum in pejus ruunt. 127. Sudore diffuentes jussulis, ovis sorbilibus, & aliis cardiacis, refocillandi. 127. Sudor post artificialem, quasi naturalis, levans, &c. 127. Sudores nulli sponte prorumpebant, at cum omnium Symptomatum levamine vel primis Morbi diebus excitari poterant; in quo quam maxime differabat à Febre Constit. praecedentis. 253.

Febris Petechialis cum mictu Sanguineo, curata. 382. ad 384.

Febris Putrida Variolis Confl. superveniens, vid. Febris Maturationis.

FEBRES QUOTIDIANAE, pro lubitu, Duplices Tertianae adpellari possunt. 298.

— — — — — improprie aliquando adpellantur, quae vel Tertianae duplices, vel Quartanae triplices, sunt. 87.

Febres Quotidianae An. 1678. vid. Febres Intermitt. An. 1678.

Febris Quotidiana quaenam dicatur. 81.

FEBRES QUARTANAE olim frequentiores erant, sed An. 1688, Tertianae aut Quotidianae grassabantur. 298.

———— *soboles Autumni genuinae sunt.* 87. confer.
24 25.

———— *Autumnales Epidemicae, usque ad hiemem excurrunt, vel, duorum mensium spatio, cursum suum absolvunt.* 43. confer. 25. *Qua ratione curandae.* 93. & sequ. *Aequae ac Vernales, in Infantibus praecipue, tum in aetate vigentibus, Naturae potius commendandae, nec mali quid perpetrant,* 94 ad 95. *In Senibus vero sunt periculosae, praesertim Autumnales.* 95.

Febris Quartana quatenam dicatur. 81. *Triplex quando dicatur.* 81.

———— *sub Autumno semper ingreditur.* 24. *Et vix ante Vernum Aequinoctium fugari potest.* 25.

———— *Sanissimum corripere potest, si modo duos, tresve, dies in locis paludolis egerit.* 402.

———— *qualia parit Symptomata.* 85. *Diuturnior humores inquinans, uti Hysterica Affectio diuturna, Cachexiam, aliaque mala, inducit.* 402.

———— *Medicorum opprobrium.* 93. *Et cur.* 301.

———— *quem semel, cujuscumque aetatis vel temperiei fuerit, cruciarit, alia vice, quod scitu dignum, non multum fatigabit, sed brevi discedet.* 85.

———— *Constit.* 1661. &c. *Autumnali tempore aliis praedominatur, tumque vela contrahit.* 50.

———— *quomodo in Senes, senescentes, agat.* 84 ad 85. 95. *Quomodo à Junioribus, Infantulis tenellis, feratur.* 85. confer. 94 ad 95.

———— *Qua ratione per Corticem Peruvianum curetur.* 302 ad 303. *Cortici Peruviano soli licet cedere videatur; tamen bicce illi morbo potius inducias impetrat, quam quod eum debellat.* 93. *Nec à repetito saepius medicamento, nisi longo temporis tractu expugnatur.* 93. *Cortice Peruv. quasi sopita, post duas, tresve, septimanas recrudescent, haud segnius quam prius laceffit.* 93.

In Febre Quartana Catharsis aequae fere nocet ac Venae sectio, non tamen usque adeo, nisi crebro repetatur. 92. *Venaesectio adeo nocet, ut in Juvenibus morbum ad 6 menses & ultro producat; in Senioribus non modo protrahat, sed & in mortis pericu-*

lum conjiciat. 92. Aëris mutatio, post illud tempus, quod Sanguis ad suam despumationem perficiendam exigit, tantummodo convenit, nec prius. 95 ad 96. Quare ante illud tempus non conveniat. 96. Aëris mutatio suo tempore si non concedatur, quid agendum. 96. Et quo Medicamento utendum. 96.

FEBRIS SCARLATINA describitur, juxta Phaenomena sua. 260. Multos, sed Infantes prae ceteris, infestat. 260. Omni tempore, sed Aestivo praesertim incidit. 260.

—— Curatur abstinendo à V. S. Enematibus, Cardiacis; à Carnibus, Spirituosis, Aura nimis libera, Purgante cessantibus Symptomatis exhibendo. 260. Si Convulsiones, vel Coma initio Eruptionis, Infantibus praesertim supervenerint, Epispastica cervici adplicanda; Paregorica singulis noctibus exhibenda; Hydrogala praescribenda. 261.

—— decedens squamas farinosas relinquit. 232. Febris Secundaria Variolis Confluent. superveniens. vid. Febris Murationis.

FEBRES STATIONARIAE dicuntur, Febres quaedam Continuae quae Constitutioni alicui propriae ac peculiare sunt, suo ordine invalescunt, neque extra illam usquam comparent. 41. Hae à particulari quadam, at nondum satis cognita cujusdam Anni Constitutione pendent, & ceteris Morbis dominantur, per totam Constitutionem. 256. 257. Non ab Aëris manifestis Qualitatibus uti Intercurrentes producuntur. 42. 257. Verum ab Aëris Qualitatibus insensibilibus jam promoveri, jam retardari possunt (Constitutione Universali interim ejusdem Naturae manente) prout illis favent vel adversentur praedictae Qualitates. 191. confer. 41. 192. Unde se exserunt, ea tempestate, ad quam dictae Qualitates eas destinaverint, donec alteri Morbo, seu Febri Epidem. Quem aliae subsequenter Tempestatis Qualitates advocaverint, cedere cogantur. 191 ad 192. confer. 41. Ab Intercurrentibus Epidemicis differunt, quod hae omnibus Annis communes sint, Stationariae vero ad certam Annorum Constitutionem determinantur. 257. Conveniunt vero cum Intercurrentibus saepe,

I N D E X.

quoad causas externas ac Procatarcticas. 257.

———— Symptomata habent differentia, ratione intensificationis vel remissionis, pro modo quo se varia Constitutionis tempora, ad quam pertinent, habent.

193. Symptomata diversa a Constitutionis Natura, ex manifestis alicujus mensis aëris qualitatibus quoque mutuuntur: unde quibuslibet annis novae apud vulgum, propter Phaenomena diversa existimantur, licet eadem sint. 192. Exemplum, in Febre Dysenterica An. 1671 & 1972. quae differebant respectu qualitatum sensibilibus temporum, in quae incidebant. 192.

———— sunt Morbi plerique omnes, qui à pag. 48 ad 250. fuerunt descripti. 257.

Febris Stationaria, est Febris Epidemica Constitutionis generalis. 505. 507.

———— quaelibet, si Julio potissimum saeviat, Autumno adveniente, magno Epidemico, à quo Annus insigniri solet, & cui omnes Epidemici ad hanc Constitutionem pertinentes cedunt, cedere debet. 191 ad 192. Et quare. 192.

———— An. 1675. Tussibus superveniens Autumno, & symptomata Pleuritica & Peripneumonica excitans, eadem erat, quae Julio An. 1673, ingressa fuerat. 220. Sed in Pectus illa tempestate determinabatur. 220.

Febres Tertianae An. 1671. grassantur, verno tempore, & Febres Dysentericas, ac Variolas, parum reprimunt. 173.

FEBRIS Pleuritidis Symptomatibus stipata, Pleuritidis curam tamen non admittebat. 242.

FEBRIS TERTIANA quatenam dicatur. 81.

Febres Tertianae, Autumnales, Epidemicae, usque ad Hiemem excurrunt, vel, duorum mensium spatio, cursum integre persolvunt. 43.

———— Autumnales, praemature b. e. Julio ingressi, non uti Vernales, genuinum Typum statim induunt, sed continuas Febres simulant ita, ut ab invicem difficile discrimari queant: sed Autumno exeunte, larva abjecta, Intermittentes vel Quartanas, vel Tertianas, se esse palam fatentur: quod observatu necessarium. 44.

Con-

I N D E X.

————— *Constit. An. 1661 ad 1664. quibusnam Symptomatis, ab Intermitt. Tertian. aliis, discriminabantur. 49.*

————— *Const. An. 1661, initio Julii, invasere 48. At superveniente hiemis frigore extinctae sunt. 49. Et ubi desinere incipiebant, insequiebantur aliae. 50.*

————— *quomodo curandae. 92. Purgantia hic Sudoriferis mista, quibus, contrarios motus excitando, Paroxysmi processus confunditur atque turbatur, multum commendat Auctor. 92.*

————— *duplices quomodo curentur. 92 ad 93. Enematibus in iis interdendum. 93. Sudorifera, ut in Tertian. simpl., itidem, sed sine Purgantibus exhibenda. 92 ad 93.*

————— *aeque ac Vernales, in Infantibus, & aetate vigentibus, Naturae potius commendandae, nec mali quid perpetrant. 94 ad 95. Sed Senibus sunt periculosae, praesertim Autumnales. 95.*

Febres Tertianae Vernales licet, modo invadant mense Februario, tamen circa Solstitium Aestivum pariter se subducunt. 43. 173.

Quartanarum typos numquam induunt; ut faciunt Autumnales. 87.

————— *An. 1678. Cortice Peruviano non indigebant; sed curabantur, si aeger praesertim Sanguineus, V. S. Emetico, & Antifebrilibus amaris. 310.*

Febres Tertianae An. 1678, vid. Febres Intermitt. An. 1678.

FEBRES VARIOLOSAE ex *Constitut. pendentes, si Variolae prioribus seculis nusquam comparuerint, ne- tiquam antea exstiterunt. 240. Hinc non ita culpan- dus Auctor, si in Metodo ipsas curante aliquid im- mutaverit; cum eo Recentiorum Observationibus tan- tum adversetur. 240.*

Febris Variolosa potius à nudo calore, & sanguinis aestu seu inflammatione violenta, quam ab humore de- litescente, & coctione antequam expellatur indigente, pendere videtur. 165.

————— *ac Variolae Regulares, ab eadem Constit. aëris pendentes, si non eadem, saltem ejusdem Na- turae*

I N D E X.

- turae fuere, & prosapiae, excepta eruptione. 102.
 163. 164. *Iisdem cum Symptomatibus adgreditur, se exonerat. 163. Et simul cum Variolis Regularibus maxime fuit. 163 ad 164. Hinc Febris Variolosa merito habetur Variolarum soror. 169.*
- — — *Ptyalismo quomodo fugam sibi querebat. 163. 169.*
- — — *minus recte tractata, quibusnam cum Symptomatibus ad septimanas sex vel octo, nisi mors inter, cederet protraheretur. 163.*
- — — *quia per Salivationem, non per Abscessulos, eliminatur, alia Methodo quam Variolae, licet Morbus satis similis, curanda. 164.*
- — — *ubi curanda, quibusnam fundamentis Indicationes Curativae superstrui possint. 165 ad 166. Cum materiam crassam, praevia digestionem antequam evacuetur indigentem, non habeat, sed contra materiam facile inflammandam, nec Natura Evacuationes per modum Eruptionis constituat; rei summa erit Inflammationem sedare. Evacuantes & temperantes. 166.*
- — — *curatur Venaesectione, Enematibus, Julapiis, Sero lactis ac jusculis farinosis. 166. Regimine refrigerante tractanda, quamvis Sudores frequentes adsint. 167. 170.*
- — — *An. 1668 in Diarrhoeam, introversione ad Intestina, mutata est. 170.*
- Febris in Variolis quandonam adsit, remittat, redeat. 135. 138. In Variolis Confl. vero, etiam ad multos dies, ab eruptione, discuriat; in Discretis contra. 135.*
- — — *tempore Invasionis unde. 358.*
- — — *intensior, in Variolarum initio, eas Confluentes fore praedicat. 369.*
- In Febribus Variolas Anomal. concomitantibus, cur Sudores Anomali qui simul copiosiores adfuere, nihil emolumenti praestiterint. 253 ad 254.*
- Femur in Podagra irregulari quomodo adficiatur. 459.*
- Fermentatio quamnam mutationem liquidis inducat. 52.*
- — — *liquidorum in quibus differat à Commotione massae Sanguineae febrili. 52.*

I N D E X.

- in sanguine, (quae & Commotio vel Ebullitio Auctori dicta) Naturae solemnis est Machina in Febrilibus, qua sanguinem, ab intestinis inimicis, liberare conatur. 79.
- Vegetabilia in Vinum & Acetum vertit 52.
- Fermentationis atque Ebullitionis vocabulis cur non utatur potius, quam Commotionis, Auctor. 51 ad 52.
- Fermentationum genera plura & Putrefactiones humorum ultra modum retentorum, Classem unam Causarum universalium, Morbos producentium, constituunt. 37.
- Festinatio in Morbis curandis quam pessima, plures aegros vita spoliatur. 254. confer 228 ad 229.
- Flatus Abdominis Tumores, ac si à collectione Aquarum productos, excitare valent, ubi Hysterica Adfectio Purgantium tumultuosa actione advocatur. 495.
- in Hysterica jam Acidi, jam Nidorosi, unde. 392.
- ex Hysterica Adf. sine ulla saepe causa. 392. Non modo in Foeminis, sed etiam in Viris. 399.
- Fluor albus. 617 ad 618.
- Muliebris, seu Mensium fluxus immodicus curatur Venae sectione, dein Catbarsi, Corroborantium uui praemissis. 308 confer 425 & 426. 617 ad 618.
- Focus in Variolis Discret. bieme tantum exstruendus. 151 ad 152.
- Foeditas (icatricum in Variolis Confluent Regimine temperato quomodo praecaventur. 156 ad 157.
- Foeminae Hydrope, ubi parere desinunt, praeprimis adficiuntur. 482. Ubi Steriles sunt licet juniores quandoque occupantur. 482.
- paucissimae ab Hysterica Adfectione, nisi quae multum laborant, liberae sunt. 388. Ratio bujus traditur. 395.
- Nobiles quaedam Charitatem suam in pascendis Pauperibus potius, quam in iis medicandis, collocare deberent. 263.
- Podagra raro, nisi Vetulae, vel Viragines, fuerint, adficiuntur. 443.

I N D E X.

- in Variolis minus periclitantur quam Adolescentes. 356. In Variol. Anomal. Menstruorum fluxu, tempore non solito adfectae, unde periclitentur; & qua ratione à Regimine calido, & adstringente, saepe extinctae fuerint. 205.
- Foetor in Variol. Anom. nigris pessimus. 206.
- Fomentum in Febre Erysipelatosa. 280. Quando & quomodo adplicandum. 280.
- Fontanella in Rheumatismo inveterato, post V. S. iterata, cruri adplicanda. 277.
- Formulae ut conscribantur, non ita Medici officium videtur, quam ut verae Indicationes eruantur, ad quas Curationes sint dirigendae. 453.
- Medicamentorum in Praxi magis familiares. 567 ad 569.
- Formularum seu Remediorum ingentem Sylvam quare non tradat Auctor. 33.
- pomposa apud Practicos expositio, Agyrtis modo favens, utilitati ac splendori rei Medicæ plus obesse, quam prodesse, solet. 33.
- Fotus emolliens, in Gonorrhoea virul. praeputio tumefacto adplicandus. 336. Ad Uteri procidentiam. 427.
- Foveae, Variolis Discretis deciduis, nec ulla cutis inaequalitas, in facie primis diebus adparent, propter squamulas pustulis succedentes. 135.
- Fracastorius de Felicitatis modo, laudatus. 8 ad 9.
- Fraxini semen virtute lithontriptica laudatur; unde Mannam eadem vi pollere concludit Auctor. 554.
- Frigida tempestas, in Variolis Discretis, aegro aliter fatis cessuro; ob perversam medendi Methodum, per Regimen calidum, saepe salutaris. 152.
- Frigus cadaverosum partium externarum, in Hysterica Adfect. Symptomatis saepe viam quasi sternit. 391 ad 392. confer 396. 399. Et periculum non infert, nisi ab Evacuatione enormi procedat. 396.
- in Dysenteria, Mortis periculum infert. 179.
- ab Exercitio calescentes sedulo vitent. 258.
- humidum, calorem placidum, An. 1675, mense Octobri, subito excipiens, Tusses numerosiores producit. 241.

I N D E X.

- magnum, *menſe Octobris, tepidae, inſtar aeſtatis placidae, tempeſtati derepente ſubſequens An. 1675, Catharros & Tuſſes inducit.* 220.
- ſubitaneum poſt excalefactionem *Rheumatismum inducit.* 272.
- in Variolis, *neque Calor, Eruptionis tempore excedant.* 151. *Utriusque Exceſſus periculoſus.* 147.
- — — — — *utriusque Generis, nocet admodum, & multa mala producit.* 160 ad 161 & 148.
- — — — — *retroceſſus Puſtularum, & Faciei ac Manuum detumeſcentiae, cauſſa eſſe poteſt.* 148.
- Fructus Horarii Cholerae anſam praebent.* 177.
- Furfur ſeu Porrigo Capitis quomodo curetur.* 626.
- Fuſcitas in Variolis Confluentibus eo major, quo morbus atrocior.* 137.

G.

- Γαλακτοπεία* in Podagra. 460 ad 461. *Qua ratione magis obest quam prodeſt.* 461.
- Galenus Calefacientia Febres Intermitt. irritare, jam obſervaverat.* 96.
- In Galliam migrare, qui Salivationis Mercur. effectus debilitati, & exhauſti, cur ſaepe debeant.* 344.
- GANGRAENA** ex Eryſipelate. 279, *Inteſtinorum in Dyſenteria aliquando.* 180.
- Gargarisma in Angina quale.* 282 ad 283. *Non vulgari modo uſurpandum, ſed ſine agitatione contineatur, donec incaleſcat.* 282. *In Aphthis poſt Ileum à Torminibus ventris in Febre nova Epid.* 534. *In Variolis Confl. ſalivam ſpiſſam & viſcidam diluens.* 159.
- Generationes Rerum Natura certiffimis ubique legibus, ac artificio ſibi ſoli intellecto, exſequitur.* 110.
- Geniſtae Sal lixivioſum in Hydrope quare commendandum.* 497.
- Genu in Podagra irregulari quomodo adficiatur.* 439.
- Glandulae Meſenterii, in Infantibus, ex Purgantium frequentiori uſu, ſaepe indureſcunt; quod Strumae Soboles, & Mortis praeludium.* 406.
- Glans, in Gonorrhoea virul. praepuſio tumido, duro,*
ſi

I N D E X.

si contegatur, Purgantia non juvant, ni simul E. mollientia adplicentur. 336 ad 337.

Globuli & Argentum vivum plus mali, quam boni, inferunt, in Ileo vero 76.

GONORRHOEA VIRULENTA est stillicidium liquoris cujusdam feminis instar in initio; dein flavescens ac si Vitellum Ovi dilutum esset; in virulentiore viridescens, admisto saepe aqueo humore sanguine tincto. 329. Morbi genus, quo a centum retro annis sese primum Lues Venerea manifestare solet, & per quem ni virus suum ejiciat, Sanguinem inficit. 328.

— — — quomodo adoriatur & procedat. 329 ad 331.

A virgae Carnosa substantia primum infecta quomodo exoriatur. 329. Hinc virulenta materia, ut substantiam glandis porosam, non per Uretbram exstillare ab Auctore visa 329. Si Scrotum a motu violentiori vel a percussione materiae, inflammetur, lenius procedit. 330.

— — — Symptomata varia habet, ut Doloris sensum in erectione praesertim nocte, quod signum hujus Morbi Patbognomicum, Incurvaturam penis a fraino contracto, Ardorem Urinae; & ab erosa urethra Carunculas; plurium malorum causam. 330. confer. 614.

— — — diuturnior; vel adstringentibus suppressa, quomodo Luem veram producat. 330.

— — — si cum Lue Venerea confirmata concurrat, curata prius Lue, curanda venit. 343. Lue Salivatione sublata, quomodo Gonorrhoea tractanda. 343.

— — — Salivatione non curatur. 342.

— — — Curatur praecipue Catharticis, in quibus Curationis cardo vertitur; hocque tum ratio, tum experientia dictant. 332 confer. 335. Hydragoga prae ceteris conducunt. 332. Singulo die, ad quatuordecim, vel plures, donec color materiae flavus evanuerit, continuanda. 333. 614. Si Purgantibus non cedat lenioribus, fortiora dentur. 333 ad 334. Denique Balsamica. 334. 615.

— — — Diaetam refrigerantem quare exoptulet. 332. Quales Cibos vetet; quales admittat. 335. 615. fa.

I N D E X.

— facile mutatur in Luem, si aeger à Catharticiis abhorreat; vel si pertinaciter purgantibus refragetur. 334. Tumque V. S. & Clysmatibus succurrendum, licet non aequè tuto fiat. 334. 614 ad 615. Hinc vicissim exhibenda tum Cathartica, tum Ene-mata. 333. Qua Methodo hoc fiat. 334. confer. 335. 614 ad 615.

— V. S. in sanguineis quando exigat. 335. Aquas Minerales non admittit. 336. Adstringentia intempestiva vetat. 330. 336.

— ex Decoctis Lignorum exsiccantium plus ma-li, quam boni impertit. 336.

A Gonorrhoea virulenta, qui purgantur aegrius, difficilius curantur. 335.

In Gonorrhoea virulenta, qui ichor, mane prae-fertim guttatim adparet. vid. Ichor in Gonorrhoea virulenta.

Goodall. (Carolus) M. D. Auctoris in Curatione co-mes, qualis fuerit. 296. Auctori Casum singularem communicat. 382. Auctorem semper tutatus est. 385.

Guttae Dr. Goddard, è Dr. Goodall quae parantur, ceteris Spiritibus volat. praeferendae. 31.

H.

H Abitus totus corporis mutandus, & resingendus, in Podagrae Curatione, datur. 470.

Haemoptoë ejusdem indolis cum Haemorrhagia Narium Auctori habetur. 285. Cum nominis Discrimen modo pendeat à loco, per quem Morbus sibi viam fecit. 285.

Quo sensu Febris adnumeranda. 284. Febris quo-que est, quae Nomen habet é crisi, qua soluta fuit. 285. Quos & quando praecipue invadat. 285.

— Curatur iisdem ac Haemorrhagia Narium, ex-cepta Catharsi. 285. 624.

— in Variolis. 142. 551. 595. Ejus Curatio. 552. 595.

— & Mictus Sanguineus, in Variolis, mortem cer-to praenuntiant. 142. 160.

HAEMORRHAGIA NARIUM, describitur. 284 ad 285. 622.

I N D E X.

- — — — — *tamquam Februm Continuarum Symptoma, unde. 72. Et quomodo tractanda. 72 ad 73. Quo sensu Febris adnumeranda. 283 ad 284. Febris ut plurimum, in initio, prae se fert indicia, quae sibi per Nares viam facit. 284. In Variolis Pbremitidem levans, V. S. indicat. 157.*
- — — — — *quomodo Curetur. 284 ad 285. Remedia Interna. 284 ad 285. 622. Externa 285. 622 ad 623.*
- — — — — *in Febris non semper sistenda, verum saepe permittenda; & quare. 72 ad 73. Sistentia vulgo, in Febris Continuis, cur saepe non minus juvent, quam si gladio ignem extinguere satageremus. 72. In Variolis pessimis Vitrioli Spiritus usu, in Cerevisia tenui, coërcita. 239.*
- — — — — *recidivam singulis annis minuitur, si modo aestuet corpus. 284.*
- In Haemorrhagia Narium Catharticum, quandam exhibendum. 285.*
- — — — — *aeque ac Haemoptysi, calor & dolor sinciput torquent. 285. 622.*
- Haemorrhagia quaelibet immodica, nisi, ea sedata, Purgatio Leniens exhibeatur, recurrere solet. 73.*
- Haemorrhagiae Hystericam Adf. saepe invitant, ubi contrarium foret, si ejus fomes in materia aliqua involveretur. 401. confer. 397.*
- Haemorrhoidales Venae, in Podagrae irregularis Paroxysmorum intervallis, dolent. 440 ad 441.*
- Haemorrhoidum Dolor & Curatio. 619.*
- — — — — *Fluxus immodicus. 619.*
- Halitus Maligni Hystericæ Adf. non sunt causa. 401.*
- — — — — *Putridi, in Variolis Discretis, à materia purulenta prodeuntes, circa finem, Pustulis crustosis retropelluntur. 152.*
- Hauftus Emeticus. 56. 567. 574.*
- — — — — *in Febre Quartana, languentem sanguinis depurationem promovens. 96.*
- — — — — *in Haemorrhagia, Sanguinis impetum sistens, in Febris Continuis. 72.*
- — — — — *in Mictu cruento, unus & alter. 383.*
- — — — — *in Pleuritide essent. refrigerans, post V. S. exhibendus. 265. 582.*

I N D E X.

— *Paregoricus in Cholera, post ablutionem Stomachi.* 177. *Fortior ubi necessitas urget.* 604. *In Cholera, An.* 1676. 296. *In Choreia Sancti Viti, post Catharsin.* 527. 596. *In Colica biliosa* 210. *In Diarrhoea.* 185. 602. *In Dysenteria ex Torminibus ventris, in Febre Nova Epid. oborta.* 531. *In Febre nova hiemali, post Catharticum.* 522. *Post Emeticum in Febribus Continuis.* 58. 574. *Et Emmenagogus in Lochiorum suppressione.* 423. *Ad Tussim in Morbillis.* 198. *In Phrenitide* 70. *In Podagrae Inveteratae Paroxysmo, ubi Mortis metus ex recessu materiae.* 474. *In Variol. Regul. Confl. exhibendus, post plenam Eruptionem.* 155. *In Variol. Anomalis.* 238. *In Variolis Confluent, sexto die exhibitus.* 380. *In Variol. pessimis.* 238. *Post V. S. in Mictu, vel Sputo, sanguineo in Variolis Confl.* 552.

— *Purgans in Colica biliosa, ex quibus fiat.* 209. *In Dysenteria.* 183. *In Gonorrh. virulenta, plurimum conducens.* 333. *In Ileo vero.* 77. *In Peripneumonia notha.* 270.

— *ad Vomitum compescendum, in Corticis Peruviani usu.* 305.

Herbae Amareiscentes & acres, ad Podagram utiles, qua cautione usurpandae. vid. Vegetabilia ad Podagram.

— *Excalefacientes, ipsa hieme, calorem aestivum Sanguini communicant.* 457. *Si aestate usurpantur, praecaventur mala, quae à tempestate pendent; alias saepe nimis sero veniunt.* 457. *In Chronicis aequae ac Podagra, maximo aegrorum commodo adbibentur; hac cum differentia, quod in Chronicis Catharsis sit praemittenda.* 457.

Hieme exeunte, Podagrae Paroxysmus invadere solet. 440. confer 436.

Hiems rigidissima An. 1683, *ut nemo tum viventium illi parem, vel frigoris gradu, vel temporis tractu, viderat.* 517.

— *Dysentericis contraria.* 174. 201.

— *Morbos Chronicos potius gignit quam Aestas.* 465.

I N D E X.

Hirudines, in Febre nova Epidemica, Infantibus ad-
plicanda. 534.

HIPPOCRATES laudatur. 38. In Medicinae bo-
num quid praestiterit. 11. De Methodo medendi
laudatus. 314 confer 19. Medicae Artis Basin
quidnam posuerit. 19. Quamnam habuerit Theo-
riam. 19. 20. Eos reprehendit, qui plus Specula-
tioni, quam Naturae judicio, b. e. Observationibus
Practicis, sive Phaenomenis Naturalibus, ut & Ju-
vantibus & laedentibus, dare solent. 491. confer
490. Quomodo intelligendus, ubi, in Libro de
Irisca Medicina, ait, quod, quae de Natura à So-
phistis dicta aut scripta ad Artem Medicam minus
spectant, quam ad Pictoriam. 489 ad 491. De Mor-
bis Chronicis laudatur. 326. Ubi in Ileo Follium
usum, & in Cancro nihil agendum praecipit, non
minus de Medicina meruit, quam si pomposis Reme-
diis omnia implevisset. 34.

— Combustionem, in Podagra, ope Lini crudi,
ad dolorem mitigandum jam instituebat, uti in India
Orientali per Moxam, nec non in Europa, hodie
facere solent. 476 ad 477.

— Variolas non cognovisse videtur. 240.

Hippocratis & Veterum Aphorismi, de paranda ma-
teria Febrili ad Crisin per Sudores, Febris seu Mor-
bis Intercurrentibus adcommodari nequeunt, sed
aliis. 251.

Historia Morbi alicujus si diligenter perspecta habetur,
par malo remedium adferri potest. 18 ad 19. Sola
veram medendi Methodum indicare potest. 315.
confer 314.

— Morborum ad Praxin quam utilis. 17. Hacte-
nus in Sylvam immensam, sed fructu perexiguo,
quare excreverit. 14. Adcurrata deficit hactenus,
quia Symptomata haberi solent confusi Naturae, de
suo statu dejectae, effectus, quae vix adnotatione di-
gna videntur. 18. Ubi describenda, ad plura ad-
vertendum venit, quam vulgo putatur. 13. Quaeque
ad Quatuor reducuntur Capita. 13 ad 17.

— — Genuina ubi tradenda, 1. Morbi omnes
ad definitas & certas species revocandi: 2. Hy-
pothe-

I N D E X.

potbesibus sepositis Morborum clara Phaenomena, ac Naturalia utcumque minuta, adnotentur: 3°. Phaenomena naturalia seorsim ab Occidentalibus enarrentur: 4°. Anni tempestates huic illive generi faventes observandae. 13 ad 20.

— — Acutorum, ab Auctore, non tam ut metam figat, quam ut aliis animum addat, traditur.

32. — Hystericae Adfect. quare difficulter describenda.

394. — Naturalis pessime tradi solet, ut docet Verulamius. 12.

— Variolarum vera, earumque Methodus medendi, describenda, ex quonam Genere harum fieri debeat. 131.

Historia Singularis, seu Casus, Viri Cholera An. 1676. laborantis. 296. Baronis Annesty Colica biliosa laborantis & Narcoticis solis ab Auctore curati. 211. Pauperis Colicae biliosae doloris vexati, Equitatione sanati. 211 ad 212. Viri Hypochondriaci, tandem Diarrhoea colliquativa correpti, diuturna Equitatione perfecte curati. 414 ad 415. Viri, à Dysenteria acuta Constit. 1669, Methodo Auctoris curati. 185. Viri, Dysenteria Const. 1669 ad 1672, laborantis, & Methodo Auctoris, initio Constitut. instituenda, curati. 186. Foeminae Dysenteria inveterata laborantis, & curatae. 189. Juvenis Febre Acuta violenta, cum Petechiis & Mictu Sanguineo, An. 1681. laborantis, per Dr. Goodall Auctori communicata. 382 ad 384. Comit. Salisburiensis Febre Dysenterica laborantis, & curati. 195. Juvenulae Febre Dysenterica laborantis, Dysenteria jam prius adfectae, & curatae. 194. Pueri, Febre Epidem. An. 1674, laborantis, Auctoris Methodo curati; Et à Comate vel stupore, quo laborabat tempore restituti. 229. Dominae Febre Epid. An. 1675. laborantis, & Dejectionibus Symptomaticis adfectae, Methodo Auctoris curatae. 230. Pueri Febre Epid. & Pleuritide Symptomatica An. 1675. laborantis, & Methodo Auctoris curati. 246 ad 247. Foeminae nobilis, mortuae ex Febre maligna, Pestem Londinensem An.

I N D E X.

1665. praegressa. 121 ad 122. Juvenis, Febre maligna laborantis & post V S tantum validiore facta 541 ad 542. Juvenis Febre Pestilentiali laborantis, defectu Phlebotomiae copiosae, defuncti. 124. Juvenis Pestilentiali Febre laborantis, in quo leni excitato madore, Medicamenta diaphoretica, ilico retinebantur. 126. Medici Morrice, Febre Variolosa laborantis 168. Hydropicae ex incarceratione, ab Auctore curatae, notatu digna, tum ob copiam aquarum, quam diebus à Purgatione liberis reddebat; tum ob intumescentiam Abdominis, ex Hysterica Afectione excitatam; denique quod Vetula, Menstrua diu non passa, de novo eadem habuerit. 494 ad 495. Hydropicae, initio Auctoris praxeos, ipsius curae commissae, & Syrupo Spinae Cervinae curatae 487. Hydropicae Syrupi Spinae Cervinae ope pejus habentis. 487. Viri Hypochondriaci Colica, ad Iliacam accedente, cum Urina limpidissima, laborantis. 398. Viri Hypochondriaci fletus immodice. 399 ad 400. Comitissae Adfectu Hysterico, Calculum Vesicae simulante, laborantis, Narcotico curatae. 214. Viri ab Ileo, Auctoris Metodo curati. 534. Foeminae, cui, Lochiis ex Hysterica Adf suppressis, Auctor postquam sua Metodo nil profecerat, nulla Remedia amplius applicuit; atque Muliercularum tum consilio, V S in pede instituta, interit. 424. Maniae ex temperamento frigido, & infirmiore. 103. Foeminae Morbillis, calefacientibus exasperatis, laborantis, Metodo Auctoris curatae. 200. Infantium Morbillis An 1674 aegrotantium, & curatorum Metodo Auctoris. 232 ad 233. Viri, Mercurio sublimato corrosivo adsumto, solo Aquae, per superiora & inferiora injectae, usu, ab Auctore curati. 319 ad 320. Chirurghi, Venaesectione audaci ac liberali in Castro Dunstar, Milites à Peste sanantis. 119. Pharmacopolae Rheumatismo laborantis, & Diaeta ex Sero lactis absque V S. curati. 318 ad 319. Pueri Variolosi Metodo Auctoris, è Lecto nempe eximendo & Paregorica exhibendo, restituti. 373 ad 374. Foeminae nobilis Variolis Anom. nigris, Const. 1670.

I N D E X.

- laborantis, & Mensium profluvio tempore insolito adfectae, Auctoris Methodo felicissime curatae, mitesciente adeo Morbo, ut nec delirium adfuerit, & nigredine quasi depulsa, in flavedinem potius abierint Crustae. 205 ad 206. Filii Auctoris Variolis Anom. distinctis laborantis & Methodo Patris restituti. 206. Infantis Variolis Anom. nigris Const. 1670, cum Vesiculis in femoribus pessimi ominis, laborantis & extincti. 202. Infantium Variolis nigris pessimis laborantium. 239. Juvenis Variolis nigris pessimis, post computationem largam, laborantis. 238 ad 239. Juvenulae ex Variolis insigniter Confluentibus, undecimo die extinctae, primum V. S. saepe iterata à Rheumatismo sanata. 361. Juvenis à Variolis Confluent. Methodo Auctoris, integre ibi deducta, sanati. 379 ad 381. Juvenis Variolis Regular. laborantis, qui mortuus adstantibus visus, nudus mensae imponitur & resurgit. 158 ad 159. Variolosae ex Syrupo de Meconio pessime habentis, sed Laudanum cum levamine ferentis. 410.
- HOMO** variis malis obnoxius. 37. Ad ætatem suam pertingit spatium 21 Annorum. 80. Exterior uti conspicitur ex partibus sensibilibus, sic & Homo interior datur, spiritualis fabricae, rationis lumine tantum concipiendus. 395.
- Hooping Cough** seu Pertussis infantum V. S. juvatur, plus quam ullis Pectoralibus. 199 ad 200.
- Horae** medicinales, pro Remediis adsumendis, quales. 499.
- Humores** speciem quamdam contrahunt in corpore nostro, vel nimia in eo mora, vel constitutione aëris morbosa, vel contagio venenoso; unde Effectus cum essentia speciei istius convenientibus, sive Symptomata singularia, producuntur. 23 ad 24. Autumno sunt Viscidiores, quam vere. 83.
- Hydragoga** in Gonorrhoea virul. primaria sunt. 332. — varia. 488. 489.
- Hydrogala** in Colica biliosa, pro Potu, vel Cerevisia tenuis. 212. In Dysenteria. 184. In Febre Scarlatina Infantium, ubi Convulsiones vel Coma. 261. In Gonorrhoea virulenta. 335. In Mor-

I N D E X.

billis. 198. *In Morbillis Anom. An. 1674 pro Patu.*
 233. *In Tussi Epid. ubi Febris &c. adfunt.* 245.
In Variol. Anom. 236. *In Variol. Anom. grata &*
utilis. 204. 206. *Praesertim tempore Maturat.* 205.
In Variol. Anom. quatenus aestum fervidum tem-
perat, Salivationem insuper promovet. 204 & 206.
Finito morbo. 239.

Hydropici Juniores, *Aquis expulsis, aliquando robo-*
rantibus cur non indigeant. 498. Seniores, vel de-
 biles, roborantibus, post evacuatas aquas, opus ba-
 bent. 498.

— Tumores unum ex gravissimis Symptomatibus,
Intermitt. Autumnales, diuturniores, insequentibus.
 84 & 85.

HYDROPS omnem Aetatem & Sexum infestat: Foe-
 minas vero magis quam Viros. 482. 611. Tumo-
 re surarum, mane evanescente, primo cognoscitur;
praesertim in Viris; nam in Gravidis, vel in quibus
menstrua deficiunt, hoc fallit; & in Viris Asthma-
ticis, ab eodem derepente liberatis, itidem decipiet.
 482. confer 611. Hunc subsequitur Abdominis
 Tumor, aquae congios plures saepe continentis, à
 quibus Exomphalos. 482 ad 483. Qui vero Tumo-
 res Abdominis in Foeminis contingunt, ab excre-
 scentia Carnium in Abdomine; vel à flatibus;
praesertim in viduis, aut sero nubentibus, & gravi-
ditatis idea ipsis imponunt, ad hunc Morbum non
spectant. 484.

— Symptomata tria primaria habet; Dyspnoeam,
 Urinae paucitatem, Sitim intensam. 483. 499.
 611. Unde haec oriantur. 483.

— ubi adest, pro rato, quo partes obsessae tument,
reliquae gracilescunt. 483.

— necat, ubi Abdomine aquas non amplius conti-
 nere apto, nobilia viscera & vitalem arcem ipsae in-
 vadunt. 483.

— pro Causa habet Sanguinem debiliorem: cujus
 debilitatis Causa praesertim V. S. nimia; vel Mor-
 bus quidam diuturnior; vel liquorum spirituosorum
 ingurgitatio. 483. Testes Foeminarum alio modo
 adficiuntur hoc Morbo. 484.

I N D E X.

- pro Causa proxima habet *Aquas abundantes.*
497.
- Indicationes Curativas duas absolvendas ponit;
tum *Aquarum evacuationem*, tum *sanguinis robo-*
ris restorationem. 484 611. *Evacuatio*, prima
Indicatio, quomodo persolvatur & quibusnam mediis.
484 ad 497. *Purgantia quae*, & quando, eo inser-
vientia. 486 ad 488. 611. 612. *Per Vomitum &*
Secessum simul agentia. 488 ad 489. 496 612. *Cor-*
roborantia loco Evacuantium, quando. 496 ad 497.
Diuretica loco Purgantium & Emeticorum, quae &
quando. 497. 612.
- non semper curatur, licet utrique *Indicationi sa-*
tisfactum sit; sed ad supremum gradum proventus,
corruptis partibus, artis subsidium spernit. 500 ad 501.
Curationem tamen adgredi debet Medicus, & quare,
501. confer 502.
- *Aquis expulsis*, media parte tantum curatus erit:
hinc *secunda Indicatio per Roborantia*, tum persol-
venda, ad novum proventum praecavendum. 497 ad
498. 613. *Juniores hoc auxilio saepe non indigent.*
498. *Perficitur iisdem*, quibus in *Podagra*, paucis
additis. 498. 498 ad 499. 613. *Tum nullo modo pur-*
gandum. 613.
- *Purgantia validissima*, & celerrima, prae ce-
teris omnibus *Morbis*, postulat. 485 612. *Evacuan-*
tibus αὔω καὶ κάτω, quibusnam in *Casibus* non tantum
non juvatur, sed peior fit; verum, *sanguinem ac vi-*
scera roborantibus, & aëris mutatione, ac exer-
citio, tractandus venit. 496 ad 497 & 497.
- *Purgantibus solis*, non *Vomitoriis*, curandus ve-
nit, ubi collectio *Aquarum* non ingens. 496.
- qui vel *Pedes* tantum, vel etiam *Ventrem*, sed
modice, inflavit, non statim per *Cathartica & Eme-*
tica, sed calefacientibus & roborantibus curandus.
500. Et in eo casu cavendum ab omnibus *Catharti-*
cis, quae ilico tumorem recedentem revocant. 500.
- *Liquores tenues & refrigerantes* cur non ferat,
& è contra *liquores generosiores* tamquam efficax
medium admittat. 499. Pro Potu concedit *Vinum*,
ad roborandum; sed non adsumendum antequam me-
tus

I N D E X.

- tus* parum reclusi, & portae aquis datae fuerint 499.
Cerevisia generosior loco *Vini*. 499.
- *Topica* Medicamenta non plurimi facit. 501.
Unguenta è *Catharticis*, & *Vesicatoria* praeprimis, damnat. 501.
- Hydrops* ibi incipit, ubi desinit *Scorbutus*; quomodo hoc dictum intelligendum. 276.
- *ex* *Febris* Intermitt. Autumn. 98 *Februm* Autumn. Intermitt. Symptoma, unde enascatur. 99. *Juvenes* raro obsidet, nisi *Catharticis* accersita. 99. Si recens, *Aperientibus* & *Catharticis* facile curatur. 99. & 578. *Cathartica* vero ante discessum *Febris* frustra dantur: sed *Antiscorbuticis* expellitur. 99 & 578. 613.
- *Scorbutum* quo sensu aliquando mentiatur. 276.
- *ex* *V. S.* in *Podagra* mox à *Paroxysmo*. 446.
- *ex* subita *Spiritus Vini* interdictione, in ad-
 suetis, oriri potest. 271.
- *Testium* in *Foeminis* quid; & quomodo ab *Humorum* depravatione, ex *spirituum ætæ*, in *Hysterica Adf.* diuturna, oboriatur. 402. confer 484.
- Hydropicorum* sitis quomodo fallenda. 499 ad 500.
- HYPOCHONDRIACA AFFECTIO** in *Foeminis* *Hysterica* vocatur. 392. 395. 570.
- ——— *Splenis*, & *viscerum*, *Obstructioni* imputata, in omnibus convenit cum *Hysterica Adf.* *Uteri* vitio adscripta. 388. *Animi Pathemata* atrocissima fovet. 392 ad 393.
- ——— quae mala tum in *Corpore*, tum in *Anima*, excitet; vid. *Hysterica Affectio*.
- Hypochondriaci* quomodo sint animo constituti. 392 ad 393.
- Hypercatharses* saepe natae à *purgationibus* etiam lenitivis, quod *Medicus* non inquisiverit, utrum aeger facile aut difficile expurgaretur. 485. A *Purgantium* violentia, hodie non metuuntur, cum *Remedium* hic certissimum, *Laudanum*, habeamus. 486.
- Hypercatharsis* insanabilis ab *Unguentis* purgantibus, *Abdomini* illinitis. 501.
- Hypotheses speculationibus Philosophicis* innixae, quare omnino sint futes: illae vero, ex *Phaenomenorum*

I N D E X.

- rum naturalium & Practicorum Observatione natae, stabiles manent. 493. confer 15.*
- Hypothesis Philosophica, quaevis in scribenda Morborum Historia, seponenda. 15.
- HYSTERICA AFFECTIO Chronicorum omnium frequentissime occurrit, eorumque pars media est. 387 ad 388. Post Febres, Morborum frequentissimus. 353. In Maribus Hypochondriaca vocatur. 392. 395. 570.
- Uteri vitio ab Antiquis fuit adscripta: convenit in omnibus cum Afectione Hypochondriaca, splenis & viscerum obstructioni imputata. 388.
- Foeminas tamen multo crebrius quam Mares corripit; licet Uterus non peccet, ut voluit Antiquitas. 388. Ratio hujus datur. 395. Foeminis paucissimis, nisi laboribus adjuetis, parcit: Viros quoque sedentarios tentat. 388.
- quomodo corpus male adficiat, & conquasset, adeo ut instar aedis ruinas minitantis tantum corruat. 378 ad 392.
- Animam adhuc magis aegrotare facit quam corpus. 392. Cujus Aegritudinis ratio traditur. 392. ad 394. Desperationem de sanitate recuperanda solet in animum inferre. 392 ad 393. confer 390. Animi Pathemata atrocissima fovet. 392 ad 393.
- Frigus cadaverosum partium externarum, Symptomata praecedens, saepe habet. 391 ad 392. confer 396. 399. Et periculum non infert, nisi ab evacuatione enormi fuerit. 396.
- Diagnosin difficilem, prae ceteris quibuslibet Morbis, & perobscuram, habet. 387.
- Apoplexiam inducere potest; & in Puerperis, magna Haemorrhagia passis, vel partu laborioso cruciatis, vel animo commotis, satis frequens. 388. Calculum Renum aliquando, aliquando & Vesicae, exquisite simulat. 214. Flatus excitare valet hujusmodi, ut Abdomen, tamquam ab Aquis collectis, intumescat. 495. Flatus jam Acidus, jam Nidurosos, e ventriculo eructare cur faciat. 392. Lachrymas nunc, nunc risum, sine ulla causa, excitat. 392. 399. Lochiorum suppressionem cum di-
- ris

I N D E X

- ris & letalibus Symptomatibus, inducit. 421 ad 422. Quomodo occurrendum. 422 ad 423. Podagram, in Foeminis gracilioribus adolescentibus, vel constantioris aetatis, aliquando mentitur; nam vetulas tantum vel viragines Podagra infestat. 443.
- — Pulsum sanorum similem sistit, ut ut aegra strangulari videatur. 396.
- — Sudores nocturnos quomodo eliciat. 399.
- — Urinam limpidam tamquam Pathognomicum stignum habet. 392. 394. 570. Exemplum. 398.
- — Salivationem Mercuriali similem, quomodo excitet. 399.
- — varietate multiformi se ostendit, & nullum non aemulatur adfectum. 388. confer 394. Pro parte corporis quam occupat, Symptomata parti competentia statim producit; adeo ut Medico sagaci opus sit, ne ista, à Morbo essentiali hujus illiusve partis, pendere arbitretur. 388. 570.
- — Caput externum occupans, Dolorem vehementem in quadam parte pollice tegenda, Clavum Hystericum dictum, adfert, praesertim in iis, quae Chlorosi laborant. 389. Quid sit, iste Clavus, & quomodo fiat. 397 ad 398. 570.
- — Caput externum occupans, producit Apoplexiam; quae frequens in Puerperis, ubi sanguinis multum omisere, vel partu laborioso cruciatae, vel passione animi commotae fuere. 388. Producit spasmos persimiles Epilepsiae, qui Uteri strangulatus dicuntur; & describuntur. 389.
- HystERICA Adfectio partem quamlibet corporis, sive internam, sive externam, adficere valet. 214 ad 215. 391.
- — partes externas, ut Crura, Humeros, Manus, Maxillas, Tibias, occupans, nunc Dolores, nunc Tumores, excitat. 391. confer 389.
- — Dentibus non parcat, quos, nulla alia causa concurrente, crudeliter adficit. 321. 570. In Dorso dolorem vehementiorem aliquando excitat. 391. Intestina occupans Liarrhoeam excitat cum rejectione materiae viridis, sed sine dolore. 390. Colicam biliosam imitatur, ubi partes Colo adjacentes occu-

I N D E X.

occupat. 214. In Colon, & regionem Scrobiculo Cordis subtensum, impetum faciens, dolorem, similem Iliacae Passioni aut Colicae biliosae, infligit, cum vomitu enormi; subsequente dein lētero, Paroxysmum quasi solvente; accedente desperatione de recuperanda sanitate. 389 ad 390. confer 396. Fit praesertim in laxis, crudisque habitu, vel quae Foetus grandiores sunt enixae. 390. Hic Adfectus docet Morbum ex ἀλαζία Spirituum ortum. 396. Pulmones obsidens, Tussim Hystericam excitat, non adeo tamen frequentem, & pituitosas exagitantem. 389. In Renes incurans parit dolorem, Nephriticum Paroxysmum omnino mentientem, ut vix an à Calculo, an ab hoc Morbo, sit, nisi aliquando Vomitu materiae viridis, vel nota adfectione animi, distinguantibus, dignoscatur. 390. Ventrículum adficiens Vomitiones excitat, rejecta materia viridi, sed sine dolore. 390. Vesicam adficiens Calculum aemulatur. 390. In Vitales partes incidens Cordis Palpitationes excitat, praesertim in macilentis, vel Febre alba pallescentibus. 389.

—— ubi discesserit à parte adfecta, teneritudinem in ea relinquit, ac si ipsa verberibus fuisset petita. 215. 391. 570.

—— sive Vaporum, sive Convulsionum particularium partium, ratione agat, eodem modo solvuntur Phoenomena; & pro parte quam occuparit Symptomata, isti parti adcommoda, parit: unde plerosque Morbos homines vexantes simulat, quamvis sua Natura, unus idemque Morbus sit 214.

—— in Materiae viridis, Bili Porraceae similis, excretionem, tam αἷον quam κῆτω, aegros saepe incitat. 396. confer 389. 390. 397 ad 398. Hoc tamen, Morbum in humoribus, horumque acrimonia, residere non magis indicat, quam Vomitus persimilis, navigantibus in irrequieto mari, vel Infantibus in Paroxysmis Convulsivis, superveniens, illud indicaret. 396 ad 397. Nec magis sequitur quod viride est acre esse, quam quod acre est viride esse. 397. HystERICA & Hypochondriaca Adfectio non à Menstruo sanguine, aut semine, corruptis, balitus excitantibus;

libus; nec à Succorum depravatione; nec ab humoribus acerbis; nascitur. 401. Quod si verum esset Purgantia, Vomitoria, Haemorrhagiae & alia, quae Morbum invitant, potius eum fugarent. 401. confer 397.

————— *Causas Procatarecticas, seu externas, agnoscit, α. Corporis & animi motus vehementiores. 394. Sic & in Puerperis tenerioribus, nimis cito è lecto surgentibus, invitatur. 421. 422. β. Stomachi vacuitatem ab inedia. 394. Quae & à Carnium abstinentia saepe invitatur. 401. 471. confer 399. Unde & Carnium usus hocce Morbo affectos restaurat. 400. γ. Evacuationes nimias, sive Sanguinis, sive humorum per Emetica vel Cathartica. 394. Sic à Sanguinis jactura ingenti, corpus debilitante, excitatur. 495. Itidem Purgantibus allicitur. 494. 495. Sed violentius Vomitoriis advocatur. 494. Si vero Morbi fomes in aliqua involveretur Materia, tum Evacuantibus, ut Haemorrhagiis, V. S., Purgantibus, Emeticis, non invitaretur, sed contrarium foret. 401. confer 397.*

————— *ex Uteri procidentia, post partum laboriosiore. 427. Quomodo curetur illa Procidentia. 427.*

————— *Causas προγενένας seu internas efficientes ex Ἀταξία Spirituum Animal. in banc illamve partem, nimia copia, & nimio impetu, ruentium, unde tum Symptomata producuntur, deducit. 395 ad 396. confer 420. 421. 215. Et quod ab hujusmodi inordinato motu, potius quam ab humorum aliquo vitio, licet ipsos inficere valeat, producat Morbus, Causae occasionales probare videntur. 215. 401. Et Argumentis pluribus firmatur. 395 ad 401. Istius Ἀταξίας originaria causa debilior crasis Sanguinis. 416. Et praesertim debilior crasis, sive nativa, sive adscititia, Spirituum; unde facile dissipantur aut perturbantur hi. 395. 400. Eorum systemate fracto & debilitato. 425. 493. 536. Et hinc Hystericæ fere omnes de subsidentia Spirituum conqueruntur. 392.*

————— *ex Spirituum debilitate, non nativa, sed ad-*

I N D E X.

adventitia, oritur, si Mensium fluxus fuerit immodicus, sive in Puerperio sive extra. 425. 426. Quid agendum si in Puerperio. 425. Quid si extra illud. 426.

— — — *diuturna Humores corporis inficere valet, licet ipsa ex iis non immediate pendeat; eodem modo ac Quartana diuturnior. 401 ad 402. 403. Et quoniam Morbi ab hac humorum depravatione. 402.*

— — — *periculo per se vacat, nisi perversa cura exasperetur. 214. Hinc non letalis sua Natura, sed vi malorum subsequantium, aliquando necat. 422.*

— — — *curatur, imminuendo prius humores vitiatos diuturnitate Morbi, si aegri vires concesserint; tum corroborando Sanguinem, quae praecipua est Indicatio: sed si Symptomata, ut Dolores, Vomitiones, Diarrhoeae urgeant, nec inducias ferant, Anodynis sopiendum, priusquam aliquid peragatur. Symptomata leniri solent mediis, foetida exbalatione Spirituum impetum reprimentibus. 403. 570 ad 574. confer 573.*

— — — *V. S. & Catharsin quando exigat. 403. 570. 573. Chalybem, quandonam expostulet; & qua ratione bibe adsumatur. 404 ad 408. 571. Theriacam Andromachi non denegat pro roborando. 412. 573. Corticem Peruvianum auxiliatricem novit. 412 ad 413. 574. Foetidis quomodo delectetur; quoniam illa sint. 416 ad 417. Clysterum frequentiore usum renuit. 245.*

— — — *Chalybe si curari nequit, Aquae Minerales adeundae. 410. 572. Quae si necdum juvant, Aquis Sulphureis calidis utendum. 411. 572. 573.*

— — — *Lacte solo, omnibus aliis frustratentatis, saepe curata fuit, in temperamento bilioso ac tenui. 413. 574.*

— — — *levior, sine V. S. Catharsi, Chalybe, sed solis Pilulis Hystericis, saepe curatur. 409.*

— — — *extra Paroxysmum quomodo tractanda, ut causae originariae occurratur. 403 ad 414.*

— — — *in Paroxysmo quomodo tractanda. 416 ad 425. 573.*

Hy.

I N D E X.

Hystericæ aliquando ita abhorrent à Medicamentis Hystericis, ut ex iis in Vitæ periculum conjiciantur: quæ tum omittenda. 409 ad 410.

In Hystericæ Adfectionis Curatione quibusnam Formulæ Remediorum usus fuerit Auctor. 408 ad 409. 570 ad 574.

Hystericorum Adfectuum Classi Rheumatismus Scorbuticus fere referendus videretur, nisi ipsum remediis Hystericis minime cessasse comprobatum fuisset. 277.

I.

Talapa radix in Gonorrhoea Virul. sæpius sola Pauperibus profuit. 332.

Ichor in Gonorrhoea virul., qui mane præsertim, urinae ardore & stillicidio disparentibus, in summitate colis, digito compressi, guttatim adparet, non est à debilitate, ut vulgo putant, sed à reliquiis contagii, minima occasione, uti post nimiam potationem, exercitium validius, novas tragoedias excitantibus. 333.

— in Variolis Confl. loco Puris, si sanguis exæstuet, adparet. 371.

ICTERUS ex Colica Hysterica, nullis Catharticis, vel solo Rheobarbaro, curandus; & quare. 216. Si pertinaciter adhaereat, quomodo curandus. 216. 608.

— à lecto, nimis quam par est, abstinendo, in Febre Epid. An. 1673 ad 1675, aliquando, sed raro, & in declinatione Morbi, oriebatur; hinc tum potius lecto decumbat aeger; & quare. 225.

— ut Curetur. 216 ad 217. 609.

Idiosyncrasiae in Adfect. Hyster. Curatione, ratio habenda. 409.

IGNIS SACER qualis Morbus apud saniores Medicos. III. Fere ut Pestilentia invadit. 112.

— — Latinorum, Pestis imago non obscura videtur. III. Suspectus de malignitate Auctoribus, ut ex methodo tractandi liquet. 112. A Peste quomodo differat. 112.

— — Naturae ope discutitur in corporis partem quamdam externam, specie Tumoris (vel eo deficiente

I N D E X.

macula rubra Rosa dicta) ad alas & inguina, baud secus ac in Peste, sicque solvitur Morbus critice. III ad 112.

ILEUS seu Iliaca Passio quid sit, & quomodo fiat ex Intestinorum inverso motu. 75. 605. Hujus Inversionis causa duplex; vel Obstructio, scilicet, vel Irritatio. 76.

— duplex ponitur, verus scilicet, tum Iliaca Adfectio notha. 76.

Ileus verus tamquam Februm Continuar. Symptoma; quomodo excitatus. 76.

— — totius tractus Intestinorum, à Ventriculo, choream ducente, ad majora Intestina usque, inversum motum ponit. 76. Hinc Clysteres per Os rejiciuntur. 76 ad 77.

— — habetur Sydenhama, qui ex humoribus acris, primo Ventriculum invertentibus, nascitur. 76. Eum curandi Methodus nulla fere cognita Auctori habebatur. 76.

— — qua Methodo ab Auctore tractetur. 77.

— — ex usu Argenti vivi & Globulorum, plus mali quam boni accipit. 76.

— Colicam biliosam insequens. 208.

— à Calefacientibus, in Febre nova Epid. quomodo excitetur. 532 ad 533. Non ut de Torminibus ventris dictum (530), tractandus ac ipsa Febris: nam ultra unam V. S. progredi nequit Medicus, & Cathartica Emetica fiunt. 533.

— bicce curatur, si post V. S., Clyisma ex fumo Nicotianae exhibeatur, tamquam optimus. 533. Quo non juvante Purgans fortissimum exhibendum. 533. 606. Sublato morbo, quamdiu à Purgatione abstinendum. 530. Paregorica quando exhibenda. 534. confer 605 ad 606.

In Ileo vero, primo erit corroborandus Ventriculus, quam exhibendum Catharthicum, quod alias Emeticum fit. 77. 208. 605.

— — Catulus vivens nudo ventri quamdiu accumbendus. 77.

Iliaca adfectio Notha vocatur Sydenhama, illa, quae ab Obstructione fit; quia in hoc casu motus contrarius

I N D E X.

ingestorum, potius, quam intestinorum, est habendus. 76. Non totius Intestinorum ductus, sed illorum tantum, quae supra sedem Obstructionis sunt, inversionem ponit. 76.

— ab Hysterica Adfect. in laxis & crudis habitu, vel foetum grandiore enixis, Ictero quasi solvitur, subsequente desperatione de recuperanda sanitate. 389 ad 390. confer 396. Hic adfectus docet Morbum ex *ἐκράζια* Spirituum ortum. 396.

In Iliaca Passione Cathartica Medicamenta in Emetica transeunt, nec non Enemata. 77. 208. 605.

Imaginationis laesae per Cardiaca restitutae Exemplum. 103.

INDICATIONES CURATIVAE bonae, ac certae, non ex speculatione Naturae principii corporis, sed ex observatione exquisita *ὁμοιοπαθία* Morborum, & eorum quae ex Juvantibus & Laedentibus sequuntur, tum & Remediorum, atque Medendi Methodi, qua utimur, tandem inter se diligenter collatorum, petuntur. 492. Hinc ad Phaenomena Naturalia Morborum diligenter advertendo, maxime eliciuntur, & verae. 4. Adeoque Symptomatum peculiarium perceptione, deprehenduntur. 17. Et quidem ex minutissimis Morbi circumstantiis. 18.

— ex Causis conjunctis & proximis, quae solae à nobis cognosci possunt; non ex remotioribus, quae inscrutabiles, sunt mutuandae. 23. Quod demonstratur. 23 ad 25. confer 26.

— genuinas plus praestat solertes veros Medicos expiscari, quam Remediis excogitandis inbaerere. 33.

Indigestio illa Morborum Chronicorum quid sit, in corpore ipsam considerando. 455 ad 456. Quod Argumentis stablilitur. 456 ad 457.

— Humorū Podagrae primaria causa. 467.

Infantes Convulsivi Materiem biliosam viridem, similem isti Hystericarum, *ἄνω καὶ κάτω* rejiciunt. 396 ad 397.

— Corticem Peruvianum quomodo adsumere possint. 305.

— Evacuantibus vexati quomodo restaurandi. 406.

— Febre, sive Tertianā Autumnali, sive Quar-
tana,

- tana, laborantes, sanguine depuratione sua defuncto, sponte sanantur saepissime. 95. Et tenelli de Febre Quartana in cuneis saepe triumphantes jacent. 85.
- Purgantibus, in Tumore Abdominis, saepe repetitis, quamplurimi interempti. 407. Hujus Tumoris, & duritiei, medela, per Linimentum. 100.
- ubi Spasmi corripuntur, qui à dentitione non amplius procedere possunt, de Variolis, Morbillis, aut Febre Scarlatina, cogitandum. 368. 589.
- in Variolis multum dormiunt. 371. 372.
- — — Confl. quali sustentantur Diaeta. 156.
- — — — Diarrhoea adficiuntur, uti Salivatione Adulti. 137 ad 138. & 155. Diarrhoea tamen non ita certo ac Salivatio discruciat. 138. Licet certo satis. 156. 592.
- — — Discretis erupturis, Epilepticis Paroxysmis ubi adficiuntur, semper Variolae boni moris, & majores, indicantur. 132 ad 133. 589.
- — — — Sudoribus, ut Adulti, neutrquam vexantur. 132. 589.
- Infantum Febres Intermittentes cessuras, ex tumido & indurato horum Ventre, constat. 100 ad 101.
- In Infantibus V. S. aequè tuta, & necessaria, aliquando est, atque in Adultis. 199.
- Inflammatiō Tonsillarum vid. Tonsill. Inflamm.
- Inflammatiō specialis Variolas constituit. 143.
- in Variolis, in interstitiis Pustularum, octavo die incipiens, bonum; si cito recedit, malum. 134. 139.
- Infusum Corticis Peruviani, cum Vino Ren. 305. 577.
- Hujus ꝑiv, Corticis in substantia drach. unius virtutem continent. 305.
- Rad. Serpent. Virgin. contra Tertianas, cum Vino albo. 578.
- Infusio Croci Metallorum, in Hydrope, praesentissimum Medicamentum, in iis, qui negre purgantur. 488. Ad quam dosin, exhibenda & iteranda. 488. ad 489. confer 494. Quomodo operetur. 489. Quae nam ipsi Purgantia nonnumquam, & quando, admiscenda. 489.
- Ingravidatio saepe habetur, quod nil nisi vel Carneae excrescentiae in Abdomine, vel Flatus distendentes,

I N D E X.

- praecipue in viduis, vel sero nubentibus, sunt.* 484.
- Inquietudo, in Variolis Discretis, & Vigiliae, Pbre-*
nitidem minitant. 152. *Paregorica ibi indicantur, &*
juvant. 152.
- Insania ex Lochiorum suppressione, ab Hysterica Adf.*
in Puerperis teneris, nimis cito surgentibus. 421 ad
422.
- Intercurrentes Febres. vid. Febres Intercurrentes.*
—— *Morbi Acuti videantur Morbi Sporadici.*
- Interstitia Pustularum, in Variolis Discretis, die octa-*
vo, inflammantur, & colorem Rosarum Damascen.
aemulum exhibent; si è contra albescunt, malum. 134.
139. confer 237, 590.
- Intumescencia Faciei & Manuum in Variolis, frigore*
nimio decedit. 236.
—— *Faciei ac Manuum in Variol. nigris pessim.* 1674.
itidem salutaris. 239.
- Injectiones in Gonorrhoea virul. praesertim acres, ab*
Auctore non commendantur. 335.
- Inunctio in Lue Venerea ad Salivationem excitandam,*
ex quibus & quomodo, at quamdiu, fieri debeat. 338.
341.
- Julapia refrigerantia Salivationem in Febre Variolosa,*
inferunt. 163.
- Julapium in Apoplexia.* 697. *Cardiacum.* 567. *Ro-*
borans in Chorea Sancti Viti. 528. 596. *In Dysen-*
teria, Cardiacum. 184. *In Febre hiemali.* 506.
In Febre Tertian. dupl. corroborans. 93. *In Febre*
nova Epidem. unum & alterum. 523. *Ex Cortice*
Peruv. in Febre nova Epid. pro Infantibus. 535. *Ex*
Cortice Peruviano pro Infantibus in Febr. Inter-
mitt. 305. *Diaphoreticum in Pestilentiali Febre.*
125. *In Febre Contin. Variolos.* 166. *In Hae-*
morrhagia Narium quale debeat esse. 284. *In Hy-*
sterica Adfect 408. *Cardiacum in languore Febrili.*
63. *Ad Lochia suppressa ex Hysterica Adf.* 423.
Adstringens in Mensium Fluxu immodico. 426. *In*
Mictu cruento. 383. *Adstringens in Mictu sangui-*
neo in Variol. Confl. 552. *Perlatum.* 567. *In Pru-*
ritu ferino. 281. *In Rheumatismo refrigerans & in-*
crassans. 274.

I N D E X.

- Juscula Avenacea omnibus anteposit Auctor. 66.
 — — & Hordeacea in Febr. Contin. 64. 66.
 — — in Variolis Confl. 378.
 — — farinosa non carnea in Morbillis conducunt. 198.
 In Morbill. Anom. An. 1674 commendanda. 233.
 In Rheumatismo proponuntur, carnea rejiciuntur.
 274.
 — In Dysenteria, ex Ovinis carnibus. 184.
 — In Febr. Tert. duplici qualia exhibenda. 93.
 Jusculum in Cholera Morbo. 176.
 — Avenaceum in Podagra non regulari tempore Pa-
 roxyismi commendatur. 471.
 — — in Podagra, idem fere praestat, ac Lactis
 solius usus. 461.
 Juniores aetate Febrem Quartan. quomodo ferant. 85.
 Juvenes Athletico habitu, & Sanguinei, in Febribus,
 ilico Venae-sectione, ne periclitentur, indigent. 54.
 — diuturno morbo confecti, Pueri, Senes, Venae-
 sectionem in Febribus vetant. 54. Et quare 54.
 — Hydropem sibi, in Febribus Autumn. usu nimio,
 & inconsulto, Catharticorum, accersere possunt. 99.
 — Podagra genuina non adficiuntur; licet qui ex Po-
 dagricis nati, illa aetate aliquid praesentiant. 444 ad
 445.

K.

D. K. Endrink Auctori amicissimus. 428.

L.

- Lachrymae ex Hysterica Adf. sine ulla saepe causa.
 392. Etiam in Viris. 399.
 — In Morbillis certissimum horum ingruentium sig-
 num. 196.
 Lac Cerevisiatum, vid. Zythogala.
 — crudum tepesactum, in Dysenteria quando exhi-
 bendum. 187.
 Lactea Dieta in Hysterica Adf. quando usurpanda, in
 temperamento bilioso & tenui; & ubi Narcotica sae-
 pus repetita; ubi recidiva fit Colicae Hyst. non amplius

I N D E X.

- juvant. 413. In quibusnam non conducant. 414. In Podagra 460 ad 461. Quia ratione magis obest, quam prodest. ibid.
- Lactis Natura & Proprietates, respectu Nutritionis & instaurationis. 413 ad 414.
- Lactis ferum vid. Serum Lactis.
- Laudanum nimis repetitum Digestiones vitiat, & Functiones naturales debilitat. 418. Ubi frequentius exhibetur, intra singulas doses, tantum spatii interjiciendum, ut quid prior praestiterit, ante noscamus, quam aliam repetamus. 418. Ejus Usus non immediate Nervis nocet. 418.
- ad Corticis Peruviani vim purgativam sistendam. 303. In Infantibus. 305. Dysenteriam ex Formicibus ventris, in Febre nova Epid. obortam celerrime, & certissime sistit. 531. In Dysenteriis Epid. prius Evacuaciones instituendae. 532. In Hypercatharsi, & nimia purgatione, certissimum est Remedium. 486. In Hystericae Adf. Paroxysmo, ubi dolor urget, quam cum circumspectione exhibendum; & an ipsi Evacuaciones praemittendae vel non, & quando. 417 ad 418. confer 418. 573. Ubi vomitus enormis, ilico exhibendum, pro ratione Symptomatis. 418. & 418 ad 419. Exhibitum semel, continuandum in ejus usu, donec Symptoma debellatum; sed interim Evacuantiæ nulla adhibenda, ne motu excitato Symptomata revocentur. 418. In Nephritico Paroxysmo post V. S. & Enema. 559. In Podagra inveterata, si dolor intolerabilis. 476. In Podagrae inveteratae Paroxysmo, ubi Mortis metus ex recessu materiae. 474. Podagrae Paroxysmum à Purgantibus oboriturum reprimat: Quod Auctori in mentem nondum venerat, dum Tract. de Podagra scripsit. 556. Ad Vomitum compescendum in Corticis Peruviani usu. 305.
- Laudani liquidi Auctoris descriptio. 185. Quare aliis formis sit praeferenda. 185 ad 186. Hujus guttae xvj idem valent ac Syrupi de Meconio ʒj. 376.
- Laudanum liquidum, ad Diarrhoeam in Salivatione Mercuriali. 339. In Variolis ad Epileptic. adfectus Infantium. 368.
- — in Infantibus dosis. 363.
- Laudanum solidum Londinense, quare anteponatur Lau-

I N D E X.

- Laudano liquido, & Syrupo de Meconio.* 552. *Illius*
dosis. 552.
- Laudano liquido Auctor tandem anteponit Syrupum de*
Meconio, in Variolis. 372. *Laudanum liquidum ta-*
men propinandum, si Syrupi frequentior usus nauseam
creaverit. 376.
- Lecti calor non prodest in Ufu Corticis Peruviani pro*
fuganda Febre. 481.
- *Febres Intermittentes in Continuarum*
speciem transmutare valet. 298. 304. *Et Corticis Pe-*
ruviani salutarem effectum turbat. 304.
- *nimius in Febre Erysipelatosa rejicitur.* 280.
- *quomodo sanguinem exagitet, & in caput*
mittat. 525.
- *in Variolis Morbum ferociorem reddit.* 269.
- Lecto in Angina quotidie abstinere quare debeat aeger.*
 283. *In Comate Febrili abstinendum, vel cum ve-*
stibus incumbendum. 526. *In Haemorrhagia Na-*
rium, quotidie per horas aliquot abstinendum. 284.
- *Defixi aegri, Febribus continuis laborantes, post*
Purgationem adsumtam, non amplius detineantur. 68.
Ex eo surgendum quotidie in Febre Epid. An. 1673
ad 1675, & si debilitas vetat, vestibus indutis, ei
incumbendum, capite elato. 225. *Si nimis tamen ab-*
stineant, praesertim in declinatione Morbi, quid fiat.
 225. *Hinc caveant, ne nimis pro una vice surgant.*
 225. *In Febre seu Nova Epidem. incarcerandi ae-*
gri; Non sine periculo etenim detinentur in eo. 519.
confer 506. 507. *Miliares eruptiones exinde nascun-*
tur. 520. *In Febre Scarlatina perpetim non adfiga-*
tur aeger. 261. *In Febre Variolosa non continen-*
dus aeger. 166. *Licet Sudoribus aeger vexetur.* 167.
Foemina ilico addicenda simulac Lochia suppressa.
 423. *In Mictu Sanguineo abstinendum.* 382. *In*
Morbillis quando & quamdiu aeger adfigendus; non
tamen praeter modum tectus sit. 198.
- *in Morbillis An. 1674 addicebantur.* 232. *Inde-*
sinenter adfigi, praesertim aestate, in omnibus Mor-
bis inflammatoriis, per V. S. & refrigerantibus, cu-
randis nocuum. 166 ad 167. *In Phrenitide instante,*
vel jam calefacientibus invitata, in Febre nova Epide-
mica,

I N D E X.

- mica*, abstinendum, vel cum *Vestibus* decumbendum. 526. In *Pleuritide* quotidie, pro *Viribus* eximendus aeger; quod plurimi momenti, quin alias *Medicamenta* vix proficiant. 266. In *Pleuritide*, praesertim aestate non continendus aeger. 166 ad 167.
- In *Rheumatismo*, praesertim aestate, non continendus aeger. 166 ad 197. Sed aliquot horis de die abstinendum. 274. Abstinendum in *Tussi Epid.* quotidie ubi *Febris* &c. adsunt. 245.
- in *Variolis* primis diebus *Lecto* non adfigendi aegri. 360. 151. Et illi non addicendus aeger ante *Eruptionem Pustularum*, & priusquam hae integre in conspectum dederint. 354 369. *Lecto* ante diem quartum pertinaciter addicere aegrum, aequè malum, ac intempestive *Cardiaca* ingerere. 149 ad 150. Junioribus praesertim, nimis cito illi adfixis, *Symptomata* letalia, ut *Mictus Sanguineus*, *Maculae purpureae*, oboriuntur. 150. Sed eo primis diebus abstinere *Maculas purpureas* & *Mictum sanguineum*, praecavet. 366. confer 150.
- in *Variolarum* initio, quibusnam *Symptomatibus* praesertim abstinere cogatur aeger. 369 ad 370. Quid tunc agendum. 370.
- in *Variolis* abstinendo primis diebus, *Eruptio*, negari nequit, utcumque impeditur; quae tamen sufflaminatio, & *Symptomata* inde sequentia, tutius feruntur, quam mala, ex *Pustularum*, & inde subsequentis *paris* abundantiam oboritura. 362. confer 363 ad 364. 369. *Lecto* in *Variolis* adfigere aegros *Incautioribus* necesse videbatur ideo, quia *Judores*, ipsi proclives manantes, *Febrilem* aestum levabant; quod tamen ipsum letalitatis saepe causa fuit. 363 ad 364.
- in *Variolis*, post *V. S.* aegrum committere pessimum. 361.
- in *Variolis* quo die addicendus aeger. 150. 257. 354. 69. 594 ad 595. In *Variolis*, initio, etiam ante *Eruptionem*, quandoque addicendus aeger 369. *Infantes* primis diebus tutius committuntur, ubi *Convuls.* praecedunt; quia post eas raro multum confluunt *Variolae*. 368 ad 369.
- — commissi qua ratione ibi se gerere debeant, respectu

I N D E X.

*pectu motus vel quietis, copiae stragulorum, atque
judoris. 379. 594 ad 595.*

— *In Variolis Anomalis Discretis, quandonam
addicendus. 206 Quare addicebatur. 236. Lecto
quandonam adjudicandus in Variol. Anom. nigr. pes-
simis. 238.*

— *in Variolis Confl. primis diebus, non adfigendi
aegri. 360. 362. 363. 364. 366. Et ubi, initio, eas
Confluentes fore praevidemus, non nisi nocturno
tempore committendus aeger; & quare. 370. Atque,
ut minori copia prodeant, & coeant, non nisi Sexto
die ab invasiane, aegrum addicendum, quomodo Na-
tura digito monstret. 357. 371. 548. Nec abstinere
die sexto aegri amplius valent. 380. A die sexto
in eo se contineant, usque ad decimum septimum. 594.
ad 595. Infantes in Cuneis nunc jaceant, nunc istinc
auferantur. 156.*

— — — — — *aeger adjudicandus, tam ad
promovendum manuum & faciei Tumorem, quam Pu-
stularum elevationem &c. sed modice tegatur, & cor-
pus hinc inde transferat, ad Sudores vitandos, prae-
sertim exeunte morbo, adpetente jam Febre Matu-
rationis. 153 ad 154. confer 595.*

— *in Variolis Discretis oborituris, an primis die-
bus abstineant vel non, idem erit. 364.*

*è Lecto surrectionem quaenam contra indicant. 369 ad
370.*

*in Lecto decubitus nimius Pustulas Variolarum pejo-
res reddit. 151 ad 152.*

*Lectuli, initio in Variolis, nimius usus quomodo Mor-
bum exacuet, & Pustularum numerum adaugeat.
150. 359.*

*Lectulus in Podagrae inveteratae Paroxysmo Exercitii
defectum aliquatenus supplet. 473. Quandonam, Ex-
ercitio dimisso, aeger in eo fovendus, adbibita tenui
Diaeta. 472 ad 473. Quandonam vero ipse ille De-
cubitus enecat. 473.*

*Lectum Podagrici hieme mature petant. 466. Hoc
enim, bruma praesertim, Solis vicem gerit. 466.*

— *Puerperis tenerioribus quodnam emolumentum adfe-
rat. 422.*

I N D E X.

- LEPRA** Morbus est ex iis, qui olim exstiterē, jam occiderunt, vel aetate confecti exolevere, & raro comparent. 241. Apud Medicos depingitur, ac si esset Lues Venerea, respectu crustularum latiorum partes occupantium. 331.
- Lienis regio Infantum**, in Febr. Autumn. intumescens Febris fugam praenunciat. 100 ad 101. Intumescētiaē hujus descriptio. 101.
- Linctus in Febre Hiemali**. 506. In Pleuritide essentiali. 265. 582. In Tussi. 630. Incrassans. 568. Ad Tussim in Morbilis. 198.
- Lingua nigra & sicca in Febr. Contin.** 1661 &c. 51. In Febre Hiemali alba. 506. Arida, si male tractetur. 506. In Febre nova, hiemali, quomodo se habeat. 510. In Febre Variolosa qualis. 162 ad 163. & 169. In Febre Variolosa à Regimine calido quantum mutata. 169. In Variolis Regularibus incipientibus similis ac in Febre Variolosa. 163. sed vide 162 ad 163.
- Linimenta in Hydrope**, Abdomini illinita ad discutendum, nec obsunt, nec prosunt. 501.
- Linimentum in Pleuritide ad latus inungendum**, superimponendo Brassicae folium. 265 ad 266. 582. In Pruritu ferino. 281. 586. In Rachitide. 100 621. In Tumoribus Abdominis Infantum, ex Rachitide vera, vel ex Scrophulis. 406. Hoc etiam Axillis adfricandum. 407. Ad Ulcus Glandis, vel Praeputii, & quousque creans. 337. 615.
- Linteamina Lecti**, pro Phtibificis Equitantibus, calefacta esse debent. 416.
- Linum crudum in Podagra ad partem adfectam leviter ustulandam**, idem praestabit ac Moxa. 477.
- Liquor in Febre Erysipelatosa parti laesae adplicandus**. 280.
- **niger in Variolis Confluent**, loco Flavi humoris, si sanguis exaestuēt effluit. 371.
- Liquores generosi in Hydrope**, modo non sint Spiritus destillati, Morbum incipientem saepe soli curant, praesertim si Aromaticis impraegnati fuerint. 499. 613. Liquores refrigerantes & tenues, licet aegris ob sitim grati, quare non concedendi. 499. Et si eorum

- eorum usui indulgendum sit, parce iis utendum. 499.
- Spirituosi in Tussi Epid. 1675. vitandi. 243.
244 247.
- in Variolis Anom. temperantes, & Salivationem promoventes. 204. 206.
- Lochia supprimuntur per Hystericam Adfect. in Puerperis tenerioribus excitatam, quod nimis cito, è lecto surgant. 421. confer 422. Suppressa per Hystericam Adf. dirissima Symptomata, cum magno vitae periculo, inducunt. 421 ad 422. Quomodo occurrendum. 422 ad 424. confer 610 ad 611. Quibus Indicationibus tum satisfaciendum. 522. Medicamenta fortiora non usurpanda, nec in mitiorum usu perseverandum. 422 ad 423. Ubi Emplastro, Emmenagogis, Purgativis, Enemate, adplicatis, non redeunt, nihil amplius agendum; sed tempori res committat prudens Medicus. 423 ad 424.
- Lochiorum fluxus nimis quomodo sistendus. 610.
- Lock (Johannem) Elogiis quibusnam dignum censuerit Auctor. 8.
- Lucianus in Τετραποδάγρη Podagrae Personam introducit eos adloquentem, qui Arcana habere jactant. 478. Tum & eos, qui cum eo Morbo diu conflixere. 479.
- LUES VENEREA, ex India Occidentali; An. 1493. primum in Europam adpulsa, antea cognita non erat. 327. Endemius Morbus Americanis putatur: sed Auctor potius è regione aliqua Nigritarum Guineae conterminorum ortum putat; quia Morbus illis populis, Luis nostrae simillimus, & forte idem, Yaws dictus, Endemius est. 327. Hinc Hispani in America videntur hanc contraxisse ex Africanis ibi delatis. 327 ad 328.
- — non ea celeritate ac ante grassatur; quod si foret, extincta brevi esset Gens humana, vel in Nosocomiis langueret. 328. Sed instar Vegetabilis transplantatae, Europaeo solo non laetata, languet indies. 328.
- — in initio Symptomatis quibusnam prodierit. 328. Gonorrhoeae virulentae specie, ulcusculis in pudendis aliquando concomitantibus, à centum retro annis, se primum ostendit; per quam, ni virus probe ejiciat, sanguinem inficit. 328.

I N D E X.

- — — propagatur vel per generationem; vel per Contactum, quod aut lactatione; aut concubitu in eodem lecto, praesertim in Infantibus, raro in Adultis; tum coitu, fit. 328.
- — — oritur saepe à Gonorrhoea virul. diuturniore; vel à Materia virul. adstringentibus intempestivis coërcita. 330. 336. Facile illos aegros adoritur, quorum corpora, ubi Gonorrhoea laborant, Catharticis fortius obfistunt. 334.
- — — Crustulas & Porrigines in variis partibus, sed flavescentes, & aliquando latiores, uti Lepra describitur, habet. 331. Et quo majori copia adsunt, eo dolores in corpore minores. 331. 616.
- — — Dolores, in initio, quosnam, ejus praesentiam designantes, habeat. 330 ad 331. Dolores, progressu temporis, quales habeat. 331. 616.
- — — Exostoses, excrescentiis in tibiis Equorum similes, habent. 331. 616. Ulcera Phagedenica, temporis progressu, quatenam, & ubi, habeat. 331. 616.
- — — Symptomata quatenam in summo gradu habeat. 331. 616.
- — — cujus Naturae, quam essentialem vocant, sit, ignorat Auctor. 331. Videtur inflammationis particeps. 331.
- — — quomodo Curanda veniat, nonnulli indicare aequum non aestimant. 426. Auctor contrariae est sententiae. 326 ad 327.
- — — Vacuantibus curari vult; qualem quoque vim possident, quae huic curandae primaria. 331 ad 332. Et ut à Gonorrhoea adhuc longe distat, sic Evacuatio qua haec ejicitur differre debet. 332.
- — — per Salivationem ab Hydrargyro tantum extirpari posse, ubi confirmata, putat Auctor. 337. Haec autem quomodo instituitur. 338 ad 345. 616 ad 617. Si Gonorrhoeam comitem habet, prius Salivatione tollenda Lues, tumque Gonorrhoea facilius curatur. 343.
- — — Specificum nullum habet Remedium, cujus ope sine evacuatione curetur. 332. Hincque sudorifera quaelibet aequae valent ac Ligna illa exsiccantia: Et si aliud Medicamentum daretur, quod Saliva-

I N D E X.

- livationem moveret, pariter ac Mercurius ad sanan-*
dam Luem valeret. 332.
 — — — *quare in Gallia facilius sanetur, quam in*
Anglia. 344.
 — — — *non sanatur Mercurii aut Sarsaparillae*
virtute specifica, sed vi evacuandi. 114 ad 115. &
332.
 — — — *Recidivam unde habeat. 340.*
LUMBAGO RHEUMATICA *Rheumatismi species,*
est, licet vulgo non credatur. 273. Describitur. 273.
Ejus Curatio eadem ac Rheumatismi. 273. &c.
 — — — *Nephriticum Paroxysmum mentitur, ex-*
cepta vomituritione. 273. Ejus dolor imponit Medi-
co tamquam Sabulum vel Calculus adesset. 273.
 — — — *causam materiam Rheumatismi inflamma-*
toriam, eas solas partes urentem, adgnoscat. 273.
Luxus Animo & Corpori quantum laedat. 463.

M.

- M***acula Gonorrhoeae virul. initio, vid. Pustula.*
Maculae in Febre Scarlatina, quales & ut à Mor-
billis differant. 260.
 — — — *purpureae, unde. 540.*
 — — — *& Petechiae, tum Virium subita pro-*
stratio, signa habentur Malignitatis, quae Phaeno-
mena solvuntur ab Auctore. 540 ad 541.
 — — — *Febrium augentur Calefacientibus, &*
contra. 249.
 — — — *In Febre nova, Hiemali, à Calefacien-*
tibus. 520. 525.
 — — — *In Febre Scarlatina, quando. 360 ad*
361. 366.
 — — — *In Febre Variolosa, Ptyalismo dispa-*
rent. 169.
 — — — *In Morbillis quando. 360 ad 361. 366.*
 — — — *In Morbillis V. S. & refrigerantibus su-*
blatae. 200.
 — — — *Pestis sub adventu. 540 ad 541.*
 — — — *In Peste praesentanei interitus nuntii, ra-*
ro sine Febre contingunt. 109.

In

I N D E X.

- In Peste vera Bubonibus retrocedentibus
succeedentes, certissimi mortis indices. 116.
- In Peste ob V. S. non satis iteratam, cur
erumpant. 124.
- In Variolis, interspersae Pustulis, Mor-
tis praenuncia, aequae ac in Peste. 141. 355. 551.
Confluentes ut plurimum comitantur. 355.
- In Variolis Confl. ubi Mictus sanguinis
vel Sputum sanguineum, adesse solent. 551. Aliquando;
vix adhuc adparentibus, vel paucis modo, Variolis, com-
parent, & praematuram Mortem accersunt. 355. In
Variol. Confl. An. 1681. Eruptionem saepe praevenie-
bant. 355.
- & Mict. Sang. in Variolis unde. 360 ad
361. 540 ad 541. 551. Causa harum vel Constitu-
tio aeris favens. 141. 355. Vel à Lecti saepe ca-
lore; praesertim in junioribus. 150. Vel ex Regimi-
ne calido. 160. 355. Tum ex Sanguine inflamma-
to. 540. In Variolis à Regimine calido, praesertim
aestate, & in Juvenibus. 359. Quomodo fiat. 359
ad 350. In Variolis An. 1681. ex siccitate Anni in-
audita. 355. Avertuntur V. S. tempestiva; Vel Re-
gimine temperato. 160. 366. 541.
- & Mictus Sanguineus, Regimine tem-
perato, non curantur amplius, ubi jam adsunt. 360.
- rubrae, in Morbillis, unde. 196.
- Cutis aequabilitatem nulla
eminentia sensibili transgrediuntur. 196.
- quandonam recedant. 197.
- Magnitudo Morbi, in Variolis Confluentibus, pro
quantitate, & more, Variolarum, quae Faciem;
non quae reliquum corpus, obsident, aestimari de-
bet. 137. 591 ad 592.
- Malignitas in Morbis, quid. 247 ad 250. confer 540.
In Epidemicis plerisque satis conspicua, & cum Vete-
ribus tum etiam Neotericis notata, quomodo ab Au-
ctore intelligatur. 247 ad 250. Hujus quatenus si-
gna haberi soleant. 540 ad 541.
- Morbi non in omni specie per Sudores eliminatur,
licet in Peste propter subtilitatem partium fieri queat;
nam in Morbis ubi sunt minus subtiles, & crassiori-
bus

I N D E X.

- bus inviscatae, Diaphoreticis adgravantur mala. 248. Quaelibet in Morbis, Evacuatione eadem, qua Morbus ipse Epidemicus, cui inhaeret, tollitur; sive id fiat per Sudores post concoctionem, ut in Autumn. Intermitt. vel Continuis; sive per alias vias ut in Variolis per Abscessus; sive per Artis praesidium Evacuationes fiant. 249 ad 250.*
- *Morborum in quibusnam partibus, quae in propriam indolem, illas quae obsistunt inflectunt & adsimilant, consistat. 248.*
- *aliquando plus à Therapeja perperam administrata, quam à venenosa morbi indole, proficiscitur. 66 ad 67. 106. confer 506. Hujus rei ratio. 106.*
- — *per Sudorifica, aliaque calida Medicamenta, nonnumquam augetur. 248. 540. Et saepe contemperantibus edomatur. ibid.*
- Malignitatis notio, vel verbum, ab hominibus inventum, ipsis, Pyrii pulveris inventionem, letalius fuit. 540.*
- *praesentiam Medici petunt vel ex Maculis purpureis & Petechiis, vel ex Virium prostratione, ubi Febris Symptomata non vebementiora. 540 & 541.*
- Malthus, Pharmacopola, Rheumatismo laborans, Sero Lactis curatur. 318 ad 319.*
- Mane corpus magis firmum & robustum cur sit. 466.*
- MANIA communis. 103. 625. In Vegetis hominibus oritur. 103. Causa ejus nimis exaltata & vivida sanguinis crasis. 102. 625. Curatio hujus diversa longe ab illa alterius speciei à debilitate. 103. Quomodo instituenda. 103 ad 104. Abolvitur α. Evacuantibus, ut humores à capite derivarentur. 103 ad 104. 625 ad 626. Sed β. Quae Cerebrum ac Spiritus roborant non omittenda. 103. Hinc Roborantibus utendum. 104.*
- Mania peculiaris ac sui generis, à debilitate, post Febres Intermittentes, Quartan. praesertim ex perversa medela, Evacuationibus nempe, nimis diu protractas, aliquando nascitur, in Stultitiam nonnumquam degenerans. 84. 101 ad 102. 625. Hujus apud Auctores nulla mentio. 102.*

Ejus

I N D E X.

Ejus à Mania communi differentia respectu causae plane oppositae. 102.

Evacuationes, ut V. S. & Catharsin, uti alia Ametitiae species, non fert. 102. Verum ab illis vires sibi acquirit. 101. Imo ex solo Enemate è Lacte Saccharato fere sanata recrudescebat. 102.

Ejus curandae Modus. 102 ad 103. & 625. Metus hic à Febre, ob Regimen calidum, vanus. 102. Quomodo aliquando pro ratione Virium incrementi recedat. 84.

Mania particularis altera, debilitate, febribus non progressis, ex frigido, & infirmiori, temperamento. 103. Curatur eadem Methodo ac altera particularis species. 103. Exemplum in Gravida. 103.

Manna quid sit. 554 ad 555. Lithontriptica vi quare prodita existimetur ab Auctore. 554. In Calculo purgans lithontripticon; in Podagricis tamen non innocuum, nisi insuper Paregoricum adsumatur. 555. 556.

— *quomodo adsumta in Mictu Sanguineo à Calculo, ab Auctore. 555 ad 556.*

— *in Aquis Mineral. Catharticis adsumta, in Calculosis, quomodo noceat. 558. Cum Sero lactis & Succo Limonum, in Calculo, usurpatur ab Auctore. cum levamine. 555. Et ad menses singula hebdomade iteratur; dein bis in septimana adsumitur. 555.*

Manus, in Variolis Confluentibus, intumescere solent, cum Faciei tumor & Salivatio cessant. 138.

Mapletoft Med. D. Auctoris in medendo socius. 240.

Mares Hypochondriacae Affectiōni minus obnoxii sunt quam Foeminae. 388. Ratio hujus redditur. 395.

Martialia vid. Chalybeata seu Chalybs.

Materia Febrilis in Intermittentibus quando adgregetur. 302.

— *excreta post febrilem commotionem, vitiosa esse potest, licet Sanguis antea bonus. 53. Expellitur quoque, quia Natura ejus consortium ferre amplius non potest. 54.*

Materiae Febrilis concoctionem promovere quid, re ipsa sit. 62.

— — *concoctae signa post dies tredecim vel quatuor.*

I N D E X.

- tuordecim adparent. 316.*
- Materia Medica cur adeo immensa. 14 ad 15.*
- *Morbi in Podagra irregulari, in Paroxysmorum intervallis, numquam perfecte dissipatur. 440.*
- Materies viridis Bili porraceae similis, in Hyfterica Affect. saepe rejicitur. 389. 390. 396. 397 ad 398. Et licet Purgantibus fuerint deterfa intestina, tamen Paroxysmo ingruente, talis subsequitur materies: imo quo frequentius haec fuerint exhibita, uti & Vomitoria, eo uberius istius materiae seges. 397.*
- Maturatio Variolarum Discretarum Regular. octavo die incipit, & quibusnam cum Symptomatibus. 133. ad 134.*
- Maturationis Febris seu Secundaria vel & Putrida dicta, in Variolis Confluent. 154. 204. 545.*
- Meatus caeci, ex Abdominis cavitate in Intestina dantur. 489.*
- Medendi necessitas, ante secula, uti jam cur habita. 10.*
- Medica Ars, vid. Ars Medica, vel Medicina.*
- Medica Praxis si scribendi vel docendi ordinem respicias, ex Hypothesibus orta licet videatur; nihilominus ipsae Hypotheses, si modo Regulae certae ac solidae fuerint, Praxi originem debent; quod Exemplo confirmatur. 493.*
- MEDICAMENTA** *praestantissima à Natura praecipuas vires accipiunt, quum ipsa illas suo igne elaboraret, atque evebat; quod docent Cortex Peruvianus, & Opium. 404 ad 405.*
- *Specifica quaenam intelligenda juxta Auctorem. 27 ad 390. Quo simpliciora eo meliora. 452. Specifica nulla, uno Cortice Peruviano excepto, cognita. 29.*
- *ad Morborum magis insignium curationem, in patrio cujuslibet solo, data, verosimile videtur. 31.*
- *ex Plantis desumpta, reliquis, uti ex Animalibus nimis naturae nostrae similibus, vel ex Mineralibus nimis distantibus, palmam praeripiunt. 30. Ex alia Tribu desumpta prodesse tamen possunt. 31.*
- *simplicia adeo tradit Auctor, ut ad Materiam Medicam vix possint referri; & ab Hippocratis Methodo*

I N D E X.

- in eo non deflectit. 33 ad 34.*
- *simpliciora à levioribus tantum ingenius vilipenduntur. 319.*
- *vilissima quoque habita Hominibus, ab Orci faucibus liberandis, quomodo inservire queant, si Medici solertia dirigantur, Exemplo comprobatur. 319.*
- *optima Chemicorum nimis officiosa horum sedulitate enervantur saepe. 404.*
- *calidiora, in Febris Continuis, quando concedenda. 61. & vide 62.*
- *Concoctionem Materiae febrilis promoventia, Medicis dicta, non intelligit Sydenham. 62.*
- *Refrigerantia & Clysteres in causa aliquando sunt, quo minus Despumatio Februm spatio 336 hor. b. e. 14. dierum, persolvatur, sed in longum evagatur. 89.*
- — *Febrim Continuum, ad diem decim. quart. soluturam, in vigesimum diem & ultro, protrahunt. 62. 67.*
- *Hysterica roborantia. 206 ad 207. Hysterica foetida quatenus dicantur. 403. 416. Dum roborantia adbibentur interim exhibenda. 307*
- — *Quaedam sunt Naturalia ex Plantis & Animalibus; quaedam Artificialia, ut praesertim spiritus foetentes, ex Animalium partibus, qui omnes Creaturae ignis sunt. 416 ad 417. Medicamenta Hysterica, ubi Foeminae ab iis nimis abhorrent, sunt omittenda. 409 ad 410. Diutius agunt si forma solida, quam liquida deglutiuntur. 407 ad 408.*
- Medicamenta roborantia in Hydrope loco Purgantium, quando necessaria. 496 ad 497.*
- Medicamenta in Morbis Chronicis, Digestiva, sunt tam Pharmaca, quam victus ratio, Exercitatio, & similia. 452. 457. 459. Quaecumque fuerint, plus praestant, quam quis existimare possit. 457.*
- — — — *eadem sunt quae in Podagra. 457.*
- *in Chronicis plerisque, aequae ac in Podagra, ex calefacientibus quae amarescunt, vel linguam leviter feriunt, quare conducant. 454. confer 457.*
- *Pharmaca, stricte dicta, sola Morbos Chronicos*

I N D E X.

- cos, & Podagram non curant, sed victus ratio concurrere debet. 459.
- Medicamenta in Podagra Digestiva, quatenus. 452 &c. Qua Cautione, ne fomes Morbi irritetur, in eorum usu procedendum. 452. confer 451. In Paroxysmorum intervallis, & quam fieri potest longissime ab insecuturo, in usum revocanda. 459. Constanter & assidue usurpanda, quia corporis habitus omnis alio traducendus est, atque homo integer quasi nova incude refingendus, ut Coctionum robur & firmitudo partium pedetentim reducatur. 458 ad 459.
- externa in Podagra an dentur. 475 ad 476. Aliquando nocent, prosunt numquam. 476. Si Refrigerantia & repellentia fuerint, periculosa. 476. Ubi experiunda, sub initio Paroxysmi sunt tentanda, non sub declinatione ejus, ne fucus nobis fiat. 475.
- Medicamentum externum in Podagrae Paroxysmo quod solum bonum fuit, quale. 476.
- ex pluribus simplicibus mistis constans; quandoque potentius operetur. 452.
- Medici in Morbis depellendis non satis lente festinant. 228 ad 229.
- calumniantes quatenus. 147 ad 148.
- Medici Fama in Variolis tractandis, ubi de caloris gradu Expulsionis tempore adplicando agitur, in angusto versatur, ob vulgi non modo, sed & ipsius artis Professorum, calumniam. 147. Quid de hujusmodi Medicis Auctor. 147 ad 148.
- MEDICINA jam multis seculis ante Aesculapium Aegyptium, qui mille annis Graecum antecessit, quare necessario excoli debuerit; licet ejus natales, uti & aliarum Artium, indigitari nequeant. 10 ad 11. Quam antiqua, baud minus ac Nili fons investigatur; cum ab initio exstiterit, jam diligentius, jam frigidius exculta. 10 ad 11. Varie exculta etiam fuit, pro vario tempore & varia regione; & dein pluribus mediis ampliata. 11.
- quomodo ulterius promoveri queat, Auctor Tract. de Morbis Acut. post longas Meditationes, ac fidam plurimorum Annor. Observationem; in medium proferre decrevit. 11 ad 12. Incrementum, duabus mediis,

I N D E X.

nempe, *Historia Morborum graphica & naturali, tum Methodo curandi, seu Praxi, stabili ac consummata, capere potest. 12. confer 21. His vero tertium accedit, Specificorum Remediorum scilicet inventio. 27. Primum traditur. 13 ad 20. Alterum traditur. 20. ad 27.*

— *Chemiae utilia Medicamenta nonnulla, debet; sed errant, qui Medicinam nulla re magis, quam Chemicorum inventis, promoveri posse, volunt. 491 ad 492. Non deficit in eo, quod indigeamus mediis, Indicationibus satisfacere aptis; sed quod Indicationes quibus satisfaciendum est, ignoremus: Hocque non nisi ab exercitato, pari certitudine noscitur. 442. Quomodo vero haec cognitio acquirenda. 492. 493.*

— *cur uti reliquae Artes incrementa sumere potest, sine priscorum Hominum injuria, quidquid dicant illi, qui praetextu reverentiae pro Antiquioribus, ab iis discedere nolunt. 503. Duplici hominum genere in progressu suo impeditur; primum est eorum, qui nullum symbolum ad artem suam conferentes, aliis, qui vel minimum conferre videntur, succensent, ac si ab Antiquioribus, specie reverentiae, discedere non audent; Alterum est eorum, qui Speculationes, ad Morborum curationem nihil facientes, moleste ingerunt, & sic ignibus fatuis Medicos in errores ducunt, potius quam ipsis viam praemonstrant. 503 ad 504.*

— *ad Experientiae leges & normam nisi exerceatur, exsulanda potius. 313. Cum laude non exercetur, si ad subtiliores in Praxi minutias non attenditur. 1385. Non rectius quam ab ipsius usu addiscitur. 4.*

— *accessionem Practicam quantulamcumque longe pluris facere debet, quam inanem subtilium speculationum pompam. 128.*

— *ubi Methodum quamdam certam, vel levissimi Morbi debellandi prodidit, majoris felicitatis est, quam Tantalum vel Croesi Thesauros adaccumulasse. 293.*

— *Practica in Indicationibus genuinis expiscandis, non ita in Remediis excogitandis, praecipue stat. 33.*

— *in Variolorum genere, ubi Exanthemata pauca & discreta, nullius est momenti. 371.*

Medicinae naturalis, aequae ac Nili fons, incognitae.

I N D E X.

Medicinae Pompa, & dignitas, *non tam in Formularum elegantia, quam Morborum Curatione cernitur.* 502.

MEDICUS & Chirurgus *structurae humani corporis probe gnarus quare debeat esse.* 489 ad 490 & 490. *Tamen Morbis inest τὸ Θεῖον, quod ex corporis contemplatione indagari nequit.* 490.

— *curam omnem in expiscanda Morborum Historia, & adbibendis Remediis, quae Magistra Experientia indicat, debet collocare, rejectis Speculationum commentis.* 300.

— & *Formularum Praescriptor, toto coelo differunt.* 377.

— *peritissimus aequè probus, ubi aliquando nihil aget, & alio tempore efficacissima adbibebit Remedia, licet à vulgo ignaro negligentiae vel ignorantiae tumorus habeatur.* 254. *Bonus ac probus ubi fuerit, suo pulbre defungitur munere, tam in Acutis, quam Puerperarum Morbis, cum, ubi de successu certior non fuerit, nihil potius tentant, si aeger de die in diem pejus modo non habet, quam quod aegrum in geminum discrimen, cum ex ipso morbo, tum ex suo experimento, conjiciat.* 424 ad 425.

— *ad Hystericas Adfect. à Morbis essentialibus partium distinguendas, sagax, & arte peritus, sit oportet.* 388.

— *in Variolis Discretis nihil habet, quod agat, nisi sibi & aliis imponat: si vero jactet, tum in Variolis Confluent. tentet, quantum in Arte valeat, praesertim, in Juvenibus, & vino potatis.* 382. *In Variolis incipientibus, in eo tantum aegro suppetias ferre potest, ut Pustularum numerum coerceat, ne confluant.* 356.

— *in Variolis, ubi sanguis educendus, vel aura frigidior adplicanda, ad conscientiam suam potius, quam ad incertam famam, se componat.* 158.

Meditationes nimiae Podagricis nocent. 444.

Melancholia Podagrae, prae ceteris comes semper adhaeret: & profundas cogitationes producendo, hic laedit. 467.

Melancholici quo animo sint constituti, 392 ad 394. 403.

I N D E X.

Ingenio ceteris praestant. 393.

Membra in Rheumatismo, motu omni, cessatis jam doloribus, ad mortem usque saepe privantur, digitorum articulis inversis. 273.

Mensae Juvenis impositus nudus, a Variolis jam mortuus, in vitam rediit. 158 ad 159.

Menses in Hydropica quinquagenaria, easdem diu non passa, quasi flumine denuo erumpunt. 495.

— *quo tempore aetatis desinere soleant.* 426.

Mensium Fluxus immodicus, saepissime foeminas invadit, paulo ante tempus, quo Menses omnino cessaturi sunt. 426. *In Puerperis, post Partum plerumque laboriosiore natus, brevi quoque se proripere solet.* 425.

— — — *Hystericam Adf., quam Vapores vocant, excitare valet.* 425. confer 426. *Quid agendum si in Puerperio contingat.* 455. *Quid, si extra illud.* 426.

— — — *in Variolis Anomalis, tempore non solito superveniens, quare periculum inferat.* 204 ad 205. *Et calefacientibus, Cardiacis, adstringentibus, saepissime lethalis Morbus factus.* 205. *Hinc temperantibus & diluentibus tractandus.* 205. ad 206.

— *Suppressio ea Methodo ac Hysterica Adf. sanatur.* 410.

Mensura Venae-sectionis, in Febris continuis. 54.

Menthae aqua stillat. in Ileo vero. 77.

Mercurius, in Lue Venerea curanda, evacuando forte potius, quam vi specifica, agit. 114 ad 115. confer 29. *Vim specificam, ad debellandam Luem Veneream, non majorem habet, quam scalpellum Chirurgicum ad Pleuritid. sanandam, vide* 342 ad 343. *Specificum mediatum in Lue Venerea tantum dici potest.* 343.

— *dulcis ad salivationem exstimulandam, in Lue Venerea.* 342. *Ad Salivationem sustinendam, quando usurpandus.* 339.

Metastasis Podagrica materiae in Pulmonis lobos, ex frigore in Paroxysmo suscepto, aliquando, licet raro contingit: in quo casu Podagrae nulla ratio habenda sed morbus tamquam Peripneumonia curandus. 474 ad 475.

I N D E X.

Methodus vera Artis Medicae tradendae, *vid. Medicina.*

Methodus medendi vera est, quam recta ratio, non speculationum commentis, sed trito & naturali cogitandi modo innixa, dictat. 504. Et vera ex Historia Morbi sola peti potest. 315. confer 314.

— Auctoris ad Morbos curandos fuit; ut diligenter & accurate ad Phœnomena Morborum Naturalia adverteret, indeque Indicationes Curativas eliceret. 4 ad 5. Exemplum in Observat. circa Febres & Methodo has curandi. 5.

— Hippocratis medendi, Causarum conjunctarum, & immediatarum, cognitioni superstructa, Artis Medicae damno, derelinquitur, dum remotioribus Causis speculatores vani incumbunt. 21 ad 23.

— ab Auctore quaecumque tradita, non cerebri quoddam figmentum, in musaeo excogitatum, sed constanti pragmatia stabilita. 33.

— medendi certa, ac consummata, quaenam sit. 20. Confirmatam undique, in quovis Morbo, stabilire difficile. 22. Quaenam praeferenda in Curatione Morborum sit, quomodo dijudicetur. 543. In Morbis Acutis ea ad sanationem maxime confert, quae Evacuationis modo, quem Natura statuerit, opem fert. 27.

— curandi Febres per V. S. & Purgationem, in Febribus quam plurimarum specierum, plus praestabit, quam alia quaedam Methodus. 538. Praesertim quam illa per Diaphoresin, quae admodum incerta, ac dubia. 538 ad 539 & 539 ad 540.

— — Pestilenciales Febres, ab Auctore reperia post Pestem, adeo salutaris fuit, ut ex suis aegris nullus desideratus fuerit. 127 ad 128.

— — diversa ab ea, quam hactenus cum successu usurpaverat Auctor, novae Febri cuidam dein Pestim est reperit ac adaptari debet. 121 ad 122.

— — Febrem Variolosam prae ceteris optima, Auctori videtur Regimen temperans & refrigerans. 168. Contraria Methodus, licet saepe resurgant aegri, magnum infert Discrimen & Symptomata auget. 168 ad 169.

I N D E X.

—— Variolas, & Historia ipsarum vera, ex Variolis Constitutionis An. 1667 ad 1669, est desumenda, quia Regulares, & in suo genere omnium perfectissimae, fuere. 131.

—— ab Auctore proposita, non ipsius iudicii auctoritati innititur, sed Phaenomenis practicis, postquam sedulo fuerit observatum, à quo Regimine mitius aut saevius Variolarum genus producat, superstructa fuit. 364 ad 365.

—— Auctoris in Variolis Confluentibus tractandis, Symptomata pessima praeoccupat, & benignum reddit Morbum. 157.

—— Variolas Discretas tractandi, ab ea Auctoris diversa, quaenam Symptomata producat. 157 ad 158.

Methodus Naturae varia & adcurata, quam ad Morborum generationem adhibet, à nemine hactenus pro rei dignitate satis observando est adsecuta. 46.

Miasma Pestiferum vel immediate, vel mediate, suscipitur. 108.

Miasmata Epidemicos Morbos producentia, oriuntur, vel à Vaporibus è Terrae visceribus, mutationes quasdam passis, aërem inquinantibus; vel ab Atmosphaerae alteratione propter corporum quorundam caelestium Conjunctionem. 455.

Mictus Sanguineus à Calculo Renibus impacto. 553.

600. In Calculosis curru vebendis per vias, lapidibus stratas, quomodo praecavetur. 557 ad 558. Ex

Calculo Renum post ambulationem subortus 554. Mo-

tu Currus, excitatus. 554.

—— quomodo tractandus: & quali Diaeta in eo utendum. 554. &c. confer 600. Plurima Remedia sine successu adhibet Auctor. 555.

—— Mannae usu curatur in Auctore. 555 ad 556.

—— in Febre Petechiali, à calore lecti. 382.

Et quaenam in hoc casu media. 382 ad 383.

—— in Febribus plerumque letale. 385. In

Febre Scarlatina quando. 360 ad 361. 366.

—— in Morbis Acutis unde, & quid indicat. 382. 383. In Culcitra corio tecta aeger dormiat. 382 ad 383.

I N D E X.

— — in Morbillis, quando. 360 ad 361. 366.
 — — in Variolis Confluentibus aequae ac Discre-
 tis, quare Adolescentibus, Vegetis, & Vino potatis,
 contingat. 141 ad 142. Sub initio Morbi, saepe nul-
 lis, vel paucis haecenus, erumpentibus Pustulis, ple-
 risque adhuc latitantibus, prodit, & aegrum ante
 plenam Eruptionem e medio tollit. 355. confer 541.
 551.

— — — — unde. 362. A Lecti saepe calo-
 re, si nimis cito ei adfigantur, praesertim juniores
 aegri, excitatur. 150. confer 382 ad 383. In ge-
 nere, Regimen quodcumque calidum illum provocat.
 359. Quomodo hoc fiat. 359 ad 360.

— — — — incurabile plerumque malum, Mor-
 tem praenuncians. 160. confer 141 ad 142. 355.
 360 ad 361. 551.

— — — — quomodo praeveniendus Regimi-
 ne temperato, ex Sydenhami Methodo. 157. 366.
 V. S. tempestiva saepe praecavetur. 151.

— — — — & Maculae purpureae, Regi-
 mine temperato non amplius curantur, ubi jam ad-
 sunt. 360. Quomodo adhucdum curari possent. 551
 ad 552.

Miliares eruptiones, in Febre nova, biemali, Mor-
 billis non absimiles, nisi quod rubeant magis, & squa-
 mulas surfuraceas non relinquunt, à Cardiacis & Le-
 cti calore. 520.

Millington Medicus Doctissimus una cum Sydenbamo
 aegrum Variolis nigris infectum visitat. 205 ad 206.

Minera Ferri, ignem nondum passa, in Hyster. Adf.
 & Chlorosi, ipso Ferro an plus praestaret. 404.

Mineralia, in usum Medicum adplicata, Indicationi-
 bus potentius, quam Vegetabilia vel Animalia,
 quae respondeant. 30. Specificè tamen non meden-
 tur. 31.

Minutiae subtiliores in Praxi indagandae, sine qua
 Medicina cum laude neutiquam exercetur. 385.

Mistura Cardiaca in languore Febrili. 63. In Tertian.
 Autumn. Sudorifera. 92.

MORBI ab omni aevo cur adfuerint. 10.

— — regnant hisce temporibus, quidam, aliquando

I N D E X.

- interituri, & novis cessuri speciebus. 240. Sic & existere olim, qui vel aetate pene confecti exolevere, & raro comparent; vel occidentes penitus novis cedunt speciebus. 241.*
- *species novas, prioribus extinctis, cur habere possint. 241.*
- *ad certas species, ubi eorum tradenda Historia, quare revocandi. 13 ad 14. Complures, sub eodem titulo, citra speciei distinctionem tractati, dissimillima sunt indole. 14.*
- *facie saepe variant. pro vario medicandi processu; adeo ut nonnulla Symptomata non tam Morbo saepe, quam Medico, debeantur. 16.*
- *qui certum aliquem typum adgnoscent, ut v. g. Febr. Quartana, sub quo genere comprehendantur. 24. confer 24 ad 25.*
- *Tempestates Anni, nec pauciores, sequuntur, occulto quodam Naturae instinctu; nonnulli sunt omnium horarum. 16. Hujusque rei notitia Medico in quibusnam multum prodest. 17.*
- Morbi alii Acuti, alii Chronici, duobus principiis sibi invicem contrariis, dantur. 38 ad 39.**
- *Acuti & Chronici in quibusnam differant. 38 ad 39. 454 ad 457. Quomodo essentialiter differant, & quatenus sint specificae humorum depravationes, quae, in his ab indigestione tamquam causa generali, in illis à sanguinis inflammatione, tamquam universalis causa, pendent, ignoramus; & in extimo Morborum cortice tantum haeremus. 498.*
- MORBI ACUTI ut plurimum Deum Auctorem habent; Chronici nos ipsos. 367.**
- *quinam vocentur. 38. 454. 455.*
- *plus quam duas tertias Morborum partes comprehendunt. 490.*
- *vel ab aëris inquinamento vel à particulari corporum anomalia, gignuntur. 39. Hincque distinguuntur in Epidemicos, & in Intercurrentes seu Sporadicos. 39. 455.*
- *pro causa externa quam plurimum, Vestium praematuram abjectionem, vel refrigerationem post incalescentiam ab Exercitio, habent. 257.*
- Qui*

I N D E X.

Quique tum specie varia, pro Anni Constitutione, vel humorum Dyscrasia, exoriuntur. 257 ad 258. confer 258 ad 259. Et ab his duabus causis plures, quam Peste, Gladio, fame, simul sumtis pereunt. 258.

Morbis Acutis omnibus, & Chronicis plerisque, & inest, quod, ex Contemplatione exactissima corporis humani, indagari nequit. 490.

In Morbis Acutis Medendi ratio non comprobatur ex eo, quod feliciter cedat, (nam Muliercularum temeritate aliquando curantur) sed quod suoapte genio quasi recedat Morbus. 194 ad 195.

MORBI CHRONICI quinam vocentur. 39. 454.

———— & Acuti in quibusnam differant. 38 ad 39. 454 ad 457. confer 498.

———— non Aëri ita immediate, ac Acuti, suam originem debent, sed Humorum Indigestioni; ad quam causam universalem eandem omnes referri debent. 454. 455. Quae quomodo concipienda. 455 ad 457. Quodque Argumentis stabilitur. 456 ad 457.

———— non facile describuntur, quia apud Auctores (Hippocratem & paucos alios si demas) nulla reperiuntur vestigia ad iter faciendum; eorumque subsidia potius oberrare faciunt (quoniam Hypotheses tantum, & lascivientis ingenii luxuriae, sunt) quam quod mentem, in genuinam Naturae Methodum indagantem, dirigant. 326.

———— Scorbutum saepe, quamdiu vel adhuc nascuntur, neque Typum certum cuderunt, vel pro parte fugati, neque omnino debellati sunt, existimantur esse. 276.

———— Hieme potius quam Aestate gignuntur. 456.

———— ut curentur, Habitus totius corporis, uti in Podagra, immutari debet; hinc Remedia diu continuanda, & corporis exercitium quotidianum praeprimis colendum. 458 ad 459 & 467. confer 458.

———— & Podagra, Medicamentis solis non curantur, sed Victus ratio concurrere debet. 459. Her-

I N D E X.

Herbis Excalefacientibus cur sanari debeant. 457.
MORBI EPIDEMICI sunt illi Morbi Acuti, qui durante arcana quadam aëris Constitutione, hominum corpora inficiente, gignuntur, & laceffere pergunt, plures adficientes, neque alio ullo tempore invadentes. 39. confer 107.

———— à Causſa generaliori, ſive externa, ex aëre pendent, b. e. ex aëris occulta quadam diatheſi, ſive arcana alteratione, non à peculiari Humorum craſi, niſi, quatenus ab aëris Miasmatibus inficiuntur hi, pendent. 39. 41. 46. 47. 107. 191. 455 confer 256. 257. Causſa hæc Productiva, Conditio certa recondita, & inexplicabilis Conſtitutio, dicitur, quia hanc diſpoſitionem plane ignoramus. 40. 107. 191. 195. Qua ratione Aër ita inficiatur, ut Effluviis, Morbos hoſce Epidemicos, alicujus ſingularis Conſtitutionis, producentibus, ſcateat. 235. 241. 455. 518.

———— varii, qua de cauſſa in eandem Conſtitutionem incidant. 191.

———— ab Aëris occultis Qualitatibus licet magis pendeant, quam à manifestis (40. 41. 147. 191. 295.) Tamen pro tempore in eos talem habent poteſtatem hæc Maniſeſtæ Qualitates, ut illos intromittant vel excludant, varia tempeſtate, prout ipsis favent, Univerſali Conſtitutione interim prorsus eadem manente. 191.

———— quidam, quoad Symptomata nonnulla, ab aëris quoque manifeſta Liatheſi pendere ſolent. 295. Exempla bujus aſſerti, Morbilli, & Cholera An. 1676, tradunt. 295 ad 296.

———— omnes ea maxime tempeſtate graſſantur, quæ cum eorum indole magis facit; &, aliena tempeſtate adpetente, iis Epidemicis cedunt, quibus illa magis favet. 354.

———— faciem ſui plane diſſimilem habent, non tantum reſpectu Anni tempeſtatum, ſed & reſpectu Conſtitutionum diverſorum Annorum, à quibus pendent, ab invicem diſcrepantium. 40. Longe plus ab invicem diverſitatis ex diverſorum Annorum Conſtitutione, quam ex variis Anni tempeſtatibus, habent.

I N D E X.

bent. 40. *Externa quadam specie, & nonnullis Symptomatibus, licet incautioribus convenire videantur, interim, tum ratione Symptomatum, tum mendendi modo, discrepant, & alienae sunt indolis. 40. Hacce disparitate diversorum ab invicem annorum Constitutiones, à quibus pendent, referunt. 40. Constitutionem banc generalem si respicias, adeo diversi reperiuntur diversis Annis, ut qui jam hac Methodo ab iis, puta Febribus Continuis, liberantur aegri, aliis Annis eadem Methodo forte è medio tollantur. 40. Hinc, in initio Constitutionis, aliquando vita primi periclitantur aegri, donec Morbi genium perspectum habeatur. 41.*

———— Plures uno eodem Anno grassantur; sed Unus eorum praedominio reliquorum potitur; illis tum parcius saevientibus, cum hic augetur, & vicissim. 44 ad 45. *Et hujus Vicissitudinis aëris temperies, huic illive favens, in causa est. 45. 191. Unde in eadem Constitut. hic Morbus aliquando se exserit, alteri locum cedens, prout aëris sensibilis qualitates, hoc illove tempore, illud destinavere: Sed Constitutio universalis eadem manet, sive Epidemici, ad illum, qui eo Anno regnat, adtinentes, aëris quadam manifesta qualitate, promoveantur vel retardentur, hac illave tempestate. 191. confer 44 ad 45. Exempl. in Febre Stationaria Constit. An. 1669 ad 1672; haec Julio propter calorem aëris saevit, & Autumno, Morbo magno, à quo insignitur Annus, Dysenteriae sc. cedit. 191 ad 192.*

———— ab invicem ut clavus à clavo pelluntur. 174. *Qui tamen cedunt non omnino evanescunt, sed rarius invadunt. 174.*

———— alii continua quadam serie, ceu facto circulo, alios an semper excipiant? an vero omnes indiscriminatim nulloque ordine, pro occulta aëris diathesi, mortales incessant? vix unius hominis brevis aetas perquiret. 40.

———— Quo ordine sese excipiant, ut dignoscatur, quaenam Auctori commoda videatur Methodus. 47.

———— quibus annis varia specie grassantur, ta-

I N D E X.

- tamen omnes, modo quo adgrediuntur, atque invadunt, consentiunt. 46. Nam Morbi ea tempestate praedominantis, genio *σύνχερον* se adcommo-
dant, quot illo Anno invadunt. 45. In generali vero Causa, singularum specierum productrice, quamvis quoad Typum &c. distent, omnes conveniunt. 46. Nam Constitutio singularum specierum materiam ita effingit, & format, ut in pluribus congruant. *ibid.*
- Morbi Epidemici quilibet suos habent Periodos, Augmentum, Statum, & Declinationem. 174. Sed Morbi diversi, tempore diverso ad statum perveniunt. 43.
- omnes emergentes è Naturae sinu, subtilioris principii sunt, quam ubi adolevere: & quare. 181. 221.
- initio atrociora quam ubi Constitutio adolevit. 181. 201. confer 175. Exempl. in Peste & Dysenteria. 181 ad 182. Et cum ad *ἀκμὴν* pervenerunt licet plures adficient, tamen Symptomata eorum mitiora sunt, quam in principio; ut in Dysenteria Constit. 1969. &c. contigit. 182. Ubi jam statum suum transgressi, quoad Symptomatum vehementiam, & aegrorum numerum imminuuntur. 201. confer 175.
- multo plus quam unius Medici aetatem, priusquam eorum species, Characteres, medendi ratio singularis, &c. rite percipiantur, exigunt. Et quare. 47.
- à Natura eleganti & subtili artificio in natalibus suis exstruuntur, ut patet in Cholera Morbo, qui alio mense quam Augusto, non invadit, licet eadem dentur causae; ac si in aëre illo mense aliquid, quod specificam banc alterationem producit, resideret. 177 ad 178.
- alii sunt Regulares, & ex his Epidemicorum Historia ediscenda est. Alii Anomali nulli Typo adstricti, tam quoad Symptomata, quam medendi Methodum, & mali moris sunt. 42. Unde illa disparitas. *ibid.*
- dantur vel Autumnales, vel Vernales: quique alia tempestate subnasci videntur, ad eam tamen

I N D E X.

men relegantur, quam proxime contingunt. 42 ad 43. Hinc de ipso Aequinoctio, ubi dicitur, statim ad amissum non intelligendum. 43. Nam aëris quadam temperie ita aliciuntur aliquando, ut maturius invadant; & è contra. 43.

——— *Autumnales, intra duorum mensium spatium & nomen, & Epidemicorum naturam, omittunt. 43. Exorti Augusto mense, saepe intra unius mensis limites concluduntur aliquando, ut Cholera; nonnumquam ad Hiemem excurrunt, ut Dysenteriae, Quartanae, &c. 43.*

——— *Vernales quo tempore se ingerant, & cursum absolvant. 43. Mature b. e. Januario invadentes, circa Aequinoct. Vernum ad statum perveniunt, dein imminuti circa Solstitium aestivum, fere evanescent; ut Morbilli & Tertianae Vernales, quae licet serius paulo, ut Februario, emergant, tamen circa Solstit. Aestiv. pariter se subducunt. 43.*

Alii interim Vere orti non nisi sub Aequinoct. Autumn. statum adipiscuntur, nec ante brumale frigus vertuntur in fugam, ut Pestis & Variolae. 43.

Morbi Epidemici varii Annorum 1661 ad 1685, vid. Constitutionum Genera quinque.

——— *An. 1677. ab Auctore, propter Morbos ipsum eo tempore cruciantes, non describuntur. 297.*

Morborum Epidemicorum Historia ex quam eorum genere addisci queat. 42.

——— *Variorum, qui à specificis aëris alterationibus oriuntur, species tradere impossibile. 47 ad 48.*

——— *Observationes aliquot annorum succedentium, quo fine, in humani generis emolumentum, ita tradiderit Auctor. 48.*

In Morbor. Epidemicorum generatione Natura quomodo ludat. 131.

Morbi Fientes dicuntur Auctori, qui nullum adhuc certum induerunt Typum. 276.

——— *ab humoribus depravatis, ex Spirituum aëria, in Hystrica Adf. diuturna. 402.*

——— *Infantium. 535 ad 536.*

——— *Inflammatorii plurimi, verno tempore, Lond. An. 1665.*

1565. post hiemem frigidam, & siccum gelu, grassantur. 105.

MORBI INTERCURRENTES seu SPORADICI vocantur, qui non à causa adeo generali, sed ab hac aut illa peculiari sanguinis inflammatione, ex particulari corporum ἀνωμαλία, seu intemperie, producta, oriuntur, plures simul non corripunt ut Epidemici; nullo non tempore; quo Epidemici grassantur, indifferenter invadunt, & Annis fere quibuslibet occurrunt. 39. 41 455. confer 256. 257.

— aliquando sunt Essentiales; aliquando Februm Stationariarum Symptomata, sive Adfectus quidam hos Morbos omnino referentes, & Febris Stationariis supervenientes, modo sunt. 258.

— distinguuntur quatenus Essentiales vel Symptomatici, quod Hi talia habeant Symptomata, qualia Febres Stationariae, quarum Accidentia sunt, habere solent. 259. α. Illi vero Quolibet Anno pari modo adgrediuntur, nec aliquid commune, cum Stationariis istius temporis, habent. β. Symptomata habent perspicua, nec alius naturae φαινομένων obscurata. γ. Suo Invasionis tempore tandem quoque dignoscuntur. 259.

— Essentiales si fuerint, & aliquis eos tamen Symptomata tantum esse voluerit, considerari modo poterant, ut Symptomata Februm ad quas spectant proprie, & quae semper ac necessario talia Symptomata producant. 258. Exempla in Angina & Pleuritide. 258 ad 259. Essentiales à peculiari sanguinis inflammatione cum pendere videantur, curari poterunt eundem refrigerando & contemperando, tum materiam morbificam eliminando. 260.

— Symptomata si fuerint Stationariarum, aliquam Constitutionem spectantium, tum ex his Febris per accidens tantum, & non necessario, producuntur. 259. Symptomatici si fuerint, curantur ista Methodo, qua Febres cujus Symptomata sunt: si enim ad Anni Febris curationem non attendamus, cum aegri discrimine ingenti erramus. 258.

Morbi Intercurrentes, ut Pleuritis, Angina, &c. Fe-
brum

I N D E X.

brim pro Morbo primario habent & reliqui Adfectus, à quibus hi Morbi nomen mutuuntur, tamquam Symptomata considerandi, quae, pro materia Febrili, modo criseos, parte in quam materies ruit, variant. 256.
Morbi Historia vid. Historia Morbi.

— *Natura non ex speculatione naturae principii corporis, sed ex Observatione exquisita φαινομένων Morborum, & eorum, quae ex Juuantibus & Laedentibus sequuntur, tum & Remediorum, atque Medendi Methodi, qua utimur, tandem diligenter inter se collatorum. 492.*

Morborum causas generales binas putat Auctor; particulas nempe Aëris sanguini peregrinas, ipsique admixtas; tum humorum fermentationes, nec non Putrefactiones, humorum, ultra modum retentorum. 37.

— *Curationes non ad Essentialem eorum naturam, sed ad causam ipsorum magis generalem, à nobis diriguntur; curandi Methodum variantes, vel pro indicio Naturae spontaneo; vel Experientiae filum insequentes: Et fit hocce, quoniam essentialem Morborum differentiam ignoramus, & communem causam, quae in Acutis sanguinis inflammatio, in Chronicis indigestio est, tantum cognoscimus, neutiquam specificam humorum depravationem, ex hisce prognatam, percipere idonei. 498.*

— *Historiae, eorundem Phaenomena continentes, ab Auctoribus ex Hypotheseων officina deducuntur, maxima parte. 326.*

— *Acutorum Historia quare ab uno homine, imo decem, non facile tradatur. 325.*

— *Phaenomena, an à curandi Methodo, an à Morbo ipso, perscrutandum est. 315.*

— *species quaelibet, aequae ac animalium aut Vegetabilium, adfectiones sibi proprias, ab essentia sua promanantes, sortitur. 110.*

MORBILLI Ex Epidemicis Vernalibus Januario plerumque (195.) invadentes, circa Aequinoct. Vern. statum acquisiti (195.) ingravescentes, adpetente Solstitio Aestivo, fere disparent. 43. 295. 195. confer 200.

— *Infantes plerumque adgrediuntur, & qui iisdem*
D d d
moeniis

I N D E X.

- moenibus includuntur omnes.* 195. confer 218. & 588
- *periculo omni vacant, si modo perite tractentur; sed*
Calefacientia plura mala inferunt. 195. confer 198.
Qua ratione mala, a calefacientibus, inducta repellantur.
 198. 199. 200.
- *à Variolis ex Eruptionis die discerni possunt.* 203.
- *Symptomata quaenam babeant ubi ingrediuntur.*
 195 ad 196. 588. *Quaenam die secundo.* 196. *La-*
crymarum in Oculos effusio ingruentis Morbi certissi-
um signum. 196. *Maculae rubrae in pectore al-*
terum certissimum indicium praebent. 196. *Maculae*
rubrae in hoc morbo unde. 196. *Quandonam recedant.*
 197. *Sternutatio eruptionem praecedit.* 196. *Diar-*
rhoea subviridis in Infantibus dentientibus accedit.
 196. *Die quarto nonnumquam quinto erumpunt.*
 196. *Eruptionis tempore Maculae rubrae ubinam*
& qualesnam adpareant. 196. *Cutis aequabilitatem*
nulla eminentia sensibili transgrediuntur. 196. *Sym-*
ptomata tum non deliniuntur, ut in Variolis, excepto
Vomitu. 196 ad 197. 588. *Die sexto quid fiat.* 588.
Die Nono jam in facie & undequaque disparuere,
relinquentes ubique quasi farinosum quid. 197. *Cum*
Octavo die fere evanuerint putat vulgus deceptum,
quia Variolae diutius manent, eos intropelli, prae-
sertim cum Symptomata quaedam tum temporis super-
veniant, ut Febris, Dypnaea, Tussis molesta. 197.
Symptomata haec à Calefacientibus producuntur, &
praesertim Peripneumonia, quae plures jugulat, quam
ullum Symptoma. 197. *Regimen calidum autem quae-*
nam mala ultro inferat, vide 197.
- *quomodo curentur.* 198 ad 200. 589.
- *An. 1670. ingrediuntur Januario mense, & auctis*
usque ad aequinoctium Vernali, omnes infantes in-
festant, & hisdem sensim gradibus recedentes, Julio
mense evanescent, nec tota vigente Constit. nisi semel
parumper comparent. 172. 195. *Hi Variolas Ano-*
malas Constitutionis Dysenteriae, introduxerunt.
 172. 200.
- *An. 1674. initio Januarii, specie diversa, ab his*
An. 1670. ingrediuntur. 231 ad 232. *Omnes fami-*
lias, prae ceteris Infantes, adficientes. 218. *Usque*
ad

I N D E X.

- ad Aequinoct. Vernale increſcebant, dein paulatim recedentes, elapſo ſolſtitio Aeſtivo, evanuerunt. 219.
232. Anomali magis & Typum minus ſervantes, reſpectu Eruptionis, quam An. 1670. erant. 218. ad 219. & 232. Et utraque ſpecies Variolas nigras introduxit. 219. Die quarto erumpebant. 232. Differentia inſuper erat, quod illi faciem primo, bi vero humeros & ceteras partes prius, occupabant. 232. Deſquamatio farinoſa hic quoque, ut in aliis, non aderat. 232. Febris & Dyſpnoea, recedentibus Morbillis, accidentes, peiores erant. 232. Periculoſiores erant, ſi male tractarentur. 232. In reliquis, cum Morbillis An. 1670. conveniebant. 232. Horum Curatio, eadem ac Morbillorum An. 1670, quod Hiſtoria probatur. 232 ad 233.
- An. 1676, non adeo Epidemici, longius tamen ſolito proeurrebant, & ad Aequinoctium ſerme Autumnale pertingebant; quod forte à calore iſtius Anni 295.
- — — Curabantur ut alii. 295
- In Morbillis Symptomata ex Calefacientibus nata, quomodo tractanda. 200. Symptomata, Infantibus ex Calefacientibus ſupervenientia, quomodo V. S. curanda. 198 ad 199.
- — — recedentibus Symptomata quaenam, ex calefacientibus producta, ſuperveniunt, & quomodo V. S. curanda. 198 ad 200. 589.
- — — Nigredo Exanthematum Adultis modo contingit, ex Regimine calido, eoſque interficit, niſi ſuccurratur V. S. & temperantibus. 197. confer 588.
- — — praecedens ſternutatio. 196.
- Morbus quodnam Naturae conamen, ab Auctore ponatur. 37. 52.
- — — quomodo detegendus, ut ad ſuam familiam reſgetur, quando poſt vela irregularium Symptomatum latet. 276 ad 277.
- — — idem facie ſaepe variat pro vario medicandi proceſſu. 16.
- — — indole ſaepe omnino invertitur, ultra conſuetum morem, alia medendi ratione temere inſtituta, quam Natura ſibi ad Morbi ſolutionem propoſuerat. 106.

I N D E X.

- Epidemicus dicitur, qui unus idemque, certa aliqua tempestate, plures homines simul adficit. 107. Idem in eadem Constitutione, facie diversa pro ratione principii, status & declinatione, se ostendat; quod notare magni momenti. 42.
- — Princeps Anni vocatur, qui sub Aequinoctio Autumnali, dominium arripit. 45. Circa Aequinoctium Autumnale maxime furens, Constitutioni Anni istius nomen impertit, & reliqui tum grassantes Morbi, huius ingenio, quantum possunt, se adcommodant: Exempl. in Variolis & Febre Variolosa. &c. 45. Autumno invadens, hiemis frigore pressus recedit; & Epidemici sub eo merentes tum ingravescent, donec Anni Princeps eorum vires denuo frangat. 45. confer 191 ad 192.
- — novus in fine An. 1679, ex manifesta aëris crasi oboritur. 310.
- Malignus qua ratione in aliam transferatur. 248.
- Specificus qualis adfectio babeatur. confer 23. & 25.
- Morrice M. D. Febre Variolosa laborat. 168.
- Mors ex Febre, cum Naturae molientis vires, Materiae morbificae virtute suppressae, fatiscunt. 38.
- in Variolis Confluent. plerumque, Undecimo dies ubi ex hoc Morbo moriuntur, contingit. 139. 140.
- — — — — Salivatione suppressa, quibusnam cum Symptomatibus contingat. 140 ad 141.
- — — — — Discretis, plerumque, die Octavo, si ex hoc Morbo moriuntur, contingit. 139.
- Morsus Canis rabidi. 627.
- Motus violentior in Gonorrhoea inflammationis Scroti saepe causa. 330.
- Moxa in Podagra ad partem adfectam leviter ustulanda, ut committigetur dolor, Indiis Orientalibus acceptum refertur, & Europaeis novum Remedii genus habetur, licet Hippocrati jam ante bis mille annos vulgare fuerit, cum Lino crudo ad hoc uteretur. 476 ad 477.
- non plus praestabit, quam Linum crude Hippocratis. 477. In Podagra vero incipiente tantum prodest, non ubi inveterata, vel perversa cura intus repulsa. 477. Mu.

I N D E X:

Mulierculae Puerperam V. S. intempestiva jugulant.

424.

— sciolae Artem in hominum perniciem, quam non didicere, saepe exercent. 153.

— in Variolis, Confluent. Diarrhoeam sistendo, Infantium millia necarunt. 156.

Musculus Indicus vid. Moxa.

N.

Narcotica vid. Paregorica.

NATURA Sydenbamo habetur complexus naturalium causarum, quae sic a supremo Numine fuere dispositae, ut ad Opera destinata se certo quodam ordine, atque methodo, adcingant. 129. Generationes Rerum certissimis ubique legibus, ac artificio sibi soli intellecto, exsequitur. 110. Haecque omnia altissimis tenebris obvelat. 110. Quo profundius intuetur, eo plures ejus lusus, ingens varietas, & divinum artificium operationum ejus, quae captum nostrum superant, conspiciuntur. 181. In Operationibus suis subtilior, quam alia quaelibet Ars. 314. Quid faciat, & quibus in Operationibus utatur Organis, quamvis deprehendamus, modus vero quo operatur semper latebit. 386. Noctes atque dies nostris rebus invigilat, consulitque, & sponte sua machinatur, quo aegrum à Morbi reliquiis tueatur, ac muniat. 501.

— optima Morborum Medicatrix. 19.

— Artis adminiculo ubique non indiget, ut probatur. 229. In Morbis sanandis aliquando paucissimis, aliquando nullis, Remediis indiget. 20. Sed, ubi deficit, ei succurrendum; ubi effroenis coercenda, juxta Hippocratis Regulam, in Arte Medica primariam. 20.

— in Morbi causa expellenda, saepe invita in aberrationes dilabatur, ut ut docte ab adfistente Medico ei subveniatur. 27 ad 28.

— in Acutis Morbis producendis adeo multiplex, incerta, & delicata, ut unius hominis, imo decem, non si orum Phaenomena Graphice depingere. 325.

— in Chronicis Morbis non habet Methodum tam effi-

I N D E X.

vacem, ad materiam ejiciendam morbificam, ut cum eadem manus jungentes Morbum debellare valeamus.
28.

— in Febribus non minus, quam ubique, metodo quadam certa, atque ordine, progreditur. 80.

— à materia febrili eodem modo exborrescit, ac à toxicis deglutitis. 79. Symptomatibus quibusdam tamquam remediis, licet ingratis, utitur, ut materiam peccantem, &c. excludat. 37. Quod opus, ab ignaris, saepe interturbatur. 37. Quo munere aliquin nunc tardius, nunc celerius, fungitur, pro varia, qua utitur, metodo. 38. Particularum, quas semel excernere, & exterminare, in Febribus, coepit sanguis, consortium cur amplius ferre nequeat. 54.

— repurgat sibi permissa, in Febribus Continuis aequae ac Intermittentibus, Massam Sanguineam, spatio 336 horarum. 88 ad 89. Cardiacis in debilibus adjuvanda, ut Febres spatio 336 hor. b. e. 14 dier. depurationem suam absolvant. 89.

— cum Materiam morbificam, vi sua, critice norit solvere, sequitur ex Febre Sanitas. 38. Si, viribus Materiae morbificae suppressa, fatiscat, Mors ex Febre sequitur. 38.

— in Epidemicorum Morb. generatione quomodo ludat. 131. Et in eorum productione, quodam artificio, (manifestis aëris qualitatibus scilicet) triumphat. 191.

— in Febribus Intermitt. Autumn. à Medico sublevanda, ut negotium peragere possit. 95.

— — — plus festinare, & tempora materias Morbi subigendae, & despumandae, citius, quam in aliis, percurrere videtur. 316.

— — — per Cortic. Peruvian. quo minus materiam febrilem, tempore ἀπυρεσίας adgregatam, Paroxysmi impetu eliminat, quandonam impediatur. 302.

Natura Podagrae est Morbi fomitem semper in Articulos rejicere. 447.

Natura, in Variolis, per se maxime valet Morbum suo ordine ac via, praesertim in junioribus & vegetis,

I N D E X.

- sis, tum secernere, tum etiam expellere.* 145.
Naturae conamen quodnam Morbus dicatur Auctori.
 37. 52.
 — ductum in Morbis curandis, at neutiquam in Pe-
ste, sequi debet Medicus. 117.
 — intentio, qua Morbos ea solvere cupit, si alius
medendi rationis institutione temeraria, uti saepe
contingit, invertitur, mutatur integre Morbi facies,
& ultra consuetum ejus morem accidentibus stipatur
anomalis. 106.
 — Judicia rerum veritati superstructa, non nisi cum
ipsa Natura intercident. 492.
 — Methodus varia & adcurata, quam ad Morbo-
rum generationem adhibet, hactenus à nemine pro rei
dignitate satis observando est adsecuta. 46.
Needham (Gualterus) M. D. Auctorem ad Observa-
tiones de Morb. Acut. edendas instigat. 6.
Nephriticus Paroxysmus ex Hysterica Adfect. seu Spi-
rituum nimio impetu versus Renes, omnino par &
similis videtur illi, qui ex Calculo vel Arena; tamen
diversa omnino Metodo uterque curatur. 519 ad 420.
 599. *Ex Hysterica Adfect. quomodo dignoscitur ab*
eodem ex Calculo. 390. *Eum aliquando mentitur Ad-*
fectio quaedam, Lumbago Rheumatica dicta. 273.
Nephritis quaedam Febres Intermitt. Constit. An. 1678.
&c. aliquando excipiens, ut ipsae Febres curari debe-
bat, & V. S. aut aliis evacuationibus exasperaba-
tur. 321.
 — in Podagra inveterascente, in statu vel declina-
tionis Paroxysmi generalis, vulgare Symptoma. 475.
Quid tunc agendum. 475.
Nicotianae fumus, in Ileo, inflatus specie Enematis,
praestantissimum remedium. 533.
Nigredo in Morbillis. 197.
 — in Variolis Anomal. Confl. An. 1670, in sub-
jecta carne, sub Vesiculis nigris quasi ambustis, con-
spiciatur. 202. *Superatur malum in Nobili aegra,*
Hydrogala, Vino Canarino, & Paregoricis. 205
 ad 208.
 — — — — — An. 1674 tanta, ut Pustu-
lae fuliginem aequarent. 234. *Sed usu Spiritus Vi-*
Dd d 4
utiq.

I N D E X.

trioli diluti malum superatur. 237.

———— Discretis An. 1670, in externis crustis, ultimis diebus adfuit. 201.

———— Regularibus An. 1667. in Pustularum summitate, aciculae capitis instar, inter Symptomata Anomala, adfuit. 141.

Nili fons, aequae ac Medicinae natales, incognitus. 11.

Nodulus naribus adplicandus in Hysterica Adf. Puerperarum, ex immodico Mensium fluxu. 425.

Nutrices in Variolis, quam saepe errent, nimis officiosae, ubi caloris gradum, Expulsionis tempore, requisitum definire volunt; cum res illa earum iudicium superet, propter ea, quae considerata, & sagacem Medicum expostulent. 147 ad 148.

O.

Objectiones Dogmaticorum ab Auctore solvantur, de aegris Lecto, in Variolis, primis diebus adfigendis vel non. 360 ad 364.

Observationes Morborum Epidemicorum, aliquot Ann. succedentium, quo fine, in humani generis emolumentum, ab Auctore traditae. 48.

———— sive Casus. vid. Historia singularis.

———— particulares, in Medicina, non magnam adferunt utilitatem, praesertim quae ad fidem Medicamentis quibusdam conciliandam, institutae. 21 ad 22.

Obstetrix rudis, vel jactabunda, quomodo Puerperae ledere possit. 421.

Obstructiones Mulierum dictae, ea Methodo ac Hysterica Adf. sanantur. 410.

Odontalgia ex Hysterica Adfect. 391.

Oleum Amygdalarum dulc. quasnam habeat Facultates. 71. In Febribus sine noxia potest adsumi. 71.

In Peripneumonia notha. 270. In Pleuritide post

V. S. 265. Praestantissimum, in Tussi Febrili,

medium. 71. Et Bechicis aliis anteponendum. 71.

Parce autem, sed frequenter adsumendum; & quare.

72. Variolarum aridarum crustis illinitur. 156. Viribus attritis subvenit. 72.

I N D E X.

- Lini seminis recens expressum, in Pleuritide post
V. S. 265.
- Ophtalmiae Curatio. 598.
- Opiata, vide Conditum.
- Opii egregia virtus & mirandi Effectus non artificis
singulari, quam vocant, praeparationi, sed nativae
ipsius Plantae bonitati, debentur. 186.
- OPIUM adeo praestans Medicamentum, sed in homi-
nis periti manu, ut sine eo claudicet Medecina. 186.
- & Opiata in tribus Adfectibus indicantur; in
vehementi dolore; in Vomitu vel Dejectione enormi; in
Insignioribus spirituum Animalium etatibus. 297.
- Cardiacum est, omnium fere in Natura praestan-
tissimum; neque tantum somno conciliando, demul-
cendis doloribus, ac Diarrhoeae sistendae inservit; sed
majora praestat, quam ab ullo Remedio facile spera-
tur. 186.
- Inter Opiata quoad vim ipsam nullum fere est discri-
men. 286.
- Ordo quo Morbi Epidemici Constitutionis An. 1661
&c. Tertianae Febres scilicet, Variolae, Quarta-
nae Febres, & Continuae se mutuo insequaban-
tur. 50.
- Os exulceratum post salivationem Mercurialem, nullis
Remediis leniendum. 339 ad 340: Et quare? 340.
Sic & sponte evanescit, ubi aerae liberiori commissus
aeger. 340. Si tamen ferri nequeat, quid agendum.
343.
- — est Symptoma totius curae Salivationis mo-
lestissimum. 343.
- Oscitatio matutina in Podagricis jam multum eam pas-
sis, quid efficiat. 441.
- Ovaria Foeminarum, vid. Testes.

P.

Palpebrae in Variolis Discretis jam maturantibus, ita
inflantur, ut aeger luce aliquando privetur. 134.
Quod & ante hoc tempus nonnumquam, ob numerum
Pustularum, contingit. 134.

D d d 5

Pal-

I N D E X.

Palpitatio Cordis ex Hysterica Adf. quasnam praeprimis vexet. 389.

Paludosa loca Febrem Quartanam procurare potest. 402.

Panatella in Dysenteria. 184.

Paracenthesis, in Hydrope, non minus, quam Vesicatoria, periculi infert. 502.

PAREGORICA in *Adfectibus* tribus indicantur. 297.

372. *Ubi exhibenda, Remedii vis & repetendi vi-
ces, cum Symptomatis magnitudine sunt conferendae;
& quare.* 297.

— *quonam modo tutissime exhibenda, ut definiatur
dosis.* 372 ad 373. *Ubi frequentius exhibentur, in-
tra singulas doses, tantum spatii interjiciatur, ut,
quid prius praestiterit, ante noscamus, quam aliam
repetamus.* 296. 373. 418. 607.

— *nimis saepius repetita Digestiones vitiant, & Fun-
ctiones naturales debilitant.* 418.

— *exhibenda plerumque post Purgantia, cum, vel
mitissima haecce, tumultum excitent.* 98.

— *in Cholera Morbo post ventriculi ablutionem.*
177. *Quid, in initio, mali praestent.* 176. *Post
horas 10 vel 12 Vomitus & dejectionis, frigescenti-
bus extremis, Medicus accersitus ilico exhibeat; atque
mane & sero aliquamdiu in iis continuandum.* 177.
*In Cholera Morbo An. 1676 fortiora, & frequentio-
ra solito, requirebantur.* 296. *In Choreia Sancti Vi-
ti post Catharsin.* 527. 596.

Paregorica in *Colica biliosa Cathartico, ubi Vomitu-
ritio tanta, ut purgans retineri nequeat, sunt prae-
mittenda; & certo temporis intervallo.* 209. *Post
Catharsin, & quolibet die à purgatione libero, mane
& sero exhibenda.* 209 ad 210. *Post V. S.* 208. 603.
Post Vomitorium ex Zytbogala, quando. 208. *Quan-
donam, aliis quibuslibet omissis, praemittenda.* 210
ad 211. *Rei Exempl. traditur.* 211. *Continuanda
adbuc post usum Catharticorum, sed largiore dosi ma-
ne & sero, donec cessarint Dolores; nec ultro adsu-
mere tutum.* 210. *Et nisi dolor summus adsit, suf-
ficiet mane & sero adsumere; si plus requiritur, qua
ratione caute pergendum.* 210. *Ad dolorem recidi-
vum expellendum.* 24. *In Colica Hysterica, ad*

I N D E X.

*moderandas Spirituum perturbationes omnino requi-
 runtur quamvis viridis vomitu rejiciatur materies. 215.
 Ubi Evacuationes praemittendae erant, minori dosi
 efficiunt post has, quod prius majori non valebant.
 216. 413. 416 ad 417. 607. Coma, quod à tu-
 multu, quem Purgantia in Febricitantium sanguine
 excitant, amoliuntur; de quo Auctor nondum cogi-
 taverat, cum in Febre Comatosa Enemata praescribe-
 bat, Purgantia exhibere non ausus. 522. In Co-
 matosis adfectibus Variolas praecedentibus. 369. In
 Diarrhoea. 185. In Dysenteria, in principio. 183.
 Infantibus qua dosi exhibenda. 185. Diu hic usur-
 pata, non nocent adeo ac inexperti credunt. 185. Dis-
 bus à purgatione liberis, mane & sero, quare exhi-
 benda. 183. Post Cathartica singula, sed temporius,
 quam aliter, quare exhibenda. 183. In Dysenteria
 praefractiore, quoties de die exhibenda. 184. In non
 Epidemica, omissis Evacuantibus tuto exhibetur.
 189. In Dysenteria Febris novae Epid. ex Tor-
 minibus ventris orta, quomodo exhibenda. 531 ad 532.
 In Febr. Contin. post Vomitorium. 58. In Febre
 Dysenterica, Purgationibus interjecta, nocent. 193.
 Ea curata, languentibus viribus, ut praesertim in
 Hystericis, quare conducant. 194. Quoties vero &
 quando exhibenda. 194. In Febre Epid. An. 1673
 ad 1675, non faciliè in usum erant revocanda, ob
 stuporem comitem; nisi Diarrhoea periculum inferat.
 231. In Febre Epid nova ubi Tormina ventris &
 vomituritio adsunt, post Cathartica, qualia. 530.
 Diacodium tamen praesertur. 531. Si Purgantia non
 adsumta, hora somni non danda; & quare. 522. In
 hujus exitu, ad expellenda Symptomata leviora, ab
 evacuationibus repetitis excitata. 536. In Febribus
 Intermitt. post Cathartica quare exhibenda. 98. In
 Febre Scarlatina Infantium quando exhibenda. 261.
 In Febribus tutius & certius, post Purgantia, of-
 ficio suo funguntur. 537. Post Emetica in Febri-
 bus Vernalibus danda. 86. In Haemorrhagia Na-
 rium, quando, & quare. 284 & 285. In Hydro-
 pica, ad tumorem Abdominis, post aquas expul-
 sas, superandum, qua ratione exhibita. 495. In Hyste-
 ri-*

I N D E X.

rica Adfect. si Chalybis usus corpus perturbet. 409.
 Curationis bujus initio, quare & quando. 403. 417.
 Ubi Dolor vel Vomitus, Paroxysmo urgente, qua-
 nam cum circumspectione exhibenda; & an ipsis E-
 vacuationes praemittendae vel non, & quando. 417
 ad 418. confer 418. In Vomitu enormi ilico exhi-
 benda, pro ratione Symptomatis. 418. & 418 ad 419.
 Forma solida, potius quam liquida, quare exhibenda.
 419. Post Vomitionem, superatam, mane & sero
 post paucos dies continuanda. 419. Post V. S. &
 Catbarsin, si haec requiruntur, multo minori dosi
 efficiet, quod prius majori non persolvisset. 417 ad
 418. 216. In Ileo, ante Purgantia, quando exhi-
 benda. 533. Purgantibus exhibitis, horum ope-
 rationem deorsum, licet paradoxon videatur adju-
 vat. 534. Casu confirmatur. 534. In Lochio-
 rum suppressione ex Hysterica Adf. tentanda se-
 mel, ubi alia non juvant. 423. Et Emmenago-
 gis addi possunt. 423. Sed non ultro repetenda, ne
 nimis obstipent. 423. Verum ad Emmenagoga re-
 deundum. 423. In Mensium Fluxu immodico om-
 ni nocte sumendas. 426. In Morbillis omni vespere,
 ad Tussim Infantium qualia. 198. In Nephri-
 tico Paroxysmo, post V. S. & Enema. 559. In
 Nephritide ex Hysterica Adf. fere sola conveniunt.
 420. In Nephritide ex Podagra diuturniore. 475.
 In Phrenitide non in initio, sed quo tempore, &
 quam larga dosi, propinanda. 69. Formulae eorum.
 70. In Phrenitide à Variolis quibuslibet. 593. In
 Podagra inveterata si dolor intolerabilis. 476. Post
 Purgantium usum in Podagricis Calculo laboranti-
 bus, id efficiunt, quod haec Cathartica tuto adsuman-
 tur, contra quod ante sensuerat Auctor. 556. In
 Rheumatismo, vesperi post Purgationibus, quare
 exhibenda. 275. 321. In hoc Morbo frequentioris
 Venae-sectionis causa esse possunt, quia figunt Mor-
 bum, non tam facile dein Venae sectioni cessurum.
 274 ad 275. Hinc vitanda per omnem Morbi cur-
 sum, quamdiu Venae-sectione tantum curatione expe-
 titur. 274. Neque in vigore Morbi *Ανάλγηται* pro-
 missam praestant. 275. At tamen tempore didicit
 Au.

I N D E X.

- Auctor quoque, ipsa Morbum non figere, si Cathartica saepius iterentur, post tertiam V. S. 321. In Tussi Epid. 1675, non sine periculo exhibebantur. 244.*
- *in Variolis quid boni in genere. 152. 155. 156. 158. 593.*
- *in Variolis, ubi Alvi fluxus, Dolores atrociores, Spirituum motus inordinatus, Vomitus enormis adsunt, praecipue sunt exhibenda. 372. Adultis tantum, Infantibus autem non, exhibenda. 155. 238. Infantibus equidem non ita conducunt, quia somnolenti &c. nisi periculum adsit. 372. 376 ad 377. confer 155. Quando ergo exhibenda. 377.*
- — *Anomalis nigris exhibenda. 204. 206. 238. Omni nocte quamdiu exhibenda. 239.*
- — *Anomalis nigris exhibenda. 204. 206. 238. Omni nocte quamdiu exhibenda. 239.*
- — *Confluent. adeo specifica, ac Cortex Peruv. in Febribus Intermittent. 371. Et quare. 371 ad 372. Spiritus consopiant aliquando, licet non dormiant aegri, & hoc sensu prosunt. 372. Sed ad Spiritus compescendos non juvant, ni aeger è lectulo eximatur. 374. Pacato sanguine. (158) Eruptionem perficiunt. 150. Somnum conciliando Phrenesin avertunt; Tumorem partium requisitum, ut Faciei ac Manuum praesertim, promovent & protrahunt, ac certiore illum, & diebus requisitis majorem, praebent. 376. Salivationem prae aliis promovent, nec non suppressam revocant. 154 ad 155 & 156. 158. Et si haec ad horas aliquot iis quasi sistitur, mox felicius & magis cocta resurgit. 155. 376. Et salivationem licet supprimerent, tutius esset illud ferre, quam à Narcoticis abstinere. 376. Post V. S. in Mictu, vel sputo sanguinis in hoc Morbo requiruntur. 551. Adultis utiliter, sed moderate, post plenam Eruptionem, ad Morbi finem usque exhibentur. 155 ad 156. 593. Missa necessitate alio tempore exhibendi, sexta nocte ab invasione danda, & sic omni vespera ad decimum septimum diem, & ultro. 374. confer 593. Ratio bujus. 374. Hora vero sexta, vel septima, vespertina sumenda. 156. Undecimo die temporius b. e. hora quinta, qua-*

I N D E X.

- quare propinanda. 375. Aliquando bis de die, aliquando ter, ea exhibere opus. 375 ad 376. In Infantibus non modo non conducunt, sed & Diarrhoeam iis necessariam, supprimunt. 155. confer 372. 376 ad 377.
- Discretis ubi inquietudo, & vigiliae, Phrenitidem minitant, usu veniunt. 152. 155. 593. Faciei subfidentiam & inter Pustulas pallorem, ex calefacientibus & sudoribus nimis, ortum, tollunt. 157 & 158.
- Paregoricum Auctoris in Dysenteria. 183 ad 184.
- Paralyfis ex Vini usu immodico. 462.
- Partus laboriosus in Apoplexiae speciem Puerperas Hystericas baud infrequenter conjicit. 388.
- Paroxysmi Februm Intermittentium descriptio. 80 ad 81. Eius tria diversa tempora. 78 & 79.
- Paroxysmorum Februm Intermitt. reduplicatio ex duplici causa, quarum una efficit, ut adventitius advertat primarium; altera ut primarium insequatur. & quare. 81.
- Paroxysmus in Febris Intermitt. redit, quia, eliminato per sudores ultimi Paroxysmi bocce, quod diebus liberis accumulatum fuerat; de novo adgregari talis materies incipit, diebus liberis, donec eam Natura Paroxysmi impetu iterum eliminet. 299 ad 300. confer 302. 303. Qua de causa revertatur statis temporibus. 79 ad 80. Sed cur in una Febre Interm. plus temporis, quam in alia exigat, antequam revertatur, ignorare se, cum aliis, fatetur Auctor. 80.
- Corticis Peruviani ope sensim, non ilico, opprimendus. 94.
- Podagrae cur ab Evacuantibus excitetur. 448 ad 449. Non est unus, sed ex serie Paroxysmorum constans Paroxysmus. 438. 440. 450. 471. 632. Et brevior aut diuturnior est pro aetate aegri; jam ad quatuordecim dies, jam ad duos menses adscendens, jam non nisi aestate recedens. 438.
- Irregularis quomodo, ab eo Regularis, differat. 440.
- Regularis major recedens, pruritu vix ferendo, furfurum decidentia, & desquamatione, pedem

I N D E X.

- dem adficit. 438 ad 439. Quo mitior fuerit, eo citius redibit, & si jaevior fuerit, non nisi post annum revertitur. 439.
- Particulae, quas semel excernere & exterminare coepit Sanguis, cur a Natura ferri amplius nequeant. 54.
- Passio Hysterica, vid. Hysterica Adfectio.
- Pauperes à Gonorrhoea virulenta saepius liberati fuere sola Jalapii radice. 332.
- Pectoralia Medicamenta vulgaria Tussim quare non curare possint, quin potius iis tempus teratur, & Tabes aliquando inducatur. 311 ad 312.
- Pedes in Podagra Materiae peccantis sedes sunt genuinae, haecque si alias occupat partes, quid indicet. 439. In Podagrae irregularis Paroxysmorum intervallis, vix umquam doloris sunt expertes, & ubi ambulando minus dolentes fuerint redditi, morbi fomes Visceribus periculosis imminet. 440. In Podagrae Paroxysmi recessu, pruritu vix ferendo, fursurum decidentia, & desquamatione, adficiuntur. 438 ad 439.
- Pellicula in Variolis Anom. Confluent. An. 1670, alba, resplendens, undecimo die faciem obtegens, describitur. 202.
- Penis curvatura, vid. Curvatura Penis.
- Dolor, vid. Dolor Penis.
- Tumor in Lue Venerea quomodo discutiendus. 615. Περλινὰ Remedia idem ac Digestiva.
- Peregrinatio in Regiones Australes cur plures Morbos sanat. 456.
- Periculum in Variolis pendet ab Exanthematum multitudine & è contra. 355. Ratio. 355. 356.
- Periodus Febrium tum Continuarum, tum Intermittentium, comprehendens effervescentiam, qua Natura earum materiam expellere solet, eadem est. 90.
- PERIPNEUMONIA NOTHA est Febris Intercurrentis species, Symptomatis Peripneumonicis pluribus ditata; quotannis emergens, initio Hiemis, vel saepius ea exeunte, nascente Vere; usque ad Ver ad ultimum persistens, si Morbi materia copiosa fuerit. 269. 505. 583. A Febre Hiemali, ut ex causa & symptomatis liquet, non nisi gradu differt. 505. Habitiores ac crassos, virilem aetatem adsequutus, sed praeser-

I N D E X.

sertim praetergressos, Spiritui Vini multum addictos, adgreditur. 269. Huius ratio. 269.

—— oritur à Colluvie pituitosa in sanguine ad-
gesta & in Pulmones determinata. 271.

—— cum Asthmate sicco in pluribus conveniens,
in multis tamen differt, ut Febre, quae in Asthmate ab-
est. 271. 583.

—— cum Febre incipit, quae ex frigore & ca-
lore noscitur. 269. Verum Febris, & inflammationis
signa minora ac obscuriora, quam Peripneumonia ve-
ra habet. 271. 583. Aliquando ob arctatos Pulmones
non percipitur haec, & abesse videtur. 269. Febris pro
Morbo primario habenda; & reliqui Adfectus, à qui-
bus nomen mutuatur Morbus, tamquam Symptomata,
quae à materia febrili, à modo criseos, à parte in quam
haec ruit, pendent. 256. 264 ad 265. Hinc considera-
tur tamquam suae Febris Symptoma ex Materia febrili
in Pulmones deposita; quo sensu ita gradu majori à
Pleuritide differt. 256. 264 ad 265.

—— Symptomata quatenus habeat, exponitur.
269. Qualia Signa habeat Pathognomica. 519. 521.
583.

—— Curatur, V. S. ut Sanguis à Pulmonibus
revellatur; sed in omnibus non est repetenda. 270. Quo-
modo iu lecto potius instituenda. 270. Tum secus ac in
Peripneumonia vera (271), Catharsi post V. S. cre-
briore, in iis praesertim, ubi non repetenda V. S. 270.
confer 475. 583. Diaeta refrigerante. 270. & 270
ad 271.

PERIPNEUMONIA VERA à Pleuritide, tantum
differt quod Pulmones universalius adficiat. 271.

—— & Pleuritis essentialis eodem modo, V. S.
scilicet & refrigerantibus, curantur, non adbibitata-
men Catharsi, ut in Peripneumonia. 271.

—— in Morbillis, letalis magis ullum Symptoma, à
calefacientibus inducitur. 197. 198 ad 199. V. S.
curanda etiam post Morbum. 199.

Peripneumoniae, desinente Vere, unde. 83. Verno
tempore, Lond. An. 1665, post Hiemem frigidam, &
siccum gelu, grassantur. 105.

Peripneumonia & Pleuritides Constitut. 2675. soboles
tan-

I N D E X.

- tantam Tussis istius Febris. 242. Et diversam a Pleuritide medelam exigebant. 242.*
- Pertussis, seu Hooping Cough, Infantum V. S. plus quam ullis Pectoralibus, juvatur. 199 ad 200.*
- Pestilentialia aëris Constitutiones, vid. Constitutiones Pestilentialia aëris.*
- Pestilentialis Febris, vid. Febris Pestilentialis.*
- PESTIS, & Artbritis, nec non plerique alii Morbi, Naturae Medicatricis Instrumenta sunt. 38.*
- *Epidemica ubi invadit, ea Anni parte, quae inter Ver & Aestatem ambigit, b. e. surgente Anno, exoritur. 105. 108. Et quare. 108. Crescente Anno invalescit, ut circa Autumnale aequinoctium àxμλδ attingat; dein collabascit, & Brumali frigore evanescit. 106. 108. confer 43. Raro alia tempestate ingreditur, aut tum non multum debacchatur. 109. Hinc ubi Sporadicus modo Morbus existit, nullo tempestatis discrimine paucos adfligit. 108.*
- *cujus Essentiae sit Auctor ignorat. 110. Sed ab inflammatoria διάδοσις ortum suum ducit; quod argumentis evincitur pluribus. 108. 112 ad 113. Videturque Febris peculiaris ac sui generis, ab inflammatione particularum spirituosiorum Sanguinis. 110 ad 111. confer 120. Et pendet ejus ferocia à majori, vel minori, subtilitate hujus inflammationis. 111 & 112. Ubi inflammatione minori existit, Pestilentes Febres producit. 111.*
- *ab occulta plane aëris quadam crasi pendet 107. Sed ut excitetur & propagetur, non modo aëris Αἰεσις, seu causa communis, verum & alia procataρχία nimirum μιάσματῶν susceptio, à pestifero aliquo corpore, accidat oportet. 108. & 109. Quin alias vicina loca baud ita immunia se praestarent. 109.*
- *Ubi locum quemdam devastavit, non amplius vel fomite, vel personali consortio indiget; verum quemlibet vel semotum, modo corpus ad adflatum excipendum paratum habeat, aër tum laborantium balitibus, tum mortuorum cadaveribus, contaminatus, inficere valet. 108.*
- *tempora Incrementi ac Declinationis sua habet. 108. E genere Epidemicorum Vernalium usque in*
- E e e bru*

I N D E X.

brumale frigus protrahitur. 43. Frigore brumali domatur. 106. 108. Neque umquam huius Morbi daretur finis, si Anni Vicissitudines, & aëris mutationes in ejus virus nihil imperii exercerent. 108. ad 109.

— *Britanniam vix frequentius, quam post Annorum circiter quadraginta revolutionem, summo vigore, adoritur. 107.*

— *Italiam occupans, excepta Hetruria, cur? 109.*

— *An. 1665. Londini debacchari incepit, circa exitum Maji & initium Junii postquam Febris Pestilent. jam à Mense Martio grassata fuerat, & invalescens quotidie circa Aequinoct. Autumn. statum attigit, tumque sensim recedens, brumali frigore fere delata, circa Ver An. 1666, omnino fuit abolita, remanente adhuc Febre Pestilent. 105 ad 106 confer 108. Et, quod notandum, idem Annus mitissimus & saluberrimus fuit; qui nempe a Peste immunes erant, nunquam saniores fuerant; &, qui ab ea sanati, postea saniores quam ante erant. 113. Hujus exortum, praecesserunt, per aliquot septimanas, Pleuritid. Angin. aliaeque Adfectiones inflammatoriae, 113. Unius septimanae decursu circiter 8000 hominum delevit. 106. confer 123.*

Pestis cur tam cito necat, si Naturae non concedatur tempus febrilem motum excitandi. 112. Sed non nisi circa initium ejus, vel incrementum seu statum, tam subito necat. 111. Et quare. 111. 112. At non nisi in Pestis popularis, ac funestae quidem, exordio, hoc contingit. 109. ad 110. Trimis enim mensibus, dicta Pestis omnes inopinantes fere exstinguebat; adolescens vero non necabat, nisi Febre prius & aliis Symptomatibus laborassent. 181.

— *ingruens Symptomata quatenus habeat. 109. Raro citra Febris praesentiam ingruit. 109. Aliquando tamen Tumores erumpunt, Febre non praegressa; licet Auctor suspicetur semper horrorem praecessisse. 110. Febris quoque aliquando non adparet, dum perit aeger. 249.*

— *nonnullos adeo leviter aliquando adficit, ut per publicas plateas ambulare queant. 110.*

— *Curatur vel Natura, vel Arte. 114. Natura*
alia

I N D E X.

alia ratione Pestem veram, alia ratione Febrem Pestilentialem, curat; quos modos nos quoque insequi oportet. 115. confer 165. Si sua Methodo Natura pergit, nec aberrat, Pestem veram per Abscessum, & Febrem Pestilentialem per Diaphoresin, sanat. 115. Abscessus illi sunt Tumores Glandularum, Bubones dicti in suppurationem abeuntes. 115. 116. Sed hanc Curationis modum sequi non possumus, quia illa Apostemata, arte nostra, excitare nondum valemus. 115. 128. Cardiacis enim tuto hoc non tentatur. 115. Sudores quoque multum obsunt, licet post illos in conspectum aliquando veniant Bubones, cum inde saepe retropellantur incepti hi Tumores. 115. ad 116. Et sic Sudoribus extorsis plures jugulati. 116. Nam huic materiae retropressioni, forte imputari posset, quod Malignitati adscribitur. 116 ad 117. Hinc aleae plene res hanc tentare Methodum, quam Natura sola perficere potest, si non perturbetur. 116. 128. Quare, in Peste curanda, Naturae ductum non sequi, ut in aliis Morbis, sed ei renunciare debet Medicus: cujus Effati neglectu Pestis Tumulus non parum fuit adauctus. 117. Artis, non Naturae, Methodo ubi curari debet, dupliciter id fieri potest; vel per V. S. vel per Sudores. 117. Pestis equidem Alexiterium proprium in Naturae sinu abditum adhuc delitescit; quare eadem nisi ratione quadam Mechanica tolli potest. 115. Per V. S. Curatio. 117 ad 120. Haec, ubi instituitur, debet fieri in Lecto, & quare. 125. Debet dein fieri nondum adparente Tumore. 117. 125. Et tandem debet esse larga: parca enim, vel tumore jam conspicuo, ubi instituta, semper damnosa fuit; & Phlebotomiae, ita perversae administratae, contrariae sententiae Patroni, inter quos Diemerbroekius, argumenta sua debent. 117 ad 118. Plures Doctores V. S. hic instituendam, jam pridem censuerunt, qui recensentur. 119. Sed cum uno L. Botallo totum Curationis negotium, in copiosa V. S. collocavit Sydenham. 118. Et bujus Methodi Exemplum singulare in Castro Dunstar. 119. Et in Peste Lond. quoque, nisi liberalior foret V. S. potius nocebat. 123. 124. Curatio per Sudores, isti per V. S. anteferenda videtur Sydenhamo; tum quia non aequè

I N D E X

- vires prosternit, tumque Curationis modum infamiae periculo non objicit.* 120. *Sudor spontaneus quidam valde salutaris.* 127. *Quare hic Morbus Sudoribus facile curetur, & alii Morbi maligni pejores fiant?* 248. *Quomodo dirigenda illa Cura Sudatoria.* 125 ad 128. *V. S. prius semel, instituenda.* 125. *Sudor continuus & prolixus requiritur, non interpolatus.* 126. 127. *Refelluntur Diemerbroekius & alii, quod Diaphoresin interpolandam suadeant.* 126 ad 127. *Notatu dignum Auctor habet, quod, diaphoresi, materia morbifica versus ambitum corporis exporrecta, ilico Excretiones Ventriculi sedentur, adeo, ut Medicamenta adsumta retineantur: quod Historia confirmatur.* 125 ad 126. *Per Sudorem Cura quasnam adhucdum habeat difficultates.* 120.
- Pestis & Febris vere Maligna specie non, sed tantum gradu, discriminantur.* 106 ad 107.
- *ab Igne Sacro quomodo differat.* 112.
- Pestis Historiam Auctor scribit, quod alii qui adfuerant toto tempore Medici, de eo nihil divulgabant.* 114.
- ad Pestis Prophylaxin non conducunt calida, ut deprædicatur: imò Vinum, & fortiora, Morbum advocarunt.* 113.
- in Peste, Bubones quomodo fiant propter materiam Morbi subtilissimam, & maxime inflammabilem.* 165. *Ubi rumpunt, bonum.* 109.
- *Materia Morbi à Sanguine segreganda subtilissima & maxime inflammatoria est.* 165. *confer* 113. *Tamen Alexipharmaca, calidiora licet, auxilium præstant; quatenus scilicet diaphoretica sunt.* 113. *Verum illa ipsa, si sudorem forte non moveant, pessima.* 113.
- *Maculae purpureae malum signum.* 109. 116.
- *Tumores prorumpere bonum.* 109.
- *Sudores artificiales an Apostemata desiderata provocent?* 115 ad 116. *Quandonam saepe funesti.* 116. *Horum eruptio sine Sudore magis fuit salutaris.* 116. *Ad magnos equidem Sudores Bubo nonnumquam etiam disparet.* 116. 129 ad 121.
- *per Apostematum maturationem, Curatio admodum incerta ac fallax.* 128.

I N D E X.

Petechiae & Maculae purpureae, tum Virium subita prostratio, Malignitatis signa habentur, in Morbis; & solvitur ab Auctore, unde fiant. 540 & 541.

— in Febre nova hiemali à Calefacientibus. 520. 525. In Febre Variolosa. 162. 163. A Regimine calido auctae. 167. 168 ad 169. In Morbis Acutis unde, & quid indicent. 382. 383. Pestis sub adventu. 540 ad 541. In Variolis Confl. unde. 540 ad 541. 551.

Petechiarum & Miſtus Sanguinei singularis Casus à D. D. Goodall communicatus. 382 ad 383.

Phaenomena in Hysterica Adfectione eodem solvuntur modo, sive ipsa Morbus tamquam Vapores elevati, sive tamquam Convulsiones partium particularium consideretur. 214.

— Morborum Accidentalium, à Methodo curandi saepe pendent. 16.

— — Naturalia, qui recte perceperit, ille Indicationes Curativas veras eliciet. 4.

— — clara ac naturalia, utcumque minuta, Hypothesibus sepositis, ubi illorum Historia tradenda, adcuratissime notanda. 14 ad 15. Hoc autem facit Hippocrates. 19.

— — peculiaris & perpetua seorsim ab accidentalibus, & adventitiis, enarrentur. 15 ad 16. Et quare hoc ita fieri debeat. 16.

— — vid. Morborum Phaenomena.

Philosophia in Medicina quid mali adtulerit. 386.

— Medici quaenam esse debeat. 504. Moralis quid sit. 300. Naturalis specificam differentiam nullam enodare potest. 300.

Philosophus Empirico, in Medicina, quod famuletur, demonstratur. 493.

— quare nemo mortalium evadere possit. 504.

Phlebotomia vid. Venae-sectio.

PHRENITIS Cardiaca non admittit praesertim ante usum Narcoticorum. 70.

— in Febre Epid. An. 1674, quomodo curanda. 230. Vitrioli Spiritus hic primas tenet. 230.

— ex Febre nova hiemali à calore lecti. 520. 525. Immo nonnumquam per se, at non ita vebemens, ac

I N D E X.

- in Variolis vel aliis Febris, ut potius lene sit Delirium* 519 ad 520. *Ubi invaluit, nulla restant Febris indicia, sed pulsus tandem pessimus fit.* 520. *Et Apyrexia adesse videtur, si linguae albedinem excipias.* 525 ad 526. *Quomodo regimine refrigerante & abstinentia à lecto, avertatur.* 525. *Calefacientibus inducta, curatur regimine refrigerante, Capillorum Abrasione.* 525. confer 660. *In Febre Variolosa ex sudoribus nimis à Regimine calido.* 163. 167. *Sudore coacto, in Febris, quandonam excitari queat.* 263. *A Venae sectione neglecta, in Febris, quando.* 54. *Tamquam Symptoma Februm Contin. unde oriatur: quatenus ejus signa; qui curetur &c.* 69 & 70. *Ex Lochiis suppressis per Hystericam Adf. in Puerperis tenerioribus nimis cito surgentibus, nascitur.* 421. *In Pestilent. Morbis, inferri potest, nimia vi ad sudores proliciendos excitata, in iis qui difficulter sudant.* 120.
- *in Variolis frequens Symptoma, 158: Sed anomalum, ex nimio Sanguinis calore.* 141: *Et plerumque ex calefacientibus ortum.* 144.
- — — *instans Paregorica exhibet.* 152. 155.
- — — *Confluentibus, nata ex calefacientibus, Methodo contraria ut praecaveri, sic etiam tolli, potest.* 160. *Paregoricis quomodo cobibeatur & praecaveatur.* 155.
- — — *Discretis, copiose manante Sudore, & sponte sua repulso, oboritur.* 157. *Instans metuitur ex inquietudine & Vigiliis; & tum Paregorica juvant.* 152. *Mortem indicat in propinquo, ubi aegritudo vebemens, urina pauca ac frequens, simul adsunt.* 157. *Curatur unice vebemens ubi fuerit, V. S. larga, aura frigidior, narcoticis.* 157 & 158. *V. S. quod exigat docent Haemorrhagiae narium subitaneae.* 157.
- — — *omnibus, V. S. non semper indicat; sed in Distincto tantum genere, ubi facies tumet, Pustulae magnae sunt, & Regimen calidum fuit adplicatum, praecipue.* 158.
- PHTHISIS** *duos fere Trientes eorum, quos Morbi Chronici jugulant, interficit.* 416. *Describitur.* 637. Hu.

I N D E X.

Hujus Curatio. 630. 637. & sequ.

— *Hydropis caussa, Evacuantiã αῖμα, seu κῆρα, prohibet.* 496.

Phthifici Equitatione saepe sanantur. 415. *Estque in iis primum Medicamentum.* 630.

Phymosis quomodo curanda. 336.

Pilulae Chalybeatae in Hysterica Adfect., duplicis generis. 408.

— *Cochiae laudantur.* 209.

— — *Ad 3ij. exhibitae semper alvum laxant.* 530. *In Febre nova Epid. ubi stomachus Potionem non fert exhibendae.* 530. *Potio tamen praeferenda.*

531. *Tempore quo sudor, in Tertiana Autumn. provocatur, dandae.* 93. *In Tussi Puerorum convulsiva dantur.* 312.

— *ex Cortice Peruviano.* 302 ad 303.

— *ex Elaterio & Pil. ex Duob. in Hydrope.* 488.

— *foetentes Hystericae.* 409. *Tales Ventrem minime turbantes.* 409.

— *Matthaei loco Paregorici in Nephritico Paroxysmo, post V. S. & Enema.* 559. *In Nephritide ex Podagra diuturniore.* 475.

— *Paregoricae & Emmenagogae in Lochiorum suppressione.* 423.

— *purgantes finito Apoplexiae Paroxysmo, exhibendae.* 597. *In Colica biliosa, quatenus optima.* 209. *In Fluore Muliebri.* 308. *In Gonorrhoea virul.* 333. *In Hysterica Adfect.* 408. *In Ileo, ex Torminibus ventris, in Febre nova Epid.* 533.

Plebs, à Variolis, cur minus trucidatur, quam Divites. 153.

Plantae Materiae Medicae omni palmam praeripiunt, & omnium maxime de Remediis, ad insigniores Morbos, inveniendis spem faciunt: & hoc quoniam Animalium partes cum nostro corpore nimium conveniunt, Mineralia nimis dissident: Hincque Plantae magis explorato nobis innotescere deberent. 30.

Pleuritides, Anginae, aliaeque sanguinis inflammatae Adfectiones, frequentissimae fuere, per aliquot septimanas, quae Pestis Londin. exortum antecesserunt. 113.

I N D E X.

— post Febr. Continuas, circa Veris finem, & Aestatis initium, saepe grassantur. 122. Verno tempore Lond. An. 1665, post biennem frigidam, & sic cum gelu, grassantur. 105.

— definente Vere, unde. 83.

PLEURITIS Essentialis, vera, Morborum frequentissimus, describitur juxta Phaenomena. 262 ad 264. 582. Quo tempore Anni praeprimis infestet, & grassetur. 242. 262.

Quosnam, prae reliquis, adgrediatur. 122. 105. 262.

Febris pro morbo primario hic habenda; & reliqui Adfectus à quibus nomen mutuatur Morbus, tamquam Symptomata, quae à materia febrili, à modo criseos, à parte in quam materia ruit, pendent. 256. 264 ad 265. Initio cum horrore, & ceteris Symptomatis adest. 262. Cum aliis Symptomatibus progreditur, & ab his, quae ex illa prius nata, adaugetur. 162. Et tandem pro ratione liberioris expectorationis, una cum reliquis, aegri salute, minuitur. 262. Sed redit Hecticae specie si res in Apostema vergit. 263.

Dolorem punctorium, quo tempore adquirat, & quo Thoracis loco. 262. Tussim qualem habeat. 262. Diarrhoeam unde habeat. 164.

Expectoratione sputi subcruenti, plerumque sensim solvitur, nullo redeunte Symptomate. 262.

In Suppurationem quandonam abeat. 263.

Sanguinem post primam saltem vicem eductum, instar sevi liquati in superficie, purulentum quasi, habet. 264. 582. Cuticula haec tenax in sanguine, si bice recto flumine non profilierit, baud ita adest, & minus tum etiam levaminis à Venae sectione persentiscitur. 264.

— Inflammationi sanguinis propriae, ac specificae, ortum debet. 263. Ex Sudoriferis, in Tussi exhibitis, An. 1679 oborta quoque est. 312. Ubi tamquam Symptoma Febris, ad quam proprie spectat (258 ad 259) consideratur; ex praecipitatione (263) materiae suae Febris in Pleuram, itidem oritur, ut docet sanguis eductus. 264 confer 264 ad 265.

I N D E X.

- à subito calore, intensum frigus subito excipiente, saepe oritur. 41.
 - periculosior aliis Morbis, facile vincitur, & tam certo ac tam brevi tempore, quam alius quidam, debellatur, si perite tractetur, quin contra, inter potentissimas orci januas recensenda. 264. 267.
 - Indicationes curativas quales admittat. 265.
 - Curationis spem praecipuam ponit in Venae sectione 265. 268. Larga V. S. itidem non nocet. 267. Et Diarrhoea, hic aliquando superveniens, eadem V. S. sistitur. 266. Haec autem quomodo instituenda, & iteranda, & ad quam dosin, tum in Adultis, tum in Pueris. 265. 266. 582. Levatur V. S. ultima, si non ante; tumque Catharticum exhibeatur. 267. Notandum interim, quod Pleuritis vera & Essentialis, qualibet Constitutione indifferenter infestans, repetitam V. S. indicat; non vero si alicujus Febris Symptoma est, sed, ratione istius Febris tum, reiteranda modo. 246 confer 258.
 - per Expectorationem materiae coctae quare non vult, ut curetur, uti per V. S., Auctor. 267. Et Pleuritis sicca ab Hippocrate quamvis damnetur, tamen per V. S. potius quam per Expectorationem Pleuritidis Curationem instituendam suadet Auctor. 268.
 - Diaetam qualem exigat. 265.
 - Medicamenta quanam ferat. 265 ad 266. 582. Enemata non admittit, aut lenissima tantum; & quando. 266.
 - Leëti Calorem nimium vetat; adeo quidem ut, nisi ex eo quantum potest eximatur aeger, nec V. S., nec refrigerantia, multum proficiant. 266.
 - Pleuritis à Peripneumonia vera gradu minore differt tantum, quod haec Pulmones universalius adficiat. 265. 271. Eodem tamen modo, V. S. scilicet, & refrigerantibus, curantur, excepta Catharsi, quam Peripneumonia vera renuit, sed Peripneumonia nottha admittebat. 271.
 - & Peripneumonia Constitutionis 1675. soboles tantum erant Tussis istius Febris. 242. Et diversam à Pleuritide medelam exigebant. 242.
- PLEURITIS** Symptomata, per accidens Febribus

I N D E X.

superveniens quibuscumque, oritur ex materia febrili, adhuc cruda, in Febris initio, ad separationem debitam nondum praeparata, in Thoracem praecipitata. 263. confer 246. 259.

infertur saepissime ex usu Calefacientium intempestivorum, in Febris exhibitorum. 263. Vel ex Sudore, initio Februm coacto, praesertim tempestate, & aetate faventibus. 263 ad 264. Vel à V. S. in Febris neglecta. 54. Aliquando ex Aëris manifesta alteratione, materiam Iebrilem in Pectus deponente. 264.

An. 1675 Tussi superveniens, maligna erat quam maxime. 246. Neque V. S. praesertim iteratam, ut aliter solet, ferre poterat. 246. Nec, ultro, eam admittebat, quam requirebat Febris, cujus Pleuresis haec symptoma erat; uti semper contingit, ubi Febris Epidemica, ex repentina aëris quaedam manifesta alteratione, in Pectus materiam deponit, ipsa eadem interim remanente; hinc si Febris repetitam V. S. respuat, nocebit & eadem in hac Pleuritide. 246 confer 259. 263.

haec Curabatur ut Febris Constitution. bujus, in pectus determinata. 246 ad 247. & confer 244 ad 245. & 258. 259.

Pleuritis essentialis non semper adest, licet dolor punctorius, color Sanguinis Pleuriticus, & similia, adsint. 242.

PODAGRA *Articularis Morbus etiam vocatur. 443. Fomittem Morbi quoque semper in Articulos rejicit, ex sua Natura. 447.*

Quosnam invadere soleat, tam respectu vitae generis, quam habitus & structurae corporis, nec non aetatis, ac labis hereditariae. 435 ad 436. Juniores admodum occupans, initio nec Regularis, nec crudelis; sensim tamen castra metatur, typum sibi format, & ferocissima fit. 436. Divites plures intermit quam Pauperes, plures Sapientes quam Fatuos. 443. Insipientes paucos occupat. 467. Foeminas raro adficit, nisi Vetulas vel Viragines. 443. 634.

pendere videtur à Concoctione, seu Digestione, tam

I N D E X.

tam in partibus, quam succis corporis, praecipue Nervosis sive Spiritibus, labefactata. 444 ad 446. confer 461.

— Causam habet duplicem juxta Auctorem; nempe Causam antecedentem, quae est humorum indigestio à calore & Spirituum defectu orta; tum Causam continentem, quae proprie fomitem Morbi constituit, ortam à mora humorum in corpore (quae mora ab inconcoctione dicta pendet) eos acriores & quasi putridos reddente, unde calentes & exaestuant Paroxysmum constituunt. 450 ad 451.

— ex Vini usu immodico oriri potest. 462.

— Regularis & Typum servans quo tempore Anni, diei, ingruat, quatenam praemissa incommoda; qualem Pedis partem primo occupet; & quo ordine dein laceffere pergat, describitur. 436 ad 438. & 632 ad 634. Primo unum Pedem adficere solet. 436. 632. Brevi post Pes alter eodem cruciatu adficitur. 438. 632. Raro utrique Pedes in initio simul adficiuntur. 438.

— — Seniores ubi adortur, nec tam immaniter saevit, nec tam stultas habet Periodos, quam si aetate Juniores occupaverit; & hujus rei ratio. 436.

— — Paroxysmum habet vel breviorum vel diuturniorem, pro aetate aegri, vel diuturnitate Morbi; & qua ratione hoc differat. 438. Paroxysmus hujusmodi major, seu generalis, dicitur, qui quasi unus ad duos, tres, menses extendere se videtur: sed non est unus Paroxysmus; verum ex serie Paroxysmorum se mutuo succedentium, & quarum posterior quilibet priore, & mitior, & contractior, semper est. 438. 440. 450. 471. 632. Hoc tamen ubique servant, quod dolor noctu recrudescat, mane vero remittatur. 438. Recedente tandem Paroxysmo Pes adficitur pruritu, fursures decidunt, & desquamatio fit. 438 ad 439. Tandem cunctae aegri, & appetitus, redeunt. 439. Si jam vebemens fuerit Paroxysmus, non nisi post annum revertitur. 439.

— — Dolores habet inclementiores, quam Irregularis Podagra, verum hinc quoque Paroxysmos bre-

I N D E X.

breviores, & Intervalla inter eos longiores, & magis perfecta. 442.

— — — — — *nec Juvenes nec Pueros adficit; sed Juvenes, qui ex Parentibus Podagricis nati, aliquid modo praesentiunt istius Morbi. 443 ad 444. confer 634.*

Podagra non Regularis seu Anomola vocatur, cujus Phaenomena diversa à Regulari. 439.

— — — — — *talis fit vel ob perversam Medelam; vel ob subjecti debilitatem, propter Morbi diuturnitatem. 436. 439.*

— — — — — *describitur. 439 ad 443.*

— — — — — *Paroxysmos particulares, majorem constituentes, multo longiores habet, non ad unum vel alterum diem, sed per quatuordecim, perdurantes. 440. 632 ad 633. Symptomata, diversa ab iis Regularis Podagrae, qualia. 439 ad 440. 633.*

— — — — — *In Paroxysmorum Intervallis jam non, ut Regularis, valetudinem concedit; sed plura mala aegrum vexant; quae mala exponuntur. 440 ad 443. & 633. Tandem, Natura materiem ad extremitates relegare non amplius apta, Symptomata quoad dolorem fiunt mitiora, sed Paroxysmi longiores; & artuum dolor, loco articulorum, aegritudo quaedam, cum quadam propensione ad Diarrhoeam, vexant: quae omnia ubi Articulorum dolores vigent iterum recedunt; hocque alternatim. 441 ad 442. Interim Morosi fiunt Aegri, animo etiam contagio adflato, sibi aliisque graves. 442. Et ultimo, visceribus infarctis, Materia ad extrema non amplius pulsa, vitam cum morte commutant. 443.*

Podagra quomodo curanda. 451 ad 478. & 634 ad 636.

— — — — — *à nemine radicaliter exstirpari haecenus potuit; sed Remedium adhuc inventum iri, credit Auctor. 480.*

— — — — — *ergo, una cum ejus tractandi Metodo, ab Auctore, quum eam curare se posse non jactet, cur tradatur? 480 & 481.*

— — — — — *quare non adgredienda tempore Paroxysmorum, sed in eorum Intervallis. 470 ad 471. Nam Fomitem, seu*

I N D E X.

seu materiam talem morbosam, habet, quae Naturae inviolabili lege semper in Articulos rejici debet, nec inde sine discrimine revellitur, aut alia Methodo, quam ea quam Natura praemonstrat foras ejicitur, cui soli permittenda, cum ipsius omnino Opus sit, quod sua Methodo sola peragit. 447. 451. 470. Adeoque ipsa Materiam peccantem suo modo exterminat, in Articulos deponit, & per insensibilem transpirationem diffilat: quare nobis non licet eam, vel V.S. vel Catharsi, vel Sudoribus, ejicere. 445 ad 446.

— *non curaretur etiam, quod Symptomata ejus coërcerentur ac remorarentur, cum contra Curationi hoc adversaretur. 470 ad 471. Sed illis Symptomatibus occurrendum tamen est, quae falsa medendi Methodus produxit. 471. Tum & iis, à quibus aeger de vita periclitatur. 473. 636. Adeoque Symptomata quaedam tamen habet, quibus in Paroxysmo occurrendum; ut praepriis sunt Ventriculi languor, Tormina ventris. 473 ad 474. 636. Sic non Podagra Regularis, sed quae mala cura exacerbata, in Paroxysmo tractanda; & quomodo. 471. 473 ad 474. 636.*

— *incipiens per Moxae, vel Lini crudi, Ustionem, tantum levatur; sed non attingit hoc causam Morbi antecedentem, h. e. Indigestionem; nec in Morbo inveterato, aut perversa cura intro repulso, juvabit. 477.*

— *ubi radicaliter curanda, Coctioni, indigestionibus sublatis, praepriis consulendum; ita tamen, ut interim, data occasione, quae humores acres leniunt, itidem adhibeantur. 451 ad 478. confer 634. Hinc curatu perdifficilis, quia duabus Causis, admodum contrariis, ut quae huic prosint alteri obsit, obviam eundem est; nempe Antecedenti seu Indigestioni humorum; tum Continenti, seu Humorum calori & exaestuationi, quae proprie fomitem Morbi constituit, dum Articulos obsidet, vel quae post Paroxysmum adhuc in sanguine delitescit, separationi inepta. 450 ad 451. tum 451.*

— *ergo ubi sananda exigit Concoctionum restorationem; sanguinis, & partium, roborationem; quae omnia totius corporis Habitus immutationem & redintegra-*

I N D E X.

- grationem semper ponunt.* 445. 450. 451. 458. 459. 463. 467. 470.
- *Evacuantibus non attingenda, & quare.* 450. confer 445 ad 446. *Venaesectione quantum noceat.* 446 ad 447. *Catharsis quantum laedat.* 447 ad 449. *Verum in iis, qui Mictu cruento ex Calculo Renum laborant, Manna omni Septimana est concedenda.* 556. 634. *Sudorifera quomodo obsint.* 449 ad 450. 634.
- *ut curetur, Corporis habitus omnis alio traducendus est, atque homo integer, quasi nova incude, refingendus; hinc diu, constanter, & assidue, in Digestivorum usu continuandum, ut Coctitionum robur, & partium firmitudo, pedetentim reducatur.* 458 ad 459. confer 467. 634. *Digestiva haec, quid sint.* 451. ad 452. *Quaenam talia suppeditet Materia Medica, & qua ratione usurpanda.* 452 ad 453.
- *Pharmacis solis non curatur, sed Diaeta seu victus ratio concurrere debet.* 459. *Haec in Podagrae Intervallis, Cibi Quantitatis, Qualitatis, Temporis, respectu, qualis.* 459 ad 460. & 634 ad 635. *Respectu Lactis solius usus.* 460 ad 461. *Respectu Potus ut Cerevisiae, Vini.* 461 ad 462. & 465. 635. *Aquae purae* 463. *Potus Diaetetici seu Decoctorum ex Lignis.* 463 ad 464. 635. *Somni, & Vigiliarum, temporis.* 465 ad 466. *Animi Adfectuum.* 466 ad 467. 635. *Respectu Motus & Quietis.* 467 ad 469. *Respectu Veneris usus.* 469. 635. *In Podagrae Paroxysmis, respectu Cibi & Potus quantitatis, ac qualitatis tum Exercitii.* 471 ad 473. 635 ad 636. *Ubi exemplum suam attigit Morbus, ob Paroxysmi, primo insultu, atrocitatem, Exercitium, ceterum adeo salutare; vetatur; & decubitus in lecto, ad certum tempus, una cum tenui Diaeta requiritur.* 472 ad 473. *Quandopam vero, in Podagrae inveteratae Paroxysmo à lecto abstinendum, ut Mors vitetur; molestiam potius vectionis sustinendo, & dolorem, amarissimum licet Naturae remedium, ferendo?* 473.
- *inveterata Diarrhoeam excitat, si materia in Artus non eliminatur; quomodo tum occurrendum.* 474.
- *à Cathartico, etiam leni, accersetur.* 555. 556. *Mitans*

I N D E X.

- nitans vero tum Paroxysmus, ob Purgantia data, Laudano reprimatur: Hocque nondum animadverterat Auctor, cum Tractatum de Podagra scripsit. 556.*
- *per Metastasin aliquando, licet raro, materiem morbi in Pulmones deturbat, cujus causa Tussis brumalis, ex frigore in Paroxysmo suscepto: in quo casu nulla Podagrae habenda ratio, sed Morbus tamquam Peripneumonia curandus, Sudores, hic nocuos, caute vitando. 474 ad 475. & 636.*
- *retrocessa quomodo cognoscatur. 558. Et quomodo, à periculo inde imminente, se liberaverit Auctor. 558. Retrocessio hujusmodi materiae morbosae periculosa admodum. 116 ad 117.*
- *Scorbutum quandonam mentiatur. 276.*
- Podagricis Cogitationes nimiae admodum obficiunt. 354. Hincque plures, indebita Meditatione, quam ipso Morbo, fuere perempti. 476.*
- Pompa Remediorum in Moribundis saepe male collocatur. 319.*
- Porrigo seu Furfur Capitis. 626.*
- Porrigines in Lue Venerea vid. Crustulae.*
- Possetum vid. Zythogala.*
- Potatio nimia in Gonorrh. virul. recidivam quando producat. 333.*
- Potatores Hydropici, aliis frequentius, fiunt. 483.*
- Potio Cardiaca in Variolis, ubi Symptomata ex nimio frigore vel Evacuationibus indebitis. 161.*
- *purgans Auctoris. 65. 567.*
- *purgans in Colica biliosa, aliis anteferenda. 209. In Febrib. Continuis. 65. In Febre nova hiemali. 521. Quando iteranda. 521. Ad subducendam materiem revulsam. 506. Quando iteranda. 507. In Hydrope, pro robustis in quibus alia non operantur, una & altera 488. Simul calefaciens inter purgandum & corroborans, alia. 488. Purgans & Vomitum ciens. 489.*
- *vid. Haustus.*
- Potter Capitaneus Londini Cortice Peruviano occisus. 301.*
- Potulentorum, in Podagrae Regularis Paroxysmo, tertia pars tantum per vesicam redditur. 438.*
- Po.

I N D E X.

- Potus in Dysenteria qualis. 184. Frigidus in Dysenteria qualis. 184. 187. In Febre Dysenterica. 193. In Hydrope conceditur ab Auctore ad ssj vel ssj , singulis diebus. 495. In Hysterica Adfect. Puerperarum à nimio Mensium fluxu. 425. In Podagra optimus, qui non nimis Vinosus; nec nimis Aquosus, ut Cerevisia tenuis Lond. lupulata vel non; vel Aqua cum Vino, praesertim in mitiori. 461. 463. In Podagra, vehementiori, & proveciore, omni spirituositate careat, & Potus Diaeteticus propinetur. 463 ad 464. Hicce palato quantum fieri potest gratus fiat. 464. Appetitum plus favet aliis liquoribus. 464. Et hoc commodi habet, quod illi, qui eo utitur, concedat liberiores in cetero victum, quam si Vino vel Cerevisia uteretur. 464. 464. In Tussi Epid. 1675. absente Febre, &c. 243. 247. In Variolis Anom. temperans & Salivationem promovens, qualis. 204. 206.
- Praeputio si Glans contegitur. vid. Glans.
- Praxis Medica unica vera in Observatione Operationum Naturae fundatur, b. e. Indicationes ex ipsis Morborum Phaenomenis elicit, dein Experientia firmat; ut fuit Hippocratis illa. 314. 315. Lapis Lydius eorum qui Medicinam profitentur, est. 490. Apud plurimos Auctores ad Postulata quaedam ex Hypothesibus & lascivientis ingenii luxuriis, deducta, non ad rei veritatem, componitur. 326.
- in Variolis, Eruptionis tempore, ubi de caloris gradu adplicando agitur, in incerto, ac lubrico, loco constituitur. 147.
- vid. Medica Praxis, vel Medicina.
- Prognosis, in Variolis, Mortis vel Vitae pendet à multitudine, vel paucitate Exanthematum. 355. Ratio hujus. 355. 356. Dein Προγνωστικόν in Variolis Confl. raro fallax, & bonum, ex Tumore Faciei & Manuum Salivationi subsequente, desumendum. 140.
- Prostatae in Gonorrhoea virulenta adeo tempore adficiuntur, ut in Cadaveribus efferato ulcere depastae, re-pertae fuerint. 328.
- Protuberantiae, in Rheumatismo, ad digitorum internas potius, quam externas, partes excitantur. 273.

I N D E X.

- Pruritus ferinus *quomodo curandus*. 281.
In Pruritu ferino Sudor, omni mane qua ratione provocandus. 281.
 ——— *Venae sectio, ante Remediorum usum, quare exigatur*. 281.
 Ptisana in Peripneumonia notha, pro Potu. 270 ad 271.
 ——— *In Pleuritide essentiali pro Potu*. 265.
 Ptyalismus *vid.* Salivatio.
 Pueri, Senes, Juvenes diuturno morbo confecti, *Venae sectionem in Febris vitant; & quare*. 54.
 ——— *Podagra non adficiuntur*. 443.
 Pueris Febris Intermitt. laborantibus calidiora exhibere periculosum. 96.
 Puerperae Apoplexia Hysterica, quandonam frequenter satis adficiantur. 388.
 ——— *teneriores lecto decumbentes, quidnam emolumenti inde habeant*. 422.
 Puerpera tenerior & Vaporibus obnoxia, ante diem decimum, è lecto se non contineat. 422. Si nimis cito surgat, Hysterica Adf. ex qua Lochiorum suppressio, cum diris & letalibus Symptomatibus, adficitur. 421 ad 422. Vix decima moritur, ex defectu virium, vel ex doloribus, à partu; sed inde plerumque, quod è lecto cito nimis surgat. 422.
 Pulsus in Febre nova hiemali sanorum non absimilis. 505. 519. Languidus & inordinatus, si male tractetur. 506. Qualis, ubi Phrenitis adest, & Mors instat. 520. In Hypochondriaca vel Hysterica Adfectione similis sanorum est, ut ut strangulari videantur. 396. In Variolis Confluent. die undecimo vix percipitur, adeo obruitur à Pure sanguis. 378.
 Pulvis adstringens in Mictu sanguineo & Sputo sanguineo in Variol. Confl. 552.
 ——— *Cardiacus in languore Febrili*. 64.
 ——— *ex Cortice Peruviano in Febr. Interm. cum Vino rubro, aliis modis anteferendus*. 303. Nec obest Vinum, licet ad Continuarum speciem vergant. 304.
 ——— *Patrum vid.* Cortex Peruvianus.
 Pulvis Pyrius inventus non letalior fuit hominibus, quam Malignitatis verbi inventio. 540.

Punctura Tendinis dolorem duodecim horas post V. S. modo infert, qui circa Axillas praecipue reperitur, tumore vix majore Avellana suborto; ex orificio interim ichore effluente, quod primum signum. 268. 625. Quomodo curetur. 625.

PURGANTIA quaelibet Naturae quare inimica dicantur, ab Auctore. 485. Vel mitissima quoque tumultum plerumque in corpore excitant. 98. Repetita saepius, in Affectibus fere quibuslibet, praesertim in imbecilibus, & Infantibus, plurimum obficiunt, & Tumores in infimo ventre horum excitant. 405 ad 406. Facilius vel difficilius operantur, pro corporis Idiosyncrasia; quare cautus sit semper Medicus, de aegri corporis, ad Cathartica ferenda aptitudine, vel ineptitudine; nam bujus neglectu Hypercatharses à levioribus etiam Purgantibus quandoque obortae. 485. Si Correctiva dicta admista habeant, Catharsis redditur laboriosior. 338. Leniora in Robustis aliquando plus praestant, quam validiora: Sic etiam aliquando teneriores homines fortissimis purgantibus aequae cedunt. 458. Post V. S. omnium maxime refrigerant. 537. Paregoricis viam sternunt. 537. Et iis adjuvari possunt. 534.

— in Angina, lenitiva quandonam, post Venae sectionem, exhibenda. 283. Et quandonam in posterum diem rejicienda. 283. Cum Chalybe, & Chalybeatibus, vel ipsorum usus tempore, quare non exhibenda. 405 confer 411. In Choreia Sancti Viti. 527. 595. Quoties & quando repetenda. 527 ad 528 & 596. confer 528. In Cholera morbo damnantur. 176. 177. In Chronicis Morbis ante usum roborantium vel Digestivorum exhibenda. 457. Et ubi semel Corroborantia & Digestiva adhibentur, non intercalanda. 457. In Colica Hysterica, quandonam. 216. In Colica biliosa quando. 208. Ad tertiam vicem nonnumquam repetenda. 208. Quandonam augenda. 209. In Febricitantibus Coma quomodo inducant; illudque, Paregoricis exhibitis, amolitur: quod si Auctori in mentem antea venisset, non Enemata tantum, sed ipsa Purgantia, in Febre Comatosa An. 1673, ausus dare fuisset. 522. In Comate Fe-

I N D E X.

brili, Calefacientibus excitato, nocent. 526. Purgantia, & V. S. alternatim iterata Contusiones tutissime curant. 478. Corticis Peruv. 94. In Diarrhoea, qualia. 185. 602. In Dysenteria, & quoties iteranda. 183. 601. 602. Ultra tertiam vicem Methodo Auctoris raro exigebantur. 184. Quando nam usum Laudani praecedere debebant; & quando non. 189. Post Febres Autumnales magis, quam post Vernales, necessaria; & quare. 65. In Febribus Continuis quando, & quare, tempestitiva. 64 ad 65. In Febre Dysenterica. 193. Quoties instituenta. 194.

— In Febre Epidemica quacumque, non exhibenda, in principio statuve Morbi, nisi V. S. praemissa: quod probe observandum. 522. In Febre nova Epid. V. S. quare, & quandonam iteranda. 521. 522. Et hic non nocent, ut quidam putant, sed requiruntur, quia post V. S. propinata, summe refrigerant, & Narcoticis viam sternunt. 537. In Febre Erysipelatosa qualia esse debeant. 279. Et quale Paregoricum aliquando, hora somni, insuper exhibendum. 280. 586. In Febribus Intermittentibus Diabetem senibus quandonam inferebant. 307. Febres Intermittentes, in Infantibus, ac aetate florentibus, longiores, ac peiores, reddunt. 95. 299. Proveciores aetate in mortis periculum conjiciunt. 95. Et indebite celebrata Febres Intermitt. Vernales prolongant. 84. Non nisi certa conditione, in Febr. Intermitt. Autumnalibus, tentanda. 91. Post Febres Interm. Autumn. penitus sublatae, nec ante, ut periculosiores inscuturi Morbi, praesertim in provecioribus aetate, vitentur, necessaria admodum. 97. & vide 101. Eadem vero prius exhibita Morbum contumaciorem reddunt: & quare. 97 ad 98 & 100. Hydropem quoque accersunt; neque eam natam tollunt. 99. Exhibenda proin tantum mense uno elapso, cum scilicet non modo Paroxyismi, sed etiam ea alteratio, quae diebus iis, in quos incidere debuerat Paroxyismus, persentiscitur, prorsus evanuerint. 98. Qualia, quo tempore, quibus intervallis, adsumenda; quoties repetenda. 98. Si per Corticem Peruvianum curatae fuerint, non exhi-

I N D E X.

*benda, quin inde Recidiva fiat. 306. In Pestilentiali Febre post V. S. & Diaphoresin, quale exhibenda. 127. In Febre Quartana aequae fere nocet ac Venae sectio; non tamen usque adeo, nisi crebro repetatur. 92. Qualia post Febrem Scarlatinam. 261. In Febre Stationaria. 579. 580. Sudoriferis mista, ante Paroxysmum exhibita, in Tertian. Autumn. commendantur. 93. Sudoriferis, in Tertiana duplici non admiscenda, & quare. 92 ad 93. In Febre ex Tussimule tractata nata, per tres dies instituta sufficiebant. 315 ad 316. In Gonorrhoea virul. Remedia sunt, in quibus Curationis omnis Cardo vertitur. 332. Hydragoga prae ceteris conducunt. 332. Diu continuanda; si enim nimis cito relinquuntur, reperta mane adhuc gutta Ichoris in summitate colis, redibit Morbus. 333. Si ab aegro sumi nequeant. vel si iis pertinaciter refragatur, facile Lues oritur; & quomodo tunc succurrendum. 334. confer 335. Post Luem Salivatione sublatam, quamdiu vitanda. 343. In Haemorrhagia Narium quandonam exhibenda. 285. 622. Lenientia nisi exhibeantur, post Haemorrhagiam immodicam, recidiva metuenda. 78. In Haemoptoe, praesertim repetita, Tabem inferunt. 285. Hydragoga dicta in iis, qui aegre purgantur, vix aliquid efficiunt; & si aucta dosi exhibentur tumultum Sanguinis promovent, & plus augent; hinc, ut bene operentur, leniora Cathartica iis admiscenda. 486. 487 ad 488. Per *ἐπιχειρεῖν* quae agunt, in Hydrope, Tumorem potius adaugent, quam minuunt. 485 ad 486. In Hydrope prae ceteris Morbis, validissima requiruntur & celerrima; ut Aquae maxima celeritate, quam aegri vires ferre queant, exantlentur. 485 & 486. Quae vel segnius vel mitius operantur quare officiunt magis quam prosunt. 484 ad 485. Hinc Curationis cardo in Hydrope pendet ab exacta inquisitione, num aeger facile, num difficile Catharticis cedere soleat. 485. Fortiora, & nimis moventia, justo debilioribus sunt praesferenda, quia Laudano occurrere hodie certo possumus. 486. Singulis diebus exhibenda; & quas ob causas. 486. Nonnumquam vero dies unus aut alter intercalari potest. 486. 487.*

I N D E X.

487. *Varia plura.* 611 ad 612. *Duo Palmaria, pro*
iis qui aegre purgantur, ceteris δεασινάρτα, sunt E-
laterium & Infusio Croci Metallorum. 488. *Ubi*
per roborantia, vel & lixivialia curamus, exqui-
sita vitanda: revocant eadem illico jam receden-
tem tumorem. 500. *Frequentiora in Hysteriis id*
modo efficiunt, ut Materiae biliosae viridis, uberior
enascatur seges; & quare. 307. *Hystericam Adf.*
saepe invitant, ubi contrarium foret, si ejus fomes in
materia aliqua involveretur. 401. *confer* 397. *In*
initio quare & quando. 403. *In leviori specie omit-*
tenda. 409. *In Hystericæ Adf. Paroxysmo ubi Do-*
lor urget post V. S. quandonam instituenda, ante u-
sum Laudani. 417 & 418. *In Iliaca Passione fiunt*
Emetica. 77. 208. 533. *Licet fortissima, Intestina*
non permeant. 533. *In Ileo vero non exhibenda prius,*
quam roborato ventriculo, quin alias Emetica evadunt.
77. In Ileo ex Torminibus ventris, in Febre Epid.
nova, fortissima exhibenda, quaenam. 533. *Si evo-*
mantur Paregorica prius exhibenda. 533 ad 534. *Ope*
Paregoricorum retinentur, & operationem suam deor-
sum sistunt, licet paradoxon videatur. 534. *Pro In-*
fantibus optima quae ex Rhabarbaro cum Cerevisia.
535. 536. In Lue Venerea quare non exhibenda
ad corpus pro Salivatione praeparandum. 338. *In*
Mictu Sanguineo, à Calculo, post V. S. 554. *In*
Nervosis Adfectibus repetita, saepe congrua; ut in
Chorea Sancti Viti. 526. *In Peripneumonia notha*
post V. S. crebriora, praesertim ubi haec reiterari non
debet. 270. 583. *Quo die iteranda.* 270. *In Peri-*
pneumonia vera non conducunt. 271. *In Phreniti-*
de, ante Narcotica, assumenda. 70. *In Phrenitide*
à Calaficientibus inducto, nocent. 526. *In Pleuriti-*
de Symptomática ad finem. 247. *In Pleuritide*
Vera post V. S. 267. *In Podagra cur Empiricis*
quibusdam, eadem celantia adstute, existimationem
conciliarunt cum damno aegrorum. 449. *Ad Mate-*
riam Morbi ejiciendam, neutiquam conducunt. 446.
447 ad 449. Sed Materiem ab articulis intus repel-
lunt, & Morbum retrocedere faciunt. 447. *Hinc*
Podagricis laedunt. 457. *Adeoque nec in Paroxys-*

I N D E X.

mo, nec post eum, neque ante ipsum, neque Vere
 vel Autumno, exhibenda. 447 ad 448. Paroxysmum
 saepe accersunt, etiam lenia; nisi Laudanum insuper
 adjumatur, tum non nocent, ut tempore observavit
 Auctor. 555. 556. Inter V. S. exhibenda, quando
 Metastasis materiae ad Pulmones adest. 475. Exhi-
 benda quoque Manna ubi Mictus Sanguin. adest. 556.
 634. In Rachitide ex Febre Autumnali qualia esse
 debeant? Non vero nisi Febre fugata exhibenda, &
 quare. 100. In Rachitide vera quandonam locum ha-
 bent. 407. In Rheumatismo qualia. 321. 584. Post
 diem octavum ab ultima V. S. qualia exhibenda. 275.
 Post tertiam V. S., saepius iteranda, ut Sanguini
 parceretur, & Paregoricis locum daretur, satius
 fore, quia tum ab his non figitur Morbus, Auctor
 tempore didicit. 320 ad 321. Post Salivationem
 Mercurial., in Lue Venerea, non exhibenda, quia Re-
 cidivae causa esse possunt. 340 & 340 ad 341. In
 Tussi convulsiva Puerorum, quomodo juvent. 312.
 In Tussi Epid. 1679 continuanda donec convalescat.
 312. 315. In Tumore Abdominis Infantium nimis
 repetita, eorum plurimos interfecere. 407. In Tumo-
 ribus Abdominis Infantium, post Febres Intermitten-
 tes diuturniores, indicantur. 100. In Tumoribus Ab-
 dom. Infantium, ex Rachitide vera, non nisi semel
 vel bis, ante usum Alterantium, admittantur. 407.
 In Variolis, initio an conducant. 145. Et quid ma-
 li producere possunt. 145 ad 146. Sanguine nondum
 inquinato, Variolas distinctas reddunt. 361.
 — In Variolis Anom. 238. Post Variolas Con-
 fluentes curatas. 381.
 Purgantibus aegre (334) Salivatio etiam Mercurialis
 aegre plerumque instituitur. 341.
 Purgationis Omissio post Morbos Autumnales, plus
 quam ulla causa, multorum Morborum fons est. 65.
 Pus in sanguinem quomodo resorbeatur & Febrem exci-
 tet. 353 ad 354. Post Pleuritidem essentialem Tho-
 racis cavo quando recondatur. 263. In Variolis in
 sanguinem copiose regurgitans, in fine Morbi suffo-
 cat. 360.
 Pustula in Gonorrhoeae virul. initio, dein in Ulcus Aph-
 tho.

I N D E X.

- thosum abeuns (a Shanker 328.) in non Recutitis, quomodo incipiat & procedat. 329. confer 330.*
- Pustulae in Febre Erysipelatosa non vulgari, Urticarum puncturas referunt. 279. In vulgari adparent, ac si apes aut vespae aculeis suis laedissent, & aliquando in Vesiculas attolluntur. 279.*
- Variolarum, ubi semel eruptae, rite sustinendae. 146.
- Variolosae, si Maculas purpureas interspersas habent, letale. 141.
- in Variolis, paucae omnem salutis spem constituunt: & è contra. 355. Hujus Ratio. 355. 356. Ergo non propellendae, ut densae sint, cum ab horum numero discrimen pendeat, sed potius coërcendae. 356. Intempestive autem & nimio opere prodeuntes, quot malorum causae. 362 ad 363. Profusissimae vero fiunt; vel propter naturam aegri calidiorem; vel ob Calefacientia intempestiva; vel propter in lecto decubitus nimium & praematurum. 357. confer 359. Ne copiosae nimis fiant quomodo praecavendum, aëre liberiore &c. 360 ad 361. 366. Ex frigore nimio flaccescere solent. 236. Decubitus etiam nimius eas peiores reddit. 152. In Infantibus saepe non prodire, quia Epileptici adfectus Discretas praecedere soliti, pro essentialibus adfectibus, evacuantium ope fuere tractati. 368.
- in Variolis Anom. nigris Confluent. An. 1670, initio ab Erysipelate vel & Morbillis, vix, nisi Eruptionis die, alijsve signis, discernebantur. 203. Pustulae nigrae augebantur pro ratione Calefacientium, & contra. 249. Materiem eructant nec flavam nec fuscam, sed rubro saturato concretum sanguinem imitantem. 202.
- ——— An. 1674. nigredine fuliginem aequabant, & perpusillae erant, ubi numerosae. 234.
- ——— Discretis An. 1670, quomodo ab iis generis Discreti Regularium, determinabantur. 201. Nigrae itidem fiebant, diebus ultimis. 201. 202 ad 203.
- ——— An. 1674, paucae ubi erant, non

I N D E X.

non erant minores quam in aliis generibus, & rarissime nigrae. 234. 236.

— in Variolis Regularibus subflavum colorem naturaliter habent. 141. Nigredinem, quod Symptoma anomalum est, in summitate aliquando habuere; sed hae Regiminis temperati ope, sensim per fuscum in subflavum colorem transibant. 141.

————— Confluent. An. 1667, naturaliter quales; & quid de iis dicendum babuerit Auctor, vide 136 & 137. Copiosiores futurae, quod patet, ex facie, primis diebus, ad instar pulveris & limatura acicularum undique respersa, praedicunt Mortem vel undecimo, vel decimo quarto, vel decimo septimo, involaturam, utut aeger & sibi, & adstantibus, belle habere videatur. 356. Majores in manibus ac pedibus, quam reliquo corpore; & quo plus ab extremis distant eo minores. 137. Causticam qualitatem, unde Cicatrices fiunt, si Regimine temperato tractantur, non induunt. 156 ad 157. Crustis factis halitus putridos à materia purulenta in Sanguinem retropellunt. 152. Deprimuntur naturaliter, nec mali quid hoc portentat. 161. Sed tamen ignaros deterret, qui etiam in Distinct. Variolis augmentum expectant ante diem, non gnari temporis, quod Natura destinavit; Unde natus Rumor, de crebra Pustularum retrocessione. 161. Depressio ex frigore vel evacuationibus indebitis, quomodo superanda. 160 ad 161.

————— Discretis An. 1667 magnitudinis Pisi grandiusculi fuere. 134. Maturescetes, die octavo in Facie, ex laevibus atque rubris, asperiores evadunt & subalbidae, & tandem magis flavae: ubi in Manibus & reliquo corpore progressu Maturationis minus asperae, & albae magis, conspiciuntur. 134. Desquamatione in facie & reliquo corpore, disruptione vero in manibus, abeunt. 134. Post mortem aegri, quandonam elevantur adhuc & rubescunt. 139. 158. Repercussae ex frigore, vel evacuationibus indebitis, qui tractandae. 160 ad 161. Pustulas, in Variolis, decubitus nimius peiores reddit. 151 ad 152.

I N D E X.

Putrefactiones humorum ultra modum retentorum, ut
& Fermentationum varia genera, Classẽ unam
causarum universalium, Morbos producentium, con-
stituunt. 37.

Q.

Questio, qui Morborum medela administrabitur,
dum eorum causae latent? solvitur. 110.
Quartanae Febres, vid. Febres Quartanae.

R.

Rationis Momenta adeo varia & subtilia, ut Theo-
ria quaecumque plausibilis, iis innitens, à quo-
dam pulchre stabilita ab alio, tumque iterum ab al-
tero, majoris adhuc verisimilitudinis specie, inverta-
tur; quod tamdiu fiet, donec ultima humani ingenii
potentia consummata sit. 542.

Rachitides verae rarius occurrunt, nisi Intermittentes
Autumnales, ex Constitutione Epid. praedominium ha-
beant, quod notatu dignum. 101.

RACHITIS vera, ejus Curatio. 620 ad 621. Post
Febres Autumn. nata, qualis; ejusdemque Curatio.
100.

— quomodo curanda una aut altera Purgatione,
Linimentis, Vino & Cerevisia medicatis. 407.

Recidiva in Dysenteria, reiterationem Methodi Aucto-
ris expetit. 187.

— Febris, notatu digna, post usum Clysterum &
Catbarticorum, quae Febrem prius quasi profligave-
rant. 62 ad 63. Quid tum agendum. 63.

— in Febr. Intermitt. Cortice Peruviano curatis,
ab Evacuantibus, Catbarticis, Enematibus, inducta.
306 ad 307. In Febribus Quartanis post Corticis
Peruviani usum rarior, quam in Quotidianis ac Ter-
tianis. 306. In Gonorrhoea virul. ex Decocto Li-
gnorum saepe fit. 336.

Recutitus seu verpus qui non est, Gonorrhoeae vi-
rulentaẽ initio, saepe Maculam vel Pustulam, instar
Morbilli erumpentis, in glandis quadam parte habet,

I N D E X.

- in Ulcus mutandam, à Shanker dictam.* 328. 329 ad 330.
- Refrigerans summum est Catharsis post V. S.* 537.
- Refrigerantia in Morbis Acutis quid efficiant boni.* 248 ad 249. *In Febribus Malignis proprie conducunt, licet ibi errantes Medici per Calefacientia & Alexipharmaca sua, Venenum suum, ita dictum, per cutis poros eliminatum velint.* 540. *In Phrenitide instante, ut & calefacientibus inducta.* 525. *In Podagra, ut Liquores refrigerantes, quare vitanda.* 462. *Externe adplicita periculosa.* 476.
- Regimen calidum, & Sudoris provocatio, in Febre Variolosa licet prodesse posse videantur, tamen, docente Experientia, nocent.* 167. *Methodo Auctoris plane oppositum, licet cum eo aliquando resurgant aegri, magnum infert discrimen, & Symptomata vehementer auget.* 168 ad 169. *Sudores extorquens Phrenitidem inducit.* 163. *Saepe, Symptomata producit, post Sudores extortos nascentia, quae Morbi malignitati falso adscribuntur.* 167.
- in Variolis quomodo noceat. 359. *Quam mala Symptomata in Constitut.* 1674, *producebat.* 236.
- — vide Calefacientia & Cardiaca.
- calidius in Variolis tempore Expulsionis, quid efficiat, vide Calefacientia.
- temperans & refrigerans in Febre Variolosa videtur Auctori Methodus prae ceteris optima. 168. *Ptyalismum adjuvabat.* 169. *Non metuendum, quamvis Sudores copiosi adsint.* 167.
- in Variolis Confluent. *Symptomata duo pessima, Mictum Sanguineum & Maculas purpureas, antevertit; Quae duo ni praecaveantur, ubi jam adsunt, non curantur.* 360.
- minus adcuratum, in Variolis, *Plebi quam Divitibus, illi Variolas aequiores reddit, quam bis.* 153.
- in Variolis quale conducat vel obficiat, non ex Opinionibus, sed ex Practicis Observationibus, deduci tantum debet. 364 ad 365.
- Regula, in Variolis, Venae sectioni & Evacuationibus,*

I N D E X.

bus , quam obijciunt , à Circumferentia ad Centrum non esse movendum , nullius est ; & quare. 145.

Remedia , vide Medicamenta.

Remediorum seu Formularum ingentem Sylvam quare non tradat Auctor. 33.

— Formulæ in Praxi magis familiares. 557. ad 569.

Renes dolore quocumque , nascente Calculo , sensim adficiantur. 553.

Repellentia in Podagra , externe adplicata , periculosa. 476. Quid mali præstent. 473 ad 474.

Res 6. non Naturales peccantes corpora nostra , ad hujus illiusve Morbi Epidemici generationem , non minus ac manifestae aëris qualitates , magis minusve disponunt. 42. Qui Morbi tum Varii exoriuntur pro Constitutione Anni & humorum dyscrasia. 257 ad 258. confer 258 ad 259.

Respiratio in Pleuritide essentiali metu Tussis ab aegro reprimatur. 262.

Rheum-barbarum in Dysenteria sine alio purgante leni exhibitum , quare non conducat. 183. Cum Cerevisia in Infantibus purgans optimum 535. Quomodo paretur. 536.

Rheumatici Dolores nimium à lecto , in Febribus Epid. abstinendo , præsertim in declinatione oriri possunt , & quid tum agendum. 225.

— — quidam pro Scorbuti Symptomatis habentur , incautis. 275.

RHEUMATISMUS omni tempore , sed maxime Autumno , incessit , & ætate florentes præcipue adficit. 272.

Hic Morbus à Scriptoribus sicco pede tractatus , vel quod eum pro Arthritide habuerint , ubi sine Febre adparebat , licet examinanti multum differre constet ; vel , quod de novo ad reliquam Morborum Iliada accesserit. 272. Frequentissimus nihilominus est , & licet , Febre depulsa raro occidat , tamen ob dolorem insignem & diuturnitatem , notatu dignissimus. 272 ad 273. 584.

— inflammatoriam causam agnoscit , ut patet argumentis. 273 ad 274. Ex frigore subitaneo post ca-

I N D E X.

- lesactionem plurimum oritur.* 272 *A calore Lecti intenditur.* 274.
- *incipit cum Febre ejusque Symptomatum caterva,* 272. *Quae sensim evanescens manente dolore, saepe recrudeſcit, & quando.* 272. *Febris pro Morbo primario habenda; & reliqui Adfectus, à quibus nomen mutuatur Morbus, tamquam Symptomata, quae à materia febrili, à modo criseos, à parte in quam Materia ruit, pendent.* 256.
- *non eodem vigore, Febre depulsa, sed, adinstar Artbritidis, subinde laceſſit.* 273. *Et licet, tum Mortem quidem non inferat, quare tamen non contemnendus.* 272 ad 273. confer 584.
- *Protuberantias in digitorum interna potius, quam externa, parte excitat. Et membra motu omni, cessatis jam doloribus, saepe ad mortem usque privat, digitorum articulis inversis.* 273.
- *sponte saepe tandem desistit.* 273.
- *Podagram in Foeminis gracilioribus adolescentibus, vel constantioris aetatis, aliquando mentitur.* 443.
- Rheumatismus Verus quomodo curandus.* 273 ad 275. 317 ad 371. 584 ad 585. *Indicationes Curativae.* 274.
- Venae sectio in latere adfecto ilico instituenda.* 274.
- A sola V. S. Curationem sumi debere censebat Auctor,* 274. 317. *Quoties haec iteranda, & quando.* 274. 584. confer 275. *Calefacientia exhibita Venae sectionis frequentioris causa esse possunt.* 274. *Enemata è Lacte Sacchar. diebus à V. S. liberis, inficiebantur.* 275. 584. *Medicamenta incrassantia, refrigerantia, & simile Regimen, nec non Dietam adequatam, ex Decoctis farinosis, Fuscis carnis tenuissimis, commendabat. A lecto de die per aliquot horas abstinendum volebat.* 274. *Sed vidit, tempore, Auctor hujus Methodi per V. S. frequentiores incommoda.* 217 ad 218. 219. *Hinc eam mutavit.* 217 ad 218. *Et per Dietam tenuem, ut Serum Lactis, curare cum successu tentat, in quibusdam.* 318. confer 319. *Sed in aliis post secundam, vel ad summum tertiam, V. S. jam Cathartica & insuper Paregorica exhibet.* 320 ad 321. *Et sic incommoda à V. S. praecavet.* 319. 321.

I N D E X.

In Rheumatismo Paregorica quodam tempore vetabat Auctor, utut saeviret dolor, si per V. S. solam curatio expetebatur, quia, ut putabat, Morbum figebant; bincque V. S. frequentiore postulabant, neque in vigore Morbi ἀναλγησίαν promissam praestabant. 274 ad 275. 321. Hinc ipsa non nisi, octo diebus elapsis, post Cathartica, sed lenitiva, exhibita, propinabat; & quare. 275. Verum, ubi Methodum mutavit, citius Paregorica quoque exhibere jubet, ubi citius Cathartica exhibentur. 321.

—— Dolores V. S. imminuti, non tamen omnino evanescent; sed tantum ubi Vires resarcitae; maxime aestate subsequente. 275. Verum, si aeger perversa Methodo forte tractatus, tum Dolores vagi, per omnem vitam saepe aegrum, discruciant, qui incautis Scorbuti Symptomata habentur. 275.

—— inveterato V. S. iterata, Fontanella, & Spiritus volatiles, cum Vino Canarino omni mane & sero adsumti, Curationem absolunt: sed longius spatium, inter Venae-sectiones reiterandas, est interponendum. 277. Venae-sectione illa iterata Morbus bicce eruitur, vel eo deducitur ut aliis facile curetur. 277.

Rheumatismus Scorbuticus quidam datur, licet inter verum Rheumatismum & Scorbutum discrimen intercedat; & quare ita vocetur. 277. Describitur cum sui differentia a vero Rheumatismo. 277. Protuberantias tales ac Verus, in partibus raro excitat. 277.

—— Foeminas prae reliquis adoritur, tum Viros imbecilliores. 277. Hinc fere videtur species Adfectus Hysterici, sed Hystericiis remediis non cedit. 277.

—— Corticis Peruviani longiori usui ortum saepe debet, sed superabilis est. 277 ad 271 & 299.

—— Chronicorum praecipuorum adinstar, in diuturnitatem longam aliquando se protrahit. 277.

—— quomodo curandus. 278.

Risus ex Hysterica Adf. sine ulla saepe causa. 392. 399.

Roborantia, & Cardiaca, in Febr. Intermitt. Autumn. ad Naturam sublevandam, quando, & cur, convenient. 95.

—— in Hydrope eadem sunt, quae in Podagra, prur-

cis

I N D E X.

cis additis, tradita. 498. Quando & quare con-
niant. 497 ad 498. In *Hystericae Adf. curatione,*
post Evacuantia, dentur; inter haec primarium Cba-
lybs. 404 ad 408.

Rosa, in Igne sacro occurrens, quid vocetur. 112.

Rubedo, in Variolis, in interstitiis Pustularum, instar
Rosae. Damasc. octavo die incipiens, bona; si cito
recedit, malum. 134. 139.

Ructus nidorosi, in Podagrae irregularis Paroxysmo-
rum intervallis, vexant. 441.

Rumor, de Variolarum retrocessione crebra, unde
ortus. 161.

S.

Sal Absinthii cum succo Limonum, ad Vomitum, in
Ileo vero. 77.

—— *Genistae in Hydrope.* 497.

Salia lixiviosa, in Hydrope, ad Diuresin movendam,
prae ceteris optima. 497. *Nec refert ex quo Vegetabile.*
ibid.

Saliva in Variol. Confl. viscida est undecimo die. 138.
Quibusnam tum succurrendum. 159. 593. *Car-*
diacis dictis praepropere incrassatur ita, ut pernicies
inducatur. 366. *Vid. Salivatio.*

SALIVATIO, *in Hysterica Adf. similis ac ex Mer-*
curio. 399. *In Febre Dysenterica raro juvabat, uti*
in Febre Variolosa solebat. 190. *confer* 169. *Fe-*
brem Variolosam, uti ipsas Variolas, placide solvere
solebat. 169. *Et Maculae purpureae hoc ope evanes-*
cebant. 169. *Quomodo hic sub finem Morbi excitatur.*
163. Estque hic critica excretio; cujus defectu, nisi
aliam ars suggerat, ad aliquot septimanas perseverat
Morbus. 164. *Numquam non salutaris quoque hic;*
hinc ubi adest cavendum a V. S. & Enematibus. 169.
Aliquando, per ipsam Naturam, in Diarrhoeam vel
in Sudores profusos, pervertebatur. 164.

Salivatio Mercurialis, in Lue Venerea confirmata,
omnem numerum absolvit, juxta Sydenhamum. 337.
Sed Gonorrhoeam non valet sanare. 243.

—— — *quomodo instituenda.* 338 ad 345. *Ad prae-*
pa-

I N D E X.

parandum corpus, Catharticis, Balneis, V. S., non indiget; & quare. 338. Sustinetur melius, si nihil prius agatur, quam si evacuantibus, ante praelium, quasi incisi sint Nervi. 338. Quonam Unguento fricandae partes ad eam excitandam; & quaenam fricandae. 338. 341. 616.

— — — quomodo & quando incipiat à Frictione. 339. Et, si non procedat, qua ratione per Turbitb minerale provocanda. 339. 341. 616. Antequam bene adsurgat, saepissime oritur Diarrhoea, quae Opiatis reprimenda. 339. Difficulter in iis, qui difficulter purgant (334) excitatur. 341. Et non nimis obstinate tum urgenda, quin Dysentericae dejectiones modo fiant, aliaque horrenda Symptomata. 341 ad 342. Quomodo tum procedendum. 342.

— — — certis gradibus modificanda, ne aegrum in periculum conjiciat; & ad quamnam copiam evehenda. 339. 616. Lintea, ubi permutanda, sint prius usitata. 339. Si violenta nimis, Cathartico reprimenda paulum. 340. 616 ad 617. Si languescat nimis cito, quomodo Mercurio dulci exstimulanda. 339. 340. 341. 617. Ubi per Diarrhoeam enervatur, quid agendum, ut revocetur. 339. 617.

— — — Diaetam qualem exigat. 344. & 344 ad 345.

— — — convalescente aegro, non cito cobibenda, sed leviter sustinenda. 340. Et Oris post eum exulceratio sibi tantum concedenda. 339 ad 340. Vide Os exulceratum.

— — — Mesbodo Auctoris instituta, vario de nomine expeditior, itidem minus periculosa, recidivae minus obnoxia. 345.

Salivationis Mercurialis effectus, qui debilitati & exhausti in Galliam cur saepe migrare cogantur. 344.

Salivatio in Variolis Anomalis Confluent. An. 1670, major erat adhuc, quam in aliis. 203.

— — — — Discretis An. 1670, adfuit aequae ac in Confl. in hac specie. 201 ad 202. Quid inde concludatur. 202.

— — — — nigris pessimis An. 1674, itidem salutaris adfuit. 239. Hic vero, ante undecimum

mum diem, sine periculi metu, quomodo sisti poterat.
238.

———— Regularibus Confluentibus, in Adultis symptoma genuinum, non minoris momenti, quam Pustulae, ac partium Tumor, est; & semel tantum ipsam abfuisse norit Auctor. 137 ad 138. Harum individuus comes esse debet; & quare. 359. 592. Et cettius vexat Adultos, quam Diarrhoea Infantes. 138. 154. 592. Omnino non sistenda, sed Naturae committenda. 156. Eliminandae quippe Materiae morbificae inservit. 156. Est enim, in iis, e praecipuis Naturae Evacuationibus, & locum istius, quae per Pustulas majores in Discretis contingit, substituitur. 154. confer 138. Et in tuto aegrum ponere solet. 140.

———— prodit Eruptionis initio, aliquando post. 138. 154. 592. Cessat, vel saltem, saliva spissa facta, minuere & decrescere incipit, undecimo die, licet adhucdum utcumque perduret. 138. 140. 154. 155. 378. 592. Sed Tumore Faciei ac Manuum compensatur. 130. 140. 154. 376. 378. 592. Ubi integre cessat, Faciei quoque evanescit tumor, Manus tum intumescunt. 138. Aliquando, sed raro, postquam cessavit, recrudescit. 138.

———— ne sistatur ante diem undecimum cavendum; periclitatur enim tum aeger & quare. 154. 140. Si desinit sponte sua, undecimo die, neque facies intumescat, aut ejus loco manus intumeant, aut hi tumores ejus vicem subeuntes, evadant, moritur aeger. 140. Quibusnam vero cum Symptomatibus. 140 ad 141. Promovenda Cerevisiae tenuis, & liquorum temperantium usu. 154. 159 ad 160. Sustentanda Narcoticis, prae aliis quibuscumque. 154. ad 155 & 204. A Paregoricis licet parum imminuatur, tamen non penitus cessat, sed, intervallis ab assumpto Anodyno remotis, melior resurgit; tum quia vires aegri restaurantur; tum quia hoc modo melius saliva excoquitur. 376. Protrahenda Narcoticorum eadem ope, quod aliquando ad diem decimum quartum, & ultro, fit. 155. Supprimeretur calore nimio;

I N D E X.

- mio calefacientium usu, & abstinencia à liquoribus Sanguinem diluentibus.* 154. 204. *Tum à pure resorbto quoque sistitur.* 359. *Revocanda, si justo citius suppressa, itidem Narcoticorum ope.* 155. *Suppressa ex Salivae visciditate, ut aeger in suffocationis sit metu, Emeticum juvare solet, & fortius.* 159 ad 160. *Tamen certius in hoc casu adhuc medium desideratur.* 160.
- Salus in Variolis pendet ab Exanthematum paucitate; & è contra.* 355. *Ratio hujus.* 355. 356.
- Sanguinea massa repurgatur ordinario, in humano corpore, si Naturae negotium permittitur, spatio 336 hor. b. e. dierum 14 aut circiter.* 88.
- Sanguinis jactura major Apoplexiae speciem Puerperis Hystericis, aliquando infert.* 388.
- refrigeratio major quibusdam inducatur. 67.
- SANGUIS** Spirituum fons & Origo. 403. *Per se imbecillior in pueris.* 54. *Spirituum copia destituitur in decliviori aetate, atque in Juvenibus diuturno morbo confectis.* 54.
- purus in Dysenteria quando. 180.
- in Pleuritide vera, V. S. eductus, instar sevi liquati spissus, in superficie quasi purulentus, post primam saltem Venae sectionem. 264. 581. *E secta vena si recto flumine, ob orificium angustius, non profiliat, cur Cuticulam albam non contrahat, ignorat Auctor.* 264. *Et tum hujusmodi Sanguis eductus levamen quoque non infert ac aliter.* 264. *Recens extractus, digito si agitetur, crustam illam tenacem, albam, non contrahit.* 264.
- Sanguis Pleuriticorum** Sanguini V. S. educto similis, respectu cuticulae albae, reperitur, in Dysenteria inveterata. 189. *In Febre Epid. Const.* 1673 ad 1675, in initio. 221. 223. *In Febre Erysipelatosa, plerumque semper.* 279. *In Febre nova Hiemali.* 505. 519. 521. *In Febre Pestilent.* 122 & 124. *In Haemorrhagia Narium.* 284. *In Peripneumonia notha.* 269. *In Pestiferis; ubi simul calorem Sanguinis Pleuriticorum & Rheumatismo laborantium, quoque habet.* 124. *In Podagra.* 462. 466. 475. *In Rheumatismo, ubi tam similis ac ovum ovo.* 273. *In Va-*
rig
- G g g

riolis Confluent. ante Eruptionem. 380. Post Variolas Confluentes. 381. Post Variolas vehementiores. 161.

— in Febre Contin. Epid. 1665, à Pleuriticorum Sanguini differebat. 105.

Sanitas ex Febre, ubi Natura vi sua Materiam morbificam superans, critice eam norit solvere. 38.

Sarsaparilla, in Lue Venerea curanda, evacuando forte potius, quam vi specifica, agit. 29. 114 ad 115.

Scientia intuitiva non datur, qua fretus Principia quis queat substernere, quibus mox superstruat: sed humanae naturae subiectior conditio, intra angustos cognitionis, quam de quinque sensibus haurire potest, limites coarctatur. 493 & 504.

Scioli, in speculationibus spem omnem ponentes, maiorem edunt stragem, quam Morbi, eorum auxilio destituti. 313 ad 314.

Scorbutica Symptomata, nonnumquam, vocantur Dolores à male curato Rheumatismo superstites. 275.

SCORBUTUS non tam frequenter, apud nos, occurrit, ac quidem vulgo putatur; hoc enim si foret, in immensum cresceret, & omnem fere Morborum numerum absolveret. 275 ad 276. Verum istius nomine plurimi donantur Adfectus, qui vel Morborum Fientium effecta; vel infelices reliquiae Morbi non perfecte curati, tantum sunt. 276. Dein illa, quam saepe Medici Scorbuto adscribunt diuturnitatem Morborum, ipsorum tantum perversae curae debitam. 67.

— quatenus habeat Symptomata. 631.

— quibusnam curetur. 631 ad 632.

Scorbutus ubi desinit, ibi incipit Hydrops, vulgaris Regula quomodo accipienda. 276.

— aliquando Febris Quartanae Symptoma est. 85.

Scrobiculus Cordis in Variolis dolet fere semper. 132.

Scroti inflammatio & tumor, in Gonorrhoeae virulentae adfectione, oritur vel à motu violentiori. 330. 337.

Vel ab adstringentibus, quorum referuntur Aquae Minerales. 330. 336. Curatur Fotu emolliente, Cataplasmate, Catharticis, & refrigerantibus; tum &

V. S. si tumor & dolor urgent. 337.

Senes, in Febris Interm. Catharticis debilitati, saepe in

I N D E X.

- in paroxysmi primo vigore, diem obeunt. 95. Morbis Chronicis quare Juniores magis obnoxii. 456
- in Podagra, sine exercitio, numquam levamen obtinent; sed à materia inconcoctili, eorum naturam Viribus superante, tamquam à Veneno enecantur. 472.
- & Senescentes Febrem Quartanam difficile ferunt. 84 ad 85.
- Juvenes diuturno morbo confecti, Pueri, Venae sectionem in Febribus vetant. 54. Et quare. 54.
- Serum Lactis in Dysenteria frigide adsumitur, & tepide per Clyisma injicitur, Constitutionis 1669 & 1672, initio. 187. 602. In Febre Variolosa, Diarrhoea vexante, usu veniebat. 168. Ptyalismum quoque hic promovet. 169. In Rheumatismo magna copia usurpatum, loco V. S. praesertim adeo frequentioris, substituit Auctor. 317 ad 318. Sed in iis, qui aetate provectiores, vel qui Vino & spirituosius potati, nocet multum ac Hydropem infert. 320.
- — in Morbis pluribus quam Rheumatismo, V. S. loco substitui posset, ni obstarent praejudicia vulgi, quod Remediorum pompa decipi vult, quae ipsos moribundos, ceu bestias immolendas, ornari cupit. 319.
- — Dysenteriam curavit exhibitum in lecto, cum determitatione ad Sudores, per 24 horas. 187.
- à Shanker Ulcusculum est in pudendis ex Lue Venerea, primum Morbi indicium. 328. In quibusnam contingat, & in quibusnam non. 329. 330.
- Siccitas & Sudatio in Febribus, hoc illoque tempore, species harum praecipue distinguunt; si modo Febres, sibi permissae, incongrua Methodo non fuerint perturbatae. 253. Exempla vide 253 ad 254.
- partium externarum, in Febre Cont. 1661 qualis fuerit. 51.
- validissima An. 1681 Vere & Aestate invaluit. 354. Haec Variolas istius Constitut. acutiores quam reddiderit. 355.
- Singultus, tamquam Februm Continuarum Symptoma, consideratum. 73. Senibus plerumque accidit, post evacuationes copiosas: & saepe mortis praenuncius. 73. Saepe ex turbis ac tumultu, ab asperioribus Medica-

I N D E X.

- mentis, ortum ducit; tum semine Anethi, aliisque, quasi specificis, non curatur: Diascordii vero larga dosi tollitur, quod Naturam adjuvat, per se non aptam sedare tumultus. 73. In Febre quadam qualis fuerit, & quando recesserit; si non nimis Remediis excitaretur. 523. Aliquando Cortice Peruviano curatur. 523.
- Sitis intensa in Hydropicis, unde. 483 Quomodo salenda. 499 ad 500.
- Somnolentia in Variolis Regul. Discretis, prodituris jam, in Infantibus praesertim, praecedere solet. 132.
- Somnus in Podagricis placidus tempore Paroxysmi conciliatur vectione in curru. 472.
- Spasmi Epilepsiae persimiles ex Hysterica Affect., in quibusnam foeminae oboriantur. 389.
- ex Lochiorum suppressione, post Puerperitidem, letales. 421.
- Infantum, vid. Epileptici Affectus.
- Species Febris Continuae quomodo ex aliis expiscetur. vid. Febres Continuae.
- Februm, Sudatione vel Siccitate, distinguuntur, vid. Siccitas & Sudatio.
- Species Morborum quid constituat aequae ignoramus, ac quid Equum, vel quid plantam quamdam, constituat. 110.
- Morborum unde. 23 ad 25.
- Specifica Differentia, vid. Differentia Specifica.
- à Nugivendulis, in Morbis Typo indutis, non tantum, sed & in minime formatis, ut laesionibus externis, itidem depraedificantur. 477.
- neque in Acutis neque in Chronicis habemus; & quare. 498.
- in Contusionibus decantata, id efficiunt, ut vera curandi Methodus divertatur. 477 ad 478. Talia sunt Sperma Ceti, Tegula Hybernica, &c. 478.
- Medicamenta, vid. Medicamenta Specifica.
- — desideranda in Morbis Acutis, tam ad evitandas Evacuationes, quas Natura indicat; quam ad praecavenda mala seu aberrationes, in quas saepe dilabitur Natura. 27 ad 28. In Morbis Chronicis requiruntur ad Speciem Morbi destruendam. 28.

I N D E X.

———— ad Podagram ignota Auctori, ac
ea Promissores quoque ignorare veretur. 477.

Specificum in Febribus Intermitt. est Cortex Peruvia-
nus. 480.

———— in Lue Venerea esset, quod sine Evacuatione eam
curaret 332.

Sperma Ceti in Contusis non est Specificum. 478.

Spinae Cervinae Syrupus, in Hydropicis facile pur-
gantibus, Aquas solus sufficienter, educit. 486 ad 487.

In difficile purgantibus, summa dosi nihil agit. 487.

Hujus in hoc Morbo facultates; sitim tamen excitat
inter operandum. 487. Sed Hydropem non tam facile
curat, ac censebat Auctor, uno casu deceptus. 487.

Spiritus Vini ut in Chirurgia tantum usui veniret, op-
tandum esset. 271. In Ambustis omnibus remediis
anteponendus. 271. 625. Quomodo adplicandus. 271
ad 272.

———— Numquam in adsuetis, subito ac derepen-
te est interdicens, sed sensim ab eo abstinendum, ne
Hydrops fiat. 271.

———— Ustulatus in Tussi, An. 1675 & Spiritus
non modo Pleuritidem & Peripneumoniam invita-
bant, sed mortis periculum inferebant. 244. 247.

———— Vitrioli, vid. Vitrioli Spiritus.

Spiritus Volatiles foetentes, ex Animalium partibus,
facultates habent, quae subjectis suis haud primitus
inerant; sed Creaturae ignis sunt, easdem possidentes
virtutes, ex quacumque etiam parte procudantur. 416.
ad 417.

Spiritus excitans in Apoplexia. 597.

Spirituum *аразіа*. vid. *Аразіа* Spirituum.

———— copia destituitur Sanguis in Senibus, ac in
Juvenibus diuturno morbo confectis. 154.

———— debilitas Hystericam Adf. causans aliquando ad-
ventitia, est. 425.

———— Fons & Origo Sanguis. 403.

———— Subsidentia in Hystericis plerumque occurrit. 392.

Sporadici Morbi, vid. Morbi Intercurrentes.

Sputum in Pleuritide essentiali, tussiendo, initio red-
ditum, tenue & parcum; saepe particulis sanguineis,
intermistum. 262. 512. Progressu copiosius, magis

I N D E X.

coctum, & Sanguineum. 262. 582. Et pro ratione liberioris expectorationis sanguineum esse cessat. 262. 582. Aliquando vero tenue remanet, (reliquis Symptomatibus non remittentibus) ad momentum interitus aegri usque. 262.

— Sanguineum in Variol. Confl. quomodo adhibendum curari possit. 551 ad 552. Ex Pulmonibus letale Symptoma, sed rarum; initio tum Variol. Confl. Pustulis nondum erumpentibus, vel plerisque adhuc latitantibus, contingens, & indubitato mortem praenuntians. 142. 160. 541. 551.

Squamae, in Febre Scarlatina, furfuraceae ad instar farinae, his terve redeuntes. 260.

— in Variolis Confluent. eo lentius abscedunt, quo Morbus atrocior. 137. Et furfuraceae, indolis corrosivae, foveas excavant, quas prius obtegunt, dein deturpatur inde vultus. 137.

— — — Discretis succedentes Pustulis in facie, foveas implent, & impediunt quo minus, primis diebus, cutis inaequalitas adpareat. 135.

Stationariae Febres, vid. Febres Stationariae.

Status, in Variol. Regul. Confluent. praecedens Eruptionem. 135 ad 136. Tempore Eruptionis. 136. Eruptioni subsequens. 136. & 137. Tempore Desquamationis. 136 ad 137.

— — — Discretis praecedens Eruptionem. 132 ad 133. Eruptionis, die quarto. 133. 139. Maturationis incipientis, die octavo. 133 ad 134. Maturationis progredientis. 134. Maturationis peractae, die undecimo 134. Desquamationis, die decimo quarto vel quinto, & ultro. 134.

— Separationis, in Variolis, quid. 141. si velox nimis, quid mali inferat. 144. Quare longius tempus ad suum opus exigat, Separatio, quam Expulsio. 143.

Sterilitas Mulierum ab Hydrope Testium, ex Hysterica Adf. diuturna. 402.

Sternutatio Morbillos praecedens. 196.

Stillicidium in Gonorrhoea virul. quale. 329.

Stipticus Liquor Sydenhami ad Haemorrhagiam Nasarium, & partium externarum. 285.

Sua.

I N D E X.

- Stragula in Variolis ne obruant aegrum.* 151. *Modica esse debent, ut in sanitate solet.* 379. 380. *Si calefaciant nimis, & auferantur, inde Eruptio saepe acceleratur.* 149.
- Stragulis in Morbillis An.* 1674. *non obruendi erant Infantes.* 232.
- Strangulatus Uteri docet Hysteric. Adf. ex iracundia Spirituum ortam.* 395 ad 396. *Est Epilepsia, ex Hysterica Adf. caput obsidente, in Foeminis sanguineis, & Viraginibus fere, quae describitur.* 389. *Unde excitatur.* 395 ad 396.
- Structurae corporis humani cognitio quousque pertingat.* 491.
- Studia Podagricis nocent.* 444. 467.
- Studio adfuitas nimia Melancholicos saepe reddit homines.* 393 ad 394.
- Stupor, in Febre Epid. An.* 1673 ad 1675, *in Infantibus major erat, quam Constit. praecedentis.* 228. *Uterque nullis remediis debellari poterat, & Naturae si committeretur, sensim recedebat.* 228. *Confirmatur Historia.* 229.
- Stygmata in Variolis, vid. Cicatrices.*
- Succus Limonum cum sale Absinthii, ad Vomitum in Ileo vero.* 77.
- *Plantaginis, & Urticae, in Mensium Fluxu immodico.* 426.
- Sudatio & Siccitas, in Febribus quid nos doceant, vid. Siccitas & Sudatio.*
- SUDOR Naturae Methodus genuina & adcommodatissima, qua Febrilem materiem digestam, per corporis habitum expellit: quod tamen Ars imitari non audet, sine discrimine, ob plures rationes.* 440 ad 450. 538 ad 539.
- *artificialis in Contusis adeo extortus, loco quod prodesset, aegrum in periculum vitae conjicit.* 478.
- *coactus Pleuritidem in Febribus quandonam inferat.* 263.
- *Pleuritidem Symptomaticam in Febribus quandonam inferat.* 263 ad 264.
- *in Febribus quibusdam elici potest, in aliis non.* 105. 253.

I N D E X.

— *tum artificialis, tum naturalis, nec non spontaneus nocturnus, & similis, quid boni, quid mali praestiterit, in Morbis, ac quomodo provocandus, in Febre Epid. nova. 506. 520. 523. 524. In Febribus Intermitt. 298. In Febre Pestilentiali. 110. 125. 126 ad 127. In Febre Pestilentiali, post artificialem, quasi naturalis, levans. 127. 253. In Febre Pestilentiali Constitutionis 1665. 1666. nullus sponte erumpebat, sed, secus ac in praecedenti Constit. cum summo aegri levamine, etiam primis Morbi diebus excitari poterat. 253. Et contra quod aegros debilitet, potius eorum vires adauget, & unde. 126 ad 127. Ad naturalis diei spatium semper continuari debet, quin alias periclitatur aeger; interim ab abstersione cavendum; neque ante viginti quatuor horas indusia mutanda. 126. Quibus mediis continuandus. 126. In Peste quam ratione ab Auctore excitetur. 125. Et ejus ope Pestilens fermentum melius dissipari longe Auctori posse videtur, quam evacuari per V. S. 120. In Febre Variolosa. 163. 164. 167 ad 168. 169. 275. In Febre Variolas Anomalas concomitante prima, copiosior erat, quam in sequenti specie; sed in Neutra emolumento fuit. 253. In Febre Variolas regul. concomitante, vel & a morbi initio diffusissimus erat: sed nimis sustentatus laedebat. 253. In Podagra. 450. 474. Ubi Metastasis materiae ad Pulmones, quare vitandus. 475. Vim habet fomitem morbi super Artus deturbandi. 475. In Podagrae inveteratae Paroxysmo, mane & vespere excitatus, Diarrhoeam, Laudano, exercitio, cardiacis & adstringentibus non cedentem, curavit in ipso Auctore saepius. 474. 475. In Tussi Epid. Sudores spontanei boni, alii letales. 244. In Pruritu ferino. 281. Omni mane qua ratione provocandus. 281.*

— *coactus, in Febribus, Phrenitidem, & Pleuritidem Symptomatic. infert. 263 ad 264.*

— *In Variolis periculosus. 152. confer 154. Eruptionem inhibet. 157.*

— *Sudore diffuentes in Pestilentiali Febre, iustulis, visceribus, & aliis cardiacis, refocillundi; unde nullus*

I N D E X.

- lius momenti, quod dicant, de virium ad longos sudores perferendos impotentia. 127.
- Sudores vel Critici sunt, vel Symptomatici. 226. 227.
- in Morbis non tuto arte Medica, sed Naturae tantum ductu, eliciuntur, Pestem si demas; quia adsequi non possumus, quanta materiae pars excretioni illi obeundae est parata. 449 ad 450. In Morbis quibuscumque, Artis ope excitati, nec ductu Naturae profluentes, nunquam sine periculo urgentur ultra gradum coctionis, ad quem humores evacuandi sua sponte pervenire. 449 ad 450. Aliquando ante Morbi finem requiruntur, ut jam in initio Febris Pestilent. cujus causa subtilis, primis diebus, diffuari potest. 227. Et in παραχμῇ, in Paroxysmis particularibus Februm Intermittentium, & in Febris iis, quae à Constit. Intermittentes tantum producere apta, pendent. 226 ad 227.
- ante materiae coctionem; sine periculo non expelluntur. 539. Quam Coctionem sola Natura novit, non ars. 538 ad 539. Et Morbos, vel Febres, levantes, ii sunt, qui à praevia digestionem, fatiscen- te Morbo, fluunt, non qui primis diebus erumpunt. 226. Qui Februm initio prodeunt sunt Symptomatici; unde liquet quam importune Sudores initio Februm exprimantur. 539.
- Anomali copiosiores Dysenterias, ac Febres Variolarum Anom. concomitantes, cur nullius fuerint emolumenti. 253 ad 254.
- In Febris suo genio permissis, eos non expellentibus, temerarie extorquentur. 227. In Juvenibus, calidioris praesertim temperamenti, aegrius proliciuntur. 120.
- in omni Malignitatis specie non conducunt ad eliminandas partes morbificas. 248.
- Nocturni in Febre Epid. An. 1673 ad 1675. reconvalescentibus superveniens, quomodo superandi. 231. In Hystericis, unde. 399.
- ad Febres curandas ultra tempus opportunum, protrahi non debent, quod solum novit Natura non Ars. 539.
- In Febre Dysent. 1669 rari, sed capitis Dolores

INDEX.

- res frequentiores.* 190. *Adolescentibus hic initio extorfi, Delirium iis infert stupidum.* 195.
- *in Febr. Intermitt. Paroxysmum finientes, materiam febrilem fere totum eliminant, quae diebus liberis accumulata fuerat.* 299 ad 300. confer 302. 303. *Quomodo, in Tertian. Autumn. provocentur.* 92.
- *in Febribus, quae, exolescente Intermittentium Autumnalium praedominio, regnabant, nulli ante concoctionem Materiae, nec horum ullum signum, adparebant, neque sine metu cieri poterant.* 253.
- *in Febri quacumque iis curari solita, vel non, si sponte superveniant, & ex Symptomatum remissione concoctionis sobolem esse adpareant, non contemnendi; si vero eos extorquamus, certe non sumus certi calefacientibus iis aegrum non interiturum.* 227.
- *in Febre Variolosa curanda, ab Auctore, quasnam ob rationes, Experientia duce, contra Auctorum theoriā rejiciantur.* 167 ad 168.
- — — — — *spontanei.* 163.
- — — — — *principio Symptomatici non critici erant, quia per Salivationem natura evacuationem hic praesertim amat.* 164.
- — — — — *à Regimine calido, Symptomata saepe producit, quae malignitati Morbi frequenter adscribuntur.* 167.
- — — — — *& regimen calidum, licet prodesse videantur, tamen, decēte Experientia nocent; cum hic non detur materies crassa, concoquenda, antequam sudoribus expellatur.* 167 ad 168.
- — — — — *regimine calido extorti; & penitus exantlati, omnino intercidunt.* 169.
- — — — — *calidis suppressi, regimine temperato & diluente restituuntur quidem aliquando, sed raro, & summo cum periculo.* 169.
- *in Peste quare sanent, & alios malignos morbos non curent.* 248. *Vomitum & Diarrhoeam hic illico sistunt.* 125 ad 126. *Historia confirmatur.* 126.
- — — — — *Artificiales, an Apostemata desiderata provocent.* 115 ad 116. *Quandonam saepe funesti.* 116.

I N D E X.

artis ope extorſi plerumque adeo funeſti, ut vix tertius evadat ueger. 116. Et retro-puſionem Bubonum cauſant, inſequenti macula purpurea letali. 116.

in Peſtilentialibus morbis aliquam ſarcinae partem, naturam gravantem, tollunt; tamen & hoc ſenſu nocent in Peſte vera, ubi materies, pro Bubone, non eſt auferenda. 115 ad 116.

In iis qui difficulter ſudant, ubi nimia violentia expelli conantur, Phrenitidem inducunt, vel Exanthemata Peſtilentialia, le- ti inſtantis ſigna, expellunt: quia tenuior humorum pars, in qua labes reſidet, exagitata, cruoris fibras frangit. 120.

In iis qui facile ſudant, ſi diaphoreſis nimis cito abrumpatur, Ecchymata peſſima propellunt, ob Bubonum tum introceſſum, propter horum ſic ſubductam materiam; quae iterum intus recepta in ſanguine commotiones excitat. 120 ad 121.

Si ad ſpatium 24 horarum producantur, tum omnem Bubonum molem paulatim abſumere ac diſſipare valent, & tutius quam ſuppu- ratio, in Peſtilentialibus Febris. 128.

in Podagra ut in aliis quibilibet morbis, dem- ta Peſte, ut proliciantur, non tam Medici, quam Na- turae, provincia eſt: & quare. 450.

In Variolis, à calefaciente Regimine excitati, quantum laedant. 144 ad 145. Primis diebus nimium expulſi, impediunt ne Puſtulae bene erumpant, neque probe maturationem adquirant. 121. 152. 157.

Regular. Confluent. inopportune ex- torti omnia mala patrant. 140. Vitandi ergo, quia lenem humorem, quo diluendae ſunt Variolae, aman- dant. 154. In initio nimis expulſi quomodo ledant, & Mortem advocent. 363 ad 364.

Discretis ante Eruptionem in Adultis tantum, copioſi; in Infantibus numquam ab Auſtore ſunt reperti. 132. 139. Atque eo tempore Discretas futuras praenuntiant. 135. In Eruptione itidem; & aliquando in tempus Maturationis uſque, Adul-

I N D E X.

- Adultos vehementer vexant.* 133. *Vitandi, quantum potest, Eruptionis tempore, cum non, sine ingenti periculo, promoveri possint.* 152. *Prompti per se satis, cur tam avide ab aegris, eorum damno urgeri soleant.* 139. *Copiose munantes, & sponte sua deficientes Pbremitidem inferunt.* 157.
-
- calesfaciente Regimine, & calidis, ubi urgentur, Pustularum & faciei tumorem, quae octavo die adesse debent; tum Interstitiorum inflammationem; quare impediunt.* 139. 157. *Et nimis propulsi quare Mortem inferant.* 139 ad 140.
-
- evanescentes, octavo die, calesfacientibus, eos nimis urgentes adhibitis (139), quomodo revocentur.* 157. *Aliquando nulla arte, instante jam Morte, revocari possunt.* 139
-
- Malignis Constit.* 1661 ad 1664, octavo die abrupti revocari non poterant. 104.
- ad Sudores in Variolis ut ad sacram Anchoram Foeminae confugiunt.* 373. *Tamen sudoribus hae saepe periculosae fiunt.* 152. confer 154.
- Sudorifera Coma leve in Febris excitant.* 228. *A vetulis & Medicastris quotidie importune exhibita, pluribus laedunt.* 539. vid. etiam 244.
-
- in Comate febrili, a calesfacientibus excitato, nocent.* 526.
-
- Febres saepe augent, quae V. S. vel sua sponte, abivissent.* 539.
-
- in Febris quotidianis & Tertianis recentibus, nondum Typum indutis, periculum inferunt; easque in continuas transmutant.* 298.
-
- Febrim novam Epidemicam non tollunt; quod argumento erit, curam per diaphoresin aliis non praefarendam esse.* 542.
-
- Methodus ad Curandas Febres quantum Methodo per V. S. & Purgationes, periculosior, & magis incerta, pluribus argumentis stabilitur.* 538 ad 542.
- In quibusnam Febris profint, in quibus noceant.* 86. 228. 298. 312. 539. 542.
-
- in Malignis quibusdam Morbis, pessima, in Peste bona.* 248. *Horum, in Peste tractanda, incom-*

I N D E X.

- moda, ac difficultates, solvit Sydenham sua Metho-
do curativa. 121.*
- *Purgantibus mista ante Paroxysmum exhibita,
in Tertian. Autumn. commendantur. 93. Sine Pur-
gantibus sunt exhibenda in Tertiana duplici. 92 ad
93. Et quare. 93.*
- *quaecumque in Lue Venerea aequae prodesse pos-
sunt, quatenus evacuant, quam Ligna Exsiccantia.
332.*
- *in Peripneumonia, Pleuritide & Tussi, aliquando
nocua. 244.*
- *in Phrenitide à calefacientibus inducta nocent.
526.*
- *in Podagra ad Materiam Morbi ejiciendam, neu-
tiquam conducunt. 446. 449 ad 450. Tamen obfi-
ciunt minus quam V. S. vel Purgantia. 449.*
- *in Tussi, vel Febrim, vel Pleuresin, An. 1679
inferebant. 312.*
- Suppuratio in Pleuritide essentiali, neglectu Venae
sectionis, vigente inflammatione, contingit. 263.
Quaenam tum sequantur. 263.*
- Sydenham (Thomas) vid. Auctor.*
- *(William) Auctoris filius Variolis Anomalis
Distinctis laborans, Methodo Patris restituitur. 206.*
- Syderatio Rusticis etiam dicitur Febris Erysipelatosa.
278 ad 279.*
- SYMPTOMATA** *quaedam media sunt, licet ingrata
admodum, quibus Natura materiam peccantem &c.
excludit. 37. Quod opus aliquando, ab ignaris, in-
terturbatur. 37. Et saepe haberi solent haec confusi
Naturae, de statu suo dejectae, Effectus; hinc ea
exquisite adnotare operae pretium non videtur; un-
de Historia Morborum adcurata haecenus deficit. 18.*
- *nonnulla, in Morbis, aliquando non tam Mor-
bo, quam Medico debentur. 16.*
- *irregularia ubi Morborum aliquem obvelant, quo-
modo hinc eruendus, ut ad familiam suam relegetur.
276 ad 277.*
- *peculiaris distincte percepta in Causarum mor-
bificarum, & Indicationum curativarum, cognitio-
nem deducunt. 17.*

I N D E X

- vehementiora fiunt in Morbis, si Natura, materiae morbificae vi oppressa, fatiscat. 38.
- Symptomata seu Effectus ab essentia alicujus Speciei &c. vid. Humores Speciem &c.
- Febris Cont. 1661 ad 1664 singularia. 51. Quatenam in his Febribus Emetico, mire, tollantur. 56.
- Februm Intermitt. Autumnalium diuturniorum, pessima quatenam. 84 & 85. Febr. Intermitt. Vernalium respectu Autumnalium, in declinatione, pauca. 98. In Paroxysmo Februm Intermitt. vulgaria. 80. ad 81. Februm Tertianarum An. 1661, quatenam fuerint. 49. Februm Stationariarum, aliquando differentiam duplicem admittunt. 192. 193.
- in Lue Venerea, ope Salivationis per Frictionem, quando minuere incipiant. 339.
- Morbillis decedentibus supervenientia quatenam, & quomodo V. S., curanda. 198 ad 200.
- Podagrae Regularis, & Irregularis. vid. Podagra.
- Anomala in Variolis Regular. Confluent. aequae ac Discretis, Morbi quolibet statu, communia. 141 ad 142. Fiunt vel a calore nimio: ex sanguinis fervore, & nimia vi, suntque Phrenitis, Coma, Maculae purpureae, Pustulae nigrae. 141. Mictus sanguineus, sputum sanguinis, Urinae suppressio. 141 ad 142. Vel a frigore, aut frigidiusculo ac debilitato sanguine, quatenam & quare oboriantur. 141 ad 142. 236. In Confluentibus undecimo die, & Discretis octavo die, occurrentia, tamquam magni momenti expendenda; & quare. 139 ad 141.
- — in Variolis Regular. Discretis, ex malabarum tractatione oriuntur. 139. Quatenam sunt, praecipue si tractentur methodo ab ipsa Auctoris diversa; nempe Faciei Flacciditas, Pustularum interstitiorum pallor; Phrenitis, ex bisce. 157 ad 158. confer 144 ad 145. Media quibus tollantur. 157 ad 158.
- — Variolis Reg. Confluentibus & Discretis, quatenam singularia. 139 ad 141.
- legitima in Variolis Regular. Confluentum Discretis, initio, communia quidem, sed atrociora

I N D E X.

ciora sunt; & praeterea in Confluent. propensio in Sudores multo minor. 135.

—— Variolas Regul. Confl. solas, ante Eruptionem concomitantia aliquando, Eruptionem nonnumquam, sed non saepe reprimentia, has quoque Confluentes futuras indicant. 135 ad 136.

—— in Variol. Regul. Confl. bisce jam erumpentibus, ut & etiam Febris, non evanescent, ut in Discretis. 136. 133.

Symptomata Genuina Variolarum Regularium, tam Confluentium quam Discretarum. 132 ad 139. 589. ad 592.

—— in Variolis tempore invasionis quaenam, & unde. 358.

—— Variolis Discretis erumpentibus, sua sponte cessant. 368.

—— Variolarum Regular. pessima, & letalia, tempore Eruptionis, Venae sectione, in quibusdam hominibus, praeventuntur. 150 ad 151.

—— in Variolis, quaenam ingentem materiae Variolosae copiam, & discrimen, a Pustulis exitum certatim quaerentibus, hasque brevi Confluxuras, indicant. 369. Quid tum agendum. 370.

—— Variolarum Confluentium duo, non parvi momenti, in Adultis Salivatio, in Infantibus Diarrhoea, quorum prius certo magis, concomitantur. 137 ad 138.

—— —— pessimi generis, Paroxyfmi instar, vesperi aegrum vexant. 156. Quae Paregoricis praecaventur. 156.

—— —— —— letalia, ubi Salivatione jam cessante. 11°. die, exstinguitur aeger. 140 ad 141. Letalia in Variolis ut Mictus sanguineus, Maculae purpureae, in Junioribus praesertim, quod lecto nimis cito adfigantur, enascuntur. 150.

—— Variolarum Regul. Discretarum quibus ab initio, in Adultis aequae ac Infantibus, stipantur, quaenam. 132 ad 133.

—— in Variolis Regul. Discretis Mortis praenuntia, quaenam. 104. 139 ad 140. 590 ad 591.

Va-

I N D E X.

- Variolarum Discret. malignarum Constit. An. 1661 ad 1664. grassantium. 104.
- in Variolis Utriusque Generis à materiae Repercussione ex Frigore nimio, vel Evacuationibus inopportunis, quatenus sint, licet oppido rara, & quomodo tollantur. 160 ad 161.
- in Variolis à calido Regimine, eadem quae à nimia inflammatione pendere solent. 230.
- — — à Regimine frigido nimis, Faciei ac Manuum intumescuntiam impediunt, & Pustulas flaccidas reddunt. 236.
- — — quae ex Frigore nimio, vel Evacuationibus indebitis contingunt, rariora multo, quam quae ex Calefacientibus & Cardiacis, licet Vulgus haecce minus culpet, quam illa. 161.
- Syrupus Chalybis quomodo fiat. 405.
- de Meconio qualis praefendus aliis. 342. Praefertur etiam tandem ab Auctore suo Laudano. 372. Qua dosi exhibendus. 372. Unciā j. hujus Idem valet quod Laudani liquidi gtt. xvj. 376. Tamen aliquando ferri nequit, tumque Laudano utendum. 410. In Variolis ad sesquiunciam una vice exhiberi aliquando debet. 375. Ad Unc. jss, una vice, in puero exhibuit Auctor, iterata vice. 373 ad 374. In Variolis Confluent. Juveni, sexto die, ad Unc. j. propinatur. 380. Decimo die ad Unc. jss: Die undecimo mane & vespere iterum ad Unc. jss singulis vicibus. 381.
- Spinae Cervinae vid. Spinae Cervinae Syrupus.

T.

- T**Abacus, in Ileō, fumo inflatus specie Enematis; praestantissimum remedium. 593.
- Tabellae, Apoplexiae Paroxysmo finito, exhibendae, 598. In Tussi Epid. 1675. absente Febre &c. ubi à suscepto frigore, exhibendae. 247.
- TABES.** 637.
- Tabes Abdominalium partium, in Infantibus saepe excitatur, nimis frequenti Purgantium repetitione. 406.
- ex Haemoptoe, a repetito Cataractico, nasci potest. 285.

I N D E X.

285. *A Medicamentis Pectoralibus quomodo saepe fiat.* 312. *Ex Pleuritide essentiali quandonam.* 263.
 — *deplorata Equitatione, tamquam Specifico, curatur.* 415. 416.
 Tacitus (Titus) *quid obtrectanti Metello regerat.* 7.
 Tegula Hybernica *in Contusis non est specificum.* 478.
 Tempestas Calida. *vid. Calida Tempestas.*
 — *frigida. vid. Frigida Tempestas.*
 — *Morbis, inflammatoriae diathesis, producendis maxime idonea, est illa inter Ver & Aestatem ambigens.* 108.
 Tempestates Anni *Morbos haud pauciores, Naturae instinctu, proprios habent.* 16. *Hujusque rei cognitio Medico, in quibusnam quampluribus, multum prodest.* 17. *Huic minus plus illi, Morbo favent; & quare ipsae notandae Tempestates.* 16. *In quibusnam, Aegritudines ingruere consuevere, cur non melius notarint Medici, cum adeo necessarium illud sit, miratur Auctor.* 16 ad 17.
 Tempora, *in uno Intermittentium Paroxysmo, tria spectanda sunt.* 78. *Harum ratio.* 78 & 79.
 Tempus Eruptionis, *vid. Eruptionis Tempus.*
 Tendinis Punctura. *vid. Punctura Tendinis.*
 Tencismus *est assidua desidendi cupiditas.* 188. 601. *In Dysenteria, quando.* 180. *In ea non est ab ulcere Intestini recti, sed quod materies morbofa in ipsum devoluta, viribus ipsius expelli nequeat.* 188 ad 189. *confer 180. Adultis exitialis, Infantibus benignus, licet ad menses perdduret.* 180. *Frustra Topicis, ut Clystere, Fotibus &c. curatur, quia parti adplicata, plus debilitant.* 188 & 189. *Sed curandus per ea, quae corpori in genere vires addunt, ut Diaeta analeptica, & Cardiacis; unde saepe tolerandus, donec ea pro lubitu ingeri queant.* 189.
 Terrae effluvia *Morbos Epidemicos varios gignere possunt, infecto prius aëre.* 235. 241. 455. 518.
 Terebinthina Cypria *in Gonorrhoea Virul.* 334.
 Tertianae Febres, *vid. Febres Tertianae.*
 Testes Foeminarum *Hydrope quomodo adsiciantur.* 484.
 Testiculorum rotatio *quaedam, Gonorrhoeae Virul. initio, percipitur.* 329.

I N D E X.

- Testis tumor, in Gonorrhoea, unde, & quomodo curandus. *Vid.* Scroti tumor.
- Thamesis Nobilis fluvius, An. 1983, praevalido gelata compaginatus fuit, ut & currus & officinas, solidi instar pavimenti facile sustentaret. 517.
- Theoria Rationis Momentis innixa, quam lubrica, & facile invertenda. *Vid.* Rationis Momenta.
- Hippocratis, qualis Medicorum vera debet esse, Naturae exquisita descriptio fuit. 19 ad 20.
- Theologia Naturalis quid sit. 300.
- Therapeia perperam administrata, Malignitatem in Febris dictam aliquando potius producit, quam Venenosa quaedam Morbi indoles. 106.
- Therapeutica solertia Veteribus debetur. 11.
- Theriaca Andromachi in Hysterica Affect., tum in aliis pluribus malis, summe commendatur. 412. In Febre Pestilent. feliciter usurpatur. 125. In Podagra praeter ceteris ubinam conferat. 453.
- Thomas M. D. cum Auctore Operis socius. 103.
- Tonsillarum letalis inflammatio unum ex gravissimis Symptomatibus Intermittentes Autumnales, diuturniores, insequentibus. 84. Quandonam in his mortem prae foribus denunciat. 91.
- dolor & inflammatio quandonam mortem imminentem praemonstrent. 101. Et quaenam Symptomatis huius causa. 91.
- Tophacae Concretiones Cretam vei Oculos Cancr. aemulantes, ad Articulos digitorum, cutim destruentes, in Podagra irregulari. 439. 468.
- Tophi in Podagra ex quanam materia enascantur. 468.
- in Podagricis Exercitio corporis constantiore, praesertim Equitatione, considerandis consideratis, ab incremento inhibentur, non solum, verum & veteres, si modo cutim non destruxerint, solvuntur. 468 & 468 ad 469.
- Topica Medicamenta in Hydrope. *Vid.* Hydrope Topica &c.
- Infantium corpora facile penetrant. 406.
- Tormina ventris sine deiectione, nullis sc. excretionibus stercorosis vel mucosis subsequentibus, in Constit. Dysenterica An. 1669, &c. quomodo Autumno gras.

I N D E X.

- grassari incipiebant, per intervalla cruciabant, & Torminibus istius temporis Dysenteriae respondebant, imo numero aequabant fere, si non superabant. 171. 178. confer 531.
- haec Dysenteriae pari passu comitabantur. 171. 178. Atque utrisque Febris novum genus intercurrebat. 171.
- Hyeme disparent, nec redeunt tota Constitutione vigente, licet Dysenteriae pergant. 171. 178. Hujus rei ratio. 171.
- curabantur ut Dysenteriae Constit. istius. 178. 531 ad 532. Quomodo tamen Curatio primi Anni ab ultimorum Annorum, diversa esse debuerit. 187.
- in Febre nova Epid. ubi praecipue Morbum constituebant, ut ipse Morbus, curabantur. 530. Tubera ossium seu Exostoses, in Lue Venerea, qualia. 331. Quomodo curandae. 343.
- TUMOR Abdominis in Foeminis duplex, ad Hydropem non spectans; unus a Carnium in Abdomine excrescentia praeternaturali: alter a flatibus, Ingravitationis signa producens, plerumque in viduis, vel in iis, quae sero nupsere; & ipsis saepe imponens. 484.
- in Abdomine, Infantibus saepe contingit, Purgantium nimis frequenti repetitione, qui eo plus augentur, quo plus purgatur; Donec istarum partium Tabes & putredo insequatur. 405 ad 406. Ex Rachitide vera, Purgantia quando exigit. 407. Sive a Rachitide vera, sive a scrophulis, quomodo curandus. 406. Reliqua. vid. Abdominis Tumor.
- Crurum in Febribus Intermitt. Autumn. diuturnior. barum saepe decessus signum in Adultis. 101.
- in Cubitis, ex Podagra irregulari albus, dein ruber inflammatus. 439. In Variolis Confluent. jam curatis, molestus superveniens, iisque familiaris, qui curandus. 162. confer 134.
- Faciei ac Manuum, in Variolis non adeo requiritur, si Pustulae perpaucae fuerint. 142. Ceterum Evacuatio, insignis admodum habetur. 140. 155. Ne non minus, suo tempore hic requisitus, quam Salivatio. 140. 155. Absens autem pejoris est ominis quam

si Ptyalismus interceptus fuerit. 376. Primo in Facie praesertim in Variol. Discretis, excitatur; dein Manuum & Digitorum insequitur. 134. 590. Ab octavo die usque ad undecimum reperiri soles, tumque cessante jam Salivatione, subsidere, & minui parum, in Facie solet, incipiente jam tumore Manuum, moriente aliter aegro. 140. 376. 378. Nec tamen omnino, illo die, in Facie, sed post diem unum aut alterum, recedere modo debet. 140. In Manibus tum Tumor succedit ilico. 138. Quae proxime a Facie intumescunt. 590. Ab undecimo die illo, usque ad Pustularum, in iis, maturationem, persistat. 376. Et ut serius adhuc, quam illa Faciei, recedat, plurimi momenti est.
154

————— conservatur contemperantibus ac diluentibus; Calidis & Cardiacis vitatis. 205. Promovetur Paregoricis non modo, sed ad debitum terminum subfulcitur & protrahitur. 155. Tum Contemperantibus Sanguinem, & aura frigidior. 158. Tumor Manuum in Variolis, vid. Tumor Faciei. ——— Pustularum & Faciei, in Variolis Discret. tum Interstitiorum Inflammatio, cur a Sudore, hic naturali, nimium expresso per calefacientia, impediatur. 139. ——— Surarum, Hydropis licet primum signum, praesertim in Viris, tamen saepe, in his, tum & in Foeminis, fallit. 482.

————— Hydropicorum similis, in Viris Asthmate diu vexatis, & derepente abeunte, oboritur; bieme, & humido aëre, invalescens magis, atque ad mortem usque eos concomitans. 482.

————— Tibiarum ex Hydrope, quomodo differat, ab eo ex Hysterica Adf. 391. Tibiarum, & aliarum partium, in Variolis Anom. quomodo incipiebat, & tandem in Suppurationes, & Apostemata, desinebat. 234. ad 235

Tumores Externarum Partium quasnam praecipue adoriuntur, in Hysterica Adf. 391.

————— in Peste vera, laudabili ritu erumpentes, nisi Sudoribus inoportunis perturbentur, boni. 116. Non praegressa Febre, exorti, vix nocent adfecto, neque

I N D E X.

- eum a communibus vitae muniis abstrahunt.* 110.
- Tumulus Pests**, quomodo fuerit adauctus. 117.
- Turbith Minerale**, in Lue Venerea, ad Salivationem promovendam, quando, & quomodo usurpandum 339.
- In Gonorrhoea Virul. facile primas fert, & quomodo exhibendum. 333 ad 334.
- TUSSES** hieme qualibet, & sub ejus adventu, saepe adfligunt. 241. 311. 354. In febre nova Epid. eo citius recedebant, quo remotius ab Hieme invadebat Morbus. 519.
- Tussis** quo citius curatur, eo minor insecuturae Tabis metus. 312.
- Quomodo curanda. 629. ad 630.
- Convulsiva Puerorum Febrem comitem non habet. 311. Curatur V. S. & Catharticis, repetitis, sed lenibus. 312.
- Februm Continuarum Symptoma, unde fiat, quomodo corrigenda. 71 ad 72. Post Febrim, in Senibus, non tam periculosa, ac existimatur. Quomodo curanda. 66.
- Epidemica An. 1675, ex subito frigore calorem suscipiens, orta, nemini parcens. 241. Numero, non modo, singularis erat, sed periculo. 241. Si Febris cum suis Symptomatibus, & Pleuritis se ipsi admiscebant, quaenam praecedere solebant. 244. Unde hoc dignoscatur. 244. Quomodo occurrendum. 244. ad 245.
- — causam habet ejus Materiem antea in caput, jam in Pulmones, depositam; ubi harum partium Symptomata excitabat, Febre interim eadem manente, & iisdem cum Phaenomenis ac prius invadente, iisdemque mediis cedente. 242. confer 244 ad 245. 246.
- curatur haec, si Febris cum suis Symptomatibus admiscetur ut & quae ab eadem causa nascuntur mala, V. S. Clysteribus, abstinentia à lecto, Potu tenui, Ptisana, & refrigerantibus. 245. confer Historiam 246 ad 247. Operam dando simul, ut Febri, quae huic paratissima est, occurratur. 243. Quomodo occurrendum. 244 ad 245. Si Febris nondum accersita, curatur Tussis, sine V. S., modo calefacientia

I N D E X.

& spirituosae calidae non dentur; quae sine periculo, vel Pleuritidis, aut Peripneumoniae, invitatione, hic non exhibentur. 243 ad 244 & 247.

Leniter & non hostili manu, ut copia Remediorum, V. S. iterata, ac similibus, tractari volebat. 245. Hinc V. S. semel ad summum iterata sufficiebat, nisi à calore foris accedente Symptoma augeretur; sed neque tum iteratis omni vacabat periculo. 245. Cathartis, finito Morbo exhibeatur. 247.

Narcotica & spirituosae calidae, quare sine periculo non dabantur. 244, Pleuritides & Peripneumoniam invitabant. 244.

Si Pleuritis essentialis adesse videretur, curabatur tantum ut Febris istius Constitutionis. 242. 246. Unde liquet Pleuritides & Peripneumonias, tum enatas, Febris istius Constitutionis Symptomata, & accidentalis Tussis soboles, esse. 242.

Sudores non expellendi erant. 244.

Tussis Epidemica An. 1679, ex aëris manifesta crasi, seu novus Epidemicus Morbus, mense Novembris infertur; & quare. 310 ad 311. Vomitus & Vertigines inducit. 311.

—— — Sicca prius, humidior dein paulo; & à Tussi convulsiva Puerorum, non nisi Febre dissidens. 311. Si imperite tractaretur accedebat Febris, simili isti Hiemali, An. 1675; sed quae ut Tussis curabatur. 315.

—— — Curabatur V. S. Epispastico & Cathartis. 311 ad 312. 315. Aliquando sponte sanabatur. 311.

—— — Hysterica, non frequens, pituitosas exagitans, à Convulsiva quomodo differat. 389.

—— in Morbillis, fatigat, sed non periculosa, nisi post Morbum. 198. confer 197. Quomodo tum tractanda. 198. In Morbillis Anom. An. 1674, quomodo curanda veniebat. 233.

—— in Pleuritide essentiali, crebra affligit, & valde cruciat; banc aeger prae dolore inflammatorio coecere tentat. 262. Pro ratione liberioris expectorationis, sensim minuitur. 262. Sed, Venae sectionis neglectu, saepe supprimitur, suffocanti Dyspnoeae dominium cedens. 262.

I N D E X.

— in Podagra , materiam in Pulmones alliciens, Metastasin ibi, licet raro, creat; in quo casu, Morbus tamquam Peripneumonia tractatur; & quomodo. 474 ad 475. 636.
Tumulus Pestis, quomodo fuerit adauctus. 116.

V.

Vapores, five Convulsiones, promiscue vocari possunt Hystericae Adfectionis effectus seu Hysterica Passio. 214. 422.

— à Vomitoris plus invitantur, quam à Purgantibus. 494.

VARIOLAE Hippocratis & Galeni tempore, quod cognitae non fuerint, unde constet? 240 ad 241. Accurate ab Auctore per plures Annos observatae, quare evulgentur. 240. Harum essentiam ignorat Auctor cum reliquis hominibus. 142 ad 143. Inter Morbos calidos cum sint recensendae, hinc minus peccatur frigore, quam calore, in iis. 142. 161. Inflammationem singularem à ceteris, ponunt, cujus particulas Natura primo digerit, coquit, tandemque forma Abscessuum eliminat. 143. 358. A quorum ergo Natura non abluunt; nam & eorum varios status percurrunt. 143. Hincque per Abscessus hic, uti in Peste per Carbones ac Bubones, ejicitur materies. 165.

— Febri, Phrenitidi, Maculis purpureis & similibus, prae aliis Morbis, obnoxiae sunt. 236. 540 ad 541.

— ab aëris quadam crassi, Constit. Epid. producente, ut ceteri Morbi Epidemici, oriri videntur. 107.

— Epidemicae, & iis Annis, quibus Epidemicae Constitutionis praedominium obtinent, si Regulares & mitiores, circa Aequinoct. Vernali invadere solent. 43. 132. Et tandem invalescentes, sub Aequinoct. Autumn. statum adipiscuntur, eoque praeterlapso, in brumale frigus usque perdurant, quo tandem vertuntur in fugam. 43. Si Anomaliae, seu Irregulares fuerint, quo tum & periculosiores, maturius nonnumquam quam mitiores, b. e. Januario mense, invadunt. 132. Hieme aliquando oboriuntur,

I N D E X.

- ut An. 1680, post Iebrem Epid., sed non Epidemicae tunc erant. 354.
- Epidemicae factae nemini parcunt, nisi prius hoc Morbo adfecto; nec tamen sufficit adulterino quodam Variolarum genere, quod ad hunc Morbum nihil attinet, laborasse. 132.
- pro Constitutione peculiari, qua incessunt, baud secus ac Febres Epid., vario se habent modo, ac peculiaris Generis sunt: hoc Annorum serie aliam, aliis alteram, Speciem referentes, utut interim iuxta Phaenomena communia convenire videantur. 104. 131. 252. Ad quodnam vero Variolarum Genus, Species quaedam singularis fuerit referenda, à die, quo erumpunt Pustulae, ab earum magnitudine, atque colore, &c. experto facile constabit. 252. Quaelibet porro, quod notatu dignum, quo mitioris sunt Speciei, eo citius earum Pustulas ad maturitatem, & Morbum ad finem, perducunt. 234. Sed eo tardius tum quoque erumpunt. 135.
- periculi plus, vel minus inferunt, pro Pustularum numero, quarum paucitas omnem salutis spem constituit; & e contra. 355. confer 356 ad 370. Hinc ubi copiosae prodeunt, unicum est, in quo suppetias Aegro, initio Morbi, adferre potest Medicus. 356.
- pro diversa Constitut. quemnam etiam diversum periculi terminum habeant. 234.
- in Anomalias seu Irregulares, & in Regulares seu Genuinas vel Legitimas, ab Auctore dispeSCI solent. 131. 162. Regulares & Genuinae quare ita vocatae. 131.
- in Confluentes, tum in Discretas sive Distinctas seu Interdistinctas, iterum dividuntur tam Anomaliae, quam Regulares. 132. 545. 589.
- Confluentes & Discretae licet essentialiter non differant, & quaedam Symptomata habeant communia (135); tamen ab invicem immaniter discrepant, & tanto intervallo distant, ut per illustriora quaedam Symptomata facile discriminantur, licet hoc Pulvis non animadvertat. 132. confer 151. 153. 356. 545.

I N D E X.

— *Methodo nova à Sydenhamo tractantur, quod aegre ferri non posse existimat, cum non Veterum, sed Modernorum tantum Curationibus adversetur.* 240. Solebant diro calidorum, tum Regiminis, tum Remediorum, usu, tractari, imo & aliquando curari; contraria tamen hic, ac plane opposita, Methodus, temperata ac refrigerans, feliciter cedit; quomodo itaque dijudicari debeat, quaenam optima sit. 543. confer 152.

Variolae triplicis Generis praesertim, ab Auctore, hoc Opere describuntur, juxta tres Constitutiones diversas, per quas gradibus se ita illae promovebant, ut posterius Genus prius semper exsuperaret, respectu putredinis, & materiae incoctilitatis. 235. confer 356.

— *Constitutionis 1661 ad 1664, quare non describantur à Sydenhamo, sed de iis tantum pauca tradantur?* 104. *Diris Symptomatibus brevi jugulabantur.* 104.

VARIOLAE REGULARES Constitutionis 1667 ad 1669, illae sunt, ex quibus, tamquam in suo genere omnium perfectissimis, Variolarum Historia vera, & Methodus Medendi, sunt desumendae. 131.

— — *seu Legitimae, postquam durante Constit. Pestilent. fere delituerant, circa Ver An. 1667 incipere, & auctae, sub Autumno Epidemicae factae sunt; sed, superveniente brumali frigore, parcius lacebabant: proximo Vere iterum invaluerunt, earum impetu Hieme iterum coercito: tertio demum, Vere surgente, increbrescebant, sed minori impetu; atque Augusto penitus intercidere, surgente Dysenteria.* 130. Benignae erant, plures infestantes, & paucos jugulantes. 130. Hasce comitabantur Febris Variolosa, & toto tempore. 130 ad 131. 162 ad 170. Et Diarrhoea, ultima aestate. 131. 169 ad 170.

— — *DISCRETAE in Eruptione quomodo cognoscendae.* 151. *Quaedam, Phaenomena Naturalia seu Genuina, habent; inter quae, Statu, seu tempore, Invasionis, notatu digna sunt, in Adultis, ingens in Sudores propensio.* 132. *Hocque Variolas minime confluxuras praenuntiat.* 135. 589. In In-

I N D E X.

fantibus Stupor & Somnolentia. 132. Tum & aliquando Epileptici motus; qui boni moris, atque eas in procinctu esse, & non confluxuras, indicant. 132 ad 133. 368. & 368 ad 369. 589. In utraque aetate, uti & Specie, à primo insultu, Febris praecipue dominatur, ad Eruptionem usque: inde dat inducias ad Maturationem; quo elapso desinit. 138. 592. Dolor, in Scrobiculo cordis, admota manu. 132. 162. 163. 589.

Notandum interim, quod in laxioribus temperamentis, aliquando, sine insigni aegritudine praegressa, sensim, atque gradatim, ad Eruptionis periodum pervenere. 136.

In Eruptionis Statu (qui tardior quam in Confluent. 151.) Quarto die ab Invasione, si primum etiam includas, raro citius, nonnumquam serius (135), contingente, erumpentes Pustulae considerandae veniunt. 133. 148. 589 ad 590. 201. Symptomata prioris Status minuuntur. 133. 136. 154. 590. Sudores in Adultis persistunt. 133. 136. 151. Faucium dolor cum Pustulis surgit & augetur. 133. 590. In Maturationis Statu, exordientis octavo die, dies in hac Specie fatalis, Pustulae, praesertim in Facie (nam in reliquo corpore aliter habent) laeves & rubrae, asperae jam, per album in flavum, pro maturationis ratione, abeunt colorem, illis tum genuinum; & in eum, quo mitior fuerit Morbus, magis vergentem. 134. 120. 136. 141. 203. 590. Tumque maturae bae, tandem, similem luteum liquorem evomunt. 134. 202. 590. Intervalla Pustul. in Facie, prius alba, interim, & quo mitiores Variolae magis, rubent instar. Ros. Dam.; inflammata, tensa, dolent, tument una cum Palpebris, quae si Pustulae copiosae citius quidem tument. 133 ad 134. 139. 590. Dein & Manus, ac Digiti, intumescent, quod aequè salutare ac Pustularum eruptio, si bae numerosae. 139. 142. In Exarescentiae vel Decidentiae Statu, Suppuratione, undecimo die, ad summum evecta, Pustulae maximae factae, exarescere & decidere incipiunt, recedente Faciei tumore. 134. 590. Die decimo quarto vel quinto funditus disparent, in Facie, in

I N D E X.

in reliquo corpore nondum. 134. 590. Et in Manibus disrptione, ac in Facie, & reliquo corpore, desquamatione, recedunt. 134 ad 135. 590. Denique Cicatrices oboriuntur, quae tamen in hac specie rae, nisi confluant. 135.

Phoenomena Anomala, ipsis singularia à perversa tractatione habent. 139 ad 140. Occurrunt die Octavo, & bene expendenda sunt, quia moriuntur illo die, qui ex hoc Morbo pereunt. 139. & 140. Mortis hic praenuntia quaenam. 139 ad 140. Fiunt praeprimis ob Cardiacorum & Regimen calidum, quibus Sudor, per se promptus satis, nimis exantlatus, subito cessat, nullis mediis revocandus; unde tumor partium requisitus denegatur; hinc plura mala, & quae tumere, rubere deberent, pallent & flaccescunt, Pustulis interim rubentibus atque elevatis, etiam post aegri mortem. 139 & 139 ad 140 144 ad 145. 148. 149. 192. 157. 590 ad 591. Non enim moritur aeger ob retrocessum Pustularum, sed quod Facies non turgescat. 157 ad 158.

Anomala cum Confluent.

Variol. communia, quolibet Morbi Statu occurrentia, habent. 141 ad 142. Et producuntur ex Calore Sanguinis proprio, vel ex causa externa; & sunt Phrenitis satis frequens, Coma. 141. 590. Tum Maculae purpureae, leti nuntia, Pustulis interspersae. 141. 355. 590. Pustularum subsidentia & flacciditas, cum maculis nigris in harum summitate depressa. 141. 590. Mictus cruentus in Adolescentibus, quibusdam, & Sputum Sanguineum, quod tamen raro; hinc Symptomata mortis certa praenuntia, initio Morbi plerumque contingentia, Pustulis nondum vel vix erumpentibus, & in tali Specie occurrentia, quae in maxime Confluentes adolesceret, nisi ante morirentur. 141 ad 142. 160. 590. Urinae suppressio, praesertim in Juvenibus, & in Discretarum declinatione. 142. 160. 590. Dein ex Frigore Sanguinis, ab aëre, vel V. S. importuna, aut Catharsi nimia, inducto; quae mala rariora, quam quae à nimio Calore. 142. 161. Attamen Pustularum retrocessus, una cum Diarrhoea, Adultis periculosa, &

I N D E X.

& partium detumescencia, aliquando ex eo consequitur. 142. 161. 236.

VARIOLAE REGULARES CONFLUENTES quaedam Phoenomena Naturalia, & Specialia, habent; quaedam cum Discretis Communia, & haecce praepriis habent Tempore Invasionis. 135. Sed ea vid. supra. Haecque atrociora ubi reperiuntur, quam in Discretis, ut Febris & alia, de Confluentibus futurum constet. 135. 369. Sudor spontaneus tantus non adest, ut in Discretis. 135. 591. Jam Specialia ipsis, non multa, tamen quae quo graviora, eo certius indicant eas Confl. fore, nec sine magno periculo. 135 ad 136. Ut Diarrhoea Eruptionem praecedens, & aliquando protracta post illam. 135. Unde oriatur? 150. Tum Dolor acutissimus, in lumbis, latere, artubus, ventriculo, Vomitus enormis, Anxietas, Aegritudo, Vertigo. 135 ad 136. 369. 591. Tempore Eruptionis, nunc Erysipelatis, nunc Morbillorum, ritu prodeunt; quod fit ut plurimum tertio die, aliquando citius, raro tardius, licet aliquando post contigerit. 135. 136. 381. 591. Et quo citius ante illam, eo magis confluunt. 135. 591. Si ad quartum vel quintum diem defertur, atrox Symptoma est in causa, hinc periculosa futurae. 135 ad 136. 591. Hae Variolae erumpentes, vix à Morbillis nisi tempore Eruptionis distinguuntur. 136. 591. Post Eruptionem Symptomata priora non desistunt, & Febris ad multos dies adhuc excruciat, & vix desinit ante Maturationem. 136. 151. 591. confer 138 & 592. Et, si vebementior fuerit Morbus, sub vespere, cum aliis Symptomatibus exasperatur. 139. Praesertim diebus intra undecimum & decimum septimum. 592. Pustulae non in molem auctae, ac Discretarum. 136 ad 137. Et depressiores multo sunt, quam in illis; unde Medicorum error aliquando, & falsus de Pustularum retrocessione rumor. 161. Pellicula quasi vesicula rubra, dein in album abeuns, ex implicitis sibi invicem Pustulis conflatur, nec multum elevatur. 163. 591. Haec post diem Octavum exasperatur, & in fuscum, non flavum, abit. 136. 591. Sed quo propius ad subfuscum vergit, eo peiores

INDEX.

res Variolae, & magis confluentes. 591. Quo in flavum magis vergit, eo mitior Morbus. 141. Pustulae Manuum, ac Pedum, majores quam Faciei & reliqui corporis, & quo altius ab extremitatibus ad Truncum itur, eo minores. 137. 592. Magnitudo porro Morbi, & periculi, pro Pustularum in Facie numero, tantum aestimari solet. 137. 591 ad 592. 355 ad 356. Tibiae quoque tument in hac Specie. 234. Symptomata interim duo, non parvi momenti, & in hoc genere adeo necessaria, quam Pustulae, vel Faciei ac Manuum tumor, adsunt, quae Adultis Salivatio, in Infantibus Diarrhoea. 137. 138. 156. Illa, si foetorem excipias, Ptyalismo à Mercurio excitato similis est. 138. Cur adesse debeat, quando incipiat, desinat. vid. Salivatio in Variol. Regul. Conf. Ubi incipit desinere, undecimo die, quae-nam adsint Symptomata. 438. 592. Facies quoque detumescit, sed ejus loco Manus intumescere solent, aut debent, ob Pustularum exiguitatem. 138. 140. 142. 153. 154. Diarrhoea vero licet certo satis, tamen non tam certo discruciat Infantes, ac Salivatio Adultos. 138. 156. Verum ubi adest, salutem his adfert non periculum. 161. Nec adeo mature eos invadit, ac Salivatio; & ubi ingruit, ni arte sistatur, singula Morbi stadia percurrit. 138. Quare necessaria haec sit excretio? 138. Tempore Desquamationis, praeterlapso die Octavo, Pellicula in Facie, fuscior adhuc, desquamatur, & aliquando post vicesimum diem separatur. 136 ad 137. 591. Quo fuscior eo lentius abscedit. 137. 591. Humeri, & dorsi, Cuticula aliquando etiam deperditur. 137. 591.

Phaenomena Anomala specialia, ex perversa tractatione, adipiscuntur. 140 ad 141. 592. Occurrunt hic Undecimo die, & bene expendenda, cum eo die qui ex hac Specie intereunt, pereant. 139. 140. confer 374 ad 375. In crudiori adhuc genere moriuntur decimo quarto die, in crudissimo, decimo septimo; aliquando, sed raro, non ante vicesimum moriuntur. 592. Horum causa Sanguinis nimis fervor, vel Sudor nimis extortus. 140. 204. 357. Primarium est Salivationis subita suppressio,

sio, nec Faciei tumore persistente, aut Manuum, istius vices supplente, subsequente. 140. 253. 592. Hoc Symptoma solum omnes fere jugulat, qui in hac specie moriuntur. 160.

————— Symptomata Anomala communia cum Discretis quatenus habeant. Vid. Variolae Regular. Distinct. &c. confer 357. 371.

VARIOLAE ANOMALAE NIGRAE Constitutionis. 1670 ad 1672; per Morbillos introductae, & una cum Febre Dysenterica, & Dysenteria, grassantes, sed bis Autumno primas cedentes, Januario mense jam ingressae, à Variolis Regularibus, Phaenomenis insignioribus, discriminabantur, atque ad aliam Classem reducendae omnino videbantur. 172. 173. 200. 200 ad 201 203 ad 204 233. Et eadem, quod notandum, ut Epidemici solent, primo atrociores, ultimo Anno, remota saevitia, & nigredine, induta flavedine, Benignae sunt factae, respectu generis. 201. 203. 233 ad 234. Cur Variolae Constitution. Dysentericae vocatae. 172.

Phaenomena quae habent Singularia, non quae Communia, exponuntur. 201.

————— **DISCRETAE** discriminabantur à Regularibus Distinct. Eruptionis Tempore. 201. Pustularum mole, asperitate, colore. 201. Ptyalismo, qui ut in Confluent. at non semper, aderat: unde constabat ad Confluent. naturam magis accedere, & inflammatorias magis esse. 201 ad 202.

————— **CONFLUENTES** discrepabant à Regularibus Confl. admodum. 202 ad 203. Nam Die secundo vel tertio erumpebant. 202. Febris inflammatoria major quam in aliis. 203. 204. 207. Pustulae in facie instar Erysipelatis; reliquo corpore cengeries ex Pustulis conflata. 202. Quomodo à Morbillis, & Erysipelate distinguebantur. 203. Vesiculae inter Pustulas, in femoribus, in nigredinem abeuntes aderant. 202. Has brevi mors insequabatur. 203. Pellicula alba resplendens, undecimo die, primo in Facie; atque maturitate in nigrorem fuliginosum abibat. 202. Qualis ex ea stillabat singularis materies? 202. Aegri ad Salivationem procliviores. 203. Discrimen, (ni vesiculae inter Pustulas, instantem Mortem designant.

I N D E X.

gnantes, aut Calidis mors praecipitata.) die decimo quarto aderat: aliquando decim. septim. expectabat; quo die elapso nullus moriebatur. 203. 234. Furfures diu adhaerebant; & Stygmata foediora in cute. 203. Notandum, Dysenteriis tum regnantibus, has Variolas, calido Regimine excitatas, per Dysenteriam saepe sibi viam parasse. 203.

VARIOLAE ANOMALAE, NIGRAE, PESSIMAE Constitut. 1674 & 75. istis An. 1670, adeo similes, ut eadem renatae viderentur. 233. & 233 ad 234. 235 ad 236. Pluribus tamen, ut Putredine (hic longe maxima. 237.) tum incoctilitate, diffidebant. 234. 235. Hinc Species nova videntur ex praecedente suborta. 235.

Pustulae immaturae erant fuscae; si vero maturae & numerosae, quia tum pusillae, Nigredine fuliginem aequabant. 234. Si pauciores essent, non minores tum, quam in aliis generibus, & raro nigrae. 234. Salivatio, nec non Faciei ac Manuum tumor, hic quoque salutare. 239. Foetore, ubi maturae, omnes fugabant adstantes. 234. Periodum suam tardius absoluebant, & diutius haerebant, quam ulla species nota. 234. Dies fatalis ne quidem decimus septimus, sed post vicesimum adhuc trucidabant. 234. 235.

Confluentes plures orco dabant, quam ulla species, & Pestem pernicie aegrorum fere aequabant. 236. Nec tamen nisi maturae necabant. 234.

Si Discretae aliquando forent, non peiores erant aliis. 236. Et satis benignae. 240. Tumores quidam, si aegri evaderent, quod raro, enati in Apostemata ibant. 234 ad 235.

———— **CONFLUENTES PESSIMAE** An. 1681, Epidemicae fiunt Lond. 354. Hieme incipiunt, An 1680, pergunt usque in Annum sequentem, ubi aestate incrementum accipiunt, eandem Epidemiam factae, stragem ingentem edunt. 354. Siccitate inaudita istius Anni acuntur vehementer. 355. Eruptionis tempore, Exanthematibus nondum plane expulsis, Maculae purpureae exoriuntur, praematuram Mortem accersentes.

355. *Horum confluxus iterum incitabatur aëris intemperie, eadem ratione, qua Scioli ac Medicaſtri, Regimine calido & Cardiacis ſuis, illud ipſum facere ſolent.* 355. *Post Eruptionem Corpus, ac in primis caput, copia Puſtularum caleſcebat adeo, ut aeger, niſi Infans, Vigiliis & inquietudine vexaretur.* 371. *Quo ſedatior erat Sanguis, eo maiores & minus confluentes puſtulae; & contra: hinc quo tumultuatior magis, eo tardius ad ſeparationem pertingebant, tumque & ichor, loco puris, fiebat: & Nigricans humor quidam, loco flavi coloris Puſtulis continebatur.* 371.

VARIOLAE CURANDAE *ubi veniunt, INDICATIONES ſeu Methodus medendi cuidam Fundamento ſuperſtruendae.* 143. *Sed Indicationes contrarias plane ſuggerit hic Morbus, nam calidum, aequè ac frigidum, nimis juſto, Regimen obest.* 236. *Et quod præcipue hic agendum requiritur, præſertim in Speciebus vehementioribus, erit, α. ut Sanguinis ebullitio compescatur: β. Tum ut Puſtularum elevatio, atque Faciei & Manuum Tumor, procuretur.* 237. *Notandum enim eſt Morbum hunc, duo habere tempora; primum Separationis eſt; alterum Expulſionis.* 143.

Indicatio Tempore Separationis, (in quo Natura Ebullitione febrili, per tres vel quatuor dies, partes inflammatas ſeligit, congregat & relegat, quod citius etiam perſolvitur, quam ſequens. 143. *) Curatur ne Ebullitio illa exorbitet, neque nimis langueat.* 143 *ad 144. Quo enim ſeparatio tardior, modo non langueat, eo melius illa abſolvitur* 144. 148 *ad 149. Natura enim ſibi permiſſa, in Junioribus præſertim, per ſe dives, & ſatis edocta, materiam debito ordine, ac via, ſecernit, & expellit.* 145. *Sic Variolae primo non erumpentes, minus timendae, quam quae præmature retrocederent.* 145. *Cavendum itaque ſollicite, tum à Regimine juſto nimis calido, ſive fuerit ex ſtragulis lecti; ex aëre loci calefacto; ex Calidis nimis & Cardiacis Mediis; præſertim vigente ætate, in Pletboricis, vel æſtatem inter & ver.* 144. *Ex his* V.

I N D E X.

Variolae nimis protrusae, & separatione tumultuario procedente, confluunt. 145. Vel Sudores fiunt ingentes opus turbantes. 144 ad 145. Vel alia plura mala, opposita Methodo numquam observata. 145. confer 136. 144. 146. Cavendum itidem à Regimine refrigerante nimis, ut per Evacuantia instituta, ne Ebullitio nimis langueat. 145. Inde enim Pustulae quasi repressae detumescunt. 236. Et quare. 145 ad 146. Si vero Confluentium metus adsit minimus, non modo V. S. sed & Emeticum propinandum. 146. 592. Praemissis his Evacuationibus, aliquando tum melius erumpunt. 146. Indicatio Tempore Expulsionis, curat, ut Abscessus excitati suos modos bene percurrant, unde Curationis summa pendere solent. 143. 146. Ergo praestandum, ut Pustulae debito modo sustineantur, quo rite atque ordine destinatam Periodum adsequantur 144. 146. Hoc tempore plus adhuc alio, cavendum à Regimine calefaciente. 146. Quomodo vero haec noceant. 146 od 147. 148. Quae mala producant. 136. 144 ad 145. 145. 146. 236. Porro vid. Calefacientia, vel Regimen calidum. Quandonam vero Cardiacae convenire possint. 148. Exquisite tamen vitandum, ne aegrum Frigoris injuriis exponendo Eruptionem impediamus. 147. Hinc Caloris Gradus optimus, naturalis est; qui ab hoc deficit, huncve excedit, periculosus est. 147. At hunc definire Gradum ardua res! & quae prudentem ac sagacem Medicum expostulat, propter plura quae pensanda, & Nutricum, inde saepe errantium, judicium superant. 147 ad 148. Quare in hoc casu tum Morbus tum Praxis Medica, in incerto, ac lubrico, loco sistuntur; atque Medici fama in angusto versatur; & quare. 147.

VARIOLARUM CURATIO Generalis ante Eruptionem.
148 ad 151. Aura liberior interdicitur. 148. Dieta ex exceptis & temperatis, demto potus frigore; commendatur; nec improbat rustica ex lacte cum pomis cocto. 148. Calefacientibus & Cardiacis ne acceleretur Eruptio, ut ante diem quartum saepe fatagunt. 148. Saepe hoc illi potius quasi obex; vel, quod malum, Confluentes factae sunt, quae per se Discretae

fuisse. 149. Quo tardius prorumpunt eo melius. 148
ad 149. Nemo enim interiit, quod ocyus prodierint
Variolae, nisi Calefacientia impediuerint; hinc ubi
earum suspicio, non ilico propellendae. 149. Lecto
addicere ante diem quartum, aequum malum, ac Car-
diaca intempestiva. 149 ad 150. Cardiacae sed Pare-
gorica si Eruptio, ex voto, procedat, quare exhiben-
da, & quando. 150. V. S. quandonam instituenda.
150 ad 151.

— Regularium Discretarum Curatio specialis,
post Eruptionem. 151 ad 153. Discretas fore unde
constet. 151. Omni prorsus periculo vacant. 152. Re-
gimen calidum absit. 153. Diaeta vero tenuis & tem-
perans. 148. 151. E Lecto quotidie quando, & qua-
re, surgendum. 151. Si ei incumbendum, Stragula
ut in sanitate sint. 151. Quomodo vitandi Sudores
nocui in eo. 152. Focus an exstruendus. 151 ad 152.
Cardiacae suppurationis tempore, quatenam, quando
& quare. 152. Diaeta cur tum Cardiacae paulo. 152.
Paregorica quatenam suadeant. 152. V. S. in hac
specie per se nocens, quandonam concedenda. 152 ad
153. & 153. In hac specie, opposita Methodo tractati
tot perire, ut pudeat in tam levi Morbo. 152. Ratio
cur ex Plebe, in hoc Morbo, pauciores pereant quam
inter Divites. 153.

— — Confluentium Curatio specialis Ante
Eruptionem innititur, ut Pustularum nimia fre-
quentia praeventatur, cum ab hac Multitudine vel
Paucitate, dependeat discrimen aut salus. 355. 356.
Post Eruptionem. 153 ad 157. 370. 355 ad 370. & c. Hae
periculosae admodum. 153. Paregorica undecimo
die temporius h. e. hora quinta exhibita, inopinato,
Mortem saepe anteveriunt. 375. Vulgus harum &
Discretarum male Curationem ex aequo praedicat. 153.
Hae Medici artem vere occupant, non vero Discretas,
nisi Medicus sibi & aliis imponat. 382. Hinc vera
Medela duobus his innititur; ut initio Morbi praeca-
veatur, ne materies, nimis fota, seu nimis adsimila-
ta, exorbitet, & Pustularum ingentem frequentiam
procreet. 377. confer 357. 362. 370. 379. 380. um
ut Spirituum inordinatus motus, ab inflammatione
ex-

I N D E X.

externarum, & puris acrimonia, excitatus compescatur. 377. confer 355 ad 356. 358 ad 359. 362. 371 ad 377. 378. Duas has Indicationes qui persolvit, jam ut Medicus satisfacit, quamvis nondum ut Formulaeum Praescriptor. 377. Hinc Curationis exitus pendet à modo, quo aeger fuerit tractatus. 370.

—— Discretarum, & Confluentium, Symptomatum Cutatio, ex Methodo, diversa ab illa Auctoris, enatorum. 157 ad 161. Symptomata ex Regimine refrigerante & frigore externo, quomodo tractanda. 160 ad 161. confer 142. Pustularum depressio in Confluentibus non timenda, cum nihil habeat, praeter Morbi morem. 161.

—— post Pustularum recessum Curatio. 161 ad 162.

—— Anomalarum nigrarum Constit. An. 1670 ad 1672. Curatio. 204 ad 207. Regimen temperatum, per liquida aestum mitigantia; praesertim Murationis Febre vigente; tum Hypnotica, opus persolvunt. 204. 205. Hi liquores quid faciant, & qui Ptyalimum adjuvent. 204. Hi saepe etiam Variolas Confluentes futuras, in boni moris Discretas transmutarunt. 204. Mensium fluxus insolito tempore, hic frequens, qui tractandus. 204 ad 205.

—— pessimarum Constit. 1674 ad 1675. Curatio. 236 ad 240. Methodum, in aliis Var. Confl. optime cedentem, hic non profuisse, queritur Auctor; & plures interibant. 237. Unde concludebat praeter temperantia etiam, quae Putrefactioni vincendae paria, requiri. 237. Hincque Vitrioli Spiritus, tamquam specificum quid, reperitur. 237. Qua ratione exhiberetur. 237 ad 238. Ejus porro dotes. 238. Ex eo Saliva undecimo die non ita suffocabat, sed aliae dejectiones, ut Diarrhoea vices subibant, quae tum vel sponte, vel Hydrogula, vel Narcoticis, sanabatur. 238.

—— Confluentium Pessimarum Curatio. 354 ad 387. In iis Vitrioli Sp. 370. 384. 237.

Variolarum eruptio Cardiacis impediri potest. 149.

—— Eruptio festinata cur noceat. 148 ad 149

—— tardior signum Discretarum. 151 conf. 149.

— — — — — nunquam necavit. 145. confer 149.

151.

In Variolis pauci moriuntur, quia tardius erumpunt, ubi contra plures leto dantur, quoties Pustulae intempestive, & nimio opere, exiguntur. 362 ad 363. confer 149. 151.

— — — — — Scrobiculus Cordis dolet. 132.

— — — — — Confluentibus Medici solertia quid valere potest, praesertim in Juvenibus, vel Vino deditis, patet. 382. Et in hac specie pendet Curationis exitus à modo, quo aeger primis diebus, fuerit tractatus. 370. Verum exquisitè notandum, quod cum periculum à Pustularum frequentia, modo pendeat, quod hae omni ope sint coërcendae. 355 ad 356. & 356 & 356. ad 370.

— — — — — Discretis vix refert, qua Methodo utatur, qui medebitur. 371. 382. Nam Medica ope non indigemus, & sponte sua ac Naturae vi, se solvunt. 545. 382. Sed perversa cura tamen letales fieri possunt. 545 ad 546.

— — — — — à Lecto abstinentia quantum profit, pluribus indicatur. 149 ad 150. 360 ad 369 confer 354 ad 355.

Vegetabilia ad Podagram Digestiva, praecipue sunt excalefacientia, quae vel amaricant, vel linguam leviter feriunt. Quae tamen miti calore atque amaritudine agunt, usu praesferenda iis, quae acria & pungentia, ne Morbi fomitis, aculeis bis suppeditatis, augeatur calor. 452 confer 451. Species aliquot eorum permistae, plus faciunt, quam unicum simplex ex iis: ac si ex hac miscela quasi aliquid tertium produceretur, quod in ita conjunctis majorum est virium in pari quantitate, quam in eorum quolibet. 452. & 452 ad 453.

Vegetabilia Fermentatione in Vinum & Acetum vertuntur. 52.

Venae, in Podagra, membri vexati, vigente dolore, tument. 437.

VENAE-SECTIO, in Infantibus, aequè tuta, & necessaria aliquando, ac in Adultis. 199. Aliquando non. 54.

lecto

I N D E X.

— lecto decumbente aegro, facilius multo fertur, quam erecto corpore. 270.

— in Angina, eodem die iteranda, sine Catbarfi, ni Febris & dolor V. S. minuantur. 282. 283. In Apoplexia, qualis esse debet. 597. In Choreia Sancti Viti. 526. 527. 595. Quoties, & quando, repetenda. 527. 528. 596. In Colica biliosa largior; & aliquando post Emeticum. 208. 603. In Colica Hysterica quando. 215 ad 216. In Convulsionibus Infantium dentientium specificum est. 199. Corticis Peruviani usum ne praecedat in Quartanis. 94. In Diarrhoea non exigitur. 185. Sed in Diarrh. post Morbil. 588. In Diarrhoea Variolosa. 185. In Dysenteriae initio. 183. 187. In inveterata itere- tur. 189. In Febribus semper Catbarfi praemitten- da. 537. In quibusdam Febribus prodest, in aliis no- cet. 54. In Febre Acuta cum Mictu cruento & Pe- tecchiis. 382. 383. In Febribus Contin. aliquando non prodest. 60. 160. Quomodo dirigenda in his. 54 ad 55. Si ex Intermitt. Aut. natae, nocet. 60. Aliquando non necessaria. 54. 55. Ejus mensura. 54. Quando vero, & in quibus iteranda. 59. Eme- ticum, ubi utroque indigemus, praecedere debet. 56 ad 57. In Febre Dysenterica. 193. In ea Const. An. 1661 &c. Pueris & Senibus non conducebat; sed in Juvenibus, Athleticis, plura mala ejus negle- ctu, ut Pleuritis &c. inferuntur: qua copia. 54 ad 55. In Febre Epidem. nova; tantum ubi signa Peripneumoniae notbae adessent. 521. Fit tum ad re- vellendam materiem; & iteratur. 506. 507. In In- fantibus qualis instituenda. 535. In Febre Erysi- pelatosa, & quando iteranda. 280. In Febribus Intermitt. Autumn. nocet, & Morbum protrahit. 91 ad 92. 299. Vernales itidem prolongat. 84. 86. Infantibus has Febres peiores reddit; seniores in mor- tis periculum conjicit. 45. In Febre Morbillofa non ferebatur. 233. In Febre Pestilent. necabat, si Tumores jam adparebant, nisi certa sub conditione. 128. Ceterum largissima juvabat, uti in Pleuritide; parcior nocebat. 122. 123. 124. Methodum tamen mutat Auctor. 124. 125. In Febre Quartana, Ju-
nia

I N D E X.

nioribus & Senioribus nocet. 92. In Febre Scarlatina, cur rejiciatur. 260 ad 261. In Febre Tertianā quid efficiat. 49. In Febre ex Tussi male curata. 315. In Febre Variolosa quando mox necessaria, & iteranda. 166. Quando vitanda. 169. In Gonorrhoea Virul. ad temperandum; & in iis, qui difficile purgantur. 335. Tum ubi scroti tumor & dolor ingens. 337. In Haemorrhagia Narium, in brachio. 284. In Hysterica Adfect. quare & quando in initio. 403. 408. In leviori specie omittenda. 409. Quandonam & in quibus ante Catharsin & Laudani usum, quod tum certius agit. 417 ad 418. Hanc Adfectionem saepe invitat; ubi contrarium foret, si ejus fomes in materia aliqua involveretur. 401. confer 397. In Hystericae Adfectionis Paroxysmo ubi Dolores ex humorum copia, in sanguineis & masculo habitu praeditis, & Paroxysmis frequentioribus nondum debilitatis, instituenda, super adjungendo Catharsin, antequam Laudanum exhibeatur: ubi tum minori dosi efficit, quod majori prius negabat; neque tam facile recidiva fiet. 417 ad 418. confer 418.

— in Juvenibus athletico habitu, & sanguineotemperamento praeditis, Febre continua laborantibus, ilico instituenda. 54. Neglecta hic quaenam inferat mala. 54.

— in Lue Venerea, ante Salivationem, non instituenda. 338.

— — Maniae aliquando causa. 101. Et in eadem, nimis repetita, stultitiam infert. 103. In Mensium immodico fluxu, extra Puerperium. 426. In Mictu cruento à Calculo. 554. Ex Febre Acuta. 382. 383. Ex Variolis Confl. 551. In Morbillis & ipsis Infantibus, etiam tenellis, quam necessaria, ad superanda mala, per calefacientia induta; & aliquando iteranda. 197 & 198 ad 199. Post morbillos si Diarrhoea. 588. In Morbis Chronicis, aliis saepe praemittenda. 457. In Morbo Epidem. quolibet, sed recenti, ante Catharsin, instituenda; contra Methodum vulgatam; cum tamen Auctori Experientia multiplici edocto omnino necessaria videtur; cum aliter Morbi hi, si nondum Febres sunt, per Catharsin in eas facile transeant. 313. In Nephritide

I N D E X.

ex Calculo quandonam, & quando, omittenda. 559;
 & quare. 419 ad 420. Si Morbus ex Hysterica Ad-
 fectione, omittenda. 420. 214. In Nervosis Adfe-
 ctibus repetita saepe bona. 526. In Peripneumonia
 Notha, quandonam iteranda; quando non. 270. In
 Peste & Febr. Pestil. ante Bubonum eruptionem, &
 in Lecto, quod diaphoresin tutiorem reddit, instituen-
 da. 125. Larga & plus semel iterata nulli funesta
 fuit, in Peste Londin. 117. Parva, vel quae fit
 tumore jam conspicuo, in Peste, semper nocua; &
 quare. 117. Tamen pierumque perversae hoc ritu ad-
 ministratur, quod plurimos sententiae contrariae Pa-
 tronos ab ea deterruit, in hoc morbo. 117 ad 118.
 Hinc licet in Peste damnosa plerisque habeatur. 117.
 Hanc tamen Sydenham proponit, & simul Histor.
 Chirurg. 117. Et alii Auctores qui proposuere enume-
 rantur. 118. At totum Curationis negotium in ea
 copiosa V. S. cum L. Botallo, collocat Sydenham. 118.
 Atque ea in Castro Duntzar Milites servantur. 119.
 Parca vero, & adparente tumore, instituta, ut in-
 stitui solet, necat, quod plures deterruit. 117 ad 118.
 In Phrenitide quando. 69. In Pleuritide essentia-
 li, qualibet Constit. indifferenter infestante, Cura-
 tionis praecipuum, fere sufficiens, & omnem nume-
 rum absolvens, si calida non ingerantur, & pro ne-
 cessitate iteretur. 245. 246. 265. 268. 271. Nec
 larga quid damni infert. 267. Qua copia instituen-
 da; est multo tutior via quam Expectoratio. 268. Non
 vero si Febris Epidemicae alicujus Symptoma fuerit;
 ibi ratione ad Febrim habita, reiteranda tantum venit.
 246. Et quoties iteranda in Adultis, & in Infanti-
 bus. 266. 582. Quomodo ad vires morbi, aegri, &
 aetatem attendendum. 266. In Pleuritide Symptoma-
 tica saepe non ferri potest. 246. In Pleuritide An.
 1675 toties ac requiritur ferri non poterat. 246. In
 Podagra quomodo ingenter noceat, quum ipsius caus-
 sae, quae indigestio spirituum est, opposita sit. 449.
 In intervallis, diu post Paroxysmum si instituitur,
 hunc, Sanguinem debilitando, de novo advocat, &
 diuturniorem ac vebementiorem reddit; si ineunte
 Paroxysmo, instituitur, idem fit, si brevi a Pa-
 roxysmo, metus est, ne Hydropi viam sternat. 446 ad

I N D E X.

447. *Ad materiam Morbi ejiciendam neutiquam con-*
ducit, praesertim in aetate provectioribus. 446 ad 447.
In Juvenibus vero vino excalefactis initio Paroxyf-
mi, institui potest. 446. Sed si in aliis Paroxyfmi
iteretur, brevi morbus inveterascet. 446 ad 447. Nec
non ubi Metastasis materiae ad Pulmones. 475. 636.
In Pruritu ferino, quandonam. 281. 587. In Rheu-
matismo in latere adfecto, ilico instituenda, ante Ca-
tharsin. 274. 584. 585. Repetenda, praesertim in
Juvenibus. 274. 584. 585. Tertio tamen celebrata
sufficit, ut postea invenit Auctor, & Cathartica po-
tius iterentur, ut Sanguini parcatur, & Paregoricis
locum detur. 320 ad 321. Frequentor iterata Vires
frangit, & aegros aliis morbis obnoxios reddit. 318.
Hinc Auctor illius loco Diaetam tenuem ex sero la-
ctis & pane similagineo excogitavit. 318 ad 319.
Atque inde, ne copiosa foret, serum Lactis copiose
haustum, ejus loco substituitur. 318 318 ad 319. In
Rheumatismo inveterato, majoribus intervallis in-
terpositis, quam in suis primordiis, iteranda. 277.
Et illo medio Morbus bice debellatur, vel eo deduci-
tur ut aliis facile curetur. 277. In Scroti tumore
& dolore vehementi, à Lue. 337. 615. In Spu-
to Sanguin. in Variolis Confl. in Tussi Epid. An.
1679 requisita, & repetenda. 311. 312. In Vario-
larum initio, non in omni, sed ubi Symptomata gra-
viora eas Confluentes fore indicant. 146. 239. 370.
592 Tum ubi Phrenitis quia facies non tumet. 158.
Tamen, in hoc Morbo, minus quam aëris contempe-
ratio, vel Catharsis iterata, Morbi violentiam cobi-
het; nec ita, ac Auctor prius consuevit, Pustulas
intra justos limites coercet. 361. In initio, ubi
celebratur, fit praecipue, ut Mictus Sang. Maculae
purpureae & alia vitentur. 150 ad 151. 239. Ma-
le, in quodam casu negligitur ab Auctore. 239. Cum
Evacuantibus, in initio, quomodo nocere possit;
& an vitanda. 145 ad 146. Si inopportuna fuerit,
Pustularum recessum, nec non Faciei ac Manuum
detumescentiae causa esse potest. 148. Si justa, in
Confluent. erumpere Pustulas aliquando facit. 145.
confer 311. 312. In Var. Discretis potius nocua,

I N D E X.

- minime requiritur, & cur. 152 ad 153. At tamen instituenda ibi, si perverso zelo calefacientibus curatum voluerint aegrum. 152. In Regularibus, si Morbus fuerit vehementior, pustulis jam deciduis, quare instituenda. 161 ad 162. In Agone mortis quandonam. 157. confer 158. Post Variolas Confl. pessimas curatas, quare. 381.*
- *& Purgantia, alternatim iterata Contusiones tutissime curant. 478. 626. In Febre Epid. nova, in Adultis, tum in Infantibus, quoties repetenda. 522.*
- Venae sectionis non congruentis, in Febris, Effecta, sanguinem debilitare, ut despumationi impar sit: quad damnum Cardiacis resarciendum. 54.*
- Venenum Medici supposuere in Febris. Malignis, hocque per Calefacientia & Alexipharmaca, per cutim expellendum putarunt errantes; cum contra in illis tum Refrigerantia omnino conducant. 540.*
- Venter induratus unum ex gravissimis Symptomatibus, Intermitt. Autumn. diuturn. insequentibus. 84 & 85. In Infantibus febricitantibus, quid indicet. 100 ad 101.*
- Ventris Tormina, vid. Tormina Ventris.*
- *Tumor, vid. Abdominis Tumor.*
- Ventriculi debilitas Symptoma Podagrae inveteratae sequela, quomodo tractanda. 474. In resenti spirituosus excitatur. 473 ad 474.*
- Venus in Podagricis cur noceat. 469. Praematura, & nimia, cur Podagram advocet. 436. 444. 635.*
- Vesicatoria in Apoplexia nuchae adplicanda. 597. In Comatosi Adfect. Variolas praecedentibus. 369. In Comate febrili, Calefacientibus excitato, nocent. 526. In Febre, ex Tussi male tractata, nuchae. 315. In Febre Epid. nova. 511. In Hydrope Gangraenam facile invitant; & quare. 501 ad 502. In Pbremitide à Calefacientibus, nocent. 426. In Tussi Epid. quare nuchae adplicanda. 312. In Variolis Confl. perampla & acria quandonam adplicanda, ut die undecimo suum effectum edant, materiae peccanti exitum praebendo, Tumori & Salivationi subveniundo. 377 ad 378.*

I N D E X.

Vesiculae, in *Variol. Confl. An. 1670*, inter *Pustulas*, sero limpido distentae, cum subjecta carne nigra. 202.

Vestimenta consueta non sunt deponenda, nisi mense uno ante *Solstitium aestivum*: nam ab horum praematura abiectione, tum refrigeratio post incalescentiam ab exercitio plerumque *Februm* causae externae sunt. 257. Quae tum pro *Constitutione anni*, vel *humorum Dyscrasia*, varia specie exoriuntur. 257 ad 258. confer 258 ad 259. Et ex his duabus causis plures quam *Fame*, *Gladio*, *Peste*, simul sumtis, pereunt. 258.

Vetulae Sudoriferis suis quam saepe nocent. 539.

Vertigo, in *Variolarum initio*, has *Confluentes* praenuntiat. 369.

Verpus, vid. *Recutitus*.

VERULAMIUS de *Historia Naturali* qualis tradi solebat, quid censeat. 12.

Vibices seu Maculae in cute nigrae quomodo excitentur. 120.

Victus ratio, vid. *Diaeta*. *Incrassans in Mensium fluxu Puerperarum immodico.* 425.

Vigiliae post Catharsin, & V. S., omnium maxime *Vires subruunt.* 466. Et *vespertinae* plus nocent, quam *diluculo surgere.* 466. Post *Febres Aqua Rosifrigida* consopiantur. 70. In *Variolis Discret. Paenagogica* exhibent. 152.

Vini Spiritus, vid. *Spiritus Vini*.

Vino adsueti, in senio, aquam aut aquosa sumentes brevi internecantur. 462. confer 463. 465.

VINUM & Acetum Fermentatione Vegetabilium producantur. 52.

— *immodicum corpus laxat & emollit, ac coctiones subvertit; unde bibaces plurimis Morbis obnoxii.* 462. *Modicum autem & Cibi eupepti, ubi Cortex Peruv. nihil amplius efficit, rem saepe absolvunt.* 306.

— *Antidotalis instar Pestem potius accersit, quam praecavet.* 113.

— *in Cutis eruptionibus quibusnam concedendum.* 281. In *Febribus Intermitt. licet in Continuar. spe-*

I N D E X.

- speciem vergant, cum Cort. Peruv. exhibitum, non nocet.* 304. *In Gonorrhoea Virul. vitandum* 335. *In Hydrope conducit, tum modo, ubi meatus reclusi & porta aquis data.* 499. *In Podagra haud concedendum, non obstante adagio: nam Sanguinis hic inflammatoriam diathesin auget, & luxuriam Sanguinis, hic saepe peccantem adauget, unde Saburra major accumulat, & fomes Morbi excitatur.* 461 ad 462 & 465. *In adfuetis tamen derepente ne interdatur; praefendum tum Hispanicum.* 465. *In Variolis Confl. quando exhibendum.* 378 ad 379.
- *Canariense & Hispanicum in Diabete.* 308. *In Dysenteria ex Tormin. Ventr.* 532. *In Hysterica Adf. vel solum vel aromatizatum, omni nocte, bora somni, mira facit.* 412. *In Infantibus purgantibus debilitatis, cum herbis roborantibus.* 406. *In Podagra quandonam concedendum, sed cum exercitio.* 465. 474. *In Variolis Anom. semicoctum quando, conducat.* 206. 238.
- *Malaganum vel Falernum sive Muscatum, in Tussi post Febr. Contin.* 66.
- *medicatum in Chorea S.^{ti} Viti roborans.* 528. 596. *In Diabete.* 308. *In Febr. Tert. Vern. pro pauperibus.* 310. *In Fluxu Muliebri.* 308. *In Hydrope.* 497. *Pro Divitibus.* 499.
- Vires subito prostatae. Maculae purpureae, & Petechiae, in Morbis, Malignitatis signa habentur; quorum ratio redditur ab Auctore.* 540 & 541.
- Vir prudens quare quis evadere potest, Philosophus autem nemo Mortalium.* 504.
- Viri Hydrope, aetate praesertim ingravescente, adficiuntur.* 482. *Sedentarii tentantur, ut Foeminae, Hysterici Adf. sic dictis.* 388.
- Virulenta materia in Gonorrh. per Glandis substantiam penetrans.* 329.
- Viscera debilia & putrefacta in Hydrope Evacuantiavetant.* 446.
- *in Podagra irregulari, si ambulando ex pedibus materies dissipatur, periculose adficiuntur.* 440. *In inveterata adeo infarciuntur materia, ad extre-*
mi.

I N D E X.

- mitates non amplius explosa, ut Mors insequatur.* 453.
- Vitri incensorii actio Spirituum exorbitantium impetu-
sitati, in Hysterica Adf. comparatur.** 398.
- Vitrioli Spiritus, quia stipticus, non convenit in Mor-
bis, quorum Curatio Purgationi innititur.** 523.
- cum Cerevisia tenui vel Decocto vulnera-
rio in Febre Acuta cum Mictu cruento, & Pete-
chiis. 383. 384.
- in Phrenitide Febris Epid. An. 1674,
unicum remedium. 230. In Variolarum initio ubi,
ex Symptomatibus, Confluentes eos praevidemus. 370.
593. In quibusnam omitti possit. 370. In Variolis
Anom. nigris, pessimis, ingentis usus. 237. 238.
- Ulcera Phagadenica, in Lue Venerea, quaenam.** 331.
- Ulcus Glandis, a Shanker, in Gonorrh. Virul. in
non recutitis, vel qui numquam eo Morbo laborarunt.**
328. 329 ad 330. Ubi Phymosin excitat, quid agen-
dum. 337.
- Vesicae quomodo cognoscatur, & curetur. 627.
- Underwood, Senator Londinensis, Cortice Peruv. occi-
sus.** 301.
- Unguenta purgantia, in Hydrope, Hypercatbarsin
insanabilem excitare valent.** 501.
- Unguentum in Pleuritide essent. Brassicae folio impo-
nendo, quale.** 265 ad 266. Ad Salivationem exci-
tandam, ex Mercurio, quibus partibus adplicandum.
338.
- Vomendi propensio Emeticum indicat absolute; nec
sine aegri periculo; Medicique molestia, omittitur.** 55.
121.
- Vomitio in Peste Diaphoretica rejiciens, Sudoribus
brevis sistitur, qui certa ratione excitandi.** 125 ad 126.
- Vomitiones ex Hysterica Adf. Medicis imponunt,
aliorum Morborum prae se ferentes speciem, ut Ne-
phritidem, vel Colicam bilios.** 419 ad 420.
- virides, non semper talem humorum deprava-
tionem denotant, cum hic color à Spirituum inverso
motu excitari queat. 215. 307.
- VOMITORIA ex Croco Metallorum, infra adolescen-
tiam constitutis non propinanda.** 58 ad 59. Adultis
vero

I N D E X.

vero non nocent, si copiose diluantur, ope Zythogalae.

56. 58 ad 59.

— in Hydrope, ex Croco Metall. *Aquas* ἄνω καὶ κάτω
potenter evacuant. 493. Non ita prompte *Aquas* ex-
pellunt, ubi levis tantum Abdominis tumor, quam ubi
ingens harum copia adgesta. 496 In Hyfterica Adf. Pa-
roxysmum saepe invitant; quod non foret, si Morbi
fomes in Materia aliqua involveretur. 401. confer
397. Sed praeterea Materiae biliosae viridis uberio-
rem copiam excitant. 307. In podagra idem praestant
ac Cathartica. 447.

Vomitorium in Apoplexia, quale. 597. In Colica
biliosa, ex Zythogala, quando conducatur. 208.

— Diarrhoeam in Febris, vix adstringentibus obe-
dientem, fugat. 56. Eandem in Febris Contin. quo-
que arcet; neque nisi raro, aliter evenit. 74. Sed in
Febris inflammatoriis eam potius excitat. 74. Hinc
in Febre Pestilent. nondum cognita Emeticum, plane
contrario eventu, propinavit Auctor. 121.

— in Febre Contin. unde indicetur, & quando-
nam exigatur, ni aetas aut debilitas contraindicent. 55.
Quaenam harum Symptomata, praeter Diarrhoeam,
mirifice eruat? 56. Hanc in iis Febris praecavet.
55. An initio neglectum postea exhiberi queat. 57 ad
58.

— — — — — Venae sectionem semper inse-
quatur, ubi utroque indigemus. 56. Et cur praee-
dere debeat. 57. Quo tempore Febris exhibendum. 57.
Omni tempore Febris, si occasio jubet, modo vires den-
tur, adsumendum & quare. 57 ad 58. 73 ad 74. Qua
hora diei adsumendum. 56.

— in Febris Intermitt. Vernal. quando adsu-
mendum. 86.

— in Tertianis Vernal. An. 1671, quale. 310.

— in Variolis initio Morbi an conducatur. 145 ad 146.

Ubi Symptomata eas Confluentes fore indicant, initio
aegrum refocillat. 370. confer 380. Hinc in iis, si-
mul una cum V. S. ubi harum suspicio adest, praescri-
bendum. 146. 592 ad 593. Dein, ubi Saliva spissa fa-
cta, undecimo die, quasi suffocat, propinandum.
159 ad 160.

I N D E X.

Vomitum & Alvum moventia simul, in *Hydropes* proponuntur. 488 ad 489. & 496.

Vomitus Capitis motu, ubi dispositio adest, prae ceteris provocatur. 419.

— è *Corticis Peruv.* usu quomodo compescendus. 305. *Ex Febre Epid. nova, aestata*, quomodo tractandus. 530 ad 531. *Ex Hysterica Adf. cum re-jectione materiae viridis*, sed sine dolore, quandonam. 390. Si enormes sunt, *Anodynorum* usum, eorumque dosin saepe repetitam, forma praeprimis solida, exigunt. 418 ad 419. In *Peste*, una cum alvi profluvio *Sudoribus* curantur. 125 ad 126. In *Variolarum initio*, si enormes, *Confluentes* eas fore praedicant. 369.

Urina designare potest, operantem Naturam; dum impuras à puris partes secernit, h. e. dum concoctionem *Materiae Fibrilis*, in *Continuis* praesertim, & in harum declinatione persolvit. 62.

— *Crassa vel & tenuis Cruditatis indicium.* 51.

— *cruenta à Calculo, ambulatione, vel unctione, excitatur: quomodo se habeat, ubi subsidet.* 554. vid. *Mictus Sanguineus*, In *Diabete* qualis. 309. 618. In *Febre Cont. An. 1661 &c.* qualia *Cruditatis* praebebat indicia; & quandonam prodibant, in ea, *Coctionis signa?* 51. In *Febre hiemali*, turbida & intense rubra fuit. 505. In *Febr. Intermit.* plerumque rubro saturata, ut *Ictericorum*, cum pulvere lateritio praecipitato. 307. In *Febre Variolosa* fallax. 163. In *Hydrope* suppressa penitus, post *Emeticum*, saepe iteratum. 494. In *Hydropicis* parca, unde. 483. In *Hystericis & Hypochondriacis* limpida semper & copiosa. 392. 394. 398. In *Nephritide nigra*, ac sabulosa, *V. S.* vetat. 559. In *Peripneumonia* notha turbida est & rubens intense. 269. In *Podagrae* irregularis intervallis, similis ac eorum, qui *Diabete* laborant. 441. In regularis *Paroxysmo* qualis. 438. In *Variolis Malignis* frequens & pauca, paulo ante Mortem. 104. In *Discret. Regular.* frequens, & pauca, *Paregorica* indicat. 157. In *Regularibus* incipientibus similis ac in *Febre Variolosa.* 163.

I N D E X.

- tenuis vel & crassa, cruditatis indicium. 51.
 Urinae ardor in Gonorrh. Virul. qualis. 330. 614. E-
 jus Suppressio ex Hysteric. Adf. 390. Suppressio in
 Variolis Confl. in junioribus familiaris. 381. 142.
 & unde. 160
 Ustulatio in Podagra per Moxam, vid. Moxa.
 Uteri procidentia quomodo curanda, 427. 599.
 —— —— Hysteric. Adf. saepe infert, post partum
 laboriosum. 427.
 —— Strangulatus, vid. Strangulatus Uteri.
 Uterum Sexcentarum aerumnarum auctorem statuit De-
 mocritus. 394.

Y.

Yauws, in Insulis Caribes Morbus Endemius, nostrae
 Lui Venereae simillimus; &, uti Lues nostra, sa-
 natur salivatione Mercuriali, licet Guajacum & Sar-
 saparillam, integris ibi Viribus, obtineant. 327.

Z.

Zythogala Emetici actionem faciliat. 56.
 —— in Cholera loco Fusculi ad diluendum. 176.
 In Colica biliosa, ante alia, si Morbus à fructibus,
 ad diluendum. 208. 603. In Dysenteria. 184. In
 Febre Acuta, cum Mictu cruento & Petechiis. 383.
 Cum Salvia incocta, in Febribus Intermitt. Au-
 tumn. sudoriferum. 92. Cum rad. Alth. incocta, in
 Nephritico paroxysmo. 599. 475. Cum Salvia alte-
 rata in Pestilentialibus Morbis, ad Sudorem conti-
 nuandum. 126. Cum rad. Alth. in Podagra, ubi
 Nephritis adest. 475.

F I N I S.

... in ...
... in ...
... in ...

... in ...
... in ...

... in ...
... in ...

... in ...
... in ...

... in ...
... in ...

... in ...
... in ...

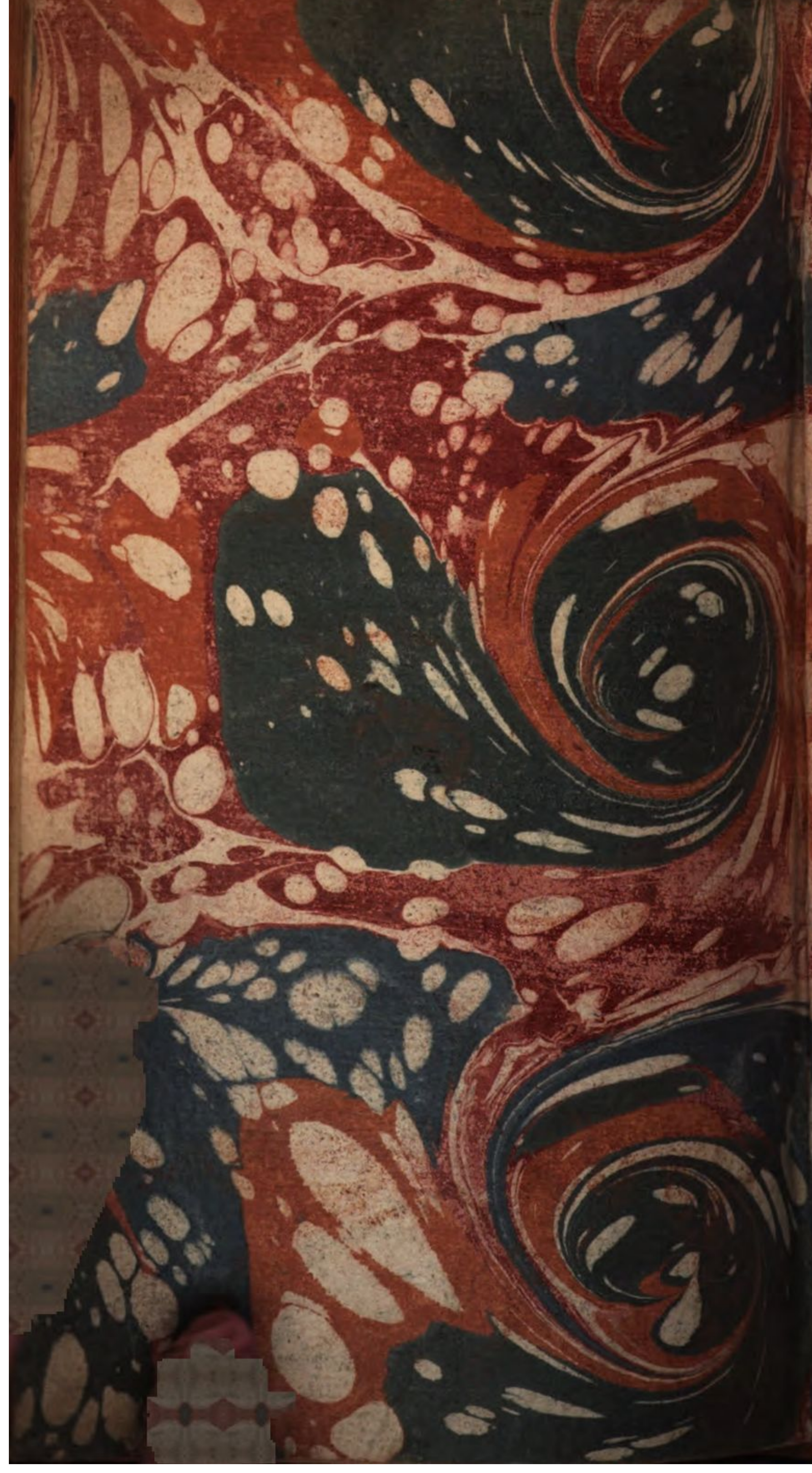
... in ...
... in ...

... in ...
... in ...

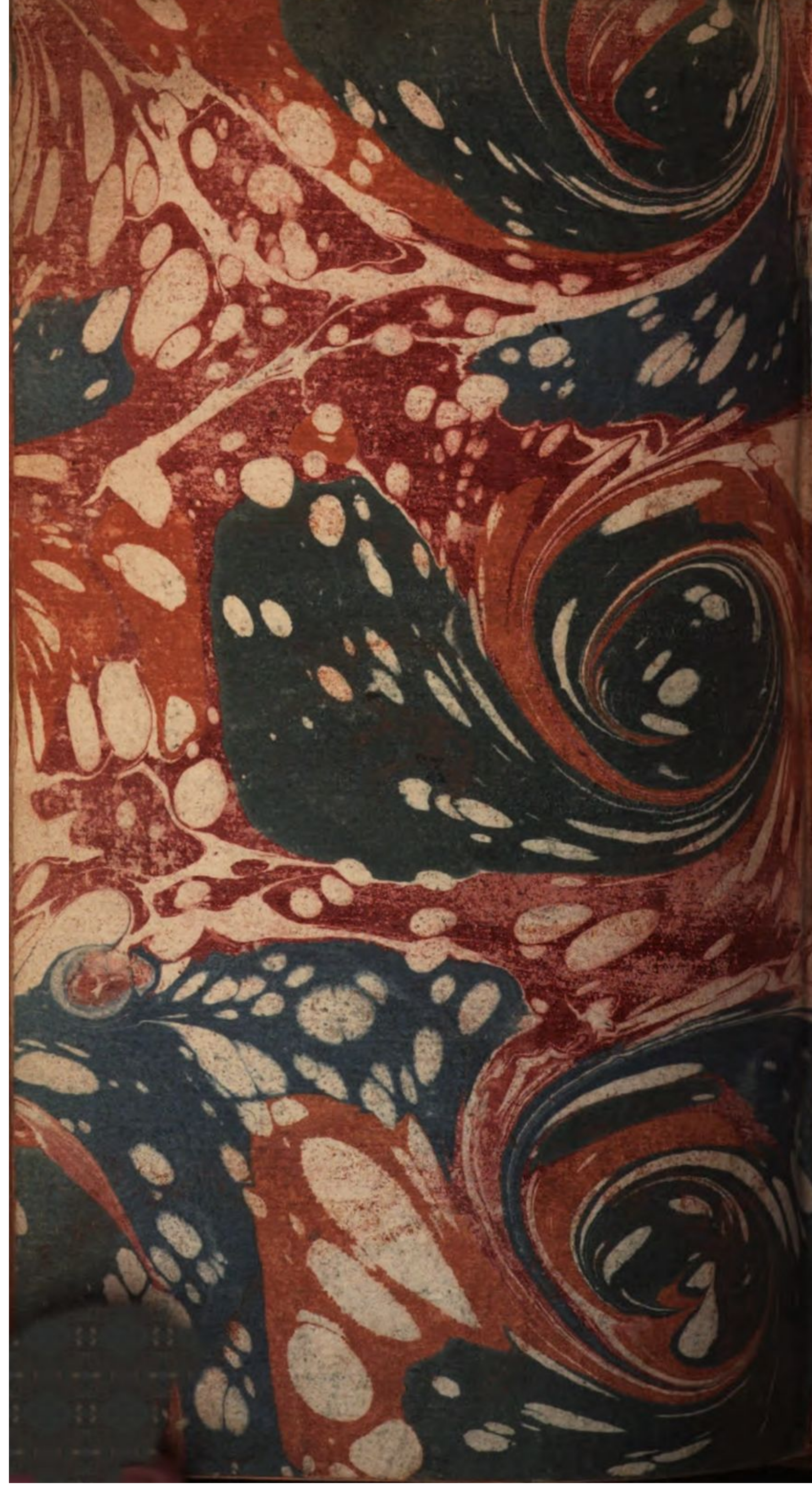
... in ...
... in ...

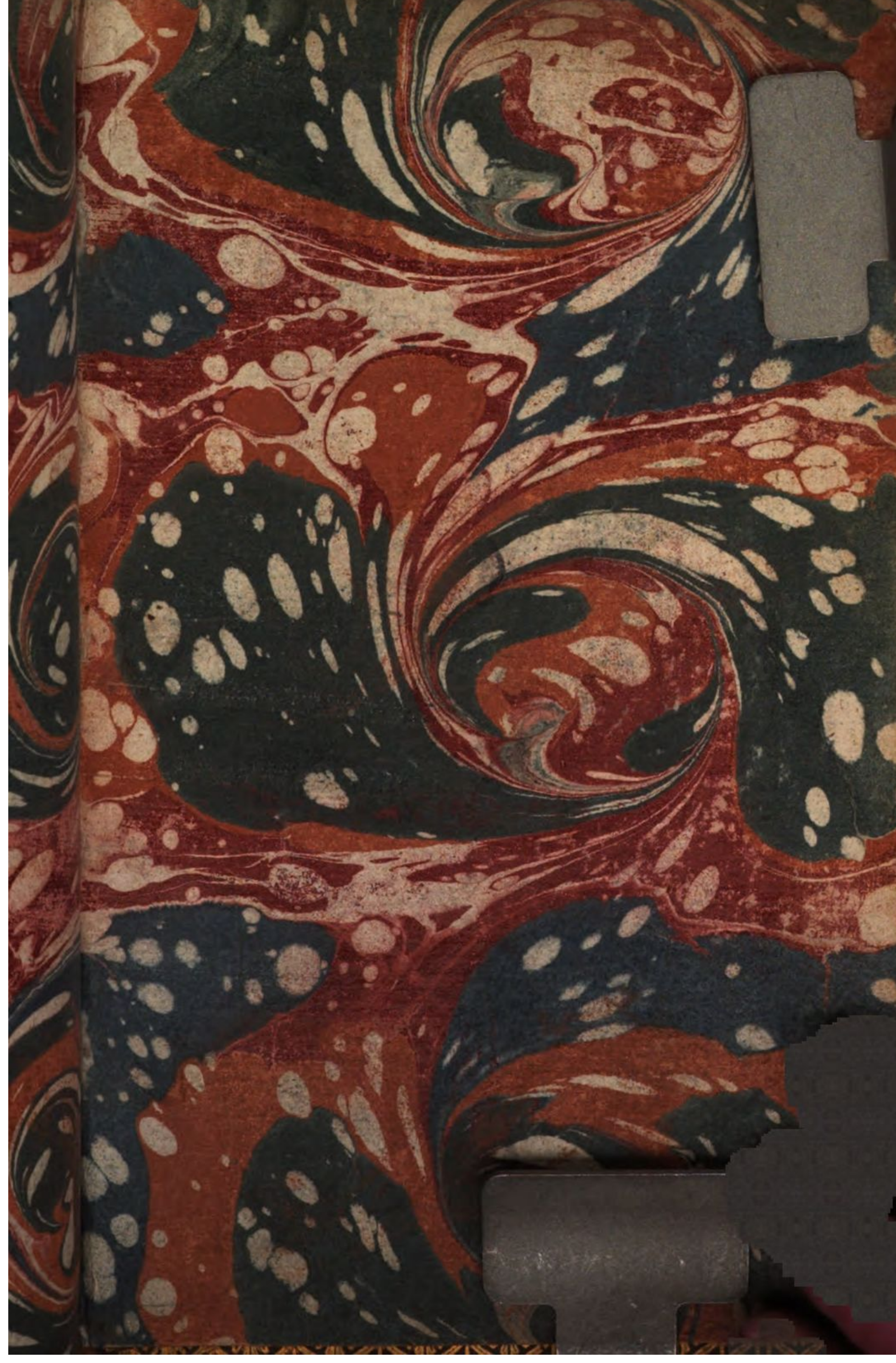
... in ...
... in ...

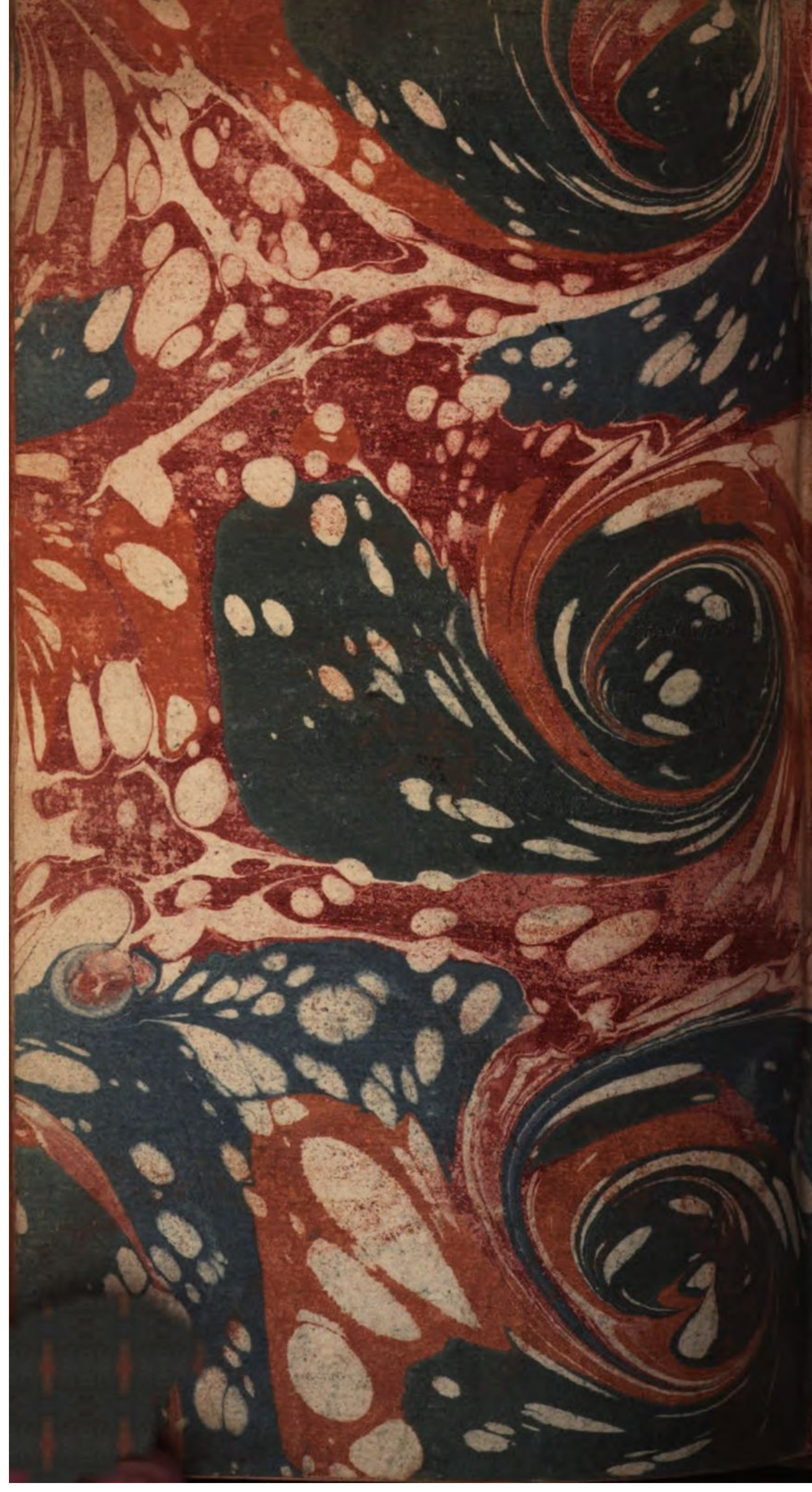
... in ...
... in ...

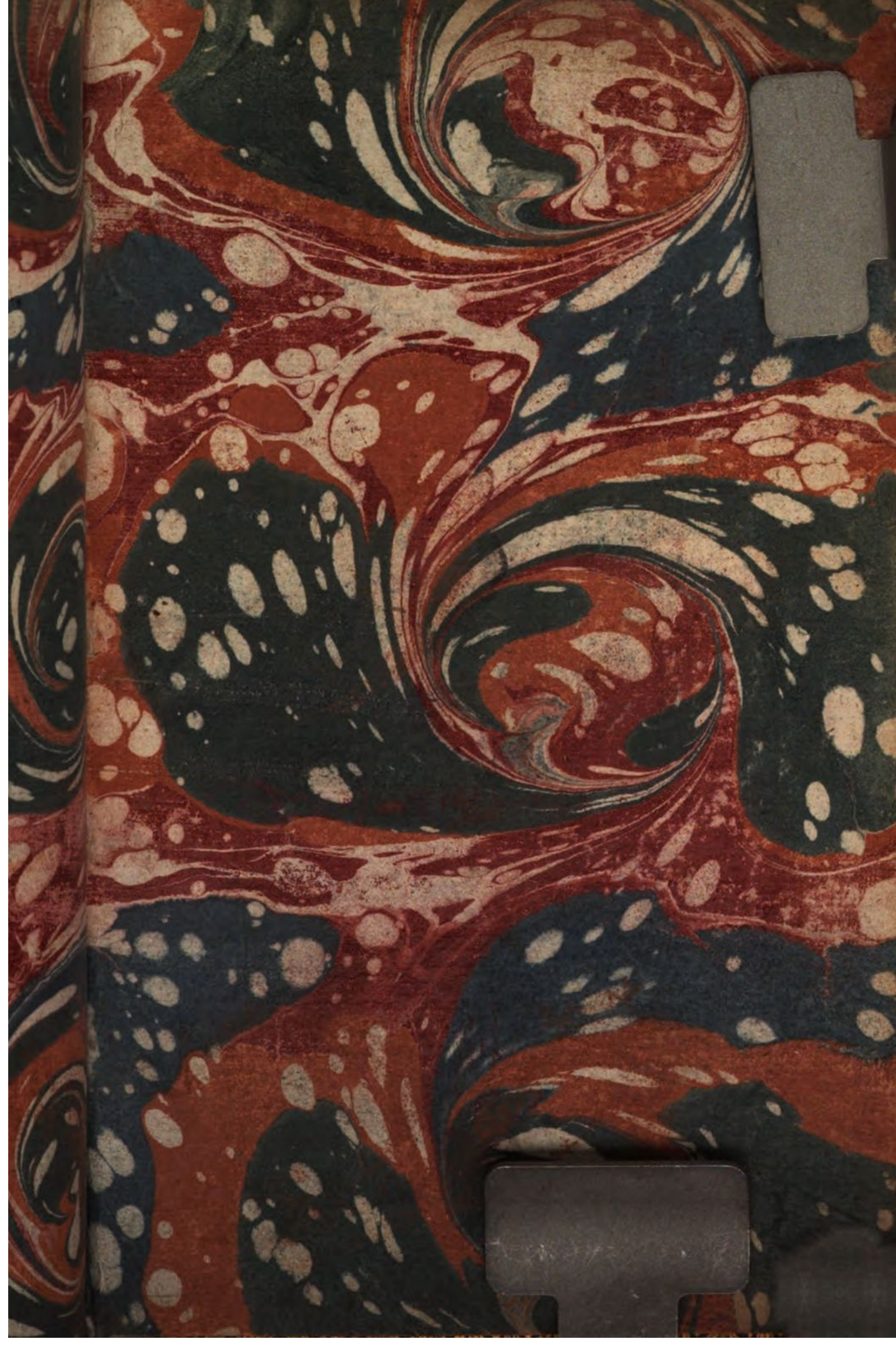

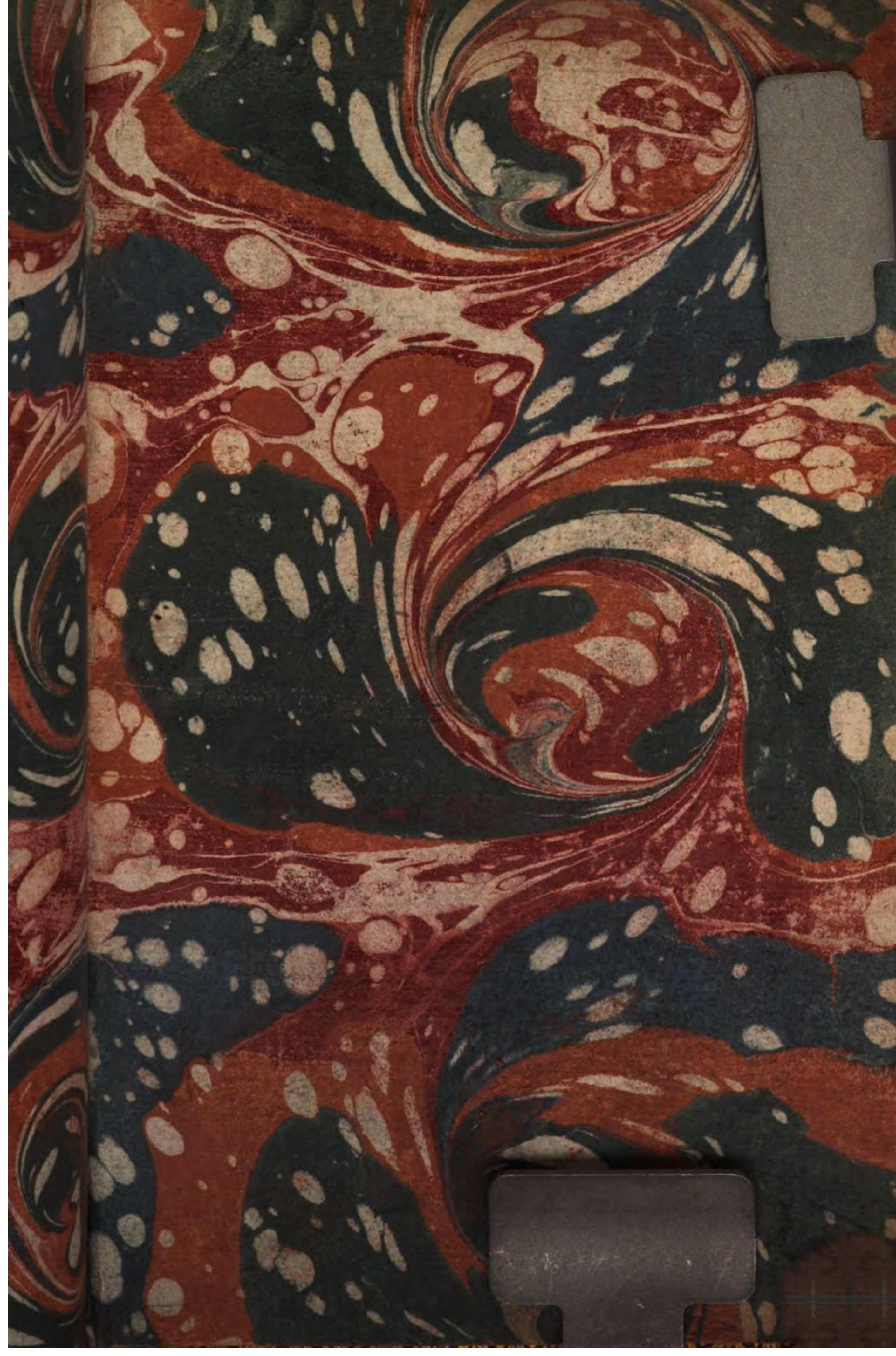

Sydenham, Thomas,

Opera universa

Lugdunum Batavorum 1741

Med.g. 458

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10086404-0